

אתם יכולים להבין את כתבי הקודש!

הבשורה על פי מתי

BOB UTLEY

פרופסור להרמנויטיקה

(פרשנות מקראית)

מדריך לימוד בפרשנות

ברית חדשה, כרך 2

BIBLE LESSONS INTERNATIONAL, MARSHALL, TEXAS
2011

תוכן העניינים

VII	מספר מילים מהמחבר: אך פרשנות זו יכולה לעזור לך?
IX	חיפוש אישי אחר האמת המוחלטת מדריך לקריאה טובה של הכתובים
	פרשנות;
1	מבוא הבשורה על פי מתי
5	מתי פרק א'
16	מתי פרק ב'
27	מתי פרק ג'
37	מתי פרק ד'
49	מתי פרק ה'
77	מתי פרק ו'
95	מתי פרק ז'
107	מתי פרק ח'
117	מתי פרק ט'
126	מתי פרק י'
144	מתי פרק יא'
156	מתי פרק יב'
170	מתי פרק יג'
187	מתי פרק יד'
195	מתי פרק טו
203	מתי פרק טז'
215	מתי פרק יז'
223	מתי פרק יח'
232	מתי פרק יט'
248	מתי פרק כ'
257	מתי פרק כא'
269	מתי פרק כב'

279	מתי פרק כג'
288	מתי פרק כד'
306	מתי פרק כה'
312	מתי פרק כו'
330	מתי פרק כז'
347	מתי פרק כח'
353	זמנים ושליטים
357	תקציר הגדרות של במנה דקדוקי יוני
365	ביקורת טקסטואלית
368	הצהרה דוקטרינרית

נושא מיוחד תוכן העניינים

11.....	השמות לאלוהות, מתי א 22.....
17.....	משפחתו של הורדוס הגדול, מתי ב 1.....
18.....	כישוף, מתי ב 1.....
20.....	כת הצדוקים, מתי ב 4.....
22.....	השמדה (APOLLUMI), מתי ב 13.....
25.....	ישוע הנצרי, מתי ב 23.....
28.....	חזרה בתשובה (הברית הישנה), מתי ג 2.....
32.....	אש, מתי ג 12.....
35.....	השילוש, מתי ג 17.....
39.....	הסברים ביוונית למונח ניסיון, מתי ד 1.....
40.....	מספרים טיפולוגיים בכתובים, מתי ד 2.....
43.....	רוע אישי, מתי ד 5.....
46.....	מלכות אלוהים, מתי ד 17.....
53.....	צדקה, מתי ה 7.....
57.....	הלב, מתי ה 8.....
59.....	שלום ומלחמה, מתי ה 9.....
61.....	דרגות של תגמול וענוש, מתי ה 12.....
61.....	אבא, מתי ה 16.....
63.....	אמן, מתי ה 18.....
66.....	רצח, מתי ה 21.....
67.....	אוילי, מתי ה 22.....
68.....	היכן המתים?, מתי ה 22.....
71.....	ניאוף (שמות כ 14, BDB, 658 KB 610), מתי ה 27.....
75.....	התקדשות, מתי ה 48.....
79.....	מעשה צדקה, מתי ו 1.....
80.....	צביעות, מתי ו 2.....
81.....	שפה אנטרופומרית לתאר אלוהות, מתי ו 4.....

83.....	המונח "דלת" בברית החדשה, מתי ו 6
87.....	צום, מתי ו 16
89.....	נדיבות/כנות (<i>haplotēs</i>), מתי ו 22
90.....	עושר, מתי ו 24
97.....	האם המשיחיים צריכים לשפוט אחד את השני?, מתי ז 1
102.....	כפירה, מתי ז 21
104.....	רצון (<i>thelēma</i>) אלוהים, מתי ב 23
112.....	תארי המשיח בברית הישנה, מתי ח 20
114.....	ישועה, מתי ח 25
127.....	זמני הפועל היווניים שנעשה בהם שימוש לישועה, מתי י 1
128.....	גירוש שדים, מתי י 1
129.....	השדים (רוחות טמאות), מתי י 1
131.....	תרשים של שמות השליחים, מתי י 2
133.....	ישראל (השם), מתי י 6
136.....	מדוע המשיחיים סובלים?, מתי י 22
137.....	התמדה, מתי י 22
139.....	הגוף והרוח, מתי י 28
140.....	הודאה, מתי י 32
142.....	לשלוח <i>APOSTELLŌ</i> , מתי י 41
146.....	נבואה בברית החדשה, מתי יא 9
149.....	הקאנון העברי, מתי יא 12
151.....	מנהגי אבל, מתי יא 21
153.....	התקדשות, מתי יא 27
158.....	שבת, מתי יב 2
161.....	ישוע והרוח, מתי יב 18
162.....	תקווה (<i>elpis</i> , בכתביו של שאול), מתי יב 21
164.....	האישיות של הרוח, מתי יב 32
165.....	העידן הנוכחי והעידן שעתידי לבוא, מתי יב 32

166	סופרים, מתי יב 38
172	פרשנות של משלים, מתי יג 1
179	קנה מידה במזרח הקרוב הקדום (מטרולוגיה), מתי יג 32
182	בני (BDB 119, KB 137), מתי יג 38
191	המספר שתיים-עשרה, מתי יד 20
199	דיבור, מתי טו 19
205	שאר, מתי טז 7
207	קהילה, מתי טז 18
208	שתי "הערים" בספר ישעיהו, מתי טז 19
209	סנהדרין, מתי טז 21
221	מטבעות בשימוש בישראל בימי ישוע, מתי יז 24
225	נצחי, מתי יח 8
228	תפילה, בלתי מוגבלת אך מוגבלת, מתי יח 19
230	שם האדון, מתי יח 20
234	האם ריפוי הוא מתנתו של אלוהים לכל דור?, מתי יט 2
238	תובנות בהקשר לשמות כ 12-17 (עשרת הדיברות), מתי יט 17
245	לשלוט במלכות אלוהים, מתי יט 28
246	ירושה של המאמינים, מתי יט 29
254	גולה/לפדות, מתי כ 28
262	עולם, מתי כא 19
267	"אבן" "אבן בוחן", מתי כא 42
273	פרושים, מתי כב 15
283	מעשר, מתי כג 23
285	נשפק, מתי כג 35
286	המונח צל, מתי כג 37
289	ספרות אפוקליפטית, מתי כד 1
291	תשובות לשתי השאלות של התלמידים במתי כד 3, מתי כד 3
292	מונחים שקשורים לביאה השנייה של המשיח, מתי כד 3

294	תוכנית הגאולה הנצחית של יהוה, מתי כד 14
296	התועבה של השממה, מתי כד 15
297	בחירה/יעוד מקדם והצורך באיזון תיאולוגי, מתי כד 22
298	ארבעים ושניים חודשים, מתי כד 22
299	חזרתו המיידית של ישוע לעומת העיכוב בשיבה, מתי כד 27
300	בן האדם, מתי כד 30
301	ביאה בעננים, מתי כד 30
301	שופרות/חצוצרות ששימשו את עם ישראל, מתי כד 31
303	השעה, מתי כד 36
320	גישת הכתובים בנושא אלוהול ושיכרות, מתי כו 29
326	המשפט שעבר ישוע בלילה לפני הסנהדרין, מתי כו 57
332	פונטיוס פילטוס, מתי כז 2
334	איש הקריות, מתי כז 5
337	שומר פראטורי, מתי כז 27
340	קדושים, מתי כז 52
341	בן האלוהים, מתי כז 54
342	הנשים שנדדו עם ישוע ותלמידיו, מתי כז 55
345	התחייה, מתי כז 64
349	ההתגלויות של ישוע שלאחר התחיה, מתי כח 9
351	טבילה, מתי כח 19

מספר מילים מהמחבר

איך פרשנות זו יכולה לעזור לך?

הפרשנות של הכתובים היא תהליך שכלי ורוחני ויש בו ניסיון להבין את ההשראה של המחבר המקורי בצורה שנוכל ליישם ולהבין את המסר של אלוהים במציאות שלנו.

התהליך הרוחני הוא קריטי אבל גם קשה להגדרה. הוא דורש כניעה ופתיחות כלפי אלוהים. צריך להיות רעב למספר דברים (1) אליו (2) לדעת אותו (3) לשרת אותו. תהליך זה כרוך בתפילה, התוודות ונכונות לשנות את סגנון החיים. מקום הרוח הוא קריטי בתהליך הפרשנות, זו תעלומה מדוע, מאמינים כנים, ויראי שמיים מפרשים ומבינים את כתבי הקודש בצורה שונה.

התהליך הרציונלי הוא יותר קל לתיאור. עלינו להיות עקביים ודבוקים לטקסט ולא להיות מושפעים מהדעות האישיות או דומיננטיות. היסטורית כולנו מותנים. אף אחד מאתנו הוא פרשן אובייקטיבי, נטרלי. פרשנות זו מציעה לך תהליך רציונלי שמורכב משלושה עקרונות מובנים שיעזרו לך להתגבר על הדעות הקדומות.

העיקרון הראשון

העיקרון הראשון הוא לשים לב לרקע ההיסטורי שבו נכתבו הכתובים ומה היה האירוע ההיסטורי המיוחד עבור המחבר. למחבר המקורי הייתה מטרה, מסר אשר רצה להעביר. הטקסט לא יכול לתת לנו משמעות כלשהי שהמחבר המקורי, בעל ההשראה לא רצה להעביר לנו. הכוונות של המחבר הן כלל לא קשורות לצורך ההיסטורי, רגשי, תרבותי, או דתי שלנו- זהו מפתח. היישום הוא בשותפות אינטגרלית לפרשנות, אבל פרשנות נכונה חייבת להקדים את היישום. חשוב להדגיש שלכל טקסט מקראי יש משמעות אחת ויחידה. משמעות זו המחבר המקורי רצה להעביר דרך רוח הקודש עד ליום הזה. משמעות אחת זו יכולה לקבל מספר יישומים לתרבויות ומצבים שונים. היישומים חייבים להיות מקושרים לאמת המרכזית של המחבר המקורי. מסיבה זו, פרשנות המחקר נועדה לספק הקדמה לכל ספר בכתבי הקודש.

העיקרון השני

העיקרון השני מתרכז בזיהוי היחידות הספרותיות. כל ספר מקראי הוא מסמך אחיד. לפרשנים אין זכות לבדוד היבט אחד של אמת על ידי וויתור על אחרים. לכן, עלינו לשאוף להבין את מטרת הספר המקראי כולו לפני שאנחנו מפרשים את שאר היחידות הספרותיות הפרטניות. החלקים הפרטניים – פרקים, פסקאות, או פסוקים – לא יכול להיות שהמשמעות שלהן שונה ממשמעות היחידה השלמה. הפרשנים חייבים לפעול מתוך גישה דדוקטיבית שקשורה לחלק השלם ולאחר מכן להמשיך לגישה אינדוקטיבית שמחולקת לחלקים. לכן, לימוד זה של הפרשנות נועד לסייע לתלמיד לנתח את המבנה של כל אחד מהיחידות הספרותיות. פרקים ופסקאות אינם מעוררים השראה, אבל הם מסייעים לנו בזיהוי יחידות מחשבה.

פרשנות ברמת הפסקה – לא משפט, סעיף, ביטוי או מילה – זה המפתח למשמעות המחבר המקראי. הפסקאות מבוססות על נושא מאוחד, לעיתים קרובות הוא נקרא הנושא או משפט אקטואלי. כל מילה, ביטוי, סעיף, משפט בפסקה מתייחס איכשהו לנושא האחד. הם מגבילים אותו, מרחיבים אותו, מסבירים אותו, או/מטילים ספק בו. המפתח לפרשנות נכונה הוא לעקוב אחרי המחשבה של המחבר המקורי פסקה אחר פסקה באמצעות היחידות הספרותיות שמרכיבות את ספרי הכתובים. מדריך הפרשנות זו נועד בכדי לעזור לתלמיד לעקוב אחרי המחשבה של המחבר המקורי על ידי השוואת תרגומים מודרניים שונים לכתבי הקודש. תרגומים אלו נבחרו כי הם עוסקים בתאוריות תרגום שונות:

1. הטקסט היווני של חברת הכתובים המאוחדת הוא המהדורה הרביעית (UBS⁴). טקסט זה סוּדר על ידי חוקרים מודרניים טקסטואליים.
2. הגרסה החדשה המלך ג'יימס (NKJV) הוא תרגום מילולי של מילה במילה של כתבי היד היוונים Textus Receptus. חלוקת הפסקאות היא ארוכה משאר התרגומים. אותם יחידות ארוכות מסייעות לתלמיד לזהות את הנושאים המאוחדים.
3. הגרסה הסטנדרטית החדשה המתוקנת (NRSV) The New Revised Standard Version זהו תרגום מתוקן של מילה במילה. התרגום יוצר נקודת מפגש בין שתי גרסאות מודרניות. חלוקת הפסקאות מסייעת בזיהוי נושאים.
4. The Today's English Version (TEV) זהו תרגום דינמי ובעל ערך שפורסם על ידי אגודת כתבי הקודש. הוא מנסה לתרגם את הכתובים בצורה כזו שהקורא המודרני יוכל להבין את משמעות הטקסט היווני. לעיתים קרובות, במיוחד בבשורות, יש חלוקה של פסקאות על ידי הדובר ולא על ידי הנושא, באופן

- דומה לתרגום NIV למטרות הפרשן זה לא מועיל. נקודה מעניינת היא ששני התרגומים TEV ו UBS⁴ התפרסמו על ידי אותה ישות אך הפסקאות שונות.
5. תרגום הכתובים הירושלמי (JB) הוא תרגום דינמי אֶקְוִילֵנְטִי המבוסס על תרגום קתולי צרפתי. תרגום זה מועיל מכיוון שניתן להשוות את הפסקה מנקודת מבט אירופית.
6. התרגום האמריקאי המעודכן הודפס ב 1995 Updated New American Standard Bible (NASB), הוא תרגום של מילה במילה. ישנם הערות פסוק בפסוק בכל פסקה.

העיקרון השלישי

העיקרון השלישי מבוסס על קריאת כתבי הקודש בתרגומים שונים וכך להבין את הטווח הכי רחב של משמעות (שדה סמנטי) המילים והביטויים המקראיים. לעיתים קרובות ניתן לפרש ולהבין ביטוי או משפט יווני בכמה דרכים. תרגומים שונים מסייעים בזיהוי והסבר של ווריאציות שונות של הכתב יד היווני. אין השפעה על הדוקטרינה, אבל התרגומים עוזרים לנו לנסות לחזור אחורה ולהבין את הטקסט המקורי שנכתב על ידי המחבר בעל ההשראה.

פרשנות זו מציעה לתלמיד דרך מהירה לבדוק את הפענוח העצמי שלו. דרך זו היא לא סופית, אלא היא אינפורמטיבית ומעוררת מחשבה. לעיתים קרובות, פרשנויות אחרות עוזרות לנו לא להיות כל כך מוגבלים, דוגמטיים, ובזרם אחד. הפרשנים צריכים להיות בעלי טווח רחב של תרגום על מנת לזהות עד כמה הטקסט המקראי יכול להיות רב משמעותי. זה מפתיע כמה חוסר הסכמה יש בין מאמינים שטוענים את כתבי הקודש כמקור האמת שלהם.

עקרונות אלה עזרו לי להתגבר על רוב ההתניה ההיסטורית שלי מכיוון שהם אילצו אותי להתמודד עם הטקסט המקראי העתיק. התקווה שלי שגם אתם תתברכו.

Bob Utley

June 27, 1996

Copyright ©2013 BibleLessons International

מדריך לקריאה טובה של הכתובים:

חיפוש אישי אחר האמת המוחלטת

להלן הסבר קצת על הפילוסופיה וחקר המקרא של Dr. Bob Utley והתהליך שעבר במהלך הפרשנות.

האם אנחנו יכולים לדעת את האמת? איפה היא נמצאת? האם ניתן לאמת אותה בצורה הגיונית? האם יש סמכות מוחלטת? האם יש עקרונות שיכולים להנחות את חיינו, את עולמנו? האם יש משמעות לחיים? למה אנחנו כאן? לאן אנחנו הולכים? השאלות האלה – שאלות שכל האנשים הרציונליים חושבים אליהן – ושאלות אלו רדפו את האדם מאז תחילת הזמן (קהלת א 13-18; ג 9-11). אני זוכר את החיפוש האישי שלי אחר מרכז החיים. האמנתי בישוע בגיל צעיר, האמונה שלי הייתה מבוססת בעיקר סביב העדות של בני משפחתי שהיו חשובים לי. ככול שגדלתי, גדלו גם השאלות על עצמי ועל עולמי. התרבות והדת לא נתנו משמעות והיו שונות מכל מה שקראתי או פגשתי. זה היה זמן של בלבול, חיפוש, כמיהה, ולעיתים קרובות תחושה של חוסר תקווה, בעולם קשה שבו חייתי.

רבים טענו שיש להם תשובות לשאלות אלו, אבל לאחר מחקר מצאתי שכל התשובות היו מבוססות על (1) פילוסופיות אישיות, (2) מיתוסים קדומים, (3) חוויות אישיות, (4) תחזיות פסיכולוגיות. הייתי זקוק לאיזו מידה של אימות, כמה ראיות, איזושהי הגיון שאליו אני יוכל לבסס את השקפת העולם שלי, את המרכז שלי, את הסיבה לחיות. מצאתי את כל אלא בחקר המקרא. התחלתי לחפש הוכחות למהימנות, שאותן מצאתי ב (1) האמינות ההיסטורית של המקרא שאושרה על ידי ארכאולוגיה, (2) דיוק הנובאות של הברית הישנה, (3) האחדות של המסר המקראי לאורך אלף שש מאות שנות יצור, (4) עדויות אישיות של אנשים שחיים השתנו בעקבות כתבי הקודש. למשיחיות, כמערכת מאוחדת של אמונה, יש את היכולת להתמודד עם שאלות מורכבות בחיי בני האדם. לא רק מסגרת רציונאלית, אבל גם החוויה של האמונה המקראית שמספקת שמחה ויציבות רגשית.

חשבתי שמצאתי את המרכז של חיי – המשיח, כך הבנתי מכתבי הקודש. זה המסחרר, שחרור רגשי. עם זאת, אני עדיין זוכר את ההלם והכאב כאשר ראיתי כמה פרשנויות של כתבי הקודש זכו לתמיכה, לפעמים אפילו באותה הקהילה או בית ספר ניתן היה למצוא פרשנויות שונות. לא היה סוף לאמינות וההשראה של כתבי הקודש. אך אני יכול לאמת או לדחות פרשנויות שונות בכתבי הקודש, לאמת או לדחות את אלה שטענו סמכות ואמינות? משימה זו הפכה למשימה של חיי ולמסע אמונתי. ידעתי שאמונתי במשיח הביאה לי אושר ושלו. מוחי השתוקק לעקרונות בתוך היחסיות של התרבות ומערכת של דת וזרמים שונים. בחיפוש שלי אחר חוקי פרשנות של הספרות העתיקה, הופתעתי דברים אישיים על עצמי, התרבות, ההיסטוריה, והזרם. לעיתים קרובות קראתי את כתבי הקודש רק בשביל לחזק את דעותיי. השתמשי בכתבי הקודש כעיקרון לתקוף אחרים דבר שעזר עם חוסר הביטחון והליקוי אישי שלי. ההבנה של המצב אישי שלי מאוד כאבה לי!

למרות שאני אף פעם לא יכול להיות אובייקטיבי לחלוטין, אני יכול להפוך לקורא טוב יותר של הכתובים. אני יכול לוותר על הדעות הקדומות שלי. אני עדיין לא חופשי מהן אבל אני נלחם נגד החולשות שלי. לעיתים קרובות הפרשן הוא האויב הכי גדול של קריאה טובה של הכתובים. אני רוצה לחלק אתכם את רשימת הנחות המוצא/יסוד שלי, וכך אתם הקוראים תוכלו לבחון רשימה זו ביחד איתי.

1. הנחות מוצא/יסוד

1. אני מאמין שכתבי הקודש הם התגלות והשראתו של אלוהים האחד והיחיד. לכן, הפרשנות חייבת להיות לאור הכוונה של המחבר המקורי באמצעות סופר אנושי ברקע היסטורי מסוים/
2. אני מאמין שכתבי הקודש נכתבו עבור האדם הפשוט – לכל האנשים! אלוהים התאים את עצמו על מנת שיוכל לדבר אלינו בצורה ברורה בהקשר היסטורי ותרבותי. אלוהים לא מסתיר אמת – הוא רוצה שנבין. לכן, יש לפרש את הכתובים לאור תקופת הכתובים, תקופת. לכתובים אין כוונה לתת לנו משמעות מזו שניתנה לאלו שקיבלו את הכתובים בראשונה. כל אדם ממוצע יכול להבין את הכתוב, כי הכתובים הם בעלי חיים תקשורת פתוחה.
3. אני מאמין שלכתבי הקודש יש מסר ותכלית אחת. המסר לא סותר את עצמו, הוא כן כולל מעברים חדים ופרדוקסליים. לכן, הפרשן הטוב ביותר של הכתובים הוא הכתובים עצמם.
4. אני מאמין שלכל קטע בכתובים (למעט נבואות) יש משמעות אחת ויחידה שמבוססת על כוונתו של המחבר המקורי. למרות שאנחנו לא יכולים להיות בטוחים לחלוטין שאנחנו יודעים את כוונתו, אבל ישנם הרבה חצים שיכולים להוביל אותנו:

- א. הסגנון (סוג ספרותי) שנבחר להביע את המסר
- ב. הרקע ההיסטורי או/ו אירוע מסוים שעורר את הכתיבה
- ג. ההקשר הספרותי של הספר כולו וגם ההקשר של כל יחידה ספרותית כפרט
- ד. העיצוב של הנוסח (תמצית) של היחידות הספרותיות והקשר שלהן למסר
- ה. דקדוק מיוחד שנבחר להעביר את המסר
- ו. המילים שנבחרו להציע את המסר.

המחקר של כל אחד מהנושאים הללו הופך למטרה המרכזית. לפני שאני נותן את ההסבר שלי מתודולוגיה נכונה לקריאה בכתובים, הרשו לי להציג בפניכם מספר שיטות פרשנות לא נכונות אשר משתמשים בהן כיום, יש להימנע משיטות אלו:

II. שיטות לא נכונות

1. התעלמות מההקשר הספרותי של הכתובים ושימוש במשפט, סעיף, או אפילו מילים בודדות כהצהרות אמת שאינן קשורות לכוונתו של המחבר המקורי או כוונת הכתוב. לעתים קרובות שיטה זו נקראת "הוכחה-מהטקסט".
2. התעלמות מהרקע ההיסטורי של הספרים על ידי החלפת הסיבה ההיסטורית ללא תמיכה מהכתוב.
3. התעלמות מהרקע ההיסטורי וקריאה של הכתובים כעיתון היום שנכתב בעיקרו למאמינים מודרניים.
4. התעלמות מהרקע ההיסטורי על ידי אלגוריה של הכתובים לפילוסופיה/תאולוגיה מסר שהוא כלל לא קשור לשומעים הראשונים ולכוונתו של המחבר המקורי.
5. התעלמות מהמסר המקורי והחלפתו בתאולוגיה אישית, דוקטרינה, או סוגיה שלא קשורה לכוונתו של המחבר המקורי. תופעה זו היא לעתים נקראת "תגובת הקורא" (פרשנות של "אך הכתוב מדבר אלי") ותופעה זו בעצם מגיעה ממקום של קריאה של כתובים לבניית סמכות הדובר.

ישנם לפחות שלושה מרכיבים משותפים שניתן למצוא בתקשורת בכתב

בעבר, שיטות קריאה התמקדו באחד מהמרכיבים. אבל כדי באמת לאשר את ההשאה הייחודית של הכתובים, על מנת לתאר זאת יותר טוב נשתמש בדיאגרמה:

למען האמת, שלושת התהליכים צריכים להיכלל בתהליך הפרשנות. לצורך אימות, תהליך הפרשנות שלי מתמקד בשני המרכיבים הראשונים: המחבר המקורי והטקסט. אני כנראה מגיב לשגיאות שהבחנתי (1) אלגוריה וטקסט רחני (2) "תגובת הקורא" פרשנות (מה אני מקבל מזה). שגיאה עלולה להתרחש בכל שלב. עלינו תמיד לבדוק את המניעים שלנו, דעות קדומות, שיטות ויישומים. אבל אך עלינו לעשות בדיקה אם אין גבולות לפרשנות, אין קריטריונים? זה המקום שהכוונה הסמכותית ומבנה הנוסח מספקים לי קריטריונים להגבלת היקף הפרשנות. מכיוון שישנם גם שיטות לא נכונות לקריאה בכתובים, מה הן הגישות הנכונות לקריאה טובה של הכתובים ופרשנות מאומתת ועקבית?

III. גישות לקריאה נכונה של הכתובים

בשלב זה אני לא הולך לדון בשיטות ייחודיות של פרשנות אבל נתמקד יותר בעקרונות כללים בפרשנות שתקפים לכל סוגי הטקסטים המקראיים. ספר מומלץ בנושא גישות לפי סגנון הוא *How To Read The Bible For All Its Worth*, by Gordon Fee and Douglas Stuart, published by Zondervan.

המתודולוגיה שלי מתמקדת בתחילה בקורא שמאפשר לרוח הקודש להאיר את הכתובים דרך ארבעה מחזורי קריאה אישיים. זה הופך את הרוח, את הכתוב ואת הקורא לעיקר, לא משני. וזה גם מגן על הקורא מכל השפעה של פרשנויות. שמעתי מישהו אומר "הכתובים מאירים אור על פרשנויות". אני לא מזלזל בכלי לימוד ועזר, אבל יש תזמון נכון לכל כלי. עלינו לקבל פרשנות מכתוב בצורה אישית. להלן תחומים שלא מוגבלים מבחינת אימות

1. רקע היסטורי
2. הקשר ספרותי
3. מבנים דקדוקיים (תחביר)
4. שימוש במילה עכשווית
5. מעברים מקבילים רלוונטיים
6. ז'אנר

עלינו להיות מסוגלים לספק את הסיבות ואת ההיגיון מאחורי הפרשנויות שלנו. הכתובים הם המקור היחיד לאמונה. למרבה הצער, לעיתים קרובות האמינים חולקים על לימוד שבדבר אלוהים. ארבעת מחזורי קריאה נועדו לספק את התובנות הפרשנויות הבאות:

1. מחזור קריאה ראשון

- א. קרא את הספר בפעם אחת. ואז תקרא שוב בתרגום שונה, תרגום עם תאוריה אחרת.
 - (1) מילה במילה (NKJV, NASB, NRSV)
 - (2) אֶקְוִיֹּלְנְטִי דִינְמִי (TEV, JB)
 - (3) גרסה חופשית (Living Bible, Amplified Bible)
- ב. חפש את המטרה המרכזית של הכתוב. זהה את הנושא.
- ג. לבדד (אם אפשרי) יחידה ספרותית, פרק, או משפט אשר מבטא את התכלית או הנושא.
- ד. זהה סוג ספרותי הבולט
 - (1) ברית ישנה
 - א) עברית ספרותית
 - ב) שירה עברית (משלי, מזמור)
 - ג) נבואה עברית (ספרות, שירה)
 - ד) חוקי התורה
 - (2) ברית חדשה
 - א) הספרות/הסיפורים (בשורות, מעשי השליחים)
 - ב) משלים (בשורות)
 - ג) מכתבים/איגרות
 - ד) ספרות אפוקליפטית

2. מחזור קריאה שני

- א. קרא את הספר שוב ברציפות, תנסה לזהות נושאים מרכזיים.
- ב. תמצת את הנושאים המרכזיים וציין את התוכן שלהם בקצרה.
- ג. בדוק את הצהרת החקר שלך והנושאים המרכזיים עם כלי לימוד.

3. מחזור קריאה שלישי

- א. קראה את הספר שוב ברציפות, תנסה לזהות את הרקע ההיסטורי והנסיבות שגרמו לכתובת הספר.
- ב. ערוך רשימה של פרטים היסטוריים המוזכרים באותו ספר מהכתובים.
 - (1) המחבר
 - (2) התקופה
 - (3) המקבלים
 - (4) הסיבה לכתובה

- (5) היבטים תרבותיים שקשורים למטרת הכתיבה
 (6) התייחסות לאירועים או אנשים היסטוריים
- ג. כאשר אתה מפרש חלק של הכתובים תרחיב את התמצית שלך לגודל של פסקה. תמיד תזהה את התמצית של היחידה הספרותית. זה יכול להיות מספר פרקים או פסקאות. זה מאפשר לך לעקוב אחר ההיגיון והעיצוב של המחבר המקורי.
- ד. בדוק את הרקע ההיסטורי שלך באמצעות כלי לימוד.
4. מחזור קריאה רביעי
- א. קרא את היחידה שוב במספר תרגומים שונים
- (1) מילה במילה (NKJV, NASB, NRSV)
 (2) תרגום דינמי (TEV, JB)
 (3) תרגום חופשי (Living Bible, Amplified Bible)
- ב. חפש מבנה דקדוקי או ספרותי
- (1) ביטויים חוזרים (אפסים א 6, 12, 14)
 (2) מבנה דקדוקי חוזר (רומים ח 31)
 (3) מונחים מנוגדים
- ג. רשום את הפרטים הבאים
- (1) מונחים משמעותיים
 (2) מונחים יוצאי דופן
 (3) מבנים דקדוקיים חשובים
 (4) מילים קשות במיוחד, סעיפים ומשפטים
- ד. חפש קטעים מקבילים רלוונטיים
- (1) חפש את קטעי הלימוד הברורים בנושא שלך והשתמש ב (א) ספרים הנושא "תאולוגיה שיטתית" (ב) התייחסות של הכתובים (ג) קונקרֶטֶדֶנְצִיָה, מילון המכיל מילים ומראי המקום שלהם.
- (2) לחפש פרדוקס בתוך הנושא. הרבה מהאמת בכתובים מוצגת בזוגות דיאלקטיים; המון וויכוחיים דתיים מגיעים כתוצאה ממתח וידע חלקי. כל הכתובים מלאי השראה, ועלינו לחפש את המסר המלא על מנת לספק איזון לפרשנות.
- (3) לחפש נושאים מקבילים באותו הספר, אותו מחבר או אותו הסגנון; לכתובים יש מחבר אחד והוא רוח הקודש והוא הפרשן הכי טוב של הכתובים.
- ה. השתמש בכלי לימוד על מנת לבדוק את התצפית שלך על הרקע והאירועים ההיסטוריים.
- (1) לימוד הכתובים
 (2) אנציקלופדיה, ספר עזר, מילון
 (3) קריאת המבוא של כל ספר בכתובים
 (4) פרשנויות של הכתובים (בשלב זה של המחקר שלך, תאפשר לקהילת המאמינים לסייע בתיקון החקר שלך).

IV. יישום פרשנות המקרא

בשלב זה אנחנו פונים ליישום. לקחת את הזמן להבין את הטקסט ואת הרקע המקורי; עכשיו אתה חייב ליישם את זה בחיים, ובתרבות שלך. אני מגדיר את הסמכות של הכתובים כ "להבין את דבריו של המחבר המקורי אשר דיבר את דבריו לתקופתו וליישם אמת זו לימנו."

היישום חייב לעקוב אחרי כוונתו של המחבר המקורי הן בזמן הן בהיגיון. אנחנו לא יכולים ליישם את דבר אלוהים לימנו אם לא נבין את היעוד שהיה כאשר נכתב לראשונה! אין לפרש קטע בכתובים בכוונה שונה מהמקורית! (מחזור קריאה שלישי), הוא ידריך אותך לכתיבה נכונה מהתמצית לרמת פסקה. היישום צריך להתחיל ברמת הפסקה, לא ברמת מילים. למילים יש משמעות רק בהקשר; לסעיפים יש משמעות רק בהקשר; למשטים יש משמעות רק בהקשר. האדם היחיד בעל ההשראה בתהליך הפרשנות הוא המחבר המקורי. אנחנו עוקבים אחריו רק כאשר יש הבהרה מרוח הקודש. אבל הבהרה זו לא השראה. על מנת להגיד "כה אמר אדוני" עלינו להיות באותו הרוח של המחבר המקורי. היישום הוא חייב להתייחס לכוונה הכללית של הכתיבה כולה, התפתחות החשיבה של הקטע והיחידה הספרותית.

אל תתנו לבעיות של ההווה לפרש את הכתובים; תנו לכתובים לדבר! זה עלול לדרוש מאתנו לשלוף עקרונות מהכתוב. דבר זה תקף אם הכתוב תומך בעיקרון. למרבה הצער, הרבה פעמים העקרונות שלנו הם רק "שלנו" עקרונות שמבוססים על דעתנו ולא על הכתובים.

ביישום הכתובים, חשוב לזכור שישנה רק אמת אחד עבור כל קטע בכתובים (למעט נבואות). משמעות זו קשורה למחבר המקורי שהתייחס למשבר או צורך אשר היה לו באותה התקופה. ישנם יישומים רבים אשר נגזרים ממשמעות זו. היישום יתבסס על הצורך של מקבלי דבר האלוהים, אבל תמיד חייב להיות קשר למשמעותו של המחבר המקורי.

V. ההיבט הרוחני של הפרשנות

עד כה דנתי בתהליך השכלי של תהליך הפרשנות והיישום. עכשיו תנו לי בקצרה לדון בהיבט הרוחני של הפרשנות. הרשימה הבאה עזרה לי:

1. התפללו לעזרת הרוח (ראה א קורנתים א 26-ב 16).
2. התפללו עבור סליחה אישית וחטא ידוע (ראה א יוחנן א 9).
3. התפללו לרצון עז לדעת את אלוהים (ראה תהילים יט 7-14; מב ff1; קיט ff1).
4. כל תבונה שאתם מקבלים הכניסו לתוקף מידי בחיים
5. תישאר תנוע ובר למוד.

זה קשה לשמור על איזון בין התהליך השכלי לבין המנהיגות של רוח הקודש. הציטוטים הבאים עזרו לי לאזן בין השניים:

1. מאת James W. Sire, *Scripture Twisting*, pp. 17-18: "ההבנה מגיעה למוחם של אנשי אלוהים – לא בהכרח למאמינים נבחרים, אין מעמד של גורו באמונה המשיחית, לא אילומינטי, אין אנשים מסוימים שרק דרכם הפרשנות צריכה לבוא. וכך, רוח הקודש נותן מתנות מיוחדות של תבונה, חכמה, והבחנה רוחנית לא רק למאמינים שחושבים שהם מוכשרים ורואים עצמם המוסמכים היחידים לפרש את דברו. לכל מאמין יש אפשרות ללמוד, לשפוט ולהבחין על ידי התייחסות לכתובים שהם הסמכות לכל אדם שמפרש גם אלו אשר קיבלו מתנות מיוחדות לאלוהים. לסיכום, המסקנה לאורך כל הספר היא בעצם שכתבי הקודש הם התגלותו של אלוהים לכל האנושות, הכתובים הם הסמכות לפרשנות, זה לא משהו מסתורי, וכל אדם מכל תרבות יכול להבין את הכתובים."
2. Kierkegaard, found in Bernard Ramm, *Protestant Biblical Interpretation*, p. 75: בהתאם ל Kierkegaard המחקר הדקדוקי, הלשוני, וההיסטורי הוא הכרחי כל עוד הוא צמוד לקריאה נכונה של הכתובים. "בשביל לקרוא את הכתובים כדבר אלוהים עלינו לקרוא מהלב, בשקט, בציפיה נלהבת, בודו שיח עם אלוהים. אם אתה קורא את הכתובים ללא מחשבה או תשומת לב או רק אקדמית או מקצועית זו לא קריאה נכונה כי אתה לא קורא את הכתובים כדבר אלוהים. כאשר אתה קורא את הכתובים כמכתב אהבה, אז אתה קורא את דבר אלוהים."
3. H. H. Rowley in *The Relevance of the Bible*, p. 19: "רק דרך הבנה מלאה של הכתובים ניתן לקבל את כל אוצרות הכתובים, אם אנחנו מקבלים רק הבנה שכלית אז הבנתו לא שלמה, הבנה שכלית היא חיונית אבל אנחנו צריכים להוביל את עצמנו להבנה רוחנית של אוצרות הרוח על מנת שהידע שלנו יהיה שלם. על מנת לקבל הבנה רוחנית אנחנו צריכים ליותר מאשר רק ערנות שכלית. דברים רוחניים נבחנים רוחנית, ולומדי הכתובים נדרשים לגישה של פתיחות רוחנית, ותשוקה למצוא את אלוהים, הוא המפתח לקחת אותנו ממחקר מדעי אל המורשת העשירה של הספר הגדול מכולם."

VI. שיטת פרשנות זו

מהדריך חקר הפרשנות נועד לסייע לתהליכי הפרשנות שלך בדרכים הבאות:

1. תמצית היסטורי קצר של כל ספר. אחרי שסיימת את "מחזור קריאה #3" בדוק מידע זה.
2. תבנות היסוד נמצאות בתחילת כל פרק. זה יעזור לך לראות את המבנה של היחידה הספרותית.
3. בתחילת כל פרק או יחידה ספרותית כל חטיבות הפסקה והכותרות מגיעות מתרגומים מודרניים שונים:

- א. The United Bible Society Greek text, fourth edition revised (UBS⁴)
- ב. The New American Standard Bible, 1995 Update (NASB)
- ג. The New King James Version (NKJV)
- ד. The New Revised Standard Version (NRSV)
- ה. Today's English Version (TEV)

1. The New Jerusalem Bible (NJB)

הפסקאות הן ללא השראה. יש לאמת אותן מחוץ להקשר. על ידי השוואת מספר תרגומים מודרניים משיטות תרגום פרספקטיבות תיאולוגיות שונות, אנחנו שואפים לנתח את מבנה המחשבה של המחבר המקורי. לכל פסקה יש אמת אחת גדולה. אמת זו נקראת "משפט מפתח" או "הרעיון המרכזי של הטקסט". מחשבה זו היא המפתח לפרשנות היסטורית, דקדוקית נכונה. חשוב לזכור שכל פסקה קשורה לפסקאות הסובבות אותה. זו הסיבה מדוע תמצית ברמת פסקה של כל הספר בעלת חשיבות. אנחנו חייבים לעקוב אחרי ההיגיון של הנושא שנדון על ידי המחבר המקורי.

4. הערותיו של בוב עובדות בגישת פרשנות של פסוק בפסוק. זה מאלץ אותנו לעקוב אחרי המחשבה של המחבר המקורי. ההערות מספקות מידע ממספר תחומים:

א. הקשר ספרותי

ב. תובנות היסטוריות ותרבותיות

ג. מידע דקדוקי (תחביר)

ד. לימוד המילה

ה. מעברים מקבילים רלוונטיים

5. בנקודות מסוימות של פרשנות, הנוסח המודפס של הגרסה האמריקאית החדשה New American Standard Version (update 1995) מבוסס ומושלם על ידי כמה תרגומים מודרניים שונים:

א. The New King James Version (NKJV), אשר עוקבת אחר כתב היד היווני (Textus Receptus)

ב. The New Revised Standard Version (NRSV), הוא תרגום של מילה במילה ועריכה של National Council of Churches of the Revised Standard Version.

ג. The Today's English Version (TEV), תרגום דינמי אֶקְוִיִּלְנְטִי מאת American Bible Society.

ד. The Jerusalem Bible (JB), תרגום לאנגלית המבוסס על דינמיקה צרפתית קתולית אקוויולנטית.

6. עבור אלו שאינם קוראים יוונית, השוואה בין תרגומים אמריקאים שונים יכולה לסייע בזיהוי בעיות בתוך הטקסט:

א. שוני של כתב יד

ב. משמעויות מילים חלופיות

ג. טקסטים קשים מבחינת דקדוק ומבנה

ד. טקסטים בעלי דו משמעות, למרות שתרגומים באנגלית לא יכולים לפתור בעיות אלו, הם כן מכוונים את הקורא למקומות של דו משמעות על מנת לעודד לימוד עמוק ומעמיק.

ה. בסיומו של פרק ישנם שאלות לדין רלוונטיות שמטרתן למקד את הסוגית הפרשנות של הפרק

מבוא הבשורה על מתי

הצהרות פתיחה

- א. עד תקופת הרנסנס / הרפורמציה, הבשורה על פי מתי לבשורה הראשונה שנכתבה (ועד היום היא נחשבת הבשורה הראשונה בכנסייה הרומית-קתולית).
- ב. בקרב בקטיזם והכנסייה הקדומה הבשורה של מתי הייתה הבשורה שציטטו ממנה והעתיקו אותה הכי הרבה.
- ג. בספרו William Barclay in *The First Three Gospels*, עמוד 19, כתוב "כאשר אנחנו קוראים את הבשורה של מתי, למעשה אנחנו קוראים את המסמך הבודד החשוב ביותר של האמונה המשיחית, כי בבשורה זו יש לנו את התיאור המלא והשיטתי ביותר של חייו ותורתו של ישוע".
הסיבה לכך היא שהבשורה סידרה את תורתו של ישוע לפי נושאים. ובעזרת הבשורה אפשר היה ללמד מאמינים חדשים (גם יהודים וגם גויים) על חייו ותורתו של ישוע המשיח מנצרת.
- ד. הבשורה מהווה גשר לוגי בין הברית הישנה לחדשה, בין יהודים מאמינים לגויים מאמינים. הבשורה משתמשת בהבטחות של הברית הישנה בדומה למעשי השליחים, שיטה זו נקראת *kerygma*. יש יותר מחמישים ציטוטים מהברית הישנה, ועוד הרבה רמיזות. כמו כן, רבים מהתארים והאנלוגיות של יהוה מתייחסים לישוע בבשורה זו.
- ה. לכן, המטרה של הבשורה של מתי הייתה ביטוי ותלמידות, שני הביטים שקשורים למצווה של ישוע (מתי כח 19-20).
 1. הביטים אלו היו אמורים לעזור למאמין החדש ללמוד על חייו ותורתו של ישוע.
 2. וגם הם היו צריכים לתלמיד את המאמינים החדשים (הן היהודים והן הגויים) אך עליהם לחיות כמשיחים.

מחבר

- א. למרות שבעותקים הקדומים ביותר של הברית החדשה ביוונית (200-400 לספירה) כתוב "על פי מתי", הספר עצמו אנונימי.
- ב. לפי המסורת של הקהילה הקדומה מתי היה מחבר הבשורה (הידוע גם בשם לוי, ראו מרקוס ב 14; לוקס ה 27,29), אשר היה גובה ותלמידו של ישוע.
- ג. הבשורות של מתי, מרקוס, ולוקס מאוד דומות:
 1. לעתים קרובות בבשורות יש ציטוטים מהברית הישנה אשר לא נמצאים בנוסח המסורה ולא בתרגום השבעים.
 2. לעתים קרובות יש ציטוטים מדבריו של ישוע שהם לא במנה דקדוקי מקובל, בחלק מהמקרים זה מתבטא במילים יווניות-נדירות.
 3. הם משתמשים לעתים קרובות בביטויים ואפילו במשפטים שמבוססים על אותן מילים ביוונית.
 4. זה ברור שיש קשר לכך שאנחנו קוראים העתקים ולא את המקור.
- ד. יש מספר תיאוריות בעניין היחסים בין מתי, מרקוס ולוקס (הבשורות הסינופטיות).
 1. לפי המסורת של הקהילה הקדומה מתי כתב את הבשורה. מתי השליח נחשב כמחבר הבשורה עד הרנסנס / הרפורמציה.
 2. בערך בשנת 1776 A. E. Lessing (ומאוחר יותר גם Gieseler בשנת 1818), פיתח את התיאוריה של הבשורות הסינופטיות ("לראות יחד"). הוא טען שכל הבשורות מקורן במסורת בעל-פה קדומה שהסופרים שינו, כל אחד עבור קהל יעד אחר:
 - א. מתי: יהודים
 - ב. מרקוס: רומים

- ג. לוקס: גויים
 כל אחד מהם היה במרכז גיאוגרפי שונה, ושם הוא בישר את הבשורה
- א. מתי: אנטיוכיה, סוריה
 ב. מרקוס: רומא, איטליה
 ג. לוקס: קיסריה, פלסטין
 ד. יוחנן: אפסוס, אסיה הקטנה
3. בתחילת המאה ה-19 J. J. Griesbach המציא תיאוריה שמתי ולוקס כתבו את הבשורות בנפרד. ומרקוס כתב בשורה קצרה בניסיון לחבר את הבשורות של מתי ולוקס.
4. בתחילת המאה ה-19 H. J. Holtzmann המציא תיאוריה שהבשורה של מרקוס הייתה הבשורה הראשונה שנכתבה ושהבשורות של מתי ולוקס השתמשו במנה של מרקוס, וגם כתבו מסמך נוסף בשם "Q" שהכיל את דבריו של ישע (בגרמנית *quelle* "מקור"). השם שניתן לתיאוריה זו היה "תיאורית שני המקורות" (שאושרה גם על ידי Fredrick Schleiermacher בשנת 1832).
5. מאוחר יותר B. H. Streeter theorized שינה תיאוריה זו והמציא "תיאורית ארבעת המקורות" שמבוססת על "proto Luke plus Mark plus Q"
6. התיאוריות לעיל לגבי הבשורות הסינופטיות הן רק ספקולציות. אין עדויות היסטוריות או הוכחות של כתיב יד שמוכיחים את הנכונות של תיאורית "Q" או "proto Luke". פרשנים מודרניים פשוט לא יודעים איך הבשורות התפתחו או מי כתב אותן (הדבר נכון גם לגבי התורה והנביאים). עם זאת, חוסר מידע זה לא משפיע על ההשראה, ואמיתות של הכתובים, הם גם מקור היסטורי וגם בסיס לאמונה
7. ישנם קווי דמיון ברורים במבנה ובניסוח בין הבשורות הסינופטיות, אבל יש גם הבדלים רבים ביניהן. ההבדלים בולטים בגלל עדות שונה של כל אחד מהתלמידים. לקהילה הקדומה זה לא הפריע שהיו הבדלים בין העדויות של התלמידים שכתבו את הבשורות. יכול להיות שהגורם להבדלים הוא קהל יעד, סגנון כתיבה של המחבר, והשפות השונות (ארמית ויוונית). זה חשוב לציין למחברי הבשורות היה את החופש לערוך, להוסיף, לסדר ולסכם אירועים ואת תורתו של ישוע בצורה שונה (ראו ספר בנושא *How to Read the Bible for All Its Worth* by Fee and Stuart, עמודים 113-148).
- ה. לקהילה הקדומה בפפיאס הייתה מסורת שכתב הבישוף Hierapolis (שנת 130 לספירה), בספר *Eusebius' Historical Ecclesiasticus 3:39:16*, על פי המסורת מתי כתב את הבשורה בארמית. עם זאת, הפרשנים המודרניים דוחים מסורת זו מכיוון ש:
1. לתרגום היווני של הבשורה את המאפיינים של תרגום מארמית
 2. יש משחקי מילים ביוונית (ראו מתי ו 16; כא 41; כד 30)
 3. רוב הציטוטים מהברית הישנה הם מתרגום השבעים ולא מנוסח המסורה
- ייתכן ופסוק 3 בפרק י' הוא רמז לכך שמתי הוא המחבר של הבשורה. בגלל שכתוב "גובה מס" אחרי שמו. הערה כזו לא נמצאת בבשורה של מרקוס. כמו כן מתי לא היה איש כל כך מוכר בקרב הקהילה הקדומה. נשאלת השאלה מדוע יש כל כך הרבה מסורת סביב שמו ובשורתו?

תאריך

- א. במובנים רבים תאריך הבשורה קשור לבעיה הסינופטית. איזו הבשורה נכתבה ראשונה, וממי ולמי הועברה?
1. Eusebius, בספרו *Historical Ecclesiasticus, 3:39:15*, כותב כי מתי השתמש במנה של הבשורה של מרקוס.
 2. עם זאת, Augustine, אמר כי מרקוס הלך אחרי המבנה של מתי.
- ב. הגישה הטובה ביותר תהיה מדויק אם נוכל לקבוע את השנים שבהן הבשורה נכתבה
1. כנראה הבשורה נכתבה לפני שנת 96 או 155 לספירה
 - א. Clement של רומא (שנת 96 לספירה) נתן מספר רמזים לבשורה של מתי במכתבו אל הקורинתיים.
 - ב. Ignatius (שנים 110-115 לספירה) הבישוף באנטיוכיה, ציטט ממת' ג 15 במכתבו *Smyrneans, 1:1*
 2. השאלה הקשה יותר היא מה השנה הכי מוקדמת שבה יכלה הבשורה להיכתב?
 - א. ברור אחרי שכל האירועים שהתרחשו, כנראה באמצע שנת 30 לספירה

- ב. היה צורך שיעבור קצת זמן בשביל שיהיה בכלל צורך, חיבור, והפצה.
- ג. מה הקשר בין מתי כד לחורבן ירושלים בשנת 70 לספירה? חלקים בבשורה של מתי מרמזים שתהליך הקורבנות היה עדיין קיים (מתי ה 23-24; יב 5-7; יז 24-27; כו 60-61). זה אומר שהבשורה נכתבה לפני שנת 70 לספירה.
- ד. אם הבשורות של מתי ומרקוס נכתבו בתקופת שרותו של שאול (48-68 לספירה), מדוע שאול לא מזכיר את הבשורות? Irenaeus מצוטט על ידי Eusebius ב *Historical Ecclesiasticus* 5: 8: 2, בשביל להדגיש כי מתי כתב את הבשורה בזמן שכיפא ושאל היו ברומא. כיפא ושאל נהרגו בתקופת שלוטו של נרו שהסתיימה בשנת 68 לספירה.
- ה. הניחוש של החוקר המודרני הוא שנת 50 לספירה

ג. חוקרים רבים מאמינים שארבעת הבשורות מתייחסות יותר לאזורים גיאוגרפיים של המשיחיות מאשר למחברים המסורתיים. מתי אולי כתב את הבשורה מאנטיוכיה, סוריה, בגלל הבעיות בין יהודים וגויים בקהילה, אולי בשנת 60 לספירה (ככל הנראה לפני שנת 70).

מקבלי המכתב

- א. מכיוון שאנחנו לא יודעים בוודאות מי כתב את הבשורה ומתי, כך גם קשה לדעת למי היא נשלחה. הכי מתאים שהיא נשלחה ליהודים וגויים מאמינים. הקהילה באנטיוכיה, סוריה (מאה ראשונה) מתאימה הכי טוב לפרופיל של הבשורה.
- ב. אוריגנס מצוטט על ידי Eusebius בספר *Historical Ecclesiasticus* 6:25:4, וכתוב שם שמכתב הבשורה על פי מתי נשלח ליהודים משיחיים.

תרשים תבנית

- א. מה הבנה של בשורה זו? ניתן למצוא את כוונת המחבר המקורי בעזרת ניתוח מבנה הספר.
- ב. החוקרים מציגים מספר מבנים
1. אזור הגיאוגרפי שבו ישוע שירת
 - א. הגליל
 - ב. צפונית לגליל
 - ג. פראה ויהודה (במהלך המסע לירושלים)
 - ד. בירושלים
 2. בכל היחידות התמטיות של מתי ניתן להכין בביטוי "כשגמר ישוע את דבריו" (ראו מתי ז 28; יא 1; יג 53; יט 1; כו 1) חוקרים רבים רואים בחמשת היחידות הללו כניסיון של מתי להציג את ישוע כסוג של "משה חדש", כאשר כל יחידה בבשורה מקבילה לאחד מחמישה חומשי תורה (בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, דברים).
 - א. מבנה של תקבולת מוצלבת בין קטעי סיפור ושיח
 - ב. מבנה תיאולוגי/ביוגרפי שבנוי על הביטוי שחוזר על עצמו "מן העת ההיא החל ישוע..." (ראו מתי ד 17; טז 21), מבנה זה מחלק את הספר לשלושה חלקים (מתי א 1-16; ד 17-טז 20; מתי טז 21-כח 20)
 - ג. מתי משתמש במונח "יקיים" בשביל לתת דגש על קטעים (ראו מתי א 22; ב 15, 17, 23; ד 14; ח 17; יב 17; יג 35; כא 4; כז 9, 35)
- ג. "הבשורות" הן ז'אנר ספרותי ייחודי. ולא מקור ביוגרפי מכיוון שאין להם נרטיב היסטורי. הן בעלות מבנה ספרותי תיאולוגי, סלקטיבי. כל אחד מהסופרים בחדר בחלק מאירועי חייו ולימודיו של ישוע והציג אותם באופן ייחודי בפני קהל היעד שבחר. הבשורות היו למטרת בישור.

מחזור קריאה ראשון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

תקרא את כל הבשורה בפעם אחת. לאחר מכן ציין את הנושא המרכזי של הספר במילים שלך.

1. הנושא של כל הספר
2. סוג הספרות (ז'אנר)

מחזור קריאה שני

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

תקרא את כל הבשורה בפעם אחת. לאחר מכן ציין את הנושא המרכזי של הספר במילים שלך.

1. נושא היחידה הספרותית הראשונה
2. נושא היחידה הספרותית השנייה
3. נושא היחידה הספרותית השלישית
4. נושא היחידה הספרותית הרביעית
5. וכו'

מתי א

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ספר היוחסין של ישוע	ספר היוחסין של ישוע	המוצא המלכותי של ישוע	עץ השורשים של ישוע	שושלתו של ישוע
א 1	א 17-1	א 1	א 1	א 16-1
א 6-2		א 6-2	א 6-2	(6-2)
א 11-6		א 11-6	א 11-6	(11-6)
א 16-12		א 16-12	א 16-12	(16-12)
הלידה של ישוע המשיח	המשיח נולד	לידתו של ישוע	הלידה של ישוע המשיח	יוסף מאמץ את ישוע כבנו
א 25-18	א 25-18	א 25-18	א 21-18	א 25-18
			א 23-22	(23)
			א 25-24	

* למרות שהם לא השראה, חלוקה ופרשנויות אלו הם מפתח להבנת הכוונה המקורית של המחבר. כל תרגום מודרני מחלק ומסכם את הסעיפים. לכל סעיף יש נושא מרכזי, אמת, או מחשבה. כל גרסה/התרגום מתמצת את הנושא בדרך ייחודית. עליך לקרוא את הכתוב, ולשאול את עצמך איזה תרגום הכי תואם את ההבנה שלך כלפי הנושא והקטעים שבכתובים. בכל פרק עלינו קודם כל לקרוא את הכתובים ולזהות את הנושא (פסקאות), ואז להשוות את ההבנה שלנו עם התרגומים המודרניים. רק כאשר אנחנו מבינים את הכוונה המקורית של המחבר על ידי מעקב אחרי ההיגיון וההצגה שלו אז נוכל באמת להבין את כתבי הקודש. רק המחבר המקורי הוא היה בעל השראה-לקוראים אין זכות לשנות או לתקן את המסר, כתבי הקודש. לקוראים יש את האחריות ליישם את האמת בהשראה בחיי היומיום. שים לב שכל המונחים הטכניים וקיצורי הדרך מוסברים במלואם בנספחים אחת, שתיים ושלוש: תקציר הגדרות של במנה דקדוקי יוני, ביקורת טקסטואלית, ומילון מונחים.

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות לפסוקים 25-1

א. רשימות האבות הקדמוניים הנמצאות במתי א 17-1 ובלוקס ג 23-38 אין תואמות. ישנן שתי תאוריות עיקריות לשובי:

1. מתי כתב בראש ובראשונה לקהל יהודי ותיעד את שושלת יוסף כדי לקיים את המנהגים היהודיים, בזמן שלוקס רשם לגויים ותיעד את השושלת של מרים (לותר). שתיהן מקשרות את ישוע אחורה לדוד, אך הרשימה של לוקס הולכת אחורה יותר, כל הדרך אל אדם (ככל הנראה מפני שכתב לגויים).
 2. מתי תיעד את שושלת מלכי יהודה אחרי המלך דויד (או אחרי הגלות). אלו שהיו אמורים לרוש את המלוכה), בזמן שלוקס תיעד את האבות הקדמוניים שהיו בפועל.
- ב. השושלת הזו תהווה הוכחה לזהות השבטית של ישוע ותיעד על התגשמות הנבואה (ראו. בראשית מט 8-12 ושמואל ב 7). התגשמות הנבואה (ראו. מתי א 22; ב 15, 17, 23; ד 14; ח 17; יב 17; יג 35; כא 4; כז 9; לה) מהווה עדות חזקה לכתבי קודש על טבעיים ולשליטה של אלוהים על ההיסטוריה והזמן.
- ג. פסוק 17 נותן מפתח להבנה מדוע חלק מהאבות הקדמוניים לא מתועדים. הסופר השתמש במבנה מספרי, בעל שלוש שכבות של "14 דורות" בכדי להציג את שושלת ישוע.
- ד. בפתיחות עלילות התולדה הללו ישנם ארבעה ציטוטים מהברית הישנה (ראו. מתי א 23; ב 6, 15, 18) אשר מערבים סוגים שונים של נבואות.
1. מתי א 23 – ישעיהו ז 14 היא נבואה שמתגשמת מספר פעמים. ילד נולד ביום של ישעיהו, ראו. מתי א 16-15; אולם המילה בעברית במתי א 14 היא איננה "בתולה" (*bethoolah*, ראו. BDB 143), אלא "אישה צעירה בגיל המתאים לחתונה" (*almah*, ראו. BDB 761 II). אני מאמין רק בלידת בתולין אחת-ישוע!
 2. מתי ב 6 – מיכה ה 2 הינה נבואה מדהימה ומאד ספציפית אשר נכתבה 750 שנה לפני האירוע שהיא מתארת. המקום בו ישוע נולד לא היה יכול להשתנות או להיות מושפע על ידיו. סוג כזה של נבואה שנחזתה מאשרת (א) את הידע (והשליטה) של אלוהים על ההיסטוריה (ב) ואת ההשראה והייחודיות של כתבי הקודש. לשום ספר קודש של דת בעולם הזה אין נבואה שנחזתה.
 3. מתי ב 15 – הושע יא 1 ומתי ב 18 – ירמיהו לא 15 שתיהן נבואות טיפולוגיות. משהו שקרה בחיי עם ישראל קורה שוב בחייו של ישוע והסופר של הברית החדשה הבין מכך שזהו סימן נבואי.
- ה. *E. Raymond E. Brown, An Introduction to the New Testament* (עמוד 175), מגיב בצורה מעניינת על מבנה אילן היוחסין במתי.
1. האבות הראשונים – ארבעה עשר השמות הראשונים
 2. מלכי ישראל – ארבעה עשר השמות השניים
 3. אבות קדמוניים לא ידועים – ארבעה עשר השמות השלישיים
- אילן היוחסין הזה מאד מובנה וסלקטיבי. לא ברור למה.
1. טכניקה ספרותית (*mnemonic*)
 2. סמליות מספריים
- א. 2 x 7; לוקס מונה 77 אבות קדמוניים
 - ב. סכום האותיות בשם העברי של דוד מסתכם במספר 14
 3. אבות קדמונים ידועים או יראי שמיים בלבד
 4. נשים/גברים; גויים/יהודים (הכללה תכליתית)

לימוד מילים וביטויים

מתי א 1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹סֵפֶר הַיְחֻסִין שֶׁל יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ בֶּן-דָּוִד בֶּן-אֲבָרָהם:

א 1

NASB	"תיעוד היוחסין של ישוע המשיח,"
NKJV	"ספר היוחסין של ישוע המשיח"
NRSV	"תיאור היוחסין של ישוע המשיח"
TEV	"זהו התיעוד משפחתי של ישוע המשיח"
NJB	"תפקיד היוחסין של ישוע המשיח"

אילן היוחסין (ראו. בראשית ה 1 או "תיאור", ראו. בראשית ב 4) מתואר כיד אלוהים בהיסטוריה המקיימת את ההבטחות לאברהם, יצחק, יעקוב, משה ודויד. הברית החדשה היא מימוש הברית הישנה. במספר תרבויות ישנו שימוש של אילן היוחסין בתור ראייה להיסטוריה אמינה.

■ **"בן-דוד"** זה היה תואר למשיח המובטח שהדגיש את המורשת היהודית-מלכותית משבט יהודה (ראו. בראשית מט 12-8). הוא היה זרעה של אישה, בראשית ג 15; זרע אברהם, בראשית כב 18; זרע יהודה, בראשית מט 10 וזרע דויד, שמואל ב ז 14-12. הביטוי הזה היה כינוי משיחי נפוץ בספר מתי (ראו. מתי ט 27; יב 33; טו 22; כ 30-31; כא 9,15; כב 42).

■ **"בן-אברהם"** אילן היוחסין שלוקס מתעד הולך אחורה עד לאדם. הספר לוקס נכתב עבור גויים, אז הוא שם דגש על עץ אב קדמון אנושי פשוט (ראו. בראשית יב 3; כב 18). ספר מתי נכתב עבור יהודים, אז הוא מתמקד על ההתחלה של העץ היהודית - באברם. באילן היוחסין של ספר מתי "אברהם" ו"דויד" מודגשים על ידי עיצוב מספרי (כלומר, שלוש קבוצות של 14).

מתי א 2-6 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

2^א אברהם הוליד את יצחק, יצחק הוליד את יעקב ויעקב הוליד את יהודה ואת אחיו.³ יהודה הוליד את פרץ ואת זרח מתמר, פרץ הוליד את חצרון וחצרון הוליד את רם.⁴ רם הוליד את עמינדב, עמינדב הוליד את נחשון ונחשון הוליד את שלמון.⁵ שלמון הוליד את בעז מרחב, בעז הוליד את עובד מרות ועובד הוליד את ישי.⁶ ישי הוליד את דוד המלך, דוד הוליד את שלמה מזו שהיתה אשת אוריה.

א 2 "יהודה" יהודה הוא אחד מילדיו של יעקב (ראו. בראשית מט 10; דברים לג 7). פסוקים 2-6 עוקבים אחרי אילן היוחסין של דברי הימים א א-ג באופן מוגבל.

א 3 "פרץ וזרח" פרץ וזרח היו תאומים (ראו. בראשית לח 27-30). השושלת המשיחית הגיע דרך פרץ. החלק הזה מאילן היוחסין (מתי א 3-5) עוקב אחר רות ד 18-22.

■ **"תמר"** תמר הייתה בתו החורגת של יהודה שנכנסה להריון מיהודה (ראו. בראשית לח 12). זה היה מאד יוצא דופן להכליל נשים ברשימות אילן יוחסין יהודיות. כמה מהן נכללות כאן בספר מתי כדי להביע את העובדה ששושלת המשיח לא מבוססת על לאום או מאמץ ראוי שבח. שלוש מהנשים הרשומות לעיל-תמר, רחב ורות- היו גויות והרביעית, בת שבע, הייתה נשואה לחיית. הגויים, אפילו נשים, נכללו להשפעה תאולוגית כוללנית!

א 5 "רחב" רחב הייתה הזונה הכנענית אשר עזרה למרגלים (ראו. יהושע ב 13; ו 17, 23, 25). במסורת היהודית והמשיחית רחב היוותה דוגמא לכוחה של חזרה בתשובה (ראו. עברים יא 31; יעקוב ב 25).

■ **"רות"** רות הייתה מואבייה (ראו. רות א). על מואבים הייתה אסורה הכניסה לעדה הישראלית (ראו. דברים כג 3). היא הציגה דוגמא לאמונה של הגויים, של הנשים ושל אהבתו הכוללת של אלוהים. היא הייתה סבתו של המלך דויד.

א 6 "מזו שהיתה אשת אוריה" זה מתייחס לבת שבע, אימו של שלמה (ראו. שמואל ב יא-יב), אשר, כמו רחב ורות, לא הייתה יהודייה.

מתי א 7-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

7^א שלמה הוליד את רחבעם, רחבעם הוליד את אביה ואביה הוליד את אסא.⁸ אסא הוליד את הושפט, הושפט הוליד את יורם ויורם הוליד את עזיהו.⁹ עזיהו הוליד את יותם, יותם הוליד את אחז ואחז הוליד את חזקיהו.¹⁰ חזקיהו הוליד את מנשה, מנשה הוליד את אמון ואמון הוליד את יאשיהו.¹¹ יאשיהו הוליד את יכניהו ואת אחיו בימי גלות בבל.

א 7-11 החלק הזה (עם מספר שינויים) עוקב אחר דברי הימים א ג 10-15

NASB, NKJV, TEV, NJB
NRSV

א 7
"אסא"
"אסף"

המלך היהודי הזה נקרא אסא במלכים א טו 9 ובדברי הימים ג 10. "Asa" נמצא ב L MSS וגם ב W ומתאים לתוכן. בכתבי יד, א, B, C היוונים הקדומים שנכתבו בכתב יד גדול (uncial) רשום להפתעתנו "Asaph". זה היה שם מנהל מקהלה של דויד (ראו. תהילים נ, עג, פג). רוב מבקרי הטקסטים מניחים כי זאת טעות עתיקה בזמן העתקת הטקסט, או פשוט גרסה שונה באיות שם המלך.

א 8 שלושה מלכים יהודיים בין יורם לעוזיהו מושמטים מהטקסט (1) אחזיה (ראו. מלכים ב ח, ט; דברי הימים ב כב); (2) יואש (ראו. מלכים ב יא 2; יב 19-21; דברי הימים ב כד); ו- (3) אמציהו (ראו. מלכים ב יד; דברי הימים ב כה). הסיבה להשמטתם מהטקסט לא בטוחה. שתי התאוריות הן: (1) יורם היה נשוי והושפע מאשתו, עתליה, הבת של איזבל ומכך, החטא שלו על ידי עבודת אלילים הועבר לדור השלישי (ראו. דברים ה 9) או (2) מתי בונה את אילן היוחסין לשלושה חלקים של 14 אבות קדמונים כל אחד (מתי א 17). זה יהיה החלק האמצעי.

א 9 "עזיהו הוליד את יותם" במלכים ב טו 7-1 ובדברי הימים א ג 12 עוזיהו נקרא גם עזריה. הוא היה מלך ירא שמים שהיה חולה במחלת הצרעת מכיוון שהוא הקריב קורבן בדרך לא נכונה.

א 10 "חזקיהו" חזקיהו היה אחד מחמשת המלכים ביהודה שהיו ירא שמים (אסא, יהושפט, עוזיהו, חזקיהו ויאשיהו). חייו מתועדים בספר מלכים ב יח-כ, דברי הימים ב כט-לג וישעיהו לו-לט.

■ "מנשה" הוא היה הבן של חזקיהו. מנשה היה בעל מוניטין של המלך שעשה הכי הרבה רע בעיני אלוהים בהיסטוריה של יהודה (ראו. מלכים ב כא 7-2). הוא גם שלט הכי הרבה באזור, 55 שנים (ראו. מלכים ב כא; דברי הימים ב לג)

■ "אמון" היה הבן של מנשה ואביו של יאשיהו (ראו. מלכים ב כא 23-25, 18-19; דברי הימים א ג 14; דברי הימים ב לג 20-25). חלק מכתבי היד היוונים הקדומים (uncial), א, B^c, C יש את השם "עמוס". הבעיה בכתב היד הזה דומה למתי א 7.

■ "יאשיהו" עוד מלך ירא אלוהים של יהודה, יאשיהו היה בן שמונה שנים כאשר נהיה מלך (ראו. מלכים ב 22-23; דברי הימים ב לד-לה). מלומדים רבים מאמינים כי האב הצדיק, הבן הרשע של האב הצדיק, והבן הצדיק של האב הרשע בספר יחזקאל (ראו. יחזקאל יח 5-9, 10-13, 14-18) היו התייחסות ישירה לחזקיהו, מנשה ויאשיהו.

א 11 "יכניהו" הוא נקרא גם כניהו (ראו ירמיהו כב 24) ויהויכין (ראו. מלכים ב כד-כה). המלך האחרון בשושלת דויד לפני שבי ישראל על ידי הבבלים, יכניהו היה או בן 8 כאשר עלה לשלטון (ראו. דברי הימים ב לו 9) או בן 18 (ראו. מלכים ב כד 8) ושלט רק שלושה חודשים (ראו. דבריה ימים א ג 16-17; ירמיהו כד 1; כט 2). יחזקאל מתארך את הנבואות שלו מהשנה בה המלך הזה גורש לגלות על ידי נבוכדנצר השני ב-597 לפני הספירה (ראו יחזקאל א 1-2; ח 1; כ 1; כד 1; כו 1; כט 1; ל 1; לא 1; לב 1, 17; לג 21; מ 1).

■ "גלות בבל" הגלות התרחשה על ידיו של נבוכדנצר השני. ירושלים נכבשה מספר פעמים על ידי צבא בבל – ב 605, 597, 586, 582 לפני הספירה. התרחשו מספר גירושים שונים לגלות.

1. גירוש דניאל ושלושת חבריו ב 605 לפני הספירה
2. גירוש יהויכין, יחזקאל, עשרת אלפי חיילים ואנשי מלאכה ב 597 לפני הספירה (ראו מלכים א כד 10-17)
3. גירוש רוב שארית האוכלוסייה (העיר ירושלים כבר נהרסה) ב 586/587 לפני הספירה, מלכים ב כה.
4. הפלישה האחרונה וגירוש יהודה לגלות ב 582 לפני הספירה בתור נקמה על רצח המושל הממונה של נבוכדנצר, גדליהו ומשמר הכבוד הבבלי שלו.

מתי א 12-16 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹²לאחר שהגלו בבלה הוליד יכניהו את שאלתיאל ושאלתיאל הוליד את זרבבל. ¹³זרבבל הוליד את אביהוד, אביהוד הוליד את אליקים ואליקים הוליד את עזר. ¹⁴עזר הוליד את צדוק, צדוק הוליד את יכין ויכין הוליד את אליהוד. ¹⁵אליהוד הוליד את אלעזר, אלעזר הוליד את מתן ומתן הוליד את יעקב. ¹⁶יעקב הוליד את יוסף בעל מרים אשר ממנה נולד ישוע הנקרא משיח

א 12 "ושאלתיאל הוליד את זרבבל" זרבבל היה מנהיג היהודים בשיבה השנייה מגלות בבל, כאשר השיבה הראשונה הייתה תחת ששבצר (ראו. עזרא א 8; ה 14). הוא היה בשושלת דויד (ראו. עזרא ב-ו). בדברי הימים א ג

16-19, אביו היה פדיה וסבו שאלתיאל. מונחים עבריים משפחתיים היו גמישים והיו יכולים להתייחס למספר קטגוריות שונות של קרובי משפחה. במקרה זה, שאלתיאל היה דוד. הבלבול הזה יכול להיות מוסבר אם שאלתיאל אימץ את זרבבל לאחר מות אביו-פדיה (ראו. עזרא ג 8; ה 2; נחמיה יב 1; חגי א 1). שתי השמות הללו מופיעות גם באילן היוחסין שמציג לוקס, אך בפרק זמן יותר מאוחר.

א 13-15 השמות מבנו של זרבבל - אביהוד ועד יעקוב לא ידועים ממקורות של הברית הישנה.

א 14 "צדוק" זה לא היה הכהן הנאמן מימי דויד (ראו. שמואל ב כ 25; דברי הימים א טז 39) מפני שצדוק מספר מתי הוא משבט יהודה ולא לוי.

א 16 "יוסף בעל מרים" "הוליד", מילה אשר מאד בולטת ברשימת האבות האחרים, חסרה כאן! יוסף רשום כאב החוקי והשושלת שלו ניתנה לו מכיוון שזה מה שהיה דרוש מהיהודים במאה הראשונה כדי שיכירו בהם באופן חוקי. אבל הוא לא היה האב הביולוגי האמיתי. ישוע נולד מבתולה על ידי רוח אלוהים (ראו. מתי א 23-25; לוקס א 34-35).

❖ "הנקרא משיח" (NKJV) "משיח" (NKJV) היה תרגום יווני של המונח העברי *Messiah* (BDB 603), ראו. שמואל א ב 35,10; שמואל ב כב 51; תהילים ב 2; יח 51; פט 51,38; קלב 10,17; דניאל ט 24,25), שמשמעותו היא מישהו אשר "נמשח". ישוע היה משרת מיוחד של יהוה (ראו. ישעיהו ז 14; ט 7-1; יא 5-1; נב 13; נג 12), האחד שאמור לבוא, זה אשר יקים תקופה חדשה של צדיקות (ראו. ישעיהו סא, סה-סו). ראו נושא מיוחד במתי ח 20.

מתי א 17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
17 ¹⁷ וּבְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת מֵאַבְרָהָם עַד דָּוִד אַרְבַּעַה-עָשָׂר דּוֹרוֹת, וּמִדָּוִד עַד גְּלוֹת בְּבָל אַרְבַּעַה-עָשָׂר דּוֹרוֹת, וּמִגְלוֹת בְּבָל עַד הַמְּשִׁיחַ אַרְבַּעַה-עָשָׂר דּוֹרוֹת.

א 17 "דורות" זה לא היה אילן יוחסין היסטורי שלם. המושג בעברית "דור" היה רב משמעי והיה יכול להתכוון לסבא או לסבא רבא או אב קדמון.

❖ "ומגלות בבבל עד המשיח ארבעה-עשר דורות" ישנם שלושה חלקים של ארבעה עשר אבות קדמונים אשר רשומים (1) אברהם לדויד (2) דויד ועד הגלות ו-(3) מהגלות ועד ישוע. רק שלושה עשר שמות רשומים בחלק השלישי, אז יכולה להיות האפשרות שספרו את יהויכין פעמיים, גם בחלק השני וגם בחלק השלישי. דפוס המספור כאן מרמז כי חלק מהשמות הושמטו (ראו. דברי הימים א ג-א). ישנם פרשנים המאמינים שהרשימות הבנויות משמות של ארבעה עשר איש, מבוססות על הערך המספרי של העיצורים בשמו העברי של דויד (*daleth + 6, waw + 4, daleth*), $4 = 14$).

מתי א 18-25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
18 ¹⁸ כִּי הָיְתָה הַלְדָת יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ: מְרִים אִמּוֹ הָיְתָה מֵאַרְסֵת לְיוֹסֵף וּבִטְרָם הַתְּאֻחָדוֹ נִמְצְאָה הָרָה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ.
19 ¹⁹ יוֹסֵף בְּעֵלָה, שֶׁהָיָה צָדִיק וְלֹא רָצָה לְהַצִּיג אוֹתָהּ לְחַרְפָּה, הִחְלִיט לְשַׁלַּח אוֹתָהּ בְּסֵתֵר.
20 ²⁰ בְּעוֹד שֶׁהָיָה מְהַרְהֵר בְּזֶה נִרְאָה אֵלָיו מֵלֶאךָ יְהוָה בְּחִלּוֹם וְאָמַר: "יוֹסֵף בֶּן דָּוִד, אֵל תַּחֲשֵׁשׁ לְקַחַת אֵלֶיךָ אֶת מְרִים אֲשֶׁתְּךָ, כִּי אֲשֶׁר הוֹרָה בְּךָ מְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוּא."
21 ²¹ הִיא יוֹלְדָת בֶּן וְאֵתָה תִקְרָא שְׁמוֹ יֵשׁוּעַ כִּי הוּא יוֹשִׁיעַ אֶת עַמּוֹ מִחַטָּאתֵיהֶם." (תהילים קל"ח)
22 ²² כֹּל זֶה אָרַע לְמַעַן יִתְקַיֵּם מִה שֶׁדִּבֶּר אֲדֹנָי בְּפִי הַנְּבִיא: "הִנֵּה הֵעֵלְמָה הָרָה וְיִלְדָת בֶּן וְקִרְאת שְׁמוֹ עֲמָנוּ אֵל." (ישעיהו ז' יד')
24 ²⁴ לְאַחַר מִכֵּן הִקִּיץ יוֹסֵף מִשְׁנָתוֹ וַעֲשָׂה כְפִי שְׁצִוָּהוּ מֵלֶאךָ יְהוָה. הוּא לָקַח אֵלָיו אֶת אֲשֶׁתוֹ
25 ²⁵ מִבְּלִי שִׂידַע אוֹתָהּ עַד אֲשֶׁר יִלְדָה בֶּן, וְקִרְאת אֶת שְׁמוֹ יֵשׁוּעַ.

א 18 "הלדת" ישנו כתב יד יווני שמשנה את הנוסח בין המילה "בראשית" [*genesis*] והמילה "הולדת" [*gennasis*]. המושג "*genesis*" היה כנראה המקורי (ראו. MSS P¹, א, B, C; USB rated it B). בעוד ששני המושגים מתכוונים ל"הולדת", למילה הראשונה היו הגדרות יותר רחבות (בריאה, דור, כלומר "הראשית החדשה בישוע כאדם השני, ראו רומים ה 12-21) והיה יכול להיות מובן כ-"נולד מאדם". התברר רק לאחר מכן שסופרים שינו את המושג הראשון ל"הולדת" בכוונה כדי לסתור כפירות משיחיות (gnostic) שהגיעו מאוחר יותר (ראו. *The Orthodox Corruption of Scripture* by Bart P. Ehrman, pp. 75-77).

❖ "מארסת ליוסף" אירוסין היה הליך משפטי מחייב ביהדות, שלרוב נמשך כשנה לפני הנישואין. הצדדים חיו בנפרד אחד מהשני אבל היו נחשבים כבר נשואים לפי החוזה. רק מוות או גירושין היו יכולים לשבור את הסכם הנישואין שלהם.

NASB
NKJV
NRSV
TEV
NJB

"היא נמצאה הרה על ידי רוח הקודש"
"היא נמצאה הרה בילד של רוח הקודש"
"היא נמצאה להיות הרה מרוח הקודש"
"היא עמדה להיות הרה על ידי רוח הקודש"
"היא נמצאה הרה באמצעות רוח הקודש"

זה מתייחס ללידת הבתולין, אשר לא היה עם חוויה מינית למרים או לרוח אלוהים. זה היה מימוש נבואי של בראשית 15 ("ואיבה אשית ביקר ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב") ובמובן רב מימשי של ישעיהו 14 ("לכן יתן אדני הוא לכם אות הנה העלמה הרה וילדת בן וקראת שמו עמנו אל"). למרבה ההפתעה, שום דרשה של השליחים במעשי השליחים או באיגרות לא מציין זאת, ככל הנראה מפני שזה היה יכול להתבלבל עם מיתולוגיה יוונית-רומאית (האלים של הר אולימפוס לעיתים קרובות לקחו נשים בנות אנוש שילדו להם ילדים).

א 19 "שְׁהִיָּה צְדִיק" הכוונה ב"אדם צדיק" הייתה אדם שומר מצוות לפי הסטנדרטים של חוקי משה והמסורות בעל פה של אותם הימים. זה לא רומז על חוסר חטא; נוח ואיוב היו גם צדיקים באותו המובן (ראו. בראשית ו 9 ואיוב א 1).

■ **"לְשַׁלַּח אוֹתָהּ בְּסֶתֶר"** יוסף היה יכול לבצע זאת על ידי שתי פרוצדורות חוקיות: (1) ויתור פומבי בבית המשפט או (2) הצגה של שטר גירושין מול שני עדים (ראו. דברים כד). מרים לא שיתפה את יוסף עם החזון שקיבלה בנוגע להריון שלה. חוק הברית הישנה דרש עונש מוות עבור חוסר נאמנות מינית (ראו. דברים כב 20-21, 23-24).

א 20 יוסף קיבל את הידיעה על הריון ארוסתו משליח מלאך. בלוקס א 26 המלאך מזוהה כגבריאל (ראו. מתי א 19; דניאל ח 16; ט 21).
המילה "חלום" (*onar*) מופיע חמש פעמים בשני הפרקים הראשונים בספר מתי (ראו. מתי א 20; ב 12, 13, 19, 22), אבל לא מופיע שוב עד פרק כז פסוק 19 ואז לא מופיע יותר בברית החדשה.

■ **"מְלֶאךְ יְהוָה"** הביטוי הזה משמש בשתי דרכים בברית החדשה.
1. מלאך (ראו. בראשית כד 7, 40; שמות כג 20-23; לב 34; במדבר כב 22; שופטים ה 23; שמואל א כד 16; דברי הימים א כא 15; זכריה א 28)
2. כדרך פנייה ליהוה (ראו. בראשית טז 7-13; כב 11-15; לא 11, 13; מח 15-16; שמות ג 4, 2; יג 21; יד 19; שופטים ב 1; ו 22-24; יג 23-24; זכריה ג 2-1)
מתי משתמש בביטוי לעיתים קרובות (ראו. מתי א 20, 24; ב 13, 19; כח 2), אך תמיד בדרך מספר 1 הרשומה למעלה. הברית החדשה לא משתמשת בדרך מספר 2 של הביטוי חוץ במעשי השליחים ח פסוקים 26 ו-29 ובהם, "מלאך יהוה" מקביל לרוח הקודש.

א 21 "תִּקְרָא שְׁמוֹ יֵשׁוּעַ" משמעות השם ישוע היא "יהוה מושיע", "יהוה מביא ישועה" או "יהוה גואל" (איזשהו שם פועל חייב להיות מסופק, ראו. לוקס א 31) ראו נושא מיוחד: שם האדון במתי יח 20.
משמעות השם יהוה היא

1. זהו שם שמשקף אל כאל אשר הקים את הברית; אלוהים כמושיע, גואל!
בני אדם מפירים בריתות, אבל אלוהים נאמן למילתו, הבטחתו ובריתו (ראו. תהילים קג).
השם הזה מוזכר לראשונה בשיתוף עם השם *Elohim* בבראשית ב 4. אלו לא שני חשבונות בריאה בבראשית פרקים א-ב, אלא שני צורות הדגשה שונות: (1) אלוהים בתור יוצר היקום (הפיזי) ו-(2) אלוהים כיוצר המיוחד של האנושות. בראשית ב 4 מתחיל בהתגלות המיוחדת על הפריבילגיה בעמדה ובמשמעות של האנושות יחד עם הבעיה של החטא והמרד הקשורים במעמד המיוחד הזה.
2. בבראשית ד 26 רשום "וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ אֲזַ הוּחַל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה". כלומר, שמות ו 3 רומז על כך שאנשים בברית הקדומה יותר (הפטריארכים והמשפחות שלהם) הכירו את אלוהים רק בתור *El-Shaddai*. השם יהוה מפורש רק פעם אחת בשמות ג 13-16 ובמיוחד במתי א 14. למרות זאת, הכתבים של משה לעיתים מפרשים מילים על ידי משחקי מילים פופולריים ולא על ידי מילים אטימולוגיים (ראו. בראשית יז 5; כז 36; כט 13-35). היו מספר תאוריות למשמעות השם (נלקח מ- IDB, vol. 2, pp 11-409).
 - א. משורש ערבי, "להראות אהבה נלהבת"
 - ב. משורש ערבי, "להפיח" (יהוה כאל הסערה)
 - ג. משורש אוגריתי (כנעני) "לדבר"
 - ד. מכתובה פיניקית, צורה הבינוני הסיבתית היא "התומך" או "המכונן"

- ה. מה *Qal* העברי נוצר "האחד שקיים" או "האחד אשר הווה" (במשפט עתיד, "האחד שיהיה")
 ו. המילה העברית *Hiphil* יוצרת את "האחד שגורם להיות"
 ז. מהשורש העברי "חי" (דוגמא בבראשית ג 20), פירושו "האחד אשר חי לנצח, היחיד שחי"
 ח. מההקשר של שמות ג 13-16 ישנו משחק בצורה הפגומה כדי לתת כוונה לשמות, "אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה" או "אֶהְיֶה אשר תמיד הייתי" (ראו. J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Old Testament*, p 67)

השם המלא יהוה מתבטא לעיתים בראשי תיבות או יתכן בצורה המקורית שלו.

(1) *Yah* - יה (דוגמא הללו – יה)

(2) *Yahu* יהו (בשמות לדוגמא ישעיהו)

(3) *Yo* יו (בשמות לדוגמא יואל)

3. בהמשך היהדות, שם הברית הזו נהיה כה קדוש (השם המפורש) שהיהודים פחדו להגיד את השם מפני שפחדו לשבור את הדיבר בשמות כ 71; דברים ה 11; ו 13. אז הם החליפו את המונח העברי ל"בעלים", "אדון", "בעל" או "אדוני" (האדון שלי). כאשר הם הגיעו כפנייה ליהוה בטקסטים של הברית הישנה, הם פנו אליו כ"אדוני". זאת הסיבה למה בתרגום לאנגלית רשום Lord (אדון) לשם יהוה.

4. כך גם עם השם *El* (אל), לעיתים יהוה משולב יחד עם מונחים אחרים כדי להדגיש תכונות מסוימות באל הברית של ישראל. בעוד שיש מספר רב של שילובים עם מונחים, ארשום חלק מהם.

א. יהוה – יראה (יהוה יספק), בראשית כב 14

ב. יהוה – רופאך (יהוה הרפא שלך), שמות טו 26

ג. יהוה – ניסי (יהוה דגלי), שמות יז 15

ד. יהוה – מקדישכם (יהוה הוא האחד שמקש אתכם), שמות לא 13

ה. יהוה – שלום (יהוה הוא שלום) שופטים ו 24

ו. יהוה – צבאות (יהוה הוא ריבונו של עולם), א, שמואל א 11,3; ד 4; טו 2; מופיע גם לעיתים אצל נביאים

ז. יהוה – רועי (יהוה הרועה שלי), תהילים כג 1

ח. יהוה – צדקיני (יהוה הצדק שלנו), ירמיהו כג 6

ט. יהוה – שמה (יהוה נמצא שם), יחזקאל מח 35

נושא מיוחד: השמות לאלוהות

SPECIAL TOPIC THE NAMES FOR DEITY

א. אל *El* (BDB 42, KB 48)

1. המשמעות המקורית של המונח הקדום והכללי לאלוהות אינו ידוע בוודאות, למרות שמלומדים רבים מאמינים שהוא מגיע משורש אכדי שמשמעו "להיות חזק" או "להיות עוצמתי" (השוו לבראשית יז 1; במדבר כג 19; דברים ז 21; תהלים נ 1)

2. בפנתיאון הכנעני האל העליון הוא אל *El* (Ras Shamra texts)

3. בכתבי הקודש אל בדרך-כלל מורכב עם מונחים אחרים. צירופים אלו הפכו לאמצעי לאפיין את אלוהים.

א. אל-עליון *El-Elyon* (BDB 42 & 751 II), ברא' יד 18-22; דבר' לב 8; ישע' יד 14

ב. אל-רואי *El-Roi* ("האל שרואה" או "האל שמראה את עצמו", BDB 42 & 909), ברא' טז 13

ג. אל-שדי *El-Shaddai* ("אל רב-כוח" או "אל מלא חמלה" או "אל ההר", BDB 42 & 994), ברא' יז 1; לה 11; מג 14; מט 25; שמות ו 3

ד. אל-עולם *El-Olam* (האל הנצחי, BDB 42 & 761), ברא' כא 33. מונח זה קשור באופן

תיאולוגי להבטחת אלוהים לדוד בשמ"ב ז 13, 16

ה. אל-ברית *El-Berit* ("אל הברית", BDB 42 & 136), שופ' ט 46

4. אל משווה עם

א. יהוה בתהל' פה 9; ישע' מב 5

ב. אלהים בברא' מו 3; איוב ה 8, "אֲנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אֲבִיךָ"

ג. שדי בברא' מט 25

ד. "קנאה" בשמות לד 14; דבר' ד 24; ה 9; ו 15

ה. "רחמים" בדבר' ד 31; נחמ' ט 31

ו. "גדול ונורא" בדבר' ז 21; י 17; נחמ' א 5; ט 32; דני' ט 4

- ז. "דעת" בשמ"א ב 3
 ח. "מעוזי חיל" בשמ"ב כב 33
 ט. "הנותן נקמות לי" בשמ"ב כב 48
 י. "הקדוש" בישע' ה 16
 יא. "גבורה" בישע' י 21
 יב. "ישועתי" בישע' יב 2
 יג. "גדול וגיבור" בירמ' לב 18
 יד. "גמול" בירמ' נא 56
5. שילוב של כל השמות העיקריים של אלוהים בתנ"ך נמצא ביהוש' כב 22 (אל, אלהים, יהוה, חוזר על עצמו)
- ב. עליון (BDB 751, KB 832)
1. המשעות הבסיסית היא "גבוה", "רם", "או" "נישא" (השוו לברא' מ 17; מל"א ט 8; מל"ב יח 17; נחמ' ג 25; ירמ' כ 2; לג 10; תהל' יח 13).
2. נעשה שימוש בשם זה במשמעות מקבילה לכמה שמות/תארים אחרים של אלהים
- א. אלהים *Elohim* - תהל" מז 2-1; עג 11; קז 11
 ב. יהוה *YHWH* - ברא' יד 22; שמ"ב כב 14
 ג. אל-שדי *El-Shaddai* - תהל" צא 9, 1
 ד. אל *El* - במד' כד 16
- ה. אלה *Elah* - נעשה בו שימוש לעתים קרובות בדני' ב-ו ועזרא ד-ז, קשור ל-*illair* ("אל עליון" בארמית) בדני' ג 26; ד 2; ה 18, 21
3. לעתים קרובות נעשה שימוש בשם זה על-ידי אנשים שלא היו ישראלים
- א. מלכיצדק, ברא' יד 18-22
 ב. בלעם, במד' כד 16
 ג. משה, כאשר הוא דיבר על העמים בדבר' לב 8
 ד. הבשורה על-פי לוקס בבית החדשה נכתבה לגויים וגם עושה שימוש במקבילה היוונית *Hupsistos* (השוו לפרק א 32, 35, 76; ו 35; ח 28; מה"ש ז 48; טז 17)
- ג. אלהים *Elohim* (רבים), *Eloah* (יחיד), נעשה שימוש בעיקר בשירה (BDB 43, KB 52)
1. מונח זה לא נמצא מחוץ לתנ"ך.
 2. המילה יכולה לציין את אלוהי ישראל או את אלוהי העמים (השוו לשמות יב 12; כ 3). משפחתו של אברהם הייתה פוליטיאסטית (השוו ליהושע כד 2).
 3. זה יכול להתייחס לשופטים ישראלים (השוו לשמות כא 6; תהל' פב 6).
 4. המונח אלהים מתייחס גם לישויות רוחניות אחרות (מלאכים, שדים) כמו בדבר' לב 8 (LXX); תהל' ח 5; איוב א 6; לח 7.
 5. בכתבי הקודש זהו השם/תואר הראשון לאלוהות (השוו לברא' א 1). נעשה שימוש בלעדי בשם זה עד בראשית ב 4, שם הוא משולב עם יהוה. הוא מתייחס באופן בסיסי (תיאולוגית) לאלהים כבורא, כמקיים וכמכלכל את כל החיים על הארץ (השוו לתהל' קד) שם זה נרדף לשם אל (השוו לדבר' לב 15-19). הוא גם יכול להקביל לשם יהוה מכיוון שמזמור יד (אלהים) זהה למזמור נג (יהוה), מלבד השינוי בשמות האלוהיים.
 6. למרות שהוא בגוף רבים ונעשה בו שימוש בהתייחסות לאלוהים אחרים, מונח זה מציין לעתים קרובות את אלוהי ישראל, אך בדרך-כלל הגוף של הפועל שיצורף אל השם יהיה בגוף יחיד כדי לציין את השימוש המונותאיסטי.
 7. מונח זה נמצא בפיהם של אנשים לא ישראלים כשם של האלוהות.
 א. מלכיצדק, ברא' יד 18-22
 ב. בלעם, במד' כד 2
 ג. משה, כאשר הוא מדבר על העמים, דבר' לב 8
 8. זה מוזר ששם נפוץ לאל המונותאיסטי של ישראל הוא ברבים! למרות שאין וודאות, הנה התאוריות השונות.

- א. בעברית יש הרבה שמות בגוף רבים שלעתים קרובות נעשה בהם שימוש לשם הדגשה. דבר נוסף הקשור להסבר זה הוא המאפיין העברי המאוחר שנקרא "ריבוי מלכותי", שבו נעשה שימוש בריבוי כדי להאדיר רעיון.
- ב. זה יכול להתייחס למועצה שמימית שאיתה אלוהים נפגש בשמיים ושעושה את רצונו (השוו למל"א כב 19-23; איוב א 6; תהל" פב 1; פט 5, 7).
- ג. ישנה אפילו האפשרות ששם זה משקף את ההתגלות של הברית החדשה של אל אחד בשלוש אישיות. בברא' א 1 אלוהים בורא; בראש' א 2 הרוח מרחפת, ומתוך הברית החדשה אנו יודעים שישוע הוא הגורם (agent) של אלוהים האב בבריאה (השוו ליוח' א 3, 10; רומ' יא 36; קור"א ח 6; קול' א 15; עבר' א 2; ב 10).
- ד. יהוה (BDB 217, KB 394)
1. זהו השם שמשקף את האל כאלוהים שכורת בריתות; אלוהים כמושיע, גואל! בני אדם מפרים בריתות, אך אלוהים נאמן לדברו, להבטחותיו ולבריתו (השוו לתהל" קג). שם זה נזכר לראשונה בשילוב עם אלהים בבראשית ב 4. בבראשית א-ב אין שני תיאורים של הבריאה, אלא שני דגשים שונים: (1) אלוהים כבורא של העולם (הפיזי) ו (2) אלוהים כבורא הייחודי של האנושות. בראשית ב 4 - ג 24 מתחיל את ההתגלות המיוחדת לגבי המטרה והמעמד המיוחד של האנושות, וכמו כן לגבי בעיית החטא והמרד הקשורים למעמד ייחודי זה.
 2. בבראשית ד 26 נאמר: "אֵז הוּמַל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה". אף על פי כן, שמות ו 3 רומז שאנשי הברית המוקדמים (האבות ומשפחותיהם) ידעו את אלוהים כ-אל שדי בלבד. ניתן הסבר לשם יהוה רק פעם אחת בשמות ג 13-16, במיוחד בפסוק 14. בכל זאת, הכתבים של משה מפרשים מילים לעתים קרובות באמצעות משחקי-מילים ולא לפי האטימולוגיה (השוו לברא' יז 5; כז 36; כט 35-13). יש מספר תאוריות בנוגע למשמעות של שם זה (לוקה מDB, כרך 2, עמ' 409-411).
- א. משורש ערבי, "להראות אהבה עזה"
 - ב. משורש ערבי "לנשוף" (יהוה כאל הסערה)
 - ג. משורש אוגריתי (כנעני) "לדבר"
 - ד. מכתובת פיניקית, צורת פועל גורמת (causative participle) שמשמעותה "האחד שמקיים", או "האחד שמייסד"
 - ה. מבניין קל בעברית "האחד שהוא (קיים)", או "האחד שנכח" (בזמן עתיד, "האחד שיהיה")
 - ו. מבניין הפעיל בעברית "האחד שמביא לידי קיום"
 - ז. מהשורש העברי "לחיות" (השוו לברא' ג 20), במשמעות "האחד והיחיד שחי-לנצח"
 - ח. מההקשר של שמות ג 13-16 יש משחק מילים של צורת העתיד שנעשה בה שימוש בעבר, "אני אמשיך להיות מה שהייתי" או "אני אמשיך להיות מה שתמיד הייתי" (השוו ל J. Wash, *A Survey of Syntax in the Old Testament*, Watts, עמ' 67). השם המלא יהוה מובע לעתים קרובות בקיצור או ייתכן גם בצורתו המקורית.
- (1) יה *Yah* (לדוגמא, הללו - יה, BDB 219, השוו לשמות טו 2; יז 16; תהל" פט 8; קד 35)
- (2) יהו *Yahu* (בסיום שמות, כמו ישעיהו)
- (3) יו *Yo* (בתחילת שמות, כמו יואל)
3. בתקופה יותר מאוחרת ביהדות שם ברית זה נעשה כל-כך קדוש (הטטרגראטון) שיהודים יראו להביע אותו שמא הם יפרו את המצווה של שמות כ 7; דברים ה 11; ו 13. אז הם החליפו את המונח העברי ל-"בעל", "אדון *adonai*" -- אדון או אדוני (האדון שלי). כאשר הם הגיעו לשם יהוה בקריאת התנ"ך, הם הגו אותו כ-"אדון". זאת הסיבה ש-יהוה נכתב כ-אדון (Lord) בתרגומים באנגלית.
 4. כמו בשם אל, יהוה לעתים קרובות משולב עם מונחים אחרים כדי להדגיש מאפיינים מסוימים של אלוהים הברית של ישראל. למרות שיש הרבה שילובים אפשריים, הנה כמה מהם.
- א. יהוה - יְרָאָה *Yireh* (יהוה יספק, BDB 217 & 906), ברא' כב 14
 - ב. יהוה - רִפְאָךְ *Rophekha* (יהוה הוא הרופא שלך, BDB 217 & 950, בניין קל בזמן הווה), שמות טו 26
 - ג. יהוה - נָסִי *Nissi* (יהוה הוא הדגל שלי, BDB 217 & 651), שמות יז 15

ד. יהוה - *Meqaddishkem* (יהוה הוא האחד שמקדש אתכם, BDB 217 & 872), בניין פיעל בזמן הווה), שמות לא 13
ה. יהוה - *Shalom* (יהוה הוא שלום, BDB 217 & 1022), שופ' ו 24
ו. יהוה - *Sabaoth* (BDB 217 & 878), שמ"א א 3, 11; ד 4; טו 2; לעתים קרובות בספרי הנביאים
ז. יהוה - *Ro'l* (יהוה הוא הרועה שלי, BDB 217 & 944, בניין קל בזמן הווה), תהל' כג 1
ח. יהוה - *Sidqenu* (יהוה הוא הצדקה שלנו, BDB 217 & 841), ירמ' כג 6
ט. יהוה - *Shammah* (יהוה שם, BDB 217 & 1027), יחז' מח 35

❑ "כי הוא יושיע את עמו מחטאיהם" ישוע הגיע עבור שלוש מטרות עיקריות.

1. לגלות את אלוהים לבני האדם בשלמותו
 2. לתת לבני האדם דוגמא חיה לאיך צריך להתנהג
 3. לגאול את האנושות מחטא
- בראשית פרק ג השפיע על החיים בכוכב הזה (ראו. רומים ח 20-23). ישוע הגיע כדי למות במקומו (ראו. מרקוס י 45; יוחנן א 29; שנייה אל הקורинתיים ה 21; אל הפיליפים ב 6-11; ישעיהו נג). ההבטחה בבראשית ג 15 קוימה על ידיו!

א 23 מתי משתמש בקיום הנבואה של הברית הישנה כראיה הגדולה לעם היהודי להאמין בישוע כמשיח המובטח.

1. מתי א 22 – ישעיהו ז 14
2. מתי ב 15 – הושע יא 1 ושמות ד 23-22
3. מתי ב 23 – כנראה ישעיהו יא 1
4. מתי ג 15 – "נקיים את הצדק כולו"
5. מתי ד 14 – ישעיהו ט 2-1
6. מתי ה 17 – "... כי אם לקיים"
7. מתי ח 17 – ישעיהו נג 4
8. מתי יב 17 – ישעיהו מב 4-1
9. מתי יג 14 – ישעיהו ו 9-10
10. מתי יג 35 – תהילים עח 2
11. מתי כא 4 – ישעיהו סב 11 או זכריה יא ט 9
12. מתי כז 9 – זכריה יא 12-13

❑ "בתולה" זהו ציטוט מהספר ישעיהו פרק ז פסוק 14 בתרגום השבעים. ביסעיהו, המילה העברית המשומשת היא *almah* (עלמה) (BDB 761 II), כלומר "אישה צנועה בגיל המתאים לנישואים". הייתה לידה מיוחדת ביום של אחז (ראו. ישעיהו 15-16). רק לידת בתולין אחת קרתה אי פעם, לא שתיים; לכן, המימוש ההיסטורי בימי ישעיהו היו סימן לאחז, אך לא כניסה להריון באמצעות רוח הקודש. זוהי דוגמא לנבואה שהתגשמה מספר פעמים. הסימן לאחז היה שם הילד. ראו את הפרשנות שלי לישעיהו א-לט אונליין באתר www.freebiblecommentary.org

NASB, NKJV, NJB	"עימנאל"
NRSV, TEV	"עמנאל"
NJB	"עמנו האל"

עמנאל – פירושו היה "עמנו האל" (BDB 769). זה מעיד על כך שהכתוב בברית הישנה הצביעה על משהו עתידי. ישעיהו ז-יב (המלחמה הסורי-אפריימית) התייחס בסופו של דבר לדמות האלוהית בדמות אדם, ישוע מנצרת (ראו. יוחנן א 1; ה 18; י 33; יד 9-10; פיליפים ב 6). אך למרות זאת, חשוב לזכור כי היהודים לא ציפו מהמשיח להיות שמיימי. הם היו מסתכלים על השמות מיסעיהו פרק ט פסוק 6 כמטאפורות. זה לא עד הברית החדשה שהמשיח כאלוהים בדמות אדם התגלה בצורה ברורה.

א 24-25 הפסוקים האלו מאששים לידה על-טבעית מבתולה. הם גם רומזים על כך שלזוג היו חיי נישואים רגילים אחרי לידת ישוע. בנוסח המקובל, בכתב היד היווני C, D*, K, W נכתב "הבן הבכור שלה", הרומז על כך שיש עוד ילדים.

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. למה למתי מתאר אילן יחסי כל כך ארוך?
2. למה אילן היוחסין הרשום בספר לוקס שונה מוספר מתי?
3. האם ישעיהו חזה מראש לידה מבתולה לזמן שלו?

מתי ב

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
הביקור של החכמים	חכמים מן המזרח	החכמים	מבקרים מהמזרח	הביקור של החכם
ב 6-1	ב 12-1	ב 6-1	ב 2-1 ב 4-3 ב 6-5	ב 12-1 (6)
ב 12-7		ב 12-7	ב 8-7 ב 11-9 ב 12	
הבריחה למצרים	הבריחה למצרים	הבריחה למצרים והחזרה	הבריחה למצרים	הבריחה למצרים הטבח של חפים מפשע
ב 15-13	ב 15-13	ב 15-13	ב 13 ב 15-14 ב 15	ב 15-13 (15)
הטבח של תינוקות	הרג התינוקות		הרג של הילדים	
ב 18-16	ב 18-16	ב 18-16	ב 16 ב 18-17	ב 18-16 (18)
החזרה מירושלים	הבית בנצרת			ממצרים לנצרת
ב 23-19	ב 23-19	ב 23-19	ב 21-19 ב 23-22	ב 23-19 (23)

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

מתי ב 1-6 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 1 בעת שנולד ישוע בבית לחם יהודה, בימי הורדוס המלך, באו לירושלים חכמים מן המזרח. 2 שאלו: "היכן מלך היהודים אשר נולד? כי ראינו את כוכבו (במדבר כד' יז) במזרח ובאנו להשתחוות לו." 3 כאשר שמע זאת הורדוס המלך נדהם הוא וכל ירושלים עמו. 4 הוא כנס את כל ראשי הכהנים וסופרי העם ושאל אותם איפה יולד המשיח. 5 אמרו לו: "בבית לחם יהודה, כי כן נכתב על-ידי הנביא: 6 ואתה בית לחם ארץ יהודה, אינך צעיר באלופי יהודה, כי ממך יצא מושל אשר ירעה את עמי ישראל" (מיכה ה' א').

ב 1 "בית לחם" פירוש השם הוא "בית של לחם". זה היה מקום לידתו של בועז ולאחר מכן, מלך דויד (ראו. רות א 1; ד 18-22). זה היה כפר קטן של בערך 300 איש, המצוי 6-8 קילומטר מירושלים. היו שני כפרים שנקראו כך; אחד ביהודה (ראו. מיכה ה 2) ואחד בזבולון (ראו. יהושוע יז 15).

ה "הורדוס המלך" הורדוס הגדול היה שליט אדומי קנאי, פרנאיד אשר היה ממוקם בשלטון על ידי הרומאים. הוא הרחיב את בית המקדש השני בכדי להרגיע את היהודים שכעסו על כך ששולט בהם שליט לא יהודי. הוא מת ב 4 לפני הספירה; לכן, ישוע כנראה נולד לפני זה, איפשהו בין ה 4 ל-6 לפני הספירה.

נושא מיוחד: משפחתו של הורדוס הגדול
SPECIAL TOPIC: THE FAMILY OF HEROD THE GREAT

א. הורדוס הגדול

1. מלך יהודה (4-37 לפנה"ס), אידיאי (מאדום), באמצעות תמרון פוליטי ותמיכתו של מארק אנטוני, הצליח להתמנות לשליט על חלק גדול מפלסטלינה (כנען) על ידי הסנאט הרומי בשנת- 40 לפנה"ס
2. הוא מוזכר במתי ב 1-19 ובלוקס א 5
3. בניו
 - א. הורדוס פיליפ (בנו של מרימן מסימון)
 - 1 בעלה של הרודיאס (שנת 4 לפנה"ס עד 34 לספירה)
 - 2 מוזכר במתי יד 3; מרקוס ו 17
 - ב. הורדוס פיליפ הראשון (בנו של קליאופטרה)
 - 1 טטרך של האזור מצפון וממערב לכנרת (שנת 4 לפנה"ס עד לשנת 34 לספירה)
 - 2 מוזכר בלוקס ג 1
 - ג. הורדוס אנטיפס
 - 1 טטרך של אזור הגליל ופראה (משנת 4 לפנה"ס עד לשנת 39 לספירה)
 - 2 מוזכר במתי יד 1-12; מרקוס ו 14, 29; לוקס ג 19, 1; ט 7-9; יג 31; כג 6-12, 15; מעשי שליחים ד 27; יג 1
 - ד. Archelaus, הורדוס האתנרך
 - 1 שליט יהודה, שומרן ואידומאה (שנת 4 לפנה"ס עד לשנת 6 לספירה)
 - 2 מוזכר במתי ב 22
 - ה. אריסטובולוס (בנו של מרימן)
 - 1 מוזכר שהיה אביו של הורדוס אגריפס הראשון שהיה
 - א. מלך יהודה (37-44 לספירה)
 - ב. מוזכר במעשי שליחים יב 1-24; כג 35

(I) בנו היה הורדוס אגריפס השני
 - טטרך של אזור צפון (50-70 לספירה)
 (II) בתו הייתה ברניקי
 - בת זוגו של אחיו
 - מוזכרת במעשי שליחים כה 13-כו 32
 (III) בתו הייתה דרוצילה
 - אשתו של פליקס

ב. אזכור של הורדוס בכתובים

1. הורדוס הטטרך, מוזכר במתי יד 1; לוקס ג 1; ט 7; יג 31; כג 7, היה בנו של הורדוס הגדול. בעת מותו של הורדוס הגדול הממלכה שלו התחלקה בין מספר בניו. המונח "טטרך" פירושו "המנהיג של החלק הרביעי". שמו של הורדוס זה היה אנטיפס, שם קיצור לאנטיפטרוס. הוא שלט על גליליה ופראה. משמעות הדבר שהרבה מהשרות של ישוע היה בשטחו של שליט זה.
2. הרודיאס הייתה בתו של אריסטובולוס (אחיו של הורדוס אנטיפס). היא גם הייתה נשואה בעבר לפיליפ, אחיו החורג של הורדוס אנטיפס. לא פיליפ טטרך שלט באזור מצפון לגליל, אלא אחיו השני שגם לו קראט פיליפ והוא גר ברומא. להרודיאס הייתה בת אחת מהנישואים עם פיליפ. בביקורו של הורדוס אנטיפס ברומא הוא התפתה מהרודיאס שחיפש קידום פוליטי. לכן הורדוס אנטיפס התגרש מאשתו שהייתה נסיכה נבטית, והרודיאס התגרשה מפיליפ כך שהיא והורדוס אנטיפס יוכלו להינשא. היא גם הייתה אחותו של הורדוס אגריפס הראשון (ראו מעשי שליחים יב).
3. מהספר Josephus in his book, *The Antiquities of the Jews* 8:5:4 אנחנו לומדים שלבתו של הרודיאס קראו שלומית. בשלב זה היא הייתה בערך בין גיל 12-17. וברור לנו שאמה שלטה בה. בהמשך היא נישאה לפיליפ הטטרך, אך התאלמנה במהרה.
4. כעשר שנים לאחר שיוחנן המטביל נרצח, הורדוס אנטיפס נסע לרומא בהנחיית אשתו, הרודיאס, לבקש את תואר המלך מכיוון שאגריפס הראשון, אחיה, החזיק בתואר זה. אגריפס הראשון כתב מכתב לרומא והאשים את אנטיפס בשיתוף פעולה עם הפרתים (היו אויבים של הקיסר). ככל הנראה הקיסר האמין למכתביו מכיוון שהורדוס אנטיפס, יחד עם אשתו הרודיאס, הוגלו לספרד.
5. אולי יהיה יותר קל להבדיל בין "הורדוס" השונים אם נזכור את הדברים הבאים: הורדוס הגדול ציווה על להרוג ילדים בבית לחם; הורדוס אנטיפס הרג את יוחנן המטביל; הורדוס אגריפס הראשון הרג את יוחנן השליח; והורדוס אגריפס השני מוזכר במעשי השליחים והוא שמע את ערעורו של שאול.

ג. למידע נוסף על הרקע של משפחתו של הורדוס עיינו באינדקס Flavius Josephus in *Antiquities of the Jews*

ב 1

NASB, NKJV, NRSV

"אמגוש"

NJB

"חכמים"

TEV

"אנשים חוקרי כוכבים"

סוג זה של אדם נבון כנראה הגיע מהתקשורת, אבל הם היו אנשים חכמים מאד ואסטרוולוגים ידועים בכל המסופוטמיה. הרודוטוס קרא להם כהנים של המזרח התיכון (Herodotus I, 101) לעיתים הזכירו אותם בספרות הבלבית כ-"כשדים" (Chaldeans) (ראו. דניאל ב 2-13).

החכמים שהוזכרו בטקסט הזה היו כנראה זורואסטרים שהגיעו מפרס, אך הם היו יכולים להיות יהודים שגורשו לגולה כמו דניאל. זה יוצא דופן שמת, אשר רושם ליהודים, הכליל בסיפור חכמים (גויים) מהמזרח כאשר לוקס, אשר רושם לגויים, הכליל בסיפור רועים יהודיים (יהודים מנודים).

SPECIAL TOPIC: MAGIC נושא מיוחד: כישוף

1. זה נראה כי בימי קדם היו כמה סוגי אנשים/קבוצות שעסקו בקסם/כישוף. כישוף היה קשור לדת.
 - א. דמות של האל *Ea-enki*, שמו "שר הכישוף" בגלל שהוא הרג את *Apsu* בעזרת כישוף.
 - ב. בנו, *Marduk*, הביס את *Tiamat* בעזרת לחשי כישוף והכוח של אביו
 - ג. ניתן לעיין בספר Erica Reiner, *Surpu: A Collection of Sumerian and Akkadian Incantations*
2. כישוף בלט מאוד במצרים, בהקשר לאל הירח תות ואלת הטבע אסת. במצרים לא הייתה הבחנה בין כישוף טוב או רע, בדרך כלל הוא התקשר ל
 - א. ריפוי
 - ב. פרשנות של חלומות

- ג. פעילות פוליטית
 ד. תקשורת עם עולם המתים
3. הכישוף באנטוליה (העם החתי) היה דומה לזה בתרבות שומר. היה כישוף טוב שזכה לתמיכה וכישוף רע היה אסור. לעתים קרובות מי שעסק בכישוף היו כוהנים ונשים מבוגרות. כל עם ה-ANE, ראה בכישוף כחלק בלי נפרד ממערכת צבאית.
4. קיימת כת של כוהנים מדיאה (שמה "כְּשָׁדִי") העוסקת באסטרולוגיה (ראו דניאל א 20; ב 27, 10, 2; ד 9, 7; ה 11; מתי ב 16, 7, 1). הרודוטוס מכנה אותם "כמרים ממדיאה". הם היו מעורבים בניבוי ושליטה על אירועים עתידיים בעזרת תנועות וצורות של אלים מממד הלא-חומרי של היקום (כלומר כוכבי לכת, כוכבים, קבוצות כוכבים, שביטים).
5. בידנו יש מעט מאוד מידע על הכישוף שהיה בכנען (כלומר, אוגריתית). ברור של-El היה כוח כישוף שריפא חולים (ראו את ספר "The Legend of King Keret," ANET. 148b).
6. רוב הקבוצות שעסקו בכישוף היו מורכבות מאנשים שטענו שהם יכולים להשתמש בכוחות הטבע (ראו בראשית מא 24, 8; שמות ז 22, 11; ח 19, 7; ט 11). לעתים קרובות או אותו (או אל) היה פועל נגד בני האדם ולכן במקרים רבים הקוסמים היו שולטים בכוח לטובת רווח אישי (ראו the magical papyri of the third and fourth centuries a.d). קוסמים אלה יכלו
- א. לחזות אירועים עתידיים
 ב. לשלוט על אירועים עתידיים
 ג. לפרש אירועים וחלומות
 ד. לקלל או להגן על אנשים, ערים, עמים, צבאות וכו'.
7. קוסמים כמו במעשי שליחים ח 11, 9, טענו שהם יכלו להשתמש בכוחות הטבע או באדם (בשד שבתוך האדם) בשביל לפעול לפי רצונם. לעתים קרובות בשביל להפעיל כישוף היה צורך ללחוש מילות כישוף מיוחדות. קוסמים "אמתיים" לעתים תקפו קוסמים אחרים שלא אמרו את מילות הלחש בצורה נכונה או לא ביצעו את הפולחן בסדר הנכון. הם היו שרלטנים או רמאים (ראו מעשי השליחים יג 8, 6; יט 13).
8. אנחנו רואים את כוחה של הבשורה כאשר שאול בישר באפסוס, מכשפים קיבלו את האמונה בישוע ושרפו בפומבי את ספרי כישוף שלהם (כלומר בספרים היו הנחיות כיצד לבצע את כישוף, פולחן, תפילות) במקום למכור אותם.
9. למידע נוסף בנושא
- א. Susan Garrett, *The Demise of the Devil*, Fortress Press, 1989
 ב. Merrill Unger, *Biblical Demonology*, Scripture Press, 1967
 ג. Hendrik Berkhof, *Christ and the Powers*, Herald Press, 1977
 ד. Waller Wink, *Naming the Powers*, Fortress Press, 1984
 ה. Clinton Arnold, *Three Crucial Questions About Spiritual Warfare*, Baker, 1997
10. כל פולחן של כישוף הוא תועבה ליעניי יהוה, הוא אסור על עמו לעסוק בכישוף (ראו הערות בדניאל יח 14-10, באינטרנט)

■ **"מן המזרח"** המסורת ניסתה למצוא מאיפה החכמים הגיעו וכמה מהם היו, כמו כן גם את הגזע שלהם והמעמד החברתי שלהם, אך כתבי הקודש לא מוסיף לפרטים הללו.

ב 2 **"מֶלֶךְ הַיְהוּדִים"** זה היה התואר שהיה להורדוס הגדול. זה היה גם הכיתוב מעל הצלב של ישוע (ראו. מתי כז 37). זאת הייתה דרך להתייחס למשיח (ראו. שמואל א ח 7, תהילים י 16; כט 10; צח 6).

NASB, NKJV
 NRSV
 TEV
 NJB

"ראינו את הכוכב שלו במזרח"
 "התבוננו בכוכבו העולה"
 "ראינו את הכוכב שלו כאשר עלה במזרח"
 "ראינו את הכוכב שלו בזמן שעלה"

זה היה פשוטו כמשמעו "מזריחת השמש". זה היה יכול מובן כ-: (1) "ראינו את הכוכב שלו בזמן שהיינו במזרח" או (2) "ראינו את הכוכב שלו בזמן שעלה בשמי הלילה". זה לא יכול להיות בעל משמעות שהכוכב עלה במזרח כי אז הכוכב היה מוביל אותם לכיוון הלא נכון, אלא אם כן, הכוכב עלה במזרח וזז לצד המערבי של השמים. העולם הישן קישר בין הולדת של אנשים חשובים או אירועים בעזרת מאורעות אסטרולוגיים. אלוהים גילה להם את הדרך בצורה שבה הם יבינו. בצורה מסוימת הם מייצגים את החיפוש והתגלית של העולם למשיח היהודי. ה"כוכב"

הזה יכול להיות קשור לנבואה במדבר כד 17: "אָרְאֵנוּ וְלֹא עֲתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב דְּרָךְ כּוֹכֵב מִיַּעֲקֹב וְקָם שִׁבְט מִיִּשְׂרָאֵל".

ב 3 "נדהם הוא וכל ירושלים עמו" הורדוס הגדול היה כל כך אכזר ובלתי צפוי שכאשר הוא מודאג, כולם מסביב פחדו! דוגמה שניתן לראות לאכזריות שלו הייתה כאשר הוא היה קרוב למוות, הוא פחד שאף אחד לא יתאבל על מותו, לכן הוא כלא פרושים רבים שיצלו כשכאשר ימות יהיה זה יום של אבל. הפקודה הזאת לא בוצעה, אך זה מראה על האופי שהיה לו.

ב 4 "כל ראשי הכהנים וסופרי העם" זה התייחס לסנהדרין, הרשות השופטת והדתית הגבוהה ביותר בעם היהודי, מורכבת מעד 70 מנהיגים מאזור ירושלים. זה נוהל על ידי כהן גדול (צדוקים, ראו נושא מיוחד במתי כב 23), שבזמנו היה תפקיד שהיה אפשר לקנות מהרשויות הרומיות. התייחסו לעיתים לסנהדרין על ידי הביטוי "ראשי הכהנים, סופרים (פרושים, ראו נושא מיוחד במתי כב 15) וזקנים" (ראו. מתי כו 57; כז 41; מרקוס יא 27; יד 53,43; מעשי השליחים ד 5). הורדוס אסר ולאחר מכן רצח הרבה מהמנהיגים בירושלים מספר שנים מוקדם יותר אז זה לא בטוח אם זה מתייחס לסנהדרין הרשמי.

נושא מיוחד: כת הצדוקים SPECIAL TOPIC: SADDUCEES

(I) מקור הקבוצה

- א. מרבית החוקרים מאמינים כי השם של הכת מקורו מצדוק, אחד מהכוהנים הגדולים של דוד (ראו ב"שמ ח 17; טו 24). מאוחר יותר שלמה המלך הגלה את אביתר בגלל שתמך במרד של אדוניה (ראו א"מל ב 26-27) והכיר את צדוק ככהן גדול יחיד (ראו א"מל ב 35). לאחר גלות בבל קו כוהנה זה הוקם שוב ביהושע (ראו חגי א 1). משפחת לוי נבחרה לנהל את המקדש. מאוחר יותר מי שהיה חלק משולשת זר/מסורת כוהנה נקראו צדוקים.
- ב. על פי המסורת הרבנית של המאה התשיעית לספירה (*Aboth* של רבי נתן) צדוק היה תלמידו של אנטיגונוס מסוכה (מאה השנייה לפנה"ס). צדוק לא הבין נכון את האמרה של המנטור שלו "לאחר המוות יש תגמול", ופיתח תיאולוגיה שעל-פיה אין תחייה מהמתים, חיים אחרי המוות.
- ג. בהמשך היהדות ניתן לראות את כת הצדוקים ביחד עם כת הבייתוסים. בייתוס היה תלמידו של אנטיגונוס מסוכה הוא פיתח תיאולוגיה הדומה לצדוק, שגם הכחישה חיים שלאחר המוות.
- ד. השם צדוק לא מוזכר עד ימיו של יוחנן הורקנוס הראשון (135-104 לפנה"ס), הוא מוזכר על ידי יוסף בן מתתיהו (ראו *Antiquities* 13.10.5-6). בספר *Antiquities* 13.5.9 יוסף כותב שהיו "שלושה אסכולות", פרושים, צדוקים ואיסיים.
- ה. יש תאוריה נוספת שעל-פיה הפרושים קמו בתקופת הממלכה הסלאוקית שניסתה לשנות הכהונה של אנטיוכוס הרביעי (175-163 לפנה"ס). בתקופת מרד המכבים התחילה כהונה חדשה תחת שמעון המכבי (142-135 לפנה"ס) וצאצאיו (ראו מכבי יד 41). ייתכן כי הכוהנים הגדולים של ממלכת החשמונאים היו המייסדים של כת הצדוקים. באותה התקופה כת הפרושים התפתחה מכת החסידים (כלומר, "המופרדים", ראו א' מכבי ב 42; ז 23-5).
- ו. יש תיאוריה מודרנית (של T. W. Manson) ששורש המילה "צדוקי" הוא במונח היווני *sundikoi*. מונח זה מתייחס לרשויות מקומיות שפעלו עם הסמכות הרומית. זה אולי מסביר מדוע חלק מהצדוקים לא היו כהנים אלא חברי סנהדרין.

(II) אמונות מיוחדות

- א. הם היו כת של כוהנים שומרנים (קיבלו רק את התורה בכתב) בתקופת החשמונאים.
- ב. עיקר עיסוקם היה בטקסים, נהלים, ועבודה בבית המקדש.
- ג. הם התבססו על התורה שבכתב (כלומר בראשית-דברים) ודחו את התורה שבעל-פה (כלומר תלמוד).
- ד. לכן, הם דחו את רוב הדוקטרינות של הפרושים.
 1. תחייה של הגוף (ראו מתי כב 23; מרקוס יב 18; לוקס כ 27; מעשי שליחים ד 1-2; כג 8)
 2. הנשמה היא נצחית (ראו *Wars* 2.8.14; *Antiquities* 18.1.3-4)
 3. שיש סולם דרגות בין המלאכים (ראו מעשי שליחים כג 8)
 4. הם תמכו "עין תחת עין" (ראו *lex Talionis*) ותמכו בעונש פיזי/עונש מוות (במקום הסדר כספי).

ה. תחום נוסף שהיה במחלוקת היה סביב הנושא ייעוד/גורל לעומת רצון חופשי. הנה פירוט על שלוש הקבוצות שהוזכרו על ידי יוסף בן מתתיהו

1. האיסיים אישרו דְּטְרָמִינִיזְם, תורה הגורסת כי לכל דבר יש סיבה
2. הצדוקים שמו דגש על רצון/בחירה חופשי (Antiquities 13.5.9; Wars 2.8.14)
3. הפרושים תמכו באיזון בין השניים (איסיים וצדוקים)

ו. במובן מסויים העימות בין שתי הקבוצות (כלומר צדוקים ופרושים) שיקף את המתח שהיה בין הכהנים והנביאים בברית הישנה.

מתח נוסף נבע מהעובדה שהצדוקים ייצגו את בני המעמד הגבוה (ראו Josephus' Antiquities 13.10.6; 18.1.4-5; 20.9.1), ואילו הפרושים והסופרים היו המלומדים והחסידיים בקרב בני העם. המתח התבטא גם בין הבית מקדש בירושלים לבתי הכנסת המקומיים ברחבי הארץ.

מתח נוסף אולי מתבטא דרך דחייתם של הצדוקים שאת זרם דת זרתוסטרא, הדת הפרסית העתיקה. דוגמאות לתיאולוגיה שלהן (1) לימוד עמוק בנושא מלאכים; (2) דואליות בין יהוה לשטן; (3) לימוד עמוק בנושא החיים לאחר המוות. לאיסיים והפרושים היו הרבה מאוד תורות שונות והדבר גרמו לתגובה תיאולוגית אצל הצדוקים. הם חזרו לעמדה שמרנית והתבססו על התיאולוגיה של התורה שבכתב.

(III) מקורות מידע

- א. יוסף בן מתתיהו הוא המקור העיקרי למידע על צדוקים. הוא הונע מהמחויבות שלו לפרושים וגם היה לו אינטרס להראות לרומים דימוי חיובי של חיי היהודים
 - ב. מקור המידע נוסף הוא מהספרות הרבנית. עם זאת, גם כאן משוא פנים. הצדוקים הכחישו את הרלוונטיות והסמכות של המסורת שבעל-פה (כלומר התלמוד). כאשר אנחנו קוראים את הספרות של הפרושים אנחנו רואים בצדוקים בצורה שלילית ויש דעות קדומות/הגזמה.
 - ג. לפי מה שידוע לנו אין כתבים של צדוקים ששרדו. עם חורבן ירושלים ובית המקדש בשנת 70 לספירה כל המסמכים נהרסו ונעלמה כל ההשפעה של הכהנים.
- הצדוקים רצו לשמור על שלום והדרך היחידה לעשות זאת במאה הראשונה הייתה בעזרת שיתוף פעולה עם רומא (ראו יוחנן יא 48-50).

❏ "שאל אותם" זהו פועל בזמן לא מושלם משמע (1) הוא שאל אותם שוב ושוב או (2) הוא התחיל לשאול.

ב 6 זה היה אזכור למיכה ה 2. זה לא היה ציטוט מדויק מהנוסח המסורה או מתרגום השבעים. הנבואה המסוימת הזו נותנת ראייה חזקה להשראה של כתבי הקודש. מיכה כתב בערך 750 שנה לפני הולדת המשיח יחד עם זאת הוא ניבא את הכפר הקטן בו המשיח באופן בלתי צפוי ייולד. הראיה הניסויית החזקה ביותר לכתבי קודש מלאי השראה היא נבואה אשר נחזתה וזה מה שמייחד את הכתובים שלנו!

❏ "אשר ירעה את עמי ישראל" משפט זה מהציטוט המורכב התווסף משמואל ב ה 2.

מתי ב 7-12 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁷אז קרא הורדוס בחשאי לחכמי המזרח וברר אצלם מתי הופיע הכוכב. ⁸אחרי כן שלח אותם לבית לחם באמרו: "לכו חקרו היטב על-אודות הילד וכאשר תמצאו אותו הודיעו לי כדי שאבוא ואשתחוה לו גם אני." ⁹הם שמעו את דברי המלך והלכו, והנה הכוכב שראו במזרח התקדם לפניהם עד אשר בא ונעמד מעל למקום שהיה שם הילד. ¹⁰כראותם את הכוכב שמחו שמחה גדולה עד מאד. ¹¹הם נכנסו לבית וראו את הילד עם מרים אמו. נפלו על פניהם והשתחוו לו, ופתחו את צרורותיהם והגישו לו מתנות: זהב ולבונה ומור. (ישעיהו ס' ו') ¹²לאחר שהזקרו בחלום שלא לחזר אל הורדוס יצאו לארצם בדרך אחרת.

ב 7

NASB	"ברר אצלם את הזמן המדויק בו הכוכב הופיע"
NKJV	"ברר אצלם מתי הופיע הכוכב"
NRSV	"למד מהם את הזמן המדויק בו הכוכב הופיע"
TEV	"וגילה מהם את הזמן המדויק בו הכוכב הופיע"
NJB	"הוא שאל אותם את התאריך המדויק בו הכוכב הופיע"

הורדוס התעניין בגיל הילד. כיוון שלקח מספר חודשים לחכמים להגיע מפרס, ישוע היה כבר לפחות בן שנה או שנתיים בזמן הזה.

ב 9

NASB "הכוכב, אשר ראו במזרח, התקדם לפניהם, עד אשר בא ונעמד מעל המקום שהיה שם הילד"
NKJV "הכוכב אשר ראו במזרח התקדם לפניהם עד אשר בא ונעמד מעל המקום בו היה הילד הצעיר"
TEV "ואז, לפניהם, התקדם הכוכב אשר צפו בעלייתו, עד אשר נעמד מעל המקום שהיה שם הילד"
NJB "הכוכב אשר צפו בו עולה התקדם לפניהם ונעצר מעל המקום בו הילד היה"

הנחות מראש קובעות הסקה. אני מאמין בעל טבעי, למרות שאני לא תמיד יכול להסביר למה ואיך. הכוכב התקדם ועצר! זה כנראה לא היה מראה מרהיב שהרבה ראו או הכירו במשמעותו. האנשים האלו היו מאומנים במה לצפות בשמי הליל. התופעה הזו לא התאימה למבנה דפוס רגיל. לפיכך, לא הייתה זו רק תופעה רגילה. צירוף זה של טבעי עם העל-טבעי דומה למגפות על מצרים.

החכמים לא הגיעו באותו הזמן של הרועים. זה תמיד הפתיעה אותי שמת', אשר רושם ליהודים, מציין את ביאתם של גויים (ראו את הכוכב) ולוקס, אשר רושם לגויים, מציין את ביאתם של רועים יהודיים (שמעו את המלאכים). האמת התאולוגית ברורה- כולם מוזמנים להגיע (גויים, יהודים מנודים)!

ב 10 "שִׁמְחוּ שִׂמְחָה גְדוֹלָה עַד מָאֵד" מדוע שמחו?

1. החיפוש שלהם הסתיים
 2. הכוכב המשיך להדריך אותם
 3. ישנו רכיב רוחני לחיפוש שלהם (ראו מתי ב 11); הם מצאו את מלכם ואדונם!
- הטבע הנלהב של המשפט מובילים אותנו לכך שכנראה מספר 3 היא התשובה.

ב 11 "לְבֵית" בלי ספק עבר כבר זמן מסוים (עד שנתיים) מהלידה. יוסף, מרים וישוע חיו בבית שלהם.

☐ "הֵילֵד" המונח היווני (*paidion*) שהשתמשו כאן אינו המונח הרגיל למונח "תינוק" (*brephos*), ראו. לוקס א 44,41; (16,12), אלא "ילד" (ראו. לוקס ב 40; מתי יח 2). היה פרק זמן ארוך בין ביקור הרועים היהודים לבין החכמים.

☐ "זָהָב וּלְבוֹנָה וְמוֹר" מאחר והוגשו שלוש מתנות, המסורת הניחה כי היו שלושה אנשים חכמים. טרטוליאנוס אפילו הרחיק לכת והניח כי אלו היו המלכים אשר צוינו בישיעהו פרק 3 פסוק 3. מאמץ רב נוצר בכדי לתת פירוש למשמעות המתנות, אך מה שידוע בבירור הוא שהמתנות הללו היו יקרות והיו משומשות על ידי מלוכה. זאת אפשרות שהן המימוש של ספר ישעיהו פרק מט 23 או תהילים עב 10-12.

ב 12 "לְאַחַר שֶׁהִזְהָרוּ בְחֻלוֹם" אלוהים דיבר אל החכמים באותה המידה שחשף למרים ויוסף את רצונו (ראו. מתי ב 19,13). הם היו אנשים רגישים רוחנית.

מתי ב 13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹³ הם הלכו משם ומלאך יהוה נראה אל יוסף בחלום ואמר: "קום, קח את הילד ואת אמו וברח למצרים והיה שם עד אשר אמר לך, כי הורדוס יחפש את הילד כדי להשמיד אותו."

ב 13 "מלאך יהוה" ראו הערה על מתי א 20.

☐ "הורדוס יחפש את הילד כדי להשמיד אותו" ניתן להיווכח בטיפשותם של אנשים רעים בניסיון שלהם למנוע את תוכניתו של אלוהים.

נושא מיוחד: השמדה (APOLLUMI)
SPECIAL TOPIC DESTRUCTION (APOLLUMI)

למונח זה יש שדה סמנטי רחב, מה שגרם לבלבול רב בהקשר לרעיונות התיאולוגיים של משפט נצחי מול השמדה. המשמעות המילולית הבסיסית מורכבת מ-*apo-* ו-*ollumi*, להרוס, להשמיד.

הבעיה מגיעה בשימושים הצירויים של מונח זה. ניתן לראות את זה בבירור ב- *Greek-English Lexicon of the New Testament, Based On Semantic Domains*, כרך 2, עמ' 30 מאת Louw and Nida. הוא מציין מספר משמעויות של מונח זה.

1. להשמיד (לדוגמא, מתי י 28; לוקס ה 37; יוח' י 10; יז 12; מה"ש ה 37; רומ' ט 22 מכרך 1, עמ' 232)
2. חוסר הצלחה להשיג (לדוגמא, מתי י 42, מכרך 1, עמ' 566)
3. לאבד (לדוגמא, לוקס טו 8, מכרך 1, עמ' 566)
4. לא להיות מודע למיקום (לדוגמא, לוקס טו 4, מכרך 1, עמ' 330)
5. למות (לדוגמא, מתי י 39, מכרך 1, עמ' 266)

Gerhard Kittel, בספר *Thological Dictionary of the New Testament*, כרך 1, עמ' 394, מנסה לתאר את השימושים השונים בכך שהוא מונה ארבע משמעויות:

1. להשמיד או להרוג (לדוגמא, מתי ב 13; כז 20; מרק' ג 6; ט 22; לוקס ו 9; קור"א א 19)
 2. לאבד או להפסיד (לדוגמא, מרק' ט 41; לוקס טו 4, 8)
 3. לאבד (perish). לדוגמא, מתי כו 52; מרק' ד 38; לוקס יא 51; יג 3, 5, 33; טו 17; יוח' ו 12, 27; קור"א י (10-9)
 4. להאבד (לדוגמא, מתי ה 29-30; מרק' ב 22; לוקס טו 4, 6, 24, 32; כא 18; מה"ש כז 34)
- Kittel אז אומר, "באופן כללי אנחנו יכולים להגיד שמספרים 2 ו-4 מונחים ביסודם על הצהרות הקשורות לעולם הזה כמו בבשורת הסינופטיות, בזמן שמספרים 1 ו-3 מונחים ביסודם על הצהרות הקשורות לעולם הבא, כמו אצל שאול ויוחנן" (עמ' 394).

כאן נמצא הבלבול. למונח יש שימוש סמנטי כה רחב שמחברי הברית החדשה השונים משתמשים בו במגוון דרכים. אני אוהב את Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, עמ' 275-277. הוא מקשר את המונח לאותם בני האדם אשר מוחרבים מבחינה מוסרית וממתינים להפרדה הנצחית מאלוהים מול אותם בני האדם שידועים את המשיח ויש להם חיי-עולם בו. הקבוצה השנייה "נושעת", בזמן שהקבוצה הראשונה מושמדת. בספרו Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, p. 276 מציין כי ישנם מספר מקומות שבהם מונח זה לא ניתן לתרגם, "אבל פגיעה כזו עושה את האובייקט כמעט חסר תועלת עבור המטרה המקורית."

1. בזבז של המשיחה, מתי כו 8
 2. הרס של נאדות ישנות, מתי ט 17
 3. אובדן שער, לוקס כא 18
 4. אובדן אוכל, יוחנן ו 27
 5. אובדן זהב, א פטרוס א 7
 6. הרס העולם, ב פטרוס ג 6
 7. אובדן הגוף הפיזי, מתי ב 13; ח 25; יב 14; כא 41; כב 7; כו 52; כז 20; רומים ב 12; יד 15; א קורנ' ח 11
- מונח זה לעולם אינו מתייחס להשמדתו של האדם, אלא לסוף הקיום הפיזי. זה גם נפוץ במובן מוסרי. "All men are regarded as morally destroyed, i.e. they have failed to carry out the intention for which the (race was called into being)." (p. 276) אלוהים שלח את ישע כתגובה לחטא (ראה יוחנן ג 15-16 וגם ב פטרוס ג 9). מי שדוחה את הבשורה כעת כפוף להרס נוסף, של הגוף ושל הרוח (ראה א קורנ' 18; ב קורנ' ב 15; ד 3; ב התסלוניקים ב 10). השוו לספרו של E. Fudge *The Fire That Consumes*, cf. R. B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, p. 276) לא חושב שמונח זה מציין השמדה (השוו לספרו של E. Fudge *The Fire That Consumes*). נעשה שימוש במונח "עולם" גם בהקשר לעונש נצחי וגם בהקשר לחיי עולם במתי כה 46. להמעט ערך באחת משמעו להמעט ערך בשניהם!

מתי ב 14-15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁴הוא קם ולקח את הילד ואת אמו בלילה ויצא למצרים. ¹⁵שם נשאר עד מות הורדוס, לקיים את אשר דבר אדני בפי הנביא: "ממצרים קראתי לבני". (הושע יא' א')

ב 15 "ממצרים קראתי לבני" הושע יא 1 הוא המקור לציטוט הנבואי הזה. בברית הישנה "בני" מתייחס או לישראל, המלכים, או למשיח. ברבים "בנים" הכוונה בדרך כלל היא למלאכים. הושע יא 1 בהקשר הזה מתייחס לספר שמות. לכן זהו משחק עם המילה "בני", אשר במקור מקושרת לישראל. מתי היחיד שמתעד את המקרה. אי אפשר לבנות באופן מדויק את הכרונולוגיה בחייו המוקדמים של ישוע מהבשורות. מצרים הייתה ביתם של חברה יהודית גדולה. אולי זה סמל של יציאת מצרים שנייה או גאולה.

מתי ב 16-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁶ כְּאִשֶּׁר רָאָה הוֹרְדוֹס כִּי הִתְלוּ בּוֹ הַחֲכָמִים רֶגֶז עַד מְאֹד וְשָׁלַח לְהַרְגֵם אֶת כָּל הַיְלָדִים שֶׁבְּבֵית לָחֶם וּבְכָל סְבִיבוֹתֶיהָ, מִבְּנֵי שְׁנַתִּים וּמִטָּה, לְפִי הָעֵת אֲשֶׁר קָבַע מִפִּי הַחֲכָמִים. ¹⁷ אֲזַי נִתְקַיְּמוּ הַנְּאֻמֹת בְּפִי יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא: ¹⁸ "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע, נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים, רָחַל מִבְּכָה עַל-בְּנֵיהָ, מֵאַנְהָ לְהַנְחֵם כִּי אֵינָם." (ירמיהו לא' יד')

ב 16 "שֶׁלַח לְהַרְגֵם אֶת כָּל הַיְלָדִים... מִבְּנֵי שְׁנַתִּים וּמִטָּה" בית לחם היה כפר קטן, אז כנראה מספר קטן של ילדים היה מעורב בהרג הילדים. הביטוי "בני שנתיים ומטה" מאשש את הגיל שהיה אז לישוע כילד, לא כתינוק, בזמן ביקור החכמים.

ב 18 "בְּרָמָה" פסוק 18 הינו ציטוט מספר ירמיהו פרק לא פסוק 15, אך הוא מתקשר לספר בראשית פרק מח פסוק 7. רחל אימו של יוסף, הייתה שייכת לעשר השבטים בצפון, בזמן שבנה האחר, בנימין, היה שייך ליהודה. על ידי אם אחת, שני שבטים של ישראל היו מאוחדים. העיר רמה (כ-10 קילומטר צפונית לירושלים) הייתה נקודת איסוף לגירוש עשרת השבטים הצפוניים על ידי סרגון השני הסורי ב722 לפני הספירה. באופן סמלי רחל שוב בוכה עבור ילדיה האבודים.

NASB	"בוכה ומתאבלת"
NKJV	"מקוננת, בוכה ומתאבלת"
NRSV	"בוכה ומקוננת בקול רם"
TEV	"קול של בכי מר"
NJB	"מקוננת ובוכה בקול רם"

זהו אזכור על אשתו האהובה של יעקוב, רחל, שהיו לה ילדים, כאשר אחד מהם יהיה חלק מהשבטים הצפוניים (לאחר הפרדת ממלכת ישראל המאוחדת ב922 לפני הספירה) ואחד אחר יהיה בשבטים הדרומיים. היא מתוארת כבוכה על גירוש ילדיה (ראו. ירמיהו לא 15, אשר מתייחס לגירוש ישראל ב722 לפני הספירה ויהודה ב586 לפני הספירה). בהקשר הזה, הצער והאבל שלה מהווים מטאפורה עבור מותם של הילדים בבית לחם על ידי הורדוס. במספר כתבי יד יוונים ישנו שם פועל אחד "בוכה" (לדוגמא בכתב יד א, B, Z); אחרים מוסיפים את המילה "מתאבלת", אשר מקורה מתרגום השבעים של הספר ירמיהו לא 15 (לדוגמא, W, L, D, C). יחד עם כל כך הרבה סוגים שונים של כתבי יד, ישנו הבדל מאד קטן להבנה של משמעות הפסוק.

מתי ב 19-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁹ אַחֲרֵי מוֹת הוֹרְדוֹס נִרְאָה מְלֶאךָ יְהוָה אֶל יוֹסֵף בְּחֹלוֹם בְּאַרְץ מִצְרַיִם ²⁰ וְאָמַר: "קוֹם, קַח אֶת הַיְלֵד וְאֶת אִמּוֹ וְלֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי מָתוּ הַמְּבַקְשִׁים אֶת נַפְשׁ הַיְלֵד." (שמות ד' יט') ²¹ הוּא קָם וְלָקַח אֶת הַיְלֵד וְאֶת אִמּוֹ וָבָא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. ²² אָבֵל בְּשִׁמְעוֹ כִּי אֲרַכְלָאוֹס מוֹלֵךְ בִּיהוּדָה בְּמִקּוֹם הוֹרְדוֹס אָבִיו, פָּחַד לְלַכֵּת לָשֵׁם. לְאַחַר שֶׁהִזְהַר בְּחֹלוֹם יָצָא אֶל סְבִיבוֹת הַגְּלִיל. ²³ הוּא בָא וַיֵּשֶׁב בְּעִיר הַנְּקָרָת נְצָרֶת, לְמַעַן יִתְקַיְּמוּ הַנְּאֻמֹת עַל-פִּי הַנְּבִיאִים כִּי נְצָרֵי יִקְרָא לוֹ. (ישעיהו יא' א'; מט' ו')

ב 19 "מְלֶאךָ יְהוָה" ראו הערה במתי א 20.

ב 22 "אֲרַכְלָאוֹס" ארכלאוס היה חבר אכזר נוסף במשפחת הורדוס שיוסף לא סמך על. הוא שלט בחלק הדרומי של השטחים של הורדוס הגדול (יהודה, שמרון ואדום) מה4 לפני הספירה ועד 6 אחרי הספירה ברגע שהרומאים גרשו אותו אל גאליה בגלל אכזריותו.

ב 23 "כִּי נְצָרֵי יִקְרָא לוֹ" הכפר בו ישוע גדל נקרא נצרת. זה לא מוזכר בברית הישנה, תלמוד או בספרו של יוסף בן מתתיהו. נראה כי זה לא הגיע להסכמה עד זמנו של הורקנוס הראשון (החשמונאי), ששלט בין השנים 104 ל-134 לפני הספירה. הנוכחות של מרים ויוסף מהכפר הזה רומזים על כך ששבט משושלת דויד התמקמו כאן. יכול להיות כאן הקשר אתימולוגי בין השמות נצרת והכינוי של המשיח "נצר" (*netser*) שפירושו ענף (ראו. ישעיהו יא 1; ירמיהו כג 5; לג 15; זכריה ג 8; ו 12; התגלות ה 5; כב 16). הפירוש הזה הינו ראייה משום ששום נביא לא הצליח לחזות שהמקום בו ישוע נולד או גדל יהיה נצרת, אך הם כן הצליחו לנבא את בואו של מלך משיח משושלת דויד (דוגמא, ישעיהו ז 14; ט 7-1; יא 1-5; דניאל ב 44; ז 13-14; ראו נושא מיוחד במתי ח 20).

זה היה כנראה מונח לחרפה מפני שהמיקום שלו רחוק מירושלים, באזור לא יהודי (ראו. יוחנן א 46 ומעשי השליחים כד 5, אם כי גם זה היה מנובא בישיעהו ט 1). זאת כנראה הייתה הסיבה מדוע האזור הזה היה רשום על הלוח מעל ישוע כאשר היה צלוב (על השלט היה רשום: ישוע הנצרי מלך היהודים).

נושא מיוחד: ישוע הנצרי

SPECIAL TOPIC: JESUS THE NAZARENE

ישנם מספר מונחים יוניים שונים שהברית החדשה משתמשת בהם לדבר על ישוע.

א. מונחים בברית החדשה

1. נצרת - העיר בגליל (השווה ללוקס א 26; ב 4, 39, 51; ד 16; מה"ש י 38). עיר זו לא מוזכרת במקורות מודרניים, אך היא נמצאת בכתובות יותר מאוחרות.

עבור ישוע זאת לא היתה מחמאה לבוא מנצרת (השווה ליוח' א 46). השלט מעל צלבו של ישוע אשר כלל את שם המקום הזה היה סימן לבוז יהודי.

2. *Nazarēnos* - נראה שזה גם מתייחס למיקום גאוגרפי (השווה ללוקס ד 34; כד 19)

3. *Nazōraios* - יתכן שזה מתייחס לעיר, אך יתכן גם שזהו משחק מילים עם המונח המשיחי העברי "נצר" (השווה לישיע' ד 2; יא 1; נג 2; ירמ' כג 5; לג 15; זכר' ג 8; ו 12; בברית החדשה, התג' כב 16). לוקס

משתמש במונח זה בהקשר לישוע בפרק יח 37 ומה"ש ב 22; ג 6; ד 10; ו 14; כב 8; כד 5; כו 9).

4. קשור למספר 3, נזיר, אשר משמעו "אחד המקודש באמצעי של שבועה".

ב. שימושים היסטוריים מחוץ לברית החדשה

1. זה מציין קבוצה יהודית (לפני המשיחיות) כופרת (בארמית *nāsōrayyā*).

2. הוא שימש במסגרות יהודיות לתאר מאמינים במשיח (השווה למה"ש כד 5, 14; כח 22, נצרי)

3. זה הפך להיות המונח הרגיל לציין מאמינים בקהילות הסוריות (הארמיות). "משיחיים" שימש בקהילות היווניות כדי לציין מאמינים.

4. זמן מסוים אחרי נפילת ירושלים, הפרושים התאספו מחדש ביבנה ועודדו הפרדה רשמית בין בתי הכנסת לקהילה. דוגמא לסוג של נוסח קללה נגד המשיחיים נמצאת בתפילת שמונה עשרה במסכת

ברכות 28-29, אשר קוראת למאמינים "נוצרים." (לא מצאתי את המקור של ציטוט זה. המתרגם)

"May the Nazarenes and heretics disappear in a moment; they shall be erased from the book of life and not be written with the faithful."

5. נעשה בו שימוש על-ידי יוסטינוס מרטיר, *Dial* 126:1, אשר השתמש ב-נצר שבישיעהו עבור ישוע.

ג. הדעה של המחבר

אני מופתע מכל-כך הרבה איותים של המונח, למרות שאני יודע שזה לא חסר תקדים בתנ"ך, כמו של-"יהושע" יש מספר איותים שונים בעברית. הסיבות הנ"ל גורמות לי להיות בחוסר וודאות בנוגע למשמעות המדויקת שלו:

1. הקשר הקרוב עם המונח המשיחי "נצר" או המונח הדומה נזיר (אחד אחד המקודש באמצעי של שבועה)

2. הקונוטציה השלילית של הגליל

3. עדות מעטה או חוסר עדויות מודרניות לעיר נצרת שבגליל

4. המונח מובע מפיו של שד במובן אסקטולוגי (כלומר, "האם באת להשמידנו?").

עבור ביוגרפיה מלאה ללימוד קבוצת מילים זו, ראו *New International Dictionary of New*

Testament Theology, כרך 2, עמ' 346 בעריכת Colin Brown או את ספרו של Raymond E.

Birth, Brown, עמ' 213-209, 225-223.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מי היו האנשים החכמים? האם היו יהודים?
2. איזה סוג של כוכב זה היה?
3. בן כמה היה ישוע כאשר הגיעו החכמים?
4. כיצד מיכה פרק ה 2-6 מעיד על תוקפו של הכתובים ככתבי קודש על טבעיים?
5. האם הציטוטים הללו של הברית הישנה נראים כאילו הם יוצאים מהקשר? למה?

מתי ג

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
המסר של יוחנן המטביל	יוחנן המטביל מכין את הדרך	מעשיו של יוחנן המטביל	המסר של יוחנן המטביל	ההכרזה של יוחנן המטביל
ג 6-1	ג 12-1	ג 6-1	ג 3-1	ג 12-1 (3)
			ג 6-4	
ג 12-7		ג 10-7	ג 12-7	
		ג 12-11		
הטבילה של ישוע	יוחנן מטביל את ישוע	טבילתו של ישוע	הטבילה של ישוע	ישוע נטבל
ג 17-13	ג 17-13	ג 17-13	ג 14-13	ג 15-13
			ג 15	
			ג 17-15	
				ג 17-16

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות למתי ג פסוקים 17-1

א. בין הפרקים ב ו-ג בספר מתי יש את השנים השקטות בילדותו של ישוע. למעט מקרה אחד בגיל 12, הפרטים על ילדותו של ישוע לא ידועים. ישנה התעניינות רבה והרבה השערות על ידי מאמינים. מספר יצירות ספרותיות הקשורות לבשורות מתעדות מקרים ספציפיים אחרים, אשר היו אמורות להיות על תקופת גיל ההתבגרות שלו, אך השנים הללו פשוט לא מופיעות בכתבי הקודש.

ב. הפסקאות המקבילות למתי ג 12-1 הן במרקוס א 8-3, לוקס ג 17-1 וביוחנן א 6-8, 19-28.

ג. הפסקאות המקבילות למתי ג 17-13 הן במרקוס א 9-11, לוקס ג 22-21 וביוחנן א 31-34.

מתי ג 1-6 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 1 בַּיָּמִים הָהֵם הוֹפִיעַ יוֹחֵן הַמַּטְבִּיל כְּשֶׁהוּא קוֹרֵא בְּמִדְבַר יְהוּדָה לֵאמֹר:
 2 "שׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה, כִּי קָרְבָה מַלְכוּת שָׁמַיִם." 3 הוּא הָיָה זֶה שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו בְּפִי יִשְׁעִיהוּ הַנְּבִיא:
 "קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָר
 פְּנֵי דֶרֶךְ יְהוָה,
 יִשְׂרוּ מַסְלוֹתָיו." (ישעיהו מ' ג')
 4 אוֹתוֹ יוֹחֵן לְבוּשׁוֹ הָיָה מְשַׁעַר גְּמָלִים וְחֲגוּרֵת עוֹר עַל מַתְנָיו, (מַלְכִים ב', א' ח') וּמֵאֲכָלוֹ חֲגָבִים וְדָבֵשׁ
 הָיָעַר. 5 אֵץ יָצְאוּ אֵלָיו יְרוּשָׁלַיִם וְכָל יְהוּדָה וְכָל כֹּהֵן הַיִּרְדֵּן 6 וְהַטְּבָלוֹ עַל-יָדָיו בִּירְדֵּן כְּשֶׁהֵם מֵתוּדִים עַל חַטָּאתֵיהֶם.

- ג 1 "בַּיָּמִים הָהֵם" זהו ניב מעבר. הפסוק אינו מנסה להגדיר זמן ספציפי.
- "יוֹחֵן" פירוש השם יוחנן הוא "יהוה חנן" או "מתנה מיהוה". שמו היה בעל משמעות כיוון שכמו כל השמות התנכיים, השם הצביע על מטרתו של אלוהים לחייו. יוחנן היה הנביא האחרון של הברית הישנה. לא היה נביא בישראל מאז מלאכי, שהיה בסביבות 430 לפני הספירה. עצם הנוכחות שלו הייתה שמחה והתלהבות רוחנית בקרב האנשים.
 - "הַמַּטְבִּיל" טבילה הייתה טקס שכיח בקרב היהודים במאה הראשונה והשנייה.
 1. הכנה לעבודת הקודש בבית המקדש (לדוגמא, טקס הטיהור)
 2. טבילה אישית של אנשים שעוברים גיור
 אם מישהו עם רקע גוי רצה להיות שייך באופן מלא לעם ישראל, הוא היה לבצע שלוש מטלות:
 - (א) ברית מילה, במידה וזה גבר
 - (ב) טבילה עצמית עם נוכחותם של שלושה עדים
 - (ג) הבאת קורבן בבית המקדש
 בקבוצות דת מסוימות בפלסטין של המאה הראשונה, כגון האסיים, הטבילה הייתה חוויה שכיחה שחזרה על עצמה. למרות זאת, בזרם העיקרי של היהדות, הטבילה לחזרה בתשובה של יוחנן תהיה השפלה לצאצא טבעי של אברהם לעבור טקס גוי כזה.
 חלק מהמצוות של הברית הישנה יכולים להיות כחלק מטקס של טיהור.
 1. כסמל של טיהור רוחני (ראו. ישעיהו א 16)
 2. כטקס קבוע שנעשה על ידי כהנים (ראו. שמות יט 10; ויקרא טו)
 צריך לציין כי כל הטבילות ביהדות של המאה הראשונה, היו מנוהלים עצמאית. יוחנן היה היחיד ששם על עצמו לנהל את הטקס הזה. ככל הנראה יוחנן העריך רוחנית את התנאים רוחניים אשר ציינו חרטה עצמית (ראו. מתי ג 7-10).
 - "כְּשֶׁהוּא קוֹרֵא בְּמִדְבַר יְהוּדָה" האדמה באזור הייתה אדמת מרעה ולא מדבר יבש. יוחנן לא היה רק לבוש כמו אליהו (ראו. מלכים ב 8), הוא גם חי תחת אותם התנאים הסביבתיים. יוחנן תבע עמדה נבואית (ראו. זכריה יג 4). חיי הנדידה שלו היו דומים לנדידה של עם ישראל, אשר היו זמנים אידיאליים במערכת היחסים האינטימית של בני ישראל עם יהוה.
 פסקאות מקבילות רמזו על כך שהאזורים הגאוגרפיים בהם יוחנן הטיף, היו קרובים במידה מסוימת לעיר יריחו, צפונית מים המלח, ליד נהר הירדן.
 - ג 2 "שׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה" זהו ציווי בהווה אשר מהווה פקודה מתמשכת. בלי חזרה בתשובה, זה בלתי אפשרי להינצל (ראו. לוקס יג 3). המושג שווה הערך בעברית לכך היא הוא "לשנות את הדרך של אדם", בעוד שהמושג ביוונית אומר "לשנות את דעתו של אדם". זה רימז על הרצון של אדם להשתנות. ישועה דורשת את האמונה של אדם בישוע וחזרה בתשובה (ראו. מרקוס א 15; מעשי השליחים ג 16, 19; כ 21). השירות של יוחנן היה אחד מההכנות הרוחניות לביאתו של ישוע המשיח והבשורה שהביא אתו.
 ישוע גם כן קרה לחזרה בתשובה של האנשים (ראו. מתי ד 17; מרקוס א 15).

נושא מיוחד: חזרה בתשובה (הברית הישנה)
 SPECIAL TOPIC: REPENTANCE (OT)

מונח זה מאוד חשוב וקשה להגדרה. לרובנו יש הגדרה שמקורה בקבוצת השייכות שלנו. עם זאת,

יש מספר הגדרות בעברית וביוונית. יש לזכור כי סופרי הברית החדשה (פרט ללוקס) היו הוגים עבריים שהשתמשו ביוונית קוינה, כך שנקודת ההתחלה היא המונחים בעברית, בעיקר שניים

1. *nacham* נחם, (KB 688, 636 BDB)

2. *shub* שוב (KB 1427, 96 BDB)

המילה הראשונה, *nacham*, במקור פרושה "לשאוף נשימה עמוקה", למילה מספר מובנים.

א. "מנוחה" או "נחמה" (למשל, בראשית ה 29; כד 67; כז 42; לז 35; לח 12; נ 21; המילה מופיעה

בשמות של אנשים, ראה ב"מל טו 14; א דברי הימים ד 19; נחמיה א 1; ז 7; נחום א 1)

ב. "צער" (למשל, בראשית ו 7,6)

ג. "שינוי מחשבה" (למשל, שמות יג 17; לב 12,14; במדבר כג 19; איוב מב 5-6)

ד. "חמלה" (למשל, דברים לב 36)

שימו לב שהמונחים קשורים לרגש עמוק! המפתח הוא: רגשות עמוקים המובילים לפעולה. שינוי זה

לאנשים אחרים, אך גם לאלוהים. שינוי הגישה והמעשים כלפי אלוהים הם אלה שנותנים משמעות תיאולוגית

למונח זה. יש לאמן תכונה זו. אלוהים אומר "לחזור בתשובה" (ראה בראשית ו 7,6; שמות לב 14; שופטים ב 18;

א"שמ טו 35,11; תהילים קו 45), אבל הוא אומרת זאת לא מתוך צער כלפי חטא, אלא בשביל לגלות את חמלתו

וחסדו (ראה במדבר כג 19; א"שמ טו 29; תהילים קי 4; ירמיהו ד 27-28; יחזקאל כד 14). אנחנו יכולים לקבל

סליחה על המרד והחטא שלנו אם אנחנו פונים לאלוהים. כיוון חדשה בחיים.

המונח השני, *shub*, פירושו "לפנות" (לשוב מ, לשוב חזרה, לשוב אל). הפועל *shub* (BDB 996,

KB 1427) פירושו "לשוב" או "לחזור". למונח מספר מובנים:

1. להתרחק מאלוהים, ויקרא יד 43; הושע כב 16,18,23,29; שופטים ב 19; ח 33; א"שמ טו 11; א"מל ט

6; ירמיהו ג 19; ח 4

2. לשוב לאלוהים, א"מל ח 33,48; ב"דברי ימים ז 14; טו 4; ל 9; תהילים נא 13; קטז; ישעיהו ו 10; י

22,21; לא 6; ירמיהו ג 7,12,14,22; ד 1; ה 3; הושע ג 5; ה 4; ו 1; ז 10,16; יא 5; יד 1,2; עמוס ד 6,8-

יא (שימו לב בעיקר בירמיהו ז ועמוס ד)

3. בתחילה יהיה אומר לישיעהו כי יהודה לא יכול לחזור בתשובה (ראה ישעיהו ו 10), אבל בכל זאת הוא

קורא להם לשוב אליו.

חזרה בתשובה היא לא רגש אלא יותר גישה כלפי לאלוהים. שינוי המיקוד מאנוכי לאלוהים. זה לא אומר

שנוכל להפסיק לחטוא לגמרי אבל זה אומר שהגישה שלנו כלפי חטא משתנה, אנחנו מפסיקים לחיות במרד מכוון!

שיקום של החטא שנכנס בבראשית ג. צלמנו של אלוהים למרות שנפגע כאשר אנחנו חוזרים בתשובה הוא

משתקם בנו (בראשית א 26-27)! יש הזדמנות למערכת יחסים בין העולם החוטא לאלוהים.

חזרה בתשובה בברית הישנה פירושה "שינוי מעשה/פעולה", ואילו חזרה בתשובה בברית החדשה

"שינוי תודעה/שכל" (ראה נושא מיוחד: חזרה בתשובה בברית החדשה). שני המרכיבים דרושים בשביל חזרה

בתשובה מקראית. כמו כן יש להבין כי חזרה בתשובה היא מעשה ראשוני וגם תהליך מתמשך בחיי המאמין. הצעד

הראשון מתואר במרקוס א 15; מעשי שליחים ג 16,19; כ 21, והתהליך המתמשך מתואר בא"יוח א 9; התגלות ב,

ג. חזרה בתשובה אינה אופציונלית (ראה לוקס יג 3,5)!

אם זה נכון ששתי דרישות הברית הן "חזרה בתשובה" ו-"אמונה" (למשל, מתי ג 2; ד 17; מרקוס א 15,4;

ב 17; לוקס ג 8; ה 32; יג 5,3; טו 7; יז 3), אז המילה *nacham* מתייחס לרגשות האינטנסיביים של הכרת החטא

ועזיבתו, בעוד שהמילה *shub*, מתייחס לעזיבת החטא והפנייה לאלוהים (דוגמה אחת לשתי הפעולות הללו נמצאת

בעמוס ד 6-11, "לא שבתם אלי" [חמש פעמים] ובעמוס ה 4,6,14 "דרשוני").

דוגמה אחת לכוחה של חזרה בתשובה היא בחייו של דוד כאשר חטא עם בת שבע (ראה ב"שמ יב; תהילים

לב 51). היו השלכות שהשפיעו על חיו, משפחתו, ועמו של דוד אך למרות הכל מערכת היחסים של דוד עם אלוהים

שוקמה! אפילו מנשה יכל לחזור בתשובה ולקבל סליחה (ראה ב"דברי ימים לג 12-13).

שני המונחים מופיעים במקביל בתהילים צ 13. קודם צריכה להיות הכרה בחטא אחרי זה צריך לקחת החלטה

אישית ולעזוב אותו, ואז צריך לרצות לחפש את אלוהים וצדקתו (ראה ישעיהו א 16-20). לחזרה בתשובה יש היבט קוגניטיבי, אישי ומוסרי. שלושתם נדרשים בשביל לפתוח ולתחזק את המערכת יחסים עם אלוהים. הרגש העמוק של חרטה הופך לעמידה באלוהים!

❖ **"כי קרבה מלכות שמים"** מתי, אשר רשם ליהודים, היה רגיש לסלידה שלהם בשימוש שם אלוהים, לכן הוא השתמש בדרך עקיפית, "מלכות השמים" (ראו. מתי ד 17), בעוד שהבשורות האחרות השתמשו במונח "מלכות אלוהים" (מתי השתמש במונח "מלכות השמים" 32 פעמים ובמונח "מלכות אלוהים" רק 4 פעמים). מלכות אלוהים מתייחסת, במובן התנכי, לשלטונו של אלוהים, לא למקום גאוגרפי מסוים. אלוהים הוא אדון הבריאה! ראו נושא מיוחד במתי ד 17

NASB, NKJV	"בהישג יד"
NRSV	"מגיע"
TEV	"קרבה"
NJB	"קרובה בהישג יד"

זהו שם פועל בזמן מושלם המתאר הצטברות והמשכיות של תוצאות לתהליך שהתחיל מוקדם יותר. הקרבה של מלכות השמים מודגשת בבשורות (ראו. מתי ד 17; י 7; מרקוס א 15; לוקס י 9-11; יא 20; כא 31). "קרובה" יכול להיות מובן בשני אופנים: (1) קרובה מבחינת מיקום או (2) קרובה מבחינת זמן (ראו. מתי יב 28). זוהי המתיחות של "כבר" ו-"עדיין לא" בעידן החדש. זה מתאר את הזמן בין שתי הביאות של משיח. זוהי החפיפה בין שתי תקופות יהודיות.

ג 3 "קול קורא" זהו ציטוט מספר ישעיהו מ 3 בתרגום השבעים (LXX). אותו הרעיון הופיע גם בישיעיהו נז 14, סב 10 ובמלאכי ג 1. יוחנן ראה את עצמו בתור האחד שמכין את ביאתו של המשיח (ראו. יוחנן א 23). זה מממש את הנבואות בנוגע לאלוהים במלאכי ג 1 ובפרק ד 5. כל ארבעת הבשורות מתעדות את המשפט הזה של יוחנן (ראו. מרקוס א 3; לוקס ג 4; יוחנן א 23).

❖ **"פנו דרך יהוה, ישרו מסלולתיו."** הביטויים האלה מקבילים מבחינה פואטית. הביטוי השני שומש לרוב כמטאפורה להכנות לקראת ביקור מלכותי. זה משמעותי לציין כי בישיעיהו מ 3 המונח "אדוני" התייחס ליהוה, אשר בציטוט כאן במתי התייחס לישוע הנוצרי. המחברים של הברית החדשה השתמשו במספר דרכים ספרותיות כדי להכריז על אלוהותו של ישוע.

1. התארים המתארים בתנ"ך את יהוה, מתארים גם את ישוע
2. הפעולות התנכיות שעשה יהוה נראות אצל ישוע
3. ציטוטים מהתנ"ך בכל הנוגע ליהוה נוגעים בישוע
4. השימוש גם בישוע וגם באלוהים כאובייקט דקדוקי של שם פועל או מילת יחס

"ישר" שומש לעיתים קרובות כמטאפורה למאפיין של אלוהים (בדומה ל"טוב", "צדיק", "הוגן", "המצדיק"). רוב המילים העבריות וכמו כן היווניות לחטא התייחסו למילה כסטייה מהישר או "קנה מידה". הישר הוא אלוהים עצמו (ויקרא יא 44; יט 2; מתי ה 48; כ 7, 26; ראשונה לפטרוס א 16).

ג 4 תשוו זאת לבגדיו וסגנון החיים שלאליהו בספר מלכים ב פרק א 8 ואשר משתקף במלאכי ד 5. בדגים משיער גמלים היו הזולים ביותר. יוחנן היה רגיל לחיות במדבר ולאכול מה שהיה זמין בסביבה הזו. חגבים היו מאכיל מורשה בחוקי משה (ראו. ויקרא יא 22). השתמשו במונח הזה גם לתיאור של עץ החרוב.

ג 5 היהודים באזור יהודה ראו את יוחנן כנביא (ראו. מתי כא 26). הפסוק הזה הראה עד כמה היהודים של המאה הראשונה היו רעבים לאלוהים. אפילו המנהיגים הדתיים הגיעו. הפסוק הזה ככל הנראה מוגזם, אך הוא מראה את ההתלהבות הדתית שנגרמה בגלל יוחנן.

ג 6 "כִּשְׁהֵם מְתוּדִים עַל חַטָּאתֵיהֶם" המונח היווני "להתוודות" [*homologeo*] התכוון "לומר את אותו הדבר". זה הביע גם על התוודות פומבית וגם על הכרזה של האמונה (ראו. מעשי השליחים יט 18; יעקוב ה 16). האנשים כאחד ראו את הצורך בהתחדשות רוחנית. תקדימים תנ"כיים יכולים להימצא בויקרא ה 5 ובכו 40. ראו נושא מיוחד על התוודות במתי י 32.

מתי ג 7-10 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁷ כְּשָׂרָא רַבִּים מִן הַפְּרוּשִׁים וְהַצְּדוּקִים בָּאִים לְהַטְבִּיל אֹמֵר לָהֶם: "יְלִדֵי צַפְעוֹנִים, מִי הוֹרָה אֶתְכֶם לְהַמְלִיט מִן הַחֲרוֹן הַבָּא? ⁸ לֵכֵן עָשׂוּ פְרִי רְאוּי לְתִשׁוּבָה ⁹ וְאֵל תַּחֲשְׁבוּ בַלְבַבְכֶם לְאֹמֵר, 'אֲבִרְהֶם הוּא אֲבִינוּ', כִּי אֲנִי אֹמֵר לָכֶם שְׁמֵן הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה יְכוּל אֱלֹהִים לְהַקִּים בְּנִים לְאֲבִרְהֶם. ¹⁰ וְכִבֵּר מִנְחַ הַגֶּרְזָן עַל שְׂרֵשׁ הָעֵצִים. עַל כֵּן כָּל עֵץ אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ עוֹשֶׂה פְרִי טוֹב יִגְדַע וְיִשְׁלַךְ לְתוֹךְ הָאֵשׁ.

ג 7 "כְּשָׂרָא רַבִּים מִן הַפְּרוּשִׁים וְהַצְּדוּקִים בָּאִים לְהַטְבִּיל אֹמֵר לָהֶם" הטענות של יוחנן על המנהיגים הדתיים היו עוצמתיים באופן מחריד ("ילדי צפעונים", ראו. לוקס ג 7 ואותו הטענה שומשה גם על ידי ישוע במתי יב 32; כג 33). מספר תיאוריות הוצעו על ההשערה למה יוחנן הגיב בצורה חריפה כל כך.

1. הוא ראה בהם בתור סוכנים של השטן
 2. הוא ראה בהם כמתים רוחנית לאמונה האמיתית
 3. הוא ראה בהם מזויפים
 4. הוא ראה בהם כמנהיגים מניפולטיביים שתפקידם בחברה לא תאם למניעים והגישות שלהם.
- זה משמעותי להבין שהמנהיגים הללו שקלו לעבור טבילה בעצמם. יכול להיות שהם רצו להזדהות עם ההמון ובכך לשמור על הסטטוס שלהם כמנהיגים. יוחנן ראה ישר את המניעים שלהם.
- לדין מלא על המקור והתיאולוגיה של הפרושים ראו נושא מיוחד במתי כב 15 ולצדוקים ראו נושא מיוחד במתי כב 23.

■ "לְהַמְלִיט מִן הַחֲרוֹן הַבָּא?" מהמקום המקביל במלאכי ג 2-3, זה היה ברור שיום הדין מגיע לישראל בגלל הפרת הברית של משה (ראו. דברים כז-כח). עמוס קרא לזה "יום יהוה" (עמוס ה 18), אשר התחיל את העידן החדש של הצדק או המלכות המשיחית. כאן יוחנן מחזק את המוטיב של יום הדין במלאכי. שימו לב כי המסר של יוחנן לא היה לעם שלם או לתאגיד מסוים כמו שרשום במלאכי, אלא היה אינדיבידואלי (ראו. יחזקאל יח; לג; ירמיהו לא 31-34).

ג 8

NASB	"עשו פרי על ידי שמירה לתשובה"
NKJV, NRSV	"עשו פרי ראוי לתשובה"
TEV	"עשו מעשים המראים כי התרחקתם מחטא"
NJB	"אך אם חזרתם בתשובה, הפיקו פרי מתאים"

אפילו בברית הישנה, אמונה הייתה יותר מטקס פשוט או להיות חלק מקבוצה לאומית (ראו. דברים י 12, 16; מתי ז 23-15; אומים ב 28-29). אמונה הייתה והינה גם משותפת וגם אינדיבידואלית, גם אמונה וגם מעשים (ראו. יעקוב ב 26-14)! חיייהם חייבים להראות את המערכת היחסים החדשה שלהם עם אלוהים (ראו. מתי ז 16-20; יב 33; לוקס ו 44-43; מעשי השליחים כו 20). "לחזרה בתשובה" ראו הערה במתי ד 17.

ג 9 "וְאֵל תַּחֲשְׁבוּ בַלְבַבְכֶם לְאֹמֵר, 'אֲבִרְהֶם הוּא אֲבִינוּ', " אותה התלות במוצא לאומי, ניתן למצוא גם ביוחנן ח 31 ובתלמוד "סנהדרין" י 1. היהודים האמינו כי היתרון בלהיות צאצאים של אברהם חל עליהם. למרות זאת, מלאכי ג 2 ו-ד 1 מראים כי יום הדין יגיע על היהודים בגלל הפרת הברית עם אלוהים (ניתן לראות גם במתי ח 11-12). ארח חיים של האמונה, לא השושלת, היא הדרך לזהות צאצא אמיתי של אברהם (ראו. רומים ב 28-29).

■ "הָאֲבָנִים... בְּנִים" זה היה משחק מילים על ידי שימוש במילים ארמיות של "אבינים" (*ebnayya*) ו"בנים" (*bennya*), אשר נשמעו דומות. ראו G. B. Caird, *The Language and Imagery of The Bible*, עמוד 48.

ג 10 "וְכִבֵּר מִנְחַ הַגֶּרְזָן עַל שְׂרֵשׁ הָעֵצִים" מוטיב הדין הזה דומה לזה של מלאכי. פסקה דומה לכך מופיעה בישיעה י 34-33. אחת הסיבות לכך שיוחנן המטביל תהה האם ישוע הוא באמת המשיח הייתה שהמסר שלו לא התרכז תחילה ביום הדין כמו שיוחנן חשב שיהיה.

מתי ג 11-12 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹¹ אֲנִי אֲמַנֵם מִטְבִּיל אֶתְכֶם בְּמִים לְתִשׁוּבָה, אֲךָ הִבֵּא אַחֲרַי חֲזַק מִמֶּנִּי וְאֵינֶנִּי רְאוּי לְשִׂאת אֶת נְעָלָיו. הוּא יְטַבִּיל אֶתְכֶם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּבָאֵשׁ. ¹² בְּיָדוֹ קִלְשׁוֹן הַמְּזַרָּה לְנִקּוֹת אֶת גֶּרְנוֹ וְהוּא יֶאֱסֹף אֶת דָּגְנוֹ אֶל הָאֶסֶס, אֲךָ אֶת הַמּוֹץ יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ בְּלִתֵּי נִכְבִּית.

המונח הזה יכול להיות מפורש בשתי דרכים: (1) לעקוב אחר השימוש בפפירוס המצרי, "להוריד ולשאת בנעליו של מבקר למקום האחסון" או (2) "להתיר ולהוריד". שתי הפעולות היו בצורה מסורתית מבוצעות על ידי עבד. אפילו התלמידים של הרבנים לא התבקשו לעשות דבר כזה. זאת הייתה הצהרה ניבית של יוחנן כדי להראות שהוא מבין את העליונות של ישוע.

● **"הוא יטביל אתכם ברוח הקדש ובאש"** רק מילת יחס אחת ותווית לייחוד שם עצם יוונית אחת מחברים בין רוח הקודש לאש, הרומזים על כך שהם מקבילים (ראו. ישעיהו ד 4). למרות זאת, כמו בלוקס ג 17, אש יכולה להתייחס לדין, בזמן שרוח הקודש התייחס לניקוי או טוהר. יכול להיות ששניהם מתייחסים לחוויה שהייתה בחג השבועות במעשי השליחים פרק ב. חלק ראו בכך כטבילה כפולה: טבילה אחת לצדיקים וטבילה אחת לרשעים, או ישוע שטובל כמושיע או כשופט. אחרים ראו בכך כהמרה לפני חג השבועות בתרומה המיוחדת בזמן חג השבועות. ראשונה אל הקורנתיים יב 13 מציין כי ישוע מטביל "ב", "עם" או "באמצעות" רוח הקודש (ראו. מרקוס א 8; לוקס ג 16; יוחנן א 33; מעשי השליחים א 5; ב 33).

ג 12 **"אך את המוץ ישרף באש בלתי נכבית."** המטאפורה בה ישוע השתמש בכדי לתאר את הדין הנצחי של אלוהים (ראו ישעיהו סו 24) הייתה *Gehenna* (קיצור של "גיא בן הנמס"), המזבלה אשר ממוקמת דרומית לירושלים (ראו. מרקוס ט 48; מתי יח 8; כד 41; יהודה ז). אל האש והפוריות שסוגד באזור הזה (על ידי מלאכה שנקראה עבודת המולך) בעברו של ישראל ועבורו הקריבו ילדים (ראו. ויקרא יח 21; כ 2-5; מלכים א יא 7; כא 6; כג 10). ההיבט הזה בדין נצחי מזעזע את הקוראים המודרניים, אך זה היה ניכר (תלמוד רבנית) וידוע אצל היהודים של המאה הראשונה. ישוע לא הגיע כשופט, אך כל אלו אשר דוחים אותו ישפטו (ראו. לוקס ג 16-17, יוחנן ג 17-21). תקדים תנכי אפשרי למטאפורה הזאת יכול להיות בישיעהו לד אשר תיאר את הדין של אלוהים על אדום.

נושא מיוחד: אש

SPECIAL TOPIC: FIRE

לאש יש גם קונוטציות חיוביות וגם שליליות בכתבי הקודש.

א. חיובי

1. חימום (השוו ליסע' מד 15; יוח' יח 18)
2. אור (השוו ליסע' נ 11; מתי כה 1-13)
3. ביטול (השוו לשמות יב 8; ישע' מד 15-16; יוח' כא 9)
4. טיהור (השוו לבמד' לא 22-23; משלי יז 3; ישע' א 25; ו 8-8; ירמ' ו 29; מלא' ג 2-3)
5. קדושה (השוו לברא' טו 17; שמות ג 2; יט 18; יחז' א 27; עבר' יב 29)
6. הנהגת אלוהים (השוו לשמות יג 21; במד' יד 14; מל"א יח 24)
7. החיזוק של אלוהים (השוו למה"ש ב 3)
8. הגנה (השוו לזכר' ב 5)

ב. שלילי

1. שריפה (השוו ליהושע ו 24; ח 8; יא 11; מתי כב 7)
 2. הרס (השוו לברא' יט 24; ויק' י 2-1)
 3. כעס (השוו לבמד' כא 28; ישע' י 16; זכר' יב 6)
 4. עונש (השוו לברא' לח 24; ויק' כ 14; כא 9; יהושע ז 15)
 5. סימנים אסכטולוגיים מזויפים (השוו להתג' יג 13)
- ג. זעמו של אלוהים כלפי החטא מבוטא במטאפורות של אש
1. זעמו שורף (השוו להושע ח 5; צפנ' ג 8)
 2. הוא שופך אש (השוו לנחום א 6)
 3. אש נצחית (השוו לירמ' טו 14; יז 4)
 4. משפט אסכטולוגי (השוו למתי ג 10; יג 40; יוח' טו 6; תסל"ב א 7; פטר"ב ג 7-10; התג' ח 7; טז 8)
- ד. לעתים קרובות האש מופיעה בהתגלות
1. בראשית טו 7
 2. שמות ג 2

3. שמות יט 18
4. תהלים יח 7-15; כט 7
5. יחזקאל א 27,4; י 2
6. עברים א 7; יב 29

ה. כמו מטאפורות רבות בכתבי הקודש (לדוגמא, שאור, אריה) האש יכולה להיות ברכה או קללה, תלוי בהקשר.

מתי ג 13-17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹³ אֵז הַגִּיעַ יֵשׁוּעַ מִן הַגְּלִיל לַיַּרְדֵּן וּבָא אֶל יוֹחָן לְהַטְבֵּל אֵצְלוֹ, ¹⁴ אֲלֵא שְׂיוֹחֵן נָסָה לְהַנְיָאוֹ מִכֶּךָ בְּאָמְרוֹ: "אֲנִי צָרִיךְ לְהַטְבֵּל אֵצְלֶךָ, וְאַתָּה בָּא אֵלַי?" ¹⁵ הַשִּׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ וְאָמַר: "הֲנֹחַ כְּעַתָּה, כִּי מִן הָרְאוּי שְׂנֵקִים אֶת הַצֶּדֶק כְּלוֹ." וַיּוֹחֵן הַנִּיחַ לוֹ. ¹⁶ יֵשׁוּעַ נִטְבַּל וְעֵלָה מִיַּד מִן הַמַּיִם. אֹתָהּ עַת נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וְהוּא רָאָה אֶת רוּחַ אֱלֹהִים יוֹרְדֹת כַּיּוֹנָה וּבָאָה עָלָיו. (יִשְׁעִיהוּ יא' ב'; בְּרַאשִׁית ח' יב') ¹⁷ וְהִנֵּה קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם אֹמֵר: "זֶה בְּנִי אֱהוּבִי אֲשֶׁר בּוֹ חִפְצָתִי." (תהלים ב' ז'; ישעיהו מב' א'; משלי לד' ד')

ג 13 "אֵז הַגִּיעַ יֵשׁוּעַ מִן הַגְּלִיל לַיַּרְדֵּן וּבָא אֶל יוֹחָן לְהַטְבֵּל אֵצְלוֹ" הבשורות משתנות בנוגע לכרונולוגיה שלהם מתי ישוע התחיל את השירות שלו בגליל ויהודה. נראה כי היה שירות אחד מוקדם ביהודה ועוד אחד מאוחר יותר, אך כל צירי הזמן של הבשורות חייבים להיות בהרמוניה בכדי שיהיה אפשר לראות את הביקור המוקדם הזה ביהודה (ראו. יוחנן ב 13 עד ד 3).

הסיבה לטבילתו של ישוע הייתה תמיד שאלה בקרב מאמינים מפני שהטבילה שיוחן הציע הייתה טבילה לחזרה בתשובה. ישוע לא היה צריך סליחת חטאים כיוון שהוא היה ללא חטא (ראו. יוחנן ח 46; מעשי השליחים ג 14; רומים 3; שנייה אל הקורинתים ה 21; עברים ד 15; ז 26; ראשונה לפטרוס ב 22; ראשונה ליוחנן ג 5). אלה הן התיאוריות:

1. זאת הייתה דוגמא למאמינים לעקוב אחריה
2. זאת הייתה ההזדהות שלו עם הצורך של המאמינים
3. זאת הייתה ההסמכה וההצטיידות שלו לקראת השירות
4. זה היווה סמליות למשימה שלו לישועה
5. זה היווה כאישור שלו לשירות והמסר של יוחנן המטביל
6. זה היווה ניבוי למוות, קבורה ותחייתו מהמתים (ראו. רומים ו 4; קולוסים ב 12).

לא משנה המה הייתה הסיבה, זה היה רגע מכריע בחייו של ישוע. אם זאת, זה לא אומר כי ישוע הפך למשיח רק מנקודה זו (אדפטציה, ראו. *The Orthodox Corruption of Scripture* by Bart D. Ehrman, עמודים 47-118), זה היווה משמעות רבה עבורו.

ג 14 "אֲלֵא שְׂיוֹחֵן נָסָה לְהַנְיָאוֹ" זה שם פועל בציווי לא מושלם. פרשנים רבים הסתבכו עם השאלה מדוע יוחנן ניסה שוב ושוב למנוע מישוע להיטבל. חלק מהתיאוריות הן:

1. חלק רואים בכך שליוחן יש ידע מוקדם על ישוע, אך זה מתנגש עם יוחנן א 31, 33
2. חלק רואים בכך שישוע הכיר בישוע כיהודי צדיק, אך לא כמשיח
3. בתרבות קרובת מזרח מודרנית אדם חייב להתעקש שלו פעמים בכדי שיחשב ככנה.

ג 15 "הַשִּׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ וְאָמַר" פסוקים 14-15 מצויים רק בבשורה על פי מתי. הם לא מספקים מספיק מידע כדי לענות על השאלה של פסוק 14. אם כי זה בטוח שהטבילה הייתה בעלת משמעות רבה גם לישוע וגם ליוחן וכי זה היה רצון אלוהים בחיי שניהם.

ג 16

NASB	"ישוע עלה מיד מהמים"
NKJV	"עלה מיד מהמים"
NRSV	"בזמן שעלה מהמים"
TEV	"ישוע עלה אל מחוץ למים"
NJB	"הוא מיד עלה מהמים"

הפסוק הזה שומש על ידי אלו שתומכים בטבילה במים כמצב התנכי היחיד לטבילה אשר מוכיח כי ישוע נטבל. למרות זאת, ניתן להבין זאת לכך שישוע יצא מהמים והגיע לגדה (ראו Michael Magill, *New Testament TransLine*, עמוד 9, #35 ו-36).

❖ **"נפתחו השמים"** זאת דרך מטאפורית להראות את רצונו של אלוהים (ראו. ישעיהו כב 22; התגלות ג 7). רק אלוהים יכול לפתוח את השמים (ראו. מלאכי ג 10; התגלות ד 1). אלוהים פתח את עיניהם של עוורים (לדוגמא, מתי ט 31-27; יב 23-22; כ 29-34; ראו ישעיהו כט 18; לה 5; מב 7, 16) ועונה לתפילות (ראו. מתי ז 8, 7). בהחלט יכול להיות שהמטאפורה הזאת הגיעה מישיעהו סד 1.

❖ **"והוא ראה"** בטקסט היווני יש רק את שם הגוף "הוא", שיכול להתייחס או לישוע או ליוחנן. חלק מהכתבי יד היווניים (א¹, C, D, W-L) חלק מהתרגומים העתיקים (הוולגטה והקופטית) והטקסט היווני אשר שומש על ידי האבות הראשונים של הקהילה (אירנאוס, אוסביוס, כריסוסטומוס, ג'רום, אוגוסטין) רומזים על כך שרק ישוע ראה את בואה של היונה, במשפט "נפתחו השמים עבורו". עם זאת, היונה הייתה גם סימן ליוחנן להצביע על המשיח האמיתי (ראו. יוחנן א 32).

❖ **"רוח אלהים יורדת כיונה ובאה עליו"** זה תועד על ידי ארבעת הבשורות (מרקוס א 10; לוקס ג 22; יוחנן א 32). האם זה היה כיונה או שזאת הייתה יונה אמיתית? אי אפשר לענות על השאלה בצורה מלאה (ראו. לוקס ג 22). זה קשור לישעיהו יא 2; מב 1; מח 16; סא 1. הצורה הספציפית של הרוח לא משמעותית כמו הרוח עצמה שירדה ובאה על ישוע. זה לא אומר שעד אותו הרגע לישוע לא היה את רוח הקודש, אלא זאת הייתה חניכה מיוחדת למטלה המשיחית שלו.

סמליות היונה עברה דיון נרחב בנוגע למקור והמטרה שלה.

1. זה חוזר אחורה לבראשית א, כאשר הרוח ריחפה מעל פני המים
2. זה חוזר אחורה לבראשית ח, כאשר נוח שלח יונה אל מחוץ לתיבה
3. רבנים טענו כי היונה מסמלת את ישראל (ראו. תהילים סח 13; הושע ז 11; יא 11; התלמוד *San.* 95A, והתלמוד *Ber. R.* 39; *Il Esdras* 5.26)
4. סוקר, ב-*Tyndale New Testament Commentary Series*, אומר כי זה מתייחס לעדינות, אשר מתנגש עם המילה אש בפסוק 11 (ראו. רומים יא 22; מתי יא 29; כה 40).

ג **17 "קול מן השמים"** צירוף המילים הזה משמעותי מסיבות רבות. בתקופה הבין מקראית, כאשר לא היה נביא אמת, הרבנים אמרו שאלוהים אישר את החלטתו ובחירותיו באמצעות *bath kol*, אשר היה קול משמים. כמו כן, הקול הזה היה סימן מאלוהים בצורה מסורתית כזו שהיהודים של המאה הראשונה יכלו להבין (ראו. מעשי השליחים י 9-16; יא 9-7; התגלות א 10; ד 1; י 8; יא 12). זה כנראה היה בעל משמעות לישוע כפי שזה היה גם ליוחנן ויכול להיות גם לקהל אשר צפה בטבילה.

צירוף הציטוט "זה בני אהובי אשר בו חפצתי" מקשר את הדגש המשיחי, דויד של תהילים ב פסוק 7 יחד עם מוטיב המשרת הסובל בישיעהו מב 1. כאן, בציטוט הזה, המשיח המלכותי קשור למשרת הסובל בישיעהו. הביטוי "בני אהובי" (ראו גם בפרק יז 5) הוא המקור האפשרי לביטוי "בן אלוהים", אשר מצוי במתי ד 3, 6. חשוב לציין שבמרקוס א 11 התרגום הינו "אתה בני אהובי", אשר מראה לנו שהאב היפנה את מילותיו אל ישוע, בזמן שבתו, התרגום היה כזה שהצביע על כך שאלוהים אמר דיבר אל יוחנן והקהל. ראו **נושא מיוחד: בן אלוהים** במתי כז 54. פסוקים 16-17 מערבים את כל שלושת האישויות בשילוש הקדוש. המונח "שילוש" לא מופיע בכתבי הקודש, אך המושג בהחלט מקראי. העובדה שהכתובים מכריזים על אלוהים כאל אחד (מונותאיזם, דברים ו 4) חייבת להתאזן עם אלוהותו של ישוע ואישיותה של רוח הקודש. ישנה מהות אלוהית אחת ושלוש אישיותות התגלמיות נצחיות. שלושת האישיותות השמימיות מופיעות לרוב באותו ההקשר (ראו. מתי ג 17-16; כח 19; מעשי השליחים ב 33-34; רומים ח 10-9; ראשונה אל הקורинתיים יב 4-6; שנייה אל הקורинתיים א 21-22; יג 14; אפסים א 3-14; ד 4-6; טיטוס ג 4-6; הראשונה לפטרוס א 2).

נושא מיוחד: השילוש

SPECIAL TOPIC: THE TRINITY

שימו לב לפעילות של כל שלוש הישויות של השילוש בהקשרים מאוחדים. המונח "שילוש", שלראשונה נטבע על-ידי טרטוליאנוס, הוא לא מילה שמופיעה בכתובים, אבל הרעיון הוא מפושט.

- א. הבשורות
 1. מתי ג 17-16; כח 19 (והמקבילות)
 2. יוח' יד 26
- ב. מעשי השליחים - מה"ש ב 32-33, 33-38
- ג. שאול

1. רומ' א 5-4; ה 1, 5; ח 4-1, 10-8
2. קור"א ב 10-8; יב 6-4
3. קור"ב א 22-21; יג 14
4. גלט' ד 6-4
5. אפס' א 14-3, 17; ב 18; ג 17-14; ד 6-4
6. תסל"א א 5-2
7. תסל"ב ב 13
8. טיט' ג 6-4
- ד. פטרוס - פטר"א א 2
- ה. יהודה - פס' 21-20

ריבוי בתוך האלוהות נרמז בתנ"ך.

- א. שימוש בגוף רבים בהתייחסות לאלוהים
1. השם אלוהים הוא ברבים, אך כאשר נעשה בו שימוש בהקשר לאלוהים, הפועל הוא תמיד ביחיד
 2. כינוי הגוף הנסתר "אנו" בברא' א 27-26; ג 22; יא 7
- ב. מלאך ה' היה נציג גלוי של האלוהות
1. ברא' טז 7-13; כב 11-15; לא 11, 13; מח 15-16
 2. שמות ג 2, 4; יג 21; יד 19
 3. שופ' ב 1; ו 22-23; יג 22-3
 4. זכר' ג 2-1
- ג. אלוהים ורוחו נבדלים, ברא' א 2-1; תהל" קד 30; ישע' סג 9-11; יחז' לז 13-14
- ד. אלוהים (יהוה) והמשיח (אדון) נבדלים, תהל" מה 6-7; קי 1; זכר' ב 8-11; י 9-12
- ה. המשיח והרוח נבדלים, זכר' יב 10
- ו. כל השלושה מוזכרים בישיעהו מח 16; סא 1

האלוהות של ישוע וישות של הרוח גרמו לבעיות עבור המאמינים האדוקים והמונותאיסטים הראשונים.

1. טרטוליאנוס - ראה את הבן כמישהו שנמצא תחת הסמכות או השליטה של האב.
2. אוריגנס - ראה את המהות האלוהית של הבן והרוח כפחותה מזאת של האב.
3. אריוס - הכחיש שהבן והרוח אלוהיים
4. Monarchianism - האמונה בהתגלות עקבית של אלוהים אחד כאב, בן ואז רוח.

השילוש הוא ניסוח שהתפתח היסטורית ונודע על-ידי חומר מהכתובים.

1. האלוהות המלאה של ישוע, שווה לזאת של האב, והוצהרה בשנת 325 לספ' על-ידי ועידת ניקיאה.
 2. האישיות המלאה והאלוהות של הרוח שווה לזאת של האב והבן והוצהרה על-ידי ועידת קונסטנטינופול (381 לספ')
 3. הדוקטרינה של השילוש מובעת באופן מלא בעבודתו של אגוסטינוס *De Trinitate*
- יש מסתורין אמיתי פה. אך נראה שהברית החדשה מאשרת מהות אלוהית אחת בעלת שלושה התגלויות נצחיות ואישיות.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. איזה נביא מהתנ"ך יוחן המטביל מזכיר לך? מדוע?
2. הגדר חזרה בתשובה
3. מדוע מתי משתמש בביטוי "מלכות אלוהים" ומרקוס ולוקס משתמשים ב"מלכות אלוהים"?

4. מה המשמעות של הציטוט מישעיהו פרק מ (מתי ג 3)?
5. מדוע מנהיגי הדת רצו לעבור טבילה? מה הטבילה סימנה באותו היום?
6. מדוע הדגש במסר של יוחנן המטביל, הוא על יום הדין ולא על ישועה?
7. מדוע ישוע עבר טבילה בטבילה שמטרתה הייתה לחזרה בתשובה?
8. מה המשמעות של קולו של אלוהים שנשמע מהשמיים? זהה את שתי המקורות התנכיים לציטוט האב והסבר את משמעותם.

מתי ד

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
פיתויו של ישוע ד 11-1	השטן מנסה את ישוע ד 11-1	פיתויו של ישוע ד 4-1	פיתויו של ישוע ד 3-1 ד 4 ד 6-5 ד 7 ד 9-8 ד 10 ד 11	הניסיון במדבר ד 11-1 (4) (6) (7)
תחילת השרות בגליל ד 16-12 ד 17	ישוע התחיל את שרותו בגליל ד 17-12	תחילת פעילותו של ישוע בגליל ד 17-12	ישוע מתחיל את שרותו ד 16-12 ד 17	חזרה לגליל ד 17-12 (16-15)
קריאה לארבעה דייגים ד 22-18	ארבעה דייגים נקראו להיות תלמידים ד 22-18	ד 22-18	ישוע קורא לארבעה דייגים ד 20-18 ד 22-21	הקריאה לארבעה תלמידים ראשונים ד 20-18 ד 22-21
השרות להמונים ד 25-23	ישוע מרפא המונים ד 25-23	ד 25-23	ישוע מלמד, מבשר, ומרפא ד 25-23	ישוע מכריז את המסר ומרפא את החולים ד 25-23

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות למתי ד פסוקים 25-1

א. זה בעל חשיבות רבה שמיד אחרי הצהרת אלוהים על ישוע כבנו, הרוח "מובילה" את ישוע למדבר בכדי לעבור ניסיון (ראו מרקוס א 12). הניסיון היה רצון אלוהים עבור בנו. פיתוי או ניסיון יכול להיות מוגדר כעוררות של חשק הניתן על ידי אלוהים מעבר לגבולות הניתנות על ידי אלוהים. פיתוי אינו חטא. הפיתוי הזה יוזם על ידי אלוהים. הסוכן היה השטן (ראו. מלכים ב כב 13-23; איוב א-ב; זכריה ג).

ב. זה גם משמעותי שבפרק הזה טיפולוגיה יהודית/משיחית מתפתחת. ישוע מתואר כ"ישראלי האידיאלי" אשר ממלא אחר המטלה שניתנה במקור לעם (ראו. ישעיהו מא 8-9; מב 19, 1; מג 10). שניהם נקראים "בן" (ראו. הושע יא 1). זה מסביר חלק מהדו משמעויות הנמצאות בשירי המשרת של ישעיהו מא-נג במעבר בין רבים ליחיד (ישעיהו נב 13-15 בתרגום השבעים). הטיפולוגיה היהודית/משיחית הזו דומה לטיפולוגית אדם/משיח המופיע ברומים ה 12-21.

ג. האם המשיח היה יכול לבצע חטא? זה באמת ממסותרין בשני היצרים המצויים במשיח. הפיתוי היה אמיתי. ישוע, ביצר האנושי, היה יכול להפר את רצון אלוהים. זה לא היה מופע בובות. ישוע היה בן אנוש אמיתי אך עם טבע שלא נכנע לחטא (ראו. עברים ד 15; ז 26). בהיבט הזה הוא היה כמו אדם. אנחנו רואים את אותו הטבע האנושי בגת השמיים, היכן ישוע התפלל שלוש פעמים לדרך גאולה אחרת מהצלב (ראו. מתי כו 46-36; מרקוס יד 32-42). המחשבה הזאת הייתה המהות של כל אחד מהפיתויים של השטן במתי פרק ד. איך ישוע ישתמש במתנות המשיחיות שלו כדי לגאול את האנושות? כל דרך אשר מחליפה את הקרבתו הינה פיתוי.

ד. ישוע כנראה סיפר לתלמידיו את החוויה הזאת מאוחר יותר מפני שהיה לבד במדבר. זה רומז על כך שהחוויה הזאת לא רק מלמדת אותנו על הפיתויים שעבר המשיח, אלא גם עוזרת לנו עם הפיתויים שלנו.

ה. חשוב לזכור כי כתבי הקודש אינם כרונולוגיים, סיבה ותוצאה או היסטוריה מערבית. היסטוריה קרובת מזרח היא סלקטיבית, אך אינה לא מדויקת. הבשורות אינן ביוגרפיות אלא מסלולים של הבשורה אשר נכתבו למספר קבוצות שונות של אנשים במטרה לבשר ולבנות תלמידים, לא רק היסטוריה. לעיתים קרובות מחברו בשורות בחרו, התאימו וסידרו את החומר עבור המטרות תאולוגיות והספריות שלהם (ראו. Gordon Fee *and Douglas Stuart's How to Read the Bible for All Its Worth*, עמודים 94-112, 113-134). ישנן דוגמאות טובות בדרך שבה מתי בנה את הבשורה שלו.

1. הוא שם את כל הלימוד של ישוע במקום אחד (מתי ה-ז), בזמן שעשה ניסים ודיבר במשלים.

2. יש לו זיקה מספרית(ראו. NIDOTTE, כרך 3, עמוד 657) ל-

א. מספר שלוש:

(1) שלושה ניסיונות, מתי ד 1-11

(2) שלושה מעשים של צדיקות יהודית, מתי ו 1-18

(3) שלושה מקרי רפואה, מתי ח 1-15

(4) שלושה "אל תפחדו", מתי י 26,28,31

(5) שלושה ימים, מתי יב 40

(6) שלוש שאלות, מתי כב 15-40

(7) שלוש תפילות של ישוע לאב בגת שמיים, מתי כו 39-44

(8) שלוש דרכים לבניית בית המקדש, מתי כז 40 (#5)

(9) ישוע יקום לתחייה לאחר שלושה ימים, מתי כז 68 (#5, 8)

ב. מספר שבע:

(1) שדים, מתי יב 45

(2) כיכרות, מתי טו 34, 36

(3) סלים, מתי טו 37

(4) סליחה לאח, מתי יח 21, 22 (שבע, שבעים ושבע)

(5) שבעה אחים, מתי כב 25

(6) שבע צרות, מתי כג 13, 15, 16, 23, 25, 27, 29

מרקוס (הבשורה הראשונה שנכתבה, שומשה על ידי מתי ולוקס) הייתה "שבע" עבור #2, #3 ו-#5, מה שמראה כי המספר לא היה המבנה הייחודי רק לספר מתי. קשה לדעת מה היה חלק מהמסורת ואיזה חלק בנטייה המספרית של מתי גרם למבנה הזה שלו.

זה לא בא לרמוז שמחברי הבשורות זייפו או המציאו מקרים או מילים. השוני בבשורות לא נוגד השראה. זה מאשש את תיאורם של עדי ראייה.

1. הקטעים המקבילים לפיתויים שעבר ישוע נמצאים במרקוס א 12-13 ולוקס ד 1-13.

לימוד מילים וביטויים

מתי ד 4-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 "אז הובילה הרוח את ישוע אל המדבר להתנסות על-ידי השטן, ולאחר שצם ארבעים יום וארבעים לילה
היה רעב. נגש אליו המנסה ואמר: "אם בן-האלהים אתה, צוה שהאבנים האלה יהיו ללחם." 4 השיב ישוע
ואמר: "כתוב, 'לא על-הלחם לבדו יחיה האדם, כי על-כל-מוצא פי-יהוה.'" (דברים ח' ג')

ד 1 "אז הובילה הרוח את ישוע אל המדבר להתנסות על-ידי השטן" זהו פסוק מאד משמעותי בכך שהוא מראה שרצונו של אלוהים בחייו של ישוע היה שהוא יעבור ניסיון (עברים ה 8). הניסיון בלעבור פיתוי זה יחס לדרך בה ישוע ישתמש בכוחותיו המשיחיות לגאול את האנושות (השימוש במשפטי תנאי מדרגה ראשונה במתי ד 3, 6).

☛ "הובילה" במקום המקביל במרקוס א 12, אנחנו רואים את הביטוי "הוציאה אותו הרוח". הניסיון הזה היה הכרחי לישוע (עברים ה 8).

☛ "אל המדבר" זה מתייחס למרעה הלא מיושב ליד יריחו. זה נראה כמו אותו סוג של אזור בו משה (ראו. שמות לד 28), אליהו (ראו. מלכים א יט 8) ויוחנן המטביל (ראו. מתי ג 1) חיו בו.

☛ "להתנסות" שני מונחים בשפה היוונית מתארים ניסיון או מבחן. לאחד יש את הקונוטציה של "לבחון מישהו במטרה לחזק" [dokimazo] והאחר "לבחון מישהו במטרה להשמיד" [peirasmo]. המונח שהשתמש בו כאן הוא במטרה להשמיד (ראו. מתי ו 13; יעקוב א 13-14). אלוהים אף פעם לא ינסה אותנו בכדי להרוס אותנו, אלא לעיתים הוא מנסה אותנו, לצורך ההתחזקות שלנו (בראשית כב 1; שמות טז 4; כ 20; דברים ח 2, 16; יג 3; שופטים ב 22; דברי הימים ב לב 31; ראשונה אל התסלוניקים ב 4; ראשונה לפטרוס א 7; ד 12-16). השטן מנסה בכדי להשמיד!

נושא מיוחד: הסברים ביוונית למונח ניסיון SPECIAL TOPIC: GREEK TERMS FOR TESTING AND THEIR CONNOTATIONS

ישנם שני מונחים ביוונית שקשורים מבחן/ניסיון עם מטרה.
1. *Dokimazō, Dokimion, Dokimasia*

מונח מטלורגיסטי שמדבר על מבחן (כלומר, בצורה מטאפורית) באש (ראה נושא מיוחד: אש).
האש מגלה את המתכת האמתית ומסירה (כלומר, מטהרת) את הסיגים. תהליך פיזי זה הפך לצרוף מילים עבור אלוהים/ או שטן/ או בני אדם אחרים בהקשר של מבחן. מונח זה בשימוש רק באופן חיובי, לבחון בשביל קבלה (ראה נושא מיוחד: אלוהים בוחן את עמו [ברית ישנה]).

יש שימוש בברית החדשה

א. שורים – לוקס יד 19

ב. עצמנו – א קורינתים יא 28

ג. האמונה שלנו – יעקב א 3

ד. אפילו אלוהים – עברים ג 9

התוצאות של מבחנים הללו היו חיוביות (ראה רומים ב 18; יד 22; טז 10; ב קורינתים י 18; יג 7, 3; פיליפים ב 27; ש א פטרוס א 7), ולכן, המונח קשור למישהו שעבר מבחן ואושר ל-

א. כדי להיות ראוי

ב. להיות טוב

ג. להיות אמתי

ד. להיות בעל ערך

ה. להיות מכובד

2. *Peirazō, Peirasmus*

לעתים קרובות למונח זה יש משמעות של מבחן לצורך איתור בעיה או דחייה. הוא בשימוש בזמן הניסיון של ישוע במדבר

- א. יש ניסיון ללכוד את ישוע (מתי ד 1; טז 1; יט 3; כב 18; מרקוס א 13; לוקס ד 2; עברים ב 18).
- ב. מונח זה (*peirazōn*) משמש כתואר של השטן במתי ד 3; א תסלוניקים ג 5 (כלומר, "המנסה")
- ג. שימוש
(1) ישוע השתמש במונח בשביל להזהיר את בני האדם לא לנסות את אלוהים (ראה מתי ד 7; לוקס ד 12, [או משיח ראה א' קורינתים י 9]).
(2) מציין ניסיון לעשות משהו שנכשל (ראה עברים יא 29)
(3) יש קשר לפיתויים וניסיונות של מאמינים (ראה א קורינתים ז 5; י 9; יג גלטים ו 1; א תסלוניקים ג 5; עברים ב 18; יעקב א 14, 13, 2; א פטרוס ד 12; ב פטרוס 9).

❖ **"השטן" בתנ"ך**, השם של האישיות המלאכית אשר מביאה לאנושות את הבחירה הוא השטן (BDB 966), המאשים (ראו. מרקוס א 13). בברית החדשה הוא הופך להיות *diabolos* (בהתאם לתרגום השבעים) או השטן, שתרגומו המשמיע, המתנגד או המנסה. בתנ"ך הוא היה משרת של אלוהים (איוב א-ב; מלכים ב כב 13-23; דברי הימים א כא 1; זכריה ג 1-2). עם זאת, עד שהגיע זמנה של הברית החדשה, הייתה התחזקות של הרוע והוא הפך להיות האיוב המושבע של אלוהים. אחד הספרים הטובים ביותר על התפתחות הרוע בכתובים הוא A. B. Davidson's *Old Testament Theology*, אשר פורסם על ידי T. and T. Clark, עמודים 300-306. ראו נושא מיוחד במתי ד 5.

ד 2 "וּלְאַחַר שָׁצֵם" ראו נושא מיוחד: צום ב מתי ו 16.

❖ **"אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה"** גם כאן מתי בחר להשתמש במוטיב מהתנ"ך של (1) ארבעים יום וארבעים לילה שמשה היה על הר סיני (ראו. שמות כד 18; לד 28; דברים ט 9; י 10) ו- (2) נדידת עם ישראל במדבר במשך ארבעים שנה (ראו. במדבר יד 26-35). מתי ראה בישוע כזה שהביא ומסר את החוקה החדשה (כלומר יציאת מצרים החדשה). המונח "ארבעים" שומש לעיתים קרובות בכתבי הקודש, מה שרומז על כך שהוא תיפקד גם בצורה מילולית (ארבעים שנה ממצרים עד כנען) וגם באופן מטאפורי (המבול). העברים השתמשו בלוח שנה על פי הירח. "ארבעים" רמז על תקופה ארוכה, לא מוגדרת של זמן, ארוכה יותר ממחזור הירח, לא בדיוק ארבעים – עשרים וארבע מחזורים.

נושא מיוחד: מספרים טיפולוגיים בכתובים

SPECIAL TOPIC: SYMBOLIC NUMBERS IN SCRIPTURE

- א. למספרים מסוימים יש גם תפקיד של מספר וגם משמעות/סמל
 1. אחד – אלוהים (ראו דברים ו 4; אפסים ד 4-6)
 2. ארבע – העולם כולו (כלומר, ארבע פינות, רוחות, ראו ישעיהו יא 12; ירמיהו מט 36; דניאל ז 2; יא 4; זכריה ב 6; מתי כד 31; מרקוס יג 27; התגלות ז 1)
 3. שש – חוסר השלמות של בני האדם (המספר 7 מסמל שלמות והאדם הוא פחות אחד מזה, ראו התגלות יג 18)
 4. שבע – שלמות אלוהית (שבעה ימי בריאה). שימו לב לשימוש הסמלי בספר התגלות:
 - א. שבע מנורות, התגלות א 20, 12; ב 1
 - ב. שבעה כוכבים, התגלות א 20, 16; ב 1
 - ג. שבע קהילות, התגלות א 20
 - ד. שבע רוחות של אלוהים, התגלות ג 1; ד 5; ה 6
 - ה. שבעה לפידים, התגלות ד 5
 - ו. שבעה חותמות, התגלות ה 1, 5
 - ז. שבע קרניים ושבע עיניים, התגלות ה 6
 - ח. שבע מלאכים, התגלות ח 2, 6; טו 8, 7, 6, 1; טז 1; יז 1
 - ט. שבעה שופרות, התגלות ח 2, 6
 - י. שבעת רעמים, התגלות י 4, 3

- יא. שבעת אלפים, התגלות יא 13
 יב. שבעה ראשים, התגלות יג 1; יז 3,7,9
 יג. שבעה מכות, התגלות טו 1,6,8; כא 9
 יד. שבע קערות, התגלות טו 7; כא 9
 טו. שבעה מלכים, התגלות יז 10
5. עשר – מספר שלמות
 א. השימוש בבשורות
 (1) מתי כ 24; כה 1,28
 (2) מרקוס י 41
 (3) לוקס יד 31; טו 8; יז 12,17; יט 13,16,17,24,25
 ב. שימוש בספר התגלות
 (1) התגלות ב 10, עשרה ימים של צרה
 (2) התגלות יב 3; יז 3,7,12,16 עשר קרניים
 (3) התגלות יג 1, עשרה כתרים
 ג. כפילויות של עשר בספר התגלות
 (1) $12 \times 12 \times 1000 = 144,000$, ראו התגלות ז 4; יד 1,3
 (2) $10 \times 10 \times 10 = 1,000$, ראו התגלות כ 2,3,6
6. שנים עשר – מספר של ארגון אנושי
 א. שנים עשר בניו של יעקוב (כלומר שנים עשר שבטי ישראל, בראשית לה 22; מט 28)
 ב. שנים עשר עמודים, שמות כד 4
 ג. שתיים עשרה אבנים על לבוש הכהן הגדול, שמות כח 21; לט 14
 ד. שתיים עשרה כיכרות לחם, עבור השולחן הקודש הקודשים (סמל לאספקה שאלוהים נותן לשבטים), ויקרא כד 5; שמות כה 30
 ה. שנים עשר מרגלים, דברים א 23
 ו. שנים עשר אנשים שסחבו בנים, יהושוע ד 2,3,4,8,9,20
 ז. שנים עשר תלמידים, מתי י 1
 ח. השימוש בספר התגלות
 (1) שנים עשר אלף חותמים, התגלות ז 5-8
 (2) שנים עשר כוכבים, התגלות יב 1
 (3) שנים עשר שערים, מלאכים, שבטים, התגלות כא 12
 (4) שתיים עשרה אבני יסוד, שמותיהם של שנים עשר התלמידים, התגלות כא 14
 (5) המדיות של ירושלים העיר בקנה -- שנים-עשר אלף ריס, התגלות כא 16
 (6) שנים-עשר השערים -- שתיים-עשרה מרגליות, התגלות כא 21
 (7) עץ החיים עם שנים עשר סוגי פירות, התגלות כב 2
7. ארבעים – מספר של זמן
 א. לעיתים למספר יש משמעות מילולית (יציאת מצריים והנדודים במדבר, ראו שמות טז 35); דברים ב 7; ח 2
 ב. המשמעות היא יכולה להיות מילולית או סמלית
 (1) מבול, בראשית ז 17,4; ח 6
 (2) משה בהר סיני, שמות כד 18; לד 28; דברים ט 9,11,18,25
 (3) חיים של משה מתחלקים למספר חלקים
 (א) ארבעים שנה במצרים
 (ב) ארבעים שנה במדבר
 (ג) ארבעים שנה כמנהיג של בני ישראל
 (4) ישוע צם במשך ארבעים יום, מתי ד 2; לוקס ד 2
 ג. הערה (בעזרת קונקורדנציה) אנחנו רואים שמספר זה מופיע ארבעים פעמים בכל הכתובים!
8. שבעים – מספר עגול לבני אדם
 א. ישראל, שמות א 5
 ב. שבעים זקני ישראל, שמות כד 9,1

ג. אֶסְקֵטוֹלוֹגְיָה, דְּנִיָּאל ט 24,2
ד. קְבוּצָה שֶׁל שְׁלִיחִים, לוקס י 17,1
ה. סְלִיחָה (7X70), מְתֵי יח 22

ט. סְפָרִים בְּנוֹשָׂא

1. John J. Davis, *Biblical Numerology*

2. D. Brent Sandy, *Plowshares and Pruning Hooks*

❖ **"הִיָּה רָעֵב"** צום מכיל בתוכו חוסר במזון, לא שתייה. פרשנים מסוימים ראו בכך שהשטן חיכה עד שישוע יגיע לסוף הצום כאשר יהיה חלש ועייף לפני שבא אליו. אחרים מאמינים שהשטן הגיע לאורך כל הצום. האופציה הראשונה מתאימה יותר לתוכן.
זה גם מראה את האנושות המלאה של ישוע מלא הרוח אשר נשלח על ידי הרוח.

ד 3 **"הַמְּנֶסָה"** זוהי צורת הבינוני בהווה אשר משמשת כשם עצם ל"לנסות" כמו במתי ד 1.

❖ **"נִגַּשׁ אֵלָיו הַמְּנֶסָה וְאָמַר"** הפיתויים האלה יכלו להגיע בצורה מנטלית או פיזית. בהתחשב בעובדה שהשטן לוקח אותו להר גבוה מאד ומראה לו את כל ממלכות תבל וכבודן מיידית (במקביל בלוקס), זה כנראה היה רק חזיון, אך עדיין היה זה עימות פרטי בין ישוע לשטן.

❖ **"אִם בְּן-הָאֱלֹהִים אַתָּה"** כמו פסוק 6, זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה אשר מתיימר להיות נכון, לפחות מנקודת מבטו של המחבר; לפיכך, זה אמור להיות מתורגם "אם כבר" (במקום "אם") לקוראים באנגלית. השטן לא מטיל ספק במשיחיות של ישוע (ראו אישורו של אלוהים במתי ג 17), אך פיתה אותו להשתמש לא נכונה או להשתמש לרעה בכוחות המשיחיים שלו. הצורה הדקדוקית הזו נותנת צבע לפרשנות של הניסיון הזה (ראו James Stewart's *The Life and Teaching of Jesus Christ*).

❖ **"צוּה שֶׁהָאֲבָנִים הָאֵלֶּה יִהְיוּ לֶלֶחֶם"** ככל הנראה האבנים הללו במדבר יהודה היו בצורת ככרות הלחם שהיו בפלסטין של המאה הראשונה. השטן פיתה את ישוע להשתמש בכוחותיו המשיחיים הן למטרותיו האישיות והן לנצח באמונים של בני האדם על ידי האכלתם. בתנ"ך המשיח היה מתואר כמאכיל הרעבים (ראו. ישעיהו נח 6-7, 10). הניסיונות פיתוי הללו, במידה מסוימת, המשיכו להופיע במהלך שירותו של ישוע. האכלתם של חמשת האלפים (מתי יד 13-21) ושל ארבעת האלפים (מתי טו 29-33) מראים עד כמה בני אדם ישתמשו והשתמשו באספקת אלוהים של האוכל הפיזי. זה שוב מקביל לבעיות שהיו לעם ישראל במדבר. מתי ראה קו מקביל בין משה לישוע. היהודים ציפו מהמשיח להרבה מהמעשים שביצע משה.

פיתוי השטן תפקד בשני שלבים. הראשון היה הציפייה של היהודים שהמשיח יספק להם אוכל כמו משה (ניתן לראות ביוחנן ו). השני היה המשמעות שאם הוא באמת היה בן אלוהים, המשיח, שיוכיח זאת על ידי כך ש"יאמר" את רצונו. זה כמובן מתייחס לבריאה על ידי מילים שנאמרו (בראשית א). ניסיונו של השטן היה
1. לספק מזון לאנשים כמו שמשה סיפק
2. הראה את כוחך על ידי כך שידבר ויהיה אירוע פלאי (ראו את הציטוט במתי ד 4)

ד 4 **"כְּתוּב"** זהו חיווי שלילי מושלם. זאת הייתה הדרך הניבית הבסיסית להציג ציטוט אשר קיבל השראה מהתנ"ך (ראו. מתי ד 4, 7, 10), במקרה זה, מספר דברים ח 3 מתרגום השבעים (LXX). הציטוט הספציפי הזה מקשר את אספקתו של אלוהים במנה לילדי ישראל בתקופת המדבר.

כל המענות של ישוע לניסיונות השטן היו ציטוטים מספר דברים. זה כנראה היה אחד הספרים האהובים עליו.

1. הוא ציטט משם באופן קבוע בזמן שהשטן ניסה אותו במדבר, מתי ד 16-1; לוקס ד 13-1.
2. זה יתכן להיות המתווה מאחורי המסר על ההר, מתי ה-ז.
3. ישוע ציטט את דברים ו 5 כדיבר הגדול ביותר, מתי כב 34-40; מרקוס יב 28-34; לוקס י 25-28.
4. ישוע ציטט את החלק הזה של התנ"ך (בראשית – דברים) לעיתים הכי קרובות מפני שהיהודים באותה התקופה החשיבו את החלק הזה כחלק בעל הכי הרבה סמכות בכתבי הקודש.

מתי ד 5-7 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁵לְקַח אֹתוֹ הַשָּׁטָן אֶל עִיר הַקֶּדֶשׁ וְהֶעֱמִידוֹ עַל פֶּתַח גַּג בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. ⁶אָמַר לוֹ: "אִם בְּן-הָאֱלֹהִים אַתָּה, הַשְׁלֵךְ עִצְמְךָ לְמַטָּה, שֶׁהָרִי כְּתוּב, כִּי מֵלֶאכֶיו יִצְוֶה-לְךָ,"

ד 5 "השטן" המילה היוונית, *Diabolos*, משומש בברית החדשה 37 פעמים, בזמן שהמילה *Satanas* משומש 36 פעמים; שניהם מתייחסים לאחד שמאשים, שהיה בדיוק תפקידו בברית החדשה. מתי ולוקס השתמשו ב*diabolos* עבור הניסיון על ידי פיתוי, בעוד שמרקוס השתמש ב*Satanos*. מדוע השינוי לא בדיוק ברור. ראו נושא מיוחד: רשע אישי.

נושא מיוחד: רוע אישי

SPECIAL TOPIC: PERSONAL EVIL

i. זהו נושא מאוד מורכב מכמה סיבות.

1. התנ"ך לא מגלה אויב מושבע לטוב, אלא עבד של יהוה שמציע לאנושות בחירה אחרת ומאשים את האנושות בחוסר צדק (A. B. Davidson, *Old Testament Theology*, עמ' 300-306).

2. הרעיון של אויב מושבע אישי של אלוהים התפתח בספרות (הלא-קאנונית) שבין הבריתות תחת ההשפעה של הדת הפרסית (הזורואסטרית). זה, בתורו, השפיע עמוקות על היהדות הרבנית.

3. הברית החדשה מפתחת את הנושאים התנ"כיים בקטגוריות בולטות באופן מפתיע, אך סלקטיביות. אם מישהו ניגש ללימוד הרוע מהיבט של תיאולוגיה תנכ"ית (כל ספר או מחבר או ז'אנר נלמדים ונרשמים בתרשים לחוד) אז מתגלים היבטים מאוד שונים של הרוע.

אך אם מישהו ניגש ללימוד הרוע בגישה לא תנכ"ית או גישה נוספת על הכתובים של דתות העולם או דתות המזרח אז הרבה מההתפתחות של הברית החדשה מבושרת בדואליזם הפרסי והרוחניות היוונית-רומית.

אם מישהו מסור מראש לסמכות השמימית של הכתובים, אז ההתפתחות של הברית החדשה חייבת להראות כהתגלות הדרגתית. משיחיים חייבים להישמר ולא לתת לפולקלור יהודי או ספרות אנגלית (לדוגמא, Milton, Dante) להבהיר את הנושא. ישנן ללא ספק מיסטריות וחוסר בהירות בתחום זה של ההתגלות. אלוהים בחר לא לגלות את כל היבטים של הרוע, המקור שלו והמטרה שלו, אך הוא כן גילה את התבוסה שלו!

ii. בתנ"ך נראה שהמונח שטן (KB 1317, BDB 966) או שוטן מתייחס לשלושה קבוצות נפרדות.

1. אנשים שוטנים (שמ"א כט 4; שמ"ב יט 22; מל"א יא 14, 23, 25; תהל" קט 6)

2. מלאכים שוטנים (במד' כב 22-23; זכר' ג 1)

3. שדים שוטנים (בהי"א כא 1; מל"א כב 21; זכר' יג 2)

רק בשלב יותר מאוחר, בתקופה שבין הבריתות, הנחש של בראשית ג מזוהה עם השטן (השוו לחכמת שלמה ב 23-24; חנוך ב לא 3), ואפילו יותר מאוחר זה הופך לדעה רבנית (השוו למסכת סוטה 9, ומסכת סנהדרין 29א).

"בני האלהים" של פרק ו הפכו למלאכים רעים בחנוך א נד 6. הם הפכו למקור הרוע בתיאולוגיה הרבנית. אני מציין את זה לא כדי לעמוד על הדיוק התיאולוגיה של זה, אלא כדי להראות את ההתפתחות. בברית החדשה פעולות תנ"כיות אלו מיוחסות לרוע מלאכי, מגולם (כלומר, השטן) בקור"ב יא 3; התג' יב 9.

זהו דבר מורכב או בלתי אפשרי (תלוי בנקודת המבט שלכם) לקבוע את המקור של הרוע המגולם מהתנ"ך. סיבה אחת לכך היא בגלל המונותאיזם החזק של ישראל (השוו למל"א כב 20-22; קהל" ז 14; ישע' מה 7; עמוס ג 6). כל הסיבתיות יוחסה ליהוה כדי להדגים את הייחודיות והעליונות שלו (השוו לישע' מג 11; מד 6, 8, 24; מה 6-5; 14, 18, 21, 22).

מקורות שנותנים לנו מידע אפשרי הם (1) איוב א-ב, שם השטן הוא אחד מ"בני האלהים" (כלומר, מלאכים) או (2) ישע' יד; יחז' כח, שם נעשה שימוש במלכי המזרח התיכון הגאים (בבל וצור) כדי לתאר את גאוותו של השטן (השוו לטימ"א ג 6). יש לי רגשות מעורבים בנוגע לגישה זו. יחזקאל משתמש במטאפורות של גן עדן לא רק עבור מלך צור כשטן (השוו ליחז' כח 12-16), אלא גם עבור מלך מצרים כעץ הדעת טוב ורע (יחז' לא). למרות זאת, נראה שישעיהו יד, ובמיוחד פסוקים 12-14, מתארים מרד מלאכי באמצעות גאוה. אילו אלוהים רצה לגלות לנו את המקור והטבע הספציפיים של השטן, אז אלו הם דרך ומקום מאוד עקיפים לעשות את זה. אנחנו חייבים להגן על עצמנו מהנטייה של התיאולוגיה השיטתית לקחת חלקים קטנים ומעורפלים של בריתות, מחברים, ספרים וז'אנרים שונים, ולחבר אותם כחלקים של פאזל שלם אחד.

iii. שטן בברית החדשה

Alfred Edersheim (*The Life and Times of Jesus the Messiah*), כרך 2, נספחים XIII [עמ' 748-763]

XVI-i [עמ' 770-776] אומר שהיהדות הרבנית הושפעה באופן כבד מהדואליזם הפרסי והספקולציה השדית.

הרבנים הם לא מקור טוב לאמת בתחום הזה. ישוע סוטה באופן קיצוני מהלימוד של בתי הכנסת. אני חושב שהרעיון הרבני של התיווך המלאכי וההתנגדות בנתינת התורה למשה בהר סיני פתחה את הדלת לרעיון של אויב מושבע מלאכי של יהוה ושל האנושות. ישנם שני אלים עליונים בדואליזם הפרסי (זרתוסטרה), Ormazd ו-Ahkiman, טוב ורע. דואליזם זה התפתח לדואליזם היהודי המוגבל של יהוה והשטן. אין ספק שיש בברית החדשה התגלות הדרגתית שנוגעת בהתפתחות הרוע, אך לא בצורה מפורטת כמו שהרבנים מצהירים. דוגמא טובה לכך היא "המלחמה בשמים". הנפילה של השטן היא הכרחית לפי ההגיון, אך לא ניתנים פרטים. ומה שכן ניתן מכוסה בז'אנר אפוקליפטי (השוו להתג' יב 4, 7, 12-13). למרות שהשטן הובס והוגלה לארץ, הוא עדיין מתפקד כמשרת של יהוה (השוו למתי ד 1; לוקס כב 31-32; קור"א ה 5; טימ"א א 20). אנחנו חייבים לרסן את הסקרנות שלנו בתחום זה. נכון שישנו כוח אישי של פיתוי ורוע, אך יש רק אלוהים אחד ובני האדם עדיין אחראים למעשיהם. יש קרב רוחני, גם לפני וגם אחרי הישועה. הניצחון יכול לבוא ולהישאר אך ורק באמצעות ודרך האלוהים בעל שלוש הישויות. הרוע כבר הובס ויוסר בעתיד (ראה התגלות כ 10)!

❶ "לקח אותו השטן אל עיר הקדש" הביטוי הזה "עיר הקדש" היה ייחודי למתי והיה ייחוס מיוחד עבור ירושלים (ראו. מתי כז 53; דניאל ט 24; נחמיה יא 1, 18; התגלות יא 2). מתי ידע שהיהודים ישר יבינו זאת כאזכור מהתנ"ך (ראו. ישעיהו מח 2; נב 10; סד 10). סדר אירועי הניסיון משתנים בין מתי ללוקס. הסיבה לכך לא בטוחה. כנראה הסיבה של מתי היא כרונולוגית ("אז"), בעוד שלוקס בונה את הסדר מחדש כדי ליצור אפקט שיא ("שוב").

NASB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

"גרם לו לעמוד על פנת בית המקדש"
"העמידו על הנקודה הגבוהה ביותר בבית המקדש"
"העמידו על מעקה בית המקדש"

"מעקה" או "קצה" יכולים להיות מתורגמים בצורה מילולית ל"אגף". המונח הזה היה יכול מפורש (1) החלק המרוחק ביותר בפינה הדרום מזרחית של הקיר החיצוני בבית המקדש, אשר השקיף על עמק קדרון או (2) החלק של בית המקדש של הורדוס שהשקיף על החצר הפנימית. בגלל המסורת היהודית שהמשיח יופיע באופן מפתיע בבית המקדש (ראו. מלאכי ג 1), המסורת הזו הפכה להיות אחת מפיתויו של השטן בכדי לכבוש את אמונתם של האנשים על ידי ביצוע נס של קפיצה ורחיפה באזור בית המקדש, כנראה בזמן יום חג.

ד 6 "אם בן-האלהים אתה, השלך עצמך למטה" זה גם משפט תנאי מדרגה ראשונה אשר מתיימר להיות אמיתי מנקודת מבטו של המחבר או מטרותיו (ראו. מתי ד 3). השטן מצטט את תהילים צא 11-12. היו אשר טענו כי השטן ציטט בצורה שגויה את הפסוק. אם כי הוא השמיט את הקטע "בכל דרכיך", הציטוט הזה תואם לשימוש השליחים בתנ"ך. הבעיה לא הייתה בכך שהשטן עשה טעות בציטוט של הפסוק, אלא ביישום השגוי שלו.

ד 7 "אמר לו ישוע" פסוק 7 הינו ציטוט מספר דברים ו פסוק 16, אשר התייחס לניסיון שעבר עם ישראל על ידי אלוהים במסה בזמן נדידתם במדבר (ראו. שמות יז 1-7). ישראל, בנקודה זו, לא סמך על אלוהים שיספק את הצרכים הבסיסיים שלהם ודרש נס. השם גוף "אתם" בציטוט מתייחס לישראל, לא לשטן (ראו. מתי ד 10).

❷ "לא תנסה את-יהוה אלהיך" הבעיה היא המוטיב עבור "תנסה" (ראו. הראשונה אל הקורינתים י 9 [במדבר כא]; מעשי השליחים ה 9; טו 10). מאמינים נקראים לסמוך על הבטחותיו של אלוהים בחיי היום יום (ראו. יהושוע א 56; ישעיהו ז 10-13; מלאכי ג 10).

מתי ד 8-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
8 לקח אותו השטן להר גבוה מאד והראה לו את כל ממלכות תבל וכבודן. 9 אמר אליו: "את כל אלה אתן לך אם תפל על פניך ותשתחוה לי." 10 השיב לו ישוע: "הסתלק, השטן, הן כתוב, 'ליהוה אלהיך תשתחוה ואתו לבדו תעבד.'" (דברים ו' יג; מלכים ב', יז' לה' לו') 11 לאחר מכן עזב אותו השטן ומלאכים נגשו לשרתו.

ד 8-9 הפיתוי הזה מרמז יותר על חיזיון מאשר אירוע ממשי. השווה ללוקס ד 5 אשר אומר "הראה לו ברגע אחד". בכל מקרה, זה היה פיתוי אישי ומציאותי נגד ישוע.

ישנו דיון לגבי כוונתו של השטן בתביעה שלו במתי ד 9: (1) האם זה רומז על כך שכל ממלכות התבל שייכות לשטן? או (2) או שזה רומז על כך שהוא פשוט הופך את חטא העולם לטריוויאלי על ידי כך שהוא מראה לישוע את התפארת של החטא? השטן נקרא "שר העולם הזה" (ראו. יוחנן יב 31; שנייה אל הקורינתים ד 4) ו"שליט העולם הזה" (ראו. אפסים ב 2; ראשונה ליוחנן ה 19) יחד עם זאת נמצא בבעלותו של אלוהים אשר ברא ומתחזק אותו! המידה

המדויקת של השפעתו, בעלותו (ראו. לוקס ד 6) והרצון החופש (ראו. איוב א-ב; זכריה ג) של השטן לא ידועה, אך כוחו ורשעותו נרחבים (ראו. הראשונה לפטרוס ה 8).

ד 9 "אם" זהו משפט תנאי מדרגה שלישית אשר משתמע כפעולה עתידית שעלולה לקרות. הפסוק הזה מראה את החשק האמיתי של השטן להחליף את יהוה!

ד 10 "השיב לו ישוע" זה בצורה חופשיה מצטט את ספר דברים ו 13. זה לא מופיע בצורה הזאת, לא בנוסח המסורה (MT) או בתרגום השבעים (LXX). ישוע הוסיף את המילה "לבדו". הפסוק הזה ודברים ו 5 מאששים את הצורך בהתחייבות לאלוהים בלב, במחשבות ובחיים.

העובדה שישוע מצטט בצורה חופשיה את הכתובים אמור לעודד אותנו לשנן את הכתובים (דוגמא בתהלים קיט 11; לז 31; מ 8), המטרה היא להבין את המטרה הראשית וליישם אותה בחיי היום יום שלנו, לא בהכרח לצטט אותה באופן מושלם בעיקר בזמנים של פיתוי וניסיון (ראו. אפסים ו 17).

☐ **"הסתלק, השטן"** זה דומה אך לא אותו הדבר כמו במתי טז 23. חלק מהכתבי היד היווניים הקדומים, C^2 , D, L ו-Z מוסיפים "סור מלפני, שטן". כנראה סופרים מוקדמים יותר הוסיפו את הביטוי הזה אשר הגיע ממתי טז 23. ה-UBS⁴ הביא לטקסט הקצר יותר ציון של "B" (כמעט בטוח).

ד 11 "לאחר מכן עזב אותו השטן" לוקס ד 13 מוסיף את הביטוי "עד לעת מועד". ניסיון הוא לא משהו חד פעמי, הוא מתמשך. ישוע יעבור ניסיון נוסף. המילים של כיפא בקיסריה של פיליפוס היו מפתים וחדים כמו מילותיו של השטן במדבר (ראו. מתי טז 21-23).

☐ **"ומלאכים נגשו לשרתו"** המילה היוונית "שרתו" לעיתים קרובות מקושר למזון פיזי (ראו. מתי ח 15; כה 44; כז 55; מעשי השליחים ב 6). מזכיר את מלכים א יט 6-7, במקום בו אלוהים סיפק באופן מפליא אוכל לאליהו. מלאכי אלוהים שרתו את בנו היחיד במינו. אלוהים סיפק את כל מה שהשטן טען כי יכול לספק. מדוע התגלמות בנו של אלוהים תהיה זקוקה לשירות לא ברור. מלאכים משרתים רוחות אל הגואל (ראו. עברים ב 14). פעמיים בחייו של ישוע, מלאכים עזרו בזמנים בהם היה חלש פיזית, כאן ובגת שמנים (ראו. לוקס כב 43 בכתב יד א*, L ו-D וגם בוולגטה).

מתי ד 12-17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹² כְּאִשֶּׁר שָׁמַע יֵשׁוּעַ כִּי הִסְגִּירוּ אֶת יוֹחָנָן יֵצֵא אֶל הַגְּלִיל. ¹³ הוּא עֲזַב אֶת נְצֵרֶת וְבָא לַגּוֹר בְּכֶפֶר נְחוּם לִיד הַיַּם, בְּחֻבֵּל זְבוּלוֹן וּנְפֹתְלִי, ¹⁴ לְמַעַן יִתְקַים הַנְּאֻמָּר בְּפִי יִשְׁעִיהוּ הַנְּבִיא:
¹⁵ "אֶרֶץ זְבוּלוֹן וְאֶרֶץ נְפֹתְלִי,
דֶּרֶךְ הַיַּם, עֵבֶר הַיַּרְדֵּן, גְּלִיל הַגּוֹיִם. (יִשְׁעִיהוּ ח' כג')
¹⁶ הָעַם הַהֲלָכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אֹר גְּדוֹל,
יֹשְׁבֵי בְּאֶרֶץ צִלְמוֹת
אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם. (יִשְׁעִיהוּ ט' א'-ב')
¹⁷ מִן הָעַת הַהִיא הִחֵל יֵשׁוּעַ לְהַכְרִיז וְלֹמַר: "חֲזְרוּ בְּתִשְׁבֻּה, כִּי קִרְבָּה מַלְכוּת שָׁמַיִם."

ד 12 הנסיבות הספציפיות למאסרו של יוחנן מופיעות במתי יד 3-5.

ד 13 "עזב את נצרת" ישוע עזב את המקום בו שהה בגלל חוסר האמונה באותה העיר (ראו. לוקס ד 16-31). ראו נושא מיוחד: ישוע הנוצרי במתי ב 23.

☐ **"ובא לגור בכפר נחום"** זאת הייתה עיר המגורים של יוחנן וכיפא. "Capernaum" הכוונה ל"כפר נחום". לפיכך, זה יכול היה להיות מקום הולדתו של הנביא התנכי. העיר הייתה ממוקמת בחוף הצפוני של הכינרת.

ד 13-16 בגלל המשפט המסכם של מתי ד 13, היה זה מימוש נבואי (ראו. ישעיהו ט 2-1). כולם ציפו מהמשיח לשרת ביהודה וירושלים, אך הנבואה העתיקה בישעיהו התגשמה בצורה ייחודית בחייו ובשירותו של ישוע (ראו. יוחנן ז 41). אדמתם של זבולון ונפתלי היו הראשונים ליפול בעת הפלישה הסורית והראשונים לשמוע את הבשורה הטובה.

ד 15 "עבר הירדן" סוג ביטוי כזה התייחס בדרך כלל לצד המזרחי של ירדן (עבר הירדן) אך כאן הייתה התייחסות לצד המערבי (הארץ המובטחת). זה הכל תלוי באיפה האדם המדבר עמד (או חשב).

● **"גליל הגוים"** הגליל היה תערובת של יהודים וגויים (*ethnē*, תרגום השבעים ישעיהו ט 1), הרוב היו גויים. היהודים של הגליל התנשאו על האזור הגוי הזה. ליבו של אלוהים היה תמיד עבור ישועתו של כל העולם (ראו. בראשית ג 15; יב 3; שמות יט 6-5; ישעיהו ב 24; כה 6-9; יוחנן ג 16; אפסים ב 11-ג 13).

ד 16 "העם ההלכים בחושך" זה היה או (1) בהקשר לחטא שלהם, (2) בהקשר לבורות שלהם, או (3) צורת ביטוי של לעג בגלל השוני שלהם מהמסורות היהודיות ביהודה.

● **"בְּאֶרֶץ צְלָמוֹת"** זאת הייתה מטאפורה בכדי להביע סכנה גדולה (ראו. איוב לח 17; תהילים כג 4; ירמיהו ב 6).

ד 17 "מן העת ההיא" הביטוי הזה משמש שלושה פעמים בספר מתי (ראו. מתי ד 17; טז 21; כו 16) וזה נראה כסמן מילולי תכליתי לחלוקות העיקריות של הדרך בה מתי מציג את ישוע.

● **"החל ישוע להכריז ולומר: 'חזרו בתשובה, כי קרבה מלכות שמים'."** זה דומה למסר של יוחנן המטביל (ראו. מתי ג 2). מפיו של ישוע זה מקבל משמעות חדשה. המלכות הן קיימת בהווה והן בעתיד. זהו המתח של "כבר" אך "עדיין לא" של העידן החדש (ראו. Robert Stein, *The Method and Message of Jesus' Teaching*, עמודים 79-75).

נושא מיוחד: מלכות אלוהים

SPECIAL TOPIC: THE KINGDOM OF GOD

בברית הישנה יהוה נחשב כמלך ישראל (השווה א שמואל ח 7; תהילים י 16; כד 9-7; כט 10; מד 4; פט 18; צה 3; ישעיהו מג 15; מד 6) והמשיח מוצג כמלך אידאלי (ראה תהילים ב 6; ישעיהו ט 6-7; יא 5-1). עם הולדתו של ישוע בבית לחם (4-6 לפנה"ס) מלכות האלוהים פרצה אל תוך ההיסטוריה האנושית עם כוח חדש וגאולה ("ברית החדשה" ראה ירמיהו לא 31-34; יחזקאל לו 27-36)

1. המטביל הכריז שמלכות אלוהים קרובה (מתי ג 2; מרקוס א)
2. ישוע לימד בבירור שמלכות אלוהים בתוכו ובלימודיו (ראה מתי ד 17, 23; י 7; יב 28; לוקס י 9, 11; יא 20; יז 21; כא 31-32). עם זאת, מלכות אלוהים היא גם העתיד (ראה מתי טז 28; כד 14; כו 29; מרקוס ט 1; לוקס כא 31; כב 16, 18).

בבשורות הסינופטיות יש הקבלות במרקוס ולוקס אנחנו רואים את הביטוי, "מלכות האלוהים". זה היה נושא שכיח בלימודיו של ישוע ויש ערבוב בין ההווה שהוא שלטונו של אלוהים בלב המאמין, ובין העתיד ששלטונו יושלם בכולם. זה בא לידי ביטוי בתפילתו של ישוע במתי ו 10. מתי אשר כותב ליהודים, מתי, העדיף את שלא להשתמש בשם האלוהים (כלומר, ממלכת השמים), ואילו מרקוס ולוקס, כתבו לגויים, השתמשו בתואר המקובל, שימוש בשם האלוהות.

זהו ביטוי מפתח בבשורות הסינופטיות. בדרשה הראשונה והאחרונה של ישוע, רוב המשלים שלו מתייחסים לנושא מלכות האלוהים. זה מתייחס שלטונו של אלוהים בלב האדם בזמן הווה! זה מפתיע שיוחנן משתמש בביטוי רק פעמיים (אף פעם במשלים של ישוע). בבשורתו של יוחנן "חיי נצח" זו המטאפורה המרכזית.

ישנו מתח סביב הביטוי כתוצאה שישוע כבר הגיע אבל גם תהיה הביאה השנייה. הברית הישנה התמקדת רק באחת הביאות של משיח אלוהים – הביאה הצבאית, שופטת, מלאת פאר והדר – אבל הברית חדשה מגלה משיח שהגיע לסבול כמתואר בישעיהו נג וכמלך צנוע כמתואר בזכריה ט 9. ישנם שני עדינים/דורות ביהדות (ראה נושא מיוחד *This Age and the Age to Come*), עידן החטא ועידן הצדקה, הם חופפים. כיום ישוע שולט בלב המאמינים, אך יום אחד ישלוט על כל הבריאה. הוא יבוא כמו שחזו אליו בברית הישנה (ראה התגלות יט)! המאמינים "שכבר" חיים בישוע לעומת אלא "שעדיין לא" חלק ממלכות אלוהים (ראה Gordon D. Fee and Douglas Stuart's *How to Read The Bible For All Its Worth*, pp. 131-134).

● **"חזרו בתשובה"** חזרה בתשובה חיונית במערכת יחסים של אמונה עם אלוהים (ראו. מתי ג 2; ד 17; מרקוס א 15; ו 12; לוקס יג 3, 5; מעשי השליחים ב 38; ג 19; כ 21). כוונת המונח בעברית הייתה לשינוי ההתנהגות (BDB 996), בעוד שביוונית הכוונה הייתה שינוי החשיבה. חזרה בתשובה היא הרצון להשתנות מחיים אנוכיים לחיים אשר

השתנו ועכשיו מונחים על ידי אלוהים. זה קורה לחזרה מהעדיפות והעבדות של האני עצמי (ראו. בראשית ג). בעיקרון זאת גישה חדשה, השקפת עולם חדשה, אדון חדש. חזרה בתשובה היא רצונו של אלוהים עבור כל אדם, הנעשים בדמותו (ראו. יחזקאל יח 21, 23, 32 ושנייה לפטרוס ג 9). הקטע בבבית החדשה אשר משקיף באופן הכי טוב את ההבדל במונחים היוונים לחזרה בתשובה נמצא בשנייה אל הקורנתים ז 8-12.

1. *Lupē*, "צער" או "עצב" שנייה אל הקורנתים ז 8 (פעמיים), שנייה אל הקורנתים ז 9 (שלושה פעמים),

שנייה אל הקורנתים ז 10 (פעמיים), שנייה אל הקורנתים ז 11

2. *Metamelomai*, "התחרט" שנייה אל הקורנתים ז 8 (פעמיים)

3. *Metanoēō*, "לתשובה", שנייה אל הקורנתים ז 9, 10

הניגודיות היא התחרטות שקרית [*Metamelomai*] (ראו. יהודה איש קריות, מתי כז 3 ועשיו, עברים יב 16-17) נגד חזרה בתשובה אמיתית [*Metanoēō*].

חזרה בתשובה אמיתית קשורה תיאולוגית ל

1. ישוע מטיף על התנאים החדשים של הברית החדשה (ראו. מתי ד 17; מרקוס א 15; לוקס יג 3, 5)

2. הדרשות של השליחים במעשי השליחים [*kerygma*] (ראו. מעשיה שליחים ג 16, 19; כ 21)

3. מתנתו הריבונית (ראו. מעשי השליחים ה 31; יא 18 ושנייה לטימותיאוס ב 25)

4. להאבד (ראו. שנייה לפטרוס ג 9)

חזרה בתשובה איננה נתונה לבחירה!

מתי ד 18-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁸ כְּשֶׁהָלַךְ לֵידָם הַגִּלְלִי רָאָה שְׁנֵי אַחִים, אֶת שַׁמְעוֹן הַנֶּקְרָא כִּיפָא וְאֶת אַנְדְרֵי אַחִיו, מְשַׁלְכִים רֶשֶׁת לַתּוֹךְ הַיָּם, כִּי הָיוּ דִיגִים. ¹⁹ אָמַר לָהֶם: "בּוֹאוּ אַחֲרַי וְאֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם דִּיגֵי אָדָם." ²⁰ מִיָּד עָזְבוּ אֶת הַרְשָׁתוֹת וְהָלְכוּ אַחֲרָיו. ²¹ בְּלָכְתוֹ הִלְאָה רָאָה שְׁנֵי אַחִים אַחֲרָיו, אֶת יַעֲקֹב בֶּן זְבֻדִי וְאֶת יוֹחָנָן אַחִיו, בְּסִירָה עִם זְבֻדֵי אֲבִיהֶם וְהֵם מִתְקַנְיִם אֶת רֶשֶׁתוֹתֵיהֶם. קָרָא לָהֶם ²² וּמִיָּד עָזְבוּ אֶת הַסִּירָה וְאֶת אֲבִיהֶם וְהָלְכוּ אַחֲרָיו.

ד 18 "ים הגליל" אגם המים המתוקים הזה בערך בגודל של 20 על 13 קילומטר. זה היה ידוע בכתובים בארבעה שמות שונים.

1. ים הכינרת (ראו. במדבר לד 11)

2. אגם גניסר (ראו. לוקס ה 1)

3. ים טבריה (ראו. יוחנן ו 1; כא 1)

4. כאן, ים הגליל

☐ **"רָאָה שְׁנֵי אַחִים"** זה לא בטוח האם זאת הייתה הפעם הראשונה שהאנשים האלה פגשו ושמעו את ישוע. כנראה בגלל התגובה המיידית שלהם הם נפגשו מקודם, יתכן שמתועד ביוחנן א 45-51. צריך לזכור כי יוחנן מתעד שירות בגליל וביהודה מוקדם יותר מהאחרים. הכרונולוגיה של חייו של ישוע על ידי יוחנן מתעדים אירועים ב: גליל, יהודה, גליל ויהודה.

☐ **"רֶשֶׁת"** הכוונה של המילה היא רשת קטנה עגולה שאדם אחד יכול לתפעל, אך במתי ד 20 ו-21 הכוונה היא לרשת גדולה שמשמשים באוניות כדי לתפוס דגים.

1. מאחורי הספינה או בין שני ספינות

2. קצה אחד מעוגן בחוף, הקצה השני נלקח ישר על ידי הספינה ואז בחצי סיבוב חוזר לחוף

ד 19 "בּוֹאוּ אַחֲרַי וְאֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם דִּיגֵי אָדָם" ברקע היהודי הזה, ישוע קורה באופן רשמי לאנשים האלה להיות התלמידים שלו. היו חוקים ותהליכים לדרך בה רב עשה זאת. הטרמינולוגיה כאן היא משחק מילים המערב את המקצוע הנוכחי שלהם כדייגים והמקצוע החדש שלהם כעדי ראייה ומבשרים.

מתי ד 23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²³ הוּא סָבַב בְּכָל הַגִּלְלִי כְּשֶׁהוּא מְלַמֵּד בְּבֵתֵי הַכְּנָסָת וּמְכַרִּיז אֶת בְּשׂוֹרַת הַמַּלְכוּת וּמְרַפָּא כָּל מַחְלָה וְכָל מַדּוּהָ בְּעַם.

ד 23 "הוא סבב בכל הגליל" זה היה מורכב משלוש שריונות: (1) לימוד; (2) לבשר בשורה; ו- (3) ריפוי. מעניין לשים לב לכך שהם הגיבו לשלישי, אך לא לראשון והשני. השלישי היה רק אישור של הוויטליות והכוח של השניים הראשונים. היה אפשרי להירפא אך לא להיושע (ראו. יוחנן ה).

מתי ד 24-25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
24 שִׁמְעוּ יִצְא בְּכָל סוּרְיָה וְהִבְיֵאוּ אֵלָיו אֶת כָּל הַחֹלִים הַסּוֹבְלִים מִמַּחְלוֹת וּמִכְאוּבִים לְמִינֵיהֶם, וְגַם אֲנָשִׁים
אֲחוּזֵי שְׂדִים, מְכֵי יָרֵחַ וּמִשְׁתַּקִּים, וְהוּא רָפָא אוֹתָם.²⁵ הַמוֹנִים הַמוֹנִים הִלְכוּ אַחֲרָיו מֵהַגְּלִיל וּמִדְּקִפּוּלִיס, מִירוּשָׁלַיִם
וְיְהוּדָה וּמֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן.

ד 24 "שִׁמְעוּ יִצְא בְּכָל סוּרְיָה" סוריה הייתה מחוז רומאי אשר כללה את צפון פלסטין. יחד עם זאת, בהקשר הזה הכוונה יכולה להיות לכל האזור, אשר הראתה את הפופולריות הנרחבת של המרפא הזה מנצרת.

● "כָּל הַחֹלִים הַסּוֹבְלִים מִמַּחְלוֹת וּמִכְאוּבִים לְמִינֵיהֶם" בבשורות, ישנן הבחנות בין מחלות הנגרמות מגורם פיזי לבין מחלות הנגרמות כתוצאה מהשפעתם של שדים. אף אל פי שכוחותיהם של שדים עלולים לגרום לסימפטומים פיזיים בגוף, תהליך הריפוי שונה. ישוע ריפא את כל מי שהגיע אליו (ראו נושא מיוחד במתי יט 2). אנחנו יודעים ממספר אירועים כי רפואתו של אדם תלויה לפעמים באמונתו, או באמונתם של החברים של אותו החולה; ולפעמים זה הגיע ללא אמונה כלל. רפואה פיזית לא תמיד התכוונה או רימזה על ישועה רוחנית (ראו. יוחנן ט).

● "שְׂדִים" ראו נושא מיוחד במתי י 1.

● "מְכֵי יָרֵחַ" ראו הערה במתי יז 15.

ד 25 "הַמוֹנִים הַמוֹנִים הִלְכוּ אַחֲרָיו" פסוק 25 מהווה תיאור גרפי להיקף הפופולריות של ישוע (ראו. מרקוס ג 7-8; לוקס ו 17). הפופולריות הזו גרמה למנהיגי הדת לקנא ולקהל להבין לא נכונה את המשימה שלו.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מה הייתה המטרה בניסיון של ישוע?
2. מיהו השטן? ומהי מטרתו?
3. האם הניסיונות האלו היו פסיכולוגיות, פיזיות או חזותיות?
4. מדוע הבשורות מדגישות את השירות של ישוע בגליל?
5. כאשר ישוע קרא לתלמידיו, האם הם כבר פגשו או שמעו עליו בעבר?
6. האם הברית החדשה מבדילה בין מחלות הנגרמות בגלל גורם פיזי למחלות נגרמות בגלל שדים? אם כן, מדוע?

מתי ה

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
הדרשה על ההר	אשרי	הדרשה על ההר (ה 1-27)	הדרשה על ההר	אשרי
ה 2-1	ה 2-1	ה 2-1	ה 2-1	ה 12-1
אשרי		אשרי	אושר אמיתי	
ה 12-3		ה 3	ה 10-3	(ה 10-3)
		ה 4		
		ה 5		
		ה 6		
		ה 7		
		ה 8		
		ה 9		
		ה 10		
		ה 12-11	ה 12-11	
מלח ואור	המאמינים הם מלח ואור	העדות של התלמידים	מלח ואור	מלך הארץ ואור העולם
ה 16-13	ה 16-13	ה 13	ה 13	ה 13
		ה 16-14	ה 16-14	ה 16-14
הלימוד בנושא התורה	המשיח מקיים את התורה	הלימוד של ישוע מתייחס לתורה	לימוד בנושא התורה	קנה מידה החדש גבוה מהישן
				ה 20
ה 26-21	ה 26-21	ה 26-21	ה 24-21	ה 26-21
			ה 26-25	
לימוד בנושא ניאוף	ניאוף בלב		לימוד בנושא ניאוף	
ה 30-27	ה 30-27	ה 30-27	ה 30-27	ה 30-27
לימוד בנושא גירושם	הנישואים הם קשר של קדושה		לימוד בנושא גירושם	
ה 32-31	ה 32-31	ה 32-31	ה 32-31	ה 32-31
לימוד בנושא נקמה	ישוע אוסר להישבע		לימוד בנושא נקמה	
ה 42-38	ה 42-38	ה 42-38	ה 42-38	ה 42-38
אהבה לאויבים	אהבו את אויבכם		אהבה לאויבים	
ה 48-43	ה 48-43	ה 48-43	ה 48-43	ה 48-43

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות למתי פרקים ה-ז

א. הדרשה הזאת נקרא

1. "נאום ההסמכה לשנים עשר"
2. "סיכום עקרונות היסוד בדת המשיחית"
3. "כתב הזכויות של הממלכה"
4. "התגלות המלך"

הביטוי "דרשה על ההר" שומש לראשונה על ידי אגוסטין (354-430 אחרי הספירה) בפרשנות הלטינית שלו לספר מתי. הכותרת הזו הגיע לכתבי הקודש שלנו דרך הכתובים של קוברדייל (Coverdale Bible) ב-1535 אחרי הספירה.

ב. "הדרשה על ההר" במתי ה עד ז יכולה להיות זהה ל"דרשה במישור" בלוקס פרק ו. השוני בתוכן יכול להיות מוסבר על ידי השוואה בקהל הקוראים אליו כונו מחברי הבשורות; הקוראים של מתי היו יהודים פלסטינים והקוראים של לוקס היו גויים. למרות זאת, מפני שההבדלים כל כך גדולים, רבים מאמינים כי הם לא מתייחסים לאותה הדרשה. הם יכולים להיות דוגמאות עבור נושאים חוזרים אשר ישוע השתמש בהם במקומות שונים עם קהל שונה. דוגמא לכך היא משל הכבש האובד. במתי פרק יח זה כוון לתלמידים, אך בלוקס טו לחוטאים.

ג. תחת השראת אלוהים, מחברי הבשורות יכלו לבחור מהוראותיו ומעשיו של ישוע ולחבר ביניהם בדרכים לא כרונולוגיות כדי להראות אמת תיאולוגית. ראו *Fee and Stuart's How to Read the Bible for All Its Worth*, עמודים 127-148. הבשורות אינן ביוגרפיות – הן מסלולי ביטוי ומדריכי תלמידות. מתי משלב בין הוראותיו ומעשיו של ישוע ליחידות נושא, בעוד שלוקס מתעד את אותם ההוראות להקשרים שונים לאורך הבשורה שלו.

ד. מבנה השיח הראשון (מבין חמישה, ה-ז, י-יג; יח; כד-כה) והארוך ביותר של ישוע הוא מאד יהודי, יכול להיות שהיה במודעות בעל מבנה מקביל לעשרת הדיברות. ההצהרות היו מכוונות כמשפטים המביעים אמת כללית, לעיתים פרדוקסליים, אשר מנסים לסכם אמת מסוימת או לעזור בזיכרון. מבחינה נושאית הם קשורים באופן רופף אך במבחינה דקדוקית הם מופרדים.

ה. ההוראות הללו הן האתיקה האולטימטיבית של מלכות אלוהים אשר מטרתם לשכנע את האבודים ולהניע את הנושעים. הקהל היה מורכב ממספר קבוצות שונות: התלמידים, המתעניינים, החולים, אלו בעלי הספקות ולאליטה של אנשי הדת. טקסטים שונים היו מיועדים לקבוצות שונות.

1. ההראות הללו הן בעיקרון גישה לחיים או "השקפת עולם" אשר מכוונת לכיוון אמונה וציות לאלוהים. ישנו משחק ברור על שמות כ ודברים ה.

2. ספר טוב אשר מתאר את הוראותיו ושיטות הבישור של ישוע הוא של Robert H. Stein, *The Methods and Message of Jesus' Teaching*, Westminster Press, 1978, ISBN 0-664-24216-2.

ח. המטרה היא לא להראות לאבודים איך להיושע, אלא איך אלוהים מצפה מאלו שנושעו לחיות. האתיקה של הממלכה החדשה כל כך קיצונית שאפילו האנשים הכי הדוקים לחוק ירגישו לא טובים מספיק. חדש הוא התקווה היחידה לישועה (ישעיהו נה 1-3) וכוחה של רוח הקודש היא התקווה היחידה למחיה בהתאם לדרישות הממלכה של אלוהים (ישעיהו נה 6-7).

תובנות הקשריות למתי פרק ה:3-12 (הקריאות לאושר)

א. הקריאות לאושר יוצרת סולם רחני: (1) מהישועה ללהיות דומים לישוע או (2) מההקשר האנושי לצורך רחני לחיים החדשים של האנושות במשיח.

ב. המספר שלהן היה מובן באופן שונה בפסוקים 7, 8, 9 ואפילו ב10.

ג. הקריאה להיות מאושר דורשת תגובה מהקורא/שומע! היא לא לצורך מידע אלא למוטיבציה!

ד. שלושה ציטוטים מסייעים הם:

1. "כל מערכת מוראלית היא דרך אשר על ידי הכחשה עצמית, משמעת ומאמץ, אנשים מנסים להגיע למטרה. ישוע מתחיל עם המטרה הזאת ומיידיית שם את תלמידיו בעמדה אליה כל המורים האחרים מורים אליה בסופו של דבר... הם התחילו בציווי, הוא אשר נתן: כי הוא נתן ידיעות טובות על סליחה ורחמים." *The Life and Times of Jesus the Messiah* מאת Alfred Edersheim, עמודים 529-528.

2. "הדרשה על ההר איננה אידיאל שלא ניתן לבצע או תקנות חוקיות קבועות. במקום זה, זוהי הצהרה על העקרונות החיוניים בחיי חברה נורמלית... הרבה מהאמרות בדרשה הן אמרות מטאפוריות או אמרות במשלים ולא אמרות להיות מובנות במובן מילולי או חוקי. בהם, ישוע תיאר עקרונות במונחים קונקרטיים" *The International Standard Bible Encyclopedia*, כרך 4 עמוד 2735.

3. "עקרונות בסיסיים:

א. אופי הוא הסוד לשמחה

ב. צדק מבוסס בחיים הפנימיים. אופי הוא לא משהו שמוצג כלפי חוץ, אלא חיים אשר מתגלים מבפנים.

ג. החיים הפנימיים הם שלמות

ד. אהבה אוניברסלית היא חוק חברתי בסיסי

ה. אופי והחיים מתקיימים ב- ולמען האחוה עם האב. כל הלל והתנהגות צופים לעבר אלוהים.

ו. סיפוק הוא המבחן הסופי של החיים

ז. מעשים טובים ואופי הם היחידים אשר תמידיים וכושר העמידה בניסיון הוא המבחן הסופי."

The International Standard Bible Encyclopedia, כרך 4 עמוד 2735.

לימוד מילים וביטויים

מתי ה 2-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹ כְּרֵאוּתוֹ אֶת הַמּוֹן הָעַם עֲלֵה בְּמַעְלָה הָרַר וְיִשָּׁב, וְתִלְמִידָיו נִגְשׁוּ אֵלָיו. ² פָּתַח פִּי וְלָמַד אוֹתָם בְּאִמְרוֹ:

ה 1 "כְּרֵאוּתוֹ אֶת הַמּוֹן הָעַם" אנשים מכל מקומות החברה הגיעו לישוע. הקבוצות הענקיות האלו של אנשים הופיעו גם במתי ד 23-25 ובלוקוס 17. כנראה התלמידים ואלו אשר באמת התעניינו יצרו מעגל פנימי שהיה הכי קרוב לישוע בזמן שהאחרים היו מאחורה (ראו. מתי ז 28).

❖ **"ההר"** בלוקס ו 17 הרקע המתואר הוא מישור, אך תוכן המסרים הוא כעיקרון דומה. הרקע ההיסטורי שלוקס הראה נראה הכי נכון. ישוע התפלל על ההר לגבי הבחירה של שנים עשר התלמידים, אך הוא חזר למישור בכדי לקבל את ההמון ואז עלה עוד קצת בצלע הגבעה כדי שכולם יוכלו לראות ולשמע אותו. המונח היווני במתי יכול להתייחס לאזור הגבעה והמונח בלוקס יכול להתייחס לגובה מסוים באזור הגבעה. אז יכול להיות שהניגודיות המוצגת כאן היא בעיה של תרגום. יחד עם זאת שני המסרים שונים בהרבה דרכים. מתי היה יכול להציג רקע על הר כדי להקביל את קבלת החוקים בהר סיני. ישוע הוא מביא החוק החדש (ראו. מתי ה 21-48).

מחבר הבשורה בונה בכונה את חייו של ישוע בצורה כזאת שתחקה את חייו של משה (כאן, שמות יט 3; כד 12). ישוע הוא נותן החוק החדש והטוב יותר! הוא הנביא שמשה אמר שיגיע אחריו (ראו. דברים יח 14-22). אנשים שנפלו לחטא (יהודים וגויים) מוצאים את הישועה שלהם בו, לא על דת בניית מעשים (ראו. ירמיהו לא 31-34; יחזקאל לו 38-22, "הברית החדשה")!

❖ **"יִשָּׁב"** זה היה סגנון ביטוי רבני לאספת הוראה רשמית (כו 55; מרקוס ט 35; לוקס ד 20; ה 3; יוחנן ח 2), כמו גם "פתח את פיו" (מתי ה 2). הביטויים הללו, יחד עם משפט הסיכום במתי ז 28, "כשגמר ישוע את דבריו אלה", רומזים על כך שזה מוצג במתי בתור דרשה אחת. זאת הדרשה הראשונה, מתוך חמש, והארוכה ביותר אשר תועדה על ידי מתי (מתי י, יג, יח וכד-כה).

❖ **"וְתִלְמִידָיו נִגְשׁוּ אֵלָיו"** ישנם אנשים, בהנחה שמתי ולוקס הם דרשות שונות, טוענים כי היחידים שהיו נוכחים כאן הם תלמידיו של ישוע. הם היו המטרה והנמענים של הדרשה הזאת, אך הציבור הכללי ומנהיגי הדת רק עמדו והקשיבו (ראו. מתי ז 28). יכולה להיות האפשרות שישוע דיבר אל קבוצה אחת ואז אל קבוצה אחרת.

ה 2 **"וְלָמַד אֹתָם"** זהו זמן בלתי מושלם, שיכול להתכוון לכך ש- (1) הוא החל ללמד או (2) הוא חזר שוב ושוב על הדברים האלה במקרים שונים. הבשורה של מתי מאופיינת על ידי שילוב ההוראות של ישוע לנושאים. התוכן של מתי ה-2 מפוזר לאורך מספר פרקים בלוקס.

מתי ה 3 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש) "אֲשֶׁרִי עֲנִי הָרוּחַ, כִּי לָהֶם מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם"³

ה 3 **"אֲשֶׁרִי"** פירוש המונח הוא "מאושר" או "מכובד" (ראו. מתי ה 3-11). המילה באנגלית "happy" מגיע מהשפה האנגלית הישנה "happstance". השמחה הניתנת למאמינים מאלוהים לא מבוסס על נסיבות פיזיות, אלא אושר פנימית. אין כאן שם פועל בהצהרות הללו. הן משפטי דגש (ראו. התגלות א 3) בצורתם כמו בארמית או עברית (ראו. תהילים א 1). האושר הזה הוא גם גישה נוכחית כלפי אלוהים ולחיים וגם תקווה לחיים בעולם הבא. אדם מאושר היה אדם צדיק (ראו. תהילים קיט 1-2).

❖ **"עֲנִי הָרוּחַ"** שני מונחים בשפה היוונית שמשו בכדי לתאר עוני; האחד שמשמש כאן הוא החמור יותר מבין השניים. השתמשו במונח הזה לרוב כאשר קבצן היה תלוי במפרנס. בתנ"ך זה התייחס לתקווה באלוהים בלבד! מתי מבהיר כי זה לא מתייחס לעוני פיזי, אלא לחוסר רוחני. האדם צריך להבין את השפע שיש לאלוהים ואת החוסר הקיים אצל האדם (ראו. יוחנן טו 5; שנייה אל הקורינתים יב 9). זאת ההתחלה של הבשורה (רומים א 18 – ג 31). כנראה מספר קריאות לאושר האלה משקפות את ישעיהו סא 1-3, אשר ניבאו את הברכות המשיחיות של העידן החדשה.

❖ **"מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם"** הביטוי הזה, "מלכות השמים" או "מלכות אלוהים", מופיע יותר מ-100 פעם בבשורות. בלוקס ו 20 מופיע "מלכות אלוהים". מתי כתב לאנשים עם רקע יהודי אשר פחדו להגיד את שם אלוהים בגלל שמות כ 7. אך הבשורות של מרקוס (ראו. מתי י 14) ושל לוקס נכתבו לגויים. שני הביטויים הם נרדפים. ראו **נושא מיוחד** במתי ד 17. המונח מתייחס לשלטון של אלוהים בלבבותיהם של בני אדם כרגע, אשר יום אחד יגיע לכל העולם (ראו. מתי ו 10). זה כנראה מאושר על ידי הדרך שבה מתי כותב בזמן הווה במתי ה 3 ו-10 ובזמן עתיד בפסוקים 4-9.

מתי ה 4 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש) "אֲשֶׁרִי הָאֲבֵלִים, כִּי הֵם יִנְחָמוּ."⁴

ה 4 **"הָאֲבֵלִים"** זה מתייחס ל"לילה חזקה", אשר היה המונח החזק ביותר בשפה היוונית לאבל. ההקשר מורה על כך שהאבל היה על החטא שלנו. התוצאה של ראיית חטאיו של אדם (מתי ה 3) תביא לחזרתו בתשובה (מתי ה 4). זה אפשרי, אם ההתייחסות לתנ"ך היא מישיעיהו סא 1-3, שזה היה אבל באופן חברתי, מאוד.

■ **"יִבְחֶמוּ"** ראו ישעיהו יב 1; מ 13; נא 3, 12; נב 9; סו 13. העידן החדש הפציע במשיח. אלוהים לא מנחם רק את אנשי אלוהים של הברית הישנה, אלא כל אלו הסומכים/מאמינים בישוע. ההבטחות של התנ"ך לישראל הפכו לאוניברסליים לכל העולם (ראו. יוחנן ג 16).

**מתי ה 5 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"אֲשֶׁרֵי הָעֵנִוּיִם, כִּי הֵם יִרְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ."**⁵

ה **"הָעֵנִוּיִם"** זה פשוטו כמשמעו "צנוע" או "שפל רוח". ישוע השתמש במונח הזה על עצמו (ראו. מתי יא 29; כא 5). המקור שלו רומז על כוח מבוית, כמו סוס מאומן. זיהוי הצורך שלנו באלוהים והאמצעי שלו במשיח עוזרים למאמינים להיות ענווים ובעלי יכולת למידה (ראו. ראשונה לפטרוס ג 4). אלוהים רוצה לכוון את החוזק שלנו למטרות שלו (הוא נתן אותם, ראו. תהלים קלט; ראשונה אל הקורинתיים יב), לא לשבור אותם.

■ **"יִרְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ"** זה התקשר לרוב עם הארץ המובטחת (ראו. תהלים לז 11), אך זה היה יכול להיות ייחוס לעולם הבא לעולם כולו (ראו. ישעיהו יא 6-9). זה משקף את הדו משמעויות של המונח העברי *erets* (BDB 75). שוב הבטחות התנ"ך הפכו להיות אוניברסליים.

**מתי ה 6 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"אֲשֶׁרֵי הָרַעֲבִים וְהַצְּמֵאִים לְצַדֵּק, כִּי הֵם יִשְׁבְּעוּ."**⁶

ה **"הָרַעֲבִים וְהַצְּמֵאִים"** זהו צורת הבינוני פועל הפעילה בהווה המתארת את הצרכים הרוחניים הקבועים של האנושות (ראו. יוחנן ד 10-15). המטאפורה הזאת משקפת על הגישה המתמשכת אצל אדם בממלכה כלפי אלוהים (ראו. תהלים מב 2; סג 1-5; ישעיהו נה 1; עמוס ח 11-12). זה סימן שצ'לם אלוהים, אשר נאבד בנפילה, שוקם דרך המשיח.

NASB, NKJV, NRSV
NRSV
TEV

"לצדק"
"לעשות מה שאלוהים זקוק לו שיעשה"
"לישרנות"

מושג המפתח התיאולוגי הזה יכול להיות מובן כ- (1) להצהיר או לייחס עמידת זכות לצדק (ראו רומים ד) או (2) אתיקה ממלכתית אישית, אשר היא השימוש של מתי במושג (ראו. מתי ו 1 לשימוש בבתי כנסת). זה מערב בתוכו גם צדק וגם הצדקה; גם קידוש וגם חיים מקודשים! זאת דוגמא נוספת לגיבוב הדברים של מתי, החלפה של מילה במילה אחרת או ביטוי לשם אלוהים (ראו. ה 7-8).

**נושא מיוחד: צדקה
SPECIAL TOPIC: RIGHTEOUSNESS**

"צדקה" הוא נושא מכריע כל כך, תלמיד המקרא חייב לערוך מחקר אישי נרחב על הנושא.

בברית הישנה טבע אלוהים מתואר כ"צדק" (פועל, DB 842, KB 1003; זכר, BDB 841, KB 1004; נקבה, BDB 842, KB 1006). שורש המונח מסופוטמי הוא "קנה נהר" ששימש ככלי בנייה לשפוט את הישר האופקי של קירות וגדרות. אלוהים בחר את המונח כדי מטפורית לתאר את הטבע שלו. הוא קצה הישר (מושל) שבאמצעותו כל הדברים מוערכים. מונח זה מכריז את צדקת אלוהים ואת זכותו לשפוט.

האדם נברא בצ'לם אלוהים (ראה בראשית א 26-27; ה 1, 3; ט 6). בני האדם נבראו להתחברות עם אלוהים (ראה בראשית ג 8). כל הבריאה היא במה או רקע עבור האינטראקציה של אלוהים עם בני האדם. אלוהים רוצה שהבריאה הכי חשובה שלו, בני האדם, ידעו אותו, יאהבו אותו, ישרתו אותו, ויהיו בצ'למו! נאמנות של בני האדם הייתה במבחן (ראה בראשית ג) והזוג המקורי נכשל במבחן. הדבר הביא לשימוש היחסים בין אלוהים לבני האדם (ראה רומים ה 12-21).

אלוהים הבטיח לתקן ולשחזר את ההתחברות (ראה בראשית ג 15; ראה נושא מיוחד תוכנית הגאולה של יהוה). הוא מתקן את היחסים מרצונו ודרך בנו. בני האדם לא היו מסוגלים לשקם את הקרע (ראה רומים א 18-20; ג 20).

לאחר החטא, הצעד הראשון של אלוהים לקראת שיקום היה הרעיון של ברית המבוססת על ההזמנה של אלוהים ותגובה של בני האדם, תגובה שמבוססת על חזרה בתשובה, נאמנות, ציות (ראה ירמיהו לא 31-34; יחזקאל לו 22-38). בגלל החטא בני האדם לא יכלו לעשות את הפעולה הדרושה (ראה רומים ג 21-31; גלטים ג). אלוהים עצמו היה צריך לקחת את היוזמה כדי לשחזר את הברית שבני האדם שברו. הוא עשה זאת בעזרת

1. הכריז שבני האדם קיבלו צדקה דרך העבודה של המשיח (כלומר, צדקה משפטית)
2. נתן בחופשיות צדקה לבני האדם דרך העבודה של המשיח (כלומר, צדקה שתלויה במשיח)
3. נתן את הרוח השוכן אשר מפיק צדקה (כלומר, צלם משיח, שיקום צלמו של אלוהים)
4. שיקום ההתחברות של גן עדן (השווה בראשית א-ב עם התגלות כא-כב)

עם זאת, אלוהים דורש תגובה של ברית. אלוהים מצווה (כלומר, נתן בחופשיות, ראה רומים ה 8; ו 23) ומספק, אבל בני האדם חייבים להגיב ולחיות בתגובה מתמשכת שמבוססת על

1. חזרה בתשובה
2. אמונה
3. אורח חיים של ציות
4. התמדה

לכן, צדקה, היא פעולה צדדית, המבוססת על ברית בין אלוהים ובריאתו, ברית שמבוססת על אופיו של אלוהים, העבודה של המשיח, ופעולת הרוח, כל אדם חייב להגיב בצורה אישית. הרעיון הוא "צדקה בחדס על ידי אמונה" (ראה אפסים ב 8-9). אותו הרעיון מתגלה בבשורות, אך במונחים שונים. הרעיון מוגדר בעיקר על ידי שאול, אשר משתמש במונח היווני "צדקה" מעל 100 פעמים בצורות שונות.

שאול, בהיותו רב מלומד, משתמש במונח *dikaionē* בעברית צדיק *tsaddiq* בתרגום בשבעים, ולא בספרות היוונית. בכתבים ביוונית מושג זה קשור למישהו שתואם את הציפיות של אלוהים והחברה (לדוגמה, נח, איוב). במונח העברי הוא תמיד מובנה במונחים של ברית (ראה נושא מיוחד: ברית). יהוה הוא אלוהי צדק, ומוסר. הוא רוצה שאנשיו ישקפו את דמותו. בני אדם שקיבלו גאולה הפכים לבריאה חדשה (ראה ב קורינתים ה 17; גלטים ו 15). התוצאה היא אורח חיים שמבוסס על יראת אלוהים (ראה מתי ה-ז; גלטים ה 22-24; יעקב; א יוחנן). מאחר שישראל הייתה בשלטון הדת, לא היה הבדל ברור בין נורמות חילוניות (חברה) לבין מה שקדוש (רצון אלוהים). הבחנה זו באה לידי ביטוי במונחים עבריים ויוונים המתורגמים לאנגלית לדוגמה "צדקה" (בהקשר לחברה) ו "צדקה" (בהקשר לדת).

הבשורה (החדשות הטובות) של ישוע היא שהעולם החוטא שוקם וכעת יש התחברות עם אלוהים. השיקום נעשה באמצעות אהבתו, חסדו, ורחמיו של האב; חיים, מותו, ותחייתו של הבן; וקרבה, לבשורה בעזרת רוח הקודש. ההצדקה היא פעולת אלוהים, אבל התוצאה צריכה להיות אורח חיים שמבוסס על יראת אלוהים (עמדתו של אוגוסטינוס, שמשקפת דגש הרפורמיסטי של הבשורה וגם את הדגש הרומי קתולי שמבוסס על חיים חדשים של אהבה ונאמנות). עבור הרפורמים, המונח "צדקת האלוהים" הוא יחסת המִשָּׁא והקִיָּן (דְּקִדִּיק) (כלומר, מעשה שהופך את האנושות החוטאת ראויה לאלוהים [קידוש מקומי] ואילו עבור הקתולים זהו קִיָּן סוֹבְיִקְטִיבִי, דְּקִדִּיק, אשר הוא תהליך של להיות יותר כמו אלוהים [התקדשות מתקדמת מבוססת על חוויה]. במציאות שני הדגשים נכונים והולכים ביחד!!).

לדעתי כל הכתובים מבראשית ד – התגלות כ הם תיעוד של תהליך שאלוהים עושה על מנת לשקם את ההתחברות שהייתה בגן עדן. הכתובים מתחילים עם אלוהים ובני האדם בהתחברות במסגרת גשמית (ראה בראשית א-ב) והכתובים מסתיימים באותה המסגרת (ראה התגלות כא-כב). צלם אלוהים ותכליתו ישוחדרו!

כדי לתעד את הדיונים לעיל שים לב לפסוקים הבאים מהברית החדשה הממחישים את השימוש במילה היוונית.

1. אלוהים הוא צדיק (קשור לעתים קרובות לכך שאלוהים הוא שופט)
 - א. רומים ג 26
 - ב. תסלוניקים א 5-6
 - ג. ב טימותיאוס ד 8
 - ד. התגלות טז 5
2. ישוע הוא צדיק

- א. מעשי שליחים ג 14; ז 52; כב 14 (התואר של משיח)
 ב. מתי כז 19
 ג. א יוחנן ב 29,1; ג 7
 3. רצון האל לבריאתו הוא צדקה
 א. ויקרא יט 2
 ב. מתי ה 48 (ראה ה 17-20)
 4. האמצעים שבעזרתם אלוהים מספק ומעניק צדקה
 א. רומים ג 21-31
 ב. רומים ד
 ג. רומים ה 6-11
 ד. גלטים ג 6-14
 5. הצדקה ניתנה על ידי אלוהים
 א. רומים ג 24; ו 23
 ב. א קורינתים א 30
 ג. אפסים ב 8-9
 6. צדקה מתקבלת על ידי אמונה
 א. רומים א 17; ג 22,26; ד 3,5,13; ט 30; י 4,6,10
 ב. ב קורינתים ה 7,21
 7. הצדקה ניתנה דרך העבודה של הבן
 א. רומים ה 21
 ב. ב קורינתים ה 21
 ג. פיליפים ב 6-11
 8. רצונו של אלוהים הוא שחסידי יחיו בצדקה
 א. מתי ה 3-48; ז 24-27
 ב. רומים ב 13; ה 1-5; ו 1-23
 ג. אפסים א 4; ב 10
 ד. א טימותיאוס ו 11
 ה. ב טימותיאוס ב 22; ג 16
 ו. א יוחנן ג 7
 ז. א פטרוס ב 24
 9. אלוהים יפשוט את העולם בצדקה
 א. מעשי שליחים יז 31
 ב. ב טימותיאוס ד 8

צדקה היא מאפיין של אלוהים, היא נתנה כמתנה לעולם חוטא דרך העבודה של המשיח. הצדקה היא

1. צו אלוהים
2. מתנת אלוהים
3. מעשה של משיח
4. אורח חיים

צדקה היא תהליך שצריך להמשיך בחריצות ונמרצות, בביאה השנייה תהליך זה יושלם. כאשר אנחנו מקבלים ישועה אנחנו גם מקבלים את השיקום של ההתחברות עם אלוהים ואז נכנסים לתהליך של חיים פנים אל פנים איתו (ראה א יוחנן ג 2) במוות או *Parousia*!

הנה ציטוט טוב לסיום הדין. נלקח ממילון של *Dictionary of Paul and His Letters from IVP* "קלווין, יותר מאשר לותר, מדגיש את ההיבט התייחסותי של צדקת האלוהים. זה נראה שהשקפתו של לותר מכילה היבט ל זיכוי. קלווין מדגיש את הטבע המופלא של צדקת האלוהים אלינו" (עמ' 834).

- בעיני למערכת יחסים בין אלוהים למאמין יש שלושה היבטים.
1. הבשורה היא אישיות (דגש של הכנסייה המזרחית קלווין)
 2. הבשורה היא אמת (דגש על אורליוס אוגוסטינוס ולותר)
 3. הבשורה היא חיים שעברו שינוי (דגש קתולי)

כל ההיבטים הם אמת, ויש לחיות אותם בשביל לקבל אמונה משיחית בריאה, עמוקה, ומקראית. אם שמים

דגש על אחד ההיבטים ומזניחים אחר, ייווצרו בעיות.

אנחנו חייבים לקבל את ישוע!
אנחנו חייבים להאמין בישוע!
אנחנו חייבים לשאוף לחיות בצלם המשיח!

■ "ישָׁבְעוּ" לשבוע פשוטו כמשמעו, המונח הזה שומש בפיטום הבקר עבור שיווק.

מתי ה' 7 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"אֲשֶׁרִי הַרְחַמְנִים, כִּי הֵם יִרְחַמוּ."

ה' 7 "הַרְחַמְנִים" רחמים הם התוצאה-לא הבסיס-של לדעת אלוהים. זה היכולת לשים את עצמך בסיטואציה של האחר ולפעול בחמלה כלפיו (ראו. ו 12, 14-15; יח 21-35; לוקס ו 36-38; יעקוב ב 13). שינוי מתרחש כאן באשרי. השניים הקודמים התמקדו על הצורך הרוחני של האדם במלכות; הבאים בתור, מצד שני, מתמקדים על מצבי הרוח אשר נותנים מוטיבציה למעשיו של אדם. זה מה שהיה חסר לפרושים אז ומה שחסר לדתיים היום.

■ "כִּי הֵם יִרְחַמוּ" זהו חיווי פסיבי עתידי אשר מתורגם בצורה מילולית כ-"ירחמו". ההשתמעות בשימוש זמן זה הם: (1) זמן העתיד שומש כאן בתור ודאות עכשווית, בעידן הזה או (2) ברכות העתיד והסליחה במערך יום הדין האחרון (אסכטולוגיה). הקול הפסיבי יכול להיות עוד גיבוב מילים כמו "מלכות השמים", למנוע שימוש בשם אלוהים.

מתי ה' 8 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"אֲשֶׁרִי בְּרִי לִבְבִּי, כִּי הֵם יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים."

ה' 8 "בְּרִי לִבְבִּי" הגישות שלנו קריטיות (ראו. טיטוס א 15). סדר עדיפויות קריטי באותה המידה (ראו עברים יב 14). מתהלים כד 4 ועג 1, "טהור" יכול להתכוון ל- (1) נחוש, (2) ממוקד או (3) נקי (ראו. עברים יב 14). המונח הזה שומש בתנ"ך לטקס טיהור. ההיבט המרכזי של מהות האדם בתנ"ך היה ה"לב", בעוד שביוונית חשבו שזה ה"נפש".

נושא מיוחד: הלב

SPECIAL TOPIC: THE HEART

בתרגום השבעים ובברית החדשה משתמשים במונח היווני *kardia* כדי לשקף את המונח העברי לב (BDB 523). משתמשים בו בכמה דרכים (השווה ל- Bauer, Arndt, Gingrich and Danker, A Greek-English Lexicon, עמ' 403-404).

1. מרכז החיים הפיסיים, מטאפורה לאדם (השווה למה"ש יד 17; קור"ב ג 2-3; יעקב ה 5)
2. מרכז החיים הרוחניים (לדוגמא, מוסר)
 - א. אלוהים מכיר את הלב (השווה ללוקס טז 15; רומ' ח 27; קור"א יד 25; תסל"א ב 4; התג' ב 23)
 - ב. תיאור את החיים הרוחניים של האדם (השווה למתי טו 18-19; יח 35; רומ' ו 17; טימ"א א 5; טימ"ב ב 22; פטר"א א 22)
3. מרכז חיי המחשבות (לדוגמא, תבונה, השווה למתי יג 15; כד 48; מה"ש ז 23; טז 14; כח 27; רומ' א 21; י 6; טז 18; קור"ב ד 6; אפס' א 18; ד 18; יעקב א 26; פטר"ב א 19; התג' יח 7; לב היא מילה נרדפת לשכל בקור"ב ג 14-15 ופיל' ד 7)
4. מרכז הרצון (לדוגמא, בחירה, השווה למה"ש ה 4; יא 23; קור"א ד 5; ז 37; קור"ב ט 7)
5. מרכז הרגשות (השווה למתי ה 28; מה"ש ב 26, 37; ז 54; כא 13; רומ' א 24; קור"ב ב 4; ז 3; אפס' ו 22; פיל' א 7)
6. מקום מיוחד בו הרוח פועלת (השווה לרומ' ה 5; קור"ב א 22; גלט' ד 6 [כלומר, המשיח בלבבנו, אפס' ג 17])
7. הלב הוא דרך מטאפורית להתייחס לכל האדם (השווה למתי כב 37, מצטט את דבר' ו 5). המחשבות, המניעים והמעשים המיוחדים ללב חושפים לחלוטין את סוג האדם האינדיבידואלי. בתנ"ך ישנם כמה שימושים בולטים במונח

- א. ברא' ו 6; ח 21, "אלוהים התעצב אל ליבו", שימו לב גם להושע יא 8-9
 ב. דבר' ד 29; ו 5, "בכל לבבך ובכל נפשך"
 ג. דבר' י 16, "לב ערל" ורומ' ב 29
 ד. יחז' יח 31-32, "לב חדש"
 ה. יחז' לו 26, "לב חדש" מול "לב אבן"

❶ "יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים" לברי לבב, אלוהים יכול להיראות בכל הבריאה ובכל סיטואציה. טוהר פותח את העיניים הרוחניות. בתנ"ך לראות את אלוהים פירושו למות (ראו. בראשית טז 13; לב 30; שמות כ 19; לג 20; שופטים ו 22; יג 22; ישעיהו ו 5). לכן, ההצהרה הזו מתייחסת כנראה למערך של העולם הבא.

מתי ה 9 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"אֲשֶׁר יְרֻדְפִי שְׁלוֹם, כִּי בְנֵי אֱלֹהִים יִקְרְאוּ."

ה 9 "רֻדְפִי שְׁלוֹם" צירוף המילים הזה מופיע רק כאן. זה מתייחס להתפייסות בין אלוהים לאנושות, אשר מסתיים בשלום בין שני אנשים. עם זאת, זה לא שלום במחיר מסוים, אלא שלום באמצעות חרטה ואמונה (ראו. מרקוס א 15; מעשי השליחים ג 16, 19; כ 21; רומים ה 1). אלוהים לא השתנה, האנושות השתנתה (בראשית ג; רומים ג 9-19; גלטים ג 22), אך במשיח דפוס החשיבה המקורי שוחזר.

נושא מיוחד: שלום ומלחמה SPECIAL TOPIC: PEACE AND WAR

1. מבוא

- א. לכתובים, שהם מקור אמונתנו אין מקום שמסביר על השלום המושלם (ראו נושא מיוחד: שלום [בברית הישנה] ונושא מיוחד: שלום [בברית החדשה]). למעשה יש פרדוקס בכתובים. הגישה של השלום בברית הישנה מתקשר להיעדר מלחמה. עם זאת, הברית החדשה מציגה את העולם הרוחני ואת המלחמה בין אור לחשך (ראו אפסים ב 2; ו 10-17).
 ב. באמונה המשיחית, כמו גם בדתות אחרות, יש צפייה לעידן זהב של שגשוג ושלום.
 1. ישעיהו ב 4-2; יא 9-6; לב 15-18; נא 3; הושע ב 18; מיכה ד 3
 2. האמונה המקראית מציגה עידן שבו המשיח ימשול, ישעיהו ט 7-6
 ג. עם זאת, אנחנו חיים בעולם שונה שיש בו קונפליקטים. היו מספר תגובות ודעות בנושא זה שהתפתחו באופן כרונולוגי בתקופה בין המוות של השליחים לתקופה של ימי הביניים.
 1. פציפיזם – השקפת עולם זו לא הייתה נפוצה בעת העתיקה, הקהילה הקדומה ברומא הגיבה בהתנגדות לחברה הצבאית ברומא
 2. מלחמה מוצדקת – לאחר שקונסטנטין הימר את דתו (313 לספירה) הכנסייה לתמוך ברעיון של צבא "הגנה למדינת הנוצרים" כתגובה לפלישות ברבריות רבות שהיו באותה התקופה. ז בעצם הייתה עמדה יוונית קלאסית. עמדה זו יצאה לאור על ידי אמברוזיוס ופוחתה/הורחבה על ידי אוגוסטין.
 3. מסע הצלב – השקפה זו דומה לתפיסת "המלחמה הקדושה" של הברית הישנה. היא התפתחה בימי הביניים כתגובה לתנועה המוסלמית ב "ארץ הקודש" ובשטחים משיחיים אחרים בצפון אפריקה, אסיה הקטנה והאימפריה רומית-מזרחית. מסע הצלב לא היה מטעם המדינה אלא מטעם ובחסות הכנסייה.
 4. שלושת השקפות אלו התפתחו בהקשר משיחי/נוצרי וההבדל ביניהן נובע מדעות שונות לאופן שבו המאמינים צריכים להתייחס לעולם החוטא. כל השקפת עולם מדגישה טקסטים מסוימים מהכתובים ומוציאה מן הכלל אחרים. השקפת הפציפיזם מנסה להפקיד את עצמה מהעולם. לפי השקפת "המלחמה המוצדקת" למדינה יש את הכוח לשלוט בעולם החוטא (מרטין לותר). עמדת מסע הצלב דגלה בכך שיש לתקוף את המערכת של העולם החוטא בשביל לשלוט בה.
 5. בספרו Roland H. Bainton, *Christian Attitudes toward War and Peace*, published by Abingdon עמוד 15, כתוב, " הרפורמציה הפילה את מלחמות הדת, הדבר השפיע על שלוש עמדות: עמדת המלחמה המוצדקת בין לותרניזם לבין הכנסייה האנגליקנית, מסע הצלב בכנסיות הרפורמיות והפציפיזם בקרב האנטיסטיטיים ובהמשך הקווקרים. המאה השמונה עשרה בתיאוריה ובפועל

התחילה מחדש את אידיאלי השלום דרך תנועת הרנסאנס. המאה התשע-עשרה הייתה עידן של שלום והייתה פעולה רבה נגד מלחמות. במאה העשרים היו שתי מלחמות עולם. בתקופה זו שוב חזרו שלוש העמדות ההיסטוריות. בתקופת מלחמת העולם הראשונה הכנסיות בארה"ב נקטו בגישה של מסע הצלב; בתקופה בין שתי מלחמות העולם הפציפיזם היה נפוץ; ובתקופת מלחמת העולם השנייה הייתה רוח של "מלחמה מוצדקת".

ד. הייתה מחלוקת סביב ההגדרה המדויקת של המונח "שלום".

1. עבור היוונים נראה כי המונח מתייחס לחברה שיש בה סדר וקֹהֶרְנִיּוּת.
2. עבור הרומאים ההגדרה של שלום הייתה שלטון חזק שמונע קונפליקטים בחברה.
3. עבור העברים השלום הוא מתנה מאלוהים, ומתנה זו מבוססת על התגובה של האדם. בדרך כלל שלום ומונחים מעולם החקלאות משתלבים ביחד (ראו, ויקרא כו; דברים כז-כח). לא רק שגשוג, אלא גם ביטחון והגנה מאלוהים.

II. חומר מקראי

א. ברית ישנה

1. מלחמה קדושה היא מונח מהברית הישנה. הביטוי "אל תרצח" (שמות כ 13; דברים ה 17) מתייחס לרצח בכוונת תחילה (BDB 953; ראו נושא מיוחד: רצח), לא מדובר על רצח בטעות או מלחמה. אנחנו רואים מספר דוגמאות שיהיה הוא לוחם בעד עמו (ראו יהושוע, שופטים, ישעיהו נט 17, והרמזים באפסים ו 14).
2. אלוהים משתמש במלחמה כאמצעי להעניש את עמו – אשור וגלות ישראל (722 לספירה); יהודה בגלות בבל (586 לפנה"ס).
3. זה מפתיע לקרוא את ישעיהו נג ("העבד שסובל") לאור מציאות שהייתה מבוססת על אידאולוגיה של מיליטריזם.

ב. ברית חדשה

1. בבשורות כאשר אנחנו קוראים על אנשי צבא אין שום הרשעה/גינני אלא להפך כמעט החייל הרומי מוזכר במובן אצילי/כבוד.
2. בקהילה הקדומה מאמינים שהיו חיילים לא היו צריכים לשנות את ייעודם.
3. הברית החדשה לא מעניקה תאוריה או פעולה פוליטית לגבי רוע שיש בחברה, אלא מתמקדת בגאולה רוחנית. המיקוד הוא לא על מלחמה פיזית אלא על רוחנית בין אור לחושך, טוב לרע, אהבה ושנאה, אלוהים ושטן (אפסים ו 10-17)
4. שלום הוא הגישה של הלב לאור הבעיות שיש בעולם. הבסיס לשלום הוא מערכת יחסים עם אלוהים (ראו רומים ה 1; יוחנן יד 27), ולא עם המדינה. רודפי השלום במתי ה 9 הם לא פוליטיקאים אלא מבשרי הבשורה! הדבר שצריך לאפיין את חיי הקהילה הוא אחוות ולא סכסוך, בינם לבין עצמם ובינם לבין העולם.

■ **"בְּנֵי אֱלֹהִים"** בתנ"ך הביטוי הזה התייחס בדרך כלל למלאכים. זהו ניב מיוחד בעברית אשר משקף את אופיו של אלוהים. המטרה של המשיחיות היא להיות דומים למשיח (ראו. רומים ח 28-29; גלטים ד 19), אשר היא שיחזור תדמיתו של אלוהים באנושות אשר נאבדה בנפילה בבראשית ג. ראו נושא מיוחד במתי כז 54.

מתי ה 10 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹⁰"אֲשֶׁרִי הַנְּרֻדְפִים בְּגִלְל הַצֶּדֶק, כִּי לָהֶם מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם."

ה **10 הַנְּרֻדְפִים** זוהי צורת בינוני פסיבית מושלמת. זה מדבר לאנשים שעברו ועדיין עוברים רדיפות על ידי גורם חיצוני (לדוגמה, שטן, שדים, לא מאמינים). רדיפות המאמינים היא אפשרות אמיתית, אפילו היבט מציאותי, עבור ילדי אלוהים בעולם שנפל לחטא (ראו. מעשי השליחים יד 22; רומים ה 3-4; ח 17; פיליפים א 29; הראשונה אל התסלוניקים ג 3; שנייה לטימותיאוס ג 12; יעקוב א 2-4; ראשונה לפטרוס ג 14; ד 12-19; התגלות יא 7; יג 7). שימו לב שהסבל אשר מתרחש הוא בגלל אורח החיים הרוחני והעדות של מאמינים. אלוהים משתמש בזאת כדי שמאמינים יהיו דומים לישוע (ראו. עברים ה 8). הפסוק הזה הוא פסוק איזון נחוץ לאמריקה המודרנית (בריאות, עושר ושגשוג, ראו Gordon Fee, *The Disease of the Health Wealth Gospel*). הדגשת יתר על הבטחות הברית בדברים כז-כט מיושם באופן ישיר וללא תנאים (כלומר מתעלמים מהקלות של חוסר ציות) לכלל המאמינים. הבטחות של בריאות, עושר ושגשוג חייבות להתאזן עם ההכרה החוזרת בסבלם של המאמינים, מפני שהם אנשי אמונה בעולם חסר מצפון

אשר נפל לחטא. ישוע סבל, השליחים סבלו, המשיחיים הראשונים סבלו, כך יהיה לכל מאמין בכל דור! עם האמת הזאת במחשבה יכולה להיות האפשרות שגם הקהילה תעבור תקופה של סבל (ללא התלהבות סודית)!

מתי ה 12-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"אֲשֶׁרִיכֶם אִם יִחְרְפוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם וַיַּעֲלִילוּ עֲלֵיכֶם בְּגִלְיָי. ¹²שִׁמְחוּ וְגִילוּ, כִּי שְׂכָרְכֶם רַב בְּשָׂמַיִם; הֲרֵי כֹה רָדְפוּ אֶת הַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ לַפְּנִיכֶם."

ה 12-11 פסקה חדשה צריכה להתחיל עם מתי ה 11 (ראו. NRSV ו-TEV). שמות הגוף בפסוקים האלו משתנות מגוף שלישי לשני. לוקס ו 22-23 משתמש בצירוף מילים אפילו חזק יותר.

ה 11 "יִחְרְפוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם" שני אלו הן התניות אאוריסטיות אשר מציינות מקריות אך עם מבנה תנאי בדרגה שלישית אשר הראתה כי זה היה פוטנציאל (ראו. רומים ה 3-5; יעקוב א 2-4; ראשונה לפטרוס ד 12-19). רדיפות עלולות להיות שכחות, אך לא אמורים לרצות בהם או לרדוף אחריהם (כפי שעשו הרבה מאבות הקהילות הראשונות). בתנ"ך, בעיות ורדיפות פרושו כסימן לכך שאלוהים לא מרוצה בגלל חטא מסוים (ראו. איוב, תהלים עג וחבקוק נוגעים בנושא). הצדיקים בהחלט סובלים. אך ישוע הלך צעד אחד נוסף קדימה. אלה אשר חיים ומבשרים עבורו יסבלו את אותה הדחייה מהעולם כפי שהוא סבל (ראו. יוחנן טו 20; מעשי השליחים יד 22; שנייה לטימותאוס ג 12).

NASB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

"ויעלילו עליכם"
"ויאמרו כל מיני עלילות שווא עליכם"
"ויגידו כל מיני השמצות עליכם"

ישנו כתב יד עם ספק לגבי צורת הבינוני בהווה "בשקר". זה חסר בכתבי היד המערביים D, הדיאטרונו ובטקסטים היווניים על ידי אוריגנס, טרטוליאנוס ואוסביוס. זה נכלל בכתבי היד היווניים הקדומים א, B, C, W ובולגטה ובתרגומים הקופטיים. זה כן משקף על המצב ההיסטורי של הקהילה הראשונה. המשיחיים הראשונים הואשמו בגילוי אריות, קניבליזם, בגידה ואתאיזם. כל האשמות הללו היו קשורים בחוסר ההבנה למונחים משיחיים ושיטות הפולחן (ראו. ראשונה לפטרוס ב 12, 15; ג 16). ה- UBS⁴ בהכללה שלה ציון של C (בגלל הקושי בהחלטה).

■ **"בגללי"** זה מתקשר למתי ה 10. הרדיפות המדוברת מתקשרת ספציפית ללהיות תלמיד אקטיבי של ישוע (ראו. ראשונה לפטרוס ד 12-16).

ה 12 **"שִׁמְחוּ וְגִילוּ"** אלו הן שתי משפטי ציווי בהווה (ראו. מעשי השליחים ה 41; טז 25). השמחה מגיע מעצם היותנו ראויים לסבול עם/עבור ישוע ולקבל תגמול על כך (ראו. רומים ח 17). הזהרו מרחמים עצמיים. שום דבר לא "סתם קורה" לילדי אלוהים (ראו. רומים ה 2-5; יעקוב א 2-4; ראו Hannah Whithall Smith's *The Christian's Secret of a Happy Life*). לסבל יש מטרה בתוכנתיו של אלוהים.

■ **"כִּי שְׂכָרְכֶם רַב בְּשָׂמַיִם"** ראו נושא מיוחד: לעקוב אחר.

נושא מיוחד: דרגות של תגמול ועונש

SPECIAL TOPIC: DEGREES OF REWARDS AND PUNISHMENT

א. ככל שאנחנו מכירים יותר את אלוהים אנחנו נוכל להגיב לו בצורה מתאימה. ככל שלאדם יש פחות ידע ככה הוא יהיה פחות אחראי וההפך (ראו לוקס יב 47-48).

ב. אנחנו מכירים את אלוהים בשתי דרכים בסיסיות

1. בריאה (ראו תהילים יט; רומים א-ב)

2. הכתובים (ראו תהילים יט; קיט; התגלותו של ישוע בברית החדשה)

ג. הוכחות מהברית הישנה

1. תגמולים

א. התגלות טו 1 (בדרך כלל יש קשר לתגמול ארצי, למשל חלקת אדמה וילדים)

ב. ויקרא כו 13-1; דברים כח 14-1, 58-68 (ציות לברית מביא ברכה)

ג. דניאל יב 3

2. עונשים – ויקרא כו 14-39; דברים כז 15-26; כח 15-37 (חוסר ציות לברית מביא קללה)
 3. התבנית של תגמול אישי עבור ציות לברית השתנתה בגלל החטא. ניתן לראות את השינוי בסיפור של איוב ובתהילים עג (כלומר, "שתי הדרכים", ראו דברים ל 15, 19; תהילים א). הברית החדשה משנה את המוקד מהמעשה עצמו למחשבה/לב (ראו דרשה על ההר, מתי ה-ז)

ד. הוכחות מהברית החדשה

1. תגמולים (חוץ מישועה)

- א. מרקוס ט 41
 ב. מתי ה 46, 12; ו 1-4, 5-6, 18; י 41-42; טז 27; כה 14-23
 ג. לוקס ו 23, 35; יט 11-19, 25-26

2. עונשים

- א. מרקוס יב 38-40
 ב. לוקס י 12; יב 47-48; יט 20-24; כ 47
 ג. מתי ה 22, 29, 30; ז 19; י 15, 28; יא 22-24; יג 49-50; יח 6; כה 14-30
 ד. יעקב ג 1

ה. מבחינתי האנלוגיה שהכי הגיונית היא מעולם האופרה. אני לא הולך להצגות של אופרה אז אני לא מבין אותן. ככל שיש עלילה יותר מורכבת שמשולבת עם מוסיקה ומחול ככה הביצועים יותר גבוהים. אני מאמין שכל אחד מאתנו יקבל תגמול בשמיים, אבל השרות בארץ יקבע את גודלו. לכן התגובה שלנו ליחסים של אלוהים יש משקל על התגמולים והעונשים (ראו מתי טז 7; לוקס יב 48; א"ק ר ג 14, 8; ט 17, 18; גלטים ו 7; ב"ט מ ד 14). יש עיקרון רוחני – מה שאתה זורע זה מה שתקצור! יש אנשים שזורעים יותר לכן גם קוצרים יותר ראו מתי יג 8, 23).

ו. "כתר הצדקה" הוא שלנו בזכות עבודת הצלב (ראו ב"ט מ ד 8), אבל שימו לב ש "כתר החיים" מתקשר להתמדה בזמן קשיים (ראו יעקב א 12; התגלות ב 10; ג 10-11). "עטרת כבוד" מתקשרת לאורח חיים של מנהיגים משיחיים (ראו א"פ ט ה 1-4). שאול ידע שמחכה לו עטרת כבוד אבל בכל זאת הוא חיי את חיו בריסון עצמי (ראו א"ק ט 24-27).

התעלומה של האמונה המשיחית היא שהבשורה היא מתנת חנים דרך עבודת הצלב, אבל הדבר דורש לתגובה מהצד שלנו, אנחנו גם צריכים את כוחו של אלוהים בשביל לחיות את החיים המשיחיים. החיים המשיחיים הם על טבעיים כמו ישועה, ועם זאת עלינו לקבל אותם ולהחזיק בהם. הפרדוקס הוא השישועה היא מתנת חנים אך בו זמנית היא דורשת את כל חיינו, היא תעלומה של הזריעה/קציר.

לא נושענו בזכות מעשים טובים, אלא בשביל שנתחיל לעשות מעשים טובים (ראו אפסים ב 8-10). מעשים טובים הם הוכחה לכך שפגשנו את אלוהים (ראו מתי ז). מניסיון כאשר האדם מנסה להשיג את הישועה באמצעות מעשים הדבר מוביל לאסון, אבל כאשר אנחנו מקבלים את ישועה וחיים באורח חיים יראה שמייים אנחנו מתוגמלים.

● **"הנביאים"** זה היה התייחסות מוסתרת לאלוהותו של ישוע. כפי שהנביאים של התנ"ך סבלו בגלל המערכת יחסים שלהם עם והשירות ליהוה, כך גם המשיחי יסבול בגלל הקשר שלו עם והשירות למשיח.

מתי ה 13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

13 "אתם מלח הארץ, ואם תאבד למלח מליחותו, כיצד תחזר לו? הן לא יצלח עוד לשום דבר כי אם להשליכו החוצה להיות מרמס לרגלי הבריות."

ה 13 **"אתם מלח הארץ"** בגלל הערך הגבוה שהיה למלח בעולם הישן (1) עבור רפואה וחיטוי; (2) שימור מזון; (3) טיבול המזון; ו-(4) לשימור הלחות אצל בני האדם במזג אויר יבש מאד, מלח היה רכוש יקר. השתמשו בזה לעיתים קרובות בתור תשלום לחיילים. משיחיים נקראים "מלח הארץ" בגלל הכוח המשמר והחודר שלהם בעולם אבוד. "אתם" הוא מודגש ובגוף רבים כמו במתי ה 14. מאמינים הם מלח (ראו. מרקוס ט 50). זאת לא אופציה. הבחירה היחידה היא איזה סוג של מלח הם רוצים להיות. מלח יכול להיות פגום וחוסר תועלת (ראו. לוקס יד 34-35). אנשים אבודים מתבוננים.

❶ **"וְאִם תֵּאבֵד לְמַלַּח מְלִיחוֹתוֹ"** זהו משפט תנאי מדרגה שלישית אשר מתכוון לפעולה פוטנציאלית. במובן המילולי מלח לא יכול לאבד מהחוזק שלו אך בשילוב עם חומרים לא מזוהמים, המלח יכול להסתכן ובכך, תחולת המלח נמהלת. משיחיים יכולים לאבד ו/או לפגוע בעדות שלהם! המונח "חסר טעם" שומש באופן קבוע כ"שטותי" (ראו. רומים א 27; ראשונה אל הקורинתיים א 20).

❷ **"הֵן לֹא יֵצֵל עוֹד לְשׁוֹם דְּבָר כִּי אִם לְהִשְׁלִיכוֹ הַחוּצָה לְהִיּוֹת מֵרֶמֶס לְרִגְלֵי הַבְּרִיּוֹת"** מלח אשר כבר היה חסר תועלת כמשמר או כתבלין כבר היה חסר תועלת לחלוטין. זה נזרק לעבר שבילים או גגות בכדי ליצור איטום חזק לגג. מלח שנלקח מים המלח הכיל בתוכו הרבה חומרים טמאים. האנשים בחלק הזה של העולם היו רגילים למלח לא שמיש.

מתי ה 14-16 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
14 **"אַתֶּם אֹר הָעוֹלָם. עִיר שׁוֹכֶנֶת עַל הַר אֵינָה יְכוֹלָה לְהִסְתֵּר. 15 גַּם אֵין מְדַלְקִים מְנֹרָה וְשָׂמִים אוֹתָהּ תַּחַת כְּלִי, אֲלֵא עַל כֵּן שָׂמִים אוֹתָהּ וְאֵז תֵּאִיר לְכָל בְּאֵי הַבַּיִת. 16 כִּי יֵאָר נָא אוֹרְכֶם לְפָנֵי בְּנֵי אָדָם, לְמַעַן יֵרְאוּ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם הַטּוֹבִים וְיִכְבְּדוּ אֶת אֲבִיכֶם שְׁבַשְׂמִים."**

ה 14 **"אַתֶּם אֹר הָעוֹלָם"** אור היה תמיד מטאפורה תנכית לאמת ולרפואה. ישוע השתמש בה בכדי לתאר את עצמו (ראו. יוחנן ט 5). השאלה היא לא, "האם תהיו אור העולם?" כמאמינים, אתם אור העולם (ראו. פיליפים ב 15). השאלה האמיתית היחידה היא, "איזה סוג של אור תהיו?" כל מה שאנשים מסוימים יודעים על אלוהים, הם יודעים זאת מכך ומחיים שלכם! "אתם" היו הדגשה ברבים כמו במתי ה 13.

❸ **"עִיר"** זה היה מילת קישור כללית ל- (1) מיקומה של עיר בנוף מסוים או (2) אבן הסיד הלבנה שלה אשר נצצה בשמש. אלו המנסים לקשר את זה לירושלים של העולם הבא, מתקשים להסביר את החוסר של הפריט המוחלט כאן. ערים, כמו אורות, לא מתוכננות או אמורות להיות נסתרות.

	ה 15
NASB, NKJV	"סל"
NRSV	"סל בושל"
TEV	"קערה"
NJB	"אמבטיה"

זה התקשר לכד אדמה בו השתמשו בכדי למדוד תבואה.

❹ **"מְנֹרָה"** הייתה בליטה קטנה בקיר בביתם של פלסטין העתיקה, אשר עליה שמו מנורת שמן קטנה אשר סיפקה אור לכל החדר (ראו. מרקוס ד 22-21; לוקס ח 17-16).

ה 16 אורח החיים של מאמינים חייב להביא כבוד והדר לאלוהים ("בני אלוהים" במתי ה 9; ראו. אפסים א 4; ב 8-10). זאת אפשרות שמהות הפסוק הזה מתקשרת להתקבצות והייחודיות של קבוצות כמו האיסיים. מאמינים חייבים להשאר משולבים עם חברה מושחתת, אך לא להפוך להיות חלק ממנה (ראו. יוחנן יז 15-18).

❺ **"אֲבִיכֶם"** במבנה הרגיל בתפילתם של יהודים, היה לעמוד עם עיניים פקוחות והראש עם הידיים מורמים כלפי מעלה. הם התפללו כאילו הם בשיחה עם אלוהים. השימוש של ישוע בתיאור "אביכם" תוך תיאור יהוה הוא אחד ההיבטים הייחודיים של ההוראה שלו. מתי תיעד בשימושו של ישוע בתיאור הזה עבור אלוהים, 40 פעמים.

נושא מיוחד: אבא
SPECIAL TOPIC: FATHER

הברית הישנה מציגה מטפורה אינטימית של אלוהים כאב.

1. לעיתים עם ישראל מתואר "כבנו" של יהוה (הושע יא 1; מלאכי ג 17)
2. בתחילת ספר דברים יש שימוש באנלוגיה של אלוהים כאב (א 31)
3. בספר דברים עם ישראל מכונה "ילדיו" ואלוהים מכונה "אביכם".
4. אנלוגיה זו מתוארת בתהילים קג 13 ומתפתחת בפרק ח 5 (אב ליתומים)

5. זה היה נפוץ בנביאים (ישעיהו א 2; סג 8; ישראל כבן, אלוהים כאב, סג 16; סד 8; ירמיהו ג 4, 19; לא 9).

ישוע דיבר בארמית מה שאומר שהרבה מקומות שבהם המילה "אבא" מופיע כמילה יוונית *Pater* שאולי משקפת את המילה הארמית *Abba* (ראה מרקוס יד 36). המונח המשפחתי "אבא" או "papa" משקף את האינטימיות שיש לישוע עם האב; ישוע מגלה את זה לתלמידיו וגם מעודד לבנות אינטימיות אישית עם האב. בברית הישנה המונח "אבא" היה בשימוש במשורה ליהוה, אבל ישוע משתמש בו לעתים קרובות. זוהי התגלות גדולה של היחסים החדשים של המאמינים עם אלוהים באמצעות המשיח (ראה מתי ו 9).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. למי מופנות ההצהרות הללו?
2. האם מישהו יכול לעמוד בסטנדרטים האלה?
3. מדוע מתי ולוקס מתעדים את אותה הדרשה באופן שונה?
4. מדוע ההצהרות הללו כל כך פרדוקסליות?
5. איך ה"אשרי" השונים קשורים אחד לשני?
6. מה מטרתה של הדרשה על ההר?
7. תכתוב את האמת המרכזית של כל פסקה במילים שלך ואז תסכם את הכל.

תובנות הקשריות למתי ה פסוקים 17-48

א. בכדי להבין את פרק ה פסוקים 17-20 אחד חייב להבין כי ישוע דחה את התלמוד של היהודים אשר ניסתה לפרש את התנ"ך. ישוע רומם את התנ"ך בהצהרות חזקות וחד משמעיות (מתי ה 17-19), ואז הראה את עצמו כ-המימוש האמיתי והמפרש האולטימטיבי של התנ"ך (מתי ה 21-48). ניתן לראות זאת בשימוש של ישוע בביטוי "שמעתם" לא "נכתב". זוהי פסקה כריסטולוגית חזקה, לאור הוקרת היהודים בחוק הרשום ואשר נאמר בעל פה.

ב. הקטע הזה אינו ממצה את הפרשנויות השגויות של היהודים במאה הראשונה, אלא הוא מייצג. הדרשה כולה, מתי ה-2, הינה בדיקת גישה עבור מאמינים ענווים והורס גאווה עבור דתיים צדקניים. ישוע שם את המחשבה לצד היד בתור המקור לחטא והמרד נגד חוקי אלוהים. הוא פנה לאדם הפנימי וכן לאדם החיצוני. חטא מתחיל במחשבות.

ג. הסטנדרט של אלוהים לשפיטה שונה מאד מזו של האדם (ראו. ישעיהו נה 8-9). צדיקות המאמינים היא גם מתנה שנתנה בראשונה וגם התפתחות להיות דומים לישוע, שניהם עמדות משפטיות ורוח המכוונת להתקדשות פרוגרסיבית. הקטע הזה מתמקד בשני.

ד. אם הפסוקים הללו היו מוצגים בהקשר היסטורי למשיחיות השמרנית המודרנית, כולנו היינו בהלם על איך אלוהים רואה בדת שלנו!

לימוד מילים וביטויים

מתי ה 17-19 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

17 "אל תחשבו שבאתי לבטל את התורה או את הנביאים; לא באתי לבטל כי אם לקיים. **18** אמן. אומר אני לכם, עד אשר יעברו השמים והארץ אף יוד אחת או תג אחד לא יעברו מן התורה בטרם יתקיים הכל. **19** לכן כל המפר אחת מן המצוות הקטנות האלה ומלמד כן את הבריות, קטון יקרא במלכות השמים. אבל כל העושה ומלמד, הוא גדול יקרא במלכות השמים."

ה **17** "אל תחשבו" זהו משפט ציווי אאוריטי אקטיבי שלילי אשר היה מבנה דקדוקי אשר התכוון "אל תתחילו אף פעם!"

● **"שבאתי לבטל את התורה"** התוקן במתי ה 17-20 הינו הצהרה המאששת את ההשראה והנחיות של הברית הישנה. ישוע במידה מסוימת פעל כמו משה השני, נתן החוק החדש. ישוע עצמו היה מימוש הברית הישנה. הברית החדשה היא אדם, לא מספר מסוים של חוקים שצריך לעקוב אחריהם. שני הבריתות שונות מאד אחת מהשנייה, לא בכונה אך במטרה להשיג את המטרה הזאת. הנקודה העיקרית כאן היא לא החוסר יכולת של הברית הישנה לעשות את האדם צדיק בעיני אלוהים כמו בגלטים ג, אלא הפירוש הלא נכון ולא שלם של הרבנים לכתבי הקודש בשימוש שיטות פירוש סוקרטיים או דיאלקטיים.

ישוע, למעשה, הרחיב את תחום החוק ממעשים הנראים לעין למחשבות מנטליות. זה לוקח את הקושי בלהיות צדיק אמיתי דרך התנ"ך לרמה בלתי אפשרית (ראו. גלטים ג 10, 21-22). הבלתי אפשרות הזו תתמלא על ידי המשיח עצמו ותינתן חזרה לחוזר בתשובה/חברה מאמינה דרך צדיקות שתינתן או הצדקה באמצעות אמונה (ראו. רומים ד 6; י 4). חיי הדת של בני האדם הם תוצאה של מערכת יחסים עם אלוהים, לא דרך למערכת יחסים הזאת.

● **"התורה או את הנביאים"** זה היה ביטוי המתייחס לשניים משלושת הספרים בקנון היהודי: תורה, נביאים וכתובים. זאת הייתה דרך לפנות לכל התנ"ך. זב גם מראה שהבנתו של ישוע בכתובים היו יותר קרובים לתיאולוגיה של הפרושים מאשר לצדוקים, שרק קיבלו את התורה, או החוק (בראשית-דברים) בתור סמכותיים.

NASB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

"כי אם לקיים"
"כי אם לקיום התורה"
"להשלים"

זה היה מונח כללי (*plerōō*) שהשתמשו בו בכמה אופנים. בהקשר כאן הכוונה היא להשלים או להגיע להשלמה רצויה (ראו. רומים י 4). ברית משה הושלמה והברית החדשה עלתה מעליה. זוהי האמת המרכזית בספר אל העברים ובגלטים ג!

ה **18** "אמן" באנגלית רשום כאן "אמת". ראו נושא מיוחד בהמשך.

SPECIAL TOPIC: AMEN נושא מיוחד: אמן

א. בברית הישנה

- א. המונח "אמן" משמעותו בעברית
1. "אמת" (*emeth*, BDB 49)
 2. "אמון", "אמתות" (*emun, emunah*, BDB 53)
 3. "אמונה" או "נאמנות"
 4. "לבטוח" (*dmn*, BDB 52)
- ב. האטימולוגיה שלו מסמלת עמדה יציבה של האדם. ההפך מאדם כזה הוא אדם לא יציב, מועד (ראה תהילים לה 6; נ 2; עג 18; ירמיהו כג 12) אדם מועד (תהילים עג 3). שימוש מילולי זה התפתח למונחים כמו "נאמן", "אמתות", "אמין" (ראה אל העברים ב 4).
- ג. שימושים מיוחדים (ראה נושא מיוחד: האמן, בטח, אמונה, ונאמנות בברית הישנה)
1. עמוד, ב מלכים יח 16 (א טימותיאוס ג 15)
 2. הבטחה, שמות יז 12
 3. קביעות, שמות יז 12
 4. יציבות, ישעיהו לג 6
 5. נאמן, א מלכים י 6; יז 24; כב 16; משלי
 6. איתן, ב קורינתים כ 20; ישעיהו ז 9

7. אמין (תורה), תהילים קיט 43, 142, 151, 160
ד. בברית הישנה ישנם שני מונחים המשמשים לאמונה פעילה.

1. בטח *bathach* (BDB 105)

2. יראה *yra* (BDB 431) פחד, עבוד, הלל (ראה בראשית כב 12)

ה. המונח התפתח וקיבל שימוש ליטורגי בשביל להצהיר על אמת, והצהרת אמת של האדם (ראה במדבר ה 22; דברים כז 15-26; א מלכים א 36; א קורинתיים טז 36; נחמיה ה 13; ח 6; תהילים מא 13; עב 19; פט 52; קו 48; ירמיהו יא 5; כח 6).

ו. המפתח התאולוגי למונח זה הוא לא מתקשר לנאמנותו של האדם, אלא של יהוה (שמות לד 6; דברים לב 4; תהילים קח 4; קטו 1; קיז 2; קלח 2). התקווה היחידה של העולם החוטא היא רחמיו, הבטחותיו, ונאמנותו של יהוה. מי שידוע את יהוה עליו להיות כמוהו (חבקוק ב 4). כתבי הקודש הם ההיסטוריה והתייעוד של התהליך שאלוהים עושה על מנת לשקם את צלמו בבני האדם. הישועה משחזרה ומשקמת את היכולות של שני האדם להיות במערכת יחסים אינטימית עם אלוהים. לשם כך נבראנו.

II. בברית החדשה

א. שימוש נפוץ במילה "אמן" בשביל לאמת הצהרות ממסוימות בברית החדשה (ראה א קורинתיים יד 16; התגלות א 7; ה 14; ז 12).

ב. המונח מתקשר לסגירת תפילה בברית החדשה (ראה רומים א 25; ט 5; יא 36; טז 27; גלטים א 5; ו 18; אפסים ג 21; פיליפים ד 20; ב תסלונים ג 18; א טימותיאוס א 17; ו 16; ב טימותיאוס ד 18).

ג. ישוע הוא היחיד שמשמש במונח (מונח מוכפל ביוחן כה לדוגמה יוחן א 51; ג 3, 5, 11; וכו') כדי להדגיש הצהרות משמעותיות. (ראה לוקס ד 24; יב 37; יח 17, 29; כא 32; כג 43).

ד. משתמש כשם תואר לישוע בהתגלות ג 14 (ראה ב קורинתיים א 2, כנראה יש הקשר לתואר של יהוה מספר ישעיהו סה 16).

ה. ה. מושג של נאמנות או אמונה, אמינות, ובטחון מתבטא במונח היווני *pistos* או *pistis*, מתורגם לאנגלית כ "אמן", "אמונה" (ראה נושא מיוחד: האמן, בטח, אמונה, ונאמנות בברית הישנה)

☐ "השמים והארץ" בתנ"ך שני הקיומים הללו היו משומשות כעדי הראייה הנדרשים לאמת את הצהרותיו של יהוה (ראו. במדבר לה 30; דברים יז 6; יט 15). הם ההיבטים של העולם שלנו אשר ישארו כל עוד העידן הזה קיים. ההצהרה הזאת היא כמו שבועה של יהוה.

NASB	"אף את הכי קטנה או יוד"
NKJV	"רישום מהיר או פרט קטן ביותר"
NRSV	"אף יוד אחת או תג אחד"
TEV	"אף פרט הכי קטן, או נקודה"
NJB	"אף נקודה אחת, אף יוד קטן"

זה התייחס ל

1. האות הקטנה ביותר באלף בית בשפה העברית, יוד (*yohd*), המקבילה לאותה הקטנה ביותר באלף בית היווני, *iota*.

2. התוספות לצורך קישוט לכתב השורש העברי, דומים לתג בקליגרפיה המודרנית

3. קו קטן אשר הפריד בין שתי אותיות דומות בעברית

הנקודה היא שהתנ"ך הוא בעל משמעות בכל חלקיו; אפילו בחלקים שנראים לא משמעותיים היו מאלוהים. אך עדיין התנ"ך התקיים כולו במעשיו, הוראותיו ובדמותו של ישוע.

NASB	"יעברו מן התורה בטרם התקיים הכל"
NKJV	"בשום אופן לא יעבור... עד אשר הכל יתקיים"
NRSV	"יעברו... עד אשר הכל יתקיים"
TEV	"לא יבוטל עד סיום כל הדברים"
NJB	"יעלם... בטרם כל מטרותיו יקוימו"

המונח הראשון בדרך כלל מתכוון להרס של חומר כלשהו על ידי משיכתו למטה, כמו קיר. המונח השני שומש במתי 22 לקיים, כלומר למלא את התפקוד המיועד שלו. אף על פי למונח הזה היו מספר משמעויות שונות בחלקים שונים בתנ"ך, כאן זה מדבר על מציאת ההשלמה של התנ"ך בהוראותיו של ישוע המשיח כיון חדש שלא יכול להיות מוחזק בנאדים ישנים (ראו. מתי ט 16-17).

הקיום הזה התייחס לחייו, מותו, הקמתו מהמתים, הביאה השנייה, יום הדין והשלטון הנצחי של ישוע, אשר, במובן מסוים, מתחילים בתנ"ך. התנ"ך מכון לישוע ולעבודה שלו. השליחים פירשו זאת במובן טיפולוגי או משיחי!

ה 19 הפסוק הזה לא מהווה איום המכוון לפרשנים והמורים המודרניים, אלא הוא מהווה את דחיית המסורתית-חוקית של הפרושים, היהירות הרוחנית, דוגמת אנשי כת. ישוע עצמו באופן ברור שם בצד את התורה שבעל פה (תלמוד), אך גם חלק מהתורה הכתובה! שני דוגמאות הן (1) התפיסה של גירושין בדברים כד 1-4 נדחית במתי ה 31-32 (ראו. מרקוס ז 15, 19-23) ו-(2) חוקי המזון בויקרא יא נדחים במרקוס ז 23-15. השימוש ב"קטון" ו-"גדול" יכול להיות ראייה לכך שיש סוג של חלוקה לדרגות במלכות השמים (ראו. מתי כ 20-28; לוקס יב 47-48, ראשונה אל הקוראניים ג 10-15).

מתי ה 20 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"אומר אני לכם, אם לא תהיה צדקתכם מרבה מצדקת הסופרים והפרושים לא תכנסו למלכות השמים."²⁰

ה 20 זאת הייתה הצהרה מחרידה לאנשי הדת שומרי החוק. צדקנות היינה מחלה שכיחה אצל אנשים דתיים (ראו. ישעיהו כט 13; קולוסים ב 23-16). לא דוקטרינה נכונה (יעקוב ב 19) או מעשי דת (מתי ז 23-21) יכולים להחליף את הצורך לחזרה בתשובה/מערכת יחסים אישית (ראו. מרקוס א 15; מעשי השליחים ג 16, 19; כ 21; פיליפים ג 8-9; רומים י 3-4). הפסוק הזה ופסוק 48, הם המפתח לפירוש כל הדרשה על ההר. לדיון מלא על המקור והתאולוגיה של הפרושים, ראו נושא מיוחד במתי כב 15.

NASB	"לא"
NKJV	"בשום אופן"
NRSV, NJB	"אף פעם"

זוהי הכפלת שתי מונחים יוונים לשלילה. אחד מתפקד בתור אווירה אינדוקטיבית והאחר עם אווירות יווניות אחרות. זאת הייתה דרך להדגיש על שלילת הצהרה (ראו. מתי ה 18, 26; י 23, 42; יג 14; טו 6; טז 22, 28; יח 3; כג 39; כד 2, 21, 34, 35; כה 9; כו 29, 35).

מתי ה 21-26 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"שמעתם כי נאמר לראשונים 'לא תרצח', (שמות כ' יב; דברים ה' יז) ו'כל רוצח חייב לעמד לדין'. (שמות כא' יב)²¹ אני אומר לכם: כל הכועס על אחיו חייב לעמד לדין; האומר לאחיו 'ריק' חייב לעמד למשפט הסנהדרין; והאומר 'אוויל' דינו לאש גיהנום.²³ לכן אם תביא את קרבנך אל המזבח ושם תזכר כי לאחייך דבר נגדך,²⁴ עזב את קרבנך שם לפני המזבח ולך תחלה להתרצות לאחייך ואחר כך בוא והקרב את קרבנך.²⁵ מהר להתפייס עם איש ריבך בעודך בדרך אתו, פן ימסר אותך לשופט והשופט ימסר אותך לשוטר ותשלך לבית הסהר.²⁶ אמן אומר אני לך, לא תצא משם עד אשר תשלם את הפרוטה האחרונה."

ה 21 "שמעתם כי נאמר לראשונים" זה יכול להיות מובן כ"אל הראשונים" או "על ידי הראשונים". החלק הראשון של הפסוק הזה הוא מעשרת הדברות, אך החלק השני קשה יותר לזיהוי ויכול להיות ציטוט מבתי ספר רבניים (שמאי, הקונסרבטיבית או הילל, הליברלית). זה התייחס לדחייה של פרשנות הפרושים תוך כדי הכרזה על השראתו של התנ"ך.

● "תרצח" זהו ציטוט מתרגום השבעים (LXX) של שמות כ 13 או דברים ה 12. זהו חווי פעיל בהווה המשמש כציווי. בתרגום KJV רשום "תהרוג", אך התרגום הזה יותר מידי רחב. בתרגום NKJV רשום "תרצח". תרגום מדויק יותר יהיה "רצח לא חוקי מתוכנן מראש". בתנ"ך היה רצח מתוכנן מראש חוקי – "נקמת דם" (ראו. דברים יט; במדבר לה; יהושוע כ).

נושא מיוחד: רצח (שמות כ 13, BDB 953, KB 1283)
SPECIAL TOPIC: MURDER (EXODUS 20:13, BDB 953, KB 1283)

I. הקשר

- א. חשוב לזכור שאפילו מצוות בעלות אופי חברתי הן באמת דתיות. ריבונותו של אלוהים על בריאותו והגאולה מבוססת על המצוות הללו. אלוהים מצווה לא לרצוח כי צלמו ודמותו בכל אדם, לכן הוא דואג לחיי אדם.
- ב. חשוב לזכור כי המצוות משקפות את קהילת האמונה. האיסור לקחת חיי אדם חל בראש ובראשונה על הקהילה של המאמינים. כמו כן המשמעות חלה על כל בני האדם.

II. לימוד מילים ומונחים משמעותיים.

א. "רצח"

1. זהו מונח לא נפוץ (*rasah*, BDB 953, KB 1283) בהקשר ללקיחת חיים, הוא מופיע רק 46 פעמים בבית הישנה. ישנם מספר מונחים חופפים שמופיעים מאות פעמים.
2. נראה כי המונח (*rasah*) בעל שתי משמעויות, אחת קצרה ואחת מורחבת.
- א. במקור זה היה קשור לנטילת חייו של בן ברית עם הסכמה מראש, יש קשר למונחים "גואל משפחה", או "גואל *go'el*". מדובר במעשה של נקמה באישור החוק (ראו במדבר לה 30-34; ויקרא כד 13-23). מידה כנד מידה "Lex Talionis", "עין תחת עין", (ראו בראשית ט 5-6). מאוחר יותר נבנו ערי המקלט (דברים ד 41; יהושע כ 3) בשביל שבן הברית שהרג מישהו בטעות יוכל לברוח ולהימלט מהנקמה של משפחת הקורבן.
- ב. לאחר מכן המונח התייחס למניע מאוחר לקיחת חיים. מושג "רצח בכוונת תחילה" נכנס לתמונה! (ראו שמות כא 12-14; במדבר לה 11, 22; דברים כח 24).
- ג. יש חשיבות להבחנה במצוה זו. זה נראה כי לפי ההקשר יש התייחסות רק לבני ברית בתוך הקהילה. המונח התקשר לגואל משפחה, או לדם של נקמה, ראו הושע ד 2; ירמיהו ז 9. מילה זו מתייחסת לא רק לתורה אלא גם למניע. והמושג המורחב מתייחס לכל בני האדם.
3. מונח זה בוודאי אינו מתקשר לנושא האתי-מודרני של עונש מוות או מלחמה. אלוהים אף פעם לא אסר על עם ישראל לצאת למלחמה או להוציא להורג.
4. התרגום המתאים ביותר שברור בתרבות המודרנית שלנו יהיה "רצח בכוונת תחילה"

III. תובנות קונטקסטואליות

- א. המצווה השישית, השביעית, והשמינית מורכות רק משתי מילים בעברית. הן קצרות ולעניין.
- ב. כל החיים קשורים לאלוהים. הדרך שבה אנו מתייחסים לאחרים משקפת את מחשבותינו על אלוהים.

IV. ברית החדשה

א. ישוע

1. ישוע מרחיב מצווה זו (ראו מתי ה 21-26) ונותן לנו נושא לדיון בהקשר לאופן שבו יש ליישם מצווה זו בימנו.
2. ישוע שינה את היסוד של עשרת הדיברות ממעשים למניעים. מה שאנחנו חושבים הוא בונה אותנו! "מה שהאדם חושב בליבו, זה מה שהוא". המחשבות שלנו בעלות רלוונטיות ומשמעות יותר רבה.

ב. יוחנן

1. א"יוח ג 15, המונח שנאה שווה ערך לרצח.
2. המונחים היווניים שמופיעים במתי ה 21; א"יוח ג 15 הם שונים אך בעלי משמעות זהה.
3. שימו לב לפן החיובי של א"יוח ד 19-21.

V. יישום האמת

- א. למרות שאדם שרצח מישהו בטעות יכול להימלט מהנקמה ולמצוא מחסה בעיר מקלט (ראו במדבר לה; יהושע כ), הוא עדיין היה צריך להיות במאסר עד למות הכהן הגדול. יש השלכות! אף על פי שפסוק זה לא מתקשר ישירות להתאבדות, שכן ככל הנראה אנשי התנ"ך לא חשבו על מעשה כזה, הכתוב עדיין נותן עיקרון רוחני שמתקשר לקדושת חיי האדם וריבונותו של אלוהים שברא את כולם בצלמו עם תוכנית. טקסט זה רלוונטי לימנו!
- ג. טקסט אינו מתייחס לשאלה המודרנית בהקשר ל: (1) עונש מוות או (2) מלחמה. עבור עם ישראל מלחמה והוצאה להורג היו דברים שגרתיים. ובכל זאת, עיקרון משמעות החיים הוא חשוב מאוד כי כולנו נבראו בצלמו ודמותו של אלוהים.
- ד. בטקסט זה יש הרחבה בנושא כבוד וקדושת חיי אדם! כקהילה מאמינים מעשנו משקפים לא רק אותנו אלא את כל הקהילה שלנו. מתנת החיים היא לפרט ולכלל כאחד. אנחנו אחראים לכל התעללות פיזית, חברתית או פסיכולוגית בגופנו וגם בקהילתנו. במיוחד כאשר אנחנו חיים בתרבות שיש לנו את חופש הדיבור והאופציה לשנות את המערכת.

ה **"אני אומר לְכֶם"** הוראותיו של ישוע היו שונים בצורה קיצונית מהרבים בזמנו, שהסמכות שלהם נמצאה בציטוט רבנים יהודיים קודמים כסמכות שלהם (ראו. מתי ז 28-29; מרקוס א 22). סמכותו של ישוע מופיע בו בעצמו. הוא המגלה האמיתי של מהות התנ"ך. ישוע הוא אדון הכתובים. ה"אני" הוא לצורך הדגשה "אני היחיד ואין אף אחד אחר" או "עצמי (כבן אלוהים היודע את מחשבות אלוהים)".

☛ **"כל הכוּעֵס"** זוהי צורת הבינוני בהווה. זה היה המונח היווני לכעס מיושב, מטופח, ללא סליחה ולטווח ארוך. אותו הבן אדם ממשיך להיות כועס מאד.

☛ **"על אֶחָיו"** תרגום KJV מוסיף "ללא סיבה". זאת צורה שונה של כתב יד יווני. התוספת הזאת לא נמצאת בכתבי היד היווניים הקדומים P⁶⁷, א*, B או הוולגטה. יחד עם זאת, זה כן נמצא בכתבי היד א^c, D, K, L, W, הדיאטרונון והתרגומים הסורים והקופטים הקדומים. ה⁴ USB נותן לטקסט הקצר יותר ציון של B (כמעט בטוח). התוספת מחלישה את הנקודה העיקרית החזקה של הקטע.

זה יכול לעזור בנקודה הזאת להסביר את הכתב העילי: ה* אומר שזהו העותק העתיק ביותר של כתב היד הקיים היום; ה^c אומר התיקון המעודכן של האנשים שמכינים תעתיקים. זה בדרך כלל מיוצג על ידי ¹, ², ³ והלאה, אם יש כמה תיקונים; המספר אחרי P מתייחס לכתב היד של פפירוס. כתבי יד יוניים מצוינים על ידי אותיות גדולות בעוד שכתבי יד של פפירוס מצוינים במספרים. למידע נוסף, ראו ביקורת טקסטואלית.

NASB	"אוויל"
NKJV	"ריק"
NRSV	"אם אתה מעליב"
TEV	"כפוי טובה"
NJB	"כסיל"

Raca היה בארמית "אדם קל דעת ללא היכולת לחיות". החלק הזה לא מתמודד עם מה אדם יכול להגיד או לא להגיד לאדם אחר, אלא עם הגישה של מאמין כלפי האחר, בעיקר אחים/אחיות באמונה. המונח היווני, *mōros*, מתורגם כ"כסיל", היה אמור לשקף את המונח הארמי *raca*. יחד עם זאת, משחק המילים של ישוע לא היה על המילה *mōros*, אלא המילה העברית *mōreh*, BDB 598, אשר התכוונה "למרוד נגד אלוהים" (ראו. במדבר כ 10; דברים כ 18, 20; ראו F. F. Bruce, *Answer to Questions*, עמוד 42). ישוע השתמש במונח הזה על הפרושים במתי כג 17. לא רק המעשים שלנו, אלא גם המניעים, הגישות והמטרות קובעים חטא נגד אחינו בני האדם. רצח, מבחינת אלוהים, יכול להיות במחשבה! שנאה כלפי האחים או האחיות שלנו מראים בצורה ברורה שאנחנו לא מכירים את אלוהים (ראו. ראשונה ליוחן ב 9-11; ג 15; ד 20). אם מדברים מבחינה חברתית, מחשבה של שנאה יותר טובה מרצח, אך זכרו שמטרתו של הקטע הזה בכתובים הוא לשבור כל צדקנות עצמית וגאווה בחייו של אדם. זה יכול להיות שהביטוי המשולש הזה היה משחק ציני על שיטות הפירוש של הבלברים.

נושא מיוחד: אוילי SPECIAL TOPIC: FOOLISH

אדם כזה מתואר במספר מקומות בברית הישנה

1. "אילי", "טיפש" (KB 21, BDB 17) – ראו איוב ה 2,3; תהילים קז 17; משלי א 7 (ויש עוד הרבה פסוקים במשלי); ישעיהו יט 11; לה 8; ירמיהו ד 22; הושע ט 7
2. "כסיל" (BDB 493, KB 489) – ראו תהילים מט 10; צב 6; צד 8; משלי א 32,22 (יש עוד הרבה פסוקים במשלי); קהלת ב 14-16; ה 1,3,4 (ויש עוד פסוקים)
3. "נבל" (BDB 614, KB 663) – ראו דברים לב 21,6; ב"שמ ג 33; יג 13; איוב ב 10; ל 8; תהילים יד 1; לט 8; נג 1; עד 18,22; משלי יז 21,7; ל 22; ירמיהו יז 11
4. "סכל" (BDB 698, KB 754) – ראו בראשית לא 28; א"שמ יג 13; ב"שמ טו 31; כד 10; א"דברי ימים כא 8; ב"דברי ימים טז 9; קהלת ב 19; י 14,3; ישעיהו מד 25; ירמיהו ה 21

ישוע השתמש בשלוש מילים בשביל לתאר אדם טיפש

1. *aphrōn*, לוקס יא 40; יב 20

2. *anoētos*, לוקס כד 25

3. *mōros*, מתי ה 22; כג 17,19

המשפט הכי קיצוני של ישוע בהקשר למונח זה מופיע במתי ה 22, שם מופיע המונח *mōros* (בארמית *raca*), פירושו מישהו ללא חיים. ישוע לא מדבר על איזה מילים אפשר או אסור להגיד אלא מתמקד על היחס של המאמין כלפי אחרים, במיוחד עם אחים אחיות באמונה.

המונח *mōros*, טיפש, היה אמור לשקף את המילה הארמית *raca*. עם זאת, ישוע עשה משחק מילים ולא התייחס למילה היוונית *mōros*, אלא למילה העברית *mōreh*, BDB 598, הכוונה למוקד נגד אלוהים (ראו במדבר כ 10; דברים כא 18,20; ראו ספר בנושא *F. F. Bruce Answers to Questions*, עמוד 42). ישוע מכנה את הפרושים במונח זה במתי כג 17. לא רק המעשים, אלא המניע, גישה, והמטרה הם אלה שקובעים האם חטאנו כלפי אחינו. מבחינתו של אלוהים אפילו מחשבה יכולה להיחשב כרצח! כאשר אנחנו שונאים את האחים והאחיות שלנו זו עדות לכך שאנחנו לא מכירים את אלוהים (ראו א"יוח ב 9-11; ג 15; ד 20). מבחינה חברתית מחשבות של שנאה הן עדיפות על רצח, אך זכרו כי מטרת קטע זה בכתובים היא לשבור כל צדקה-עצמית וגאוה בלב השומעים.

שאלו עוקב אחרי הקו מחשבה של הברית הישנה וישוע ומשתמש במספר מונחים בשביל לתאר אנשים טיפשים.

1. *aphrōn*, א"קר טו 36; ב"קר יא 19,16; יב 6,11

2. *mōros*, א"קר ג 18; ד 10 ודפוס קשור ברומים א 22

אנשים הטוענים שהם מכירים את אלוהים, אך חושבים ומתנהגים בדרכים לא הולמות, באיזשהו מקום הם טיפשים! הערותיו הסרקסטיות של שאלו בולטות יותר בראשונה והשנייה אל הקוראניתם, והן מתייחסות לאנשים מסוג זה. הם היו כל כך בטוחים שהם בעלי ידע שהם לא יכלו לראות ולהכיר את האמת!

NASB	"גיהנום לוהט"
NKJV, NJB	"אש גיהנום"
NRSV	"גיהנום האש"
TEV	"אש הגיהנום"

זהו קיצור יווני *Gehenna*. ראו נושא מיוחד בהמשך, II. D.

נושא מיוחד: היכן המתים?

SPECIAL TOPIC: WHERE ARE THE DEAD?

1. התנ"ך

א. כל בני האדם הולכים לשאול *Sheol* (האטימולוגיה אינה וודאית, BDB 1066), שהוא דרך לציין את המוות או את הקבר, בעיקר בספרות החכמה ובישעיהו. בתנ"ך זה היה קיום מעורפלת, מודע, אך חסר שמחה (השוו לאיוב י 21-22; לח 17).

ב. מאפייני השאול *Sheol*

1. מתקשר למשפטו של אלוהים (אש), דבר' לב 22
 2. מתקשר לעונש אפילו לפני יום הדין, תהל' יח 4-5
 3. מתקשר ל**לאבדון** (הרס), שבו אלוהים גם נוכח, איוב כו 6; תהל' קלט 8; עמוס ט 2
 4. מתקשר עם "הבור/שחת" (קבר), תהל' טז 10; ישע' יד 15; יחז' לא 17-15
 5. רשעים יורדים ל**שאול** בעודם בחיים, במד' טז 30, 33; תהל' נה 15
 6. מגולם לעתים כחיה עם פה גדול, במד' טז 30; ישע' ה 14; חבק' ב 5
 7. האנשים שם נקראים רפאים, ישע' יד 9-11
- .. II. הברית החדשה
- א. המילה העברית **שאול Sheol** מתורגמת ביוונית **Hades** (העולם הבלתי נראה)
 - ב. מאפייני **Hades**
 1. מתייחס למוות, מתי טז 18
 2. קשור למוות, התג' א 18; ו 8; כ 13-14
 3. לעתים מקביל למקום של עונש נצחי (**Gehenna**), מתי יא 23 (ציטוט מהתנ"ך); לוקס י 15; טז 24-23
 4. לעתים קרובות מקביל לקבר, לוקס טז 23
 - ג. יתכן שיש בו חלוקה (רבנים)
 1. המקום של הצדיקים נקרא גן עדן **Paradise** (שם אחר לשמיים, השוו לקור"ב יב 4; התג' ב 7), לוקס כג 43
 2. המקום של הרשעים נקרא **Tartarus**, פטר"ב ב 4, המקום בו מוחזקים המלאכים הרעים (השוו לברא' ו; חנוך א)
 - ד. **Gehenna**
 1. משקף את המונח התנ"כי, "גיא בן הינום", (דרומית לירושלים). זה היה המקום שבו עבדו את אל האש הפניקי, **מולך Molech** (BDB 574) על-ידי הקרבה של ילדים (השוו למל"ב טז 3; כא 6; דהי"ב כח 3; לג 6), משהו שנאסר בויק' יח 21; כ 2-5.
 2. ירמיהו שינה אותו ממקום פולחן אלילי למקום משפטו של יהוה (השוו לירמ' ז 32; יט 7-6). זה נהיה למקום משפט לווהט ונצחי בחנוך א צ 26-27 ו sib. 103.
 3. היהודים בימי ישוע היו כל-כך מפוחדים מהשתתפות אבותם בפולחן אלילי של הקרבת ילדים, שהם הפכו את האזור הזה למזבלה של ירושלים. הרבה מהמטאפורות של ישוע עבור המשפט הנצחי באו ממזבלה זו (אש, עשן, תולעים, צנחה, השוו למרק' ט 44, 46). המונח **Gehenna** שומש רק על-ידי ישוע (מלבד יעקב ג 6).
 4. השימוש של ישוע **Gehennas**
 - א. אש, מתי ה 22; יח 9; מרק' ט 43
 - ב. נצחי, מרק' ט 48 (מתי כה 46)
 - ג. מקום של הרס (גם של הגוף וגם של הנפש), מתי י 28
 - ד. מקביל ל**שאול Sheol**, מתי ה 29-30; יח 9
 - ה. מאפיין את הרשעים כ"בני גהינום", מתי כג 15
 - ו. תוצאה של גזר דין משפטי, מתי כג 33; לוקס יב 5
 - ז. הרעיון של **Gehenna** מקביל למוות השני (השוו להתג' ב 11; כ 6, 14) או לאגם האש (השוו למתי יג 42, 50; התג' יט 20; כ 10, 14-15; כא 8). יתכן שאגם האש הופך להיות מקום המשכן הקבוע של בני האדם (מה**שאול**) ומלאכים רעים (מה**Tartarus**, פט"ב ב 4; יהודה 6 או התהום, השוו ללוקס ח 31; התג' ט 11-1; כ 1, 3).
 - ח. הוא לא נועד לבני אדם, אלא עבור השטן ומלאכיו, מתי כה 41
 - ה. יתכן, בגלל החפיפה בין **שאול Hades** ו-**Gehenna**, ש-
 1. במקור כל בני האדם הלכו ל**שאול Hades/ Sheol**
 2. הניסיון שלהם שם (טוב/רע) נהיה גרוע יותר אחרי יום הדין, אך מקום הרשעים נשאר אותו מקום (זאת הסיבה ש**KJV** מתרגם את **Hades** (קבר) **Gehennas** (גיהינום)).
 3. המקום היחיד בברית החדשה שמזכיר עינינו לפני המשפט הוא המשל בלוקס טז 19-31 (אלעזר והאיש העשיר). **שאול** גם מוזכר כמקום של עונש נוכחי (השוו לדבר' לב 22; תהל' יח 1-5). למרות זאת, לא ניתן לבסס דוקטרינה על משל.

- III. מקום הביניים בין המוות לתחיה
- א. הברית החדשה לא מלמדת על "נצחיות הנפש", שהיא אחת מיני כמה השקפות קדומות על החיים שאחרי המוות.
1. נפש האדם קיימת לפני החיים הפיסיים
 2. נפש האדם נצחית לפני ואחרי המוות הפיסי
 3. לעתים קרובות הגוף נתפס ככלא והמוות כשחרור חזרה למצב שלפני הקיום
- ב. הברית החדשה רומזת על מצב של הפרדה בין הנפש לגוף בשלב שבין המוות לתחיה
1. ישוע מדבר על הפרדה בין הגוף לנפש, מתי י' 28
 2. יתכן שלאברהם יש גוף כעת, מרק' יב 26-27; לוקס טז 23
 3. למשה ואליהו היה גוף פיסי בהשתנות, מתי יז
 4. שאול טוען שבביאה השנייה הנשמות שעם המשיח יקבלו את הגוף החדש שלהן ראשונות, תסל"א ד 18-13
 5. שאול טוען שמאמינים יקבלו את הגוף הרוחני החדש שלהם ביום התחייה, קור"א טו 23, 52
 6. שאול טוען שמאמינים לא ילכו ל*Hades*, אלא שבמוות אנחנו עם ישוע, קור"ב ה 6, 8; פיל"א 23. ישוע גבר על המוות ולקח את הצדיקים לשמיים ביחד איתו, פטר"א ג 18-22.
- IV. השמיים (Heaven)
- א. מונח זה שימש בשלושה מובנים בכתובים.
1. האטמוספירה מעל הארץ, ברא' א 1, 8; ישע' מב 5; מה 18
 2. השמיים זרועי הכוכבים, ברא' א 14; דבר' י 14; תהל' קמח 4; עבר' ד 14; ז 26
 3. מקום מושבו של אלוהים, דבר' י 14; מל"א ח 27; תהל' קמח 4; אפס' ד 10; עבר' ט 24 (הרקיע השלישי, קור"ב יב 2)
- ב. כתבי הקודש לא מגלים הרבה על החיים שלאחר המוות, כנראה שבגלל שלאנשים נפולים אין דרך או קיבולת להבין (השוו לקור"א ב 9).
- ג. השמיים הם גם מקום (השוו ליוח' יד 2-3) וגם אדם (השוו לקור"ב ה 6, 8). השמיים יכולים להיות גן עדן משוקם (השוו לברא' א-ב; התג' כא-כב). הארץ תטוהר ותשוקם (השוו למה"ש ג 21; רומ' ח 21; פטר"ב ג 10). צלם האלוהים (השוו לברא' א 26-27) משוקם במשיח. כעת ההתחברות האינטימית של גן העדן שוב אפשרית.
- למרות זאת, יתכן שזה מטאפורי (השמים כעיר ענקית ומרובעת, התג' כא 9-27) ולא מילולי. קור"א טו מתאר את ההבדל בין הגוף הפיזי לגוף הרוחני כהבדל בין זרע לצמח בוגר. שוב, קור"א ב 9 (ציטוט מישע' סד 4 ו-סו 17) הוא הבטחה ותקווה נפלאים! אני יודע שכאשר נראה אותו אנחנו נהיה כמוהו (השוו ליוח"א ג 2).
- V. מקורות שימושיים
- א. William Hendriksen, *The Bible On the Life Hereafter*
- ב. Maurice Rawlings, *Beyond Death's Door*

ה 23 זהו משפט תנאי מדרגה שלישית, אשר מתכוון לפעולה סבירה.

☛ **"תביא את קרבנך אל המזבח"** זה רומז בחוזקה על כך שמתי רשם לפני חורבן בית המקדש על ידי הגנרל הרומאי טיטוס ב70 אחרי הספירה. אורח חיים של אהבה מקדים מעשיים דתיים! מערכת יחסים מקדימה לטקסים. בני האדם העדיפות הראשונה אצל אלוהים. רק בני אדם הם נצחיים.

ה 24 **"להתרוצות לאחריך"** זהו ציווי אאוריסטי פסיבי. מערכות יחסים אישיות הם יותר משמעותיות מ- (1) טקסים תקופתיים (מתי ה 24) או (2) החלטות שיפוטיות (מתי ה 25).

ה 26 **"אמן"** ראו נושא מיוחד במתי ה 1.

☛ **"עד אשר תשלם את הפרוטה האחרונה"** "פרוטה" היה המטבע הרומאי הקטן ביותר, *quadrans* (ראו נושא מיוחד במתי יז 24). דין מפיק את מלוא העונש. אהבה ורחמים סולחים על הכל!

מתי ה 27-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

27 "שְׁמַעְתֶּם כִּי נֹאמֵר 'לֹא תִנְאֹף' וְאֲנִי אֹמֵר לָכֶם שְׂכַל הַמְּבִיט בְּאִשָּׁה מִתּוֹךְ תֵּאָוֶה אֵלֶיהָ כְּבָר נֹאֵף אֹתָהּ בְּלִבּוֹ. 29 אִם עֵינֶךָ הַיְמָנִית תִּכְשִׁיל אֹתְךָ, נִקֵּר אֹתָהּ וְהִשְׁלַךְ אֹתָהּ מִמֶּךָ, כִּי מוֹטֵב לָךְ שִׂיאֲבֹד אֶחָד מֵאַבְרָיִךְ מִשִּׁישְׁלֶךְ כָּל גּוֹפֶךָ לְגִיהוֹם. 30 וְאִם יָדְךָ הַיְמָנִית תִּכְשִׁיל אֹתְךָ, קִצֵּץ אֹתָהּ וְהִשְׁלַךְ אֹתָהּ מִמֶּךָ, כִּי מוֹטֵב לָךְ שִׂיאֲבֹד אֶחָד מֵאַבְרָיִךְ מִרְדֵּת כָּל גּוֹפֶךָ לְגִיהוֹם."

ה' 27 "תִּנְאֹף" המונח כאן הוא *moichaomai*. זהו ציטוט מעשרת הדברות שנמצא בשמות כ' 14 ודברים ה' 18. המונח היווני בתרגום השבעים הוא *porneia*. המילה הזאת התייחסה בדרך כלל ליחסי מין מחוץ לנישואים, אך היה לזה גם קונטציה נוספת של פעילות לא הולמת מחוץ לנישואים, כמו הומוסקסואליות או משכב בהמה. בתנ"ך, ניאוף היה רומן מיני אשר עירב אדם נשוי. ישוע הגדיר מחדש חטא מיני כגישה של הלב. מין הוא מתנה מאלוהים, דבר טוב ושלם. אך אלוהים גם שם גבולות על הבעתו למען שלומינו והנאה ארוכת טווח. בני אדם מלאים גאווה ואנוכיות רוצים תמיד ללכת מעבר לגבולות שאלוהים שם. המילים הללו של ישוע בהסקה, מתייחסים גם לפעילות מינית לפני חתונה.

נושא מיוחד: ניאוף (שמות כ' 14, BDB 610, KB 658)
SPECIAL TOPIC: ADULTERY (EXODUS 20:14, BDB 610, KB 658)

I. הקשר

- א. זה ברור שמצווה זו מתקשרת לכבוד האדם לאלוהים שמתבטא בכבוד לחיים, רכוש, ואישה (ראו ירמיהו ה' 8). בתרגום השבעים יש סדר שונה למצוות.
- ב. ההקבלה הדאטרונומית מראה שהאמת של מונח זה רלוונטית לתרבות שלנו.
- ג. כבוד להורים היה מפתח לחברה יציבה, כך גם מצווה זו.
- ד. מצווה זו מרמזת את הבעלות של אלוהים על חיי המשפחה והמין.

II. לימוד מילים

- המונח העיקרי בטקסט זה הוא "ניאוף" (BDB 610). חשוב להבין מונח זה לאור התרבות העתיקה.
- א. בהקשר של הברית הישנה מונח זה נבדל מהמונח "זנות". ניאוף מתייחס לכך שלפחות אחד מהצדדים נשוי. לעומת זאת המונח "זנות" מרמז על כך ששני הצדדים לא נשואים (ראו משלי כ"ג; לא 3). אין הבחנה ברורה במונחים היווניים בברית החדשה.
 - ב. אפשרות זו מסיבה את הסיבה לדגש על מצב משפחתי מכיוון שיש התייחסות לזכויות של ירושה בהקשר להבטחות אלוהים בארץ ישראל. כל 50 שנה (חג היובל) כל האדמות היו אמורות לחזור לבעלות של השבט המקורי (ראו ויקרא כ"ח-17).
 - ג. הניאוף היה נידון תרבותית עוד לפני תורת משה (ראו בראשית י"ב; כ"ו; 7; ל"ט 9)
 - ד. הניאוף נחשב כחטא נגד
 1. בני העם – שמות כ' 14; דברים ה' 18
 2. נישואין - ויקרא י"ח 20
 3. אלוהים – בראשית כ' 1-13; כ"ו 7-11
 - ה. לניאוף היה עונש מוות לשני הצדדים
 1. ויקרא כ' 10
 2. דברים כ"ב 22-24
 3. יחזקאל ט"ז 40 (מטאפורה)
 4. יש אזהרות במשלי א-ט

III. ברית החדשה

- א. ישוע השתמש בספר ויקרא י"ח 18 כתמצית התגלות הברית הישנה (ראו לוקס י' 27). זה מאשר כי עשרת הדיברות קשורים ליחסנו לאחרים.
- ב. במתי ה' 28 ישוע מרחיב את המצוות של הברית הישנה. הוא שם דגש על המניע ולא על הפעולה. היהודים ראו במחשבות כזרע של הנפש. מחשבות האדם הן אלו שבנו אותו (משלי כ"ג; 7). וזה הופך את עשרת הדיברות כמעט לבלתי ניתנות לשמירה-זו המטרה! (ראו גלטים ב' 15-ג' 29).

IV. יישום במציאות של היום

- א. נישואין הם אולי האנלוגיה הכי טובה בהקשר לאורח חיים ומחויבות לאלוהים. זו הדרך הטובה ביותר להבין את המציאות של מושגי הברית הישנה (מלאכי ב 14). הכבוד שלנו לבן/בת הזוג בכל ההיבטים, עוזר לנו להבין את התוכן של פסוק זה..
- ב. יציבות ונאמנות בחיי הנישואין, כמו כן כבוד להורים, הם עמוד תווך של חוזק חברתי ואריכות חיים.
- ג. יש להדגיש כי שמיניות היא מתה מאלוהים (ראו בראשית א 28,27; ט 7,1). זה היה הרעיון של אלוהים והרצון לכל בני האדם. המצוות לא נועדו בשביל למנוע חופש או שמחה מבני האדם אלא בשביל לתת הנחיות אלוהיות לעולם חוטא. הגבולות נועדו בשביל לתת טוב ואושר לטווח הרחוק. למרות שהעולם החוטא ניצל לרעה את מיניות (וכמו כן שאר המתנות של אלוהים), יש למיניות כוח ועוצמה רבה כאשר היא תחת שליטה והנחייה של אלוהים.
- ד. יש לכבד את הקדושה של האדם (זכר או נקבה) בגלל שכולנו נבראנו בצלמו של אלוהים (בראשית א 27). אסור לשים את המוקד על "אני/עצמי" בתחום זה.

ה 28 "בָּלְבוּ" ראו נושא מיוחד במתי ה 8.

ה 29-30 זה בבירור מכונן להגזמה עבור השפעה רגשית! חטא מסוכן והתוצאות שלו נצחיות!

ה 29 "אם" אלו הם משפטי תנאי מדרגה ראשונה אשר התיימרו להיות נכונות מנקודת מבטו של המחבר או למטרותיו הספרותיות. בני אדם הושפעו מבראשית ג. אנחנו לא מה שנבראנו להיות.

NASB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

"תכשיל אותך"
"מובילה אותך לחטא"
"תוביל למפלתך"

המונח הזה שומש עבור המכניזם הפעיל והמפתה של מלכות חיות. ראו את המקביל במרקוס ט 43-48 והזכרתו השנייה של ישוע על הנושא במתי יח 8-9. כיוון שכל בני האדם מושפעים על ידי חטא (חטאים שונים עבור אנשים שונים), אנחנו חייבים לקחת אחריות אישית להסיר את עצמינו ממקומות/דברים/אירועים של פיתוי (משלי א-ט; אפסוס ד 27; ו 10-18; יעקוב ד 7; ראשונה לפטרוס ה 8-9). אנחנו לא נוכל להאשים את השטן, או תורשה, או מצבים עבור החטאים שלנו כאשר נעמיד לדין מול אלוהים על מתנת החיים שהביא לנו (ראו. מתי כה 31-46; התגלות כ 11-15). אנחנו סוכנים חופשיים בעלי מורל אשר נוצרו בצלם אלוהים, המחויבים להביא דין וחשבון עבור חיינו אליו!

■ "שִׁיאֲבֹד" המונח הזה מופיע גם במתי ה פסוק 29 ופסוק 30. ראו נושא מיוחד: *Apollumi* במתי ב 1.

ה 29, 30 "לְגִיהוֹם" ישנו גיהנום נצחי וחטא הוא הכרטיס כדי להיכנס אליו! ראו נושא מיוחד במתי ה 22.

מתי ה 31-32 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³¹נֹאמֶר, 'אִישׁ כִּי יִשְׁלַח אֶת אִשְׁתּוֹ יִתֵּן לָהּ סֶפֶר כְּרִיתוֹת'. (דברים כד' א')³²וְאֵינִי אוֹמֵר לָכֵם: כָּל הַמְגַרֵּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ חוּץ מֵאֲשֶׁר עַל-דִּבְרֵי זְנוּת, עוֹשֶׂה אוֹתָהּ לְנוֹאֶפֶת; וְהַלּוֹקֵחַ אֶת הַגְּרוּשָׁה לְאִשָּׁה נּוֹאֵף הוּא."

ה 31 "יִשְׁלַח אֶת אִשְׁתּוֹ" פסוקים 27-32 ופרק יט 3-12 מתמודדים עם אותה הבעיה. היזהרו לא להכניס את הרעיונות התרבויות המוקדמות שלכם לקטעים האלו! בהקשר, ישוע הציג את הדרכים בהם אדם מבצע ניאוף מעבר לאלו הנלמדים על ידי פרושים: (1) תשוקה מנטלית ו- (2) גירוש בן או בת זוג חוץ מחוסר נאמנות מינית (ראו. דברים כד 1). ישוע מראה את עצמו בתור מפרש נכון של הכתובים (ה 17-19, 21-48).

NASB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

"ספר כריתות"
"הודעת גירושין"
"צו הרחקה"

זהו ציטוט מדברים כד 1-4. משה עשה זאת כדי להגן על אשתו שהייתה ללא זכויות או משאבים כלל בזמנים ההם ובתרבות ההיא. מתימר כי היו נישואים מחודשים. יחד עם זאת, ישוע הדגיש שזאת הייתה כניעה לנפילה שלהם, לא האידיאל של אלוהים. גירושים הם לא חטא בלתי נסלח, אך זהו כישלון אשר משפיע על יציבות חברתית.

ה 32

NASB, NRSV
NKJV
TEV
NJB

"חוך מאשר על דבר ניאוף"
"עבור כל סיבה חוך מחוסר מוסריות מינית"
"היא לא הייתה לא נאמנה"
"חוך מהסיבה של נישואים לא חוקיים"

פסקת "החוך מ..." הזו ייחודית לבשורתו של מתי. כנראה בגלל שזה היה קשור לנקודת מבטם של יהודים על זכויות ירושה אשר ניתנו על ידי אלוהים שגויים לא יבינו. "ניאוף" הוא המונח *porneia*, כפי שמופיע במתי ה 27. זה התייחס לכל התנהגות מינית בלתי הולמת. זה היה מפורש לעיתים קרובות כ"יחסי מין אסורים" או "חוסר נאמנות". היו שני פירושים של בתי ספר רבניים: (1) שמאי, אשר אישרו גירושין רק במצב של פעילות מינית לא הולמת ("מספר חוסרי צניעות", דברים כד 1) ו- (2) הילל, אשר אישרו גירושין עבור כל סיבה ("היא לא מצאה חן בעיניו" דברים כד 1). גירושין הפכו לבעיה גדולה ביהדות. חלק מהמלומדים רואים במונח הזה קשור לא למגע מיני, אלא לגילוי אריות (ראו. ויקרא יח; ראשונה אל הקורניתים ה 1). עדיין אחרים חושבים שזה קשור לנושא הבתולין אשר דנים בדברים כב 13-21. בתנ"ך, ניאוף השפיע על הירושה המשפחתית, אשר הייתה קדושה וניתנה על ידי אלוהים (יהושוע יב-כד). "שנת היובל" היא תיאור נושא זה.

■ **"עושה אותה לנאפת"** זהו מקור הווה אאוריטי. הקול הפסיבי חיוני בהבנה נכונה של "עושה אותה לנאפת". המעשה עצמו של גירושין מאישה גורם לאישה לקבל סטיגמה מהחברה כאישה נאפת בין אם היא אשמה או לא. האחד שמתחתן איתה אחרי זה גם יקבל סטיגמה. זאת לא הצהרה דוגמטית הטוענת כי להתחתן מחדש הינו ניאוף (ראו. A. T. Robertson בספרו *Word Pictures in the New Testament*, כרך 1. עמוד 155). צריך לציין כי חייבים להתמודד עם הנושא הקשה של גירושין בהקשר לתוכן. כאן זה מסר לתלמידים בעוד שבמתי 9-1 ומרקוס 2-12 הרקע הוא שאלות תכססיות של הפרושים. אנחנו חייבים להגן מפני יצירת תיאולוגיה עצמית בנוגע לגירושין על ידי חיבור שני הקטעים הללו ולהגיד שלישוע יש נקודת מבט תיאולוגית ניטרלית על הנושא.

מתי ה 33-37 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³³ "עוד שמעתם כי נאמר לראשונים 'לא תשבע לשקר ושלם לאדני נדרך'. (ויקרא יט' יב'; דברים כג' כב'; במדבר ל' ג'-ד')³⁴ ואני אומר לכם שלא להשבע בכלל: לא בשמים, כי כסא אלהים הם;³⁵ אף לא בארץ, כי הדום רגליו היא; ולא בירושלים, שהרי 'קרית מלך רב' היא. (תהילים מח' ג')³⁶ גם בראשך אל תשבע, כי אינך יכול להפך שעה אחת ללבנה או לשחורה.³⁷ אך תהא מלתכם 'כן', 'כן'; 'לא', 'לא'. יותר מזה מן הרע הוא."

ה 33 "תשבע" זה היה אזכור למספר קטעים בתנ"ך. זה לא התכוון לקלל, אלא שימוש בשמו של אלוהים בשיחה כדי להבטיח את האמת בהצהרותיו של אדם (ראו. מתי כג 16-22; יעקוב ה 12). שבועות או הבטחות בתנ"ך עלולים להתייחס ל- (1) הלל (ראו. דברים ו 15); (2) תהליכים משפטיים (ראו. שמות כ 7; ויקרא יט 12); או (3) אישור על כך שמהו נעשה (ראו. ויקרא כז; במדבר ל 2; דברים כג 21-22). ישוע היה מעורב בשבועה במתי כו 63-64. שאול נשבע בשנייה אל הקורניתים א 23, גלטים א 20, פיליפים א 8 וראשונה אל התסלוניקים ב 5. שבועה נוספת נמצאה בעברים ו 16. ההתמקדות היא לא בלהישבע, אלא בחוסר יכולת לבצע את השבועה במקרה הנכון!

ה 34-36 זה מראה כמה הרבנים פיתחו חופשיות בקיום או הפרה של הבטחות (ראו. מתי כג 16-22). זאת הייתה דרך להראות כמישהו שאומר את האמת על ידי קישור הצהרתו עם דמות אלוהית, אך כל הזמן לדעת כי השבועה של אותו הבן אדם, אשר התבטאה במספר אופנים, הייתה ללא כפייה משפטית.

ה 34 "שלא להשבע בכלל" ישוע העיד תחת שבועה במתי כו 63-64. שאול לעיתים קרובות אישר את מילותיו על ידי שבועה בשמו של אלוהים (ראו. שנייה אל הקורניתים א 23; גלטים א 20; פיליפים א 8; ראשונה אל התסלוניקים ב 5, 10). הבעיה היא כנות, לא הגבלות בלתי שבועה (ראו. יעקוב ה 12).

ה 37 "אך תהא מלתקם נ'ן, כן; לא', לא" ישוע היה מודאג מכנות, לא עם תבנית! אחרים אשר טוענים כי מכירים את אלוהים אמורים להיות כנים ואמינים, לא ערמוניים.

NASB	"רע"
NKJV, NRSV	"הרע"
TEV, NJB	"הרשע"

הדפוס הנטוי של המונח ביוונית יכול להיות ללא מין, "רע" או זכרי, "האחד שהוא רע" (ראו נושא מיוחד במתי ד 5). אותה הדו משמעות מופיעה במתי ו 13; יג 19, 38; יוחנן יז 15; שנייה אל התסלונים ג 3; ראשונה ליוחנן ב 13, 14; ג 12; ה 18-19.

לרשע יש מספר צורות

1. מערכת עולם כושלת, בראשית ג; אפסים ב 2; יעקוב ד 4

2. רוע אישי, אפסים ב 2

3. אנשים שנפלו לחטא, אפסים ב 3; יעקוב ד 1-2

רשע מחפש הזדמנות להרוג, לגנוב ולהרוס. רק רחמיו של אלוהים, בנו ורוחו מאפשרים לנו לחיות חיים מלאי שמחה, משמעות ושבעי רצון!

מתי ה 38-42 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁸"שמעתם כי נאמר עין תחת עין, שן תחת שן. (שמות כא' כד'; ויקרא כד' כ')³⁹ ואני אומר לכם שלא להתקומם על עושה הרע. אדרבא, הסוטר לך על הלחי הימנית, הפנה אליו גם את האחרת.⁴⁰ מי שרוצה לתבע אותך לדין כדי לקחת את כתנתך, הנח לו גם את מעילך.⁴¹ ומי שמאלץ אותך ללכת אתו מרחק של מיל אחד, לך אתו שנים.⁴² תן למבקש ממך ואל תפנה מן הרוצה ללוות ממך." (תהילים לז' כא'; דברים טו' ז'-ח')

ה 38 "עין תחת עין" זה אזכור לשמות כא 24, ויקרא כד 20 ודברים יט 21. החוק הזה, כמו תעודת גירושין, היה במקורו מיועד להתמודד עם בעיה חברתית במטרה להגביל נקמה אישית. זה לא הרשה לאנשים או למשפחות לנקום, אלא זה היה קו מנחה לבית המשפט. זה בדרך כלל ירד לשווי כספי על ידי שופטים יהודיים. יחד עם זאת, העיקרון של הגבלת נקמה אישית עדיין קיים.

ה 39-42 אלו היו סדרה של חמש דוגמאות מהאתיקה החדשה של ישוע בנוגע ליחסים שלנו בין אחרים, גם אנשים מאמינים וגם לא מאמינים. אלו הן דוגמאות תנאי היסטוריות. הם תומכים ביחס, לא בכלל קשוח ומהיר עבור כל חברה או גיל. זהו ברוחה של הקבוצה המאמינה שנפגעה אשר אמורים לפעול בצורה חיובית עם אהבה. זה לא אמור להיות מפורש ככיסוי של בקשות לא הולמות או חוזרות מאנשים ערמוניים או עצלנים.

ה 39 "עושה הרע" זה יכול, בהקשר הזה, להתייחס למערכת המשפטית של המאה הראשונה במובן שעדיף לסבול עלבונות נוספים מאשר לקחת אח מאמין לשופט לא מאמין. אם "הרע" מתייחס למתי ה 37, זה יכול להיות קשור לשטן. התרגום של Charles B. Williams, *The New Testament in the Language of the People*, נותן אופציה שלישית, "האחד שפוגע בך".

ה 40 "כתנתך... מעילך" הפריט הראשון של ביגוד מתייחס להלבשה תחתונה והשני לבגד החיצוני. זאת הצהרה היפרבולית. ישוע לא מעודד עירום! זה התייחסות לשמות כב 26-27; דברים כד 10-13. האמת המרכזית בכל החלק הזה היא שמישחיים צריכים ללכת מעבר למה שמצפים מהם. המטרה היא לעודד לא מאמינים להימשך לאלוהים על ידי מעשיהם של האנשים שלו (ראו. מתי ה 16; ראשונה לפטרוס ב 12).

ה 41 זה תנאי היסטורי לזמן בו צבא של אומה כובשת אומה אחרת. המילה "מאלץ" היא נגזרת פרסית, אשר במקורה התכוונה לדוור. זה הפך להיות המושג בו משתמשים לכל סוג של עבודת כפייה על ידי צבא כובש או ממשלה אזרחית. דוגמא לכך היא במתי כז 32. משיחיים אמורים ללכת מעבר למה שדורשים או מצפים מהם.

ה 42 זה לא התכוון להיות כלל קשוח ומהיר על הלוואה, אלא יחס של אהבה ופתיחות אחד כלפי השני, במיוחד לעניים, הנזקקים והמנודים (ראו. שמות כב 25; דברים טו 7-11; משלי יז 17).

מתי ה 43-48 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁴³"שמעתם כי נאמר 'אהב את רעך ושנא את אויבך'. (ויקרא יט' יח')⁴⁴ ואני אומר לכם, אהבו את אויביכם והתפללו בעד רודפיכם,⁴⁵ למען תהיו בנים לאביכם שבשמים, כי הוא מזריח שמשו על רעים ועל טובים וממטיר גשם על צדיקים ועל רשעים. (תהילים קמה' ט')⁴⁶ הן אם תאהבו את אוהביכם מה שזכרנו? הלא גם המוקסים עושים זאת.⁴⁷ ואם תשאלו בשלום אחיכם בלבד, מהו המיוחד שאנכם עושים? הלא גם הגויים עושים זאת.⁴⁸ לכן היו שלמים, כמו שאביכם שבשמים שלם הוא." (ויקרא יט' ב')

ה 43 הציטוט אשר ישוע התייחס אליו הוא תרכובת.

1. "אהב את רעך" הוא מויקרא יט 18. נראה כי ישוע רואה בזה כטקס חשוב, אפילו רשום יחד עם עשרת הדברות במתי יט 18-19. במרקוס יב 31, זאת המצווה השנייה בחשיבותה אחרי דברים ו 4-5, ובאופן דומה בלוקס י 25-28.

שאלו משתמש בטקסט הזה כסיכום לכל התורה ברומים יג 8-10.

2. "ושנא את אויבך" הוא לא ציטוט מהתנ"ך, אלא מסקנה שכחה על ידי אנשי דת אקסקלוסיביים יהודים (פרושים, צדוקים, אסים).

כמה שונה האתיקה של הממלכה החדשה מהמודל של העולם שרוי בחטא של "אני העצמי", "יותר לי בכל מחיר", "מה יצא לי מזה?"! לדעת את אלוהים משנה את הכל (ראו. מתי ה 20, 48)!

ה 44 תרגום KJV באנגלית מוסיף ביטוי מלוקס ו 27-28. זה לא מופיע בכתבי היד היוונים העתיקים א או B או במספר כתבי יד עתיקים המופרדים גאוגרפית.

בפסוק 44 ישנם שני משפטי ציווי בהווה: "אהבו והתפללו" ועוד צורת בינוני בהווה, "רודפיכם". משפטי ההווה הללו מדברים בצווי מתמשך, שניהם על לאהוב ולסלוח מצד המאמין יחד עם האפשרות לרדיפות מתמשכת. מלכות השמים שונה באופן קיצוני מהסדר בעולם הנוכחי!

ה 45 "למען תהיו בנים לאביכם שבשמים" אורח החיים של מאמינים מראה בבירור לאיזו משפחה הם שייכים אלה: של אלוהים או של השטן. ילדים מתנהגים כמו אביהם (ויקרא יט 2).

ה 46-47 מעשיהם של מאמינים חייבים להיות מעבר לציפיות המעשים החברתיים של הלא מאמינים. הפסוקים הללו מכילים שני משפטי תנאי מדרגה שלישית אשר רומזים על פעולה עתידית.

ה 46 "שזכרנו" זה היה נושא שחזר על עצמו בדרשה על ההר (ראו. מתי ו 1, 2, 4, 6). ראו נושא מיוחד במתי ה 12.

ה 48

NASB	"אתם אמורים להיות שלמים"
NKJV	"תהיו שלמים"
NRSV	"היו שלמים"
TEV, NJB	"עליכם להיות שלמים"

זה התייחסות לויקרא יא 44, 45; יט 2; כ 7, 26. המונח הזה התכוון פשוטו כמשמעו ל"בוגרים" או "מצוידים". זוהי הצהרה חזקה שהסטנדרט האולטימטיבי של אלוהים לצדק הוא עצמו (ראו. דברים יח 13).

בני אדם לא יכולים להשיג שלמות חוץ מדרך המשיח (ראו. שנייה אל הקורינתים ה 21). יחד עם זאת, מאמינים צריכים לשאוף לכך כל יום בחייהם. חייב להיות שוויון תאולוגי בין (1) ישועה המתקבלת כמתנת אלוהים הניתנת לנו חינם דרך המשיח, קידוש עמדתו ו- (2) שאיפה להיות דומים לישוע, אשר נקרא קידוש מתקדם.

חלק מהפרשנים רואים בפסוק הזה כסיכום של הפסקה המיידית בלבד. אם כך, זה יתמקד על אהבתו הכוללת של אלוהים שהילדים שלו צריכים לחקות.

נושא מיוחד: התקדשות SPECIAL TOPIC: SANCTIFICATION

הברית החדשה מכריזה כי כאשר חוטאים באים לישוע באמונה וחזרה בתשובה (ראה מרקוס א 15; מעשי השליחים ג 16, 19; כ 21), באופן מידי הם מוצדקים ומקודשים. זוהי עמדתם החדשה במשיח. הצדקה של המשיח זוכה למאמינים (ראה גלטים טו 6; רומים ד). כעת הם צדיקים וקדושים (מעשה אלוהים שקשור למשפט).

אבל הברית החדשה גם מעודדת את המאמינים לחיות חיי קדושה והתקדשות. זו גם עמדה תיאולוגית בעבודה שהמשיח עשה וגם קריאה לחיות חיים בצלם המשיח ביום יום. כמו שהישועה מצד אחד היא מתנה מאלוהים אבל מצד שני היא דורשת אורח חיים בצלם המשיח, כך גם התקדשות.

אורח חיים בצלם המשיח

תגובה ראשונית

רומים ו 19	מעשי שליחים כו 18
ב קורינתים ז 1	רומים טו 16
אפסים א 4; ב 10	א קורינתים א 2-3; ו 11
א תסלוניקים ג 13; ד 3,7-4; ה 2	ב תסלוניקים ב 13
א טימותיאוס ב 15	עברים ב 11; י 10,14; יג 12
ב טימותיאוס ב 21	ב פטרוס א 2
א פטרוס א 15-16	
עברים יב 14	

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. האם ישוע פירש מחדש את התנ"ך או שינה אותו?
2. מה הכוונה במילה "קיים" במתי ה 17 ו-18?
3. האם מישהו יכול לאבד את הישועה שלו על ידי כך שהוא יקרא למישהו בשם גנאי (פסוק 22)?
4. מה יכול להגיד מתי ה 23-24 על הטקסי הפולחן המודרניים שלנו?
5. האם נישואים מחדש הם ניאוף?
6. האם שבועה בבית משפט נחשבת כחטא?
7. הסבר איך מתי ה 17-20 ו-48 בונים את שאר הפסוקים.

מתי ו

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
לימוד בנושא צדקה	עשו טוב בשביל לרצות את אלוהים	לימוד על מעשי צדקה	לימוד בנושא גמילות חסדים	לעשות צדקה בסתר
ו 1	ו 4-1	ו 1	ו 1	ו 4-1
ו 4-2		ו 4-2	ו 4-2	
לימוד בנושא תפילה	דוגמה לתפילה		לימוד בנושא תפילה	תפילה בסתר
ו 15-5	ו 15-5	ו 6-5	ו 6-5	ו 6-5
				אך להתפלל את תפילת האדון
		ו 8-7	ו 13-7	ו 15-7
		ו 15-9		(13-9)
			ו 15-14	
לימוד בנושא צום	לצום רק לעיני אלוהים		לימוד בנושא צום	לצום בסתר
ו 18-16	ו 18-16	ו 18-16	ו 18-16	ו 18-16
אוצרות בשמיים	לאגור אוצרות בשמיים		אוצרות בשמיים	אוצר אמיתי
ו 21-19	ו 21-19	ו 21-19	ו 21-19	ו 21-19
אור הגוף	המנורה של הגוף		האור של הגוף	העין, היא המנורה של הגוף
ו 23-22	ו 23-22	ו 23-22	ו 23-22	ו 23-22
אלוהים והממון	אתה לא יכול לשרת אלוהים ואת העושר		אלוהים ורכוש	אלוהים וכסף
ו 24	ו 24	ו 24	ו 24	ו 24
דאגה וחרדה	אל תדאגו			בטחו בהשגחתו של אלוהים
ו 34-25	ו 34-25	ו 33-25	ו 27-25	ו 34-25
			ו 34-28	
		ו 34		

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות לפסוקים 8-1 ו-16-18

- א. מתי ה מתאר את תכונותיהם של אנשי אלוהים ונקודת מבטו של אלוהים על צדק אמיתי. מתי ו מתייחס לנקודת מבטה של המסורת היהודית על מה מגדיר צדק (עזרה לזולת, תפילה וצום).
- ב. אלו לא בדיוק כללים ספציפיים, אלא בדיקת יחס למאמינים. להגדרה נכונה של צדק, ראו מתי ה 20, 48. זה יכול להיות שלנו רק כמתנה מאלוהים דרך המשיח (ראו. שנייה אל הקורנתים ה 21). יחד עם זאת, ההודיה שלנו מקדמת אותנו להדמות יותר כמו ישוע.
- ג. ההתחייבות הקיצונית הנדרשת מהתלמידים מוצגת בבירור, לא בכללי בטון אלא בעקרונות רוחניות.
- ד. ישנה מטרה גם שלילית וגם חיובית בדרשה על ההר.
 1. להראות לנו את סוג החיים שלא אלוהים יש את הזכות לצפות מאנשיו לחיות בו, הדפוס לחיים מלאי רוחניות
 2. להראות את החוסר יכולת של אדם לשמור את המצוות של אלוהים.זה מראה לנו את מלוא החטא שלנו, בדומה לעשרת הדברות (ראו. גלטים ג 15-29). אף אחד לא יכול לעמוד באור הזרקורים שלה.
- ה. יכול להיות שמת' ו 5, 6 מתייחס לבעיות היהודים בתפילה, בעוד שפרק ו פסוקים 7-8 מתייחס לבעיות פגניות בתפילה.

לימוד מילים וביטויים

מתי ו 4-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 "השמרו מלעשות את צדקתכם לפני בני אדם מתוך כוונה שיראו אתכם; אם תעשו כן, אין לכם שכר אצל אביכם שבשמים." 2 לכן בעשותך מעשי חסד אל תשמיע קול תרועה לפניך כמו שעושים הצבועים בבתי הכנסת וברחובות כדי שיכבדו אותם הבריות. אמן אומר אני לכם, שכרם אתם. 3 ואתה בעשותך מעשה חסד אל תדע שמאלך את אשר עושה ימיןך, 4 למען יהיו חסדיך בסתר ואביך הרואה במסתרים יגמל לך. ("תהילים קלט' ב')

NASB, NRSV	"השמרו מלעשות"
NKJV	"שימו לב שלא תעשו"
TEV	"הזהרו לא לפעול"
NJB	"הזהרו לא להציג"

1 ו "השמרו" הוא ציווי פעיל בהווה. זה אומר פשוטו כמשמעו "חישבו באופן קבוע". אלוהים מסתכל על הלב (מניעים) לפני היד (מעשים)!

■ "צדקתכם" הפסקה הזאת עוסקת בשלושה היבטים של המנהגים היהודיים הדתיים במאה הראשונה אשר לימדו כדי להפוך מישהו לצדיק בעיני אלוהים: (1) עזרה לזולת (מתי ו 4-2); (2) תפילה (מתי ו 5-15); ו- (3) צום (מתי ו 18-19). הזהרו מראוותנות דתית (ראו. מתי ה 20). הרבה דברים יכולים טובים או רעים כתלות ביחס, מניע ומטרה!

"צדיקות" יוצגה על ידי עזרה לזולת בימיו של ישוע. עזרה לזולת הייתה מערכת יהודית שבועית ברצון חופשי שהציעה עזרה לעניים והנזקקים.

נושא מיוחד: מעשה צדקה SPECIAL TOPIC: ALMSGIVING

I. המונח עצמו

- א. התפתח ביהדות
- ב. הוא מתייחס לנתינה לעניים ונזקקים.
- ג. המקור של המילה באנגלית (almsgiving) הוא במילה היוונית *eleēmosunē*.

II. הקשר מהברית הישנה

- א. המושג של עזרה לעניים הופיע עוד בתורה
 1. הקשר ראשי, דברים טו 7-11
 2. "לקיטה", להשאיר חלק מהיבול לעניים, ויקרא יט 9; כג 22; דברים כד 20
 3. "שנת שבתון", בשנה השביעית יש לעניים את האפשרות לאכול מהיבול, שמות כג 11-10; ויקרא כה 2-7
- ב. המושג התפתח בספרות חכמה (להלן מספר דוגמאות)
 1. איוב ה 8-16; כט 12-17 (הרשעים מתוארים בפרק כד פסוקים 1-12)
 2. תהילים יא 7
 3. משלי יא 4; יד 31,21; טז 6; כא 13,3

III. התפתחות המונח ביהדות

- א. החלק הראשון של המשנה עוסק בנושא כיצד להתייחס לעניים, נזקקים, ולבני צוות לוי.
- ב. מספר ציטוטים
 1. ספר בן-סירא ג 30 "כשם שמים מכבים אש בוערת, כך גם צדקה מכפרת על חטא" (NRSV)
 2. ספר טוביה ד 1-6⁶ למי שפועל על פי האמת יצליח בכל דרכיו. לכל מי שעושה צדקה⁷ תן נדבר מנכסיו, ואל תחסוך מהנדבה שאתה נותן. אל תתעלם מהעני, וכך אלוהים גם לא יתעלם ממך.⁸ אם יש לך הרבה רכוש, תחלק מתנות בהתאם; אם יש לך מעט, אל תפחד לתת בהתאם למעט שיש לך.⁹ כי בכך אתה משקיע לעתיד, ליום שתהיה בצורך.¹⁰ כי מעשי צדקה מצילים ממוות ושומרים אותך מהחושך.¹¹ אכן, כל מי שעושה מעשי צדקה נותן מנחה לאלוהים." (NRSV)
 3. ספר טוביה יב 8-9,⁸ זה טוב להתפלל ולצום, אבל יותר טוב משניהם לעשות מעשי צדקה. עדיף מעט בצדקה מאשר עושר שהושג במעשים רעים. עדיף לתת נדבה מאשר לחפש זהב.⁹ שהרי מעשי צדקה מצילים ממוות ומנקים כל חטא. מי שיעשה מעשי צדקה ייחנה מהחיים במלואם" (NRSV)
- ג. הציטוט האחרון מספר טוביה יב 8-9 מראה את הבעיה שהתפתחה. מעשי אדם הם המפתח לסליחה ושפע.

מושג זה התפתח עוד יותר בתרגום השבעים, המנח היווני "מעשי צדקה/נדבה" (*eleēmosunē*) הפך למילה נרדפת ל"צדקה" (*dikaiosunē*), BDB 842, ברית האהבה והנאמנות של אלוהים, ראו דברים ו 25; כד 13; ישעיהו א 27; כח 17; נט 16; דניאל ד 27).
- ד. מעשי צדקה של אדם הפכו לאמצעי בשביל להשיג שפע עלי אדמות וישועה לאחר המוות. מבחינה תיאולוגית המעשה עצמו בלט/היה המוקד ללא התייחסות למניע. אלוהים מסתכל על הלב, ואז שופט את המעשים. בהתחלה זה היה הלימוד של הרבנים, אך איכשהו לימוד זה הלך לאיבוד בגלל צדקה עצמית (ראו מיכה ו 8).

IV. ההתייחסות בברית החדשה

- א. המונח מופיע במקומות הבאים
 1. מתי ו 4-1

2. לוקס יא 41; יב 33
3. מעשי שליחים ג 2-10; י 31,42; כד 17
- ב. ישוע מלמד על ההבנה המסורתית של צדקה (ראו II Clement 16:4)
 1. מעשי צדקה
 2. צום
 3. תפילה
- ג. בדרשה על ההר (ראו מתי ה-ז), ישוע משנה בצורה קיצונית את ההשקפה המסורתית של צדקה (כלומר, לבטוח במעשי אדם). ה "ברית החדשה" כפי שמוצגת בירמיהו לא 31-34 הפכה להיות הסטנדרט החדשה למעמד של צדקה מול אלוהים (ראו רומים ג 19-31). אלוהים נותן לב, דעת, ורוח חדשה. המוקד הוא לא על מעשי אדם אלא על מעשיו של אלוהים (כלומר, יחזקאל לו 27-26).

☐ **"לִפְנֵי בְנֵי אָדָם"** יש כמה דברים שמאמינים חייבים לעשות "לפני בני האדם".

1. להאיר את אורכם, מתי ה 16
2. להודות במשיח, מתי י 32

☐ **"מתוך כוונה שיראו אתכם"** המונח האנגלי "theatrical" הוא נגזרת של המילה היוונית (*theamai*), אשר כוונתה הייתה "להביט בתשומת לב". למונח "צבועים" במתי ו 2 יש גם אטימולוגיה תאטרלית. הפרושים היו דת שמציגה את עצמה במשחק (ראו. ה 20).

☐ **"שֶׁכָר"** המונח הזה נמצא במתי ו 1, 2, 5, 16 וכוונתו היא "לקבל שכר מלא" (ראו. פיליפים ד 18). התנ"ך מלמד על שכר, אך לא על בסיס יחס המאמינים, לא על מעשיהם בלבד (מתי ז 21-23). ביטוי דומה במתי ו 2 היה ניב עבור "קבלה התקבלה ושחתמו עליה". ראו **נושא מיוחד** במתי ה 12.

ו 2 **"מעשי חסד"** עזרה לזולת הייתה דרך לעזור לעניים על בסיס שבועי. הרבנים אפילו ראו בכך כבעל תכונות לישועה (ראו. טוביה יב 8-9; קהלת ג 30; כט 11-12).

☐ **"אל תשמיע קול תרועה לפניך"** זה היה מפורש לעיתים קרובות כהתייחסות לכלי הקיבול המתכתי דמוי החצוצרה בבית המקדש בו שמו כסף (ראו. לוקס כא 2). כל כלי קיבול כזה היה עם מטרה ייעודית אחרת. יחד עם זאת, שום ראייה היסטורית ברורה נמצאה בספרות היהודית עבור כלי הקיבול האלו. לפיכך, זה כנראה צורת ביטוי למישהו שקורא לתשומת לב למעשי הדת שלו.

☐ **"הצבועים"** ראו נושא מיוחד בהמשך

נושא מיוחד: צביעות (במתי) SPECIAL TOPIC: HYPOCRITES (in Matthew)

מילולית התרגום של מונח יווני זה (*hypokritēs*) "לשפוט לא נכון". המשמעות יכולה להיות (1) אולי יש הקשר לעולם התאטרון, לדבר מאחורי מסכה (כלומר, שחקן) או (2) הכוונה היא "לפרש יתר על המידה".

הפרושים עשו טקסים דתיים (לרוב בפומבי) בשביל לזכות לשבחים מבני האדם ולא כדי לרצות את אלוהים (אם כי אני בטוח שזה היה אחד מתוך מספר מניעים):

1. מתן נדבה, לא רק בשביל לעזור לעניים, אלא גם בשביל לקבל שבח מבני אדם, מתי ו 2
2. התפללו בבתי הכנסת ובציבור בשביל להראות על ידי העם, מתי ו 5
3. כאשר הם צמו הם נראו קודרים בשביל להרשים אחרים מהרוחניות שלהם, מתי ו 16
4. הם אמרו אחד ועשו משהו אחר (ראו מתי טו 7-9; מרקוס ז 1-7; ישעיהו כט 13)
5. הם שאלו את ישוע שאלות מורכבות לא בשביל לדעת את האמת אלא בשביל להכשילו, מתי כב 15-22
6. הם מנעו מאחרים להיכנס למלכות אלוהים, מתי כג 13-15
7. הם נתנו מעשרות ממנתה ושבתי כמון, אך הזניחו את הדברים החשובים יותר שבתורה, מתי כג 23
8. הם טיהרו את הכוס ואת הקערה מבחוץ ולא מבפנים, מת כג 25

9. הם היו קברות יפים מבחוץ אך מבפנים מלאים בטומאה, מתי כג 27-28 (ראו *Dictionary of Biblical Imagery*, p. 415)

10. הם היו מלאי צדקה עצמית, מתי כג 29-30

11. יש להם מקום מיוחד בגיהנום, מתי כד 51

NASB	"כדי שיכבדו אותם בני האדם"
NKJV	"כדי שיהיה להם כבוד מבני האדם"
NRSV	"כדי ישבחו אותם אחרים"
TEV	"כדי שאנשים ישבחו אותם"
NJB	"כדי לקבל הערצה מבני אדם"

אלוהים מסתכל על הלב (ראו. שמואל א טז 7; משלי כא 2; לוקס טז 15; יוחנן יב 43; מעשי השליחים א 24; טו 8; רומים ח 27; התגלות ב 23).

NASB	"אמן אומר אני לכם"
NKJV	"בבטחה, אני אומר לכם"
NRSV	"באמת, אומר אני לכם"
TEV	"זכרו זאת"
JB	"ברצינות אני אומר לכם"
NJB	"באמת אני אומר לכם"

פשוטו כמשמעו "אמן, אמן" (ראו. מתי ו 2, 5, 16), זה שומש באופן ייחודי על ידי ישוע להצגת הצהרות משמעותיות. השורש התנכי ל"אמן" הוא מהימנות, לויאליות או נאמנות. היה לזה את הקונוטציה של "אני מכין הצהרה מהימנה, תקשיבו טוב". ראו נושא מיוחד במתי ה 18.

● **"שְׁכַרְם אַתֶּם"** המילה הזאת "שכר" אשר נמצאה בפפירוס המצרי (ראו James Moulton and George Milligan, *The Vocabulary of the Greek Testament*, עמוד 413) ציינה שכר או רווח. המילה הזאת הופיעה במתי ה 12, 46; ו 1, 2, 5, 16.

ו 3 זה היה ביטוי לסודיות. זה לא היה אמור להילקח במובן מילולי. זאת הייתה תגובה והגנה נגד ראוותנות דתית.

ו 4 **"וְאַבְיֵךְ הַרְוָא בְּמִסְתָּרִים"** החשיבות באמונה אישית ופרטית נמצאת בביטחון האישי של המאמין באלוהים. מאמינים מראים את מערכת היחסים האישית שלהם לאלוהים במעשים הלא נראים הרבה יותר מכל דרך אחרת (ראו. מתי ו 6, 18). גישה, לא סודיות, היא המפתח (ראו. מתי ה 16). לעיתים ניהול כספים יכול להיות עדות טובה, דוגמא, J. C. Penney and R. G. Letourneau.

נושא מיוחד: שפה אנטרופומורית לתאר אלוהות

SPECIAL TOPIC: ANTHROPOMORPHIC LANGUAGE TO DESCRIBE DEITY

1. סוג זה של שפה (כלומר, אלוהות מתוארת מתארת במונחים אנושיים) נפוץ מאוד בבשרית השינה (כמה דוגמאות)

א. חלקי הגוף הפיזי

1. עיניים – בראשית א 4, 31; ו 8; שמות לג 17; מדבר יד 14; דברים יא 12; זכריה ד 10
2. ידיים – שמות טו 17; מדבר יא 23; דברים ב 15
3. זרוע – שמות ו 6; טו 16; דברים ד 34; ה 15
4. אוזניים – מדבר יא 18; א שמואל ח 21; ב מלכים יט 16; תהילים ה 1; י 17; יח 6
5. פנים – שמות לג 11; ויקרא כ 3, 5, 6; מדבר ו 25; יב 8; דברים לא 17; לב 20; לד 10
6. אצבע – שמות ח 19; לא 18; דברים ט 10; תהילים ח 3
7. קול – בראשית ג 9, 11, 13; שמות טו 26; יט 19; דברים כו 17; כז 10
8. רגל שמות כד 10; יחזקאל מג 7

9. צורה אנושית – שמות כד 9-11; תהילים נז; ישעיהו ו 1; יחזקאל א 26
 10. מלאך אדוני – בראשית טז 7-13; כב 11-15; לא 11,13; נח 15-16; שמות ג 4, 13-21; יד 19;
 שופטים ב 1; ו 22-23; יג 3-22
- ב. פעולות פיזיות (ראה דוגמאות)
1. מדבר כמנגנון הבריאה – בראשית א 3, 6, 9, 11, 14, 20, 24, 26
 2. הליכה (כלומר צליל) – בראשית ג 8; ויקרא כו 12; דברים כג 14
 3. סוגר את הדלת של תיבת נח – בראשית ז 16
 4. מריח את הקורבנות – בראשית ח 21; ויקרא כו 31; עמוס ה 21
 5. יורד – בראשית יא 5; יח 21; שמות ג 8; יט 11, 18, 20
 6. קובר את משה – דברים לד 6
- ג. רגשות אנושיות (דוגמאות)
1. התחרט – בראשית ו 6, 7; שמות לב 14; שופטים ב 18; א שמואל טו 29, 35; עמוס ז 3, 6
 2. כעס – שמות ד 14; טו 7; מדבר יא 10; יב 9; כב 22; כה 3, 4; לב 10, 13, 14; דברים ו 15; ז 4;
 כט 20
 3. קנאה – שמות כ 5; לד 14; דברים ד 24; ה 9; ו 15; לב 16, 21; יהושע כד 19
 4. שקץ/תיעוב – ויקרא כ 23; כו 30; דברים לב 19
- ד. מונחים משפחתיים (כמה דוגמאות)
1. אבא
- א. של ישראל – שמות ד 22; דברים יד 1; ישעיהו א 2; סג 16; סד 8; ירמיהו לא 9; הושע
 יא 1
- ב. של המלך – ב שמואל ז 11-16; תהילים ב 7
- ג. מטאפורות של פעולה אבהית – דברים א 31; ח 5; לב 14-6; תהילים כז 10; משלי ג
 12; ירמיהו ג 4, 22; לא 20; הושע יא 1-4; מלאכי ג 17
2. הורה – הושע יא 1-4
 3. אמא – ישעיהו מט 15; סו 9-13 (אנלוגיה לאם מניקה)
 4. מחזר צעיר ונאמן – הושע א-ג

II. סיבות לשימוש בשפה זו

- א. זה הכרחי לאלוהים לגלות את עצמו לבני אדם. אין אוצר מילים אחר מאשר אנושי. אלוהים הוא רוח ואנחנו משתמשים לתאר אותו בגוף זכר בגלל האנשה (אנתרופומורפיזם).
- ב. אלוהים לוקח את ההיבטים המשמעותיים ביותר בחיי האדם ומשתמש בהם כדי לגלות את עצמו לעולם חוץ (אבא, אמא, הורה, מחזר).
- ג. לפעמים זה הכרחי (למשל בראשית ג 8), אבל אלוהים לא רוצה להיות מוגבל לשום צורה פיזית (ראה שמות כ; דברים ה)
- ד. האנתרופומורפיזם האולטימטיבי הוא התגלמותו של ישוע! אלוהים הפך לאדם פיזי, ניתן היה לגעת בו (ראה א יוחנן א 3-1) המסר של אלוהים הפך לדבר אלוהים (ראה יוחנן א 1-18).

III. לדיון קצר, קרא G. B. Caird, *The Language and Imagery of the Bible*, chapter 10, "Anthropomorphism," in *The International Standard Bible Encyclopaedia*, pp. 152-154

■ **"יגמל לך"** המונח היווני "בגלוי" נמצא בתרגום NKJV במתי ו 4, 6 ו-18. כתבי היד היוונים המוקדמים W, L, K והטקסט היווני על פי כריסוסטומוס הוסיף "בגלוי" כאן ובמתי ו 6 ו-18. המילה הזאת לא מופיעה בכתבי יד יוונים עתיקים מרכזיים א, B, D, Z; ולא בטקסטים היווניים אשר שומשו על ידי אוריגנס, קיריאנוס, ג'רום או אוגוסטינוס. ה-USB⁴ נתן לטקסט הקצר יותר ציון של "B" (כמעט בטוח).

מתי ו 5-15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁵"כֹּאֲשֶׁר אַתֶּם מִתְפַּלְלִים אֶל תְּהִי כְצִבּוּעִים, הַאֲוֹהִים לְהִתְפַּלֵּל בְּעַמְדָם בְּבִתִּי כְנֹסֶת וּבְפָנוֹת שֶׁל רְחוּבוֹת לַמַּעַן יֵרְאוּ לְבְנֵי אָדָם. אֲמֵן אוֹמֵר אֲנִי לָכֵן, שְׂכַרְם אַתֶּם. ⁶וְאַתֶּם כֹּאֲשֶׁר תִּתְפַּלְל הַכֵּן לְחִדְרְךָ, סֹגֵר אֶת הַדֶּלֶת בְּעֶדְךָ וְהִתְפַּלֵּל לְאַבִּיךָ אֲשֶׁר בַּסֵּתֵר, וְאַבִּיךָ הַרוֹאֶה בַּמִּסְתָּרִים יִגְמַל לָךְ. (מַלְכִים ב', ד' לֵג; דְּנִיָּאל ו' יא') ⁷כֹּאֲשֶׁר אַתֶּם מִתְפַּלְלִים הַמְנַעוּ מִלִּגְבַּב מַלִּים כְּגֹוִיִּם, הַחוֹשְׁבִים שֶׁבָּרַב דְּבוּרָם יִשְׁמְעוּ. (מַלְכִים א', יח' כו'-כט'; קוֹהֶלֶת ה' א'-ב') ⁸אֵל תְּהִי דוֹמִים לָהֶם, כִּי יוֹדַע אֲבִיכֶם אֶת צְרִכֵיכֶם בְּטֵרֵם תְּבַקְשׁוּ מִמֶּנּוּ. ⁹לִכֵּן כֹּךָ הִתְפַּלְלוּ אַתֶּם:

'אָבינו שְׁבַשְׁמִים, (ישעיהו סג' טד')

יִתְקַדֵּשׁ שְׁמֶךָ, (ישעיהו כט' כג')

¹⁰ תבוא מלכותך,

יעשה רצונך

כְּבַשְׂמִים כֵּן בְּאַרְץ.

¹¹ אֵת לֶחֶם חֻקֵּנוּ תֵן לָנוּ הַיּוֹם, (משלי ל' ח')

¹² וְסֹלֶחַ לָנוּ עַל חַטָּאתֵינוּ כִּפִּי שְׁסוּלָחִים גַּם אֲנַחְנוּ לַחֻטָּאִים לָנוּ.

¹³ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לַיָּדֵי נַסְיוֹן, כִּי אִם חֲלַצְנוּ מִן הָרַע.

[כִּי לֶךָ הַמַּמְלָכָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת לְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. אָמֵן.]

¹⁴ כִּי אִם תִּסְלַחוּ לְבָנֵי אָדָם עַל חַטָּאתֵיהֶם, גַּם אָבִיכֶם שְׁבַשְׁמִים יִסְלַח לָכֶם.

¹⁵ וְאִם לֹא תִסְלַחוּ לְבָנֵי אָדָם, גַּם אָבִיכֶם לֹא יִסְלַח לָכֶם עַל חַטָּאתֵיכֶם.

ו 5 "הַאֲוֵהִים לְהַתְּפַלֵּל בְּעַמְדָם בְּבֵתֵי כְּנֹסֶת" העמידה השכיחה אצל יהודים בתפילה הייתה לעמוד עם הידיים והפנים מופנים כלפי השמיים עם עיניים פקוחות. הבעיה היא לא תנוחת הגוף, אלא גישת הראוותנות של הלב.

☐ "וּבְפָנוֹת שֶׁל רְחוּבוֹת" היהודים בירושלים בימי ישוע התפללו בשלושה זמנים ספציפיים במהלך היום. שניים מהזמנים הללו היו ב 9 בבוקר וב 3 בצהריים. כאשר קורבנות מסוימות (עולת התמיד) הוקרבו בבית המקדש; בזמנים הללו הוסיפו את צהריי היום. מספר מנהיגים צדקניים יארגנו להימצא בפומבי, אזורים צפופים בזמנים האלה, כדי שכולם יוכלו לראות את אדיקותם לדת.

☐ "לְמַעַן יֵרְאוּ לְבָנֵי אָדָם" זה פשוטו כמשמעו אומר "לזרוח מול אנשים". מאמינים נקראים להימנע מלתת לאור שלהם להאיר בפני אנשים, אך המטרה היא שאלוהים, לא הם עצמם, יקבל את הכבוד (ראו. מתי ו 2; ה 16 ויוחנן יב 43; פיליפים ב 15). ראו נושא מיוחד: צבועים במתי ו 2.

☐ "אָמֵן" ראו נושא מיוחד במתי ה 18.

ו 6

NASB	"הכנס לחדר הפנימי"
NKJV, NRSV	"הכנס לחדר"
TEV	"לך לחדר"
NJB	"לך לחדר הפרטי שלך"

זה התייחס למחסן (ראו. לוקס יב 24). זה הגיע ממונח יווני שמבחינה אטימולוגית אמר "לחתוך", אשר רמז על חדר נפרד או מופרד על ידי מחיצה (ראו. מתי כד 26; לוקס יב 3). זה יהיה החדר היחיד עם דלת.

נושא מיוחד: המונח "דלת" בברית החדשה SPECIAL TOPIC: "DOOR" IN THE NT

מונח זה מופיע בברית החדשה במספר מובנים

1. מובן מילולי

- דלתות של בית, מתי ו 6; מרקוס א 33; ב 2; יא 7, יוחנן כ 19, 26
- דלתות של בית המקדש, מעשי שליחים ג 2; כא 30
- דלתות של כלא, מעשי שליחים ה 19, 23; יב 6; טז 27-26
- דלת של קבר, מתי כז 60; כח 2; מרקוס טו 46; טז 3
- דלת של דיר כבשים, יוחנן י 2, 1
- דלת של חצר, יוחנן יח 16; מעשי שליחים יב 13

2. מובן מטאפורי

- הזמן קרב, מתי כד 33; מרקוס יג 29; מעשי שליחים ה 9; יעקב ה 9
- צרה הדרך המובילה לאמונה אמיתית, מתי ז 13-14; לוקס יג 24; התגלות ג 20
- הזדמנות להציל מישהו שאמונתו אבדה, מתי כה 10; לוקס יג 25; התגלות ג 7
- הזדמנות להביא חיים דרך האמונה, מעשי שליחים יד 27; התגלות ג 7

ה. הזדמנות לשרות, א"קר טז 9; ב"קר ב 12; קולוסים ד 3; התגלות ג 8
 ו. התגלות, התגלות ד 1; יט 11
 3. אחד מהתארים של ישוע, יוחנן י 9,7

ו 7

NASB	"חזרה בלתי משמעותית של מילים"
NKJV	"גיבוב מילים חסרות מטרה"
NRSV	"לאסוף משפטים ריקים"
TEV	"מילים רבות חסרות משמעות"
NJB	"לקשקש"

המילה הזאת מופיעה רק כאן בברית החדשה. הכוונה שלה לא ברורה. שימו לב כמה תרגומים שונים יש למונח הזה! ישוע ושאלו חזרו על תפילות (ראו. מתי כו 44; שנייה אל הקורנתים יב 8). התרגום הטוב ביותר כנראה הוא "משפטים חסרי משמעות". לדוגמאות תנכיות אפשריות על השימוש בתפילות ליטורגיות, ראו מלכים א פרק ח 26 ומעשי השליחים יט 34. הבעיה היא לא מספר הפעמים שאדם חזר על אותו המשפט, אך הלב הנאמן/סומך/מאמין של המתפלל.

ו 8 "צרכיכם" בהקשר כאן "שלכם" הינו שם כינוי מודגש בניגוד לשתי קבוצות: (1) עובדי האילים במתי ו 7 או (2) הפרושים שומרי התורה במתי ו 5.

תובנות הקשריות לפסוקים 9-15

א. דוגמת התפילה הזו נקראה כונה "תפילת האדון" על ידי קיפריאנוס, 250 אחרי הספירה. יחד עם זאת, התפילה הייתה עבור תלמידיו של ישוע; הכינוי, "מודל התפילה", יהיה מאפיין טוב הרבה יותר.

ב. מודל התפילה מורכב משבעה משפטים. השלושה הראשונים מתייחסים לאלוהים. הארבעה האחרונים מתייחסים לצרכיו של האדם.

ג. התפילה הזאת הייתה כנראה יישום מחודש של ישוע לעשרת הדברות לימיו. ה"אשרי" גם כנראה קשורים לעשרת הדיברות. מתי תיאר את ישוע כמשה השני. שאלו השתמש באותו סוג אנלוגיה תנכית על ידי ייחוס ישוע לאדם (ראו. רומים ה 21-12; ראשונה אל הקורנתים טו; פיליפים ב 6-11).

ד. מודל התפילה מוצג במשפטי ציווי. הם דוגמאות של בקשות פצירה בציווי. אנחנו לא נותנים פקודות לאלוהים.

ה. הגרסה של לוקס הרבה יותר קצרה. אפשר למצוא אותה בלוקס יא 2-4 ולא בדרשה על המישור, לוקס ו, אשר הוא המקביל למתי ה-ז. המזמור השני במחלוקת במתי ו 13 גם חסר בגרסתו של לוקס.

ו 9

NASB, NRSV	"לכן, התפללו כך"
NKJV	"לכן, בצורה הזאת התפללו"
TEV	"לכן, זה איך שאתם אמורים להתפלל"
NJB	"אז אתם אמורים להתפלל כך"

"התפללו" הינו משפט ציווי בהווה אשר הוא ציווי של אורח חיים אשר מציין פעולה המשכית, הרגלית. התפילה הזו הייתה מכוונת כדוגמה, לא בהכרח כנוהג קבוע. ההיקף והגישה של התפילה חשובים הרבה יותר ממילים ספציפיות. זה יכול להיות מתואר על ידי העובדה שהגרסה של לוקס בלוקס יא 2-4 שונה ממתי. ישוע אולי לימד את התפילה הזאת לעיתים קרובות אך במבנים קצת שונים.

■ "שלנו" התפילה הזו היא עבור קהילה שמתאספת, כמו גם לתפילה פרטית. אנחנו משפחה עם אבא אחד! לאור כך, מתי ו 14-15 הגיוני הרבה יותר.

❑ **"אבא"** אבא לא מתייחס לדור המין או רצף כרונולוגי, אלא למערכת יחסים אישית אינטימית בתוך בית יהודי. הרקע התנכי הוא בדברים לב 6, תהלים קג 13, ישעיהו סג 16, מלאכי ב 10 ופרק ג 17. התפיסה הזאת של אלוהים כאב לא היה נושא עיקרי בתנ"ך או בכתובים של הרבנים. זה מדהים שמאמינים יכולים לקרוא ליהוה "אבא" (ראו. רומים ח 15) דרך מערכת היחסים באמונה שלהם בישוע! ראו נושא מיוחד במתי ה 16.

ו 9-10 **"יתקדש... תבוא... יעשה"** כל אלו הם משפטי ציווי אאוריסטים. כמו כן הם כולם ממוקמים ראשונים במשפט היווני לצורך דגש. המיקום, הזמן והאופן בו המשפט רשום, מדברים על דחיפות והדגשה. כך מאמינים צריכים לפנות ביראת כבוד לאלוהים. המשפט "כבשמים כן בארץ" מתייחס לכל שלושת שמות הפועל הללו.

❑ **"יתקדש"** המונח הזה הוא מהשורש "קדוש" (ראו. עברים י 29) וכוונתו היא "מכובד" או "מוערך הערכה גבוהה". שם הפועל מגיע ראשון במשפט היווני לצורך דגש. שם הפועל הזה מופיע בבשורות המקוצרות רק ארבע פעמים (ראו. מתי ו 9; כג 17, 19; לוקס יא 2).

ו 9 **"שמך"** זה עמד על אופיו ודמותו של אלוהים (ראו. יחזקאל לו 22; יואל ב 32). שמו אמור להיות ידוע בעולם נפול החטא הזה על ידי המשמעת של ילדיו (ראו. ישעיהו כט 23).

ו 10 **"תבוא מלכותך"** אלוהים נקרא לעזרה בסמכותו כמלך. זה היה תפילה עבור שליטתו של אלוהים בארץ כפי שהוא שולט בשמים. מלכותו של אלוהים התבטאה בברית החדשה גם ב- (1) מציאות הנוכחית (ראו. מתי ד 17; יב 28; לוקס יז 21) וגם ב- (2) מימוש עתידי (ראו. מתי ו 10; יג 2; לוקס יא 2; יוחנן יח 36). ההצהרה הזו מבטאת את הפרדוקס בשלטון של אלוהים אשר יתמש בביאה השנייה, אך קיים עכשיו בחייהם של תלמידי אמת. ראו נושא מיוחד במתי ד 17.

ו 11 **"תן לנו"** בעוד ששלושת העצמות הראשונות מתמודדות עם איך מאמינים צריכים לכבד את אלוהים, הארבעה הבאים מתמודדים עם איך הם רוצים שאלוהים יתייחס אליהם.

❑ **"היום"** אלוהים רוצה שילדיו יחיו באמונה בו באופן יומי. דוגמה אחת מהתנ"ך היא שהמנה ניתנה באופן יומי (ראו. שמות טז 13-21). במזרח התיכון אופים לחם מוקדם כל יום ואז או שהוא נאכל או שהוא הופך לקשה לקראת רדת הלילה. הלחם של היום לא יהיה טוב מספיק למחר.

❑ **"תקנו"** זוהי מילה יוונית נדירה. השתמשו בה

1. בפפירוס המצרי בו האדון נתן לעבד שלו מספיק אוכל כדי לסיים משימה כלשהי

2. כנראה בניב יווני "לאוכל הדרוש להיום" ("לחם הדרוש לנו")

3. הספר של טינדייל *Commentary on Matthew* "תן לנו את הכוח הדרוש כדי שניסיונות החיים לא יהיו לנו

לאירועים של פיתויים רוחניים", עמוד 74.

טרטוליאנוס תרגם את זה "יום יומי". השתמשו במילה בברית החדשה רק כאן ובמקום המקביל בלוקס יא 3.

❑ **"לחם"** מספר אפשרויות לאיך "לחם" אמור להיות מובן.

1. לחם בצורה המילולית שלו.

2. סעודת האדון (ראו. מעשי השליחים ב 46)

3. דבר אלוהים, כתבי הקודש (ראו. מתי ד 4; לוקס ד 4)

4. הדבר החי, ישוע (יוחנן ו 41, 48, 51, 55)

5. הסעודה הגדולה (ראו. לוקס יד 15)

האפשרות הראשונה הכי מתאימה לתוכן. יחד עם זאת, זה ייצג מטאפורית את אספקתו של אלוהים עבור כל הצרכים בחיים.

ו 12

"נסלח" NASB, NRSV, NJB

"סלח" NKJV, TEV

ישנו כתב יד שונה בנקודה הזאת אשר מתייחס לזמן של השימוש בשני בפועל "סלח". האאוקיסט נמצא בכתבי היד א*, B, Z, הוולגטה והפשיטתא. בכל כתב יד יווני אחר והגרסאות העתיקות יש זמן הווה. כוונת המושג היא "לשלוח" או "לנקות", אשר שניהם מבטאים מטאפורות תנכיות הקשורות לסליחה.

❶ "חֲטָאִינוּ" גם בלוקס יא 4 יש את המילה "חטאינו". היהדות של המאה הראשונה השתמשו במילה "חובותינו" (*opheilēmata*) כביטוי עבור "חטאינו" (*hamartias*). במתי ו 14-15 השתמשו במונח נוסף, "הסגת גבולותינו" (*paraptōmata*) כל אלו מתייחסים למרד נגד אלוהים. חטא שם אותנו במרד נגד אלוהי הצדק והקדושה. ישנו מחיר לשלם על מרד!

❷ "לְחוֹטְאִים לְנוּ" זהו חייוו אאוריסטי פעיל. כפי שאלוהים סולח למאמינים הם יכולים לסלוח לאחרים (ראו. יח 35)! סימן אחד למערכת יחסים האישית שלנו עם אלוהים באמצעות המשיח הוא שאנחנו מתחילים לחקות את מעשיו.

13 ו

NASB, NKJV
NRSV
TEV
NJB

"אל תביאנו לידי פיתוי"
"אל תביאנו לידי ניסיון"
"אל תביאנו למבחן נוקשה"
"אל תשים אותנו למבחן"

זהו משפט התנייה אאוריסטי שלילי פעיל. המבנה הדקדוקי הזה אומר "אל תתחיל אף פעם פעולה". היה דיון רב על הפסוק הזה בהשוואה ליעקב א 13, הנוגע בפעולתו של אלוהים בניסיון. ישנו משחק בהקשר בין שתי מילים יווניות המתורגמות כ"מבחן" או "ניסיון". לאחד כאן וביעקב א 13 יש את ההקשר של ניסיון במטרה להרוס [*peirasmo*]; לאחר יש הקשר של ניסיון במטרה לחזק [*dokimazo*]. אלוהים לא מנסה מאמינים כדי להרוס, אלא כדי לחזק. ראו נושא מיוחד במתי ד 1.

יכול להיות שזה מתייחס לניסיונות הקשים הממשלתיים והמשפטיים של הזמנים ההם (ראו. מתי כו 41; מרקוס יג 8). הספר של *The Four Gospels*, C. C. Torrey עמודים 12, 143, מתרגם זאת כ-"תשמור עלינו מלהיכשל בזמן ניסיון" (ראו. לוקס כב 40).

NASB, NKJV, NRSV
JB
TEV, NJ

"מרשע"
"מן הרע"
"מן הרשע"

זה בלתי אפשרי מבחינת דקדוקית לקבוע האם זה מונח זכרי (ראו נושא מיוחד במתי ד 5) או חסר מין. אותה התבנית מתייחסת לשטן במתי ה 37 ויוחנן יז 15. אותה התבנית רבת המשמעות מופיע במתי ה 37; ו 13; יג 38, 19; יוחנן יז 15; השנייה לתסלונים ג 3; ראשונה ליוחנן ב 13, 14; ג 12; ה 18-19.

❶ הדוקסולוגיה של פסוק 13 לא נמצאת ב- (1) מקביל של לוקס יא 2-4; (2) כתבי היד היוונים העתיקים א, B, D, או (3) פרשנויות של אוריגנס, קפריאנוס, ג'רום, או אוגוסטין. ישנם מספר צורות של הדוקסולוגיה הזו בכתבי היד היווניים השונים של מתי. זה כנראה נוסף מהראשונה אל הקוריתים כט 11-13 כאשר התחילו להשתמש בתפילת האדון באופנים ליטורגיים על ידי הקהילה המוקדמת. זה לא היה המקור. הליטורגיה הרומית קתולית משמיטה זאת מפני שזה לא נמצא בוולגטה. A. T. Robertson הגיב על הטקסט הזה בספר שלו *Words Pictures in the New Testament*, "הדוקסולוגיה ממוקמת בגבולות הגרסה המתוקנת. זה מושמט בכתבי היד היוונים הישנים והטובים ביותר. הצורות הראשונות משתנות מאד, חלק קצרים יותר, חלק ארוכים יותר מהגרסה המאושרת. השימוש בדוקסולוגיה עלה כאשר התפילה הזו החלה להיות משומשת בתור ליטורגיה שצריך לדקלם או לשיר בהלל פומבי. זה לא היה תפקיד מקורי במודל התפילה כפי שניתן על ידי ישוע" עמוד 55. ה-USB⁴ מדרג את ההשמטה כ-"A" (בטוח).

❷ 14-15 פסוקים 14-15 הם הסיכום למודל התפילה. הם לא טוענים שהמעשים שלנו מרוויחים לנו את ישועתנו, אך הם אמורים להביא עדות כל הישועה שלנו (שתי משפטי תנאי מדרגה שלישית). הם לא הבסיס, הם התוצאה (ראו. מתי ה 7; יח 35; מרקוס יא 25; לוקס ו 36-37; יעקב ב 13; ה 9). בזמן שאנחנו אומרים את התפילה הזאת, "אבינו" אנחנו חייבים לחיות את האמת המשפחתית הזאת בהתמודדויות שלנו עם אחינו באמונה.

14 "חֲטָאֵתֵיכֶם" זה פשוטו כמשמעו "ליפול לצד אחד". הכוונה הייתה, כמו רוב המילים עבור חטא בעברית וביוונית, סטייה מהתקן, אשר הוא דמותו של אלוהים. זה התכוון למעשה במודע של לעבור סט גבולות מסוים.

מתי ו 16-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁶"כֹּאשֶׁר אַתֶּם צִמִּים אֶל תְּהַלְכוּ קוֹדְרִים כְּמוֹ הַצְּבוּעִים, הַמְּשָׁנִים אֶת פְּנֵיהֶם כְּדִי לְהִרְאוֹת צִמִּים לְבְנֵי אָדָם. אֲמֵן אוֹמֵר אֲנִי לָכֶם, שְׂכָרְם אִתְּכֶם. ¹⁷וְאַתֶּה כֹּאשֶׁר תִּצּוּם מִשַׁח אֶת רֵאשֶׁךְ בְּשֶׁמֶן וּרְחֹץ אֶת פְּנֵיךְ, ¹⁸כְּדִי שֶׁלֹּא תִרְאֶה צֶם לְבְנֵי אָדָם כִּי אִם לְאַבְיָךְ אֲשֶׁר בְּסִתְרֵךְ, (יִשְׁעִיהוּ נַח' ה') וְאַבְיָךְ הַרוּאֶה בְּמִסְתְּרֵיךְ הוּא יִגְמַל לְךָ."

ו 16-18 ישן דוגמאות נוספות לראוונות דתית. ראו נושא מיוחד: צבועים במתי ו 2.

ו 16 "צִמִּים" היה רק צום אחד ספציפי אשר היה מוזכר בתנ"ך, יום כיפור (ראו. ויקרא טז), אשר שמרו עליו בחודש השביעי. המנהיגים היהודים מינו ימי צום נוספים כדי לזכור את סבלו של עם ישראל במהלך ההיסטוריה (ראו. זכריה ז 3-5; ח 19).

בנוסף, הרבנים העלו את מספר ימי הצום לפעמיים בשבוע, בשני ובחמישי (לוקס יח 12); חמישי מפני שזה היה היום בו הם טענו שמשה עלה להר סיני ויום שני מפני שזה היה היום בו הוא ירד מההר. הם השתמשו בימי הצום הללו בכדי להתרברב ברוחניות שלהם.

נושא מיוחד: צום SPECIAL TOPIC: FASTING

בברית החדשה אין ציווי בהקשר לצום, אבל בזמן המתאים ישוע ציפה מהתלמידים שלו שיצומו (ראו מתי ו 17, 16; ט 15; מרקוס ב 19; לוקס ה 35). צום יאה מתואר בישיעהו נח. ישוע קבע את התקדים בעצמו (ראו מתי ד 2). המאמינים בקהילה הקדומה צמו (ראו מעשי שליחים יג 2-3; יד 23; ב"ק ו 5; יא 27). הדרך והמניע הם מה שחשוב; התדירות והאורך הם אופציונליים. מצוות הצום מהברית הישנה לא אינן חלות על המאמינים בברית החדשה (ראו מעשי שליחים טו 19-29). צום הוא לא דרך להתגאות ברוחניות (ראו ישעיהו נח; מתי ו 16-18), אלא דרך להתקרב לאלוהים ולחפש את הדרכתו (למשל ישוע במתי ד 2). הצום יכול להועיל רוחנית.

בגלל שבקהילות הקדומות הייתה נטייה לנזירות הדבר גרם לסופרים להזכיר את נושא ה "צום" במספר קטעים (ראו מתי יז 21; מרקוס ט 29; מעשי שליחים י 30; א"ק ז 5). חשוב לציין שאלו טקסים ללא בסיס אבל תוכלו לעיין בספר Bruce Metzger's *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, published by United Bible Societies.

❑ "הַמְּשָׁנִים אֶת פְּנֵיהֶם" הביטוי הזה מופיע רק כאן ובלוקס כד 17.

❑ "אֲמֵן" ראו נושא מיוחד במתי ה 18.

ו 17 זו אותה האמת כמו בפסוק 6. ההקשר הוא ראוונות רוחניות. החיים הרוחניים שלנו אמורים להראות בראשונה על ידי אלוהים! אנחנו מחפשים את האישור שלו, לא של בני אדם.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. למה ישוע בחר בשלושת התחומים הללו של שימוש לרעה (עזרה לזולת, תפילה וצום) כדי להרשיע?
2. אילו תחומים אנחנו משתמשים בימינו באותו האופן?
3. מדוע גישתו של אדם חשובה יותר ממעשיו?

תובנות הקשריות לפסוקים 19-24

א. האמיתות של החלק הזה חוזרות על עצמן בבשורתו של לוקס, אך בתנאים שונים.

1. בני אדם חייבים לאצור אוצרות בשמים (לוקס יב 33-34)
 2. העין היא מנורת הגוף (לוקס יא 34-36)
 3. בני אדם לא יכולים לשרת שני אדונים (לוקס טז 13)
 4. אספקתו של אלוהים עבור הטבע משרת כדוגמה לאספקתו לאנשים (לוקס יב 22-31)
- ישוע חזר על ההוראות שלו עבור קבוצות שונות והשתמש באותן האנלוגיות ברקעים שונים.

ב. ישוע השתמש בטבע כדי ללמד על אלוהים: (1) כל הדברים שייכים לאלוהים ו- (2) בני אדם יותר חשובים מחפצים או בעלי חיים.

ג. הקטע הזה לא אמור להיות מובן במונחים מילוליים, אלא בניגודיות. רכוש ארצי הוא לא דבר רע, אך סדר עדיפויות לא נכון של דברים חומריים יכול להיות רע (ראו. ראשונה לטימותאוס ו 10). החרדה המוגזמת של האנושות עבור הצרכים הבסיסיים בחיים מראה חוסר אמונה בדאגה והאספקה של אלוהים (ראו. פיליפים ד 6). אמון הוא המפתח.

ד. החלק הזה בכתובים יכול להיות מחולק לשלושה תכנים קשורים: (1) מתי ו 19-21; (2) מתי ו 22-24; ו- (3) מתי ו 25-34. זה דומה למה שהרבנים קוראים לו "פנינים שזורות על חוט", אשר כוונתו אומרת התעסקות במספר נושאים לא קשורים בקירוב.

לימוד מילים וביטויים

מתי ו 19-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 19 "אל תאצרו לכם אוצרות עלי אדמות, במקום שהעש והחלודה משחיתים והגנבים חופרים וגונבים.²⁰ אצרו לכם אוצרות בשמים, במקום אשר עש וחלודה לא ישחיתו וגנבים לא יחפרו ולא יגנבו;²¹ כי במקום שאוצרך נמצא, שם יהיה גם לבבך.²² מנורת הגוף היא העין. לפיכך אם עינך טובה כל גופך יאור.²³ אך אם עינך רעה כל גופך יחשך; ואם יחשך האור אשר בקרבך, מה רב החשך!"

ו 19 "אל תאצרו לכם" זה פשוטו כמשמעו אומר "תפסיקו לאצור אוצרות". אותו משחק המילים מופיע גם במתי ו 20. זהו משפט ציווי בהווה עם מלית שלילית, אשר בדרך כלל מתכוונת לעצור כל מעשה אשר כבר בתהליך עשייה. הרצון של אנושות שנפלה הוא לנסות לספק, באמצעות המשאבים של עצמם, כל מה שדרוש לחיים טובים. המבנה הדקדוקי כאן, מראה שזה גם ניסיון לאנושות אשר נושעה. שמחה והצלחה אמיתית נמצאת רק בתלות באלוהים ושביעות רצון במה שהוא סיפק (ראו. קהלת א-ב; ב 24-25; ג 12, 22; ה 18; ח 15; ט 7-9; פיליפים ד 11-12).

■ "אוצרות" בעולם הישן, עושר נבע משלושה מקורות: (1) לבוש, (2) מזון ו- (3) אבנים יקרות או תכשיטים. כל אחד מהפריטים הללו יכול להיהרס או שיגנבו אותו. עשים יתקפו בגדים. חלודה היא מהשורש "לאכול" או מטאפורית "נאכל" או "החליד" ושומש כמכרסם אשר אוכל מזון. גניבה התייחס לשוד של אבנים יקרות, תכשיטים או שני הפריטים האחרים. זה אומר כעיקרון שכל הרכוש הארצי שלנו פגיע. אם שמחתו של אדם תלויה ברכוש, אותו אדם יכול לאבד אותו בכל רגע. הקונספט השקרי ששמחה וסיפוק נמצאים בדברים חומריים נמצא בלוקס יב 15.

■ "משחיתים" כוונת המונח היא "לשנות את פני ה..." (מתי ו 16), "להעלים" (ראו. מתי ו 20, מעשי השליחים יג 41; יעקב ד 14).

■ "והגנבים חופרים וגונבים" הרבה מהבתים בתקופה הזאת היו עם קירות מבוץ. בשפה היוונית, המילה "robber" (גנב) הייתה מהמונח המורכב "mud digger" (חופר בוץ).

ו 20 "אצרו לכם אוצרות בשמים" זהו משפט ציווי פעיל בהווה, אשר מתייחס ליחס ומעשים רוחניים. ראשונה לטימותאוס ו 17-19 מבטא בצורה יפה את אותו הקונספט. אלוהים עצמו מגן על האוצרות שלנו בשמים (ראו. ראשונה לפטרוס א 4-5).

שם הפועל בפסוק 20 הוא מאותו השורש כמו בשם העצם (הכרה מאשימה). במובן המילולי משחק המילים הזה אמור היה להיות "אצרו לעצמיכם אוצר בשמים".

ו 21 "כי במקום שאוצרך נמצא, שם יהיה גם לבבך" זה משמעותי שכינוי הגוף ברבים אשר השתמשו בו בפסוקים הקודמים הפך להיות יחיד. החלק הזה מלמד על חלופי הדברים הארציים והנצחיות של דברים רוחניים. זה גם מדגיש שהמקום בו אדם משקיע עניין, משאבים ואנרגיה באמת מראה את סדר העדיפויות שלו. הלב (כינוי בעברית) הוא מרכז האדם. זה מבטא את שלמותו של האדם.

ו 22 "מנורת הגוף היא העין" הרקע של ההצהרה הזאת היה בקונספט היהודי שהעין היא חלון הנשמה. מה שאדם מרשה שיכנס לעולם המחשבה שלו יקבע מי הוא יהיה. מחשבה מובילה לחשק, חשק מוביל למעשים, מעשים חושפים את האדם.

ו 22-23 שני הפסוקים האלו מנוגדים בבירור. הניגודיות התבטאה במושגים: "טוב" מול "רע"; "יחיד" מול "כפול"; "נדיב" מול "קמצן"; או "בריא" מול "חולה". השתמשו בעין בגלל היחיד שראייה טובה רואה נגד ראייה כפולה או מטושטשת הנגרמת כתוצאה ממחלה.

הפסוקים האלה מכילים שלוש משפטי תנאי ("אם"). השניים הראשונים הם משפטי תנאי מדרגה שלישית אשר מדברים על פעולה אפשרית. יש כאלה שרואים בבירור אמת רוחנית ויש כאלו שעיוורים רוחנית. ה"אם" האחרון הוא משפט תנאי מדרגה ראשונה אשר מאפיין את העיוורים שחושבים שהם רואים!

נושא מיוחד: נדיבות/כנות (haplotēs)
SPECIAL TOPIC: GENEROUS/SINCERE (haplotēs)

למונח זה (haplotēs) היו שתי קונטציות, "נדיבות" או "כנות". המונח הוא מטאפורה שקשורה לחזון. בברית הישנה העין שימש כמטאפורה למניע בשני אופנים.

1. עין רעה (קמצנית, ראו דברים טו 9 ומשלי כג 6; כח 222)
2. עין טובה (נדיבה, ראו משלי כב 9)
ישוע השתמש במונח זה (ראו מתי ו 22-23; כ 15).
שאלו השתמש במונח זה בשני מובנים

1. "פשוטות, כנות ויושר" (ראו ב"קר א 12; יא 3; אפסים ו 5; קולוסים ג 22)
2. "נדיבות" (ראו רומים יב 8; ב"קר ח 2; ט 11, 13)

מתי ו 24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"אין איש יכול לעבד שני אדונים, שכן או ישנא אחד ויאהב את השני, או יהיה מסור לאחד ויזלזל בשני. אינכם יכולים לעבד את האלהים ואת הממון."

ו 24 "אין איש יכול לעבד שני אדונים" זה שם את העולם במציאות נוקשת. זה צמצום החיים האמתיים לבחירה אחת פשוטה. בני אדם לא באמת חופשיים. הם משרתים אחד מבין שני אדונים (ראו. ראשונה ליוחנן ב 15-17).

☛ "שכן או ישנא אחד ויאהב את השני" אלו נמצאים במערכת יחסים מקבילה. המושגים בעברית "לשנא" ו-"לאהוב" היו כינויים לצורך השוואה (ראו. בראשית כט 30, 31, 33; מלאכי א 2-3; מתי כא 15; לוקס יד 26; יוחנן יב 25; רומים ט 13). זה לא מתייחס לשנאה בהקשר המסורתי שלו, אלא לסדר העדיפויות של אדם.

NASB, NRSV
NKJV
TEV
NJB

"אינכם יכולים לשרת את האלוהים והעושר"
"אינכם יכולים לשרת את האלוהים והממון"
"אינכם יכולים לשרת גם את אלוהים וגם את העושר"
"אינכם יכולים להיות עבדים גם לאלוהים וגם לעושר"

המונח "ממון" היה משורש עברי "לאגור" או "להפקיד". המטרה המקורית הייתה לציין את הביטחון שאדם שם באדם אחר על ידי השקעת כספים אלו. זה הפך להיות מובן כ"האחד בו ניתן לבטוח". זה נראה שזה מדגיש את הפריט בו האדם מבסס את הביטחון שלו עליו. A. T. Robertson טען כי סורים השתמשו במונח הזה כשם לאל הכסף. אף אל פי שזה נדחה על ידי מחקר שיצא לאחורונה, זה נראה כאנלוגיה הגיונית. William Barclay, בספרו

Daily Study Bible, על מתי, כרך 1 עמוד 252 טוען כי בעולם הים תיכוני העתיק, ממון היה מאוית עם "M" גדולה, שהייתה דרך לציין דמות אלוהית.

כסף עצמו הוא לא הבעיה, אלא סדר העדיפויות של הכסף (ראו. ראשונה לטימותיאוס ו 10). הטרגדיה של כסף היא שאף פעם אין מספיק ובמהרה הוא משתלט עלינו מאשר שאנחנו נשתלט עליו. ככל שיש לנו יותר, אנחנו יותר מפחדים לאבד אותו ולכן, אנחנו מתמקדים בלהגן עליו. ראו נושא מיוחד למטה.

נושא מיוחד: עושר WEALTH: SPECIAL TOPIC

- א. נקודת מבט של הברית הישנה
 - א. אלוהים הוא אדון הכל
 1. בראשית א-ב
 2. א"דברי ימים כט 11
 3. תהילים כד 1; נ 12; פט 11
 4. ישעיהו סו 2
 - ב. בני האדם הם רק משגיחים על העושר למטרותיו של אלוהים
 1. דברים ח 20-11
 2. ויקרא יט 9-18
 3. איוב לא 16-33
 4. ישעיהו נח 6-10
 - ג. עושר הוא חלק מהלל
 1. שני סוגי מעשר (א) במדבר יח 21-29; דברים יב 6-7; יד 22-27 (ב) דברים יד 28-29; כו 12-15
 2. משלי ג 9
 - ד. העושר מתבטא כמתנה לאלוהים שמי שנאמן לברית
 1. דברים כז-כח
 2. משלי ג 10; ח 20-21; י 22; טו 6
 - ה. אזהרה לגבי עושר על חשבון אחרים
 1. משלי כא 6
 2. ירמיהו ה 26-29
 3. הושע יב 6-8
 4. מיכה ו 9-12
 - ו. העושר הוא לא חטא בפני עצמו, אבל ברגע שהוא הופך להיות במקום הראשון אז הוא הופך לחטא
 1. תהילים נב 7; סב 10; עג 3-9
 2. משלי יא 28; כג 4-5; כז 24; כח 20-22
 3. איוב לא 24-28
- א. נקודת מבט ייחודית של ספר משלי
 - א. העושר מתקשר למאמץ אישי
 1. אלוהים בז לעצלנות ובטלנות – משלי ו 11-11; י 4-5, 26; יב 24, 27; יג 4; טו 19; יח 9; יט 15, 24; כ 4, 13; כא 25; כב 13; כד 30-34; כו 13-16
 2. יש תמיכה בעבודה קשה – משלי יב 11, 14; יג 11
 - ב. יש השוואה בין עוני לעושר בשביל להמחיש צדקה לעומת רשעות – משלי י 11; יא 27-28; יג 7; טו 16-17; כח 6, 19-20
 - ג. חכמה (לדעת את אלוהים ואת דברו ולחיות בהתאם לכך) יקרה יותר מעושר – משלי ג 13-15; ח 18-18, 21-21, 9-11; יג 18
 - ד. אזהרות ותוכחות
 1. אזהרות
- א. להיזהר בכל העניין של ערבות בהלוואות של אחרים – משלי ו 1-5; יא 15; יז 18; כ 16; כ 26-27; כז 13

- (ב) יש להיזהר ולא להתעשר בדרכים רעות – משלי א 19; י 15,2; יא 1; יג 11; טז 11; כ 23,10; כא 6; כא 6; כב 22,16; כח 8
 (ג) להיזהר מהלוואות – משלי כב 7
 (ד) להיזהר ולדעת כי העושר הוא רגעי וחולף – משלי כג 4-5
 (ה) העושר לא יעזור ביום הדין – משלי יא 4
 (ו) לעושר יש "חברים" רבים – משלי יד 20; יט 4

2. תוכחות

- (א) זה טוב להיות נדיב – משלי יא 26-24; יד 31; יז 5; יט 17; כב 23-22,9; כג 11-10; כח 27
 (ב) הצדקה גדולה יותר מעושר – משלי טז 8; כח 22-20,8,6
 (ג) יש להתפלל בשביל הצורך ולא בשביל שפע – משלי ל 7-9
 (ד) כאשר אנו נותנים לעני אנחנו נותנים לאלוהים – משלי יד 31

III. נקודת מבט של הברית החדשה

א. ישוע

1. העושר פותח דלת לפיתוי לבטוח בכוחו במקום באלוהים ומשאביו
 (א) מתי ו 24; יג 22; יט 23
 (ב) מרקוס י 23-31
 (ג) לוקס יב 15-21,33-34
 (ד) התגלות ג 17-19
 2. אלוהים יספק את הצרכים הפיזיים שלנו
 (א) מתי ו 34-19
 (ב) לוקס יב 29-32
 3. יש קשר בין מה שאתה זורע למה שתקצור (רוחנית ופיזית)
 (א) מרקוס ד 24
 (ב) לוקס ו 38-36
 (ג) מתי ו 14; יח 35
 4. חזרה בתשובה משפיעה על מקום העושר בחיים
 (א) לוקס יט 2-10
 (ב) ויקרא ה 16
 5. יש הרשעה למי שמרמה בתחום הכלכלי
 (א) מתי כג 25
 (ב) יב 38-40
 6. משפט אחרית הימים קשור לנושא העושר – מתי כה 31-46

ב. שאול

1. נקודת מבט פרקטית, בדומה למשלי (עבודה)
 (א) אפסים ד 28
 (ב) א"תס ד 11-12
 (ג) ב"תס ג 8,11-12
 (ד) א"טמ ה 8
 2. נקודת מבט רוחנית, בדומה לישוע (הכל חולף, יש לחיות בשביעות רצון)
 (א) א"טמ ו 6-10 (שביעות רצון)
 (ב) פיליפים ד 11-12 (שביעות רצון)
 (ג) עברים יג 5 (שביעות רצון)
 (ד) א"טמ ו 17-19 (נדיבות וביטחון באלוהים ולא בעושר)
 (ה) א"קר ז 30-31 (הכל חולף)

IV. סיכום

- א. אין תיאולוגיה מקראית שיטתית בהקשר לעושר.
 ב. אין סיכום סופי בנושא זה, לכן יש לאסוף תובנות ממקוות שונים בכתובים. הקפידו לא לבנות השקפת עולם על בסיס טקסט אחד.

- ג. לספר משלי יש נקודת מבט שונה מזו של ספרים מקראיים אחרים מכיוון שהוא נכתב על ידי חכמים. ספר משלי הוא יותר פרקטי וממוקדם באופן אינדיבידואלי. לכן יש צורך לאזן את הכתוב במשלי עם ספרים מקראיים אחרים (ראו ירמיהו יח 18).
- ד. בימנו יש צורך לנתח את ספר משלי בנושא העושר לאור כל הכתובים. סדר העדיפויות שלנו לא יהיה נכון אם נתמקד רק בקפיטליזם או קומוניזם. יותר חשוב לשאול מדוע ואך מישהו מצליח מאשר כמה יש לו.
- ה. איזון טוב בחייו של מאמין עשיר מתבטא באורח חיים שמהלל את אלוהים ואיזון כלכלי נכון (ראו ב"קר 8-9)

מתי ו 25-33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁵"לכן אומר אני לכם: אל תדאגו לנפשכם -- מה תאכלו או מה תשתו, ולגופכם -- מה תלבשו. הלא הנפש חשובה מן המזון, והגוף חשוב מן הלבוש. ²⁶הביטו אל עוף השמים: אינם זורעים ואינם קוצרים, אף אינם אוספים אל אסמים, ואביכם שבשמים מכלכל אותם. (תהילים קמז ט') הלא אתם חשובים יותר מהם. ²⁷ומי מקם בדאגתו יכול להוסיף טפח אחד על שנות חייו? ²⁸ולמה אתם דואגים ללבוש? התבוננו אל שושני השדה וראו איך הם גדלים: אינם עמלים ואינם טווים. ²⁹אומר אני לכם שגם שלמה בכל הדרו לא היה לבוש כאחד מהם. ³⁰ואם ככה מלביש אלהים את חציר השדה אשר היום ישנו ומחר ישלך לתוך התנור, על אחת כמה וכמה אתכם, קטני אמונה! ³¹לכן אל תדאגו לאמר: מה נאכל? מה נשתה? ומה נלבש? ³²הן את כל אלה מבקשים הגויים, והרי אביכם שבשמים יודע שצריכים אתם לכל אלה. ³³אתם בקשו תחלה את מלכותו ואת צדקתו, וכל אלה יוספו לכם."

ו 25 "לכן אומר אני לכם" זה מראה את הקשר ההגיוני עם מתי ו 19-24.

☐ "אל תדאגו לנפשכם" זהו גם משפט ציווי בהווה עם חייו שלילי, אשר אומר לעצור מעשה שכבר התחיל. לקטע מקביל, ראו פיליפים ד 6. פסוק 25 מצהיר עקרון כללי לאור הפסוקים הקודמים. תרגום ה KJV, "אל תחשבו על", הוא מצער כי הוא רומז, בימינו, שכל תכנון לגבי העתיד אינו הולם. זה בטוח לא המקרה (ראו. ראשונה לטימותאוס ה 8). המחשבה המרכזית היא "לדאוג" (ראו. מתי ו 25, 27, 28, 31 ו-34).

☐ "הלא הנפש חשובה מן המזון, והגוף חשוב מן הלבוש" החיים הפיזיים שלנו חשובים אך הם לא הדבר הכי חשוב. העולם הזה הוא רק משטח האימונים לתלמידות יותר מלאה ואינטימית עם אלוהים. האמת של הכתובים היא שלא אלוהים כן אכפת מילדיו והוא יספק את כל הצרכים הבסיסיים שלהם.

ו 26, 28 "עוף השמים... שושני השדה" התרגום "ציפורי בר" ו-"פרחי בר" מתאימים מפני שהטקסט לא מציין סוג מסוים של ציפור או פרח אלא את הכלליים. בגלל שהרקע הוא הדרשה על ההר, אולי ישוע הצביע על להקה של ציפורי בר או פרחי בר שהוא בסביבה. זה היה ויכוח הרמנויטי רבני מהקטן לגדול.

ו 26 "הלא אתם חשובים יותר מהם" זוהי סוג של השוואה רבנית מהקטן לגדול. הכתובים ברורים לכך שאלוהים יצר את בעלי החיים ושהוא אוהב אותם. אך בעלי חיים לא יכולים להיכנס לתלמידות עם אלוהים כמו שבני אדם שנעשו בדמותו יכולים. הזהרו מלהחשיב את חיי בעלי החיים כיותר חשובים מחיי אדם. בעלי חיים ניתנו לצרכי מזון ושירות אחרי הנפילה לחטא. הם לא נצחיים, בני האדם כן! בישור הרבה יותר חשוב מ"זכויות בעלי החיים"! רוב בעלי החיים אשר נבראו בבריאה כבר לא קיימים. ישנם קבוצות שאכפת להם יותר מבעלי חיים מאשר בני אדם! איזו תפילת עולם מעוותת. לקבוצות של זכויות בעלי החיים אכפת הרבה יותר מחרקים מאשר מבני אדם שטרם נולדו! רק עוד דבר אחד, אכזריות לבעלי חיים אומרת הרבה על אדם לא אכפתי וללא רגשות. אלוהים יצר את בעלי החיים עם קולטני כאב בדיוק כמונו. בעלי חיים היו חלק מהבריאה המקורית בבראשית פרק א והם יהיו חלק מהבריאה החדשה (ראו. ישעיהו יא 6-9).

ו 27

NASB
NKJV
NRSV
TEV
NJB

"יכול להוסיף שעה אחת לחייו"
"יכול להוסיף אמה אחת לשנות חייו"
"יכול להוסיף שעה אחת לתוחלת חייו"
"לחיות קצת יותר"
"יכול להוסיף אמה אחת לשנות חייו"

זה פשוטו כמשמעו המונח בעברית "אמה". אמה התייחס לאורך בין המפרק של אדם ועד סוף האצבע הארוכה ביותר שלו. זה היה אמצעי מדידה שהשתמשו בתנ"ך בבנייה והיה בערך 45 ס"מ. יחד עם זאת, הייתה אמה מלכותית שהשתמשו בה בבית המקדש שאורכה היה 53 ס"מ. בברית החדשה השתמשו בה עבור גובה או זמן: לגבי גובה בלוקס יט 3 (גם בתרגום השבעים של יחזקאל יג 18) ולגבי זמן ביוחן ט 21, 23 ועברים יא 11. בגלל שזה מגוחך שאדם לגבוה פיזית יותר מ-30 ס"מ, זה או (1) מטאפורה להזדקנות או (2) משפט שנועד להמחיש הגזמה (היפרבולה).

ו 30 "ואם ככה מלביש אלהים" זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה, אשר מתיימר להיות נכון מנקודת מבטו של הדובר או לצרכיו הספרותיים. אלוהים כן מספק את הדרוש לבריאה שלו.

☐ **"אשר היום ישנו ומחר ישלך לתוך התנור"** שימוש כללי עבור עשב יבש היה כדי להבעיר אש בתנורים קטנים המשומשים לאפיית לחם. זאת הייתה מטאפורה עבור זמניות החיים, לא הדין של אחרי המוות. מאמינים שווים הרבה יותר מעשבי בר יפים.

☐ **"קטני אמונה"** הביטוי הזה מופיע מספר פעמים בבשורתו של מתי (ראו. מתי ח 26; יד 31; טז 8). הוראותיו של ישוע היו מתוכננות במטרה להגביר את אמונת המאמינים.

ו 31 "לכן אל תדאגו" זה משפט אאוריסטי משני שלילי, אשר התכוון "אל תתחילו לדאוג" (ראו. פיליפים ד 6). דגש לא בריא על איך אדם ידאג לספק את הצרכים הבסיסים שלו, מראה על חוסר אמון באלוהים אשר הבטיח לספק את צרכי המאמינים.

ו 32

NASB	"הן את הדברים האלו מחפשים בלהט הגויים"
NKJV	"הן אחרי כל הדברים הללו הגויים מחפשים"
NRSV	"אשר עבור כל הדברים האלו הגויים שואפים"
TEV	"אלו הם הדברים שהגויים תמיד דואגים לו"
NJB	"אלו הם הגויים אשר שמים בליבם במטרה להשיג את כל אלו"

אחד המאפיינים של אנושות נפולה היא התשוקה הבלתי פוסקת שלהם לדברים. אלוהים יודע שמאמינים צריכים את הדברים העולם הזה כדי לחיות. הוא יספק את צרכיהם, לא תמיד את רצונותיהם.

ו 33

NASB, NKJV	"אך בקשו תחילה את מלכותו וצדקתו"
NRSV	"אך שאפו בראשונה למלכות אלוהים וצדקתו"
TEV	"תדאגו מעל לכל למלכות אלוהים"
NJB	"השתוקקו למלכותו בראשונה ועל צדקתו המצילה של אלוהים"

זהו משפט צווי בהווה אשר מדבר על פקודה בנוגע לנוהל חיים. האמת היא שאלוהים חייב להיות בראש סדר העדיפויות בחייהם של מאמינים. השתמשו במילה "צדקתו" כאן במובן אתי, לא במובן חוקי (משפטי) כמו במכתבים של שאול. המובן האתי הזה מופיע במתי ה 6, 10, 20, ו 1, דברים ו 25, ישעיהו א 27-28, ודניאל ד 27. זוהי לא קריאה לעבודה של צדקה; אלא, זה מציע שכאשר אדם מכיר אותו, החיים שלו יאופיינו במעשים טובים (ראו. אפסים ב 10). צדק עמדתי, משוּיך אמור להשתקף בחיי המאמין. ראו **נושא מיוחד: מלכות אלוהים** במתי ד 17 וצדק במתי ה 6. המונח "מלכותו" היה הקונספט של שליטתו הנוכחית של אלוהים בלבבותיהם של בני אדם אשר יהיה יום אחד מושלם בכל רחבי העולם (ראו. מתי ו 10). זאת הייתה ההתמקדות המרכזית בדרשה של ישוע. האתיקה הזאת של המלכות חייבת להיות בראש סדר העדיפויות. כתבי היד היוונים המוקדמים (א ו-B) אין את ביטוי יחסת הקנין "של אלוהים" (ראו. NRSV ו-TEV).

המושג "תחילה" משמש על ידי ישוע מספר פעמים כדי לתאר את החידוש הקיצוני של ה"עידן החדש" של הרוח, אשר הוא חנך.

1. מתי ה 24, התרצות לאחריך לפני הקרבת קורבן
2. מתי ו 33, חפשו את מלכות אלוהים לפני רצונות או צרכים אישיים
3. מתי ז 5, לפני שאתם שופטים אחרים, העריכו את הטעויות שלכם
4. מתי כג 26, טהרו את כל החיים, הפנימיים והחיצוניים

❶ "וְכָל אֱלֹהִים יִסְפְּנוּ לָכֶם" זה התייחס לצרכים הפיזיים והרגילים של החיים. אלוהים לא ישאיר את המאמינים נטושים. זהו עיקרון כללי, אשר לא תמיד יכול לענות על השאלות הספציפיות של מדוע האדם הזה או ההוא סובלים מחוסר או שהם נזקקים. לעיתים אלוהים יספק זמן של צורך כדי שמאמינים יבטחו בו, יפנו אליו או כדי לשפר את האופי שלהם. ההצהרה הזאת די דומה לספר משלי במוכן שהיא מצהירה עקרונות כלליים. הם לא אמורים להסביר כל אינדיבידואל, אירוע מסוים.

מתי ו 34 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
34 לֵכֵן אֵל תְּדַאְגוּ לְיוֹם מָחָר, כִּי הַמָּחָר יִדְאָג לְעַצְמוֹ; דִּי לוֹ לְיוֹם צָרְתוֹ."

ו 34 הפסוק הזה שובר את קו המחשבה. חייו של המשיחי הם הליכה יומיומית בעולם נפול חטא. דברים רעים שקורים לאדם הלא מאמין לעיתים קרובות קורים גם לאדם המאמין. זה לא אומר שלא אלוהים לא אכפת. זה רק אומר שמאמינים נתפסו במערכת של עולם נפול חטא. אל תתנו לבעיות החיים להערים עליכם לחשוב שלא אלוהים לא אכפת. ראו Hannah Whithall Smith, *The Christian's Secret of a Happy Life*.

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. איך פסוקים 19-34 מתקשרים להצגה הכוללת של הדרשה על ההר?
2. האם האנשים שהקשיבו לישוע אצרו אוצרות על הארץ? איך זה מתקשר להדגשה המודרנית שלנו עבור חשבונות הבנק, הירושה או התכנון ליציאה לפנסיה שלנו?
3. איך אדם יכול לאצור אוצרות בשמים? ממה מורכבים האוצרות הללו?
4. הסבירו את האמיתות הרוחניות במתי ו 22-24 במילים שלכם ומהניסיון האישי שלכם.
5. האם כסף הוא רע?
6. האם דאגה היא חטא (מתי ו 31)?
7. האם פסוק 33 מלמד על צדק באמצעות מעשים?
8. הסבירו מדוע משיחיים סובלים.

מתי ז

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
לשפוט אחרים	אל תשפטו	דוגמה מעשית בהקשר ללימוד של ישוע	לשפוט אחרים	אל תשפטו
ז 6-1	ז 6-1	ז 5-1	ז 5-1	ז 5-1
				אל תחולל דברים קדושים
		ז 6	ז 6	ז 6
בקשו, חפשו, דפקו	המשיכו לבקש, לחפש, לדפוק		בקשו, חפשו, דפקו	תפילה יעילה
ז 12-7	ז 12-7	ז 11-7	ז 11-7	ז 11-7
				כלל זהב
		ז 12	ז 12	ז 12
הפתח הצר	הדרך הצרה		הדרך הצרה	שתי הדרכים
ז 14-13	ז 14-13	ז 14-13	ז 14-13	ז 14-13
דעו את העץ לפי פירותיו	בפירותיהם תכירו אותם		העץ ופריו	נביאי שקר
ז 20-15	ז 20-15	ז 20-15	ז 20-15	ז 20-15
מעולם לא הכרתי אתכם	מעולם לא הכרתי אתכם		מעולם לא הכרתי אתכם	התלמיד האמיתי
ז 23-21	ז 23-21	ז 23-21	ז 23-21	ז 23-21
שני היסודות	תבנו על הסלע		שני בנאים	
ז 27-24	ז 27-24	ז 27-24	ז 25-24	ז 27-24
			ז 27-26	
			סמכותו של ישוע	ההתפעלות של העם
ז 29-28	ז 29-28	ז 29-28	ז 29-28	ז 29-28

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק בריצפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

רקע למתי ז 29-1

- א. המקום המקביל בלוקס מתחיל את אותו הקטע עם הצהרה חיובית "היו רחמנים כ...". לוקס ו 36-38, 41-42. בדרך כלל התיאורים של לוקס לדרשות של ישוע קצרים הרבה יותר משל מתי, אך כאן לוקס מתעד יותר את מילותיו של ישוע.
- ב. לפרק הזה יש מספר *asyndetons* (חוסר במרכיבים מקשרים, אשר היה מאד יוצא דופן ביוונית), מתי ז 1, 6, 7, 13, 15. זה היה אופן דקדוקי שנועד להאיר על אמיתות אינדיבידואליות. זאת הנחה מוקדמת להניח כי הדרשה של ישוע הייתה עם נושא מאחד או מתאר מובנה. יכול להיות שהוא עקב אחר טכניקת הלימוד הרבנית הכללית "פנינים שזורות על חוט", אשר מקשרים נושאים לא קשורים יחדיו. למרות שחלקם מהנושאים נראים בהתחלה כלא קשורים ליחידות ההקשר הסביבתיות, זאת הגישה ההרמנויטית הטובה ביותר כדי לפרש אותם לאור (1) ההקשר ו-(2) השימוש שלהם במקומות מקבילים נוספים בבשורות. למחבר של מתי כן היה נושא מאחד ומתאר מובנה אשר החליטו איזה מההוראות של ישוע צריך לתעד ובאיזה סדר לתעד אותם.
- ג. זה אפשרי לקשר את הפסוקים 1-12 לתוכן הקודם באופן הבא:
1. מתי ז 5-1 מראה את הסכנה של מתי ה 20 ו-48
 2. מתי ז 6 מראה את הסכנה של אהבה רגשית וללא הבחנה
 3. מתי ז 7-11, תפילה היא המפתח של המאמין להבחנה נכונה
 4. מתי ז 12 הוא סיכום של האמת הגדולה אשר אמורה לאפיין את כל אנשי מלכות האלוהים
- ד. הקטע הזה, כמו כל הדרשה על ההר, מצייר חיים בשחור ולבן. דיון מצוין על הקשר בין מתי ז 1-5 לפסוק 6 נמצא פרשנותו של William Hendricksen על ספר מתי, "האדון הזהיר את השומעים שלו להימנע מלשפוט אחרים (מתי ז 5-1), אך גם לשפוט (מתי ז 6); לא להיות קטנוני, אך עדיין להיות ביקורתי; להיות ענו וסבלני, אך עדיין לא יותר מידי סבלני" עמוד 360.
- ה. זכרו שזוהי לא הצגת הבשורה, אלא מסר אתי על החיים במלכות משיחית. שלושת האמיתות העיקריות שלה הן
1. חטא הדת
 2. עליונותם של הוראותיו של ישוע על אלוהים
 3. התגובה שלנו עבור ישוע והלימוד שלו ושפיטתו של אלוהים על התגובה שלנו
- ו. הדרשה על ההר מסתיימת עם שלוש או ארבע הזמנות ואזהרות הקשורות לשתי בחירות העומדות מול האנושות (מתי ז 13-27): (1) שתי דרכים, (2) שתי סוגי פירות, (3) שתי הכרזות, ו-(4) שתי יסודו. הם כולם קשורים ליום הדין באחרית הימים המבוססים על המעשים בחיי היומיום שלנו.
- ז. פסוק 28 הינו הצהרת מסכמת על פי מתי. מתי מסכם את כל חמשת חלקי הוראותיו של ישוע עם הצהרה מסכמת. יכול להיות שהם אלו אשר עיצבו את המבנה של הבשורה שלו.
1. מתי ז 28
 2. מתי יא 1
 3. מתי יג 53
 4. מתי יט 1
 5. מתי כו 1

ח. צריך לזכור שבשלב מוקדם זה בדרשות/הוראותיו של ישוע הבשורה המלאה עדיין לא הייתה ידועה. השומעים, אפילו התלמידים, עדיין לא הבינו לחלוטין מי הוא ישוע והמחיר שהתלמידות תדרוש מהם כדי לעקוב אחריו ברדיפות, דחייה ומוות.

לימוד מילים וביטויים

מתי ז 1-5 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1"אל תשפטו למען לא תשפטו, 2כי במשפט אשר אתם שופטים תשפטו ובמדה אשר אתם מודדים ימדד לכם. 3מדוע אתה רואה את הקיסם אשר בעין אחיך ואינך שם לב לקורה אשר בעיניך? 4איך תאמר לאחיך: 'הנח לי להוציא את הקיסם מעיניך', והנה הקורה בעיניך? 5צבוע! הוצא תחלה את הקורה מעיניך; אחרי כן תראה היטב ותוכל להוציא את הקיסם מעינו של אחיך.

ז 1 "אל" זהו ציווי בהווה עם מרכיב שלילי האומר לעצור מעשה שכבר התחיל התהליך שלו. למשיחיים יש ההרגל להיות ביקורתיים אחד כלפי השני. הפסוק הזה לעיתים קרובות מצוטט כדי להוכיח שמשיחיים לא אמורים לשפוט אחד את השני כלל. אך, מתי ז 5, 6, 15, ראשונה אל הקורנתים ה 1-12 ויוחנן ד 1-6 מראים שישוע הניח כי מאמינים מעריכים אחד את השני רחנית. הגישות והמניעים של אדם הם המפתח (ראו. גלטים ו 1; רומים ב 11-11; יד 1-23; יעקב ד 11-12).

■ "תשפטו" המילה היוונית הזאת היא המקור האטימולוגי למילה באנגלית "critic" (לתת ביקורת). עוד צורה לאותו השורש נמצא במתי ז 5 מתורגם "צבוע". זה נראה כי זה רומז על רוח ביקורתית, שופטת, צדקנית אשר שופטת אחרים בצורה יותר חמורה מאשר שהיא שופטת את עצמה. זה מדגיש על סט אחד של חטאים מעל סט אחר של חטאים. זה מתרץ את הטעויות האישיות של אדם, אך לא יתרץ את הטעויות של אחרים (ראו. שמואל ב יב 9-1).

נושא מיוחד: האם המשיחיים צריכים לשפוט אחד את השני? SPECIAL TOPIC: SHOULD CHRISTIANS JUDGE ONE ANOTHER?

א. בראשונה לקורנתים ה 12 שאלו והקהילה צריכים להתמודד עם חברי הקהילה (התשובה ההגיונית לשאלה בפסוק 12 היא "כן"), אבל על המאמינים לתת לאלוהים להתמודד עם אנשים שהם לא חברי קהילה. על המאמינים לא לשפוט אחד את השני (ראה מתי ז 5-1, 15-20; רומים יד 1-15; יג), אלא 1. עלינו לבחון את פירותיו של חבר קהילה בעמדת מנהיגות (ראה א קורנתים ו 3-1; מתי ז) 2. אנחנו צריכים להפעיל את המשמעת של הקהילה כאשר המוניטין נמצא בסכנה. זה לעיתים קרובות קו דק! במשמעת, שאלו טוען כי האדם החוטא בראשונה לקורנתים ה, העמד בתחום השיפוט של אלוהים (כלומר, מחוץ לקהילה).

אפשר לתהות כיצד ההקשר הזה קשור לחברה המודרנית שבה למאמינים ולא למאמינים יש הזדמנות להצביע על נורמות חברתיות. האם על המאמינים להשתתף בתהליך המדיני? הקשר זה מוביל למשמעת הקהילה ולא לדמוקרטיה מערבית מודרנית. המאמינים הם אזרחים בשני ממלכות עם חובות וזכויות בשניהן! רוח, רצון, ודבר אלוהים עוזרים לנו למצוא את הדרך הנכונה בעולם החוטא, אבל הלא מאמינים מנוצלים ומתמרנים על ידי החטא, האנוכיות, והשטן. הם לא זקוקים לצדקה העצמית שלנו ולא לכך שנשפוט אותם אלא הם זקוקים לעדות אמיתית וחמלה. הם אינם מסוגלים להבין את המניעים, המטרות והמעשים שלנו.

הבעיה סביב הנושא אך ומתי על המאמינים "לשפוט" אחד את השני גרמה לכמה כתבי יד יווניים לשנות טקסט זה

1. כתב היד הקדום ביותר של פפירוס P⁴⁶ (בערך שנת 200 לספירה) וכן התרגום הקופטי בהאירי (המאה השלישית) ותרגום פשיטתא הסורית (המאה ה-5) השמיטו את מילת השלילה ותרגמו את המשפט כציווי, "שפטו אלה הנמצאים בפנים [הקהילה]" (ראה Bruce M. Metzger, *Textual Commentary on the Greek New Testament*, עמוד 551).
2. תרגום הקופטי הסאהדידי (המאה ה-3) מעמיד את מילת השלילה במשפט הקודם, "מה יש לי לשפוט את מי שבחוץ ולא את אלה שבפנים? יש לשפוט מי שנמצא בפנים" (Metzger עמוד 51).
3. הטקסט של UBS⁴ אינו מכיר בגרסאות אלו כמקור.

ב. יש להתמודד עם נושא זה בשתי דרכים

1. על המאמינים לא לשפוט אחד את השני (ראה מתי ז 5-1; לוקס ו 42,37; רומים ב 11-1; יעקב ד 12-11)
 2. על המאמינים לעשות הערכה למנהיגים בקהילה (ראה מתי ז 6, 15-16; א קורינתים יד 29; א תסלוניקים ה 21; א טימותיאוס ג 31-1; א יוחנן ד 6-1).
- כמה קריטריונים להערכה נכונה
1. הערכה צריכה להיות לצורך אישור (ראה א יוחנן ד 1 – "מבחן" לצורך אישור)
 2. ההערכה צריכה להיעשות בענווה ועדינות (ראה גלטים ו 1)
 3. ההערכה אינה מתמקדת בסוגיות של העדפה אישית (ראה רומים יד 23-1; א קורינתים ח 13-1; י 23-33)
 4. הערכה צריכה לזהות מנהיגים "שאינן להם חלק בביקורתיות" בתוך הקהילה והחברה (ראה א טימותיאוס ג).

ז 2 הטקסט היווני של מתי ז 2 מופיע באופן חרוזי, פואטי. זה היה יכול להיות משל מאד ידוע. העובדה שההצהרה הזאת שומשה בבשורות האחרות ברקעים שונים תומך בפרשנות הזאת. הפסוק הזה מכיל אמת משמעותית אשר חזרה על עצמה הרבה פעמים בברית החדשה (ראו. מתי ה 7; ו 14-15; יח 35; מרקוס יא 25; יעקב ב 13 ו 9). הצורה בה מאמינים מתנהגים כלפי אחרים משקפת את הצורה בה אלוהים התנהג אליהם. הכוונה לא הייתה להרוס את האמת של הכתובים של הצדקה על ידי אמונה. הכוונה הייתה להדגיש את הגישה הראויה ואורח החיים של האנשים שנסלחו בחינם.

ז 3 "מדוע אתה רואה את הקיסם אשר בעין אחיך" מחברים יונים קלאסיים השתמשו במונח "קיסם" עבור החומר שהרכיב את קן הציפורים. לכן, אנחנו מדברים על חלקים של חומר צמחי ופרטים דומים קטנים חסרי משמעות.

● "ואינך שם לב לקורה אשר בעיניך" זה היה משפט לצורך הדגשה. ה"קורה" התייחסה לחתיכה גדולה של גזע עץ, עץ בנייה או רפסודה. ישוע השתמש לעיתים קרובות במונח המילולי הזה להיפרבולה כדי להעביר אמיתות רוחניות (ראו. מתי ה 29-30; יט 24 וכג 24).

ז 5 "צבוע" המילה המורכבת הזו הגיע מעולם התיאטרון והשתמשו בה עבור שחקן המשחק מאחורי מסיכה. זה הגיעה משתי מילים יווניות, "לשפוט" ו- "מתחת". זה תיאר אדם שהתנהג בצורה אחת אך הוא עצמו היה אחרת (לוקס יח 9). דוגמא טובה למעשה כזה נראה בחייו של דויד (ראו. שמואל ב יב 9-1). ישוע השתמש במונח הזה עבור הפרושים הצדקניים במתי ה 20; ו 2, 5, 16; טו 1, 7; כג 13. הפסוק הזה רומז על הנאותות של דאגתם של משיחיים עבור משיחיים אחרים כאשר זה לא עשוי בצורה מתנשאת, צדקנית. גלטים ו 1 מועיל בנושא הגישה הנכונה והמניע של הוכחת המשיחיים והתיקון שלהם אחד כלפי השני. הקהילה תמיד צריכה לבחון רוחנית ולהוכיח את ההנהגה וחברי הקהילה.

מתי ז 6 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

"אל תתנו את הקדש לכלבים ואל תשליכו פניניכם לפני החזירים, פן ירמסו אותם ברגליהם ויפנו ויטרפו אתכם."

ז ו "אל תתנו את הקדש לכלבים" זהו משפט אאוריסטי משני עם מרכיב שלילי אשר רמז "אל תחשבו על לעשות את הפעולה הזאת". ה-*Didache*, הספר החוץ קנוני אשר הקהילה המוקדמת השתמשה בו, השתמשו בפסוק הזה עבור אנשים שלא עברו טבילה שלא נתנו להם להיכלל בסעודת האדון (*Didache* ט 5 וטרטוליאנוס, *Depraesc* 41). השאלות האמתיות תמיד היו: (1) מה הם "הדברי הקודש"? ו- (2) למי מתייחסים המונחים "כלבים" ו-"חזירים"? חייבים לקחת את "דברי הקודש" בהתאם לתוכן של כל הדרשה על ההר, אשר היה לימוד על אלוהים וההתגלמות שלו בחיי היומיום ושירותו של ישוע מנצרת. או, להגיד את זה בדרך אחרת, הבשורה. ההתייחסות של ישוע לחלק מהאנשים כ"כלבים" (ראו. מתי טו 26, 27) או "חזירים" גרמה לבלבול רב בקרב פרשנים. שתי החיות הללו היו אכזריות ודוחות בחברה אליה הוא דיבר. היה דיון רב בנוגע אל מי המונחים האלה מכוונים. בחייו של ישוע, זה היה יכול להתייחס למנהיגים היהודים הצדקניים, וכן גם לאנשים האדישים והאפתיים של פלסטין. זאת יכולה להיות התייחסות נבואית לדחייה והמוות של ישוע על ידי המנהיגות היהודית והקהל הירושלמי. יחד עם זאת, בחיי הקהילה, זה לא כל כך ברור למי המונחים האלו מתייחסים. William Herdricksen רשם בפרשנות שלו לספר מתי, "זה אומר, לדוגמה, שתלמידיו של ישוע לא חייבים באופן אינסופי לבשר את הבשורה לאנשים שלועגים לה" (עמוד 359). דוגמה לכך מתועדת במתי י 14, "נערו את האבק מעל רגליכם" (ראו. מעשי השליחים יג 51; יח 6-9).

5). השתמשו בזה לגבי יהודים בפיליפ ג 2-3. השתמשו בזה בהתגלות כב 15 ללא מאמינים אשר לא נכללים במלכות שמים.

☛ "פְּנִינִיכֶם" אלו היו בעלי ערך מאד גבוה בעולם הישן.

מתי ז 7-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
7 "בְּקִשׁוֹ וַיִּנְתֵּן לָכֶם. חֲפָשׁוּ וְתִמְצְאוּ. דַּפְקוּ וַיִּפְתַּח לָכֶם. (דְּבָרִים ד' כט')⁸ כִּי כָל הַמְּבַקֵּשׁ מִקְּבֵל, וְהַמְּחַפֵּשׂ מוֹצֵא, וְהַמְּתַדְפֵּק יִפְתַּח לוֹ. (ירמיהו כט' יג'-יד')⁹ מִי מִכֶּם הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה יְבִקֵּשׁ לָחֶם וְהוּא יִתֵּן לוֹ אֲבָן? ¹⁰ אוֹ אִם יְבִקֵּשׁ דָּג הֲיִתֵּן לוֹ נַחֵשׁ?¹¹ הֲאִם אַתֶּם הָרְעִים יוֹדְעִים לְתֵת מִתְּנוֹת טוֹבוֹת לְבְנֵיכֶם, כָּל שָׂכָן אֲבִיכֶם שְׂבֻשְׂמִים יִתֵּן אֶךְ טוֹב לְמִבְקָשִׁים מִמֶּנּוּ.

ז 7 "בְּקִשׁוֹ... חֲפָשׁוּ... דַּפְקוּ" אלו כולם משפטי ציווי בהווה אשר מדברים על פקודות באורח החיים השגרתי (ראו. דברים ד 29; ירמיהו כט 13). זה חשוב שאדם יאזן בין ההתמדה שלו לבין אופי התגובה של אלוהים. מאמינים לא יכולים להכריח את אלוהים לעשות את מה שלא טוב להם. למרות זאת, באותו הזמן, הם יכולים להביא כל בקשה שלהם לאביהם שבשמים. ישוע התפלל את אותה התפילה בגת השמיים שלוש פעמים (ראו. מרקוס טו 36, 39, 41; מתי כו 39, 42, 44). שאול גם התפלל שלוש פעמים עבור הקוץ בבשרו (ראו. שנייה אל הקורנתים יב 8). אך הדבר הנפלא בתפילה הוא לא שנקבל מענה לבקשה מסוימת, אלא שנבלה זמן איכות עם האב. ראו נושא מיוחד: תפילה, בלתי מוגבלת אך מוגבלת במתי יח 19.

ז 8-10 התמדה היא חשובה (ראו. לוקס יח 2-8). יחד עם זאת, היא לא מכפת על אל סרבן אלא מגלה את רמת העניין והדאגה של האדם. לא המילים הרבות של אדם או התפילות החוזרות שלו יניעו את האב לתת את מה שלא לטובת המבקש. הדבר הטוב ביותר שמאמינים מקבלים בתפילה הוא התפתחות מערכת היחסים והתלות באלוהים.

ז 9-10 ישוע השתמש באנלוגיה של אב ובן כדי לתאר את המסתוריות של תפילה. מתי מביא שתי דוגמאות בעוד שלוקס מביא שלוש (ראו. לוקס יא 12). כל המטרה של ההמחשות הייתה שאלוהים יביא למאמינים את "הדברים הטובים". לוקס מגדיר את ה"טוב" כ"רוח הקודש" (ראו. לוקס יא 13). לעיתים הדבר הכי נורא שהאב יכול לעשות עבורנו הוא לתת לנו מענה עבור תפילות אנוכיות ולא הולמות! כל שלושת הדוגמאות הן משחק על דברים שדומים אחד לשני: אבן ככיר לחם, דג כנחש, ביצה כעקרב חוור ומגולגל. השאלות של מתי ז 9 ופסוק 10 מצפות לתשובה של "לא" (כמו מתי ז 16).

ז 11 "הֲאִם" זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה, אשר מתיימר להיות נכון מנקודת מבטו של המחבר או המטרת הספרותיות שלו. באופן לא ישיר זוהי הצהרה על מלוא חטאתם של כלל האנשים (ראו. רומים ג 9, 23). הניגודיות בין אנשים רעים לאל אוהב. אלוהים מראה את דמותו על ידי האנלוגיה של משפחה אנושית.

☛ "יִתֵּן אֶךְ טוֹב לְמִבְקָשִׁים מִמֶּנּוּ" בקטע המקביל בלוקס יא 13 יש את "רוח הקדש" במקום "טוב". אין תווית לייחוד שם עצם בלוקס; לכן, זה יכול להיות מובן כ"המתנות" הניתנות על ידי רוח הקדש. אי אפשר להשתמש בזה כטקסט הוכחה שאדם חייב לבקש מאלוהים את רוח הקדש, כי העיקר של הכתובים היא שרוח הקודש שוכנת במאמינים בעת הישועה (ראו. רומים ח 9 וגלטים ג 2, 3, 5, 14). אך עדיין יש מובן בו ההתמלאות ברוח הקדש חוזרת על עצמה על בסיס רצון המאמין (ראו. אפסים ה 18).

מתי ז 12 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
12 "לֵכֵן כָּל מֶה שֶׁתְּרַצוּ שִׁיעֲשׂוּ לָכֶם בְּנֵי הָאָדָם, כֵּן גַם אַתֶּם עֲשׂוּ לָהֶם, כִּי זֹאת הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיאִים."

ז 12 זה נקרא לעיתים קרובות כחוק הזהב (ראו. לוקס ו 31). ההצהרה המסכמת הזו מבוססת על ההנחה שמאמינים הם אנשי מלכות השמים עם לב חדש. זוהי לא תגובה של אדם נפול לחטא המרוכז בעצמו. ישוע היה היחיד ששם את המשל הזה במובן חיובי, למרות שהמובן השלילי היה ידוע מהלימוד הרבני (ראו. טוביה ד 15 ורבי הילל, הנמצא בתלמוד, ב לא א ובפילון האלכסנדרוני). זאת לא הדגשה על הערכה עצמית לא הולמת, אלא זוהי מילה טובה על לדעת מי הם המאמינים במשיח והקרנה של מובן השלום והטוב הזה לעמית אנוש אחר בשמו של ישוע. זה דורש שאנשים יעשו את הדברים הנכונים והטובים, הרבה יותר מכך שאנשים ימנעו מלעשות רע.

☛ "כִּי זֹאת הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיאִים" התורה והנביאים הם שמות שתיים מתוך שלושת החלקים של הקנון העברי. זה היה ניב עברי מקוצר המתייחס לכל הברית הישנה (ראו. מתי ה 17).

זה היה משמעותי שישוע עשה הצהרת סיכום אשר מסכמת את כל מה שהתנ"ך דרש (ראו. מתי כב 34-40; מרקוס יב 28-34). זה היה יכול להיות מאד שנוי במחלוקת ליהודי של המאה הראשונה (ראו. רומים יג 9).

מתי ז 13-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"הכנסו דרך הפתח הצר, כי רחב הפתח ומרווחת הדרך המוליכה לאבדון ורבים ההולכים בה. אך צר הפתח וצרה הדרך המוליכה לחיים ומעטים המוצאים אותה."

ז 13 האם הפסוק רומז על (1) כניסה לפתח ואז ללכת בדרך; או (2) הליכה בדרך שמובילה לפתח; או (3) זאת דוגמא להקבלה עברית? העובדה שהפתח מופיע ראשון ואז הדרך רומזת על כך שזה מתייחס לאדם אשר מגיע להכיר את אלוהים בצורה אישית דרך הוראותיו של ישוע ואז חי חיים חדשים במלכות האלוהים. חלק מהבלבול כאן יכול להיות קשור להיבט המשולש של ישועה לפי כתבי הקודש: (1) אמונה התחלתית וחזרה בתשובה; (2) אורח חיים דמוי המשיח; ו- (3) שיא אסקטולוגי. המשל הזה מקביל ללוקס יג 23-27. ראו נושא מיוחד: שימוש המילה "דלת" בברית החדשה במתי ו 6.

■ **"הפתח הצר"** הסוג הזה של משל אמת ידוע בצורה מסורתית בתור "שני הדרכים" (ראו. דברים ל 15, 19; תהלים א; משלי ד 10-19; ישעיהו א 19-20; ירמיהו כא 8). קשה לזהות למי ישוע פנה כאשר דיבר: (1) תלמידיו, (2) הפרושים, או (3) הקהל. ההקשר הכללי רומז על כך שהפסוקים קשורים לפרק ה פסוק 20 ופרק ה פסוק 48. אם כך, אז זה רומז על כך שהטבע המגביל של הפתח לא היה חוקים, כמו חוקי הפרושים, אלא אורח חיים מלא אהבה השופע ממערכת יחסים עם המשיח. למשיח כן יש חוקים (ראו. מתי יא 29-30), אך הם שופעים מלב שהשתנה! אם אנחנו ממקמים את הפסוק הזה בהקשר לתוכן יהודי גוי (ראו. מתי ו 7, 32), אז זה מתייחס לאמונה בישוע כמושיע (פתח) ואדון (דרך).

החל ממתי ז 13-27 ישנה סדרה של ניגודים הקשורים לאנשים דתיים

1. שתי הדרכים של ביצוע תפקיד דתי (ראו. מתי ז 13-14)

2. שני הסוגים של מנהיגי דת (מתי ז 15-23)

3. שני היסודות של חיי דת (מתי ז 24-27)

השאלה היא לא לאיזו קבוצה של אנשי דת ישוע מתייחס, אלא כיצד אנשי דת מגיבים להבנה שלהם על רצונו של אלוהים. חלק משתמשים בדת בתור מסווה כדי לקבל שבח ופרסים מידיים מבני אדם. זה אורח חיים הממוקד ב"אני" וב"עכשיו" (ראו. ישעיהו כט 13; קולוסים 23-16). תלמידים אמיתיים מסדרים את החיים שלהם לאור מילותיו של ישוע על מלכותו של אלוהים אשר קיימת ותבוא.

■ **"כי רחב הפתח ומרווחת הדרך המוליכה לאבדון ורבים ההולכים בה"** "הדרך" יכולה להיות (1) מטאפורה עבור אורח חיים ו- (2) התואר של הקהילה הראשונה (ראו. מעשי השליחים ט 2; יט 9, 23; כב 4; כד 14, 22; יח 25-26). הפסוק הזה רומז על כך שישועה היא לא החלטה פשוטה אשר מתאימה עם הזרם המרכזי של התרבות, אלא שינוי החלטי של החיים אשר מפיק ציות לעקרונותיו של אלוהים. העובדה שדרך אחת מובילה לאבדון מראה את התוצאה הסופית של אנשים שחיים בחוסר תלות באלוהים. לעיתים קרובות הם נראים מאד דתיים (ראו. ישעיהו כט 13; מתי ז 21-23; קולוסים ב 23)!

למשפט הזה יש משתנה טיפוסי של כתבי היד היווניים. בראשונה בפסוק כתוב, "הכנסו דרך הפתח הצר", אך

בחלק השני "הפתח" נשמט בכתב היד א*, מספר כתבי יד לטיניים, מספר כתבי יד וולגטיים, הדיאטסרון והטקסטים היווניים אשר שומשו על ידי קלמנט ואוסביוס. זה מופיע בכתבי היד א¹, B, C, L, W ובמספר כתבי יד לטיניים, וולגטה, סורים, קופטיים. אז השאלה היא, "האם הוסיפו את זה בשביל איזון" או "זה נשמט בטעות?" ה-USB⁴ מביא לטקסט הארוך יותר (ההכללה שלו) ציון של "B" (כמעט בטוח). יחד עם זאת, ההכללה או ההוצאה לא משנות את משמעות הטקסט. זה נכון לגבי סוגים רבים של הברית החדשה, ב 5,300 בריתות חדשות יוניות הקיימות היום! ראו את הספר של Bruce Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, עמוד 19.

ז 14 ביומו של "אמונה קלה" זהו איזון נחוץ! זה לא אומר שמשיחות תלויה במאמץ אנושי, אלא שחיי אמונה יהיו מלאים ברדיפות. "צר" בפסוק הזה חולק את אותו השורש של "סבל" או "רדיפות" בקטעים אחרים בברית החדשה. ההדגשה הזו היא בדיוק ההיפך של מתי יא 29-30. שני הפסוקים הללו יכולים להיות מאופיינים בתור "הפתח" ו-"הדרך". אנחנו באים לאלוהים דרך ישוע כמתנה של אלוהים לנו (ראו. רומים ג 24; ה 15-17; ו 23; אפסים ב 8-9), אך ברגע שאנחנו מכירים אותו, זאת הפנינה יקרת הערך אשר למענה אנחנו מוכרים הכל כדי ללכת אחריו. ישועה מגיעה בחינם, אך היא עולה לנו את כל הדברים שיש לנו ואת כל כולנו. המשפט "מעטים המוצאים אותה" צריכה להיות משוות למתי ז 13 ולוקס יג 23-24. השאלה היא "האם יותר יאבדו את דרכם מאשר יושעו?" האם הפסוק מלמד על ההבחנה המספרית הזו?

מתי ז 15-20 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁵"הִזְהָרוּ מִנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר (ירמיהו יד' יד') הַבָּאִים אֵלֵיכֶם בְּלְבוּשׁ כְּבָשִׂים וּבְתוֹךְ תוֹכֶם זָאֲבִים טוֹרְפִים הֵם.
¹⁶בְּפִרְוֹתֵיהֶם תִּכְיֶרוּ אוֹתָם. הָאֵם אוֹסְפִים עֲנָבִים מִן הַקְּוֹצִים אוֹ תְּאֵנִים מִן הַבְּרֻקִּיָּם? ¹⁷כֵּן כָּל עֵץ טוֹב עוֹשֶׂה פְּרִי טוֹב וְהָעֵץ הַנִּשְׁחָת עוֹשֶׂה פְּרִי רָע. ¹⁸עֵץ טוֹב אֵינְנוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּרִי רָע וְעֵץ נִשְׁחָת אֵינְנוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּרִי טוֹב. ¹⁹כָּל עֵץ שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה פְּרִי טוֹב כּוֹרֵתִים אוֹתוֹ וּמְשַׁלְּכִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ. ²⁰לֹכֵן בְּפִרְוֹתֵיהֶם תִּכְיֶרוּ אוֹתָם."

ז 15 "הִזְהָרוּ מִנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר" זהו ציווי בהווה. ישוע לעיתים קרובות דיבר על נביאי שקר (ראו. מתי כד 4, 5, 11, 24-23; מרקוס יג 22). תמיד קשה לזהות אנשים המכריזים שקר מפני שבדרך כלל יש להם אלמנט של אמת במסר שלהם ולא תמיד אפשר להיות בטוחים במניע שלהם. לכן, זאת הופכת להיות שאלה הכרחית של איך מאמינים מבחינים מי האנשים המכריזים שקרים. ישנם מספר אלמנטים אשר צריכים לבוא בהערכתנו.

1. דברים יג 3-1 ופרק יח 22

2. טיטוס א 16 וראשונה ליוחן ד 7-11

3. ראשונה ליוחן ד 3-1, בהתאם לתנאים הללו, משיחיים יכולים לבצע את הערכה שלהם.

פסוקים 15-20 מתמודדים עם הבעיה של בדיקת פירות, בעוד שמתי ז 21-23 מתמודד עם אנשים אשר עושים פירות שנראים פירות טובים, אך אין להם מערכת יחסים עם אלוהים. ישנו גם "פתח" וגם "דרך"; שניהם גם התחלה של האמונה וחיי אמונה!

❏ "הַבָּאִים אֵלֵיכֶם בְּלְבוּשׁ כְּבָשִׂים וּבְתוֹךְ תוֹכֶם זָאֲבִים טוֹרְפִים הֵם" הזאב הוא האויב המסורתי של הכבשה (ראו. מתי י 16; מעשי השליחים כ 29). ניתן להבין זאת שאחד ההיבטים הקשים של הדרך המובילה לחיים הוא שישנם אנשים אשר מנסים להוליך אותנו שולל על ידי מסר שקרי (ראו. אפסים ד 4). בדרך כלל המסר הזה יהווה יתרון אישי מסוים לנביאי השקר. הם נראים כה אדוקים בדת! פסוקים 21-23 מראה איך זאבים יכולים להראות כמו כבשים!

ז 16 "בְּפִרְוֹתֵיהֶם תִּכְיֶרוּ אוֹתָם" המשל הזה ייחודי למתי. זהו משפט חיווי עתידי אשר משתמשים בו כציווי בהווה (ראו גם מתי ז 20). השאלה מצפה תשובה של "לא" (כמו מתי ז 10). "תכירו" היא מילת הדגשה, הרומזת על כך שמאמינים יכולים ומוכרחים לזהות את נביאי השקר. אנחנו יכולים לזהות אותם לפי סדר העדיפויות באורח החיים שלהם ולפי הוראות התורה שלהם. לעיתים קרובות נשאלת השאלה מה מהדברים הבאים נחשב הפרי של בן אדם, כאשר למען האמת, שניהם נחשבים.

1. ההוראות שלהם (ראו. דברים יג 3-1; יח 22; לוקס ו 45; ראשונה ליוחן ד 3-1)

2. המעשים שלהם (ראו. לוקס ג 8-14; ו 43-46; יוחן טו 8-10; אפסים ה 9-12; קולוסים א 10; טיטוס א 16; יעקב ג 17-18; ראשונה ליוחן ד 7-11)

איך חיייהם של אנשים משקפים

1. את עצמם האמיתי

2. את מערכת היחסים שלהם עם אלוהים

קשה להחזיק יחדיו את האמיתות התאומות של הזמנה חינוכית לישועה בחינם, עם דרישה להיות דומים לישוע. אך שניהם נכונים! דיון קצר טוב בנושא נמצא ב-Manfred T. Brauch - *Abusing Scripture*, עמודים 104-116.

ז 19 בגלל השימוש הדומה של יוחן המטביל במשפט במתי ג 10, הרבה מאמינים שזה היה פתגם שכיח.

מתי ז 21-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²¹"לֹא כָּל הָאוֹמֵר לִי 'אֲדוֹנִי, אֲדוֹנִי' יִכְנָס לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, אֲלָא הָעוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן אָבִי שֶׁבְּשָׁמַיִם. (ישעיהו כט' יג)
²²רְבִיבִים יֹאמְרוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַהוּא: 'אֲדוֹנִי, אֲדוֹנִי', הֲלֹא בְּשִׁמְךָ נִבְאָנוּ וּבְשִׁמְךָ גִּרְשָׁנוּ שְׂדֵיִם וּבְשִׁמְךָ עָשִׂינוּ נְפִלְאוֹת רְבוֹת'. ²³אֲזַי אוֹדִיעַ לָהֶם: 'מַעֲוֹלָם לֹא הִכְרַתִּי אֶתְכֶם, סוֹרוּ מִמֶּנִּי עוֹשֵׂי רָשָׁע.' (תהילים ו' ט')

ז 21 "לֹא כָּל הָאוֹמֵר לִי" זהו משפט הווה פעיל בצורת הבינוני אשר מדבר על המשכיות של פעולה. הם אמרו את המלים הללו שוב ושוב.

❏ "אֲדוֹנִי, אֲדוֹנִי" הרבנים אמרו ששימוש כפול בשם כלשהו מראה חיבה (ראו. בראשית כב 11).

המילה היוונית *kuriōs* שומשה במספר אופנים שונים במאה הראשונה. זה יכול להיות מוכן כ- (1) "מר"; (2) "שליט"; (3) "בעלים" או (4) "בעל". אבל, בהקשרים תאולוגיים, המילה מתפרשת בדרך כלל עם המשמעות המלאה שלה הנובעת מתרגום תנכי של השם יהוה (ראו. שמות ג 14). בהקשר הזה האנשים האלה הביעו הצהרה תאולוגית

על ישוע, אך ללא מערכת יחסים אישית עמו. זה קשה בשלב מוקדם זה בשירותו של ישוע לדעת כמה משקל תאולוגי יש לתת למונח הזה. כיפא גם השתמש בתואר התאולוגיה הזה מוקדם יותר עבור ישוע (ראו. לוקס ה 8), כמו גם לוקס ו 46, איפה שישוע מקשר בין הצהרותיו המילוליות של אדם עם צייתנותו. יחד עם זאת, בהקשר הזה כאן, המקרה הוא אסכטולוגי – הנביאים השקריים הללו ישפטו בביאה השנייה של ישוע. האם נושעו ונפלו לחטא או שהם אף פעם לא נושעו?

נושא מיוחד: כפירה (APHISTĒMI) SPECIAL TOPIC APOSTASY (APHISTĒMI)

למונח היווני *aphistēmi* יש שדה סמנטי רחב. למרות זאת, המונח האנגלי "כפירה" (apostasy) מופק ממונח זה וגורם לקוראים מודרניים לקרוא אותו עם דעה קדומה. הקשר, כמו תמיד, הוא המפתח, ולא הגדרה מודרנית. זהו מונח המורכב ממילת היחס *apo*, שמשמעותה "מ-" או "הרחק מ-", ו-*histēmi*, "לשבת", "לעמוד", או "לתקן." שימו לב לשימושים (הלא-תיאולוגיים) הבאים:

1. להסיר פיזית
 - א. מבית המקדש, לוקס ב 37
 - ב. מבית, מרק' יג 34
 - ג. מאדם, מרק' יב 12; יד 50; מה"ש ה 38
 - ד. מכל הדברים, מתי יט 27, 29
 2. להסיר פוליטית, מה"ש ה 37
 3. להסיר במובן יחסי, מה"ש ה 38; טו 38; יט 9; כב 29
 4. להסיר באופן חוקי (גירושין), דבר' כב 1, 3 (תרגום השבעים) ובברית החדשה, מתי ה 31; יט 7, מרק' י 4; קור"א ז 11
 5. להסיר חוב, מתי יח 27
 6. להראות חוסר דאגה על-ידי עזיבה, מתי ד 20; יוח' ד 28; טז 32
 7. להראות דאגה על-ידי אי-עזיבה, יוח' ח 29; יד 18
 8. להסכים או להרשות, מתי יג 30; יט 14; מרק' יד 6; לוקס יג 8
- במובן התיאולוגי לפועל גם יש משמעות רחבה:
1. לבטל, לסלוח, למחול על האשמה של החטא, שמות לב 32 (תרגום השבעים); במד' יד 19; איוב מב 10, ובברית החדשה, מתי ו 12, 14-15; מרק' יא 25-26
 2. להימנע מחטא, טימ"ב ב 19
 3. להזניח על-ידי התרחקות מ-
 - א. התורה, מתי כג 23; מה"ש כא 21
 - ב. האמונה, יחז' כ 8 (תרגום השבעים); לוקס ח 13; תסל"ב ב 3; טימ"א ד 1; עבר' ג 12
- מאמינים מודרניים שואלים הרבה שאלות תיאולוגיות שמחברי הברית החדשה מעולם לא חשבו עליהן. אחת מהן קשורה לנטייה המודרנית להפריד בין אמונה לנאמנות.

יש אנשים בכתבי הקודש אשר מעורבים עם עמו של אלוהים ומשהו קורה.
1. בתנ"ך

- א. אלו אשר שמעו את הדיווח של שנים-עשר (עשרת) המרגלים, במדבר יד (השווה לעבר' ג 16-19)
- ב. קורח, במדבר 16
- ג. בניו של עלי, שמואל א ב, ד
- ד. שאול, שמואל א 11-31
- ה. נביאי שקר (דוגמאות)
 1. דבר' יג 5-1; יח 19-22 (דרכים לזהות נביא שקר)
 2. ירמיהו כח
 3. יחזקאל יג 7-1
- ו. נביאות שקר
 1. יחזקאל יג 17
 2. נחמיה ו 14
- ז. מנהיגים רעים של ישראל (דוגמאות)
 1. ירמיהו ה 30-31; ח 2-1; כג 4-1

2. יחזקאל כב 23-31

3. מיכה ג 5-12

ii. בברית החדשה

א. משמעו של המונח היווני הוא באופן מילולי לכפור. גם התנ"ך וגם הברית החדשה מאשרים התחזקות של הרוע ושל לימוד שקר לפני הביאה השנייה (השווה למתי כד 24; מרק' יג 22; מעשי השליחים כ 29, 30; תסל"ב ב 9-12; טימ"ב ד 4). ייתכן שמונח יווני זה משקף את דבריו של ישוע במשל הזורע הנמצא במתי יג; מרק' ד; ולוקס ח. מורי השקר הללו הם בבירור לא משיחיים, אך הם הגיעו מבפנים (השווה למה"ש כ 29-30; יוח"א ב 19); למרות זאת, הם מסוגלים לפתות וללכוד מאמינים לא בוגרים (השווה לעבר' ג 12).

השאלה התיאולוגית היא האם מורי השקר היו אי פעם מאמינים? קשה לענות על שאלה זו מפני שהיו מורי שקר בקהילות מקומיות (השווה ליוח"א ב 18-19). לעתים קרובות המסורות התיאולוגיות שלנו עונות על שאלה זו ללא התייחסות לקטעים ספציפיים בכתובים (מלבד מקרים של הוצאת פסוקים מהקשרם כדי כביכול להוכיח את הדעה הקדומה של מישהו).

ב. אמונה למראית עין

1. יהודה, יוחנן יז 12

2. שמעון המכשף, מה"ש ח

3. הדוברים במתי ז 23-13

4. הדוברים במתי יג; מרק' ד; לוקס ח

5. היהודים ביוחנן ח 31-59

6. אלכסנדר והימנאוס, טימ"א א 19-20

7. אלו בטימ"א ו 21

8. הימנאוס ופיליטוס, טימ"ב ב 16-18

9. דימס, טימ"ב ד 10

10. מורי שקר, פטר"ב ב 19-22; יהודה 12-10

11. צוררי משיח, יוח"א ב 18-19

ג. אמונה חסרת פרי

1. קור"א ג 10-15

2. פטר"ב א 8-11

אנחנו חושבים על הקטעים האלו לעתים רחוקות מכיוון שהתיאולוגיה השיטתית שלנו (קלוויניזם, ארמיניאניזם וכו') מנתיבה לנו את התגובה השולטת. בבקשה אל תשפטו אותי מראש מכיוון שאני מעלה את הנושא הזה. הדאגה שלי היא תהליך פרשני תקין. אנחנו חייבים לתת לכתבי הקודש לדבר אלינו ולא לנסות להתאים אותם לתיאולוגיה נוכחית. זה לעתים קרובות כואב ומזעזע מכיוון שהרבה מהתיאולוגיה שלנו קשורה לקהילה, לתרבות או ליחסים (הורים, חברים, רועי קהילה), ולא לכתובים. חלק מהאנשים השייכים לאלוהים מתגלים כאנשים שהם לא חלק מהאנשים השייכים לאלוהים (לדוגמא, רומ' ט 6).

❖ **"יכנס למלכות השמים"** זהו משפט חיווי עתידי. המלכות הייתה מרכז ההתמקדות בבשורתו של ישוע. זה הקביל לביטוי "מלכות האלוהים" אשר הופיע במרקוס ולוקס. מתי, אשר רשם ליהודים, השתמש ב"שמים" כגיבוב מילים ל"אלוהים". המשפט הזה רומז על אוריינטציה עתידית, בעוד שמת' ג 2 רומז על אוריינטציה בהווה. מלכות השמים הינה מלכותו של אלוהים בלבבותיהם של בני האדם עכשיו אשר יום אחד יושלם להיות עלי כל האדמות. ישוע, במודל התפילה שלו במתי ו 10, התפלל עבור ביאתה של מלכות אלוהים עלי האדמות.

❖ **"אלא העושה את רצון אבי שבשמים"** זהו משפט חיווי פעיל בהווה. ההתמקדות האמיתית של כמה מהפסוקים הבאים היא על האנשים האלה שאומרים שהם אנשי מלכות אך חיים בצורה שאומרת אחרת. ניתן לראות זאת בחלק המסכם של מתי ז 23, ובמתי ז 24 ו-26. רצון אלוהים המוצהר כאן הוא שאדם יאמין בבנו (ראו. יוחנן ו 29, 39-40). מערכת היחסים האישית הזאת הייתה מה שהיה חסר לנביאי השקר הדתיים הללו (מתי ז 23).

המבנה הפרדוקסלי או הדיאלקטי הזה הוא מאפיין של אמת מקראית. רצונו של אלוהים הוא גם החלטה התחלתית (פתח) והאורח החיים המתמשך (דרך).

נושא מיוחד: רצון (*thelēma*) אלוהים
SPECIAL TOPIC: THE WILL (*thelēma*) OF GOD

הבשורה של יוחנן

- ישוע הגיע לעשות את רצונו של האב (ראה ד 34; ה 30; ו 38)
- להקים ביום אחרון מכל איש אשר האב נתן לבן (ראה ו 39)
- שכל המאמין בבן (ראה ו 29, 40)
- לענות על התפילות שקשורות לעשיית רצונו של אלוהים (ראה ט 31 וראשונה ליוחנן ה 14)

הבשורות הסינופטיות

- זה קריטי לעשות את רצונו של אלוהים (ראה נתי ז 21)
- עשיית רצון אלוהים עושה אותנו לאחים ואחיות במשיח (ראה מתי יב 50; מרקוס ג 35)
- זה לא רצון אלוהים שמישהו יאבד (ראה מתי יח 14; א טימותיאוס ב 4; ב פטרוס ג 9)
- גולגולתא היה רצונו של האב בשביל ישוע (ראה מתי כו 42; לוקס כב 42)

מכתביו של שאול

- הבגרות והשרות של כל המאמינים (ראה רומים יב 1-2)
- המאמינים חולצו מהעולם הרע (ראה גלטים א 4)
- רצונו של אלוהים היה בתוכנית הגאולה שלו (ראה אפסים א 5, 9, 11)
- המאמינים חווים וחיים במלאות הרוח (ראה אפסים א 17-18)
- המאמינים מלאים בתובנת אלוהים (ראה קולוסים א 9)
- המאמינים שלמים ומלאי בטחון (ראה קולוסים ד 12)
- מאמינים התקדשו (ראה א תסלוניקים ד 12)
- המאמינים מודים על כל דבר (ראה א תסלוניקים ה 18)

מכתביו של פטרוס

- המאמינים עושים את הנכון (כלומר, מצייתים לרשויות) ומשתיקים אנשים טיפשים, פותחים הזדמנויות לבישור (ראה א פטרוס ב 15)
- סבל המאמינים (ראה א פטרוס ג 17; ד 19)
- מאמינים לא חיים לפי תאוות בני אדם (א פטרוס ד 2)

מכתביו של יוחנן

- המאמינים עומדים לנצח (ראה א יוחנן ב 17)
- המאמינים הם מפתח למענה לתפילה (ראה א יוחנן ה 14)

ז 22 "רבים יאמרו אלי ביום ההוא" המבנה של השאלה היוונית הזו מצפה לתשובה של "כן". הביטוי "ביום ההוא" התייחס לביאתו השנייה של ישוע המשיח. זה נקרא לעיתים כיום התחייה או יום הדין, תלוי אם אתה מכיר אותו אישית או לא.

☐ "הלא בְּשִׁמְךָ... וּבְשִׁמְךָ... וּבְשִׁמְךָ" המשפט הזה רמז "בסמכותך" או "כתלמידך". זה ברור ממתי ז 23 שהם לא הכירו את ישוע באופן אישי. שימו לב שהמעשים שהם עשו היו מעשי אל. אך פרי ללא מערכת יחסים היה דוחה באותו האופן כמו מערכת יחסים ללא פרי. אותו סוג של ניסים בוצעו על ידי תלמידי האמתיים של ישוע (ראו. מתי י 4-1), כולל יהודה איש קריות! ניסים הם לא אוטומטית סימן מאלוהים (ראו. מתי כד 24 ושנייה אל התסלוניקים ב 9-10). הטעיה דתית עצמית היא טרגדיה.

☐ "גִּרְשָׁנוּ שְׂדִים" ראו נושאים מיוחדים: גירוש שדים במתי י 1 והשדים במתי י 1.

ז 23 "אֵז אֹדִיעַ לָהֶם" המונח היווני הזה התכוון "להכריז" או "להתוודות" בפומבי (ראו נושא מיוחד במתי י 32). היישום של ההצהרה הזאת הוא שלי שיש את המעמד והסמכות לשפוט ושהדין הוא בהתאם לאמונה האישית בו.

☐ "מְעוֹלָם לֹא הִפְרֵתִי אֶתְכֶם" זה היה מבנה דקדוקי חזק ביוונית. למונח "מכיר" יש משמעות עם רקע תנכי "אינטימי, מערכת יחסים אישית" (ראו בראשית ד 1 וירמיהו ט 5). זה מפחיד לחשוב שהפעילות הדתית במתי ז 22 יכולה להיות מבוצעת באופן כה מטעה עצמית (ראו. ראשונה אל הקורנתים יג 3-1).

❶ "סורו ממני" זהו ציווי פעיל בהווה, פקודה מתמשכת האומרת בצורה מילולית "המשיכו להתרחק ממני!" לכן הפירוש הנרמז הוא "אתה כבר הולך ממני – תמשיך ללכת!" זה רמיזה לתהלים ו 8.

❷ "עושי רשע" זה מזעזע שלכאורה אותם מנהיגי הדת היעילים, היו לגמרי לא תלויים בכוחו ובאישיותו של ישוע.

מתי ז 24-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

24 "לכן כל השומע את דברי אלה ועושה אותם יהיה דומה לאיש נבון אשר בנה את ביתו על הסלע.²⁵ הגשם ירד, באו השטפונות ונשבו הרוחות והלמו בבית ההוא, אך הוא לא נפל, כי יסד על הסלע. (משלי י' כה')²⁶ וכל השומע את דברי אלה ואינו עושה אותם ידמה לאייל אשר בנה את ביתו על חול.²⁷ הגשם ירד, באו השטפונות ונשבו הרוחות והלמו בבית ההוא; נפל הבית וגדולה היתה מפלתו." (יחזקאל יג' יא'-יג')

ז 24 "כל השומע את דברי אלה ועושה אותם" המשל הזה היה ייחודי עבור מתי ולוקס (ו 47-49). זה דומה למחשבה במילה העברית *shema* (שמה) של דברים ו 1 היכן המילים רומזות על "לשמוע כך משמע לעשות כך". משיחיות מערבת (1) ידע; (2) תגובה אישית; ו- (3) אורח חיים של שירות. זה מעניין שכתוב ששני הבונים שמעו למילותיו של ישוע. שוב, זה נראה כאילו ההקשר של האזהרות הללו הוא אנשי דת אשר שמעו והגיבו ברמה מסוימת.

ז 24-27 הפסוקים האלו דומים לאמת של מתי יג, משל הזורע. זה רק על ידי רדיפות וצרה שדמותו של האמיתית של "כביכול" מאמינים מתגלה. חיי רדיפות הם אפשרות אמיתית עבור משיחיים (ראו. יוחנן טו 20; טז 33; מעשי השליחים יד 22; רומים ח 17; ראשונה אל התסלוניקים ג 3; שנייה לטימותיאוס ג 12; ראשונה לפטרוס ב 21; ד 12-16).

ז 26 זה מעניין שנאמר כי שני הבונים שמעו לדבריו של ישוע. שוב, זה נראה כאילו ההקשר של האזהרות הללו הוא אנשי דת אשר שמעו והגיבו ברמה מסוימת. A. T. Robertson אמר בספרו *Word Pictures in the New Testament*, "שמיעת מסרים היא עסק מסוכן אם אדם לא מיישם אותם" עמוד 63 והייתי מוסיף, כך גם לרשום ולהעביר אותם (הכוונה למסרים).

מתי ז 28-29 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

28 כשגמר ישוע את דבריו אלה השתומם המון העם על תורתו,²⁹ כי למד אותם כבעל סמכות ולא כדרך שלמדו סופריהם.

ז 28 "כשגמר ישוע את דבריו אלה" מתי השתמש במשפט הזה כדי לסגור מספר חלקים עיקריים בבשורה שלו (ראו. מתי ז 28; יא 1; יג 53; יט 1; כו 1). הם יוצרים קו מתאר אחד אפשרי לספר.

❶ "השתומם המון העם על תורתו" הלימוד של ישוע היה מאד שונה משל הסופרים. הוא ביסס את הסמכות שלו לא על מורים קודמים, אלא על עצמו. ההיבט הזה בסמכותו של ישוע הוא מאפיין של הבשורה על פי מתי (ראו. מתי ח 9; ט 6, 8; י 1; כא 23-24, 27; כח 18). ישוע הכריז על מקומו של המשיח המובטח (המשה החדש או נושא החוק החדש) וגם של השופט האסטולוגי.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. האם זה נחשב לחטא כאשר מאמינים שופטים אחד את השני?
2. למה מתכוון בפסוק 6?
3. האם פסוק 7 רומז על כך שההתמדה של אדם יכולה לסייע בתפילה?
4. האם פסוק 13 רומז על כך שקשה להיוושע? מה הם בדיוק שני הדרכים?

5. איך אתם יודעים מיהו נביא שקר?
6. מה הכוונה במונח "פרי"?
7. האם זה אפשרי לקהילות מוצלחות להיות מועצמות בנפרד ממערכת יחסים אישית עם המשיח?
8. מהי מערכת היחסים בין לשמוע ולעשות באמונה המשיחית?
9. האם רדיפה היא הכרחית בחיי המשיח?

מתי ח

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
טיהור המצורע	ישוע מטהר את המצורע	אירועים בגליל (ח 1-ט 38)	ישוע מטהר את המצורע	ריפוי האדם עם מחלת העור
ח 4-1	ח 4-1	ח 4-1	ח 2-1	ח 4-1
ריפוי הנער של שר המאה	ישוע מרפא את המשרת של שר המאה		ישוע מרפא את המשרת של הקצין הרומי	ריפוי של משרת שר המאה
ח 13-5	ח 13-5	ח 13-5	ח 6-5 ח 7 ח 9-8 ח 13-10 ח 13	ח 13-5
ריפוי חולים רבים	חמתו של כיפא נרפאה		ישוע מרפא רבים	ריפוי חמתו של כיפא
ח 17-14	ח 15-14	ח 17-14	ח 15-14	ח 15-14
	רבים נרפאים לאחר שקיעת החמה של יום שבת			מספר נרפאים
	ח 17-16		ח 17-16	ח 17-16 (17)
מה יהיה למי שהולך אחרי ישוע	המחיר של תלמידות		מה יהיה למי שהולך אחרי ישוע	התחייבות ללא תנאים
ח 22-18	ח 22-18	ח 22-18	ח 19-18 ח 20 ח 21 ח 22	ח 20-18 ח 22-21
ישוע משקיט סערה	הרוח והגלים נשמעים לישוע		ישוע משקיט סערה	ישוע מרגיע את הסערה
ח 27-23	ח 27-23	ח 27-23	ח 27-23	ח 27-23
ריפוי אחוזי שדים	אחוזי השדים מקבלים ריפוי		ישוע מרפא שני אנשים אחוזי שדים	השדים של ארץ הגדריים
ח 34-28	ח 34-28	ח 34-28	ח 29-28 ח 31-30 ח 32 ח 34-33	ח 34-28

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

רקע למתי ח 34-1

- א. מתי ח וט יוצרים יחידה ספרותית של עשרה ניסים המתארים את כוחו וסמכותו של ישוע לא רק על בני האדם, אלא על מחלות וטבע. זה לא בטעות שניסה הכוח הללו מגיעים אחרי הדרשה על ההר. ניסים מיועדים בכדי (1) לאשר את המסר של המשיח, (2) להראות את המציאות של הגדרה אסכטולוגית, ו- (3) להראות חמלה אלוהית.
- ב. בפרק הזה מספר קבוצות אשר החברה היהודית המעיטו בערכם מקבלים שירות מישוע.
1. מצורעים – מתי ח 2, 4 (מתי י 8; יא 5; כו 6; לוקס ה 14-12; יז 14-11)
 2. גויים (שר המאה הרומי) – מתי ח 5-13 (ראו. מרקוס ז 26-30, 31-37)
 3. נשים – מתי ח 14-15 (ראו. לוקס ח 2, 43-48; ז 36-50; יג 12-10)
 4. אחוזי שדים – מתי ח 16, 28
- הרשימה הזאת יכולה להתרחב בקלות.
1. ילדים – ח 2 (בהקשר, מטאפורה עבור מאמינים חדשים); מרקוס י 13-16; לוקס יח 15-17
 2. העניים
 3. שומרונים – לוקס י 30-37; יז 15-19; יוחנן ד 1-54
 4. מוכסים – מרקוס ב 15-17; לוקס ה 27-32; טו 1; יט 10-1
 5. חוטאים (אלו אשר לא שמרו על התורה שבעל פה) – מתי ט 10-11; יא 19; לוקס טו 2; יח 13; יוחנן ט 16, 24, 25, 31
- היחס של ישוע ורפיו האנשים הללו היו מימוש נבואה תנכית (ראו. מתי יא 5, אשר מצטט את ישעיהו לה 5-6; ופרק סא 1, שימו לב גם למקביל בלוקס ז 22).
- ג. ישנם אי התאמות הקשורות לזמן, מקום ופרטים אחרים המעורבים באירועים הללו כפי שמתועדים בבשורות המתומצות. השוני מדבר על (1) היכולת של כל מחבר בשורה תחת השראה לבנות את הצגתו המבשרת/קטכיסטית שלו עבור ישוע לקהל ספציפי ו- (2) האוטנטיות התיאורים של עדי הראייה. אנחנו לא יכולים להסביר את ה"מדוע" וה"כיצד" של המבנה המקוצר של הבשורה, אך אנחנו יכולים לאשר את האמיתות, ההשראה והסמכות שלהם בחיים שלנו!

לימוד מילים וביטויים

מתי ח 4-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹ הוא ירד מן ההר והמון עם רב הלכו אחריו. ² אז התקרב איש מצרע, השתחוה לו ואמר: "אדוני, אם תרצה תוכל לטהר אותי." ³ הושיט ישוע את ידו, נגע בו ואמר: "רוצה אני! הטהר!" ומיד נרפאה צרעתו. ⁴ אמר לו ישוע: "ראה, אל תספר לאיש, אבל לך הראה אל הכהן והקרב את הקרבן אשר צוה משה לעדות להם." (ויקרא יד' א'-כ')

ח 1 "הוא ירד מן הַהַר" ההצהרה הזאת ופרק ה פסוק 1 יוצרים מסגרת ספרותית. מתי בבירור התייחס לסיום של הדרשה על ההר, מתי ה-ז. חלק מפרשים זאת כישוע מביא התורה השני, יורד מההר כפי שמשה ירד. כאן, ישוע הביא את התורה החדשה, לא קיבל אותה!

☐ "וְהָמוֹן עִם רַב הָלְכוּ אַחֲרָיו" המטרה של הניסים הייתה לתת תקף למסר. אנושות נפולת חטא תמיד נמשכת למשהו מהיר, האנוכי, והחומרי במקום הנצחי, המשותף, והרוחני!

ח 2 "הַתְּקַרְב אִישׁ מִצָּרַע" המונח באנגלית "leper" (מצורע) מגיע מהמילה יוונית "קשקשים". המונח העתיק כיסה עוד הרבה מחלות עור מאשר הנומנקלטורה המודרנית שלנו. ויקרא פרק יג ופרק יד מתמודדים עם הדוגמאות התנכיות לצרעת. העובדה שמצורע ניגש לישוע היה לא הולם מבחינה חברתית ותאולוגית מפני שצרעת נראית כמחלה הניתנה כתוצאה מדין אלוהים. התנ"ך והבסיסים התאולוגים לכך היו ממלך עזיהו, דברי הימים ב פרק כו 16-23.

☐ "אֲדוֹנֵי" זה המונח *kurios*. ניתן להשתמש בו כפנייה מנומסת כמו "מר" או כמו פנייה תאולוגית למשיחיותו השמימית של ישוע. ההקשר קובע איזה שימוש היה מכוון. לעיתים זה לא בטוח, כמו שיש בהקשר הזה.

☐ "אִם תִּרְצֶה" זהו משפט תנאי מדרגה שלישית, אשר התכוון לפעולה אפשרית עתידית. האדם הזה שמע על הניסים של ישוע והאמין שהוא יוכל לבצע ריפוי אם ירצה.

ח 3 "הוֹשִׁיט יֵשׁוּעַ אֶת יָדוֹ, נָגַע בּוֹ וְאָמַר" לגעת במצורע היה נגד התרבות של אותם הימים על בסיס הפקודה של התנ"ך (ראו. ויקרא יג 45-46). זה הראה את החמלה של ישוע, חוסר הפחד והרצון לשבור את המסורת היהודית (ראו. ה 21-48).

☐ "רוֹצֵה אֲנִי" לאותו אדם היה את האמונה ביכולתו של ישוע על בסיס מה שהוא שמע, אך הוא לא היה בטוח ברצונו של ישוע לרפא!

ח 4 "רְאֵה, אֵל תִּסְפֹּר לְאִישׁ" סוג כזה של הצהרה נקרא לעתים הסוד המשיחי של הבשורות (ראו. מתי ח 4; ט 30; יב 16; טז 20; יז 9; מרקוס א 44; ג 12; ה 43; ז 36; ח 30; ט 9; לוקס ד 41; ה 14; ח 56; ט 21). זה מתקשר לחוסר רצונו של ישוע להיות ידוע רק בתור מרפא. מסר הבשורה עדיין לא היה מושלם (ראו. מתי יז 9; מרקוס ט 9). הוא ידע שבני האדם יגיבו כלפיו עבור הסיבות הלא נכונות.

☐ "אֲבָל לָךְ הִרְאָה אֵל הַכֶּהָן... לְעֵדוּת לָהֶם" זה היה ניסיון מצד ישוע לאשר את החוק של משה ויקרא יג-יד. זה גם היה ניסיון להראות את כוחו לכהנים בירושלים (ראו. מרקוס א 44; לוקס ה 14; יז 14). מוקדם במעשי השליחים אלפים רבים מהם קיבלו את ישוע ואת הבשורה שלו (ראו. מעשי השליחים ו 7).

מתי ח 5-13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
5 כְּאִשֶׁר נִכְנַס לְכַפֵּר נַחֹם נִגַּשׁ אֵלָיו שֶׁר-מֵאָה אָחַד וְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו: 6 "אֲדוֹנֵי, נַעֲרֵי שׁוֹכֵב בְּבֵית וְהוּא מִשְׁתַּק וְסוֹבֵל מְאֹד." 7 "אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "אֲנִי אֲבֹא וְאֶרְפָּא אוֹתוֹ." 8 הַשִּׁיב שֶׁר-הַמֵּאָה וְאָמַר: "אֲדוֹנֵי, אֵינִי רְאוּי לְכָךְ שֶׁתְּבֹא בְּצֵל קוֹרְתִי. רַק דַּבֵּר דְּבַר וְיֶרְפָּא נַעֲרֵי." (תהילים קז' כ') 9 גַּם אֲנִי אִישׁ כְּפוֹף לְמִרְוֹת וְכַפּוּפִים לִי אֲנִשִּׁי צָבָא, וְכִאֲשֶׁר אֲנִי אוֹמֵר לְזֶה, 'לֵךְ!', הוּא הוֹלֵךְ; וְלֵאחֶר 'בּוֹא!', הוּא בָּא; וְלַעֲבָדִי, 'עֲשֵׂה זֹאת!', הוּא עוֹשֶׂה. 10 שָׁמַע יֵשׁוּעַ וְהִתְפַּלָּא. אָמַר אֵל הַהוֹלְכִים אַחֲרָיו: "אֲמֵן אוֹמֵר אֲנִי לָכֶם, אֲצֵל שׁוֹם אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל לֹא מִצְּאֵתִי אֲמוֹנָה כְּזֹאת. 10 וְאֲנִי אוֹמֵר לָכֶם, רַבִּים יְבֹאוּ מִמִּזְרָח וּמִמְּעַרֵב וְיִסְבּוּ עִם אֲבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, 12 אֲבָל בְּנֵי הַמַּלְכוּת יִגְרְשׁוּ אֵל הַחֹשֶׁךְ הַחִיצוֹן; שֵׁם יִהְיֶה הַיְלָלָה וְחֹרוֹק הַשָּׁמַיִם." 13 וְלִשְׁר-הַמֵּאָה אָמַר יֵשׁוּעַ: "לָךְ וְכִאֲמוֹנְתְךָ כֵּן יִהְיֶה לָךְ." אוֹתָהּ שָׁעָה נֶרְפָּא נַעֲרוֹ.

ח 5 "כִּפֵּר נַחֹם" העיר הזאת הפכה למפקדה הגלילית של ישוע אחרי הדחייה שלו בנצרת (ראו. מתי ד 13). זה היה מקום מרכזי. לשאול ואנדריאס היה בית שם.

☐ "שֶׁר-מֵאָה אָחַד" לא היו אנשים שהיו יותר מנומדים ממצורעים (מתי ח 2) וקצינים בצבע הרומאי. הקונספט הזה הדגים את אהבתו של ישוע לכל האנושות, כמו ההתמודדות שלו עם אנשי הגדריים, מתי ח 28, 34; והאישה הכנענית (מתי טו 21-28). אותו המקרה מקביל בלוקס ז 10-11, אך ברקע שונה.

ח 6 "נְעָרִי" המקרה בלוקס מתעד שלאדם הזה היה אהבה רבה כלפי העם היהודי (כמו שהיה לקורנליוס במעשי השליחים י). המקרה במתי מראה שהייתה לו אהבה רבה למשרת הצעיר שלו. שרי מאה לאורך הברית החדשה בדרך כלל מוצגים באור חיובי.

ח 7 "אֲנִי אָבוֹא וְאֶרְפָּא אוֹתוֹ" זאת הדגשה לשימוש "אני", אשר מוסבר במתי ח 8 על ידי המעשה הלא נשמע של ישוע אשר הסכים ללכת מרצונו לבית של גוי, שהיה טבו מסורתי/דתי גדול.

ח 8 "אֵינְנִי רְאוִי לֶכֶךְ" המונח הזה שומש בהצהרות של

1. יוחנן המטביל – מתי ג 11; מרקוס א 7; לוקס ג 16

2. שר המאה הרומי – מתי ח 8; לוקס ז 6

במובן תאולוגי זה מבטא את מלוא החטא של כל בני האדם וכן את אהבתו המדהימה ורחמיו של אלוהים. בני אדם מוכרחים לזהות את הצורך הרוחני שלהם (ראו. מתי ה 3-6) לפני שיוכלו לקבל את סליחתו וקבלתו של אלוהים.

☐ **"רַק דְּבַר דְּבַר וְיֶרְפָּא נְעָרִי"** האדם הזה, בהיותו איש צבא, הבין סמכות ולא דרש טקס, או נוסחת קסם, או אפילו את הנוכחות הפיזית של ישוע לרפואה. בלוקס שר המאה לא הגיע אישית לישוע, אך שלח נציגים: (1) מנהיגים יהודים (ראו. לוקס ז 3-5) ו-(2) החברים שלו (ראו. לוקס ז 6). זו דוגמא טובה כיצד הבשורות מתעדות את אותו האירוע בדרכים שונות. השאלה היא לא איזה מקרה נכון אלא, מדוע המחברים תיעדו את המקרה בצורה שבה הם תיעדו אותה. ראו את הספר של Gordon Fee and Douglas Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, עמודים 127-148.

מרפאים יהודים ויווניים ריפאו על ידי מזמורים, קסם וטקסים ספציפיים, אך ישוע ריפא על ידי דיבור מילה. זאת הייתה דרך להראות

1. הקשר שלו לבריאה (בראשית א)

2. הסמכות האישית שלו (ראו. מתי ח 16)

3. השוני שלו מהמרפאים האחרים ביומו

זה למה הכותרת *logos* (דבר) הינה כה הולמת עבור יוחנן א! ישוע היה יכול לרפא בעזרת מגע (ראו. מתי ח 3) או להגיד מילה (ראו. מתי ח 8), וכן לגרש שדים (ראו. מתי ח 16). הוא דיבר בסמכות (ראו מתי ז 28-29); הוא ריפא עם סמכות!

זה גם מעניין במתי כיצד הוא השתמש בנוסחה "מה שנאמר... התממש" (ראו. מתי א 22; ב 15, 17, 23; ד 14; ח 17; יג 35; כא 4; כב 31; כד 15; כז 9) כדרך להכריז על אמינות הכתובים והמימוש שלהם בישוע והעידן החדש שהוא חנך.

ח 10

NASB	"אמן אומר אני לכם"
NKJV	"בבטחה אומר אני לכם"
NRSV	"באמת אומר אני לכם"
TEV	"אומר אני לכם"
JB	"אני אומר לכם ברצינות"
NJB	"באמת אני אומר לכם"

זאת הייתה הדרך הייחודית של ישוע להראות הדגשה. אין עוד דוגמאות בספרות היוונית. השימוש היחיד או הכפול במילה "אמן" כדי להתחיל משפט מדגיש את החשיבות של ההצהרה וכן את הסמכות האישית של ישוע. ראו [נושא מיוחד במתי ה 18](#).

ח 11 "רְבִים יָבוֹאוּ מִמִּזְרָח וּמִמְעַרְב וְיִסְבוּ עִם אַבְרָהָם וְיַצְחָק וְיַעֲקֹב" זה היה הרמז להכללה של הגויים למשפחתו של אלוהים (ראו. ישעיהו כה 9-6; מלאכי א 11; לוקס יג 22-30). האמונה של הקצין הרומי הזה הייתה גדולה יותר מבין כל האנשים היהודים שישוע פגש. מפגשים מסוג זה עם גויים (מתי טו 28, כב 2-14, כח 18-20; לוקס ז 9; כד 47; מעשי השליחים א 8). מהפרזאולוגיה נלקחה מהקונספט של הסעודה הגדולה באחרית הימים (ראו. ישעיהו כה 9-6; לוקס יד 15; התגלות יט 9). ישוע מדבר על הפטריארכים האלו כחיים במלכות השמים (העידן החדש). הם ישתתפו במלואם באירועים האסכטולוגיים, וכן גם מאמינים אחרים. זה בהחלט עדות חזקה למציאות של החיים אחרי המוות וכן להבטחה של אחווה עם אלוהים ומאמינים אחרים.

ח 12 "אבל בני המלכות יגרשו" הרבה יהודים לא ידעו בכלל מהי מערכת יחסים אישית עם אלוהים, ידעו רק על דת גזעית, חוקית וטקסית אשר ניתנה להם (ראו. ישעיהו 9-10; כט 13; מתי טו 14). הם היו מלאי גאווה וגאווותנים המבוססים על הגזע שלהם והמעשים שלהם של ברית משה (מתי ג 9). ישוע מצהיר במתי ח 12 שרבים מהאנשים שלא היו חלק מעם אלוהים בהיסטוריה יהיו כלולים ורבים מאלו שחשבו שהם חלק מעם אלוהים לא יכללו (ראו. מתי כא 43; לוקס יג 28).

■ **"אל החשך החיצון; שם יהיו היללה וחרוק השנים"** המטאפורות הללו שומשו גם במתי יג 42, 50; כב 13; כד 51; כה 30 כדי לתאר את הזוועות של הפרדות מאלוהים בגיהנום (*Gehenna*, ראו נושא מיוחד במתי ה 22). מה שגברים ונשים יעשו עכשיו עם ישוע המשיח יקבע את גורל האולטימטיבי שלהם (ראו. מתי כה 31-46). ישוע עצמו הוא האחד שמראה לנו את האלטרנטיבה הקודרת המצפה לאנשים שמסרבים לסמוך עליו. בתנ"ך "חרוק השנים" סימל "זעם" (ראו. איוב טז 9; תהלים לה 16; לז 12; איכה ב 16), כפי שזה גם במעשי השליחים ז 54, אך כאן זה מסמן את הצער והכאב בדיון אסקטולוגי (הפרדות מאלוהים בגיהנום).

מתי ח 14-17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
14 **כְּשֶׁנִּכְנס יֵשׁוּעַ לְבֵיתוֹ שָׁל כִּיפָא רָאָה אֶת חֲמוֹתוֹ שׁוֹכְבֵת וְהִיא סוֹבֵלֶת מַחֵם. ¹⁵ הוּא נִגַע בְּיָדָהּ וְהַחֵם סָר מִמֶּנָּה. אִזְ קָמָה וְשָׂרְתָה אוֹתָם. ¹⁶ לָעֵת עָרַב הִבִּיאוּ אֵלָיו רַבִּים שֶׁהָיוּ אֲחוּזֵי שְׁדִים וְהוּא גָרַשׁ אֶת הָרוּחֹת בְּדָבָר פִּיּוֹ וְרָפָא אֶת כָּל הַחוּלִים, ¹⁷ לְקִיָּם אֶת אֲשֶׁר נֶאֱמַר בְּפִי יִשְׁעִיהוּ הַנְּבִיא: "חֲלִינוּ הוּא נִשָּׂא וּמְכַאֲבֵינוּ סָבְלָם." (ישעיהו נג' ד')**

ח 14 "כיפא... חמותו" כיפא היה נשוי (ראו. ראשונה אל הקורינתים ט 5). זה מדבר על הנורמליות של נישואים בקרב היהודים. הרבנים אמרו שנישואים הם חובה בגלל הפקודה בבראשית ב 24. אנחנו אף פעם לא שומעים על אשתו; אולי היא מתה. הבשורות לא נכתבו כדי להשביע את הסקרנות שלנו.

ח 16 "לעת ערב" צאת השבת הגיעה (מרקוס א 32) והיהודים שלמדו שרפואה אסורה בשבת הגיעו עתה לדלתו של כיפא. השבת החלה בשקיעת השמש בשישי ונגמרה בשקיעת השמש בשבת. זה עוקב אחר סדר ימי הבריאה בבראשית א 5, 8, 13, 19, 23, 31.

■ **"רבים שהיו אחוזי שדים... ורפא את כל החולים"** תמיד הייתה הבחנה בין מחלות פיזיות ומחלות הנגרמות מאחיזת שדים בברית החדשה. לעיתים שדים גרמו לבעיות פיזיות, אך בהחלט לא תמיד. מכאובים פיזיים, פציעות ומחלות לא בהכרח נגרמות בגלל שדים. ראו נושא מיוחד: שדים (רוחות טמאות) במתי י 1.

ח 17 זהו ציטוט מישעיהו נג 4, אך לא ממנוסח המסורה או תרגום השבעים. זה המקום היחיד בברית החדשה שהפסוק הזה מצוטט בו. זה משמש על ידי הרבה קבוצות מודרניות כדי לטעון שרפואה פיזית מורשת בכפרה. אלוהים הוא אל על טבעי אשר פועל בחייהם של אנשים לטובתם. אין מספיק הוכחות מקראיות המבוססות על הפסוק הזה כדי לטעון שכל המחלות בכל המצבים נמצאים מחוץ לרצונו של אלוהים וירפאו אם רק נגיד עם מספיק אמונה או תפילה (ראו. שנייה אל הקורינתים יב 8-10; שנייה לטימותיאוס ד 20). תהלים קג 3 גם מצוטט לעיתים קרובות בהקשר לנושא הזה. ישנה מערכת יחסים עברית פואטית מקבילה בין תהלים קג 3 בחלק הראשון שלו והחלק השני של אותו הפסוק. שניהם מתייחסים לסליחה רוחנית. בתנ"ך מכאובים פיזיים שומשו כסמל לבעיות רוחניות (ישעיהו א 5-6). הרבנים ראו בחטא וחולי כקשורים אחד לשני (ראו. יעקב ה-16 (14). ראו *F. F. Bruce, Answers to Questions*, עמוד 44-45).

מתי ח 18-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
18 **כְּשֶׁרָאָה יֵשׁוּעַ הַמוֹן עִם רַב מִסְבִּיבוֹ צָוָה לְעֵבֶר אֶל עֵבֶר הַיָּם. ¹⁹ נִגַּשׁ אֵלָיו אֶחָד הַסּוֹפְרִים וְאָמַר לוֹ: "רַבִּי, אֵלַי אֲחֻרְךָ אֵל כָּל מְקוֹם שֶׁתֵּלֵךְ." ²⁰ עָנָה לוֹ יֵשׁוּעַ: "לְשׁוּעֵלִים יֵשׁ מְאֹרוֹת וְלַעוֹף הַשָּׁמַיִם קִנִּים, אֲךָ בֶּן-הָאָדָם אֵין לוֹ מְקוֹם לְהִנָּח אֶת רַאשׁוֹ." ²¹ אִישׁ אַחֵר מִן הַתְּלָמִידִים אָמַר אֵלָיו: "אֲדוֹנִי, הֲרָשָׁה לִי תַחֲלָה לְלַכֵּת לְקַבֵּר אֶת אָבִי." ²² אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "לֵךְ אַחֲרַי וְהִנֵּחַ לְמֵתִים לְקַבֵּר אֶת מֵתֵיהֶם."**

ח 19 "הסופרים" זה היה מומחה בתורה שבעל פה והמסורת הרשומה (הכתובים) של היהודים. הם לקחו את מקומם של הלויים המקומיים מהתנ"ך בפירוש הכתובים. הם ייעצו לגבי איך ליישם את חוקי משה בנושאי היומיום. ראו נושא מיוחד: סופרים במתי יב 38. בימיו של ישוע רובם היו פרושים (ראו. נושא מיוחד במתי כב 15).

■ **"רבי"** זוהי צורת הפנייה (*didaskale*) של המונח "מורה" (*didaskalos*). זה מתרגם את המונח העברי ל"רבי" ("הגדול" ראו. יוחנן א 38; כ 16) והתייחס לאחד אשר ידע את חוקי משה (תואר כבוד). זה שומש בברית החדשה ל-

1. מורים יהודים – לוקס ב 46
 2. יוחנן המטביל – לוקס ג 12
 3. ישוע – מתי ח 19; ט 11; יז 24; כו 25, 49; מרקוס ט 5, 17, 38; יא 21; לוקס י 25; יוחנן א 49
 4. נקדימון – יוחנן ג 10
 5. שאול-ראשונה לטימותאוס ב 7; שנייה לטימותאוס א 11
 6. מורים משיחיים – מעשי השליחים יג 1; הראשונה אל הקורנתים יב 28; אפסים ד 11; יעקב ג 1
- ישוע מגביל את השימוש של המונח/תואר הזה לעצמו (ראו. מתי כג 7-12; מרקוס יד 14; יוחנן ג 2; יא 27-28; יג 14-13). ישנו רק "אבא" אחד; ישנו רק "רבי" אחד! אך ורק הוא היחיד שבאמת "הגדול"!

ח 20 "ענה לו ישוע" שני אנשים מעורבים בתוכן הנוכחי. אחד היה מוכן ללכת לכל מקום; ישוע אמר לו להפסיק ולשים לב למחיר (ראו. מתי ח 20). האחר לא התעניין בלעקוב; ישוע אמר לו, תעקוב אחריי בכל מחיר בגלל סדר העדיפויות של קריאתו של אלוהים בחיי האדם (ראו. מתי ח 21). אמת לעיתים קרובות חותכת שני כיוונים!

☐ **"בן-האדם"** זה היה הכינוי שישוע בחר לעצמו. זה היה ביטוי עברי אשר התייחס לבן אנוש (ראו. תהלים ח 4; יחזקאל ב 1). אך בגלל השימוש שלו בדניאל ז 13, זה קיבל ערכים שמיימיים. לכן, המונח הזה משלב את האנושיות והאלוהות של ישוע. הכינוי הזה לא שומש על ידי רבנים; לכן, לא היה לזה גוון יתר לאומי או צבאי.

הנה ציטוט מהפרשנות שלי על דניאל ז 13.

"בן אנוש מגיע" הביטוי הארמי ("בן אנוש", מבנה BDB 1085 ו-1081) "בן אנוש" שונה מהביטוי הדומה בעברית ("בן אדם") הנמצא בתהלים ויחזקאל. שני הביטויים משומשים במקביל באיוב כה 6; תהלים ח 4; צ 3; קנ"ד 3; ישעיהו יג 12. זה כמובן התייחס למשיח וזה מקשר את האנושיות שלו (דניאל ח 17; איוב כה 6; תהלים ח 4; יחזקאל ב 1), אשר הוא הפירוש של הביטויים בארמית ועברית, "בן אדם" עם האלוהות שלו מפני שהעננים הם כלי התחבורה של אל (ראו. מתי כד 30; כו 64; מרקוס יג 26; יד 62; התגלות א 7; יד 14). ישוע משתמש בביטוי כדי להתייחס לעצמו בברית החדשה. זה לא שומש עבור המשיח ביהדות הרבנית. לא היו לזה קונטציות אקסקלוסיביות, לאומיות או צבאיות. זה מתאר באופן ייחודי את המשיח כאדם במלואו וכאלוהים במלואו (ראו. ראשונה ליוחנן ד 3-1). השימוש של דניאל הינו הראשון אשר מתמקד על ההיבט השמימי!

ישוע השתמש בביטוי הזה על עצמו בשלושה מובנים

1. הסבל והמוות שלו (מרקוס ח 31; י 45; יד 21; לוקס ט 22, 44)
 2. ביאתו השנייה כשופט (מתי טז 27; כה 31; יוחנן ה 27)
 3. ביאתו השנייה בכבוד להקים את ממלכתו (מתי טז 28; יט 28; מרקוס יג 26-27; יד 62)
- מ-George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, עמוד 1657 (ראו גם *The Jewish Study Bible*, עמודים 136-139), המסורת היהודית המאוחרת יותר על הטקסט הזה רשומה.
1. התוכן הזה הוא משיחי (ראו חנוך א' מו 1; מח 10; עזרא פרק 13; סנהדרין 98א)
 2. כל התחזיות בתוכן הזה כבר מומשו (ראו. סנהדרין 97ב)
 3. התוכן הזה לא מתייחס לאחרית הימים (ראו. בראשית רבה צח 2)
 4. התוכן הזה מייצג את ישראל (ראו. אברהם אבן עזרה ורש"י)

נושא מיוחד: תארי המשיח בברית הישנה

SPECIAL TOPIC: OT TITLES OF THE SPECIAL COMING ONE

- א. נביא – דברים יח 15, 18
- ב. מלך/כהן
 1. משבט יהודה, בראשית מט 10; תהלים ס 7; קח 8
 2. משושלת דוד, ב"שמ ז (זרע ישי, ישעיהו יא 1)
 3. ממקומות אחרים בכתובים, א"שמ ב 10; תהלים פט
- ג. מלך/כהן
 1. תהלים קי (מלך פסוקים 1-3; כוהן פסוק 4)
 2. זכריה ד 14 (שני עצי הזית, שני המשוחים, זרובבל [שושלת דוד] ויהושוע [שושלת אהרון])
- ד. משוח (ראו נושא מיוחד: משיח)
 1. מלך האלוהים, תהלים ב 2; מה 7

2. הנכחות של הרוח, ישעיהו יא 2; סא 1
3. זה שעתיד לבוא, דניאל ט 26
4. בברית הישנה היו שלושה סוגי מנהיגים שנמשחו כסימן לקריאתו של אלוהים: מלכים (ראו שופטים ט 15,8; א"ש ב 10; ט 16; כד 10; ב"ש יט 21; כג 1; תהילים יח 50), כהנים (ראו שמות כח 41; ויקרא ד 3; ו 22), ונביאים (ראו א"מ יט 16)

ה. בן המלך

1. תהילים ב 12,7
2. מלך ישראל כסמל למלכותו של אלוהים (ראו א"ש ח)
- ו. בן האדם (דניאל ז 13; ראו נושא מיוחד בן האדם)
 1. אדם, תהלים ח 4; יחזקאל ב 1
 2. אלוהי, דניאל ז 13
- ז. תארים מיוחדים שקשורים לגאולה/פדיון
 1. העבד שעובר סבל, ישעיהו נב 13-נג 12
 2. הרועה שסובל, זכריה יב-יד
 3. אבן הפינה, תהילים קיח; ישעיהו ח 14-15; כח 16 (ראו נושא מיוחד: אבן הפינה)
 4. ילד מיוחד, ישעיהו ז 14; ט 6-7; מיכה ה 2
 5. צמח, ישעיהו ד 2; יא 1-5; נג 2; ירמיהו כג 5-6; לג 15; זכריה ג 8; ו 12 (ראו נושא מיוחד: ישוע הנצרי)

הברית החדשה מרכזת את כל ההתייחסות של הנבואות על המשיח ומציגה אותם בצורה כזה שנבין כי ישוע הוא מימוש הבטחותיו של אלוהים (למשל, מתי טז 13-20; יוחנן יא 25-27). דרך שתי ביאות המשיח כל הנבואות מתחברות יחד (ראו נושא מיוחד: עידן זה והעידן שעתיד לבוא)

לדיון טוב בנושא בן האדם כישות אלוהית לעומת בן האדם כעבד הסובל בבשורות ראו את ספרו של

George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, עמודים 149-158.

ח 21 "אֲדוֹנֵי, הַרְשֵׁה לִי תַחֲלָה לְלַקֵּת לְקַבֵּר אֶת אָבִי" על פני השטח, זה נראה כמו בקשה הגיונית. אולם, היה זה ביטוי תרבותי שכוונתו הייתה להישאר בבית ולדאוג לאחד ההורים כל עוד הם חיים. זאת הייתה חובה חברתית (ראו מלכים א' יט 20).

ח 22 "וְהִנֵּחַ לְמַתִּים לְקַבֵּר אֶת מַתֵּיהֶם" זה היה משחק על המילה "מתים". ניתן להשתמש בזה עבור חוסר חיים רוחניים כמו במתי י 39. מה שישוע אמר היה שחיים רוחניים וציות לאבא שבשמים הרבה יותר חשובים מכל חובה חברתית למשפחה הארצית של אדם.

מתי ח 23-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²³ הוא נִכְנַס לְסִירָה וְתַלְמִידָיו נִכְנְסוּ אַחֲרָיו. ²⁴ וְהִנֵּה סַעֲרָה גְדוֹלָה הַתְּחַלְלָה בָּיָם עַד אֲשֶׁר כָּסוּ הַגְּלִים אֶת הַסִּירָה, אֲךָ הוּא הָיָה יָשָׁן. ²⁵ נִגְשׂוּ אֵלָיו וְהֵעִירוּ אוֹתוֹ בְּאָמְרָם: "אֲדוֹנָנוּ, הֲצַל אוֹתָנוּ, אֲנַחְנוּ טוֹבְעִים!" ²⁶ אָמַר לָהֶם: "לְמָה אַתֶּם פּוֹחֲדִים, קִטְנֵי אֱמוּנָה?! " הוא קָם וְגָעַר בְּרוּחוֹת וּבָיָם וְנִשְׁתַּרְרָה דְּמַמָּה עִמָּקָה. (תהילים קז' כט') ²⁷ תַּמְהוּ הַאֲנָשִׁים וְאָמְרוּ: "מִי הוּא זֶה שֶׁגַם הַרוּחוֹת וְהַיָּם נִשְׁמָעִים לוֹ?"

ח 24

NASB	"והביטו, התחוללה סופה גדולה על הים"
NKJV	"ולפתע סערה גדולה התחוללה על הים"
NRSV	"סופת רוח התחוללה על הים"
TEV	"לפתע סופה עזה פגעה באגם"
NJB	"ללא אזהרה סופה התחוללה מעל האגם"

הכינרת מוקפת בגבעות ומושפעת מהקירוב שלה להר חרמון והים התיכון. הרוחות החזקות היורדות על גוף המים הזו היו לעיתים קרובות פתאומיות, בלתי צפויות ואלימות. אפילו הדייגים המקצועיים האלו פחדו. ב-The NIDOTTE, כרך 3, עמוד 557, יש פרשנות מעניינת על המונח *seismos* ("סופה"). "שאר אחד עשר המקרים של סופות (*seismos*) בברית החדשה מתייחסים לרעידות אדמה ותמיד כהתערבויות שמימיות: ברגע מותו של ישוע (מתי כז 54); היכן שזה מקושר לחזרת האבן הגדולה

בקברו; ובפיליפי, כאשר שאול וסילא שרו שירי הלל והתפללו בכלא (ראו. מעשי השליחים טז 26). רעידות אדמה הן אחת הסימנים האסכטולוגיים (מתי כד 7; מרקוס יג 8; לוקס כא 11; התגלות ו 12; ח 5; יא 13, 19; טז 18).

הסופה הפתאומית הזו לא הייתה צירוף מקרים, אלא הזדמנות שנשלחה על ידי אלוהים ל-

1. לחשוף את ישוע
2. לבנות את האמונה של התלמידים

ח 25 "אֲדוֹנָנוּ, הַצֵּל אוֹתָנוּ" זה היה השימוש התנכי למונח "להציל" אשר התכוון לגאולה פיזית (ראו. מתי יד 30; יוחנן יב 27; מעשי השליחים כג 24; כז 20, 31, 34, 43, 44; כח 1, 4; יעקב ה 15).

נושא מיוחד: ישועה (מונח מהברית הישנה)
SPECIAL TOPIC: SALVATION (OT Term)

מונח זה BDB 447, KB 446, שם עצם זכר ונקבה), פירושו "להיות פתוח לרווחה" או "להיות חופשי", והוא בעל מספר קונטציות.

1. בטחון, ב"שם כב 3; איוב ה 11; תהילים יב 5
 2. רווחה, שגשוג, איוב ל 15
 3. ישועה אלוהית אשר מעניקה גאולה פיזית ורוחנית
 - א. בראשית מט 18
 - ב. דברים לב 15
 - ג. ב"שם כג 5
 - ד. תהילים ג 2, 8; כב 1; לה 3; סב 2; סט 29; ע 5; עח 22; פ 3; פט 26; צא 16; קו 4; קמ 7
 - ה. ישעיהו יב 2; לג 2; נא 8, 6; נב 10, 7; נו 1; נט 11; ס 18; סב 11, 1
 4. הרעיון של גאולה רוחנית ופיזית הוא מופיע בבירור ביונה ב 9-10
 5. ניתחון, שמות יד 30; טו 2; א"שם יד 45; תהילים כ 6; כא 5; מד 4-5; סח 19-20; קיח 14, 15, 21; ישעיהו יב 2; חבקוק ג 8
 6. לעתים קרובות המילה "שמחה" קשורה לישועת יהוה, א"שם ב 1; ישעיהו כה 9; כו 1; תהילים ט 14; יג 5; כא 1; לה 9; קיח 15, 21
- הישועה קשורה ליועד הראשוני של אלוהים שהיה התחברות עם בני האדם. הישועה מבוססת על שלמות אישית וחברתית!

ח 26-27 "וְנִשְׁתַּרְרָה דְמַמָּה עִמָּקָה" הם נדהמו לגמרי מכוחו של ישוע אפילו על הטבע. בגלל תהלים פט 8, 9 זה היה הרמז לאלוהותו של ישוע. רק היוצר יכול לשלוט בטבע (ראו. תהלים קז 23-32).

מתי ח 28-34 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁸ כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל עַבְרֵי הַיָּם, אֶל אֶרֶץ הַגַּדְרִיִּים, פָּגְשׁוּהוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים אַחוּזֵי שְׂדֵים בְּצִאתָם מִמַּעְרוֹת הַקְּבָרִים. הֵם הָיוּ תוֹקֵפְנִיִּים כָּל כֶּךָ, שְׂאִישׁ לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲבֹר בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ.²⁹ אֵזָז הַחֲלוּ צוּעְקִים: "מָה לָּנוּ וְלָךְ בֶּן-הָאֱלֹהִים -- בָּאת הִנֵּה לְעַנּוֹת אוֹתָנוּ בְּטָרֵם עֵת?"³⁰ בְּמַרְחָק מִסֵּיִם מֵהֶם רָעָה עֵדֶר חֲזִירִים גְּדוֹל.³¹ הַפְּצִירוּ בּוֹ הַשְּׂדִים וְאָמְרוּ: "אִם תִּגְרַשׁ אוֹתָנוּ, שְׁלַח אוֹתָנוּ לְתוֹךְ עֵדֶר הַחֲזִירִים." ³² אָמַר לָהֶם: "לֵכוּ!" הֵם יָצְאוּ וְנִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַחֲזִירִים, וְהִנֵּה כָּל הָעֵדֶר הִסְתַּעַר בְּמוֹרֵד אֶל הַיָּם וּמֵת בַּיָּם.³³ בְּרַחוּ הַרוּעִים וּבְאוּ הָעִירָה. שֵׁם סִפְרוּ אֶת הַכֹּל וְאֵת מַה שֶּׁקָּרָה לְאַחוּזֵי הַשְּׂדִים,³⁴ וְכָל הָעִיר יָצְאָה לִקְרַאת יֵשׁוּעַ. כִּשְׂרָאוּ אוֹתוֹ הַתּוֹשְׁבִים בְּקִשּׁוֹ מִמֶּנּוּ שִׁילַךְ מֵאֲזוֹרָם.

ח 28

NASB, NRSV, JB
NKJV
TEV

"אל ארץ הגדריים"
"לארץ הגדריים"
"לשטח הגדרה בצד השני של האדם"

היה דיון רב על המיקום הגאוגרפי הזה. המקום הזה היה מאוית בשלושה דרכים שונות בכתבי יד יוונים שונים של מתי וכן בשלושה בשורות שונות. ככל הנראה זה היה קרוב לעיר גרגסה, אך העיר גדרה החזיקה מספר שטחים ליד האגם ולעיתים זה נקרא מחוז גדרה, למרות שהעיר הייתה במרחק של כ-10 קילומטר מהמקום.

☐ **"שְׁנֵי אֲנָשִׁים"** למתי יש בדרך שני אנשים מעורבים בעוד שלמרקוס ולוקס יש רק אדם אחד (ראו. מרקוס ה' 1; לוקס ח' 26). דוגמא נוספת תהיה האדם/אנשים עיוורים ביריחו (ראו. מתי כ' 29; מרקוס י' 46; לוקס יח' 35). חלק הניחו כי שניים היו מוזכרים מפני שהתנ"ך דרש שני עדי ראייה בבית המשפט (במדבר לה' 30; דברים יז' 6; מתי יח' 16).

☐ **"אֲחוּזֵי שָׂדִים... מַמְעָרוֹת הַקְּבָרִים"** הם היו מנודים מהחברה וזה היה המקום היחידי שבו הם יכלו למצוא מקסה. במהלך התקופה הזאת, מערות קטנות ידי אדם או טבעיות שומשו כמקומות קבורה. לא ברור האם המקום היה קשור לעובדה שהיו אחוזי שדים. ישנם הרבה שאלות ספציפיות בנוגע לשדים ומלאכים אשר לא ניתן לענות עליהם מפני שאין מספיק מידע מקראי. העולם שלנו נחדר על ידי כוח אישי מרושע עם משרתיו, המלאכים הנפולים, אשר מנסים לסכל את רצון אלוהים ולהרוס את האנושות, הבריאה האולטימטיבית של אלוהים והמרכז לאהבתו ותשומת ליבו. ראו נושאים מיוחדים: רשע אישי במתי ד' 4 ושדים במתי י' 1.

☐ **"שְׂאִישׁ לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲבֹר בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ"** ראו מרקוס ה' 2-6 ולוקס ח' 27.

ח' 29 **"בֶּן-הָאֱלֹהִים"** השדים האלו זיהו מיהו ישוע (ראו. יעקב ב' 19). התואר "בן האלוהים" שומש מספר פעמים במתי ד' 3; יד' 33; טז' 16; כז' 43, 54. זה היה משחק על המונח "בן" (ראו. מתי ב' 15); לאומת ישראל קוראים "בן"; מלך ישראל נקרא "בן"; והמשיח של ישראל נקרא "בן". מספר פעמים בבשורות השדים מזהים את ישוע (ראו. מרקוס א' 24; לוקס ד' 34). ישוע לא מכיר בעדות שלהם. הם לא אמרו זאת כדי לעזור לו. בהמשך יאשימו את ישוע בשימוש בכוח של השטן (יב' 24). השדים המעידים עליו היו מביאים אמון לטענה הזו. ראו נושא מיוחד: בן האלוהים במתי כז' 54.

NASB, NKJV, NRSV, JB
TEV

"באת לענות אותנו בטרם עת?"
"באת להעניש אותנו בטרם עת?"

העולם הרוחני יודע שנקצב זמן עבור שפיטתו של אלוהים על החיים ועל המתים, בני אדם ומלאכים (ראו. פיליפים ב' 10-11; התגלות יא' 15).

ח' 30 **"עֵדֶר חֲזִירִים גְּדוֹל"** זה היה אזור גוי הנראה על ידי הנוכחות של החזירים הללו. מדוע בדיוק השדים רצו ללכת אל החזירים הוא בגדר ההשערה. אין מספיק מידע. ההרס של קבוצת החזירים הזו כן מראה את המטרה הסופית של שדים-מוות לפונדקאים שלהם. כמו כן, ההרס של העדר היה גורם לאנשי הכפר לבקש מישוע לעזוב!

☐ **"הַשָּׂדִים"** ראו נושא מיוחד במתי י' 1.

☐ **"אֵם"** זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה. ישוע כן תכנן לגרש את השדים!

ח' 34 **"בְּקִשׁוֹ מִמֶּנּוּ שִׁילַךְ מֵאֲזוֹרָם"** זה אחד הפסוקים העצובים ביותר בכל הכתובים. בנוכחות של האדם הכי גדול בהיסטוריה, אנשי הכפר האלו דאגו הרבה יותר ממותם של מספר חזירים מאשר הגאולה והשיקום של שני אנשים אחוזי שדים והפוטנציאל הרוחני של הבשורה באזור שלהם.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע הבשורות משתנות בתיעוד מילותיו ומעשיו של ישוע?
2. מדוע ריפוי המצורע היה אירוע כזה משמעותי (ראו. מתי יא' 5)?
3. מדוע ישוע רצה שאלו אשר קיבלו רפואה שילכו ויראו את עצמם לכהנים?
4. מה היה כל כך יוצא דופן בכך שישוע עבד יחד עם שר הצבא הרומאי?
5. מה המשמעות של פסוקים 11 ו-12?

6. מי או מהם שדים? מה המטרה שלהם בעולם שלנו?
7. האם פסוק 17 מלמד שרפואה פיזית היא חלק מהכפרה?
8. מה המשמעות של המונחים "בן אלוהים" ו-"בן אדם" (ראו. יחזקאל ב 1; דניאל ז 13)?

מתי ט

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ריפוי של האיש המשותק	ישוע סולח ומרפא את המשותק	האירועים בגליל (המשך) (ח 1-ט 38)	ישוע מרפא את האיש המשותק	ריפוי המשותק
ט 8-1	ט 8-1 ט 8-2	ט 1	ט 2-1 ט 3 ט 6-4 ט 8-7	ט 8-1
הקריאה של מתי	מתי המוכס	ט 9	ישוע קורא למתי	הקריאה של מתי
ט 13-9	ט 13-9	ט 13-10	ט 9 ט 9 ט 11-10 ט 13-12	ט 9 אוכל עם חוטאים ט 13-10
שאלה בעניין צום	שואלים את ישוע בעניין הצום	ט 17-14	שאלה בעניין צום	הדיון בנושא צום
ט 17-14	ט 17-14	ט 17-14	ט 14 ט 15 ט 17-16	ט 17-14
בתו של השליט והאישה שנגעה בבגדו של ישוע	ילדה חוזרת לחיים ואישה נרפאת	ט 26-18	בתו של הנכבד והאישה שנגעה בבגדו של ישוע	ריפוי האישה עם זבת דם: ביתו של הנכבד חזרה לחיים
ט 26-18	ט 26-18	ט 26-18	ט 18 ט 19 ט 21-20 ט 22 ט 24-23 ט 26-24	ט 19-18 ט 26-23
ריפוי האיש העיוור	האיש העיוור נרפא	ט 31-27	ישוע מרפא את האיש העיוור	ריפוי שני העיוורים
ט 31-27	ט 31-27	ט 31-27	ט 27 ט 28 ט 30-29	ט 31-27

				ט 31
ריפוי האיש האילם	האיש האילם מתחיל לדבר	ישוע מרפא איש אילם	ריפוי האיש האילם	ט 34-32
ט 34-32	ט 34-32	ט 34-32	ט 33-32	ט 34-32
החמלה של ישוע			ט 34	המצוקה של העם
ט 38-35	ט 38-35	ט 38-35	ט 38-35	ט 35
				ט 37-36

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

רקע למתי ט 38-1

א. מתי לעיתים קרובות מרכז אירועים המתוארים יותר בפרטי פרטים במרקוס ולוקס. פרשנים לא אמורים להשוות את שאר הבשורות בחיפוש אחר פירוט רחב יותר של פרטים עד שהם קובעים איך/מדוע מחבר הבשורה הזה תיעד את האירועים כפי שתיעד אותם. אנחנו לא מחפשים עבור היסטוריה שלמה, אלא עבור הכוונה התאולוגית אליה שאף המחבר (ראו. Gordon Fee and Douglas Stuart's *How To Study the Bible for All Its Worth*, עמודים 120-129).

- ב. הפרק הזה מתחלק למספר יחידות מובהקות:
1. פסוקים 8-1, ראו. מרקוס ב 3-12 ולוקס ה 17-26
 2. פסוקים 9-17, ראו. מרקוס ב 14-22 ולוקס ה 27-38
 3. פסוקים 18-26, ראו מרקוס ה 22-43 ולוקס ח 41-56
 4. פסוקים 27-31, אשר ייחודיים עבור מתי
 5. פסוקים 32-34, אשר גם ייחודיים עבור מתי
 6. פסוקים 35-38, הרבה מאמינים כי זוהי ההקדמה עבור המשימה של השנים עשר אשר אמורה ללכת עם מתי פרק י

ג. מתי פרק ח הראה את כוחו על מחלות, טבע ושדים. מתי משתמש בחלק הזה להראות את כוחו וסמכותו של ישוע על סוגים שונים של מצבים.

לימוד מילים וביטויים

מתי ט 1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

ט 1 בהתאם להקשר, הפסוק הזה אמור ללכת עם מתי פרק ח, מפני שזהו פסוק מעבר המוביל לאירוע הבא. כפר נחום הפך להיות המטה של שירותו של ישוע (ראו. מרקוס ב 1; מתי ד 13) לאחר המקרה של חוסר האמונה והדחייה שעבר בנצרת היכן שבילה את ילדותו.

מתי ט 2-8 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

² והנה הביאו אליו איש משתק שוכב על אלוניקה. כְּשָׂרָאָה יֵשׁוּעַ אֶת אֲמוֹנְתָם אָמַר אֶל הַמְּשִׁתָּק: "הַתְּחִזְקָה, בְּנִי, וְנִסְלַחְוּ לְךָ חֲטָאִיךָ." ³ אֲחֵדִים מִן הַסּוֹפְרִים אָמְרוּ בְּלִבָּם: "זֶה מְגַדֵּף שָׁם שָׁמַיִם!" ⁴ יֵשׁוּעַ הִבְחִין בְּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם וְאָמַר: "לֵמָּה אַתֶּם חוֹשְׁבִים רְעוֹת בְּלִבְבְּכֶם? (דַּבְּרֵי הַיָּמִים א', כַּח' ט'; אִיּוֹב כֹּא' כִּז') ⁵ מָה יוֹתֵר קָל: לֹמֵר 'נִסְלַחְוּ לְךָ חֲטָאִיךָ', או לֹמֵר 'קוּם וְהַתְּהַלֵּךְ'? ⁶ אַךְ לִמְעַן תִּדְעוּ כִּי לִבְּנֵי-הָאָדָם הַסְּמִכוֹת עָלֵי אֲדָמוֹת לִסְלַח עַל חֲטָאִים", -- וְאִז פָּנָה וְאָמַר לַמְּשִׁתָּק -- "קוּם, קַח אֶת הָאֲלוֹנִיקָה וְלֶךְ לְבֵיתְךָ!" ⁷ הוּא קָם וְהִלֵּךְ לְבֵיתוֹ. ⁸ כְּשָׂרָאוּ זֹאת הַמּוֹן הָעָם נִתְמַלְאוּ יְרָאָה וּשְׁבָחוּ אֶת הָאֱלֹהִים שֶׁנָּתַן סְמִכוֹת כְּזֹאת לְבְּנֵי אָדָם. (יִשְׁעִיהוּ כֹּט' כג'-כד')

ט 2 "הביאו אליו איש משתק" פירוט מלא של האירוע הזה נמצאים במרקוס ב 1-22. זה המקרה בו החברים של האיש המשותק פרקו את הגג והורידו אותו על הרצפה לרגלי ישוע.

☛ "כְּשָׂרָאָה יֵשׁוּעַ אֶת אֲמוֹנְתָם" בהקשר "אמונתם" מתייחס לא רק לאדם שהיה צריך רפואה, אלא בעיקר לחבריו שהיה להם תושייה ועקשנות כה רבה.

☛ "הַתְּחִזְקָה, בְּנִי, וְנִסְלַחְוּ לְךָ חֲטָאִיךָ" זהו משפט ציווי בהווה (ראו. מתי ט 22) ומשפט חיווי סביל בהווה. היהודים לעיתים קישרו בין חטא ומחלה (ראו. יוחנן ה 14; ט 2; ויעקב ה 15-16). למרות שכנראה שישוע זיהה את הקשר, נראה כי הוא התנגד לקישור רשמי (ראו. יוחנן ט 3 ולוקס יג 2-3). זוהי הצהרה חזקה על ההבנה של ישוע על עצמו. רק אלוהים יכול לסלוח על חטא (קול פסיבי)!
ישוע פונה לאדם הזה כ"בני" (*teknon*). יחד עם זאת, זה לא היה סימן לגילו, אלא מושג של חיבה (ראו. מרקוס י 24); כנראה גם לוקס טז 25 ובראשית מג 29 בתרגום השבעים).

ט 3 "הסופרים" מאז השבי הבלבי, בית המקדש התחרה על ידי בית הכנס למקום כבוד בחברה היהודית. המקצועיים המקומיים הללו בחוקי הדת היהודית, העוקבים אחר המסורת של עזרא, היו ידועים כסופרים (ראו נושא מיוחד במתי יב 38, עזרא ז 8, 10). הם היו ממספר רקעים תאולוגיים, אך הם היו לרוב פרושים. האם היו נוכחים בגלל התעניינות אמיתית או לרגל אחר ישוע לא ברור. הם בהחלט היו מודהמים מהטענה שלו שיש לו את הכוח לסלוח על חטאים. הם האמינו שרק לאלוהים היה את הכוח הזה. בהקשר הזה כן, הם גינו את הטענות הקיצוניות של ישוע כחילול קודש (ראו. מרקוס ב 7); בהחלט, הם היו חילול קודש אם ישוע לא היה התגלמות בן אלוהים!

ט 4 "יֵשׁוּעַ הִבְחִין בְּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם" בין אם זה דוגמא לחוכמתו העל טבעית של ישוע, אשר נראה כי היא נרמזת מההקשר, או בין אם מישהו מהקהל העביר את התלונות שלהם בקול, לא ברור. ישנם קטעים בברית החדשה אשר רומזים על כך שישוע הכיר טוב את הטבע האנושי וקטעים אחרים הרומזים על כך שהשתמש בכוחותיו העל טבעיים.

ישנו גוון בכתבי היד בין

1. ראה (*idōn*) – א, W, L, D, C והתרגום הלטיני הישן, וולגטה והקופטי

2. יעד (*eidōs*) – B, E^c, והתרגומים הסוריים והארמניים

ה-USB⁴ נותן ציון למספר 1 של "B" (כמעט בטוח). האופציה השנייה מגיעה כנראה ממתי יב 25; לוקס ו 8; ט 47. התרגומים NASB, NKJV, וה-NJB עוקבים אחר מספר 2.

ט 5 "מָה יוֹתֵר קָל: לֹמֵר 'נִסְלַחְוּ לְךָ חֲטָאִיךָ', או לֹמֵר 'קוּם וְהַתְּהַלֵּךְ'" לומר, "חטאיך נסלחו לך" הרבה יותר קשה, אך זה לא ברור כמו רפואה פיזית. שניהם בלתי אפשריים עבור בני תמותה חוטאים!

ט 6 "אַךְ לִמְעַן תִּדְעוּ" לאורך הבשורות ישוע דאג לא רק לעניים והנזקקים, אך גם למנהיגות היהודית (ראו. יוחנן יא 42, 45). ישוע התעמת איתם כדי שישתובבו להאמין בו. הרפואה הזאת הייתה עבור הסופרים באותה המידה כמו לאיש המשותק וחבריו. למעשה, זה נכון עבור רוב שירות הרפואה של ישוע. לעיתים מעשי הכוח הללו היו כדי לעודד את האמונה של התלמידים או ליצור אמונה בצופים מהצד.

❶ **"בן-האדם"** זה היה משפט תארי מהתנ"ך. הוא שומש ביחזקאל ב 1 ובתהלים ח 4 במשמעות האטימולוגית האמיתית שלו של "בן אנוש". יחד עם זאת, זה שומש בדניאל ז 13 בהקשר מיוחד אשר רמז גם על האנושיות וגם על האלוהיות של אדם אשר פונים אליו עם בתואר הזה. כיוון שהתואר הזה לא שומש על ידי רבני היהדות ולכן, לא היה לזה שום השתמעויות לאומיות, בלעדיות או צבאיות, ישוע בחר בזה כתואר המושלם עבור גם כיסוי וגילוי הטבע הכפול שלו (ראו. ראשונה ליוחן ד 6-1). זה היה מילת הייחוס העצמית האהובה עליו.

❷ **"הסמכות עלי אדמות לסלח על חטאים"** המונח הזה "סמכות" (*exousia*) הייתה מילה עבור "זכות", "כוח" או "סמכות". זה משתמע בחוזקה על המשיחיות של ישוע, אם לא על האלוהיות שלו. היהודים לא ציפו שהמשיח יהיה שמימי, אלא שהוא יהיה מנהיג איש צבא/פוליטיקאי מחוזק בצורה על טבעית, כמו השופטים בתנ"ך. רק דרך חשיפה מתקדמת בברית החדשה המאמינים מזהים את הטבע ההתגלמותי של המשיח (יוחן א 1; ה 18; ח 58; י 30, 33-34; יד 9-10; כ 28; רומים ט 5; פיליפים ב 6-7; עברים א 8; שנייה לפטרוס א 1).

❸ **"ואז פנה ואמר למשתק – קום, קח את האלונקה ולך לביתך!"** ישנם שלוש שמות פועל במשפט הזה.

1. "קום" הינו צורת בינוני סבילה אאוריסטית המשומש כציווי

2. "קח את האלונקה" הינו ציווי אאוריסטי פעיל

3. "לך לביתך" הינו ציווי פעיל בהווה

ההשתמעויות בזמנים האלו היו שאלוהים היה סוכן של כל פסיבי, "קום". שני משפטי הציווי היו מדברים על מעשיו של האדם מיד לאחר הרפואה שלו. לקיחת האלונקה שלו הייתה סימן לכך שימי ההתחננות שלו נגמרו והוא חוזר הביתה. הרפואה הזאת אישרה את טענתו של ישוע על אלוהותו ומשיחיותו!

ט 8 **"כִּשְׂרָאוּ זֹאת הַמֶּן הָעַם נִתְמַלְאוּ יְרָאָה"** ישנה בעיה בחיבור המונח "נתמלאו יראה" בכתב יד יווני. כתבי היד היוונים הישנים והטובים ביותר היו "התמלאו פחד" (כתב יד א, C, D, W). טקסטים מאוחרים יותר ריכזו את המונח ל"נדהמו" או בתרגום NKJV "התמלאו תדהמה" (כתב יד L, C). חלק מכתבי יד יוונים פשוט השמיטו את המשפט (כתב יד X). ה-USB⁴ הביא לאופציה הראשונה ציון של "A" (בטוח).

הקהל לא היה רגיל שלמישהו דיבר בסוג כזה של סמכות. רבני היהדות נכלאו במסורת והציטוט האמרות הישנות של רבנים. ישוע דיבר באמת ובסמכות, אשר הדור הזה של האנשים היהודים לא הכירו. הם שבחו את אלוהים על שנתן לאדם הזה כוח כזה. זה יכול להיות אזכור נסתר לאנושיותו של ישוע אשר הקהילה המוקדמת הטילה עליו ספק וקראו לזה "גנוסטיקה". זה כנראה גם, מקריאה מאוחרת יותר של הברית החדשה, שמנהיגי הדת קינאו בפופולריות של ישוע.

מתי ט 9 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁹ כְּאִשֶׁר עָבַר מִשָּׁם רָאָה יֵשׁוּעַ אִישׁ יוֹשֵׁב בְּבֵית הַמָּכֶס וְשָׁמוּ מֵתִי. אָמַר אֵלָיו: "לֵךְ אַחֲרַי." הוּא קָם וְהָלַךְ אַחֲרָיו.

ט 9 **"כְּאִשֶׁר עָבַר מִשָּׁם"** פסוקים 9-17 מובעים בפירוט מלא יותר משאר הבשורות המקבילות, מרקוס ב ולוקס ה.

❶ **"רָאָה יֵשׁוּעַ אִישׁ... וְשָׁמוּ מֵתִי"** ממרקוס ב 14 ולוקס ה 27 אנחנו לומדים ששמו האחר היה לוי. זה לא רומז על כך שהוא היה כהן או לוי. ליהודים בדרך כלל היו שני שמות, אחד יהודי ואחד יוני, שנתנו להם בדרך כלל בעת לידה. זהו התלמיד לו ניתנה הסמכות על הבשורה הזאת. יכול להיות שישוע בחר בו בגלל המתנה שלו בלשומר בקפדנות אחר רישומים או כדרך להראות את אהבתו לכל האנשים, כולל מוכסים!

❷ **"יוֹשֵׁב בְּבֵית הַמָּכֶס"** כפר נחום היה ממוקם בכינרת בין תחומי השיפוט של פיליפ השליט של רבע מהמדינה והורדוס שליט של רבע אחר במדינה. לכן, המיסים יהיו בין אזורים של סוריה ליהודה. המשרד של המוכס נקנה מסמכויות של רומאיות או של הורדוס. זה נעשה לעיתים קרובות כהצעה משתמעת שכל תוספת בהכנסה אשר נאספה במשרד תהיה השכר של האדם לו שייך המשרד. זה היה מעשה ידוע לשמצה בימיו של ישוע ולכן, המשרד הפך להיות מילה נרדפת עבור רשע וניצול. מוכסים בהחלט לא היו מקובלים בבית הכנסת המקומי או בחברה היהודית.

❸ **"לֵךְ אַחֲרַי. הוּא קָם וְהָלַךְ אַחֲרָיו"** זה כנראה לא היה הפעם הראשונה שמתי שמע את ישוע. ככל הנראה הוא נחשף להוראותיו של ישוע בהרבה מקרים וזה היה שיא ההצטברות של קריאה רשמית (ציווי פעיל בהווה) של רב לחסיד שלו לבוא ולהיות תלמיד מלא (ראו. מתי ד 19, 21).

מתי ט 10-13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁰ כְּשֶׁהִסָּבַב בְּבֵית בָּאוּ מוֹכְסִים וְחוֹטְאִים רַבִּים וְהִסָּבּוּ עִם יֵשׁוּעַ וְתִלְמִידָיו. ¹¹ רָאוּ הַפְּרוֹשִׁים וְאָמְרוּ לְתִלְמִידָיו: "מִדּוּעַ אוֹכֵל רֶבֶקָם עִם הַמוֹכְסִים וְהַחוֹטְאִים?" ¹² שָׁמַע יֵשׁוּעַ וְאָמַר לָהֶם: "לֹא הַבְּרִיאִים צְרִיכִים לְרֹפֵא, אֲלָא

החולים. ¹³ ואתם צאו ולמדו מה משמע 'חסד חפצתי ולא זבח', (הושע ו' ו') כי לא באתי לקרא לצדיקים כי אם לחוטאים."

ט 10 זה התייחס לביתו של מתי, לא של ישוע. ככל הנראה לעשות משתה אחרי החלטה משמעותית בחיים היה שכיח מפני שזכי, מוכס אחר, עשה את אותו הדבר (לוקס יט). "חוטאים רבים" התייחס כעיקרון לכל המנודים מהחברה היהודית אשר לא יגלו לבצע כל בקפדנות כל פרט של חוקי משה אשר הוגברה על ידי התורה שבעל פה של רבני היהדות. אפשרי שחלק מהם יהיו אנשים בלתי מוסריים בגלוי, אך שוב, זה יכול היה להיות שהסחר או התעסוקה שלהם הייתה לא מקובלת למנהיגים הדתיים (רועי צאן, מעבדי עורות וכו). המשפט "לקחו את מושבותיהם" התכוון ל"נשענו". האנשים בזמן התקופה היסטורית הזו נשענו על מרפק שמאל שלהם בזמן שאכלו. רק במצרים אנשים אכלו מול שולחן.

ט 11 "ראו הפרושים ואמרו לתלמידי" הפרושים הללו נכחו בארוחה, אך לא היו חלק מהארוחה. זה נראה מוזר אך בעולם הישן כל אחד היה יכול לבוא ולעמוד מסביב לקירות או להסתכל בחלון ולהשתתף בשיחה מבלי להיות אורח רשמי בארוחה. ככל הנראה "הפרושים" היה שם אחר ל"הסופרים" אשר הוזכרו מוקדם יותר בהקשר הזה. הם היו קבוצה של יהודים מסורים אשר עקבו אחר מסורת מסוימת אשר הצהירה את המסורת בעל פה של היהודים (תלמוד). שימו לב שהם התעמתו עם תלמידי ישוע ולא עם ישוע עצמו. ישוע, על ידי כך שאכל עם החוטאים הידועים האלו, הביע ידידות ואחוה. יוחנן המטביל הגיע קודם כנזיר והמנהיגים היהודיים דחו אותו ועכשיו הם דוחים את ישוע אשר הפך להיות יותר אדם חברה (ראו. מתי יא 19; לוקס ז 34). הם אפילו האשימו את ישוע כ"שיכור-יין" אשר התכוון "זללן" או "אשם ששותה יתר על המידה". לעיתים קרובות לקונסרטיביות דתית יש צד מכוער וצדקני. לדיון מלא של המקור והתאולוגיה של הפרושים, ראו הערה במתי כב 15.

ט 12 "שמע ישוע ואמר להם" במקרה הזה ישוע כמובן לא קרא את מחשבותיהם של הפרושים (פסוק 4). או שזה נמסר אליו מה שהם אמרו או שהוא שמע אותם בעצמו.

● **"לא הבריאים צריכים לרופא, אלא החולים" זה לא רומז על כך שהפרושים היו ללא חטא; יותר נכון זאת הייתה תגובה צינית.**

ט 13 "ואתם צאו ולמדו" זהו ציטוט מהושע ו 6 (כמו במתי יב 7). הפסוק הזה התחיל עם משפט ציווי אאוריטי אשר היה ביטוי שהרבנים השתמשו כדי להגיד לתלמידיהם ללכת ללמוד על נושא מסוים. פסוק 13 הוא ייחודי לבשורתו של מתי.

● **"כי לא באתי לקרא לצדיקים כי אם לחוטאים" לוקס ה 32, אשר הוא מקום הבשורה המקביל למקרה הזה, מוסיף "לתשובה". במקרה במתי, אם כי לא מתעד זאת ספציפית, רומז על כך. שתי התגובות הדרושות לאנשים כדי להיות צודקים עם אלוהים היו חזרה בתשובה ואמונה (ראו. מרקוס א 15; מעשי השליחים ג 16, 19; כ 21). ישוע אפילו הכריז שאם אנשים לא יחזרו בתשובה הם יאבדו (ראו. לוקס יג 5). חזרה בתשובה היא כעיקרון להסתובב מהעצמי, מחטא, מרד ולפנות לרצונו של אלוהים והדרך שלו לחייו של אדם. זה לא בדיוק רגש כמו שזה שינוי בסדר העדיפויות ואורח החיים. זה הרצון להשתנות. ראו נושא מיוחד במתי ג 2. הפועל "לקרוא" (*kaleō*) יכול להיות מובן כ"להזמין" (ראו. מתי כב 2-10 ולוקס יד 16-25; יוחנן ב 2; התגלות יט 9). במובן תאולוגי זה מדגיש על קונספט הברית.**

1. אלוהים קורא (קריאה שמימית)

2. בני אדם חייבים לענות (עם אמונה התחלתית והמשכית, חזרה בתשובה, צייתנות והתמדה)

ראו נושא מיוחד: בחירה/נשיאות והצורך באיזון תאולוגי במתי כד 22.

מתי ט 14-17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁴ אז נגשו אליו תלמידי יוחנן ושאלו: "מדוע אנחנו והפרושים צמים הרבה ותלמידיך אינם צמים?" ¹⁵ השיב להם ישוע: "האם יכולים בני החפה להתאבל בעוד הַחַתָּן אֲתֶם? אֲךָ יָמִים יָבֹאוּ שֶׁהַחַתָּן יִלְקַח מֵהֶם וְאֵז יָצִימוּ. ¹⁶ אֵין אִישׁ שֶׁם פֶּסַח שֶׁל בֶּד חֲדָשׁ עַל בְּגָד יֵשֶׁן, שֶׁכֵּן הַטְּלָאִי יִתְלַשׁ מִן הַבְּגָד וְהִקְרַע יִגְדֵל. ¹⁷ וְאֵין שָׂמִים יַיִן חֲדָשׁ בְּנֵאדוֹת יִשְׁנִים; אִם יַעֲשׂוּ כֵן, יִתְבַּקְּעוּ הַנֵּאדוֹת וְהַיַּיִן יִשְׁפָּךְ וְהַנֵּאדוֹת לֹא יִצְלָחוּ עוֹד. אֲבָל שָׂמִים אֶת הַיַּיִן הַחֲדָשׁ בְּנֵאדוֹת חֲדָשִׁים וְשָׁנִיָּהִם יִחְדְּיוּ יִשְׁמְרוּ."

ט 14 "אֵז נִגְשׁוּ אֵלָיו תְּלִמִּידֵי יוֹחָנָן" לא בטוח האם הם (1) באמת התעניינו, (2) היו באמת מבולבלים, או (3) ניסו להערים עליו. הם, כמו הפרושים, היו אורחים לא מוזמנים, אך כנראה היו נוכחים במשתה. היו הרבה תלמידים של יוחנן, כפי שניתן לראות במעשי השליחים יט 1.

❖ **"מדוע אִנְחָנוּ וְהִפְרוּשִׁים צָמִים הֵרְבֵה וְתִלְמִידֵיךָ אֵינָם צָמִים"** בתנ"ך היה רק יום צום רשמי אחד שנקרא יום כיפור (יום הכפרה, ראו. ויקרא טז) אשר היה כל שנה. למרות זאת, הרבנים הפכו את היום השני והחמישי בשבוע גם כימי צום (ראו. לוקס יח 12), כביכול ביססו אותם על היום בו משה עלה להר סיני והיום בו הוא ירד ממנו. צום היה דרך של אדם להוכיח את מסירותו לדת. ישוע לא מרשיע את המעשה, אך הוא גם לא מכריז שהיא דרושה. ראו נושא מיוחד: צום במתי ו 16.

ישנו בעיה בכתב יד יווני בפסוק הזה הקשורה למונח "הרבה", הנמצא בתרגום NKJV ו-NRSV, כנראה מהמקביל בלוקס ה 33. במקביל במרקוס ב 18 יש רק "צמים". ה-USB⁴ שם את המונח האחר "הרבה" בגרשיים מפני שלא היו בטוחים האם היה זה המקור ממתי או הוסף מאוחר יותר על ידי מתעתק מלוקס.

ט 15 דקדוק השאלה הזאת מצפה לתשובה של "לא".

❖ **"אך ימים יבואו שֶהֲתֵן יִלְקַח מֵהֶם וְאֵז יִצְמוּ"** ישוע הניח שהתלמידים שלו יצומו אחרי הצליבה שלו. זאת הפעם הראשונה שהצליבה רמוזה. לשם הפועל *apairo* ("ילקח"), אשר שומש בפסוק הזה, ישנם קונוטציות אלימות (ראו. מרקוס ב 20; לוקס ה 35). לאנלוגיה של ישוע "חתן", היה קונוטציות משיחיות. ראו נושא מיוחד: צום במתי ו 16.

ט 16-17 היה דיון רב על כיצד ליישם את האמת הזאת. נראה כי זה מדגיש את הצורך להיות גמיש באמונתו של אדם. יחד עם זאת, אדם חייב להיות זהיר עם הטבע והיקף הגמישות הזאת. זאת במציאות הרשעה של הפרשנות המילולית של רבני היהדות בתלמוד. המסר של ישוע היה חדש בצורה קיצונית ושונה מחוקי היהדות של יומו! שאלוהים יעזור לנו, לעיתים אנחנו יותר מסורים למסורות והחוקים שלנו מאשר מערכת היחסים הדינמית, צייתנית והוימוימית שלנו עם אלוהים (ראו. ישעיהו ו 9-10; כט 13). המשל מקביל למרקוס ב 19-20 ולוקס ה 33-39. משהו חדש הגיע (הבשורה) והוא שינה את הכל!

מתי ט 18-19 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁸ כְּאִשֶׁר דִּבֶּר אֵלֵיהֶם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאֶחָד הַנִּכְבְּדִים, הַשְּׂתַחֲוֹה לֹו וְאָמַר: "זֶה עֵתָה מֵתָה בְּתִי. בּוֹא נָא וְסַמֵּךְ אֶת יָדְךָ עָלַי וְתַחֲיָה." ¹⁹ יֵשׁוּעַ קָם וְהִלֵּךְ אַחֲרָיו הוּא וְתִלְמִידָיו.

ט 18 "בָּא אֶחָד הַנִּכְבְּדִים, הַשְּׂתַחֲוֹה לֹו" מקרה הרבה יותר מפורט נמצא במרקוס ה 22-43 ובלוקס ח 41-56. האדם היה פשוטו כמשמעו "ראש בית הכנסת" (ראו. מרקוס ה 22; יוחנן ג 1). האדם הזה היה אחראי על המצב הפיזי של בית הכנסת וכן על הפעולה הקבועה שלו. הוא התנהג באופן לא אופייני בכך שרץ ככה בפומבי לרב שנוי במחלוקת, לא רשמי כמו ישוע ובכך שנפל לרגליו. למרות זאת, הוא דאג נורא לגבי מצבה של הבת שלו, אשר אותה אהב. כשמשווים את הקטע הזה עם מרקוס ה 21 ולוקס ח 42, ישנם מספר סתירות לגבי האם הבת היה קרובה למוות או כבר מתה.

ט 19 "יֵשׁוּעַ קָם וְהִלֵּךְ אַחֲרָיו" ככל הנראה אמונתו של האיש הזה הייתה קשורה ל- (1) נוכחות הפיזית של ישוע, (2) הפעולה של הנחת ידיים על ראשו של מישהו לשם ברכה, ו- (3) תפילה. במתי יא 5 הקמת המתים הייתה אחד הסימנים שצוינו ליוחנן המטביל כדי לתקף את השירות המשיחי של ישוע. בין אם זה היה באמת מעשה של החייאה מהמתים או מעשה של רפואה מתרדמת לא ברור מההקשר.

מתי ט 20-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁰ וְהִנֵּה אִשָּׁה שֶהֵיְתָה זָבַת דָּם שְׁתִּימִים-עֹשְׂרָה שָׁנָה הִתְקַרְבָה מֵאַחֹר וְנִגְעָה בְּכַנֵּף בְּגָדוֹ, (ויקרא טו' כה'; במדבר טו' לח') ²¹ כִּי אָמְרָה בְּלִבָּהּ 'אִם רַק אֶגַע בְּבִגְדוֹ אֶתְרַפֵּא'. ²² פִּנְהָ יֵשׁוּעַ וְרָאָה אוֹתָהּ. אָמַר לָהּ: "חֲזִקִי, בְּתִי, אֲמוֹנֶתְךָ הוֹשִׁיעָה אוֹתְךָ." מֵאוֹתָהּ שָׁעָה נִרְפְּאָה הָאִשָּׁה.

ט 20 "אִשָּׁה שֶהֵיְתָה זָבַת דָּם שְׁתִּימִים-עֹשְׂרָה שָׁנָה" אנחנו לומדים יותר על הפרטים במקרה הזה במרקוס ה 26 ולוקס ח 43. ככל הנראה היא השקיעה את כל כספה על רופאים ולא קיבלה עזרה. אנחנו יודעים על חלק מהתרופות הקסומות של רבני היהדות מהתלמוד, במיוחד תלמוד בבלי – מסכת שבת, ק' א ו-ב. אחת התרופות הייתה לשאת ביצים של יענה או שעורה אשר הגיעה מצואתו של חמור לבן מסביב לצוואר. אחד יכול רק לתאר את סוגי התרופות המגוחכות שהאישה הזאת הייתה צריכה לנסות במשך שתיים עשרה שנה. המחלה הספציפית הזו הפכה אותה להיות

טמאה ולא מקובלת בטקסי הפולחן הקבועים של היהדות (ראו. ויקרא טו 25). גם כנראה היא הייתה עייפה פיזית כל הזמן.

ט 21 "אם רק אגע בבגדו אתרפא" היה אלמנט של אמונה תפלה באמונתה של האישה הזו ועדיין ישוע כיבד אפילו את האמונה החלשה שלה (משפט תנאי מדרגה שלישית). על בסיס ויקרא טו 19. זה היה בלתי חוקי מצדה לגעת ברב מפני שזה היה הופך את הרב להיות טמא מבחינה טקסית. לישוע היה אכפת יותר מאנשים מאשר טקסי הדת!

פיסת הבגד המיוחסת הייתה כנראה (1) הגלימה החיצונית של ישוע (ראו. יוחנן יט 2) או (2) טלית התפילה של ישוע, אשר השתמש בה כדי לכסות את הראש בזמן הלל (ראו במדבר טו 38-40; דברים כב 12; מתי כג 5) ולבש על כתפיו בזמנים אחרים.

ט 22 "אמונתך הושיעה אותך" המונח אמר פשוטו כמשמעו "נושעה". זה שומש במובן התנכי של "גאולה פיזית" (ראו יעקב ה 15). האמונה של אישה זו, עד כמה שהייתה חלשה בגלל האמונה התפלה, עדיין כובדה על ידי ישוע. בברית החדשה העיקר הוא האמונה של אדם.

מתי ט 23-26 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

23 כָּשָׁבָא יֵשׁוּעַ אֶל בֵּית הַנֹּכְבֵד וְרָאָה אֶת הַמַּחְלָלִים בַּחֲלִילִים וְאֶת הָעֵם הָרוּגֵשׁ, אָמַר: ²⁴"צֵאוּ, כִּי הַיְלֵדָה לֹא מֵתָה. הִיא רַק יִשְׁנָה." אַךְ הֵם צָחְקוּ לוֹ. ²⁵"לְאַחַר שֶׁהוֹצֵאוּ הָאֲנָשִׁים נִכְנַס, אִחְזַ בְּיָדָהּ וְהִנְעִרָה קִמָּה.(מלכים א', יז' כב)" ²⁶שָׁמַע הַדָּבָר הַזֶּה יָצָא בְּכָל אוֹתוֹ הָאָזוֹר.

ט 23 "כָּשָׁבָא יֵשׁוּעַ אֶל בֵּית הַנֹּכְבֵד וְרָאָה אֶת הַמַּחְלָלִים בַּחֲלִילִים וְאֶת הָעֵם הָרוּגֵשׁ" זה היה מנהג שכיח בקרב רבני היהדות (ראו. ירמיהו ט 17; מח 36) שכאשר מישהו מת, אפילו במשפחה הכי ענייה, לפחות שני חלילנים ואישה מיבבת אחת היו חייבים להיות מועסקים עבור הלוייה סטנדרטית. הלוויות היו חוויה מאד קהילתית חיצונית ורגשית.

ט 24 "צֵאוּ, כִּי הַיְלֵדָה לֹא מֵתָה. הִיא רַק יִשְׁנָה" לא שומש לעיתים קרובות עובר מוות, אך עבור ההקשר הזה זה היה מושווה למוות. בין אם זה היה תרדמת עמוקה או מוות, נס הרפואה עדיין באמת התרחש.

ט 25 "לְאַחַר שֶׁהוֹצֵאוּ הָאֲנָשִׁים" לוקס ח 51 מציין שההורים והמעגל המרכזי של התלמידים, כיפא, יעקב ויוחנן הורשו להשאר.

☐ **"אִחְזַ בְּיָדָהּ"** במרקוס ה 41 יותר פרטים מתועדים לגבי מה ישוע אמר לילדה. לגעת בגופה מתה היה הופך אותו לטמא מבחינה טקסית. אך כאשר לאדם יש את כוח החיים על מוות, אין דבר כזה גופה מתה!

ט 26 "שָׁמַע הַדָּבָר הַזֶּה יָצָא בְּכָל אוֹתוֹ הָאָזוֹר" הסיבה לכך שישוע רוקן את החדר הייתה שאף אחד לא יוכל להפיץ את החדשות על הרפוי המופלא הזה (ראו. מתי ח 4; ט 30; יב 16; טז 20; יז 9; מרקוס א 44; ג 12; ה 43; ז 36; ח 30; ט 9; לוקס ד 41; ה 14; ח 56; ט 21). יחד עם זאת, במהלך הלוייה הזאת, החייאתה של הילדה הצעירה הזאת היה בהחלט מופץ.

מתי ט 27-31 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

27 כָּאֲשֶׁר יָצָא מִשָּׁם יֵשׁוּעַ הִלְכוּ אַחֲרָיו שְׁנֵי אֲנָשִׁים עוֹרִים כְּשֶׁהֵם צוֹעְקִים: ²⁸"בֶּן-דָּוִד, רַחֵם עָלֵינוּ!" הַבֵּיטָה נִגָּשׁוּ אֵלָיו הָעוֹרִים. אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: ²⁹"הֲאֵם מֵאֲמִינֶם אַתֶּם שָׂאֲנִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹת זֹאת?" ³⁰"כֵּן, אָדוֹנָנוּ!" הַשִּׁיבוּ. ²⁹נִגַּע בְּעֵינֵיהֶם וְאָמַר: ³⁰"יְהֵא לְכֶם כְּאֲמוֹנַתְכֶם!" ³¹אֶז נִפְקְחוּ עֵינֵיהֶם (תהילים קמו' ח'; ישעיהו לה' ה') וַיֵּשׁוּעַ הַזֶּהִיר אוֹתָם בְּאֲמָרוֹ: ³¹"שִׁימוּ לֵב שְׁלֹא יוֹדַע לְאִישׁ!" אַךְ הֵם יָצְאוּ וְהִשְׁמִיעוּ אֶת שְׁמֵעוֹ בְּכָל הָאָזוֹר הַהוּא.

ט 27 "הִלְכוּ אַחֲרָיו שְׁנֵי אֲנָשִׁים עוֹרִים כְּשֶׁהֵם צוֹעְקִים" זה היה אופייני במקרי הניסים בבשורות שמתו תמיד תיעד שני אנשים בעוד שמרקוס ולוקס תיעדו רק אחד (ראו. מתי ח 28 ו' 30). הסיבה המדויקת לכך לא ברורה. היה משוער שמתו רצה שני עדים כדי למלא את הדרישות התנכיות לשני עדים (ראו במדבר לה 30; דברים יז 6; יט 15).

☐ **"בֶּן-דָּוִד, רַחֵם עָלֵינוּ!"** התואר התנכי הזה שומש גם במתי א 20. היו לזה כנראה הרמזים משיחיים החוזרים לשמואל ב פרק ז (ראו. מתי א 1; יב 23; טו 22; כ 30; כא 9, 15). בדיוק מה האנשים האלו הבינו על ידי התארים הללו לא ברור, אך בהחלט זה היה סימן לאמונתם, לא הבנה תאולוגית מלאה על דמותו של ישוע. היהודים בימי ישוע ציפו מהמשיח להיות מרפא מישיעו לה 5-6.

ט 28 "כֵּן, אֲדוֹכְנוּ" זה התואר "kurios". זה שומש במובן של "מר" או "מיסטר" או שזה היה יכול להיות תואר תאולוגי מלא לאלוהותו של ישוע. כאן נראה כי זה משומש יותר במובן הפופולרי אם כי השימוש של האנשים העיוורים הללו בתואר "בן דויד" רומז על הבנה תאולוגית מסוימת. ישוע לקח אותם הרחק מהקהל מפני שלא רצה להפיץ את השמועה על הרפואה שלהם (ראו. מתי ט 26, 30; ח 4).

ט 29 "נָגַע בְּעֵינֵיהֶם" זה מדהים כמה מקרים של ריפוי אנשים עיוורים מתועדים בבשורות. למרות זאת, הם מבוצעים עם שוני גדול. כאן ישוע נגע בעיניהם, כנראה כדי להעצים את אמונתם. החזרת הראייה לאדם עיוור היה אחד העדויות הנבואיות של המשיח (ראו. תהלים קמו 8; ישעיהו כט 18; לה 5; מב 7, 16, 18; מתי יא 5).

מתי ט 32-34 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
לְאַחַר שֶׁיֵצְאוּ הַבִּיאוּ אֵלָיו אִישׁ אֶלֶם אָחוֹז שֵׁד.³³ הוּא גָרַשׁ אֶת הַשֵּׁד, וְהָאֵלֶם הִחַל לְדַבֵּר. (ישעיהו לה' ו')
הַתְּפִלָּא הַהִמּוֹנִים וְאָמְרוּ: "מַעֲלָם לֹא נִרְאָה כְּדַבֵּר הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל." אַךְ הַפְּרוּשִׁים אָמְרוּ: "בְּעֶזְרַת שְׂר הַשֵּׁדִים
הוּא מְגַרֵשׁ אֶת הַשֵּׁדִים."

ט 32 "אִישׁ אֶלֶם אָחוֹז שֵׁד" הבחנה חדה נעשתה בבשורות בין מחלות הנגרמות משדים ומחלות הנגרמות מגורם פיזי. דוגמא טובה לכך נמצאת במרקוס ז 32 וט' 25: איש מתקשה בדיבור בגלל גורם פיזי קיבל רפואה בעוד שמאדם נוסף מתקשה בדיבור, גורשו שדים. אף על פי שכוחות של שדים יכולים לגרום למחלות פיזיות, לא כל מחלה פיזית היא כתוצאה מהשפעת שדים. הברית החדשה מאשרת את נוכחותם של שדים בעולם שלנו. אלו אשר בילו הרבה זמן במדינות העולם השלישי מאשרים את המציאות הזאת ורואים את התופעה הזאת לעיתים קרובות יותר ובקטגוריות של הברית החדשה. זה לא רומז על כך שיש יותר שדים בעולם השלישי. נקודת המבט של העולם המערבי המודרני משוחד להיות נגד העל טבעי. ראו נושא מיוחד במתי י 1.

- המונח "אֵלֶם" (*kōphos*) יכול להיות מובן כ
1. חרש (ראו. מתי יא 5; מרקוס ז 32, 37; לוקס ז 22, המשומש על ידי הומר)
 2. מתקשה בדיבור (ראו. מתי יב 22; טו 30-31; לוקס א 22; יא 14; המשומש על ידי הרודוטוס)
- הראשון יכול להוביל לשני. הקשר הוא הרמז הטוב ביותר עבור איזה משמעות הייתה מכוונת.

ט 34

NASB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

"הוא מגרש שדים על ידי שר השדים"
"זהו שר השדים אשר מביא לו כוח לגרש אותם"
"זה בעזרת נסיך השדים שהוא מגרש את השדים החוצה"

"שר השדים" מתייחס למנהיג השדים שבמתי י 25 נקרא בעל-זבוב. שתי שמות התואר הללו נמצאים יחד במתי יב 24. ראו הערה מלאה על השם הזה שם.

זה מדהים שהפרושים אשר ראו את כוחו של ישוע ושמעו את הוראותיו היו יכולים לדחות אותו פשוט מפני שהפר את המסורות שלהם. אותו המקרה נמצא במרקוס ג 22 ולוקס יא 15. אותו חילול הקודש מתועד כמגיע מהקהל ביוחן ז 20. הם לא יכלו להכחיש את המציאות של המופלאים הללו, אז הם קישרו אותם לכוחו של הרשע. ישוע ענה במלואו על הטענה הזאת, אשר לעיתים נקרא "החטא שלא ניתן לקבל עליו סליחה" במתי יב 22. החטא שלא ניתן לסלוח עליו הוא כנראה הדחייה המתמשכת של האמונה במשיח בנוכחות אור גדול. האנשים הללו היו כל כך עיוורים כתוצאה מהרעיונות המוקדמות שלהם שהם לא יכלו לראות את הבשורה אשר התגלתה להם בבירור במילותיו ומעשיו של ישוע המשיח. כשהאור שלכם הופך לחושך, כמה גדול החושך הזה (ראו. מתי ו 23; שנייה אל הקוריתים ד 4).

זה מעניין שהפסוק הזה מושמט מכתב היד היווני D (Bezae) וחלק מכתבי היד הלטינים הישנים, אך מופיע בכל כתיבי היד הישנים יותר. הפסוק נוכח במתי יב 24 ולוקס יא 15. ה-USB⁴ נתן ציון של "B" לסיכום של זה (כמעט בטוח).

☛ "בְּעֶזְרַת שְׂר הַשֵּׁדִים" המשפט התייחס לשטן (ראו. מתי יב 24-32, מרקוס ג 22 ולוקס יא 15). הגישה של הפרושים בהכחשת כוחו וסמכותו של ישוע הובילה אותן לחטא של התרחקות מאורו של אלוהים לחשכה שלא ראוי לסליחה!

מתי ט 35-38 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁵ישוע עבר בכל הערים והכפרים כשהוא מלמד בבתי הכנסת, מבשר את בשורת המלכות ומרפא כל מחלה וכל מדוה בעם. ³⁶כראותו את ההמונים נתמלא רחמים עליהם, שכן היו יגיעים ונדחים כצאן אשר אין להם רועה. (יחזקאל לד' ה') ³⁷אמר אל תלמידיו: "הקציר רב, אבל הפועלים מעטים." ³⁸לכן התפללו אל אדון הקציר שישלח פועלים לקצירו."

ט 35-38 ישנם שתי דרכים אפשריות לקשר את הצהרת הסיכום הזאת (1) כסיכום החוזר לפרק ד פסוק 23 או (2) כהקדמה למשימה של שנים עשר התלמידים במתי פרק י'.

ט 35 "מבשר את בשורת המלכות" מלכות האלוהים הייתה העיקר של הדרשה הראשונה והאחרונה של ישוע ושל רוב המשלים שלו. זה כנראה התייחס לשלטונו של אלוהים בלבבותיהם של האנשים כיום ואשר יום אחד תושלם עלי כל האדמות (ראו. מתי ו' 10). ראו נושא מיוחד במתי ד' 17. המושג "בשורה" (*euangelion*) משומש בהצהרות סיכום על ידי מתי במתי ד' 23 וט' 35. זה שומש על ידי ישוע במתי כד' 14 וכו' 13. המושג נהיה דרך סטנדרטית להתייחס במשותף לחייו, הוראותיו, מותו, תחייתו, ביאתו השנייה וההצעה לישועה אצל שאול. רק במאה השנייה המושג מתחיל לציין את ארבעת המקרים הרשומים על חייו של ישוע (הבשורות, אירנאוס וקלמנט של אלכסנדריה).

ט 36 "נתמלא רחמים" זה מנחם לדעת כמה אכפתי היה ישוע (ראו. מתי יד' 14; טו' 32; כ' 34) עבור האדם המנודה מהחברה ומהדת. החמלה שלו עבורם מתבטאת באותם התנאים בלוקס יג' 34.

■ "כצאן אשר אין להם רועה" "רועה" הייתה מטאפורה שכיחה בקרב מנהיגי הדת (ראו. במדבר כז' 17; מלכים א' כב' 17; יחזקאל לד' 1-16). זה שומש לעיתים במובן של רועי צאן שקריים (ראו. יחזקאל לד'; זכריה יא' 5). ישוע הוא הרועה הטוב (ראו. יוחנן י'; זכריה יא' 7-14; יג' 7-9).

ט 37-38 אלוהים רואה את העולם שלו באור שונה לחלוטין ממה שרואים בני האדם (ראו. ישעיהו נה' 8-9). מאמינים צריכים להתפלל לאלוהים שידחוף או יוציא החוצה את הפועלים לשדה הקציר שלו. לראות את הצורך לא בהכרח מציב קריאה אלא, תודה לאלוהים, כאשר אנחנו מתפללים, אלוהים לעיתים מרשה לנו ללכת! שימו לב שהעולם נראה כשדה קציר של אלוהים. זה העולם שלו. הוא אוהב אותו. הוא רוצה שהעולם יגאל (ראו. יוחנן ג' 16; ראשונה לטימותיאוס ב' 4; שנייה לפטרוס ג' 9).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע חלק מההוראות הללו מופיעות בפירוט וברקע שונה בבשורות?
2. מה המשמעות בסליחת חטאיו של האדם המשותק על ידי ישוע?
3. מה המשמעות התאולוגית עבור המושג "בן האדם"?
4. מדוע זה משמעותי שישוע סעד עם מוכסים וחוטאים?
5. מה ישוע אומר על צום?
6. מדוע האישה החולה בזבת דם רצתה לגעת בבגדיו של ישוע?
7. תארו את ההלוויה המזרחית.
8. מדוע מתי באופן קבוע מתעד שני אנשים עיוורים או מלאכים בעוד שמרקוס ולוקס מתעדים רק אחד?
9. הסבירו את ההבדל בין מחלה הנובעת מגורם פיזי למחלה הנובעת מדיבוק שדים.
10. איך הפרושים ביצעו את החטא הבלתי נסלח במתי ט' 34?
11. מה אומרים פסוקים 37 ו-38 על ליבו של אלוהים?

מתי י

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
המשימה של השנים עשר	שנים עשר התלמידים	הקריאה וההנחיות של השנים עשר (י 1-יא 1)	שנים עשר השליחים	המשימה של השנים עשר
י 4-1	י 4-1	י 4-1	י 4-1	י 1 י 5-2
התפקיד של השנים עשר	השנים עשר נשלחים		המשימה של השנים עשר	
י 15-5	י 15-5	י 15-5	י 10-5 י 15-11	י 10-5 י 16-11
הרדיפות שיגיעו	הרדיפות בדרך		הרדיפות בדרך	יהיו רדיפות בזמן המשימה
י 23-16	י 26-16	י 23-16	י 20-16	י 20-17 י 23-21 י 25-24
י 25-24		י 25-24	י 25-24	י 25-24
ממי לפחוד	ישוע מלמד את יראת אלוהים		ממי לפחוד	לדבר בפתיחות וללא פחד
י 31-26	י 31-27	י 31-26	י 31-26	י 27-26 י 31-28
הודאת אמונה במשיח בפני אחרים	הודאה של אמונה במשיח בפנים אחרים		הודאה והתכחשות למשיח	
י 33-32	י 33-32	י 33-32	י 33-32	י 33-32
לא שלום אלא חרב	המשיח גורם לפילוג		לא שלום אלא חרב	ישוע הוא הסיבה לפילוג
י 39-34	י 39-34	י 39-34	י 36-34	י 36-34 ויתור על ה"אני" בשביל ללכת אחרי ישוע
י 39-37			י 39-37	י 39-37
שכר	כוס של מים קרים		שכר	סיכום של ההוראות
י 40-יא 1	י 42-40	י 40-יא 1	י 42-40	י 40 י 41 י 42

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק בציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד יחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

רקע למתי י 42-1

א. התלמידים החדשים שנבחרו נשלחים למשימת שדה אשר הורתעה במתי ט 37-38. ישוע גם שלח, בזמן יותר מאוחר, קבוצה גדולה של 70 תלמידים (ראו. לוקס י 1).

ב. הקטע הזה מקביל למרקוס ג 14-16; ו 7-13; ולוקס ט 1-6. יכולים להיות מספר סוגים של משימות שדה כאלו.

ג. המסר של ישוע לשנים עשר יש שלוש מחלקות המסומנים על ידי משפט חוזר "אמת אומר אני לכם" מתי י 15, 23, 42.

לימוד מילים וביטויים

מתי י 1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹ הוא קרא אליו את שנים-עשר תלמידיו ונתן להם סמכות על רוחות הטמאה, לגרש אותן ולרפא כל מחלה וכל מדוה.

י 1 "שנים-עשר" זאת הפעם הראשונה שהמספר הזה מוצהר, כנראה גובל לשנים עשר שבטי ישראל. ראו נושא מיוחד: המספר שנים עשרה במתי יד 20.

● "תלמידיו" זה מובן פשוטו כמשמעו "לומדים". הברית החדשה מדגישה תלמידים, לא רק החלטות (ראו. מתי כח 19; מעשי השליחים יד 21)! הנושא המיוחד למטה מתייחס להבחנה התאולוגית הזו.

נושא מיוחד: זמני הפועל היווניים שנעשה בהם שימוש לישועה SPECIAL TOPIC GREEK VERB TENSES USED FOR SALVATION

הישועה היא לא מוצר, אלא מערכת יחסים. היא לא מסתיימת כאשר מישהו בוטח במשיח; היא רק מתחילה! היא לא ביטוח כנגד שריפות, וגם לא כרטיס כניסה לשמיים, אלא חיים של גדילה בדמיון למשיח. יש לנו אמרה מפורסמת בארה"ב שאומרת שכל שזוג חי יותר זמן ביחד, ככה הם יתחילו להידמות יותר אחד לשני. זאת התכלית של הישועה!

הישועה כפעולה שהושלמה (זמן הטית פועל ביוונית קלאסית)

– מה"ש טו 11

- רומ' ח 24
- טימ"ב א 9
- טיט' ג 5
- רומ' יג 11 (משלב את זמן הטית פועל ביוונית קלאסית עם עתיד)
- הישועה כמצב קיומי (מושלם)
- אפס' ב 5, 8
- הישועה כתהליך מתמשך (הווה)
- קור"א א 18; טו 2
- קור"ב ב 15
- פטר"א ג 21
- הישועה כהשלמה עתידית (עתיד בזמן פועלי או בהקשר)
- רומ' ה 9, 10; י 9, 13
- קור"א ג 15; ה 5
- פיל"א 28
- תסל"א ה 8-9
- עבר' א 14; ט 28
- פטר"א א 5, 9

לפיכך, הישועה מתחילה עם החלטה התחלתית של אמונה (השווה ליוח' א 12; ג 16; רומ' י 9-13), אך זה חייב להפיק תהליך של חיי אמונה (השווה לרומ' ח 29; גלט' ב 19-20; אפס' א 4; ב 10), אשר ביום מן הימים יושלם בראייה (השווה ליוח"א ג 2). מצב סופי זה נקרא פיאור בכבוד. ניתן להמחיש את זה כ

1. ישועה התחלתית - הצדקה (נושעים משכר החטא)
2. ישועה מתקדמת - התקדשות (נושעים מכוחו של החטא)
3. ישועה סופית - פיאור בכבוד (נושעים מנוכחות החטא)

© "ניתן להם סמכות על רוחות הטמאה, לגרש אותן" ישוע העצים את כוחם של החסידים הללו עם כוחו. הם הפכו לנציגים הרשמיים שלו (שליחים). הניסים הפיזיים היו דרך לאשר את המסר החדש של ישוע.

נושא מיוחד: גירוש שדים SPECIAL TOPIC: EXORCISM

גירוש שדים היה נפוץ בימיו של ישוע, אך שיטותיו של ישוע היו שונות באופן קיצוני (ראו מתי ח 16; מרקוס א 27). שרות של גירוש שדים היה סימן לעידן חדש (ראו לוקס ט 1). הרבנים (ראו מתי יב 27; מעשי שליחים יט 13) השתמשו בקסם/כישוף (ראו ספר בנושא Alfred Edersheim, *The Life and Times of Jesus*, The Messiah, vol. 2, Appendix XIII, pp. 748-763; XVI, pp. 770-776), לעומת ישוע השתמש בסמכותו. יש כל כך הרבה מידע מבלבל ושגוי בהקשר לגירוש שדים. חלק הבעיה נובע מזה שהברית החדשה לא דנה בנושא זה. כרועה קהילה הייתי רוצה שיהיה לי יותר מידע מהכתובים בנושא זה. להלן מספר ספרים אמינים בנושא זה.

1. *Christian Counseling and the Occult*, Kurt E. Koch
2. *Demons in the World Today*, Merrill F. Unger
3. *Biblical Demonology*, Merrill F. Unger
4. *Principalities and Powers*, John Warwick Montgomery
5. *Christ and the Powers*, Hendrik Berkhof
6. *Three Crucial Questions About Spiritual Warfare* by Clinton Anton

אותי זה מפתיע שגירוש שדים לא מופיע כחלק מהמתנות הרוחניות וכי הנושא לא עלה באף אחת מהאיגרות של השליחים. אני מאמין בתפיסת עולם מקראית שכוללת את העולם הרוחני (כלומר, טוב ורע), שפעיל וקיים בעולם הפיזי שלנו (ראו, איוב 1-ב; דניאל י; אפסים ו 10-18). עם זאת, אלוהים בחר לא לחשוף את כל הפרטים. כמאמינים יש לנו את כל הכילים הדרושים לאורח חיים משיחיים למענו! אבל חלק מהנושאים לא ברורים עד הסוף. על המאמינים לזכור כי גירוש שדים הוא עדות לכך שישוע ניצח את הרע (ראו לוקס י 17-20). הברית החדשה עושה הבחנה ברורה בין גירוש שדים לריפוי (ראו מתי ח 16; מרקוס א 32; לוקס ד 40-41).

ראו נושאים מיוחדים בהקשר זה:

1. נושא מיוחד: שטן
2. נושא מיוחד: רוע אישי
3. נושא מיוחד: שדים בברית הישנה
4. נושא מיוחד: שדים בברית החדשה

● "רוחות טמאות... לרפא כל מחלה" שימו לב להבחנה שנעשית בין דיבוק שדים למחלות. שדים יכולים לגרום למחלות, אך לא תמיד.

נושא מיוחד: השדים (רוחות טמאות)
SPECIAL TOPIC THE DEMONIC (UNCLEAN SPIRIT)

- א. האנשים הקדומים היו אנימיסטים. הם ייחסו תכונות אופי אנושיות לכוחות הטבע, חיות ועצמים טבעיים. החיים הוסברו דרך ההתקשרות של הישיות הרוחניות האלו עם האנושות.
- ב. התגלמות זו הפכה לפוליתאיזם (אמונה באלים רבים). בדרך-כלל השדים (*genii*) היו אלים נחותים יותר או חצאי-אלים (טובים או רעים) שהשפיעו על החיים האנושיים האינדיבידואליים.
 1. מסופוטמיה, כאוס ומאבק
 2. מצרים, סדר ותפקוד
 3. כנען, ראו את ספרו של *Archaeology and the Religion of Israel*, W. F. Albright, מהדורה חמישית, עמ' 67-92.
- ג. התנ"ך אינו מתעכב או מפתח את הנושא של אלים נחותים, מלאכים או שדים, כנראה בגלל המונותאיזם המחמיר שבו (השווה לשמות ח 10; ט 14; טו 11; דבר' ד 35, 39; ו 4; לג 26; תהל' לה 10; עא 19; פו 8; ישע' מו 9; ירמ' י 6-7; מיכה ז 18). התנ"ך כן מזכיר את אלילי השקר של העמים הפגאניים (שדים, השווה לדברים לב 17; תהל' קו 37) והוא כן מונה חלק מהם.
 1. *שְׁעִירִים* (סאטירים או שדים שעירים, השווה לויק' יז 7; דהי"ב יא 15)
 2. *לִילִית* (נקבה, שד שמפתה, השווה ליסע' לד 14)
 3. *מָוֶת* (נעשה שימוש במונח העברי למוות עבור האל הכנעי של העולם התחתון, *מות*, השווה ליסע' כח 15, 18; ירמ' ט 21; ייתכן שגם דבר' כח 22).
 4. *רָשָׁף* (מגיפה, השווה לדבר' לב 24; תהל' עח 48; חבק' ג 5)
 5. *דָּבָר* (מגיפה, השווה לתהל' צא 5-6; חבק' ג 5)
 6. *עֲזָאזֵל* (מקור השם אינו וודאי, אך ייתכן שזה שד מדברי או שם של מקום, השווה לויק' טז 8, 10, 26)

(הדוגמאות האלו נלקחו *Encyclopaedia Judaica*, כרך 5, עמ' 1523)

בכל אופן, אין בתנ"ך דואליזם או עצמאות מלאכית מיהוה. השטן הוא עבד של יהוה (השווה לאיוב א-ב; זכר' ג), ולא אויב עצמאי שמכווין את עצמו (השווה לספרו של A. B. Davidson, *A Theology of the Old Testament*, עמ' 300-306).
- ד. היהדות התפתחה בזמן גלות בבל (538-586 לפנה"ס). היא הושפעה תיאולוגית מהדואליזם המגולם הפרסי של הדת הזורואסטרית, בו יש את האל העליון הטוב שנקרא *Mazda* או *Ormazd* ואויבו הרשע הנקרא *Ahriman*. זה איפשר את הדואליזם המגולם שבין יהוה ומלאכיו לבין השטן ומלאכיו/שדיו בתוך היהדות שלאחר הגלות.

התיאולוגיה היהודית של רוע מגולם מוסברת ומתועדת היטב בספרו של Alfred Edersheim, *The Life and Times of Jesus the Messiah*, vol. 2, נספח XIII (עמ' 749-863) ו-XVI (עמ' 776-770). היהדות גילמה את הרוע בשלושה דרכים.

 1. השטן או סמאל
 2. יצר הרע בתוך האנושות
 3. מלאך המוות

Edersheim מאפיין אותם כ (1) המאשים; (2) המפתה; (3) המעניש (כרך 2, עמ' 756). ישנו הבדל תיאולוגי ניכר בין היהדות שלאחר הגלות לבין ההצגה וההסבר של הברית החדשה בנוגע לרוע.

ה. הברית החדשה, ובמיוחד הבשורות, עומדות על קיומם והתנגדותם של ישויות רוחניות רעות כלפי האנושות וכלפי יהוה (ביהדות השטן היה אויב לאנושות, אך לא לאלוהים). הם מתנגדים לרצונו, שלטונו ומלכותו של אלוהים.

ישוע התעמת וגרש את השדים הללו, אשר גם נקראים (1) רוחות טמאות (השווה ללוקס ד 36; ו 18) או (2) רוחות רעות (השווה ללוקס ז 21; ח 2), מבני אדם. ישוע עשה הבחנה ברורה בין מחלות (פיזיות ונפשיות) ובין שדים. הוא הדגים את כוחו ותובנתיו הרוחניות בכך שהוא הכיר וגרש את הרוחות הרעות הללו. לעתים קרובות הן זיהו אותו וניסו לפנות אליו, אבל ישוע דחה את העדות שלהן, דרש את שתיקתן וגרש אותן. גירוש השדים הוא סימן לתבוסת מלכות השטן.

ישנו חוסר מידע מפתיע באיגרות של השליחים בברית החדשה בנוגע לנושא זה. גירוש שדים אף פעם לא מצוין כמתנה רוחנית, ולא ניתנת שיטה או תהליך בנושא עבור הדורות הבאים של המאמינים.

1. הרוע הוא אמיתי; הרוע הוא אישי; הרוע נוכח. אין התגלות לגבי המקור שלו או המטרה שלו. הכתובים עומדים על המציאות שלו ומתנגדים בתוקפנות להשפעה שלו. במציאות אין דואליזם מוחלט. אלוהים בשליטה מלאה; הרוע מובס ונשפט ויוסר מהבריאה.

2. אנשיו של אלוהים חייבים להתנגד לרוע (השווה ליעקב ד 7). אסור שהם יהיו נשלטים על-ידי (השווה ליוח"א ה 18), אך הם כן יכולים להתפתות ובכך לפגוע בעדות ובהשפעה שלהם (השווה לאפס' ו 18-10). הרוע הוא חלק גלוי בהשקפת העולם המשיחית. למשיחיים המודרניים אין זכות להגדיר את הרוע מחדש (שלילת האופי המיתולוגי של Rudolf Baltmann); להפוך אותו ללא-אישי (המבנים הסוציאליים של Paul Tillich), ולנסות להסביר אותו לחלוטין במושגים פסיכולוגיים (Sigmund Freud). ההשפעות שלו מתפשטות, אך מובסות. המאמינים צריכים להתהלך בניצחון של המשיח!

מתי 2-15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

² וְאֵלֶּה שְׁמוֹת שְׁנַיִם-עָשָׂר הַשְּׁלִיחִים: הָרֵאשׁוֹן שְׁמֵעוֹן הַמְּכָנָה כִּיפָא, אַנְדְּרִי אַחִיו, יַעֲקֹב בֶּן זְבֵדִי יוֹחָנָן אַחִיו, ³ פִּילִיפּוֹס וְבַר-תַּלְמִי, תַּאמָא וּמְתִי הַמוּכָס, יַעֲקֹב בֶּן חַלְפִי וְתַדִּי, ⁴ שְׁמֵעוֹן הַקְּנַאי וְיְהוּדָה אִישׁ קְרִיזוֹ -- הָאִישׁ שְׁמֵסֵר אוֹתוֹ. ⁵ אֵת שְׁנַיִם-עָשָׂר אֵלֶּה שָׁלַח יֵשׁוּעַ בְּצוּאוֹתוֹ עֲלֵיהֶם אֵת הַדְּבָר הַזֶּה: "אֵל תֵּלְכוּ לְדֶרֶךְ הַגּוֹיִים וְאַל תִּכְנְסוּ לְעִיר שֶׁל שׁוּמְרוֹנִים, אֲלֵא לְכּוּ אֶל הַצֹּאן הָאוֹבְדוֹת אֲשֶׁר לְבֵית יִשְׂרָאֵל. ⁷ וּבְלִכְתְּכֶם הַכְרִיזוּ: 'קִרְבָּה מַלְכוּת שָׁמַיִם!' ⁸ רַפְּאוּ חוֹלִים, הַקִּימוּ מֵתִים, טְהַרוּ מְצָרְעִים, גְּרִשׁוּ שְׂדִים; חֲנֹם קִבְּלַתֶּם, חֲנֹם תִּתְּנוּ. ⁹ לֹא תִקְחוּ זָהָב וְלֹא כֶסֶף וְלֹא נַחֲשֵׁת בְּכִיסֵי חֲגוּרוֹתֵיכֶם; ¹⁰ לֹא תִרְמִיל לְדֶרֶךְ, לֹא שֵׁתִי כְּתָנוֹת, לֹא נַעֲלִים וְלֹא מַקְל, כִּי רְאוּי הַפּוֹעֵל לְלַחֲמוֹ. (דְּבָרִים כה' ד'; במדבר יח' לא') ¹¹ כָּכֵל עִיר וְכִפֹּר שֶׁתִּכְנְסוּ אֲלֵיהֶם בְּרֹרוּ מִי רְאוּי בְּתוֹכֶם וּשְׁבוּ שָׁם עַד צֵאתְכֶם. ¹² כִּשְׂאֵתֶם נִכְנְסִים לְבֵית בְּרֻכּוֹהוּ בְּשֵׁלֹמֹה. ¹³ אִם רְאוּי הַבַּיִת יְבֹא עֲלֵיו הַשְּׁלֹמֹה שְׁלִכְמֶם, אֲךָ אִם אֵינְנוּ רְאוּי יְשׁוּב הַשְּׁלֹמֹה שְׁלִכְמֶם אֲלֵיכֶם. ¹⁴ כֹּל מִי שֶׁלֹא יִקְבַּל אֶתְכֶם וְלֹא יִשְׁמַע לְדְבָרֵיכֶם, צֵאוּ מִן הַבַּיִת הַהוּא וּמִן הָעִיר הַהִיא וְנַעֲרוּ אֶת הָאֲבָק מֵעַל רַגְלֵיכֶם. ¹⁵ אָמֵן אוֹמֵר אֲנִי לָכֶם, קֵל יוֹתֵר יִהְיֶה בְּיוֹם הַדִּין לְאַרְץ סְדוֹם וְעַמּוֹרָה מֵאֲשֶׁר לְאוֹתָהּ עִיר." (איכה ד' ו')

י 2 "שְׁמוֹת שְׁנַיִם-עָשָׂר הַשְּׁלִיחִים" המונח "שליח" (ראו הערה במתי י 5) משמש רק במתי (כאן) ובמרקוס (ג' 14) בהקשר לרשימת שמות השליחים, וכן שוב במרקוס ו' 30. זה הרבה יותר שכיח בלוקס ומעשי השליחים.

1. לוקס ו' 13; ט 10; יא 49; יז 5; כב 14; כד 10
2. מעשי השליחים

א. שנים עשר, מעשי השליחים א 2, 26; ב 37, 42, 43; ד 33, 35, 36, 37; ה 2, 12, 18, 29, 40; ו 6; ח 1, 14, 18; ט 27; יא 1; טו 2, 4, 6, 22, 23; טז 4

ב. שליחים אחרים (שימוש מאוחר של המונח)

- (1) שאול, מעשי השליחים יד 4, 14 (סמכות שוות ערך לשל שנים עשר השליחים)
- (2) בר-נבא מעשי השליחים יד 14

רשימות השליחים נמצאת במרקוס ג 16-19, לוקס ו 12-16 ומעשי השליחים א 13-14. השמות והסדר משתנים קצת. יחד עם זאת, הם תמיד בשלוש קבוצות של ארבעה. כיפא תמיד הראשון ויהודה איש קריות תמיד האחרון. המקבץ תמיד נשאר אותו הדבר. המקבצים הללו יכול להיות היו מערכת של רוטציות שבה תלמידים מסוימים יכלו ללכת הביתה לתקופות קצרות לבדוק מה שלום משפחתם.

SPECIAL TOPIC: OF APOSTLES' NAMES

	מתי י' 2-4	מרקוס ג' 16-19	לוקס ו' 14-16	מעשי שליחים א 12-18
קבוצה מספר 1	שמעון (כיפא)	שמעון (כיפא)	שמעון (כיפא)	כיפא
	אנדרי (אח של כיפא)	יעקב (בן זבדי)	אנדרי (אח של כיפא) יעקב (בן זבדי)	יוחנן
קבוצה מספר 2	יעקב (בן זבדי)	יוחנן (אחי יעקב)	יעקב	יעקב
	יוחנן (אחי יעקב)	אנדרי	יוחנן	אנדרי
	פיליפוס	פיליפוס	פיליפוס	פיליפוס
	בר תלמי	בר תלמי	בר תלמי	תאמא
קבוצה מספר 3	תאמא	מתי	מתי	בר-תלמי
	מתי (המוכס)	תאמא	תאמא	מתי
	יעקב (בן חלפי)	יעקב (בן חלפי)	יעקב (בן חלפי)	יעקב בן-חלפי
	תדי	תדי	שמעון (הקנאי)	שמעון הקנאי
	שמעון (הקנאי)	שמעון (הקנאי)	יהודה (בן יעקב)	יהודה בן יעקב
	יהודה (איש הקריות)	יהודה (איש הקריות)	יהודה (איש הקריות)	

מתוך הערות בלוקס ו 14:

☐ "אֶת שְׁמֵעוֹן, אֲשֶׁר גַּם קָרָא לוֹ כִּיפָא" ישנם עוד שלושה רישומים של שנים עשר השליחים. כיפא הוא תמיד הראשון ברשימה. ויהודה איש הקרית הוא תמיד אחרון. ישנם שלוש קבוצות של ארבעה אשר נשארים זהים, למרות שסדר השמות בקבוצה לעתים הפוך. (ראה מתי י' 2-4; מרקוס ג' 16-19; מעשי השליחים א 13).

☐ "אנדרי" משמעות המונח היווני הוא "גברי". מיוחנן א 29-42 אנחנו לומדים שאנדרי היה תלמידו של יוחנן המטביל והוא הציג את אחיו, שמעון כיפא, לישוע.

☐ "יעקב" זהו השם העברי "יעקב". (BDB784), הוא "אחז בעקב" (ראה בראשית כה 26). ישנם שני תלמידים ששם יעקב. אחד מהם הוא אחריו של יוחנן (מרקוס ג' 17) והוא גם חלק ממעגל שליחים סגור (כלומר, כיפא, יעקב, יוחנן).

☐ "יוחנן" יוחנן אח של יעקב והוא גם היה חלק ממעגל שליחים סגור. הוא כתב חמישה ספרים מהברית החדשה וחיי יותר שנים משאר השליחים.

☐ "פיליפוס" ביוונית פירוש השם "מחבב סוסים". הקריאה שלו מתועדת ביוחנן א 43-51.

☐ "בר תלמי" יכול להיות שהוא נתנאל שמוזכר ביוחנן (ראה יוחנן א 45-49; כא 20).

☐ "מתי" מהשם העברי המלא מתתיהו (ראה א דברי הימים ט 31; טו 18, 21; טז 5; כה 3, 21; נחמיה ח 4) בעצם המשמעות היא "מתנה מיהוה". מתייחס לשבט לוי (ראה מרקוס ב 13-17).

☐ "תאמא" בעברית המשמעות "תאום" או השם ביוונית דידימוס (ראה יוחנן יא 16; כ 24; כא 2).

☐ "יעקב בן חלפי" משמעות שמו גם מבראשית. ישנם שני שליחים ששם יעקב. יעקב זה הוא חלק מהמעגל הסגור. והשם שישוע נתן לו הוא בן רעם (ראה מרקוס ג).

□ **"שמעון הקנאי"** בטקסט היווני במרקוס שמו "הכנעני" (גם מתי י 4). בשורתו של מרקוס נכתבה לרומים, הוא לא רצה להשתמש במילה פוליטית חריפה, קנאי, מכיוון שמונח זה מתקשר לתנועה יהודית אנטי-רומית. לכן הוא קרא לו הכנעני ולמונח יש מספר נגזרות.

1. מאזור קנה שבגליל
2. בברית הישנה השימוש במונח הכנעני מתקשר לסוחר.
3. יליד כנען.

אם השם שלוקס משתמש הוא הנכון, אז הקנאי הוא מונח מארמית "נלהב" (ראה מעשי שליחים א 17). ישוע בחר את תלמידיו שהיו מקבוצות שונות ומתחרות. שמעון היה חבר בקבוצה לאומנית אשר התנגדה ורצתה להפיל את הסמכות האלימה של רומא. שמעון ולוי (כלומר מתי המוכס) לא היו באותו חדר בנסיבות רגילות.

□ **"יהודה בן יעקב"** שמו גם תדי (ראה מתי י 3) או יהודה (ראה יוחנן יד 22). משמעות שני השמות היא "ילד אהוב".

□ **"יהודה איש הקריות"** יש שני שמעון, שני יעקב, שני יהודה.
לאיש הקריות יש שתי נגזרות אפשריות:

1. איש הקריות (עיר) ביהודה (יהושע טו 23, מה שאומר שהוא היה היחיד מיהודה)
2. שם של אביו (ראה יוחנן ו 67; יג 2, 26)
3. "איש הפגיון" או "מתנקש", דבר שמעיד שגם הוא היה קנאי, כמו שמעון

Copyright © 2014 [Bible Lessons International](http://BibleLessonsInternational.com)

י 3 **"בר-תלמי"** נקרא גם נתנאל (ראו. יוחנן א 45-51).

□ **"מתי"** נקרא גם לוי (ראו. מרקוס ב 14; לוקס ה 27).

□ **"תדי"** נקרא גם יהודה, בנו או אחיו של יעקוב (ראו. לוקס ו 16; מעשי השליחים א 13) או Lebbeaus (כתב יד יווני C², L, W).

י 4

NASB, NJB	"שמעון הקנאי"
NKJV	"שמעון הכנעני"
NRSV	"שמעון כנעני"
TEV	"שמעון הפטריוט"

הוא נקרא גם "הכנעני", אשר יכול להתייחס למישהו מכנען (ראו. מרקוס ג 18). למרות זאת, היוונית משקפת מונח בעברית "קנאי". הוא היה יהודי פטריוט ובדלן (ראו. לוקס ו 15; מעשי השליחים א 13). בשביל מתי ושמעון להיות באותה הקבוצה מראה איזה שינוי קיצוני גרם ישוע בחייהם של האנשים הללו.

□ **"איש קריות"** המונח הזה יכול להתייחס לאדם שמגיע מעיר ביהודה, קריות (מעברית), או סכין של מתנקש (מיוונית). אם הוא היה מיהודה, הוא היה השליח היחיד מהדרום.

□ **"האיש שֶמֶסר אותו"** ישנו ספר מעניין אשר מנסה לפרש את יהודה הצורה חדשה, יותר חיובית *Judas, Betrayor or friend of Jesus?* על פי William Klassen, פורסם על ידי Fortress Press, 1996. יחד עם זאת, לעשות זאת פירושו להתעלם לגמרי מבשורתו של יוחנן.

י 5 **"שלח"** זה היה מאותו השורש היווני כמו "שליח" (*apostello*), אשר השתמשו בו בתרגום השבעים כאשר אלוהים שלח נביאים כדי להגיד את דברו), אשר הפך להיות מובן במעגלים של רבנים "הנשלח" עם הרמז לסמכות רשמית. מרקוס ו 7 מספר לנו שישוע שלח את השליחים בזוגות.

□ **"אל תלכו לדרך הגויים ואל תכנסו לעיר של שומרונים"** זה כנראה המקור באמרתו של שאול "היהודי בראשונה וגם את הלא יהודי" (ראו. רומים א 16). זאת לא הייתה בלעדיות, אלא הגבלה של הדגש שלו ללדת לצאצאים של אברהם כל הזדמנות להגיב.

היהודים שנאו את השומרונים מפני שנחשבו בני-תערובת. זה התייחס לגלות הסורית של עשרת השבטים הצפוניים של ישראל ב722 לפני הספירה. אלפי יהודים גורשו למדיה והרבה גויים גורשו כדי לתפוס את מקומם בישראל. לאורך השנים היה מיזוג של הדת והמנהגים החברתיים (ראו. עזרא ונחמיה). בשלב מוקדם בשירותו של ישוע, ההכללה של כל אחת מהקבוצות הללו הייתה משפיעה לרעה על היכולת שלו להגיע ליהודים!

י 6 "הצאן האובדות" זה היה צירוף יוצא דופן של המושגים; "צאן" לעיתים התייחס עבור אנשי אלוהים (ראו. יוחנן י), בעוד ש"אובדות" רמז על החוסר אונים הרוחני שלהם והפגיעות שלהם (ראו. מתי ט 36), במיוחד כאשר אין רועה צאן (ראו. במדבר כז 17; מלכים א כב' 17; תהלים קיט 176; ישעיהו נג 6; זכריה יג 7).

■ "לְבֵית יִשְׂרָאֵל" זאת הייתה דרך ניבית להתייחס לצאצאים של הפטריארכים. הם גם ידועים כ

1. בית יעקב (לוקס א 33; ראו. מתי טו 24; מעשי השליחים ב 36; עברים ח 8)
2. בית יהודה (עברים ח 8)
3. ילדי אברהם (מתי ג 9; יוחנן ח 33, 39)

נושא מיוחד: ישראל (השם) SPECIAL TOPIC: ISRAEL (the name)

י. באופן מפתיע משמעותו של השם אינה ודאית (BDB 975, KB 442).

א. *EI* אל מתמיד

ב. *EI* אל יתמיד (ציווי)

ג. *EI* אל שומר

ד. לתת לאל *EI* לטעון

ה. *EI* אל נלחם

ו. הוא אשר נלחם עם אלוהים (משחק מילים בראשית לב 28)

ז. אמין (VOL 2, IDB, עמוד 765)

ח. מוצלח

ט. שמח

י. שימוש בברית הישנה

א. א. שמו של יעקב (ויגע בכף ירכו, BDB 784, KB 872, ראו בראשית כה 26) שונה לאחר שהוא נאבק עם האישיות הרוחנית בנהר (ראו בראשית לב 22-32; שמות לב 13). לעתים משמעות השם בעברית היא לפי צליל ולא אנטומולוגיה (ראו בראשית לב 28). הוא קיבל את השם "ישראל" (בראשית לה 10).

ב. זה שימש כשם קולקטיבי לכל שנים עשר בניו של יעקב (למשל, בראשית לב 32; מט 16; שמות א 7; ד 22; כח 11; דברים ג 18; י 6)

ג. זה מסמל את האומה שהוקמה על ידי שנים עשר השבטים לפני יציאת מצרים (ראו בראשית מז 27; שמות ד 22; ה 2) ולאחר מכן (ראו דברים א 1; יח 6; לג 10).

ד. לאחר המלוכה של שאול, דוד, ושלמה השבטים התפצלו תחת המלוכה של רחבעם (ראו א"מל יב)

1. הבידול מתחיל עוד לפני הפיצול הרשמי (למשל, ב"שמ ג 10; ה 5; כ 1; כד 9; א"מל א 35; ד 20)

2. השם סימל את שבטי הצפון עד לנפילת שומרון לידי אשור בשנת 722 לפנה"ס (ראו ב"מל יז)

ה. לאחר הגולה של אשור ובבל ישראל הפך שוב לשם הקולקטיבי של כל צאצאי יעקב החיים בארץ ישראל (למשל, ישעיהו ב 4; נ 17, 19).

ו. השם שימש להפריד בין העם לכהנים (ראו א"דברי ימים ט 2; עזרא י 25; ש נחמיה יא 3).

י 7 "וּבְלִקְתָּם" זהו הווה פעיל בצורת הבינוני המשמש כציווי (ראו. מתי כח 19).

■ "הַכְרִיזוּ" זה היה ציווי בהווה. זה בישר את (1) משימות השדה של שנים עשר ושבעים ו- (2) המשלחת הגדולה של מתי כח 18-20; לוקס כד 46-47; מעשי השליחים א 8.

י 8 "קִרְבָּה מַלְכוּת שָׁמַיִם" זה היה התוכן שהם היו אמורים לבשר (ראו. מתי ג 2; ד 17; מרקוס א 15; לוקס י 9, 11; יא 20; כא 31). הממלכה היא השלטון של אלוהים בלבבות האנשים עכשיו אשר יום אחד יושלם עלי כל האדמות (ראו. מתי ו 10). אף על פי שהתלמידים לא הבינו זאת עדיין (לוקס כד 16, 31), זה החל להתגלמותו של המשיח וישראל בביאתו השנייה של המשיח. תחילה ישוע ותלמידיו בישרו בשורה דומה לבשורתו של יוחנן המטביל. ראו [נושא מיוחד](#): [מלכות האלוהים](#) במתי ד 17.

י 8 "רְפָאוּ... הַקִּימוּ... טְהַרוּ... גָּרְשׁוּ" אלו כולם ציונים בהווה (ראו. מתי י 1). הם הלכו ושירתו כפי שישוע שירת. הכוח והסמכות שלו זרמו דרכם. הסימנים הללו אישרו את הבשורה עליו. כתבי היד היוונים הכילו מספר משתנים במשפט "הקִימוּ את המתים". זה יכול להיות מפני ש- (1) חסר בתיעודיים המקראיים שהשנים עשר עשו זאת, (2) זה מטאפורה למתים רוחנית, ו- (3) מתי השתמש בשאר שלוש שמות הפועל לעיתים מבלי להזכיר "להקים את המתים". ראו Bruce Metzger, *A Textual Commentary On the Greek New Testament*, עמודים 27-28. הביטוי נכלל בכתבי היד א, B, C, D, N וגרסאות רבות.

י 8 "מְצַרְעִים" בתנ"ך מחלת הצרעת היה סימן להסתייגות אלוהים (ראו. דברי הימים ב כו' 16-23)

י 8 "גָּרְשׁוּ שָׂדִים" כוחו של ישוע גדול יותר משל השטן והשדים (ראו. ראשונה ליוחן ד 4). השדים מצוינים במושגים "רוחות" (ראו. מתי ח 16) ו- "רוחות טמאות" (ראו. מתי י 1). המקור לשדים לא נחשף בכתובים. הרבנים טוענים שהמקור של הרוע בעולם הוא מבראשית ו (שאלו אמר שזה היה מבראשית ג, ראו. רומים ה 12-21). הם טוענים כי "בני האלוהים" (ראו נושא מיוחד על פרשנות בראשית א-יא אונליין ב www.freebiblecommentary.org) המוזכרים בבראשית ו' הופרדו מגופם במותם על ידי מבול נוח והפכו לשדים של תקופת הברית החדשה המחפשים אחר גוף חדש.

י 9 "בְּכִיִּי חֲגוּרוֹתֵיכֶם" כך היהודים של המאה הראשונה נשאו את כספיהם.

י 10 "תִּרְמִיל" סוג זה של תרמיל תיפקד בתור מזוודה. התלמידים לא היו אמורים לסחוב איתם את כל מה היו צריכים, אלא לסמוך על ההספקה היומיומית של אלוהים.

י 8-9 "לֹא שְׁתִּי כְּתֹנֹת, לֹא נְעָלִים וְלֹא מַקְל" השוואות למרקוס ו' 8-9 גרמו למחלוקת רבה. התאוריות הן

1. "מקל" יוכל להיות משומש בשני אופנים שונים: מקל הליכה או מקל להגנה עצמית
2. שתי הכותנות במתי י 10 רומזים על "אל תיקחו תוספת של הדברים האלו"
3. לוקס כב 35-36 מראה הרמוניזציה

הבשורות לא נכתבו כדי שנסוהו בין הפרטים שלהם. המפתח לטקסט הזה הוא שמאמינים אמורים לסמוך על אלוהים וההספקה שלו; להסתמך על המשאבים שלו!

י 8 "כִּי רְאוּ הַפּוֹעֵל לְלַחֲמוֹ" ישוע כנראה רומז על האמת של דברים כה 4 (ראו. ראשונה אל הקוריתים ט 6-7, 14; ראשונה לטימותאוס ה 28), אשר חוזר לדברים כד 14-15 (ראו. ויקרא יט 13). מטיפי הבשורה צריכים לקבל תמיכה מהשומעים שלהם! הקווים המנחים של הברית החדשה עבור מעשר הם לא המעשר התנכי, אלא נתינה התנדבותית, הקרבנית, מלאת שמחה ובהתאם ליכולת הכלכלית של האדם (ראו. שנייה אל הקוריתים ח-ט). ראו [נושא מיוחד](#): [מעשר](#) במתי כג 23.

י 11

NASB
NKJV
NRSV
TEV
NJB

"תחקרו מי ראוי שם; והישארו בבית ההוא עד שתעזבו את העיר"
"תחקרו מי נמצא ראוי שם, והישארו שם עד שתלכו משם"
"בררו מי ראוי, והישארו שם עד שתעזבו"
"הכנסו וחפשו מישהו שמוכן לקבל אתכם, והישארו עמו עד שתעזבו את המקום ההוא"
"חפשו מישהו ראוי והישארו עמו עד שתעזבו"

כאשר הגיעו לכפר (1) הם היו צריכים לחפש בית ירא אלוהים אשר חשק בברכת נוכחותם, ו- (2) הם לא אמורים לעבור שוב ושוב בחיפוש אחר תנאי מחייה טובים יותר. זה אפשרי שהבית ירא האלוהים יהיה הראשון שגיב לבשורה שלהם.

י 12 "בְּרִכּוּהוּ בְּשָׁלוֹם" זה התייחס למסורת היהודית של ברכת השלום.

י 13 "אִם... אִם" ישנם שתי משפטי תנאי מדרגה שלישית אשר היו מכוונים כפעולה אפשרית בעתיד.

י 14 "וְנַעְרוּ אֶת הָאֲבָק מֵעַל רַגְלֵיכֶם" זה היה סמל יהודי עבור דחייה (ראו. מעשי השליחים יג 51; יח 6).

י 15 זה קטע אחד אשר רומז על רמות של דין על בסיס כמות האור שנדחה (ראו. מתי יא 22-24). גם שימו לב לאותו הספר אשר חושף את אהבתו של אלוהים שאין דומה לה חושף גם את הזעם והדין של אלוהים. ראו [נושא מיוחד](#): [דרגות של תגמול ועונש](#) במתי ה 12.

☐ "אִמֵּן" ראו [נושא מיוחד](#) במתי ה 18.

מתי י 16-20 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
16 "הֲנֵה אֲנִי שׁוֹלַח אֶתְכֶם כְּכֹבְשִׁים בֵּין זָאֲבִים. לִכֵּן הִיוּ עֲרוּמִים כְּנֹחָשִׁים וְתַמִּימִים כְּיוֹנִים. 17 הַזְהַרוּ מִבְּנֵי אָדָם, כִּי יִמְסְרוּ אֶתְכֶם לַסְּנֵהֲדָרִיּוֹת וְיִלְקוּ אֶתְכֶם בְּבֵתֵי הַכְּנֹסֶת שְׁלֵהֶם. 18 לִפְנֵי מוֹשְׁלִים וּמַלְכִים תּוֹבְאוּ בַגְּלִיל, לְעִדּוֹת לֵהֶם וְלִגּוּיִים. 19 אָבֵל כְּאֲשֶׁר יִמְסְרוּ אֶתְכֶם אַל תִּדְאָגוּ אִיךָ וּמָה תִּדְבְּרוּ, כִּי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יִנְתֵּן לָכֶם מֵה לֹמֵר; (שְׁמוֹת ד' יב') 20 שִׁכֵּן לֹא אַתֶּם תִּדְבְּרוּ, אֲלָא רוּחַ אֲבִיכֶם הִיא אֲשֶׁר תִּדְבֹר בְּכֶם.

י 16 "הֲנֵה אֲנִי שׁוֹלַח אֶתְכֶם כְּכֹבְשִׁים" כבשים היו מטאפורה עבור קהילה של אמונה חדשה אשר הייתה שבירה, חסרת אונים ובצורך קבוע של דאגה והגנה, ראו לוקס י 3 ויוחנן י. זאת אחת מארבע מטאפורות ממלכת החיות אשר מאפיינת אנושות.

☐ "עֲרוּמִים כְּנֹחָשִׁים וְתַמִּימִים כְּיוֹנִים" מאמינים חייבים להיות פקחים אך תמימים (ראו. רומים טז 19). הם אמורים להתחמק מעימותים כשאפשר, אך להישאר מכריזים אמיצים של הבשורה.

י 17 "כִּי..." זהו ציווי פעיל בהווה (ראו. מתי ז 15; טז 6, 11). אפילו בעליית העידן החדש (רומים ה-ו), העידן החדשה עדיין קיים (רומים ז)! זהו המתח של "הכבר" וה-"עדיין לא" של החפיפות (שני ביאות המשיח) של שני העידנים. ראו [נושא מיוחד](#) במתי יב 31.

☐ "לַסְּנֵהֲדָרִיּוֹת" זה התייחס לבתי המשפט היהודיים המקומיים (ראו. מתי כג 34). זה מעניין לציין כי חלק מהניהול דו שיח האסכטולוגי של ישוע במרקוס (ראו. מרקוס יג 9-13) חוזר על עצמו כאן במקום במתי כד. לכן, נתינת המשימה הזו לתלמידים מקבלת הרמזים אסכטולוגיים (כמו גם מתי י 23).

☐ "וְיִלְקוּ" זה התייחס להלקאה יהודית (ראו. דברים כה 3), אשר היה מורכב מלפחות ארבעים הצלפות, שליש בחלק הקדמי ושני שלישי בחלק האחורי של הגוף (ראו. שנייה אל הקורניתים יא 24).

☐ "בְּבֵתֵי הַכְּנֹסֶת שְׁלֵהֶם" ראו מקום מקביל במתי כג 34. זה היה המקום המקומי להלל, חינוך והקלה ברווחה.

י 18 "לִפְנֵי מוֹשְׁלִים וּמַלְכִים תּוֹבְאוּ בַגְּלִיל" זה מתייחס עבור התפשטות אוניברסלית עתידית של הבשורה (ראו. מתי כח 18-20; לוקס כד 46-47; מעשי השליחים א 8). זה חשוב שהבלעדיות הצרה של מתי י 5 תהיה מאוזנת על ידי הפסוק הזה. Gordon Fee (*How to Read the Bible For All Its Worth*, עמוד 133) טוען כי מתי י 5-12 מתקשר לשליחת שנים עשר השליחים החדשים, אך מתי י 10-20 הן הנחיות לזמן מאוחר יותר (שליטים, מלכים, גויים) מפני שבראשונה ישוע הגיע רק לכבשים האבודות של ישראל. זה ממחיש איך מחברי הבשורות "בוחרים, מארגנים מחדש ומתאימים" את הוראותיו של ישוע כדי להתאים את הצרכים של הקהילה המוקדמת. דוגמא נוספת לכך היא מתי י 23 "עַד שְׁיָבֹא בֶן-הָאָדָם" (ראו הערה במתי י 23). ללא ספק זה יכול לקבל מספר משמעויות כתלות בתקופה ההיסטורית.

☐ "מוֹשְׁלִים וּמַלְכִים" אם זה מתייחס ל – (1) יומו של ישוע, ואז פונטיוס פילטוס או (2) פעילויות המשימה של שאול, אז

1. "מוֹשְׁלִים" יכולים להיות המושלים הרומאים של פליקס (מעשי השליחים כג 24) או פטוס (מעשי השליחים כד 27)
2. "מַלְכִים" יכולים להיות אגריפה הראשון (מעשי השליחים יב 1) או אגריפה השני (מעשי השליחים כה 13)

הם כעיקרון מתכוונים לכל סוג של סמכות ממשלתית.

י 19 זה דיבר על מאור וחסד מיוחד בזמן רדיפות (ראו. מרקוס יג 11; לוקס כא 12). זה לא טקסט הוכחה עבור דורשים ומורים לא ללמוד לפני שמכריזים את הבשורה! הפסוק הזה ופסוק 26 הם דרך האווי אאוריסי עם מילית שלילית אשר התכוון לעולם לא להתחיל פעולה. פסוקים 28 ו-31, אשר גם מתמודדים עם פחד, הינם דרך האווי בהווה עם מילית שלילית אשר בדרך כלל התכוונה להפסיק מעשה שכבר החלו לעשות.

י 20 "רוח אֲבִיכֶם" כאן רוח הקודש מקושרת אל האב (ראו. רומים ח 11, 14). ברומים ח 9; שנייה אל הקורינתים ג 17; גלטים ד 6; וראשונה לפטרוס א 11 הרוח קשורה לבן. ישנה זרימה בין גופי השילוש הקדוש. הם כולם משתתפים במעשי הגאולה. ראו [נושא מיוחד: השילוש הקדוש](#) במתי ג 17.

מתי י 21-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁰שֶׁכֵּן לֹא אַתֶּם תְּדַבְּרוּ, אֲלָא רוּחַ אֲבִיכֶם הֵיא אֲשֶׁר תְּדַבֵּר בְּכֶם. ²¹זֹאת וְעוֹד, אַח יִמְסַר אֶת אָחִיו לְמוֹת וְאֵךְ יִמְסַר אֶת בְּנוֹ. בְּנִים יִקְוּמוּ עַל הוֹרֵיהֶם וְיָמִיתוּ אוֹתָם. (מיכה ז' ו') ²²וְתֵהִיוּ שְׂנוֹאִים עַל הַכֹּל לְמַעַן שְׁמִי, אַךְ הַמַּחְזִיק מֵעַמְד עַד קֵץ הוּא יֵשַׁע.

י 21 זה מדבר על המסירות הקיצונית הדרושה עבור תלמידות אשר עולה אפילו על משפחה, אהבה ולעיתים גורמת לעימותים בתוך המשפחות (ראו. מתי י 34-39).

י 22 "תֵּהִיוּ שְׂנוֹאִים עַל הַכֹּל לְמַעַן שְׁמִי" רדיפות הייתה צפויה עבור תלמידיו של ישוע (ראו. מתי ה 10-12; יוחן טו 18-21; טז 3-1; מעשי השליחים יד 22; רומים ה 3-4; ח 17; שנייה אל הקורינתים ד 16-18; ו 3-10; יא 23-30; פיליפים א 29; ראשונה אל התסלוניקים ג 3; שנייה לטימותאוס ג 12; יעקב א 2-4; וכך ראשונה לפטרוס).

נושא מיוחד: מדוע המשיחיים סובלים?

SPECIAL TOPIC: WHY DO CHRISTIANS SUFFER?

1. בגלל חטא אישי (משפט זמני). אין פירוש הדבר כי כל הבעיות והנסיבות הקשות הן תוצאה של חטא (ראה איוב; תהילים עג; לוקס יד 5-1; נחמיה ט; יוחן ט; מעשי שליחים ה 11-1; א"ק יא 29-30; גלטים ו 7).
2. לדמות את אורח החיים של המשיח (ראה עברים ה 8). אפילו ישוע גדל והתבגר (בצורה אנושית), גם כך תלמידיו (ראה רומים ה 4-3, ח 28-29; ב"ק יב 7-10; פיליפים ג 10; עברים יב 5-12; יעקב א 2-4; א"פט א 7).
3. לפתח עדות חזקה (ראה מתי ה 10-12; יוחן טו 18-22; א"פט ב 18-21; ג 13-17).
4. כסימן לכאבי לידה של העידן החדש (בריאה חדשה, ראה מתי כד 6; מרקוס יג 8).

שני ספרים שעזרו לי להתמודד עם חוסר ההגינות והרוע של העולם הם: Hannah Whithall Smith, *The Christian's Secret of a Happy Life* and John W. Wenham, *The Goodness of God*.

על המאמינים לזכור כי סבל וצרות אינם בהכרח סימן לכעס או דחייה של אלוהים. דברים רעים קורים לתלמידיו של ישוע בעולם חוטא (ראה א"פט ד 12-19). אהבתו של אלוהים מתגלה דרך הבטחותיו ועבודת הצלב (ראה רומים ה 8). אנחנו צריכים לתת עדיפות לאמת של הכתובים על פני נסיבות זמניות!

☛ "אך המַחְזִיק מֵעַמְד עַד קֵץ הוּא יֵשַׁע" הדוקטרינה של "התמדה" (ראו נושא מיוחד למטה) הינו תנכי כמו "ביטחון המאמינים!" (ראו. מתי כד 13; גלטים ו 9; התגלות ב 7, 11, 17, 26; ג 5, 12; כא 7). אנחנו צריכים להכריז על שני האמיתות, גם אם הם יוצרים מתח דוקטריני! דוקטרינות ניתנות במערכות יחסים מלאות מתח עבור דוקטרינות אחרות, לא לבודד אמיתות. ההמחשה הטובה ביותר היא שאמת מקראית נחשפת כמעריך כוכבים, לא ככוכבים בודדים. אנחנו צריכים להתרכז על הדפוסים של כלל ההתגלות המקראית.

"קֵץ" (*telos*) מתייחס לקץ העידן הזה (ראו. מתי כד 6, 13, 14). "יוושע" יכול להיות מובן במובן התנכי שלו של ישועה פיזית או במובן הברית חדשה שלו של ישועה רוחנית.

נושא מיוחד: התמדה: SPECIAL TOPIC: PERSEVERANCE

קשה להסביר את הדוקטרינות הקשורות לחיים משיחיים מכיוון שבדרך כלל הן מוצגות בזוגות דיאלקטיים מעולם המזרח (ראו נושא מיוחד: ספרות המזרח [פרדוקסים מקראיים]). נראה כאילו שהזוגות סותרים זה את זה, אבל מקראית שניהם תקינים. הנוצרים במערב הרבה פעמים בחרו להתעלם או לא להתייחס לאמת ההפוכה. להלן מספר דוגמאות:

1. האם הישועה מבוססת על החלטה ראשונית לבטוח במשיח או התחייבות להיות תלמידו כל החיים?
2. האם הישועה מבוססת על הבחירה של אלוהים או על אמונה וחזרה בתשובה של האדם?
3. האם זה בלתי אפשרי לאבד ישועה, או שמא יש צורך בחריצות מתמדת?

נושא ההתמדה היה במחלוקת לאורך ההיסטוריה של הקהילה. לכאורה הבעיה מתחילה בקטעים מנוגדים בברית החדשה:

1. קטעים בנושא הבטחה
 - א. דבריו של ישוע בבשורה של יוחנן (יוחנן ו' 37; י' 28-29)
 - ב. הצהרותיו של שאול (ראו רומים ח' 35-39; אפסים א' 13; ב' 8, 9; פיליפים א' 6; ב' 13; ב"תס ג' 3; ב"טמ א' 12; ד' 18)
 - ג. הצהרותיו של יעקב (א"פט א' 4-5)
2. קטעים בנושא התמדה
 - א. דבריו של ישוע בבשורות הסינפטיים (ראו מתי י' 22; יג' 24-30, 1-9; כד' 13; מרקוס 13)
 - ב. דבריו של ישוע בבשורה של יוחנן (יוחנן ח' 31; טו' 4-10)
 - ג. הצהרותיו של שאול (ראו רומים יא' 22; א"קר טו' 2; ב"קר יג' 5; גלטים א' 6; ג' 4; ה' 4; ו' 9; פיליפים ב' 12; ג' 18-20; קולוסים א' 23; ב"טמ ג' 2)
 - ד. הצהרותיו של מחבר אגרת אל העברים (ב' 1; ג' 6, 14; ד' 14; ו' 11)
 - ה. הצהרותיו של יוחנן (א"יוח ב' 6; ב"יוח ט; התגלות ב' 7, 17, 26; ג' 5, 12, 21; כא' 7)

ישועה מקראית הוא מבוססת על אהבה, רחמים, וחסדו של אלוהים הריבון. איש לא יכול להיושע ללא עבודת הרוח (ראו יוחנן ו' 65, 44). אלוהים הוא זה שקובע את הסדר, ודורש על בני האדם להגיב באמונה ולחזור בתשובה, לא רק להגיב פעם אחת אלא לבנות אורח חיים של אמונה וחזרה בתשובה. אלוהים בונה יחסים של ברית עם בני האדם. במערכת יחסים זו יש זכויות ואחריות.

הישועה זמינה עבור כל בני האדם. המוות של ישוע הביס את החטא בעולם! אלוהים פתח את הדלת והוא רוצה שכל מי שנברא בצלמו יגיב באמונה.

מי שמעוניין להלן עוד מידע בנושא זה

1. Dale Moody, *The Word of Truth*, Eerdmans, 1981 (pp. 348-365)
2. Howard Marshall, *Kept by the Power of God*, Bethany Fellowship, 1969
3. Robert Shank, *Life in the Son*, Westcott, 1961

הכתובים מתייחסים לשתי בעיות שונות בתחום זה: (1) לנצל לרעה את הביטחון במשיח בשביל לחיות חיים אנוכיים, ללא פירות או (2) לעודד את אלו שמתמודדים בשרות או עם חטא אישי. הבעיה היא שהקבוצות הלא נכונות לוקחות מסר שגוי ובנות מערכות תיאולוגיות על קטעים בודדים. יש מאמינים שזקוקים נאשמות למסר בנושא בטחון, בעוד שקבוצות אחרות זקוקות לשמוע מסר של אזהרה, תוכחה והתמדה! באיזו קבוצה אתה/את?

היו מחלוקת בין תיאולוגים רבים: בין אוגוסטין לפלגיוס וקלווין לבין ארמיניוס. הסוגיה כרוכה בשאלת הישועה: האם מי שנשע צריך לחיות חיי התמדה?

זרם הקלוויניזם הולך ביחד עם טקסטים מקראיים שמכריזים על ריבונותו והגנתו של אלוהים (יוחנן י' 27-30; רומים ח' 31-39; א"יוח ה' 13, 18; א"פט א' 3-5) וגם עם צורת הפועל בינוני מושלמת שלילית של אפסים ב' 8.

זרם ה-Arminians הולך ביחד מקומות בכתובים שמזהירים את המאמינים "להחזיק מעמד" או "להמשיך"

(מתי י 22; כד 9-13; מרקוס יג 13; יוחנן ה 4-6; א"ק"ר טו 2; גלטים ו 9; התגלות ב 7, 11, 17, 26; ג 5, 12, 21; כא 7). אני באופן אישי לא מאמין שפרקים ו', י' באל העברים חלים, אך רבים בזרם ה-Arminians משתמשים בהם כאזהרה נגד כפירה. משל הזרע במתי יג ומרקוס ד' דן בסוגיית האמונה, וכך גם יוחנן ח 31-59. זרם הקלוויניזם מצטט את צורת הפועל המושלם המשמש לתיאור ישועה, זרם ה-Arminians מצטט את צורת הפועל בהווה בדומה לא"ק"ר א 18; טו 2; ב"ק"ר ב 15.

זו דוגמא טובה לאופן בו מערכות תיאולוגיות עושות שימוש לרעה בשיטות פרשנות. בדרך כלל משתמשים בעקרון מנחה או נושא ראשי בשביל לבנות מערכת תיאולוגית שלפיה כל שאר הטקסים נצפים. יש להיזהר מכל ממערכות מסוג זה, הן מבוססות על הגיון תרבות המערב ולא על התגלות. הכתובים הם ספר מתרבות המזרח. האמת בכתובים מוצגת בזוגות פרדוקסליים. הברית החדשה מציגה הן את בטחון המאמין והן את הדרישה לאורח חיים שמבוסס על יראת אלוהים. האמונה המשיחית היא גם תגובה ראשונית של אמונה וחזרה בתשובה וגם אורח חיים מתמשך. הישועה אינה כרטיס לגן עדן או ביטוח חיים אלא מערכת יחסים. זו החלטה ותלמידות. היא מתוארת בברית החדשה בכל זמני הפועל:

- זמן הטית פועל (פעולה שהושלמה), מעשי שליחים טו 11; רומים ח 24; ב"ט"מ א 9; טיטוס ג 5
- מושלם (פעולה שהושלמה עם השלכות מתמשכות), אפסים ב 8, 5
- הווה (פעולה מתמשכת), א"ק"ר א 18; טו 2; ב"ק"ר ב 15
- עתיד (אירועים עתידיים או אירועים מסוימים), רומים ה 10, 8; י 9; א"ק"ר ג 15; פיליפים א 28; א"ת"ס ה 9-8; עברים א 14; ט 28

מתי י 23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²³ כְּאִשֶּׁר יִרְדְּפוּ אֶתְכֶם בְּעִיר אַחַת וְנוֹסוּ לְעִיר אַחֶרֶת. אֲמֵן אוֹמֵר אֲנִי לְכֶם, לֹא תִסְפְּקוּ לְעֵבֵר אֶת עָרֵי יִשְׂרָאֵל עַד שְׂבִיבוּא בֵּן-הָאָדָם.

י 23 "כְּאִשֶּׁר יִרְדְּפוּ אֶתְכֶם" זה חסר בלוקס, אך יש לו מקביל במרקוס ט 1. ראו הערה ונושא מיוחד במתי י 22.

☐ "נוֹסוּ לְעִיר אַחֶרֶת" מאמינים חייבים להימנע מעימות וסכסוך אם אפשרי. בישור חייב להיות המטרה הקבועה!

☐ "אֲמֵן" ראו נושא מיוחד במתי ה 18.

☐ "לֹא תִסְפְּקוּ לְעֵבֵר אֶת עָרֵי יִשְׂרָאֵל עַד שְׂבִיבוּא בֵּן-הָאָדָם" זה כנראה היה מובן תחילה כ-

1. ישוע יצטרף לשנים עשר אחרי המשימה שלהם
2. ישוע מצהיר על הסמכות שלו בירושלים
3. חניכת הקהילה (שבועות)
4. ישוע ממלא את הבטחותיו עבורם (מקרה החדר העליון של יוחנן כ 19-23)
5. הדין על ירושלים ב-70 לספירה (NASB לימוד מקראי, עמוד 1382)
6. ביאתו השנייה של ישוע בעוצמה כשופט (דניאל ז 13-14), חניכת הממלכה הנצחית

ראו נושא מיוחד: חזרתו ה"בכל רגע" של ישוע נגד עדיין לא (פרדוקס ברית חדשה) במתי כד 27.

מתי י 24-25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁴ תְּלַמִּיד אֵינְנוּ גְדוֹל מִן הַמּוֹרֶה אֲף לֹא הַעֲבָד גְּדוֹל מֵאֲדוֹנָיו. ²⁵ דִּי לוֹ לְתַלְמִיד שְׂיֵהֶיָה כְּרֵבּוֹ וְהַעֲבָד כְּאֲדוֹנָיו. אִם לְבַעַל הַבַּיִת קָרָאוּ בְּעַל-זְבוּל, כָּל שֶׁכֶן לְאִנְשֵׁי בֵּיתוֹ.

י 25 "אִם" זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה אשר מתיימר להיות נכון בנקודת מבטו של המחבר או עבור מטרתו הספרותיות.

☐ "בְּעַל-זְבוּל" זה היה מונח מורכב של בעל זבול. זה היה הבעל המקומי של עקרון (ראו. מלכים ב א 16). היהודים שינו את שמות השליטים הפגניים והאלים הפגניים על ידי שינוי הניקוד שלהם, כדי ללעוג להם. המונח יכול להיות מפורש כ- "אדון הבית", "אדון הזבובים" או "אדון הגללים".

המונח השני לעיתים אית כמבול, ראש השדים בפולקלור היהודי (ראו. מתי יב 24; לוקס יא 15). זה מסביר מדוע תרגום NASB ו-NRSV יש את בעל זבול, בעוד של- NKJV ו-NIV יש את בעל-זבוב.

מתי י 26-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
26"לכן אל תפחדו מפניהם, כי אין דבר מכסה שלא יגלה ואין נסתר שלא יודע. 27 את מה שאני אומר לכם בחשך אמרו באור, ומה שנלחש לאזניכם הכריזו מעל הגגות.

י 26 "אל תפחדו מפניהם" זהו דרך הוואי סביל אאוריסטי שלילי כמו מתי י 19 המתפקד כציווי אאוריסטי פעיל כמו מתי י 28 ו-31. המבנה הזה מתכוון "אל תתחיל אפילו פעולה". הפסוק הזה מצהיר כי המניעים והמטרות של לבבות בני האדם, גם חיוביים וגם שליליים, יהיו ידועים ביום הדין. קשה לייחס את האמת של הפסוק הזה עם הבטחות מקראיות שכאשר אלוהים סולח, הוא שוכח (ראו. תהלים קג 11-14; ישעיהו א 18; לח 17; מג 25; מד 22; מיכה ז 19). כנראה חטא אשר לא התוודו עליהם (מאמינים, ראו. ראשונה ליוחנן א 7-9) או חטא בלתי נסלח (לא מאמינים) מיוחסים כאן. לכן שמחו ב"שכחות של אלוהים"! דמו של ישוע מנקה כל חטא (ראו. עברים ט)!

מאמינים לא אמורים לפחד מבני אדם, אלא לכבד/לירא את אלוהים (ראו. מתי י 28; עברים י 31). סך הכל אני חושב שהפסוק הזה מתייחס למניעים והמעשים של

1. מתים לא ראויים, מתי י 13
2. זאבים, מתי י 16
3. בני אדם רעים, מתי י 17
4. מושלים ומלכים, מתי י 18
5. אחים, מתי י 21
6. ילדים, מתי י 21
7. "הם" של מתי י 23
8. "מפניהם" של מתי י 26
9. "אלו" של מתי י 28

י 27 "הגגות" הגגות השטוחים השכיחים בפלסטין היו מקומות של פעילות חברתית; לכן, מה שנאמר היה הופך להיות ידע ציבורי. ישוע רוצה שהבשורה שלו תהיה ידוע לכל האנושות!

מתי י 28-31 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
28 אל תפחדו מן ההורגים את הגוף שאין ביכלתם להרג את הנפש, אלא יראו מזדה אשר יכול לגרם הן לאבדן הנפש והן לאבדן הגוף בגיהנום. 29 האם לא נמכרות שתי צפרים באסר אחד? גם אחת מהן לא תפל ארצה מבלי השגחת אביכם. 30 אך אתם, אפלו שערות ראשכם נמנו כלן. 31 לכן אל תפחדו; יקרים אתם מצפרים רבות."

י 28 "אל תפחדו" ראו הערות במתי י 26.

■ **"ההורגים"** ראו נושא מיוחד: הרס (APOLLUMI) במתי ב 13.

■ **"הן לאבדן הנפש והן לאבדן הגוף"** הפסוק הזה לא מתייחס לדיכטומיה חדה בין גוף, נפגש ונשמה, אלא הוא ביטוי של מוות פיזי אפשרי, אך לא מוות נצחי עבור מאמינים.

SPECIAL TOPIC: BODY AND SPIRIT נושא מיוחד: הגוף והרוח

הגוף והרוח הם לא אונטולוגיה דיכטומית באנושות, אלא יחסים כפולים הן עוד כדור הארץ והן עם אלוהים. בספר בראשית המילה נפש *nephesh* (BDB 659, ראו הערות בבראשית לה 18) מופיע בהקשר לבני אדם (ראו בראשית ב 7) ובעלי חיים (ראו בראשית א 20, 24, 30; ט 12, 15, 16), בעוד שהמילה רוח (*ruah*) משמשת באופן ייחודי בהקשר לבני אדם. לא מדובר בטקסט שמוכיח שיש לאנושות שני חלקים (דיכטומיה, ראו א"ק ר 34; עברים ד 12) או שלושה (טריכטומיה) ישויות (ראו א"תס ה 23). בדרך כלל בכתובים האדם מוצג כישות אחת (ראו בראשית ב 7; ב"ק ר 1). לסיכום טוב בנושא התיאוריות השונות כמו טריכטומיה, דיכטומיה, אחדות, ראו את הספרים הבאים Millard J. Erickson's *Christian Theology* (second edition), pp. 538-557 and Frank Stagg's *Polarities of Man's Existence in Biblical Perspective*

❶ **"בְּגִיהוֹנוֹם"** זה היה המונח בעברית "גיא בן-הנום". זה היה צירוף של "גיא" ו-"(בנו) של הנום". זה היה עמק מחוץ לירושלים היכן שהשתחוו לאל האש והפוריות (ראו. ויקרא יח 21) עלע הקרבנות של ילדים (נקרא מולך). היהודים הפכו את המקום לפח אשפה של ירושלים. המטאפורות של ישוע נלקחו מאזור האשפה השרוף, מסריח ומלא התולעים הזה. ראו **נושא מיוחד: היכן המתים?** במתי ה 22.

י 29-30 "ציפורים... שערות" אלוהים דואג ויודע על כל היבט בחיי המאמינים (ראו. לוקס יב 6; כא 18; ראשונה לפטרוס ה 7). זוהי הבטחה לדאגתו של היחיד (לא משותף).

❷ **"בְּאֶפְסֹר"** זה פשוטו כמשמעו "איסר", אשר היה מטבע נחושת רומאי. איסר אחד היה יכול לקנות מספר ציפורים.

י 31 **"לֵכֵן אֵל תִּפְחָדוּ"** ראו הערה במתי י' 19 ו-26.

מתי י 32-33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"כָּל מִי שִׁיזְדָּה בִּי לְפָנַי בְּנֵי אָדָם גַּם אֲנִי אוֹדָה בּוֹ לְפָנַי אֲבִי שְׁבַשְׁמִים. ³³ וְכָל הַמְכַחֵשׁ בִּי לְפָנַי בְּנֵי אָדָם גַּם אֲנִי אֲכַחֵשׁ בּוֹ לְפָנַי אֲבִי שְׁבַשְׁמִים."

י 32 **"כָּל מִי שִׁיזְדָּה בִּי לְפָנַי בְּנֵי אָדָם"** זה התכוון ל"הכרה פומבית" (ראו. מרקוס ח 38; לוקס יב 8-9). פסוקים 32 ו-33 הם הצהרות מנוגדות מקבילות. משיחיות היא ברית הניתנת מאלוהים שחייבת להיות אישית, שהתקבלה בפומבי, מצויתת ומתחזקת.

נושא מיוחד: הודאה
SPECIAL TOPIC CONFESSION

א. ישנן שתי צורות של אותו שורש יווני שמשתמשים בהם להודאה או הצהרה, *homolegeō* ו-*exomologeō*. המונח שיוחן משתמש בו מורכב מ-*homo*, אותו הדבר; *legō*, לדבר; ו-*ex*, מ- המשמעות הבסיסית היא להגיד את אותו הדבר, להסכים עם. ה-*ex* נוסף לרעיון של הצהרה פומבית.

ב. התרגומים באנגלית לקבוצת מילים זו הם

1. לשבח (praise)
2. להסכים (agree)
3. להכריז (declare)
4. להצהיר (profess)
5. להודות (confess)

ג. לקבוצת מילים זו יש לכאורה שני שימושים מנוגדים

1. לשבח (את אלוהים)
2. להודות בחטא

יתכן שאלו התפתחו מהתודעה של האנושות לקדושת האל ולחטא שלהם. להכיר באמת אחת היא הכרה בשתיהן.

ד. השימושים של הברית החדשה בקבוצת מילים זו הם

1. להבטיח (השווה למתי יד 7; מה"ש ז 17)
2. להסכים למשהו (השווה ליוח' א 20; לוקס כב 6; מה"ש כד 14; עבר' יא 13)
3. לשבח (השווה למתי יא 25; לוקס י 21; רומ' יד 11; טו 9)
4. להיות תמים-דעים עם

א. אדם (השווה למתי י 32; לוקס יב 8; יוח' ט 22; יב 42; רומ' י 9; פיל' ב 11; יוח"א ב 23; התג' ג 5)

ב. אמת (השווה למה"ש כג 8; יוח"א ד 2)

5. להצהיר פומבית על (מובן חוקי שהתפתח להצהרה דתית, השווה למה"ש כד 14; טימ"א ו 13)

א. ללא הודאה באשמה (השווה לטימ"א ו 12; עבר' י 23)

ב. עם הודאה באשמה (השווה למתי ג 6; מה"ש יט 18; עבר' ד 14; יעקב ה 16; יוח"א א 9)

❸ **"אֲבִי שְׁבַשְׁמִים"** ישנם מספר כינויי גוף שונים שמשתמשים בהם עם אבא.
 1. שלך – מתי ה 16, 45; ו 1; ז 11

2. שלנו – מתי 9

3. שלי – מתי ז 21; י 32, 33; יב 50

אני חושב שפרק יב' 50 חיוני, אחד אשר עושה את רצון האב, כפי שישוע עושה, הוא חלק מהמשפחה. אדם אשר מסרב אינו חלק מהמשפחה. זה היה חייב להיות מעצבן במיוחד עבור מנהיגי היהדות בימי ישוע לשמוע אותו, רב לא רשמי ואזרח גלילי מהצפון, להשתמש ב"אבא" כהתייחסות ליהוה, הקדוש ברוך הוא של ישראל. אפילו יותר מעצבן שהתאפשר לאדם מגורש להיות כלול במשפחתו של אלוהים!

י 33 ההפך של "להתוודות" (*homologeō*, ראו. מתי י 32 [פעמיים]) הוא "להכחיש" (*arneomai*, ראו. מתי י 33 [פעמיים]); מתי כו 70, 72 [*aparneomai* במתי כו 35, 75]. ראו **נושא מיוחד: התוודות** במתי י 32 למעלה.

זה פסוק מזעזע, כמו שנייה לטימותאוס ב 12. חשוב לזכור שהכרה פומבית במילים (ראו. רומים י 9-13) ומעשים (ראו. מתי יג 23-1; כה 36-46) היא חיונית. ההחלטות הנעשות עכשיו קשורים לנצחיות (ראו. מתי כה 46).

מתי י 34-36 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

34 אל תחשבו שבאתי לשלום על הארץ. לא באתי להטיל שלום אלא חרב, 35 שהרי באתי לגרם פלוג בין איש לאביו, בין בת לאמה ובין כלה לחמותה, 36 ויהיו איבי איש אנשי ביתו.

י 34 "אל תחשבו" על פי *Analytical Greek New Testament* של Barbara and Timothy Friberg, שם הפועל הזה הינו דרך הוואי פעיל אאוריסטי המשומש בתור ציווי פעיל אאוריסטי. ישוע כנראה אמר את המילים הללו נגד הרקע של ציפיות היהדות בנוגע למשיח, אשר נקרא "נסיך השלום" (ראו. ישעיהו ט 6). היהודים ציפו שהמשיח יוביל בסדר צבאי ובשלום לאומי מטעם היהודים (ראו. לוקס יב 49-53).

■ **"שלום"** האטימולוגיה של המושג הזה הייתה "להחזיר יחד מה שנשבר" (ראו. יוחנן יד 24).

■ **"לא באתי להטיל שלום אלא חרב"** ישוע לא הגיע כדי להביא מלחמה או ריב, אך העובדה שהוא כן הגיע מכריחה בני אדם לעשות בחירה קיצונית בין "ללכת אחרי" או דחייה (יוחנן ג 17; לוקס יב 51-53).

י 35 "שהרי באתי לגרם פלוג בין איש לאביו" ראו מתי י 21. המקביל בלוקס יד 26 יש הניב העברי, "שונא את אביו", אשר היה ניב השוואה. אנחנו צריכים לזהות זאת כניב עברי במקום לפרש זאת מילולית (ראו. בראשית כט 31, 33; דברים טו; מלאכי א 2-3; יוחנן יב 25). זה מדבר על סדר עדיפויות קיצוני במחויבות לישוע אשר מתעלה מעל כל קשרים ארציים.

י 35-36 זהו ציטוט ממיכה ז 6. הקטע מצוטט לעיתים קרובות ברקעים אסכטולוגיים (ראו. מרקוס יג 12 ולוקס יב 53).

י 36 "ויהיו איבי איש אנשי ביתו" דוגמא טובה ללחץ משפחתי כזה נראה בתגובתו של כיפא לטענת משיחיותו של ישוע (ראו. מתי טז 22).

מתי י 37-39 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

37 האוהב את אביו או את אמו יותר ממני אינו כדאי לי, והאוהב את בנו או את בתו יותר ממני אינו כדאי לי. (דברים יג' ז-ט) 38 ומי שאינו לוקח את צלבו והולך אחרי אינו כדאי לי. 39 המוצא את נפשו יאבד אותה, והמאבד את נפשו למעני ימצא אותה.

י 37 "האוהב את... יותר ממני" המפתח כאן הוא הסדר עדיפויות הקיצוני במחויבות. תלמידות, לא כמו בחירה, הינה התחייבות של אחווה ללכת אחרי המורה וצייתנות!

■ **"אינו כדאי לי"** ראו לוקס ט 62.

י 38 "ומי שאינו לוקח את צלבו והולך אחרי" זוהי קריאה מטאפורית גרפית להתחייבות מלאה למשיח לכל החיים. ישוע דורש שתלמידים אפשריים יחשבו על המחיר (ראו. לוקס יד 25-35).

הצלב היה שיטה פניקית להוצאה להורג אשר נלקחה על ידי הרומאים והתפתחה לחוויה קשה המערבת מספר ימים של כאב בלתי נסבל לפני המוות. המטרה שלו הייתה להרתיע אזרחים לא רומאים מפעילות פשע. היה תקדים היסטורי לשימוש שלו בפלסטיין:

1. אנטיוכוס הרביעי "אפיפאנס" צלב שמונה מאות פרושים
2. וארוס, גנרל רומאי, דיכא מרד וצלב אלפיים יהודים לאורך הדרך הראשית של פלסטין (ראו. Josephus, *Antiquities of the Jews*, 17:10:10).
3. הורדוס תכנן לצלוב הרבה פרושים בעת מותו כדי שאנשים יהיו באבל המטאפורה הזאת לא מתייחסת לבעיה מסוימת בחיכם. זה מתייחס למוות העצמי שלכם (ראו. שנייה אל הקורנתים ה-14-15; גלטים ב 20; ראשונה ליוחן ג 16).

י 39 "נִפְשׁוּ... נִפְשׁוּ" זה היה המושג היווני *psuche*. המושג הזה היה לעיתים נרדף עם "נשמה" [*pneuma*]. בהקשר כאן, נראה כי זה מתייחס לאדם אינדיבידואלי או לעצמי. ההצהרה הזו עירבה צליבה קיצונית של ההתעניינות העצמית באור ההתעניינות של ישוע (ראו. מתי י 39; טז 25; מרקוס ח 35; לוקס ט 24; יז 33; יוחן יב 25). ישועה מערבת הרבה יותר מבחירה או תפילה. היא דורשת כל מה שיש לאדם (רכוש, משפחה, מוניטין, זמן ואנרגיה!) שום דבר פחות מזה לא מספיק!

□ "לאבד" ראו נושא מיוחד: הרס (*APOLLUMI*) במתי ב 13.

מתי י 40-42 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 40 "הַמְקַבֵּל אֶתְכֶם מְקַבֵּל אוֹתִי, וְהַמְקַבֵּל אוֹתִי מְקַבֵּל אֶת אֲשֶׁר שְׁלַחְנִי. 41 הַמְקַבֵּל נְבִיא מְשׁוּם הֵיטוּ נְבִיא שְׂכָר נְבִיא יִקְבֵּל, וְהַמְקַבֵּל צַדִּיק מְשׁוּם הֵיטוּ צַדִּיק שְׂכָר צַדִּיק יִקְבֵּל. 42 וְכָל הַמְשָׁקָה אֶת אֶחָד הַקְּטָנִים הָאֵלֶּה רַק כּוֹס מִיַּם קְרִיָּם מְשׁוּם הֵיטוּ תַלְמִיד, אֲמֵן אוֹמֵר אֲנִי לָכֶם, לֹא יֵאבֵד שְׂכָרוֹ."

י 40, 41 "הַמְקַבֵּל אֶתְכֶם מְקַבֵּל אוֹתִי... נְבִיא... צַדִּיק" נראה כי ההקשר רומז על כך שישוע מיוחס אישית בתור כל אחד משלושת המושגים הללו. המושג "נביא" רומז על דברים יח 15 ו-18. המושג "צדיק" שווה ל"הצדיק" של מעשי השליחים ז 52 ויכול להיות גם למשפט של מגילות ים המלח "מורה הצדק".
 הבשורה החדשה הקיצונית של ישוע הייתה מופנית כלפי לאלו אשר יבטחו בו ובמלים שלו. אדם חייב קודם לחזור בתשובה ולקבל אותו כמושיע וכתקווה. בכך הם הופכים להיות מזוהים כחלק ממלכתו הרוחנית החדשה של אלוהים. התלמיד מייצג את ישוע עצמו ואת המסר שלו, לכן, מי שמקבל אותם ואת המסר שלהם, מקבל את ישוע ולקבל את ישוע אומר לקבל גם את האב (ראו. יוחן ח 19; טז 3; יז 3; ראשונה ליוחן ב 23; ד 15; ה 1, 10-12; שנייה ליוחן ט). אדם לא יכול להכיר או להיות באחוה עם האב אלא דרך הבן (ראו. יוחן יד 6-7, 8-11).

□ "שְׁלַחְנִי" ראו נושא מיוחד למטה

נושא מיוחד: לשלוח APOSTELLŌ
SPECIAL TOPIC SEND APOSTELLŌ

זו מילה יוונית נפוצה עבור "שלח" (כלומר, *apostellō*) למונח זה יש כמה שימושים תיאולוגיים.

1. הרבנים השתמשו במונח להגדיר אחד שנקרא ונשלח כנציג רשמי בשם מישהו, משהו בסגנון "שגריר" (ראה ב קורנתים ה 20).
2. בבשורות משתמשים במונח לתאר את ישוע שנשלח על ידי האב. ביוחן המונח בנוי צלילי על משיחיים (ראה מתי י 40; טו 24; מרקוס ט 37; לוקס ט 48 ובמיוחד ביוחן ה 36, 38; ו 29, 57; ז 29; ח 42; י 36; יא 42; יז 3, 8, 18, 21, 23, 25; כ 21). המונח מתאר את ישוע ששולח את המאמינים (ראה יוחן יז 18; כ 21 [המונח *apostellō* ושם נרדף *pempō* בשימוש בפסוק 21])
3. בברית החדשה המונח מתאר תלמידים
 - א. במקור המעגל הפנימי של שנים עשר התלמידים (למשל, מרקוס ו 30; לוקס ו 13; מעשי השליחים א 2, 26)
 - ב. קבוצה מיוחדת של עמיתים ועוזרי השליחים
 - (1) בר נבא (ראה מעשי השליחים יד 4, 14)
 - (2) אַנְדְּרוֹנִיקוֹס וְיוֹנָס (KJV, ג'וניה, רומים טז 7)
 - (3) אפולוס (ראה א קורנתים ד 6-9)
 - (4) יַעֲקֹב אַחֵי אֲדוֹנָנוּ (ראה גלטים א 19)
 - (5) סִילְוָנוֹס וְטִימוֹתֵיאֹס (ראה א תסלוניקיים ב 6)
 - (6) אולי טיטוס (ב קורנתים ח 23)

(7) אולי אֶפֶרֶדִיטוֹס (ראה פיליפים ב 25)

ג. מתנה מתמשכת בקהילה (ראה א קורינתים יב 28-29; אפסים ד 11)

4. ברוב מכתביו שאול משתמש בתואר זה לעצמו כדרך להכריז על הסמכות שנתנה לו מאלוהים כנציג של המשיח (ראה רומים א 1; א קורינתים א 1; ב קורינתים א 1; גלטים א 1; אפסים א 1; קולוסים א 1; א טימותיאוס א 1; ב טימותיאוס א 1; טיטוס א 1).

5. הבעיה שאיתה מתמודדים מאמינים מודרניים היא שהברית החדשה לא מגדירה מה זו מתנה מתמשכת ואך היא מזוהה אצל מאמינים. ברור שיש להבחין בין השליחים הראשונים (a#3) והשימוש המאוחר יותר (b#3). ראה נושא מיוחד הראה ונושא מיוחד: השליחים המודרניים ומדוע אין הראה לכתוב עוד כתבי קודש (כלומר, הקאנון נסגר ראה יהודה פסוק 3; ראה נושא מיוחד קאנון), מה אנחנו עושים שהוא שונה מהשליחים או מבשרים (ראה אפסים ד 11)? להלן מספר אפשרויות.

א. הקמת קהילות באזורי בישור (היה בשימוש ב *Didache*)

ב. מנהגי רועי קהילות באזורים או בזרמים שונים

ג. ?

אני מתחבר לנקודה #1

י 42 "אחד הקטנים האלה" עזרה אוהבת מצד משיחי אמורה להינתן לאחר פשוט מפני ששניהם קשורים לישוע המשיח. "הקטנים" הם לא ילדים, אלא מאמינים חדשים (ראו. מתי יח 6).

❑ "אמן" ראו נושא מיוחד במתי ה 18

❑ "שִׁכְרוּ" הכתובים שופעים בהצהרות בנוגע לתגמול המשיחי. התגמולים הללו מבוססים על פעילות הרוח במאמינים והתפוקה שלהם לפעילות שלה. יחד עם זאת, במלוא החסד של אלוהים, מאמינים יתוגמלו עבור התפוקה דומת-ישוע שלהם והפעולה היעילה של עבודת הרוח דרך המתנות הרוחניות שלהם! ראו נושא מיוחד במתי ה 12.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע ישוע הגביל את עצמו בעיקר ליהודים? האם אתם יכולים לרשום את היוצא מהכלל?
2. מדוע מתי, מרקוס ולוקס שונים בתיעוד שלהם של חיי ישוע?
3. האם יש דרגות של תגמול ועונש? על בסיס מה?
4. למה מתייחס פסוק 23?
5. מדוע הכרה פומבית באמונה בישוע חשובה כל כך?
6. מדוע ישוע יוצר מחלוקות רבות?
7. מה זה אומר שאדם צריך לקחת את הצלב וללכת אחרי ישוע?

מתי יא

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
השליחים של יוחנן המטביל (יא 1-40)	יוחנן המטביל שולח את שליחיו יא 1-19	סיפור שממחיש את סמכותו של ישוע (יא 2-50)	השליחים של יוחנן המטביל יא 1	יא 1 הוראותיו לשניים-עשר
יא 2-15		יא 2-6	יא 2-3 יא 4-6	יא 2-6
		יא 7-15	יא 7-15	יא 7-10 (10) יא 11-15
יא 16-19		יא 16-19	יא 16-19	ישוע מגנה את בני דורו יא 16-19
צרה לערים שלא חוזרות בתשובה יא 20-24	צרה לערים חסרות סבלנות יא 20-24	יא 20-24	הערים שלא האמינו יא 20-24	אבל על הערים יא 20
				יא 21-24
בואו אלי למנוחה	ישוע נותן מנוחה אמיתית		בואו אלי ותקבלו מנוחה	החדשות הטובות נחשפו לפשוטי העם. האב והבן יא 27-25
יא 25-30	יא 25-30	יא 25-27	יא 25-26 יא 27	המשיח שולט בצורה עדינה יא 27-25
		יא 28-30	יא 28-30	יא 28-30

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק בריצפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה

2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

רקע למתי יא 30-1

- א. הפרק הזה תואר לעיתים קרובות כסיפורים לא קשורים, אך נראה כי הגורם המאחד הוא התשובה לשאלה, "מדוע השירות של ישוע לא היה לכאורה יותר מוצלח?"
- ב. יוחנן המקביל הינו הדמות הראשית בפרק הזה (ראו. יוחנן א 6-8, 19-36). הוא היה אחרון הנביאים של הברית הישנה (ראו. מתי יא 9).
- ג. ישעיהו רושם מספר מעשים עימם היהודים יוכלו לזהות את המשיח, אשר עליו יוחנן המטביל בישר (ישעיהו מ 3; מלאכי ג 1; ד 5). אלו בדיוק אותם המעשים של ישוע המתועדים במתי ח' וט'.

לימוד מילים וביטויים

מתי יא 1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1¹ ישוע סיים את הוראותיו לשנים-עשר תלמידיו והלך משם ללמד ולהטיף בעריהם.

יא 1 "ישוע סיים את הוראותיו" זה היה משפט שמתי השתמש כדי לאפיין את ספרו. זה התרחש בכל סוף חמשת היחידות הספרותיות של מתי (ראו. מתי ז 28; יא 1; יג 53; יט 1; כו 1).

■ **"ללמד ולהטיף בעריהם."** זאת הייתה המשימה הראשית של ישוע, לבשר את הבשורה, לא לרפא (ראו. מתי ד 23; ט 35). רפואה הייתה אמצעי כדי לאשר ולתקף את הבשורה, לא להפוך להיות מוקד השירות שלו. רפואה הייתה דרך להראות את (1) אהבת אלוהים; (2) כוחו של ישוע; ו- (3) התגשמות הנבואה התנכית על המשיח (ראו. מתי יא 5).

מתי יא 2-6 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
2² כאשר שמע יוחנן בבית הסהר על מעשי המשיח שלח ביד תלמידיו לשאל אותו: "אתה הוא אשר נועד לבוא, או נחכה לאחר?"⁴ השיב ישוע ואמר להם: "לכו הגידו ליוחנן את אשר אתם שומעים ורואים: עושים רואים, פסחים מהלכים, מצרעים מטהרים, חרשים שומעים, מתים קמים, עניים מתבשרים, ישעיהו לה' ה'-' ו'סא' א'⁶ ואשרי מי שלא אהיה לו למכשול."

יא 2 "יוחנן בבית הסהר" יוחנן המטביל היה אסיר במכוור (יוספוס, *Antiquities of the Jews*, 18.5.2) אחד המבצרים של הורדוס אנטיפס. זה נמצא בצד המזרחי של ים המלח. הורדוס כלא את יוחנן עבור כך שהוא הטיף נגד הנישואים שלו לאשתו לשעבר של פיליפוס מבית הורדוס, הרודיאס. אנטיפס חיזר אותה הרחק מפיליפוס בזמן שביקר ברומא (ראו. *Antiq* של יוספוס 18:5:2).

■ **"המשיח"** המושג "משיח" שווה למושג התנכי *משיח* אשר התכוון "הנמשח". השתמשו בו במובן של קריאתו המיוחדת של אלוהים והצטיידות שלו. בתנ"ך, נביאים, כוהנים ומלכים נמשחו בשמן. ישוע ממלא אחר כל שלושת התפקודים המשוחים הללו (ראו. עברים א 1-3). המלך כורש של האימפריה הפרסית, אשר היה לא מאמין, נקרא גם משיחו של אלוהים (ראו. ישעיהו מד 28; מה 1).

- יא 3 **"אתה הוא אשר נועד לבוא, או נחכה לאחר"** זהו תואר משיחי (ראו. תהלים קיח 26; מרומז לעיתים למתי כא 9; כג 39; מרקוס יא 9; לוקס יג 35; יט 38; יוחנן ו 14; יא 27; יב 13 ועברים י 37). ראו נושא מיוחד במתי ח 20. בלוק יא 15 יוחנן היה מלא ברוח, אך עדיין היו לו ספקות. מספר תאוריות מסבירות את הספקות של יוחנן.
1. יוחנן היה מיואש מפני שהיה בכלא
 2. John Calvin אומר שזאת הייתה הדרך בה יוחנן הפנה את תלמידיו אל ישוע
 3. ישוע לא התנהג באופן המצופה (ראו. מתי ג 7-12)

"לאחר" הוא המושג היווני *heteros* אשר התכוון, ביוונית הקלאסית, "מישהו מסוג אחר". יוחנן ציפה למסר של דין מהמשיח, במקום זה ישוע הציע ישועה לכל.

יא 4-5 "השיב ישוע ואמר להם" פסוק 5 הינו ציטוט מישעיהו. היה דיון לגבי האם זה מכו' 19; כט 18, 19; לה 5-6; או סא 1. זה כן מדגיש את השירות של המשיח כשירות של חמלה ושל רפואת העני והמנודה.

יא 5 "מתבשרים" מבנה שם העצם (*euangelion*, מעל 60 פעמים במכתביו של שאול) נמצא במתי ד 23; ט 35; כד 14; כו 13. צורת שם הפועל (*euangelizumai*) נמצא רק כאן במתי (לא ביוחנן). המילה הזאת מתארת את התכנים בבשורה של ישוע, "חדשות טובות". זה מכיל את "החדשות הרעות" של החטא וההפרדות של כל האנושות מאלוהים, אך ממשיכה להציע סליחה, שיקום וישועה נצחית לכל המאמינים במשיח. החדשות הטובות של הניצחון בריב הרוחני!

יא 6 זאת הייתה נזיפה קלה לחוסר האמונה של יוחנן. הכתובים מציגים את הדמויות שלהם בדרכים גם חיוביות וגם שליליות. זה מראה את האמינות שלהם. זאת לא הייתה תעמולה, אלא אנשים היסטוריים אמיתיים עם הרגשות והפגמים שלהם!

מתי בחר לתעד זאת מפני שזה חוזר לנושא התאולוגי העיקרי-מי הוא ישוע?

מתי יא 7-15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

7<sup>הם הלכו וישוע החל לדבר אל המון העם על-אודות יוחנן: "מה יצאתם למדבר לראות? קנה מתנועע ברוח? וכן מה יצאתם לראות? איש לבוש בגדים מעדנים? הרי הלוֹבְּשִׁים לְבוּשׁ מַעֲדָן בְּבִתֵּי מְלָכִים הֵם. 9^{מה בכל זאת יצאתם לראות? נביא? כן, אני אומר לכם, אף יותר מנביא. 10^{זה הוא אשר כתוב עליו, 'הנני שולח מלאכי לפניך ופנה דרךך לפניך'. (מלאכי ג' א')}}
11^{אמן. אומר אני לכם, לא קם בילודי אשה גדול מיוחנן המטביל, אך הקטן במלכות השמים גדול ממנו. 12^{ומימי יוחנן המטביל ועד עתה. מלכות השמים פורצת והפורצים אווזים בה 13^{הן כל הנביאים והתורה עד יוחנן נבאו. 14^{ואם תרצו לקבל הרי הוא אליהו העתיד לבוא. (מלאכי ג' כג) 15^{מי שאזנים לו, שישמע!}}}}}</sup>

יא 7 "קנה מתנועע ברוח" שימו לב להקבלה המשולשת, "מה יצאתם לראות?" יוחנן היה כמו אליהו; הוא מלא את שלושת החיזויים של מלאכי ג 1 וישעיהו מ 3 (ראו. מרקוס א 2-3). זה יכול להיות קשור ל- (1) ספק של יוחנן אשר התבטא בפומבי בשאלה שלו (מתי יא 3) או (2) דמותו היציבה של יוחנן והאומץ המוסרי בהוקעת חטא (של הפרושים ושל הורדוס).

יא 9 "כן, אני אומר לכם, אף יותר מנביא" יוחנן לא היה מטיף הבשורה הראשון, אלא הנביא התנכי האחרון הנחזה על ידי ישעיהו ומלאכי. קשה להשוות בין נביאים של הברית הישנה עם נביאים של הברית החדשה. הנביאים התנכיים רשמו כתבי קודש, אך הנביאים של הברית החדשה לא רשמו. חלק מהשליחים, כמו שאול, טענו שהיו נביאים, אך לא היו. מה עם כך המטרה של מתנת הברית החדשה? ראו נושא למטה.

נושא מיוחד: נבואה בברית החדשה

SPECIAL TOPIC: NEW TESTAMENT PROPHECY

- i. המונח הוא שונה מהנבואה בברית הישנה (611 BDB), בברית הישנה יש משמעות רבנית שמבוססת על התגלות מיהוה (ראה מעשי שליחים ג 18, 21; רומים טז 26). רק נביאים יכלו לכתוב את כתבי הקודש.
 - א. משה נקרא נביא (ראה דברים יח 15-21).
 - ב. ספרי ההיסטוריה (יהושע-מלכים [מלבד רות]) נקראו "נביאים ראשונים" (ראה מעשי השליחים ג 24).
 - ג. הנביאים ראו בכהן הגדול המקור המידע מאלוהים (ראה ישעיהו-מלאכי).
 - ד. החלוקה השנייה של רשימת הספרים היא "נביאים" (ראה מתי ה 17; כב 40; לוקס טז 16; כד 25, 27; רומים ג 21).

ii. בברית החדשה המונח בשימוש במספר דרכים שונות.

- א. יש התייחסות לנביאי הברית הישנה ולמסר שבעל ההשראה (ראה מתי ב 23; ה 12; יא 13; יג 14; רומים א 2)
- ב. המסר מתייחס ליחיד ולא לרבים או קבוצה (כלומר, נביאי הברית הישנה דיברו בעיקר לעם ישראל)
- ג. יש התייחסות גם ליוחן המטביל (ראה מתי יא 9; יד 5; כא 26; לוקס א 76) וגם לישוע כמי שמכריזים של מלכות אלוהים (ראה מתי יג 57; כא 11, 46; לוקס ד 24; ז 16; יג 33; כד 19). ישוע טען שהוא גדול יותר משאר הנביאים (ראה מתי יא 9; יב 41; לוקס ז 26).
- ד. נביאים אחרים בברית החדשה

1. התקופה המוקדמת בחייו של ישוע כמתועד בבשורה של לוקס (כלומר, Mary's memories)

- א. אלישבע (ראה לוקס א 41-42)
- ב. זכריה (ראה לוקס א 67-79)
- ג. שמעון (ראה לוקס ב 25-35)
- ד. חנה (ראה לוקס ב 36)

2. תחזיות אירוניות (בר קיפא, יוחנן יא 51)

- ה. יש התייחסות למישהו שמכריז את הבשורה (רשימת המתנות בראשונה לקוריתים יב 28-29; אפסים ד 11)
- ו. יש התייחסות למתנה מתמשכת בקהילה (ראה מתי כג 34; מעשי שליחים יג 1; טו 32; רומים יב 6; א קוריתים יב 10, 28-29; יג 2; אפסים ד 11). לפעמים יש התייחסות לנשים (ראה לוקס ב 36; מעשי שליחים ב 17; כא 19; א קורנתים יא 4-5).
- ז. יש התייחסות לספר התגלות האפוקליפטי (ראה התגלות כב 7, 10, 18, 19)

iii. נביאי הברית החדשה

א. הם לא בעלי אותה התגלות כמו נביאי הברית הישנה (כלומר הכתובים). הצהרה זו נכונה בגלל השימוש במשפט "האמונה" (כלומר ההרגשה של הבשורה השלמה) שכתוב במעשי השליחים ו 7; יג 8; יד 22; גלטים א 23; ג 23; ו 10; פיליפים א 27; יהודה ג 20. זה ברור מהביטוי המלא ביהודה ג, "הַאֲמוּנָה שֶׁנִּמְסְרָה אֶחָד וְלְתַמִּיד לְקְדוּשִׁים". האמונה שהיא "אחת ולתמיד" מתייחסת לאמיתות, לדוקטרינות, למושגים, לתפיסת העולם של המאמינים. הדגש על אחת ולתמיד הוא בסיס המקראי להשראה מבחינה תאולוגית לכתבי הברית הישנה והבסיס לא מאפשר למקורות אחרים להיחשב כהתגלות. ישנם דברים שהם לא בטוחים, אזורים אפורים בברית החדשה, אבל המאמינים מאשרים באמונה שכח מה "שנחוף" לאמונה פעילה הוא כתוב בברית החדשה. מושג זה נקרה "התגלות השילוש".

- אלוהים גילה את עצמו בהיסטוריה של מרחב זמן (התגלות)
 - הוא בחר בסופרים אנושיים מסוימים לתעד ולהסביר את מעשיו (השראה)
 - הוא נתן לרוחו לפתוח את ליבם ונפשם של בני האדם כדי להבין את הכתובים, לא באופן מוחלט, אך במידה מספקת לישועה ולחיים משיחיים אפקטיביים (אילומינציה). הנקודה היא שההשראה מוגבלת לכותבי כתבי הקודש. אין עוד מכתבי סמכות, חזיונות או התגלויות. הקנון נסגר. יש לנו את כל האמת הדרושה על מנת להגיב כראוי לקריאה של אלוהים. ניתן לראות אמת זו דרך ההסכמה שנוצרה בזמן בחירת כתבי הקודש למרות שהיו חילוקי דעות בין הסופרים המקראיים למאמינים כנים. אין סופר או דובר מודרני עם אותה מנהיגות אלוהית שהייתה לכותבים של כתבי הקודש.
- ב. במובנים מסוימים נביאי הברית החדשה דומים לנביאי הברית הישנה.
- נבואות על אירועים עתידיים (למשל שאול, מעשי שליחים כז 22; אגבוס, מעשי השליחים יא 27-28; כא 10-11; ועוד נביאים ששמום לא מוזכר; מעשי שליחים כ 23)
 - הכרזה על משפט (כלומר שאול, מעשי שליחים יג 11; כח 25-28)
 - מעשים סמליים המציגים באופן מובהק אירוע (ראה אגבוס, מעשי השליחים כא 11)
- ג. הנביאים מכריזים על אמיתות הבשורה לעתים בדרכים של נבואה (ראה מעשי השליחים יא 27-28; כ 23; כא 10-11), אבל זה לא המוקד העיקרי. התנבאות בראשונה לקוריתים היא בעצם כלי להביא את השורה (ראה יד 24, 39)
- ד. הנביאים הם אמצעים של רוח הקודש לדבר בצורה ברורה את ההדרכה של אלוהים למצב חדש, תרבות, או תקופת זמן (ראה א קוריתים יד 3).

ה. הנביאים היו פעילים בקהילת פאולין הקדומה (ראה א קורינתים יא 4-5; יב 28, 29; יג 2, 8, 9; יד 1, 3, 4, 5, 6, 22, 24, 29, 31, 32, 37, 39; אפסים ב 20; ג 5; ד 11; א תסלוניקים ה 20) והם מוזכרים Didache (לימוד של 12 התלמידים, שנכתב בסוף המאה הראשונה או במאה השנייה, התאריך לא בטוח) במונטיזם של המאות השנייה והשלישית בצפון אפריקה.

iv. האם המתנות בברית החדשה נפסקו?

- א. קשה לתת תשובה לשאלה זו. בואו נבהיר את הבעיה על ידי הגדרת מטרת המתנות. האם הן נועדו לאשר את ביטור הבשורה או שהן דרכים לשרת את הקהילה ואת העולם האבוד?
- ב. האם צריך להסתכל על ההיסטוריה של הקהילה או על ההיסטוריה של הברית החדשה על מנת לקבל תשובה? בברית החדשה אין אינדיקציה שהמתנות הרוחניות הן זמניות. אלא שמשמשים בכתוב בראשונה לקורינתים יג 8-13 על מנת לתת תשובה בעצם מפספסים את הכוונה הסופית של הכתוב, הכל מלבד אהבה יעלם.
- ג. אני מתפתה לומר כי מאז הברית החדשה, ההיסטוריה של הקהילה היא לא הסמכות, המאמינים צריכים להצהיר שיש מתנות. עם זאת, אני מאמין כי תרבות משפיעה על הפרשנות. ישנם פסוקים ברורים שאנחנו כבר לא מיישמים (כלומר, נשיקה קדושה, נשים עם כיסוי ראש, הקהילה הייתה בבית, וכו'). אם התרבות משפיעה על הכתוב, אז למה לא ההיסטוריה של הקהילה?
- ד. זו שאלה פשוטה שאין לה תשובה סופית. יש מאמינים שתומכים ב "הפסקת המתנות" ואחרים תומכים "אין הפסקה". בתחום זה, כמו בנושאים פרשניים רבים, הלב של המאמין הוא המפתח. בברית החדשה יש לנו דו משמעות בגלל התרבות. הקושי הוא להחליט מה מהכתובים מושפע מתרבות/היסטוריה ומה הוא לכל הדורות ותרבויות (ראה, *How to Read Fee and Stuart's the Bible for All Its Worth*, pp. 14-19; 69-77).
- ברומים יד 1-15; יג ובראשונה לקורינתים ח 10 אנחנו קוראים ובמינים עד כמה קריטי חופש הדין ואחריות. מאוד חשוב לענות על שאלה זו בגלל.
1. כל מאמין חייב ללכת באמונה באור שיש להם. אלוהים מסתכל על הלב ועל המניעים שלנו.
 2. כל מאמין חייב לאפשר למאמינים אחרים ללכת בהבנת האמונה שלהם. חייבת להיות סובלנות בתוך גבולות המקרא. אלוהים רוצה שאנחנו נאהב זה את זה כמו שהוא אוהב.
- ה. לסכם את הנושא, כמשיחיים עלינו לחיות חיים של אמונה ואהבה, לא תיאולוגיה מושלמת. שתהיה לנו מערכת יחסים עם אלוהים אשר תשפיע על היחסים שלנו עם אחרים, דבר שיותר חשוב ממידע סופי או שלמות בהבנת הכתובים.

יא 10 "זֶה הוּא אֲשֶׁר כָּתוּב עָלָיו" זהו ציטוט ממלאכי ג 1. זה היה התייחסות עבור ביקור מלכותי וההכנה המרובה אשר קדמה לה. מרקוס א 2-3 הינו ציטוט מורכב ממלאכי ג 1 ומישעיהו מ 3. אותו הקונספט נמצא בישעיהו נז 14; סב 10.

מתי אוסף את הוראותיו וחיוו של ישוע כדי לשכנע את היהודים שהוא באמת המשיח (האחד שבא). זה מבוצע על ידי ציטוטים רבים מטקסטים תנכיים. הם מוצגים מספר אופנים.

1. נביא עלום שם או מוזכר ל
א. נביא, מתי א 22 (עלום שם, ישעיהו ז 14)
ב. נביא, מתי ב 5 (עלום שם, מיכה ה 2)
ג. נביא, מתי יג 35 (עלום שם, תהלים עח 2)
ד. נביא, מתי כא 4 (עלום שם, ישעיהו סב 11)
2. נביא נקרא
א. ישעיהו – מתי ג 3; ד 14; יב 17; יג 14; טו 7
ב. ירמיהו – מתי ב 18; כז 9
3. כתוב (סביל מושלם), מתי ד 6, 10; יא 10; כא 13; כו 24, 31
4. אלוהים אמר, מתי טו 4; כב 31
5. הלא קראתם, מתי יט 4; כא 16, 42
6. משה אמר, מתי כב 24
7. דויד ברוח, מתי כב 43

הולדתו, חיוו, מותו וחזרתו של ישוע הינם התגשמויות של נבואה תנכית (מתי כו 54-56).

יא 11 "אמן" זה פשוטו כמשמעו "אמן", המילה העברית עבור אמונה (ראו. חבקוק ב 4). האטימולוגיה המקורית שלו התכוונה "להיות בטוח" או "להיות איתן". זה שומש לעיתים בתחילה על ידי ישוע להציג הצהרה משמעותית. ראו **נושא מיוחד** במתי ה 18.

☐ "בילוּדי אִשָּׁה" הפסוק הזה הוא לא מדכא את יוחנן, אלא אישור שהוא היה אחרון מנביאי התנ"ך (ראו. מתי יג 16, 17). במובן מסוים זה היה הדרך של ישוע להצהיר על המשמעות של העידן החדש (הברית החדשה, ירמיהו לא 34-31; יחזקאל לו 22-38), החונך על ידיו.

יא 12

NASB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

"מלכות השמים סובלת מאלומות, והאלימים לוקחים אותה בכוח"
"מלכות השמים סבלה התקפות אלימות, ואנשים אלימים ניסו לתפוס אותה"
"מלכות האלוהים נחשפה לאלימות והאלימים כובשים אותה בסערה"

היה דיון רב לגבי למה הפסוק הזה מתכוון או איך לפרש אותו. המשפט הראשון יכול (1) במובן חיובי, להצביע שמלכות השמים מתקדמת קדימה בצורה נמרצת, או (2) במובן השלילי, להתייחס לתגובה האלימה של המנהיגים היהודים להטפותיהם של ישוע ויוחנן.

המשפט השני נראה כמשחק על המילה "נמרץ" ושומש עבור חוטאים אשר אוחזים בשקיקה, או מגיבים בשקיקה לבשורה (ראו. לוקס טז 16). תרגום השבעים משתמש בשם הפועל הזה במובן של "הזמנה חזקה" (ראו. בראשית לג 11; שופטים יט 7). ראו **נושא מיוחד: מלכות האלוהים** במתי ד 17.

יא 13 "הן כל הנביאים והתורה" הקנון העברי מחולק לשלוש מחלקות, "התורה", "הנביאים" ו-"הכתובים". זה היה האופן בו הברית החדשה הצביעה על כל התנ"ך (ראו. לוקס כד 44). הברית הישנה הצביעה לכיוון ישוע והבשורה.

נושא מיוחד: הקאנון העברי THE HEBREW CANON

התנ"ך מחולק לשלושה חלקים (באנגלית הסדר הוא בהתאם לתרגום השבעים).

1. התורה (חמישה חומשי תורה), בראשית – דברים
2. הנביאים (*Nevi'im*)
 - א. נביאים ראשונים, יהושע – מלכים (חוץ מספר רות)
 - ב. נביאים אחרונים, ישעיהו – מיכה (למעט איכה ודניאל)
3. כתובים (*Kethubim*)
 - א. ספרות חוכמה, איוב – משלי
 - ב. עזרא – אסתר
 - ג. חמש מגילות (לימי חג)
 - 1) רות (שבועות)
 - 2) קהלת (סוכות)
 - 3) שיר השירים (פסח)
 - 4) איכה (לזכר חורבן ירושלים בשנת 586 לפנה"ס)
 - 5) אסתר (פורים)
 - ד. דברי הימים א' ב'
 - ה. דניאל

הספר האחרון של הקאנון הוא ב"דברי הימים. התאריך המדויק אינו ודאי בגלל שהייתה עריכה גְּנָאֵלוּגִית.

יא 13 "עד יוחנן" זה נראה כאילו ישנה רמיזה על כך שהברית הישנה הגיעה לקיצה (ראו. גלטים ג 10 וספר אל העברים) עם ההטפה של יוחנן המטביל, אשר היה נביא של הברית הישנה. משהו חדש קיצוני הגיע יחד עם ישוע. יוחנן היה מבשר מקדים! העידן החדש ברוח; הברית החדשה; ההבטחה של בראשית ג 15; יב 3 הגיעה!

יא 14 "אם" זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה אשר מתיימר להיות נכון מנקודת מבטו של המחבר או עבור המטרות הספרותיות שלו.

■ **"הרי הוא אליהו העתידי לבוא"** זה מרומז בלוקס א 17. ביוחן א 20-25, יוחן הכחיש שהוא אליהו, אך זה היה בהקשר לתשואה הספציפי של הפרושים. יוחן הכחיש שהוא אליהו שנולד מחדש. ישוע מצהיר שיוחן מילא את הנבואה של חזרתו של אליהו לפני המשיח ממלאכי ג' 1 וד' 5, (ראו. מתי יא 10).

יא 15 **"מי שאֶזְנִים לוֹ, שִׁישְׁמְעוּ!"** הניב הזה (הווה בצורת הבינוני וציווי בהווה) מתייחס לעובדה שאם רוח הקודש לא תעזור בתובנה של המאמינים הם לא יוכלו להבין את האמת הרוחנית (ראו. ישעיהו ו 9-10; נ 5; מתי יג 9, 43; לוקס ח 8; יד 35; דומה מאד להתגלות ב 7, 11, 17, 29; ג 6, 13, 22; יג 9). יחד עם זאת, זה גם רומז שהרצון של אדם לשמוע ולהגיב היא גם הכרחית. התגלות מערבת מוען שמיימי ונמען אנושי (ברית).

מתי יא 16-19 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

16 **"למי אֶשְׁנֶה אֶת הַדֹּר הַזֶּה? דֹּמָה הוּא לַיְלִידִים הַיּוֹשְׁבִים בְּחַצְרוֹת הַשְּׁוֹקִים וְקוֹרְאִים אֶל חֲבָרִיהֶם בְּקוֹל:**
17 **"חַלְלֵנוּ לָכֶם בְּחַלְלִים וְלֹא רִקְדָתֶם, קוֹנְנוּ לָכֶם קִינָה וְלֹא בְּכִיתֶם".**¹⁸ **כִּי בָּא יוֹחָנָן, לֹא אָכַל וְלֹא שָׁתָה, וְאֹמְרִים**
עָלָיו 'שָׂד בּוֹ'.¹⁹ בָּא בֶן-הָאָדָם וְהוּא אוֹכֵל וּשׁוֹתֵה, וְאֹמְרִים 'הֲנֵה אִישׁ זוֹלֵל וְסוֹבָא, יְדִיד הַמוֹכְסִים וְהַחוֹטְאִים'. אֲכַן,
צְדָקָתָה שֶׁל הַחֲכָמָה הוֹכְחָה בְּמַעֲשֵׂיהָ."

יא 16 **"לילדים היושבים בחצרות השוקים"** זה מקביל בלוקס ז 31-32. למרות שיוחן המטביל הגיע כסגפן (נביא מהמדבר, כמו אליהו), היהודים דחו אותו. ישוע הגיע כאדם אשר היה מוכן להתרועע עם בני אדם מכל שלבי החברה ועדיין גם אותו דחו. זה מדבר או על הפכפכות של המנהיגים היהודים או על הדעות הקדומות שלהם.

יא 17 **"חללנו לכם בחלילים ולא רקדתם"** הגישה החברתית הזו התייחס לדרך בה ישוע בה במגע עם אנשים (ראו. מתי יא 19). החליל היה יכול משמש עבור ריקודים (מתי יא 17) גם במסיבה וגם בהלוויה (ראו. מתי יא 17).

■ **"קוננו לכם קינה ולא בכיתם"** הגישה הקודרת הזו התייחסה לשירותו של יוחן המטביל (ראו. מתי יא 18).

יא 18 **"שד בו"** אותה הטענה הובאה גם נגד ישוע במתי ט 34 ויב' 24 (ראו. יוחן ז 20; ח 48-49, 52; י 20). זה הטקסט היחיד שמאשים את יוחן שהיה בו שד. היהודים לא יכלו להכחיש את כוחם של ישוע או יוחן, אך הם הכריזו שהסמכות והכוח שלהם מגיע מהשטן. זה, בסופו של דבר, הוא החטא הבלתי נסלח.

יא 19 **"בן-האדם"** זה היה התואר שישוע בחר לעצמו מפני שלא היה לזה שום רמיזה צבאית או לאומית. זה שילב את ההיבט האנושי והשמימי בטבעו של ישוע (ראו. יחזקאל ב 1; תהלים ח 4; דניאל ז 13). שילוב ההיבטים הפך לאמת חיונית בברית החדשה (ראו. ראשונה ליוחן ד 13).

■ **"הנה איש זולל וסובא, ידיד המוכסים והחוטאים"** ישוע התנהג באופן מאד לא מצופה. הוא התיידד לאותם האנשים שמנהיגי הדת דחו (ראו. מתי ט 11; לוקס ה 30; ז 34; טו 2). זה מימש את החיזויים המשיחיים של ישעיהו. הלגליזם והסגפנות הדתית היו התמודדות רוחנית/תאולוגית מאד קשה עבור הקילה שאני רוצה לצטט קטע קטן מהתרגום הבינלאומי המילוני של תאולוגיית הברית החדשה (New International Dictionary of New Testament), כרך 1 עמוד 495.

"כאשר מסתכלים במלואו, למרות זאת, סגפנות במובן של ויתור רכוש, פעילות מינית, והגבלות מזון היא בכללי לא מאולצת על ידי ההוראות של ישוע בבשורות. זה לא אומר שוויתור של אדם מסוים במצב קונקרטי אינו נכלל (ראו. הסיפור של השליט העשיר הצעיר, מתי יט 21). זה רק כתוצאה ממקומות כאלו (ראו. מתי יא 19; ט 14; מרקוס ב 18; לוקס ה 33), אדם אינו יכול להסיק עמדה אחת לגבי ישוע, כמו שאדם אינו יכול להסיק את רצונו עבור התוקף המלא של אתיקה סגפנית. ויתור רק נדרש כאשר משהו עומד בדרך ללכת אחרי ישוע."

יא 19

NASB, NRSV
NKJV
TEV
NJB

"אך עדיין חוכמה מוצדקת על ידי מעשיה"
"אך צדקתה של חכמה הוכחה על ידי ילדיה"
"חוכמתו של אלוהים, יחד עם זאת, נראית כאמתית על ידי תוצאותיה"
"אכן, צדקתה של החכמה הוכחה במעשיה"

האזכור של "חכמה" מרמז על משלי ח, היכן שזה מואנש. ישוע היא ההאנשה הזאת. דוגמא לתמונה הזאת נראית במתי יב 42, היכן שישוע גדול יותר מחוכמת שלומו (שימו לב גם שהוא גדול יותר מבית המקדש, מתי יב 6 וגדול יותר מיונה, מתי יב 41). אפילו השימוש של ישוע במילה "עול" במתי יא 29 יכול להיות ייחוס להוראות חוכמה. ישנו משתנה כתב יד יווני כאן. על ידי "מעשים" נמצא בכתבי היד היווניים א, B ו-W בעוד ש"ילדיה" נמצא בתיקון הוותיקן L, K, D, C, B². "ילדים" הינו מקביל לוקס ז 35 ונראה כי התווסף כאן על ידי סופרים כדי לגרום לשאר הקטעים להסכים. "מעשים" עלול להתייחס למתי יא 2. ה-USB⁴ נותן ל"מעשים" ציון של "B" (כמעט בטוח). אותה האמת מתבטאת במשפט "בפרותיהם תכירו אותם" (מתי ז 16, 20; יב 33). זה נכון לגבי ישוע ולגבי כל האנשים. המעשים של ישוע במתי ח-ט נחשפים לאלו אשר יראו שהוא המשיח המובטח (ראו. ישעיהו כט 18-19; לה 5-6; סא 2-1).

מתי יא 20-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

20 אז החל לגער בערים שהתחוללו בהן נסיו הרבים ולא חזרו בתשובה: **21** "אוי לך כורזין! אוי לך בית צידה! כי אלו נעשו בצור ובצידון הפלאות שנעשו בתוכן, הרי מקבר היו חוזרות בתשובה בשק ואפר. **22** ברם אומר אני לכן, קל יותר יהיה ביום הדין לצור ולצידון מאשר לכן. **23** ואת, כפר נחום, האם לשמים תעלי? אל שאול תרדי! כי אלו בסדום נעשו הנסים שהיו בתוכך, עומדת היתה על תלה עד היום. **24** ואולם אני אומר לך, קל יותר יהיה ביום הדין לארץ סדום מאשר לך."

יא 20-24 "אז החל לגער בערים שהתחוללו בהן נסיו הרבים" זה הראה את האמת האוניברסלית לכך שלאילו אשר ניתן להם הרבה, הרבה יידרש מהם (ראו. לוקס יב 48). הערים בימיו של ישוע מושווים לערים של התנ"ך. הם ראו את הניסים שלו ושמעו את הוראותיו. נינה חזרו בתשובה בהטפה של יונה, בעוד שצור, סידון, סדום וגמורה לא חזרו בתשובה, אך עדיין לערים בימיו של ישוע היה הרבה יותר אור אתו ניתן להגיב. אלו אשר יש להם אור גדול יותר אחראיים הרבה יותר!

התגובות של ישוע הוצגו על ידי "אוי" (ראו. מתי יח 7; כג 13, 15, 16, 23, 25, 27, 29; כד 19; כו 24). זה היה אחד מהצורות הספרותיות אשר איתם נביאי התנ"ך העבירו את המסרים שלהם (דבר האל המובטח, סצנת בית המשפט, קינת ההלוויה או אבל). הצורה הזאת ייצגה הספד הלוויה (אבל).

☐ "חזרו בתשובה" חזרה בתשובה היינה התרחקות מחטא ומעצמך, ההיבט השלילי של ישועה, בעוד שאמונה היא לפנות לאלוהים במשיח, ההיבט החיובי של הישועה (ראו. מרקוס א 15; מעשי השליחים ג 16, 19; כ 21). על ידי שילוב המשמעויות במילים היווניות והעבריות, הפירוש של חזרה בתשובה הוא שינוי צורת המחשבה אשר מביא לידי שינוי בפעולה. חזרה בתשובה היא יותר מרגשות (ראו. שניה אל הקורניתים ז 8-11). חייבת להיות תוצאה של שינוי אורח החיים. ראו הערה מלאה במתי ד 17.

יא 21, 23 "אלו" זהו משפט תנאי מדרגה שנייה אשר נקרא "בניגוד לעובדה", הצהרה שקרית נעשית כדי להראות את ההנחה השקרית הנמשכת ממנה.

יא 21 "כורזין" זה מראה את הידע המוגבל שלנו על מעשיו של ישוע, כיוון שאין לנו תיעוד של בשורה לגבי הניסים של ישוע בעיירה הזו. אנחנו חייבים לזכור שהבשורות בחרו אמיתות תאולוגיות כדי לגלות את ישוע לקהל נבחר (יהודים, רומאים, גויים), ולא כהיסטוריות מערביות (ראו. יוחנן כ 30-31).

☐ "בית צידה" היו שתי בית צידות. אחת הייתה קרובה לכפר נחום והשנייה איפה שזרם נהר הירדן בכינרת.

☐ "אלו" זהו משפט תנאי מדרגה שנייה, ראו הערה במתי יא 23.

☐ "צור ובצידון" צור וצידון היו אומות חוטאות ומלאות גאווה מסוג תנכי. המשפט הנמצא במתי יא 23 מקשר זאת עם ישעיהו יד 13-15 ויחזקאל כח 12-16. בפסוקים הללו הגאווה של מלכי בבל וצור שומשו כדוגמאות עבור גאוותו של השטן.

☐ "בשק ואפר" בהקשר כאן זה יכול להתייחס לסימן של חרטה (ראו. יונה ג 5-8).

נושא מיוחד: מנהגי אבל

SPECIAL TOPIC GRIEVING RITES

הישראלים הביעו את צערם על מותו של אהוב ובעקבות חזרה אישית בתשובה או פשעים קולקטיביים במספר דרכים:

1. קרעו את הגלימה החיצונית, ברא' לז 29, 34; מד 13; שופ' יא 35; שמ"ב א 11; ג 31; מל"א כא 27; איוב א 20)
2. שמו על עצמם שק, ברא' לז 34; שמ"ב ג 31; מל"א כא 27; ירמ' מח 37
3. הורידו את הנעליים, שמ"ב טו 30; ישע' כ 3
4. הניחו ידיים על הראש, שמ"ב יג 19; ירמ' ב 37
5. שמו אבק על הראש, יהושע ז 6; שמ"א ד 12; נחמ' ט 1
6. ישבו על האדמה, איכה ב 10; יחז' כו 16 (שכבו על האדמה, שמ"ב יב 16); ישע' מז 1
7. היכו על החזה, שמ"א כה 1; שמ"ב יא 26; נחמ' ב 7
8. להתאבל, א שמואל כה 1; ב שמואל יא 26
9. חתכו את הגוף, דבר' יד 1; ירמ' טז 6; מח 37
10. צמו, שמ"ב יב 16, 22; מל"א כא 27
11. קוננו קינה, שמ"ב א 17; ג 31; דהי"ב לה 25
12. קרחות (תלשו או גלחו את השיער), ירמ' מח 37
13. קיצצו את הזקן, ירמ' מח 37
14. כיסו את הראש או הפנים, שמ"ב טו 30; יט 4
אלה היו סימנים חיצוניים של רגשות פנימיים.

יא 22 ישנם רמות של תגמול ועונש על בסיס כמות האור אשר השומעים נחשפים אליה (ראו. לוקס יב 47, 48; מתי י 15). ראו נושא מיוחד במתי ה 12.

יא 23 "ואת, כפר נחום, האם לשמים תעלי?" המבנה הדקדוקי הזה מצפה לתשובה של "לא". זה יכול להיות אזכור לישעיהו יד 13-14 ויחזקאל כב 2, 5-6, 17, אשר מגדילים את הגאווה של מלכי בבל וצור.

■ "אֵל שְׂאוּל תִּרְדִּי" זה יכול להיות אזכור לישעיהו יד 15 או יחזקאל כו 20; כח 8; לא 14; לב 18, 24. זה התייחס לעולם המתים (ראו. לוקס טז 23) בעברית *Sheol* שאול. על פי הרבנים, ישנו אזכור של צדיקים, שנקרא *Paradisae* גן עדן וחלק לרשעים, שנקרא *Tartarus* טרטרוס. זה יכול להיות נכון. המילים של ישוע לאחד הפושעים שנצלבו יחד אתו בלוקס כג 43 נראות כרמיזה לחלק צדיק בשאול מפני שישוע לא חזר לשמים עד חג השבועות. בתחיתו של ישוע מהמתים הוא לקח את החלק הצדיק של השאול (*Sheol*) להיות איתו. לכן, שאול יכול עכשיו להגיד בשנייה אל הקורינתים ה 8 שלהיות נעדר מהגוף הוא להיות נוכח עם האדון. הזהירו לא לשלב בין הקונספטים של *Hades* שאול ושל *Gehenna*. הם שונים בברית החדשה. ראו [נושא מיוחד: היכן המתים?](#) במתי ה 22.

■ "אלו" זהו משפט תנאי מדרגה שנייה אשר נקרא "בניגוד לעובדה" (כפי שהיה מתי יא 21). אז זה אמור להיות מתורגם, "אם ניסים התרחשו בסדום, אשר התרחשו בכם (אבל הם לא), אז המקום היה נשאר עד היום הזה, (הוא לא)".

יא 24 "אֶרֶץ סְדוּם" המילה "ארץ" יכולה להיות הביטוי בארמית ל"העיר". ארכאולוגים מודרניים מאמינים שהעיר התנכית הזאת ממוקמת בסוף החלק הדרומי של ים המלח.

מתי יא 25-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁵ בעת ההיא אמר ישוע: "מוֹדָה אֲנִי לָךְ, אָבִי, אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כִּי הִסְתַּרְתָּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִן הַחֲכָמִים וְהַנְּבוֹנִים וְגִלִּיתָם לְעוֹלָלִים. ²⁶ כֵּן, אָבִי, שֶׁהָרִי כָּךְ הָיָה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. ²⁷ הַכֹּל נִמְסַר לִי מֵאֵת אָבִי וְאֵין אִישׁ מִכִּיר אֶת הַבֵּן, זֹלָתִי הָאָבִי; אֵף אֵין אִישׁ מִכִּיר אֶת הָאָבִי, זֹלָתִי הַבֵּן וְכָל מִי שֶׁהֵבֵן רוּצָה לְגַלּוֹת לוֹ.

יא 25 בלוקס י 21 המילים הללו של ישוע נאמרו אחרי חזרתם של השבעים מהמשימה. זכרו שהבשורות לא בהכרח בסדר כרונולוגי! ראו את *How To Read the Bible For All Its Worth*, Gordon Fee and Douglas Stuart, עמודים 127-148.

❶ **"מוֹדָה אֲנִי לְךָ"** המושג המורכב הזה בהקשר כאן מתכוון לעשות הכרזה גלויה (ראו. מתי ג 6; פיליפים ב 11), להלל, או לחגוג. אותו המושג היווני תירגם את המושג העברי ל"מהלל" בתרגום השבעים. התרגום בארמית התכוון אולי ל"מסכים בגלוי".

❷ **"אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ"** זה ניב עברי עבור בריאה פיזית. זה מכריז על אלוהים כיוצר של כל הדברים. מעניין שיוחן, יוחן א 3, 10; שאול, ראשונה אל הקורינתים א 16; והמחבר של אל העברים, עברים א 2; ב 10, מכריזים שישוע הוא הסוכן של האב בבריאה.

❸ **"כִּי הִסְתַּרְתָּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִן הַחֲכָמִים וְהַנְּבוֹנִים וְגִלִּיתָם לְעוֹלָלִים"** זהו ניב שמי המתכוון לדברים שכל בני האדם, לא רק הדתיים או האליטה של העולם, יכולים לדעת על אלוהים. "עוללים" התייחס למאמינים חדשים (ראו. מתי יח 6). זה עדיין מפתיע שמנהיגי הדת היהודית אשר ידעו את התנ"ך לא זיהו את ישוע ושמם את אמונתם בו (ראו. רומים ט). ישעיהו נ 5 חייב לקרות לפני שהתוצאה של החטא (ישעיהו ו 9-10) יכולה להתהפך!

יא 26 **"שְׁהֵרִי כִּךָ הִיָּה רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ"** זה ניב בעברית עבור "זה היה רצון אלוהים" (ראו. לוקס י 21).

יא 27 **"הַכֹּל נִמְסַר לִי מֵאֵת אָבִי"** זה היה אישור חזק על ההבנה העצמית של ישוע ומוכן של סמכות ייחודית אשר ניתנה לו מאד מוקדם בשירות שלו (ראו. מתי כח 18; יוחן ג 35; יג 3; אפסים א 20-22; קולוסים א 16-19; ב 10 וראשונה לפטרוס ג 22). ישוע מצהיר הצהרות חזקות בנוגע לעצמו (יוחן י 18-1; יד 24). הוא לא יכול להיות מורה גדול, גאון דתי! הוא או הבן של אלוהים בהתגלמותו או משוגע או שקרן! אין אמצע כאן! הברית החדשה נכונה או שהמשיחיות היא שקר (ראו. ראשונה אל הקורינתים טו 15-19). אתם חייבים להחליט! הפסוק הזה נשמע כמו הבשורה על פי יוחן (ראו. יוחן ג 35; י 15; יג 3; יז 2). אך עדיין אותה האמת חוזרת במתי כח 18.

❹ **"אֵף אֵין אִישׁ מְכִיר אֶת הָאֵב"** המושג המועצם "מכיר", המושג פעמיים, מתכוון להכרה מלאה, שלמה ואישית (*epiginoskō*). אף אחד לא מכיר את האב חוץ מהבן (ראו. יוחן א 18; יז 25; ראשונה ליוחן ה 12-1).

❺ **"וְכָל מִי שֶׁהֵבֵן רוּצָה לְגִלּוֹת לוֹ"** זהו לא טקסט הוכחה עבור כך שישוע בוחר מישהו ואחרים לא. פסוק 28 מראה שאלוהים, על ידי בחירתו במשיח, בוחר בכל בני האדם (ראו. יוחן ג 16; ד 42; ראשונה לטימותאוס ב 4; טיטוס ב 11; שנייה לפטרוס ג 9; ראשונה ליוחן ב 1; ד 14). זה גם מכריז על כך שישוע הוא ההתגלות האולטימטיבית של האל הנצחי ובלתי נראה (ראו. יוחן א 1, 18; קולוסים א 15; עברים א 3). הוא הדרך היחידה (1) להכיר את האב (ראו. יוחן א 18; ג 11) ו- (2) אל האב (ראו. י 9-1; יד 6; מעשי השליחים ד 12; ראשונה לטימותאוס ב 5)!

מתי יא 28-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁸ בואו אלי כל העמלים והעמוסים (תהילים לח' ה') ואני אמציא לכם מנוחה. ²⁹ קחו עליכם את עלי ולמדו ממני, כי ענו אני ונמוך רוח; (זכריה ט' ט') תמצאו מרגוע לנפשותיכם, ³⁰ כי עלי נעים וקל משאי."

יא 28-30 הפסוקים האלו ייחודיים למתי. פסוק 28 מכריז על דוקטרינה של צדק, בעוד שפסוק 29 מכריז על קידוש מתקדם.

נושא מיוחד: התקדשות SPECIAL TOPIC: SANCTIFICATION

הברית החדשה מכריזה כי כאשר חוטאים באים לישוע באמונה וחזרה בתשובה (ראה מרקוס א 15; מעשי השליחים ג 16, 19; כ 21), באופן מידי הם מוצדקים ומקודשים. זוהי עמדתם החדשה במשיח. הצדקה של המשיח זוכה למאמינים (ראה גלטים טו 6; רומים ד). כעת הם צדיקים וקדושים (מעשה אלוהים שקשור למשפט).

אבל הברית החדשה גם מעודדת את המאמינים לחיות חיי קדושה והתקדשות. זו גם עמדה תיאולוגית בעבודה שהמשיח עשה וגם קריאה לחיות חיים בצלם המשיח ביום יום. כמו שהישועה מצד אחד היא מתנה מאלוהים אבל מצד שני היא דורשת אורח חיים בצלם המשיח, כך גם התקדשות.

אורח חיים בצלם המשיח

תגובה ראשונית

הומים ו 19	מעשי שליחים כו 18
ב קורנתים ז 1	הומים טו 16
אפסים א 4; ב 10	א קורנתים א 2-3; ו 11
א תסלוניקים ג 13; ד 3,7-4; ה 2	ב תסלוניקים ב 13
א טימותיאוס ב 15	עברים ב 11; י 10,14; יג 12
ב טימותיאוס ב 21	ב פטרוס א 2
א פטרוס א 15-16	
עברים יב 14	

יא **28 "בואו אלי"** "בואו" הינו תואר הפועל המשמש כציווי אאוריסטי פעיל. זה מדגיש על תגובה מיידית של אמונה בישוע עצמו ומסר הברית החדשה הקיצוני שלו. שימו לב שהדגש היה על מערכת יחסים אישית, לא על תוכן דוקטרינה או טקס בלבד. אותה האמת חזרה על עצמה לעיתים במהלך הבשורה של יוחנן.

☐ **"העמלים"** זהו צורת בינוני סביל מושלם. שני המושגים הללו קשורים תרבותית להתחייבויות הכבדות של היהדות הרבנית (ראו. מעשי השליחים טו 10). אותו הרעיון מבטא על ידי הניב בעברית "עול" (ראו. מתי יא 29, 30; מתי כג 4; לוקס יא 46). זה גם שומש בצורה מטאפורית עבור המסורת שבעל פה של היהודים (תלמוד), אשר הפכה לנטל כה רב שהיא הפרידה את האנושות מאלוהים במקום לקרב אותם אליו. יהדות הפכה להיות מחסום במקום גשר! לברית החדשה בישוע יש דרישות כמו בברית הישנה. יחד עם זאת, הם לא מביאים אותנו קרוב יותר לאלוהים והופכים אותנו למקובלים. הם הופכים לתוצאה הטבעית של להכיר אותו במשיח. אלוהים עדיין רוצה אנשים צדיקים אשר משקפים את הדמות שלו לעולם. אני בדרך כלל מצהיר את דרישות הברית החדשה כ-

1. חזרה בתשובה
2. אמונה
3. ציות
4. התמדה

☐ **"ואני אמציא לכם מנוחה"** זהו מבנה דקדוקי של דגש. ישוע אמר "אני, בעצמי, אוביל אתכם למנוחה." "מנוחה" לא התייחס לחוסר פעילות תמידית, אלא לזמן של התרענות ואימונים כדי ללכת לשירות מועיל עבור המשיח. אותו קונספט של מנוחה חוזר אחורה ליום שבת המנוחה בבראשית א. עבור דיון טוב על הדרכים השונות שהשתמשו במושג הזה בתנ"ך ראו את עברים, מתי ג' ו-ד'.

יא **29 "ולמדו"** זהו ציווי אאוריסטי פעיל. זה קשור אטימולוגית למילה "שליחים" אשר נמצאת במתי יא 1. מאמינים מחויבים ללמוד ולהתבגר.

☐ **"כי ענו אני ונמוך רוח"** אלו לא היו סגולות בעולם היווני, אבל ישוע הפך את הגישה למפתח. ענוה ונמיכות רוח הפכו למילות הקוד של מלכותו של אלוהים.

יא **30 "כי עלי נעים וקל משאי"** ישנם משימות של הברית החדשה שחייבים לבצע. אמונה וחזרה בתשובה בשמו של ישוע הן צעד ראשון; השני הוא ציות ובגרות; השלישי הוא התמדה. ישוע שינה את המטלה מלאת הנטל של הפרושים (ראו. מתי כג 4; לוקס יא 46) לחיים של הודיה ושירות בשמו (ראו. ראשונה ליוחנן ה 3).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע יוחנן המטביל הטיל ספק שישוע הוא המשיח המובטח שאמור לבוא?
2. מדוע ישוע אמר שיוחנן המטביל לא היה במלכות האלוהים החדשה?
3. איך פסוק 17 פונה לישוע וליוחנן המטביל?
4. האם יהיו רמות של עונש?
5. האם ישוע מזמין את כל האנשים לבוא אליו או רק אנשים נבחרים?
6. הגדר את המושגים "נטל" ו- "עול" ברקע הדתי/חברתי שלהם.

מתי יב

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
קטיפה של שבליים בשבת יב 8-1	ישוע הוא אדון השבת יב 8-1	ישוע וחוקי השבת יב 8-1	שאלה בעניין השבת יב 2-1 יב 8-3	קטיפה של שבליים בשבת יב 8-1
האיש עם היד היבשה יב 14-9	ריפוי בשבת יב 14-9	יב 14-9	האיש עם היד היבשה יב 10-9 יב 13-11 יב 14-13	ריפוי האיש עם היד היבשה יב 14-9
העבד הנבחר יב 21-15 (21-18)	הן עבדי יב 21-15	עבודת הריפוי יב 21-15	העבד הנבחר של אלוהים יב 21-15	ישוע הוא עבדו של יהוה יב 21-15 (21-18)
ישוע ובעל הזבוב יב 32-22	בית מפולג לא יעמוד יב 30-22	המקור לכוחו של ישוע יב 32-22	ישוע ובעל הזבוב יב 23-22 יב 24 יב 28-25 יב 29 יב 32-30	ישוע ובעל הזבוב יב 24-22 יב 28-25 יב 29 יב 32-30
	החטא שאין עליו סליחה יב 32-31			
העץ ופרותיו יב 37-33	בפריו נכר העץ יב 37-33	יב 37-33	העץ ופריו יב 35-33 יב 37-36	המילים בוגדות בלב יב 37-33
בקשה לראות אות יב 42-38	הסופרים והפרושים מבקשים לראות אות יב 42-38	בקשה לאות יב 42-38	דרישה לנס יב 38 יב 42-39	אות יונה הנביא יב 42-38
שיבת הרוח הטמאה יב 45-43	הרוח הטמאה חוזרת יב 45-43	שיבת הרוח הטמאה יב 45-43	השיבה של הרוח הטמאה יב 45-43	השיבה של הרוח הטמאה יב 45-43

בני משפחתו האמתיים של ישוע	אמו ואחיו של ישוע	משפחתו האמתית של ישוע	אמו ואחיו של ישוע מבקשים אותו	אמו ואחיו של ישוע
יב 50-46	יב 47-46	יב 50-46	יב 50-46	יב 50-46
	יב 50-48			

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'

רקע למתי יב 1-50

א. מתי יב מתאר את ההתנגדות הגדלה (ראו. מתי יא 12) של מנהיגי הדת היהודית, בייחוד הפרושים, לישוע בגלל ההפרה שלו למסורת שבעל פה (התלמוד). ישנו גם תלמוד בבלי וגם תלמוד פלסטיני. הפלסטיני מעולם לא הסתיים, אז הבבלי הפך להיות הסמכותי יותר מבין השניים.

ב. מתי יב מתקשר לפרק יא' 28-30 אשר מתאר את המסורת שבעל פה כ"נטל" ו-"עול". העול של ישוע נעים וקל ומביא מנוחה, אך החוקים הטקסיים והמשפטיים של הפרושים לא כל כך.

לימוד מילים וביטויים

מתי יב 1-8 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹ באותה העת עבר ישוע בשבת בשדה קמה; תלמידיו היו רעבים והחלו לקטף שבליים ולאכל. ² ראו זאת הפרושים ואמרו לו: "הנה תלמידך עושים מה שאסור לעשות בשבת." ³ השיב להם: "האם לא קראתם מה שעשה דוד כאשר רעב הוא והאנשים אשר אתו? (שמואל א', כא' ב'-ז') ⁴ הרי נכנס לבית האלהים ואכל את לחם הפנים שלא היה מתר לו ולאנשיו לאכל כי אם לפנהנים בלבד. (ויקרא כד' ה'-ט') ⁵ האם לא קראתם בתורה כי בשבתות מחללים הכהנים את השבת במקדש ואין עליהם אשמה? (במדבר כח' ט') ⁶ ואני אומר לכם שגדול מן המקדש נמצא כאן. ⁷ אף אלו ידעתם מה משמע 'חסד חפצתי ולא-זבח', (הושע ו' ו') לא הייתם מרשיעים את הנקיים, ⁸ שהרי בן-האדם הוא אדון השבת." (שמות טז' כט')

יב 1 "באותה העת" לעיתים המחברים של הבשורות השתמשו בציוני הזמן הללו (או באחרים) כדרך לעבור לנושא או אירוע חדש, לא מחוון זמן מוחלט (ראו. מתי יא 25; יב 1; לוקס י 21; יג 1; מעשי השליחים 20; יב 1; יט 23).

● "עבר ישוע בשבת בשדה קמה" התלמוד לימד כי כל מסע של מעל 2000 צעדים בשבת נחשב כעבודה ולכן היה אסור. זה מעניין שהקהל, יחד עם הפרושים והסופרים, עקבו אחר ישוע בשבת; לכן, הם גם היו אשמים בשבירה של חוק השבת הזה. לדיון מלא על המקור והתאולוגיה של הפרושים, ראו הערה במתי כב 15.

מחברי הבשורות היו מוכרחים לבחור אירועים והוראות מסוימות נכל הדברים שישוע אמר ועשה (ראו. יוחנן כ-31 30) כדי לחשוף את הברית החדשה ואת הדמות והמעשים המשיחיים שלו. זה כמעט נדמה שמחברים הללו בחרו את

המפגשים האלו בשבת כדי להמחיש איך ישוע התעמת והתמודד עם מנהיגי הדת, טקסים ומסורות של התלמוד. החדשות הטובות של ישוע היו שונות מלגליזם והטקסיות של המסורות היהודיות (ראו. מתי ה 21-48).

■ "שַׁבָּת"

נושא מיוחד: שבת SPECIAL TOPIC: SABBATH

משמעות מילה זו (BDB 992, KB 1409) היא "מנוחה" או "הפסקה/השבתה". היא קשורה ליום השביעי בבריאה (ראו ספר בנושא John H. Walton, *The Lost World of Genesis One*) שבו אלוהים סיים את עבודתו ונח (ראו בראשית ב 1-3). אלוהים לא נח בגלל שהיה עייף אלא בגלל (1) הבריאה הושלמה והכל היה טוב (ראו בראשית א 31) ו- (2) הוא נתן לבני האדם תבנית בשביל גם להלל וגם לנוח. אלוהים מקדש את היום השביעי בבראשית ב 2-3, ושם יהוה משתמש באותה תבנית של מנוחה גם עבור בעלי החיים (ראו שמות כג 12) וגם עבור בני האדם (בני האדם זקוקים ללוח זמנים קבוע של עבודה, מנוחה, והלל לאלוהים). יום השבת מתחיל כמו כל ימי בראשית א, בין ערב שיש לערב שבת. שך ההנחיות לשמירת השבת מוצגות בשמות (במיוחד בפרקים לה, לא, כ, טז) ובספר ויקרא (במיוחד בפרקים כג-כו). השימוש המפורט הראשון של עם ישראל ביום השבת מתואר בשמות טז 25-26 כאשר העם אסף את המן. לאחר מכן יום השבת נכנס ל"עשרת הדיברות" (ראו שמות כ 8-11; דברים ה 12-15). זו דוגמה אחת להבדל קטן בין עשרות הדיברות בשמות כ לעשרות הדיברות בדברים ה. ספר דברים מכין את עם ישראל לחיים החקלאיים בארץ כנען.

הפרושים לקחו את המצוות מהתורה, פירושו אותן (כלומר המוסרת שבעל פה) והוסיפו המון מצוות וחוקים חדשים לפי דעתם. לעתים ישוע בכוונה חולל ניסים בניגוד לחוקים של התורה שבעל פה וזאת על מנת ליצור שיח תיאולוגי עם הפרושים (למשל מתי יב). ישוע לא זלזל או ביטל את השבת, אלא הוא דחה את הלגליזם, צדקה-עצמית, וחוסר אהבתם של הפרושים (ראו מרקוס ב 27-28).

הקהילה הקדומה עשתה הלל גם בשבת וגם ביום ראשון (כלומר, יום ראשון, יום התחייה, ראו יוחנן כ 19,1; מעשי שליחים כ 7; א"ק טז 2). בית הכנסת פנה אל התנועה המשיחית שהלכה וגדלה בדרישה לדחות את ישוע כמשיח (כלומר The Eighteen Benedictions). בשלב זה (בערך בשנת 70 לספירה) המשיחיים התחילו לעשות את האספות בימי ראשון בלבד.

■ **"וְהַחֲלוּ לְקַטֵּף שִׁבְלִים וְלֶאֱכֹל"** במצב רגיל היה זה מותר מבחינה חוקית (ראו. דברים כג 25). הבעיה הייתה שזה התרחש בשבת (ראו. שמות לד 21). משאר הבשורות אנחנו למדים שהשליחים היו רעבים. מבחינה טכנית על פי הרבנים, הם היו אשמים במספר עבירות: (1) איסוף קציר, (2) עיבוד, (3) הכנת אוכל בשבת ו- (4) כל אלו נעשו עם ללא נטילת ידיים.

יב 3 "הֲאֵם לֹא קִרְאתֶם מִה שְׁעֵשָׂה דָּוִד כְּאִשֶּׁר רָעַב" המשפט של ישוע מכריז על ההשראה של התנ"ך (ראו. מתי ה 17-19). לאירוע היסטורי ראו שמואל א כא' 1.

יב 4 "בֵּית הָאֱלֹהִים" פסוק 4 הינו אזכור היסטורי לסוכת ההלל (ראו. שמות כה'-ל') בימיו המוקדמים של דויד. אך זה כנראה גם מתקשר לבית המקדש שבנה שלמה מאוחר יותר (ראו. מתי יב 6). יהוה מבחינה סמלית שהה בין הכנפיים של הכרובים מעל ארון הברית. בראשית א' יכול להיות בית המקדש הקוסמי של יהוה (ראו John L. Walton, *The Lost World of Genesis One*).

NASB	"הלחם המקודש"
NKJV	"לחם הפנים"
NRSV	"לחם ההבטחה"
TEV	"הלחם שהוקרב לאלוהים"
NJB	"ככרות המנחה"

זה התייחס ל"לחם הפנים" או "לחם הנוכחות" אשר הונח על השולחן באזור הקדוש של הסוכה ובהמשך בבית המקדש (כל אחד שקל מעל 5 קילוגרם). זה כנראה סימל את האספקה והדאגה של אלוהים לעם שלו, לא מזון ליהוה! זה היה ללא שמרים אשר קישר חזרה לשמות (ראו. בראשית טו 12-21). הם הפכו למזון הבלעדי השבועי של הכוהנים

(ראו. ויקרא כד 5-9; שמות כה 30). שתיים עשרה הכיכרות הללו הוחלפו כל שבוע. למרות זאת, תחת התנאים המיוחדים של שמואל א כא', לדויד היה מותר לאכול אותם.

יב 5 "בַּשְּׁבֻתוֹת מַחְלִילִים הַכֹּהֲנִים אֶת הַשְּׁבֻת בַּמִּקְדָּשׁ וְאֵין עֲלֵיהֶם אֲשָׁמָה" שבת היה יום עבודה עבור הכוהנים (ראו. במדבר כח 9-10). שם הפועל "מחללים" הוא פשוטו כמשמעו "מתייחסים כפשוטו". זה נמצא רק כאן ובמעשי השליחים כד 6. התורה של כינוי הגוף נמצאת בראשונה לטימותיאוס א 9.

יב 6 "וְאֵין אוֹמֵר לְכֶם שְׂגָדוֹל מִן הַמִּקְדָּשׁ נִמְצָא כָּאֵן" בחלק מכתבי היד יש הזכרי "מישהו" (ראו. תרגום NKJV), אך הגרסה העתיקה הכי מאומתת היא ללא מין, "משהו" (ראו. JB, TEV, NRSV, NASB). נראה כי זה מתייחס למלכות אלוהים, התייחסות משיחית מוסתרת (ראו. מתי יב 28, 41-42). זה בטוח היה הצהרה מזעזעת עבור היהודים הללו. ישוע היה גדול יותר מ-:

1. בית המקדש, מתי יב 6
2. יונה, מתי יב 41
3. שלמה, מתי יב 42
4. יעקב, יוחנן ד 12
5. יוחנן המטביל, יוחנן ה 36
6. אברהם, יוחנן ח 53
7. המקרא, מתי ה 48-21; מרקוס ז 18-19

יב 7 "אֲךָ אֱלוֹי יַדְעֶתֶם מַה מְשַׁמַּע" זהו משפט תנאי מדרגה שנייה הנקרא "בניגוד לעובדה". הסקה שלו היא "אילו ידעתם (אבל אתם לא), אז לא הייתם מרשיעים את החפים מפשע (אך אתם כן הרשעתם)".

☐ **"חֶסֶד חֶפְצָתִי וְלֹא-זָבַח"** זהו ציטוט מהושע ו 6. זאת הייתה דוגמה של הטפה של נביאי המאה שמונה מאות, אשר הדגישה יחס מעל טקס (ראו. מיכה ו 8-6). כדי להבהיר את הבעיה התאולוגית הזו, הכללתי את הפרשנות שלי מהושע ו 6.

"כִּי חֶסֶד חֶפְצָתִי וְלֹא-זָבַח וְדַעַת אֱלֹהִים מַעֲלֹת" אלוהים מסתכל על הלב! מניע הוא המפתח (ראו. ירמיהו ט 24)! זהו אחד מקטעי המפתח התאולוגים בספר (ראו. הושע ח 7; יא 12). "נאמנות" היא אותו הדבר כמו בהושע ו 4, אך כאן היא אהבה/נאמנות של ברית אמתית. ישוע השתמש בקונספט הזה עם הפרושים במתי ט 13; יב 7. זה לא רמז על כך שאלוהים רצה שיפסיקו לעשות זבח, אלא להיות זהירים שיהיה להם את המניע הנכון (ראו. שמואל א טו' 22; ישעיהו א 11-13; ירמיהו ז 21-23; עמוס ה 21-24; מיכה ו 8-6). לדיון טוב ראו *Hard Saying of the Bible*, עמודים 207-208, 294-295. מערכת הקורבנות הייתה דרך להראות את הרצינות של חטא והרצון של אלוהים לקבל את החוטאים לאחווה אתו. למרות זאת, ברגע שזה הפך לטקס בלי חזרה בתשובה ואמונה, זה הפך להיות פרסה, מחסום למערכת יחסים אישית-פנימית עם אלוהים.

יב 8 "שְׁהֲרִי בֶן-הָאָדָם הוּא אֲדוֹן הַשְּׁבֻת" זה כנראה היה הלם גדול עבור היהודים שעברו ברית מילה ושמרו על השבת כמעט לחלוטין (ראו. מרקוס ב 27). ישוע ממחיש את האמת הזו בפרשנויות החוזרות שלו של משה (ראו. מתי ה 48-20). כאשר אנשים מעלים כל דבר או כל אחד למקום של נאמנות אולטימטיבית במקום אלוהים עצמו (או המשיח שלו), הם הופכים לעובדי אלילים. לתואר "בן האדם" ראו הערה במתי ח 20.

מתי יב 9-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁹ הוא הלך משם ונכנס לבית הכנסת. ¹⁰ היה שם איש שִׁידו יבשה והם פנו אליו בשאלה: "האם מתר לרפא בשבת?" וזאת כדי שיוכלו להאשים אותו. ¹¹ אמר להם: "מי מכם האיש שכבש אֶחָד לוֹ וְאֵם יִפֵּל בַּשְּׁבֻת לְתוֹךְ בּוֹר לֹא יִחְזִיק בוּ יָרִים אוֹתוֹ? ¹² וְכִמָּה חֲשׂוֹב הָאָדָם יוֹתֵר מִן הַכֶּבֶשׂ! לִכֵּן מִתֵּר לַעֲשׂוֹת אֶת הַטּוֹב בַּשְּׁבֻת." ¹³ אַז אָמַר אֶל הָאִישׁ: "הוֹשֵׁט יָדְךָ!" הוּא הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ וְאִמְנָם שָׁבָה וְהִיתָה בְּרִיאָה כְּמוֹ הַשְּׁנִיָּה. ¹⁴ יָצְאוּ הַפְּרוּשִׁים וְטָכְסוּ עֲצָה לְהַכְחִיד אֶת יֵשׁוּעַ.

יב 10 "האם מתר לרפא בשבת?" אף פעם לא התמודדו עם השאלה הזאת בתנ"ך, אך בסופו האולטימיה של השבת הפכה לחלק מהמסורת שבעל פה שעל פיה הרבנים פירשו את טקסי התנ"ך (לרפא אדם רק כדי להציל חיים). ההתמקדות הייתה על חוקי בני האדם (ראו. ישעיהו כט 13), לא הצורך האנושי!

❑ **"הִיָּה שָׁם אִישׁ שְׂיָדוֹ יְבִשָּׁה"** מהספרים החיצוניים לתנ"ך "הבשורה מאת העברים" אנחנו לומדים את המסורת שהאדם הזה היה בנאי ושירו הימנית הייתה זו שהייתה יבשה. לכן הוא לא היה יכול לעבוד.

יב 11 "כָּבֵשׁ" זאת אחת מהרבה דוגמאות היכן שהמסורת שבעל פה הפכה להיות נטל מאשר שמחה. כבשים הפכו ליותר יקרי ערך מבני אדם (ראו. מתי יב 12).

❑ **"אֵם"** זהו משפט תנאי מדרגה שלישית אשר מציין פעולה אפשרית.

יב 12 ישוע משתמש בפורמט שאלה/תשובה כדי לקיים דו-שיח עם קוראי התיגר שלו (ראו. מתי ט 5; יב 12; כא 25; אפילו התלמידים, מרקוס ח 17-18).

❑ **" וְטָכְסוּ עֵצָה לְהַכְחִיד אֶת יֵשׁוּעַ "** המנהיגים הללו ראו את עצמם בתור המגנים של יהוה! זה מדהים שמנהיגי הדת לא ראו שום סתירה בתכנון מראש לרצח בהשוואה לטקס האמור ושבירת השבת של ישוע (ראו. מתי כו 4; לוקס ו 11; יוחנן יא 53).

מתי יב 15-21 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁵ יֵשׁוּעַ יָדַע אֶת זֹאת וְהִתְרַחַק מֵשָׁם, אֲךָ רַבִּים הִלְכוּ אַחֲרָיו. הוּא רָפָא אֶת כָּל־מִי וְהִזְהִיר אוֹתָם שֶׁלֹּא יִגְלוּ אוֹתוֹ, ¹⁷ לְמַעַן יִתְקַיֵּם מֵה שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִי יֵשַׁעְיָהוּ הַנְּבִיא:
¹⁸ "הֵן עַבְדִּי אֶתְמַךְ-בּוֹ, בְּחִירִי רִצְתָה נַפְשִׁי. נִתַּתִּי רוּחִי עָלָיו, מִשְׁפָּט לְגוֹיִם יוֹצִיא; ¹⁹ לֹא יִצְעַק וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא-יִשְׁמִיעַ בְּחוּץ קוֹלוֹ. ²⁰ קִנְיָה רְצוּץ לֹא יִשְׁבּוֹר וּפְשֵׁתָה כֹּהֵה לֹא יִכְבְּנָה, ²¹ עַד יוֹצִיא לְנִצְחוֹן מִשְׁפָּט; וְלִשְׁמוֹ גּוֹיִם יִחַלּוּ." (ישעיהו מב' א'-ד')

יב 15 "יָדַע אֶת זֹאת" קשה לוודא את המקור לידע של ישוע

1. שמע זאת מהצד
2. ידע את לב האדם
3. יודע על ידי הרוח

השאלה הזאת לא יכולה לקבל תשובה בגלל הייחודיות בשילוב האדם עם השמימי של ישוע (התגלמות).

❑ **"הוּא רָפָא אֶת כָּל־מִי"** יש עצמה רבה, חמלה והתממשות של נבואת התנ"ך המתבטאת במשפט הזה. ישוע דאג לאנשים, כל האנשים. חייבים לזכור שרפואה פיזית, אפילו גירוש שדים, לא בצורה אוטומטית עירבה שיקום רוחני או ישועה.

הפסוקים שמדברים על שירות הרפואה של ישוע מבטאים את היקף שלו בהרבה דרכים.

1. לפעמים הם אומרים "כולם" (ראו. מתי ח 16; יב 15; לוקס ד 40; מעשי השליחים י 38)
2. לפעמים הם אומרים כל "סוג", לא כל "אחד" (ראו. מתי ד 23; ט 23).
3. לפעמים הם אומרים "רבים" ולא "כולם" (ראו. מרקוס א 34; ג 10; לוקס ז 21)
4. לעתים הם רומזים שהוא ריפא את כולם (ראו. מתי יד 14; טו 30; יט 2; כא 14)

יב 16 "וְהִזְהִיר אוֹתָם שֶׁלֹּא יִגְלוּ אוֹתוֹ" זה מתקשר לסוד המשיחי (במיוחד בבשורה של לוקס). ישוע הפציר באנשים לא לחלוק את הניסים שלו, אלא לחלוק את המסר שלו אשר היה עדיין בתהליך. הבשורה עדיין לא הסתיימה. הסוד המשיחי הזה היה נושא מצוי בבשורות (ראו. מתי ח 4; ט 30; יז 9; מרקוס א 44; ג 12; ה 43; ז 36; ח 30; ט 9; לוקס ד 41; ח 56; ט 21). ישוע לא רצה שיכירו אותו סתם בתור מרפא שעובר ממקום למקום!

יב 17 "יֵשַׁעְיָהוּ הַנְּבִיא" פסוקים 18-21 הינם ציטוט מיסעיהו מב 1. זה לא מדויק עוקב אחר תרגום המסורה עברי או תרגום השבעים היווני. זה הראה בבירור את המודעות המשיחית של ישוע.

יב 18-21 זהו ציטוט מיסעיהו מב 1-4 (לא מתרגום השבעים), אשר הוא אחד מ"שירי עבד ה'" של ישעיהו.

שימו לב כיצד המאפיינים של האחד שבא מוצגים בישוע.

1. נקרא
א. עבדי (יהוה)
ב. אתמוך-בו
ג. בחירי
ד. בחירי רצתה נפשי (יהוה)
2. רוח יהוה עליו
3. משפט לגויים יוציא
4. מאפיינים אישיים
א. לא יצעק
ב. לא ישא
ג. לא ישמיע בחוץ קולו
5. מעשים אישיים
א. קנה רצוץ לא ישבור
ב. פשתה כהה לא יכבנה
ג. עד יוציא לניצחון משפט
ד. לשמו גויים ייחלו

יב 18 "עבדי" זהו תואר כבוד מיוחד (ראו. מעשי השליחים ג 13) אשר השתמשו בו עבור משה, יהושוע ודויד בתנ"ך. בגלל השירים המיוחדים בישיעהו מב 9-1; מט 7-1; נ 4-11; נב 53 – נג 12, הנקראים "שירי עבד ה'", זה קיבל קונטציות משיחיות. האלמנט המשיחי הזה מגיע לפסגה בישיעהו נב 13 – נב 12, "העבד הסובל". היהודים בימיו של ישוע לא ציפו למשיח סובל אלא למשיח מחוזק על טבעית צבאי. זה מסביר מדוע המנהיגים היהודים לא קיבלו את הבשורה של ישוע (אפילו יוחנן המטביל לא הבין, ראו מתי יא 3). היהודים תמיד הבינו את שירי עבד ה' כהתייחסות לאומת ישראל ושזה בהחלט נכון (ראו. ישעיהו מא 8; מב 1, 19; מג 10; מט 3-6). למרות זאת השירים הללו הם ייחודיים עבור ישראלי אחד מושלם וצדיק (ראו. ישעיהו נב 14 (תרגום השבעים), טו (תרגום השבעים); נג 1-12). ישראל נכשלה (ראו. ישעיהו מב 19; נג 8) במטלה העולמית שלה (ראו. בראשית יב 3; שמות יט 5-6) בגלל ההפרות המתמשכות שלה של ברית משה (ראו. ויקרא כו; דברים כז-כח). לכן, במקום ברכה, כל מה שהעולם ראה היה דין אלוהים. לכן, יהוה עצמו היה צריך לחוקק ברית חדשה המתמקדת על מעשים ונאמנות (ראו. יחזקאל לו 22-38).

❑ **"בחירי רצתה נפשי"** המשפט הזה גם שומש בעת הטבילה והשינוי צורה של ישוע (ראו. מתי ג 17; יז 5). האב היה מרוצה מהשירות של הבן. התואר הזה משלב דגש מלכותי של תהלים ב' ואת העובד הסובל של ישעיהו מ'נג'. השימוש במילה "נפש" כדי לתאר את אלוהים הינו מטאפורה כדי לבטא שהוא ישות חיה (ראו. עברים י 38). התיאור הזה של אלוהים במושגים של בני אדם נקרא האנשה. ראו נושא מיוחד במתי ו 4.

❑ **"נתתי רוחי עליו"** האם אתם רואים את שלושת הגופים בשילוש (ראו נושא מיוחד במתי ג 17) בציטוט מישיעהו מב 17?

נושא מיוחד: ישוע והרוח

SPECIAL TOPIC: JESUS AND THE SPIRIT

ישנה נזילות בין עבודת הרוח לעבודת הבן. G. Campbell Morgan אמר שהשם הכי טוב לרוח הוא "ישוע האחר" (אף על פי כן, הם ישויות נפרדות ונצחיות). להלן משוואה מתארית של העבודה והתארים של הבן והרוח.

1. הרוח נקראת "רוח ישוע" או ביטויים דומים (השוו לרומ' ח 9; קור' ב ג 17; גלט' ד 6; פטר' א א 11).
2. שניהם נקראים באותם מונחים
א. "אמת"
(1) ישוע (יוח' יד 6)
(2) הרוח (יוח' יד 17; טז 13)
- ב. "מליץ"
(1) ישוע (יוח' א ב 1)
(2) הרוח (יוח' יד 16, 26; טו 26; טז 7)

ג. "קדוש"
1) ישוע (מרק' א 24; לוקס א 35; מה"ש ג 14; ד 24, 30)
2) הרוח (לוקס א 35; ד 34)
3. שניהם שוכנים בתוך מאמינים
א. ישוע (מתי כח 20; יוח' יד 20, 23; טו 4-5; רומ' ח 10; קור' ב יג 5; גלט' ב 20; אפס' ג 17; קול' א 27)
ב. הרוח (יוח' יד 16-17; רומ' ח 9, 11; קור' א ג 16; ו 19; טימ"ב א 14)
ג. האב (יוח' יד 23; קור' ב ו 16)
4. המשמיה של הרוח היא להעיד על ישוע (ראה יוחנן טו 29; טז 13-15)

יב 18, 21 "משפט לגוים יוציא... ולשמו גוים יחלו" ההצהרה שהמלכות פתוחה לכל גויים שיאמינו הייתה מזעזעת עבור היהודים (ראו. ישעיהו ב 1-4; מה 22; מט 6; ס 3; סו 18, 23; ראו את הצהרתו של שאול באפסים ב 11 – ג 13).

יב 19 "לא יצעק ולא ישא" זה תיאר את הצורה של שירותו של ישוע לפני השליטים של פלסטין (ראו. ישעיהו נג 7) כמו פילטוס והורדוס.

יב 20 "קנה רצוץ לא ישבור ופשתה כהה לא יכבנה, עד יוציא לנצחון משפט" זה יכול להתכוון ש- (1) ישוע התייחס לחוטאים בעדינות או (2) מלכותו של ישוע נראתה כה חלשה וקטנה, אך עדיין היא תמלא את הארץ בשמחה (ראו. מתי יג 31-32).

יב 21 "לשמו" ראו נושא מיוחד במתי יח 20.

■ **"יחלו"** זה באופן מפתיע המקרה היחיד שימוש במילה "יחלו" (תקווה) במתי ואפילו כאן בציטוט התנכי מישיעיהו מב 4. זה כן מופיע שלושה פעמים בלוקס (ראו. לוקס ו 34; כג 8; כד 21). המילה הופכת להיות מצוין אסכטולוגי במכתבים של שאול, הוא משתמש בה תשע עשרה פעם.

נושא מיוחד: תקווה (elpis, בכתביו של שאול) SPECIAL TOPIC: HOPE (elpis, in Paul)

שאול השתמש במונח זה לעתים קרובות במספר מובנים שהיו קשורים זה לזה. לעתים קרובות בהקשר של השלמת אמונתו של המאמין (למשל, א"ט מ א 1). המונח מתבטא בכבוד, חיי נצח, ישועה, וביאה שנייה, וכו'. התקווה היא ודאית, אך יסוד הזמן הוא בעתיד ולא ידוע. התקווה קשורה עתים קרובות ל "אמונה" ו- "אהבה" (ראו א"קר יג 13; א"תס א 3; ב"תס ב 16). רשימה חלקית של חלק מהשימושים של שאול במונח:

1. הביאה השנייה, גלטים ה 5; אפסים א 18; ד 4; טיטוס ב 13
2. ישוע הוא תקוותנו, א"ט מ א 1 (אלוהים תקוותנו, א"ט מ ה 5; א"פט ג 5)
3. המאמין צריך לתת את עצמו לאלוהים, קולוסים א 22-23; א"תס ב 19
4. התקווה בגן עדן, קולוסים א 5
5. ביטחון בבשורה, קולוסים א 23; א"תס ב 19
6. ישועה, קולוסים א 5; א"תס ד 13; ה 8
7. כבוד אלוהים, רומים ה 2; ב"קר ג 12; קולוסים א 27
8. ישועת הגויים על ידי ישוע, קולוסים א 27
9. ביטחון הישועה, א"תס ה 8
10. חיי נצח, טיטוס א 2; ג 7
11. תוצאות של בגרות רוחנית, רומים ה 2-5
12. גאולה של כל הברואה, רומים ח 20-22
13. השלמת האימוץ, רומים ח 23-25
14. תואר לאלוהים, רומים טו 13
15. רוצנו של שאול עבור המאמינים, ב"קר א 7
16. הברית הישנה כמדריך עבור מאמיני הברית החדשה, רומים טו 4

מתי יב 22-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²²אֵז הוּבָא אֵלָיו אִישׁ אַחַז שֶׁד וְהוּא עוֹר וְאֵלֶם. יִשׁוּעַ רָפָא אוֹתוֹ וְהָאֵלֶם דָּבַר וְגַם רָאָה. (ישעיהו לה' ה'ו')
²³הַשְׁתַּמְמִי כָּל הַמוֹנֵי הָעָם וְאָמְרוּ: "הָאֵם לֹא זֶה בֶּן-דָּוִד?"²⁴כְּשֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת הַפְּרוּשִׁים אָמְרוּ: "זֶה אֵינְנוּ מְגַרֵּשׁ אֶת הַשָּׂדִים אֲלָא בְּעֶזְרַת בַּעַל-זְבוּל שֶׁר הַשָּׂדִים."

יב 22 זה היה אחד מאותות משיחיות (ראו. ישעיהו כט 18; לה 5; מב 7, 16; מתי ט 27-31; יב 22; טו 30; כא 14). ישראל עצמה הייתה צריכה את השירות הרפואי הזה (ראו. ישעיהו ו 9-10 ומב 18-22). זה היה אות שהם סרבו לראות!

יב 23 "האם לא זה בן-דוד?" ביוונית, השאלה הזאת מצפה לתשובה של "לא", אך עם האפשרות שאולי היא כן נכונה. המושג "בן דוד" היה תואר משיחי משמאל ב'ז'. זה שומש לעיתים קרובות על ידי מתי (ראו. מתי א 1; ט 27; יב 23; טו 22; כ 30-31; כא 9, 15; כב 42; שימו לב גם להתגלות ג 7; ה 5; כב 16).

יב 24 "כְּשֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת הַפְּרוּשִׁים אָמְרוּ" זהו המהות של חטא בלתי נסלח, ייחוס עבודתו של אלוהים לשטן ולקרוא למה שאמת, שקר ומה שאור, חושך. הפרושים לא יכלו להכחיש את מעשיו המופלאים של ישוע אז הם ייחסו אותם לכוחו העל טבעי של השטן (ראו. מתי ט 32-34; מרקוס ג 22-30; לוקס יא 14-26).

■ "בעל-זבול" זה התייחס לבעל (אל כנעני של הפוריות) של עיר זבול (ראו. מלכים ב א'). היהודים שינו מעט את השם לבעל של זבול אשר התכוון "אדון הזבל" או "אדון הזבובים". המילה הזאת מאותת שונה בטקסטים העתיקים. זבול הוא בתרגום הוולגטה הלטינית והפשיטתא, בעוד שהמושג זבוב נמצא בכל כתבי היד היוונים. זה היה התואר של השטן. ביהדות מאוחרת יותר, זבול היה שליט השדים.

מתי יב 25-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁵הוֹאִיל וַיֵּדַע אֶת מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם אָמַר לָהֶם: (תהילים קלט' ד) "כָּל מַמְלָכָה הַמְּפֹלָגַת בְּתוֹךְ עַצְמָהּ סוֹפָה שֶׁהִיא נִחְרָבַת, וְכָל עִיר אִו בֵּית הַמְּפֹלָגִים בְּתוֹךְ עַצְמָם לֹא יִחְזִיקוּ מֵעַמְד." ²⁶אֵם הַשָּׂטָן מְגַרֵּשׁ אֶת הַשָּׂטָן, כִּי אֵז הַתְּפֹלֵג בְּתוֹךְ עַצְמוֹ וְאִיךָ תַעֲמַד מִמְּלַכְתּוֹ? ²⁷וְאֵם אֲנִי מְגַרֵּשׁ אֶת הַשָּׂדִים בְּעֶזְרַת בַּעַל-זְבוּל, בְּעֶזְרַת מֵי מְגַרֵּשִׁים אוֹתָם בְּנִיכֶם? לָכֵן הֵם יֵהִיוּ שׁוֹפְטִיכֶם. ²⁸אֲךָ אֵם עַל-יְדֵי רוּחַ אֱלֹהִים אֲנִי מְגַרֵּשׁ אֶת הַשָּׂדִים, כִּי אֵז הַגִּיעָה אֵלֵיכֶם מַלְכוּת הָאֱלֹהִים. ²⁹אוֹ אִיךָ יוֹכֵל אִישׁ לְהַכְנִס לְבֵיתוֹ שֶׁל גִּבּוֹר וְלִטֹּל אֶת כְּלָיו אֵם לֹא יִכְפַּת תַּחֲלָה אֶת הַגִּבּוֹר? רַק אַחֲרֵי כֵן יִבֹּז אֶת בֵּיתוֹ. ³⁰מֵי שְׂאִינְנוֹ אֶתִּי נִגְדֵי הוּא, וּמֵי שְׂאִינְנוֹ אוֹסֵף אֶתִּי -- מִפְּזָר.

יב 25-32 ישוע השתמש בטיעון לוגי ואנליטי כדי להראות כמה מגוחכת הייתה הטענה של הפרושים (ראו. מרקוס ג 23-27; לוקס יא 17-22). היו ארבע דוגמאות בהן השתמשו: (1) מתי יב 25; (2) מתי יב 27; (3) מתי יב 28; ו- (4) מתי יב 29. ישנה סדרה של משפטי תנאי מדרגה ראשונה, אשר בדרך כלל מתיימרים להיות נכונים מנקודת מבטו של המחבר או עבור המטרות הספרותיות שלו, אך כאן הם כולם שקריים (מתי יב 26-27). למרות זאת, משפט התנאי מדרגה ראשונה במתי יב 28 הוא נכון למציאות! הקשר, הקשר, הקשר!

יב 25 "וַיֵּדַע אֶת מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם" לא ברור האם ישוע השתמש ביכולתו העל טבעית לקרוא את מחשבות האדם או האם הוא ראה אותם מדברים ושמע את התגובות שלהם (ראו. מתי ט 4). ראו הערה במתי יב 1.

■ "ישוע" כתבי היד העתיקים ביותר משמיטים את השם (P²¹, א, B, D, וחלק מכתבי היד הישנים הלטינים, סורים והקופטיים).

יב 27

NASB, NKJV
NRSV
TEV
NJB

"בעזרת מי מגרשים אותם בניכם?"
"בעזרת מי מגרשים אותם מגרשי השדים שלכם?"
"מי נותן לחסידים שלכם את הכוח לגרש אותם?"
"באמצעות מי המומחים שלכם מגרשים אותם?"

היהודים (בניכם) עסקו בגירוש שדים בעזרת נוסחאות קסם ושבועות (ראו. מרקוס ט 38; מעשי השליחים יט 13). נראה כי המקרה היוצא דופן במתי יב 43-45 מתייחס לגירוש השדים היהודי הזה אשר גירש שדים, אך לא החליף זאת באמונה באלוהים, מה שהשאר ריק רוחני.

יב 28 "אם... אַז הגיעה אליכם מלכות האלהים" זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה, המתיימר להיות נכון על ידי המחבר או המטרות הספרותיות שלו. זאת גם התייחסות משיחית נסתרת. זה גם מאד יוצא דופן עבור מתי להשתמש במשפט "מלכות האלוהים". ישנם רק ארבעה יוצאי דופן: (1) הקטע הזה; (2) מתי יט 24; (3) מתי כא 31; ו- (4) מתי כא 43. ישוע הכריז שגירושי השדים שלו הדגימו שהכוח המשיחי שלו מוכיח על ביאתו של עידן חדש של הרוח! ראו [דיון קצר טוב של "אסכטולוגיה ממומשת"](#) בספרו של F. F. Bruce, *Answers to Questions*, עמוד 198. ראו [נושא מיוחד: מלכות האלוהים](#) במתי ד 17.

יב 29 הפסוק הזה משמש לעיתים לתמוך במנהג של גירוש השטן מטקסי הלל. אך בהקשר, זהו לא טקסט "הבטחה" אשר צריך להשתמש בו עבור גירוש שדים משותף. מאמינים לא מקבלים את הסמכות לכבול את השטן ("האדם החזק"). אפילו המלאך הראשי של ישראל מיכאל לא שפט את השטן (ראו. יהודה א 9). השליחים והשבעים קיבלו את הכוח לגרש שדים (ראו. מתי י 1; לוקס י 17-20). למרות זאת זה אף פעם לא נכלל כמתנה של הרוח הניתנה לקהילה. המשל הזה מקביל למרקוס ג 22-27 ולוקס יא 21-23.

יב 30 "מי שאיננו אתי נגדי הוא" החלטה נקייה, קיצונית צריכה להיעשות (ראו. מרקוס ט 40; לוקס ט 49, 50; יא 23). ישוע מביא עידן חדש, האנושות צריכה לתת לו מענה. לא לענות הוא בחירה!

מתי יב 31-32 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
31 על כן אני אומר לכם, כל חטא וגדוף יסלח לבני אדם, אך גדוף כלפי הרוח לא יסלח. 32 כל המדבר דבר נגד בן-האדם יסלח לו, אבל כל המדבר נגד רוח הקדש לא יסלח לו לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

ההתייחסות הזו לגידוף כלפי הרוח לעיתים נקרא "החטא הבלתי נסלח". מהמקביל במרקוס ג 28 זה ברור ש"בן האדם" לא היה תואר עבור ישוע בהקשר כאן, אלא כינוי כללי בעברית "בני אדם" או "אנושות". זה נתמך על ידי המקום המקביל במתי יב 31 ו-32. החטא אשר דנים בו לא היה חטא הבורות אלא הרצון לדחות את אלוהים ואת האמת שלו בנוכחות של אור גדול. הרבה אנשים דואגים האם הם חטאו בחטא הזה. אנשים שרומים להכיר את אלוהים או מפחדים שחטאו בחטא הזה, לא חטאו בו! החטא הזה הוא הדחייה המתמדת לישוע בנוכחות אור גדול, עד לנקודה של חוסר רגישות רוחנית. זה דומה לעברים ו 4-6 ופרק י' 26-31.

נושא מיוחד: האישיות של הרוח
SPECIAL TOPIC: THE PERSONHOOD OF THE SPIRIT

בתנ"ך "רוח אלוהים" (*ruach*) היה כוח אשר השלים את מטרותיו של אלוהים, אבל אין רמז שהוא היה אישי (ר"ל, המונותאיזם התנ"כי). אף על פי כן, בברית החדשה האישיות והייחודיות של הרוח כן מתועדת.

1. ניתן לגדף אותו (השוו למתי יב 31; מרק' ג 39)
2. הוא מלמד (השוו ללוקס יב 12; יוח' יד 26)
3. הוא נושא עדות (השוו ליוח' טו 26)
4. הוא מוכיח, מדריך (השוו ליוח' טז 7-15)
5. הוא נקרא "אשר" (כלומר, *hos*, השוו לאפס' א 14)
6. ניתן להעציב אותו (אפס' ד 30)
7. ניתן לכבות אותו (השוו לתסל"א ה 19)
8. אפשר להתנגד אליו (ראה מעשי שליחים ז 51)
9. מליץ עבור המאמינים (ראה יוחנן יד 26; טו 26; טז 7)
10. הוא מרומם את הבן (ראה יוחנן טז 14)

טקסטים הקשורים לשילוש גם מדברים על שלושה ישויות.

1. מתי כח 19
2. קור"ב יג 14
3. פטר"א א 2

למרות המילה היוונית "רוח" (*pneuma*) היא סתמי (דקדוק), בברית החדשה לעתים קרובות הרוח בגוף זכר (ראה יוחנן טז 8, 13-14)

הרוח קשורה לפעילות האנושית.

1. מה"ש טו 28

2. רומ' ח 26

3. קור"א יב 11

4. אפס' ד 30

בתחילת ספר מעשי השליחים יש דגש על תפקיד הרוח. חג השבועות לא היה תחילתה של עבודת הרוח, אלא פרק חדש. הרוח תמיד שכן בישוע. טבילתו לא היתה תחילתה של עבודת הרוח, אלא פרק חדש. לוקס מכין את הקהילה לפרק חדש של שירות אפקטיבי. ישוע הוא עדיין הדגש, הרוח הוא עדיין האמצעי האפקטיבי, והאהבה והסליחה של האב, והשיקום של כל בני האדם שנבראו בצלמו הם המטרה!

❶ "לא בעולם הזה ולא בעולם הבא"

נושא מיוחד: העידן הנוכחי והעידן שעתיד לבוא SPECIAL TOPIC: THIS AGE AND THE AGE TO COME

נביאי הברית הישנה ראו את העתיד כהמשך של ההווה. עבורם העתיד יהיה שיקום ישראל הגיאוגרפית. עם זאת, אפילו הם ראו שיקום זה כיום חדש (ראה ישעיהו סה 17; סו 22). צאצאי אברהם דחו את יהוה (גם לאחר הגלות) התפתחה פרדיגמה חדשה בספרות האפוקליפטית היהודית הבין-דתית (כלומר, א חנוך, ד עזרא, ב ברוך). כתבים אלה עושים הבחנה בין שני עידנים. העידן הנוכחי שהוא רע ובשליטת השטן והעידן שעתיד, עידן של צדקה הנשלט על ידי הרוח והמשיח (לעתים קרובות המשיח מתואר כלוחם דינמי).

בתחום זה של תיאולוגיה (חזון אחרית הימים) יש התפתחות ברורה. תיאולוגים קוראים לזה "התגלות פורגריסיבית". ברית החדשה מאשרת את המציאות של שני העידנים (כלומר, דואליזם זמני)

ישוע	שאול	עברים (שאול)
מתי יב 32; יג 39,22	רומים יב 2	עברים א 2; ו 5; יא 3
מרקוס י 30	א קורינתים א 20; ב 8,6 ג 18	
לוקס טז 8; יח 30; כ 34-35	ב קורינתים ד 4	
	גלטים א 4 אפסים א 21; ב 7,2 ו 12 א טימותיאוס ו 17 ב טימותיאוס ד 10 טיטוס ב 12	

בתיאולוגיה של הברית החדשה שני העידנים מקבילים בגלל נבואות בלתי צפויות בעניין שתי ביאות המשיח. התגלמותו של ישוע הגשימה את רוב נבואות הברית הישנה של פתיחת העידן החדש (דניאל ב 44-45). עם זאת, בברית החדשה כתוב על העידן שהמשיח ישפוט, ויכבוש, אבל ראשית הוא בא כמשרת לסבול (ישעיהו נג; זכריה יב 10), כשהוא צנוע ועניו (ראה זכריה ט 9). הוא ישוב בכוח בדיוק כי כתוב בברית הישנה (ראה התגלות יט). שילוב העידנים גרם למלכות אלוהים להיות בהווה (פתיחה), אך גם בעתיד (לא הושלמה במלואה). זה המתח שקיים בברית החדשה בין עידן שכבר, אבל עדיין לא!

מתי יב 33-37 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³³"או שהעץ טוב ופריו טוב, או שהעץ רע ופריו רע; שהרי בפריו נכר העץ.³⁴ ילדי צפֵּעוֹנִים, איך תוכלו לדבר טובות ואתם רעים? הן מתוך השופֵּע בלב מדבר הפה.³⁵ איש טוב מפיק דברים טובים מאוצרו הטוב; איש רע

מפיק דברים רעים מאוצרו הרע. (ישעיהו לב' ו')³⁶ ואני אומר לכם, כל מלה בטלה שיִדְבְרוּ בְּנֵי אָדָם יִתְּנוּ עֲלֶיהָ דִין וְחֶשְׁבוֹן בְּיוֹם הַדִּין. (קוהלת יב' יד')³⁷ מְדַבְרִיךְ תִּצְדֵק וּמְדַבְרִיךְ תִּחַיֵּב. " (איוב טו' ו')

יב 33 "שְׁהָרִי בְּפָרְיוֹ נִכְר הָעֵץ" מה שאדם עושה, כמו מה שהוא אומר, חושף את העצמי האמיתי שלו. ראו הערה במתי ז 16.

יב 34 "יִלְדֵי צְפֹנָיִם" ישוע השתמש בשפה הכי נוקשת שלו עבור מנהיגי הדת ביומו. בקשר לזה הוא עקב אחר ההטפות של יוחנן המטביל (ראו. מתי ג 7). הנחש של בראשית ג יכול להיות המקור של המטאפורה הזו (ראו. התגלות יב 9; כ 2).

■ "הַן מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפֵעַ בְּלֵב מְדַבֵּר הַפֶּה" זה לא מה שנכנס לאדם, אלא מה שיוצא מתוכו, מה שמטמא אותו (ראו. מרקוס ז 23-17). בני אדם חושפים את עצמם באמצעות מה שהם אומרים. דיבור הוא חלק מדמותו של אלוהים. דיבור חושף את הלב (ראו. מתי ז 20, 26; לוקס ו 44; יעקוב ג 12). ראו [נושא מיוחד: דיבור אנושי](#) במתי טו 19.

יב 35 ה"אוצר" מתייחס לפנימיות של האדם (ראו. לוקס ו 45).

יב 36 "יִתְּנוּ עֲלֶיהָ דִין וְחֶשְׁבוֹן בְּיוֹם הַדִּין" ישוע באופן חוזר דיבר על דין וההשלכות הנצחיות שלו (ראו. מתי ז 25). זה מתקשר לאלו שדחו את ישוע. החיים, סדר העדיפויות, והמלים שלהם משקפים על הבחירות הרוחניות שלהם (ראו. מתי יב 37).

יב 37 ראו [נושא מיוחד: דיבור אנושי](#) במתי טו 19.

מתי יב 38-42 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³⁸ אֲחָדִים מִן הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים פָּנוּ אֵלָיו וְאָמְרוּ: "רִבִּי, רֹצִים אֲנִי לְרֹאוֹת מִמֶּךָ אֹת." ³⁹ הַשִּׁיב וְאָמַר לָהֶם: "דוֹר רַע וּמְנַאֲף מִבְּקֵשׁ אֹת, וְאוֹת לֹא יִתֵּן לוֹ מִלְּבַד אֹת יֹנֵה הַנְּבִיא. ⁴⁰ כְּמוֹ שֶׁהָיָה יֹנֵה בְּמַעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת, כֵּן יִהְיֶה בֶן-הָאָדָם בְּלֵב הָאָדָמָה שְׁלוֹשָׁה יָמִים וְשְׁלוֹשָׁה לַיְלוֹת. (יֹנֵה ב' א') ⁴¹ אֲנִשִּׁי גִינּוּה יְקוּמוּ בְּמִשְׁפָּט עִם הַדּוֹר הַזֶּה וְיִרְשִׁיעוּהוּ, כִּי חֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה בְּקִרְיַת יֹנֵה; (יֹנֵה ג' ה') וְהָיָה גְדוֹל מִיֹּנֵה קָאן. ⁴² מַלְכַת תִּימָן תִּקּוּם בְּמִשְׁפָּט עִם הַדּוֹר הַזֶּה וְתִרְשִׁיעַ אֹתוֹ, כִּי בָּאָה מִקְצֵה הָאָרֶץ לִשְׁמַע אֶת חֲכַמַת שְׁלֹמָה; (מַלְכִים א', י' א') וְהָיָה גְדוֹל מִשְׁלֹמָה קָאן."

יב 38 "הסופרים"

נושא מיוחד: סופר SPECIAL TOPIC: SCRIBES

תואר זה מגיע משם העצם (BDB 706, KB 767) שמשמעותו "הודעה", "מסמך כתוב" (KB 766). בתרגום השבעים (LXX) בדרך כלל התייחסות היא להודעה בכתב. בדרך כלל ההתייחסות יכולה לציין

1. מורה/מדריך (נחמיה ח)
 2. פקיד ממשלתי (ב"מל כב 3-13)
 3. רשם/מזכיר (ראו א"דברי ימים כד 6; ב"דברי ימים לד 13; ירמיהו לו 22)
- בברית החדשה מונח זה לרוב קשור לפרושים (ראו נושא מיוחד: פרושים). במובן מסויים הם היו אנשים מלומדים בברית הישנה ובתורה שבעל פה (כלומר התלמוד). הם עזרו לפרש וליישם את המסורת היהודית בחיי היומיום (ראו בן סירא לט 6). ככל הנראה לסופרים גם קראו "עורכי דין" (ראו מרקוס יב 28; לוקס ז 30; י 25; יא 45; יד 3). עם זאת, הצדקה שהם (כלומר, לגליזם ומסורת) לא יכלה להביא לשלום עם אלוהים (ראו מתי ה 20; רומים ג 20-19; ט 32-30, 5-1; י 6-1; קולוסים ב 22-20).

לעתים קרובות הסופרים מופיעים בבשורות הסינופטיות (הם לא מוזכרים ביוחן, יוחן ח 3 לא מופיע בטקסט המקורי), והם מתנגדים לישוע, כנראה הם היו נציגים רשמיים מירושלים (ראו מרקוס ג 22; ז 1). עם זאת, היו גם כאלו שקיבלו את ישוע (ראו מתי ח 19)

1. קונפליקט סביב שונא האם מותר לשבת לאכול עם חוטאים וגובי מס, מרקוס ב 16; מתי ט 9-13
2. קונפליקט סביב השאלה מאיפה ישוע קיבל את סמכותו כאשר הוא גירש שדים, מרקוס ג 22
3. קונפליקט סביב העובדה שישוע סלח על חטאים, מתי ט 3; לוקס ה 21

4. דרישה לאות מהשמיים, מתי יב 38
 5. קונפליקט סביב המסורת של רחיצת ידיים, מתי טו 2-1; מרקוס 5-1
 6. קונפליקט כאשר ישוע טיהר את בית המקדש, מתי כא 15
 7. ישוע ראה את המניעים של הלב (כלומר, הם חיפשו כבוד ועליונות), מרקוס יב 38-40
 8. ישוע האשים אותם כי הם צבועים ועיוורים שיושבים על כס משה, מתי כג 36-1
 בגלל שהם הכירו את הכתובים הם היו אמורים להיות הראשונים להכיר ולקבל את ישוע, אך כל המסורת שלהם (ראו ישעיהו כט 13; ו 9-10) גרמה לעיוורון! כאשר האור הופך לחושך, כמה גדול החושך!

❶ "רוצים אנו לראות ממך אות" הם שמעו את הוראותיו של ישוע וראו את הרפואה וגירוש השדים שנעשה על ידיו, אך הם רצו איזשהו סימן אולטימטיבי שישכנע אותם להאמין בו. זה בדיוק הפיתוי של מתי ד 5-7 שישוע לא נכנע לו. למרות זאת, במציאות, הוא הביא להם סימן אחרי סימן אך הם לא רצו או יכלו לראות אותם (ישעיהו ו 9-10)!

יב 39 "ומנאף" ניאוף הפך למטאפורה עבור חוסר נאמנות רוחנית (ראו. ויקרא כ 5; במדבר כה 1; הושע א 2; ד 10, 18; ה 3; מתי טז 4; מרקוס ח 38; יעקוב ד 4).

❷ "אות יונה הנביא" כפי שיונה היה בתוך הדג הגדול שלושה ימים, ישוע היה שלושה ימים בקבר (שאלו). אנחנו חייבים לזכור שאלו הם שלושה ימים לפי חישוב יהודי, לא שלושה מחזורים של 24 שעות. כל חלק ביום, אשר עבור זה היה מערב לערב (ראו. בראשית א), נחשב כיום שלם. האזכור של ישוע ליונה מאשר בחזקה את האותנטיות ההיסטורית של ספר יונה. זה בדיוק הניסיון בתוך הדג הגדול אשר שומש כאנלוגיה (ראו. מתי טז 4).

יב 40 "שלושה לילות" ראו הערה במתי טז 21.

❸ "בלב האדמה" זה התייחס לירידה לשאול (ראו. מתי יא 23), עולם המתים, הקבר, או המקום המטאפורי עבור ילדים שלא נולדו (ראו. תהלים קלט 15-16). זוהי שפה פנומנולוגית: השפה של התבוננות ושל תיאור אנשי כללי. היהודים, כמונו, קברו את מתיהם; לכן, הם "חיו" באדמה. ראו [נושא מיוחד היכן המתים?](#) במתי ה 22. המיילים של ישוע לא היו מובנות על ידי השומעים של יומו עד אחרי התחייה שלו. מתי בנה את האמרות של ישוע עבור מטרת תאולוגיות, לא סדר כרונולוגי (ראו. מתי ז 21-23, גם לא היה יכול להיות בעל משמעות עד זמן מאוחר הרבה יותר).

יב 41 "אנשי יונה" זה גם מתקשר למתי יא 20-24, כמו גם מתי יב 42. ננוה חזרה בתשובה בזכות ההטפה של יונה וכתוצאה מזאת נחסך ממנה הדין של כעסו של אלוהים. זה גם רומז על כך שאנשי יונה של ימי יונה היו חיים בעולם הבא.

❹ "חזרו בתשובה" ראו [נושא מיוחד: חזרה בתשובה ברית הישנה](#) במתי ג 2 וראו הערה במתי ד 17.

יב 42 "מלכת תימן" זה היה דרך להתייחס למלכת שבא (ראו. מלכים א י' 1-15), אשר עדיין חיה ותביא עדות באחרית הימים.

❺ "ונה גדול משלמה כאן" זאת טענה משיחית ברורה נוספת. זה חושף על הבנתו האישית של ישוע על עצמו. הוא ראה את עצמו כגדול יותר מהאדם הכי חכם במזרח הקדום (ראו. מלכים א ג' 12; ד 34-19). ראו הערה מלאה במתי יב 6.

מתי יב 43-45 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁴³ הרוח הטמאה היוצאת מן האדם משוטטת במקומות ציה ומבקשת לה מנוח ואינה מוצאת.⁴⁴ אז תאמר: 'אשובה אל ביתי שיצאתי ממנו.' היא באה ומוצאת אותו מפנה, מטאטא ומחדר.⁴⁵ מיד היא הולכת ולוקחת אתה שבע רוחות אחרות רעות ממנה וכלן נכנסות לשכן שם. אכן גרועה אחריתו של האיש ההוא מראשיתו. כן גם יהיה לדור הרע הזה."

יב 43 "הרוח הטמאה" ראו את שני הנושאים המיוחדים: שדים (רוחות טמאות) במתי י' 1.

■ **"במקומות ציה"** בתנ"ך המדבר היה אזור רדוף שדים (עזאזל בויקרא טז וחיות המדבר בישיהו יג 21; לד 14).

יב 44-45 לקטע הזה יש שלוש משמעויות

1. מגרשי השדים היהודיים ביצעו גירוש שדים בלי אמונה אישית, והרוח הטמאה חזרה
2. זה אזכור עבור אומת ישראל במובן של הדחייה שלהם לעבודת אלילים, אך מבלי להחליף זאת עם אמונה של מערכת יחסים ליהוה.
3. זה התייחס לקריאתו של יוחנן המטביל, אשר קיבלו אותו כמישהו מאלוהים, בעוד שדחו את ישוע התנאי האחרון היה הרבה יותר גרוע מהבעיה המיידית (ראו. שנייה לפטרוס ב 20-22).

מתי יב 46-50 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁴⁶ בַּשְׁעָה שֶׁדָּבַר אֶל הַמּוֹן הָעַם בָּאוּ אִמּוֹ וְאָחִיו. הֵם עָמְדוּ בַּחוּץ וְרָצוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ. ⁴⁷ אָמַר לוֹ מִיִּשְׁהוֹ: "הֲנֵה אִמְךָ וְאָחֶיךָ עֹמְדִים בַּחוּץ וּמְבַקְשִׁים לְדַבֵּר אִתְּךָ." ⁴⁸ הַשִּׁיב וְאָמַר לְאִישׁ אֲשֶׁר הוֹדִיעַ לוֹ: "מִי הֵיא אִמִּי וּמִי הֵם אָחִי?" ⁴⁹ וּבְהוֹשִׁיטוֹ אֶת יָדוֹ אֶל תַּלְמִידָיו אָמַר: "הֲנֵה אִמִּי וְאָחִי, ⁵⁰ כִּי כָל הָעוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן אָבִי שֶׁבְּשָׂמַיִם הוּא אָחִי וְאָחוֹתִי וְאִמִּי."

יב 46 **"באו אמו ואחיו. הם עמדו בחוץ"** כנראה הם חשבו שישוע עבד קשה מידי או הופך לא להיות יותר מידי לא מסורתי (ראו. מרקוס ג 20-21).

יב 47 הפסוק הזה לא נכלל בכתבי היד היווניים א, B, ו-L או חלק מכתבי היד הלטינים הישנים, הסורים והקופטים. זה נכלל בכתבי היד א^c, C ו-D והוולגטה והדיאטסרון. זה גם נמצא במרקוס ג 32 ולוקס ח 20. נראה כי סופרים הוסיפו זאת לפסוק הזה כדי לעשות שלושה מקומות מקבילים. זה נכלל בתרגומים NRSV, NKJV, NASB ו-TEV. ועד התרגום של United Bible Societies Fourth Edition Greek New Testament מאמין שזה נשכח בהסיח דעת מהטקסט מפני שזה חמק מהעיניים (*homoloteleuton*) בין שני המילים הדומות ("לדבר") בטקסט היווני בסוף מתי יב 46 ו-47. הפסוק נחוץ כדי להפיק משמעות מהפסקה.

יב 50 **"כי כל העושה את רצון אבי"** רצון האב הוא חזרה בתשובה והאמונה במי שהוא שלח (ראו. יוחנן ו 39-40). ברגע שאדם נושע, לאלוהים יש גם רצון שכל מאמין ידמה לישוע, (ראו. רומים ח 28-29; גלטים ד 19). ראו נושא מיוחד: רצון אלוהים במתי ז 21.

בNIDOTTE כרך 1, עמוד 488, יש הצהרה טובה בנוגע לקריאתו של ישוע למה זה להיות תלמיד.

1. ההקרה ללא תנאים של כל חייו של אדם (ראו. מתי י 37; לוקס ט 59-62; יד 26-27)
 2. ההקרה ללא תנאים של חייו של אדם לכל החיים (ראו. מתי טז 24-25; יוחנן יא 16)
 3. מחויב לישוע ולרצונו של אלוהים (ראו. מתי יב 46-50; מרקוס ג 31-35)
- הקריאה של ישוע ללכת אחריו הינה קריאה קיצונית לחוסר אנוכיות אשר מדגימים שההשפעה של הנפילה לחטא התהפכה! זאת היא קריאה לכל החיים ולאורך כל החיים!

■ **"שבשמים"** זהו נושא חוזר במתי (ראו. מתי ה 16, 45; ו 1, 9; ז 11, 21; י 32-33; יב 50).

■ **"הוא אחי ואחותי ואמי"** אמונה במשיח עולה על כל קשרים משפחתיים ארציים (מקביל במרקוס ג 31-35). משיחיות הינה משפחה המבוססת על אבהות של אלוהים והאחוה של ישוע (ראו. רומים ח 15-17).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע ישוע נתן כזה אישור לגבי החוק של הברית הישנה במתי ה 17-21 ועדיין דוחה בעוז את המסורת שבעל פה של היהודים?

2. האם ישוע טוען שהוא המשיח במתי יב?
3. האם ישוע ביצע את הניסים הללו כעימות או כתגובה לפרושים?
4. כיצד ישעיהו מב 4-1 מתאר את שירות המשיח?
5. הגדירו/הסבירו את קריאתם של הפרושים לישוע בעל זבוב.
6. מה והיכן זה שאל?
7. הסבירו את המשל בפסוקים 43-45.

מתי יג

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
משל הזורע	משל הזורע	לימוד במשלים	משל הזורע	מבוא
יג 9-1	יג 9-1	יג 9-1	יג 3-1	יג 3-1
			יג 9-3	משל הזורע
				יג 9-3
מטרת המשלים	מטרת המשלים		מטרת המשלים	מדוע ישוע מדבר במשלים
יג 17-10	יג 17-10	יג 17-10	יג 10	יג 15-10
			יג 15-11	
(15-14)				(15-14)
			יג 17-16	יג 17-16
פשר משל הזורע	פשר משל הזורע		ישוע מסביר את משל הזורע	הסבר משל הזורע
יג 23-18	יג 23-18	יג 23-18	יג 23-18	יג 23-18
משל החיטים והעשבים הרעים	משל החיטים והעשבים	עשבים בין החיטים	משל החיטים	משל החיטים
יג 30-24	יג 30-24	יג 30-24	יג 30-24	יג 30-24
המשלים על גרגיר החרדל ועל השאור	משל גרגיר החרדל	גרגיר החרדל	המשל של גרגיר החרדל	המשל של גרגיר החרדל
יג 32-31	יג 32-31	יג 32-31	יג 32-31	יג 32-31
	משל השאור	שאור	משל השאור	משל השאור
יג 33	יג 33	יג 33	יג 33	יג 33
מטרת המשלים	נבואה ומשלים		השימוש של ישוע במשלים	ישוע מלמד את העם רק במשלים
יג 35-34	יג 35-34	יג 35-34	יג 35-34	יג 35-34 (35)
פשר משל עשבים	פשר משל החיטה		פשר משל העשבים	פשר משל החיטה
יג 43-36	יג 43-36	יג 43-36	יג 36	יג 43-36
			יג 43-37	
שלושה משלים	המשלים על אוצר טמון	אוצר טמון	המשלים של אוצר טמון	משל האוצר והמרגלית
יג 44	יג 44	יג 44	יג 44	יג 44

משל המרגלית	המרגלית בעלת ערך רב	משל המרגלית היקרה		
יג 46-45	יג 46-45	יג 46-45	יג 46-45	יג 46-45
משל הרשת	משל הרשת	משל הרשת		
יג 50-47	יג 52-47	יג 50-47	יג 50-47	יג 50-47
				סיכום
יג 52-51	יג 53-51	יג 51-42	יג 51	יג 52-51
			יג 52	
ביקור בנצרת	ישוע נדחה בנצרת	דחייתו של ישוע בנצרת	ישוע נדחה בנצרת	דחייה בבית
יג 58-53	יג 58-53	יג 58-53	יג 57-53	יג 58-54
			יג 58-57	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

רקע למתי יג 58-1

א. ההבנה של המשלים הייתה והינה קשורה למחויבות מוקדמת של אמונה. אפילו השליחים לא הבינו תחילה את הוראותיו של ישוע (מרקוס ד 13, 40; ו 52; ז 18; ח 17, 21, 33; ט 10, 32). במספר דרכים ההבנה תלויה ב-

1. בחירה
 2. הכוח המאיר של הרוח
 3. הרצון לחזרה בתשובה ואמונה (ישעיהו ו 9-10; ל 6)
- הבנה מערבת העצמה שמימית ותגובה מאמונת האדם!

ב. "משל" (Parable) הינו מילה מורכבת ביוונית שאומרת "לזרוק לצד". מקרים פשוטים שומשו כדי להמחיש אמיתות רוחניות. למרות זאת חשוב לזכור שלמחברים היהודים המילה היוונית הזאת שיקפה את המילה בעברית *mashal* משל אשר התכוון "חידה" (riddle) או "פתגם" (proverb), בטרמינולוגיה של חוכמת ספרות. המשלים יוצרים סוגים של מערכות יחסים ספרותיות הדומות למקבילות של השירה העברית.

1. משלים הממחישים דמיון
2. משלים הממחישים ניגודיות
3. משלים אשר בונים סוגים מסוימים של הצהרות שיא של אמת

זה חיוני לקבוע את סוג השיא בניגודיות/דמיון שהמשל מנסה להמחיש. לפספס זאת הינו לפרש לא נכונה את המטרה המכוונת של המשל. אדם חייב לרצות לחשוב שוב על בעיות ולצפות לתוצאות לאור הטבע המפתיע של *mashal* משל.

ג. חלק מהמשלים במתי יג יוצרים כפולות. אותן האמיתות המרכזיות חוזרות על עצמן עם דוגמאות שונות.

1. העשבים הרעים והרשת שהושלכה לים

2. גרגיר החרדל ושאור

3. האוצר החבוי ופנינה היקרה

ד. המשלים של מתי יג מקבילים בבשורות האחרות

מתי	מרקוס	לוקס
מתי יג 9-18, 23	מרקוס ד 9-13, 20	לוקס ח 4-8, 11-15
מתי יג 6-9	-----	-----
מתי יג 24-30, 36-43	-----	-----
מתי יג 31-32	מרקוס ד 30-32	לוקס יג 18-19
מתי יג 33	-----	לוקס יד 20-21
מתי יג 34	-----	-----
מתי יג 44	-----	-----
מתי יג 45-46	-----	-----

ה. מתוך שבעת המשלים במתי יג, משל הזרוע/אדמה וגרגיר החרדל נמצאים שניהם במרקוס ולוקס בעוד שהמשל של השאור לחוזר על עצמו רק בלוקס. כמו שמתי אסף את הוראותיו של ישוע לדרשה הארוכה במתי ה-z, כך גם הוא אסף את המשלים של ישוע לתוכן אחד.

ו. זה אפשרי שמתי בנה את הבשורה שלו כך שהתגובה באמונה להטפותיו והוראותיו של ישוע הייתה מעורבת (מתי ח-יב). חלק הגיבו וחלק לא. אם ישוע היה המשיח של אלוהים, למה לא כולם הגיבו? זאת השאלה שסדרת המשלים הזו עונה עליה.

נושא מיוחד: פרשנות של משלים SPECIAL TOPIC: INTERPRETING PARABLES

הבשורות הסינופטיות נכתבו שנים רבות לאחר חייו של ישוע. כותבי הבשורה (בעזרת הרוח) תרבותית היו רגילים למסורת שבעל פה. הרבנים לימדו בעזרת התורה שבעל פה. ישוע השתמש בגישה זו בשביל ללמד את העם. למיטב ידיעתנו הוא מעולם לא רשם את תורתו או לימודיו. בשביל לסייע לשומעים לזכור את הלימוד הם היו חוזרים על עצמם בסיכומים והמחשות. גם סופרי הבשורה השתמשו כלים אלו. גם משל היה אחד מהשיטות לימוד.

"המשל מוגדר בצורה טובה ביותר כסיפור עם שתי משמעויות; הסיפור מעניק מראה שבה ניתן לראות ולהבין את המציאות", *Dictionary of Jesus and the Gospels* (עמוד 594).

"המשל הוא סיפור שמטרתו להציג את הנקודה שעליה מדבר המחבר באמצעות המחשה מחיי היומיום, משהו שכל אחד יוכל להזדהות", *The Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia* (עמוד 590).

קשה לדעת מה הייתה ההגדרה המדויקת למונח "משל" בימיו של ישוע.

- יש כאלה שאומרים שהמילה משל *mashal* מתייחס לסוג של חידה (מרקוס ג 23), פתגם חכמה (משלי, לוקס ד 23), פתגם קצר (מרקוס ז 15), או פתגם מסתורי.
- אחרים מגדרים משל כסיפור קצר.

זה תלוי אך כל אחד מגדיר מונח זה, יותר משליש מהוראותיו של ישוע הם בצורה של משל. זה היה הסגנון

הספרותי המרכזי בברית החדשה. משלים הם דרך מקורית שבה ישוע השתמש. אם משתמשים בהגדרה השנייה של המשל, ישנם כמה סוגים שונים של סיפורים קצרים.

1. סיפורים פשוטים (לוקס יג 6-9)
2. סיפורים מורכבים (לוקס טו 11-32)
3. סיפורים עם ניגודים (לוקס טז 8-1; יח 1-8)
4. טיפולוגיה/ אֶלְגוֹרִי (מתי יג 30-24, 50-47; לוקס ח 4-8, 11, 15; י 25-37; יד 16-24; כ 9-19; יוחנן י; טו 1-8)

כאשר אנחנו מפרשים משלים עלינו להסתכל על מספר מישורים. המישור הראשון הוא להבין את העקרונות הכלליים של פרשנות הכתובים (הַרְמֵנוּיִטי, עקרונות שחלים על כל הכתובים). להלן מספר הנחיות:

1. לזהות את המטרה של הספר כולו או של היחידה הספרותית-עיקרית
2. לזהות למי היה מיועד המכתב במקור (קהל קוראים). סעיף זה מאוד חשוב כי לעתים קרובות אותו משל ניתן לקבוצות שונות, לדוגמא:
 - א. משל הבן האובד בלוקס טו מתייחס לחוטאים
 - ב. משל השה האובד במתי יח מכוון לתלמידים
3. חשוב לציין את ההקשר של המשל. לעתים קרובות ישוע או מחבר הבשורה מספרים את הנקודה העיקרית (בדרך כלל בסוף המשל או מיד אחריו)
4. לבטא את הנקודה המרכזית של המשל במשפט אחד. במשלים יש לעתים קרובות שתיים או שלוש דמויות ראשיות. בדרך כלל יש אמת, מטרה או נקודה (עלילה) לכל דמות (לוקס טו 11-22, יש 3 דמויות, ובמשל של השומרני הטוב בלוקס י 25-37 המוקד על דמות אחת).
5. יש לבדוק את הקטעים המקבילים בבשורות השונות, ולאחר מכן לבדוק בספרים אחרים בבית הישנה/חדשה.

המישור השני של עקרונות הפרשנות מתייחס ספציפית לחומר פרבולי.

1. תקראו (ואם יש אפשרות הקשיבו להקלטה) של המשל מספר פעמים. למשל הייתה השפעה בעל פה ולא בהכרח לניתוח בכתב.
 2. ברוב המשלים יש רק אמת מרכזית אחת הקשורה להקשר ההיסטורי והספרותי של ישוע ובישור.
 3. חשוב לא להתמקד בפרשנות של כל הפרטים הקטנים סביב למשל. לעתים הם רק חלק מהרקע של הסיפור.
 4. זכרו כי המשלים אינם מציאות. אלא מדובר באנלוגיות, ולעתים יש הקצנה בשביל להציג את הנקודה הראשית (האמת).
 5. יש לזהות את הנקודות העיקריות של הסיפור מנקודת מבטם של היהודים במאה הראשונה (ספר בנושא המשל. בדרך כלל אנחנו מוצאים את זה בסוף הסיפור (ראו ספר בנושא A. Berkeley Mickelsen, *Interpreting the Bible*, עמודים 221-224).
 6. כל המשלים נתנו בשביל לעורר תגובה מצד השומעים. תגובה זו בדרך כלל קשורה למושג "מלכות אלוהים". ישוע היה החונך של מלכות-משיחית חדשה (מתי כא 31; לוקס יז 21). כל מי ששומע את דברו עליו להגיע לישוע!
- מלכות אלוהים הייתה גם עתיד (מתי כה). עתידו של השומע היה תלוי באופן שבו הוא יגיב למסר של ישוע. משלים שקשורים למלכות אלוהים תיארו את מכלות אלוהים שהגיע דרך ישוע. הם גם הציגו את הדרישות האתיות והקיצוניות שיש לקחת בחשבון כאשר הולכים אחרים ישוע. כל זה היה חומר חדש שהתמקד על ישוע.
7. משלים לרוב אינם מבטאים את הנקודה או את האמת המרכזית. על הפרשן לחפש את נקודות ההקשר אשר מגלות את המיתות המרכזיות אז בזמנו היו ברורות לקהל השומעים המקורי אבל בהווה שלנו הן לא תמיד ברורות/מעורפלות.

המישור השלישי קשור למחלוקת שלעתים קרובות מתעוררת סביב האמת האלגורית. לעתים קרובות ישוע סיפר משלים עם מסר חבוי (ראו מתי יג 9-15; מרקוס ד 9-13; לוקס ח 8-10; יוחנן י 6; טז 25). זה היה קשור לנבואה של ישעיהו ו 9-10. ליבו של השומע קובע את רמת ההבנה (ראו מתי יא 15; יג 9, 15, 16, 43; מרקוס ד 9, 23, 33-34; ז 16; ח 18; לוקס ח 8; ט 44; יד 35).

עם זאת, יש לציין כי לעתים קרובות העם (מתי טו 10; מרקוס ז 14) והפרושים (מתי כא 45; מרקוס יב

12; לוקס כ 19) הבינו בדיוק את מה שישוע לימד, אך סירבו להגיב בחזרה בתשובה ואמונה. במובן מסויים זו האמת מאחורי משל הזורע (מתי יג; מרקוס ד; לוקס ח). המשלים היו אמצעי לפעמים גלוי ולפעמים מוסתר בשביל להציג את האמת (מתי יג 16-17; טז 12; יז 13; לוקס ח 10; י 23-24).

בספרו של Grant Osborne, *in Hermeneutical Spiral*, עמוד 239, יש נקודה טובה; "המשלים הם 'כלי עזר למפגש' והם מסייעים בצורה שונה בהתאם לקהל השומעים... כל קבוצה (מנהיגים, המונים, תלמידים) מקבלת משהו שונה מהמשל". לעתים אפילו תלמידיו של ישוע לא הבינו את משליו או את תורתו (ראו מתי טו 16; מרקוס ו 52; ח 17-18, 21; ט 32; לוקס ט 45; יח 34; יוחנן יב 16).

גם המישור הרביעי שנוי במחלוקת. הוא עוסק באמת המרכזית של המשל. מרבית הפרשנים המודרניים הגיבו (באופן מוצדק) לפרשנות האלגורית של המשל. האלגוריה הפכה את כל פרטי/חלקי המשל לאמת. שיטה זו לא התמקדה על הרקע ההיסטורי/ספרותי, או כוונת המחבר, אלא הציגה את המחשבות של הפרשן עצמו, ולא של הטקסט.

עם זאת, יש להודות שהמשלים שישוע פירש היו בעלי אופן אלגורי או טיפולוגי. ישוע השתמש בכל הפרטים בשביל להעביר מסר של אמת (הזורע, מתי יג; מרקוס ד; לוקס ח, משל בעל הכרם, מתי כא; מרקוס יב; לוקס כ).

בחלק מהמשלים האחרים יש גם מספר אמיתות עיקריות. דוגמא טובה לכך היא משל הבן האובד (לוקס טו 11-32). המשל לא רכב מורכב מהאב האוהב והבן הפזיז אלא גם גישתו של הבן הבוגר הכרחית להבנת המסר המלאה של המשל.

ציטוט שמתקשר לנושא זה הוא מהספר *Linguistics and Biblical Interpretation* נכתב על ידי Peter Cotterell and Max Turner:

"זה היה Adulf Julicher שניסה לכוון את פרשני הברית החדשה להבין את תפקיד המשל בלימודיו של ישוע. פירוש המשלים בצורה אלגורית הפסיק וזה פתח דלת שמאפשרת לנו להבין את משמעותם האמתית. זו טעות לנסות לפרש כל פרט דמיוני של המשל. הטעות היא לפרש את המשל כמסר בעל רעיון אחד, במקום מסר בעל מסר רעיונות" (עמ' 308).

ציטוט נוסף בהקשר זה הוא מהספר *The Hermeneutical Spiral* by Grant Osborne:

"עם זאת, ציינתי אינדיקציות רבות לכך שהמשלים הם אכן אלגוריות, למרות שהן נכתבו בכוונת בכותב. Blomberg (1990) למעשה טוען כי ישנן נקודות רבות, ככל שיש יותר דמויות במשל כך גם אלגוריות. למרות שזה יכול להיות מופרז, זה יותר קרוב לאמת מאשר הגישה של "רעיון אחד מרכזי" (עמוד 240).

האם יש להשתמש במשלים בשביל ללמד אמיתות דוקטרינריות או לשים דגש על דוקטרינה מסוימת? רוב הפרשנים הושפעו משיטת פרשנות אלגורית, שיטה זו הייתה שגויה מכיוון שהיא נתנה בסיס לדוקטרינות שלא היה להן שום קשר לכוונתו המקורית של ישוע או של סופר הבשורה. תמיד יש לקשר את המשמעות לכוונת המחבר. יש לזכור שישוע ומחברי הבשורות היו בהשראה מיוחדת, אך לא הפרשנים בימנו.

עם זאת, אם לא להתייחס לשיטות פרשנות שגויות המשלים הם כלי ללימוד של אמת דוקטרינית. הנה ציטוט מספרו של Hear Bernard Ramm בהקשר זה.

"המשלים מלמדים דוקטרינה ולכן זה לא נכון להגיד שאין להשתמש בהם בכתיבה דוקטרינית... עלינו תמיד להשוות את מה שאנחנו לומדים עם דבריו של ישוע והברית החדשה. אפשר להשתמש במשלים בזהירות בשביל להמחיש דוקטרינה, או לקשר אותם ללימוד מעשי שקשור לאורך חיים משיחי" *Protestant Biblical Interpretation* (עמוד 285).

לסיכום, הרשו לי לתת שלושה ציטוטים המשקפים אזהרות בהקשר לפרשנות משלים:

1. ציטוט מהספר *How to Read the Bible For All Its Worth* by Gordon Fee and Doug Stuart "הרבה משלים קיבלנו פרשנות שגויה בכנסייה לאורך השנים" (עמוד 135)
2. ציטוט מהספר *Understanding and Applying the Bible* by J. Robertson McQuilkin "המשלים הם ברכה שמטרתה להאיר את האמת הרוחנית לעמו של אלוהים. במקביל, המשלים היו מקור לבלבול דוקטריני ומעשי בהיסטוריה של הכנסייה" (עמוד 164).
3. ציטוט מהספר *The Hermeneutical Spiral* by Grant Osborne "יש הרבה מאוד חומר קריאה בנושא משלים, שחלקו לא מבוסס על פרשנות נכונה של הכתובים... המשלים הכי דינאמיים והם הקשים ביותר להבנה של הז'אנרים המקראיים. למשל יש פוטנציאל עצום מכיוון שהוא מתקשר לחוויות יומיומיות. עם זאת, למשל יש משמעויות רבות, ולקורא המודרני יש קושי לפרש את המשלים בדיוק כמו לשומעים המקוריים" (עמי 235).

לימוד מילים וביטויים

מתי יג 2-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 ביום ההוא יצא ישוע מן הבית וישב על-יד הים. **2** כיון שנגקהלו אליו המון עם רב ירד לסירה לשבת בה וכל ההמון עמד על החוף.

	יג 1
NASB	"ביום ההוא"
NKJV	"באותו היום"
NRSV, TEV, NJB	"באותו יום"

זה לא אמור להיות סמן זמני בהקשר הזה, אלא טכניקת מעבר. דוגמא לסמן מעבר נמצא בפרק כב 23; מרקוס ד 35.

■ **"וישב על-יד הים"** ישיבה הייתה התנוחה הרשמית ללמידה של רב (ראו. מתי יג 2; טו 29; כד 3; כו 55; לוקס ד 20; מעשי השליחים יג 14). הם נעמדו כדי לקרוא את הכתובים (ראו. לוקס ד 16). התנוחה הזאת והמקום רומזים על מפגש הדרכה. הים שיחק כאמפיתיאטרון טבעי.

יג 2 **"ירד לסירה לשבת בה"** סירה הייתה בדרך כלל זמינה כאשר ישוע לימד בגלל לחץ הקהל (ראו. לוקס ה 3-1; מרקוס ג 9).

מתי יג 9-3 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
3 אז דבר אליהם רבות במשלים ואמר: **"הנה הזרע יצא לזרע. 4** כִּאֲשֶׁר זָרַע נָפְלוּ כְּמֵה זָרְעִים בְּשׂוּלֵי הַדֶּרֶךְ וּבָאוּ צִפְרִים וְאָכְלוּ אוֹתָם. **5** אַחֲרַיִם נָפְלוּ עַל אֲדָמַת טְרָשִׁים, בְּמִקּוֹם שֶׁלֹּא הָיְתָה לָהֶם הָרְבֵה אֲדָמָה, וּמָהְרוּ לְצַמַּח מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה לָהֶם אֲדָמָה עִמָּקָה. **6** אוֹלָם כִּשְׂזָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ נִצְרְבוּ וּבָאִין שָׂרֵשׁ הַתִּיבָשׁוּ. **7** אַחֲרַיִם נָפְלוּ בֵּין קוֹצִים, אֲךָ הַקּוֹצִים צִמְחוּ וְהִחְנִיקוּ אוֹתָם. **8** וְאַחֲרַיִם נָפְלוּ עַל אֲדָמָה טוֹבָה וַעֲשׂוּ פְרִי -- זֶה פִּי מֵאָה, זֶה פִּי שְׁשִׁים וְזֶה פִּי שְׁלוּשִׁים. **9** מִי שָׂאֲזִינִים לוֹ, שְׁיִשְׁמַע!"

יג 3 **"הזרע יצא לזרע"** המשל הזה (מתי יג 9-3) חשוב מאד מפני שישוע עצמו פירש אותו. הזרע, הזרע, האדמה, והקציר כולם בעלי משמעות בפירוש של ישוע למשל (ראו. מתי יג 18-23).
 זה קצת אלגורי או לפחות טיפולוגי. אלגוריה מחפשת משמעות חבויה, פנימית בטקסט. היא מייבאת חשיבות לטקסט שאין לה קשר למשמעות המכוננת של המחבר המקורי או ליומו או לעיקר של הכתובים כשלם. טיפולוגיה, מצד שני, מחפשת להתמקד על השלמות של המקרא, על בסיס מחבר שמיימי אחד ותוכנית שמימית אחת. דמיון בתנ"ך שמייצג אמיתות של הברית החדשה. הדמיון הזה עולה טבעית בזמן קריאה של הכתובים כולם (ראו. רומים טו 4; ראשונה אל הקורינתים י 6, 11).

יג 4-7 **"הדרך... אדמת טרשים... קוצים"** בדרך כלל החקלאים של הכפר עבדו יחדיו וזרעו את כל השדה מסביב לבתיהם. השדה הזה היו שבילים, חלק קרקע שטוחה וחלק מהמקומות בהן גדלו שיחי קוצים. כל השדה נזרע. הזרעים פיזרו את הזרע ללא אבחנה בשדה הגדול הזה.

יג 8 "ואחרים נפלו על אדמה טובה ועשו פרי -- זה פי מאה, זה פי ששים וזה פי שלושים" הצמחים שהניבו פירות, לא כמות מסוימת, הם הנקודה המרכזית. אנחנו צריכים להיות זהירים לא לבלבל נביטה עם ישועה! יוחנן ח 31 אומר "אל היהודים שהאמינו בו", עדיין מאוחר יותר בהקשר זה ברור שהם לא נושעו (יוחנן ח 59). כתביה קודש מבדילים בין תגובה התחלתית מבוססת רגשות ותלמידות קבועה משנת חיים. במשל הזה נביטה מתייחסת לראשון, והנבת פירות כשני.

יג 9 ראו הערה במתי יא 15.

מתי יג 10-17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹⁰ נגשו התלמידים ושאלו: "מדוע אתה מדבר אליהם במשלים?" ¹¹ השיב ואמר: "מפני שלכם נתן לדעת את סודות מלכות השמים, אך להם לא נתן. ¹² כי מי שיש לו נתון ינתן לו וישפע יהיה לו, אך מי שאין לו, גם מה שיש לו ילקח ממנו. ¹³ לכן במשלים אני מדבר אליהם, כי בראותם אינם רואים ובשמעם אינם שומעים אף אינם מבינים. (ירמיהו ה' כא) ¹⁴ ומתקיימת בהם נבואת ישעיהו לאמר:
'שמעו שמעו ואל-תבינו
וראו ראו ואל-תדעו.
¹⁵ השמן לב-העם הזה
ואזניו הכבד
ועיניו השע,
פן-יראה בעיניו
ובאזניו ישמע ולבבו יבין,
ושב ורפא לו.' (ישעיהו ו' ט' י')
¹⁶ אשרי עיניכם הרואות ואזניכם השומעות. ¹⁷ אמן. אומר אני לכם, נביאים וצדיקים רבים נכספו לראות את אשר אתם רואים ולא ראו, ולשמע את אשר אתם שומעים ולא שמעו."

יג 10-13 פירוש נכון למשלים של ישוע מערב התחייבות באמונה מצד השומע כמו גם הכוח המאיר של הרוח. משלים דורשים תגובה! התגובה הזאת משלבת את כוחו של אלוהים והרצון החופשי של השומע המאמין. ראו הערות מקדימות בתחילת הפרק הזה.

יג 11 "סודות מלכות השמים" ישוע משתמש במושג הזה עבור העידן החדש (ראו. מתי ה-ז) עם הדרך החדשה שלו לראות את המציאות. הסודות הללו הם עליו וכל הממלכה החדשה שלו. המושג הזה משמש כדי לתאר את התוכנית הנצחית לגאולה של אלוהים אשר רק עכשיו נחשפת על ידי המשיח של אלוהים (ראו. לוקס כב 22; מעשי השליחים ב 23; ג 18; ד 28; אפסים א 11; ראשונה לפטרוס א 12). כל שומע לא מבין (ראו. מתי יג 13, 16-17, 19, 23; מרקוס ד 12-11).

יג 12 המנהיגות היהודית, עם הידע המקראי שלהם, היו אמורים לזהות ולאמץ את ישוע והוראותיו, אבל הם לא. לכן, אלו שיכלו/היו אמורים, הרבה יותר אחראיים (ראו. לוקס יב 48). הידע החלקי שלהם מביא לידי דין מלא (דומה לשנייה לפטרוס ב 20-22).

יג 14-15 "מתקיימת בהם נבואת ישעיהו" זהו ציטוט מתרגום השבעים (LXX). זה מתקשר לקריאתו ומשימתו של ישעיהו. אלוהים אמר לו שהוא ידבר, אבל האנשים לא יקשיבו ולא יגיבו (ראו. ישעיהו ו 9-10). אותו הקטע בברית הישנה מצוטט ביוחנן יב 40 ומעשי השליחים כח 25-27. לאלו שיש להם אמונה, אלוהים בהדרגתיות יחשוף להם יותר ויותר את האמת בזמן שהם הולכים באור שיש להם, אך לאלו שאין להם אמונה, כתבי הקודש חשוכים ושקטים! משלים פותחים את האמת לאלו אשר שומעים אך מסתירים את האמת לאלו אשר מסרבים להאמין במשיח. ראו F. F. Bruce, *Answers to Questions*, עמודים 176-177.

● "לִבְבו" ראו נושא מיוחד: [הלב](#) במתי ה 8.

יג 16 תשוו זאת עם מרקוס ד 13.

יג 17 "אמן" ראו נושא מיוחד במתי ה 18.

❶ "נביאים וצדיקים רבים נכספו לראות את אשר אתם רואים ולא ראו" מאמינים של הברית החדשה יודעים הרבה יותר על תוכנית הגאולה הנצחית של אלוהים והמטרה עבור האנושות כולה מאשר כל דמות תנכית (ראשונה לפטרוס א 12-10). זה מביא לנו אחריות עצומה!

מתי יג 18-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
18 "ובכן שמעו את פשר משל הזרע. 19 כל השומע את דבר המלכות ואינו מבין, בא הרע וחוטף את מה שנזרע בלבבו; זהו הנזרע בשולי הדרך. 20 הנזרע על אדמת טרשים הוא השומע את הדבר ומיד מקבל אותו בשמחה, 21 אך אין לו שרש בתוכו ורק לשעה יעמד, ובהיות צרה או רדיפה בגלל הדבר הוא נכשל מיד. 22 הנזרע בין הקוצים הוא השומע את הדבר, אלא שדאגות העולם הזה ומדוחי העושר מחניקים את הדבר ולא יעשה פרי. (תהילים סב' יא') 23 הנזרע על האדמה הטובה הוא השומע את הדבר ומבין וגם עושה פרי -- זה עושה פרי מאה, זה פרי ששים וזה פרי שלושים."

יג 18-23 הפרשנות של ישוע למשל הזה ניתנה לתלמידים באופן פרטני.

יג 19 "בא הרע וחוטף את מה שנזרע בלבבו" במקום המקביל במרקוס ד 15 הוא נקרא שטן (ראו נושא מיוחד במתי ד 5). שניה אל הקורניתים ד 4 מתאר את העבודה שלו בקרב האנשים. זה מפתיע שהרע מופיע לעיתים כה קרובות במשלים הללו (ראו. מתי יג 25, 28, 39). ישוע מכריז על נוכחות של כוח אישי של הרשע אשר מטרתו לסכל את רצונו של אלוהים עבור אומות ואינדיבידואלים. ישנה התייחסות נסתרת במשלים הללו לשלושת האויבים של האדם: (1) שטן (ראו. מתי יג 19; אפסים ב 2); (2) מערכת העולם (ראו. מתי יג 22; אפסים ב 2); ו- (3) הטבע נפול לחטא של האנושות (ראו. אפסים ב 3).

יג 20 "השומע את הדבר ומיד מקבל אותו בשמחה" זה בבירור הייתה תגובה שטחית לישוע ולמסר שלו כפי שההקשר מראה. ישועה אמיתית הינה תגובה התחלתית של חרטה ואמונה אשר אחריה מגיעה תגובה מתמשכת של חרטה ואמונה. ישנם רבים בקהילה הנראית אשר משתמשים במילים משיחיות, משתתפים בפגישות משיחיות, וקוראים את כתבי הקודש המשיחיים, אבל אין להם מערכת יחסים אישית עם ישוע המשיח (ראו. מתי ז 21-23; שנייה לפטרוס ב).

יג 21-22 "ורק לשעה יעמד, ובהיות צרה או רדיפה בגלל הדבר הוא נכשל מיד" להידמות למשיח בגישה ואורח החיים הינם עדות של מקצוע תקף (ראו. הספרים של ראשונה ליוחן ויעקוב). תגובה ראשונית, אפילו אם חיונית, לא תמיד קבועה או תקפה. ראו נושא מיוחד: כפירה (Aphistēmi) במתי ז 21. הברית החדשה מדברת לעיתים קרובות על אלו אשר שמעו והפנו את גבם.

1. ללא שורש, מתי יג 21; מרקוס ד 17; לוקס ח 13
 2. יכשלו, מתי כד 10
 3. לא עומדים בו, יוחן טו 6
 4. סורים, ראשונה לטימותאוס א 9; ו 21; שנייה לטימותאוס ב 18
 5. נשברה ספינת אמונתם, ראשונה לטימותאוס א 19
 6. יסטו אנשים מהאמונה, ראשונה לטימותאוס ד 1
 7. כפירה, שניה לתסלוניקים ב 3
 8. לב סוטה מאלוהים, עברים ג 12
 9. נסוגו, עברים ו 6
 10. הסתבכו בהן, שנייה לפטרוס ב 20-22
- משיחיות הינה מערכת יחסים אשר חייבת להיות בתחזוקה! היא מערבת תגובה ראשונית (יוחן א 12; רומים ד), תגובה מתמשכת (יעקוב וראשונה ליוחן), וסיום מלא אמונה (עברים יא)!

יג 22 "מדוחי העושר" ראו נושא מיוחד: עושר במתי ו 24.

יג 22 "לא יעשה פרי" הנבת פרי הינו עדות של המרה אמיתית ולא סתם החלטה ראשונית רגשית! משיחיות היא לא רגע אחד של אופוריה אלא חיים של תלמידות.
ל-Manfred T. Brauch, *Abusing Scripture: the Consequences of Misreading the Bible*, עמוד 106 יש הערה מעניינת.

"באזהרה נגד נביאי שקר, ישוע לימד שיזהו אותם לפי הפירות שלהם (מתי ז 15-16). זהו, האופי שלנו, העקרונות העמוקות ביותר והאמונות שלנו, בסופו של דבר נחשפים בחיים שאנחנו חיים (מתי ז 17-20; לוקס ו

45-43). לכן, השתתפות בספרה של שלטונו של אלוהים לא מובטחת וגם לא מאובטחת על ידי הווידוי בישוע כאדון, רק אלו אשר מגלמים את רצונו של אלוהים בחייהם נחשבים ילדי המלכות (מתי ז 21; לוקס ו 26-28). בפרשנות שלו למשל הזרע (מתי יג 18-23; מרקוס ד 13-29; לוקס ח 11-15), ישוע מכריז שלא השמיעה או המקבל את "דבר המלכות" מספיקה. רק אלו שמניבים את הפרי של הנוכחות שלה בחיים שלהם נחשפים כאלו אשר באמת תפסו את המשמעות הפנימית ביותר שלה (מתי יג 23), מקבלים אותה (מרקוס ד 20) ו- "מחזיקים בה בלב ישר וטוב" (לוקס ח 15).

מתי יג 24-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁴הַמְשִׁיךְ וְסָפַר לָהֶם מִשָּׁל אַחֵר: "מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם דּוֹמָה לְאִישׁ הַזּוֹרֵעַ זֵרַע טוֹב בְּשָׂדֵהוּ. ²⁵וְהָיָה כְּשִׁישְׁנוּ הָאֲנָשִׁים בָּא אוֹיֵב, זָרַע עֲשָׂבִים רָעִים בֵּין הַחֲטִיִּים וְהִלֵּךְ לוֹ. ²⁶כְּאֲשֶׁר צָמְחוּ הַגְּבַעוּלִים וְעָשׂוּ תְבוּאָה נִרְאוּ גַם הָעֲשָׂבִים הָרָעִים. ²⁷אָז נָגְשׁוּ עַבְדֵי בַעַל-הַבַּיִת וְאָמְרוּ אֵלָיו, 'אֲדוֹנָנוּ, הֲלֹא זָרַע טוֹב זָרַעְתָּ בְּשָׂדֶךָ; מִכֵּן יֵשׁ בּוֹ עֲשָׂבִים רָעִים?' ²⁸אָמַר לָהֶם, 'אִישׁ אוֹיֵב עָשָׂה זֹאת'. שְׂאֵלוּ הָעַבְדִּים, 'הֲאֵם אַתָּה רוֹצֵה שְׂנַיִךְ וְנִלְקַט אוֹתָם?' ²⁹הַשִּׁיב בַּעַל-הַבַּיִת, 'לֹא, שָׂמָא בְּלִקְטֶכֶם אֶת הָעֲשָׂבִים הָרָעִים תַּעֲקְרוּ אֹתָם גַּם אֶת הַחֲטִיִּים. (יִשְׁעִיהוּ סה' ח') ³⁰הַנִּיחוּ לְשִׁנְיָהֶם לְגַדֵּל יַחַד עַד הַקָּצִיר. בְּעֵת הַקָּצִיר אֲמַר לְקוֹצְרִים: לְקַטּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה אֶת הָעֲשָׂבִים הָרָעִים וְאֶגְדוּ אוֹתָם לְאֵלֵמוֹת כְּדֵי לְשַׂרְפָם, וְאֶת הַחֲטִיִּים אֶסְפוּ לְאַסֵּם שָׁלִי'."

יג 24-30 המשל של העשבים הרעים ייחודי למתי (ראו. מתי יג 36-43). הנה פסקה מעניינת מה- New Internationals Dictionary of New Testament Theology (NIDOTTE), כרך 1 עמוד 299. "הרעיון של קהילה בלתי נראית נמצא ב- Luther; De ecclesia, Wycliffe; City of God, Augustine; Calvin; Institutes IV 1 7, Calvin; Preface to Revelation; Institutes, E. T. McNeill (1960, II 1022). המחשבה הכי עליונה היא לא למזער את החשיבות של חברות בקהילה, אלא לזהות את האפשרות של צביעות והונאה. באנליזה האחרונה, אלו אשר שייכים לאלוהים נראים רק לאלוהים. חברות בקהילה האמיתית היא עובדה אשר לא נראית לאדם. הרעיון נזכר בהצהרה של שנייה לטימותאוס ב 19; 'וַיֵּדַע יְהוָה אֶת אֲשֶׁר לוֹ'. זה מתרחב לקהילה מה ששאל אמר בנוגע לישראל, שהם לא כולם ישראל השייכים לישראל, אלא רק "בני ההבטחה" (רומים ט 6). זה מזהה את הסכנה, אשר חברי הקהילה נזהרים מפניה, של קצירת שחיתות על ידי זריעה בבשר (גלטים ג 7; ראו. רומים ח 12). שאול זיהה את צורך לתמידות בחייו האישיים כדי שלא יהפוך לאדם שנזרק (ראשונה אל הקורинתיים י 27; ראו. פיליפים ב 12, 19). הסיכויים של חברי קהילה ליפול החוצה הוא אחד הנושאים הגדולים של אל העברים (ראו. עברים ב 3; ג 7 – ד 14; ו 1-12; י 26-39; יב 12-28). זה גם מרומז על ידי המשלים של העשבים (מתי יג 24-43), הכבשים והעזים (מתי כה 31-46) והדוגמא של יהודה (מתי י 4); כו 14, 25, 47; כז 3; מרקוס יד 10, 43; לוקס ו 16; כב 3, 47; יוחנן יג 2; יז 12; יח 22; מעשי השליחים א 17, 25)."

האזהרות הללו לא מסכנות בטחון, אלא נותנות איזון לביטחון מופרז בהחלטה הראשונית ומתעלמת מהמנדט של תלמידות והתמדה.

יג 25 "אויב" בהקשר הזה כאן, המאפיין מתייחס ל-

1. שטן, לוקס י 19

2. מורי שקר, מתי ז; שנייה לפטרוס ב

כל מי שמעוות את הבשורה של המלכות. רק חסדו של אלוהים יכול לעזור למאמינים להבין את האמת (ראו. מתי יג 13, 16-17, 23) ולהתנגד לטעות.

☛ **"עשבים רעים"** חיסת בר (darnel) וחיטה מבוימת נראים אותו הדבר עד הרגע שבו הם מניבים פרי. לחיסת הבר יש גרגיר שחור, בעוד שלחיטה שניתן לאכול יש גרגיר חום בהיר.

יג 27 "אדונו" זוהי דוגמא למושג *kurion* (אדון) אשר משמש כפנייה מנומסת. זכרו הקשר, הקשר, הקשר, לא מילון או לקסיקון, קובעים את משמעות המילה. מילונים רושמים רק את האופן בו השתמשו במילה בספרות ידועה או נאום הניתן בשפה/תרבות מוגדרת.

יג 29 "שָׂמָא בְּלִקְטֶכֶם אֶת הָעֲשָׂבִים הָרָעִים תַּעֲקְרוּ אֹתָם גַּם אֶת הַחֲטִיִּים" נראה כי ההקשר מקשר זאת למנהיגי הדת ביאמו של ישוע. אין דרך לבני אדם לדעת את לבבותיהם של בני אדם אחרים. אלוהים יישר את כל הדברים ביום הדין. אחת המזימות הכי יעילות של השטן היא דת. אנשים נראים רוחניים אך הם לא (מתי ז 21-23). החיטה והעשבים הרעים נראים דומים, אך הזמן חושף את ההבדל. הרבה אנשים מולכים שולל על ידי דתיות (ראו. ישעיהו כט 13; קולוסים ב 16-23) המתחזה כרוחניות אמיתית (ראו. מתי ז)!

יג 30 "לקטו בראשונה את העשבים הרעים ואגדו אותם לאלמות כדי לשרפם, ואת החטים אספו לאסם שלי" גורל אולטימטיבי קשור למה שבני אדם יעשו עם המסר של ישוע המשיח והאישיות של ישוע המשיח (ראו. מתי יג 42, 50). מעניין לשים לב שזה ישוע אשר מדגיש על ההשלכות הגדולות והנצחיות של דחייה אישית באמונה בו.

מתי יג 31-32 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³¹ הוסיף וספר משל אחר: "מלכות השמים דומה לגרגיר חרדל אשר לקחו איש וזרע אותו בשדהו.³² אמנם קטן הוא מכל הזרעים, אך לאחר צמיחתו גדול הוא מן הירקות והופך לעץ, כך שעופות השמים באים ומקננים בין ענפיו."

יג 31-32 המשלים של גרגיר החרדל והשמרים ופסוקים 31-33, מקבילים. הם חוזרים על עצמם במרקוס ד 30-32 ולוקס יג 18-19. אלו אשר מגיבים לבשורה נראים קטנים וחסרי משמעות, אבל הם חלק מהמלכות הרוחנית אשר בסופו של דבר תמלא את כדור הארץ.

יג 32 "כך שעופות השמים באים ומקננים בין ענפיו" השימוש באותיות גדולות בתרגום NASB מניח שזהו ציטוט מדניאל (ד 11-12). זה היה הופך את המשפט כדרך להכריז על עד כמה גדול הצמח של גרגיר החרדל יכול להיות, כאן סמל להיקף המלכות המשיחית של אחרית הימים.

NASB, NKJV, NRSV	"פק"
NJB	"מידות"
TEV	"בושל"

המושג היווני הזה *saton* מתורגם כיחידת מידה בעברית *seah* סאה. הנפח המדויק שלה לא בטוח, אבל זאת הייתה כמות רבה (מקביל לעץ גדול).

נושא מיוחד: קנה מידה במזרח הקרוב הקדום (מטרולוגיה)
SPECIAL TOPIC: ANCIENT NEAR EASTERN WEIGHTS AND MEASURES (METROLOGY)

בכלכלה החקלאית הקדומה קנה המידה שיחק תפקיד חשוב במסחר. התנ"ך מצווה על היהודים להיות הוגנים בעסקים אחד עם השני (ראה ויקרא יט 35-36; דברים כה 16-13; משלי יא 1; טז 11; כ 10). הבעיות האמתיות לא היו רק כנות, אבל באותה התקופה כל מערכת שבה השתמשו לא על פי תקן. היו שתי קבוצות של משקולות; "קלה" ו"כבדה" מכל כמות (ראה The Interpreter's Dictionary of the Bible, vol. 4, p. 831). המערכת העשורית (בסיס של 10) של מצרים הייתה משולבת עם בסיס סקסגסימלי (בסיס של 6) שהיה שייך לארם נהרים.

הרבה מ"הגדלים" ו"הכמויות" שהיו בשימוש התבססו על חלקי גוף האדם, בעלי חיים, ומיכלים חקלאיים, שאף אחד מהם לא היה מתקן. לכן, התרשימים הם רק הערכות ולא משהו מדויק. השיטה הקלה ביותר למצוא קנה מידה הייתה באמצעות תרשימים יחסי.

| מונחי נפח (מדה) נפוצים
א. מדה למוצקים

1. חומר (330 BDB, אולי "עומס חמור", BDB 331), למשל ויקרא כז 16; הושע ג 2
2. לטח (או lethech, BDB 547, אולי יש רמז בהושע ג 2)
3. איפה (35 BDB) למשל שמות טז 36; ויקרא יט 36; יחזקאל מה 10-11, 13, 24
4. סאים (684 BDB) למשל בראשית יח 6; א שמואל כה 18; א מלכים יח 32; ב מלכים ז 1, 16, 18
5. עומר (771 BDB II, אולי הכוונה ל"אלומה" [שורה של תבואה], BDB 771 I) למשל שמות טז 16, 22, 36; ויקרא כג 10-15
6. עשרן (798 BDB, "חלק של עשירית" האיפה) למשל שמות כט 40; ויקרא יד 21; במדבר טו 4; כח 5, 13
7. קו (866 BDB) כלומר ב מלכים ו 25

ב. מדה לנוזלים

1. כור (BDB 499), למשל יחזקאל מה 14 (יכול להיות מדד מוצק, ראה ב דברי הימים ב 10; כז 5)
 2. בת (BDB II 144), למשל א מלכים ז 26, 38; ב מלכים ב 10; ד 5; ישעיהו ה 10; יחזקאל מה 10-11, 14
 3. הין (BDB 228), למשל שמות כט 40; ויקרא יט 36; יחזקאל מה 24
 4. לוג (BDB 528), ראה ויקרא יד, 10, 12, 15, 21, 24
- ג. תרשים (המידע נלקח מ Roland deVaux, Ancient Israel, vol. 1, p. 201 and Encyclopedia Judaica, vol. 16, p. 379)

נוזל או מוצק) כור = (מוצק) חומר	1				
נוזל) בת = (מוצק) איפה	10	1			
מוצק) סאים	30	3	1		
נוזל) הין	60	6	2	1	
מוצק) עומר/עשרן	100	10	-	-	1
מוצק) קו	180	18	6	3	- 1
נוזל) לוג	720	72	24	12	- 4 1

II. מונחי משקל נפוצים

- א. שלוש המשקליות הנפוצות ביותר הן ככרי הכסף, השקל, והגרה.
 1. המשקל הגדול ביותר בברית הישנה הוא ככר כסף. מהפסוקים בשמות לח 25-26 אנו לומדים שככר כסף אחד שווה ל 3,000 שקלים (כלומר "משקל עגול" 503 BDB)
 2. המונח שקל (BDB 1053, "משקל") הוא מוזכר הרבה פעמים. ישנם מספר ערכים של השקל המוזכרים בברית הישנה
 - א. "תקן מסחרי" (NASB בראשית כג 16)
 - ב. "השקל של המקדש" (NASB שמות ל 13)
 - ג. "על ידי המשקל של המלך" (NASB ב שמואל יד 26), המכונה גם "משקל מלכותי" ב Elephantine papyri.
 3. הגרה (BDB II 176) שווה ערך ל 20 שקלים (ראה שמות ל 13; ויקרא כז 25; במדבר ג 47; יח 16; יחזקאל מה 12). יחסים אלה משתנים ממסופוטמיה למצרים. ישראל פעלה בהתאם להערכה השכיחה ביותר בכנען (אוגרית)
 4. מנים (BDB 584) שווה ערך ל 50 או 60 שקלים. מונח זה נמצא בספרים מאוחרים יותר בברית הישנה (כלומר, יחזקאל מה 12; עזרא ב 69; נחמיה ז 71-72). יחזקאל נתן יחס של 1 ל 60, אילו בכנען השתמשו ביחס של 1 ל 50.
 5. בקע (BDB 132, "חצי השקל" בראשית כד 22) בברית הישנה רק פעמיים יש שימוש במונח (ראה בראשית כד 22; שמות לח 26) מוערך כחצי שקל. משמעות השם "לחלק".

ב. תרשים

1. מבוסס על חמשה חומשי תורה

ככר כסף	1				
מנים	60	1			
שקל	3,000	50	1		
בקע	6,000	100	2	1	
גרה	60,000	1,000	20	10	1

2. מבוסס על יחזקאל

ככר כסף	1				
מנים	60	1			
שקל	3,600	60	1		
בקע	7,200	120	2	1	
גרה	72,000	1,200	20	10	1

Copyright © 2014 Bible Lessons International

מתי יג 33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
עוד משל ספר להם: "מלכות השמים דומה לשאור אשר לקחה אשה וטמנה אותו בשלוש סאים קמח עד שהחמיץ כלו."

יג 33 "החמיץ" בברית הישנה, שמרים היו סמל של רשע, אך כאן זה היה בבירור סמל של התמדה וגדילה במלכות האלוהים. הזרהו מלצרף הגדרה אחת או קונוטציה למילה, מבלי להתחשב בהקשר. הקשר קובע משמעות! ראו נושא מיוחד במתי טז 6.

■ "טמנה" בהקשר כאן זה מתייחס לתהליך הערבוב. זה מתאר את הנסתרות של המלכות.

מתי יג 34-35 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
את כל אלה דבר ישוע להמון העם במשלים, וכלי משל לא דבר אליהם; למען יתקיים מה שנאמר בפי הנביא:
"אפתחה במשל פי,
אביעה חידות מני-קדם." (תהילים עח' ב')

יג 35 "למען יתקיים מה שנאמר בפי הנביא" זהו ציטוט מתהלים עח 2. למספר כתבי יד יווניים עתיקים כולל העתק המקורי של א וכתבי היד היווניים אשר שומשו על ידי אוסביוס Eusebius וג'רום Jerome יש את "דרך ישעיהו הנביא". הייתה השערה שלטקסט המקורי היה "דרך אסף" אשר אליו מתייחס תהלים עח בטקסט המסורתי. אין טקסט יווני, למרות זאת, עם השם הזה. סופר מוקדם או (1) לא זיהה את ראש המקהלה הלוי של בית המקדש הזה ושינה את השם ל"ישעיהו" או (2) חשב שהתייחסות ממתי יג 14-15 איכשהו נמשכת. היהודים האמינו שכל מחברי הכתובים מלאי ההשראה היו "נביאים". ברוב הנרחב של כתבי יד עתיקים יווניים אין את השם "ישעיהו" בטקסט.

■ "מני-קדם" הביטוי הגניטיבי "תבל" לא נמצא בכתבי היד בכתב גדול א' B-1, כמו גם בחלק מכתבי היד הסורים והלטיניים הישנים והטקסטים היווניים אשר שומשו על ידי אוריגנס Origen וג'רום Jerome. הביטוי המלא מופיע במתי כה 34 ובהרבה כתבי יד בכתב גדול יווניים (א², א*, C, D, L, W. ועדת ה-USB⁴ החליטה להכליל את "Kosmou", אבל בגרשיים, עם ציון "C" (קושי בהחלטה).

מתי יג 36-43 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
אחרי כן שלח ישוע את המון העם ונכנס הביתה. נגשו אליו תלמידיו ואמרו: "הסבר נא לנו את משל העשבים הרעים." 37 השיב ואמר: "הזרע את הזרע הטוב הוא בן-האדם. 38 השדה הוא התבל. הזרע הטוב הוא בני המלכות, והעשבים הרעים הם בני הרע. 39 האויב הזרע אותם הוא השטן. הקציר הוא קץ העולם, והקוצרים הם המלאכים. (יואל ד' יג) 40 ובכן, כמו שאוספים את העשבים הרעים ושורפים אותם באש כך יהיה בקץ העולם. 41 בן-האדם ישלח את מלאכיו וילקטו מממלכתו את כל המכשלות ואת כל עושי הרשע, 42 וישליכו אותם אל תנור האש; שם יהיו היללה וחרוק השנים. 43 אז יזהירו הצדיקים כשמש בממלכת אביהם. (דניאל יב' ג'; משלי ד' יח) מי שאזנים לו, שישמע!"

יג 36-43 זו הייתה הפרשנות של ישוע למשל של מתי יג 24-30 אשר ניתן לתלמידים בפרטי.

יג 37 "הזורע את הזרע הטוב הוא בן-האדם" המשלים הללו מקשרים גם את ישוע כמשיח אלוהים, אשר מביא חיים ואמת, וגם את מסר הבשורה כתוכן של האמת הזו. האמת של אלוהים היא גם אדם (זורע) וגם מסר (זרע).

יג 38 "השדה הוא התבל" זהו מפתח להבנת המשלים האלו. זוהי לא הקהילה אלא העולם (ראו. מתי יג 47). נראה כי רק המשל של הזרע מתמודד עם אלו אשר שמעו את מסר הבשורה וגם אז זה עלול להתייחס ל- (1) פלסטין ביומו של ישוע או (2) המקומות בהם הכריזו את הבשורה (העולם, ראו. מתי כח 19; לוקס כד 46; מעשי השליחים א 8).

■ "בני המלכות... בני הרע"

נושא מיוחד: בני "SONS OF..." (BDB 119, KB 137) SPECIAL TOPIC:

המונח "בן" (או "בנו של...") לעתים משתמש בשביל לאפיין קבוצה (או יחיד) או בשביל להראות השתייכות לקבוצה.

א. ברית ישנה

למילה בן (BDB 119-122) יש מספר משמעויות.

1. בן שנולד לאביו
2. בנים (אפילו בני דודים, למשל, במדבר לו 11)
3. נכדים (למשל, בראשית לא 55,28)
4. חבר באגוד
5. אבות/צאצאים (יוחסין)
6. בן שבט/עם (למשל, "בני ישראל")
7. אנשים פשוטים (בני הארץ)
8. בן לדת (בני [שם של האל]). המלך בתהילים ב; ב"ש ז 14
9. מלאכים (ראו בראשית ו 4,2; איוב א 6; ב 1)
10. ביטוי לאפיין (למשל, "בני בליאל", "בני החכם", "בני הלוחם")

ביהושוע כא המונח מופיע מספר פעמים:

1. בן לאב – בן נון, יהושוע כא 1
2. בן לשפט/קבוצה – בני ישאל, יהושוע כא 31,8,3,1
3. בן של מנהיג (למשל, כהנים, לווים)
4. בני שבט
(א) בני אהרון, יהושוע כא 19,13,10,4
(ב) בני לוי, יהושוע כא 10 (ראו פסוק 27)
5. בני משפחה
(א) בני קהת, יהושוע כא 26,20,5
(ב) בני גרשון, יהושוע כא 27,6
(ג) בני מררי, יהושוע כא 34

נתונים אלו לא נותנים מידע מספיק מדויק בשביל לרשום תאריכי לידה ולהגיע לתאריך הבריאה. לעתים קרובות, רק התאריכים המשמעותיים (משהו טוב או רע, או אירוע חשוב שקרה) מופיעים ברשימה. לעתים אנחנו יכולים לראות שמספר דורות מושמטים (למשל, שושלת יוחסין שלי ישוע).

ב. ברית חדשה

המונח "בן" (או "בנו של...") לעתים משתמש בשביל לאפיין קבוצה (או יחיד) או בשביל להראות השתייכות לקבוצה.

1. מאפיין של קבוצה
(א) חיובי

- (1) בני המלכות, מתי ח 12; יג 38
- (2) בני האדם, מרקוס ג 28; אפסים ג 5
- (3) בני האור, לוקס טז 8; יוחנן יב 36; אפסים ה 8; א"תס ה 5
- (4) בני התחייה, לוקס כ 36
- (5) בני הנביאים, מעשי שליחים ג 25
- (6) בני הברית, מעשי שליחים ג 25
- (7) בני האלוהים, א"יוח ג 10

(ב) שלילי

- (1) בני הרשע, מתי יג 38; יוחנן ח 44; א"יוח ג 10
- (2) בני גהנום, מתי כג 15
- (3) בני הדור, לוקס טז 8; כ 34
- (4) בני השטן, מעשי שליחים יג 10; כג 6
- (5) בני המרי, אפסים ב 2; ה 6

2. מאפיין של הפרט

(א) חיובי

- (1) בני נחמה (למשל בר נבא), מעשי שליחים ד 36
- (2) בן פרוש (שאול), מעשי שליחים כג 6

(ב) שלילי

- (1) בני רעם (יוחנן ויעקב), מרקוס ג 17
- (2) בן האבדון (יהודה), יוחנן יז 12
- (3) בן ההרס (צורר המשיח), ב"תס ב 3

יג 39, 40 "קץ העולם" זהו רקע אסקטולוגי. המלכות היא גם "כבר" אך "עדיין לא", כך גם הדין.

☐ "אש" ראו נושא מיוחד במתי ג 12.

יג 41 זהו ציטוט חלקי מזכריה א 3. שימו לב שבפסוק הזה המלכות נקראת "ממלכתו". יש מספר מקומות בהם המלכות מקושרת לבן (ראו. מתי טז 28; לוקס כב 30; כג 42; יוחנן יח 36; שנייה לטימותאוס ד 1, 18). ישנם גם מספר מקומות בהם המלכות מקושרת גם לאב וגם לבן (ראו. מתי יג 43; אפסים ה 5; התגלות יא 15). מלכות הבן לא זמנית (יוחנן יח 36), אלא נצחית (ראו. דניאל ז 14; לוקס א 33; שנייה לטימותאוס ד 18; שנייה לפטרוס א 11). ראו *New Testament Theology*, Frank Stagg, עמודים 164-165.

יג 42 ראו הערה במתי ח 12. ראו [נושא מיוחד: היכן המתים?](#) במתי ה 22.

יג 43 "יִזְהִירוּ הַצְּדִיקִים כְּשֶׁמֶשׁ בְּמַמְלַכַת אֲבִיהֶם" זה דומה להצהרות בדניאל יב 3.

☐ "מי שְׂאֲזֵנִים לוֹ, שְׂיִשְׁמַע" לאלו אשר אלוהים אפשר להבין את הבשורה חייבים להגיב אליה מיד! המשפט הסמוי הזה מופיע מספר פעמים בברית החדשה (ראו. מתי יא 15; יג 9, 43; מרקוס ד 9, 23; לוקס ח 8; יד 35; התגלות ב 7, 11, 29; ג 6, 13, 22; יג 9). המשלים האלו מכים הערה של דחיפות בצורך המידי לשמוע, לסמוך ולהגיב לו, ולהגיב עכשיו!

מתי יג 44 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 "דוֹמָה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְאוֹצֵר טֶמֶן בְּשָׂדֵה, וְהִנֵּה מְצָאוּ אִישׁ. הוּא טוֹמֵן אוֹתוֹ שׁוֹב וּבְשִׁמְחָתוֹ הוּא הוֹלֵךְ וּמוֹכֵר אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְקוֹנֵה אֶת הַשָּׂדֵה הַהוּא."

יג 44 "מלכות השמים" ראו מתי יג 45, 47, 52. המשפט הזה היה שווה ערך ל- "מלכות אלוהים" במרקוס ולוקס. מתי, בכתיבה ליהודים, לא השתמש בשם אלוהים אלא **גיבוב מילים**, "שמים". המשל הזה ייחודי למתי.

☐ "טֶמֶן בְּשָׂדֵה" לקבור דברי ערך באדמה כדי להגן עליהם היה מעשה מצוי במזרח הקרוב הקדום. לא היו בנקים.

❶ " ומוכר כל... וקונה את השדה" זה מראה את הטבע הקיצוני של תלמידות. לדעת את ישוע שווה הכל! הפרדוקס הוא (1) ישועה בחינם מגיעה מחסד אלוהים בלבד ולכן מגיעה לגמרי בחינם (ראו. רומים ג 24; ה 15; ו 23; אפסים ב 9-8), אבל (2) זה עולה לתלמיד הכל (ראו. מתי י 34-39; יג 44, 46).

מתי יג 45-46 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
עוד דומה מלכות השמים לסוחר המכפש מרגליות יפות.⁴⁶ כאשר מצא מרגלית אחת יקרת ערך הלך ומכר את כל אשר לו וקנה אותה.

יג 45-46 משל הפנינה יקרת הערך ייחודית למתי.

יג 45 "מרגליות" פנינים היו יקרות בעולם הישן והיו שוות ערך לזהב כמדיום להחלפה.

מתי יג 47-50 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
עוד דומה מלכות השמים לרשת שהשליכה לים ואספה מכל מין.⁴⁸ כאשר נתמלאה העלו אותה לחוף וישבו ולקטו את הטובים לתוך הכלים ואת הרעים השליכו.⁴⁹ כך יהיה בקץ העולם. המלאכים יצאו ויבדילו את הרשעים מבין הצדיקים⁵⁰ וישליכו אותם אל תנור האש; שם יהיו היללה וחרוק השנים.

יג 47-50 משל הרשת ייחודי למתי. המשמעות שלו דומה למשל של העשבים הרעים, אשר אומר שבאחרית הימים תהיה הפרדה בין מאמינים ללא מאמינים (ראו. מתי כה 31-46).

יג 48 הפסוק הזה מתאר את ההפרדה של האנשים באחרית הימים על בסיס התגובה שלהם לישוע והבשורה (ראו. מתי כה 31-46; התגלות כ 11-15).

יג 49 "בקץ העולם" היהודים ראו את המציאות כשני עידנים: העידן הרע הנכחי והעידן שאמור לבוא (ראו נושא מיוחד במתי יב 31). הם האמינו שאלוהים יעצים מנהיג אנושי אשר יחנך את העידן החדש בכוח. מהברית החדשה אנחנו יודעים כעת שהעידנים הללו חופפים, מההתגלמות בבית לחם ועד הביאה השנייה. הפסוק הזה מדבר על דין אסכטולוגי (ראו. מתי כה 31-46; התגלות כ).

יג 50 "וישליכו אותם אל תנור האש; שם יהיו היללה וחרוק השנים" ראו מתי יג 30, 42, 50; ח 12; כה 31. ישוע דיבר לעתים על גהנום!

מתי יג 51-52 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
האם הבינותם את כל זה? השיבו לו: "כן".⁵² אמר להם: לכן כל סופר למוד מלכות שמים דומה לבעל-בית המוציא מאוצרו חדרשות וגם ישנות."

יג 52 "כל סופר למוד" סופר היה מומחה חוקי בחוקים הכתובים והחוקים שבעל פה (ראו נושא מיוחד במתי יב 38). סופר מאמין ויכול להוציא אמיתות מהברית הישנה וכן גם לראות את התממשות בהוראותיו של ישוע (ראו. רומים ד 24-23; טו 4; ראשונה לקורנתים י 6, 11; שנייה לטימותיאוס ג 16). זה אפשרי שמתו מאפיין את עצמו!

מתי יג 53-58 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
כאשר סיים ישוע את המשלים האלה הלך משם.⁵⁴ הוא בא אל עירו ולמד אותם בבית הכנסת עד כי השתוממו ואמרו: "מנין לו החכמה הזאת ומעשי הנסים?"⁵⁵ הרי זה בנו של הנגר. הלא שם אמו מרים ואחיו יעקב ויוסף ושמעון ויהודה.⁵⁶ ואחיותיו הרי כלן פה אתנו. אם כן מנין לו כל הדברים האלה?"⁵⁷ הוא היה להם למכשול. אמר להם ישוע: "אין נביא בעירו ובביתו", (ירמיהו יא' כא')⁵⁸ ולא עשה שם נסים רבים בגלל חסר אמונתם.

יג 53 "משלים" זאת הייתה מילה מורכבת ביוונית אשר התכוונה "לזרוק לצד". מקרים פשוטים שומשו כדי להמחיש אמיתות רוחניות. למרות זאת חשוב לזכור שלמחברים היהודים המילה היוונית הזאת (*parabola*) שיקפה את המילה בעברית *mashal* משל אשר התכוון "חידה" (*riddle*) או "פתגם" (*proverb*). אדם חייב לרצות לחשוב מחדש על בעיות ולצפות לתוצאות לאור הטבע המפתיע של ה-*mashal* משל. ישנם שתי סיבות פרדוקסליות הניתנות עבור השימוש של

משלים בשירות ההוראה של ישוע: (1) כדי לתקשר בבירור אמיתות רוחניות לאלו אשר יישמו את האמונה בו ו- (2) להחביא אמיתות רוחניות מאלו אשר לא מאמינים בו.

יג 54 "בָּא אֶל עִירוֹ" מקרה דומה מוזכר בלוקס ד 16-30. היה דיון רב בקרב פרשנים בנוגע לשאלה האם זה אותו הביקור או ביקור נוסף. יש מספר מקרים בשירותו של ישוע אשר מאד דומים (ראו. יוחנן ב 13-22 מול מתי כא 12-16; מרקוס יא 15-18; לוקס יט 45-47), אך סופרים צריכים להיות זהירים, על בסיס ההנחות המוקדמות המערביות שלהם, לא להניח שהם אותו האירוע. יכול להיות שהיו שני טיהורים של בית המקדש, לדוגמא, והמקרה של לוקס יכול להתייחס למקרה אחר.

❑ **"וְלִמַּד אוֹתָם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת"** זה היה הרגל של ישוע להשתתף בהלל הקבוע בשבת. ישוע למד את הברית הישנה במהלך ימיו בבית הספר של בית הכנסת בנצרת. בית הכנסת היה מוסד יהודי אשר פותח בזמן הגלות הבבלית למטרה של (1) ללמד ילדים, (2) הלל, (3) לשרת את הקהילה היהודית, ו- (4) לשמור על התרבות הייחודית של היהודים בזמן הגלות על ידי דגש על לימוד התורה והמסורות של האבות.

❑ **"הַשְּׁתוּמָמוֹ"** הם נדהמו, לא רק מהתבונה העצומה של הוראותיו, אלא גם מהסמכות של הוראותיו. הסופרים לימדו מהסמכות של רבנים ידועים קודמים; ישוע לימד מהסמכות שלו (ראו. מתי ז 28-29).

❑ **"מִנֵּין לוֹ הַחֲכָמָה הַזֹּאת וּמַעֲשֵׂי הַנְּסִים"** דנים רבות על המקור לכוחו של ישוע. הוא היה ילד מקומי לא מאומן רשמי. היהודים אפילו האשימו אותו שהוא היה בשיתוף עם הרשע. בשבילים המעשה שלו נגד התורה שבעל פה הייתה "החטא הבלתי נסלח". לאלו אשר היו בנצרת היה קשה להאמין שילד מקומי היה המשיח, התגלמות שמימית.

יג 55, 56 "הֲרִי זֶה בְּנוֹ שֶׁל הַנְּגָר" יש שלוש שאלות בשני הפסוקים הללו; כל שלוש השאלות מצפות לתשובה של "לא".

נגר שומש במובן של בעל מלאכה. זה יכול היה להתייחס לבעל מלאכה של אבן, מתכת או עץ. המושג באנגלית "אדריכל" מגיע מהמושג היווני הזה. השאלות האלו שהגיעו מאנשי עיר לידתו של ישוע רומזים על כך שלישוע הייתה ילדות רגילה (ראו. לוקס ב 40, 52).

יג 55 "וְאֶחָיו" האנשים הרשומים

1. יעקוב, אשר הפך להיות המנהיג של הקהילה בירושלים וכתב את ספר יעקוב
2. יוסף, הוא נקרא יוסי במרקוס ו 3 ובמספר כתבי יד יווניים מאוחרים. אנחנו לא יודעים שום דבר נוסף עליו
3. שמעון, אנחנו לא יודעים שום דבר נוסף עליו
4. יהודה, כתב את ספר יהודה

❑ **"אֶחָיו... וְאֶחָיוֹתָיו"** אלו הם ילדים מאוחרים יותר של יוסף ומרים (ראו. מתי א 25; יב 46; מרקוס ו 3) או ילדים אפשריים מהנישואים הקודמים של יוסף (אשר לא תועדו בשום מקום בכתובים), אז האפשרות הראשונה הכי טובה (ראו *Answers to Questions*, F. F. Bruce, עמודים 47 ו-174).

יג 57 "הוא הִיא לְהֵם לְמַכְשׁוֹל" הוא סלע הפגיעה ואבן המכשול. האבן אשר הבנאים דחו הפך להיות ראש הפינה (ראו. מתי יא 6; ישעיהו ח 14; כח 16; ירמיהו ו 21).

❑ **"נְבִיא"** זו הייתה אמרה ידועה. זה אשר ידוע מאבד את המשמעות שלו. ראו נושא מיוחד במתי יא 9.

יג 58 "וְלֹא עָשָׂה שָׁם נְסִים רַבִּים" אלוהים תמיד בחר עבור המאמינים להתאגד בדברים שקשורים אליו (ברית). זה לא שישוע לא היה יכול, הוא לא בחר זאת. אנחנו למדים מלוקס ד 28-29 שהם ניסו להרוג אותו בגלל הצהרותיו.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. רשמו את האמת המרכזית של כל אחד מהמשלים במילים שלכם. האם יש נושא מאחד בפרק הזה?
2. איך אדם מאזן ישועה בחינם עם אחת שעולה לו הכול?
3. האם גהינום דוקטרינה מקראית כמו גן העדן?
4. איך שיטת הלימוד של ישוע הייתה שונה משל הרבנים?
5. מדוע נצרת דחתה את ישוע?

מתי יד

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
מותו של יוחנן המטביל	ראשו של יוחנן המטביל נכרת	אירועים מכריעים של מי שדוחה או מקבל את ישוע (יג 53-יז 27) מותו של יוחנן	מותו של יוחנן המטביל	הורדוס וישוע
יד 12-1	יד 12-1	יד 12-1	יד 2-1	יד 2-1 ראשו של יוחנן המטביל נכרת
			יד 5-3 יד 7-6 יד 8 יד 12-9	יד 12-3
אוכל לחמשת אלפים איש	אוכל לאלפי איש	חמשת אלפי איש קיבלו אוכל	ישוע מאכיל חמשת אלפים איש	הנס הראשון של ככרות הלחם
יד 21-13	יד 21-13	יד 21-13	יד 14-13 יד 15 יד 16 יד 17 יד 21-18	יד 14-13 יד 21-15
הליכה על המים	ישוע הולך על המים	ישוע הולך על המים	ישוע הולך על המים	ישוע הולך על המים וכיפא איתו
יד 33-22	יד 33-22	יד 27-22 יד 33-28	יד 26-22 יד 27 יד 28 יד 30-29 יד 31 יד 33-32	יד 33-22
ריפוי חולים בגינוסר	רבים נגעו בו וקיבלו ריפוי		ישוע מרפא את החולים בגינוסר	ריפוי בגינוסר
יד 36-34	יד 36-34	יד 36-34	יד 36-34	יד 36-34

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד יחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

רקע למתי יד 1-36

א. הורדוס הטטרארך אשר מוזכר במתי יד 1; לוקס ג 1; ט 7; יג 31 וכג 7, היה הבן של הורדוס הגדול. במותו של הורדוס הגדול, הממלכה שלו חולקה בין שלושת בניו (ארכלאוס, הורדוס אנטיפס ופיליפוס). המושג "טטרארך" (Tetrarch) התכוון "מנהיג של החלק הרביעי". ההורדוס הזה היה ידוע כהורדוס אנטיפס אשר הוא הגרסה המקוצרת של אנטיפטר Antipater. הוא שלט בגליל ובפיריאה (4 לפני הספירה – 39 אחרי הספירה). זה אומר שרוב שירותו של ישוע היה בשטח של השליט האדומי מהדור השני הזה.

ב. הורודיה הייתה הבת של אחיו של הורדוס אנטיפס, אריסטובולוס, אשר עשה אותה האחיינית שלו. היא גם הייתה נשואה בעבר לפיליפוס, האח למחצה של הורדוס אנטיפס. זה לא היה פיליפוס הטטריארך ששלט באזור צפונית לגליל, אלא האח פיליפוס האחר שחי ברומא. להורודיה הייתה בת אחת מפיליפוס (שלומית). בביקורו של הורדוס אנטיפס ברומא הוא פגש ופיתה על ידי הורודיה אשר חיפשה התקדמות פוליטית. לכן, הורדוס אנטיפס התגרש מאשתו, אשר הייתה נסיכה נבטית והורודיה התגרשה מפיליפוס כדי שהיא והורדוס אנטיפס יוכלו להתחתן. היא גם הייתה אחותו של הורדוס אגריפס הראשון (ראו. מעשי השליחים יב).

ג. אנחנו לומדים את שמה של ביתה של הורודיה, שלומית, מהספר של יוסף בן מתתיהו *The Antiquities of the Jews* 18:5:4. היא כנראה הייתה בין הגילאים 12 ו-17 בנקודה הזאת. היא בבירור הייתה נשלטת ומתומרנת על ידי אמה. היא התחתנה לאחר מכן לפיליפוס הטטריארך אך הפכה במהרה לאלמנה.

ד. כעשר שנים לאחר כריתת ראשו של יוחנן המטביל, הורדוס אנטיפס הלך לרומא כהסנה מצד אשתו הורודיה לחפש את התואר מלך מפני שאגריפס הראשון, אחיה, קיבל את התואר. אך אגריפס הראשון כתב לרומא והאשים את אנטיפס באימות עם הפרתים, אויב שנוא של רומא מהסנה הפורה (מסופוטמיה). הקיסר כנראה האמין לאגריפוס הראשון והורדוס אנטיפס, יחד עם אשתו הורודיה, גורשו לספרד.

ה. זה יכול להפוך את זה לקל יותר לזכור את ההורדוסים השונים האלו המוצגים בברית החדשה על ידי כך שהורדוס הגדול הרג ילדים בבית לחם; הורדוס אנטיפס הרג את יוחנן המטביל; הורדוס אגריפוס הראשון הרג את השליח יעקוב; והורדוס אגריפוס השני שמע את בקשתו של שאול המתועדת בספר מעשי השליחים.

לימוד מילים וביטויים

מתי יד 1-5 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹ בעת ההיא שמע הורדוס שר-רבע המדינה את שמע ישוע. ² אמר אל משרתיו: "זהו יוחנן המטביל. הוא קם מן המתים ולכן פועלים בו מעשי הנסים"; ³ שכן הורדוס תפס את יוחנן, כבל אותו ושם אותו בבית הסהר בגלל הורודיה אשת פיליפוס אחיו, ⁴ ולאחר שיוחנן אמר לו, "אסור לך לקחת אותה." (ויקרא יח' טז) ⁵ הורדוס רצה להרג אותו, אולם חשש מן ההמון מפני שחשבוהו לנביא.

יד 1 "בעת ההיא שמע הורדוס שר-רבע המדינה את שמע ישוע" ישוע כנראה הכניס סוגריים בין מתי יד 2-1 ומתי יד 13 אשר מתמודדים עם מותו של יוחנן המטביל ממוקדם. (מה שישוע שמע במתי יד 13 לא היה מותו של יוחנן המטביל אלא הדיווח שהורדוס שמע עליו וחשב שהוא יוחנן המטביל שקם לתחייה).

יד 2 "זהו יוחנן המטביל" ראו מקרה בלוקס ט 7-9.

● "ולכן פועלים בו מעשי הנסים" הורדוס כנראה האמין באמונות טפלות וזה הגדיל את האשמה שלו על כך שכרת את ראשו של יוחנן המטביל. אין רשומות היסטוריות על יוחנן המטביל על כך שביצע אי פעם נס כלשהו.

יד 3 "הורדוס תפס את יוחנן, ככל אותו ושם אותו בבית הסהר" אנחנו למדים מספרו של יוסף בן מתתיהו *Antiquities of the Jews* 18.5.2 שזה היה הכלא של מכוור (ראו. מתי ד 12; יא 2). זה כביכול היה מבצר גבוה, בלתי חדיר דרום מזרח מים המלח בגבול עם האימפריה הנבטית. מעניין לציין שאשתו הראשונה של הורדוס ערקה בהצלחה אל אביה, חרתת Aretas (ראו. שנייה אל הקוריתים יא 32), על ידי בקשתו לבוא לארמון קיצי מסוים. מאוחר יותר, לאביה היה עימות צבאי עם בעלה לשעבר, הורדוס אנטיפס, והביס אותו לחלוטין. היו מורידים את הורדוס מהמשרה אם הרשויות הרומיות לא היו מתערבות.

● "הורודיה" ב-*New Testament TransLine* על פי Michal Magill יש סיכום טוב עליה.

" היא הייתה נכדתו של הורדוס הגדול, ביתו של אריסטובולוס, אחותו של אגריפוס הראשון. ראו 2:1. היא התחתנה עם הורדוס פיליפוס הראשון, אח של אביה. מאוחר יותר, היא עזבה אותו והתחתנה עם הורדוס אנטיפס, אשר גם היה אח של אביה מאישה אחרת. היא בחרה ללכת לגלות עם אנטיפס כאשר גורש ב-39 אחרי הספירה" (עמוד 49).

יד 4 "לאחר שיוחנן אמר לו" שם הפועל הוא בזמן לא מושלם אשר התכוון לחזור על פעולה בזמן עבר. יוחנן כנראה עשה את האשמה הזאת באופן חוזר. האישימים הללו היו מבוססים או על הורדוס אנטיפס ואשתו הורודיה (אחייניתו) שהיו קרובים משפחתית מידי מכדי להתחתן (ראו. ויקרא יח 16), או ככל היותר, מפני שכל אחד מהם עבר גירושין באופן לא חוקי (ראו. דברים כד 1-4).

יד 5 "הורדוס רצה להרג אותו, אולם חשש מן ההמון" זה נראה כסתירה ישירה למתי יד 9. למרות זאת, הסכיזופרניה של השליטים הללו מהמזרח הייתה ידועה לשמצה. ככל הנראה היה משיכה ליוחנן מפני שהורדוס לעתים קרא לו לבוא לדבר אתו (ראו. מרקוס ו 20), אך באותו הזמן, היה פחד גדול!

● "מפני שחשבוהו לנביא" ישוע אמר במתי יא 7-11 שיוחנן היה הנביא האחרון מהברית הישנה והאדם הגדול ביותר שנולד מאישה תחת הברית הישנה. ראו [נושא מיוחד: נבואה של הברית החדשה](#) במתי יא 9.

מתי יד 6-12 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁶ כשהוא יום הולדתו של הורדוס רקדה בת-הורודיה בין הנוכחים ומצאה חן בעיני הורדוס. ⁷ לפיכך הבטיח לה בשבועה לתת לה כל מה שתבקש. ⁸ על-פי הדרך אמה -- אמרה: "תן לי פה בקערה את ראש יוחנן המטביל." ⁹ התעצב המלך, אלא שבגלל השבועה והמסבים אתו צוה לתת לה. ¹⁰ הוא שלח לכרת את ראש יוחנן בבית הסהר, ¹¹ וכאשר הובא ראשו בקערה נתנהו לנערה והיא הביאה אותו לאמה. ¹² באו תלמידיו, לקחו את גופתו וקברו אותה, והלכו והודיעו לישוע.

יד 6 "כשהוא יום הולדתו של הורדוס" ישנם מספר ראיות ארכאולוגיות, בלשניות שזה אולי התייחס למשתה שנתי המכיר בחניכה שלו. כאשר בוחנים את הראיות ההיסטוריות הזמניות, זה היה פשוט יום הולדתו. באירועים כאלו משתים גדולים היו כלל היום.

● "רקדה בת-הורודיה בין הנוכחים" הריקוד של שלומית (ראו *Antiq.*, Josephus 18.5.4) כנראה הפתיע מאד את הנוכחים מפני שבזמן ההוא נשים אשר רקדו היו נחשבות לבלתי מוסריות. שנסיכה תרקוד מול קבוצה של אורחים שיכורים, במיוחד בגיל צעיר שכזה, כנראה היה מדהים. הרמיזה של ההקשר היא שזה היה ריקוד מיני אשר דורבן על ידי אמה כדי לקבל את ההסכמה של הורדוס.

יד 8 "על-פי הדרך אמה" המילה "prompted" (הונעה) הייתה מושג יוני חזק "urged" (דורבנה). זה מראה שהנערה הצעירה הזאת לא רק תומרנה על ידי אמה, אלא גם נשלטה על ידי התוכנית הברורה שלה שתוכנה מראש כדי להבטיח את מותו של יוחנן המטביל (ראו. מרקוס ו 22-25).

יד 9 "התעצב המלך" הוא הצטער-לא מפני שעמד לבצע רצח שתוכן מראש של אדם חף מפשע, אלא מפני שנשבע שבועה (שימוש חילוני של "התוודה", ראו. לוקס כב 6) והוא היה מובך לשבור אותה לפני אורחיו השיכורים (ראו. מרקוס ו 26).

יד 11 "וכאשר הובא ראשו בקערה נתנוהו לנערה והיא הביאה אותו לאמה" אנחנו לא יודעים מה האמא עשתה עם הראש. ישנה מסורת, אשר הוזכרה לראשונה על ידי Jerome במאה הרביעית אחרי הספירה, שהיא משכה את לשונו ותקעה נעץ בתוכה. המושג היווני "נערה" שומש גם עבור גם ביתו של יאיר (ראו. מרקוס ה 41-42 היכן שכתוב שהייתה בת 12) וגם שלומית, לכן, היא כנראה הייתה בת בגיל העשרה.

מתי יד 13-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
13 ישוע שמע ונסע משם בסירה אל מקום שומם, הוא לבדו. כיון ששמעו ההמונים הלכו אחריו ברגל מן הערים. **14** כשיצא ראה המון עם רב. הוא נתמלא רחמים עליהם ורפא את החולים שביניהם.

יד 13 "ישוע שמע על יוחנן" נראה כי זה מתייחס למתי יד 1 ו-2 ולא הסוגריים המעורבים של מתי יד 3-12.

☐ **"ונסע משם בסירה אל מקום שומם, הוא לבדו"** המקרה הזה של ישוע שמאכיל את החמשת אלפים מתועדת גם במרקוס ו 32-44, לוקס ט 10-17, ויוחנן ו 1-13. כנראה הוא רצה להתרחק כדי להתפלל. זה היה הנוהל הרגיל שלו אשר עזר לו להיות מוכן לנסיבות איתם הוא התמודד. אם ישוע היה צריך להתרחק כדי להתפלל, כמה יותר המאמינים צריכים?

☐ **"כיון ששמעו ההמונים הלכו אחריו ברגל מן הערים"** ישוע מעולם לא התעייף או היה חסר סבלנות עם ההמונים, אלא תמיד התקדם עם חמלה (ראו. מתי יד 14). זהו נושא בבשורתו של מתי (ראו. מתי ט 36; טו 32). ישוע, למרות שהיה עייף והיה צריך זמן להתרחק כדי להתפלל, עדיין שם את האנשים בראש סדר העדיפויות. הוא ריפא את כל אלו שהובאו אליו, למרות שהוא בדרך כלל לא יצא מגדרו כדי לרפא. הוא לא רצה בראשונה שיכירו אותו כמרפא אך החמלה שלו עלתה על גדותיה בכל פעם שהיה בנוכחות סבל של אנשים. הריפוי של ישוע עשה שני דברים: (1) הם אישרו את המסר שלו ו- (2) הם הראו את האופי והנוכחות של הממלכה המשיחית. ישוע מתועד כמרפא אנשים מספר פעמים בבשורה על פי מתי (ראו. מתי ד 23; ח 16; ט 35; יד 14; טו 30; יט 2; כא 14). אני עדיין מאמין באל על טבעי שמרפא. אני לא מבין מדוע אלוהים מרפא חלק וחלק לא. אני מאמין שהיה דגש מיוחד על רפואה במהלך המאה הראשונה כדי לאמת את המסר של ישוע כפי שהיה התפרצות מיוחדת של שדים בימיו. אותו הדפוס אולי יחזור על עצמו לפני ביאתו השנייה. ראו נושא מיוחד: האם רפואה הינה תוכניתו של אלוהים עבור כל תקופה? במתי יט 2.

מתי יד 15-21 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
15 לעת ערב נגשו אליו תלמידיו ואמרו: "המקום שומם והשעה כבר מאחרת; שלח את המון העם וילכו אל הכפרים לקנות להם אכל." **16** אמר להם ישוע: "אין הם צריכים ללכת. תנו להם אתם לאכל." **17** השיבו לו: "אין לנו פה אלא חמש ככרות לחם ושני דגים." **18** אמר: "הביאו אותם אלי הנה." **19** הוא צנה את העם לשבת על הדשא, לקח את חמש ככרות הלחם ואת שני הדגים, נשא עיניו השמימה וברך. לאחר מכן בצע את הלחם ונתן לתלמידים והתלמידים נתנו לעם. **20** הכל אכלו ושבעו, וממה שנותר אספו שנים-עשר סלים (תהילים קד' כח; מלכים ב', ד' מג' מד') **21** מספר האוכלים היה כחמשת אלפים איש מלבד הנשים והטף.

יד 15 "לעת ערב" ראו מתי יד 23. מתי מציג את הפרק הזה כיום אחד בחייו של ישוע (ראו. מתי יד 23). זה מונח שליהודים בימיו של ישוע היה ערב קצר וערב ארוך. הערב הקצר מתרחש ב 3 באחר צהרים כאשר המנחה של מנחת הערב התרחשה בבית המקדש. הערב המאוחר יתרחש מיד לאחר השקיעה.

☐ **"המקום שומם"** הניב הזה התכוון שלא היה שום עיירה גדולה או כפר קרוב אליהם, לא שזה היה אזור מדברי לא מיושב.

יד 16 ישוע כנראה אמר לתלמידים שלו לתת הספקה לאנשים הללו (ראו. מרקוס ו 37). "תנו להם אתם לאכל" מודגש בטקסט היווני. הם היו המומים. זאת הייתה הזדמנות אימונים בשבילם, כמו הסופה (ראו. מתי יד 32).

יד 17 "אין לנו פה אלא חמש ככרות לחם ושני דגים" זאת הייתה הארוחה של ילד אחד (ראו. יוחנן ו 9). פרשנים אשר היו לחוצים לגבי ניסים (William Barclay ופוזיטיביסטים לוגיים אחרים) ניסו להגיד שמה שקרה היה שהנער הצעיר הזה חלק את הארוחה שלו ואחרים שהביאו את הארוחות שלהם איתם חילקו אותם, מה שסיפק מספיק מזון עבור כולם. זה בבירור דוגמא של אחד מהפרשנויות המוטעות בגלל הנחות מראש של אדם לגבי הכוונה הברורה של מחבר מקראי. מאיפה הגיעו שנים עשר הסלים המלאים שנשארו אחרי שכולם אכלו אם זה היה רק שיתוף ארוחות? גם שימו לב שישוע באופן על טבעי הכפיל את הלחם; אך לא בזבז שום חלק מזה מפני שהתלמידים אספו את החלקים הקטנים כדי לאכול מאוחר יותר. ההכפלה של המזון הייתה בדיוק הפיתוי של הרשע במתי ד 4-1, כדי לגרום לישוע להאכיל את האנושות הנזקקת. אחת הסיבות מדוע ישוע אולי רצה להיות לבד להתפלל היה בגלל הפיתוי הקודם הזה. אנשים רצו להפוך אותו ל"מלך הלחם" (ראו. יוחנן ו 15).

יד 18 "הביאו אותם אלי הנה" ישוע עשה זאת לא רק כדי להאכיל את ההמון, אלא גם כדי ללמד את התלמידים ולבנות את אמונתם. זה היה המטרה האמיתית של הרבה מהניסים שעשה. חמלה לנזקקים והרצון לבנות את האמונה של התלמידים שלו היו שני המניעים של הניסים. להאכלה הזאת היו יכולות להיות גם רמיזות יהודיות משיחיות. היהודים ציפו מהמשיח לבצע מעשים כמו משה. המנה החדשה הזאת אולי הייתה מעשה שכזה (ראו יוחנן ו).

יד 19 "הוא צוה את העם לשבת על הדשא" פשוטו כמשמעו זה אומר "להישען על הדשא". זה היה התנוחה הרגילה לאכילה בפלסטין. הם היו בקבוצות של מאה וחמישים (ראו. מרקוס ו 39-40). הנוכחות של הדשא השופע, ירוק הזה התכוון שזה כנראה היה בזמן אביב.

☐ **"נשא עיניו השמימה וברך"** התנוחה הרגילה של תפילה אצל היהודים הייתה עם עיניים וידיים מורמים לשמים. זה היה יוצא דופן עבורם לכרוע ברכ כדי להתפלל. הנוהג המודרני שלנו של להרכין את הראש ולסגור את העיניים מגיע מהמשל של הפרוש והחוטא. אם אנחנו הולכים להרכין ראש ולסגור את עינינו, כדי להיות באמת תנכיים אנחנו אמורים גם להכות את החזה שלנו (ראו. לוקס יח 8-14)!

יד 20 "שנים-עשר סלים מלאים" ראו נושא מיוחד למטה.

נושא מיוחד: המספר שתיים-עשרה SPECIAL TOPIC THE NUMBER TWELVE

שתיים-עשרה תמיד היה מספר סמלי של ארגון

א. מחוץ לכתבי הקודש

1. שנים-עשר מזלות

2. שנים-עשר חודשים לשנה

ב. בתנ"ך (BDB 1040 plus 797)

1. בני יעקב (השבטים היהודיים)

2. משתקף ב

א. שתיים-עשרה מצבות למזבח בשמות כד 4

ב. שתיים-עשרה אבנים על החושן של הכהן הגדול (כמספר השבטים) בשמות כח 21.

ג. שתיים-עשרה חלות בקודש של אוהל מועד בויקרא כד 5

ד. שנים-עשר מרגלים נשלחו לכנען בבמד' יג (אחד מכל שבט)

ה. שנים-עשר מטות (דגלים שבטיים) במרד קורח בבמד' יז 17

ו. שתיים-עשרה האבנים של יהושע ביהוש' ד 3, 9, 20

ז. שנים-עשר ניצבים במנהל של שלמה במל"א ד 7

ח. שתיים-עשרה אבנים במזבח של אליהו ליהוה במל"א יח 31

ג. בברית החדשה

1. שנים-עשר שליחים נבחרו

2. שנים-עשר סלים של לחם (אחד לכל שליח) במתי יד 20

3. שנים-עשר כסאות שעליהם השליחים ישבו (מתייחס ל-12 שבטים של ישראל) במתי יט 28
4. שנים-שער לגיונות של מלאכים שיצילו את ישוע במתי כו 53
5. הסמליות של ספר התגלות
 - א. 24 זקנים על 24 כסאות בפרק ד 4
 - ב. 144,000 (12,000x12) בפרקים ז 4; יד 1, 3
 - ג. שנים-עשר כוכבים על העטרת של האשה בפרק יב 1
 - ד. שנים-שער שערים, שנים-עשר מלאכים אשר משקפים את שנים-עשר השבטים בפרק כא 12
 - ה. שנים-עשר יסודות של ירושלים החדשה ועליהם שמות שנים-עשר השליחים בפרק כא 14
 - ו. שנים-עשר אלף ריס בפרק כא 16 (המידה של ירושלים החדשה)
 - ז. החומה היא 144 אמות בפרק כא 17
 - ח. שנים-עשר שערים של מרגליות בפרק כא 21
 - ט. עצים בירושלים החדשה עם שנים-עשר סוגים שונים של פירות (אחד לכל חודש) בפרק כב 2

יד 21 "מספר האוכלים היה כחמשת אלפים איש מלבד הנשים והטף" בהיות המקום במידת מה מבודד, לא היו כנראה הרבה נשים או ילדים נוכחים אלא אם היו חולים והיו צריכים להגיע כדי לקבל רפואה. המספר האמיתי יכול היה להיות בין ששת אלפים או שבעת אלפים אך זה לא בטוח. מאחר והבשורה של מתי מכוונת לקוראים יהודים, זה אולי פנה לבעיה התרבותית של גברים שאוכלים בנפרד לנשים וילדים (ראו. NASB Study Bible, footnote, עמוד 1389).

מתי יד 22-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
22 מִיַּד הַאִיץ בְּתַלְמִידָיו לְהִכָּנֵס לְסִירָה וְלְהַקְדִּים אוֹתוֹ בְּנִסְיָה אֶל עֶבֶר הַיָּם עַד שֶׁהוּא יִשְׁלַח אֶת הַמּוֹן הָעָם.
23 הוּא שִׁלַּח אֶת הָעָם וְעָלָה לְהָר לְבַדּוֹ כְּדִי לְהַתְּפַלֵּל. לַעֲת עָרַב הָיָה שֵׁם לְבַדּוֹ.²⁴ בִּינְתִים הַגִּיעָה הַסִּירָה לְמִרְחָק כַּמָּה מִיַּלִּין מִן הַחוֹף כְּשֶׁהָיָא מְטַלְטֶלֶת עַל הַגְּלִים וְהָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת נִגְדָה.²⁵ וְהָנָה בְּאַשְׁמֹרֶת הַלַּיְלָה הָרְבִיעִית בָּא אֲלֵיהֶם יֵשׁוּעַ וְהוּא מְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי הַיָּם. (אִיּוֹב ט' ח')²⁶ כְּשֶׁרָאוּהוּ הַתַּלְמִידִים מְהַלֵּךְ עַל פְּנֵי הַיָּם נִבְהָלוּ. אָמְרוּ: "רוּחַ רַפָּאִים הָיָא", וְהַחֲלוּ לַצֶּעַק מִפְּחָד. ²⁷ מִיַּד דָּבַר אֲלֵיהֶם יֵשׁוּעַ וְאָמַר: "חֲזְקוּ, אֲנִי הוּא. אַל תִּפְחָדוּ."

יד 22 "מיד האיץ בתלמידיו להכנס לסירה" לא מפורט מדוע ישוע האיץ את התלמידים לסירה. זה היה יכול להיות בגלל

1. המעשים הלא הולמים של ההמון (ראו. מרקוס ו 15)
2. דוגמא נוספת של כוחו העל טבעי כדי לבנות את אמונתם של תלמידיו (ראו. מרקוס ו 45-51; יוחנן ו 15-21)

☐ **"הוא שלח את העם"** הם התלהבו מהאכלה הפלאית הזו וניסו להפוך אותו למלך (ראו. יוחנן ו 15). זה בדיוק הזה הפיתוי של הרשע במתי ד 1-4 בנוגע להפיכת אבן ללחם. זאת בדיוק בגלל הסיבה הזו שישוע היה צריך להתרחק, להתפלל ולדבר עם האב לגבי המשך השירות שלו. היה בלבול גדול בקרב האנשים בנוגע למעשי הרפוי שלו וכאן, לגבי האכלת הרבים.

יד 23 "עלה להר לבדו כדי להתפלל" זאת הייתה הכוונה מקורית שלו במתי יד 13. הבשורות מתעדות באופן חוזר את ישוע עולה להתפלל לבד. אם הוא, אלוהים בהתגלמותו, היה צריך זאת, כמה אנחנו עוד צריכים?

יד 24 "בינתיים הגיעה הסירה למרחק כמה מילין מן החוף" מרקוס ו 47 אומר שהסירה הייתה באמצע הים.

25 יד NASB, NKJV, NJB NRSV TEV	"באשמורת הלילה הרביעית" "מוקדם בבוקר" "בין השעות שלוש לשש בבוקר"
---	---

זה היה מושג טכני כדי לציין את האשמורת הרביעית הרומאית של הלילה, שהיה בין 3 ל-6 בבוקר (ראו. מרקוס יג 35). במקור ליהודים היו רק שלוש אשמורות במהלך הלילה (ראו. שופטים ז 19; איכה ב 19), אך בזמן התקופה הרומאית הם אימצו את החלוקה לארבע. שימו לב שישוע התפלל כמעט כל הלילה.

❑ **"בא אליהם ישוע והוא מהלך על פני הים"** מפני שהייתה רוח וגלים, הוא כנראה הופיע ונעלם בזמן שהגלים הרימו את הסירה. כאן שוב ישוע מראה את כוחו על הטבע. אנחנו למדים משאר הבשורות שישוע התכוון רק לעבור לידם אבל, בגלל הפחד שלהם, הוא היה חייב להיכנס לסירה איתם.

יד 26 "רוח רפאים היא" זה בדיוק מה שהם יגידו בחדר העליון בלוקס כד 37. הם פחדו מאד. המלים הראשונות של ישוע להם היו "אל תפחדו" (הווה בהווה עם מלית שלילית). מילות העידוד הללו חוזרות על עצמן לעיתים קרובות (ראו. מתי יד 27; יז 7; כח 19; מרקוס ו 50; לוקס ה 10; יב 32; יוחנן ו 20; התגלות א 17).

יד 27 ישוע נתן לתלמידיו שתי פקודות.

1. NASB, "קחו אומץ"

NKJV, "התעודדו"

NRSV, "אזרו עוז"

TEV, NJB, "אומץ"

זהו ציווי פעיל בהווה. ישוע אמר את המילים האלו לעיתים קרובות ל-

א. איש מושתק, מתי ט 2

ב. אישה זבת דם, מתי ט 22

ג. התלמידים בסירה, מתי יד 27; מרקוס ו 50

ד. אדם עיוור, מרקוס י 49

ה. התלמידים בחדר העליון, יוחנן טז 33

ו. שאול, מעשי השליחים כג 11

2. "אל תפחדו" – זהו ציווי דיפוננטי אמצעי/סביל בהווה. ישוע אמר את המילים הללו ל-

א. תלמידים בסירה, מתי יד 27; מרקוס ו 50; יוחנן ו 20

ב. כיפא אחרי התפיסה של הדג, לוקס ה 10

ג. תלמידים בעת שלימד אותם, לוקס יב 32

ד. בשינוי הצורה, מתי יז 7

ה. הנשים בקבר, מתי כח 10

ו. שאול בקורנתוס, מעשי השליחים יח 9

ז. שאול בים, מעשי השליחים כז 24

ח. יוחנן על פטמוס, התגלות א 17

אותם המילים אומרו על ידי מלאכים ל-

1. זכריה, לוקס א 13

2. מריה, לוקס א 30

3. רועי הצאן, לוקס ב 10

4. נשים בקבר, מתי כח 5

מתי יד 28-33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁸השיב כיפא ואמר אליו: "אדוני, אם אתה הוא, צוני לבוא אליך על פני המים." ²⁹אמר ישוע: "בוא!" כיפא ירד מן הסירה והלך על פני המים לקראת ישוע. ³⁰אולם כשראה את הרוח הסוערת פחד והחל לשקע. הוא צעק: "אדוני, הצל אותי!" ³¹מיד הושיט ישוע את ידו, (תהילים יח' יד') החזיק בו ואמר לו: "קטן אמונה, מדוע עלה ספק בלבך?" ³²בעלותם לסירה פסקה הרוח, ³³והאנשים שהיו בסירה השתחוו לו באמרם: "באמת בן-האלהים אתה."

יד "השיב כיפא ואמר אליו" האירוע הזה מתועד רק בבשורתו של מתי. כיפא היה מאד פזיז. הוא היה תערובת של אמונה גדולה וספק גדול.

❑ **"אם אתה הוא"** זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה, אשר מתיימר להיות נכון מנקודת מבטו של המחבר או המטרת הספרותיות שלו. כיפא זיהה שזהו ישוע.

יד 30 "כשראה את הרוח הסוערת" הוא ראה והרגיש את הרוח והגלים והתחיל לאבד את הריכוז האמונה שלו.

❑ **"אדוני, הצל אותי"** זוהי דוגמא טובה למילה "הציל" המשמש במובן התנכי של "גאולה פיזית" (ראו. יעקוב ה 15).

יד 31 "קטן אמונה" זהו נושא חוזר בבשורתו של מתי (ראו. מתי ו 30; ח 26; טז 8). רבים מהנסיים של ישוע נעשו כדי להעלות את אמונתם של התלמידים. אלוהים עובד עם אלו שיש להם אמונה קטנה. אמן!

יד 32 "השתחוּוּ לוֹ בְּאֶמְרֵם: בְּאֵת בֶּן-הָאֱלֹהִים אֵתָהּ" ישוע קיבל את הערצה הזו. כמה הם באמת הבינו בנוגע למושג "בן אלוהים" (ראו. נושא מיוחד במתי כז 54) וכמה הבינו על ידי שמיעה וראייה של ההיבטים העל טבעיים בשירותו לא בטוחים. זה בירור הכין את הבמה עבור התוודות תאולוגית מלאה של מתי טז 16. הבשורה של מתי לא מציגה את "הסוד המשיחי" באותה הרמה הנרחבת שמציגה בשורתו של מרקוס (מרקוס ו 52). המושג "בין אלוהים" שומש לעיתים קרובות בבשורתו של מתי (ראו. מתי ד 3, 6; טז 16; כו 63; כז 40, 43, 54). אין מאמר עם המושג כאן כמו בלוקס כז 54. הרבה הניחו שזה רימז על כך שלא היה להם את ההבנה התאולוגית המלאה של המושג, אשר רמז על אלוהות מלאה. זה יכול להיות נכון. ההבנה שלהם הייתה מדורגת ולא מיידית. אבל זה מסוכן לבנות יותר מידי תאולוגיה על הנוכחות או החוסר של מאמר יוני!

מתי יד 34-36 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
34 הם עברו את הים ובאו לחוף גנוסר. ³⁵אנשי המקום הכירו אותו ושלחו להודיע לכל הסביבה. הביאו אליו את כל החולים ³⁶ובקשו ממנו רק לנגע בכנף בגדו; (במדבר טו' לח') וכל הנוגעים נרפאו.

יד 34 "הם עברו את הים ובאו לחוף גנוסר" ישנה אי בהירות במילים "עברו". במרקוס ו 45 היה מקום שנקרא בית חסדא אשר התכוון "בית הדגים". כנראה היו שתי בתי חסדא או שהיה בלבול בגאוגרפיה של המקרים השונים בבשורתו. ישוע שהה בשטח של פיליפוס הטטריארך ולא חזר לשטח של הורדוס הטטריארך. גנוסר היה בעיקר שטח של גויים. אולי זאת הייתה הדרך שלו להתחמק מההמון היהודי כפי שהוא עשה מאוחר יותר בקיסריה פיליפי.

יד 35 "אנשי המקום הכירו אותו" אותו הדבר שקרה במתי יד 13 קורה שוב וישוע שוב לוקח זמן כדי לשרת את האנשים הנזקקים. היה להם את אותה האמונה התפלה כמו האישה עם הבעיה של הדם במתי ט 20-הם רצו לגעת ברדיד של ציצית התפילה שלו (ראו. מתי יד 36). ישוע קיבל ועבד עם החלשים באמונה אפילו. החמלה שלו נראית בברור אפילו ללא יהודים האלו עם האמונות התפלות שלהם.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע פסוקים 3-12 נחשבו להיות בסוגריים?
2. האם אתם יכולים לזהות את ההורדוסים השונים המוזכרים בברית החדשה?
3. מדוע הורדיה כעסה כל כך על יוחנן המטביל?
4. מה הייתה המטרה בניסים של ישוע?
5. מדוע ישוע האכיל את המון העם פעמיים אחרי שדחה את הפיתוי של השטן לעשות זאת במתי ד 1-4?
6. כיצד התגובה מלאת הפחד של כיפא ושל התלמידים עוזרת לנו באמונה שלנו?

מתי טו

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
המסורת של הזקנים	מקור הטמאה הוא בלב האדם	המסורת של הזקנים	הלימוד של אבות קדומים	המסורת של הפרושים
טו 9-1	טו 20-1	טו 9-1 טו 9-3	טו 2-1	טו 9-1
(9-8)				(9-8)
			הדברים שמתמאים את האדם	בנושא טמא ונקי
טו 20-10		טו 20-10	טו 11-10 טו 12 טו 14-13 טו 15 טו 20-16	טו 11-10 טו 14-12 טו 20-15
אמונתה של אישה כנענית	אמונת האישה הגויה	האישה הכנענית	אמונתה של אישה	ביתה של האישה הכנענית נרפאה
טו 28-21	טו 28-21	טו 28-21	טו 22-21 טו 23 טו 24 טו 25 טו 26 טו 27 טו 28	טו 28-21
ריפוי אנשים רבים	ישוע מרפא המון עם	ריפוי	ישוע מרפא הרבה אנשים	הריפוי ליד הים
טו 31-29	טו 31-29	טו 31-29	טו 31-29	טו 31-29
ישוע מאכיל ארבעת אלפים איש	ישוע מאכיל ארבעת אלפים איש	ארבעת אלפים איש קיבלו אוכל	ישוע מאכיל ארבעת אלפים איש	הנס השני של הלחם
טו 39-32	טו 39-32	טו 39-32	טו 32 טו 33 טו 34 טו 38-35 טו 39	טו 39-32

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק בריצפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

לימוד מילים וביטויים

מתי טו 11-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹ אחרי כן נגשו אל ישוע סופרים ופרושים מירושלים ² ושאלו אותו: "מדוע עוברים תלמידיך על מסרת הזקנים, שאין הם נוטלים ידים לסעודה?" ³ השיב ואמר להם: "מדוע גם אתם עוברים על מצות אלהים למען המסרת שלכם? ⁴ הן האלהים צוה, 'כבד את-אביך ואת-אמך' (שמות כ' יב') ו'מקלל אביו ואמו מות יומת', (שמות כא' יד') ⁵ אבל אתם אומרים, 'כל האומר לאביו או לאמו, 'כל דבר משלי שאתה יכול להנות ממנו הרי הוא הקדש', ⁶ אינו חייב לכבד את אביו ואמו'; והפרתם את דבר אלהים למען המסרת שלכם. (ירמיהו ח' ח'-ט') ⁷ צבועים! היטב נבא עליכם ישעיהו באמרו:
⁸ העם הזה בשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני.
⁹ ותהי יראתם אתי מצות אנשים מלמדה". (ישעיהו כט' יג')
¹⁰ הוא קרא לעם ואמר להם: "שמעו והבינו! ¹¹ לא הנכנס אל הפה מטמא את האדם, אלא היוצא מן הפה -- זה מטמא את האדם."

טו 1 "פרושים" הם היו הכת הדתית הכי למראית העין בקרב היהדות של המאה הראשונה. הם התפתחו במהלך התקופה המכבית. השם יכול היה להתכוון "הנפרדים". ישוע לא הרשיע את כל הפרושים אלא רק את אלו אשר היו שומרי חוק למראית העין ללא צדק פנימי (ישעיהו כט 13). הם שמו דגש על קונפורמיות מוחלטת למסורת שבעל פה אשר מאוחר יותר קודדה לתלמוד. לדין מלא על המקור והתאולוגיה של הפרושים ראו נושא מיוחד במתי כב 15.

☐ **"סופרים"** זו הייתה קבוצה מקצועית של עורכי דין דתיים, המאומנים בתורה בכתובה ובמסורת שבעל פה, אשר יצרו איתה קשר כדי לקבוע פסיקה על נקודות במנהגים היהודיים הקשורים לחיי היומיום. ראו נושא מיוחד במתי יב 38.

☐ **"מירושלים"** ישוע היה בגליל בזמן הזה אז האנשים האלו טיילו דרך ארוכה מאד כדי לשמוע אותו. הם היו, ברשותכם, משלחת מהמפקדה!

טו 2 "תלמידיך" התלמידים היו מהגליל, היכן שהיהדות לא הייתה מחמירה כמו באזור ירושלים.

☐ **"מסרת הזקנים"** זו הייתה התייחסות לגוף הגדול של המסורות שבעל פה הנקראת *Mishnah*, אשר פירשה את חוקי משה ועזרה ליישם אותם בחיי היומיום. *המשנה Mishnah* הייתה מקודדת כמעט לגמרי על ידי רבי יהודה ב-200 לספירה ולאחר מכן הפכה לחלק מהתלמוד. הרבנים האמינו בה להיות שוות סמכות לתורה (בראשית-דברים), אשר גם היא, האמינו שניתנה בעל פה למשה על ידי אלוהים (ראו. דברים ד 14).

☐ **"שאין הם נוטלים ידים לסעודה"** נטילת ידים לא הייתה למטרות היגייניות אלא לניקיון טקסי. התנ"ך לא דרש נטילת ידיים לפני כל ארוחה, אך מסורת התפתחה (1) משמות ל 19 היכן שהכוהנים היו צריכים לשטוף ו- (2) ויקרא טו, היכן שאלו אשר נגעו במשהו טמא היו חייבים לעבור לשטוף. עד זמנו של ישוע השטיפה לפני ארוחות הפכה להיות חלק עיקרי בחיי הדת היהודית. רב מוקדם אחד נודה מפני שלא נטל את הידיים בצורה הנכונה! לא רק שנטילת ידיים נצטווה, שטיפת ידיים אחרי ואפילו בין ארוחות מסוימות נחשבו גם טקס דתי מחייב.

טו 4 "הַאֱלֹהִים צֹנֶה" במרקוס ז 11 יש "משה אמר". זה מראה את מבטו של ישוע על הסמכות וההשראה של התנ"ך (ראו. מתי ה 17-19).

☐ "כַּבֵּד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ" ישוע ציטט את אחד מעשרת הדברות (ראו. שמות כ 12; דברים ה 16). "כבד" היה מושג מסחרי אשר התכוון "לתת משקל חוב ל...".

☐ הציטוט השני מהתנ"ך במתי טו 4 הוא משמות כא 17 או ויקרא כ 9. היציבות של החברה דרשה פעולה מהירה וחזרה נגד אלו אשר הפרו את הדרישות של הברית. המשפחה הייתה/הינה מבוססת לחברה.

☐ "מַקְלָל אֲבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת" ראו שמות כא 17 וויקרא כ 1.

טו 5

NASB, NRSV	"ניתן לאלוהים"
NKJV	"מוקדש לבית המקדש"
TEV	"שייך לאלוהים"
NJB	"מוקדש לאלוהים"

הקונספט של להישבע או להקדיש משאבים לא דרושים לאלוהים נקרא *corban* (מהמילה בעברית עבור "מתנה", ראו ויקרא א 2; כב 27; כג 14; במדבר ז 24) או "תחת האיסור" (ראו. מרקוס ז 11). השבועה הזאת לכן עשתה את המשאבים הללו כלא זמינים באופן חוקי לעשות בהם שימוש כדי לעזור להורים מבוגרים (אף על פי שהם כן יכולים להיות משומשים עבור סיבות אישיות אחרות).

טו 6

NASB	"הוא לא אמור לכבד"
NKJV	"משוחרר מלכבד"
TEV	"הם לא צריכים לכבד"
NJB	"הוא נפטר מחובתו"

אף על פי שזה לא מבטא באנגלית, המשפט הזה הוא

1. שלילי כפול חזק
2. רומז על שאלה
3. ציטוט מההוראות (או רמיזה של) הפרושים/סופרים

NASB	"פסול"
NKJV	"ללא השפעה"
NRSV	"ריק"
NJB	"לא יעיל"

זוהי מילה יוונית חזקה אשר שומשה רק כאן, במקביל במרקוס ז 13 ובגלטים ג 17. על ידי המניעים והמעשים שלהם הכוונה של כתבי הקודש הועמדה בסכנה לתאוה בצע אנושית! האנשים הללו נראו דתיים, אך הראיות של הנפילה לחטא נשאר (יותר לי בכל מחיר).

☐ "לִמְעַן הַמְסַרְתְּ שְׁלֶכֶם" המושג הזה (*pardosis*) משמש במספר מובנים.

1. בראשונה אל הקורניתים יא 2, 23 עבור אמיתות של הבשורה
2. במתי טו 6; כג 1; מרקוס ז 8; גלטים א 14 של המסורות היהודיות
3. בקולוסים ב 6-8 של השערות גנוסטיות
4. קתולים רומים משתמשים בפסוק הזה כטקסט הוכחה עבור מקרא ומסורת כשוים בסמכות למרות זאת, בהקשר כאן זה מתייחס לאמת של השליחים, מדוברת או כתובה (ראו. שנייה לתסלונים ג 6)

טו 7 "צְבוּעִים" זה היה מושג תיאטרלי המובן מילולית "לשפוט תחת" אך במובן של "לשחק תפקיד מאחורי מסיכה".

טו 8-9 "העם הזה בשפתו כבדוני" זה ציטוט מתרגום השבעים של ישעיהו כט 13. הפסוק רב העוצמה הזה מראה שאמונתו האישית של אדם נחשפת בבירור על ידי המעשים והמילים הנראים לעין (ראו. רומים ד 3-6; יעקוב ב 26-14).

טו 8 "רחק ממני" המשפט הזה מעביר את הרעיון של להחזיק משהו או מישהו במרחק של אורך היד.

טו 10 "הוא קרא לעם" ישוע הוקיע בפומבי את מנהיגי הדת הללו שהגיעו מירושלים.

טו 11 "לא הנכנס אל הפה מטמא את האדם" זה התייחס בעיקר לשאלה של נטילת הידיים (ראו. מתי טו 18, 20), אבל מרקוס ז 19 מוסיף משפט שמתייחס להצהרה על כל המזונות (ראו. מעשי השליחים י). הטוהר הוא מבפנים והוא מנחה/מדריך פעילויות שנראות לעין.

מתי טו 12-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
12 נגשו תלמידיו ואמרו לו: "האם אתה יודע שהפרושים בשמעם את הדבר הזדעזעו?" 13 השיב ואמר: "כל נטע אשר לא נטע אבי שבשמים עקור יעקר. 14 הניחו להם. מורי-דרך עורים הם לעורים; ואם עור מדריך את העור הרי שניהם יפלו לבור."

טו 12 "הפרושים בשמעם את הדבר הזדעזעו" התלמידים היו המומים מהיחס של ישוע למנהיגי הדת הללו, ההצהרה שלו בנוגע למסורות שבעל פה, והרמיזה, השלילה שלו בנוגע לחוקי המזון של ויקרא יא.

טו 13 "כל נטע אשר לא נטע אבי שבשמים עקור יעקר" זה התייחס או להוראות הפרושים או לפרושים עצמם. הם הראו שהם לא היו מאלוהים (ראו. מתי ה 20; טז 6, 11). דת יכולה להיות דבר מסוכן (ראו. רומים ב 17-29). שלום בכל מחיר לא הייתה הדרך של ישוע!

יכול להיות שישוע מציר את הדימוי של הצמח הזה מישעיהו ס 21; סא 3. ישראל תוארה במושגים חקלאיים (ראו. ישעיהו ה; יוחנן טו). ישראל הייתה הגפן הנבחר של יהוה, נבחרה כדי לחשוף את עצמו לאומות! כיוון שישראל נכשלה, כך גם התאולוגיה של הפרושים. החטא הגדול ביותר חוץ מלא להאמין הוא צדקנות עצמית!

טו 14 זהו משפט תנאי מדרגה שלישית, אשר מתייחס לפעולה אפשרית.

☐ "עורים" זה משומש מטאפורית כדי לתאר את ההבנה הרוחנית של הפרושים והתלמידים שלהם (ראו. מתי כג, במיוחד מתי טו 16, 24).

מתי טו 15-20 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
15 הגיב כיפא ואמר לו: "באר נא לנו את המשל." 16 השיב ישוע: "גם אתם עוד חסרי בינה? 17 האינכם מבינים שכל מה שנכנס לפה יורד אל הבטן ומוטל למוצאות? 18 אבל הדברים היוצאים מן הפה נובעים מן הלב ואלה מטמאים את האדם, 19 כי מן הלב נובעות מחשבות רשע, רציחות, נאופים, זנונים, גנבות, עדיזות שקר וגדופים. 20 אלה הם המטמאים את האדם, אבל אכילה בלא נטילת ידיים אינה מטמאת את האדם."

טו 15-20 זה מדבר על הצורך לאיזון רוחני בין חירות במשיח ואחריות בהגבלה עצמית מתוך אהבה למשיח ולאחרים (ראו. רומים יד 1 – טו 13; ראשונה אל הקורנתים ח; י 23-33; ראשונה לטמותיאוס ד 4; טיטוס א 15).

טו 16 "גם אתם עוד חסרי בינה" זהו ניב יווני נדיר להדגשה. אפילו התלמידים לא הבינו עד אחרי התחייה מהמתים (ראו. לוקס כד 45, ראו גם לוקס כד 16, 31; מעשי השליחים טז 14; ראשונה ליוחנן ה 20).

טו 18 איזה מזון אדם אוכל או לא אוכל לא הוא הבעיה, אלא לב האדם (מתי יב 34; מרקוס ז 20). על ידי ההצהרות הללו ישוע שולל את חוקי המזון של ויקרא יא! נאמר כי ישוע בדרך דוחה את המסורת בעל פה של הרבנים, אבל אישר את התנ"ך. למרות זאת, במקרה הזה וביחס שלו לגירושין (ראו. מתי ה 31-32; יט 8-9) הוא משנה את חוק התנ"ך. עדיף להכריז את זכותו של ישוע וההשראה לפרש מחדש את התנ"ך והמסורת הרבנית מבלי להפוך את זה לעיקרון הרמנויטי. פרשנים מודרניים לא בהשראה אלא נאורים. אנחנו מצהירים את הוראותיו של ישוע, אך לא מעיזים לעקוב אחר הטכניקה ההרמנויטית שלו!

טו 19 "זָנוּיִם" המילה באנגלית "pornography" (פורנוגרפיה) חולקת את אותה מילת השורש של המושג היווני הזה. זה התכוון לכל פעילות מינית לא הולמת: מין לפני חתונה, מין מחוץ לנישואים, הומוסקסואליות, מין עם חיות ואפילו סירוב של מחויבויות יבום (אח אשר נכשל להיקשר מינית לאלמנה של אח שמת כדי לספק יורשים). בתנ"ך הייתה הבחנה בין כפירה בנישואים (ניאוף) והפקרות לפני נישואים (זנות).

9. "גַּנְבוֹת" המילה באנגלית "kleptomania" (קלפטומניה) נגזרת מאותו השורש היווני.

10. "גְּדוּפִים" כל הרשימה הזו התייחסה לעשרת הדיברות. חילול הקודש היה לדבר נגד אלוהים.

נושא מיוחד: דיבור SPECIAL TOPIC: HUMAN SPEECH

I. מספר נקודות מספר משלי

- א. השפה היא חלק מצלמו של אלוהים בבני האדם (כלומר, אלוהים ברא בעזרת המילה והוא מדבר עם בריאתו). זה חלק חיוני מהאישיות שלנו.
- ב. הדיבור מאפשר לנו להסביר לאחרים אך אנחנו מרגישים. לכן הדיבור מגלה מי אנחנו באמת (משלי יח 2; ד 20, 23, 27). דיבור הוא גם מבחן עבור בני האדם (משלי כג 7).
- ג. אנחנו יוצרים חברתיים. אנחנו רוצים להיות מקובלים על ידי אלוהים ובני האדם. למילים יש כוח להשפיע עלינו באופן חיובי (משלי יז 10) ובאופן שלילי (משלי יב 18).
- ד. למילים שלנו יש כוח אדיר (משלי יח 20-21) – כוח לברך ולרפא (משלי י 11, 21) וכוח לקלל ולהרוס (משלי יא 9).
- ה. אנחנו זורעים את אשר קצרנו (משלי יב 14).

II. עקרונות מספר משלי

- א. למילים שלנו יש פוטנציאל שלילי והרסני
 1. דבריהם אנשים רעים (א 11-19; י 6; יא 9, 11; יב 2-6)
 2. דברי הנואף (ה 2-5; ו 24-35; ז 5; ט 13-18; כב 14)
 3. דברי השקרן (ו 19, 12-15; י 18; יב 17, 19-22; יד 5, 25; יז 4; יט 5, 9, 28; כא 28; כד 28; כה 18; כו 28-23)
 4. דברי השוטה/טיפש (י 10, 14; יד 3; טו 14; יח 6-8)
 5. דברי עדי שקר (ו 19; יב 17; יט 5, 9, 28; כא 28; כד 28; כה 18)
 6. דברי רכילות (ו 19, 16; יא 13; טז 27-28; כ 19; כה 23; כו 20)
 7. מילים שנאמרות מהר מידי (ו 1-5; יב 18; כ 25; כט 20)
 8. דברי החנפה (כט 5)
 9. דיבור רב (י 14, 19, 23; יא 13; יג 3, 16; יד 23; טו 2; יז 27-28; יח 2; כא 23; כט 20)
 10. מילים סוטות (יז 20; יט 1)
- ב. הפוטנציאל החיובי של המילים לברך ולרפא
 1. דברי צדיקים (י 31-32, 11, 20-21; יב 14; יג 2; טו 23; טז 13; יח 20)
 2. דברי תובנה (י 13; יא 12)
 3. דברי חכמה (טו 1, 4, 7, 8; כ 15)
 4. מילות ריפוי (טו 4)
 5. תשובה עדינה (טו 1, 4, 18, 23; טז 1; כה 15)
 6. תשובה עדינה (יב 25; טו 26, 30; טז 24)
 7. דברי התורה (כב 17-21)

III. ניתן לזהות את אותה התבנית גם בברית החדשה

- א. הדיבור מאפשר לנו להסביר לאחרים אך אנחנו מרגישים. לכן הדיבור מגלה מי אנחנו באמת (מתי 23-37; טו 1-20; מרקוס ז 2-23).
- ב. אנחנו יוצרים חברתיים. אנחנו רוצים להיות מקובלים על ידי אלוהים ובני האדם. למילים יש כוח להשפיע עלינו באופן חיובי ("טמ ג 15-17) ובאופן שלילי (יעקב ג 2-12).
- ג. למילים שלנו יש כוח אדיר; כוח לברך (אפסים ד 29) וכוח לקלל (יעקב ג 9). אנו אחראים על המילים שיוצאות מפינו (מת יב 36-37; יעקב ג 2-12).

ד. אנחנו ניתן דין וחשבון על המילים (מתי יב 33-37; לוקס ו 39-45) והמעשים (מתי כה 31-46).
שלנו. אנחנו קוצרים את אשר זרענו (גלטים ו 7).

מתי טו 21-28 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²¹ישוע יצא משם ופרש אל סביבות צור וצידון. ²²והנה יצאה מאותו האזור אשה כנענית וצעקה אליו: "רחם עלי, אדוני, בן-דוד. בתי מענה מאד על-ידי שד." ²³אך הוא לא השיב לה דבר. נגשו תלמידיו ובקשו ממנו: "שלח אותה, כי היא צועקת אחרינו." ²⁴ענה ישוע ואמר: "לא נשלחתי אלא אל הצאן האובדות אשר לבית ישראל." ²⁵היא התקרבה, השתחווה לו ואמרה: "אדוני, עזר לי." ²⁶השיב לה באמרו: "לא נאה לקחת את הלחם של הבנים ולזרק אותו לכלבים." ²⁷אמרה לו: "כן, אדוני, אבל אפלו הכלבים אוכלים מן הפרורים הנופלים משלחן אדונייהם." ²⁷אמר לה ישוע: "אשה, גדולה אמונתך. יהי לך כרצונך", ובאותה שעה נרפאה בתה.

טו 21 "צור וצידון" אלו היו ערים פניקיים על החוף. ברוב התנ"ך הם מקושרים לעבודת בעל *Ba'al* ולרשעות, למרות זאת (1) שלמה כן השיג בעלי מלאכה וחומרים עבור בית המקדש מחירם, מלך צור (ראו. א מלכים ז'); ו- (2) אליהו עזר לאלמנה מהאזור הזה (ראו. לוקס ד 26-25).

טו 22 "אשה כנענית" זהו השימוש היחיד של המושג הזה בברית החדשה, אם כי צורה דומה נמצאת בשם (מתי י 4; מרקוס ג 18). במרקוס ז 26 היא נקראה אישה ממוצא פניקי סורי, אשר בעולם המודרני היא תהיה מדרום לבנון. היא הייתה בבירור לא יהודייה. המקרה הזה, כמו בפרק ח 5-13, הראה את דאגתו של ישוע לגויים. מעשה הריפוי המסוכם במתי טו 29-31 התרחש באזור בעיקר של גויים (מרקוס ז 31).

☐ "וְצַעְקָה אֵלָיו" זה נעשה בבירור בקול רם ובאופן חוזר. צורת הזמן הלא מושלם הזאת יכולה להתכוון (1) פעולה חוזרת בזמן עבר או (2) התחלה של מעשה בזמן עבר.

☐ "רַחֵם עָלַי" הרחמים והחמלה של ישוע כלפי העניים, חולים ואחוזי השדים נאמרו למרחקים. אפילו אישה לא יהודייה שהוא יפעל בשבילה (ראו. מתי ט 27; יז 15).
הציווי הפעיל האאוריסטי הזה משמש במובן של תפילת בקשה, לא פקודה.

☐ "אָדוֹנִי" זה היה או (1) שימוש כללי של "מר" או (2) השימוש התאולוגי של "אדון" ו- "משיח"; רק הקשר יכול להגיד. מפני שזה משולב עם תואר משיחי כאן, האופציה השנייה הכי טובה.

☐ "בֶּן-דָּוִד" זה היה תואר משיחי מ-א שמואל ז. היא ידעה משהו בנוגע לאמונה והתקווה היהודית. ראו הערה במתי ט 27.

☐ "בְּתִי מַעֲנָה מְאֹד עַל-יְדֵי שָׂד" דיבוק שדים הייתה והינה מציאות שיכולה אפילו להשפיע על ילדים (ראו. מתי יז 18-14). יש כל כך הרבה דברים שאנחנו לא יודעים בתחום הזה!

אני נאבקתי עם התחום הזה של דיבוק שדים. אני מאמין ומעיד את השקפת העולם המקראית. למרות זאת, זה מטריד אותי ש- (1) גירוש שדים לא רשום כאחד ממתנות הרוח; (2) לא דנים בכך באף אחד ממכתבי הברית החדשה; (3) אני לא מיודע על ידי שום מחבר בהשראה כיצד מבצעים את הטקס הרוחני הזה. אני נשאר לאשר את המציאות, אך ללא היכולת לזהות או לדעת כיצד לפנות אליה או לסלק אותה! ראו נושאים מיוחדים על שדים במתי י 1.

טו 23 "נִגְשׁוּ תִלְמִידָיו וּבִקְשׁוּ מִמֶּנּוּ" הפועל הוא גם בזמן לא מושלם. התלמידים מראים את רמת החמלה שלהם בניגוד לישוע (ראו. מתי ט 36; יד 14; טו 32). התשובה של ישוע במתי טו 24 הייתה מופנית אליהם, לא לאישה. המשפט הזה לא נכלל במרקוס מפני שהוא רשם לגויים אשר לא היו מבינים את החוסר רצון של התלמידים לעזור לגוי.

טו 24 "לֹא נִשְׁלַחְתִּי אֵלָא אֶל הַצֹּאן הַאֹבְדוֹת אֲשֶׁר לְבֵית יִשְׂרָאֵל" זכרו שישוע עזר לגויים אחרים, אך בתוך הגבולות הגאוגרפיות של הארץ המובטחת. אם ישוע היה מתחיל שירות של רפוי באדמה של גויים, העם היהודי בכללי היה דוחה אותו בגלל הדעות הקדומות שלהם. המשפט "הצאן האובדות אשר לבית ישראל" מראה את המצב הרוחני של העם היהודי (ראו. מתי י 6; ט 36).

דימוי "רעיית הצאן" התחילה במדבר כז 17 (ראו. זכריה י 2). תהלים כג; עח 52; ישעיהו מ 11; ירמיהו לא 10 מתארים את יהוה כרועה של ישראל. הדימוי הזה הופך למשיחי במיכה ה 2; זכריה יא 4-17; ויוחנן י 1-10. הרועים הרעים מנוגדים לרועים הטובים ביחזקאל לד.

כבשים היה צריך טיפול והגנה קבועה. הם היו חסרי אונים, חסרי הגנה, ובעלי חיים מושפעים בקלות! לקרוא לאנשי אלוהים צאן לא הייתה מחמאה, אלא מציאות רחנית!
האם אני יכול לתת עוד תגובה אחת על המילה "אלא"! ישוע עזר לגויה הנזקקת הזו, כפי שעזר למספר גויים אחרים. הם מבשרים על המטרה הכלל עולמית שלו (ראו. מתי כח 18-20; לוקס כד 46-47; מעשי השליחים א 8). המשיח הגיע עבור בני האדם נבראו בצלם אלוהים (ראו. בראשית א 26-27). בראשית ג 15 אינה הבטחה לישראל, אלא לבני האדם. הקריאה של אברהם כללה דאגה עבור הגויים (ראו. בראשית יב 3). מתן התורה על הר סיני הכלילה דאגה עבור כל העולם (ראו. שמות יט 5)!

טו 26 "כלבים" זהו השימוש היחיד של המושג הזה בברית החדשה. הנוקשות שלה מוקטנת על ידי העובדה שזה מוזער בצורה, "כלבלבים" (JB, "כלבי בית"). היהודים קראו לגויים "כלבים". הכוונה של הדו שיח הזה הייתה לעזור לתלמידים לגבור על הדעות הקדומות שלהם נגד גויים. ישוע זיהה ובפומבי הצהיר שהאמונה שלה הייתה גדולה (ראו. מתי טו 28)!

טו 27 "הפרורים" אנשים לעיתים השתמשו בלחם כדי לנגב את הידיים אחרי האוכל.

טו 28 "אשה, גדולה אמונתך" ישוע החמיא לגויים מספר פעמים (ראו. מתי ח 10). זה היה כדי: (1) להראות את אהבתו לגויים, או (2) לעורר את השקפת עולמם הכללית של תלמידיו.

■ **"ובאותה שעה נרפאה בתה"** שימו לב שהאישה הזאת לא צריכה קסם של טקס או את הנוכחות הפיזית של ישוע (ראו. מתי ח 9-8). כאשר הוא אמר לה שביתה נרפאה, היא האמינה.

מתי טו 29-31 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁹ישוע עזב את המקום, ולאחר שעבר ליד ים הגליל עלה להר וישב שם. ³⁰באו אליו המון עם רב ואתם פסחים, נכים, עורים, אלמים ורבים אחרים שהנחו לרגליו, והוא רפא אותם. ³¹כראות העם אלמים מדברים, נכים בריאים, פסחים מהלכים ועורים רואים, נתמלאו פליאה ושבחו את אלהי ישראל. (ישעיהו לה' ה'ו'; כט' כג' - כד')

טו 30 "המון עם רב" המון העם הרב הללו הכילו את הסקרנים, המחויבים, מנהיגי הדת והחולים.

■ **"הוא רפא אותם"** זאת הייתה אות משיחית (ראו. מתי יא 5) אשר הראתה את ליבו של אלוהים.

מתי טו 32-38 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³²קרא ישוע לתלמידיו ואמר: "נכמרו רחמי על העם. זה שלוש ימים הם נמצאים אתי ואין להם מה לאכול. אינני חפץ לשלח אותם רעבים פן יתעלפו בדרך." ³³אמרו לו תלמידיו: "מאין לנו במדבר די לחם להשביע המון רב כזה?" ³⁴אמר ישוע: "כמה ככרות לחם יש לכם?" השיבו: "שבע, ומעט דגים קטנים." ³⁵אז צוה את העם לשבת על הארץ; ³⁶לקח את שבע ככרות הלחם ואת הדגים ולאחר שברך, פרס ונתן לתלמידים והתלמידים נתנו לעם. ³⁷הכל אכלו ושבועו, וממה שנותר אספו שבעה סלים מלאים. ³⁸מספר האוכלים היה ארבעת אלפים איש מלבד הנשים והטף.

טו 33 "אמרו לו תלמידיו" איך יכלו התלמידים לשכוח את האכלתם של חמשת האלפים כל כך מהר (ראו. מתי יד 21-13)? השוני במספר, רקע, וסוג הסלים אשר השתמשו בהם מראים שהיו שתי סוגי אוכל שניתנו להמון העם, לא רק אחד שמתועד פעמיים.

אף על פי שהצהרותיו של ישוע יצרו רושם שהשירות שלו מוגבל ליהודים, האכלה הזו, כמו הרפוי של משפחת שר המאה במתי ח, ריפוי בתה של האישה הגויה במתי טו 15-28 והצהרת הסיכום של מתי טו 29-30, כולם מתייחסים לגויים.

מתי טו 39 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁹לאחר מכן שלח את העם, ירד לסירה והגיע אל אזור מגדן.

טו 39 "אזור מגדן" האזור הזה לא ידוע. במקום המקביל במרקוס יש בטקסט "דלמנותא" (מרקוס ח 10), אך האתר הזה גם לא ידוע. מספר כתבי יד יווניים משנים את מגדן למגדלה אשר היו מושג שמי עבור "מגדל".

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע הפרושים והסופרים טיילו לגליל כדי לראות את ישוע?
2. כיצד יכולה מסורת להיות מסוכנת?
3. האם זה אפשרי להיות דתי ולא להכיר את אלוהים?
4. איך אנחנו מאזנים את החירות שלנו כמשיחיים עם האחריות שלנו?
5. מדוע הרשימות של מתי ולוקס בפסוק 19 שונות אחת מהשנייה?
6. מדוע ישוע לא היה מוכן לעזור ישר לאישה הזו? מדוע הסתייג או, האם הוא הסתייג?
7. כיצד לילדים יכולים להיות שדים?

מתי טז

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
הדרישה לראות אות	הפרושים והצדוקים מבקשים אות	דרישה לאות	דרישה לנס	הפרושים מבקשים לסימן מהשמיים
טז 4-1	טז 4-1	טז 4-1	טז 4-1 טז 14	טז 4-1
שאור הפרושים והצדוקים	שאור הפרושים והצדוקים	שאור הפרושים	שאור הפרושים והצדוקים	שאור הפרושים והצדוקים
טז 12-5	טז 12-5	טז 12-5	טז 6-5 טז 7 טז 11-8 טז 12	טז 12-5
ההכרזה של כיפא אודות ישוע	כיפא מכיר שישוע הוא המשיח	ההתוודות של כיפא	ההכרזה של כיפא אודות ישוע	הכרזת אמנותו של כיפא; תחילת גדילתו הרוחנית
טז 20-13	טז 20-13	טז 20-13	טז 13 טז 14 טז 15 טז 16 טז 19-17 טז 20	טז 20-13
ישוע מדבר על מותו	ישוע מדבר על מותו ותחייתו		ישוע מדבר על סבלו ומותו	הנבואה הראשונה של הסבל
טז 28-21	טז 23-21	טז 23-21	טז 21 טז 22 טז 23	טז 23-21
	תקחו את הצלב ובואו אחרי	בנושא תלמידות		התנאי למי שרוצה ללכת אחרי ישוע
	טז 28-24	טז 26-24 טז 28-27	טז 28-24	טז 26-24 טז 28-27

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד יחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

לימוד מילים וביטויים

מתי טז 4-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 הפְּרוֹשִׁים וְהַצְּדוּקִים נִגְשׁוּ לְנִסּוֹת אוֹתוֹ וּבִקְשׁוּ מִמֶּנּוּ לְהִרְאוֹת לָהֶם אוֹת מִן הַשָּׁמַיִם. ² הַשֵּׁיב וְאָמַר לָהֶם: "לֵעַתָּה עָרַב אַתֶּם אוֹמְרִים, 'מִזְגַּ אֲוִיר נָאָה, כִּי הַשָּׁמַיִם אֲדָמִים'; ³ וּבִבְבֹקֶר, 'סִגְרִיר הַיּוֹם, כִּי אֲדָמִים וְקוֹדְרִים הַשָּׁמַיִם'. אֵת פְּנֵי הַשָּׁמַיִם אַתֶּם יוֹדְעִים לְפָרֵשׁ, אֲךָ אֵת אוֹתוֹת הַזְּמַנִּים אֵינְכֶם יְכוּלִים? ⁴ דָּוָר רַע וּמְנַאֵף מִבְּקֵשׁ לוֹ אוֹת, וְאוֹת לֹא יִתֵּן לוֹ מִלְּבַד אוֹת יוֹנָה הַנְּבִיא". הוּא עֲזַב אוֹתָם וְהִלֵּךְ.

טז 1 "הַפְּרוֹשִׁים וְהַצְּדוּקִים" מתי מקשר את שני הקבוצות הללו יחד כקולקטיב המנהיגות של היהדות הרבנית (ראו. מתי ג 7; י 1, 6, 11, 12; כב 34). לדין מלא על המקור והתאולוגיה של הפרושים, ראו הערה במתי כב 15 ועבור הצדוקים ראו נושא מיוחד במתי כב 23.

☐ "לְנִסּוֹת" המילה הזו (*peirasmos*) שומשה עם הקונטציה של "לנסות עם מבט לכיוון הרס" (ראו. מתי ו 13; יעקוב א 13).
ראו נושא מיוחד במתי ד 1.

☐ "אוֹת מִן הַשָּׁמַיִם" "מן השמים" היו גיבוב מילים עבור "אלוהים". הם ראו את הניסים שלו אבל רצו יותר (ראו. מתי יב 38-42). זה היה אותו הפיתוי שהציע השטן במתי ד 5-6 בנוגע לזכות באמונים של בני האדם על ידי שימוש בפלא. כנראה הדתיים היהודים הללו רצו ראייה שישוע היה מועצם על ידי יהוה. הם קראו לניסי הריפוי "עבודתו של השטן", אז הם רצו אות שהיה ללא עוררין מאלוהים ("שמים"). בדיוק מה זה היה אמור להיות לא מצוין. ישוע הביא להם אות, אך בדרך נסתרת ועתידיה (התחיה שלו).

טז 2-3 המשפטים האלו לא נמצאים ברוב כתבי היד היווניים בכתב גדול א, B, X, ובטקסט היווני אשר שומש על ידי אוריגנוס, כתבי היד היווניים הידועים לגרום, ולא בחלק מהגרסאות הפשיטיות או הקופטיות, אך הם כן נמצאים בכתבי יד בכתב גדול C, D, L ו-W. קטע דומה מצוי בלוקס יב 54-56. מבקרי הטקסט מאחורי הגרסה הרביעית של הברית החדשה היוונית אשר הוצאה לאור על ידי United Bible Societies, לא יכלו להגיע להחלטה בנוגע למקור של הפסוקים האלו (ראו. *A Textual Commentary on the Greek New Testament* שנכתב על ידי Bruce Metzger, עמוד 41).

טז 3 "אוֹתוֹת הַזְּמַנִּים" שימו לב לצורת הרבים "זמנים". זה התייחס לשני העידנים (ראו נושא מיוחד במתי יב 31). היהודים הדתיים הללו יכלו לחזות ולהבין חלק מתופעות הטבע, אך הם לא יכלו/רצו להבין את ביאתו של העידן החדש של הרוח בישוע. הוא נזף בהם על חוסר התפיסה הרוחנית שלהם (ראו. ישעיהו ו 9-10). עוד אות/נבואה התממשה בהם!

טז 4 "דָּוָר רַע וּמְנַאֵף" המשפט הזה משומש במובן מטאפורי של "לא נאמן". המטאפורה (ראו. מתי יב 39; יעקוב ד 4) הולכת אחורה לשימוש תנכי המתקשר לפולחן עבודת אלילים ופוריות (ירמיהו ג 8; ט 2; כג 10; כט 23; יחזקאל כג; הושע ד 2-3; מלאכי ג 5).

● **"אות יונה הנביא"** לא היה להם שמץ על מה הוא מדבר! זאת הייתה אנלוגיה של שלושת הימים בהם יונה היה בתוך הדג הגדול וישוע יהיה בשאול *Hades* (ראו. ראשונה לפטרוס ג 19). זכרו שישוע היה בקבר רק בערך 36-40 שעות, אך זה היה נחשב שהיה שלושה ימים במערכת הספירה היהודית של יומו של ישוע. חלק מהיום נספר כיום שלם ויום התחיל ונגמר בין הערבים (ראו. בראשית א). ראו הערות במתי יב 39 ומתי טז 21.

מתי טז 5-12 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
5 קִשְׁעֲבְרוּ הַתְּלִמִּידִים אֶל הַצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁכָּחוּ לִקְחַת לֶחֶם. אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: **6** "שִׁימוּ לְבַבְכֶם וְהִזְהֵרוּ מִשְׂאוֹר הַפְּרוּשִׁים וְהִצְדֻקִים." **7** אָךְ הֵם אָמְרוּ בְּלִבָּבָם, "לֶחֶם לֹא לִקְחֵנוּ." **8** יֵשׁוּעַ הִבְחִין בָּזֶה וְאָמַר: "קִטְנֵי אֱמוּנָה, מִדּוֹעַ אַתֶּם אוֹמְרִים בְּלִבְבְּכֶם שֶׁאֵין לָכֶם לֶחֶם? **9** עֲדִין אֵינְכֶם מְבִינִים אִף לֹא זֹכְרִים אֶת חֲמֵשׁ כִּכָּרוֹת הַלֶּחֶם לְחֲמֶשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וְכַמָּה סֻלִּים לִקְחַתֶּם? **10** גַּם לֹא אֶת שִׁבְעֵי כִּכָּרוֹת הַלֶּחֶם לְאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ וְכַמָּה סֻלִּים לִקְחַתֶּם? **11** אִיךָ זֶה אֵינְכֶם מְבִינִים שֶׁלֹּא עַל כִּכָּרוֹת הַלֶּחֶם דִּבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם? הִזְהֵרוּ מִשְׂאוֹר הַפְּרוּשִׁים וְהִצְדֻקִים!" **12** אַז הִבִּינוּ כִּי לֹא אָמַר לָהֶם לְהִזְהֵר מִשְׂאוֹר הַלֶּחֶם אֲלָא מִתּוֹרַת הַפְּרוּשִׁים וְהִצְדֻקִים.

טז 6, 11 "שאוור" זה אפשרי שהכוונה במושג הארמי כאן הייתה "חומרת החוק" (זכרו שישוע והיהודים ביומו דיברו ארמית). שתי המילים דומות בארמית; למרות זאת, פסוק 12 דורש את המושג "שמרים" או "שאוור".

נושא מיוחד: שאור SPECIAL TOPIC: LEAVEN

המונח "שאוור" (עברית, 18, 13, 8, BDB 329, KB 329, ביוונית *zumē*) מופיע בשני מובנים בברית הישנה:

1. במובן של שחיתות, כלומר סמל לרוע
 - א. שמות יב 19, 15; יג 7, 3; כג 18; לד 25; ויקרא ב 11; ו 17; דברים טז 3
 - ב. מתי טז 6, 11, 12; מרקוס ח 15; לוקס יב 1; גלטים ה 9; א"ק"ר ה 6-8
2. במובן של התפשטות, לפיכך דימוי להשפעה, לא סמל למשהו רע
 - א. ויקרא ז 13; כג 17; עמוס ד 5
 - ב. מתי יג 33; לוקס יג 20-21

רק ההקשר יכול לקבוע את המשמעות של מילה זו (ועיקרון זה תקף על כל המילים!). בני ישראל הכינו ללחם ללא שמרים לפני יציאת מצרים (מצות). פרט זה של לילה יציאת מצרים נתן לנו את חג הפסח בשילוב עם חגיגה חקלאית (ראו שמות יב 15-20; כג 14-17; לד 18). שאור שימש באופן קבוע בזמן קורבנות (ראו ויקרא ז 13; כג 17), אך לאחר מכן הפך לסמל של חטא ומרד. תהליך התסיסה סימל עובר בני ישראל את לבחון את חייהם באופן אישי, האם יש מקום של אי ציות ומרד כלפי יהוה. יום הכיפורים (ויקרא טז) תפקד ברמה הלאומית (על כל העם ככלל), חג הפסח תפקד ברמה האישית או משפחתית.

סעודה זו ביחד עם סעודת הפסח, מזכירה לכל העם את חסדו של יהוה כאשר הוציאם ממצרים. אלוהים הציל את עם ישראל בחסדו וקיים את הבטחותיו, דבר זה נתן לעמו תקווה ותלות באישיותו, ועזר להם לבטוח בו ככל שחלפו השנים (ראו שמות יג 8, 14; דברים ד 9; ו 2, 7, 21-20).

טז 8 ישוע לעיתים קרובות התייחס לשנים עשר כקטני אמונה (ראו. מתי ו 30; ח 26; יד 31; טז 8). אלו אשר שמעו אותו וחיו אתו לא תמיד הבינו או האמינו. פסוקים 7-10 כתובים בסוגריים. ישוע רצה לדבר על האמונה השקרית של הפרושים (ראו. מתי ה 20-48), אך הוסחה דעתם של התלמידים לחוסר ה"לחם".

טז 9 לתלמידים היה היתרון לשמוע את ישוע מדבר ומשרת את ההמון ואת הדיונים והפרשנויות באופן פרטי לאחר מכן, אך הם עדיין, כמו רוב השומעים (ראו. מתי יג 13, 14-15 [ישעיהו ו 10-19]), לא הבינו (מתי טו 17; טז 11; לוקס ב 20; יח 34; יוחנן י 6; יב 16). המסר של ישוע היה כה ייחודי ושונה מהדת היהודית ("השאוור של הפרושים") שהם גדלו איתה שזה לקח פתיחת ראש מלוות רוח על טבעית כדי להבין (לוקס כד 45). זה קרה באיטיות במהלך זמנו של ישוע איתם (מתי טז 13-28), אך בלא במלואו עד

1. אחרי התחייה
2. בחדר העליון (ראו. יוחנן כ)
3. לאורך חוף הים ביוחן כא
4. מעשי השליחים א כאשר עלה לשמים

טז 12 זאת הייתה החוקיות שלהם והחוסר אהבה שגרמו למילים הכי נוקשות של ישוע של הרשעה! לעיתים, דתיות יכולה להיות מחסום במקום גשר!

מתי טז 13-20 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹³ כָּשָׁבָא יֵשׁוּעַ אֶל סְבִיבוֹת קִיסָרְיָה שֶׁל פִּילִיפּוֹס שָׁאֵל אֶת תְּלַמִּידָיו: "מָה אֹמְרִים הָאֲנָשִׁים עַל בֶּן-הָאָדָם, מִי הוּא?" ¹⁴ הָשִׁיבוּ: "יֵשׁ אֹמְרִים, 'יּוֹחָנָן הַמַּטְבִּיל'; אֲחֵרִים אֹמְרִים, 'אֱלִיהוּ'; וְאַחֵרִים -- 'רְמִיָּהוּ אוֹ אֶחָד מֵהַנְּבִיאִים'." ¹⁵ שָׁאֵל אוֹתָם: "וְאַתֶּם מָה אֹמְרִים, מִי אֲנִי?" ¹⁶ עָנָה שְׁמַעוֹן כִּיפָא וְאָמַר: "אַתָּה הַמָּשִׁיחַ, בֶּן-אֱלֹהִים חַיִּים!" ¹⁷ אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "אֲשַׁרְיָךְ שְׁמַעוֹן בֶּר-יוֹנָה, כִּי לֹא בָשָׂר וְדָם גָּלָה לְךָ, אֲלֵא אָבִי שָׁבַשְׁמַיִם." ¹⁸ וְגַם אֲנִי אֹמֵר לְךָ כִּי אַתָּה כִּיפָא וְעַל הַצּוֹר הַזֶּה אֲבָנָה אֶת קֶהְלֶתִי וְשַׁעֲרֵי שָׂאוֹל לֹא יִגְבְּרוּ עָלָיָה. ¹⁹ אֲתָן לְךָ אֶת מַפְתָּחוֹת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְכֹל מָה שֶׁתֹּאסֵר עַל הָאָרֶץ יִהְיֶה אֲסוּר בַּשָּׁמַיִם, וְכֹל מָה שֶׁתִּתֵּיר עַל הָאָרֶץ יִהְיֶה מִתֵּר בַּשָּׁמַיִם." ²⁰ אַזְ

טז 13 "קִיסָרְיָה שֶׁל פִּילִיפּוֹס" זאת הייתה עיר בשטח של פיליפוס כ-32 קילומטר צפונית לכינרת. זה היה הניסיון השני של ישוע להתרחק עם התלמידים שלו כדי להיות לבד (ראו. מתי טו).

☐ "בֶּן-הָאָדָם" המשפט הזה שומש מספר פעמים בברית הישנה. זה רמז על אנושיות (תהלים ח 4; יחזקאל ב 1) ואלוהות (דניאל ז 13). המשפט לא שומש על ידי הרבנים של ימיו של ישוע; לכן, לא היה לזה שום רמיזות לאומיות או צבאיות. זה היה התואר האישי שישוע בחר לעצמו מפני שזה שילב שני היבטים דומים של הדמות שלו, אשם שלם ואלוהים שלם (ראו. פליפים ב 6-8; ראשונה ליוחן ד 1-3). ראו הערה במתי ח 20.

טז 14 "יּוֹחָנָן הַמַּטְבִּיל" הורדוס אנטיפס שיער שישוע היה בעצם יוחנן המטביל (ראו. מתי יד 1-2).

☐ "אֱלִיהוּ" זה היה מהנבואה של מלאכי ג 1; ד 5 אשר אמרה שאליהו יכין את הדרך למשיח. זה היה מכיר בעלייה של עידן חדש של הרוח.

☐ "רְמִיָּהוּ" הרבנים האמינו שהוא החביא את ארון הברית בהר נבו ושהוא יוציא אותה ממש לפני שיתחיל העידן החדש.

☐ "אֶחָד מֵהַנְּבִיאִים" זה עשה את ישוע נביא כמו כל דמות תנכית אחרת. זה היה יכול להיות מקושר לנבואה של דברים יח 15-22 (ראו. יוחן ב 2). כל השערות הללו עירבו התחדשות!

☐ "וְאַתֶּם מָה אֹמְרִים, מִי אֲנִי" "אתם" ברבים. ישוע שאל את השאלה הזו עבור כל התלמידים שלו. כיפא ענה ראשון. האופי שלו עשה אותו הדובר של החבורה.

טז 16 "אַתָּה הַמָּשִׁיחַ" זה בוטא בעבר על ידי אנדרי ביוחן א 41, נתנאל ביוחן א 49, וכיפא ביוחן ו 69. התואר היווני "משיח" הוא שווה הערך לתואר בעברית "משיח" או "המשוח". ראו נושא מיוחד: תארים תנכיים של הבא המיוחד במתי ח 20.

☐ "בֶּן-אֱלֹהִים חַיִּים" כיפא לא הבין לגמרי את המשיחיות של ישוע כמו שרואים בבירור בפסוקים 21-23. לכן, הברכה של פסוק 17 קשורה למשפט "בן אלוהים חיים". המשפט "אלוהים חיים" הייתה פרפרזה של יהוה אשר הוא מהפועל בעברית "להיות" (ראו. שמות ג 14). ראו נושא מיוחד: שמות לאל במתי א 21.

טז 17

NASB	"שמעון בריונה"
NKJV	"שמעון בר-יונה"
NRSV, NJB	"שמעון בן יונה"
TEV	"שמעון בן יוחנן"

הארמית הזו "Barjonas" התכוונה "בן יוחנן".

❖ **"אֵלָא אַבִּי שְׁבַשְׁמִים"** התוכן של התוודותו של כיפא (מתי טז 16) לא היה תגלית אנושית, אלא התגלות שמיימית. הרוח היא הדמות בשילוש הקדוש אשר אחראית על המטלה הזו, אך כאן זהו האב, יכול להיות בגלל הציון "בן אלוהים".

הבשורה לא יכולה להיות מובנת ולא ניתן להגיב לה מבלי עזרה שמיימית (ראו. יוחנן ו 44, 65; י 29). זה לא שולל את זכות פעולת התגובה של האדם (ראו. יוחנן א 12; ג 16; רומים י 9-13), אך זה כן מראה שבני אדם יכולים רק להגיב לחניכה מהעולם הרוחני. ההחלטות ההתחלתיות של לא יכול/אסור לעשות! זמן הפועל הקשור ל"כפייה" ו-"התרה" של מתי טז 19 משקפת את אותה האמת!

טז 18 "כיפא" זוהי המילה ביוונית "*petros*", שם עצם זכרי. זה התייחס לסלע. רוב חיייו (מתי טז 22, 23; מרקוס יד) הוא היה הכול חוץ מ"סלע"!

❖ **"הצור הַזֶּה"** זוהי המילה היוונית "*petra*", שם עצם נקבי. זה התייחס לאבן יסוד (ראו. מתי ז 24). שניה המילים הללו (*petros* ו-*petra*) לא יכולים בצורה דקדוקית לקשר אחד את השני בגלל המין שלהם. התלמידים לא ראו בכך כהתייחסות לעליונות של כיפא מפני שהם המשיכו להתווכח מי הכי גדול מבניהם (ראו. מתי יח 1, 18; יוחנן כ 21). שני המושגים הללו קשורים אך נבדלים ביוונית. ישנו משחק ברור בין אמונתו של כיפא לאמונתם של כל השליחים. למרות זאת, בארמית יש רק מושג אחד, "*kepha*" ("Cephas", יוחנן א 42; ראשונה אל הקורנתים א 12; ג 22; ט 5; טו 5) עבור שני המושגים היווניים עבור "סלע". ישוע דיבר ארמית אך המילים שלו מתועדות על ידי מחברים מלאי השראה ביוונית. לכן, אנחנו חייבים להתמודד עם הטקסט היווני, לא עם ההצהרה הארמית כאמור.

❖ **"קְהִלְתִּי" "Ekklesia"** הייתה המילה אשר השתמשו בה בתרגום השבעים עבור "קהל ישראל" (*Qahal*, BDB 874, ראו. דברים יח 16; כג 2). אדם חייב להיזהר לא לקרוא פירושים של אחרי חג השבועות וטפסים לקטע היהודי המאוד מוקדם הזה. התלמידים המוקדמים האלו ראו בעצמם כהרחבה לאנשי הברית הישנה הללו (*Qahal*) של אלוהים. הם היו המימוש של אנשי התנ"ך. המושג עצמו רמז על קריאה להתאספות למטרה כלשהי. הרקע היווני שלו היה פגישה בעיירה שקראו לה (ראו. מעשי השליחים יט 32, 39, 41). המושג הזה לא מופיע במרקוס, לוקס או יוחנן. זה מופיע במתי רק שלוש פעמים (ראו. מתי טז 8; יח 17 [פעמיים]). הטקסט של מתי יח 17 בבירור מתייחס לתקופת זמן מאוחרת יותר. המושג כן מופיע לעיתים קרובות במעשי השליחים ובמכתבים של שאול.

נושא מיוחד: קהילה (*ekklēsia*) SPECIAL TOPIC: CHURCH (*ekklēsia*)

מונח יווני זה, *ekklēsia*, מורכב משתי מילים, "מתוך" ו"נקראו". למילה זו היה שימוש חילוני (כלומר, קריאה למפגש של אזרחים, ראה מעשי השליחים יט 32, 39, 41) השימוש של תרגום השבעים במונח "קהילת" ישראל (*Qahal*, BDB 874, KB 1078, ראה במדבר טז 3; כ 4; דברים לא 30), הוא שימוש דתי. אנשי הקהילה הקדומה ראו את עצמם כאנשי אלוהים, וכאנשים שממשיכים את הברית הישנה. הם היו ישראל החדשה (ראה רומים ב 28-29; גלטים ג 29; ו 16; א פטרוס ב 5, 9; התגלות א 6), הגשמה של משמשתו של אלוהים (ראה בראשית ג 15; יב 3; שמות יט 5-6; מתי כח 18-20; לוקס כד 47; מעשי השליחים א 8; ראה נושא מיוחד: תוכנית הגאולה הנצחית של יהוה).

- למונח זה יש מספר משמעויות בבשורות ובמעשי השליחים
1. מפגש חולין בעיר, מעשי השליחים יט 32, 39, 41
 2. אנשי אלוהים במשיח, מתי טז 18 ואפסים
 3. קהילה מקומית של מאמינים במשיח, מתי יח 17; מעשי שליחים ה 11 (בפסוקים אלה, הקהילה בירושלים); מעשי השליחים יג 1; רומים טז 5; א"קרב טז 19; קולוסים ד 15; פילימון פסוק 2
 4. עם ישראל יחד, מעשי השליחים ז 38, הדרשה של סטפנוס
 5. העם של אלוהים במחזור מסוים, מעשי השליחים ח 3; גלטים א 2 (יהודה או ישראל) הקהילה היא לא בניין אלא אספה של אנשים. במשך מאות שנים לא היו בנייני קהילות. ביעקב (אחד מהספרים הראשונים של המשיחיות) הקהילה מכונה "*synagōgē*" (האספה). מונח זה עבור הקהילה מופיע רק בספר של יעקב (ראה יעקב ב 2; ה 14).

❖ **"וְשַׁעֲרֵי שָׂאוּל"** "שַׁעֲרֵי" יכול להתייחס ל- (1) הרעיון של עיר המתים אשר ממנה אף אחד לא יכול לברוח, (2) מפגש של המועצה העירונית אשר קורה באזור השער, או (3) תוכנית זדון פעילה נגד הקהילה. Hades הגיע מהמילה "לראות" בשלילה, לכן בלתי נראית. היא שוות ערך ל"Sheol" (שאול) התנכי, היכן הצדיקים והרשעים באופן דומה הולכים בזמן המוות. ראו נושא מיוחד: היכן המתים? במתי ה' 22.

❖ **"לֹא יִגְבְּרוּ עֲלֶיהָ"** למילה הזו הייתה קונטציה פעילה של "לתקוף", להשיג שליטה". מוות ורשע לא גברו ואפילו לא תפסו (שני הפירושים של המושג הזה) את הקהילה של אל חי.

טז 19 "מִפְתָּחוֹת מְלָכוֹת הַשָּׁמַיִם" זוהי מטאפורה עבור בעלות הניתנת על ידי קבלת גישה לכניסה. ראו ישעיהו כב 22; התגלות א 18; ג 7. המתפתחות הן ההכרזה של הבשורה עם הזמנה להגיב. הקונספט שלשאול ולשמים יש שערים כמו עיר חוזר אחורה לישעיהו (ראו נושא מיוחד ללכת אחרי). המחבר של עברים גם השתמש במטאפורה הזאת של שמים (ראו. עברים יא 10, 16; יב 22; יג 4), כמו שגם עושה יוחנן בהתגלות (ראו. התגלות ג 12; כא-כב).

נושא מיוחד: שתי "הערים" בספר ישעיהו SPECIAL TOPIC: THE TWO "CITIES" IN ISAIAH

א. ישעיהו פרק כד-כז הם יחידה ספרותית שמגיעה אחר סדרה של פסקי דין נגד העמים שמסביב (סדרה זו כתובה בפרק יג-כג). המשפט הוא לא הדבר האחרון! אלוהים הוא אלוהי החסד ורחמים ויש לו תוכנית גאולה נצחית עבור כולם (ראו נושא מיוחד: תוכנית גאולה הנצחית של אלוהים)!

ב. כל הקטע מדבר על שתי ערים
1. הערים שנבנו על ידי העולם החוטא (ילדי קין), ערים שמנסות לענות על הצרכים של בני האדם בעזרת המשאבים שלהם (כלומר, בראשית ד 10-11)
2. עיר ציון, בה שוכן אלוהים (כלומר, מעל כנפי שני הכרובים שעל ארון הברית בקדושים הקודשים של המקדש בירושלים) ולשם מגיעים כל המאמינים (יהודים וגויים) להללו (ראו ישעיהו ב 2-4; יט 18-25; עברים יא 10; יב 22; יג 14; התגלות כא 2-1).

ג. הערים מייצגות קבוצות/עמים.

עיר אלוהים

ישעיהו א 26, עיר צדק, עיר נאמנה.

ישעיהו יט 18-22, עיר מצרים מהללות
ישעיהו יט 23-25, כל מצרים ואשור
חלק מעמו של אלוהים

ישעיהו כה 6-9, משתה בהר יהוה
ישעיהו כו 1, עיר חזקה ירושלים

ישעיהו מה 13, העיר שלי (ראו מד 23)

ישעיהו נב 1-6, העיר הקדושה
ישעיהו ס 14, עיר יהוה
ישעיהו סב 12, עיר לא עזובה
ישעיהו סו 6, קול רעש עולה מהעיר,
קולה עולה מההיכל

ערים של בני האדם

ישעיהו א 7, 8 ערי יהודה שנשרפו
ישעיהו א 21, הפכה העיר הנאמנה לבוגדת
ישעיהו ו 11, ערי יהודה שוממות
ישעיהו יד 17, 21 כל הערים שוממות
ישעיהו יד 31, ארצות הפלשתים
ישעיהו יז 9, 3-1 ערי סוריה חורבות
ישעיהו יט 2, ערי מצרים יריבו זו עם זו

ישעיהו כב 2, 9 העיר השמחה והרועשת נפלה
ישעיהו, כג, צור נפלה
ישעיהו כד 1-25; ה', חורבן הארץ
ישעיהו כה 10-12, מאוב וחומותיו יפלו
ישעיהו כו 5, עיר המקלט, כנראה מאוב
ישעיהו כז 10, העיר המבוצרת נפלה
ישעיהו כט 1, "אריאל" (ירושלים)

ישעיהו מח, עיר הקודש, אבל רק בשמה

☐ "מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם" לַמַּרְקוֹס וְלוֹקָס יֵשׁ, "מַלְכוּת הָאֱלֹהִים". הַשּׁוֹנֵי הוּא לֹא בַתּוֹכֵן, אֲלֵא הַבְּדֵל בְּנִמְעָנִים. רֵאוּ נוֹשֵׂא מִיּוֹחַד עַל מַלְכוּת הָאֱלֹהִים בַּמַּתִּי ד' 17.

NASB, NKJV, NRSV, NJB
TEV

"תְּחִיב... תִּשְׁחַרֵּר"
"תֵּאֲסוּר... תִּתִּיר"

אֵלֹהִים הֵם מוֹשִׁיגִים רַב־נִיִּים אֲשֶׁר שׁוֹמְשׁוּ עֲבוּר הַחֲלֻטוֹת מִשְׁפָּטִיּוֹת שֶׁל הַתְּרָה אוֹ לֹא לְהַתִּיר מִשְׁהוֹ. הַזְּמַן שֶׁל שְׁנֵי הַפְּרִיפְרוֹזוֹת שְׁמוֹת הַפּוֹעֵל הַלּוֹל הוּא מִשְׁמַעוֹת. הֵם שְׁנֵיהֶם עִם חַיּוּי עֵתִידִי שֶׁל "אֵנִי" עִם צוֹרֵת בִּיּוֹנֵי סְבִיל מוֹשֶׁלֶם. הֵם אֲמוּרִים לְהִיֹּת מִתּוֹרְגָמִים "הֵיוּ אֲמוּרִים הֵיוּ לְהִיכַבֵּל" ו- "הֵיוּ אֲמוּרִים הֵיוּ לְהִשְׁתַּחֲרֵר" (רֵאוּ. מַתִּי יח' 18). זֶה מִשְׁקַף אֵת הָאֲמִת שֶׁמָּה שְׁבִנֵי אָדָם, הַמּוֹדְרָכִים עַל יְדֵי רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ, מַחֲלִיטִים עַל הָאֲרֶץ בְּנוֹגַע לְנוֹשָׂאִים רוּחָנִיִּים כִּבֵּר הוֹחֲלִטוּ עֲלֵיהֶם בְּשָׁמַיִם. הַקְּטַע הַזֶּה לֹא מִבְּטָא אֵת הַחֲלֻטוֹת שֶׁל אָדָם, אֲלֵא בְּנֵי אָדָם הַהוֹלְכִים אַחֲרֵי הַדְּרָכֹת אֱלֹהִים (רֵאוּ. מַתִּי יח' 18; יוֹחֵן כ' 23).

טז 20 "אֵז הַזְּהִיר אֵת תְּלַמִּידָיו שֶׁלֹּא יִסְפְּרוּ לְאִישׁ כִּי הוּא הַמְּשִׁיחַ" הַבְּשׂוּרָה עֵדִיין לֹא הוֹשֶׁלְמָה. הַרוֹשֶׁם הַיְהוּדִי הַנּוֹכַחִי עַל עֲבוֹדַת הַמְּשִׁיחַ הִיוּ שְׁגוּי. הַתְּלַמִּידִים חִיבִים לְחַכּוֹת (רֵאוּ. מַתִּי ח' 4; ט' 30; יב' 16; יז' 9).

מַתִּי טז 21-23 (טַקְסֵט הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּתַרְגוּם עֵבְרִי חֲדָשׁ)

21 מֵאֲמֹתָ עַת הַחַל יִשׁוּעַ לְהַבְּהִיר לְתַלְמִידָיו כִּי עֲלִיו לְלַכֵּת לִירוּשָׁלַיִם וְלִסְבֹּל הַרְּבָה מִיְּדֵי הַזְּקֵנִים וְרֵאשֵׁי הַכְּהֵנִים וְהַסּוֹפְרִים, וְלְהַהֲרֹג וּבִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְקוּם. 22 לְקַח אֹתוֹ כִּיפֹא לְצַד וְהַחֵל לְגַעַר בּוֹ בְּאֲמָרוֹ: "חֲלִילָה לָךְ, אָדוֹנִי. אֵל יְהִי הַדְּבָר הַזֶּה לָּךְ!" 23 פְּנֵה יִשׁוּעַ וְאָמַר לְכִיפֹא: "סוּר מִלְּפָנַי, שְׁטֵן. מִכְּשׁוֹל אֲתָה לִי, כִּי אֵין לְבָךְ לְדַבְּרֵי אֱלֹהִים אֲלֵא לְדַבְּרֵי בְּנֵי אָדָם."

טז 21 "עֲלִיו" זֹאת הֵייתָה הַמִּילָה "dei" אֲשֶׁר הַתְּכוּוֹנָה לְצוֹרֵךְ מוֹרֵאִלִי (יִשׁוּעַ הַגִּיעַ כַּדִּי לְמוֹת, מַרְקוֹס ח' 31; י' 45; יוֹחֵן ג' 14, 16). יִשׁוּעַ יָדַע שֶׁהֵייתָה תּוֹכְנִית שְׁמִימִית עֲבוּר חַיּוּ וְשִׁירוֹתוֹ (רֵאוּ. מַתִּי יב' 15-21; לוקָס כב' 22; מַעֲשֵׂי הַשְּׁלִיחִים ב' 23; ג' 18; ד' 28; י' 42; יז' 31). הוּא יָדַע בְּגִיל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה (רֵאוּ. לוקָס ב' 41-49)!

☐ "וְלִסְבֹּל הַרְּבָה" יוֹחֵן רִמַּז עַל כֶּךָ עַל יְדֵי כֶּךָ שֶׁקָּרָא לִישׁוּעַ "שֶׁהָ אֱלֹהִים" (רֵאוּ. יוֹחֵן א' 29), אֲךָ הַתְּלַמִּידִים לֹא הִיוּ מוֹכְנִים לְאֲמִת הַזֹּו. זֶה לֹא הִיָּה בְּרוֹשֶׁם הַיְהוּדִי שֶׁל הַמַּעֲהָ הַרֵּאשׁוֹנָה שֶׁלָּהֶם עַל הַמְּשִׁיחַ. הַרְּבָנִים הַדְּגִישׁוּ עַל בִּיאַתוֹ שֶׁל הַמְּשִׁיחַ כַּמַּעֲשָׂה דִין וְנִיצְחוֹן צְבָאִי (רֵאוּ. הַתְּגִלוֹת יט' 11-16). הֵם לֹא טַעוּ בְּהַעֲרָכָה הַזֹּו אֲךָ הֵם נִכְשְׁלוּ בְּזִיהוּי הַבִּיאָה הַרֵּאשׁוֹנָה שֶׁלּוֹ כַּמְּשֶׁרֶת סוֹבֵל (רֵאוּ. יִשְׁעִיהוּ נג'), הַעֲנוּ עַל גַּב הַחֲמוּר (רֵאוּ. זְכַרְיָה ט' 5), כֹּאשֶׁר שְׁנֵיהֶם נִרְאִים כִּי עוֹקְבִים אַחֵר בְּרֵאשִׁית ג' 15. רֵאוּ נוֹשֵׂא מִיּוֹחַד: תּוֹכְנִית הַגְּאוּלָּה הַנְּצַחִית שֶׁל יְהוָה בַּמַּתִּי כז' 66. הַהַתְּגִלוֹת הַזֹּו שֶׁל הַסְּבֵל שֶׁלּוֹ הֵייתָה כֹּה מִזְעַזְעַת שִׁישׁוּעַ הִיָּה צָרִיךְ לְחַזּוֹר עֲלֶיהָ מִסְפָּר פְּעָמִים (רֵאוּ. מַתִּי יז' 9, 12, 23-22; כ' 18-19). הוּא עָשָׂה כַּדִּי שְׁבַרְגַע שֶׁהַתְּלַמִּידִים, אַחֲרֵי הָעֶצֶב הַרֵּאשׁוֹנִי וְהַבְּלָבוֹל, יִקְלְטוּ שְׁלִישׁוּעַ הֵייתָה שְׁלִיטָה עַל הַגּוֹרֵל שֶׁלּוֹ. זֶה יַחֲזֵק אוֹתָם לְקִרְאָת הַמְּשִׁימָה אֲלֶיהָ נִקְרָאוּ (רֵאוּ. מַתִּי כח' 18-20; לוקָס כד' 46-47; מַעֲשֵׂי הַשְּׁלִיחִים א' 8).

☐ "הַזְּקֵנִים וְרֵאשֵׁי הַכְּהֵנִים וְהַסּוֹפְרִים" זֶה הִיָּה הַמְּשַׁפֵּט אֲשֶׁר שׁוֹמֵשׁ כְּתִיאֹר לְסַנְהֶדְרִין. זֶה הִיָּה הַגּוֹף הַשּׁוֹלֵט שֶׁל הַיְהוּדִים הַמּוֹרְכָב מִ70 מְנַהִיגִים מֵאֲזוֹר יְרוּשָׁלַיִם. בִּיּוֹמוֹ שֶׁל יִשׁוּעַ זֶה הוֹשַׁח עַל יְדֵי הַפּוֹלִיטִיקָה שֶׁל הַרּוֹמָאִים מִפְּנֵי שֶׁהִיָּה אֲפֶשֶׁר לְרַכּוֹשׁ אֵת עֲמַדַּת הַכּוֹהֵן הַגָּדוֹל.

נוֹשֵׂא מִיּוֹחַד: סַנְהֶדְרִין

SPECIAL TOPIC: THE SANHEDRIN

א. מְקוֹרוֹת מִיָּדַע

א. הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה

ב. עֵתִיקוֹת שֶׁל יוֹסֵף בֶּן מַתִּתִּיָּהוּ

ג. הַשְּׁמֵנָה שֶׁל הַתְּלַמוּד (כְּלוֹמַר מִסַּכַּת סַנְהֶדְרִין)

למרבח הצער, יוסף בן מתתיהו והברית החדשה לא מסכימים עם הספרות הרבנית, אשר טוענים שישנם שני סנהדרנים בירושלים, כהן אחד (כלומר צדוקים), והוא תחת הכהן הגדול ותפקידו לעסוק בצדק אזרחי ופלילי והכהן השני נשלט על ידי הפרושים והסופרים, העוסקים בסוגיות דתיות ומסורתיות. עם זאת, הספרות הרבנית היא משנת 200 לספירה והיא משקפת את המצב התרבותי לאחר חורבן ירושלים על ידי הגנרל הרומי, טיטוס, בשנת 70 לספירה. היהודים (מנהגי הפרושים) הם הקימו מחדש את משרדי הדת ביבנה (כלומר בשנת 118 לספירה) ולאחר מכן עברו לגליל.

II. טרמינולוגיה

- ריבוי השמות שיש למונח גורם לבעיית זיהוי הגוף. היו מספר מילים לתיאור הגוף היהודי המשפטי בקהילה בירושלים.
- א. *Gerousia* – "סנט" או "מועצה". המונח עתיק ביותר שהיה בשימוש בסוף התקופה הפרסית (ראה העתיקות של יוסף בן מתתיהו 12.3.3 והשנייה למכבים 11:27). לוקס השתמש במונח במעשי השליחים ה' 21 ביחד עם "סנהדרין". אולי זו הייתה הדרך שלו להסביר את המונח לקוראים דוברי יוונית (ראה הראשונה למכבים 12:35).
 - ב. *Synedrion* – "סנהדרין". המונח מורכב מ *syn* (יחד עם) *hedra* (מושב). באופן מפתיע מונח זה היה בשימוש בארמית, אך הוא משקף מילה יוונית. בתום תקופת המכבים זה מונח זה הפך למונח המקובל לייעד את בית המשפט העליון של היהודים בירושלים (ראה מתי כו 59; מרקוס טו 1; לוקס כב 66; יוחנן יא 47; מעשי שליחים ה' 27). הבעיה היא שאותה טרמינולוגיה הייתה בשימוש על מנת לתאר גם מועצות שיפוטיות מחוץ לירושלים (ראה מתי ה' 22; י' 17).
 - ג. *Presbyterion* – "מועצת הזקנים" (ראה לוקס כב 66). בברית החדשה המונח מתאר מנהיגי שבטים. עם זאת, ההתייחסות היא לבית משפט העליון בירושלים (ראה מעשי השליחים כב 5).
 - ד. *Boulē* – יוסף בן מתתיהו משתמש במונח "מועצה" (ספר מלחמות 1.8.5 Wars 16.2.0; 5.4.2, אבל לא בברית החדשה) על מנת לתאר מספר גופים משפטיים:
 1. הסנאט הרומי
 2. בתי משפט רומיים מקומיים
 3. בית המשפט העליון היהודי בירושלים
 4. בית משפט יהודי מקומי
 יוסף הרמתי מתואר כחבר הסנהדרין על ידי השימוש במונח הבא (*bouleutēs*), "חבר מועצה", (ראה מרקוס טו 43; לוקס כג 50)

III. התפתחות היסטורית

- במקור נאמר שעזרא הקים את בית הכנסת הגדול (ראה תרגום לשיר השירים ו' 1) בתקופה שאחרי הגלות, שכנראה הפך לסנהדרין בימי ישוע.
- א. המשנה (כלומר הלמוד) מתעד שהיו שני בתי משפט מרכזיים בירושלים (סנה ז' 1)
 1. מורכב מ 70 (או 71) חברים בקבוצה (ספר החול Sand א' 6 טוען שמשם הקים את הסנהדרין הראשון במדבר, ראה במדבר יא 16-25)
 2. מורכב מ 23 חברים בקבוצה (ישנו הקשר לבית מקומי של בית כנסת).
 3. ישנם חוקים יהודים שמאמינים שהיו שלושה בתי סנהדרין אשר כל אחד היה מורכב מ 23 חברים. וכאשר השלושה התכנסו ביחד היו גם שני מנהיגים, וקימו את "הסנהדרין הראשי" שהיה מורכב מ 71 חברים (כלומר אב בית דין ונשיא).
 - א. כוהן אחד (כלומר צדוקים)
 - ב. חוק אחד (כלומר, פרושים)
 - ג. מבנה אריסטוקרטי (כלומר, זקנים)
 - ב. בתקופה שלאחר הגלות, זרע דוד היה זרובבל בן שאלתיאל וזרע אהרון הי' יהושע. לאחר מות זרובבל, זרע דוד לא המשיך וכך עטרת המשפט הועברה באופן בלעדי לכוהנים (ראה ראשונה למכבים יב' 6) וזקנים מקומיים (ראה נחמיה ב' 16; ה' 7)
 - ג. התקופה שהכוהנים היו בתפקיד שיפוט מתועדת על ידי דיודורוס סיקולוס מ' 3: 4-5 במהלך התקופה ההלניסטית.
 - ד. התפקיד הכהונה בממשלה נמשך עד לתקופה הסלאוקית. יוסף בן מתתיהו מצטט את אנטיוקוס "הגדול" III (187-223 לפנה"ס) בספר *Antiquities* 12.138-142.
 - ה. כוח הכהנים נמשך בתקופת המכבים על מי התייעדו שעתיקות של יוסף בן מתתיהו *Antiquities* 13.10.5-6; 13.15.5.

- ו. בתקופה הרומית קבע המושל של סוריה (כלומר, ולוס גבניוס 55-57 לפנה"ס) הקימו חמישה "בתי סנהדרין" אזוריים (ראה עתיקות של יוסף בן מתתיהו *Antiquities* 14.5.4; ספר מלחמות Wars 1.8.5) אבל מאוחר יותר הם נסגרו על ידי רומא (כלומר, 47 לפנה"ס).
- ז. לסנהדרין היה עימות פוליטי עם הורדוס (כלומר, ספר עתיקות *Antiquities* 14.9.3-5), הם הגיבו בנקמה ומרבית בית משפט העליון נהרג (ראה עתיקות של יוסף בן מתתיהו *Antiquities* 14.9.4; 15.1.2).
- ח. על פי דבריו של יוסף בן מתתיהו (ראה עתיקות *Antiquities* 20.200,251) תחת הנציבים הרומיים (כלומר בשנים 66-6 לספירה) הסנהדרין שוב זכה לשלטון רב והשפעה (ראה מרקוס יד 55). בברית החדשה ישנם שלושה רישומים שמתעדים את הסנהדרין מבצע צדק, על ידי הנהגתו של הכהן הגדול.
- ט. המשפט של ישוע (מרקוס יד 53-1; יוחנן יח 12-23, 28-32)
- א. כיפא ויוחנן (ראה מעשי השליחים ד 3-6)
- ב. שאול (ראה מעשי השליחים כב 25-30)
- י. היהודים מרדו בשנת 66 לספירה, לאחר מכן בשנת 70 לספירה הרומאים הרסו את החברה היהודית ואת ירושלים. הסנהדרין התפרק, למרות שהפרושים ביבנה ניסו להחזיר את הבית משפט עליון (כלומר בית דין) להיות חלק מחיי הדת היהודיים (לא אזרחי או פוליטי).
- IV. חברות
- א. האזכור המקראי הראשון של הבית משפט העליון בירושלים הוא באיגרת השנייה לקורינתים יט 8-11 הוא היה מורכב מ
- א. הלויים
- ב. כוהנים
- ג. ראשי משפחות (כלומר, זקני קהילה, ראה א מכבים 14:20; ב מכבים 4:44)
- ב. בתקופת המכבים בית המשפט נשלט על ידי (1) משפחות צדוקים (2) מעמד האצולה המקומי (ראה א מכבים 7:33; 11:23; 14:28). מאוחר יותר בתקופה זו נוספו גם "סופרים" (עורכי התורה, בדרך כלל פרושים), ככל הנראה הם נוספו על ידי אשתו של אלכסנדר ינאי, שלומית (בשנת 67-76 לפנה"ס). היא אפילו אמרה שהפרושים הם הקבוצה השולטת (ראה ספרו של יוספוס פלביוס 'מלחמת היהודים' Wars of the Jews 1.5.2).
- ג. בימיו של ישוע בית המשפט היה מורכב מ:
- א. משפחות הכוהנים הגדולים
- ב. אנשים מקומיים שהיו עשירים
- ג. סופרים (ראה לוקס יט 47)
- V. מקורות
- א. *Dictionary of Jesus and the Gospels*, IVP, pp. 728-732
- ב. *The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*, vol. 5, pp. 268-273
- ג. *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge*, vol. 10, pp. 203-204
- ד. *The Interpreter's Dictionary of the Bible*, vol. 4, pp. 214-218
- ה. *Encyclopedia Judaica*, vol. 14, pp. 836-839

● **"ביום השלישי"** ישוע במיוחד הזכיר את אלמנט הזמן הזה מספר פעמים, מתי יב 40; טז 4, היכן שזה היה מקושר לנביא יונה וכאות למשיחיות שלו. שאול רמז בראשונה אל הקורנתיים טו 4 שזה נובא בברית הישנה. שתי האפשרויות היחידות הן הושע ו 2 ויונה א 16. בהקשר של שימושו של ישוע זה כנראה התקשר ליונה. למרות זאת, אלו לא היו 72 שעות מלאות אלא רק בערך 36-40. היהודים ספרו ימים חלקיים כימים מלאים. היום שלהם התחיל בדמדומים. ישוע מת ב 3 בצהריים ביום שישי ונקבר לפני 6 בערב. זה נחשב כיום אחד. הוא נשאר בשאול כל השבת, 6 בערב של יום שישי עד 6 בערב של שבת. ואז מתישהו לפני הזריח של ראשון הוא קם לתחייה (ראו נושא מיוחד: תחייה מהמתים במתי כז 63), על ידי כך, שלושה ימים יהודיים.

טז 22 **"לקח אותו כיפא לצד והחל לגער בו"** כיפא עבר את הגבולות שלו. ישוע השתמש במושג "לגער" במספר הקשרים חזקים אחרים (ראו. מתי ח 26; יב 10; טז 20). רגשותיו האישיים של כיפא לישוע התעלו על תוכנית הגאולה של אלוהים.

❑ **"אל יהיה הדבר הזה לך"** זה פשוטו כמשמעו "רחמים עליך" אשר רמז "שאלוהים ירחם עליך שלא יקרה לך הדבר הזה". זוהי שלילה כפולה חזקה המשומשת עבור דגש.

טז 23 "סור מלפני שטן" כיפא, אשר לפני מספר רגעים אמר התגלות מאלוהים, עכשיו מדבר פיתוי מהשטן. זה היה אותו הפיתוי שישוע התמודד אתו במדבר, כדי להתחמק מהצלב (ראו. מתי ד 11-1). בהקשר הזה, כיפא היה הדובר של השטן!

❑ **"מכשול"** זה התייחס במובן המילולי למלכודת פיתיון לחיות עם מקל הדק. המילה שומשה כמטאפורה עבור מכשול.

מתי טז 24-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
24 אַז אָמַר יֵשׁוּעַ לְתַלְמִידָיו: "מִי שְׂרוּצָה לְבוֹא אַחֲרַי, שְׂיִתְכַחַשׁ לְעַצְמוֹ וַיִּקַּח אֶת צְלָבוֹ וַיֵּלֶךְ אַחֲרַי; ²⁵כִּי הַחֶפֶץ לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ יִאֲבֵד אוֹתָהּ, אֲבָל הַמְּאֲבָד אֶת נַפְשׁוֹ לְמַעַנִי יִמְצָאָהּ. ²⁶מִה תוֹעֵלֶת תִּצְמַח לְאָדָם אִם יִרְוִיחַ אֶת כָּל הָעוֹלָם וַיִּפְסֵד אֶת נַפְשׁוֹ, אוּ מִה יִתֵּן אָדָם כְּתִמּוֹרָה בְּעַד נַפְשׁוֹ? (תְּהִלִּים מֵט' ח'-ט') ²⁷הֵן עֵתִיד בֶּן-הָאָדָם לְבוֹא בְּכָבוֹד אֲבִיו עִם מַלְאָכָיו וְאֵז יִשְׁלַם לְכָל אִישׁ כְּמַעֲשָׂהוּ.

טז 24 "תלמידיו" זה התכוון "לומד". ההדגשה של ישוע לא הייתה על החלטה התחלתית בלבד אלא על תלמידות מתמשכת ומתעמקת (ראו. מתי כח 19).

❑ **"מי"** זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה אשר מתיימר להיות נכון מנקודת מבטו של המחבר או המטרות הספרותיות שלו. ישוע מניח כי האנשים ירצו ללכת אחריו.

❑ **"שיתכחש לעצמו"** זהו ציווי אאוריסטי אמצעי (דיפוננטי). אותה ההדגשה מתועדת במרקוס ח 35; לוקס ט 24; יוחנן יב 25. עוד מעשה מכריע נקרא לעשייה. פושעים מורשעים היו צריכים לסחוב את מעקה הצלב למקום הצליבה (ראו. יוחנן יב 24). זו הייתה מטאפורה של מוות בעיניו, בהקשר הזה, המוות של החיים העצמאיים של אדם (ראו. יוחנן יב 24; שנייה אל הקורינתים ה 13-14; גלטים ב 20; ראשונה ליוחנן ג 16).

❑ **"וילך אחרי"** זהו ציווי פעיל בהווה. כפי ששני המשפטים הקודמים היו פקודות החלטיות (ציוויים אאוריסטים) האחד הזה מדבר על אורח חיים שגרתית. לתלמידות (תלמידות רבנית) בהקשר היהודי של המאה הראשונה היו מספר דרישות ספציפיות. כפי שישוע קרא לשנים עשר התלמידים להיות אתו, הוא קורא למאמינים מכל דור. ישוע שפך את חייו לאנשים הללו והם היו צריכים להגיב על ידי שפיכת חיהם לאחרים (ראו. שנייה לטימותאוס ב 2; ראשונה ליוחנן ג 16). ישוע לעתים קרובות דיבר על הטבע המתמשך הקיצוני של תלמידות (ראו. מתי י 37-39; מרקוס ח 38-39; לוקס ט 23-27; יד 25-27; יז 33; יוחנן יב 25).

טז 25 העידן החדש שונה מהעידן הרשע והאנוכי הנוכחי. בני אדם מראים שהמעבר נעשה על ידי הדרך בה הם חיים (ראו. מתי ז ו-יג). לחיות בצורה ישרה לא הופך אדם לישר בעיני אלוהים (ראו. אפסים ב 8-9); התוודות ואמונה עושים זאת (טז 16), אך זה כן נותן עדות שהשינוי/מעבר נעשה!
המושג "נפשו" (*psuchē*) שווה ערך ל-*nepshesh* נפש (BDB 659), אשר מציין את החיים על כדור הארץ, במקרה הזה חיים המונחים על ידי העצמי (אדם). העידן החדש קורא לאוריינטציה חדשה קיצונית. העידן הישן מאופיינת על ידי משיכה לכיוון העצמי (ראו. בראשית ג), אך העידן החדש מאופיין על ידי חוסר אנוכיות. צלם האלוהים באנושות (ראו. בראשית א 27-26) נהרס בגלל הנפילה לחטא. ישועה משקמת את הצלם כך שהאחוזה עם אלוהים (מטרת הבריאה) משוקמת! העצמי מתחלף עם שירות, חטא בקדושה, אני על ידי שירות קהילתי, יותר ויותר בשבילי על ידי פחות לי יותר לו!

טז 26 "אם" זהו משפט תנאי מדרגה שלישית אשר מתכוון פעולה אפשרית בעתיד. חלק כן משיגים דברים ארציים אך מפסידים דברים רוחניים, נצחיים.

❑ **"מה יתן אדם כתמורה בעד נפשו"** חיים אשר מלאים באנוכיות מסתיימים במוות, אך חיים הניתנים עבור התועלת של ישוע מביאים לידי חיי נצח (ראו. מרקוס ח 34-38). מאמינים הם סוכנים אחראיים של המתנה של חיים פיזיים ורוחניים!

טז 27 "הן עתיד בן-האדם לבוא... עם מלאכיו" זה התייחס לביאה השנייה (ראו. מתי י 23; כד 3, 27, 37, 39; כו 64; מעשיה שליחים א 11; ראשונה אל הקורניתים טו 23; ראשונה לתסלוניקים א 10; ד 16; שנייה לתסלוניקים א 7, 10; ב 1, 8; יעקוב ה 7-8; שנייה לפטרוס א 16; ג 4, 12; ראשונה ליוחנן ב 28; התגלות א 7). שימו לב שמלאכי השמים יכולים להיות של האב ו/או של הבן. זה היה עוד דרך להצהיר על אלוהותו של ישוע. מספר פעמים במתי המלאכים הם המלקטים האסכטולוגיים והמפרידים של בני האדם (ראו. מתי יג 39-41, 49; כד 31).

■ **"בְּכָבוֹד אָבִיו"** בתנ"ך המילה הכי מצויה ל"כבוד" (*kbd*) הייתה במקור מושג מסחרי (אשר התייחס לזוג קנה מדידות) אשר התכוון "להיות כבד". זה אשר היה כבד היה יותר יקר ערך או עם ערך יותר משמעותי. לעיתים קרובות הקונספט של בהירות התווסף למילה כדי לבטא את תפארתו של אלוהים (ראו. שמות טו 16; כד 17; ישעיהו ס 2-1). הוא היחיד אשר ראוי ומכובד. הוא יותר מידי מבריק עבור שהאנושות הנפולה לחטא תוכל להביט בו (ראו. שמות לג 17-23; ישעיהו ו 5). ניתן להכיר את אלוהים באמת רק דרך המשיח (ראו. ירמיהו א 14; מתי יז 2; עברים א 3; יעקוב ב 1).

המושג "כבוד" הוא במידת מה שנוי מחלוקת: (1) הוא יכול להיות מקביל ל"צדקתו של אלוהים"; (2) זה יכול להתייחס ל"קדושה" או "שלמות" של אלוהים; (3) זה יכול להתייחס לצלם אלוהים אשר לפיה נבראה האנושות (ראו. בראשית א 27-28; ה 1; ט 6), אך אשר לאחר מכן התקלקלה דרך המרד (ראו. בראשית ג 1-22). השתמשו בזאת לראשונה בנוגע לנוכחותו של יהוה בקרב העם שלו (ראו. שמות טז 7, 10; ויקרא ט 23; במדבר יד 10).

■ **"יְשַׁלֵּם לְכָל אִישׁ כְּמַעֲשָׂהוּ"** זה אזכור עבור תהלים סב 12 או משלי כד 12. הדין של מעשים נראה באיוב לד 11; תהלים כח 4; משלי כד 12; קהלת יב 14; ירמיהו יז 10; לב 19; מתי טז 27; כה 31-36; רומים ב 6; יד 12; ראשונה אל הקורניתים ג 8; שנייה אל הקורניתים ה 10; גלטים ו 7-10; שנייה לטימותאוס ד 14; ראשונה לפטרוס א 17; התגלות ב 23; כ 12; כב 12. החיים שלנו מראים את האמונים שלנו! ראשונה ליוחנן ויעקוב מצהירים שהדרך בה אנחנו חיים נותנת עדות לתקפות של הכרזת האמונה שלנו. אין פרי – אין שורש! ישוע הגיע כמושיע (ראו. יוחנן ג 16-21), אך הוא יחזור כשופט (ראו. התגלות יט)!

מתי טז 28 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
אָמֵן. אֹמֵר אֲנִי לָכֶם, יֵשׁ מִן הַעוֹמְדִים פֹּה שֶׁלֹּא יִטְעֲמוּ מוֹת עַד כִּי יֵרְאוּ אֶת בֶּן-הָאָדָם בָּא בְּמַלְכוּתוֹ. ("דניאל ז' יג-יד")²⁸

טז 28 זה פסוק שקשה לפרש. בהקשר נראה כי זה מתייחס לביאה השנייה, אך מתי, הכותב 40 פלוס שנים אחרי מותו של ישוע, הבין זה היה לא נכון. זה יכול להתייחס ל-

1. עלייתו של ישוע לשמים
 2. הממלכה אשר כבר הוצגה בישוע
 3. ביאתו השנייה של ישוע באחרית הימים
 4. ביאתה והצטיידותה של הרוח בחג השבועות
 5. ההרס של ירושלים ב70 לספירה על ידי הגנרל הרומאי טיטוס
 6. שינוי הצורה המתועד בפרק הבא (שימו לב לקרבה במרקוס ט 1 ו 2)
- בגלל ההקשר המידי של מתי יז, האופציה השישית היא הכי טובה. ראו נושא מיוחד על מלכות האלוהים במתי ד 17 ולשלוט במלכות האלוהים במתי ה 3

■ **"אָמֵן"** ראו נושא מיוחד במתי ה 18.

■ **"יִטְעֲמוּ מוֹת"** זהו ניב עברי עבור למות (ראו. א שמואל טו 32).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע מתי טז 13-20 כה מכריעים עבור הכנסייה הרומאית הקתולית?
2. האם התלמידים הכירו בעליונות של כיפא?
3. למה מתכוון ישוע במילה "קהילה"? (מתי טז 18)
4. האם פסוק 18 רמז על התקפה פעילה או סבילה על הקהילה?
5. מהם מפתחות הממלכה? (מתי טז 19)
6. מדוע ישוע התעקש על כך שלא יספרו לאיש שהוא המשיח, בן האלוהים?
7. מדוע התלמידים גערו בישוע כאשר גילה להם על עתידו?
8. למה זה התכוון למות לעצמכם?
9. איך אתם מבינים את פסוק 28?

מתי יז

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ההשתנות של ישוע	ישוע משתנה על ההר	ההשנות	ההשתנות	ההשתנות
יז 8-1	יז 13-1	יז 8-1	יז 4-1	יז 8-1
			יז 5	
		נבואות על אליהו	יז 8-6	שאלה על אליהו
יז 13-9		יז 13-9	יז 9	יז 13-9
			יז 10	
			יז 12-11	
			יז 13	
ריפוי ילד אחוז שד	ילד נרפא	ילד חולה אפילפסיה נרפא	ישוע מרפא ילד אחוז שד	חולה אפילפסיה אחוז שד
יז 20-14	יז 21-14	יז 20-14	יז 16-14	יז 18-14
			יז 18-17	
			יז 19	יז 20-19
			יז 21-20	
יז 21		יז 21		יז 21 (לא נכלל)
ישוע מדבר שנית על מותו ותחייתו	ישוע מדבר שנית על מותו ותחייתו	ישוע מנבא מרא את סבלו בפעם השנייה	ישוע מדבר שנית על מותו	נבואה שנייה על הסבל
יז 23-22	יז 23-22	יז 23-22	יז 23-22	יז 23-22
תשלום מס לבית המקדש	כיפא ואדונו משלמים מס	תשלום מס עבור בית המקדש	תשלום מס בית המקדש	מס בית המקדש שולם על ידי כיפא וישוע
יז 27-24	יז 27-24	יז 27-24	יז 24	יז 27-24
			יז 25א	
			יז 25ב	
			יז 26א	
			יז 27-26ב	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תקציר המתאר של פסוקים 1-27

- א. שינוי הצורה, מתי יז 13-1 (ראו. מתי יז 11-1; מרקוס ט 13-2; לוקס ט 28-36; שנייה לפטרוס א 16-18)
- ב. ריפוי הילד אחוז השדים, מתי יז 14-23 (ראו. מרקוס ט 14-29; לוקס ט 37-42)
- ג. מס בית המקדש עבור כיפא וישוע, מתי יז 24-27 (זה היה ייחודי עבור מתי)

לימוד מילים וביטויים

מתי יז 8-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹לאחר ששה ימים לקח ישוע את כיפא ואת יעקב ואת יוחנן אחיו. הוא העלה אותם להר גבוה לבדם ²והשתנה לעיניהם; פניו זהרו כשמש ובגדיו הלבינו כאור. ³לפתע נראו אליהם משה ואליהו כשהם מדברים אתו. ⁴הגיב כיפא ואמר אל ישוע: "אדוני, טוב שאנחנו כאן. אם תרצה אעשה פה שלוש סכות, לך אחת, למשה אחת ולאליהו אחת." ⁵עודו מדבר וענן בהיר סכך עליהם (שמות כד' טז) והנה קול אומר מתוך הענן: "זה בני אהובי אשר חפצתי בו; (תהילים ב' ז'; ישעיהו מב' א') אליו תשמעו." (דברים יח' טו) ⁶כשמעם זאת נפלו התלמידים על פניהם ופחדו עד מאד. ⁷ישוע נגש, נגע בהם ואמר: "קומו ואל תפחדו!" ⁸הם נשאו עיניהם ולא ראו איש זולתי ישוע לבדו.

יז 1 "לאחר ששה ימים" הקטע המקביל במרקוס ט יש גם שישה ימים, אך בלוקס ט 28 מתעד שמונה ימים. זה בדיוק ניגודיות כמו שזה שני דרכים שונות לתאר שבוע.

☐ "לקח ישוע את כיפא ואת יעקב ואת יוחנן אחיו" האנשים האלו יצרו מעגל פנימי, לא המועדפים של ישוע, אלא אלו אשר היו כנראה יותר מתואמים רוחנית וניתנים ללמד אותם (ראו. מתי ב 13; ד 5; יב 45). יעקוב מת מוקדם. אלוהים אינו מכבד האנשים. ראו טבלה במתי י 2.

☐ "הוא העלה אותם להר גבוה לבדם" מתי כנראה בעוונה משווה את משה על הר סיני בשמות יט 24; כד 1 וחווית שינוי הצורה הזה של ישוע. ארבעת תחומי ההשוואה יהיו

1. שניהם היו על הר
 2. אלוהים דיבר מתוך ענן בשני המקרים (ראו. שמות כד 16)
 3. פניו של משה זהרו, (ראו. שמות לד 29), וכל גופו של ישוע זהר
 4. אלו אשר היו ליד משה פחדו, כפי שהיו אלו אשר ליוו את ישוע
- היה דיון רב בנוגע לאיזה הר בו זה התרחש. האתר המסורתי הוא הר תבור, אך זה רחוק מידי מקיסריה של פיליפוס. חלק אומרים שזה היה בהר החרמון, שזה בהחלט יכול להיות אפשרי. יותר אפשרי שזה היה בהר מירון, ההר הגבוה ביותר בגבולות הארץ המובטחת; זה גם ממוקם בדרך מקיסריה של פיליפוס לכפר נחום.

יז 2 "והשתנה לעיניהם" זהו מושג מורכב מ"אחרי" (*meta*) ו-"צורה" (*morphē*). המושג "שינוי צורה" מגיע מהוולגטה הלטינית. אנחנו מקבלים את המושג מטמורפוזה מהמושג המורכב היווני. הקונוטציה התאולוגית היא שהטבע השמימי הנצחי של ישוע השתחרר מהטבע האנושי שלו. המושג גם משמש כמה שקורה במובן הרוחני למאמינים (ראו. רומים יב 2; שנייה אל הקורинתיים ג 18).

אנחנו למדים מלוקס ט 28 שזה התרחש בזמן שהם התפללו. זה אולי אפילו קרה בלילה אחרי הליכה ארוכה במעלה ההר; לכן, התלמידים יהיו אמורים להיות עייפים וישנוניים. למקרה הזה ישנם מספר מקבילים לחוויה של גן גת השמנים.

☐ **"פְּנֵי זְהָרוֹ כְּשֶׁמֶשׁ"** זה נראה כתכונה מאפיינת נוספת בבשורתו של מתי אשר מנסה להציג את ישוע כמשה החדש, פניו של משה גם זהרו (ראו. שמות לד 29-35).

זה אמור להיות מובן כשוויון.

1. פניו של משה דעכו
2. משה הסתיר את הדעיכה
3. משה קיבל את דבר האלוהים, ישוע היה דבר האלוהים (ראו. מתי ה 17-48)

☐ **"וּבְגָדָיו הַלְבִּינֵוֹ כְּאֹר"** לבן הוא באופן ייחודי קשור לשמים/יצורים שמיימיים/קדושים מהוללים.

1. שינו הצורה של ישוע
2. המלאכים בקבר שלו, מתי כח 3
3. מלאכים בעלייתו לשמים, מעשי השליחים א 8
4. מלאכים ("זקנים") מסביב לכס, התגלות ד 4
5. צבא מלאכי השמים, התגלות יט 14
6. הקדושים מלאי הכבוד, התגלות ג 4-5, 18; ו 11; ז 9, 13

יז 3 **"נִרְאוּ אֵלֵיהֶם מֹשֶׁה וְאַלְיָהוּ כְּשֶׁהֵם מְדַבְּרִים אִתּוֹ"** היה דיון רב בנוגע מדוע אלו היו משה ואליהו. חלק אומרים שהם המייצגים של התורה והנביאים. הם שניהם היו דמויות אסכטולוגיות, משה מדברים יח ואליהו ממלאכי ד. אחרים אומרים שלשניהם היה מוות יוצא מהדופן. שניהם יצגו את הסדר הישן ועודדו את ישוע בעוד שהוא חונך את הסדר החדש. איך התלמידים ידעו שאלו הם אליהו ומשה לא ברור אלא אם הם היו לבושים בצורה מאפיינת, לפי הדיבור שלהם, או שישוע אמר להם.

כמו הניסים והתחזיות של ישוע, החוויה הזו הייתה באותה המידה עבור הגדילה הרוחנית וחיזוק האמונה של

התלמידים (ראו. מתי יז 5) כפי שהיא הייתה עידוד לישוע.

רק נקודה נוספת אחת, זה מראה למאמינים של הברית הישנה שהם היו עדיין בחיים! זה מאשר תודעה של אחרי המוות לאחר מוות פיזי.

יז 4 **"הַגִּיב כִּיפָא וְאָמַר אֶל יֵשׁוּעַ"** כיפא קטע את ישוע וענה על שאלה שאף פעם לא נשאלה, אשר הייתה המאפיין של כיפא.

☐ **"אֶעֱשֶׂה פֶה שְׁלוֹשׁ סְכוֹת"** האזכור היה "בוא נשאר כאן למעלה (משפט תנאי מדרגה ראשונה). החוויה הזו הייתה כה נפלאה ורוחנית". במספר דרכים זה מתפקד כמו הניסיונות במתי ד – עוד דרך עבור ישוע לעקוף את הצלב. זאת כנראה הייתה הסיבה מדוע המקרה הזה שומר עבורנו – ישוע מראה את עצמו כאל אמיתי לתלמידים והניסיון שלהם לגרום לו להתרחק (ראו. מתי טז 22-23) מהמוות המתוכנן שלו (ראו. מרקוס י 45). באותו ההקשר הספרותי (ראו. מתי יט 16-17), ישוע אומר להם שוב על המוות הבלתי נמנע שלו (ראו. מתי יז 9-13, 22-23).

יז 5 **"וְעַנֵּן בְּהִיר סֶכֶךְ עֲלֵיהֶם וְהָנָה קוֹל אוֹמֵר מִתּוֹךְ הָעֵנָן"** הענן הבהיר הזה היה קשור לענן הכבוד השכינה *Shekinah* של הברית הישנה, אשר היה סמל עבור הנוכחות האישית של אלוהים. הענן הופיע פעם אחת לפני הטבילה של ישוע (ראו. מתי ג 17). כיפא מזכיר אותו מאוחר יותר בשנייה לפטרוס א 17-18. יכול אפילו להיות קשר בין זה שאלוהים דיבר דרך הענן הזה והקונספט הרבני של *בת קול bath kol*, אשר היה הדרך במהלך התקופה הבין-מקראית לאשר את רצון האלוהים מאחר ולא היו נביאים.

המשפט "סכך עליהם" הוא מאותו השורש היווני אשר שומש כדי להתייחס להריון של ישוע על ידי הרוח במרים הבתולה בלוקס א 35.

מה שאלוהים אמר היה בעל משמעות רבה. המקביל בלוקס משלם את הציטוט מתהלים ב 7 (בני) וישעיהו מב 1 (בחירי, ראו. לוקס ט 35). תהלים ב הינו שיר מלכותי של דויד וישעיהו מב הינו ההתחלה של השירים על העבד של ישעיהו. כאן יש לנו את האלוהות המלאה של ישוע המשולבת עם שירותו של העבד הסובל של ישעיהו (ראו. מרקוס ט 28; לוקס ט 28-36). זה משקף את הנבואה של בראשית ג 15.

☐ **"אֵלָיו תִּשְׁמְעוּ"** זהו ציווי פעיל בהווה אשר משקף את דברים יח 15, 18-19 ומרומז בישעיהו מב 1. ללכת אחרי ישוע לא רק מעורר הבנה תאולוגית של האישיות והמשימה שלו, אלא גם ציות (שימו לב. דברים יח 20)!

יז 6 "נפלו התלמידים על פניהם ופחדו עד מאד" אנשי התנ"ך האמינו שלראות את אלוהים משמע למות (ראו). שמות לג 20-23; שופטים ו 22-23; יג 22; יוחנן א 18; ו 46; קולוסים א 15; ראשונה לטימותאוס ו 16; ראשונה ליוחנן ד 12). קולו של אלוהים הפחיד מאד את השליחים הללו כפי שזה הפחיד את עמו של אלוהים בהר סיני (ראו. שמוץ יט 16). זכרו, מתי מציג את ישוע כמביא התורה השני, או כמשה השני (ראו. דברים יח 15).

יז 7 "ישוע נגש, נגע בהם" הם ישנו (ראו. לוקס ט 32). זה יכול היה להיות חוויה של סיוט היכן שכבודו של ישוע זהר בצורה יותר בהירה מול הרקע של שמי הלילה. הנגיעה הזו הינה מחווה של דאגתו של ישוע אליהם.

- "קומו ואל תפחדו" אלו שניהם היו ציווים. הם פנו לבעיה מולם.
1. לא אנחנו לא יכולים להישאר כאן על ההר (ציווי אאוריסטי)
 2. אל תפחדו מהחוויה הזו של קירבה לאלוהים (ציווי בהווה)
- החוויה הזו הייתה כדי לקדם מעשה, לא חוסר מעשה, ואומץ במטלה, לא פחד!

מתי יז 9-13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁹ כשירדו מן ההר צוה עליהם ישוע: "אל תספרו את המראה לאיש עד אשר יקום בן-האדם מן המתים." ¹⁰ שאלוהו התלמידים: "מדוע זה אומרים הסופרים כי אליהו צריך לבוא תחלה?" ¹¹ השיב ישוע ואמר: "אליהו אמנם יבוא וישיב את הכל, (מלאכי ג' כג') ¹² אבל אומר אני לכם שאליהו כבר בא ולא הכירוהו אלא עשו בו כרצונם; כך גם בן-האדם עתיד לקבל מידם." ¹³ אז הבינו התלמידים כי על יוחנן המטביל דבר אליהם.

יז 9 "צוה עליהם ישוע: 'אל תספרו את המראה לאיש עד אשר יקום בן-האדם מן המתים.'" זהו סוד משיחי (ראו. מתי ח 4; ט 30; יב 16; טז 20; מרקוס א 44; ג 12; ה 47; ז 36; ח 30; ט 9; לוקס ד 41; ה 14; ח 56; ט 21). "תספרו" הינו דרך האווי פעיל אאוריסטי אשר שומש במובן ציווי אאוריסטי פעיל. לוקס ט 30 אומר שהם לא סיפרו לאף אחד. הבעיה הייתה, מה הם הולכים לספר? לישוע כבר היו בעיות בכך שהיה ידוע כמרפא פלאי והבשורה עדיין אל הושלמה. יגיע זמן, כפי שישוע ציין במתי יז 9, אחרי שקם מהמתים (הוא אמר להם מספר פעמים ומספר דרכים שונות, אך הם מעולם לא שמעו זאת או את ההרמזים של זה), שהתוכן התאולוגי של המפגש הזה יהיה לא מובן. פסוק 9 גם רומז על כך שזו הייתה התייחסות לסבלו של ישוע (ראו. מתי טז 21), אשר מראה שניסיונו של כיפא להשאיר אותם על ההר היה עוד תכסיס של השטן.

יז 10 "שאלוהו התלמידים: 'מדוע זה אומרים הסופרים כי אליהו צריך לבוא תחלה'" זה התייחס לנבואה של מלאכי ג 1 ו-5. היה דיון רב על התשובה שישוע הביא. הוא הצהיר ספציפית שאליהו כבר הגיע בשירותו של יוחנן המטביל (ראו. מתי יא 11, 14; מרקוס ט 11-13; לוקס א 17). למרות זאת, כאשר הפרושים שאלו את יוחנן בבשרתו של יוחנן (א 20-25) האם הוא היה אליהו, הוא הכחיש במפורש. הרשם שנוצר של הניגודיות הזאת יכולה להיות מטופלת על ידי העובדה שיוחנן הכחיש שהוא היה אליהו אשר קם לתחייה, אך ישוע מאשר שיוחנן מממש באופן סמלי את שירות ההכנה של אליהו. שניהם התלבשו ופעלו באותם הדרכים, אז הזיהוי יהיה ברור במחשבתם של היהודים אשר הכירו את אליהו ושמעו וראו את יוחנן המטביל (לוקס א 17).

● "כך גם בן-האדם עתיד לקבל מידם" זהו נושא חוזר אחרי ההתוודות של כיפא (ראו. מתי טז 21; יז 9, 12, 23-22; כ 18-19). הוא אמר להם על הסבל שלו, אך אם הם היו יכולים לשמוע, הוא גם סיפר להם על תחייתו. משיח סובל היה כה זר למסורות היהודיות שהם אפילו לא יכלו לקבל זאת!

מתי יז 14-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁴ כאשר באו אל המון העם נגש אליו איש וקרע על ברכיו לפניו. ¹⁵ אמר האיש: "אדוני, רחם נא על בני. הוא מכה ירח ומחלתו קשה, כי לעתים קרובות הוא נופל לאש ולעתים קרובות למים." ¹⁶ הבאתי אותו אל תלמידך והם לא יכלו לרפאו." ¹⁷ השיב ישוע ואמר: "הוי דור חסר אמונה ומענות דרך, עד מתי אהיה עמכם? עד מתי אסבל אתכם? (במדבר יד' יא) הביאו אותו הנה אלי!" ¹⁸ גער ישוע בשד והשד יצא ממנו. מאותה שעה נרפא הנער.

יז 15 "אדוני, רחם נא על בני" התואר "אדוני" (*kurios*) יכול בפשטות להתכוון "סר" או "מיסטר" (*kurie*), יחד עם זאת בחלק מההקשרים זה יכול לקבל קונטציות תאולוגיות. זה כנראה אחד מהם.

הבקשה של האדם הינה שאלה מרומזת. האם לישוע יהיה הרחמים (ציווי פעיל אאוריסטי) כפי שהאדם ביקש? זוהי השאלה אשר התנ"ך חזה, למשיח יהיה את הרחמים (ראו. ישעיהו לה 2-6; סא 1-2). החמלה והכוח של ישוע (ראו. מתי ט 27; טו 22; מרקוס י 47, 48; לוקס יז 13) היו ה"אותות" שהמנהיגות היהודית חיפשה!

NASB, NJB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

"משוגע"
"אפילפטי"
"מטורף"

מקרה מפורט יותר של המחלה הזו נמצא במרקוס ט 18-20. המושג "אפילפסיה" היה פשוטו כמשמעו "מוכה ירח" או "משוגע". המחלה המסוימת הזו נגרמה על ידי שד (ראו. מתי יז 28). יש ניסיון גדול בברית החדשה להפריד בין דיבוק שדים, אשר לעתים גורמות למחלות פיזיות, ומחלה פיזית עצמה (ראו. מתי ד 24). זה היה מקרה של גירוש שדים, לא רפואה.

יז 16 "הבאתי אותי אל תלמידיך והם לא יכלו לרפאו" זה היה מאד יוצא דופן, מפני שפרק י 1, 8 אומר לנו שהיה להם את הכוח המוסמך הזה. הסיבה המדויקת לכישלון שלהם במקרה הזה צוין כחוסר האמונה והתפילה שלהם. מקרה מפורט יותר של דו השיח בין האב לישוע מתועד במרקוס ט 21-24.

יז 17 "השיב ישוע ואמר: 'הוי דור חסר אמונה ומענות דרך'" זה היה אזכור לדברים לב 5, 20. בניסיונותיו של ישוע (מתי; לוקס ד), הוא ציטט את ספר דברים שלוש פעמים. הוא כנראה הכיר ואהב את הספר הזה.

השאלה הטקסטואלית היא על מי ישוע דיבר.

1. התלמידים (ראו. מתי יז 19-20)
 2. האדם/ההמון/הדור
 3. המנהיגים היהודים
 4. האנושות נפולת החטא בכללי
- זה מעניין של-"דור" לעיתים קרובות יש קונוטציה שלילית (ראו. שמות א 6; דברים א 35; לב 5; תהלים יב 7). שימו לב איך הלא מאמינים מאופיינים.
1. רע ומנאף, מתי יב 39
 2. חסר אמונה ומעוות דרך, מתי יז 17
 3. נואף וחוטא, מרקוס ח 38
 4. חסר אמונה, מרקוס ט 19
 5. רע, לוקס יא 29
 6. סורר, מעשי השליחים ב 40
 7. עיקש ופתלתל, פיליפים ב 15

יז 18 "מאותה שעה נרפא הנער" עבור מקרה מתואר יותר, ראו מרקוס ט 26. חייבים לזכור שכל אחד ממחברי הבשורות תיעדו את המקרים הללו בדרכו האישית עבור המטרות האישיות והקהל אליו הוא פנה. לכן, חושב לנסות להבין כל אחד מהם בנפרד לפני שמתיעצים עם אחרים ומחברים את המידע (ראו. Gordon Fee and Douglas Stuart בספר *How to Read the Bible For All Its Worth*, עמודים 113-134).

מתי יז 19-21 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁹ **לאחר מכן נגשו התלמידים אל ישוע לבדם ושאלו: "מדוע לא יכלנו אנחנו לגרש אותו?"** ²⁰ **השיב להם: "בגלל מעוט אמונתכם. אמן אומר אני לכם, אם יש לכם אמונה כגרגיר החרדל ותאמרו להר הזה 'זוז מפה לשם' -- הוא יזוז, ושום דבר לא יבצר מכם.** ²¹ **אבל המין הזה איננו יוצא אלא בתפלה וצום."**

יז 19 "מדוע לא יכלנו אנחנו לגרש אותו" ישוע עונה על השאלה הזו במתי יז 20 היכן שהוא אומר, "בגלל מעוט אמונתכם". זאת הייתה תגובה חוזרת של ישוע (ראו. מתי ו 30; ח 26; יד 31; טז 8). השליחים לא היו סופר קדושים. אין אנשים שהם סופר קדושים!

יז 20

NASB
NKJV

"מעוט אמונתכם"
"חוסר האמונה שלכם"

בכתבי היד היווניים הכי ישנים, כולל א ו-B, יש את "מיעוט אמונה" (*olieopistis*), בעוד שלאחרים הכוללים את C, D, L ו-W יש את "חוסר אמונה" (*apistis*). מפני שהמושג הראשון היה כה נדיר זה היה כנראה היה המקורי. ה-USB⁴ ניתן לזה ציון של "A".

● **"אם יש לכם אמונה כגרגיר החרדל ותאמרו להר הזה יזוז מפה לשם"** גרגיר החרדל היה הזרע הקטן ביותר שהיה ידוע לעם היהודי. ישוע לא הדגיש את הכוח של האמונה האנושית עצמה, אלא מטרת האמונה שלהם. ישוע לא משפיל את הצורך שלהם לאמונה; זה הכרחי (ראו. עברים יא 1). מפרק כא 21 נראה כי "קטן אמונה" מאופיין על ידי ישוע כ"ספק". זהו משפט תנאי מדרגה שלישית; הוא הניח שיהיה להם אמונה. הקונספט של הר יזוז היה דרך משל המתייחס לבעיה גדולה. ניתן לראות זאת בישיעהו מ 4; מט 11 נד 10. חלק מאמינים שיסוע הצביע על ההר שבו הוא שינה צורה בלילה לפני.

יז 21 פסוק 21 לא נמצא בטקסט היווני או בסינאיטיקוס Siniaticus (א) או ותיקנוס Vaticanus (B). נראה כי זה שולב על ידי מעתיקים מוקדמים מהמקרה המקביל במרקוס ט 29, היכן שזה נכלל בטקסט המקורי. ה-USB⁴ ניתן לאקסלוסיביות שלו ציון של "A".

מתי יז 22-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
22 **כְּאִשֶׁר הִתְהַלְכוּ בְּגִלְיָל אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: "עֲתִיד בֶּן-הָאָדָם לְהִמָּסַר לְיַדֵי אַנְשִׁים וְיִהְרָגוּהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָקוּם." אַז הִתְעַצְבוּ עִצְב רַב.**

יז 22
"בעוד שהתאספו יחדיו בגליל"
"בעוד ששהו בגליל"
"בזמן שהתאספו בגליל"
"ברגע שכל התלמידים הגיעו יחדיו לגליל"
"יום אחד כאשר היו ביחד בגליל"

NASB
NKJV
NRSV
TEV
NJB

ישנו מגוון כתבי יד יווניים בנקודה הזו. בכתבי היד העתיקים א, ו-B והטקסט היווני על פי Origen יש את "כולם הגיעו יחדיו", בעוד שC, D, L ו-W יש את "התגוררו". המושג הראשון היה חוסר הבנה של הסופרים המוקדמים ושונה לטקסט היותר מוכר. הסיבה שהשנים עשר היו מופרדים לארבע קבוצות של שלושה אנשים הייתה שהם לקחו תורות בהליכה שלהם עם ישוע וחזרו הביתה לתקופות קצרות כדי לבדוק על המשפחות שלהם. הפסוק הזה מדבר על המפגש של ישוע עם התלמידים במקום מסוים.

יז 22-23 **"עֲתִיד בֶּן-הָאָדָם לְהִמָּסַר לְיַדֵי אַנְשִׁים וְיִהְרָגוּהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָקוּם"** ישוע הראה את התובנה הנבואית שלו בנוגע לסבל והמוות שלו (ראו. מתי טז 21; יז 9, 12; יוחנן י 11, 15, 17, 18). ישוע החל לבנות את הבסיס עבור ההבנה של התלמידים בנוגע למה שהולך להתרחש בשבוע האחרון של חייו. מהקטע הזה אנחנו למדים שיסוע יימסר לגויים (הרומאים, ראו. מתי כ 19)

יז 23 **"אַז הִתְעַצְבוּ עִצְב רַב"** שני הבשורות המקבילות במרקוס (ט 32) ולוקס (ט 45) מוסיפים שהם לא הבינו אך פחדו לשאול. זה מדהים שהסנהדרין הבין את החיזוי של ישוע בנוגע לתחייה שלו אך התלמידים לגמרי הופתעו מההופעה שלו בחדר העליון (ראו. לוקס כד 36-38).

מתי יז 24-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
24 **כְּבּוֹאֵם אֶל כְּפַר נַחוּם נִגְשׁוּ אֶל כִּיפָא גּוֹבִי מַחְצִית הַשֶּׁקֶל וּשְׁאַלוּ: "הֲאֵם רַבְכֶּם אֵינוּ מְשַׁלְּמִים אֶת מַחְצִית הַשֶּׁקֶל?" (שמות ל' יב'-טו') הַשִּׁיב לָהֶם: "כֵּן". כְּאִשֶׁר נִכְנס הַבַּיִתָּה הַקְּדִים יֵשׁוּעַ לִשְׁאֹל אוֹתוֹ: "מַה דַּעְתְּךָ, שְׂמַעוֹן, מַלְכֵי הָאָרֶץ מִמֵּי הֵם לּוֹקְחִים מִכֶּס וּמִס, מִבְּנֵיהֶם או מִן הַזְּרִים?" **26** **כְּשֶׁהִשִּׁיב "מִן הַזְּרִים", אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "אֵם כֵּן, הַבְּנִים פְּטוּרִים. **27** אָבֵל כְּדֵי שֶׁלֹּא נִהְיֶה לָהֶם לְמַכְשׁוֹל, לָךְ אֵל הַיָּם, הַשֶּׁלֶךְ חִכָּה וְקַח אֶת הַדָּג שֶׁיַּעֲלֶה רֵאשׁוֹנָה. כְּשֶׁתִּפְתַּח אֶת פִּי תִמְצָא מִטְבַּע; קַח אוֹתוֹ וְתֵן לָהֶם בְּעֵדֶי וּבְעֵדְךָ."****

זה התייחס למס של מחצית השקל אשר ניתן בהתנדבות כל שנה על ידי גברים יהודיים בגלאים בין עשרים וחמישים. זה היה כדי לשלם על התחזוקה של בית המקדש. זה היה במהלך החודש מרץ ולכן, אם ההבנה שלנו בנוגע לרקע הזמן של הקטע הזה נכונה, ישוע איחר בתשלום המס שלו. המס הזה כנראה היה מבוסס רבנית על בקשתו של משה בשמות ל 11-16 עבור הסוכה. אף על פי שזה היה מס בהתנדבות, זה היה נחשב למשהו חשוב ומחייב על ידי היהודים האורתודוקסים. המטבע אשר מצא בפי הדג מספיק כדי לשלם את המס של כיפא ושל ישוע.

נושא מיוחד: מטבעות בשימוש בישראל בימי ישוע
SPECIAL TOPIC COINS IN USE IN PALESTINE IN JESUS' DAY

- I. מטבעות נחושת
 - א. *cherna* - ערך מועט (השווה ליוחן ב 15)
 - ב. *chalchos* - ערך מועט (השווה למתי י 9; מרקוס יב 41)
 - ג. *assarion* - מטבע רומי מנחושת השווה בערך 1/16 דינר (השווה למתי י 29)
 - ד. *kodrantes* - מטבע רומי מנחושת השווה בערך 1/64 דינר (השווה למתי ה 26)
 - ה. *lepton* - מטבע יהודי מנחושת השווה בערך 1/128 דינר (השווה למרק' יב 42; לוקס כא 2)
 - ו. *quadrans/farthing* - מטבע רומי מנחושת בעל ערך נמוך
- II. מטבעות כסף
 - א. *arguros* ("מטבע כסף") - בעל שווי הרבה יותר גדול ממטבעות נחושת או ארד (השווה למתי י 9; כו 15)
 - ב. *denarius* (דינר) - מטבע רומי מכסף השווה יום עבודה (השווה למתי יח 28; מרק' ו 37)
 - ג. *drachmē* (דרכמה) - מטבע יווני מכסף השווה בערכו לדינר (השווה ללוקס טו 9)
 - ד. *di-drachmon* - דרכמה כפולה השווה לחצי שקל יהודי (השווה למתי יז 24)
 - ה. *statēr* - מטבע מכסף השווה בערך ארבעה דינרים (השווה למתי יז 27)
- III. מטבעות זהב - *chrusos* ("מטבעות זהב") - המטבעות הכי יקרות (השווה למתי י 9)
- IV. מונחים כלליים למשקלים של מתכות
 - א. *minaa* - בלטינית *mina*, משקל של מתכת השווה ל-100 דינרים (השווה ללוקס יט 13)
 - ב. *talanton* - יחידת משקל יוונית (השווה למתי יח 24; כה 15, 16, 20, 24, 25, 28)
 1. כסף השווה 6,000 דינרים
 2. זהב השווה 180,000 דינרים
- ג. *sheqel* (שקל) - יחידת משקל יהודית של כסף מהתנ"ך (השווה לברא' כג 15; לז 28; שמות כא 32)
 1. *pīm* - 2/3 שקל
 2. *beka* - 1/2 שקל
 3. *gerah* - 1/20 שקל
 יחידות יותר גדולות
 1. *maneh* (מנה) - 50 שקלים
 2. *kikkar* (כיכר) - 3,000 שקלים

יז 25-27 הפסוק הזה מראה את ישוע הקובע שחרור מהמס בגלל מי שהוא, אך עדיין הוא משלם את המס כדי למלא כל צדק (ראו. מתי ג 15). ישוע רצה לגעת בתרבות היהודית של זמנו.

יז 25 "הקדים ישוע לִשְׁאֵל אוֹתוֹ" האם ישוע שמע את השיחה או האם הוא השתמש בידע המוקדם שלו? השאלה הזו עולה שוב ושוב בבשורות!

■ "מָסָ וּמָסָ" בפסקה הזו ישנם שלושה מיסים שונים שפונים אליהם.
1. המס היהודי (שני דרכמה, מתי יז 24)

2. מיסים מקומיים (מיסים, מתי יז 25)
3. מכס (מס לקיסר הרומאי, ראו. מתי כב 17)

יז 26 "הבנים פטורים" זוהי הצהרה רבת עוצמה של מלכותו המשיחית של ישוע. הוא המלך האמתי משושלת דוד, המושלם והאנשים שהולכים אחריו הם ילדי המלכות אשר משלמים שום מיסים! מה שמפתיע זה שהיהודים (הקבוצה של היהודים גובי המס בבית המקדש) מצוינים כלא ילדים!

יז 27 הרבה נתנו ביקורת על המקרה הזה כי זה נראה שישוע משתמש בכוחותיו המשיחיים למטרות אישיות. זה היה הפעולה המתמשכת של כוחותיו הפלאיים של ישוע אשר שומשו כדי לאמן את התלמידים ולהעלות את אמונתם. במקרה הזה, ישוע הראה את כוחו על הטבע והידע המוקדם שלו, אשר יעזור לכיפא בימים שיגיעו כאשר הוא יחווה זמנים קשים בעליית הרגל האישית שלו לאמונה. זה תועד עבורנו!

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע אותם המקרים מתועדים בכל שלושת הבשורות הסינופטיות?
2. מדוע הפרטים לעיתים משתנים בין המקרים בבשורות אחרות?
3. מדוע ישוע בחר במעגל פנימי של תלמידים?
4. מדוע משה ואליהו הופיע מול ישוע בהר של שינוי הצרה?
5. מהי המשמעות של הצהרתו של אלוהים המשלבת את תהלים ב וישעיהו מב?
6. איך מתי יז קשור למתי טז בחיזוי על סבלו ומותו של ישוע?
7. מדוע המשפט "בן האדם" כה מיושם בישוע?
8. האם יוחנן המטביל היה אליהו שקם מן המתים?
9. איך אמונה קשורה לגירוש שדים וריפוי?
10. מה הם שדים? האם הם עדיין בעולם שלנו?
11. האם המושג "הר" במתי יז 20 מתייחס למניפולציה פיזית של חפצים או להתמודדות עם בעיות בחיים?
12. אם ישוע חזה את הבגידה שתקרה לו, המוות והתחייה לעיתים כה קרובות, מדוע האירועים הללו הפתיעו כל כך את התלמידים?

מתי יח

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
הגדול במלכות שמים	מי הגדול?	דבר בנושא ענווה וסליחה	מי הגדול?	מי הגדול?
יח 5-1	יח 5-1	יח 5-1	יח 1	יח 4-1
			יח 5-2	
פיתויים לחטוא	ישוע נתן אזהרות	אזהרה מגיהנום	פיתויים לחטוא	בעניין להכשיל אחרים
				יח 7-5
יח 9-6	יח 9-6	יח 7-6	יח 7-4	
		יח 9-8	יח 9-8	יח 9-8
משל השה האובד	משל השה האובד	השה האובד	משל השה האובד	
יח 14-10	יח 14-10	יח 14-10	יח 11-10	יח 10 יח 11
				השה האובד
			יח 14-12	יח 14-12
אח שחוטא	היחס אל אח חוטא	משמעת בקרב מי שהולך אחרי ישוע	אח שחוטא	להוכיח באהבה
יח 17-15	יח 20-15	יח 20-15	יח 17-15	יח 17-15
			איסור ורשות	
יח 20-18			יח 18	יח 18
				נושא התפילה
			יח 20-19	יח 20-19
משל על עבד שלא רצה לסלוח	משל על עבד שלא רצה לסלוח	סליחה	משל על עבד שלא רצה לסלוח	לסלוח לאחרים
יח 35-21	יח 35-21	יח 22-21	יח 21	יח 22-21
			יח 27-22	
				משל על בעל החוב שלא רצה לסלוח
		יח 35-23		יח 35-23
			יח 34-28	
			יח 35	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד יחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות

- א. ההקשר הזה אינו פונה כלפי ילדים, אלא למאמינים מבוגרים חדשים בשימוש של ילדים כאובייקט שיעור.
- ב. ההקשר הזה אינו מתקשר להרוויח את מה שהופסד, אלא על המאפיינים של מאמינים.
- ג. המשמעת הקהילתית של פסוקים 15-19 קשורה לבעיה של האהבה שלנו אחד כלפי השני במשיח, ראו. רומים יד 1 – טו 13; ראשונה אל הקורинתיים י 23-33.
- ד. המשל של הפסוקים 21-35 מתקשר ליחס של מאמינים למאמינים החלשים או החדשים על בסיס היחס של אלוהים למאמינים במשיח. בעיות בסליחה בלסלוח! זהו לא הבסיס אלא התוצאה של מעשי אלוהים בחיינו!

לימוד מילים וביטויים

מתי יח 1-6 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹ אותה נִשְׁעוּ הַתְּלִמִּידִים אֶל יֵשׁוּעַ וְשָׁאָלוּ: "מִי הוּא הַגְּדוֹל בְּמַלְכוֹת הַשָּׁמַיִם?" ² יֵשׁוּעַ קָרָא אֵלָיו יֵלֵד, הַעֲמִידוּ בִּינֵיהֶם ³ וְאָמַר: "אֲמֵן אוֹמֵר אֲנִי לָכֶם, אִם לֹא תִשׁוּבוּ וְתִהְיוּ כִּילְדִים לֹא תִכְנְסוּ לְמַלְכוֹת הַשָּׁמַיִם. ⁴ לִכֵּן מִי שִׁיִּשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִיט לְיֵלֵד הַזֶּה הוּא הַגְּדוֹל בְּמַלְכוֹת הַשָּׁמַיִם. ⁵ כֹּל הַמְקַבֵּל יֵלֵד אֶחָד כֵּזֶה בְּשֵׁמִי, אוֹתִי הוּא מְקַבֵּל." ⁶ אַךְ כֹּל הַמְכַשִּׁיל אֶחָד מִן הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה הַמְאֲמִינִים בִּי, מוֹטֵב לוֹ שֶׁתִּתֵּן אֵבֶן רְחִים עַל צִנּוֹרוֹ וְיִטְבַּע בְּמִצּוֹלוֹת יָם."

יח 1 "נִשְׁעוּ הַתְּלִמִּידִים אֶל יֵשׁוּעַ" זה מראה שישוע דיבר אל מאמינים, לא מאמינים!

☐ "מִי הוּא הַגְּדוֹל בְּמַלְכוֹת הַשָּׁמַיִם" השאלה הזו הכינה את הבמה לכל מה שהגיע אחריו. ראו מרקוס ט 33-34; לוקס ט 46-48. השאלה הראתה שהתלמידים עדיין בצורה קיצונית לא הבינו את הטבע של המלכות. זה גם מראה שהתלמידים לא החשיבו את כיפא להכי גדול!

יח 2 "יֵלֵד" מרקוס ט 33 רומז על כך שזה בנו של כיפא.

יח 3 "אֲמֵן" ראו נושא מיוחד במתי ה 18.

☐ "אִם לֹא תִשׁוּבוּ" "להמיר" מציין חוויה של המרה שבעזרתו חזרה בתשובה פנימית מבטאת בשינוי אורח חיים (NJB, NRSB). ביוחן יב 40 המילה הזאת משומשת כדי לפרש את ישעיהו ו 10, היכן שזה מתייחס ל"חזרה בתשובה" (בעברית שוב *shub*, 996 BDB). שימו לב שבמתי יח 4 "השפלה" מקבילה ל"המרה". ילדים בצורה תמימה סומכים ותלויים באחרים. הם מוכנים ללימוד ומצייתים לסמכות (כאן סמכות שמיימית). זהו דרך האווי אאוריסטי סביל. האאוריסטיות רומזת על מעשה מכריע, בעוד שאווירת דרך האווי מראה שהיה שם התערבות של אלמנט בחירה ומקריות. הקול הסביל רומז על יוזמתו של אלוהים (ראו. יוחן ו 44, 65).

❖ **"לא תקנסו למלכות השמים"** זהו מובן שלילי חזק כפול, "אף פעם, לא אף פעם תחת שום נסיבות". גם שימו לב שהכניסה למלכות היא מיידית! לסמוך על ישוע והמסר שלו שקול לכניסה לעידן החדש! המלכות הייתה זמינה לכל מי ששמע והגיב לישוע.

יח 3, 4, 6 **"ותהיו כילדים... כילד... אחד מן הקטנים האלה"** כל ההצהרות הללו מתקשרים למאמינים מבוגרים חדשים, תמימים, לא בוגרים, ולא לילדים. למרות זאת, התלות הבוטחת של ילדים הוא היחס ההולם למבוגרים.

יח 3, 4 **"לא תקנסו למלכות... השמים"** בהקשר זה מתייחס ל- (1) כיצד מישהו מגיע למשיח ו- (2) כיצד אדם ממשיח עם המשיח.

יח 5 זה דומה להדגשה של מתי י 40. כמו כן שימו לב למתי כה 35-45; לוקס י 16; מעשי השליחים ט 4; וראשונה אל הקורינתים ח 12. ישוע מזהה לחלוטין עם אלו אשר הולכים אחריו!

יח 6 **"מוטב לו"** מוות, עד כמה שהוא טראומתי, הינו אירוע חד פעמי, אך לדין יש השלכות נצחיות (ראו. מתי כה 46-31).

עוד הצהרה של "מוטב לו" נמצאת בשנייה לפטרוס ב 20-22.

❖ **"אבן רחיים"** זה התייחס לאבן הגדולה העליונה אשר נמשכה על ידי חיות כדי לטחון תבואה.

❖ **"ויטבע במצולות ים"** היהודים פחדו מהים, כפי שהרבה אנשי מדבר פחדו. לכן, המשפט הזה היה קשור למוות פיזי נוראי אשר היה עדיף מאשר להוביל מאמינים חדשים לחטא (ראו. מתי יח 8-10; רומים יד). ראו [נושא מיוחד: רמות של תגמולים ועונשים](#) במתי ה 12.

מתי יח 7 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

7^א אוי לעולם מן המכשולים, כי מן ההכרח שיבואו מכשולים, אבל אוי לאיש שהמכשול יבוא דרכו.

יח 7 **"אוי לעולם... אוי לאיש"** זה הונח בצורה המילולית של נביאי התנ"ך, קינה של לוויה אשר סימלה דין של אלוהים (ראו. מתי יא 21; יח 7; כג 13, 15, 16, 23, 25, 27, 29; כד 19; כו 24; לוקס יז 2-1). ללהיות מכשול עבור מאמינים חדשים יש השלכות נצחיות!

❖ **"מכשול"** אותו שם העצם (*skandalon*, ראו. לוקס יז 1) שומש במתי טז 23 עבור הצהרותיו של כיפא. זה התייחס פשוטו כמשמעו למלכות בעלי חיים עם פיתיון (ראו. תרגום השבעים של עמוס ג 5). מאמינים חדשים רגישים להונאה ותכסיסיות על ידי מורי שקר (יהודים ומורי שקר משיחיים מאוחרים יותר, ראו. מתי ז 27-15; ראשונה לטימותאוס ד 5-1; שנייה לטימותאוס ב 14-26; ג 1-9; שנייה לפטרוס ב). שם העצם חוזר על עצמו בבשורתו של מתי (ראו. מתי ה 29, 30; יא 6; יג 21, 57; טו 12; יז 27; יח 6, 8, 9; כד 10; כו 31, 33). בעיות ופיתויים תמיד נוכחים!

מתי יח 8-9 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

8^א אם ידך או רגלך תקשיל אותך, קצץ אותה והשלך אותה ממך. מוטב לך לבוא לחיים גדם או קטע מהיזרך משלך לאש עולם (ישעיהו סו' כד') עם שתי ידיים או שתי רגלים. 9 ואם עינך תקשיל אותך, נקר אותה והשלך אותה ממך. מוטב לך לבוא לחיים עם עין אחת מהיזרך משלך לגיהנום האש עם שתי עינים."

יח 8-9 **"אם... ואם"** שניהם משפטי תנאי מדרגה ראשונה אשר מתיימרים להיות נכונים מנקודת מבטו של המחבר או המטרות הספרותיות שלו. ההצהרות היפותטיות המזעזעות הללו מדגישים את החומרה של חטא אישי, כמו גם חוטאים שגורמים לאחרים להיכשל (ראו. מתי יח 6, 7).

יח 8, 9 **"קצץ אותה... נקר אותה"** אלו לא אמורים להילקח במובן המילולי, אלא להראות את החומרה של חטא וההשלכות שלו (ראו. מתי ה 29-30).

❖ **"אש עולם"** ראו נושא מיוחד בהמשך.

נושא מיוחד: נצחי/עולם (aiōnios) SPECIAL TOPIC: ETERNAL

בספרו של Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament* יש הערה מעניינת על המילה "נצח":

שם התואר "aiōnio" מופיע יותר מארבעים פעמים בברית החדשה בהקשר לחיי נצח, שנחשבת בחלקה כמתנה בהווה, ובחלקה במתנה בעתיד. ברומים טז יש גם הקשר לקיומו האינסופי של אלוהים; בעברים ט 12; יג 20 מדובר על הכפרה האינסופית של קורבן המשיח; וברומים טז 25; ב"ט א 9; טיטוס א 2 מדובר על העידן שחלף.

מילה זו מופיע גם בהקשר לאש הנצחית, מתי יח 8; כה 41; יהודה א 7; עונש נצחי, מתי כה 46; משפט עולם במרקוס ג 29; עברים ו 2; הרס נצחי, ב"תס א 9. בפסוקים אלה המילה מרמזת על סופיות, וככל הנראה מסמנת שכאשר יגיע יום הדין, לא תהיה אפשרות לקחת את הזמן בחזרה או לשנות משהו כי הכל יעבור באופן מוחלט ולתמיד. אנחנו מבינים מעט מאוד על העתיד, על היחסים של חיי האדם לשאר היקום, ועל המשקל המוסרי של חוסר אמונה, לאור הנצח. כמו שמצד אחד אסור לנו להוסיף לדבר אלוהים, כך גם מצד שני אסור לנו להחסיר שום דבר מדברו; ואם יש לנו אי וודאות מסוימת סביב הדוקטרינה של עונש נצחי, עלינו לחיות בסבלנו, ולדבוק בבשורת האהבה במשיח, תוך הכרה בכך שיש רקע אפל אשר איננו מסוגלים להבין" (עמודים 318-319).

יח 9 "גיהנום האש" גיהנום הינו משני מילים עבריות גיא ge אומר "עמק" ו-בן הנום henna אומר "בני הנום" (ראו. ב מלאכים כג 10; שנייה אל הקורינתים כח 3; לג 6; ירמיהו ז 31). זה היה העמק מחוץ לירושלים במקום בו היללו את אל האש הפיניקי על ידי הקרבתם של ילדים (המנהג נקרא מולך molech). היהודים הפכו את האזור לפח אשפה. ראו [נושא מיוחד: היכן המתים?](#) במתי ה 22. ישוע עצמו השתמש במקום הזה מטאפורית כדי לתאר את הגיהנום. רק ישוע משתמש במושג הזה (חוץ מפסוק אחד ביעקב ג 6). זהו פסוק מפחיד מאד. למרות זאת, אדם חייב לזכור בשימוש הגזמות (היפרבולה) בהוראותיו של ישוע. ההקשר מתקשר לעוקבים, מאמינים. אך עדיין ישוע רוצה להזהיר אפילו את העוקבים שלו לצורך של אמונה המשכית ואוהבת (ראו. מתי ה 22).

מתי יח 10-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
10 "הִזְהָרוּ שְׁלֹא תִבְזוּ לְאֶחָד הַקְּטָנִים הָאֵלֶּה. הַרְיֵי אֹמֵר לָכֵם כִּי הַמְּלֹאכִים שְׁלֵהֶם בְּשָׁמַיִם רֹאִים תִּמְיֵד אֶת פְּנֵי אָבִי שְׁבַשְׁמַיִם. [¹¹ הֵן בֶּן-הָאָדָם בָּא לְהוֹשִׁיעַ אֶת הָאוֹבְדִים.]

יח 10 "הִזְהָרוּ שְׁלֹא תִבְזוּ לְאֶחָד הַקְּטָנִים הָאֵלֶּה" הקטע הזה כולו (מתי יח 9, 10-11) מבטא את אותה האמת.

☛ "הַמְּלֹאכִים שְׁלֵהֶם" זה יכול להיות מובן כלימוד לכך שלכל מאמין יש מלאך מגן אישי (ראו. תהלים צא 11; מעשי השליחים יב 15; עברים א 14). זהו קונספט מעניין, אך ישנה עדות מקראית כה קטנה שאפשר לבנות עליה דוקטרינה. תהלים כד 7 הינו אותה האמת, אך במובן משותף.

יח 11 הפסוק הזה לא נמצא בכתבי היד ביווניים העתיקים א, B, L, או בטקסטים היווניים על פי אוריגנס, אוסביוס, וג'רום. לא נמצא גם בגרסאות הסוריות והקופטיות. יכול להיות שזה לא היה קטע מקורי במתי. זה תוספת מלוקס יט 10 על ידי מעתיקים מוקדמים. ה-USB⁴ נותן לאקסקלוסיביות ציון של "B" (כמעט בטוח).

מתי יח 12-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
12 "מָה דַעְתְּכֶם? אִם יֵשׁ לְאִישׁ מֵאָה כֶּבֶשִׂים וְאָבַד אֶחָד מֵהֶם, הֲאִם לֹא יַעֲזֹב אֶת הַתְּשֻׁעִים וְתִשְׁעָה עַל הַהָרִים וְיִלֵּךְ לְחַפֵּשׂ אֶת הָאוֹבֵד? (יַחֲזַקֵּאל לְדִ' יֵא-יב')¹³ וְכַאֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתוֹ, אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֵם, יִשְׂמַח עָלָיו יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַל הַתְּשֻׁעִים וְתִשְׁעָה שְׁלֹא אָבְדוּ.¹⁴ כִּי אֵין רָצוֹן מִלְּפָנַי אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמַיִם שִׂיֵּאבַד אֶחָד מִן הַקְּטָנִים הָאֵלֶּה."

יח 12-14 "מָה דַעְתְּכֶם" המשל הזה מתקשר בהקשר למאמינים אשר החליקו אחורה ואז חזרו לאלוהים. על מאמינים לעזור ולשקם אחד את השני (ראו. גלטים ו 3-1). בלוקס טו 4-7 אותו המשל מתייחס לפרושים האבודים רחנית והצדקנים. זה מראה שישוע השתמש באותם המשלים בדרכים שונות עבור קהל שונה.

יח 13 "כַּאֲשֶׁר" שתי הפסוקים 12 ו-13 הינם משפטי תנאי מדרגה שלישית, אשר מתכוונים לפעולה אפשרית בעתיד.

❑ "אמן" ראו נושא מיוחד במתי ה 18.

יח 14 "רצון מלפני אביכם שבשמים" ראו נושא מיוחד במתי ז 21.

❑ "שיאבד אחד מן הקטנים האלה" שינם מספר נושאים מיוחדים המתקשרים למשפט הזה.

1. הרס (*appollumi*) במתי ב 13

2. כפירה (*aphistami*) במתי ז 21

3. התמדה במתי י 22

מתי יח 15-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁵"אם יחטא לך אחיך, לך והוכח אותו בינך ובינו לבד. אם ישמע לך, קנית לך את אחיך. (ויקרא יט' יז)" ¹⁶ואם לא ישמע, קח אתך עוד אחד או שנים, כדי ש'על-פי שנים או שלושה עדים יקום כל דבר'. (דברים יט' טו)" ¹⁷אם לא ישמע להם, הגד לקהלה; ואם לא ישמע גם לקהלה, שיהיה לך כגוי וכמוכס. ¹⁸אמן אני אומר לכם, כל מה שתאסרו על הארץ אסור יהיה בשמים וכל מה שתתירו על הארץ יהיה מתר בשמים.

יח 15-17 "הוכח אותו בינך ובינו לבד" המשפט תנאי מדרגה שלישית הזה נעקב אחר שני ציוויים.

1. לך, ציווי פעיל בהווה

2. הוכח, ציווי אאוריסטי פעיל (רק כאן במתי, אך שימו לב לשימוש שלו ביוחנן ג 20; ח 46; טז 8; ועל ידי שאול באפסים ה 11; ראשונה לטימותאוס ה 20)

זוהי חוכמה פרקטית לגבי כיצד להתמודד עם חטא בקהילה. זה מתקשר לתקופה מאוחרת יותר בהיסטוריה הקהילתית. שימו לב לצעדים.

1. לכו לחוטא באופן פרטי (מתי יח 15)

2. קחו שתיים או שלושה עדים ולכו שוב

3. הביאו את הנושא מול כל הקהילה

4. לקטוע אחווה

הקווים המנחים הללו לא הופנו עבור מנהיגות בלבד, אלא לכל המאמינים. אנחנו שומרי אחינו (ראו. לוקס יז 3; גלטים 1-2). המטרה של משמעת קהילתית חייבת תמיד להיות לגאולה ולא לעונש. למרות זאת, המוניטין של הגוף והשלום של הגוף כמו גם הבריאות (רוחנית ופיזית) של הקדושים החוטאים חייבת לעבור טיפול.

יח 15 "אם יחטא לך אחיך" הפסקה הזו מתעסקת עם משמעת קהילתית לאור הפסוקים 1-14. זוהי סדרה של משפטי תנאי מדרגה שלישית, 15 (פעמיים), 16, 17 (פעמיים). זה מתייחס לפעולה אפשרית עתידית.

❑ "יחטא" ישנו כתב יד יווני משתנה כאן. לבריתות החדשות היווניות המלאות הכי מוקדמות בכתב יד גדול, א ו-B, אין את "לך" אחרי "יחטא". זה כן מופיע בכתבי היד W ו-L, D, G ו-K כמו גם בוולגטה והתרגומים הארמניים. הטקסט של USB⁴ כולל את הסוגריים ומביא להכללה שלו ציון של "C".

❑ "קנית לך את אחיך" המשפט הזה מקביל ליעקב ה 15, 19-20.

יח 16 "כדי ש'על-פי שנים או שלושה עדים" זהו ציטוט מדברים יט 15. התנ"ך דרש לפחות שני עדים כדי לאשר נושא בבית המשפט (ראו. במדבר לה 30; דברים יז 6).

יח 17 "לקהלה" לדיון על המקור של *ekklesia* ראו הערה במתי טז 18. זה נראה ייחוס עבור תקופה מאוחרת יותר כאשר קבוצות של מאמינים חייבים להטיל משמעת על חבריהם. כמה מהצהרותיו של ישוע לא מתאימים לתקופה המוקדמת הזו בשירותו, אך הם נבאיים עבור הצרכים העתידיים של הקהילה. מתי, אשר חי בתקופה המאוחרת יותר הזו, יוזכר (על ידי הרוח) בנוגע להצהרות הקודמות הללו של ישוע, אשר ניתן להבין אותם במלואם רק אחרי חג השבועות.

המושג "קהילה" מופיע רק בבשורות, פעמיים במתי. המושג מצוי במעשי השליחים, אשר מראה שלוקס היה מודע לשינוי שהיה אחרי חג השבועות.

❑ "ש'יהיה לך כגוי וכמוכס" מתי רשם ליהודים. גויים נחשבו כטמאים ומוכס היה מקצוע אשר היה שנוא על ידי היהודים (ראו. מתי ה 46; ט 11-10; יא 19). המשפט הזה עם שני דוגמאות תיאוריות שלו, היה מובן לא נכון על ידי גויים, לכן זה לא נמצא בבשורות האחרות.

☐ "אני אומר לכם" "לכם" ברבים. ישוע פנה לשנים עשר לא רק לכיפא כמו במתי טז 19.

☐ "שתאסרו... שתתירו" המילים הללו יכולים בצורה אלטרנטיבית להיות "לחייב" ו- "לשחרר". שניהם היו מונחים רבניים עבור החלטות משפטיות בנוגע לכיצד התורה צריכה להיות מיושמת עבור המצב הנוכחי. ראו דיון במתי טז 19. ביוחן כ 23 המושגים הללו גם מתייחסים לסליחה עבור חטאים, כמו שהם כאן!

☐ "אסור יהיה בשמים... יהיה מתר בשמים" גיבוב המילים המושלם סביל בצורת הבינוני הללו היו דרך עקיפה לומר משהו כפי שהוא כבר. הקטע הזה לא רומזים על יוזמה אנושית בנושאים רוחניים, אלא רצונו של אלוהים אשר מתממש על פי הדרכת הרוח של האנשים שלו (ראו. מתי טז 19-20; יוחן כ 23). משמעת קהילתית אמורה תמיד להיות לצורך גאולה (ראו. גלטים ו 10-11), העוקבת אחר ההתמודדות של אלוהים עם המאמינים.

מתי יח 19-20 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁹ עוד אומר אני לכם, אם שנים מכם יסכימו עלי אדמות בכל דבר אשר יבקשו, היה יהיה להם מאת אבי שבשמים; ²⁰ כי במקום אשר שנים או שלושה נאספים לשמי שם אני בתוכם."

יח 19 "אם שנים מכם יסכימו עלי אדמות בכל דבר אשר יבקשו" זהו משפט תנאי מדרגה שלישית, אשר מתכוון לפעולה אפשרית עתידית. ההקשר מקשר זאת עם ההבטחה למשמעת קהילתית והיחס שלנו למאמינים אחרים.

יח 19 חייבים לקחת את הפסוק הזה בהקשר לרצונו של אלוהים אשר נחשף על ידי הרוח ממתי יח 18. למאמינים מובטחות תשובות רק תחת תנאים רוחניים מסוימים. הדבר הכי נורא שיכול לקרות לרוב המאמינים המודרניים הוא שאלוהים יענה לתפילות האנוכיות והחומריות שלהם.

הכתובים מציגים מבט פרדוקסלי על תפילה. חלק מהקטעים מדברים על הטווח האינסופי שלו וההבטחה לתשובות (ראו. מתי יח 19; יוחן יד 13-14; טו 7, 16; טז 23). קטעים אחרים מדברים על מוגבלות של תפילה על ידי

1. העקשנות שלנו (ראו. מתי ז 8-7; לוקס יא 5-13; יח 1-8)
2. היחס שלנו (ראו. מתי כא 22; מרקוס יא 23-24; לוקס יח 9-14; יעקב א 6-7; ד 10-1)
3. רצון אלוהים (ראו. ראשונה ליוחן ג 22; ה 14-15)

מאמינים תאולוגים מסכימים ש-

1. אלוהים מושפע מהתפילות של הילדים שלו
2. המתנה הגדולה ביותר היא לא המענה אלא האחוה עם האב
3. כל התפילות נענות
4. התפילה משנה את חיינו ואת החיים של אלו עליהם אנחנו מתפללים

למרות זאת, אחרי שכל זה נאמר, עדיין יש "מסתוריות" בתפילה. זה מסוכם בצורה הטובה ביותר על ידי האמת שאלוהים בחר בעליונותו להגביל את עצמו לתפילות של הילדים שלו. אנחנו לא מפני שאנחנו ביקשנו לא או ביקשנו לא כשורה.

**נושא מיוחד: תפילה, בלתי מוגבלת אך מוגבלת
SPECIAL TOPIC: PRAYER, UNLIMITED YET LIMITED**

א. הבשורות הסינופטיות (מלבד יוחן)

1. על המאמינים להתמיד בתפילה ואלוהים יספק "דברים טובים" (מתי ז 7-11) או "את רוחו" (לוקס יא 5-13)
2. בהקשר של קהילה על המאמינים (שניים) להתאחד בתפילה (מתי יח 19)
3. בהקשר של משפט ביהדות על המאמינים לבקש בתפילה ללא ספק (מתי כא 22; מרקוס יא 24-23)
4. בהקשר לשני המשלים (לוקס יח 1-8, השופט הרשע ולוקס יח 9-14, הפרוש והמוכס) על המאמינים לפעולה בצורה שונה מהשופט הרשע והפרוש. אלוהים שומע את העניו שחוזר בתשובה (לוקס יח 14-1)

ב. כתביו של יוחנן

1. בהקשר של האיש הנולד עיוור וישוע ריפא, מתגלה העיוורון האמיתי של הפרושים. תפילותיו של ישוע (כמו של כל אחד) נענו מכיוון שהוא הכי את אלוהים וחי בהתאם (יוחנן ט 31).
2. הסעודה האחרונה בבשורה של יוחנן (יוחנן יג-ז)
 - א. יוחנן יד 12-14 – המאפיינים של תפילה באמונה
 - 1) התפילה מן המאמינים
 - 2) התפילה בשם ישוע
 - 3) הרצון של התפילה הוא לתת כבוד לאלוהים
 - 4) התפילה לא נוגדת את המצוות (פסוק 15)
 - ב. יוחנן טו 7-10 – המאפיינים של תפילת המאמין
 - 1) עומד/שוכן בישוע
 - 2) הדבר עומד/שוכן בתוך המאמין
 - 3) יש השתוקקות להלל את אלוהים
 - 4) לתפילה יש פירות רבים
 - 5) התפילה עוזרת לשמור את המצוות (פסוק 10)
 - ג. יוחנן טו 15-17 – המאפיינים של תפילת המאמין
 - 1) בחירות
 - 2) יש פרי
 - 3) תפילה בשם ישוע
 - 4) ישוע מצווה: אהבו זה את זה
 - ד. יוחנן טז 23-24 – המאפיינים של תפילת המאמין
 - 1) תפילה בשם ישוע
 - 2) רצון לשמחה שלמה
3. המכתב הראשון של יוחנן (א יוחנן)
 - א. א יוחנן ג 2-24 – המאפיינים של תפילת המאמין
 - 1) שמירת מצוותיו (פסוקים 22, 24)
 - 2) לחיות כראוי
 - 3) להאמין בישוע
 - 4) לאהוב אחד את השני
 - 5) לעמוד/לשכון בישוע ולתת לו לשכון בנו
 - 6) מתנת הרוח
 - ב. א יוחנן ה 14-16 – המאפיינים של תפילת המאמין
 - 1) ביטחון באלוהים
 - 2) לחיות על פי רצונו
 - 3) תפילה אחד עבור השני

ג. יעקב

1. יעקב א 5-7 – על המאמינים אשר עומדים בפני ניסיונות שונים לבקש, באמונה וללא שום פקד.
2. יעקב ד 2-3 – על המאמינים לבקש עם מניעים נכונים
3. יעקב ה 13-18 – הפסוקים מעודדים מאמינים אשר מתמודדים עם בעיות רפואיות ל-
 - א. לבקש מזקני הקהילה להתפלל
 - ב. להתפלל באמונה
 - ג. לבקש סליחה על חטאים
 - ד. להתוודות על חטאים ולהתפלל אחד עבור השני (בדומה לא' יוחנן ה 16)

המפתח לתפילה יעילה הוא אורח חיים בצלם המשיח. זו משמעות הדבר תפילה בשם ישוע. הדבר הגרוע ביותר שאלוהים יכול לעשות עבור מאמינים הוא לענת על תפילות אנוכיות! במובן אחד התפילות נענות. ההיבט הכי חשוב בתפילה הוא שהמאמין העביר זמן עם אלוהים, ובטח בו.

יח 20 המספר המוזכר הוא אותו הדבר כמו בפסוק 16. זה יכול להיות בעל ואישה (רקע משפחתי) או שניים או יותר מאמינים (רקע של הלל או תלמיד). למרות זאת, זה יכול להשתמע (פנייה) שכאשר מאמינים נפגשים כדי להתפלל, ישוע נמצא שם(כח 20)!

נושא מיוחד: שם האדון
SPECIAL TOPIC: THE NAME OF THE LORD

זה היה ביטוי נפוץ בברית החדשה עבור הנוכחות האישית והכח הפעיל של אלוהים בעל שלוש הישויות בקהילה. זאת לא הייתה נוסחת קסם, אלא פנייה לאופיו של אלוהים. לעתים קרובות ביטוי זה מתייחס לישוע כאדון (השווה פיל' ב 11)

1. בהכרזת האמונה של מישוה בישוע בזמן הטבילה (השווה לרומ' י 9-13; מה"ש ב 38; ח 12, 16; י 48; יט 5; כב 16; קור"א א 13, 15; יעקב ב 7)
2. בגירוש שדים (השווה למתי ז 22; מרק' ט 38; לוקס ט 49; י 17; מה"ש יט 13)
3. בריפוי (השווה למה"ש ג 6, 16; ד 10; ט 34; יעקב ה 14)
4. במעשה שירות (השווה למתי י 42; יח 5; לוקס ט 48)
5. בזמן משמעת קהילתית (השווה למתי יח 15-20)
6. בזמן הטפה לגויים (השווה ללוקס כד 47; מה"ש ט 15; טו 17; רומ' א 5)
7. בתפילה (השווה ליוח' יד 13-14; טו 2, 16; טז 23; קור"א א 2)
8. דרך להתייחס למשיחיות (השווה למה"ש כו 9; קור"א א 10; טימ"ב ב 19; יעקב ב 7; פטר"א ד 14)

כל מה שאנחנו עושים כמכריזים, משרתים, עוזרים, מרפאים, מגרשי שדים, וכו', אנחנו עושים בהתאם לאופי שלו, לכוח שלו, להשגחה שלו -- בשמו!

מתי יח 21-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
21 כיפא נגש ושאַל אותו: "אדוני, כמה פעמים יחטא לי אחי ואַסלח לו? האם עד שבע פעמים?" 22 השיב לו ישוע: "אינני אומר לך עד שבע פעמים אלא עד שבעים ושבע."

יח 21
"שבעים פעמים שבע"
NASB, NKJV, TEV
"שבעים ושבע פעמים"
NRSV, NJB

כיפא ניסה להיות נדיב על ידי השימוש בשבע פעמים (ראו. לוקס יז 4)! לתלמוד הבבלי היו שלושה פעמים כמקסימום (ראו. עמוס א 3, 6; ב 6). ישוע לקח סליחה לגובה מטאפורי חדש של 70 x 7 (או אולי 77). זה לא אומר שבפעם ה-491 מאמינים לא צריכים לסלוח, אלא שאחים בברית תמיד חייבים להיות מוכנים לסלוח לאחים אחרים בברית (ראו. לוקס יז 4) כפי שאלוהים סולח להם (ראו. מתי יח 35). לברית החדשה יש אוריינטציה חדשה קיצונית לחיים (ראו. מתי יח 15).

מתי יח 23-35 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
23 על כן דומה מלכות השמים למלך בשר ודם שרצה לערף חשבון עם עבדיו. 24 כאשר החל לחשב הובא לפניו איש שהיה חייב לו עשרת אלפים ככרי כסף. 25 כיון שלא היה לו לשלם צוה אדוניו למכר אותו ואת אשתו ואת בניו ואת כל אשר לו כדי שישלם החוב. 26 כרע העבד והשתחוה לו באמרו, 'אנא, היה סבלן כלפי ואשלם לך את הכל'. 27 נכמרו רחמי האדון על העבד ההוא, פטר אותו וחתר לו על החוב. 28 כשיצא העבד ההוא מצא את אחד מחבריו העבדים שהיה חייב לו מאה דינרים. תפס אותו בגרונו ואמר, 'שלם מה שאתה חייב!' 29 נפל חברו לרגליו ובקש מאתו, 'אנא, היה סבלן כלפי ואשלם לך'. 30 אלא שהוא לא הסכים ועוד הלך והשליך אותו לכלא עד אשר ישלם את החוב. 31 כשראו חבריו העבדים את הנעשה התעצבו מאד ובאו וספרו לאדונם את כל אשר היה. 32 אז קרא לו אדוניו ואמר לו, 'עבד רשע, את כל החוב ההוא מחלתי לך משום שבקשת ממני. 33 האם לא היית צריך גם אתה לרחם על חברך העבד כשם שאני רחמתי עליך?' 34 ובכעסו מסר אותו אדוניו לנוגשים עד אשר ישלם את החוב שלו. 35 ככה גם אבי שבשמים יעשה לכם אם לא תמחלו איש לאחיו בכל לבבכם."

יח 23 "למלך" השמל הזה ייחודי עבור מתי. בארמית (ישוע דיבר בארמית, לא עברית) המושג הזה יכול להיות מובן כ-"פקיד המלך".

יח 24 "עֲשֵׂת אֲלֵפִים כְּכָרִי כֶסֶף" זאת הייתה כמות ענקית. שש מאות ככרי זהב היו המס השנתי הרומאי עבור דרום פלסטין. המשל הזה הינו הגזמה אוריינטלית מכוונת (היפרבולה). לעיתים קרובות ישוע השתמש בטכניקה הספרותית הזו כדי להביא את המטרה של המשלים שלו. ראו נושא מיוחד במתי יז 24.

יח 25 אנשים (והמשפחות שלהם) היו יכולים להימכר לעבדות כדי לשלם חובות (ראו. ויקרא כה 39; ב מלאכים ד 1; נחמיה ה 5; ישעיהו נ 1). האיום של הלך היה איום אמיתי!

יח 26, 29 "אָנָּה, הֲיֵה סֶבֶלָן כְּלָפִי וְאֶשְׁלֵם לְךָ אֶת הַכֶּלִי" אלו הם בדיוק אותם המילים של מתי יח 26 ו-29. זה לב המשל. במתי יח 30 אין לו שום רחמים עבור אדם אחר שהתחנן לזה!

יח 34 "לְנוֹגְשִׁים" בארמית זה היה יכול להיות "סוהרים".

יח 35 "כִּכָּה גַם אָבִי שֶׁבִשְׂמַיִם יַעֲשֶׂה לְכֶם אִם לֹא תִמְחַלּוּ אִישׁ לְאָחִיו בְּכֹל לְבַבְכֶם" זהו משפט תנאי מדרגה שלישית אשר מתכוון לפעולה אפשרית עתידית. סליחה אמורה/חייבת להסתיים בסליחה (ראו. מתי ה 7; ו 14-15; ז 1-2; י 8; לוקס ו 36; קולוסים ג 13; יעקב ב 13; ה 9). סליחה היא לא הבסיס לישועה שלנו אך היא בטוח עדות לכך שנסלחנו. למרות זאת, ישוע משאיר באוויר את השאלה לגבי אלו אשר טוענים שמכירים אותו, אך מסרבים לסלוח לאחרים! משלים לא יכולים, לא אמורים, לענות על כל השאלות התאולוגיות!

■ "לְבַבְכֶם" ראו נושא מיוחד במתי ה 8.

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. האם הקטע הזה מגדיר את מערכת היחסים של ילדים עם אלוהים?
2. אילו שתי דוגמאות ניתנות לנו בקטע כדי להראות לנו את הטבע הקיצוני של החטא האישי שלנו?
3. האם המשל הזה בפסוקים 12-14 מעביר את אותה האמת כמו בלוקס טו 4-7?
4. מה אומר לנו המשל בפסוקים 23-25 לגבי סליחה?

מתי יט

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
לימוד בנושא גירושין	נישואין וגירושין	נישואין וגירושין	ישוע מלמד בנושא גירושין	שאלה בעניין גירושין
יט 2-1	יט 10-1	יט 2-1	יט 2-1	יט 2-1
יט 12-3		יט 9-3	יט 3	יט 6-3
			יט 6-4	
			יט 7	יט 9-7
			יט 9-8	כיבוש היצר
		יט 12-10	יט 10	יט 12-10
	ישוע מלמד בנושא פרישות			
	יט 12-11		יט 12-11	
הילדים מקבלים ברכה	ישוע מברך את הילדים	מברך את הילדים	ישוע מברך את הילדים	ישוע והילדים
יט 15-13	יט 15-13	יט 15-13	יט 14-13	יט 15-13
			יט 15	
הצעיר העשיר	ישוע מייעץ לצעיר העשיר	הצעיר העשיר	הצעיר העשיר	הצעיר העשיר
יט 22-16	יט 22-16	יט 22-16	יט 16	יט 22-16
			יט 17	
			יט 19-18	
			יט 20	
			יט 21	
			יט 22	
	עם אלוהים הכל אפשרי		הסכנות של עושר	
יט 30-23	יט 30-23	יט 26-23	יט 24-23	יט 26-23
			יט 25	
			יט 26	התגמול של ויתור
		יט 30-27	יט 27	יט 29-27
			יט 30-28	
				יט 30

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק בציפיות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות

א. הפרושים לא באמת התעניינו בשאלה של גירושין אלא הם ניסו להפחית בפופולריות של ישוע על ידי הפרדתם של ההולכים אחריו על נושא שנוי במחלוקת (ראו. מרקוס י 2-12). התשובה של ישוע חייבת להיות מפורשת בהקשר בעל האופי של עימות הזה.

ב. מתי ה 32-31; מרקוס י 12-1; לוקס טז 18 וראשונה אל הקורנתים ז 12-14 חייבים גם להילקח בחשבון כאשר דנים על נושא הגירושין. הקטע הזה מתייחס לבסיס המשפטי עבור גירושין ונישואים מחדש בחוקי משה.

- ג. כאשר מפרשים נושא חברתי חם שכזה, הזהרו מ:
1. להיות יותר מידי מושפעים מהתרבות והגיל האישי שלכם
 2. להיות מושפעים מהמצב הנוכחי שלכם ומניסיון אישי
 3. להיות מושפעים מהדעות הקדומות שלכם (דתי-לאומי)
 4. להמציא חוקים קשים ודוגמטיים עבור כל סיטואציה

לימוד מילים וביטויים

מתי יט 2-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1 כְּשֶׁגִּמַר יֵשׁוּעַ לְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יֵצֵא מִן הַגְּלִיל וְבָא לְאֶזְרוֹר יְהוּדָה שְׁבַעֲבָר הַיַּרְדֵּן. ²הֵמוֹן עִם רַב הִלְכוּ אַחֲרָיו וְהוּא רָפָא אוֹתָם שָׁם.

יט 1 "כְּשֶׁגִּמַר יֵשׁוּעַ לְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" המשפט הזה הוא כנראה סמן טקסטואלי עבור הבנייה של מתי להוראותיו של ישוע (ראו. מתי ז 28; יא 1; יג 53; כו 1).

● "יֵצֵא מִן הַגְּלִיל וְבָא לְאֶזְרוֹר יְהוּדָה" התקופה הזו של שירתו של ישוע לעיתים קרובות נקראת שירות הפראה. היא מכסה את מתי יט-כ. הרבה יהודים לא יעברו דרך שומרון אך כן יעברו דרך האזור הטרנס-ירדני של פראה, ואז דרומה לכיוון ירושלים ואז יחצו שוב מעבר לירדן ביריחו אל אזור יהודה. זה היה בגלל השנאה שלהם כלפי השומרונים. הם ראו בהם חצי יהודים, חצי עובדי אלילים. זה היה כתוצאה מהגלות האשורית תחת סרגון השני של עשרת השבטים הצפוניים ב-722 לפני הספירה וההתיישבות המחודשת של עובדי אלילים באזור.

יט 2 "הֵמוֹן עִם רַב הִלְכוּ אַחֲרָיו" הם כנראה היו צליינים שהלכו לירושלים, אך היו יכולים להיות גם אנשים שחיפשו רפואה או מתעניינים.

● "וְהוּא רָפָא אוֹתָם שָׁם" מעשי הרפואה של ישוע היו מטרה לאשר את המסר שלו, לעזור להראות את העתיד מלא באושר עילאי של השמים וליבו של אלוהים. הוא לא הגיע בראש ובראשונה כדי לרפא, אלא כדי ללמד; למרות זאת, בכל פעם שראה אנשים סובלים מההרס של חטא, הוא פעל; והוא עדיין פועל!

נושא מיוחד: האם ריפוי הוא מתנתו של אלוהים לכל דור?
SPECIAL TOPIC: IS HEALING GOD'S PLAN FOR EVERY AGE?

זה מפתיע אותי שלא כל מי שקיבל רפואה בברית החדשה בו זמנית גם "נושע" (כלומר, בטח במשיח וקיבל חיי עולם). ריפוי פיזי הוא תחליף חלש לישועה רוחנית. ניסים מועילים אם הם מקרבים אותנו לאלוהים. כל בני האדם חיים בעולם חוטא. ויש דברים רעים שקורים. לעתים קרובות אלוהים בוחר לא להתערב, אבל זה לא אומר כלום על האהבה והדאגה שלו. יש להיזהר ולא לדרוש מאלוהים לפעול בניסים בכל צורך כי אנחנו חיים בעידן חשוך. הוא הריבון ואנחנו לא יודעים את ההשלכות המלאות של כל מצב נתון.

בהקשר זה אני רוצה להוסיף את הערות הפרשנות שלי משנייה לטימותיאוס בנושא שאול וריפוי פיזי. "יש כל כך הרבה שאלות שאנחנו רוצים לשאול את כותבי הברית החדשה. הנושא שכל המאמינים חושבים עליו הוא ריפוי פיזי. במעשי השליחים (ראה יט 12; כח 7-9) שאול הביא ריפוי, אבל בשנייה לקורנתים יב 7-10; פיליפים ב 25-30, זה נראה שהוא לא יכל. מדוע חלק קיבלו רפואה וחלק לא, האם יש חלון זמן שקשור לריפוי שנסגר?"

אני מאמין בעל טבעי, באב רחום שמרפא פיזית ורוחנית, אבל מדוע היבט הריפוי היה נוכח ולפתע נעלם באופן ניכר? אני לא חושב שזה קשור לאמונה שלנו, בוודאות לשאול הייתה אמונה (ראה ב קורנ' יב). אני מרגיש שריפוי ואמונה בניסים מעדים על אמת ותוקף הבשורה, ויש עבודת ריפוי באזורים בעולם ששומעים לראשונה את הבשורה. עם זאת, אני מרגיש שאלוהים רוצה שנלך באמונה ולא על פי מראה עינים. כמו כן מחלה פיזית לוקחת מקום בחיי המאמין בשל הסיבות הבאות:

1. כעונש זמני על חטא
2. כהשלכות של חיים בעולם חוטא
3. לעזור למאמינים לגדול רוחנית

הבעיה שאני אף פעם לא יודע את הסיבה האמתית! תפילתי לרצון אלוהים לא מעידה על חוסר אמונה אלא ניסיון כנה לאפשר לרחמי אלוהים, לעבוד ולעשות את רצונו בחיי. להלן המסקנות שלי:

1. ריפוי היה הספק משמעותי בשרות של ישוע והשליחים.
 2. ריפוי בעיקר נועד לאשר את המסר החדש והקיצוני של אלוהים ושל מלכותו.
 3. ריפוי מגלה את ליבו של אלוהים כלפי אנשים פצועים
 4. אלוהים לא השתנה (מלאכי ג 6) הוא עדיין מרפא באהבה
 5. יש דוגמאות למקרים שלא קרה ריפוי
 - א. שאול, ב קורנתים יב 7-10
 - ב. טרופימוס, ב טימותיאוס ד 20
1. החטא והמחלות היו נושאים של רבנים ויעקב (ראה יוחנן ט 2; יעקב 18-13).
 2. ריפוי הוא באחריות של הברית החדשה. זה לא חלק מהכפרה שמתוארת בישעיהו נג ותהילים קג.
 3. זו תעלומה מדוע חלק נרפאים וחלק לא.
 4. למרות שהריפוי היה קיים בכל דור, אולי אפשר להגיד שהייתה עליה משמעותית במהלך חיו של ישוע; עליה זו שוב תתרחש לפני שובו.
- הסופר המודרני שעזר לי להבין שהמסורת שלי הפחיתה את עבודת הרוח, במיוחד בכל הקשור לניסים הוא Gordon Fee. יש לו מספר ספרים בנושא, אבל השניים שאני ממליץ הם:
1. *Paul, the Spirit, and the People of God*
 2. *God's Empowering Presence: The Holy Spirit and the Letters of Paul*
- כמו ברוב הנושאים המקראיים, ישנם שני קיצוניים. כולנו חייבים להתהלך באור שיש לנו באהבה, אבל
5. תמיד להיות יותר פתוחים לאור של הרוח והכתובים.

מתי יט 3-9 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³ נגשו אליו כמה פרושים לנסות אותו ואמרו: "האם מתר לאיש לגרש את אשתו על כל דבר?". ⁴ השיב להם ואמר: "האם לא קראתם שהבורא עשה אותם זכר ונקבה (בראשית א' כז) מבראשית ⁵ וגם אמר, 'על-כן יעזב-איש את-אביו ואת-אמו וידבק באשתו והיו לבשר אחד' (בראשית ב' כד) ⁶ אין הם עוד שנים אלא בשר אחד. לכן

מה שחבר האלהים אל יפריד האדם. ⁷ "שאלו אותו": "אם כן למה צוה משה לתת לה ספר כריתות ולשלחה?"
⁸ השיב להם: "בגלל קשי לבבכם (זכריה ז' יב') התיר לכם משה לשלח את נשיכם, אך מראשית לא היה כך.
⁹ ואני אומר לכם, המגרש את אשתו שלא על-דבר זנות ונשא אחרת נואף הוא." (מלאכי ב' טו'-טז')

יט 3 עבור דיון מלא על המקור והתאולוגיה של הפרושים ראו נושא מיוחד במתי כב 15.

▣ "לנסות אותו" למושג הזה (*peirazō*) הייתה קונטציה שלילית של "לנסות במטרה של להרוס". ראו נושא מיוחד במתי ד 1. זה לא היה דיון תאולוגי ברקע ניטרלי!

NASB	"מכל סיבה שהיא"
NKJV	"מכל סיבה"
NRSV	"מכל גורם"
TEV	"מאיזו סיבה שהוא רוצה"
NJB	"מאיזו תואנה שהיא"

במקום י 2 השאלה הייתה בנוגע לגירושין, אך כאן השאלה נוגעת ביסוד של גירושין. הבית ספר הרבני השמרני של שמאי אימצה את המשפט "ערו דבר" מדברים כד 1, בעוד שהבית ספר הרבני הליברלי של הילל אימצה את המשפט "לא תמצא חן בעיניו". אז הבית ספר הראשון אמר שהיסודות היו רק עבור ניאוף או מעשה מיני אסור אחר; השני אמר עבור כל סיבה. מאוחר יותר, הרב עקיבא, מבית ספר הילל, אפילו אמר שהוא יכול להתגרש מאשתו אם ימצא מישהי יותר יפה!

הפרושים שואלים את ישוע שאלה, לא כדי לקבל מידע אלא כדי לפגוע בו

1. עם חלק מהעוקבים שלו (מפלגות בתוך היהדות)

2. עם הורדוס אנטיפס (יוחנן המטביל גינה את הגירושין והנישואים מחדש של הורדוס)

יט 4 "האם לא קראתם" ישוע ציפה מהעם היהודי לקרוא את ספרו של אלוהים (ראו. מתי יב 3; יט 4; כא 16; כב 31). ידע של המקרא היה בסיסי עבור חיים עם אלוהים. ישוע מצפה מהמאמינים המודרניים שגם הם "קראו" אותו! המסורות היהודיות עיוותו וביטלו את המקרא, כפי שגם עשו המסורות הדתיות-לאומיות המודרניות, כאשר הם בדרך כלל מצטטים טקסט אחד או חלק מהטקסט מחוץ להקשר ומתעלמים מכל הקטעים המקבילים האחרים!

▣ "עשה" צורת הבינוני הזו (*ktisas*) נמצא בכתב היד בכתב גדול B, השם הפועל (*poiēsas*) נמצא בכתבי היד א, C, Z, W, L, D. זה עוקב אחר תרגום השבעים של בראשית א 27. למרות זאת, ה-UBS⁴ חושב שהאופציה הראשונה היא המקורית (ציון של "B", אשר אומר "כמעט בטוח").

▣ "מבראשית" הציטוט הזה מבראשית א 27 ו-2 בנוגע לבריאת האדם והאישה על ידי אלוהים. נישואים הם הרעיון של אלוהים להיות מונגמיים (ראו. בראשית ב 23-24) וקבועים (ראו. מתי יט 6).

יט 5 "על-כן... את-אביו ואת-אמו" הציטוט הזה מגיע מבראשית ב 24. שימו לב ששני ההורים מוזכרים, אך גם את הפרדות הקיצונית של הגרעין המשפחתי של אדם שהנישואים דרשים. בעולם העתיק משחות חיו עם מספר דורות בבית אחד. העדיפות והעצמאיות של כל דור מתקיימת.

▣ "והיו לבשר אחד" הצורה היחידה אך במובן של רבים נמצאת גם בבראשית ב 24, דברים ו 4 ויחזקאל כז 17. אהבה מאחדת אינדיבדואלים!

יט 6 "לכן מה שחבר האלהים" זהו חיווי אאוריסטי פעיל, אשר מבטא פעולה שהסתיימה. על ידי הצהרת "מה" ולא "מי", המוסד של נישואים מודגש. המושג "חיבר" התכוון "קיסר יחדיו".

יט 7 "צוה משה לתת לה ספר כריתות ולשלחה" זה מדברים כד 1-4. ישוע אמר שמשה עשה זאת, לא בגלל שאלוהים רצה זאת, אלא בגלל נוקשות ליבם של העם. למשה הייתה חמלה עבור המצב החברתי של האישה. הכריתה הזו (1) דרשה מספר מים, (2) דרשה עזרה משפטית, (3) אולי דרשה החזרה של נדוניה, ו- (4) רמזה על נישואים מחדש.

מה שבאמת מטריד אותי על דחייתו של ישוע למילותיו של משה הוא איך אני יודע מה עוד יש בכתובים של הברית הישנה שאלוהים דוחה. אני מעולם לא הייתי יודע זאת אילולא ישוע היה מצהיר כאן בבירור. כל החיים שלי כיבדתי את

הכתובים, השתמשתי בהם כמדריך לחיים והמעשים שלי, אך כאן ישוע אומר שחלק מזה מעולם לא היה רצון אלוהים! זה עוצר בעדי ומכריח אותי להידיבק לברית החדשה ולא לברית הישנה. חייבים להביט על הברית הישנה דרך הפרשנות של ישוע שלה והשליחים מלאי ההשראה שלו! ישוע הוא אדון הכתובים (ראו. מתי ה' 17-48)!

יט 9

NASB	"אלא עבור חוסר מוסריות"
NKJV	"אלא עבור חוסר מוסריות מינית"
NRSV	"אלא עבור חוסר טהרה"
TEV	"שלא על חוסר הנאמנות שלה"
JB	"אני לא מדבר על ניאוף"
NJB	"אני לא מדבר על נישואים לא חוקיים"

המושג היווני הוא *porneia*, אשר מגיע לאנגלית בתור "פורנוגרפיה". זה היה יכול להתייחס לזנותיות (פעילות מינית לפני חתונה), ניאוף (פעילות מינית מחוץ לנישואים), או כל מעשה מיני לא הולם אחר כמו מין עם בעלי חיים או הומוסקסואליות (מעשה מיני אסור).

☐ **"וְנוֹשָׂא אַחֶרֶת"** רק לגברים יהודים היה את הזכות לגירושין בתקופה הזו. במרקוס ולוקס, אשר כתבו לקהל גוי, מתייחסים גם לנשים (ראו. מרקוס י' 12).

☐ **"וְנוֹאֵף הוּא"** זהו חיווי סביל (דפוננטי) בהווה (ראו. מרקוס י' 11-12). ישנן וריאציות טקסטואליות בפסוק הזה כנראה נגרמו על ידי סופרים המתייחסים למתי ה' 32. שמות הפועל מפרק ה' 32 מאירים על הקטע הזה. במתי ה' 32 התרגום אמור להיות "עושים אותה לנואפת". הקול הסביל הזה נמצא גם במתי יט' 9 בכתבי היד היווניים B ו-C*. זה יכול להיות התייחס לסטיגמה החברתית אשר נפלה על אישה גרושה על ידי התרבות היהודית שלה, אשר סימנה אותה כנואפת על ידי העובדה שהתגרשו ממנה.

בנקודה הזו התגובה של F. F. Bruce עבור הטקסט הזה בספרו *Answers to Questions*, עמוד 55, רלוונטית לשימוש של הטקסט הזה היום:

"הוא לא נתן לתלמידים שלו סיבה לכונן חוקה חדשה על בסיס השלטון שלו, כמו שחלק מהם מנסים לעשות. מה שהוא אמר לגבי החוק של שבת יכול להיאמר לגבי חוק הנישואים: זה נעשה עבור בני האדם, לא הפוך."

ראו את הקלטות האודיו של Dr. Utley על "Divorce" אונליין ב- www.freebiblecommentary.org בחלקה של "Difficult and Controversial Texts".

מתי יט 10-12 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁰ אָמְרוּ לוֹ הַתְּלִמִּידִים: "אִם כֶּךָ הוּא דִין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה לֹא כִדְאִי לְהִתְחַתֵּן." ¹¹ אָמַר לָהֶם: "לֹא הִכֵּל מִבֵּינֵינוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, רַק אֵלֶּה שֶׁנִּתֵּן לָהֶם. ¹² יֵשׁ סְרִיסִים שֶׁנִּוְלְדוּ כֶּךָ מִבְּטֵן אִמָּם, יֵשׁ סְרִיסִים שֶׁנַּעֲשׂוּ סְרִיסִים עַל-יְדֵי בְּנֵי אָדָם, יֵשׁ סְרִיסִים אֲשֶׁר עָשׂוּ עִצְמָם לְסְרִיסִים לְמַעַן מַלְכוּת שָׁמַיִם. מִי שֶׁבִּיכְלָתוֹ לִקְבֹּל, שִׁיִּקְבֹּל."

יט 10 **"אָמְרוּ לוֹ הַתְּלִמִּידִים... לֹא כִדְאִי לְהִתְחַתֵּן"** ההצהרה של ישוע זעזעה אותם. היה להם את נקודות המבט של התרבויות שלהם מחוקקות למחשבתם. גם לנו! נישואים הם הרצון של אלוהים עבור בני אדם (זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה). זוהי ברכה גדולה אך גם אחריות גדולה. בימים של גירושים בתדירות גבוהה העדות של נישואים חזקים, יראי שמים הינם רבי עוצמה עבור עולם אבוד.

יט 10-11 נישואים הם הנורמה (ראו. בראשית א' 28; ט' 17), אך רווקות הינה אופציה יראת שמיים (ראו. ראשונה אל הקורינתים ז' 7, 17). הרצונות מלאי התפילה של מאמינים ידריכו אותנו/אותה בתחום הזה. אם אדם מחליט להיות רווק, זה אמור להיות כדי לשרת את אלוהים (ראו. ראשונה אל הקורינתים ז' 32).

היהודים של יומו של ישוע דחו רווקות כאופציה יראת שמים. ישוע מאתגר את הסטנדרטים של התרבות שלו במספר תחומים.

1. הסמכות הכוללת של הבעל
2. זוגות אמורים להישאר יחד או לעבוד על הבעיות שלהם
3. רווקות הינה אופציה יראת שמים

יט 12 ישוע דן בסוגים שונים של רווקות

1. נולדו כך
 - א. מום מלידה
 - ב. נטייה אישית
2. סירוס בכפייה (סריסים, אסתר ב 3; אולי גם דניאל וחבריו, מעשי השליחים ח 27)
3. בחירה אישית לרווקות כמטרה לשירות (אני לא חושב שזה דורש סירוס פיזי אם כי מנהיגי הכנסייה המוקדמים עשו זאת לעצמם, אוריגנוס)
שימו לב כיצד מתי יט 12 ממוסגר
 1. פסוק 11, כל הגברים לא יכולים להיות רווקים
 2. פסוק 12, חלק מהגברים יכולים להסכים לאורח חיים שכזה

תובנות הקשריות עבור פסוקים 13-15

- א. פסוקים 13-15 מקבילים במרקוס י 13-31 ולוקס יח 15-30.
- ב. הברית החדשה לא דנה במערכת היחסים הרוחנית של ילדים עם אלוהים.
- ג. מתי יח לא דן בסטטוס הרוחני של ילדים אך משתמש בהם כדוגמא עבור מאמינים חדשים.

מתי יט 13-15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹³ אֲזָ הֵבִיאוּ אֵלָיו יְלָדִים כְּדִי שִׂיֶּסְמֶךָ יְדִיו עֲלֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל בְּעֵדָם, אֲלֵא שֶׁהַתְּלִמִּידִים גָּעְרוּ בָהֶם. ¹⁴ אָךְ יֵשׁוּעַ אָמַר: "הַנִּיחוּ לְיְלָדִים לְבֹא אֵלַי וְאֵל תִּמְנְעוּ בְּעֵדָם, כִּי לְכֹאֵלֶּה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם." ¹⁵ הוּא סָמַךְ יְדָיו עֲלֵיהֶם וְאַחֲרַי כֵּן הִלֵּךְ מִשָּׁם.

יט 13 "ילדים" ישוע היה חבר למנוחים חברתית, מורחקים, ו/או המקופחים. הוא התיידד עם האדם הפשוט, עבדים, העניים, נשים וילדים.

☐ "כְּדִי שִׂיֶּסְמֶךָ יְדִיו עֲלֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל בְּעֵדָם" זאת הייתה הברכה הרבנית המסורתית עבור ילדים. אין לזה שום קשר לישועה. הורים יהודים ראו את ילדיהם כבר כחברי הקהילה של ישראל מלידה.

יט 14 "הַנִּיחוּ לְיְלָדִים" זהו ציווי אאוריסטי פעיל. ישוע הדגיש את הרצון שלו להיות זמין לכולם.

☐ "וְאֵל תִּמְנְעוּ בְּעֵדָם" זהו ציווי פעיל בהווה עם מלית שלילית. המבנה הדקדוקי הזה רומז על להפסיק פעולה אשר כבר החלה.

☐ "כִּי לְכֹאֵלֶּה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם" זה לא התייחס לילדים עצמם, אלא לאלו (1) עם אופי כמו של ילד או (2) אשר רואים את עצמם בעמדה נמוכה או מקבלת אשר יכנסו למלכות האלוהים (ראו. מתי יח 4-2). זהו לא פסוק על ישועתם של ילדים. הברית החדשה נכתבה עבור מבוגרים!

מתי יט 16-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹⁶ נִגַּשׁ אֵלָיו אִישׁ אֶחָד וְשָׁאַל: "רִבִּי, אֵיזָה טוֹב עָלַי לַעֲשׂוֹת כְּדִי לְהַשִּׁיג חַיִּי עוֹלָם?" ¹⁷ אָמַר אֵלָיו: "מַדּוּעַ אַתָּה שׂוֹאֵל אוֹתִי בְּנוֹגַע לְטוֹב? אֶחָד הוּא הַטּוֹב, (תהילים ק' ה') אֲבָל אִם רְצוֹנְךָ לְבֹא לְחַיִּים, שָׁמַר אֶת הַמִּצְוֹת." (ויקרא יח' ה') ¹⁸ שָׁאַל הָאִישׁ: "אֵיזָה?" הֵשִׁיב יֵשׁוּעַ: "לֹא תִרְצַח, לֹא תִנָּאֵף, לֹא תִגְנֹב, לֹא-תִעֲנֶה בְּרַעַךְ עַד שֶׁקָּר, ¹⁹ כִּבְד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ, וְאַהֲבֵת לְרַעַךְ כְּמוֹךָ." (שמות כ' יב'-טז'; דברים ה' טו'-כ'; ויקרא יט' יח') ²⁰ אָמַר הַבְּחוּר: "אֶת כָּל אֵלֶּה שָׁמַרְתִּי; מָה עוֹד חָסֵר לִי?" ²¹ אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "אִם רְצוֹנְךָ לְהִיטֵל שְׁלֵם, לֵךְ מִכָּר אֶת רְכוּשְׁךָ וְתֵן לְעֲנִיִּים וְיִהְיֶה לְךָ אוֹצָר בְּשָׁמַיִם; אַחֵר כֵּן בּוֹא וְלֵךְ אַחֲרָי." ²² כִּשְׁשַׁמַּע הַבְּחוּר אֶת הַדְּבָר הַזֶּה הִלֵּךְ מִשָּׁם עֲצוּב, שֶׁכֵּן הָיוּ לוֹ נִקְסִים רַבִּים.

יט 16 "נִגַּשׁ אֵלָיו אִישׁ אֶחָד" ממתי יט 20 אנחנו יודעים שהוא צעיר, ממתי יט 22 אנחנו למדים שהוא עשיר, ומלוקס יח 18 אנחנו למדים שהוא שליט (ראו. מרקוס י 17-22).

❑ **"רבי"** למקבילים במרקוס י 17 ולוקס יח 18 יש את "רבי הטוב". כתבי היד בכתב גדולה הטובים יותר (א, B, D, L) משמיטים זאת כאן (USB⁴ נותן ציון לאקסקלוסיביות שלו של "A", האומר "בטוח").

❑ **"איזה טוב עלי לעשות כדי להשיג חיי עולם"** לאדם היהודי הזה הייתה הבנה פשוטה לישועה אשר קיימת אצל מרבית היהודים כיום, אשר הייתה צדק לפי מעשים המבוססת על הקונפורמיות של אדם לחוקי משה והמסורת שבעל פה (ראו. לוקס י 25; רומים ט 30-33). הוא ראה חיי נצח כתוצאה של הביצוע הדתי שלו.

❑ **"חיי עולם"** זה היה קונספט תנכי של החיים (zoē) של העידן שיבוא (ראו. דניאל יב 2). המושג פונה גם לאיכות החיים החדשים וגם לאורכם.

בהקשר האחד הזה מספר ביטויים משומשים כדי לתאר את מערכת היחסים של אדם עם אלוהים

1. להרוויח חיי עולם, מתי יט 16
2. להיכנס לחיים, מתי יט 17
3. להיות שלמים, מתי יט 21
4. להיכנס למלכות האלוהים, מתי יט 23, 24
5. להיוושע, מתי יט 25
6. יירשו חיי עולם, מתי יט 29

יט 17 "אחד הוא הטוב" ישוע לא הביע הצהרה בנוגע לחוסר טובו, אלא הראה לאדם הזה את הסטנדרט לטוב אשר נדרש כדי להיות צדיק בעיני אלוהים. הפסוק הזה לא אמור להיות משמש כטקסט הוכחה הממעיט בערכו של האלוהות של ישוע או החוסר חטא שלו.

❑ **"אם"** זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה אשר מתיימר להיות נכון מנקודת מבטו של המחבר או המטרת הספרותיות שלו. אין שום דבר בהקשר הזה אשר רומז שהאדם הזה פיתה, ניסה או רימה את ישוע.

❑ **"שמר את המצוות"** זהו ציווי אאוריסטי (לטקסט היווני נסטלה Nestle יש ציווי פעיל בהווה). זה בבירור התייחס לעשרת הדיברות של שמות פרק כ ודברים פרק ה. זה היה הלב של חוקי היהדות.

יט 18-19 זוהי רשימה חלקית של החצי השני של עשרת הדברות אשר התמודדו עם אדם ומערכת היחסים שלו עם אח באותה הברית. הרשימה הזו שונה מהטקסט העברי המסורתי ותרגום השבעים. ראו נושאים מיוחדים במתי ה 21, ה 27, טו 4, והנושא המיוחד בהמשך.

נושא מיוחד: תובנות בהקשר לשמות כ 12-17 (עשרת הדיברות) INSIGHTS TO EXODUS 20:12-17 (THE TEN COMMANDMENTS)

שמות כ 13, רצח (KB 1283, BDB 953)

VI. הקשר

- א. חשוב לזכור שאפילו מצוות בעלות אופי חברתי הן באמת דתיות. ריבונותו של אלוהים על בריאות והגאולה מבוססת על המצוות הללו. אלוהים מצווה לא לרצוח כי צלמו ודמותו בכל אדם, לכן הוא דואג לחיי אדם.
- ד. חשוב לזכור כי המצוות משקפות את קהילת האמונה. האיסור לקחת חיי אדם חל בראש ובראשונה על הקהילה של המאמינים. כמו כן המשמעות חלה על כל בני האדם.

VII. לימוד מילים ומונחים משמעותיים.

ב. "רצח"

5. זהו מונח לא נפוץ (rasah, BDB 953, KB 1283) בהקשר ללקיחת חיים, הוא מופיע רק 46 פעמים בבית הישנה. ישנם מספר מונחים חופפים שמופיעים מאות פעמים.
6. נראה כי המונח (rasah) בעל שתי משמעויות, אחת קצרה ואחת מורחבת.
- ד. במקור זה היה קשור לנטילת חייו של בן ברית עם הסכמה מראש, יש קשר למונחים "גואל משפחה", או "גואל go'el". מדובר במעשה של נקמה באישור החוק (ראו במדבר לה 30-34; ויקרא כד 13-23). מידה כנד מידה "Lex

Talionis, "עין תחת עין", (ראו בראשית ט 5-6). מאוחר יותר נבנו ערי המקלט (דברים ד 41; יהושע כ 3) בשביל שבן הברית שהרג מישהו בטעות יוכל לברוח ולהימלט מהנקמה של משפחת הקורבן.

ה. לאחר מכן המונח התייחס למניע מאוחר לקיחת חיים. מושג "רצח בכוונת תחילה" נכנס לתמונה! (ראו שמות כא 12-14; במדבר לה 22,11; דברים כח 24).

ו. יש חשיבות להבחנה במצווה זו. זה נראה כי לפי ההקשר יש התייחסות רק לבני ברית בתוך הקהילה. המונח התקשר לגואל משפחה, או לדם של נקמה, ראו הושע ד 2; ירמיהו ז 9. מילה זו מתייחסת לא רק לתורה אלא גם למניע. והמושג המורחב מתייחס לכל בני האדם.

7. מונח זה בוודאי אינו מתקשר לנושא האתי-מודרני של עונש מוות או מלחמה. אלוהים אף פעם לא אסר על עם ישראל לצאת למלחמה או להוציא להורג.

8. התרגום המתאים ביותר שברור בתרבות המודרנית שלנו יהיה "רצח בכוונת תחילה".

VIII. תובנות קונטקסטואליות

ג. המצווה השישית, השביעית, והשמינית מורכות רק משתי מילים בעברית. הן קצרות ולעניין.

ד. כל החיים קשורים לאלוהים. הדרך שבה אנו מתייחסים לאחרים משקפת את מחשבותינו על אלוהים.

IX. ברית החדשה

ג. ישוע

3. ישוע מרחיב מצווה זו (ראו מתי ה 21-26) ונותן לנו נושא לדיון בהקשר לאופן שבו יש ליישם מצווה זו בימנו.

4. ישוע שינה את היסוד של עשרת הדיברות ממעשים למניעים. מה שאנחנו חושבים הוא בונה אותנו! "מה שהאדם חושב בליבו, זה מה שהוא". המחשבות שלנו בעלות רלוונטיות ומשמעות יותר רבה.

ד. יוחנן

4. א"יוח ג 15, המונח שנאה שווה ערך לרצח.

5. המונחים היווניים שמופיעים במתי ה 21; א"יוח ג 15 הם שונים אך בעלי משמעות זהה.

6. שימו לב לפן החיובי של א"יוח ד 19-21.

X. יישום האמת

ה. למרות שאדם שרצח מישהו בטעות יכול להימלט מהנקמה ולמצוא מחסה בעיר מקלט (ראו

במדבר לה; יהושע כ), הוא עדיין היה צריך להיות במאסר עד למות הכהן הגדול. יש השלכות!

ו. אף על פי שפסוק זה לא מתקשר ישירות להתאבדות, שכן ככל הנראה אנשי התנ"ך לא חשבו על מעשה כזה, הכתוב עדיין נותן עיקרון רוחני שמתקשר לקדושת חיי האדם וריבונותו של אלוהים שברא את כולם בצלמו עם תוכנית. טקסט זה רלוונטי לימנו!

ז. טקסט אינו מתייחס לשאלה המודרנית בהקשר ל: (1) עונש מוות או (2) מלחמה. עבור עם ישראל מלחמה והוצאה להורג היו דברים שגרתיים. ובכל זאת, עיקרון משמעות החיים הוא חשוב מאוד כי כולנו נבראו בצלמו ודמותו של אלוהים.

ח. בטקסט זה יש הרחבה בנושא כבוד וקדושת חיי אדם! כקהילה מאמינים מעשנו משקפים לא רק אותנו אלא את כל הקהילה שלנו. מתנת החיים היא לפרט ולכלל כאחד. אנחנו אחראים לכל התעללות פיזית, חברתית או פסיכולוגית בגופנו וגם בקהילתנו. במיוחד כאשר אנחנו חיים בתרבות שיש לנו את חופש הדיבור והאופציה לשנות את המערכת.

שמות כ 14, ניאוף (KB 658, BDB 610)

V. הקשר

ה. זה ברור שמצווה זו מתקשרת לכבוד האדם לאלוהים שמתבטא בכבוד לחיים, רכוש, ואישה (ראו ירמיהו ה 8). בתרגום השבעים יש סדר שונה למצוות.

ו. ההקבלה הדאטרונמית מראה שהאמת של מונח זה רלוונטית לתרבות שלנו.

- ז. כבוד להורים היה מפתח לחברה יציבה, כך גם מצווה זו.
ח. מצווה זו מרמזת את הבעלות של אלוהים על חיי המשפחה והמין.

VI. לימוד מילים

- א. המונח העיקרי בטקסט זה הוא "ניאוף". חשוב להבין מונח זה לאור התרבות העתיקה.
1. בהקשר של הברית הישנה מונח זה נבדל מהמונח "זנות". ניאוף מתייחס לכך שלפחות אחד מהצדדים נשוי. לעומת זאת המונח "זנות" מרמז על כך ששני הצדדים לא נשואים (ראו משלי כט 3; לא 3). אין הבחנה ברורה במונחים היווניים בברית החדשה.
2. אפשרות זו מסיבה את הסיבה לדגש על מצב משפחתי מכיוון שיש התייחסות לזכויות של ירושה בהקשר להבטחות אלוהים בארץ ישראל. כל 50 שנה (חג היובל) כל האדמות היו אמורות לחזור לבעלות של השבט המקורי (ראו ויקרא כה 8-17).
3. הניאוף היה נידון תרבותית עוד לפני תורת משה (ראו בראשית יב 10; כו 7; לט 9)
4. הניאוף נחשב כחטא נגד
4. בני העם – שמות כ 14; דברים ה 18
5. נישואין - ויקרא יח 20
6. אלוהים – בראשית כ 13-1; כו 7-11
5. לניאוף היה עונש מוות לשני הצדדים
5. ויקרא כ 10
6. דברים כב 22-24
7. יחזקאל טז 40 (מטאפורה)
8. יש אזהרות במשלי א-ט

VII. ברית החדשה

- ג. ישוע השתמש בספר ויקרא יט 18 כתמצית התגלות הברית הישנה (ראו לוקס י 27). זה מאשר כי עשרת הדיברות קשורים ליחסנו לאחרים.
ד. במתי ה 28 ישוע מרחיב את המצוות של הברית הישנה. הוא שם דגש על המניע ולא על הפעולה. היהודים ראו במחשבות כזרע של הנפש. מחשבות האדם הן אלו שבנו אותו (משלי כג 7). וזה הופך את עשרת הדיברות כמעט לבלתי ניתנות לשמירה-זו המטרה! (ראו גלטים ב 15-ג 29).

VIII. יישום

- ה. נישואין הם אולי האנלוגיה הכי טובה בהקשר לאורח חיים ומחויבות לאלוהים. זו הדרך הטובה ביותר להבין את המציאות של מושגי הברית הישנה (מלאכי ב 14). הכבוד שלנו לבן/בת הזוג בכל ההיבטים, עוזר לנו להבין את התוכן של פסוק זה..
ו. יציבות ונאמנות בחיי הנישואין, כמו כן כבוד להורים, הם עמוד תווך של חוזק חברתי ואריכות חיים.
ז. יש להדגיש כי שמיניות היא מתה מאלוהים (ראו בראשית א 27, 28; ט 1, 7). זה היה הרעיון של אלוהים והרצון לכל בני האדם. המצוות לא נועדו בשביל למנוע חופש או שמחה מבני האדם אלא בשביל לתת הנחיות אלוהיות לעולם חוטא. הגבולות נועדו בשביל לתת טוב ואושר לטווח הרחוק. למרות שהעולם החוטא ניצל לרעה את מיניות (וכמו כן שאר המתנות של אלוהים), יש למיניות כוח ועוצמה רבה כאשר היא תחת שליטה והנחייה של אלוהים.
ח. יש לכבד את הקדושה של האדם (זכר או נקבה) בגלל שכולנו נבראנו בצלמו של אלוהים (בראשית א 27). אסור לשים להתמקד על "אני/עצמי" בתחום זה.

שמות כ 15, לגנוב (KB 198, BDB 170)

א. מידע כללי

- א. ביחד עם כל התקנות של עשרות הדיברות, יש לראות את היבט האהבה וכבוד לאלוהים כיסוד לאורח חיים שלנו. זו תועבה בעיני אלוהים אם מישהו מכריז שהוא מכיר אותו ובו זמנית גונב מבני בריתו (ראו א"יח ב 7-11; ד 20-21).

- ב. מצווה זו נועדה לעזור לשמור על החווה בקהילת הברית. כאשר יש לנו התחברות רוחנית כנה הדבר ימשוך אנשים לא מאמינים לבוא ולהכיר את אלוהים.
- ג. כל המצוות קשורות לכך שאלוהים הוא אדון החיים, וכך גם מצווה זו! אנחנו לא הבעלים. התאווה שיש לנו לרכוש עומדת מאחורי מצווה זו (ראו תהילים נ 10-12).

II. לימוד מילים וביטויים

- א. זו המצווה השלישית במחצית השנייה של עשרות הדיברות שמורכבת משתי מילים בעברית.
- ב. מושא האיסור לא מוזכר אבל הוא מתקשר ל
1. שתי המצוות הקודמות שקשורות לעבירות הון.
 2. שיש ליישם את המצווה באופן מידי (שמות כא 16) ומתמשך (ראו דברים כד 7). ראו גם בראשית לז.
- ג. למונח מספר צורות
1. מצווה זו נתנה לו בהשראת אלוהים
 2. המצווה מרחיבה את צו בית הדין
 3. יש קטע עם הקשר למצווה זו בשמות כב 1.
 4. כנראה שישוע משתמש בקטע זה בהקשר לגנבה (ראו מתי יט 18)
- ד. גנבה נחשבה לאיסור בחוק גם בתרבויות עתיקות אחרות, בדרך כלל העונש היה מוות, קטיעת איבר, או החוק דרש להחזיר פי 30.
- ה. ישנם כמה קטעים מקבילים משמעותיים המגדירים ומסבירים אמת זו:
1. ויקרא יט 18-1 – "קְדָשִׁים תִּהְיוּ: כִּי קְדוֹשׁ, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם"
- א. אורח חיינו צריך לשקף את המאפיינים המשפחתיים של אבינו ואלוהינו (ראו ויקרא יט 18).
- ב. אמונתנו חייבת להשפיע על חיינו מדי יום, גם לגרום לנו לעשות מעשים נכונים וגם לעזור לנו לא לעשות טעויות, ומאחורי הכל צריך להיות מניע נקי (ראו ויקרא יט 17).
2. עמוס ח 4-7 – אלוהים שונא ניצול לרעה!
 3. מיכה ו 6-8 – אלוהים רוצה שמאחורי מעשנו יהיו מניעים נקיים. צריך לבחור את הלב שלנו ולראות מה היסוד לכך שאנחנו לא גונבים? האם זה בגלל אהבה וכבוד לאלוהים או בגלל מניע אחר (למשל, דת וכו'...).
 4. שמות כב 1 – יש להשיב את מה שנגנב! לחטא יש מחיר!

III. יישום

- א. Joy Davidman אשתו של C. S. Lewis כתבה ספר מעניין בנושא עשרות הדיברות. היא מתרגמת מצווה זו כ"אל תנסה להשיג משהו בחינם". זה בהחלט מרחיב את ההבנה בנושא זה. היא גם אמרה "הקנין אינו חטא ואינו זכות, אלא הלוואה שנתנה באמון מאלוהים".
- ב. גניבה, כמו שאר החטאים בעולם מטופלת על ידי הלב החדש (ראו ירמיהו לא 31-34; יחזקאל לו 26; אפסים ד 28). כאשר אלוהים נותן לב חדש זה מדהים לראות את השינוי מהטבע הישן שהיה מבוסס על "לקחת" לטבע החדש שמבוסס על "לתת"!
- ג. הכבוד שלנו לאלוהים מתגלה כאשר אנחנו מכבדים את בני בריתנו! אמת זו התוכן של הדיברות.
- ד. העולם החוטא גונב בדרכים שונות!

שאלות לדיון

1. כיצד האדם המודרני גונב?
2. כיצד השבה של משהו גנוב לבעלים שלנו קשורה לחזרה בתשובה?
3. כיצד פסוק זה מתקשר להשקפת העולם הקפיטליסטית של רכוש?

שמות כ 17, אל תחמוד (KB 328, BDB 326)

I. הקדמה

- א. אפשר לראות את הקשר בין חמש המצוות האחרונות באופן הבא:
1. במדבר ו, ז, ח אוסרים על פגיעה בבן ברית בכוונת תחילה.
 2. במדבר ט אוסר על פגיעה מילולית בבן הברית.

3. במדבר י' אוסר על פגיעה בבן הברית דרך מחשבות
- ב. זה נכון שמעשה החמדנות פוגע באדם עצמו ולא ברעהו. עם זאת, יתכן שמצווה זו רוצה למנוע מהמחשבות להפוך למעשה.
- ג. רבים רואים במצווה זו כמושג ייחודי שנמצא רק בתורה של עם ישראל ולא נמצא בחוקים של שאר תרבויות המזרח הקדום. זהו מושג שמדבר על איסור מחשבות מסוימות. עם ישראל ראה במחשבות כמקור למעשים רעים (ראו משלי כג 7; יעקב א 14-15). זה נראה כי פסוק זה מתייחס למחשבות העולות במעשים.
- להלן מספר מקומות בכתובים שבהם המונח "חמד" מופיע בהקשר למעשה (ראו דברים ז 25; יהושע ז 21; מיכה ב 2).
- ד. אם באמת המצוות מסודרת לפי סדר החשיבות (הראשונה הכי חשובה...) אז הדבר עוזר לנו להבין את המקום של מצווה זו. קודם כל להלל את אלוהים, אבל הגישה והמניעים שיש לנו כלפי הדברים של העולם משפיעים על המסירות האמיתית לאלוהים. ניתן לראות דגש זה בדרשה על החרש של ישוע, מתי ו 33 – "אך דרשו בראשונה את מלכות אלהים ואת צדקתו ונסוף לכם כל-אלה (כלומר פסוקים 19-32)".

II. לימוד מילים וביטויים

- א. למרות ששמות כ 17 ודברים ה 21 אלו פסוקים זהים, יש כמה הבדלים משמעותיים:
1. האישה נכללת במושג הגדול יותר של "בית" או רכושו של אדם בספר שמות כ, בעוד שבדברים ה היא נמצאת בקטגוריה אחרת
 2. בשמות כ מופיע המונח "חמד" שפירושו "רצון לרכוש", אך בדברים ה מופיע המונח "רצון/חשק" (BDB 16, KB 20), וכמו כן גם המונח "חמד". המונח "חמד" מדבר על החשק שקשור לביצוע המעשה בעוד "תשוקה/רצון" מתמקד בגישה בלבד.
 3. כמו כן, שמות פרק כ, נכתב לעם ישראל בתקופת הנדודים במדבר, לכן אין הזכר של המילה "שדה/אדמה" ברשימת הרכוש, בעוד שבדברים פרק ה מחדש את אותן המצוות עבור חברה מיושבת בארץ המובטחת.
- ב. המונח "חמד" יכול גם להתייחס לחשק לדברים טובים (ראו תהילים יט 10; א"ק יב 31).
- ג. תשוקה לא ראויה היא הגורם העיקרי לחטא של השטן, אדם וחווה, וכל אחד מאתנו. שאלו מדגיש את המאבק האישי שלו עם "חשק" ברומים ז 7-8. לחמוד פרושו חוסר שביעות, וחוסר אמונה באלוהים שיספק את כל מה שאנו זקוקים לו.
- ד. מספר מקומות בברית החדשה שקשורים למונח זה.
1. הבעיה של בני האדם היא חוסר שביעות ותאוות בצע (ראו לוקס יב 15; א"ט מ ו 8-10).
 2. חמדנות נכללת ברשימת החטאים שישוע מדבר עליה (ראו מרקוס ז 17-23; א"ק ה 10; אפסים ה 5; קולוסים ג 5)

III. יישום

- א. הפתרון לתאוות בצע וחוסר שביעות רצון היא:
1. אהבה – רומים יג 8-10
 2. שביעות רצון – עברים יג 5; פיליפים ד 11-13 (לחלוק עם אחרים, פיליפים ד 14)
- ב. המצווה אומרת "לעצור" אבל רק ישוע נותן את האמצעים לעשות זאת! בו יש לנו את הכוח לשלוט על המחשבות שלנו במידה מסוימת.
- ג. אלוהים יודע את הלב ואת המחשבות שלנו
1. א"דברי הימים כח 9
 2. משלי כ 27
 3. תהילים קלט 1, 23
 4. ירמיהו יז 10
 5. רומים ח 27
 6. התגלות ב 23
- ד. כאשר אנחנו לוקחים דבר מסוים והופכים אותו לעיקר אז אנחנו הופכים אותו לחטא. בני האדם שנבראו בצלם אלוהים הם מוחלטים או נצחיים ולא הדברים מסביב! לחמדות יש כוח להרוס דברים בקהילה!

IV. הערות נוספות מדברים ה 21:

דברים ה 21 "תחמוד...ולא תתאוה", שני פעלים שהם שם נרדף:

א. "תחמוד" - Qal, BDB 326, KB 325, לא מושלם, הפירוש הוא "חשק עז" לדברים חומריים, שיכולים להיות במובן השלילי או החיובי. בהקשר זה מדובר ברצון בלתי נשלט ואנוכי כלפי משה ששייך לרעך (בין בריתך).

ב. "תאוה" - Hiphthpael, BDB 16, KB 20, לא מושלם, הפירוש הוא "רצון" (ראו דברים יד 26) או "תשוקה" (לרוב יש הקשר מיני כמו בדברים ה 21) לקבל יותר בשביל ה"אני" בכל מחיר (למשל, במדבר יא 4; תהילים קו 14; משלי יג 4; כא 26; כג 6,3; כד 1).

זה מתייחס לגישה והמניעים הפנימיים של האדם. זוהי אבן דרך לכל המצוות האחרות. זו המצווה היחידה שנתנת הסבר מדוע יש לשמרה, ולא איך. מצווה זו לא רק אומרת "אל תעשה" אלא גם "על תחשוב בצורה כזו". ישוע לימד שעלינו לא רק "לא להרוג" אלא גם לא לשנוא, או להיות בגישה שעלולה להוביל לרצח. ישוע לקח את שאר המצוות שלב קדימה כאשר התמקד במניע והלב שלנו ולא רק במעשה עצמו, בדומה למצווה זו (ראו מתי ה 17-48). יש הבדל עצום בין אדם שלא גונב מפני שהוא רוצה לרצות את אלוהים לאדם שלא גונב כי הוא חושש שייתפס. הראשון פועל על פי עקרונות משיחיים והשני פועל על פי אינטרס אישי.

שאלות לדין

1. מה זה לחמוד?
2. מה זה חמדנות בעולם המודרני?
3. האם המחשבות שלנו הן חטא?
4. מדוע יש חשיבות רבה למחשבות בחיים המשיחיים?
5. מדוע יש קצת שוני בין המצוות בשמות כ 17 למצוות בדברים ה 21?

יט 18 "תִּרְצַח" הגרסה של King James Version (KJV) וה-Jerusalem Bible (JB) מוסרים זאת כ- "להרוג", אשר הוא תרגום אומלל של המילה העברית הזו עבור "רצח לא חוקי שתוכן מראש". ל-NKJV יש "תרצח". הקוד של "עין תחת עין" אפשר נקמת דם כדי להביא צדק לאדם שבני משפחתו נרצחו (ראו. במדבר לה 12; דברים יט 6, 12; יהושע כ 9-1). זה שירת כדי למנוע סכסוכים או נקמה ללא גבולות. ראו נושא מיוחד במתי ה 21.

יט 20 "הַבְּחֹר" ביומו של ישוע אדם נחשב צעיר עד שהיה בן ארבעים. לוקס יח 18 מוסיף שהאדם היה "נכבד", אשר התכוון למנהיג של בית כנסת מקומי או חבר מועצה של העיירה המקומית.

☐ "אֵת כָּל אֱלֹהֵי שְׁמֵרְתִּי" בפיליפים ג 6 שואל טוען את אותה הטענה. זוהי לא ניגודיות של רומים ג 23, אלא מראה לנו את הטבעי המשפטי של הפרשנות היהודית של הברית החדשה אשר עליה דיבר ישוע במתי ה 20-48. צדק נראה כביצוע של הקוד המשפטי. האדם הזה הרגיש שהוא ביצע את כל המטלות הדתיות והתרבותיות של יומו.

☐ NKJV מוסיף "מנעורי", אשר נמצא במרקוס י 20 וכתבי היד בכתב גדול C-ו W והרבה גרסאות. בחברה היהודית אדם לא היה אחראי על לשמור על התורה עד אחרי זמן של לימוד אישי והתחייבות (בר מצווה Bar Mitzvah בגיל 13 עבור בנים ובת מצווה Bat Mitzvah עבור בנות בגיל 12). זה מקביל לקונספט של "גיל נטילת האחריות" המשיחי.

☐ "מֵה עוֹד חָסַר לִי" זה מראה על אי שקט בליבו של האדם הזה. אפילו אחרי ששמר את כל חוקי משה והפירושים שלהם, הוא עדיין מרגיש ריק.

יט 21 "אִם" זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה אשר מתיימר להיות נכון על ידי המחבר או המטרות הספרותיות שלו.

NASB, NKJV, NRSV
TEV, NJB

"שלם"
"מושלם"

המילה הזו התכוונה "מלא", "בוגר", "מצויד במלואו עבור המטלה המיועדת" (מהמילה *telosi*). זה לא רמז על חוסר בחטא.

❑ **"לך מכר את רכושך"** זה מראה את הטבע הקיצוני באמונתו של משיחי (ראו. לוקס יד 33). זוהי התחייבות מלאה. עבור האדם הזה הבחירה הייתה בתחום הרכוש. הרכוש של האדם הזה אחז בו! זה לא דרישה עבור כל המאמינים, אך התחייבות קיצונית, אולטימטיבית לישוע!
ישנה סדרה של ציוויים.

1. לך, ציווי פעיל בהווה
2. מכר, ציווי פעיל אאוריטי
3. תן, ציווי פעיל אאוריטי
4. בוא, תואר הפועל המשמש כציווי פעיל אאוריטי
5. לך אחרי, ציווי פעיל בהווה

הפקודות הללו (מספר 4, 5) הן כמו הקריאה של ישוע לשנים עשר. ישוע הזמין את הבן אדם הזה להיות חלק מהגרעין שלו!

❑ **"תן לעניים"** מראשונה אל הקורנתים יג 1-3, אנחנו רואים שהגישה היא המפתח!

❑ **"יהיה לך אוצר בשמים"** ראו הערות במתי ו 19-20

❑ **"בוא וְלך אחרי"** ישוע תפס את מבנה סדר העדיפויות של האדם הזה והוא דרש מקום ראשון. העושר שלו לא הייתה הבעיה, אלא סדר העדיפויות (ראו. ראשונה לטימותיאוס ו 10). שימו לב להתחייבות הקיצונית האישית אשר נדרשת מאלו שרוצים לעקוב אחר ישוע (ראו. מתי י 34-38).

יט 22 "הֲלֹךְ מִשֵּׁם עֶצוּב" ישוע אהב את האדם הזה אך לא היה מוכן להוריד את הסטנדרטים של המלכות. הכתובים שקטים בנוגע לישועתו של האדם הזה. זה מזעזע כאשר אנחנו מבינים ש- (1) הוא הגיע עם מניעים טובים, (2) הוא הגיע לאדם הנכון, (3) הוא הגיע עם השאלות הנכונות, ו- (4) ישוע אהב אותו (מרקוס י 21), אך הוא הלך משם!

מתי יט 23-26 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²³ אמר ישוע לתלמידיו: "אמן אומר אני לכם, בקשי יכנס עשיר למלכות השמים. (תהלים סב' יא')²⁴ ועוד אני אומר לכם, נקל לגמל לעבר דרך נקב מחט מהכנס עשיר אל מלכות האלהים." ²⁵ שמעו התלמידים ותמהו מאד. שאלוהו: "אם כן, מי יכול להושע?" ²⁶ הביט בהם ישוע ואמר: "מבני אדם נבצר הדבר, אבל האלהים כל יכול." (ירמיהו לב' יז; בראשית יח' יד; איוב מב' ב')

יט 23 "אמן" ראו נושא מיוחד במתי ה 18.

יט 24 "לגמל לעבר דרך נקב מחט" היה דיון רב על המשפט הזה. האם הוא מילולי או פיגורטיבי? מעולם לא היה שער קטן בירושלים אשר גמלים היו חייבים לכרוע ברך כדי לעבור דרכו! זאת הייתה הגזמה אורינטלית, שעל ידה זה יהיה בלתי אפשרי עבור אנשים עשירים להיוושע! אך עם אלוהים, כל הדברים אפשריים (מתי יט 26). ישוע פונה לבעיה של השליט העשיר והצעיר. הוא נראה כמבורך על ידי אלוהים במובן תנכי, אך הוא לא היה ישר עם אלוהים. עושר ורכוש יכולים להיות (בדרך כלל הינם) קללה!

❑ **"בקשי יכנס עשיר"** ראו נושא מיוחד: עושר במתי ו 24.

❑ **"מלכות השמים"** זה היה שימוש נדיר של המשפט הזה במתי מפני הפחד היהודי של לקרוא בשם אלוהים לשווא (ראו. שמות כ 7; דברים ה 11). המשפט הזה מופיע לעיתים קרובות בבשורות המקבילות של מרקוס ולוקס אשר נכתבו לגויים.

יט 25 "התלמידים ותמהו" הברית הישנה לימדה שאלוהים מברך את הצדיקים וזמנית מעשני את הרשעים (ראו. דברים כז-כח). הספר של איוב, תהלים עג, וירמיהו יב 1-4 מגיבים נגד המבט המסורתי הזה. לעיתים קרובות הצדיקים סובלים והרשעים משגשגים. עושר, מעמד ובריאות הם לא תמיד סימנים להעדפה של אלוהים!

יט 26 האמרה הזאת יכולה לחזור אחורה לברית הישנה (בראשית יח 14; איוב מב 2; ירמיהו לב 17, 27). זוהי דרך ניבית להצהיר על החוסר הכוח של בני האדם והעוצמה של יהוה. המטרות והתוכניות של אלוהים לא יכולות להיות מסוכלות (ראו. איוב מב 2; לוקס א 37)!

מתי יט 27-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁷הגיב כיפא ואמר אליו: "הנה אנחנו עזבנו הכל והלכנו אחריך, אם כן מה יהיה לנו?" ²⁸אמר להם ישוע: "אמן. אומר אני לכם, אתם ההולכים אחרי, כאשר תתחדש הבריאה וכן-האדם ישב על כסא כבודו, תשבו גם אתם על שנים-עשר כסאות לשפט את שנים-עשר שבטי ישראל. (דניאל ז' יג'-יד') ²⁹וכל מי שעזב בתים או אחים ואחיות או אב ואם או אשה או בנים או שדות למען שמי -- יקבל פי מאה ויירש חיי עולם. ³⁰אבל רבים מן הראשונים יהיו אחרונים ומהאחרונים -- ראשונים."

יט 27 "אם כן מה יהיה לנו" כיפא עזב הכול אך הוא עדיין חושב עליו! התלמידים עדיין ציפו למלכות עלי אדמות עם גמול מיוחד עבור עצמם (ראו. מתי כ 21, 24).

יט 28 "בן-האדם" ראו הערה מלאה במתי ח 20.

▣ "אתם ההולכים אחרי... תשבו גם אתם על שנים-עשר כסאות לשפט את שנים-עשר שבטי ישראל" זה כנראה מתייחס לשנים עשר השליחים המקוריים (ראו. לוקס כב 30), בעוד שמתי יט 29 מרחיב את התועלת של שפע ברכות וחיי הנצח לכל המאמינים (ראו. מתי כ 16; מרקוס י 31; לוקס יג 30).
למי מתייחס המשפט "שנים עשר שבטי ישראל"?

1. ישראל החדשה, הקהילה (ראו. רומים ב 28, 29; גלטים ו 16; ראשונה לפטרוס ב 5, 9; התגלות א 6)
2. ישראל המאמינה של אחרית הימים

זה נראה לי שהפסוק מדגיש שהשנים עשר יחלקו את הכבוד והשלטון של ישוע. פסוקים כאלו לא אמורים להיות משומשים כדי לבנות תאוריות מפותחות לגבי הטבע של אחרית הימים! ראו נושא מיוחד: המספר שתים עשרה במתי יט 20.

נושא מיוחד: לשלוט במלכות אלוהים REIGNING IN THE KINGDOM OF GOD

המושג של לשלוט עם ישוע הנו חלק מקטגוריה תיאולוגית גדולה יותר שנקראת "מלכות אלוהים". המונח מגיע מהברית הישנה בהקשר שאלוהים הוא המלך האמיתי של ישראל (ראה א"ש מ 7). הוא מולך באופן סמלי (א"ש מ 7; י 17-19) דרך הצאצאים משפט יהודה (ראה בראשית מט 10) ומהמשפחה של ישי (ראו ב"ש מ ז).

ישוע הגשים את הנבואות של הברית הישנה שדיברו על המשיח. הוא פתח את מלכות השמיים דרך התגלמותו בבית לחם. מלכות אלוהים הפכה לעמוד התווך המרכזי של לימודיו. מלכות אלוהים התגלתה דרכו (ראו מתי י 7; יא 12; יב 28; מרקוס א 15; לוקס י 11,9; יא 20; טז 16; יז 20-21).

עם זאת, מלכות אלוהים היא גם אירוע עתידי (אסכטולוגיה). מלכותו בהווה אך היא עוד לא הושלמה ראו מתי ו 10; ח 11; טז 28; כב 1-14; כו 29; לוקס ט 27; יא 2; יג 29; יד 10-24; כב 16, 18). בביאה הראשונה ישוע הגיע כעבד סובל (ראה ישעיהו נב 13-12; עניו (ראו זכריה ט 9), אך הוא ישוב כמלך המלכים (ראו מתי ב 2; כא 5; כז 11-14). המושג "לשלוט/למלוך" הוא חלק מתיאולוגית "המלכות". אלוהים נתן את המלכות לתלמידיו של ישוע (ראו לוקס יב 32).

למושג של לשלוט עם ישוע יש מספר היבטים ושאלות.

1. האם המקומות שמכריזים שאלוהים נתן את מלכותו למאמינים דרך המשיח מתייחסים למונח "לשלוט/למלוך" (ראו מתי ה 3, 10; לוקס יב 32)?
2. האם דבריו של ישוע שנאמרו לתלמידיו הראשונים בהקשר יהודי של המאה הראשונה מתייחסים לכל המאמינים (ראו מתי יט 28; לוקס כב 28-30)?
3. האם הדגש של שאלו בנשוא לשלוט בחיים עלי אדמות נוגד או משלים את הטקסטים לעיל (ראו רומים ה 17; א"ק ד 8)?
4. אך הסבל והשלטון מתקשרים (ראו רומים ח 17; ב"ט מ ב 11-12; א"פ ט ד 13; התגלות א 9)?
5. הנושא החוזר של ספר התגלות הוא השותפות של במאמינים במלכותו של ישוע, אבל האם מדובר בשלטון במלכות
א. ארצית, התגלות ה 10
ב. אלף השנים, התגלות כ 4-6

NASB, NKJV	"חידוש הבריאה"
NRSV	"בחדוש כל הדברים"
TEV	"בעידן החדש"
NJB	"כאשר הכול יתחדש"

כוונת המילה היא "לידה מחדש". פילון השתמש בזאת בשביל הלידה מחדש אחרי המבול. זה שומש על ידי הוגים יוונים עבור הסדר העולמי החדש. כאן זה מתייחס ללידה מחדש במימוש של העידן החדש של הרוח. התלמידים עדיין חשבו שזה יקרה בזמנם. הם הופתעו מהדו שלביות של ביאת המשיח. הבריאה הראשונית נפגעה; הבריאה מחדש אחרי מבול נח הייתה גם הזדהמה, אך הלידה מחדש של המימוש המשיחי תהיה טהורה, אידיאלית (ראו. ישעיהו ט 7-6; יא 1-10; מיכה ה 2-5; התגלות כא-כב).

NASB	יט 29
NKJB, NRSV	"מספר רב יותר מזה"
TEV	"פי מאה"
NJB	"פי מאה יותר מזה"

ישנה וריאציה של כתב יד יווני בנקודה הזאת. המושג "פי מאה" נמצא בכתבי היד בכתב גדול א, C ו-D, בעוד ש"מרובה" נמצא בכתב היד B ו-C. האופציה הראשונה עוקבת אחר מרקוס י 29 והשנייה לוקס יח 30. רוב המשכילים מניחים שמתי ולוקס עוקבים אחר המבנה של מרקוס. ההתחייבות של אדם לישוע חייבת להתעלות מעל המסירות שלו למשפחה, רכוש או אפילו החיים עצמם (ראו. מתי י 34-39; לוקס יב 51-53). העידן החדש של צדק מתואר בהיפרבולה חקלאית (כמו בברית הישנה). כתבי הקודש לא ברורים לגבי איך השמים יהיו.

1. גן עדן מחודש
2. שפע חקלאי
3. עיר יפיפיה
4. ממלכה חדשה רוחנית

מה שהטקסט הזה כן חושף הוא שהאמונה האישית בישוע עכשיו מבטיחה את הברכה של השמים בעתיד. שום הקרבה אישית עכשיו לא תהיה ללא הבחנה או ללא תגמול! מפתח הברכה הוא "חיי נצח" עם אלוהים במשיח! כל השאר נעלמים לחוסר חשיבות.

אנחנו חייבים להיות זהירים בהחזקה של תאולוגית הקרב עכשיו כדי שיגיע שפע אחרי זה! עושר אמיתי הוא אינטימיות עם אלוהים. הצהרותיו של ישוע הינן

1. היפרבוליות
2. מופנים להבנה הנוכחית של התלמידים
3. מראים את ההחלטה הקיצונית, הלא אנוכית המעורבת ב"ללכת" אחריו!

אני חושב שהמילים של ישוע כאן הינן היפרבוליות וקשורות לדימוי חקלאי תנכי. הוא ביטא את עצמו בצורה הזאת בגלל חוסר ההבנה של התלמידים על טבע הרוחני של מלכות האלוהים. זה לא הגיוני לי שעל מאמינים לדחות חומריות בחיים הללו רק כדי לטעון אותם בחיים הבאים ("pie in the sky, by and by Christianity"). ישוע מנסה לעודד אותם ברמה שהם יכולים להבין. זהו לא טקסט כדי לבסס את מבטו של אדם על השמים! העולם הבא, גם גיהנום וגם השמים, מוסתרים. מטאפורות ארציות משומשים כדי לתאר את שניהם, אך רק בגלל העיוורון הנוכח שלנו שנגרם מהנפילה ("אנחנו רואים דרך זכוכית מושחרת", ראשונה אל הקורינתים יג 9-12). אנחנו תמיד חייבים להגן מפני משיחיות של "מה יצא לי מזה". השמים, כמו הממלכה, הם הכול לגביו!

נושא מיוחד: ירושה של המאמינים (א"פ ט א)
SPECIAL TOPIC: BELIEVERS' INHERITANCE (from 1 Peter 1)

בברית הישנה כל שבט קיבל אדמה כירושה חוץ משבט לוי (ראו יהושע יד-כב). הלויים, כשבט הכהנים,

עובדי המקדש, לא קיבלו אדמה אבל העם ראה בהם כיורשי יהוה עצמו (ראו תהילים טז 5; עג 23-26; קיט 57; קמב 5; איכה ג 24). סופרי הברית החדשה לקחו על עצמם את הזכויות והחובות של הלויים. זו הייתה דרכם להכריז שתלמידיו של ישוע הם העם האמיתי של אלוהים וכעת כולם נקראו לשרת ככהנים (ראו א"פ ט ב 9,5; התגלות א 6), כשם שהברית הישנה הכריזה על כל עם ישראל (ראו שמות יט 4-6). הברית החדשה שמה דגש כי כל המאמינים תפקידם לשרת ככהנים (ראו א"ק ר יב 7). המאמינים של הברית החדשה קיבלו את המשימה של הברית הישנה, להביא את הבשורה לכל העולם (ראו בראשית יב 3; שמות יט 5; מתי כח 18-20; לוקס כד 46-47; מעשי שליחים א 8; ראה נושא מיוחד: תוכנית הגאולה של יהוה).

מושג זה קשור לישוע שהיה חלק מהבריאה, הוא המתווך של האב (ראו יוחנן א 10,3; א"ק ר ח 6; קולוסים א 16; עברים א 2-3). אנחנו יורשים מכיוון שהוא יורש (ראו רומים ח 17; גלטים ד 7; קולוסים ג 24). הכתובים מדברים על הירושה של המאמינים (ראו מעשי שליחים כ 32; כו 18; אפסים א 4; קולוסים א 12; ג 24) בגלל המערכת היחסים החדשה עם המשיח שהוא יורש כל הדברים (ראו עברים א 2). לכן הם יורשי: (רומים ח 17; גלטים ד 7)

1. מלכות (ראו מתי כה 34; א"ק ר ו 9-10; טו 50; אפסים ה 5)
2. חיי נצח (ראו מתי יט 29; עברים ט 15)
3. הבטחותיו של אלוהים (ראו עברים ו 12)
4. הביטחון של הבטחותיו (ראו א"פ ט א 4-5)

יט 30 דברים הם לא כמו שהם נראים לנו (ראו. מתי כ 16; מרקוס י 31; לוקס יג 30). הדרכים של אלוהים להערכה שונים משלנו (ראו. ישעיהו נה 8-11). תלמידים דמויי ילדים מתקבלים, בעוד שהעשירים ובעלי הפריווילגיה נדחים (מתי ח 10-12). אמונה תנכית גורמת להפיכה בלתי צפויה של הבריאה!

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. האם גירושים הם תמיד חטא?
2. איזה עקרון תנכי ישוע סנגר כתגובה לשאלה של הפרושים?
3. מדוע משה הרשה להתחתן מחדש אם אלוהים היה נגד זה? מה לגבי היום?
4. האם רווקות עליונה רוחנית יותר מחתונה?
5. הגדירו את הוראות התנ"ך לגבי ילדים וישועה.
6. האם פסוקים 13-15 מתמודדים עם ישועה?
7. מדוע ישוע לא טוען "טוב" במתי יט 17? האם זה משפיעה על הדוקטרינה של אלוהותו של ישוע או החוסר בחטא?
8. האם האדם הזה באמת שמר את כל המצוות? האם היה ללא חטא? (מתי יט 20)
9. האם עושר מרושע?
10. מדוע התלמידים נדהמו מהדחייה של האיש העשיר? (מתי יט 25)

מתי כ

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
הפועלים בכרם	משל הפועלים בכרם	הפועלים בכרם	הפועלים בכרם	משל הפועלים בכרם
כ 16-1	כ 16-1	כ 16-1	כ 7-1 כ 15-8 כ 16	כ 16-1
ישוע מדבר פעם שלישית על מותו ותחייתו	ישוע מדבר פעם שלישית על מותו ותחייתו	ניבוי שלישי של הסבל	ישוע מדבר פעם שלישית על מותו ותחייתו	נבואה שלישית של הסבל
כ 19-17	כ 19-17	כ 19-17	כ 19-17	כ 19-17
הבקשה של יעקב ויוחנן	אם בני זבדי מבקשת טובה	יעקב ויוחנן מחפשים כבוד	בקשת האם	אם בני זבדי מציגה את בקשתה
כ 28-20	כ 28-20	כ 23-20	כ 20 כ 21 כ 21א כ 21ב כ 22א,ב כ 22ג כ 23	כ 23-20
		כ 28-24	כ 28-24	מנהיגות ועם שרות
ריפוי שני העיוורים	שני העיוורים מתחילים לראות	שני אנשי יריחו	ישוע מרפא שני עיוורים	שני העיוורים מיריחו
כ 34-29	כ 34-29	כ 34-29	כ 30-29 כ 31 כ 32 כ 33 כ 34	כ 34-29

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות

- א. בפרשנות משלים (ראו נושא מיוחד במבוא למתי יג) הכרחי להתחשב בהקשר ההיסטורי והספרותי. במשל המסוים הזה ההקשר ההיסטורי מתקשר למשפט המסכם של מתי יט 30, אשר חוזר על עצמו בסיכום של מתי כ 16. המקביל הספרותי הזה מראה שהמשל תחת הדיון מתקשר בעיקר לנושא של עושר ותגמול. ההקשר הספרותי הגדול יותר נראה במתי יח 1 וכו' 20-21, 24, היכן התלמידים התעסקו במי הכי גדול מבניהם.
- ב. רבים פירשו את המשל הזה כייחוס למערכת היחסים בין יהודים וגויים, ומההקשר הגדול יותר של הברית החדשה כולה (או כאשר רשמו את הבשורות), זה בהחלט אפשרי. אבל, מההקשר המייד, המשל הזה חייב להיות בקשר למערכת היחסים בין התלמידים בינם ולבין עצמם. למלכות האלוהים יש סטנדרט שונה לחלוטין של הערכה משל העולם (ראו. ישעיהו נה 8-11; מתי ה-ז). מלכותו החדשה של אלוהים (ראו. ירמיהו לא 34-31; יחזקאל לו 22-38) מבוססת לגמרי על חסד ולא על זיכיון אנושי. זה לא מתכוון להוריד ערך או להטיל ספק בחיים אקטיביים של תלמידות דתית; אלא, חסד הינו יסודי עבור ישועה וחיים צדיקים (ראו. אפסים ב 8-10). תלמידות חייבת להיות מונעת מהוודיה, לא זיכיון (ראו. רומים ג 21-24; ו 23; אפסים ב 8-9).
- ג. אנחנו חייבים לזכור שכאשר מפרשים משלים, האמת המרכזית וההקשר הרבה יותר חשובים מלדחוף את הפרטים למערכת תאולוגית. המפתח למשלים הוא לחפש את הבלתי צפוי, או ההצהרה התרבותית המזעזעת.

לימוד מילים וביטויים

מתי כ 1-7 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
1" כי דומה מלכות השמים לאיש בעל אֶחָזָה שִׁיָּצָא הַשָּׁכֶם בְּבִקְרָ לְשֹׂכֵר פּוֹעֲלִים לְכַרְמוֹ, וְלֵאחֵר שֶׁהֶסְכִּים עִם הַפּוֹעֲלִים עַל שֹׂכֵר דִּינָר לְיוֹם שֶׁלַח אוֹתָם אֶל כַּרְמוֹ. 3" כִּשְׂיָצָא בְּשַׁעַת תְּשַׁע רָאָה אַחֵרִים עוֹמְדִים בְּטָלִים בְּשׂוּק. 4" אָמַר לָהֶם, 'לָכוּ גַם אַתֶּם אֶל כַּרְמִי וְאֶתֵן לָכֶם אֶת הַמְּגִיעַ לָכֶם'. הֵם הִלְכוּ. 5" יָצָא גַם בְּשַׁעַת שְׁתַּיִם-עֶשְׂרָה וְגַם בְּשַׁעַת שְׁלוֹשׁ וְעֶשֶׂה כַּדָּבָר הַזֶּה. 6" אַחֵרִי כֵן יָצָא בְּשַׁעַת חָמֵשׁ לַפְּנוֹת עָרַב וּמָצָא אַחֵרִים עוֹמְדִים. שָׁאַל אוֹתָם, 'לָמָּה אַתֶּם עוֹמְדִים פֹּה בְּטָלִים כָּל הַיּוֹם?' 7" הִשִּׁיבוּ לוֹ, 'מִפְּנֵי שֶׁלֹּא שָׁכַר אוֹתָנוּ אִישׁ'. אָמַר לָהֶם, 'לָכוּ גַם אַתֶּם אֶל הַכַּרְם'.

כ 1 "מלכות השמים" המשל ניתן כדוגמה עבור כיצד התגמול החומרי המוצעת על ידי העולם הזה שונה לחלוטין מהתגמול הרוחני של מלכות האלוהים. המשל הזה ייחודי עבור מתי. "מלכות השמים" הייתה נושא מרכזי בהוראותיו של ישוע ושירות ההטפה. זה התייחס למלכותו של אלוהים בליבם של בני האדם עכשיו אשר יום אחד תתממש עלי אדמות (ראו. מתי ו 10). ההיבטים של הווה אך עדיין עתיד של מלכות האלוהים הינם המקור של מתח ה- "כבר" ו- "עדיין לא" והפרדוקס של שתי הביאות של המשיח והחיים של משיח.

■ "בעל אֶחָזָה" זהו מושג מורכב "בית" יחד עם "אדון" (*despotēs*). זה מתרגם משפט עברי, "בעל הקרקע". מתי השתמש בתואר הזה לעיתים קרובות (ראו. מתי י 25; יג 27, 52; כ 1, 11; כא 33; כד 43). בקטע הזה זה משקף את חסד האלוהים בהתמודדות עם הבריאה האנושית שלו. במתי י 24-25 ישוע ה"בעל אחוזה" האמתי, אך הם קראו לו בעל-זבוב *Beelzabub* (השד הראשי או שטן). ל-*The Hermeneutical Spiral*, Grant Osborne, עמוד 244 יש תגובה מעניינת. "אלוהים מופיע במספר מקרים במשלים בתור מלך, אבא, בעל אחוזה, מעסיק, אב ושופט. לאורך הכול,

התמונה היא של מישהו אשר בחסד וברחמים מציע סליחה, אך באותו הזמן דורש החלטה... ישועה קיימת ובעקשנות דורשת מענה. שלטונו של אלוהים מאופיין על ידי חסד אך אותו החסד מאתגר את השומע לזהות את הצורך לחזרה בתשובה."

❖ **"כרמו"** רבים מניחים שזה היה אזכור לאומת ישראל. זה נכון שכרם לעיתים קרובות סימל את ישראל בברית הישנה (ראו. ישעיהו ה, ירמיהו ב 21; יב 10; תהלים פ 8-13), אך זה לא אומר שזה מסמל זאת בכל הקשר בברית החדשה. בהקשר הזה כאן, זה נראה כפשוט רקע למשל ללא אמת סמלית גדולה.

כ 2 "לאחר שהסכים עם הפועלים על שכר דינר ליום" הקבוצה הראשונה הזו של פועלים הייתה היחידה איתה היה דיון לגבי השכר היומי. המושג "דינר" (denarius), כמו כל ערך כספי בתרגומים, מקושר לאותו האקוויוולנט ההיסטורי של עצמו. יהיה הרבה יותר טוב לראות הכמות הכספית הזו לאור השימוש שלה במאה הראשונה, כשכר יומי של חייל או פועל חקלאי. זה היה מספיק כסף כדי לספק מזון ואת הצרכים שך החיים עבור יום במשפחה פלסטינית.

כ 3

NASB, NKJV, NJB
NRSV, TEV

"בשעה שלישית"
"בשעה תשע"

כל הציונים (מתי כ 3, 5, 6) עבור זמן במשל מבוססים על ההנחה של תחילת יום ב 6 בבוקר (זמן רומאי); לכן, זאת הייתה השעה תשע בבוקר. היהודים התחילו את היום שלהם ב 6 בערב (בראשית א 5). ניתן לשאול למה שבעל הכרם יעסיק כל כך הרבה אנשים לאורך היום. הייתה הנחה על ידי מלומדים שזה היה השיא של קציר הענבים והשבת הייתה הקרובה; לכן, זה היה דחוף שהרבה ענבים ככל האפשר יאספו לפני שיהרסו.

כ 6 "ראו אחרים עומדים בטלים" למרות שבאנגלית המשפט הזה נשמע משפיל, כאילו בעל הכרם נזף באנשים הללו שלא עבדו כל היום, במציאות הוא פשוט כמה עובדים שלא העסיקו עדיין. אין שום רמז שאלו היו עובדים עצלים או אדישים, אלא אנשים שלא הצליחו למצוא עבודה באותו יום (ראו. מתי כ 7).

מתי כ 8-16 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

8 לַעַת עָרַב אָמַר בַּעַל הַכֶּרֶם אֶל פְּקִידוֹ, 'קְרָא אֶת הַפּוֹעֲלִים וְשַׁלֵּם לָהֶם אֶת שְׂכָרָם, הַחַל בְּאַחֲרוֹנִים וְכֹלָה בְּרֵאשׁוֹנִים.' (דברים כד' טו')⁹ בָּאוּ אֵלָה שְׁנַשְׁכָּרוּ בְּשַׁעַר חֲמֵשׁ לְפָנוֹת עָרַב וְקָבְלוּ אִישׁ אִישׁ דִּינָר אֶחָד.¹⁰ כְּשָׁבְאוּ הַרֵאשִׁינִים דָּמוּ בְּנַפְשָׁם שִׁיקְבְּלוּ יוֹתֵר, אַךְ גַּם הֵם קָבְלוּ אִישׁ אִישׁ דִּינָר אֶחָד.¹¹ לְאַחַר שִׁיקְבְּלוּ הַתְּלוֹנְנוּ לְפָנֵי בַעַל הַבַּיִת בְּאַמְרָם,¹² 'אֵלָה הָאֲחֲרוֹנִים עָבְדוּ שְׁעָה אַחַת וְאַתָּה הַשְׂוִיֹּת אוֹתָם אֵלֵינוּ -- אֲנַחְנוּ שִׁסְבַּלְנוּ אֶת כְּבֹד הַיּוֹם וְאַתָּה הַחֵם!'¹³ הַשִּׁיב וְאָמַר אֶל אֶחָד מֵהֶם, 'חֵבֵר, אֵינִי עוֹשֶׂה אוֹתָךְ. הֲרִי עַל שְׂכַר דִּינָר הַסְכַּמְתָּ אִתִּי.¹⁴ קַח אֶת שְׁלֶךְ וְלֵךְ, וְאוֹלָם רְצוֹנִי לִתֵּת לְאַחֲרוֹן הַזֶּה כְּמוֹ לָךְ.¹⁵ הֲאִם אֲסוּר לִי לַעֲשׂוֹת בְּשָׁלִי כְרָצוֹנִי? אוֹ שָׁמָּה עֵינֶיךָ צָרָה עַל שְׁטוֹב אֵינִי?'¹⁶ כִּכֵּה יֵהִיוּ הָאֲחֲרוֹנִים רֵאשׁוֹנִים וְהָרֵאשׁוֹנִים אַחֲרוֹנִים."

כ 8 "לעת ערב אמר בעל הכרם אל פקידו, 'קרא את הפועלים ושלם להם את שכרם' אנחנו למדים מחוקי משה שפועלים היו אמורים לקבל שכר בעת סוף יום עבודה כדי שיוכלו לקנות מזון עבור המשפחות שלהם (ראו. ויקרא יט 13; דברים כד 15; מלאכי ג 5). לעיתים קרובות בעלי אחוזה ניסו לעקב את השכר עד היום שאחרי כדי להבטיח שכוח העבודה ישוב להגיע, אך זה היה נגד חוקי משה.

כ 10 "כשבאו הראשונים דמו בנפשם שיקבלו יותר" העובדים אשר הועסקו ראשונים הניחו שמגיע להם יותר כסף מפני שאלו שעבדו פחות זמן קיבלו את מה שהם חתמו עליו חוזה (ראו. מתי כ 2). המשל הזה מראה כמה הדרכים של אלוהים כה שונות מהדרכים של העולם הזה. אנחנו רואים ממת כ 11 שכאשר הם לא קיבלו יותר כסף, הם התלוננו באופן מתמשך. הגישה שלהם של להיות אסירי תודה אפילו להיות מועסקים הפכה לכעס מפני שהם לא קיבלו את כל מה שהם ציפו לו. הם הצדיקו זאת שמפני שהם עבדו כל היום בחום, מגיע להם שכר יותר גבוה. הרמיזה לכך בולטת בקשר לאנשים דתיים ותגמולים רוחניים (ראו. מתי יט 30; כ 16).

כ 13-15 בעל האחוזה עונה עם שלוש שאלות רטוריות. לבעל האחוזה יש חופש לפעול איך שבא לו (ראו. רומים ט), אך הוא בחר לפעול בחסד!

כ 15 הפסוק הזה הוא הלב התאולוגי של המשל. אלוהים ריבון ויש לו את הזכות לפעול (רומים ט-י). הוא בוחר לפעול בחדש שלא ראויים לו (ראו. רומים 11). האם מישהו יכול להאשים אותו בכך? זה מקביל תאולוגית לבן האובד המתועד בלוקס טו 11-32. האם רחמי של אלוהים למישהו יפגע באלו אשר גם חוו את רחמי?

NASB, NRSV
NKJV
TEV
NJB

"או שמא עינך מקנאת על שנדיב אני"
"או שמא עינך רעה שטוב אני"
"או שמא קנאי אתה שנדיב אני"
"מדוע להיות קנאי בגלל נדיבותי"

זה מתקשר למטאפורה של המזרח הקרוב הקדום של "עין רעה" (ראו. דברים טו 9; שמואל א יח 9). בהקשר הזה זה מתייחס לקנאה או צרות עין (ראו. מרקוס ז 22). ראו נושא מיוחד במתי ו 22-23.

כ 16

NASB
NKJV
NRSV
TEV
NJB

"כדי שהאחרונים יהיו ראשונים, והראשונים אחרונים"
"כדי שהאחרונים יהיו ראשונים, והראשונים אחרונים. הרבה נקראים, אך מעטים נבחרים"
"כדי שהאחרונים יהיו ראשונים, והראשונים יהיו אחרונים"
"כדי שאלו אשר אחרונים יהיו ראשונים, ואלו אשר ראשונים יהיו אחרונים"
"לכן האחרונים יהיו ראשונים, והראשונים אחרונים"

ישנו משפט בסוף הפסוק הזה "רבים נקראים, אך מעטים נבחרים", אשר נמצא בתרגום KJV, אך מושמט בתרגומים NASB, NKJV, TEV ו-JB. נראה כי זה התווסף ממתני כב 14. זה לא נמצא בכתבי היד היווניים א, B, L, Z. ה-USB⁴ נותן לאקסקלוסיביות שלו ציון של "A" (בטוח). ישנו קשר ברור בין יט 30 וכל 16. תגמולים לא מבוססים על כישורים אלא על חסד. זה היה מובן בשתי אופנים. 1. כל המאמינים לא יקבלו תגמול שווה, אלא עמדה שווה במלכות. זהו מתח מקראי בין ישועה חנימית ותלמידות דמוית ישוע. 2. היהודים אשר קיבלו את ההבטחות של אלוהים בראשונה לא יקבלו תגמול גדול יותר או יותר ברכות מהמאמינים הגויים (ראו. לוקס יג 30).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מה הם הקווים המנחים עבור פירוש המשלים? (ראו *Howto Read the Bible For All Its Worth*, על פי Fee and Stuart, עמודים 135-148)
2. מהו ההקשר הספרותי במשל הזה?
3. מה יש למשל הזה להגיד בנוגע לקשר בין בני אלוהים ותגמול?
4. מדוע אתם חושבים שהקשר הוא בין המשל הזה והבן הבכור במשל של הבן האובד (לוקס טו)?

תובנות הקשריות עבור כ 17-18

- א. המקביל של המקרה הזה, אשר נמצא במרקוס י 32, מכין הבמה לגישה ומעשים של התלמידים.
- ב. זה ברור מהמקרה הזה שלתלמידים עדיין יש חוסר הבנה בסיסי של המלכות המשיחית. זה כנראה היה קשור להצהרתו של ישוע במתי יט 28.

ג. זהו החיזוי השלישי והמפורט ביותר של מותו של ישוע ותחייתו לתלמידים (ראו. מתי טז 21; יז 9, 22-23). הוא ידע מדוע הוא הגיע! הוא שלט בהיסטוריה של עצמו (ראו. יוחנן י 17-18)!

לימוד מילים וביטויים

מתי כ 17-19 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
17 **כְּשֶׁהָיָה יֵשׁוּעַ קָרֹב לְעֵלּוֹת לִירוּשָׁלַיִם לָקַח אֶת הַשָּׁנִים-עֶשֶׂר לְבָדָם וּבִדְרֹךְ אָמַר לָהֶם: ¹⁸"הֲנֵה אֲנַחְנוּ עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם וּבֶן-הָאָדָם יִמְסַר לְרָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְלוֹסְפְרִים. הֵם יַחְרְצוּ אֶת דֵּינֵנוּ לְמוֹת (תְּהִלִּים ב' א'-ב') וְיִמְסְרוּ אוֹתוֹ לְגוֹיִים לְהַתֵּל בוֹ וְלְהַלְקוֹתוֹ וְלַצְלֹב אוֹתוֹ, וּבִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָקוּם."**

כ 17 "כְּשֶׁהָיָה יֵשׁוּעַ קָרֹב לְעֵלּוֹת לִירוּשָׁלַיִם" מרקוס י 32 אומר שהוא פנה את פניו לכיוון ירושלים והלך לפני התלמידים.

כ 18 "בֶּן-הָאָדָם" ראו הערה במתי ח 20.

■ **"לְרָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְלוֹסְפְרִים"** זה היה התייחסות לסנהדרין. זה היה מורכב מ70 מנהיגים של הקהילה היהודית בירושלים. התואר הראשי היה "ראשי הכהנים, סופרים וזקנים" (ראו. מתי טז 21). זה היה הסמכות הסופית בעניינים דתיים ופוליטיים עבור היהודים, למרות שזה היה מאד מוגבל במובן פוליטי על ידי כוחות רומאים בשלטון.

ראו **נושא מיוחד: הסנהדרין** במתי טז 21.

כ 19 **"וְיִמְסְרוּ אוֹתוֹ לְגוֹיִים לְהַתֵּל בוֹ וְלְהַלְקוֹתוֹ וְלַצְלֹב אוֹתוֹ"** זה היה התייחסות להשפלה וההתעללות של ישוע על ידי הסמכויות הרומיות. החיילים לקחו את האיבה שלהם כלפי האקסקלוסיביות של האוכלוסייה היהודית על ידי העברתה כלפי ישוע.

הפועל הזה "ימסרו" (*paradidōmi*) לעיתים קרובות התייחס לישוע אשר ניתן לסמכות החוקית של קבוצה או אדם לצורך דין.

1. לראשי הכהנים והסופרים, מתי כ 18
2. לבני אדם, מתי יז 22
3. לגויים (*ethnē*), מתי כ 19
4. לפילטוס, מתי כז 2
5. לצליבה, מתי כו 2

בגלל הצהרתו של ישוע במתי י 24-25, מאמינים גם "ימסרו" (ראו. מתי י 17; כד 9; לוקס כא 12).

■ **"לַצְלֹב"** הזוועה של הצורה הזאת של הוצאה להורג הייתה לא רק בהשפלה הפומבית והכאב שלה, אלא בקשר שלה לדברים כא 23; על פי הרבנים ביומו של ישוע "קללת אלוהים" הייתה על אלו אשר היו תלויים על עץ. ישוע הפך ל-"מקולל" (ויקרא כו; דברים כז-כח; גלטים ג 13; קולוסים ב 14) עבור אנושות מלאת חטא!

■ **"בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי"** בראשונה אל הקורינתים טו 4 שאול מזכיר שזה היה אלמנט נחוץ עבור הבשורה. למרות זאת, כאשר אנחנו מסתכלים על הברית הישנה, קשה למצוא אזכור ל-"שלושה ימים". חלק מנסים להשתמש בהושע ו 2, אך זה נראה מאד מוטל בספק. בגלל מתי יב 38-40, רבים משתמשים בזמנו של יונה בבטן הדג הגדול (ראו. יונה א 17). זה נראה כמו הכי מתאים.

עבור היהודים ביומו של ישוע כל חלק ביום נחשב כיום שלם. זכרו יהודים מתחילים את היום שלהם בדמדומים (ראו. בראשית א 5). לכן מותו של ישוע בשישי אחר הצהריים (3 אחר הצהריים) והקבורה לפני 6 בערב נחשבה כיום אחד. שישי בדמדומים עד ראשון בדמדומים (השבת) היה היום השני; משבת בדמדומים עד מתישהו לפני הזריחה בראשון היה היום השלישי. ראו הערה במתי טז 21.

■ **"יָקוּם"** בדרך כלל התחייה (ראו נושא מיוחד במתי כז 63) מדוברת כמעשה של רצון האב אשר מראה את האישור שלו לחיים, שירותו, ומותו של ישוע. למרות זאת, ביוחנן י 17-18 ישוע הצהיר את סמכותו האישית על התחייה שלו. רומים ח 11 אומר שהרוח גידלה את ישוע. הנה דוגמא טובה לכל האישייות של השילוש המעורבות במעשים של גאולה.

מתי כ 20-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

20 אחרי כן נגשה אליו האם של בני זבדי עם בניה והשתחוה לו לבקש ממנו דבר. ²¹שאל אותה: "מה בקשתך?" השיבה לו: "אמר נא שישבו שני בני אלה אחד לימיןך ואחד לשמאלך במלכותך." ²²ענה ישוע ואמר: "אינכם יודעים מה שאתם מבקשים. האם יכולים אתם לשנות את הכוס אשר אני עתיד לשנות?" השיבו לו: "יכולים אנו." ²³אמר להם: "אמנם את כוסי תשתו, אך לשבת לימיני ולשמאלי אין בידי לתת אלא לאשר הוכן להם מאת אבי."

כ 20 "האם של בני זבדי" ממרקוס י 35 אנחנו למדים שיעקוב ויוחנן היו גם פעילים בבקשה הזו. כאשר אדם משווה את מתי כז 56 עם מרקוס טו 40 ויוחנן יט 25 זה בהחלט אפשרי ששלומית, אשתו של זבדי, הייתה אחותה של אמו של ישוע.

☐ "השתחוה" זה לא היה מעשה של סגידה אלא מעשה של שאיפה אנוכית משפחתית. עד כמה לעתים קרובות משיחים משתחוים בפני אלוהים רק כדי להשיג מה שהם רוצים? הם מנסים לסחור אמונה בטובות (ראו איוב א 9-11)!

☐ "לבקש ממנו דבר" מרקוס מתעד "עשה עבורנו מה שנבקש ממך". זה נשמע כמו בקשה של ילד לא בוגר.

כ 21 "אמר נא שישבו שני בני אלה אחד לימיןך ואחד לשמאלך במלכותך." בכל פעם שישוע ניסה לדבר על מותו, התלמידים התחילו להתווכח על מי הגדול ביותר ביניהם. זה מראה על חוסר הבנה בסיסי לא רק על דמותו ועבודתו של המשיח, אלא של המלכות המשיחית (ראו. לוקס יח 34).

כ 22 "ענה ישוע ואמר: 'אינכם'" ה"את" של מתי י 21 הוא יחיד, הפונה לאם, אך במתי כ 22 האינכם זה רבים, הפונה ליעקב ויוחנן.

☐ "האם יכולים אתם לשנות את הכוס אשר אני עתיד לשנות" המושג "כוס" שומש בספרות האוגריתית כדי להתכוון גורל. בתנ"ך, למרות זאת, נראה שזה מתכוון לחוויות החיים בין אם טובים או רעים. זה שומש בדרך כלל במובן של דין (ראו. תהלים עה 8; ישעיהו נא 23-17; ירמיהו כה 15-28, מט 12, נא 7; איכה ד 21-22; יחזקאל כב 31-34; חבקוק ב 16; זכריה יב 2; התגלות יד 10, טז 19, יז 4, יח 6). למרות זאת, זה גם הוזכר במספר קטעים כברכות (ראו. תהלים טז 5, כג 5, קיו 13; ירמיהו טז 7).

המשפט המוסף אשר נמצא בתרגום King James Version (KJV) המתייחס לטבילתו של ישוע הוא פשוט לא חלק מהטקסט היווני המקורי של מתי, גם לא בתרגומים הלטיניים העתיקים, סוריים או קופטים. זה הגיע ממרקוס י 38 ולוקס יב 50, אשר מאוחר יותר הוכנס למתי על ידי מעתיקים כמו גם אותה התוספת במתי כ 23. ה-USB⁴ נותן לאקסלוסיביות שלו ציון של "A" (בטוח).

כ 23 "את כוסי תשתו" יעקוב היה הקדוש המעונה הראשון של קבוצת השליחים (ראו. מעשי השליחים יב 2). יוחנן חי מספיק כדי להיות מגורש על ידי הממשלה הרומאית לפטמוס (התגלות א 9) ומת מזקנה באפסוס (על פי המסורת הקהילתית).

ה-KJV מוסיף משפט, "ותטבלו בטבילה שאני נטבלתי בה", אך זוהי תוספת ממרקוס י 39. סופרים שמרו שהבשורות יהיו מקבילות!

☐ "לאשר הוכן להם מאת אבי" זהו חיווי מושלם פסיבי. כאן יש עוד דוגמא לכניעה של ישוע לרצונו ומטרתו של האב. האב בשליטה על כל הדברים (ראו. ראשונה אל הקורנתים טו 27-28).

מתי כ 24-28 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

24 כאשר שמעו זאת העשרה נתמלאו כעס על שני האחים. ²⁵קרא להם ישוע ואמר: "אתם יודעים שהמוזשלים בגויים רודים בהם והגדולים שולטים בהם. ²⁶אל יהי כן ביניכם. אדרבא, החפץ להיות גדול בכם יהא משרת שלכם, ²⁷והחפץ להיות ראשון ביניכם יהא עבד לכם, ²⁸כשם שבן-האדם לא בא כדי שישרתוהו אלא כדי לשרת ולתת את נפשו כפר בעד רבים." (ישעיהו נג' יב')

כ 24 "כאשר שמעו זאת העשרה נתמלאו כעס על שני האחים" הם כעסו מפני שהם לא שאלו ראשונים! אך הם גם שמו הצגה של כעס כאילו ידעו את שהתשובה הייתה לא במקום אך בסודיות רצו לשאול את אותה השאלה.

כ 26 "הִחְפֵץ לְהִיּוֹת גְדוֹל בְּכֶם יְהִי מִשְׁרַת שְׁלֹכֶם" ישוע לא גינה את השאיפה שלהם לגדולה, אלא הגדיר את הפרמטרים האמיתיים שלה לאור ההתחייבות של אדם כלפיו. בממלכתו של ישוע הנהגה היא שירות (ראו. מתי כג 11; מרקוס ט 35; י 43)! מאמינים נושעים כדי לשרת! מאמינים נושעים מהשירות של חטא לשרות של אלוהים (ראו. רומים 1)!

כ 28 "בֶּן-הָאָדָם לֹא בָא כְּדִי שִׁיִּשְׁרְתוּהוּ אֲלָא כְּדִי לְשָׂרְתָּ" הנה האמת הפרקטית של מי הכי גדול (ראו. מרקוס י 45; לוקס יט 10). ישוע ידע שהוא הגיע כדי (1) לגלות את האב; (2) לתת לאנושות דוגמה (שירות לא אנוכי) כיצד לעקוב; ו- (3) למות מוות תחליפי.

☐ "וְלִתְּתָ אֶת נַפְשׁוֹ" יש מחיר שצריך לשלם עבור גדולה רוחנית וזהו בשירות-אפילו לעיתים שירות אולטימטיבי, אשר הוא לתת את חייכם בעד חבר (ראו. יוחנן טו 13; שנייה אל הקורינתים ה 14-15; ראשונה ליוחנן ג 16).

☐ "כִּפָּר" המושג הזה (*lytron*) נמצא רק פעמים בברית החדשה, כאן ומרקוס י 45, רמז על מחיר ששולם כדי לקנות את החירות של עבד או אסיר מלחמה. זה משמש בתרגום השבעים LXX כדי לתרגם (*koper* (BDB 497 I), אשר מצוין חיים אשר ניתנו כדי לכפר על חטא (במדבר לה 31, 32). ישוע עשה משהו עבור מאמינים שהם אף פעם לא יכלו לעשות עבור עצמם. המחיר שולם כדי לשלם את הצדק של אלוהים ואהבת האלוהים (ראו. ישעיהו נג; שנייה אל הקורינתים ה 21).

נושא מיוחד: גולה/לפדות SPECIAL TOPIC: RANSOM/REDEEM

I. ברית ישנה

א. יש בעיקר שני מונחים שמתארים מושג זה

1. *Ga'al* (BDB 145 I, KB 169 I), משמעות המונח היא "לשחרר באמצעות תשלום מחיר". במונח *go'el* יש הקשר למישהו אישי שמשלם את המחיר, בדרך כלל קרוב משפחה (כלומר גואל קרוב). היבט זה נותן את הזכות לקנות בחזרה רכוש, חפצים, בעלי חיים, אדמות (ראה ויקרא כה, כז), או קרובי משפחה (ראה רות ד 14; ישעיהו כט 22) תיאולוגית ניתן לראות זאת בדרך שבה אלוהים גאל את בני ישראל משעבוד במצרים (ראה שמות ו 6; טו 13; תהילים עד 2; עז 15; ירמיהו לא 11). הוא הפך ל "גואל" (ראה איוב יט 25; תהילים יט 14; עז 35; משלי כג 11; ישעיהו מא 14; מג 14; מד 24, 6; מז 4; מח 17; מט 26, 7; נד 8, 5; נט 20; ס 16; סג; ירמיהו נ 34).

2. *Padah* (BDB 804, KB 911), משמעות המונח היא "לגאול" או "להציל"

א. פדיון הבכור (שמות יג 13-15; במדבר יח 15-17)

ב. פדיון פיזי משקף פדיון רוחני (תהילים מט 7, 8, 15)

ג. יהוה פידה את עמו מהמרד והחטא (תהילים קל 7-8)

ב. הרעיון התיאולוגי כולל מספר סעיפים קשורים זה לזה.

1. יש שיעבוד, מאסר, כליאה

א. פיזי

ב. חברתי

ג. רוחני (ראה תהילים קל 8)

2. יש לשלם מחיר עבור חופש, שחרור ושיקום

א. של עם ישראל (ראה דברים ז 8)

ב. של אדם יחיד (ראה איוב יט 25-27; לג 28' ישעיהו נג)

3. מישהו צריך לנהוג כמתווך וגומל חסד. בהקשר של המונח *ga'al* בדרך כלל מדובר בקרוב משפחה (כלומר, גואל BDB 145, *go'el*).

4. לעתים קרובות יהוה מתאר את עצמו במונחים שקשורים למשפחה

א. אבא

ב. בעל

ג. הפדיון שולם על ידי יהוה; שולם מחיר שבאמצעות הושג פדיון!

II. ברית חדשה

א. יש מספר מונחים שמתארים מושג תיאולוגי זה

1. *Agorazō* (ראה א"קרו 20; ז 23; ב"פט ב 1; התגלות ה 9; יד 3-4). זהו מונח מסרחי המשקף מחיר ששולם עבור משהו. אנחנו כמאמינים נקנו בדם יקר, כעת שייכים למשיח ולא לעצמנו.
2. *Exagorazō* (ראה גלטים ג 13; ד 5; ה 16; קולוסים ד 5). זהו גם מונח מסרחי. הוא משקף את מותו של ישוע עבורנו. ישוע נשא את "הקללה" של התורה (כלומר, תורת משה, ראה אפסים ב 14-16; קולוסים ב 14), משהו שבני האדם לא יכלו לעשות. הוא נשא את הקללה (ראה דברים כא 23) עבור כולנו (ראה מרקוס י 45; ב"קר ה 21)! בישוע, צדקתו ואהבתו של אלוהים התמזגו לסליחה, קבלה וגישה מלאה!
3. *Luō*, "לשחרר"
- א. *Lutron*, "שולם מחיר" (ראה מתי כ 28; מרקוס י 45). אלו מילים בעלות עוצמה מפיו של ישוע, המתארות את מטרת בואו, להיות מושיע העולם על ידי תשלום מחיר החטא עבורנו (ראה יוחנן א 29).
- ב. *Lutroō*, "לשחרר"
- (1) לגאול את ישראל (לוקס כד 21)
 (2) לתת את עצמו עבור גאולת בני האדם (טיטוס ב 14)
 (3) להיות שה תמים (א"פט א 18-19)
- ג. *Lutrōsis*, "גאולה", "פדות", או "שחרור"
- (1) נבואתו של זכריה על ישוע, לוקוס, לוקס א 68
 (2) שבחי חנה לאלוהים על ישוע, לוקס ב 38
 (3) הקורבן הרצוי של ישוע, עברים ט 12
4. *Apolytrōsis*
- א. גאולה בביאה השנייה (ראה מעשי שליחים ג 19-21)
- (1) לוקס כא 28
 (2) רומים ח 23
 (3) אפסים א 14; ד 30
 (4) עברים ט 15
- ב. הגאולה במוות של ישוע
- (1) רומים ג 24
 (2) א"קר א 30
 (3) אפסים א 7
 (4) קולוסים א 14
5. *Antilytron* (ראה א"טמ ב 6). קטע חשוב (כמו טיטוס ב 14) שמתחבר למוות של ישוע על הצלב. הוא היחיד שהביא קורבן ראוי, האחד שמת עבור "כולם" (ראה יוחנן א 29; ג 16-17; ד 42; א"טמ ב 4; ד 10; טיטוס ב 11; ב"פט ג 9; א"יוח ב 2; ד 14).
- ב. התפיסה התיאולוגית בברית החדשה
1. בני האדם משועבדים לחטא (ראה יוחנן ח 34; רומים ג 10-18, 23; ו 23).
 2. עול החטא התגלה על ידי תורת משה (ראה גלטים ג) ועל ידי הדרשה על ההר של ישוע (ראה מתי ה-ז). על פי המעשים גזר דין של בני האדם היה מוות (ראה קולוסים ב 14).
 3. ישוע, שה תמים, מת עבורנו (ראה מרקוס י 45; יוחנן א 29; ב"קר ה 21). נפקדנו מחטא בשביל שנוכל לשרת את אלוהים (ראה רומים ו)
 4. במשתמע, יהוה וגם ישוע הם אותם "קרובי משפחה", ששילמו את המחיר עבורנו. זה ממשיך את המטאפורה המשפחתית (כלומר, אב, בעל, בן, אח, קרוב משפחה).
 5. הגאולה היא לא מחיר ששולם לשטן (היו תיאולוגיות בימי הביניים שטענו זאת), אבל הפיוס של צדקת אלוהים ודברו עם אהבתו והמחיר על הצלב. השלום הוחזר בצלב, בני האדם קיבלו סליחה על המרד, צלם האלוהים שוקם וכעת יש לנו התחברות עם אלוהים!
 6. יש עדיין היבט עתידי של גאולה (ראה רומים ח 23; אפסים א 14; ד 30), שיכלול תקומה מהמתים והתחברות נצחית עם אלוהים (ראה נושא מיוחד: השילוש). הגוף החדש שלנו יהיה כמו שלו (ראה א"יוח ג 2). קשה להגדיר את הפרדוקס של א"קר טו 12-19 עם א"קר טו 58-35. כמו שיש לנו גוף פיזי כך גם יהיה לנו גוף נצחי. כמו לישוע!

● **"בְּעַד רְבִיִּים"** זהו אזכור לישעיהו נג 11-12. המושג "רבים" לא שומש במובן מגביל של אחדים מיוחדים, אלא התוצאה הטבעית של עבודתו של המשיח. הרבנים והקהילה הקומראנית השתמשו במושג "רבים" עבור חברה של אמונה או הנבחרים. על ידי השוואת ישעיהו נג 6 עם נג 11 ו-12, אנחנו יכולים לראות את המשחק המרכזי בין "כולם"

ו- "רבים". אותו המשחק משמש על ידי שאול ברומים ה 17-19. פסוקים 18 ו-19 הינם מקבילים, מה שאומר ש"כולם" ו- "רבים" הם נרדפים. זה לא יכול להיות טקסט הוכחה עבור קלויניזם נוקשה! ראו דיון ב-NIDOTTE, כרך 1, עמודים 96-97.

מתי כ 29-34 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
29 בַּצֵּאתֶם מִירִיחוֹ הִלְכוּ אַחֲרָיו הַמּוֹן עִם רַב. ³⁰ וְהָגָה שְׁנֵי עֹרִים, שֵׁיִשְׁבוּ בְּצַד הַדֶּרֶךְ וְשָׁמְעוּ כִּי יִשׁוּעַ עוֹבֵר, הַחֲלוּ לְצַעֵק: "אֲדוֹנָנוּ בֶן-דָּוִד, רַחֵם עָלֵינוּ!" ³¹ הָעַם גָּעַר בָּהֶם לְהַשְׁתִּיקֵם, אַךְ הֵם צָעֲקוּ בְּיֵתֵר שָׂאת: "אֲדוֹנָנוּ בֶן-דָּוִד, רַחֵם עָלֵינוּ!" ³² יֵשׁוּעַ נִעְצַר, קָרָא לָהֶם וְשָׂאֵל: "מָה רְצוֹנְכֶם שְׂאֲעֲשֶׂה לָכֶם?" ³³ הִשִּׁיבוּ לוֹ: "אֲדוֹן -- שְׂתַפְקַחְנָה עֵינֵינוּ!" ³⁴ נִתְמַלְא יֵשׁוּעַ רַחֲמִים וְנָגַע בְּעֵינֵיהֶם. מִיָּד רָאוּ וְהִלְכוּ אַחֲרָיו.

כ 29-34 זה היה עוד מקרה ריפוי של ישוע אשר הציג את החמלה שלו ואת כוחו. שוב זהו מאפיין עבור מתי היו שני אנשים עוורים שקיבלו רפואה (ולא רק אחד כמו במרקוס י 46-52 ולוקס יח 43-45).

כ 29 "בַּצֵּאתֶם מִירִיחוֹ" זה מעניין שגם מתי וגם מרקוס (י 46-52) שמים את מעשה הרפואה הזו ברגע שישוע עוזב את יריחו, בעוד שלוקס (יח 43-25) שם זאת כאשר ישוע נכנס. היה יריחו ישנה ויריחו חדשה. זה אפשרי ששני המקרים נכונים.

■ "שְׁנֵי עֹרִים" הריפוי של העיוור היה סימן משיחי מהברית הישנה (ראו. ישעיהו כט 18; לה 5; מב 7, 16, 18). לישוע הייתה חמלה לאלו אשר נחשבו כאנשים "זרוקים" (ראו. מתי כ 31).

כ 30 "בֶּן-דָּוִד" ראו הערה במתי ט 27. מתי מתעד את השימוש של התואר המשיחי הזה לעיתים קרובות (ראו. מתי א 1; ט 28; יב 23; טו 22; כ 30; כא 9, 15; כב 42, 45).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. בכל הקשר בו ישוע מנבא את מותו, על מה התלמידים דנים עליו?
2. איפה מוזכר היום השלישי בברית החדשה בהקשר לתחייתו של ישוע?
3. האם אימם של יעקוב ויוחנן קשורה לישוע?
4. מדוע פסוק 28 כה חשוב?
5. הסבירו כיצד "כולם" ו- "רבים" יכולים להתכוון לאותו הדבר.

מתי כא

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
כניסת הניצחון לירושלים	כניסת הניצחון	יום ראשון של דקלים	כניסת הניצחון לירושלים	המשיח נכנס לירושלים
כא 11-1	כא 11-1	כא 11-1	כא 3-1 כא 5-4 כא 9-6 כא 10 כא 11	כא 9-1 (5) (ב9) כא 11-10
טיהור בית המקדש	ישוע מטהר את בית המקדש	טיהור בית המקדש	ישוע הולך לבית המקדש	גירוש הסוחרים מבית המקדש
כא 13-12 כא 17-14	כא 17-12	כא 13-12 כא 17-14	כא 13-12 כא 15-14 כא 16א כא 16ב כא 17	כא 17-12 (כא 16ב)
ישוע מקלל את העץ	עץ התאנה	ישוע מקלל את עץ התאנה	ישוע מקלל את עץ התאנה	עץ התאנה התייבש, אמונה ותפילה
כא 22-18	כא 19-18 הלקח מעץ התאנה כא 22-20	כא 22-18	כא 19-18 כא 20 כא 22-21	כא 22-18
פקדון בסמכותו של ישוע	פקדון בסמכותו של ישוע	סמכותו של ישוע	שאלה בעניין סמכותו של ישוע	פקדון בסמכותו של ישוע
כא 27-23	כא 27-23	כא 27-23	כא 23 כא 25-24 כא 27-25 כא 27	כא 27-23
משל שני הבנים	משל שני הבנים	משל שני הבנים	משל שני הבנים	משל שני הבנים
כא 32-28	כא 32-28	כא 32-28	כא 28-31 כא 31 כא 31-31ג	כא 32-28
משל בעל הכרם והחוכרים	משל החוכרים הרעים	משל הכרם	משל החוכרים בכרם	משל החוכרים הרעים

44-33 כא	46-33 כא	41-33 כא	39-33 כא	43-33 כא
			כא 40	
			כא 41	
(ב24)		כא 44-42	כא 42	(24)
			כא 44-43	
כא 46-45		כא 46-45	כא 46-45	כא 46-45

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות

- א. כניסת הניצחון הייתה מעשה משמעותי נבואי. זאת, יחד עם הטיהור של בית המקדש, הצהירה על ישוע כמשיח המובטח. שני האירועים הללו מקבילים ב-
 1. כניסת הניצחון, מרקוס יא 1-10, לוקס יט 29-4, ויוחנן יב 12-19
 2. טיהור בית המקדש, מרקוס יא 15-18; לוקס יט 45-47
- ב. ישנו היבט פרדוקסלי לכניסת הניצחון. ישוע בבירור מילא את הנבואה של זכריה ט 9, וצעקות הקהל היו אישור למשיחיותו. למרות זאת, חייבים לזכור ששירי ההלל הללו (תהלים קיג-קיח) שומשו כדי לקבל את הצליינים כל שנה בזמן שהגיעו לירושלים לפסח. העובדה שהם יישמו אותם לאדם מסוים הייתה הייחודיות של האירוע. זה בבירור נראה בבהלה של מנהיגי הדת.
- ג. הטיהור של בית המקדש המתועד במתי כא 12-17 היה כנראה הטיהור השני על ידי ישוע. הראשון מתועד ביוחנן ב 13-16. אני אישית לא מקבל את הדעות של הביקורת הספרותית שמחברת בין שני האירועים הללו לאחד. למרות שישנה בעיה באיחוד הכרונולוגיה של בשורות הסינופטיות ובשורתו של יוחנן, זה עדיין נראה לי הכי נכון, בגלל השוני בין שני המקרים, לקיים שני טיהורים, אחד בשירותו המוקדם ואחד לפני הסוף. זה (יחד עם המשלים של ישוע על דחיית המנהיגות) מסביר את הטינה המתגברת של מנהיגי הדת בירושלים.
- ד. לטיהור בית המקדש היו מספר מטרות תאולוגיות.
 1. להכריז על סמכותו ומלכותו של ישוע
 2. כמעשה של דין על מנהיגי ישראל (להתריע על 70 אחרי הספירה)
 3. כהבהרה לגבי המטרה של בית המקדש שאמור להיות בית תפילה עבור כל האנשים (ראו. מתי כח 19); לוקס כד 46-47; מעשי השליחים א 8)
 4. להביא את העימות בין עצמו והמנהיגים היהודים לשיא אשר יביא למעצרו ומותו (ראו. מרקוס י 45)

5. להראות שהיהודים התהללו וסמכו על בית המקדש (ראו. ירמיהו ז), אך היו אמורים להתהלל האלוהים ולסמוך במשיח/מלך שלו (ישוע).
6. להכין את הבמה עבור המשלים של הדחייה של א. ישראל ב. מנהיגות ישראל

לימוד מילים וביטויים

מתי כא 1-11 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹ כַּאֲשֶׁר הִתְקַרְבוּ לִירוּשָׁלַיִם וּבָאוּ אֶל בֵּית-פְּגִי, אֶל הַר הַזֵּיתִים, שָׁלַח יֵשׁוּעַ שְׁנֵי תַלְמִידִים ³ בְּאִמְרוֹ לָהֶם: "לֵכוּ אֶל הַכֶּפֶר אֲשֶׁר מְמוּלָּכֶם וּמִיַּד תִּמְצְאוּ אֶתוֹן קִשׁוּרָה וְעִיר אֶתָּה. הַתִּירוּ אוֹתָם וְהִבִּיאוּ אֵלַי. ³ וְאִם מִיִּשְׁהוּ יֹאמֶר לָכֶם דְּבַר, תֹּאמְרוּ 'הָאֲדוֹן זָקוּק לָהֶם' וּמִיַּד יִשְׁלַח אוֹתָם." ⁴ כָּל זֶה קָרָה כְּדֵי שִׁיתְקִים דְּבַר הַנְּבִיא: ⁵ "אִמְרוּ לְבֵת-צִיּוֹן: הִנֵּה מֶלֶכְךָ יָבוֹא לָךְ, עֲנִי וְרֹכֵב עַל-חֲמֹר וְעַל-עִיר בֶּן-אֲתָנוֹת." (זְכַרְיָה ט' ט')

⁶ הַתַּלְמִידִים הִלְכוּ וַעֲשׂוּ כַמְצוֹת יֵשׁוּעַ. ⁷ הֵם הִבִּיאוּ אֶת הָאֲתוֹן וְאֶת הָעִיר וְלֵאחֵר שָׁשְׂמוּ עֲלֵיהֶם אֶת בְּגָדֵיהֶם הוּא יֹשֵׁב עֲלֵיהֶם. ⁸ רַבִּים מִן הַהֲמוֹן פָּרְשׂוּ אֶת בְּגָדֵיהֶם עַל הַדֶּרֶךְ וְאַחֵרִים קָרְתוּ עֲנָפִים מִן הָעֵצִים וְשָׂטְחוּ אוֹתָם עַל הַדֶּרֶךְ. (מַלְכִים ב', ט' יג') ⁹ וְהֲמוֹן הָעָם שֶׁהִלְכוּ לִפְנֵי וְאַחֲרָיו קָרָא: "הוֹשַׁע-נָא לְבֶן-דָּוִד! בְּרוּךְ הִבָּא בְּשֵׁם יְהוָה! הוֹשַׁע-נָא בְּמִרוּמָיִם!" (תְּהִילִים קיח' כה'-כו')

¹⁰ בְּהִכְנָסוֹ לִירוּשָׁלַיִם הִמְתָּה כָּל הָעִיר וְהִפְלִל שְׁאֵלוֹ: "מִי הוּא זֶה?" (תְּהִילִים כד' ז'-י'; ירמיהו ל' יח'-כב') ¹¹ הַשִּׁיבוּ הַמוֹנֵי הָעָם: "זֶה הַנְּבִיא יֵשׁוּעַ מִנְּצָרֶת אֲשֶׁר בְּגַלִּיל."

כא 1 "בית-פג'י" השם הזה התכוון "בית התאנות". הכפר הזה ממוקם איפשהו בין בית עניה וירושלים על הרכס הארוך הידוע כהר הזיתים.

● "הר הזיתים" זה לא בטוח היכן ישוע בילה את הלילות בשבוע האחרון של חייו. חלק מכריזים שהוא חזר לבית עניה ונשאר עם לזרוס; אחרים אומרים שהוא עצר באופן פתאומי על הר הזיתים, יתכן במקום ספציפי של גן בת שמנים. המציאות היא כנראה השילוב של שניהם (ראו. יוחנן יב 1-10).

כא 2-3 זה אחד מהמקרים האלה שהם או נס של הידע העל טבעי של ישוע או הכנה מקדם. ישנם מקרים של שניהם בברית החדשה. בהקשר זה נראה כמו מפגש שתכננו מראש.

כא 2 "אתון קשורה ועיר אתה" ביוחנן יב 14 חמור מוזכר אך לא עיר. הסיבה שהעיר משמעותי הוא בגלל הסמליות של החמור לישראל. החמור היה בהמת הרכיבה של המלך (ב שמואל יח 9). למלך היה חמור מלכותי אשר לאף אחד חוץ ממנו היה מותר לרכב עליו. העובדה שישוע הגיע רכוב על חמור, במיוחד אחד שאף פעם לא רכבו עליו, היו מימוש הנבואה המוזכרת במתי כא 5, מזכריה ט 9, עם אזכור אפשרי לישעיהו סב 11. מספר כתבי יד יווניים מאוחרים הוסיפו "זכריה" לפני "נביא", בעוד שחלק מהמהדורות של הוולגטה והתרגומים הקופטים הוסיפו "ישעיהו". החמור היה לא רק סימן למלכות, אלא העיר סמל לענוה ושלום.

כא 3 "אם" זהו משפט תנאי מדרגה שלישית, אשר מציין פעולה עתידית אפשרית.

כא 5 זהו ציטוט מישיעיהו סב 11 וזכריה ט 9.

כא 7 "הם הביאו את האתון ואת העיר ולאחר ששמו עליהם את בגדיהם הוא ישב עליהם" המעשה הזה שהם שמו את בגדיהם על שני החיות הוא כמו אוכפי הפסטיבל שלנו אשר משתמשים בהם במהלך המצעד. זה ברור שישוע רכב על העיר למרות שהטקסט היווני מעורפל במידת מה. "עליהם" בטקסטים היווניים התייחס לבגדים על שני בעלי החיים, לא לחיות.

כא 8 "פָּרְשׁוּ אֶת בְּגְדֵיהֶם עַל הַדֶּרֶךְ" זה היה עוד היבט של מצעד מלכותי אשר דומה לביטוי המודרני שלנו של "לגלגל את השטיח האדום" עבור מבקר מכובד. יש אפילו אזכור היסטורי בדיוק למעשה הזו אשר נעשה עבור (1) 'הוא בב' מלכים ט 13, ו- (2) שמעון המכבי בא' מכבים יג 51 ובב' מכבים י 7.

■ **"וְאַחֲרָיִם כָּרְתוּ עֲנָפִים מִן הָעֵצִים וְשָׂחוּ אוֹתָם עַל הַדֶּרֶךְ"** למרות שהמעשה הסמלי הזה נעשה באופן קבוע במהלך סעודת סוכות (ראו. ויקרא כג 13-20), הענפים הללו היו יותר גדולים מאלו. הענפים אשר שומשו כאן היו קטנים יותר ומושויים למנהג המודרני של פיזור עלי כותרת של ורדים לפני שהכלה עוברת במעבר לחופה. שלושת המעשים הללו: (1) בגדים על בעלי החיים, (2) הבגדים אשר פוזרו על הדרך, ו- (3) הענפים אשר פוזרו על הדרך מראים שהם כיבדו את ישוע כמלך משושלת דוד המלכותי אשר מגיע (משיח).

כא 9 **"וְהַמּוֹן הָעַם שֶׁהִלְכוּ לִפְנֵי וְאַחֲרָיו קָרְאוּ"** המושג "קראו" הינו באופן לא מושלם אשר רמז על כך שהם צעקו באופן חוזר. הציטוט מגיע מתהלים קיח 26-27. זה היה חלק מהליטורגיה של פסח הידועה כשירי הלל (ראו. תהלים קיג-קיח). אלו שומשו כל שנה במקום בו הדרך עלתה לירושלים כדי לקבל את הצליינים לסעודה של פסח, אך בשנה הזו הייתה צפייה ייחודית בדמותו של ישוע. הפסוקים הללו רמזו על ייחודיות כלפיו! הוא היה המימוש שלהם!

NASB, NKJV, NRSV, NJB

"הושע-נא"

TEV

"הלל ל"

המושג היה יכול להיות ניב ארמי אשר התכוון "הכוח המלכותי ל". פשוטו כמשמעו, המושג הזה בעברית היה "הושע-נא" (BDB 446, ראו תהלים קיח 25), אשר הפך להיות משומש כברכת שלום קבועה. במקור זה התכוון "הצל אותנו עכשיו". השימוש הראשון התייחס לישוע והשני (תהלים קיח 26; מתי כא 10) לאלוהים האב, לשבח אותו ששלך את המשיח.

■ **"בְּמִרְוָמִים"** זה היה גיבוב מילים עבור השמים או נוכחותו של אלוהים.

■ **"בֶּן-דָּוִד"** זה היה תואר משיחי (ראו. מתי ט 27; יב 23; טו 22; כ 30, 31; כב 42). זה היה אזכור לב שמואל ז, אשר ניבא שתמיד יהיה צאצא משושלת דויד על כס המלכות. זה היה המימוש ההכרחי של המשיח בהיותו משבט יהודה (ראו. בראשית מט 10; תהלים ס 7; קח 8).

■ **"בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה"** המקביל בלוקס מוסיף "הוא אשר מלך" וזאת הייתה הרמיזה המפורשת.

כא 10 **"בְּהִנְסוּ לִירוּשָׁלַיִם הַמֵּתָה כָּל הָעִיר וְהָלַל שְׂאֵלוֹ: 'מִי הוּא זֶה?'"** זה נכון שרבים שמעו על מעשיו הגדולים של ישוע ושייכו לו את התואר נביא (ראו. מתי כא 11). אך זה היה חושב לחשוף בבירור זאת לכל מי שהיו לו את העיניים הרחחניות כדי לראות.

בנקודה הזו לוקס יט 41-44 מכניס את ישוע בוכה על העיר ירושלים; למרות זאת, מתי לא מתעד זאת עד פרק כג 37-39. למחברי הבשורה הייתה היכולת תחת השראה לבחור, להתאים, לסדר ולסכם את מילותיו והוראותיו של ישוע. הבשורות אינן היסטוריה כרונולוגית מערבית אלא מסלול תאולוגי כדי לזכות באבודים וללמד את הנושעים.

כא 11 **"הַשִּׁיבוּ הַמּוֹנֵי הָעַם: 'זֶה הַנְּבִיא יֵשׁוּעַ'"** ההכרה של השראה והכוח השמימי של ישוע מתקשרת לנבואה המשיחית של דברים יח 15-19. האנשים הודו בחופשיות שישוע היה נביא מאלוהים (ראו. לוקס ז 16; כד 19; יוחנ ד 19; ו 14; ז 40; ט 17). ההקשר הזה גם מכריז את המשיחיות שלו. ראו [נושא מיוחד: נבואה של הברית החדשה](#) במתי 9.

מתי כא 12-13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹² יֵשׁוּעַ נִכְנַס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְגֵרַשׁ אֶת כָּל הַמּוֹכְרִים וְהַקּוֹנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהִפָּךְ אֶת שְׁלֹחֹת הַחֲלֻפְנִים וְאֶת כֶּסָּאוֹת מוֹכְרֵי הַיּוֹנִים. (דברים יד' כד'-כו') ¹³ אָמַר לָהֶם: "הֵן כְּתוּב, 'בֵּיתִי בֵּית-תְּפִלָּה יִקְרָא', (ישעיהו נו' ז') אֲךָ אַתֶּם הוֹפְכִים אוֹתוֹ לְמַעַרַת פְּרִיצִים." (ירמיהו ז' יא')

כא 12 **"יֵשׁוּעַ נִכְנַס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְגֵרַשׁ אֶת כָּל הַמּוֹכְרִים וְהַקּוֹנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהִפָּךְ אֶת שְׁלֹחֹת הַחֲלֻפְנִים וְאֶת כֶּסָּאוֹת מוֹכְרֵי הַיּוֹנִים"** זה היה הטיהור השני של בית המקדש (ראו. יוחנ ב 15). הכוון הגדול ומשפחתו היו הבעלים של הדוכנים המסוימים הללו. הם רכשו את הזכות מהסמכויות הרומאיות. הם במקור הוקמו כדי לעזור לצליינים מארצות זרות שלא יכלו להביא חיות לקורבן והסוג הנכון של המטבע כסף (שקל) שבית המקדש דרש. הדוכנים הללו גבו מחירים מוגזמים. אם אדם כן הביא חיה משלו, הכוהנים הבוחנים היו מוצאים פגם כלשהו בו כך שהאדם יהיה חייב לרכוש חיה ממפעיל הדוכן במחיר גובה מנופח.

בית המקדש קיבל רק שקלים (ראו. שמות ל 13). כבר לא היו שקלים יהודיים זמינים, אך היו שקלים של צור. צליינים גובו במחירים מוגזמים כדי להחליף למטבע הזה. היונים היו זמינים לאנשים הכי עניים כדי שיוכלו להביא קורבן (ראו. ויקרא א 14; ה 7; יב 8; יד 22; לוקס ב 24), אך הכוהנים הגדולים גבו מחירים מוגזמים אפילו מהם. זוהי דוגמא לכעסו של ישוע לגבי הניצול הדתי של המנהיגים היהודים בימיו. אם כעס הוא חטא, ישוע היה חוטא (ראו. אספים ד 26).

כא 13 "הן כתוב, 'ביתי בית-תפלה יקרא'" כל הקנייה והמכירה הזו לקח מקום בחצר של הגויים, אשר היה אמור להיות מקום מושך את האומות להלל של יהוה. ישוע ציטט את ישעיהו מ 7 ועשה אזכור לירמיהו ז 11. במקביל של מרקוס (ראו. מרקוס יא 17), הוא הוסיף את המשפט, 'ביתי בית-תפלה יקרא לכל-העמים'. מתי, אשר רשם ליהודים, השמיט את ההדגשה האוניברסלית הזו בעוד שמרקוס, אשר רשם, כלל זאת.

מתי כא 14-17 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁴ נגשו אליו עורים ופסחים בבית המקדש והוא רפא אותם. ¹⁵ כראות ראשי הכהנים והסופרים את הנפלאות אשר עשה ואת הילדים הצועקים במקדש, "הושע-נא לְבַן-דָּוִד!", (תהילים קיח' כה') נתמלאו כעס ¹⁶ ואמרו לו: "אתה שומע מה שאלה אומרים?" השיב להם ישוע: "כן, האם מעודכם לא קראתם, 'מפי עוללים ויונקים יסדת עז'?" (תהילים ח' ג') ¹⁷ לאחר מכן עזב אותם ויצא אל מחוץ לעיר, אל בית עניה, ולן שם.

כא 14 "נגשו אליו עורים ופסחים בבית המקדש והוא רפא אותם" פסוקים 14 ו-15 ייחודיים עבור מתי, אך הם עדיין מראים זאת, אפילו בתאריך מאורך שכזה, ישוע עדיין ניסה לאשר את המסר שלו למנהיגי הדת על ידי ביצוע מעשי נפלאים של אהבה וחמלה בדיוק באזור בית המקדש. הם היו סימנים תנכיים של המשיח.

1. ראייה לעיוורים (ראו. ישעיהו כט 18; מב 7, 16)

2. עזרה לפסחים (ראו. ישעיהו מ 11; מיכה ד 6; זכריה ג 19)

3. שני הסימנים יחדיו בירמיהו לא 8 וישעיהו לה 5-6

אם רק היה להם עיניים רחניות כדי לראות, הם היו רואים את הסמכות שלו, המחלה והמימוש של הנבואה מהברית הישנה, אך לא היה להם.

כא 15 "כראות ראשי הכהנים והסופרים" הכינוי הרגיל של הסנהדרין (ראו נושא מיוחד במתי כ 18) כלל את הכוהן הגדול, סופרים, והזקנים (ראו. מתי כא 23; טז 21). זאת הייתה דרך להתייחס לאלו במקום המנהיגות בירושלים ביומו של ישוע.

● "הילדים הצועקים במקדש, 'הושע-נא לְבַן-דָּוִד!' נתמלאו כעס" כנראה הילדים (שומש על ידי ישוע בשנים עשר, ראו. לוקס ב 43) שמעו את שירי ההלל אשר יושמו לישוע ביום שלפני והם חזרו עליהם, מה שעיצב את הפרושים קודם לכן.

כא 16 "ואמרו לו: 'אתה שומע מה שאלה אומרים?'" בלוקס יט 39 פרושים אחרים התלוננו על אותו הדבר. ישוע הסכים לקבל את התארים הללו כעוד דרך לאשר את הטענות המשיחיות שלו.

● "השיב להם ישוע: 'כן, האם מעודכם לא קראתם'" זו הייתה הצהרה חזקה אשר רמזה שהם לא הכירו את הכתובים של עצמם. ישוע השתמש באירוניה וסרקזם מספר פעמים בקשר למנהיגי הדת (ראו. מתי יב 3; יט 4; כא 42; כב 31). ישוע, בנקודה הזו, ציטט את תהלים ח 2. זה לא היה בהכרח תהילה משיחית, אך זאת כן תהילה אשר הכריזה שילדים (ילדים יונקים, כנראה עד גיל 3 או יותר מבוגרים) יגידו את האמת מול מבוגרים ואפילו יבינו אותה.

כא 17 "לאחר מכן עזב אותם ויצא אל מחוץ לעיר, אל בית עניה, ולן שם" ביוחנן יב 1-10, ישוע נשאר עם לזרוס, מריה ומרתה מספר לילות במהלך השבוע האחרון בחייו.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע כניסת הניצחון כה משמעותית?
2. מדוע זה חשוב שישוע ירכב על הסיח של חמור?

3. הסבירו את המשמעות של תהלים קיח 26-27. מה היה ייחודי בנוגע לתהלוכת קבלת הפנים של אותה השנה?
4. מדוע ישוע כה התעצבן מהקונים והמוכרים בבית המקדש?
5. מדוע מנהיגי הדת לא שמחו בניסים של ישוע?

תובנות הקשריות עבור כא 18-46

- א. מתי כא מתחיל עם כניסת הניצחון ומסתיים עם המשל השני מתוך שלושה. זה היה ניסיון לדון במשיחיותו של ישוע עם המנהיגים היהודיים.
- ב. זה מאד קשה להיות בטוח האם ישוע דחה את (1) האומה היהודית, (2) את המנהיגים שלה, או (3) שניהם.
- ג. הטיהור של בית המקדש במתי כא 12-17 היה מעשה של דחייה. הקללה של עץ התאנה בפסוקים 18-22 היה מעשה של דחייה. המשל של שני הבנים במתי כא 28-32 היה משל של דחייה. המשל של החוכרים הרשעים, מתי כא 33-46, היה משל של דחייה. המשל של סעודת החתונה של המלך, מתי כא 1-14, היה משל של דחייה. השאלה נשאר, האם המנהיגים היו סמליות עבור על האומה או שזה היה רק היהדות הרבנית שישוע דחה?

לימוד מילים וביטויים

מתי כא 18-19 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
18 בבקר שב אל העיר והוא רעב. 19 כְּשָׂרָא עַץ תְּאֵנָה אֶחָד בְּדֶרֶךְ הַתְּקָרֵב אֵלָיו וְלֹא מֵצָא בּוֹ מְאוּמָה מִלְּבַד עֲלִים. אָמַר אֵלָיו: "מַעֲתָה לֹא יְהִי מִמֶּךָ פְּרִי לְעוֹלָם!" וְבוֹ בְּרָגַע הַתִּיבֵשׁ עַץ הַתְּאֵנָה.

- כא 18 "בבקר שב אל העיר" רצף הזמן במרקוס קצת שונה (ראו. מרקוס יא 12-14, 20-21). ככל הנראה ישוע חזר מבית עניה, אשר היה כ-3 קילומטר מירושלים (ראו. מרקוס יא 12).
- כא 19 "כְּשָׂרָא עַץ תְּאֵנָה אֶחָד בְּדֶרֶךְ הַתְּקָרֵב אֵלָיו" זה היה חוקי עבור מטייל לעצור ולקחת מזון מעץ פירות או שדה (ראו. דברים כג 24-25).
- ☐ "וְלֹא מֵצָא בּוֹ מְאוּמָה מִלְּבַד עֲלִים" מרקוס יא 13 מוסיף "כִּי טָרַם הַגִּיעָה עוֹנַת הַתְּאֵנִים". זה הופך את זה למעשה נבואי של דחיית המנהיגים היהודיים או של האומה. מבחוץ הם נראו משגשגים, רוחניים ודתיים אך לא היה פרי על טבעי (ראו. קולוסים ב 21-23; שנייה לטימותיאוס ג 5; ישעיהו כט 13).
- ☐ "מַעֲתָה לֹא יְהִי... לְעוֹלָם" ישוע דיבר ארמית אך חשב במושגים עבריים. ראו נושא מיוחד בהמשך עבור המילים "אי פעם" או "לעולם" אשר נלקחו מהפרשנויות התנכיות שלי.

נושא מיוחד: עולם

SPECIAL TOPIC FOREVER (OLAM)

האטימולוגיה של המונח העברי עולם *olam* (BDB 761) לא ודאית (NIDOTTE, כרך 3, עמ' 345). נעשה בו שימוש בכמה מובנים (שבדרך-כלל נקבע לפי ההקשר). להלן מספר דוגמאות מובחרות.

1. דברים קדומים

א. אנשים, בראשית ו 4; שמואל א כז 8; ירמיהו ה 15; כח 8

ב. מקומות, ישעיהו נח 12; סא 4

ג. אלוהים, תהלים צג 2; משלי ח 23; ישעיהו סג 16

ד. דברים, בראשית מט 26; איוב כב 15; תהלים כד 7, 9; ישעיהו מז 9

ה. זמן, דברים לב 7; ישעיהו נא 9; סג 9, 11

2. זמן עתידי

א. חיים של מישוה, שמות כא 6; דברים טו 17; שמואל א א 22, כז 12

ב. הפרזה למלך, מלכים א א 31; תהלים סא 7; נחמיה ב 3

ג. קיום מתמשך

(1) הארץ, תהלים עח 69; קד 5; קהלת א 4

(2) השמים, תהלים קמח 6

ד. קיומו של אלוהים

(1) בראשית כא 44

(2) שמות טו 18

(3) דברים לב 40

(4) תהלים צג 2

(5) ישעיהו מ 28

(6) ירמיהו י 10

(7) דניאל יב 7

ה. הברית

(1) בראשית ט 12, 16; יז 7, 13, 19

(2) שמות לא 16

(3) ויקרא כד 8

(4) במדבר יח 19

(5) שמואל ב כג 5

(6) תהלים קה 10

(7) ישעיהו כד 5; נה 3; סא 8

(8) ירמיהו לב 40; נ 5

ו. הברית המיוחדת עם דוד

(1) שמואל ב ז 13, 16, 25, 29; כב 51; כג 5

(2) מלכים א ב 33, 45; ט 5

(3) דברי הימים ב יג 5

(4) תהלים יח 50; פט 4, 28, 36, 37

(5) ישעיהו ט 7; טז 5; לז 35; נה 3

ז. משיח האלוהים

(1) תהלים מה 2; עב 17; פט 35-36; קי 4

(2) ישעיהו ט 6

ח. משפטי אלוהים

(1) שמות כט 28; ל 21

(2) ויקרא ו 18, 22; ז 34; י 15; כד 9

(3) במדבר יח 8, 11, 19

(4) תהלים קיט 89, 160

(5) ישעיהו נט 21

ט. הבטחות אלוהים

(1) שמואל ב ז 13, 16, 25; כב 51

(2) מלכים א ט 5

(3) תהלים יח 50

(4) ישעיהו מ 8

י. צאצאי אברהם והארץ המובטחת

(1) בראשית יג 15; יז 19; מח 4

(2) שמות לב 13

(3) דברי הימים א טז 17

יא. מועדי הברית

(1) שמות יב 14, 17, 24

(2) ויקרא כג 14, 21, 41

(3) במדבר י 8

יב. נצח נצחי

(1) מלכים א ח 13

- (2) תהלים סא 7-8; עז 8; צ 2; קג 17; קמה 13
 (3) ישעיהו כו 4; מה 17
 (4) דניאל ט 24
- יג. מה שהתהלים אומרים שמאמינים יעשו לנצח
- (1) יתנו תודה, תהלים ל 12; עט 13
 (2) יעמדו בנוכחות שלו, תהלים מא 12; סא 4, 7
 (3) יבטחו בחסדיו, תהלים נב 10
 (4) יהללו את יהוה, תהלים נב 11
 (5) ישירו תהילות, תהלים סא 8; סט 1
 (6) יכריזו את הצדק שלו, תהלים עה 10
 (7) יפארו את שמו, תהלים פו 12; קמה 2
 (8) יברכו את שמו, תהלים קמה 1

יד. השימוש של ישעיהו כדי לתאר את העידן החדש

- (1) ברית נצח, ישעיהו כד 5; נה 3; סא 8
 (2) יהוה הוא סלע נצחי, ישעיהו כו 4
 (3) שמחה לעד, ישעיהו לה 10; נא 11; סא 7
 (4) אלוהים הנצחי, ישעיהו מ 28
 (5) ישועה נצחית, ישעיהו מה 17
 (6) חסד נצחי, ישעיהו נד 8
 (7) סימן נצחי, ישעיהו נה 13
 (8) שם נצחי, ישעיהו נו 5; סג 13, 16
 (9) אור נצחי, ישעיהו ס 19, 20

ישנו שימוש שלישי הקשור לעונש נצחי של רשעים נמצא ביסעיהו לג 14 "אש אוכלת".

לעתים קרובות ישעיהו משתמש במילה "אש" לתאר את זעם האלוהים (ראה ישעיהו ט

18, 19; י 16; מז 14), אבל רק ביסעיהו לג 14 המילה מתוארת בהקשר של "לנצח"

3. גם אחורה וגם קדימה בזמן ("מהעולם ועד העולם")

- א. תהלים מא 14 (שבח לאלוהים)
 ב. תהלים צ 2 (אלוהים עצמו)
 ג. תהלים קג 17 (חסדו של יהוה)

זכרו, ההקשר קובע את היקף המשמעות של המונח. הבריתות וההבטחות הנצחיות הן מותנות (ראו לדוגמא ירמיהו ז). כאשר אתם קוראים הזהרו שלא להכניס את ההבנה המודרנית של זמן או את התיאולוגיה השיטתית של הברית החדשה אל כל שימוש של המילה הגמישה הזו בתנ"ך. הברית החדשה מכלילה את הבטחות הברית הישנה.

☐ **"ובו ברגע התיבש עץ התאנה"** מרקוס יא 20 מתעד שההתייבשות קרתה בבוקר שאחרי. ישנו משל קשור אשר נמצא בלוקס יג 6-9. זה היה שיעור עם מטרה נגד הדתיות הראוותנית של המנהיגים היהודיים והחוסר האהבה וההתחייבות הדוחה לאלוהים.

מתי כא 20-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
²⁰כראותם זאת תמהו התלמידים ואמרו: "איך יבש עץ התאנה פתאום?"²¹ השיב להם ישוע: "אמן אומר אני לכם, אם יש לכם אמונה ואינכם מפקפקים, לא רק כמעשה התאנה הזאת תעשו, אלא גם אם תגידו להר הזה 'העקר והזרק לתוך הים', יתקיים הדבר.²² וכל מה שתבקשו בתפלה ואתם מאמינים תקבלוהו."

כא 21 "אמן" ראו הערה ונושא מיוחד במתי ה 18.

☐ **"אם"** זהו משפט תנאי מדרגה שלישית אשר התכוון לפעולה אפשרית בעתיד.

☐ **"אם יש לכם אמונה ואינכם מפקפקים"** הנושא הזה חשוב מאד (ראו. מתי יז 20; יעקוב א 6-8) מפני שהעידן החדש של הרוח שונה מהעידן הרע הנוכחי. זהו עידן של להאמין/לסמוך על אלוהים, בדברו ובבנו! הפסוק הזה לא מתקשר לרצון של מאמינים מסוימים, אלא לרצון החשוף של אלוהים הפועל בחיים. ישראל נכשלה במבחן האמונה! היו השלכות לכישלון הזה! האירוע הזה מקביל תאולוגית לטיהור בית המקדש מוקדם יותר בפרק.

❶ "להר הזה" זה התייחס להר הזיתים, אשר היה הנראה בברור.

❷ "הים" זה התייחס לים המלח, אשר נראה גם מהר הזיתים. בברית הישנה פעולה זו של הורדת הרים והעלאת עמקים היה בדרך כלל קשור לגויים שיש להם גישה פיזית ליהודה בירושלים. ההקשר לכן לא אמור להיות מפורש כניסי כוח תומכים דרך אמונה אלא כניב של הצלחה רוחנית לאלוהים עבור הגויים אשר מעשי המנהיגים היהודים רמסו (חצר הגויים שומש בעיקר עבור דוכנים של סוחרים). חייבים לראות את ההקשר הזה כאחד מהסדרה של קטעי הדחייה (מתי כא 17-12, 28-32, 33-46; כב 1-14).

כא 22 "וכל מה שתבקשו בתפלה ואתם מאמינים תקבלוהו" שימו לב להבטחה ללא תנאים הקשורה לתגובה המותנת של האנושות. זו הייתה דרך שכיחה לבטא אמת מקראית אך היא קשה עבור אנשי המערב, אשר אוהבים הצהרות ברורות של שחור ולבן, כדי להתמודד עם פרדוקסים מקראיים, דיאלקטיים. תפילה שקיבלה מענה חייבת להיות מקושרת לרצונו של אלוהים ואמונתה של האנושות (תשוו את מתי יח 19; יוחנן יד 13-14; טו 7, 16; טז 23; ראשונה ליוחנן ג 22; ה 14-15 עם מתי ז 8-7; לוקס יא 5-13; יח 1-8; יח 9-14; מרקוס יא 23-24; ויעקוב א 6-7; ד 3).

הדבר הכי נורא שאלוהים יכול לעשות לילדים חסרי אמונה הוא לענות לבקשות האנוכיות והחומריות שלהם. המאמינים האלו אשר מחפשים את מחשבתו של המשיח מבקשים דברים שמספקים את אלוהים ומרחיבים את מלכותו. ראו נושא מיוחד על תפילה במתי יח 19.

מתי כא 23-27 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²³ כְּשֶׁנִכְנס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְלָמַד שֶׁם נִגְשׁוּ אֵלָיו רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְזָקְנֵי הָעָם וְשָׁאָלוּ: "בְּאִיזוֹ סִמְכוֹת אַתָּה עוֹשֶׂה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּמִי נָתַן לְךָ אֶת הַסִּמְכוֹת הַזֹּאת?" ²⁴ הַשִּׁיב יֵשׁוּעַ וְאָמַר לָהֶם: "גַּם אֲנִי אֲשָׂאֵל אֶתְכֶם דְּבַר אֶחָד אֲשֶׁר אִם תִּגִּידוּ לִי אוֹתוֹ, גַּם אֲנִי אֶגִּיד לָכֶם בְּאִיזוֹ סִמְכוֹת אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. ²⁵ טְבִילַת יוֹחָנָן מֵאֵין הַיַּתֵּה, מִן הַשָּׁמַיִם אוֹ מִבְּנֵי אָדָם?" אַז חָשְׁבוּ בְלִבָּם: ²⁶ "אִם נֹאמֵר 'מִן הַשָּׁמַיִם', יֹאמַר לָנוּ 'אִם כֵּן מֵדוּעַ לֹא הָאֲמַנְתֶּם לוֹ?' וְאִם נֹאמֵר 'מִבְּנֵי אָדָם', חוֹשְׁשִׁים אֲנִי מִן הָעָם, כִּי כָל־מִן חוֹשְׁבִים אֶת יוֹחָנָן לְנָבִיא." ²⁷ הַשִּׁיבוּ וְאָמְרוּ לֵישׁוּעַ: "אֵין אֲנִי יוֹדְעִים." אָמַר לָהֶם: "גַּם אֲנִי לֹא אֹמֵר לָכֶם בְּאִיזוֹ סִמְכוֹת אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה."

כא 23 "ראשי הכהנים וזקני העם" שימו לב בפסוק 15 הם נקראים "ראשי הכהנים" ו-"סופרים". שלושת הקבוצות הללו הרכיבו את הסנהדרין. באם הם היו נציגות רשמית או לא רשמית לא בטוח, אך הם יצגו את המנהיגות היהודית. המשפט "זקני העם" הוא ייחודי עבור מתי (ראו. מתי כא 23; כו 3, 47; כז 1).

❸ "ולמד שם" ישוע לימד תחת הפורטיקו של שלמה (ראו. מעשי השליחים ג 11; ה 12) בחצר הגויים בתחום בית המקדש. הוא עדיין ניסה להגיע למנהיגות היהודית.

❹ "באיזו סמכות אתה עושה את הדברים האלה" זאת הייתה השאלה המרכזית! "הדברים האלה" יכול היה להתייחס לטיהור בית המקדש (ראו. כא 12-16), הדחייה של ישוע למסורת שבעל פה, או הניסים הפומביים שלו. הם לא יכלו להכחיש את המעשים הנפלאים שלו, אז הם תקפו את מקור סמכותו. ככל הנראה מנהיגי הדת ביומו של ישוע חשבו שישוע היה אדם רב עוצמה דבוק שדים (ראו. יב 24; מרקוס ג 22; לוקס יא 15; יוחנן ז 20; ח 48, 52; י 21-20).

כא 24-27 הדיון הזה מכין את הבמה לשלושת המשלים שמגיעים בהמשך. זה מראה את העמדה הפרשנית של מנהיגי הדת. האנשים הללו ניסו לתפוס את ישוע ב"קרני הדילמה" כבר כמה חודשים. עכשיו הוא הפך את האסטרטגיה שלהם.

כא 24, 25, 26 ישנם שלוש משפטי תנאי מדרגה שלישית, אשר מתכוונים לפעולה אפשרית בעתיד.

כא 26 "לנביא" ראו נושא מיוחד: [נבואה של הברית החדשה](#) במתי יא 9.

מתי כא 28-32 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁸ "אָבֵל מֵה דַעְתְּכֶם: לְאִישׁ הָיָה שְׁנֵי בָנִים. הוּא נִגְשׂ אֶל הָרֵאשׁוֹן וְאָמַר, 'בְּנִי, לְךָ לְעֵבֵד הַיּוֹם בְּכָרָם'. ²⁹ הַשִּׁיב הָרֵאשׁוֹן, 'אֵינִי רוֹצֶה', אָבֵל לְאַחַר מִכֵּן הִתְחַרַּט וְהָלַךְ. ³⁰ נִגְשׂ אֶל הַשֵּׁנִי וְאָמַר לוֹ אוֹתוֹ דְּבַר. הַשִּׁיב הַשֵּׁנִי, 'כֵּן, אָדוֹנָי וְלֹא הֵלַךְ. ³¹ מִי מִשְׁנִיָּהֶם עָשָׂה אֶת רְצוֹן הָאָב?' הַשִּׁיבוּ: "הָרֵאשׁוֹן." אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ: "אֲמֵן. אֹמֵר אֲנִי לָכֶם,

המוֹכְסִים וְהַזֹּנוֹת יָבֹאוּ לְפָנֶיכֶם לְמַלְכוֹת הָאֱלֹהִים,³² כִּי יוֹחֲנָן בָּא אֵלֵיכֶם בְּדֶרֶךְ צְדָקָה וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ, אֲבָל הַמוֹכְסִים וְהַזֹּנוֹת הֶאֱמִינוּ לוֹ. אַתֶּם לַעֲמַת זֹאת רְאִיתֶם וְלֹא חֲזַרְתֶּם בְּכֶם אַחֲרָי כֵּן לְהֶאֱמִין לוֹ."

כא 28 "לְאִישׁ הָיוּ שְׁנֵי בָנִים" המשל הזה ייחודי עבור מתי. כתבי היד היווניים העתיקים משתנים בסדר של התגובה לשני הבנים. הסדר לא באמת משמעותי בראיית הקשר של המשל הזה למתי כא 23-27. ההשוואה נעשית בין מנהיגי הדת והעם הפשוט של הארץ.

כא 31 "הַמוֹכְסִים וְהַזֹּנוֹת יָבֹאוּ לְפָנֶיכֶם לְמַלְכוֹת הָאֱלֹהִים" זו הייתה הצהרה כה מזעזעת עבור המנהיגים היהודים של יומו של ישוע. זה בטוח היה מזעזע עבורם כמו שמתי ה 20; ח 11-12; יט 24-25, 30 ו' 16 עשו. המנהיגים זיהו שישוע הכריז על הדחייה שלהם באופן לא מעורפל ואת הקבלה של חוטאים והאדם הפשוט (וברמיזה גם את הגויים). מתי באופן ניכר השתמש במושג "מלכות השמים", מפני שכתב לשומעים יהודים אשר פחדו להשתמש בשם אלוהים; למרות זאת, במתי ו 33, יב 28 וכא 31, המשפט הכי שכיח במרקוס ולוקס שומש על ידי מתי. יכול להיות שזה שומש כדי לזעזע את היהודים שיקשיבו.

כא 32 "כִּי יוֹחֲנָן בָּא אֵלֵיכֶם בְּדֶרֶךְ צְדָקָה" ישוע ויוחנן מייצגים שתי גישות. יוחנן הגיע במסורת של הזקנים ונדחה (מתי כא 24-26). ישוע הגיע כחבר לחוטאים והואשם בהיותו שיכור מין (ראו. מתי יא 19; לוקס ז 34). שניהם נידחו! המושג "דרך" היה ניב תנכי של אורח חיים של אמונה (שמות לב 8; דברים ח 6; י 12; יא 22, 28). זה היה התואר הראשון של הקהילה, "הדרך" (ראו. מעשי השליחים ט 2; יט 9, 23; כב 4; כד 22).

❑ "וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ... הֶאֱמִינוּ לוֹ" מאחורי הדימוי הזה יש את הצורך להאמין בישוע וזה פתוח לכל בני האדם אשר נעשו בצלם אלוהים!

מתי כא 33-41 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³³ "שָׁמְעוּ מִשָּׁל אַחֵר: אִישׁ בָּעַל אַחְזָה נָטַע כֶּרֶם. הוּא גָדַר אוֹתוֹ מִסָּבִיב, חָצַב בּוֹ יָקֵב וּבְנָה מְגַדֵּל, וְלֹא אַחֵר שֶׁהִחְכִּיר אוֹתוֹ לְכוֹרְמִים נָטַע.³⁴ בְּהִגִּיעַ עַת הַבְּצִיר שָׁלַח אֶת עֲבָדָיו אֶל הַכוֹרְמִים לְקַבֵּל אֶת הַפְּרִי שְׁלוֹ.³⁵ תִּפְסֹו הַכוֹרְמִים אֶת עֲבָדָיו, אֶת זֶה הִלְקוּ, אֶת זֶה הִרְגוּ וְאֶת זֶה סָקְלוּ. (נַחְמִיָּה ט' כו')³⁶ הוֹסִיף וְשָׁלַח עֲבָדִים אַחֲרָי, רַבִּים מִן הָרִאשׁוֹנִים, וְגַם לָהֶם עָשׂוּ כֵךְ.³⁷ לְבִסּוֹף שָׁלַח אֵלֵיהֶם אֶת בְּנוֹ בְּאֵמְרוֹ, 'אֶת בְּנִי יִכְבְּדוּ'.³⁸ כִּשְׂרָאוֹ הַכוֹרְמִים אֶת הַבֵּן אֲמָרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, 'זֶה הַיֹּרֶשׁ, בּוֹאוּ נִהַרֵג אוֹתוֹ וְנִקַּח לָנוּ אֶת נַחֲלָתוֹ'.³⁹ הֵם תִּפְסֹו אוֹתוֹ, גִּרְשׂוּהוּ אֶל מַחוּץ לְכֶרֶם וְהִרְגוּהוּ.⁴⁰ וּבָכְנוּ, כִּשְׂיִבּוֹא בָעַל הַכֶּרֶם מֵהַ יַעֲשֶׂה לְכוֹרְמִים הֵהֶם?"⁴¹ הַשִּׁיבוּ לוֹ: "הַשְּׂמַד יִשְׂמִיד אֶת הַרְשָׁעִים הֵהֶם, וְאֶת הַכֶּרֶם יִחְכִּיר לְכוֹרְמִים אַחֲרָי אֲשֶׁר יִשִּׁיבוּ לוֹ אֶת הַפְּרִי בְעֵתוֹ."

כא "שָׁמְעוּ מִשָּׁל אַחֵר" המשל מקביל למרקוס יב 1-12; לוקס כ 9-19. זהו המשל הכי חזק בנוגע לדחייתו של אלוהים לישראל והמנהיגים שלה!

❑ "נָטַע כֶּרֶם" למשל יש קשר ברור לישעיהו ה. הכרם תמיד היה סמל עבור אומת ישראל. המשל הזה הכי אלגורי מבין השלושה. העבדים ייצגו את הנביאים. הבן מייצג את המשיח (שימו לב שיש בן בכל אחד מהמשלים בפרק הזה, אך משומש במובנים שונים). הכורמים מייצגים את אומת ישראל או לפחות את המנהיגים שלה. בהקשר המידי הכורמים החדשים התייחסו לאנשים הפשוטים בארץ, אך בהקשר הגדול יותר זה התייחס לגויים (ראו. כח 18-20; לוקס כד 46; מעשי השליחים א 8).

כא 41 הקהל ענה על השאלה וחתם את אובדנם. ישנו משחק מילים אשר מתורגם כ- "השמד ישמיד (kakōn) את הרשעים (kakous) ההם".

מתי כא 42-44 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁴² אָמַר לָהֶם יִשׁוּעַ: "הֲאֵם לֹא קָרַאתֶם בְּכַתּוּבִים, 'אֲבָן מֵאֶסּוֹ הַבּוֹנִים הִיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה; מֵאֵת יְהוָה הִיְתָה זֹאת, הִיא נִפְלְאֵת בְּעֵינֵינוּ?' (תהילים קיח' כב'-כג')⁴³ עַל כֵּן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם כִּי תִלְקַח מִכֶּם מַלְכוּת הָאֱלֹהִים וְתִתֵּן לְגוֹי אֲשֶׁר יִפִּיק אֶת פְּרִיָּה.⁴⁴ וְהַנּוֹפֵל עַל הָאֲבָן הַזֹּאת יִשָּׁבֵר לְרִסְיָסִים, (ישעיהו ח' יד'-טו') וְכָל מִי שֶׁתִּפֹּל עָלָיו תִּכְתַּשׁ אוֹתוֹ. (דניאל ב' מב')

כא 42 "האם לא קראתם בכתובים" זה היה ציטוט מתהלים קיח 22-23. במקור זה התייחס לדחייתה של אומת ישראל על ידי הגויים. כמה אירוני שזה עכשיו מתייחס לאומת ישראל אשר נדחית על ידי אלוהים והקבלה שלו של האדם הפשוט ועל ידי השתמעות הגויים.

☐ "אָבֵן" ה"אבן" היה שם של אלוהים בברית הישנה (ראו. תהלים יח). השתמשו בזה עבור המשיח כיסוד היחיד הבטוח בישיעהו כח 1. השתמשו בו בתור מטאפורה לביאתה של המלכות המשיחית בדניאל ב 34, 44-45. המשיח יכול להיות גם יסוד בטוח ויציב על ידי אלוהים או דין הורס הנשלח על ידי אלוהים! יום התחייה יהיה גם יום הדין! ראו נושא מיוחד למטה.

נושא מיוחד: "אבן" (KB 7, BDB 6) "אבן בוחן" (KB 944, BDB 819)
SPECIAL TOPIC: "STONE" (BDB 6, KB 7) and "CORNERSTONE" (BDB 819, KB 944)

I. שימוש בברית הישנה

- א. האבן היא פריט חזק ועמיד ובברית הישנה היא תיארה את יהוה (ראו איוב לח 6; תהלים יח 2 בפסוק זה יש 2 מילים שונות למילה "אבן", BDB 700, 849).
- ב. המונח התפתח לתואר שקשור למשיח (ראו בראשית מט 24; תהלים קיח 22; ישעיהו כח 16).
- ג. המונח "אבן" מייצג את המשפט של אלוהים שיביא המשיח (ראו ישעיהו ח 16 [BDB 6 מורכב BDB 103]; דניאל ב 34-35, 44-45 [BDB 1078]).
- ד. המונח התפתח למטאפורה של מבנה (במיוחד ישעיהו כח 16).
 1. אבן יסוד/בוחן, זו אבן יציבה ומרכזית שנתנה יסוד לכל זוויות של הבניין, שמה "אבן הפינה"
 2. אולי יש התייחסות לאבן יסוד האחרונה שהוצבה והחזיקה את כל הקירות ביחד (ראו זכריה ד 7; אפסים ב 20, 21), שמה "אבן הראש"
 3. אולי יש התייחסות ל"אבן המפתח", זו האבן שממוקמת במרכז של הכניסה ומחזיקה את המשקל הקיר כולו

II. שימוש בברית החדשה

- א. ישוע ציטט מספר פעמים מתהלים קיח בהתייחסות לעצמו (ראו מתי כח 41-46; מרקוס יב 11-10; לוקס כ 17)
- ב. שאול מצוטט את תהלים קיח בהקשר לדחייתם וחוסר אמונתם של עם ישראל ביהוה (ראו רומים ט 33).
- ג. באפסים ב 20-22 שאול משתמש במושג "אבן הפינה" בהתייחסות למשיח
- ד. כיפא משתמש במושג בהתייחסות לישוע ("א"פ ט ב 1-10). ישוע הוא אבן הפינה והמאמינים הם אבנים חיות (כלומר, המאמינים הם מקדש, ראו א"ק ר ו 19), שבנות את המקדש החדש, ראו מרקוס יד 58; מתי יב 6; יוחנן ב 19-20. היהודים דחו את יסוד תקוותם כאשר דחו את ישוע כמשיח.

III. הצהרות תיאולוגיות

- א. יהוה אישר לדוד/שלמה לבנות את בית המקדש. אלוהים אמר שאם הם ישמרו על הברית הוא יברך ויהיה עמם (ראו ב"ש ז), אבל אם הם לא ישמרו על הברית בית המקדש ייהרס (ראו א"מ ל ט 9-1)
- ב. היהדות התמקדה בשמירת המסורת והזניחה את הצד האישי של אמונה (ראו ירמיהו לא 31-34; יחזקאל לו 22-38). אלוהים חפץ במערכת יחסים אישית עם הבריאה שלו (ראו בראשית א 27-26). לוקס כ 17-18 ומתי ה 20 מדברים על משפט אלוהים על היהדות.
- ג. ישוע השתמש במושג בית המקדש כדימיו לגופו הפיזי (ראו יוחנן ב 19-22). אמונה אישית בישוע היא המפתח למערכת יחסים עם יהוה (כלומר, יוחנן יד 6; א"יוח ה 10-12).
- ד. הישועה מחזירה את צלם אלוהים שנפגע בבני האדם (ראו בראשית א 26-27; בראשית ג) וכעת יש לנו התחברות עם אלוהים. המטרה של האמונה המשיחית היא אורח חיים בצלם המשיח. על המאמינים לחיות כאבנים חיות (כלומר, כל אחד מאתנו הוא מקדש קטן שנבנה על אבן הפינה/המשיח).

ה. ישוע הוא הבסיס ואבן היסוד של אמונתנו (כלומר, הוא האלפא והאומגה). ועם זאת, הוא גם אבן הנגף וצור מכשול (ראו ישעיהו כח 16). בלי המשיח אנחנו מפספסים את הכל. אין פשרות בנושא זה!

כא 43 "ותנתן לגוי" הקטע הזה והמשל הנמצא במתי כב 1-14 מוביל אדם להאמין ששלושת המשלים הקשורים הללו מתמודדים עם הדחייה של אומת ישראל, לא רק המנהיגים שלה. לכל הפחות זאת הייתה דחייה עבור היהדות הרבנית. המילה עבור גויים הייתה פשוטו כמשמעו "אומות".

כא 44 תרגומים NASB ו-NRSV מכלילים את פסוק 44 בעוד ש-RSV, TEV ו-JB רק שמים זאת כהערת שוליים. הפסוק הזה דומה ללוקס כ 18 וועדות התרגומים של RSV, JB וה-TEV הניחו כי זה הועבר למתי על ידי מעתיק. ה-USB⁴ נתן ציון של "C". למרות זאת, הטקסט היווני בלוקס ומתי לא מדויקים. הפסוק הזה גם נכלל בהרבה כתבי יד יוונים עתיקים בכתב גדול: א, B, C, K, L, W ו-Z וגם בתרגומים הלטינים, סורים, קופטים והארמנים, וכן גם הטקסטים היווניים אשר שומשו על ידי כריסוסטוס, קירילוס, ג'רום ואוגוסטינוס. למעשה, הכתב היד היווני הקדום ביותר שמשמית זאת הוא כתב היד מהמאה השישית, (Bezae) D. זה אמור להיות כלול.

מתי כא 45-46 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁴⁵ כְּאִשֶּׁר שָׁמְעוּ רְאִשֵׁי הַכְּהֻנִּים וְהַפְּרוּשִׁים אֶת מְשָׁלוֹ הַבִּינוּ כִּי עָלֵיהֶם הוּא מְדַבֵּר. ⁴⁶ הֵם בִּקְשׁוּ לְתַפֵּס אוֹתוֹ, אֲבָל חֲשָׁשׁוּ מִפְּנֵי הַמוֹנֵי הָעָם, שֶׁכֵּן אֱלֹהֵי חֲשֹׁבוֹהוּ לְנָבִיא.

כא 45 "כְּאִשֶּׁר שָׁמְעוּ רְאִשֵׁי הַכְּהֻנִּים וְהַפְּרוּשִׁים אֶת מְשָׁלוֹ הַבִּינוּ כִּי עָלֵיהֶם הוּא מְדַבֵּר" מנהיגי הדת של יומו של ישוע זיהו לחלוטין על מה ישוע דיבר. איזה אירוניה נוראית! התלמידים לא הבינו, אך הפרושים והצדוקים כן הבינו!

כא 46 "נְבִיא" ראו נושא מיוחד במתי יא 9.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מהו הקשר בין טיהור בית המקדש, קללת עץ התאנה ושלושת המשלים?
2. האם ישוע דחה את הרבנות היהודית, מנהיגי הדת או אומת ישראל? מדוע?
3. כיצד זה אפשרי שחוטאים לא דתיים, מנודים חברתית כמו גובי החובות והזנות, יכולים להיוושע בעוד שמנהיגי דת אדוקים, שמרנים ומכווני תורה אבודים רוחנית? (ראו. מתי ה 20, 48)
4. הסבירו כיצד תהלים קיח 22-23 מתקשר להצהרותיו של ישוע בנוגע לדחייתו.
5. כיצד מתי כא 43-46 מתקשר ל-ח 11-12, יט 30 ו' 16?

מתי כב

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
משל החתונה	משל החתונה	חגיגות הנישואים	משל החתונה	משל החתונה
כב 14-1	כב 14-1	כב 10-1	כב 10-1	כב 14-1
			כב 13-11	
			כב 14	
תשלום מס לקיסר	הפרושים: האם זה לא חוקי לשלם מס לקיסר?	תשלום מס לקיסר	שאלה בעניין מס לקיסר	בעניין תשלום לקיסר
כב 22-15	כב 22-15	כב 22-15	כב 17-15	כב 22-15
			כב 19-18א	
			כב 20-19	
			כב 21א	
			כב 21ב	
			ב 22	
שאלה בעניין תחיית המתים	הצדוקים: מה בעניין לתחיית המתים?	שאלה בעניין תחיית המתים	שאלה בעניין תחייה מהמתים	תחיית המתים
כב 33-23	כב 33-23	כב 28-23	כב 28-23	כב 33-23
		כב 33-29	כב 32-29	
			כב 33	
המצווה הגדולה	הסופרים: מה המצווה הראשונה מכולן?	המצווה הגדולה	המצווה הגדולה	המצווה הגדולה מכולן
כב 40-34	כב 40-34	כב 40-34	כב 36-34	כב 40-34
			כב 40-37	
שאלה בעניין בן דוד	ישוע: כיצד דוד קורא לבנו אדון?	בנו של דוד	שאלה על המשיח	המשיח הוא לא בן לשושלת דוד אלא גם האדון
כב 46-41	כב 46-41	כב 46-41	כב 41-42ב	כב 46-41
			כב 42ג	
			כב 45-43	
			כב 46	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות עבור כב 1-14

א. זה אחרון מתוך שלושת המשלים שישוע הפנה עבור מנהיגי הדת בירושלים (ראו. מתי כא 23). המשלים נמצאים בהקשר לטיהור בית המקדש על ידי ישוע (ראו. מתי כא 12-17) וקללת עץ התאנה (ראו. מתי כא 22-23), אשר שתיהן סימנים לדחייתו של אלוהים עבור המנהיגות היהודית, יהדות רבנית או האומה.

ב. אחד השאלות העיקריות שאדם חייב לפרש במשלים הללו היא עבור מי הן מתייחסים ומיושמים?
1. המנהיגות היהודית מתי כב: האדם היהודי הפשוט (ראו. מתי כא 31)
2. יהודים מתי כב: גויים (ראו. מתי כא 41, 43; כב 3-5, 8, 9, 10)
3. אנשים שלא חזרו בתשובה ואדישים מתי כב: אנשים ענווים שחזרו בתשובה

ג. ישנם שני משלים אפשריים במתי כב 1-14. זאת בגלל:

1. המושג "משלים" בפסוק אחד הוא ברבים.
2. נראה שיש בעיות פנימיות והקשריות בין מתי כב 1-10 ו-11-14 במיוחד בקשר ללבוש בחתונה.

ד. ישנו גם השאלה המתקשרת של כמה דוברים מוצגים בפסוקים 1-14:

1. כמובן, במלך
2. כמובן, משרתי המלך
3. כנראה מחבר הבשורה בעצמו במתי כב 7
4. כנראה ישוע עצמו מגיב במתי כב 14

ה. שלושת המשלים בהקשר הספרותי כאן קשורים כנראה:

- א. המשל הראשון הינו דחיית השליח של אלוהים, יוחנן המטביל
- ב. המשל השני הינו דחיית בנו של אלוהים, המשיח
- ג. המשל השלישי הינו דחיית חסדו של אלוהים

ו. זה אפשרי שפסוקים 1-10 קשורים לחסד של אלוהים שהאנושות הנפולה לחטא לא מגיעה לו, בעוד שפסוקים 11-13 קשורים לאחריות של האדם אחרי שחווה את חסד האלוהים. המשל יותר מידי מעורף כדי לבנות דוקטרינה בנקודה הזאת, אך אותה האמת משתקפת באפסים ב 8-9, 10. זה אז ידגיש את האמת שהישועה מתחילה מחסד של אלוהים, אף חייבת להמשיך עם חרטה ואמונה התחלתית ולאורך כל החיים. אנחנו לא נושעים על ידי מעשים, אך אנחנו נושעים למעשים טובים.

ז. המשל הזה דומה במספר דרכים ללוקס יד 16-24. ספרנות ביקורתית הכריזה שזהו שני מקרים של אותו מפגש הלימוד. ישוע השתמש באותם סיפורי הלימוד בהקשרים שונים רבים. למחברי הבשורות לא היה את החופש לשים מילים בפיו של ישוע. כן היה להם את החופש, תחת השראה, לבחור מ-, לשלב, ולסכם את הוראותיו. דוגמא טובה תהיה "הדרשה על ההר" של מתי, (ראו. מתי ה-ז) כאשר משווים את "הדרשה על המישור" של לוקס (ראו. לוקס ו).

מתי כב 10-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 1 ישוע הוסיף לדבר אליהם במשלים ואמר: 2 "דומה מלכות השמים למלך בשר ודם שעשה חתנה לבנו.
 3 שלח את עבדיו לקרא את המזמנים אל החתנה ולא רצו לבוא. 4 הוסיף לשלח עבדים אחרים שיאמרו למזמנים,
 'הנה ערכתי את סעודתי, השורים והבקר המפסם טבוחים והכל מוכן. בואו לחתנה'. 5 אך הם לא שמו לב והלכו
 להם זה אל שדהו וזה אל מסחרו; (משלי א' כד'-כה) 6 והנותרים תפסו את עבדיו, התעללו בהם והרגום. 7 המלך
 נתמלא חמה; שלח את חיליו והשמיד את המרצחים ההם ושרף את עירם באש. 8 אז אמר אל עבדיו, 'הנה
 החתנה מוכנה, אך אלה שהזמנו לא היו ראויים. 9 לכן לכו אל פרשות הדרכים וכל מי שתמצאו קראו אותו
 לחתנה'. 10 יצאו העבדים ההם אל הדרכים ואספו את כל מי שמצאו, גם רעים וגם טובים, ונתמלא אולם החתנה
 מסבים.

כב 1 "במשלים" שימו לב לצורת הרבים, אשר יכול להתכוון לאחד משלושה דברים

1. מתי שילב מספר משלים של ישוע
2. ישוע השתמש באותם הסיפורים בזמנים שונים כדי לבטא אמיתות שונות
3. ישוע פשוט דיבר אליהם באופן משלי (ראו. מרקוס ד 10-12)

כב 2 "מלכות השמים" הנושא היה נושא חוזר בהוראותיו ושירות ההטפה של ישוע (ראו נושא מיוחד במתי ד 17). זה גם מציאות נוכחית וגם תקווה עתידית. בעקרון, זהו שלטונו של אלוהים בלבבות בני האדם עכשיו אשר יום אחד יושלם עלי כל האדמות. המשפט הזה היה נרדף עם "מלכות האלוהים" במרקוס ולוקס. מתי אשר כתב ליהודים, פחות נלהב מלהשתמש בשם אלוהים.

☛ **"מלך... לבנו"** אף על פי שזה לא הולם להפוך משלים לאלגוריות, זה כן נראה שהמוטיב המלכותי הזה קשור לאלוהים. זה גם מעניין שבכל שלושת המשלים במתי כא 28 – כב 14 "בן" משחק תפקיד בסיפור. זה נכון שזהו חלק קטן במשל, אך זה עדיין קיים. אדם מתפתה לראות את אלוהים כמלך ואת ישוע כבן המלכות. סעודת החתונה אז נהפכת לרמיזה עבור המשתה המשיחי (ראו. מתי ח 11; לוקס יג 29; יד 15; כב 16; התגלות יט 9, 17).

כב 3 "המזמנים" זה פשוטו כמשמעו "קראו לקרואים". זה היה נהוג במזרח הקרוב העתיק לשלוח שתי הזמנות: הזמנה מקורית והודעה שהמשתה מוכן.

☛ **"ולא רצו לבוא"** הזמן הבלתי מושלם הזה רמז על סירוב חוזר.

כב 4 "ערכתי את סעודתי" המושג התייחס לארוחה הראשונה מבין שתיים (ראו. לוקס יד 12). בזמן ובתרבות הזאת, הייתה ארוחת בוקר-אמצע (9 בבוקר – 12 בצהריים) ואחת בבין הערביים (3 בצהריים – 6 בערב). הארוחה הזאת הייתה מתחילה משתה שהתמשך מספר ימים.

כב 5 "אך הם לא שמו לב" זה רמז על אפתיות או אדישות להזמנה המלכותית. ישנו מעבר קל וברור לגישה של האנושות הנפולה כלפי הבשורה.

☛ **"זה אל שדהו וזה אל מסחרו"** זה דומה ללוקס יד 18-19. המעשים שלהם לא היו רעים, אבל אדישות כלפי קריאתו של אלוהים במשיח הינה טעות חמורה.

כב 6 האלימות של הפסוק הזה מזעזעת. אדם מופתע מסוג כזה של תגובה כתגובה לדחייה של ההזמנה לסעודת חתונה. לסרב להזמנה של מלך לכל דבר במזרח התיכון הייתה נחשבת לעלבון בלתי ניתן לסליחה. זה כנראה טכניקה ספרותית כדי להראות את הקשר למשל הקודם (ראו. מתי כא 35). חלק מתעלמים מהקריאה של אלוהים; חלק אלימים בדחייה שלהם (שאול התרסי).

כב 7 התגובה של המלך גם נראית לא במקום. רבים הניחו שדחייה להזמנה המלכותית הייתה בעצם מרד נגד המלך. מספר פרשנים ציינו את הדמיון של פסוק 7 להרס ההיסטורי של ירושלים ב70 אחרי הספירה על ידי הגנרל הרומאי, ומאוחר יותר הקיסר, טיטוס. חלק טענו שמתי הוסיף זאת למשל של ישוע. אני מרגיש לא בנוח עם ההרחבה הזאת לחופשיותו של מתי בהתמודדות עם מילותיו של ישוע. אף על פי שאני הייתי מרשה למחברי הבשורות את החופש

לבחור, להתאים, לארגן מחדש ולסכם את הוראותיו של ישוע תחת השראה, אני לא יכול להרשות להם להכניס מילים לפיו אשר הוא אף פעם לא אמר.

כב 8 זה, גם, דומה ללוקס יד 21-23.

כב 9 המלך רצה שמשתה החתונה של בנו תהיה עם מטופלת טוב. אלו אשר היו אמורים לבוא סירבו. מההקשר ומפסוק 15, המנהיגות היהודית הבינה שישוע פנה אליהם.

כב 10 "וְאָסְפוּ אֶת כָּל מִי שֶׁמָצְאוּ, גַּם רְעִים וְגַם טוֹבִים" השאלה הייתה תמיד, "למי זה התייחס?" בהקשר נראה כי זה התייחס ליהודי העני המנודה. המושגים "רעים וטובים" אז יתייחסו לרצון שלהם וליכולת שלהם לשמור או לא לשמור את המסורות שבעל פה של הזקנים (מתי טו 2). הרמיזה הברורה היא שאלוהים מקבל בחופשיות חוטאים. חלק מזהים את הצורך חלק לא! ההזמנה כבר הוצאה לאור, עכשיו מי ייתן מענה?

מתי כב 11-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹¹ כְּשֶׁבָא הַמֶּלֶךְ לְרֵאוֹת אֶת הַמַּסְבִּים רָאָה שֶׁשׁ אִישׁ שְׂאִינָנוּ לְבוּשׁ בְּגָדֵי חֲתָנָה. ¹² אָמַר אֵלָיו, 'חֵבֵר, אֵיךְ בָּאת לְכָאן בְּלִי בְּגָדֵי חֲתָנָה?' הִלָּה הַחֲרִישׁ. ¹³ אָמַר הַמֶּלֶךְ לַמְשָׁרְתִים, 'קָשְׁרוּ אֶת יְדֵי וְרָגְלָיו וְהַשְׁלִיכוּהוּ אֶל הַחֲשֶׁךְ הַחִיצוֹן; שֶׁם יִהְיֶה הַיְלָלָה וְחֲרוֹק הַשָּׁנִים.' ¹⁴ הֵן רַבִּים הַקְּרוּאִים וּמַעֲטִים הַנִּבְחָרִים."

כב 11 "בְּגָדֵי חֲתָנָה" לאורך השנים הרבה פרשנים ציינו את הבעיה בין מתי כב 9-10 ו-11. זה לא מזכיר הכנה למשתה ב-9-10, אך זה דורש זאת במתי כב 11. אוגוסטינוס, אחרי מעקב של מספר ראיות היסטוריות מוגבלות, הניח שהמארח סיפק בגדים מיוחדים למסיבה. זה אומר שהאדם סרב לבגדים או נכנס בצורה לא הולמת. נראה כי האדם הלבוש באופן בלתי הולם זיהה את המעמד שלו על ידי חוסר בתגובה במתי כב 12.

כב 13 כמו מוקדם יותר במתי כב 6 ו-7, מתי כב 13 היו הצהרה מזעזעת. זה אפשרי שכל הפסוקים הללו אמורים להיות הצהרות מוגזמות אוריניטליות (היפרבולות); למרות זאת, החומרה של העונש מתאימה לפשע של דחיית ההצעה הנדיבה של אלוהים (ראו. מתי כב 6-7) והסירוב ללכת בחסד אלוהים (ראו. מתי כב 13).

■ "הַשְׁלִיכוּהוּ אֶל הַחֲשֶׁךְ הַחִיצוֹן; שֶׁם יִהְיֶה הַיְלָלָה וְחֲרוֹק הַשָּׁנִים" זה היה ניב שכיח אשר שומש לעיתים קרובות במתי כדי לתאר את המצב של בני האדם אשר דחו את אלוהים (ראו. מתי ח 12; יג 42, 50; כב 13; כד 51; כה 30). זה רמז על רקע נוכחי (ראו. לוקס טז 19-31) כמו גם אסכולוגי (ראו. מתי כד 51).

כד 14 זהו פסוק קשה לפרש. רבים אומרים שהוא קשור למתי כב 2-10, אך לא ל-11-13. נראה כי זה מתמקד על המתנה הנדיבה של אלוהים המוצעת לכולם (יוחנן א 12; ג 16; ראשונה לטימותאוס ב 4; ד 10; טיטוס ב 11; שנייה לפטרוס ג 9). למרות זאת, אנושות נפולה חייבת להגיב בצורה הולמת. אלוהים כן בוחר, אך הוא בחר שהאנושות חייבת להגיב על ידי חזרה בתשובה ואמונה (ראו. מרקוס א 15; מעשי השליחים ג 16, 19; כ 21) לבשורתו של ישוע המתווכת דרך ההדרכה של רוח הקודש (ראו. יוחנן ו 44, 65).

הפסוק הזה יכול להתקשר להתגלות של אלוהים לילדים של אברהם (ראו. מעשי השליחים ג 26; רומים א 16; ב 9). הם דחו את ההצעה של אלוהים במשיח, אז הבשורה ניתנה לגויים אשר אימצו אותה בשקיקה (רומים ט-יא). כל ההקשר הזה מבטא את האמת שהתוצאה הצפויה בעיניים רוחניים הייתה הולכת להתהפך (ראו. מתי יט 30; כ 16)!

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. כיצד המשל הזה מתקשר למתי כא?

2. כמה משלים ישנם בפסוקים 14-1?
3. עבור מי המילה "המוזמנים" בפסוק 3-5 מתייחסת?
4. עבור מי המשפט "גם הרעים וגם הטובים" בפסוק 10 מתייחס?
5. כיצד אתם מסבירים את הנוכחות של אלימות כזאת בפסוקים 6, 7 ו-13?
6. כיצד פסוק 14 מתקשר לפסוקים 14-1?

לימוד מילים וביטויים

מתי כב 15-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 15 הלכו הפרושים והתיעצו להכשיל אותו בדברו. 16 שלחו אליו את תלמידיהם יחד עם חסידי בית הורדוס והללו אמרו: "רבי, אנחנו יודעים שאתה איש אמת ואת דרך אלהים אתה מורה על-פי האמת. גם אינך חושש מאיש, כי אינך נושא פנים לאנשים. (ויקרא יט' טו') 17 על כן אמר נא לנו, מה דעתך: האם מתר לתת מס לקיסר או לא?" 18 הבחין ישוע ברשעתם ואמר: (איוב כא' כד'; יחזקאל יא' ה') "למה אתם מנסים אותי? צבועים! 19 הראו לי את מטבע המס." הגישו לו דינר. 20 שאל אותם: "של מי הדמות הזאת והכתבת?" 21 השיבו: "של הקיסר." אמר להם: "אם כן, תנו לקיסר את אשר לקיסר ולא להם את אשר לאלהים." 22 כשמעם זאת השתוממו, הניחו לו והלכו.

כב 15 "הפרושים" ראו נושא מיוחד למטה

נושא מיוחד: פרושים - SPECIAL TOPIC: PHARISEES

- I. למונח יש אחד מהיסודות הבאים:
 - א. "להיות נפרד." קבוצה זו התפתחה בתקופה החשמונאים (זוהי ההשקפה המקובלת ביותר), והקבוצה הפרידה את עצמה משאר העם על מנת לשמור המסורת של התורה שבעל פה (כלומר חסידים).
 - ב. "לחלק/לפרש." ישנו הסבר לשורש בעברית (BDB 827, BDB 831 I, KB 976); מספר חוקרים מפרשים את המילה כתורגמן/פרשן.
 - ג. "פרסית." זוהי משמעות נוספת של אותו שורש ארמי (BDB 828, KB 970). לחלק מן הדוקטרינות של הפרושים יש הרבה במשותף עם הדואליזם הזורואסטרי הפרסי (ראה נושא מיוחד: רשע אישי Special Topic: Personal Evil).
- II. היו מספר תאוריות לגבי מי המציא את הפרושים.
 - א. כת תיאולוגית של היהדות הקדומה (כלומר יוסף בן מתתיהו)
 - ב. קבוצה פוליטית מתקופת החשמונאים וההרודיאניים.
 - ג. קבוצה מלומדת של מפרשי התורה שמסייעת לאדם הפשוט להבין את תורת משה ואת המסורת שבעל פה.
 - ד. תנועה של סופרים, כמו עזרא ובית הכנסת, בתחרות למנהיגות הכהונה של בית המקדש הם נוצרו כתוצאה של סכסוך עם
 1. השליטים הלא יהודים (במיוחד אנטיוכוס הרביעי)
 2. אצילות לעומת הדיוטות
 3. אלו המחויבים בברית לחיות יהודי פלסטין
- III. המידע אליהם מגיע מ
 - א. יוסף בן מתתיהו שהיה פרושי
 1. *Antiquities of the Jews*
 2. *Wars of the Jews*
 - ב. הברית החדשה
 - ג. מקורות יהודיים
- IV. הדוקטרינה העיקרית שלהם
 - א. האמונה במשיח שאמור לבוא, שהושפעה מספרות אפוקליפטית יהודית בין-מקראית כמו הספר של חנוך.
 - ב. אמונה שאלוהים פעיל בחיי היום יום. הפוך ממה שאמינו הצדוקים (ראה מעשי שליחים כג 8). הרבה מתורת הפרושים הולכת בניגוד משלים עם תורת הצדוקים.

ג. אמונה בכך שהחיים הארציים ישפיעו על חיי נצח, כלומר שכר או עונש (ראה דניאל יב 2)
 ד. אמונה בסמכות הברית הישנה וגם המסורת שבעל פה (תלמוד). הפרושים היו בעלי משמעת וצייתו למצוות התורה. הם היו מפרשים ומיישמים את המצוות בעזרת בתי ספר רבנים (שמאי הזקן, הלל הזקן, וליברלים). הפרשנות הרבנית התבססה על רבנים משני פילוסופיות שונות, שמרנית וליברלית. כתוצאה מכך נוצרו שני תורות שבעל פה: תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי. הם האמינו שמשה קיבל את התורה שבעל פה בהר סיני. תחילתם של הדיונים החלה עם עזרא ואנשי "בית הכנסת הגדול" (שנקרא מאוחר יותר הסנהדרין).
 ה. אמונה באנגלולוגיה. אמונה ביצורים רוחניים טובים ורעים. דבר זה התפתח מתוך הדואליזם הפרטי והספרות היהודית המקראית.
 ו. אמונה בריבונות של אלוהים, אבל גם פעולה של הרצון החופשי (יצר לב)
 V. נקודות החוזק של הפרושים
 א. הם אהבו, כבודו, ובטחו בהתגלות של אלוהים (כלומר, התורה, נביאים, כתובים, והתורה שבעל פה).
 ב. הם התחייבו להיות חסידיים צדיקים (כלומר חיי אמונה יום יומית) של ההתגלות של אלוהים. הם רצו שכולם בישראל יהיו "צדיקים" על מנת למלא הבטחות של נביאים.
 ג. הם דגלו בחברה יהודית, שכללה את כל סוגי האדם. במובן מסוים הם דחו את התורה ומנהיגים של תנועת הצדוקים (ראה מעשי שליחים כג 8).
 ד. הם תמכו בכך שיש מרכיב אנושי בתורת משה. הם אימצו את הריבונות של אלוהים, אבל גם החזיקו בצורך הפעלת הרצון החופשי של האדם (שני היצרים)
 ה. בברית החדשה אנחנו קוראים על מספר פרושים מכובדים (כלומר, ניקודמוס, שליט צעיר ועשיר, ויוסף הרמתי)
 VI. הם היו הכת היהודית היחידה ששרדה את חורבן בית המקדש וירושלים על ידי הרומאים בשנת 70 לספירה. יהדות מודרנית.

☛ **"התייעצו"** המושג הזה שומש על ידי מתי כדי לתעד את הפעמים הרבות והדרכים שמנהיגי הדת נאספו יחדיו כדי לתכנן את ההדחה של שירותו של ישוע (ראו. מתי יב 14; כב 15; כו 4; כז 1, 7; כח 12). במקרה הזה הפרושים אפילו התייעצו עם חסידי בית הורדוס כדי להוליך שולל את ישוע. הם שנאו אחד את השני, אף הם שניהם הרגישו מאוימים מישוע והוראותיו. שנאה גורמת להיווצרות "שותפי מיטה" מוזרים!

כב 16 "חסידי בית הורדוס" ראו נושא מיוחד במתי ב 1.

☛ **"רבי"** הקבוצה הזו של מנהיגים דתיים מנסה להתחנף לישוע כדי להוליך אותו שולל (ראו. מתי כב 15). שימו לב כיצד הם מאפיינים אותו.

1. אנחנו יודעים שאתה איש אמת
 2. אנחנו יודעים שאתה מורה את דרך אלוהים על פי האמת.
 3. אנחנו יודעים שאינך חושש מאיש.
 4. אנחנו יודעים שאינך נושא פנים לאנשים (מילולי "לא מרים את פנים")
- אם הפרושים וחסידי בית הורדוס באמת מאמינים להצהרות הללו, מדוע הם דחו את הוראותיו?

כב 17 "האם מתר" זה התכוון בהתאם למסורות שבעל פה אשר פירשו את תורת משה ("מסורות הזקנים", טו 2). ישוע שינה את השאלה מ"אחד מהשניים/או" ל-"גם/ו" (ראו. מתי כב 21).

☛ **"מס לקיסר"** זה היה מס רומאי אשר הלך ישירות לקיסר. זה הוטל על כל גבר בגילאים 14-65 ועל כל אישה בגילאים 12-65 אשר חיו במחוזות הקיסריות.

כב 18 "מנסיים" למושג היווני היה את הקונוטציה של "לבחון עם מבט לקראת הרס". ראו נושא מיוחד במתי ד 1. המנהיגים היהודים הללו ידעו שהאוקלוסייה היהודית לא תמכה במס הזה. אם ישוע היה עונה בצורה אחת הוא היה בצרות עם הסמכויות הרומאיות; אם בצורה אחרת, עם האוקלוסייה היהודית.

☛ **"צבועים"** מושג המורכב הזה התכוון "לשפוט תחת" (ראו. מתי ו 2, 5, 16; ז 5; טו 7; טז 3; כג 13, 15, 25, 26, 27, 29; כד 51). זה התייחס לאנשים אשר פעלו בדרך אחת בזמן שחיו או הרגישו אחרת.

כב 19 "הָרָאוּ לִי אֶת מַטְבַּע הַמַּס" המטבע הזה היה "דינר" (denarius). זה היה שכר יומי של חייל או שכיר. בלפנים הייתה תמונה של טיבריוס יושב על כס ורישום, "הכוהן הכי גדול". טיבריוס שלט על האימפריה הרומאית מ-14-37 לספירה. מטבע היה הסמל עבור מי שהיה בשליטה הממשלתית. ראו נושא מיוחד: מטבעות בשימוש בפלסטין בימיו של ישוע במתי יז 24.

כב 21 "אם כן, תנו לקיסר את אשר לקיסר" הכתובים ברורים שמאמינים חייבים להתפלל עבור ולתמוך בסמכות הממשלתית אשר הם חיים תחתיה ללא התחשבות בצורה שלה אלא אם תופסת את מקומו של אלוהים בחייו של המאמין (ראו. רומים יג 1; טיטוס ג 1; ראשונה לפטרוס ב 13). ישוע שינה את המילה "לתת" של מתי כב 17 ל-"לשלם חזרה".

☐ **"וְלֵאלֹהִים אֶת אֲשֶׁר לֵאלֹהִים"** הממשלה, למרות שהוסמכה על ידי אלוהים, לא יכולה לדרוש אמונים ככוח שמיימי. מאמינים חייבים לדחות כל טענות אולטימטיביות של סמכות, כיוון שאלוהים בלבד הוא הסמכות האולטימטיבית. אנחנו חייבים להיות זהירים בביסוס התאוריה הפוליטית המודרנית שלנו לגבי הפרדה של הקהילה והמדינה על פי הקטע הזה. התנ"ך לא מדבר באופן ברור על הנושא, אך היסטוריה מערבית כן!

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. האם אתם יכולים לרשום ולהגדיר את כל הקבוצות הדתיות והפוליטיות בתוך היהדות של ימיו של ישוע המוזכרים בברית החדשה?
2. מדוע הקבוצות הללו ניסו להערים על ישוע?
3. מה היא הרמיזה בהצהרתו של ישוע בפסוק 21 לגבי ימינו?

לימוד מילים וביטויים

מתי כב 23-33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
²³באותו יום נגשו אליו צדוקים, האומרים שאין תחית מתים, ושאלו אותו: ²⁴"רבי, משה אמר: 'איש אם ימות ובנים אין לו, יקח אחיו את אשתו ויקים זרע לאחיו.' (דברים כה' ה') ²⁵ובכן היו עמנו שבעה אחים. הראשון התחתן ומת, וכיון שלא היו לו ילדים השאיר את אשתו לאחיו. ²⁶כך גם השני והשלישי עד השביעי, ²⁷ואחרי כלם מתה האשה. ²⁸אם כן למי מהשבעה תהיה לאשה בתחית המתים, שהרי היתה שייכת לכלם?" ²⁹השיב להם ישוע ואמר: "אתם טועים משום שאינכם יודעים את הכתובים, אף לא את גבורת האלהים: ³⁰בתחיה אין האנשים מתחתנים, אלא שהם כמלאכי שמים. ³¹ואשר לתחית המתים, האם לא קראתם מה שנאמר לכם מפי אלהים, ³²'אנכי אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב'?" (שמות ג' ו') אין הוא אלהי המתים כי אם אלהי החיים." ³³שמעו זאת ההמונים והשתוממו על תורתו.

כב 23 "צדוקים" ראו נושא מיוד במתי ב 4.

☐ **"ושאלו אותו"** השאלה הזו גם התכוונה לדחוף את ישוע להתמודד עם נושא שנוי במחלוקת, ועל ידי כך, להרחיק את עצמו מחלק באוכלוסייה היהודית.

כב 24 "משה אמר" זאת התייחסות לדברים כה 5-6.

☐ **"אם"** זהו משפט תנאי מדרגה שלישית, אשר התכוון לפעולה אפשרית בעתיד.

❶ **"יִקַּח אֶחָיו אֶת אִשְׁתּוֹ"** זה התמודד עם הקונספט של "ייבום" (ראו. דברים כה 5-6; רות ד 1-2). המושג הזה מגיע מהמושג הלטיני עבור "גיס". בישראל העתיקה האדמה הייתה הדגשה תאולוגית גדולה (ראו. בראשית יב 1-3). אלוהים חילק את הארץ בהגרלה תחת יהושוע להקצאות שבטיות. כאשר גבר צאצא מת מבלי להשאיר יורש עלתה השאלה לגבי הגורל של אותה האדמה. היהודים פיתחו דרך לכך שלא למנה יהיה ילד, אם מתאפשר, על ידי קרוב משפחה קרוב כדי שהרכוש של האדם המת ילך ליורש. הילד הזה ייחשב לילד של אח מת (ראו. במדבר כז ורות ד).

כב 25 "שָׁבַע אֲחִים" זה מראה שהצדוקים לא באמת רצו מידע תאולוגי אלא רצו תירוץ להאשמות! ללא ספק הם השתמשו בוויכוח התאולוגי הזה הרבה פעמים כדי לבלבל ולהביך את הפרושים.

כב 29 "אַתֶּם טוֹעִים מְשׁוּם שְׂאִינְכֶם יוֹדְעִים אֶת הַכְּתוּבִים, אַף לֹא אֶת גְּבוּרַת הָאֱלֹהִים" האשמה הזו הייתה חייבת להיות מביכה עבור מנהיגי הדת הללו (ראו. מתי כא 42)! למרות זאת, לא בטוח לאיזה מקרא תנכי ישוע התייחס אליו כדי לספק את המידע הזה.

כב 30 "בַּתְּחִיָּה" ישוע הכריז על ההסכמה שלו עם הפרושים בנוגע לתחייה עתידית (ראו. דניאל יב 1-2 או אפשרי איוב יד 7-15; יט 25-27).

❷ **"אֵין הָאֲנָשִׁים מִתְחַתְּנִים"** זאת הייתה אמת חדשה אשר לא נחשפה במקום אחר במקרא. זה רומז שהמיניות היא רק היבט של הזמן. זה היה חלק מרצונו של אלוהים עבור הבריאה (ראו. בראשית א 28; ט 17), אך לא לנצח! נראה שזה רומז על כך שהאחוה המאוחדת הנפלאה בין גבר לאישה יתעלו על ידי האחוה היותר קרובה בין כל ילדיו של אלוהים בנצח.

❸ **"אֵלֹא שֶׁהֵם כְּמֵלֶאכִי שָׁמַיִם"** זה מצהיר שלמלאכים אין היבט מיני לקיום שלהם. הם לא מרבים את עצמם באופן הזה. הרבה פרשנים השתמשו בפסוק הזה כדי לפרש את בראשית ו 1-4 כלא התייחסות לפעילות המינית של המלאכים, אלא יותר נכון לקבוצה מיוחדת של מלאכים המוזכרת ביהודה ו אפשרי גם בראשונה לפטרוס ג 19-20, אשר שמורים בכלא (טרטרוס, אשר היה השם עבור החלק הרשע של השאול).

כב 32 "אֲנִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם" ישוע השתמש במשחק מילים רבני על זמן ההווה המרומז לגבי הפועל המסופק העברי "אנוכי" של שמות ג 6 כדי להצהיר שאלוהים היה והינו עדיין אלוהי אברהם ואלוהי הפטריארכים. אברהם עדיין חי ואלוהים עדיין האלוהים שלו! ישוע השתמש בטקסט מהחמישה חומשי תורה (בראשית – דברים) אשר בהם הצדוקים טענו להיות סמכותיים.

כב 33 הם היו המומים מפני שישוע השתמש בברית הישנה מבלי להתייחס למסורות הרבניות (ראו. מתי ז 28; יג 54). הוא היה הסמכות של עצמו (ראו. מתי ה 21-48).

מתי כב 34-40 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³⁴ כְּאִשֶּׁר שָׁמְעוּ הַפְּרוּשִׁים כִּי הִשְׁתִּיק אֶת הַצְּדוּקִים, נֶאֱסָפוּ יַחְדָּיו ³⁵ וְאָחַד מִבְּעֵלֵי הַתּוֹרָה שְׁבִינִיָּהֶם שָׁאֵל אוֹתוֹ
כְּדֵי לְנִסּוֹתוֹ: ³⁶ "רַבִּי, אִיזוֹהִי הַמְצֹוֹה הַגְּדוֹלָה שֶׁבַּתּוֹרָה?" ³⁷ הַשִּׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ: "וְאֶהְבֶּת אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ
וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ. (דברים ו' ה') ³⁸ זֹאת הַמְצֹוֹה הַגְּדוֹלָה וְהַרְאִשׁוֹנָה. ³⁹ הַשְּׁנִיָּה דוֹמָה לָהּ: 'וְאֶהְבֶּת לְרֵעֶךָ
כְּמוֹךָ'. (ויקרא יט' יח') ⁴⁰ בְּשֵׁתֵי מְצוּוֹת אֵלֶּה תִּלְוֶיָהּ כָּל הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיאִים."

כב 35 "מִבְּעֵלֵי הַתּוֹרָה" מתי בדרך קרא למומחי החוקים הללו "סופרים". הוא מעולם לא השתמש במושג "בעלי תורה" בכל מקום אחר בבשורה שלו. המושג הזה יכול להיות הטמעה על ידי מעתיק מלוקס י 25. לוקס השתמש במושג לעיתים קרובות (ראו. לוקס ז 30; י 25; יא 45, 46, 52; יד 3). זה לא נמצא במקביל במרקוס יב 28. למרות זאת זה קיים בכמעט כל כתבי היד היוונים העתיקים. בעלי תורה יהודיים פותחו במהלך הגלות הבבלית. עזרא סיווג את הקבוצה הזאת (ראו. עזרא ז 10). בדרכים רבות הם לקחו את המקום של הלויים המקומיים. כעיקרון הם ענו על שאלות פרקטיות השורות לחוק הכתוב והחוק שבעל פה (תלמוד) כפי שהם מיושמים בחיים הרגילים.

❹ **"כְּדֵי לְנִסּוֹתוֹ"** לפועל הזה (*peiraze*), אשר הופך אלטרנטיבית "לפתות", "לנסות", "לבחון" או "להוכיח", יש את הקונוטציה של "לבחון עם כוונה להרס" (ראו נושא מיוחד במתי ד 1; ראו. מתי ד 1; טז 1; יט 3; כב 18, 35; שם העצם במתי ו 13; כו 41).

כב 36 "איזוהי המצוה הגדולה שבתורה" הרבנים הכריזו שהיו 248 מצוות חיוביות ו-365 מצוות שליליות בכתובים של משה (בראשית – דברים) סך הכול 613 מצוות.

כב 37-38 המצווה הכי גדולה מוצהרת בדברים ו 5. ישנו שוני קל בין הטקסט המסורה העברי והציטוט של ישוע, אך המהות היא אותו הדבר. הפסוק הזה לא מטפל עם הטבע הדיכוטומיות (ראו. עברים ד 12) או הטריכוטומיות (ראו. ראשונה לתסלוניקים ה 23) של האדם אלא יותר מתמודדת עם האדם כיחידה (ראו. בראשית ב 7; ראשונה אל הקורинתיים טו 45): מחשבה והרגשה, ישות רוחנית ופיזית. זה נכון שמפני שבני האדם הם חיות ארציות הם תלויים במזון, מים, אויר של הכוכב הזה וכל שאר הדברים שבעלי חיים צריכים כדי לשרוד. בני אדם הם גם יצורים רוחניים אשר קשורים לאלוהים ולעולמות הרוחניים. למרות זאת, זאת פרשנות לא נכונה לבנות תאולוגיה על התיאורים השונים הללו של טבע בני האדם. המפתח של הפסוק הזה הינו החזרה המשולשת "בכל", לא ההבחנה המשוערת בין "לבבך", "נפשך" ו- "מאורך".

על ידי הציטוט של האישור המרכזי הזה על האחדות של אלוהים, ישוע באופן בלתי נפרד מקשר את ההבנה בנוגע לאלוהים של הברית החדשה והברית הישנה. הברית החדשה הינה מימוש של הברית הישנה. יהוה עכשיו נחשף כיחידה משולשת. אחדות מוגדרת מחדש! מאמינים של הברית החדשה מכריזים במלואם על מונותאיזם, אך עם הערת שוליים. ככל הנראה מחברי הברית החדשה לא ראו את הרמיזה של תהלים קי 1 כסתירה (ראו. ראשונה אל הקורинתיים ח 6; אפסים ד 5; פיליפים ב 11). יש בהחלט תעלומה כאן! ראו נושא מיוחד: השילוש במתי ג 17.

כב 39 המצווה השנייה לא התבקשה על ידי הסופר, אך זה כן מראה את שהאיזון בין אהבתם של מאמינים לאלוהים ואהבתם לאחיהם בני האדם חייב להיות מתוחזק. בלתי אפשרי לאהוב את אלוהים ולשנוא בני אדם (ראו. ראשונה ליוחן ב 9, 11; ג 15; ד 20). זהו ציטוט מויקרא יט 18.

כב 40 ישוע הכריז שלברית הישנה יש מרכז משולב (ברית של אהבה, ראו. מתי ז 12; מרקוס יב 31; רומים יג 8-10; גלטים ה 14). שתי המצוות מהברית הישנה האלו הם בבירור ישימים עבור מאמינים של הברית החדשה. אהבה כלפי אלוהים מבטאה את עצמה בלהיות כמו אלוהים, מפני שאלוהים הוא אהבה (ראו. ראשונה ליוחן ד 7-21).

מתי כב 41-46 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁴¹קְשֹׁנְקְהִלוּ הַפְּרוּשִׁים שְׁאַל אֹתָם יֵשׁוּעַ: ⁴²"מַה דַּעְתְּכֶם עַל הַמְּשִׁיחַ? בֶּן מִי הוּא?" הַשִּׁיבוּ לוֹ: "בֶּן דָּוִד." (יִרְמִיָּהוּ כ"ג ה') ⁴³אָמַר לָהֶם: "אִם כֵּן כִּיֻּצַד, בְּהִשְׂרָאת הָרוּחַ, קוֹרֵא לוֹ דָּוִד 'אֲדוֹן' בְּאִמְרוֹ: ⁴⁴נָאִם יְהוָה לֵאדֹנִי:
שֶׁב לִימִינִי עַד-אֲשִׁית אִיבִיךָ הַדָּם לְרַגְלֵיךָ? (תְּהִלִּים קי' א')
⁴⁵וּבִכְן אִם דָּוִד קוֹרֵא לוֹ 'אֲדוֹן' כִּיֻּצַד הוּא בְּנוֹ?"
⁴⁶אָף אֶחָד לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲנוֹת לוֹ דְּבַר, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם גַּם לֹא הֶעֱז אִישׁ לְהוֹסִיף לְשִׂאל אוֹתוֹ.

כב 41-42 המנהיגים היהודים שאלו את ישוע מספר שאלות כדי לנסות אותו, עכשיו הוא שאל אותם שאלה כדי להראות את חוסר ההבנה הרוחנית שלהם (ראו. מתי כא 24-27).

כב 42 "מה דעתכם על המשיח, בן מי הוא" השאלה הזאת בעיקרון מתמודדת עם השושלת של המשיח. ישוע קיבל את התואר המשיחי של הברית הישנה "בן דויד". זה היה תואר משיחי שכיח במתי (ראו. מתי ט 27; יב 23; טו 22; כ 30; כא 9, 15). ישוע בבירור הכריז על המשיחיות שלו. היהודים של יומו של ישוע לא ציפו להתגלמות שמיימית אלא העצמה שמיימית כמו בשופטים. ישוע השתמש בתהלים קי (ראו. מתי כב 44) כדי להראות את השושלת האנושית ואת השושלת השמיימית של המשיח.

כב 44 אותו השימוש המשיחי של תהלים קי נמצא במתי כו 64. הטקסט העברי של תהלים קי 1 היה משחק במושג יהוה (אדון) ואדוני (אדון). הראשון יציג את אלוהי ישראל; השני יתייחס למשיח.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מה הנושא המרכזי של המשל במתי כב 1-14?
2. איך אתם מסבירים את המילים הקשות של מתי כב 13?
3. האם פסוקים 15-22 מדברים על הבעיה המודרנית של הפרדה בין קהילה ומדינה?
4. רשמו ואפיינו את הקבוצות הפוליטיות והדתיות של פלסטין ביומו של ישוע.
5. מדוע הקבוצות הללו מנסות "ללכוד" את ישוע? (ראו. מתי כב 15)

מתי כג

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ישוע דחה את הסופרים והפרושים	אוי לסופרים והפרושים	אוי לסופרים והפרושים	ישוע מזהיר נגד תורתם של הפרושים	ריקנותם וצביעותם של הסופרים והפרושים
כג 12-1	כג 36-1	כג 12-1	כג 12-1	כג 7-1 כג 12-8
			ישוע מרשיע את צביעותם	כתב האישום נגד הסופרים והפרושים
כג 13		כג 15-13	כג 13	כג 13
כג 14			כג 14	כג 14 (לא נכלל)
כג 15			כג 15	כג 15
כג 22-16		כג 22-16	כג 22-16	כג 22-16
כג 24-23		כג 24-23	כג 24-23	כג 24-23
כג 26-25		כג 26-25	כג 26-25	כג 26-25
כג 28-27		כג 28-27	כג 28-27	כג 28-27
			ישוע חוזר את עונשם	
כג 36-29		כג 36-29	כג 36-29	כג 32-29 העברות ועונש שקרב
				כג 36-33
הקינה על ירושלים	קינתו של ישוע על ירושלים	קינה על ירושלים	אהבתו של ישוע לירושלים	ישוע מוכיח את ירושלים
כג 39-37	כג 39-37	כג 39-37	כג 39-37	כג 39-37

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה

3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות

- א. הקרע בין ישוע ומבני הכוח היהודי בירושלים מתחילים להיות יותר אינטנסיביים.
- ב. ישוע לעיתים קרובות ניסה להגיע אליהם אך הם לא רצו לוותר על הקונספטים המסורתיים, לאומיים שלהם. הם באופן מתמשך ניסו ללכוד אותו עם שאלות. השאלות שלהם בדרך כלל התמקדו בחלוקי דעות (1) בין בתי הספר הרבניים של הליל (ליבראליים) ושמאי (שמרנים) או (2) בין הרומאים והעם היהודי. הם קיוו שישוע ירחיק קבוצה אחת או אחרת.
- ג. טיהור בית המקדש על ידי ישוע (ראו. יוחנן ב 15 ומתי כא 12-17) העצים את הקונפליקט.
- ד. הקללה שישוע הביא על עץ התאנה, סמל של ישראל (ראו. מתי כא 18-22), ושני המשלים של הדחייה (ראו. מתי כא 28-46 וכב 1-14) היו נקודות השבירה הסופיות.
- ה. הפרק הזה מגיע לשיא בדחייה של ישוע על מנהיגי הדת. זה לא בטוח האם מילותיו של ישוע משקפות על דחייתה של ישראל בשלמותה או רק על מנהיגי הדת שלה.
- ו. חלק מהמקבילים המקראיים האחרים לביקורתיות שלו בנוגע למנהיגי הדת הם מרקוס יב 38-40, לוקס יא 39-54, כ 45-47. ישוע השתמש בשפה הכי נוקשת שלו כדי לפנות למנהיגי הדת הללו.

לימוד מילים וביטויים

מתי כג 1-12 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 1 אז דבר ישוע אל המון העם ואל תלמידיו. 2 אמר להם: "הסופרים והפרושים יושבים על כסא משה. 3 לכן כל אשר יאמרו לכם עשו ושמרו, (דברים יז' י-יב') אך כמעשיהם אל תעשו, כי אומרים הם ואינם עושים. (מלאכי ב' ז'-ח') 4 הם קושרים משאות כבדים ומעמיסים אותם על שכמי האנשים, אך אינם רוצים להניע אותם אף באצבעם; 5 ועושים את כל מעשיהם כדי להראות לבני אדם, בהרחיבם את תפליהם (דברים ו' ח') ובהאריכם את ציציותיהם. (במדבר טו' לח') 6 אוהבים הם את מושב הראש בסעודות ואת המושבים הראשונים בבתי הכנסת 7 וברכות שלום בשוקים ולהקרא 'רבי' על-ידי אנשים. 8 אך אתם אל יקרא לכם 'רבי', כי אחד הוא רבכם ואתם אחים כלכם. 9 ואל תקראו 'אב' לאיש מכם בארץ, כי אחד הוא אביכם שבשמים. 10 גם אל תקראו 'מורי תורה', כי אחד הוא המורה שלכם -- המשיח. 11 הגדול בכם יהיה משרתכם. 12 המרומם את עצמו ישפיל והמשפיל את עצמו ירומם. (משלי כט' כג'; יחזקאל יז כד')

- כג 1 "דבר ישוע אל המון העם" זאת הייתה הוקעה פומבית של מנהיגי הדת. אף על פי שהמילים העוקבות לא מתארות כל חבר בפרושים, הן כן מאפיינות את היחס הנפוץ של הקבוצה.
- כג 2 "הסופרים" אלו היו מומחים בתורה הכתובה (ברית ישנה) ובתורה שבעל פה (תלמוד) של ישראל והיו זמינים ליצור יישומים פרקטים מקומיים. למעשה הם החליפו את התפקודים המסורתיים של הברית הישנה של הלויים המקומיים. ראו נושא מיוחד במתי יב 38.
- ☐ "הפרושים" זאת הייתה קבוצה של יהודים מסורים אשר פותחו בתקופה המכבית. הם קיבלו את כל הכתוב בברית הישנה ואת המסורת שבעל פה כמחייבים. לא כל הסופרים היו פרושים, אך רובם היו. עבור דיון מלא על המקור והתאולוגיה של הפרושים ראו נושא מיוחד במתי כב 15.
- ☐ "כסא משה" זה התייחס למעמד של מורה בבית הכנסת המקומי או בחברה היהודית המקומית.

- כג 3 "כל אשר יאמרו לכם עשו ושמרו" ישוע השתמש בשני ציווים.
1. "עשו", ציווי פעיל אוריסטי

2. "שמרו", ציווי פעיל בהווה

ישוע אמר שאם הם יכלו להראות אמת בתורה, אז אתם אמורים לפעול לפיה. דברו של אלוהים הינו אמת לא משנה מי מכריז עליו!

☛ **"אך כמעשיהם אל תעשו"** אורח החיים והגישות שלהם חשפו את הדמות שלהם. במובן מסוים הם מורי השקר המתוארים במתי ז 15-23. הם לא פעלו על פי האמת של אלוהים (ראו. מתי ז 24-27), אלא על פי מסורת אנושית (ראו. ישעיהו ו 9-10; כט 13)!

כג 4 "הם קוֹשְׁרִים מְשֹׁאֵת כְּבָדִים" זאת הייתה מטאפורה תרבותית אשר התייחסה להעמסת יתר על המידה או העמסה לא מתאימה של בעלי חיים ביתיים (ראו. מתי יא 28-30). מנהיגי הדת לא הראו שום חמלה עבור האדם הפשוט (ראו. לוקס יא 46; מעשי השליחים טו 10). הם עצמם לא יכלו לשמור על החוקים שלהם (ראו. רומים ב 24-17).

ישנה שונות בכתבי היד היווניים בפסוק הזה. זה לא בטוח האם המשפט "קשים לסחיבה" מקורי או הוטמע מלוקס יא 46.

כג 5 "עושים את כל מעשיהם כדי להראות לבני אדם" הם היו ראוותנים דתיים (ראו. מתי ו 2, 5, 16).

NASB	"הם מרחיבים את התפילין שלהם"
NKJV,NRSV	"הם עושים את התפילין שלהם רחבים"
TEV	"ראו את הרצועות עם הפסוקים עליהם אשר הם לובשים על המצח והזרועות שלהם, ושימו לב כמה גדולים הם"
JB	"לובשים תפילין יותר רחב"
NJB	"לובשים רצועות ראש יותר רחבות"

הקופסאות השחורות מעור הללו הכלילו את הטקסטים התנכיים של שמות יג 3-16, דברים ו 4-9, או דברים יא 21-13. לבשו אותם על המצח מעל העיניים. זאת הייתה ליטרליזציה יתר על המידה של שמות יג 9 ודברים ו 8 ויא 18. הטקסטים הללו היו אמורים להיות אור מדרך לחייהם של מאמינים, לא קופסאות שחורות על המצח שלהם!

NASB	"הארכת הציציות של בגדיהם"
NKJV	"להגדיל את הגבולות של הבגדים שלהם"
NRSV	"את השוליים שלהם ארוכים"
TEV	"כמה ארוכים הציציות של העטיפ שלהם!"
NJB	"ציציות יותר ארוכות"

אלו היו עיטורים כחולים על הגלימות שלהם או מטפחות תפילה אשר הזכירו להם את התורה (ראו. במדבר טו 38 ודברים כב 12).

כג 6 זה היה אותו הניסיון המתקשר ליעקב ויוחנן במתי כ 20-28.

כג 7 "רבי" המושג הארמי הזה היה תואר מכובד ("המורה שלי"). התארים הללו (רבי, אבא, מנהיג) מקבלים ביקורת בגלל הגאווה והיהירות הקשורים אליהם ביהדות של המאה הראשונה. המנהיגים אהבו להיקרא בכל התארים המכובדים הללו.

ה-NKJV העוקב אחר הנוסח המקובל Textus Receptus מכפיל את המילה "רבי". זאת הייתה דרך תרבותית ל-(1) להוסיף רצינות או (2) להראות חיבה (ראו. מתי כג 37). למרות זאת לטקסטים היוונים המוקדמים (א ו-B כמו גם הוולגטה) יש זאת רק פעם אחת.

כג 8-10 שימו לב בשימוש החוזר של "אחד". ישוע (ומתי) לא ראו סתירה במונותאיזם. ראו את הפסקה השנייה במתי כב 37-38.

1. אחד הוא רבכם (יכול להיות האב או הבן, כב 36)
2. אחד הוא אביכם (פעמיים)
3. אחד הוא מנהיגכם, המשיח

כג 8 "אתם אחים כלכם" מאמינים הם שווים בעיניו של אלוהים (בראשית א 26-27), לכן, אנחנו חייבים להיזהר מדרגות או תארים! אין שום הבחנה "כומר" או "לא כומר" בברית החדשה. אין גם שום הבחנות אחרות, שימו לב ברומים ג 22; ראשונה אל הקורинתיים יב 12-13; גלטים ג 28; קולוסים ג 11.

כג 11 "הגדול בכם יהיה משרתכם" דנים בנושא זה במתי כ 25-28 ומרקוס י 42-44. איזו הצהרה מזעזעת! זה שונה באופן בולט מהגישות של העולם. למרות זאת, זהו הסימן של גדולה אמיתית בעידן החדש.

כג 12 "המרומם את עצמו ישפל" זהו נושא מקראי חוזר (ראו. איוב כב 29; משלי כט 23; לוקס יד 11; יח 14; יעקב ד 6; ראשונה לפטרוס ה 5).

מתי כג 13-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

13¹³ אוי לכם סופרים ופרושים צבועים, כי סוגרים אתם את מלכות השמים בפני בני אדם; הן אתם אינכם נכנסים לתוכה וגם לבאים אינכם מניחים להכנס. [14¹⁴ אוי לכם סופרים ופרושים צבועים, כי בולעים את בתי האלמנות ומאריכים להתפלל למראית עין. בגלל זה דינכם יהיה חמור יותר.]

כג 13 "אוי לכם" הקטע הזה (מתי כג 13-36) ידוע כ"שבעת הצרות". מתי לעיתים קרובות בונה את הבשורה שלו על ידי שימוש בשבעה דברים. צרות הן ההפך מברכות. במקביל של לוקס בדרשה של ישוע על ההר, הוא מוסיף ארבעה "אוי" לאשרי (ראו. מתי ה 3-11 נגד לוקס ו 20-26). בברית החדשה המושג "אוי" הציג "הספד" נבואי או קינה. זה נבנה (מקצב בעברית או משקל, שורות מודגשות של שירה) כמוזיקת אבל כדי לבטא את הדין של אלוהים.

■ **"צבועים"** זה היה מושג יווני מורכב אשר התכוון "לשפוט תחת". זה היה מושג תיאטרלי אשר שומש כדי לתאר אדם אשר שיחק חלק או תפקיד מאחורי מסיכה. זה שומש ממקודם במתי ו 2, 5, 16; ז 5; טו 7; טז 3; כב 18; וגם בכד 51.

■ **"כי סוגרים אתם את מלכות השמים בפני בני אדם"** זה היה השימוש של "מפתחות המלכות" (ראו. מתי טז 19; התגלות א 18; ג 7). איזו אחריות עצומה זה לדעת את האמת! אנושות מודרנית, חילונית לא כל כך דחתה את ישוע כמו שהיא דחתה את הייצוג המודרני של הקהילה לגביו במילים שלנו, חיינו והסדר עדיפויות שלנו! זה גם מה שעשו מנהיגי הדת ביומו של ישוע. כמה פרושים יש בקהילה היום?
זוהי הצהרה מזעזעת וטרגית (אירוניה)
1. מנהיגי הדת עצמם לא היו ישרים עם אלוהים (ראו. מתי ה 20)
2. מנהיגי הדת הובילו אחרים שולל ומנעו מהם מלהיות ישרים עם אלוהים (ראו. מתי טו 14; כג 16, 24; כד 24; רומים ב 19)

■ **"נכנסים"** הפועל הזה משומש כלהפוך לחלק ממלכות האלוהים החדשה האסכטולוגית (הברית החדשה של ירמיה לא 31-34). אדם נכנס על ידי קבלת הפנים שלהם של ישוע כעת! אלו אשר דחו אותו לא יכולים להיכנס (שימו לב למתי ה 20; ז 21; יח 3; יט 23-24; כג 13).

ישוע הוא הדלת היחידה למלכות (יוחנן א 12; י 18-7; יד 6; רומים י 9-13).

כג 14 פסוק 14 לא נמצא בכתביה יד היוונים בכתב גדול A, B, D או L ולא ברוב הגרסאות ולכן, כנראה לא המקור עבור מתי. זה כנראה הוכנס כאן על ידי מעתיק ממרקוס יב 40 או לוקס כ 47. זה מופיע במספר כתבי יד יווניים מאוחרים לפני מתי כג 13 ובחלק אחרי מתי כג 13. ה-USB⁴ נתן ציון לאקסקלוסיביות שלו של "B" (כמעט בטוח).

מתי כג 15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

15¹⁵ אוי לכם סופרים ופרושים צבועים, כי סובבים אתם בים וביבשה כדי לגייר איש אחד, וכאשר יתגיר אתם עושים אותו לבן גיהנום כפלים מכם.

כג 15 "צבועים" ראו נושא מיוחד במתי ו 2.

■ **"לגיר איש אחד"** היו שני סוגים של גיורים יהודיים: (1) אלו אשר עברו ברית מילה, טבילה עצמית והקריבו קורבן-הם ניקראו "גר צדק" ו- (2) אלו אשר רק נכחו בבית הכנסת – נקראו "גר תושב".

❖ **"עושים אותו לכן גיהנום כפלים מקם"** זוהי באמת הצהרה מזעזעת. ישוע נפגע מחוקיות צדקנית! זה מחזק את ההצהרה שלו של מתי ה 20. זוהי הפיכה משמעותית של ציפיות תרבותיות.

❖ **"גיהנום"** המושג הזה *Gehenna* הגיע משתי מילים עבריות, "גיא" ו-"הנום". זה היה איפה שהשתחוו לאל האש והפוריות הפניקי דרומית לירושלים בעמק של תופת, על ידי הקרבת ילדים [*molech*] (ראו. ב מלכים טז 3; יז 17; כא 6; ב דברי הימים כח 3; לג 6). זה הפך לפח האשפה של ירושלים. ישוע השתמש בזאת כמטאפורה ארצית לגיהנום ודין נצחי.

המושג הזה שומש רק על ידי ישוע, חוץ מיעקב ג 6. אהבתו של ישוע לאנושות נפולה לא מנעה ממנו להפנות את ההשלכות הגדולות של דחיית מילותיו ומעשיו (ראו. מתי כה 46). אם ישוע הכריז על המציאות של הפרדה נצחית מהאחוה עם אלוהים, זה נכון שהעוקבים אחריו חייבים לקחת זאת ברצינות. גיהנום הינו טרגדיה עבור האנושות, אך גם פצע מדמם פתוח בליבו של אלוהים אשר אף פעם לא ירפא! ראו נושא מיוחד: היכן המתים? במתי ה 22.

מתי כג 16-22 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁶אוי לכם מורי דרך עורים האומרים: 'הנשבע בהיכל אין בכך כלום, אבל הנשבע בזהב ההיכל חייב'.
¹⁷כסילים ועורים! מה גדול יותר, הזהב או ההיכל המקדש את הזהב? ¹⁸וכן גם אומרים אתם, 'הנשבע במזבח אין בכך כלום, אבל הנשבע בקרבן שעליו -- חייב'. ¹⁹עורים! מה גדול יותר, הקרבן או המזבח המקדש את הקרבן? (שמות ל' כז-כט; כט' לט') ²⁰לכן הנשבע במזבח נשבע בו ובכל אשר עליו, ²¹והנשבע בהיכל נשבע בו ובשוכן בו, ²²והנשבע בשמים נשבע בכסא אלהים וביושב עליו.

כג 16 "מורי דרך עורים" זו הייתה מטאפורה סרקסטית עבור מנהיגי הדת (ראו. מתי טו 14; כג 16, 24).

כג 16-22 "הנשבע ב" היהודים פיתחו מערכת נרחבת של שבועות תקפות ואשא אינן תקפות, בשימוש שם האלוהים (ראו. מתי ה 33-37; יעקב ה 12). זו הייתה דרך להרשות לשקר בזמן שנראים דתיים (ראו. ויקרא יט 12; דברים כג 21).

❖ **"כסילים"** ראו נושא מיוחד במתי ה 22.

מתי כג 23-24 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²³אוי לכם סופרים ופרושים צבועים, כי נותנים אתם מעשרות ממנחה ושבת וכמון, (ויקרא כז' ל') ומזניחים את הדברים החשובים יותר שבתורה -- את המשפט, את החסד ואת האמונה. (זכריה ז' ט') צריך היה לעשות את אלה האחרונים ואין לעזב את הדברים האחרים. ²⁴מורי דרך עורים העוצרים את היתוש במסננת ובולעים את הגמל.

כג 23 "לכם... צבועים" ראו נושא מיוחד במתי ו 2.

❖ **"נותנים אתם מעשרות ממנחה ושבת וכמון"** בחוקיות שלהם (ראו. ויקרא כז 30-33; דברים יד 22-29), הם ספרו אפילו את החתיכות הקטנות כדי לתת בדיוק עשר אחוז לאלוהים, אך הם הזניחו צדק, אהבה ונאמנות. הברית החדשה לא מדברת על מעשר חוץ מכאן. הלב של מתן בברית החדשה לא נמצא באחוזים (ראו. שנייה אל הקורניתים ח-ט). מאמינים של הברית החדשה חייבים להיזהר מלהפוך את המשיחיות לקוד חדש המכוון לעשייה חוקית (תלמוד משיחי). הרצון שלהם להיות רצויים לאלוהים גורם להם לנסות למצוא קווים מנחים עבור כל תחום בחיים. למרות זאת, תאולוגית זה מסוכן למשוך חוקים מהברית הישנה אשר לא מוכרזים מחדש בברית החדשה ולעשות אותם קריטריונים דוגמטיים, במיוחד כאשר טוענים שהם הגורמים לאסון או הבטחות של שגשוג!

נושא מיוחד: מעשר SPECIAL TOPIC:

בברית החדשה יש מעט התייחסות למעשר. אני חושב שבברית החדשה אין לימוד בנושא זה מכיוון שבאותה התקופה הרבה היו נותנים מעשר בשביל צדקה עצמית ולגליזם יהודי (למשל מתי כג 13-36). אני מאמין בהנחיות שיש בברית החדשה בהקשר לאורח חיים שמבוסס על נתינה (למרות שאין הרבה הנחיות ברורות), ראו ב"קר ח', ט' (כלומר, התייחסת כאן היא לתרומה חד פעמית מהקהילה של הגויים לקהילת האם הענייה בירושלים), ומדובר כאן על משהו גדול יותר ממעשר! אם היהודי שחיי רק על הכתוב בברית הישנה מחויב לתת בין עשר

לשלושים אחוז במעשר (יש שני, אולי שלושה מעשרות שנדברים בברית הישנה; ראו נושא מיוחד: מעשר בחוק של משה), אז על המשיחיים לתת הרבה יותר ולא להקדיש יותר מידי זמן בהתלבטות האם מעשר נחוץ!

על המשיחיים להיזהר ולא להפוך את האמונה לקוד משפטי שמבוסס על מעשים (תלמוד משיחי). הרצון שלהם להיות רצויים לפני אלוהים גורם לבניית קווי יסוד לכל תחום בחיים. עם זאת, מבחינה תיאולוגית זה מסוכן לקחת כללים מהברית הישנה שלא קיבלו תוקף בברית החדשה (למשל, המועצה בירושלים, מעשי שליחים טו) ולהפוך אותם לקריטריונים דוגמטיים, במיוחד כאשר משתמשים בהם ככלי (על ידי מטיפים מודרניים) לשגשוג וברכה או אסון (ראו מלאכי ג).

להלן ציטוט טוב מספרו של Frank Stagg, *New Testament Theology*, pp. 292-293
"הברית החדשה אינה מקלילה את המעשר בתוך מעשה חסד. המעשר מוזכר רק שלוש פעמים בברית החדשה:

1. בהקשר לכך שהפרושים נותנים מעשרות מִמְנַתָּה וְשִׁבְתָּה וְכַמּוֹן ומזניחים צדק, חסד, ואמונה (ראו מת כג 23; לוקס יא 42)
2. ישוע דיבר על האיש הגאה ש"התפלל לעצמו" בהודו מפאר את עצמו בכך שהוא צם פעמיים בשבוע ונותן מעשר (לוקס יח 12)
3. בהקשר לעליונותו של מלכי-צדק, ישוע ולוי (עברים ז 6-9).
"זה ברור כי ישוע ראה במעשר חלק ממערכת בית המקדש, כעיקרון ופרקטיקה הוא תמוך במערכת של בתי הכנסת ובית המקדש. אבל אין שום אינדיקציה שהוא הטיל על תלמידיו ללכת לפי מסורת זו. המעשר היה בעיקר מה החי, הוא היה נאכל בבית המקדש על ידי מביא המעשר ולאחר מכן על ידי הכהנים. מעשר כפי שנקבע בברית הישנה יכול להתקיים רק במערכת דתית הבנויה על בסיס קורבנות בעלי חיים." "הרבה משיחיים רואים במעשר דרך הוגנת בשביל לתת ביטוי לנתינה. כל עוד המעשר הוא לא תוכנית לגיטימטית שמבוססת על כפייה, אז הוא יכול להביא שמחה. עם זאת, יש אנשים שטוענים שנושא המעשר לא מובהר בברית החדשה. הוא קשור לשמירת מצוות היהדות (מתי כג 23; לוקס יא 42), ואינו מוטל על המשיחיים. למעשה, כיום זה בלתי אפשרי לתת מעשר כפי שהיה מוגדר בברית הישנה. מעשר בימנו הוא רק דימוי לפולחן שהיה חלק ממערכת קורבנות של היהודים."

Stagg סיכם את הנושא

"הדרך הנכונה לתת מעשר היא באופן רצוני ולא כדרישה משיחית, וחשוב לזכור שאדם שנותן מעשר הוא לא באמת מקיים את המצווה המקורית של הברית הישנה. לכל היותר, אותו אדם עושה משהו אנלוגי/דומה למצווה של הברית הישנה, שהייתה מס בשביל בית המקדש ומערכת הכהונה, חברתית ודתית שאינה קיימת יותר. המעשר היה מס חובה ביהדות עד לשנת 70 לספירה (חורבן בית המקדש), וזו לא חובה שחלה על המשיחיים."

"זה לא בשביל להטיל ספק במעשר אלא בשביל להבהיר ההקשר לברית החדשה. זה בשביל לשלול את הגישה המוטעה שקיימת בחלק מהקהילות כיום (כפייה, גישה נוקשה בעלת מניע לאושר). לעומת זאת כאשר המעשר ניתן מרצון חופשי יש לכך הרבה יתרונות; לשם כך צריך לתת אותו בחסד. לא לתת מעשר בשביל "לעשות מעשים טובים" כי בצורה כזו אנחנו הולכים לפי עקרונות של העולם. הרבה "מעשים" לא תמיד הולכים ביחד עם אמונה משיחית. הדרך הנכונה לתת מעשר על פי התיאולוגיה של הברית החדשה הוא לתת אותו ממקום של חסד ואהבת אלוהים.

Copyright © 2014 Bible Lessons International

כג 24 "העוֹצְרִים אֶת הַיְתוֹשׁ בְּמִסְנַנְתָּ וּבִלְעִים אֶת הַגָּמֶל" הפרושים של יומו של ישוע היו מסננים את המים שלהם דרך בד כדי לשמור מבלבוע חרק טמא בהיסח דעת, אך במציאות החוסר אהבה החוקית שלהם גרמה להם באופן ציורי לבלוע גמל טמא! זה היה משחק מילים בין המושגים בארמית יתוש, "galma" וגמל, "gamla". זאת הייתה היפרבולה מכוונת. ישוע לעיתים קרובות השתמש בגמלים בהצהרות המוגזמות שלו (ראו. מתי יט 24; מרקוס י 25; לוקס יח 25).

מתי כג 25-28 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁵אֵי לָכֵם סוֹפְרִים וּפְרוֹשִׁים צְבוּעִים, כִּי מְטַהְרִים אַתֶּם אֶת הַכּוֹס וְאֶת הַקַּעֲרָה מִבְּחוּץ וְתוֹכֵן מֵלֵא גִזְלִים וְתַאֲתוֹנוֹת. ²⁶פְּרוֹשׁ עוֹר, טַהַר תַּחֲלָה אֶת תּוֹךְ הַכּוֹס כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה טְהוֹרָה גַּם מִבְּחוּץ. ²⁷אֵי לָכֵם סוֹפְרִים וּפְרוֹשִׁים צְבוּעִים, כִּי דוֹמִים אַתֶּם לַקְּבָרִים מְסֻיָּדִים הַנְּרָאִים יְפִים מִבְּחוּץ וְאֵלּוּ תוֹכֵם מֵלֵא עֲצָמוֹת מֵתִים וְכָל טְמֵאָה. ²⁸כֵּן גַּם אַתֶּם מִבְּחוּץ אַתֶּם נְרָאִים צְדִיקִים לְעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת, אֲבָל בְּפִנִּים מֵלֵא צְבִיעוֹת וְעוֹל.

כג 25 "צבועים" ראו נושא מיוחד במתי ו 2.

☛ **"מטהרים אתם את הכוס ואת הקערה מבחוץ"** הם דאגו מאד לניקיון טקסי, אך הגישה שלהם והמניעים שלהם היו רחוקים מאלוהים (ראו. ישעיהו כט 13). הם היו טמאים מבפנים (הלב, ראו. מרקוס ז 15, 20). הסטנדרט החדש ליושרה (הברית החדשה, ראו. ירמיהו לא 31-34; יחזקאל לו 22-38) היה לא עשייה אנושית, אלא אמונה היושרה של המשיח להירכש בגולגולתא ולהיות מאושר על פסחא של יום ראשון!

כג 27 **"קברים מסיידים הנראים יפים מבחוץ"** התושבים של ירושלים היו צבועים את הקברים בלבן לפני ימי משתה שמא צל"ן יגע בהם בטעות ויהפוך לטמא באופן טקסי לשבעה ימים, ועל ידי כך לא יוכל להשתתף במשתה אפילו אחרי שנדד מרחק ארוך (ראו. במדבר יט 16; לא 19). הקברים הצבועים טריים הללו היו אנלוגיים לחיצוניות הדתית של המנהיגים היהודים.

מתי כג 29-33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁹ אוי לכם סופרים ופרושים צבועים, כי בונים אתם את קברי הנביאים ומיפים את מצבות הצדיקים.
³⁰ אומרים אתם: 'אלו חיינו בימי אבותינו לא היינו שתפים עמם לשפך את דם הנביאים'.³¹ כך אתם מעידים על עצמכם שבונים אתם לרוצחי הנביאים.³² אף אתם מלאו את סאת אבותיכם!³³ נחשים בני צפעונים, איך תמלטו מדין גיהנום?

כג 29 "צבועים" ראו נושא מיוחד במתי ו 2.

☛ **"בונים אתם את קברי הנביאים"** בברית החדשה אנשי אלוהים היו הורגים נביאים של אלוהים ואז היו בונים קברים גדולים עבורם. בניית מצבות הזיכרון לדוברי האלוהים הוא לא מה שאלוהים רצה. הוא חושק ציות למסר שלו (ראו. מתי כג 34-35). כפי שהמנהיגים של הברית הישנה הרגו את הנביאים, המנהיגים הללו יהרגו את ישוע והעוקבים שלו.

כג 30 **"אלו"** זהו משפט תנאי מדרגה שניה, אשר נקרא "בניגוד לעובדה". הנחת יסוד מיוצרת אשר היא שקרית ולכן, המסקנה אשר מסיקים ממנה הינה שקרית.

כג 33 **"נחשים בני צפעונים"** ישוע לא תמיד היה צנוע ועדין, האדם של "הפנו את הלחי השנייה" שצויר לעתים קרובות (ראו. מתי ג 7; יב 34). צביעות צדקנית דתית הפיקה את הגינני הנקשה ביותר שלו-ועדיין גורמת לכך!

☛ "גיהנום" ראו נושא מיוחד במתי ה 22.

מתי כג 34-36 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁴ לכן הנני שולח לכם נביאים וחכמים וסופרים ומתרגו ותצלבו ומתם תלקו בבתי הכנסת שלכם ותורדפום מעיר לעיר,³⁵ למען יבוא עליכם כל דם נקי שנשפך על הארץ מדם הבל הצדיק (בראשית ד' ח') עד דם זכריה, בן ברכיה, אשר רצחתם אותו בין ההיכל למזבח. (דברי הימים ב', כד' כ-כב')³⁶ אמן אומר אני לכם, בוא יבוא כל זה על הדור הזה."

כג 34 **"הנני שולח לכם נביאים וחכמים וסופרים"** אלוהים (שימו לב שישוע משתמש ב"הנני") ממשיך את פעילות ההתגלות שלו דרך הדוברים הנבחרים שלו (ראו. מתי כא 36-37; כג 37). היהודים לא היו בורים לאמת של אלוהים; הם בחרו לדחות אותה עבור המסורות שלהם (ראו. ישעיהו ו 9-13; כט 13; ירמיהו ה 20-29)! ראו [נושא מיוחד: נבואה של הברית החדשה](#) במתי יא 9.

☛ **"ומתם תהרגו ותצלבו"** החיזוי של הרדיפה התממשה דרמטית בימי המשיחיות המוקדמים. הדוברים של אלוהים לעיתים קרובות קצרו את העיונות של אנושות נפולה, אפילו אנושות דתית, נגד דברו ורצונו של אלוהים.

כג 35 **"דם נקי שנשפך"** ראו נושא מיוחד בהמשך.

נושא מיוחד: נשפך (ברית חדשה) (SPECIAL TOPIC: POURED OUT (NT))

המונח היווני-קלאסי הוא *cheō* פירושו "לשפוך" (בדרך כלל במובן המילולי). למונח יש צורה נוספת *ekcheō*, ופיתחה שתי קונוטציות.

1. דם תמים שנשפך, ראו בראשית ט 6; לז 22; דברים יט 10; מתי כג 35; מעשי שליחים כב 20; רומים ג 15

2. קורבן שניתן, ראו שופטים ו 20; א"ש מ ז ו; ב"ש מ כג 16; מתי כו 28; מרקוס יד 24; לוקס 20
בישוע שתי הצורות של המונח משתלבות על הצלב (ראו את ספרו של Colin Brown, ed., The New International Dictionary of New Testament Theology vol. 2, pp. 853-855)

הכתובים משתמשים בפועל זה בהקשר ל:

1. רוח הקודש (ראו יואל ב 28-2; יחזקאל לט 29; זכריה יב 10; מעשי שליחים ב 17-18, 33; י 45; טיטוס ג 6)

2. אהבת אלוהים (ראו רומים ה 5; שימו לב להקבלה תיאולוגית בבראשית ד 6)

3. זעם אלוהים (ראו התגלות טז, הפועל מופיע שמונה פעמים)

8. "הַבֵּל" ראו בראשית ד 8.

9. "זְכָרְיָה" היה דיון רב כאן על איזה נביא זה התייחס אליו. הקדוש המעונה היחיד אשר ידוע בשמו נמצא ב-ב דברי הימים כד 22-2, אך השם שלו שונה מההתייחסות הזו. למרות זאת המקביל בלוקס יא 51 משמיט את שם האב, כמו גם כתב היד היווני א במתי.

לזכריה, הנביא לאחר הגלות, היה את השם הזה אך הוא לא מת בצורה הזאת. יכול להיות שהיה נביא אחר בשם הזה שאנחנו לא יודעים עליו בכלל. למרות זאת, כיוון שהבל היה הקדוש המעונה הראשון בברית הישנה אז זכריה המוזכר ב-ב דברי הימים כד יהיה הקדוש המעונה האחרון מפני שדברי הימים היה הספר האחרון של הקנון העברי.

כג 36 "בוא יבוא כל זה על הדור הזה" במובן אחד זה מראה את העליונות של ישוע (ראו. מתי י 23; כג 36; כד 34). הוא היה דובר האלוהים האולטימטיבי. כאשר המנהיגים ורוב האוכלוסייה דחו אותו, לא הייתה תקווה – רק דין. העידן החדש של הרוח הגיע!

מתי כג 37-39 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁷"ירוּשָׁלַיִם, יְרוּשָׁלַיִם, הַהוֹרֵגָת אֶת הַנְּבִיאִים וְסוֹקְלָת אֶת הַשְּׁלֹחִים אֵלֶיהָ, (נחמיה ט' כו') כְּמָה פְּעָמִים חִפְצָתִי לְקַבֵּץ אֶת בְּנֵיךָ כְּתַרְנֻגְלַת הַמִּקְבָּצַת אֶת אֶפְרוּחֶיהָ תַּחַת כְּנָפֶיהָ וְלֹא רָצִיתֶם. (ישעיהו סה' ב') ³⁸הֲנֵה בֵיתְכֶם יִנְטֵשׁ לְכֶם, (מלכים א', ט' ז'-ח') ³⁹וְאֲנִי אוֹמֵר לְכֶם: מַעַתָּה לֹא תִרְאוּנִי עַד אֲשֶׁר תֵּאמְרוּ: 'בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה!' (תהילים קיח' כו')

כג 37-39 ישוע ללא ספק היה מלא רגש (ראו. לוקס יג 34, 35). הוא והאדון שניהם אהבו את אנשי הברית. הוא רצה לשקם אותם לאחווה, אך הם אחזו בחוקיות שלהם (ישעיהו כט 13). רק דין היה לכם לאתחל את הצורך לאינטימיות של ברית!

השאלה נשאר, מתי ישוע דיבר את המילים הללו? האם זה היה בדיוק לפני כניסת הניצחון שלו או האם זה מתייחס לכניסה האסכטולוגית? דבר אחד בטוח, הנבואה של זכריה יב 10 תקרה יום אחד! האיחוד של אנשי האלוהים אשר דיברו עליו ברומים ט-יא תשקם את האחווה של גן העדן (ראו. בראשית ג 15).

כג 37 "לְקַבֵּץ" הפועל הזה גם משמש בקיבוץ הנבחרים של אחרית הימים במתי ג 12; יג 20, 47; כד 31.

9. "כְּתַרְנֻגְלַת הַמִּקְבָּצַת אֶת אֶפְרוּחֶיהָ תַּחַת כְּנָפֶיהָ" יהוה וישוע לעיתים קרובות השתמשו במטאפורות נקביות כדי לתאר את העבודה והגישה שלהם (ראו. בראשית א 2; שמות יט 5; דברים לב 11; ישעיהו מט 15; יו 9-13). אלוהות הינה לא זכרית ולא נקבית, אלא רוח. הוא ברא את המינים ויש לו את האיכויות הטובות ביותר של שניהם בו.

נושא מיוחד: המונח צל (ביחד עם ביטויים נוספים)

SPECIAL TOPIC: SHADOW (using several related phrases)

ביטוי זה מתקשר ל

1. "צל" כהגנה

- א. של יהוה – ישעיהו טז 3-4
 - ב. של מצרים – ישעיהו ל 2-3
 - ג. של משיח יהוה – איכה ד 20
2. "צל היד", בהקשר להגנה של יהוה – תהילים קכא 5; ישעיהו מט 2; נא 16; ראו הערה בשמות לג 22)
3. "בצל קורת", ביטוי נוסף להגנה – בראשית יט 8
4. "הצל של ענן יהוה בתקופת הנדודים" (כלומר, הצל ביום והאור בלילה) – שמות יג 21-22; יד 19, 20, 24; ישעיהו ד 6; כה 4-5; לב 1-2
5. "צל הכנף" – ביטוי לכך שאלוהים מגן עלינו מתחת לכנפיו – תהילים יז 8; לו 7; נז 1; סא 4; צא 1, 4; ישעיהו לא 5 (אותו דימוי קיים בדברים לב 10-11; רות ב 12; מתי כג 37; לוקס יג 34)
6. "צל של עץ"

- א. משל בהקשר לאבימלך – שופטים ט 15
- ב. משל הנשר והיין – יחזקאל יז 23
- ג. משל מצרים – יחזקאל לא 6, 17
- ד. החלום נבוכדנצר – דניאל ד 12
- ה. החזון של גלות ישראל – הושע יד 7

הצל היה מטאפורה עמוקה ומצילה חיים עבור אנשי שחיו בסביבה מדברית.

Copyright © 2014 Bible Lessons International

כג 38 "בֵּיתְכֶם יִנְטֹשׁ לְכֶם" נראה שזה אזכור עבור ירמיהו כב 5. זה יכול להתייחס להרס של ירושלים ב70 לספירה או לאירועים עתידיים אחרים. הברית הייחודית של אלוהים עם ישראל עברה שינוי על ידי החוסר אמונה שלהם! יש ברית חדשה (ראו. ירמיהו לא 31-34), אשר לא מבוססת על צאצא מגזע מסוים, אלא על אמונה ונאמנות באלוהים ומשיח שלו.

כג 39 "עַד אֲשֶׁר תֵּאמְרוּ" זאת התייחסות לתהלים קיח 26-27, אשר שומשה בכניסת הניצחון (ראו. מתי כא 9). זה דומה לחיזוי המשיחי הנפלא של זכריה יב 10 שהיהודים יום אחד יחזרו לאחד אותו הם ניקבו (ראו. רומים ט-יא)! כל המאמינים מתפללים עבור ההתעוררות היהודית הזו!

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע ישוע כה ביקורתי לגבי מנהיגי הדת של יומו?
2. כיצד אנחנו יודעים במה להאמין וכיצד לנהוג?
3. האם גישה יותר חשובה ממעשה?
4. האם מעשר הינו עיקרון מלומד בבירור בברית החדשה?
5. האם ישוע דחה את ישראל לחלוטין?

מתי כד

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ניבוי חורבן בית המקדש	ישוע מנבא את חורבן בית המקדש	ניבוי חורבן בית המקדש	ישוע מדבר על חורבן בית המקדש	מבוא
כד 2-1	כד 2-1	כד 2-1	כד 2-1	כד 3-1
תחילת הצרה	הסימנים של הזמנים	בסוף העידן	צרות ורדיפות	תחילת הסבל
כד 14-3	כד 14-3	כד 8-3	כד 3	
			כד 8-4	כד 8-4
		כד 14-9	כד 14-9	כד 13-9
				כד 14
הצרה הגדולה	הצרה הגדולה		האימה הגדולה	הזעזוע הגדול של ירושלים
כד 28-15	כד 28-15	כד 28-15	כד 22-15	כד 22-15
			כד 25-23	כד 25-23
				בואו של בן-האדם
			כד 27-26	כד 28-26
			כד 28	
בואו של בן-האדם	בואו של בן-האדם		בואו של בן-האדם	החשיבות האוניברסלית של ביאתו
כד 31-29	כד 31-29	כד 31-29	כד 31-29	
הלקח מהמשל של עץ התאנה	משל עץ התאנה		הלקח מהמשל של עץ התאנה	הזמן של בואו
כד 35-32	כד 35-32	כד 35-32	כד 35-32	כד 36-32
לא יודעים לא את היום ולא את השעה	אף אחד לא יודע את היום או את השעה		אף אחד לא יודע את היום או השעה	היו על המשמר
כד 44-36	כד 44-36	כד 44-36	כד 44-36	
				כד 41-37
				כד 44-42
העבד הנאמן או הבלתי נאמן	העבד הנאמן או והעבד הרשע		העבד הנאמן או הבלתי נאמן	משל העבד בעל המצפון
כד 51-45	כד 51-45	כד 51-45	כד 51-45	כד 51-45

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשריות עבור כד 1-36 (מקביל למרקוס יג 1-37)

- א. ההערות הפרשניות שלי על מרקוס יג יותר שלמים בפרשנות שלי על מרקוס וראשונה והשנייה לפטרוס. אתם יכולים לראות את כל הפרשנויות שלי ב- www.freebiblecommentary.org.
- ב. מתי כד, מרקוס יג ולוקס כא הינם כה קשים לפירוש מפני שהם מתמודדים עם מספר שאלות בו זמנית (ראו. מתי כד 3).
 1. מתי בית המקדש ייהרס?
 2. מה תהיה האות לחזרתו של המשיח?
 3. מתי העידן הזה יסתיים?
- ג. הז'אנר של הקטעים האסכטולוגיים של הברית החדשה הוא בדרך כלל שילוב של שפה אפוקליפטית (ראו נושא מיוחד למטה) ונבואית אשר בכוונה מעורפלת ומאד סמלית.
- ד. מספר קטעים בברית החדשה (ראו. מתי כד, מרקוס יג, לוקס יז וכא, ראשונה והשנייה לתסלוניקים וההתגלות) מתמודדים עם הביאה השנייה. הקטעים הללו מדגישים
 1. הזמן המדויק של האירוע לא ידוע אך האירוע בטוח
 2. אנחנו יכולים לדעת את הזמן הכללי אך לא את הזמן הספציפי של האירועים
 3. זה יקרה בפתאומיות ובאופן לא צפוי
 4. אנחנו חייבים להיות מלאי תפילה, מוכנים ונאמנים למטלות אשר יועדו לנו
- ה. ישנו מתח פרדוקסלי תאולוגי בין (1) החזרה שיכולה לקרות כל רגע (ראו. מתי כד 27, 44) נגד (2) העובדה שמספר אירועים בהיסטוריה חייבים לקרות.
 1. הברית החדשה מצהירה שמספר אירועים יקרו לפני הביאה השנייה:
 1. הבשורה תתבשר בכל העולם (ראו. מתי כד 14; מרקוס יג 10)
 2. הכפירה הגדולה (ראו. מתי כד 10-13, 21; ראשונה לטימותאוס ד 1; שנייה לטימותאוס ג 1; שנייה לתסלוניקים ב 3)
 3. ההתגלות של "אדם החטא" (ראו. דניאל ז 23-26; ט 24-27; שנייה לתסלוניקים ב 3)
 4. ההסרה של האחד/הדבר שמרסן (ראו. שנייה לתסלוניקים ב 6-7)
 5. התעוררות יהודית (ראו. זכריה יב 10; רומים יא)
 2. פסוקים 37-44 אינם מקבילים למרקוס. כן יש להם מקביל סינופטי בלוקס יז 26-37.

נושא מיוחד: ספרות אפוקליפטית (ממבוא להתגלות)
SPECIAL TOPIC: APOCALYPTIC LITERATURE (from Intro. to Revelation)

ספר התגלות הוא ז'אנר ספרותי-יהודי ייחודי, אפוקליפטי. לעתים קרובות השתמשו בספר זה בתקופות קשות של מתיחות כדי לבטא את המחשבה שאלוהים הוא בשליטה על ההיסטוריה והוא יביא גאולה לעמו. סוג זה של ספרות מאופיין על ידי

1. תחושה חזקה של ריבונותו האוניברסלית של אלוהים (מונותאיזם וטרמיניזם)
2. מאבק בין טוב לרע, בין עידן ההווה ועידן שיבוא (דואליזם)
3. שימוש במילות סודיות (מדרך כלל מתוך ספרות של הברית הישנה/אפוקליפטית יהודית)
4. שימוש בצבעים, מספרים, בעלי חיים, לפעמים בעלי חיים/בני אדם
5. בספר התגלות למלאכים יש תפקיד בולט (כמו כן גם לחזיונות וחלומות)
6. הספר מתמקד בעיקר באחרית ימים (עידן חדש)
7. יש שימוש במערכת סמלים קבועה, ולא במציאות, בשביל להעביר את המסר של אחרית הימים
8. מספר דוגמאות ז'אנר מסוג זה

א. ברית ישנה

- 1) ישעיהו כד-כז, נו-סו
- 2) יחזקאל לז-מח
- 3) דניאל ז-יב
- 4) יואל ב 28-ג 21
- 5) זכריה א-ו, יב-יד

ב. ברית חדשה

- 1) מתי כד, מרקוס יג, לוקס כא, א"ק ר טו (במובנים מסוימים)
- 2) ב"ת ס ב
- 3) התגלות (פרקים ד-כב)

ג. ספרים שלא חלק מהקנון (מידע זה נלקח מספרו של D. S. Russell, The Method and Message of Jewish Apocalyptic, pp. 37-38)

- 1) א' חנוך, ב' חנוך (סודות חנוך)
- 2) ספר היובלים
- 3) ג', ד', ה' חזיונות הסיביליות
- 4) צוואות השבטים
- 5) ספר תהילים של שלמה
- 6) עליית משה
- 7) עליית ישעיהו
- 8) ספר אדם וחווה
- 9) חזון אחרית הימים של אברהם
- 10) צוואת אברהם
- 11) ב' עזרא החיצוני (ד' עזרא החיצוני)
- 12) א', ב' ברוך

9. יש משמעות של דואליות בז'אנר זה. כאשר אנחנו קוראים ז'אנר זה אנחנו מזהים סדרה של כפילות, ניגודים או מתחים (משהו שנפוץ בכתביו של יוחנן) בין:

- א. גן עדן – כדור הארץ
- ב. עידן רשע (אנשים ומלאכים רשעים) – עידן הצדקה / העידן החדש (בני אדם ומלאכים יראי שמיים)
- ג. הקיום בהווה – הקיום בעתיד

אלוהים הולך להגשים את כל הכתוב. אלוהים לא רצה שהעולם יגיע למצב זה, אבל הוא ממשיך לפעול ולשקם את הקשר של אהבה ואינטימיות שהתחיל בגן עדן. המשיח הוא נקודת מפנה של תוכנית אלוהים, אבל שתי הביאות גורמות לדואליזם שבו אנו חיים.

לימוד מילים וביטויים

מתי כד 1-2 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

1 בצאתו מבית המקדש ללכת לדרך נגשו תלמידיו להראות לו את בניי המקדש. ²הגיב ישוע ואמר להם: "רואים אתם את כל אלה? אמן אומר אני לכם, לא תשארו פה אבן על אבן אשר לא תפל ארצה." (מלכים א', ט' ז'-ח')

כד 1 "בית המקדש" זאת הייתה מילה יוונית עבור כל האזור של בית המקדש (*heiron*, ראו. מרקוס יג 1). ישוע לימד שם מאז מתי כא 23. המבנה הזה עצמו (*naos*, ראו. מרקוס טו 38) הפך להיות התקווה היהודית הגדולה (ראו. ירמיהו ז), סמל לאהבה האקסקלוסיבית של אלוהים ליהודים.

☐ **"בניי"** הם היו אבן סיד לבנים מבריקים עם עיטור מוזהב. פרויקט המבנה הזה לקח להורדוס הגדול יותר מ-46 שנים כדי לסיים אותו (ראו. יוחנן ב 20). הפרויקט הזה היה במטרה להרגיע את היהודים, אשר התרגזו בגלל שאדומי שלט בהם.

כד 2 "אבן" יוסף בן מתתיהו אומר לנו שהורדוס הגדול השתמש באבן סיד מבריקים או *mezzeh*, אשר היו מקומיים לאזור הזה. אבני היסוד הללו ואבני הקירות היו ענקיים, 25X8X12 אמות (אמה הייתה 18-21 אינצ'ים; לכן, הנפח הכולל של אחד מהאבנים הללו היה בערך 3600 אמות רגל).

☐ **"לא תשארו פה אבן על אבן אשר לא תפל ארצה"** זהו המבנה הדקדוקי החזק של שליליות כפולה. זה מדבר על הרס מוחלט. זה בטוח הדהים את התלמידים! יוסף בן מתתיהו אומר לנו שב-70 לספירה הצבא הרומאי הרס את האתר הזה ברמה כזאת שאדם יכול לחרוש את האדמה בהר מוריה (ראו. מיכה ג 12; ירמיהו כו 18) במקום בו בית המקדש עמד.

מתי כד 3 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
3 כאשר ישב על הר הזיתים נגשו אליו התלמידים לבדם ואמרו: "הגד נא לנו מתי יהיה הדבר הזה ומה הוא אות בואך וקץ העולם?"

כד 3 "ישב על הר הזיתים" רכס ההרים הזה למזרח השקיף על ירושלים והאזור של בית המקדש. הבשורה של מרקוס זיהתה את התלמידים אשר שאלו את ישוע את השאלות הללו-כיפא, יעקב, יוחנן ואנדרי. מתי קורא "ניגשו אליו התלמידים לבדם" (ראו. מתי כד 1 ו-3).

☐ **"מתי יהיה הדבר הזה ומה הוא אות בואך"** למרקוס יג 4 ולוקס כא 7 יש רק שאלה אחת, אך מתי כד 3 מראה את השאלות הנרחבות. הם היו מספר אירועים שהתלמידים רצו לדעת עליהם: (1) הרס בית המקדש, (2) הביאה השנייה ו- (3) קץ העידן הזה. התלמידים כנראה חשבו שכל השלושה יקרו בזמן אחד. ראו נושא מיוחד בהמשך. המושג המשמש כאן אשר תירגם "ביאה" (ראו. מתי כד 3, 27, 37, 39; ראשונה אל הקורנתים טו 23; שנייה לתסלוניקים ב 19; ג 13; ד 15; ה 23; שנייה לתסלוניקים 1, 8; יעקב ה 7, 8; שנייה לפטרוס א 16; ג 4, 12; ראשונה ליוחנן ב 28) הינו *parousia*. ראו את הנושא המיוחד השני למטה.

נושא מיוחד: תשובות לשתי השאלות של התלמידים במתי כד 3
SPECIAL TOPIC: ANSWERS TO THE DISCIPLES' TWO QUESTIONS OF MATTHEW 24:3

(מהספר של F. F. Bruce in *Answers to Questions*, p 57).

- א. שימו לב לא להיות מוטעים ולחשוב שאנחנו בסוף בגלל נביאי שקר או אסונות גדולים
1. מתי כד 4-8
 2. מרקוס יג 8-5
 3. לוקס כא 8-11
- ב. הנבואה מדבר על כך שיהיו רדיפות אך כמו כן גם הבטחה לעזרה
1. מתי כד 9-14
 2. מרקוס יג 9-13
 3. לוקס 12-19
- ג. תשובה לשאלה הראשונה, בהקשר לחורבן ירושלים וגורל תושביה
1. מתי כד 15-28

2. מרקוס יג 23-14
 3. לוקס כא 24-20
- ד. תשובה לשאלה השנייה, המתארת את הביאה השנייה
 1. מתי כד 29-31
 2. מרקוס יג 27-24
 3. לוקס כא 24-20
- ה. תוכחה להיות בערנות בזמן חורבן ירושלים
 1. מתי כד 32-35
 2. מרקוס יג 28-31
 3. לוקס כא 29-33
- ו. תוכחה להיות בערנות לקראת הביאה השנייה
 1. מתי כד 36-44
 2. מרקוס יג 32-37
 3. לוקס כא 34-36

נושא מיוחד: מונחים שקשורים לביאה השנייה של המשיח SPECIAL TOPIC: TERMS FOR THE SECOND COMING

ישנם כמה מונחים וביטויים המתייחסים לשובו של ישוע.

1. *parousia*, (למשל יעקב ה 7) מדובר במעמד ובמקור ביקור מלכותי. זהו מונח נפוץ (ראה מתי כד 39,37,27,3; א קורינתים טו 23; א תסלוניקים ב 19; ג 13; ד 15; ה 23; ב תסלוניקים ב 1,8; יעקב ה 8,7; ב פטרוס א 16; ג 12,4; א יוחנן ב 28).
2. *Epiphaneia*, "מפגש פנים מול פנים" (למשל, א"טמ ו 14; ב"טמ א 10; ד 8,1; טיטוס ב 13)
3. *apokalupsis*, כלומר לגלות בשביל לחשוף (ראו א קורינתים א 7; ב תסלוניקים א 7; א פטרוס א 7; ד 13).
4. "יום האדון" והווריאציות של הביטוי זה (ראו נושא מיוחד: יום האדון)
 הברית החדשה נכתבה מתוך השקפת עולם של הברית הישנה, דבר שעומד על
 1. העידן הנוכחי, אשר מורד ומלא ברוע
 2. העידן שעתיד לבוא, עידן חדש של צדקה
 3. העידן הרוח דרך העבודה של המשיח (משוח)

יש צורך בהנחה התיאולוגית בהקשר של התגלות משום שכותבי הברית החדשה משנים מעט את הציפיות של עם ישראל. במקום ביאה צבאית, לאומית (ישראל), יש שתי ביאות. הראשונה היא התגלמות האלוהות בלידתו של ישוע מנצרת. הוא הגיע כ"עבד סובל" (ישעיהו נג) ולא כדמות צבאית, משפטית; רוכב על עיר בן אתונות (לא סוס מלחמה פרד מלכותי), כמו שכתוב בזכריה ט 9. הביאה הראשונה פתחה את עידן המשיח, מלכות אלוהים בארץ (ראה נושא מיוחד מלכות אלוהים). במובן אחד המלכות נמצאת כאן, אבל במובן אחר היא עדיין רחוקה. ולכן יש מתח בין שתי הביאות של המשיח (ראה נושא מיוחד: משיח), אשר במובן מסוים יש חפיפה בין שני העידנים (ראה נושא מיוחד: העידן הנוכחי והעידן שעתיד לבוא), דבר שלא היה ברור מנקודת מבט של הברית הישנה. למעשה, דבר זה מדגיש את המחויבות של יהוה לגאול את כל האנושות (ראה בראשית ג 15; יב 3; שמות יט 5 ונביאים במיוחד ישעיהו ויונה).

הקהילה לא מחכה להתגשמות של הנבואה, משום שרוב הנבואות מתייחסות לביאה הראשונה (ראה בספר *How to Read the Bible For All Its Worth*, pp. 165-166). המאמינים מצפים לבואו האדיר של מלך המלכים ואדון האדונים, הגשמה ההיסטורית הצפויה של עידן הצדקה כאן על פני כדור הארץ כפי בשמים (ראה מתי ו 10). זה לא אומר שהפְּרִזְנִטְצִיּוֹת של הברית הישנה לא מדויקות, אלא זה אומר שהן עוד לא הושלמו (ראה נושא מיוחד: מדוע הבטחות הברית הישנה נראות שונות מהבטחות הברית החדשה?). הוא ישוב בדיוק כמו שניבאו הנביאים בכוח וסמכות של יהוה.

המונח "ביאה שנייה" אינו מונח מקראי, אך המושג מדבר על השקפת העולם של הברית החדשה. אלוהים יסדר את הכל בצורה ישרה (ראו התגלות כא-כב). הוא ישקם את ההתחברות בינו לבין בני האדם שברא בצלמו. הרוע יגיע למשפט ויוסר (ראו התגלות כ 11-15). המטרות של אלוהים לא יכולות להיכשל!

מתי כד 4-8 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁴השיב ישוע ואמר להם: "הֲזָהְרוּ שְׁלֵא יִתְעָה אֶתְכֶם אִישׁ, ⁵כִּי רַבִּים יָבוֹאוּ בְשֵׁמִי וַיֹּאמְרוּ 'אֲנִי הַמְּשִׁיחַ' וַיִּתְעוּ רַבִּים. (ירמיהו יד' יד') ⁶וְאַתֶּם עֲתִידִים לִשְׁמַע מִלְחָמוֹת וּשְׂמוּעוֹת מִלְחָמָה. שִׁימוּ לֵב, אֵל תִּבְהָלוּ; כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת הַדְּבָר הַזֶּה, וּבְכֹל זֹאת עוֹד לֹא בָא הַקֶּץ. ⁷גוֹי יִקּוּם עַל גּוֹי וּמַמְלָכָה עַל מַמְלָכָה וַיְהִי רָעַב וְרַעֲדוֹת אֲדָמָה בְּמִקְוֹמוֹת רַבִּים, (דברי הימים ב', טו' ו'; ישעיהו יט' ב') ⁸אֲךָ כָּל אֵלֶּה רֵאשִׁית הַצָּרוֹת.

כד 4 "הֲזָהְרוּ שְׁלֵא יִתְעָה אֶתְכֶם אִישׁ" זהו ציווי פעיל בהווה עם מלית שלילית אשר התכוונה לעצור פעולה בתהליך. היו וממשיכים להיות אותות שקר או "מבשרי אותות". ההצהרה הזאת חזרה על עצמה לעיתים קרובות (ראו. מרקוס יג 5, 9, 23, 33). ישנו בלבול תאולוגי גדול בתחום הזה. בקהילה אף פעם לא הייתה הסכמה באסכטולוגיה. גל דור של משיחיים ניסו לכפות את ההיסטוריה המודרנית לנבואה מקראית. עד היום הם כולם טעו. חלק מהבעיה הוא שמאמינים צריכים לחיות בציפייה של כל רגע לביאתו של ישוע אך עדיין הנבואות כולן כתובות לדור אחרית ימים אחד של עוקבים שרודפים אחריהם. שימחו שאתם לא יודעים!

כד 5 "רַבִּים יָבוֹאוּ בְשֵׁמִי" זה מתייחס למשיחי שקר (ראו. מתי כד 11, 23-24; מרקוס יג 6). זה גם יכול להיות אזכור לאחרית הימים (1) אנטיכריסט של ראשונה ליוחן ב 18; (2) "איש הרשע" של השנייה לתסלוניקים ב; או (3) חייית המים של התגלות יג 1-10.

■ "אֲנִי הַמְּשִׁיחַ" "משיח" הינו התעתיק היווני מהמושג העברי *messiah*, אשר התכוון "המשוח". זה מראה שהרבה מתחזים משיחיים יגיעו (ראו. מתי כד 11, 24; ראשונה ליוחן ב 18).

■ "וַיִּתְעוּ רַבִּים" זה מראה את כוח השכנוע של משיחי השקר והריק הרוחני של אנושות נפולה (ראו. מתי כד 11, 26-23). זה גם מראה את הנאיביות של מאמינים חדשים ו/או משיחיים בשריים (ראו. ראשונה אל הקורנתים ג 1-3; קולוסים ב 16-23; עברים ה 11-14).

כד 6 "אֵל תִּבְהָלוּ" זהו ציווי סביל בהווה עם מלית שלילית, אשר בדרך כלל מתכוונת לעצור פעולה בתהליך.

■ "כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת הַדְּבָר הַזֶּה, וּבְכֹל זֹאת עוֹד לֹא בָא הַקֶּץ" מלחמות (מתי כד 6, 7), רעב (מתי כד 7), רעידות אדמה (מתי כד 7) ומשיחים שקריים (מתי כד 5) אינם אותות לקץ, אלא אותות מקדימות לכל עידן (ראו. מתי כד 8). הנוכחות של סוג זה של אירועים אינם אות של הסוף, אלא של עולם נפול.

כד 8

NASB, NRSV

"של צירי לידה"

NKJV

"של צרות"

TEV

"הכאבים הראשונים של לידה"

NJB

"צירי הלידה"

זה התייחס ל"צירי הלידה" של העידן החדש (ראו. ישעיהו יג 8; כו 17; יו 7; מיכה ד 9-10; מרקוס יג 8). זה שיקף את האמונה היהודית בעצמות הרשע לפני העידן החדש של הצדק. היהודים האמינו בשני עידנים (ראו נושא מיוחד במתי יב 31); עידן הרשע הנוכחי, המאופיין על ידי חטא ומרד נגד אלוהים, וה-"עידן שיבוא". העידן החדש יחונך על ידי הבירה של המשיח. זה יהיה זמן של צדק ודבקות לאלוהים. אף על פי שהמבט היהודי היה נכון עד לנקודה מסוימת, זה לא לקח בחשבון את שני הביאות של המשיח. אנחנו חיים בחפיפות של שני העידנים הללו. ה"כבר" וה"עדיין לא" של מלכות האלוהים!

מתי כד 9-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁹אֲזַי וַיִּסְגְּרוּ אֶתְכֶם לְרוֹדְפִים וַיְהַרְגוּ אֶתְכֶם וְתִהְיוּ שְׂנוֹאִים עַל כָּל הַגּוֹיִים בְּגִלְלַת שְׁמִי. ¹⁰רַבִּים יִכְשְׁלוּ בְּאוֹתָה עַת וַיִּסְגְּרוּ אֶתְכֶם לְרוֹדְפִים וַיְהַרְגוּ אֶתְכֶם וְתִהְיוּ שְׂנוֹאִים עַל כָּל הַגּוֹיִים בְּגִלְלַת שְׁמִי. ¹¹וְנִבְיֵאֵי שִׁקְרָה יִקְוּמוּ וַיִּתְעוּ רַבִּים ¹²וּמֵאֲחֵר שְׂתַרְבֵּה הַהִפְקָרוֹת תִּתְקַרֵּר אַהֲבַת רַבִּים. ¹³אֲבָל הַמַּחְזִיק מֵעַמְד עַד קֶץ הוּא יִשָּׁע. ¹⁴וּבְשׂוֹרָה זוֹ שֶׁל הַמַּלְכוּת תִּכְרַח בְּכֹל הָעוֹלָם לְעֵדוֹת לְכָל הַגּוֹיִים וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא הַקֶּץ.

כד 9 "אֲזַי" המושג הזה משמש מספר פעמים בדיון אחרית הימים של ישוע (ראו. מתי כד 9, 10, 14, 16, 21, 23, 30, 40; כה 1, 7, 31, 34, 37, 41, 44, 45). השאלה היא 1. האם זה פשוט סמן מעבר?

2. האם זה מציין רצף זמני?
3. האם זה מציין רצף של הקשר (רצף האש) בעברית?

☐ מרקוס יג 9 הרבה יותר ספציפי בנקודה הזאת. "בתי משפט ובתי כנסת", משפט אשר לא נמצא במתי כד 9, מראה את הרדיפות הממשלתיות והדתיות נגד היהודים (ראו. ראשונה לפטרוס ד 12-16). "כיו" או פשוטו כמשמעו "יסירו את העור", יהודים הלקו עבריינים שלושה עשרה לשלושים ותשע פעמים בחלק הקדמי ועשרים ושש פעמים בגב (ראו. דברים כה 3-1; שנייה אל הקורинתיים יא 24).

☐ "וְתִהְיֶה שְׁנוּאִים עַל כָּל הַגּוֹיִים" ישוע הכין את התלמידים שלו לשנאה של העולם (ראו. מתי י 22; כא 35-36; כג 37; מרקוס יג 13; לוקס כא 17; יוחנן טו 18, 19; ראשונה ליוחנן ג 13). הרמה של האופוזיציה לבשורה מפתיעה (ראו. אפסים ו 10-18). הרמיזה של המשפט הזה הוא שמישיות התפשטה לעולם (ראו. מתי כד 14) מה שאומר שישוע מדבר על זמן עתידי.

☐ "בְּגִלָּל שְׁמִי" לא בגלל הרשעות האישיות שלהם או העברות האזרחיות ירדפו מאמינים, אלא בגלל שהם משיחיים (ראו. מתי ה 16-10; מרקוס יג 9; ראשונה לפטרוס ד 12-16).

כד 10 "רבים יִכְשְׁלוּ" תחת רדיפות ורעיון שווא רוחני רבים מהעוקבים אחר ישוע "יכשלו" (פשוטו כמשמעו "גרמו להם למעוד", ראו מתי יא 6). אלו אותם אלו אשר דיברו עליהם במשל של האדמה במתי יג 21 (ראו. מרקוס ד 17; ח 13). אלו הם אשר "לא עומדים בו" ביוחנן טו 6. אלו הם האנשים אשר עוזבים את האחוה בראשונה ליוחנן ב 18-19. אלו הם האנשים המתוארים בעברים ובשנייה לפטרוס ב 20-22. ראו **נושא מיוחד: כפירה (Aphistēmi)** במתי ז 21.

כד 10-11 זה רומז על אופוזיציה מאורגנת (ראו. מרקוס יג 12). משפחות יפוצלו על המשיח (ראו. מתי י 37-35). אלו אשר היו אמורים להשתנות על ידי הבשורה מתנהגים כלא נושעים (ראו. טיטוס ג 2-3).

כד 11 "נְבִיאֵי שֶׁקֶר" זאת מחשבה מפחידה. האנשים האלו הם זאבים לבושים ככבשים (ראו. מתי ז 15-23). מאמינים חייבים להיות עם הבנה של הבשורה, נכונות לרוח, ואורח חיים ירא אלוהים כדי להגן על עצמם מהמתחזים הללו (ראו. שנייה לפטרוס ב; ראשונה ליוחנן ב 18-19; התגלות יג).

כד 12 רדיפות יחשפו את הטבע הרוחני האמיתי של המתחזים (ראו. מתי יג 20-22) או החלשים (ראו. ראשונה לטימותאוס ו 9-10).

כד 13 "אַבֵּל הַמַּחְזִיק מַעֲמֵד עַד קֵץ הוּא יִשָּׁע" זהו צורת בינוני אאוריסטי פעיל (מחזיק מעמד) אשר אחריו מגיע חייו סביל עתידי (יושע ראו. מתי י 22. ראו נושא מיוחד: התמדה במתי י 22). זוהי דוקטרינה של התמדה (התגלות ב 2, 11, 12, 26; ג 5, 12, 21) והיא חייבת להישמר במתח דיאלקטי עם הדוקטרינה של הבטיחון של המאמין. שניהם נכונים! שניהם מתנות אלוהים. המושג "ישוע" יכול להיות מובן במובן הברית הישנה של גאולה פיזית והמובן הברית חדשה שלו לגאולה רוחנית נצחית.

החזקת מעמד הינה עדות למפגש משנה חיים עם ישוע (תהיו בטוחים לקרוא את הנושא המיוחד על התמדה במתי י 22). זה לא רומז על חוסר בחטא, אך זה כן בניגוד למעשים של מתי כד 10-12!

כד 14 "בְּשׂוֹרָה זוֹ שֶׁל הַמַּלְכוּת" זה הוזכר ממקודם במתי ד 23; ט 35. זה נרדף ל-"בשורה". זה התייחס לתוכן של הבשורה של ישוע.

☐ "תִּכְרַז בְּכָל הָעוֹלָם לְעֵדוֹת לְכָל הַגּוֹיִים" זוהי המטרה של מתי כה 18-20; לוקס כד 46-47; מעשי השליחים! זה מסמן על שינוי כיוון גדול מהמדיניות של "ישראל בלבד". זה אחד הדברים שחייבים לקרות לפני הביאה השנייה. בלתי אפשרי לדעת כמה ספציפי צריך לפרש את המשפט הזה. האם זה אומר כל שבט או אדם בקבוצת גזע או אולי כולם בעולם הרומאי ביומו של שאול? האופציה השנייה הזו אפשרית כיוון שהמשפט "כל העולם" הינו פשוטו כמשמעו "העולם המאוכלס".

נושא מיוחד: תוכנית הגאולה הנצחית של יהוה
SPECIAL TOPIC: YHWH'S ETERNAL REDEMPTIVE PLAN

אני חייב להודות בפני הקורא שאני מוטה בשלב זה. התיאולוגיה השיטתית שלי היא לא קלוויניזם או דיספנסיונליזם, אלא דרך לעשות את השליחות הגדולה ולבשר (ראה מתי כח 18-20; לוקס כד 46-47; מעשי שליחים א 8). אני מאמין שלאֱלוהים היתה תוכנית נצחית לגאולת בני האדם (ראה בראשית ג 15; יב 3; שמות יט 5-6; ירמיהו לא 31-34; יחזקאל יח; לו 22-39; מעשי שליחים ב 23; ג 18; ד 28; ג 29; רומים ג 9-18, 19-20, 21-31), אשר נבראו בצלמו ובדמותו (ראה בראשית א 26-27). הבריתות מאוחדות במשיח (ראה גלטים ג 28-29; קולוסים ג 11). ישוע היה מסתוריות של אֱלוהים, מוסתר אבל עכשיו נגלה (ראה אפסים ב 11-13)! הבשורה של הברית החדשה היא המפתח לכתובים, לא ישראל. הבנה זו משנה את הדרך שלי לפרש את כתבי הקודש. והדרך שלי לקרוא את הכתובים שונה עכשיו! המוקד של בראשית א-ב הוא על יהוה אשר בורא מקום שבני אדם יוכלו לחיות בהתחברות (ראה בראשית א 27, 26; ג 8). היצירה הפיזית היא במה לאג'דה האלוהית ובין אישית.

1. אוגוסטינוס אמר שיש חור/החלל בכל אדם אשר רק אֱלוהים יכול למלא.
2. ק.ס. לואיס כינה את כדור הארץ "כוכב הלכת שחווה נגיעה" (כלומר, מקום שהוכן על ידי אֱלוהים עבור בני האדם).

בברית הישנה יש הרבה רמזים לאג'דה אלוהית.

1. בראשית ג 15 ההבטחה הראשונה היא שיהיה לא יעזוב את בני האדם בבלגן הנורא של חטא ומרד. זה לא מתייחס לישראל כי עוד לא היה את ישראל, או אנשים בברית, עד הקריאה של אברהם בבראשית יב.
2. בראשית יב 1-3 התגלות יהוה לאברהם וברית עם עמו, ישראל. אפילו בקריאה ראשונית זו, לאֱלוהים יש תוכנית עבור כל העולם. שים לב לפסוק 3!
3. בשמות כ' (דברים ה') יהוה נותן את התורה למשה בשביל להדריך את העם הנבחר. שימו לב בשמות יט 5-6 יהוה מגלה את היחס המיוחד שישראל תקבל. יש לשים לב שהעם נבחר, כמו אברהם, לברך את כל העולם (ראה שמות יט 5, "כי לי כל העולם"). עם ישראל היה צריך להיות מנגנון לעמים אחרים לדעת את יהוה ולהתקרב אליו. באופן טרגי עם ישראל נכשל (ראה יחזקאל לו 27-38)
4. בתהילים - כב 27-28; יב 4; פו 9 (התגלות טו 4).
5. דרך הנביאים יהוה המשיך לחשוף את תכניות הגאולה האוניברסאליות שלו.
 - א. ישעיהו ב 2-4; יב 4-5; כה 6-9; מב 6, 10-12; מה 22; מט 5-6; נא 4-5; נו 6-8; ס 1-3; סו 18, 23
 - ב. ירמיהו ג 27; ד 2; יב 15-16; טז 19
 - ג. מיכה ד 1-3
 - ד. מלאכי א 11

דגש אוניברסלי קיבל הקלה בזכות "הברית החדשה" (ראה ירמיהו לא 31-34; יחזקאל לו 22-38), אשר המוקד הוא חסד יהוה, ולא הביצועים של העולם החוטא. יש "לב חדש", "נפש חדשה", ו-"רוח חדשה". היציות הוא חינוך אבל הוא פנימי, לא מדובר בכלל התנהגות חיצונית בלבד (ראה רומים ג 21-31). יש תוכנית גאולה אוניברסלית ברורה בברית החדשה.

1. השליחות הגדולה – מתי כח 18-20; לוקס כד 46-47; מעשי השליחים א 8
2. התוכנית הנצחית של אֱלוהים (כלומר, נקבע מראש) – לוקס כב 22; מעשי שליחים ב 23; ג 18; ד 28; יג 29
3. אֱלוהים רוצה שכל בני האדם ייושעו – יוחנן ג 16; ד 42; מעשי השליחים י 34-35; א טימותיאוס ב 4-6; טיטוס ב 11; ב פטרוס ג 9; א יוחנן ב 2; ד 14
4. המשיח מאחד את הברית הישנה והברית החדשה – גלטים ג 28-29; אפסים ב 11-13; קולוסים ג 11. כל מחסום או ההבדל מוסר במשיח. ישוע הוא "מסתורין של אֱלוהים", היה מוסתר אבל עכשיו נחשף (אפסים ב 11-13).

ברית החדשה מתמקדת בישוע, לא בישראל. הבשורה היא המרכז, ולא לאום או אזור גיאוגרפי. ישראל הייתה ההתגלות הראשונה, אבל ישוע הוא ההתגלות האולטימטיבית (ראה מתי ה 17-48). אני מקווה שתקדיש רגע כדי לקרוא את הנושא המיוחד: מדוע הבטחות הברית הישנה נראות שונות מהבטחות הברית החדשה. ניתן למצוא באינטרנט www.freebiblecommentary.org

מתי כד 15-28 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁵ "לכן כאשר תראו את השקוץ המשמם, כנאמר בפי דניאל הנביא, עומד במקום קדוש (דניאל ט' כז; יא' לא; יב' יא') -- על הקורא להבין -- ¹⁶ אזי הנמצאים ביהודה, שינוסו אל ההרים; ¹⁷ מי שעל הגג אל ירד לקחת חפצים מביתו, ¹⁸ ומי שבשדה אל יחזר לקחת את בגדו. ¹⁹ ואוי להרות ולמיניקות בימים ההם. ²⁰ ברם התפללו שלא תהיה מנוסתכם בחורף אף לא בשבת, ²¹ כי אז תהיה צרה גדולה אשר לא היתה כמוה מראשית העולם ועד עתה, אף לא תהיה כמוה. ²² ואלולא קצרו הימים ההם לא היה נצל כל בשר, אך למען הבחירים יקצרו הימים ההם. (ישעיהו סט' ח') ²³ אם יאמר לכם איש בעת ההיא, 'הנה פה המשיח' או 'הנהו שם', אל תאמינו, ²⁴ כי יקומו משיחי שקר ונביאי שקר ויתנו אותות גדולים ומופתים כדי להתעות, אם אפשר, גם את הבחירים. ²⁵ הנה מראש

אמרתי לכם. ²⁶ לכן אם יאמרו לכם 'הנהו במדבר', אל תצאו; 'הנהו בחדרי חדרים', אל תאמינו; ²⁷ כי כבדק היוצא ממזרח ומאיר עד מערב כן יהיה בואו של בן-האדם. ²⁸ במקום שהגויה נמצאת, שם יקבצו הנשרים." (איוב לט' ל')

כד 15

NASB, NKJV
NRSV
TEV
NJB

"השיקוץ המשומם"
"חילול הקודש המחריב"
"האימה הנוראית"
"התועבה המחרידה"

המילה "שיקוץ" מתכוונת חילול קודש. זה שומש בדניאל ט 27, יא 31 ויב 11. זה נראה במקור כהתייחסות לאנטיוכריסט הרביעי אפיפאנס ב-168 לפני הספירה (ראו. דניאל ח 9-14; א מכבים א 54). גם בדניאל ז 7-8 זה התקשר לאנטיוכריסט של אחרית הימים (ראו. שנייה לתסלונים ב 4). לוקס כא 20 עוזר לנו לפרש זאת כאפשרות לביאה של צבאו של טיטוס ב-70 לספירה. זה לא יכול להתייחס למצור על ירושלים עצמה מפני שזה יהיה מאוחר מידי עבור המאמינים לברוח.

זוהי דוגמא למשפט שמשמשים בו במספר מובנים שונים אך קשורים. זה נקרא מספר מימושים של נבואה. לעיתים קרובות קשה לפרש עד אחרי שהאירועים קורים. אז ברגע שמסתכלים אחורה, הטיפולוגיה ברורה. עבור הערות יותר מפורטות לגבי דניאל ראו את הפרשנות שלי ב-www.freebiblecommentary.org.

נושא מיוחד: התועבה של השממה

SPECIAL TOPIC: THE ABOMINATION OF DESOLATION

M. R. Vincent מתאר בצורה טובה מונח זה: פרוש הפועל *βδελύσσαι* שהוא ממוצא זהה, פירושו להרגיש בחילה או גועל מאוכל, מכאן יוצא שהמונח מתקשר לגועל באופן כללי במובן המוסרי הוא מציין אובייקט של דחייה מסורתית או דתית (ראו ב"דברי ימים טו 8; ירמיהו יג 27; יחזקאל יא 21; דניאל ט 27; יא 31). הוא מופיע כמונח מקביל לעבודה זרה בא"מל יא 17; דברים ז 26; ב"מל כג 13. הוא מציין כל דבר שמתקשר להתרחקות מאלוהים; לאכול בשר טמא, ויקרא יא 11; דברים יד 3; ובאופן כללי כל סוג של דתות או כתות. בברית החדשה משתמשים במילה בשביל לשם דגש על המוסר (כלומר, ראו לוקס טז 15; התגלות יז 5,4; כא 27). המונח לא מציין תועבה פיזית או אסתטית. ככל הנראה התייחסות כאן לעבודת אלילים במקדש הרומי בתקופה של טיטוס. יוסף בן מתתיהו אומר כי לאחר שריפת המקדש הביאו הרומאים את הלפידים ושמם אותם בשער המזרחי, ושם הקריבו קורבנות, והכריזו על טיטוס להיות קיסר (*Word Studies in the New Testament*, pp. 74-75).

משמעות המילה "שממה" (BDB 1055, KB 1640) היא חילול הקודש. ביטוי זה מופיע בדניאל ט 27, יא 31, יב 11.

1. במקור ההתייחסות הייתה לאנטיוכוס הרביעי של אפסוס, שהקים מזבח לאל זאוס אלימפיאוס במקדש בירושלים בשנת 167 לפנה"ס ועליו הקריב חזיר (ראו דניאל ח 9-14; ב"מכבים ו 1-2)
2. בדניאל ז 7-8 המונח מתייחס לצורך המשיח של אחרית הימים (ראו ב"תס ב 4)
3. במתי כד 15; מרקוס יג 14; לוקס כא 20 הוא מתייחס לבואו של הגנרל הרומי (שלאחר מכן הפך לקיסר) טיטוס בשנת 70 לספירה, שהקריב קורבנות לאלילים, ליד השער המזרחי שהיה קרוב למקדש. זה לא מתייחס למצור ירושלים מכיוון שהדבר היה מונע מהמאמינים להימלט. זו דוגמא למונח שמופיע במספר מובנים שקשורים זה לזה. זה נקרא "נבואה שמגשימה מספר דברים". ניתן רק לפרש אותה אחרי התרחשות האירועים; במבט לאחור הטיפולוגיה ברורה.

NASB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

"עומד במקום הקדוש"
"זה יעמוד במקום הקדוש"
"הנמצא במקום הקדוש"

צורת הבינוני היוונית "עומד" הינה ללא מין, לא זכרית. זה אמור להיות מתורגם כ"זה", אשר תומך בפירוש של "זה" בהיותו הצבא הרומאי תחת טיטוס ב-70 לספירה. "מקום קדוש" מתייחס לחלק הראשון של הפולחן המרכזי של בית המקדש. טיטוס הקים סטנדרטים רומאים כדי לייצג את האלילים שלהם באזור הזה של בית המקדש.

NASB, NRSV, NJB
NKJV
TEV

"(על הקורא להבין)"
"(מי שקורא, שיבין)"
"(הערה לקורא: תבין מה זה אומר)"

זאת הייתה הערה על ידי מתי לקוראים המשיחיים שלו. כולם קראו בכל רם בעולם המזרח התיכון העתיק. נוכח קבוע בבית הכנסת צריך לדעת את דבר האלוהים. זה עלול להתייחס למשפט הספציפי של "השיקוץ השומם" בדניאל ט 27, יא 31 ויב 11.

כד 16 "אזי הנמצאים ביהודה, שינוסו אל ההרים" אוסביוס, היסטוריון של הקהילה המוקדמת (המאה הרביעית אחרי הספירה), מיידיע אותנו שהחברה המשיחית ברחה לעיר פלה בפראה כאשר הצבא הרומאי הופיע והחל להקיף את ירושלים.

כד 17 "מי שפעל הגג" לבתים היה גג שטוח. הם שומשו עבור התקהלות חברתית בחודשים חמים. נאמר שאדם היה יכול לחצות את ירושלים על גגות הבתים. ככל הנראה חלק מהבית היו בנויים צמוד לחומת העיר. ברגע שראו את הצבא, היה צורך בבריחה מיידית.

כד 18 "אל יחזר לקחת את בגדו" זה התייחס לגלימה החיצונית אשר השתמשו בה כציוד שינה. הם היו חייבים לברוח מיידית ולא לחזור אפילו עבור מה שנחשב שנחוץ לחיים.

כד 19 "ואוי להרות ולמיניקות בימים ההם" ראו מרקוס יג 17. זה התייחס להרס של ירושלים בלבד! שאלות התלמידים הללו לישוע התקשרו לשלושה נושאים שונים: ההרס של ירושלים, הביאה השנייה שלו ואחרית הימים. הבעיה היא שהתמודדו עם השאלות הללו בזמנית. אין הפרדה קלה על פי נושאים.

כד 20 "ברם התפללו שלא תהיה מנוסתכם" המשפט הזה היה קשור לקשיים של נשים בהריון בלברוח מהר. זוהי לא אזהרה לנשים של היום לא להיות בהריון בביאה השנייה. מתי, אשר רשם ליהודים, הוסיף את המשפט "אף לא בשבת" אשר מושמט במרקוס יג 18. מאמינים יהודים לא יהיו מעוניינים לברוח בשבת.
אני הלום משני דברים הקשורים לפסוק הזה.
1. ישוע לא ידע את התאריך המדויק של ההרס של ירושלים.
2. תפילות של מאמינים יכולים להשפיע על התאריך של ההרס של ירושלים.

כד 21 "אשר לא היתה כמוה מראשית העולם ועד עתה, אף לא תהיה כמוה" זהו משפט ניבי עברי הדומה להרבה בברית הישנה (ראו. שמות י 14; יא 6; ירמיהו ל 7; דניאל יב 1; יואל ב 2).

כד 22 אם כל המאמינים ברחו כמו שאוסביוס אומר לנו שהם ברחו, אז זאת יכולה להיות התייחסות לעם היהודי, הנבחר של הברית הישנה (לאלוהים עדיין יש מטרה עבור אומת ישראל ראו. רומים ט-יא). למרות זאת בגלל השימוש במושג "הבחירים" במתי כד 24 ו-31, נראה כי זה מתייחס ליהודים המאמינים. ל"בחירים" ראו נושא למטה.

נושא מיוחד: בחירה/יעוד מקדם והצורך באיזון תיאולוגי
SPECIAL TOPIC: ELECTION/PREDESTINATION AND THE NEED FOR A THEOLOGICAL BALANCE

הבחירה היא דוקטרינה נפלאה. אף על פי כן, זאת לא קריאה להעדפה, אלא קריאה להיות ערוץ, כלי או אמצעי עבור הגאולה של אחרים! בתנ"ך מונח זה שימש בעיקר עבור שירות; בברית החדשה הוא משמש בעיקר עבור ישועה אשר מובילה לשירות. כתבי הקודש אף פעם לא מפיסים את הסתירה כביכול שבין הריבונות של אלוהים והרצון החופשי של בני האדם, אלא מאשרים את שניהם! דוגמא טובה למתיחות הזאת שבכתובים תהיה פרק ט של האיגרת אל הרומים בהקשר לבחירה הריבונית של אלוהים ופרק י של האיגרת אל הרומים בהקשר לתגובה הנדרשת מצד האנושות (השווה לפרק י 11, 13).

המפתח למתיחות התיאולוגית הזאת נמצא אולי באפסים א' 4. ישוע הוא האיש הנבחר על-ידי אלוהים וכולם נבחרים באופן פוטינציאלי בו (Karl Barth). ישוע הוא ה-"כ"ן של אלוהים לצורך של אנושות נפולה (Karl Barth). אפס' א' 4 גם יכול לעזור להבהיר את הנושא בכך שהוא מציין שהמטרה של הבחירה מקדם היא לא השמיים, אלא קדושה (דימיון למשיח). לעתים קרובות אנחנו נמשכים ליתרונות של הבשורה ומתעלמים מהאחריות! הקריאה של אלוהים (הבחירה) היא לזמן מסוים כמו גם לנצח!

הדוקטרינות באות ביחס לאמיתות אחרות, ולא כאמת יחידה ולא קשורה. אנלוגיה טובה תהיה קבוצת כוכבים מול כוכב יחיד. אלוהים מציג את האמת בז'אנרים מזרחיים, לא מערביים. אסור לנו להסיר את המתיחות שנגרמת על-ידי זוגות דיאלקטיים (פרדוקסליים) של אמיתות דוקטרינריות:

1. הבחירה מקדם מול הרצון החופשי של בני האדם
2. הביטחון של המאמינים מול הצורך בהתמדה
3. החטא הראשון מול חטא מבחירה
4. חוסר חטא (שלמות) מול פחות חטא
5. הצדקה והתקדשות התחלתית ומיידית מול התקדשות הדרגתית
6. חירות משיחית מול אחריות משיחית
7. העליונות של אלוהים מול הפנימיות (immanence) של אלוהים
8. אלוהים כמישהו שבאופן אולטימטיבי לא ניתן לדעת אותו מול האפשרות לדעת אותו דרך הכתובים
9. מלכות האלוהים כמשהו בהווה מול ההשלמה העתידית
10. חזרה בתשובה כמתנה מאלוהים מול חזרה בתשובה כתגובה הכרחית לישועה שלנו
11. ישוע כאל מול ישוע כאדם
12. ישוע כאחד השווה לאב מול ישוע כאחד הכפוף לאב

הרעיון התיאולוגי של "ברית" מאחד את הריבונות של אלוהים (אשר תמיד לוקח את היוזמה וקובע את האג'נדה) עם התגובה ההכרחית ההתחלתית, החזרה בתשובה המתמשכת ותגובת האמונה מהאנושות (השווה למרק' א' 15; מה"ש ג' 16, 19; כ' 21). היו זהירים מפני הוצאת צד אחד של הפרדוקס מהקשרו והמעטה בערכו של הצד השני! היו זהירים מלעמוד רק על הדוקטרינה או שיטת התיאולוגיה המועדפת עליכם!

נושא מיוחד: ארבעים ושניים חודשים (מספר דניאל) SPECIAL TOPIC: FORTY-TWO MONTHS (from Daniel)

הביטוי "ארבעים ושניים חודשים" נבואית מאפיין תקופת רדיפה. מתואר שעמו של אלוהים נרמס תחת שליטה של מנהיגים חסרי אמונה בתקופות שונות בהיסטוריה - אנטיוכוס אפיפנס, הרומאים שנת 70 לספירה, וצורר המשיח באחרית הימים.

ארבעים ושתיים חודשים, או הימים של החודשים מוזכרים מספר פעמים במקרא. נראה שהמקור הוא בספר דניאל.

1. דניאל ז' 25; יב' 7 כתוב "זמן, זמנים, וחצי זמן" או 1277 ימים (בהנחה שהמונח "זמן" מתכוון לשנה), ראו התגלות יב' 14
2. דניאל ח' 14 מזכיר 2300 ערבים ובקרים
3. דניאל יב' 11 מזכיר 1290 ימים
4. דניאל יב' 12 מזכיר 1335 ימים. ניסוח דומה מופיע בהתגלות יא' 3; יב' 6 (1260 ימים), יא' 2; יג' 5 (42 חודשים).

דרך נוספת להבין ביטוי אניגמטי זה הוא אם נסתכל עליו כסדרה/רצף: אחד, שניים, אך מספר שלוש עדיין לא הושלם; לפיכך, פרק זמן מוגבל שבו ממלכות גויים ירדפו את ילדיו של אלוהים. בספר דניאל אלוהים מתואר בשליטה מוחלטת (ראו דניאל ז' 4, 6, 11, 12, 18, 22, 25, 26, 27)!

כאשר אנחנו לוקחים בחשבון את כל האירועים הללו אנחנו רואים שהמגוון שלהם מציג את האופי הסמלי של מספרים (ראו נושא מיוחד: מספרים סימבוליים בכתובים), וזה נראה כי המספר ארבעים ושניים מסמל תקופה של רדיפות. מכיוון שחצי של המספר שבע (שלמות) הוא שלוש וחצי, כנראה מדובר בהתייחסות לתקופת רדיפה שהתקצרה (ראו מתי כד' 22; מרקוס יג' 20; לוקס כא' 24). אלוהים מגביל הן את הרדיפה בדומה למשפט.

כד' 23, 26 הביאה של המשיח האמיתי לא יהיה בסוד או חבוי. זה לא יהיה לקבוצה נבחרת אלא תהיה גלויה לכל (מתי כד' 27). מקראית אין שום "התלהבות סודית". ראו הערה במתי כד' 40-41.

כד 23, 26 "אם" אלו הם שני משפטי תנאי מדרגה שלישית אשר מציינים פעולה אפשרית.

כד 24 "וַיָּתֵּן אֹתוֹת גְּדוֹלִים" המשיחים השקריים הללו יבצעו ניסים (ראו. מתי ז 21-23). היזרו מתמיד להזדהות עם אל מלא ניסים (ראו. שמות ז 11-12; דברים יג 1-3; שנייה לתסלונים ב 9-12; התגלות יג 13; טז 14; כ 20).

כד 27 "כִּי כְּבָרֵךְ הַיּוֹצֵא מִמִּזְרַח וּמֵאֵיר עַד מַעֲרָב כֵּן יִהְיֶה בּוֹאוֹ שֶׁל בֶּן-הָאָדָם" ראו לוקס יז 24. למרקוס יג אין את המשפט הזה. זה רומז על ביאה גלויה לעין. הברית החדשה לא מלמדת על התעוררות סודית של מאמינים (ראו. מתי כד 40-41). אך היא כן חושפת שמאמינים מתים וחיים יפגשו את האדון באוויר בביאה השנייה (ראו. ראשונה לתסלונים ד 13-18). האויר נחשב הממלכה של השדים או השטן (ראו. אפסים ב 2). מאמינים יפגשו את ישוע בתוך הממלכה של השטן כדי להראות את ההפלה הטוטאלית!

נושא מיוחד: חזרתו המידית של ישוע לעומת העיכוב בשיבה (פרדוקס בברית החדשה)
SPECIAL TOPIC: THE ANY-MOMENT RETURN OF JESUS VS. THE NOT YET (NT paradox)

- א. קטעים אסתטולוגיים מהברית החדשה משקפים תובנה נבואית של הברית הישנה שמוצגת על ידי אנשים שלימדו על אחרית הימים דרך אירועים שחוו באותה התקופה.
- ב. קשה מאוד לפרש את מתי כד, מרקוס יג, ולוקס כא מכיוון שהם עוסקים במספר שאלות בו זמנית.
1. מתי ייהרס בית המקדש?
 2. מה יהיה הסימן לחזרתו של המשיח?
 3. מתי יגמר העידן הנוכחי (ראו מתי כד 3)?
- ג. הז'אנר של קטעים אסתטולוגיים מהברית החדשה הוא בדרך כלל שילוב של שפה אפוקליפטית ונבואית בעלת דו משמעות וסמליות (ראו את ספרו של D. Brent Sandy, *Ploshwares and Pruning Hooks: Rethinking the Language of Biblical Prophecy and Apocalyptic*).
- ד. יש מספר קטעים בברית החדשה שעוסקים בביאה השנייה (ראו מתי כד, מרקוס יג, לוקס יז ולוקס כא, א"תס, ב"תס, וספר התגלות). קטעים אלה מדגישים:
1. האירוע ודאי, אך המועד לא
 2. אנחנו יכולים לדעת את הזמן הכללי אך הספציפי של האירועים.
 3. זה יתרחש באופן פתאומי ובאופן בלתי צפוי
 4. עלינו להיות בתפילה, מוכנים, ונאמנים לפעול.
- ה. יש מתח בין פרדוקסאלי תיאולוגי בין
1. הביאה המיידית/עתידיה (ראו לוקס יב 46,40; כא 36; מתי כד 27,44)
 2. יש מתח כי יש אירועים מסוימים בהיסטוריה שחייבים להתרחש (ראו את סעיף ו')
- ו. הברית החדשה קובעת כי אירועים מסוימים יתרחשו לפני הביאה השנייה
1. הבשורה תגיע לכל העולם (ראו מתי כד 14; מרקוס יג 10)
 2. הצרה הגדולה (ראו מתי כד 10-13, 21; א"ט מ ד 1; ב"ט מ ג 1; ב"תס ב 3)
 3. התגלות "איש הרשע" (ראו דניאל ז 23-26; ט 24-27; ב"תס ב 3)
 4. לסלק את המתנגדים (ראו ב"תס ב 6-7)
 5. בתקווה שתהיה התעוררות בקרב היהודים (ראו זכריה יב 10; רומים יא)
- ז. לוקס יז 26-37 אינו מקביל למרקוס. יש לו הקבלה חלקית למתי כד 37-44.
- ח. לדין בנושא שיבת המשיח הקרבה ראו נושא מיוחד: השיבה/חזרה בקרוב
- ט. לדין בנושא השיבה המתעכבת ראו נושא מיוחד: עיכוב בשיבה השנייה.

כד 28 "במקום שהגויה נמצאת, שם יקבצו הנשרים" זה לא מופיע במרקוס יג אך זה כן מופיע בלוקס יז 37. זאת הייתה הצהרה במשל אפשרי מאיוב לט 30. אם זאת הייתה התייחסות סמויה למלחמה של אחרית הימים של תהלים ב, אז אולי המקור ביחזקאל לט 17-20. זאת עלולה להיות מטאפורה לרדיפות והמוות של אחרית הימים.

מתי כד 29-31 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
29 "מִיָּד אַחֲרֵי צֵרֵת הַיָּמִים הַהֵם תִּחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ (יואל ד' טו'; עמוס ה' כ') וְהַיָּרֵחַ לֹא יָגִיה אֹרֶךְ, הַכּוֹכָבִים יִפְלוּ מִן הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹת הַשָּׁמַיִם יִדְעָעֶנּוּ. (ישעיהו יג' ט"י; ל"ד ד')³⁰ אֲזַי יֵרָאֶה אוֹת בֶּן-הָאָדָם בְּשָׁמַיִם וְאֵז יִסְפְּדוּ כָּל מִשְׁפָּחוֹת הָאָרֶץ (זכריה יב' י"ד) וְיִרְאוּ אֶת בֶּן-הָאָדָם בָּא עִם עַנְנֵי הַשָּׁמַיִם בְּגִבּוֹרָה וּבְכָבוֹד רַב. (דניאל ז' יג'-יד')

³¹וְהוּא יִשְׁלַח אֶת מַלְאָכָיו בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וַיִּקְבְּצוּ אֶת בְּחִירָיו מֵאַרְבַּע הָרוּחוֹת, מִקְצוֹת הַשָּׁמַיִם עַד קְצוֹתָם.(דברים ל' ד'; ישעיהו יא' יב')

כד 29 "אך" (מופיע בתרגום באנגלית לפני מיד) זוהי מילת ניגוד חזקה שמראה שבירה בהקשר. שימו לב שכל התרגומים באנגלית מסמנים הפרדה בפסקה בנקודה זו.

■ **"תִּחְשַׁךְ הַשָּׁמַשׁ וְהַיָּרֵחַ לֹא יִגִּיה אֹרֹךְ"** זאת הייתה שפה אפוקליפטית תנכית עבור אחרית הימים (ראו. ישעיהו יג 10; לד 4; יחזקאל לב 7-8; יואל ב 10, 31; ג 15; עמוס ח 9). יהיו התפרצויות בטבע ביום בו האדון יבוא (ראו. שנייה לפטרוס ג 7, 10, 11, 12; התגלות ו 12-14).

■ **"כחות השמים ידעזעו"** זה יכול להיות פשוט ההמשכויות לשפה האפוקליפטית התנכית, ועל ידי כך התייחסות זעזועי הטבע בביאה של האדון או התייחסות לכוח המלאכי שמשפיע על ההיסטוריה (ראו. דניאל י; אפסים ו 12; קולוסים ב 15; התגלות יב 4).

כד 30 **"אֲזַ יֵרָאָה אוֹת בֶּן-הָאָדָם בְּשָׁמַיִם"** זה אפשרי שזה קשר לישעיהו ס 1-3. ה"אות" יהיה האור של ענן הכבוד של השכינה *Shekinah*. אורות ארציים נכשלים, אך אורו של אלוהים (ראו. בראשית א 3), כוכב השחר האמיתי, זוהר הלאה!

האנושיות של ישוע (תהלים ח 4; יחזקאל ב 1) והאלוהות (דניאל ז 13) מודגשים על ידי המושג "בן האדם". עננים נראו כדרך לתחבורה של האלוהות בברית הישנה. ישוע השתמש בהם במעשי השליחים א 9 וראשונה לתסלוניקים ד 17 אשר רמזו על האלוהות שלו. האות הזה יהיה שישוע מגיע על ענני השמים בזמן ששמי המזרח "נפתחים".

נושא מיוחד: בן האדם (מדניאל ז 13) (SPECIAL TOPIC: SON OF MAN (from Daniel 7:13))

בארמית ביטוי זה (*"ben enosh"*, BDB 1085 construct and 1081) "בן האנוש" שונה מהביטוי בעברית "בן האדם" (*"ben adam"*) אשר מופיע בתהילים ויחזקאל. שני הביטויים מופיעים במקביל באיוב כה 6; תהילים ח 4; צ 3; קמד 3; ישעיהו יג 12. כמובן שביטוי זה מתייחס למשיח וקשור אֲנוּשִׁיתו (ראו דניאל ח 17; איוב כה 6; תהילים ח 4; יחזקאל ב 1 [ובעוד מקומות רבים] ביחזקאל), משמעות של הביטויים בארמית ועברית היא "בן האדם" עם אלוהותו (ראו דניאל ז 13; מתי כד 30; כו 64; מרקוס יג 26; יד 62; התגלות א 7; יד 14).

בברית החדשה ישוע השתמש במונח זה כדי להתייחס לעצמו. ביהדות הרבנית מונח זה לא התקשר למשיח. למונח לא היו קונטציות לאומניות, מיליטריסטיות. הוא מתאר באופן ייחודי את המשיח באדם ואלוהים במלואו (ראו א"יח ד 3-1). ההיבט האלוהי של מונח זה מופיע לראשונה בספר דניאל!

ישוע השתמש במונח זה בשלושה מובנים.

1. סבלו ומותו (למשל, מרקוס ח 31; י 45; יד 21; לוקס ט 44,22)
2. שיבתו כשופט (למשל, מתי טז 27; כה 31; יוחנן ה 27)
3. הוא חוזר בכבוד להקים את מלכותו (למשל, מתי טז 28; יט 28; מרקוס יג 27-27; יד 62)

מהספר *The Jewish Study Bible*, p. 1657 (also see George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, pp. 136-139), מפורטות מסורות יהודיות מאוחרות יותר אודות קטע זה מספר דניאל.

1. זהו הקשר משיחי (ראו א' חנוך מו 1; מח 10; ב' עזרא [א' עזרא החיצוני] פרק יג; b. Sanh. 98a)
2. כל הנבואות בהקשר כבר התגשמו (ראו b. Sanh. 97b)
3. הקשר זה אינו מתייחס לאחרית הימים (ראו בראשית רבה 98:2)
4. הקשר זה מייצג את ישראל (ראו אבן עזרא ורש"י)

Copyright © 2014 Bible Lessons International

■ **"וְאֵז יִסְפְּדוּ כָּל מִשְׁפְּחוֹת הָאָרֶץ"** זה התייחס לחזרה הנראית לעין של ישוע. זה יראה על ידי כל העולם. לא מאמינים לפתע יבינו את ההשלכות של החוסר אמונה שלהם.

■ **"עם ענני השמים"** ראו נושא מיוחד בהמשך.

נושא מיוחד: ביאה בעננים (מספר מילים בעברית, בעיקר ענן anan, BDB 777, KB 857)
SPECIAL TOPIC: COMING ON THE CLOUDS (several Hebrew words, but mostly anan, BDB 777, KB 85)

ביאה בעננים היה סימן אֶקְטוֹלוֹגִי משמעותי מאוד. הוא מופיע בשלוש דרכים ברורות בברית הישנה.

1. בשביל להראות את הנוכחות הפיזית של אלוהים, ה-Shekinah שכינה בענן הכבוד (ראו שמות יג 21; יד 24,20,19; טז 10; יט 9; במדבר יא 25; נחמיה) (5)
2. בשביל להסתיר את קדושתו בשביל שאיש לא יראה אותו וימות (ראו שמות לג 20; ישעיהו ו 5)
3. כמוביל של אלוהות (ראו תהילים יח 9; קד 3; ישעיהו יט 1; נחמיה א 3; מעשי שליחים א 9; א"תס ד 17) בדניאל ז 13 העננים שימשו ככלי הובלה עבור המשיח שהיה אלוהים ואדם במלואו (ראו נושא מיוחד: משיח). נבואה זו מוזכרת מעל 30 פעמים בברית החדשה. אותו הקשר בין המשיח לעננים מופיע גם במתי כד 30; כו 64; מרקוס יג 26; יד 62; לוקס כא 27; מעשי שליחים א 11,9; א"תס ד 17; התגלות א 7.

Copyright © 2014 Bible Lessons International

■ **"בְּגִבּוֹרָה וּבְכָבוֹד רַב"** זה מראה את הניגודיות הדרסטית בין הביאה הראשונה והביאה השנייה. זאת הייתה הדרך שהיהודים ציפו שהמשיח יגיע. ראו הערה על "כבוד" במתי טז 27.

כד 31 "מְלֹאכֵינוּ" ראו מרקוס יג 27, ח 38 ושנייה לתסלונים א 7. המלאכים של אלוהים נקראים המלאכים של ישוע כאן. זה רמז על אלוהותו.

■ **"בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל"** זה כנראה התייחס לשופר, הקרן השמאלית של כבש, אשר בו השתמשו כדי לסמן את השבתות היהודיות וימי הצום. בישעיהו כז 13 ישנה תקיעת שופר הקשורה לימים האחרונים (ראו. ראשונה אל הקוריתים טו 52; ראשונה לתסלונים ד 16).

נושא מיוחד: שופרות/חצוצרות ששימשו את עם ישראל
SPECIAL TOPIC: HORNS USED BY ISRAEL

ישנן ארבע מילים בעברית הקשורות לשופרות/קרניים

1. "קרני איל" (BDB 901, KB 1144) – היה כלי נשיפה, ראו יהושע ו 5. אותה מילה בבראשית כב 13, האיל שנתפס בקרניו ואברהם הביאו קורבן.
2. "חצוצרה/שופר" (BDB 1051) – ממונה אשורי כבש בר (יעל). קרן זו מופיע בשמות יט 16, 19 בהר סיני ושימשה בשביל להודיע על
 - א. זמנים להלל (ראו ויקרא כה 9)
 - ב. זמן להילחם (למשל, יריחו, ראו יהושע ו 4; שופטים ג 27; ו 34; א"שמ יג 3; ירמיהו ד 5; הושע ה 8)
 - ג. כאשר היו מושחים מלך חדש, א"מל א 39,34
 - ד. נוכחות אלוהים, זכריה ט 14
3. "קרן איל" (BDB 385, KB 398) – השורש כאן הוא מהשפה הכנענית (ראו יהושע ו 13,8,6,4) המשמעות גם מתקשרת לשנת היובל (ראו ויקרא כה 13,28,40,50,52,54; ז 17,18,23,24) זה נראה כי אין הבחנה ברורה בין שלושת המונחים הראשונים. במשנה (RH 3.2) יש אישור להשתמש בקרניים של כבש, עז וצבי, אבל לא של פרה
4. "חצוצרות" (BDB 348, KB 344) – יתכן וההבדל כאן הוא בשנוי בין קרני חיות שהן מעוקלות לבין חצוצרה שהיא ישרה. היו עשויות מכסף (על בסיס החצוצרות שהיו במצריים). היו בשימוש ב:
 - א. טקסי פולחן/הלל (ראו במדבר י 2,8,10; עזרא ג 10; נחמיה יב 41,35)
 - ב. למטרות צבאיות (ראו במדבר י 9; לא 6; הושע ה 8)
 - ג. למטרות מלכותיות (ראו ב"מל יא 14)

☐ **"וּיִקְבְּצוּ אֶת בְּחִירָיו"** זהו דימוי תנכי של התחדשות מהגלות (דברים ל 4), כאן הפך להתקבצות אסכטולוגית (ראו. מתי יג 40-43, 47-49). הסדר המדויק של אירועי אחרית הימים הספציפיים הללו לא בטוח. שאול לימד שבמוות המאמין כבר עם המשיח (ראו. שנייה אל הקורנתים ה 6, 8). ראשונה לתסלוניםקים ד 13 מלמד שכל הנראה משהו מהגוף הפיזי שלנו, אשר נשארים כאן, יתאחד עם הרוח שלנו בביאתו של האדון. זה רומז על מצב חסר גוף בין מוות ליום התחייה. יש כל כך הרבה על אירועי אחרית הימים והחיים שאחרי המוות שלא מתועדים בכתבי הקודש.

☐ **"מֵאַרְבַּע הַרוּחוֹת, מִקְצוֹת הַשָּׁמַיִם עַד קְצוֹתָם"** זה רמז על מעקב כלל עולמי אחר ישוע! זה גם רמז על זמן רב שבו הבשורה תתבשר. הסיפורה ארבע סמלית עבור העולם. זה התייחס עבור ארבעת הפינות של העולם (ישעיהו יא 12; התגלות ז 1), ארבעת הרוחות של השמים (דניאל ז 2; זכריה ב 6), וארבעת הקצוות של השמים (ירמיהו מט 36). ראו נושא מיוחד: מספרים סמליים בכתובים במתי ד 2.

מתי כד 32-35 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
לְמַדּוּ אֶת הַמָּשָׁל מִן הַתְּאֵנָה: כְּאִשֶׁר עֲנִפְיָהּ מִתְרַכְכֵּים וְהָעֵלִים צָצִים יוֹדְעִים אֲתֶם שֶׁהַקִּיץ קָרוֹב.³³ כֵּן גַּם אַתֶּם, כְּרְאוּתְכֶם אֶת כָּל אֱלֹהֵי דָעוּ כִּי קָרוֹב הוּא בְּפִתְחָהּ.³⁴ אֲמֵן. אֹמֵר אֲנִי לְכֶם שֶׁלֹּא יַעֲבֹר הַדּוֹר הַזֶּה עַד אֲשֶׁר יְהִי כָל אֱלֹהֵי.³⁵ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ יַעֲבֹרוּ וְדַבְרִי לֹא יַעֲבֹרוּ. (תהילים קב' כז'-כח'; ישעיהו נא' ו')

כד 32 "הַתְּאֵנָה" המשל הזה מקביל במרקוס יג 28-32 ולוקס גא 29-33. עץ התאנה בקטע המשל הזה היה ככל הנראה לא סמל של ישראל כמו במתי כא 18-20 ומרקוס יא 12-14, אלא דרך לחזק מאמינים שלמרות שהם לא יכולים לדעת זמנים אסכטולוגיים ספציפיים, הם יכולים לדעת את הזמן הכללי. עץ התאנה מוציא את העלים שלו מוקדם וכולם יודעים שהאביב קרב.

כד 32-33 "יודעים אתם" כאשר הדור האחרון יגיע, הקטעים הנבואיים של כתבי הקודש יתאימו בדיוק את ההיסטוריה של היום הזה. הידע הזה יחזק את הבטחון של מאמינים באלוהים בזמן הרדיפות. הבעיה עם כל דור של מאמינים זה שהם מכפים על הכתובים להיסטוריה של הימים שלהם! כל הניסיונות עד עכשיו היו שגויות!

כד 33 "הוא" כינוי הגוף הזכרי הזה לא נמצא בטקסט היווני. זה אמור להיות "זה" (ראו. מתי כד 14).

☐ **"כְּרְאוּתְכֶם אֶת כָּל אֱלֹהֵי"** זה יכול להתייחס ל- (1) ההרס של ירושלים; (2) שינוי הצורה (ראו. מרקוס ט 1; מתי טז 27); או (3) אחד מהסימנים הספציפיים הללו של הביאה השנייה.

כד 34 הפסוק הזה התייחס להשמדה של ירושלים ב-70 לספירה על ידי לגיון רומאי תחת טיטוס. ישוע חיבר שאלות של מתי כד 3: (1) ההרס של ירושלים, (2) הסימן של חזרתו באחרית הימים, ו- (3) קץ העידן. זה יכול גם להיות קשור למתי י 23; טז 28 וכד 34 ולסיים בכך שישוע מצפה לחזור במהרה, אך מתי, אשר רושם עשורים לאחר מכן, הבין את נושא ה"חזרה המעוכבת" בהוראותיו של ישוע.

כד 35 איזו הצהרה חזקה בנוגע להבנתו העצמית של ישוע. זה בטוח מתקשר למתי ה 17-19 או ישעיהו מ 8; נה 11. ישוע הוא ההתגלות המלאה של אלוהים בלתי נראה (קולוסים א 15).

מתי כד 36-41 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
אֲבָל אֶת הַיּוֹם הַהוּא וְהַשָּׁעָה אֵין אִישׁ יוֹדֵעַ, גַּם לֹא מַלְאָכֵי הַשָּׁמַיִם וְגַם לֹא הַבַּיִת, אֲלֹא הָאֵב לְבַדּוֹ.³⁷ כִּימֵי נֹחַ כֵּן יְהִי בּוֹאוֹ שֶׁל בֶּן-הָאָדָם. (בראשית ו' יא'-יג)³⁸ כְּמוֹ שֶׁבַיְמִים קָדָם לְמַבּוּל הָיוּ אוֹכְלִים וְשׂוֹתִים וּמִתְחַתְּנִים עַד הַיּוֹם שֶׁנִּכְנַס נֹחַ לַתֵּבָה (בראשית ז' ז')³⁹ וְלֹא יָדְעוּ עַד שֶׁבָא הַמַּבּוּל וְסוּחַף אֶת הַכָּל, (בראשית ז' כא'-כג') כֵּן יְהִי גַם בּוֹאוֹ שֶׁל בֶּן-הָאָדָם.⁴⁰ אוֹתָהּ עַת יְהִי שְׁנַיִם בְּשָׂדֵה, אֶחָד יִלְקַח וְאֶחָד יַעֲזֹב;⁴¹ שְׁתֵּי טוֹחֲנוֹת בְּרֹחַיִם -- אַחַת תִּלְקַח וְאַחַת תַּעֲזֹב.

כד 36 "אבל את היום והשעה אין איש יודע, גם לא מלאכי השמים וגם לא הבן, אלא האב לבדו" עבור "שעה" ראו נושא מיוחד למטה. זהו פסוק חזק להרתיע משיחיים מלקבוע תאריכים ספציפיים עבור הביאה השנייה.

המשפט "גם לא הבן" לא כלול במתי כד 36 בחלק מכתבי היד היווניים העתיקים בכתב גדול א, K, L, W. זה כלול ברוב התרגומים מפני שזה כן מופיע בכתבי היד א, B, D, דיאטרונו והטקסטים היוונים הידועים לאירנאוס, אוריגנס, כריסוסטומוס, וכתב היד הלטיני הישן אשר שומש על ידי ג'רום. זה יכול להיות אחד הטקסטים אשר עברו התאמה על ידי הסופרים האורתודוקסים להדגיש את האלוהות של המשיח נגד מורי שקר (ראו *The Orthodox Corruption of Scripture*, Bart D. Ehrman, עמודים 91-92, פורסם על ידי Oxford University Press, 1993).

נושא מיוחד: השעה
SPECIAL TOPIC THE HOUR

- המונח "השעה" בשימוש במספר דרכים שונות בבשורות, כגון
1. התייחסות לזמן (ראה מתי ח 13; לוקס ז 21; יוחנן יא 9)
 2. מטאפורה לזמן של מבחן וניסיון (ראה מתי י 19; מרקוס יג 11; לוקס יב 12)
 3. מטאפורה עבור ישוע שמתחיל את השרות שלו (ראה יוחנן ב 4; ד 23)
 4. מטאפורה ליום המשפט (כלומר, הביאה השנייה, ראה מתי כד 36, 44; כה 13; מרקוס יג 32; יוחנן ה 28, 25)
 5. מטאפורה לתשוקה של ישוע (ראה מתי כו 45; מרקוס יד 35, 41; יוחנן ז 30; ח 20; יב 23, 27; יג 1; טז 32; יז 1)

גד 37 "בואו" ראו נושא מיוחד במתי כד 3.

■ "כימי נח" זהו ניב אשר התכוון שהחיים הרגילים ממשיכים כמו בעבר (ראו. מתי כד 38).

כד 39 זהו דין האלוהים על חוסר האמונה עבור גם הזמני וגם האסכטולוגי.

כד 40-41 "אותה עת יהיו שנים בשדה, אחד ילקח ואחד יעזב; שנים טוחנות ברחים -- אחת תלקח ואחת תעזב"
 רבים מנסים לקשר זאת לעליה סודית של המאמינים לשמים באחרית הימים. למרות זאת, ההקשר רומז ברכה על חלק ודין על אחרים ביום הבלתי צפוי בו האדון יחזור. זה לא בטוח איזו קבוצה מבורכת. האם "ילקח" או "יעזב" מתייחס לנוח ומשפחתו אשר נשאר בחיים אחרי המבול, או אלו אשר פוגשים את האדון באוויר (מתי כד 31)? דוגמא מהברית הישנה של מספר אנשים שהם מבורכים וחלק שמקבלים דין הוא במבול נוח (ראו. מתי כד 39). בלוקס השתמשו בדוגמא מהברית הישנה של סדום (ראו. לוקס יז 29). למעשה, מתי כד 27 רמז על ביאה פיזית ונראית לעין של האדון! הסיבה היחידה שחלק מהאנשים רוצים עלייה סודית לשמים של מאמינים באחרית הימים היא כדי לנסות להסביר את המתח הדיאלקטי במסמכים של הברית החדשה בין (1) החזרה כל רגע של האדון ו-(2) העובדה שדברים מסוימים חייבים לקרות לפני.

ישוע נותן מספר דוגמאות כדי לציין את הפתאומיות ובלתי צפויות של חזרתו.

1. מבול של נוח, מתי כד 37-38
 2. גנב בלילה, מתי כד 43
 3. החזרה של האדון, מתי כד 45-46
 4. החתן המתעכב, כה 5-6
 5. יתכן "ברק" במתי כד 27
- הדעה היחידה של מאמינים היא שחייבים להיות מוכנים בכל עת (ראו. מתי כד 44; כה 10, 13)!

מתי כד 42-44 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁴²על כן עמדו על המשמר, כי אינכם יודעים באיזה יום יבוא אדונכם. ⁴³וזאת דעו: אלו ידע בעל הבית באיזו אשמורה יבוא הגנב, היה שוקד ולא מניח לו לחדר לביתו. ⁴⁴לכן היו מוכנים גם אתם, כי בשעה שלא תעלה על דעתכם יבוא בן האדם."

כד 42 "על כן עמדו על המשמר, כי אינכם יודעים באיזה יום יבוא אדונכם" המשל הזה מקביל בלוקס יב 39-40. ההדגשה על להיות מוכנים (ראו. מתי כד 43, 44) והאי ודאות של הזמן (ראו. מתי כד 39, 47, 49, 50; כה 5, 13) הינם נושאים חוזרים בפרק הזה. האי ודאות של הזמן מספקת מוטיבציה עבור המוכנות ההמשכית של כל דור של מאמינים.

כד 43 "אלו" זהו משפט תנאי מדרגה שנייה, אשר נקרא "בניגוד לעובדה". הצהרה נעשית שהיא שקרית אז המסקנה המוסקת ממנה גם שקרית.

כד 44 "לכן היו מוכנים גם אתם" המשפט הזה הינו ציווי בהווה (ראו. מרקוס יג 5, 9, 23). זהו המפתח עבור מאמינים, לא השערות ודוגמטיזם לגבי מתי ואיך! העובדה שכה רבים מצפים לביאה שלו בקרוב יכולה להיות הוכחה שזהו לא הדור האחרון!

❑ "בְּשֵׁעָה" ראו נושא מיוחד: [השעה](#) במתי כד 36.

מתי כד 45-51 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁴⁵"מי הוא אפוא העבד הנאמן שהפקידו האדון על בני ביתו לתת להם את אכלם בעתו? ⁴⁶אשרי העבד שיבוא אדוניו וימצא אותו עושה כן. ⁴⁷אמן. אומר אני לכם, הוא יפקיד אותו על כל אשר לו. ⁴⁸אבל אם העבד הרע יאמר בלבו 'אדוני מתמהמה' (קוהלת ח' יא') ⁴⁹ויתחיל להכות את חבריו העבדים ויאכל וישתה עם השכורים, ⁵⁰בוא יבוא אדוניו של העבד והוא ביום שאינו מצפה לו ובשעה שאינו יודע, ⁵¹ישסף אותו וישים חלקו עם הצבועים; שם יהיו היללה וחרוק השנים."

כד 45 "שהפקידו האדון על בני ביתו" חלק רואים זאת כקישור המשל הזה למנהיגים המשיחיים (ראו. לוקס יב 48-40). בהקשר הזה זה מתקשר לעימות המתמשך של ישוע עם מנהיגי הדת של יומו.

כד 46 מאמינים חייבים להישרק פעילים, מוכנים ונאמנים (ראו. לוקס יב 37-38; יעקב א 12; התגלות טז 15). המתי ואיך של הביאה השנייה הם לא הבעיה!

כד 47 "הוא יפקיד אותו על כל אשר לו" ראו מתי יג 12, כה 29 ולוקס יט 17.

כד 48 "אם" זהו משפט תנאי מדרגה שלישית, אשר התכוון לפעולה אפשרית בעתיד.

❑ "בלבו" ראו נושא מיוחד במתי ה 8.

❑ "אדוני מתמהמה" זה מייצג את הקונספט של עיכוב בביאה השנייה (ראו. מתי כה 5; שנייה לתסלוניםקים ב; שנייה לפטרוס ג 4).

כד 50 "בוא יבוא אדוניו של העבד והוא ביום שאינו מצפה לו ובשעה שאינו יודע" ראו מתי כד 27, 44; כה 6, 13. זה משקף את ה"בכל רגע" של חזרתו של האדון.

כד 51 "ישסף אותו" יש אי ודאות לגבי האם זה מטאפורי או מילולי (ראו. ב שמואל יב 31; עברים יא 37). זהו בהחלט תיאור של דין בברית הישנה.

❑ "עם הצבועים" למקביל בלוקס יב 46 יש את "בלתי-מאמינים". מתי קורא לפרושים "צבועים" מספר פעמים. ראו נושא מיוחד במתי ו 2.

❑ "היללה" שני הפרטים האחרונים הללו הינם מטאפורות דין. יללה הייתה סמל לעצב גדול (ראו. מתי כה 30).

❑ "חרוק השנים" זה מייצג כעס או כאב (ראו. מתי ח 12; יג 42, 50; כב 13; כה 30).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מהי המטרה הבסיסית של הפרק הזה?
2. האם פסוקים 4-7 מתארים את אחרית הימים?
3. כיצד הנבואה של דניאל (ז 23-28; ט 24-27; יא 26-29) מתקשר לפרק הזה?
4. מדוע ישוע משתמש בשפה כמו פסוק 24?
5. האם אנחנו יכולים לדעת מתי האדון יגיע שוב?
6. האם הזמן של הביאה השנייה קרוב, מתעכב או זמן לא בטוח?
7. כיצד ישוע לא יכל לדעת את הזמן (מתי כד 36)?
8. מה הוא הדגש הגדול בחלק הזה (ראו. מתי כד 45-51)?
9. האם אתם מצפים לחזרתו של ישוע בתקופת החיים שלכם? מדוע?

מתי כה

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
משל עשר העלמות	משל הבתולות הכסילות והנבונות	משל השושבינות הכסילות והנבונות	משל העשרה בנות	משל עשרה מוזמנות לחתונה
כה 13-1	כה 13-1	כה 13-1	כה 5-1 כה 12-6 כה 13	כה 13-1
משל כיכרי הכסף	משל כיכרי הכסף	משל כיכרי הכסף	משל שלושה עבדים	משל כיכרי הכסף
כה 30-14	כה 30-14	כה 30-14	כה 18-14 כה 30-19	כה 30-14
משפט העמים	בן האדם ישפוט את העמים	המשפט הגדול	המשפט הסופי	המשפט האחרון
כה 40-31 כה 46-41	כה 46-31	כה 46-31	כה 40-31 כה 46-41	כה 46-31

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק בציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

תובנות הקשר

- א. שימו לב להקשר הספרותי. במקרה זה ההקשר הוא למתי כד-כה, שעוסק בביאתו הבלתי צפויה של ישוע וגם באזהרה "להיות מוכנים" ולעשות את רצון אלוהים גם בעת רדיפות.
- ב. לדיון מלא בנושא פרשנות המשלים תקראו את המבוא של מתי יג.
- ג. תכתבו במילים שלכם את האמת המרכזית של כל משל (ראו מתי כד 51-45; כה 13-1; כה 30-14). המשלים נועדו להמחיש את האמת מאירועים שכחים בחיי היומיום (מתי יג 17-10). תמיד תחפשו שינוי לא צפוי בעלילה.

לימוד מילים וביטויים

מתי כה 1-13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
"אז תדמה מלכות השמים לעשר עלמות (תהילים מה' טו') אשר לקחו את מנורותיהן ויצאו לקראת החתן.¹ חמש מהן היו כסילות וחמש היו נבונות,² שכן הכסילות לקחו את המנורות ולא לקחו אתן שמן,⁴ אבל הנבונות לקחו שמן בכליהן יחד עם מנורותיהן.⁵ כיון שהתמהמה החתן נמנמו כלן ונרדמו.⁶ בחצות הלילה נשמעה קריאה, 'הנה החתן, צאינה לקראתו!' אז התעוררו העלמות ההן והכינו את מנורותיהן.⁸ אמרו הכסילות לנבונות, 'תנה לנו מן השמן שלך, כי מנורותינו דועכות'.⁹ ענו הנבונות ואמרו, 'שמא לא יספיק לנו ולכן. לכנה אל המוכרים וקנינה בשבילך'.¹⁰ בשעה שהלכו לקנות בא החתן; העלמות המוכנות נכנסו אתו לחתונה והדלת נסגרה. (בראשית ז' טז)'¹¹ לאחר מכן באו גם שאר העלמות ואמרו, 'אדונינו אדונינו, פתח לנו'.¹² אך הוא השיב, 'אמן אומר אני לכן, אינני מכיר אתכן'.¹³ לכן עמדו על המשמר, כי אינכם יודעים את היום אף לא את השעה."

כה 1 "מלכות השמים" השלטון הנוכחי של אלוהים על החיים של האנשים אשר נושעו יום אחד יושלם בשלטון שלו על כל העולם (ראו. מתי ו 10). ראו נושא מיוחד במתי ד 17.

■ "עָשָׂר" ראו נושא מיוחד: מספרים סמליים בכתובים במתי ד 2.

■ "וַיֵּצְאוּ לְקִרְאֵת הַחַתָּן" הרקע התרבותי של המשל הזה (אשר ייחודי עבור מתי) נוגע במנהגי חתונה יהודיים של פלסטין של המאה הראשונה (ראו *Manners and Customs of the Bible*, James Freeman). אחרי בערך שנה של אירוסים מחייבים, החתן הלך לבית של הכלה ביום מיועד כדי להביא אותה אליו הביתה לשבעה ימי משתה. ישנו וריאנט של כתב יד יווני כאן אשר מתקשר למנהג העברי הזה. לטקסטים היוונים הכי עתיקים וטובים יש את "יצאו לפגוש את החתן". כתב היד היווני ה-Bezae (D) והתרגומים הלטינים, סורים, קופטים וארמנים, כמו גם הטקסטים היוונים אשר שומשו על ידי אוריגנס, אתנסיוס, כריסוסטוס, ג'רום ואוגוסטינוס מוסיפים את "הכלה". זה אז יתייחס לרגע בו היא תצטרף למסיבת החתונה. ה-USB נותן לטקסט הקצר ציון של "B" (כמעט בטוח).

כה 5 "התמהמה החתן" זה יכול להתייחס לעיכוב בחזרתו של ישוע. מתי כד 14 ו-43-44 גם רומזים על עיכוב בין ההרס של ירושלים והביאה השנייה. העיכוב הזה הפתיע את הקהילה המוקדמת, אך עדיין הקונספט היה מרומז בהוראותיו של ישוע ושל שאול (ראו. שנייה לתסלונים ב). המשלים הם דימוי ספרותי שיש לו מטרה ראשית. הזהרו מלהפוך את הפרטים לדוקטרינה!

■ "נִמְנְמוּ כָּלָן וְנִרְדְּמוּ" אין שום רמיזה על הרשעה עבור זה. זה רק מכין את הבמה עבור ההדגשה של המשלים על להיות מוכנים.

כה 9 כל אדם חייב להיות מוכן לעצמו במלכות!

כה 10 "הדלת נסגרה" לוקס יג 25 מקשר את המשל הזה לישראל ולגויים, אך ההקשר הזה דורש קשר לביאה השנייה. זה מתאר כיצד האוונג'ליסטים בהשראה השתמשו בהוראות של ישוע עבור מצבים שונים ועבור מטרות שונות (ראו. *Howto Read the Bible for All Its Worth*, Gordon Fee and Douglas Stuart, עמודים 113-134). ראו נושא מיוחד: שימוש המילה "דלת" בברית החדשה במתי ו 6.

כה 11 "אֲדוֹנֵנוּ אֲדוֹנֵנוּ" החזרה הייתה ניסיון להראות קרבה (ראו. לוקס ו 46), אך המערכת יחסים הייתה חסרה (ראו. מתי ז 21, 22). החלק המזעזע של הדוגמאות הללו הוא שאלו היו כנראה העוקבים של ישוע, אך איכשהו לא היו (ראו. מתי יג, המשל של האדמה והמשל של השאור). כפי ששאל אמר ברומים ט 6 "הרי לא כל אֲשֶׁר מִיִּשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל הֵם", כך גם, לא כל העוקבים החיצוניים של ישוע עברו גאולה (ראו. שנייה לפטרוס ב 10-22; ראשונה ליוחנן ב 18-19 ואולי אפשרי אפילו חלק מההזרות של עברים [עברים ב 1-4; ג 7-13; ד 1-13; ה 11-12; י 26-39; יב 14-17]). ראו נושא מיוחד [נושא מיוחד: כפירה \(Aphistēmi\)](#) במתי ז 21.

כה 12 "אינני מכיר אתכן" לחוסר בלהיות מוכנים יש השלכות נצחיות. זהו מקביל למתי כד 50-51; כה 29-30; ומתי כה 41-44. אדם חייב לאזן את ההיבטים השונים של ישועה המוצגים בברית החדשה.

1. זוהי החלטה, הצהרה פומבית (קבלת האדם)
 2. זוהי תלמידות, אורח חיים ירא אלוהים פומבי (לחיות כמו האדם הזה)
 3. זוהי הבנה מקראית מיוחדת (קבלת האמיתות לגבי האדם הזה)
- כל השלושה חיוניים עבור בגרות.
 המושג "מכיר" שומש במובן התנכי שלו לגבי מערכת יחסים אישית אינטימית (ראו. בראשית ד 1; ירמיהו א 5).
 משיחיות משלבת את המובן העברי (מערכת יחסים אישית) והמובן היווני (מידע). הבשורה היא אדם, אורח חיים ומסר!

כה 13

NASB	"עמדו על המשמר לכן, כי אינכם יודעים את היום או השעה"
NKJV	"לכן השמרו, כי אינכם יודעים את היום או השעה בו בן האדם יגיע"
NRSV	"לכן הישארו ערים, כי אינכם יודעים את היום או השעה"
TEV	"השמרו, לכן, מפני שאינכם יודעים את היום או השעה"
NJB	"ובכן הישארו ערים, מפני שאינכם יודעים את היום או את השעה"

האמת הזאת היא המטרה של המשל. ראו הערה מלאה במתי כד 40-41. התאריך של הביאה השנייה הוא בטוח, אך לא ידוע (ראו. מתי כד 36, 42, 44, 50; מרקוס יג 32). מאמינים צריכים להישאר פעילים ומוכנים עבור החזרה הבטוחה אך פתאומית של ישוע (ראו. מתי כד 36).
 ישנו וריאנט של כתב יד בנקודה הזאת. ככל הנראה מעתיקים הוסיפו "אשר בו יגיע בן האדם" ממתי כד 44. המשפט הנוסף הזה מושמט בכתבי היד היווניים העתיקים P³⁵, א, B, C*, D, L, W, X ו-Y כמו גם בתרגומים הלטינים, סורים, קופטיים וארמניים. זה בבירור לא מקורי עבור מתי. USB⁴ נותן לטקסט הקצר יותר ציון של "A" (בטוח).

■ "השעה" ראו נושא מיוחד במתי כד 36.

מתי כה 14-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹⁴"דומה הדבר לאיש היוצא למסע. קדם לכן קרא לעבדיו והפקיד בידם את הונם; ¹⁵לאחד נתן חמש ככרי כסף, לאחר שתיים ולאחר אחת, לכל איש לפי כשרונו, ונסע. ¹⁶זה שקבל חמש ככרים הלך מיד, סחר בהן והרויח חמש אחרות. ¹⁷כמו כן זה שקבל שתיים הרויח שתיים אחרות. ¹⁸אך זה שקבל אחת הלך וספר באדמה והטמין את כסף אדוניו.

כה 16 "זה שקבל חמש ככרים הלך מיד" המשל הזה מקביל בלוקס יט 11-27. יש וריאנט של כתב יד יווני לגבי כיצד "מיד" מתקשר למתי כה 15: (1) האם זה מתאר את בעל העבד או (2) העבד? אף על פי שהטקסטים היוונים משתנים, ההקשר והשימוש של מתי במילה "מיד" מצביעים על האופציה השנייה.

■ "חמש ככרי כסף" ככר כסף היה שווה ערך ל-6,000 דינרים. דינר היה השכר היומי של חיילים ופועלים. הערת השוליים של RSV אומרת "יותר מחמישה עשר שנים של שכר של פועל". ראו נושא מיוחד במתי יז 24.

■ "לכל איש לפי כשרונו" זה מצהיר על עיקרון מקראי (ראו. מתי יג 8; שנייה אל הקוריתים ח 3, 11).

מתי כה 19-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹⁹אחרי זמן רב בא האדון של העבדים ההם וערך עמם חשבון. ²⁰כאשר נגש זה שקבל חמש ככרים הביא חמש ככרים נוספות ואמר, 'אדוני, חמש ככרים הפקדת בידי, הנה הרוחתי חמש ככרים נוספות'. ²¹השיב לו אדוניו, 'יפה, עבד טוב ונאמן! היית נאמן במעט, אפקיד אותך על הרבה. בוא אל שמחת אדוניך'. ²²נגש גם זה שקבל שתי ככרים ואמר, 'שתי ככרים הפקדת בידי, הנה הרוחתי שתי ככרים נוספות'. ²³השיב לו אדוניו, 'יפה, עבד טוב ונאמן! היית נאמן במעט, אפקיד אותך על הרבה. בוא אל שמחת אדוניך'.

כה 21-23 "יפה, עבד טוב ונאמן" ניהול טוב, לא הכמות, היא הבעיה. ראו נושא מיוחד: דרגות של תגמול ועונש במתי ה 12.

■ "בוא אל שמחת אדוניך" המשפט החוזר הזה הינו ניב עבור כניסה למלכות. שירות עבור המשיח הינו שירות עבור המשפחה. השמחה היא האחוה.

מתי כה 24-25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
24 נגש גם זה שקבל ככר אחת ואמר, 'אדוני, ידעתי שאתה איש קשה, הקוצר במקום שלא זרעת ואוסף
במקום שלא פזרת, 25 ומאחר שפחדתי הלכתי והטמנתי את ככרך באדמה. הנהי אשר לך!'

כה 24-25 האפיון של המשרת אינו מתאר באופן מדויק את אלוהים. אסור לאדם לדחוק את הפירוט של המשלים הללו
באופן אלגורי. לברית החדשה יש משלים עבור גם השוואה וגם ניגודיות.

מתי כה 26-28 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
26 השיב אדוניו ואמר אליו, 'עבד רע ועצל ידעת שאני קוצר במקום שלא זרעתי ואוסף במקום שלא
פזרתי, (איוב טו ו') 27 לכן היית צריך להפקיד את כספי אצל השלחנים ואני בבואי הייתי מקבל את שלי עם
הרביית. 28 על כן קחו את הכפר ותנו לאיש אשר לו עשר הכפרים;

כה 27 "הרביית" המושג הזה היה ניב אשר נלקח מהולדת ילדים. קיום מנחים של הברית הישנה עבור ריבית נמצאים
בדברים כג 19-20. יהודי היה יכול לאסוף ריבית מגויים.

מתי כה 29-30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
29 כי כל מי שיש לו נתון ינתן לו ושפע יהיה לו, אך מי שאין לו גם מה שיש לו ילקח ממנו. 30 ואת העבד
הבלתי מועיל השליכו אל החשך החיצון; שם יהיו היללה וחרוק השנים."

כה 29 "כי כל מי שיש לו נתון ינתן לו" ראו מתי יג 12; מרקוס ד 25; לוקס ח 18; יט 26. "עוד" לא נמצא בטקסט אך
הוא בהחלט מרומז.

כה 30 "ואת העבד הבלתי מועיל השליכו אל החשך החיצון; שם יהיו היללה וחרוק השנים" קוראים מערבים לא
נחים עם הצהרות מופרזות מזרחיות ושפה מטאפורית (ראו. מתי ח 12; יג 42, 50; כב 13; כד 51). המשל הזה
מראה את הצורך לא רק עבור ישועה התחלתית אלא עבור אחריות מתמשכת. הצהרה מאושרת על ידי אורח חיים. אין
פרי – אין שורש!

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד
מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים
להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות
מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מהי האמת המרכזית של כל המשלים הללו?
2. כיצד המשלים הללו מתקשרים להקשר אחר גדול יותר של מתי כד וכה?
3. הסבירו את ההצהרה שלמחברי הבשורה הייתה את הזכות תחת השראה לבחור, להתאים ולסדר את
ההוראות של ישוע.

תובנות הקשריות עבור כה 31-46

- א. זהו ישוע עצמו אשר מדבר לעיתים כה קרובות על ההשלכות הנצחיות והנוראיות של החטא של בני האדם.
זהו ישוע ורק ישוע אשר מדגיש לא רק על דין סופי אלא גהינום נצחי.
- ב. הקטע הזה נראה כהגברה של מתי טז 27. קטע מקביל טוב על יום הדין הוא בהתגלות כ 11-15.
- ג. ישוע מגיע שוב כמלך המהולל של השמים. זה דומה לדרך בה היהודים עדיין מצפים ממנו להגיע בפעם
הראשונה.

- ד. הכתובים מדברים על הודאות של הדין, אך לעיתים מסמלים גורמים שונים.
1. אלוהים כשופט (ראו. רומים יד 2; ראשונה לפטרוס א 17)
 2. המשיח כשופט (ראו. יוחנן ה 22, 27; מתי טז 27; מעשי השליחים י 42; שנייה אל הקורנתים ה 10; שנייה לטימותיאוס ד 1)
 3. אלוהים דרך המשיח (ראו. מעשיה שליחים יז 31; רומים ב 16)

לימוד מילים וביטויים

מתי כה 31-33 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
31 כְּאִשֶּׁר יְבוֹא בֶן-הָאָדָם בְּכָבוֹד וְכָל הַמַּלְאָכִים אִתּוֹ, (זכריה יד' ה') יֵשֵׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ וְיֹאסֶפּוּ לִפְנֵי כָל הַגּוֹיִים. (דניאל ז' יג'-יד') ³² אֵז יִפְרִידֵם זֶה מִזֶּה כְּרוּעָה הַמִּפְרִיד אֶת הַכְּבָשִׁים מִן הָעֵזִים (יואל ד' ב'; צפניה ג' ח') ³³ וְיֹצִיב אֶת הַכְּבָשִׁים לִימִינוֹ וְאֶת הָעֵזִים לְשִׁמְאלוֹ. (יחזקאל לד' יז')

כה 31 "בן-האדם" זה היה מושג שהשתמשו בברית הישנה כדי לציין בן אנוש, כמו בתהלים ח 4 ויחזקאל ב 1. למרות זאת, בדניאל ז 13 בן אנוש, נקרא "בן אדם", מגיע רוכב על העננים של השמים-מצב התחבורה של אלוהות-וניתנה לו המלכות הנצחית. התואר "בן האדם" לא שומש ביהדות הרבנית. ישוע השתמש במושג הזה ככינוי עצמי אשר כלל את הקונספטים של אנושות ואלוהות ולא היה לו את הקונטציה הצרה של לאום, צבא יהודי. בזמן שבן האדם רוכב על ענני השמים בדניאל ז 13, הוא עכשיו מגיע עם כל המלאכים הקדושים כדי לשפוט את האנושות (ראו. מתי כה 31; ראשונה לתסלונים ד 13-18).

☐ **"בכבודו"** ראו הערה על "כבוד" במתי טז 27.

☐ **"וכל המלאכים אתו"** המלאכים יעשו את העבודה של איסוף והפרדה. הם מדרך כלל היו מקושרים לביאה של המשיח (ראו. מתי טז 27; מרקוס ח 38; שנייה לתסלונים א 7; יהודה יד; דניאל ז 10).

☐ **"ישב על כסא כבודו"** הוא ייקח את מקומו על הכיסא של אלוהים (ראו. תהילים קי 1) לא רק כאדון ומלך, אלא כשופט (ראו. יז 28). לדחיית ישוע יש היבט זמני (ראו. יוחנן ג 18) והיבט אסקטולוגי. הדין בזמן יושלם לנצח.

כה 32 "ויאספו לפניו כל הגויים" הקטע הזה אולי לא משל, אלא הצגה דרמטית ייחודית למתי. לא מתמודדים עם כל השאלות של אחרית הימים. ניתן לתהות האם כל הגויים כוללים גם את אלו אשר חיים ומתים, או רק אלו אשר חיים. המשפט "כל הגויים" רמז על התפשטות אוניברסלית של הבשורה לכל האנשים (ראו. התגלות ה) אשר כללה את ישראל. זוהי המטרה של בראשית ג 15, יב 3, ושמות יט 4-6. הקריאה של ישראל הייתה להיות מסיונריים עבור כל הגויים!

קשה לזהות בוודאות מי הם ה"עזים": (1) אלו אשר דחו את הבשורה או (2) אלו אשר הצהירו חיצונית בלבד? שני הקבוצות קוראות לישוע "אדון" (ראו. מתי ז 21-23). נראה שהדין הזה מוגבל לאלו אשר, לפחות חיצונית, הגיבו לבשורה. לכן, זה דומה המשמעות למשל האדמה (ראו. מתי יג). הלחצים של אירועי אחרית הימים וחוסר האהבה כלפי מאמינים אחרים (ראו. ראשונה ליוחנן ב 9, 11; ג 15; ד 7-21) יחשפו בבירור את המצהירים השקריים (ראו. מתי יג 21, 22; ראשונה ליוחנן ב 19).

☐ **"אז יפרידם זה מזה"** כמו השאור והחיטה (ראו. מתי יג 30-36, 43-44) לא יכלו להיות מופרדים עד יום הדין, אז הכבשים והעזים יחכו עד היום האחרון כדי שכולם יוכלו לראות את הפירות של החיים שלהם. כמו כן שימו לב שיש רק שני קטגוריות.

☐ **"כרועה המפריד את הכבשים מן העזים"** אלוהים כרועה היה מטאפורה שכיחה בברית הישנה (ראו. תהלים כג). "רועה" שומש ביחזקאל לד כדי לתאר את הרועים השקריים של ישראל ואלוהים כרועה הראשי והשופט. אותה הטרמינולוגיה מיושמת על ישוע בזכריה יא 4-14; יוחנן י.

כה 33 "לימינו" זהו משפט מקראי מאניש כדי לתאר את המקום של עליונות, כבוד, כוח וסמכות.

מתי כה 34-40 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³⁴יאמר המלך אל הנצבים לימינו, 'בואו ברוכי אבי ורשו את המלכות המוכנה לכם מאז הוסד תבל, (דניאל ז' יח')³⁵ כי רעב הייתי ונתתם לי לאכל, צמא הייתי והשקיתם אותי, עובר ארח הייתי ואספתם אותי, (איוב לא' לב'; ישעיהו נח' ז')³⁶ ערום -- והלבשתם אותי, (איוב לא' יא'; ישעיהו נח' ז') חולה הייתי ובקרתם אותי, במאסר הייתי ובאתם אלי'.³⁷ יענו הצדיקים ויאמרו אליו, 'אדוננו, מתי ראינו אותך רעב והאכלנו אותך, או צמא והשקינו אותך?³⁸ מתי ראינוך עובר ארח ואספנו אותך, או ערום והלבשנו אותך?³⁹ ומתי ראינו אותך חולה או במאסר ובאנו אליך?'⁴⁰ וישב המלך ויאמר להם, 'אמן, אומר אני לכם, מה שעשיתם לאחד מאחי הקטנים האלה לי עשיתם'. (משלי יט' יז')

כה 34 "המלך" דובר לעיתים קרובות על ישוע כמלך שיבוא (ראו. התגלות יז 14; יט 16). יהוה גם דובר כמלך, אשר מביא למשמעות נוספת למושג הזה כאשר זה שומש עבור ישוע (ראו. דברים י 17; ראשונה לטימותיאוס ו 15). ההעברה הזו של התואר הייתה טכניקה שכיחה של מחברי הברית החדשה כדי להצהיר את האלוהות המלאה של ישוע מנצרת.

■ "ברוכי אבי" זה ציווי מושלם סביל. הם בורכו בעבר וממשיכים להיות מבורכים. ישוע הינו גורם פעיל.

■ "ורשו" זה ציווי אאוריסטי פעיל. דין המאמינים (ראו. שנייה אל הקורינתים ה 10) לא יהיה מבוסס על החטאים שלהם (ראו. טיטוס ב 14; ראשונה ליוחנן א 7), אך על השימוש שלנו בפירות הרוחניים והזמינות שלנו לאלוהים (ראו. ראשונה אל הקורינתים ג 10-15). ראו נושא מיוחד: הירושה של מאמינים במתי יט 29.

■ "המלכות המוכנה לכם מאז הוסד תבל" זוהי צורת הבינוני מושלמת סבילה. הברית החדשה השתמשה במשפט הזה מספר פעמים כדי לתאר דברים שאלוהים עשה עבור מאמינים אפילו לפני הבריאה (ראו. יוחנן יז 24; אפסים א 4, 11; ראשונה לפטרוס א 19-20; התגלות יג 8). השילוש היה פעיל בגאולה עוד לפני בראשית א 1! העבודה של אלוהים אף פעם לא נכשלת!

כה 35-39 המעשים הטובים שלנו ואהבת אורח החיים מגלים ומאשרים את ההתחייבות ההתחלתית של האמונה לישוע המשיח (ראו. אפסים ב 8-9, 10; שנייה לטימותיאוס ב 21; ג 17; טיטוס ג 1; עברים יג 21). אמונה ללא מעשים מתה היא (ראו. יעקב ב 14-26). המעשים הטובים הללו לאחרים קשורים למעשים הטובים של ישוע עצמו (ראו. ישעיהו נח 6-7). מאמינים ממשיכים את השירות שלו (ראו. טיטוס ב 14).

כה 40 "לאחד מאחי הקטנים האלה" המושג "אח" כאן חייב להתייחס לשכן. זה מאמינים שדואגים לבני אדם אשר נעשו בדמותו של אלוהים אשר מודגש. ניתן לראות את מערכת היחסים הקרובה בין ישוע והעוקבים אחריו במעשי השליחים ט 4, כב 7, כו 14 וראשונה אל הקורינתים ח 12. לפגוע באחד זה לפגוע בשניהם; לברך אחד זה לברך את שניהם. ישוע רצה שמאמינים יחיו בצורה כזאת שהמשימה שלו על כדור הארץ תמשיך (לעזור לבני אדם נפולים למצוא אחווה עם הבורא שלהם, ראו. מתי כ 28; מרקוס י 45; ראשונה ליוחנן ג 16).

מתי כה 41-46 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁴¹אחרי כן יאמר אל הנצבים לשמאלו, 'לכו ממני, ארורים, אל אש עולם המוכנה לשטן ולמלאכיו,⁴² כי רעב הייתי ולא נתתם לי לאכל, צמא הייתי ולא השקיתם אותי,⁴³ עובר ארח הייתי ולא אספתם אותי, ערום -- ולא הלבשתם אותי, חולה ובמאסר -- ולא בקרתם אותי'.⁴⁴ ושיבו גם הם ויאמרו, 'אדוננו, מתי ראינו אותך רעב או צמא או עובר ארח או ערום או חולה או במאסר ולא שרתנו אותך?'⁴⁵ אז יענה להם ויאמר, 'אמן, אומר אני לכם, מה שלא עשיתם לאחד מן הקטנים האלה גם לי לא עשיתם'.⁴⁶ ובכן אלה ילכו לענש עולם והצדיקים לחיי עולם. (דניאל יב' ב')

כה 41 "אחרי כן יאמר אל הנצבים לשמאלו, 'לכו ממני'" ההיבט הכי גרוע של הגהינום הוא ההפרדה מהאחווה עם אלוהים (ראו. מתי ז 23; לוקס יג 27). אלוהים לא שולח את האנשים לגהינום; הם שולחים את עצמם על ידי החלטות אורח החיים שלהם.

■ "ארורים" זוהי צורת הבינוני מושלמת סבילה. המבנה הדקדוקי הזה שומש מספר פעמים בהקשר הזה. זה מדבר על משהו שקרה בעבר והתוצאות שלו אשר ממשיכות להווה. המעשה הזה נעשה על ידי גורם חיצוני. הדחייה של האנשים הללו לאלוהים והמשיח שלו בעבר הושלם לעיוורון ודחייה קבועים! הדחייה הזאת חושפת את עצמה בחוסר אהבה עבור בני אדם אחרים (מתי כה 42-43).

❶ "אֵל אֵשׁ עוֹלָם הַמוֹכְנָה לְשֹׁטֵן וְלַמְלָאכָיו" הגהנום לא נעשה עבור בני אדם, אלא עבור יצורי המלאכים במרד. לשטן יש מלאכים שמשרתים אותו, כנראה מרומז לדניאל ח 10 והתגלות יב 4. מתי כה מערבב את המטאפורות של החשכה שלו במתי כה 30, והאש במתי כה 41. האימה והעיניים של הגיהנום כה עולים מעל אוצר המלים אנושי והקונספטים הסופיים שהתנ"ך השתמש בדימוי הכי עשיר שאפשרי. רוב המטאפורות באים מפח האשפה מחוץ לירושלים בעמק של בני הינום אשר נקרא "גיא בן הינום" *Gehenna*. ישוע לעיתים קרובות דיבר על כך (ראו. ישעיהו לג 14; יו 24; מתי ג 10, 12; ה 22; ז 19; יג 40, 42, 50; יח 8, 9; יהודה ז; התגלות יד 10; יט 20; כ 10, 14, 15; כא 8). ראו [נושא מיוחד: נצח](#) במתי יח 8.

כה 45 "אמן, אומר אני לְכֵן" פשוטו כמשמעו "אמן" *amen*, זה היה מושג עברי אשר התכוון "להיות איתן". זה שומש על ידי מחברים מקראים כדי לאשר את המציאות והאמת של המילים, קונספטים וההוראות. ישוע באופן ייחודי השתמש בזאת כדי להתחיל משפטים. לעיתים קרובות הוא הכפיל זאת כדי להדגיש יותר. ראו נושא מיוחד: במתי ה 1.

כה 46 "אלה ילכו לענש עולם והצדיקים לחיי עולם" אותו המושג [*aiōnios*] אשר מתאר את השמים כנצחי מיושם עבור גיהנום כנצחי (ראו. מתי יח 8; יט 16; מרקוס ג 29; ט 48; י 17; לוקס יח 18; יהודה ז; התגלות כ 10; גם עם "דין נצחי" בשנייה לתסלוניקים א 9 ועברים ו 2). דניאל יב 2; יוחנן ה 29; ומעשי השליחים כד 15 מתארים תחייה של גם הצדיקים וגם הרשעים. יוסף בן מתתיהו מצהיר כי הפרושים האמינו באלמותיות של כל ה"נשמות" (ראו. *Antiq.* 18. 1, 3), אך רק בתחייה של הצדיק לגוף חדש, בעוד שלרשע יש דין נצחי (ראו. *Jewish Wars* 2. 8, 14). הנצחיות והסופיות הם הדחף של הדחיפות של ביטור הבשורה, הוראתה ועדותה!
גיהנום נצחי הוא לא רק טרגדיה עבור אנושות מורדת, אלא גם עבור אלוהים! אלוהים ברא את בני האדם כנקודת השיא של אירוע הבריאה שלו. אנחנו נבראנו בדמותו ודמיונו עבור אחווה עמו (ראו. בראשית א 26-27). הבחירה של אלוהים לאפשר לאנושות בחירה גרמה לאחוז משמעותי מבריאתו של אלוהים להיפרד ממנו! גיהנום הינו פצע פתוח ומדמם בליבו של אלוהים אשר אף פעם לא יחלים.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. כיצד הגיהנום יכול להיות גם חושך וגם אש?
2. האם הקטע הזה מלמד שחלק מהאנשים ייושעו על ידי המעשים הטובים לאנושות?
3. במלים שלכם מהי האמת המרכזית של הקטע הזה?
4. האם המשיחיים ישפּטו?
5. מה הגיהנום עולה לאלוהים?

מתי כו

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
המזימה להרוג את ישוע כו 1-5	המזימה להרוג את ישוע כו 1-5	מותו של ישוע כו 1-2 כו 3-5	המזימה נגד ישוע כו 1-2 כו 3-5	המזימה נגד ישוע כו 1-2 כו 3-5
המשיחה בבית עניה כו 6-13	המשיחה בבית עניה כו 6-13	כו 6-13	ישוע נמשח בבית עניה כו 6-9 כו 10-13	המשיחה בבית עניה כו 13-
ההסכם של יהודה כו 14-16	יהודה מסכים לבגוד בישוע כו 14-16	כו 14-16	יהודה מסכים לבגוד בישוע כו 14-16	יהודה בוגד בישוע כו 14-16
סעודת פסח עם התלמידים כו 17-25	ישוע חוגג את חג הפסח עם התלמידים כו 17-30	הסעודה האחרונה כו 17-19	ישוע חוגג את חג הפסח עם תלמידיו כו 17 כו 18 כו 19	ההכנות לסעודת פסח כו 17-19 ישוע מנבא את הבגידה של יהודה כו 20-25 כו 22 כו 23-24 כו 25א,ב כו 25ג
המנהג של הסעודה כו 26-30		כו 26-29	הסעודה האחרונה כו 26 כו 27-29	המנהג של הסעודה האחרונה כו 26-29
		גת שמנים כו 30		ישוע מנבא שכיפא יתכחש כו 30-35
ישוע מנבא שכיפא יתכחש כו 31-35	ישוע מנבא שכיפא יתכחש כו 31-35	כו 31-35	ישוע מנבא שכיפא יתכחש כו 31-32	

				33 כו
				34 כו
				35כא
				36כב
התפילה בגת שמנים	התפילה בגן		ישוע מתפלל בגת שמנים	גת שמנים
כו 36-46	כו 36-46	כו 36-46	כו 36-38	כו 36-37
				כו 38-46
				39 כו
				כו 40-41
				כו 42-43
				כו 44-46
הבגידה והמעצר של ישוע	הבגידה והמעצר בגת שמנים		המעצר של ישוע	המעצר
כו 47-56	כו 47-56	כו 47-56	כו 47-48	כו 47-56
				49 כו
				כו 50א
				כו 50ב-54
				כו 55א-56
				כו 56ב
ישוע לפני המועצה	ישוע לפני הסנהדרין	ישוע לפני קיפא הכהן	ישוע לפני המועצה	ישוע לפני הסנהדרין
כו 57-68	כו 57-68	כו 57-68	כו 57-61	כו 57-58
				כו 59-66
				כו 62-63
				כו 64
				כו 65-66
				כו 66ב
				כו 67-68
כיפא מתכחש לישוע	כיפא מתכחש לישוע ופורץ בבכי מר		כיפא תכחש	ההכחשה של כיפא
כו 69-75	כו 69-75	כו 69-75	כו 69	כו 69-75
				כו 70-71
				כו 72
				כו 73
				כו 74א
				כו 74ב-75

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק בציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד יחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

לימוד מילים וביטויים עבור כו 1-36

מתי כו 1-2 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹לאחר שדבר ישוע את כל הדברים האלה אמר לתלמידיו: ²"אתם יודעים כי בעוד יומים הפסח בא ובן-האדם ימסר להצלב."

כו 1 "לאחר שדבר ישוע את כל הדברים האלה" זה התייחס לשיח האסכטולוגי של ישוע במתי כד – כה. המשפט הזה הוא סמן ספרותי אשר מתי השתמש כדי לסמן לתחום את השיחות של ישוע (ראו. מתי ז 28; יא 1; יג 53; יט 1; כו 1).

כו 2 "בעוד יומים הפסח בא" ישנו בלבול רב לגבי התאריך המדויק של סעודת האדון ולפיכך כל המסע של השבוע האחרון בשירות של ישוע. סעודת האדון הייתה בבירור קשורה לסמליות של פסח (ראו. יוחנן א 29). הבשורות הסינופטיות אומרות שזאת הייתה סעודת פסח, אך יוחנן אומר שזה היה יום אחד לפני. ישנה ראייה מסוימת שמפני שהכונה הגדולה הייתה מושחתת על ידי כך שהיא נקנתה על ידי רומאים כובשים שלחלק מהכתות של היהודים פסח היה ביום שונה (האיסיים של מגילות ים המלח השתמשו בלוח שנה סולרי ופסח היה אצלם יום אחד לפני) מאשר הסעודה הרשמית.

התיארוך של יוחנן לפסח יום אחד לפני הדגיש את ישוע כשה של פסח אשר הרגו כדי להציל את המשפחה. אם כך, יוחנן אולי שינה את התאריך למען מטרת תאולוגיות, כפי שהוא שינה את טיהור בית המקדש מוקדם למען הצגה תאולוגית של חיי ישוע. למחברי הבשורה תחת השראה הייתה הזכות לבחור, להתאים ולסדר את המילים והמעשים של ישוע כדי להציג אותו לקבוצות שונות (Doug Stuart, Gordon Fee, *HowTo Read the Bible For All Its*), *Worth*.

☐ "בן-האדם" ראו הערה במתי ח 24-30.

☐ "ימסר להצלב" ישוע הזהיר את התלמידים על כך מספר פעמים (ראו. מתי טז 21; יז 9, 12, 22-23; כ 18-19; כז 63). החיזויים הללו יחזקו את העוקבים שלו בימים אחרי השבוע הקדוש. ישוע ידע על אירועים עתידיים. ישוע הניח את חייו (ראו. מרקוס י 45; יוחנן י 11, 15, 18). הוא תמיד היה בשליטה על התזמון והאירועים עצמם.

☐ "להצלב" זאת הייתה צורה של עינוי פומבי אשר פותח על ידי או הפיניקים או במסופוטמיה כדי להרתיע מרד ופשע אך הושלם (בו הוא נמשך מספר ימים) על ידי הרומאים. אין אזרח רומאי שהיה יכול לעבור צליבה. זה עירב הכאה ציבורית ומסמור לצלב. צורת הצלב הייתה יכולה להיות האות הגדולה "T" או האות הקטנה "t" או האות "X". זה אפילו אפשרי שהשתמשו בפיגום כאשר היו מספר אנשים שנצלבו יחדיו. מוות לבסוף התרחש על ידי חנק. האדם המואשם

היה חייב לדחוף עם הרגליים הממוסמרות שלו כדי לנשום. זה למה שבירת הרגליים של אותם הפושעים אשר נצלבו עם ישוע גרם להם למוות מהיר (ראו. יוחנן יט 32).

מתי כו 3-5 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
בְּאוֹתָהּ עֵת נִקְהְלוּ רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְזִקְנֵי הָעָם אֶל חֲצַר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, קִיפָא שְׁמוֹ, וְהִחְלִיטוּ לְתַפֵּס אֶת יֵשׁוּעַ בְּעֶרְמָה וְלַהֲמִית אוֹתוֹ, (תהילים לא' יד')⁵ אַךְ אָמְרוּ: "לֹא בְּחָג, שְׂמֵא תִהְיֶה מְהוּמָה בְּעָם."

כו 3 "רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְזִקְנֵי הָעָם" זה היה ציון קצר לסנהדרין. ראו נושא מיוחד במתי כ 18.

● "אֶל חֲצַר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל" זה התייחס לחצר המרכזית של יוסף בר קיפא ואפשרי גם האחוזת של חנן בן שת.

● "קִיפָא" יוסף בר קיפא היה הכהן הגדול, מונה על ידי הרומאים, בתמורה למחיר, מ-18 עד ה-36 אחרי הספירה. הוא היה החתן של חנן בן שת, כוהן גדול מה-6 עד ה-15 אחרי הספירה. המשפחה החזקה הזאת הייתה מונעת יותר על ידי פוליטיקה ועושר מאשר רוחניות. זה לא הוגן לשפוט את כל הצדוקים או, באשר לזאת, את הסנהדרין, בגללם.

כו 4 "וְהִחְלִיטוּ לְתַפֵּס אֶת יֵשׁוּעַ בְּעֶרְמָה וְלַהֲמִית אוֹתוֹ" הם החליטו מוקדם בשירות שלו להרוג אותו, אך הם חיפשו הזדמנות כאשר לא היה את העם הפשוט (ראו. מתי יב 14; מרקוס יד 1; לוקס כב 2; יוחנן ה 18; ח 37, 40; יא 53). הם קינאו בפופולריות שלו ופחדו מההוראות שלו ומעשיו.

כו 5 "בְּחָג" הפסח היה משולב עם חג המצות כדי ליצור חג של שמונה ימים (שמות יב ו-*Antiquities of Josephus* 3.10.5 *the Jews*).

● "שְׂמֵא תִהְיֶה מְהוּמָה בְּעָם" צליינים רבים מהגליל ומהגולה היו נוכחים בירושלים כדי לשמור את הפסח. הפסח היה דרוש עבור כל הזכרים היהודיים בני העשרים ומעלה (ראו. ויקרא כג 2, 4, 17, 44; במדבר כט 39). ירושלים התמלאה פי שלוש מהאוכלוסייה הרגילה שלה בזמן שלושת הסעודות השנתיות המחייבות. הרומאים תמיד הביאו תוספת חיילים בזמן ימי החג (ראו. מתי כז 24).

מתי כו 6-13 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
כְּשֶׁהָיָה יֵשׁוּעַ בְּבֵית עֵנִיָּה בְּבֵיתוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן הַמְצָרֵעַ,⁷ נִגְשָׂה אֵלָיו אִשָּׁה שֶׁהִחְזִיקָה פֶּךְ שֶׁמֶן וְבוּ בִשָּׁם יָקָר מְאֹד וַיִּצְקָה אוֹתוֹ עַל רֵאשׁוֹ בְּהִיזוֹתוֹ מִסָּב לִיד הַשֶּׁלֶחַן.⁸ כְּרֵאוֹתֶם זֹאת כְּעֵסוֹ הַתְּלַמִּידִים וְאָמְרוּ: "לִמָּה הַבְּזוּז הַזֶּה? הֲלֹא אֶפְשָׁר הָיָה לְמַכֵּר אֶת זֶה בְּמַחִיר רַב וְלָתֵת לְעֵנִיִּים."¹⁰ כְּשֶׁהִבְחִין בָּזֶה יֵשׁוּעַ, אָמַר לָהֶם: "מַדּוּעַ תִּצְיָקוּ לְאִשָּׁה? הֲרִי מַעֲשֶׂה טוֹב עֲשִׂתָהּ לִי."¹¹ הָעֵנִיִּים אֶתְכֶם תְּמִיד, אֲבָל אֲנִי, לֹא תְּמִיד אֲנִי אֶתְכֶם. (דברים טו' יא)¹² וְהִיא כְּשִׁצְקָה אֶת שֶׁמֶן הַבִּשָּׁם הַזֶּה עַל גּוּפִי עֲשִׂתָהּ זֹאת בְּשִׁבִיל קְבוּרָתִי.¹³ אָמֵן. אֹמֵר אֲנִי לָכֶם, בְּכָל מְקוֹם שֶׁתִּכְרַז הַבְּשׂוּרָה הַזֹּאת, בְּכָל הָעוֹלָם, יִסְפָּר גַּם מֵה שֶׁעֲשִׂתָהּ הִיא, וְזֶה לְזַכְרָהּ."

כו 6 "בְּבֵיתוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן הַמְצָרֵעַ" מרים ומרתה הגישו את הארוחה (ראו. יוחנן יב 1), אך זה לא היה בבית שלהן (ראו. מרקוס יד 3). זה אפשרי שהם היו איכשהו קשורים, כולם מאותו הכפר הקטן, בית עניה. שמעון כביכול (אם כי לא מתועד) קיבל רפואה מישוע מוקדם יותר.

כו 7 "אִשָּׁה" יוחנן יב 3 אומר שזאת הייתה מרים, אחותו של לזרוס. אסור להתבלבל במקרה הזה עם הזונה של לוקס ז 39-37.

● "פֶּךְ שֶׁמֶן וְבוּ בִשָּׁם יָקָר מְאֹד" זה היה כד אבן צהוב/לבן ממצרים. התכנים היו עשויים מצמח הודי ארומטי אשר נקרא "nard" או "spikenard" (ראו. שיר השירים א 12; ד 13-14; מרקוס יד 3; יוחנן יב 3). זה היה מאד יקר וזה היה יכול להיות מהנדוניה של חתונתה של מרים.

● "וַיִּצְקָה אוֹתוֹ עַל רֵאשׁוֹ" יוחנן יב 3 אומר שהיא שמה את הנרד על "רגליו". כיוון שהמבחנה הזו הכילה 12 אונקיות, או פאונד רומאי אחד, היה שם מספיק כדי לכסות את כל הגוף שלו. ברגע שהמבחנה נפתחה לא היה ניתן לאטום אותה שוב.

כו 8 "כְּעֵסוֹ הַתְּלַמִּידִים" יוחנן יב 4 אומר שזה היה יהודה איש קריות אשר כעס.

כו 9 "במחיר רב" המחיר הרב היה שלוש מאות דינרים (ראו. יוחנן יב 5). דינר היה השכר היומי של חייל או עובד. הרמיזה היא שיהודה חשב על הצרכים של הנזקקים. למרות זאת, הוא כנראה רצה חלק מהכסף לעצמו (ראו. יוחנן יב 6).

כו 10 "מעשה טוב עשתה לי" שם העצם "מעשה" והפועל מגיעים מאותו השורש. זה מעצים את ההצהרה או את הניב (ראו. יוחנן ג 21; ו 28; ט 4; מעשי השליחים יג 41; ראשונה אל הקורינתים טז 10).

כו 11 "העניים אתכם תמיד" זאת לא הייתה הצהרה חסרת רגישות כלפי עוני, אלא הכרה בייחודיות של נוכחותו של ישוע.

כו 12 "בשביל קבורתי" מרים הייתה תלמידה; אולי היא הבינה יותר מהשליחים! השתמשו בבושם הזה כדי למשוך גוף של המת לפני קבורה (ראו. יוחנן יט 40).

כו 13 "בכל העולם" ישוע הניח כי הבשורה שלו (מתי משתמש במונח עבור המעשים של ישוע במתי ד 23; ט 35; וישוע משתמש במונח במתי כד 14; כו 13) תבושר בכל מקום (ראו. מתי כד 9, 14, 32; כח 19-20). זה ממלא את החיזויים האוניברסליים של הברית הישנה (במיוחד ישעיהו, ב 1-4; מב 6; מט 6; נא 4-5; נו 7)!

מתי כו 14-16 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁴ "לאחר מכן הלך אחד מן השנים-עשר, יהודה איש קריות שמו, אל ראשי הכהנים ¹⁵ ואמר: "מה אתם רוצים לתת לי ואני אמסר אותו לכם?" נתנו לו שלושים שקלי כסף, (זכריה יא' יב') ¹⁶ ומאותה עת חפש הזדמנות להסגיר אותו.

כו 14 "איש קריות" ישנם מספר תאוריות לגבי המילה הזאת (המילה מאויתת שונה במספר כתבי יד יווניים). זה יכול להתייחס ל

1. אדם מקריות Kerioth, עיר ביהודה
2. אדם מקרטן Kartan, עיר בגליל
3. שק מעור שהשתמשו בו כדי לסחוב כסף
4. המילה העברית עבור "לחנוק"
5. המילה היוונית עבור סכין מתנקשים

אם מספר 1 הוא נכון, הוא היה האדם היחיד מיהודה מבין השליחים. אם מספר 5 נכון הוא היה קנאי כמו שמעון. לאחרונה נכתב בספר שמפרש את יהודה באור חיובי. הספר נקרא *Judas, Betrayer or Friend to Jesus?* על פי William Klassen, Fortress press, 1996. הבעיה שלי עם זה, זה שזה לא לוקח ברצינות את הערות בבשורה של יוחנן.

כו 15 "מה אתם רוצים לתת לי ואני אמסר אותו לכם" המניע נראה ברור (ראו. יוחנן יב 6). הטרגדיה של יהודה לא מוסברת. הרבה תאוריות מודרניות מניחות אותו כאדם שניסה לכפות את ישוע להיות המשיח היהודי הצבאי המצופה. הבשורה על פי יוחנן מצהירה שהיה גנב.

☐ "שלושים שקלי כסף" זה מימש את הנבואה של זכריה יא 12-13 (ראו. מתי כז 9-10). ישוע היה הרועה הדחוי. זה היה המחיר אשר שולם בברית הישנה עבור עבד נגח (ראו. שמות כא 32). פרקים ט – יד של זכריה מצוטטים מספר פעמים כמקור נבואי בהקשר לשירותו של ישוע.

1. מתי כא 4-5 מצטט את זכריה ט 9
2. מתי כד 3 מצטט את זכריה יב 10
3. מתי כו 15 מצטט את זכריה יא 12-13
4. מתי כו 31 מצטט את זכריה יג 7
5. מתי כז 9-10 מצטט את זכריה יא 12-13

מתי כו 17-19 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁷ בראשון לחג המצות נגשו התלמידים אל ישוע ושאלו: "היכן אתה רוצה שנכין לך לאכל את הפסח?" (שמות יב' יח) ¹⁸ השיב להם: "לכו העירה, אל פלזני ואמרו לו, 'נה אמר רבנו, עתי קרובה. אצלך אעשה את הפסח עם תלמידי'." ¹⁹ התלמידים עשו כמצות ישוע והכינו את הפסח.

כו 17 "בראשון לחג המצות" הכרונולוגיה המדויקת של השבוע האחרון מבלבלת. לעיתים הבשורות הסינפטיות (מתי, מרקוס ולוקס) ויוחנן (יג 1; יט 14, 31, 42) לא מתאימים. הסעודה של שמונת הימים הזו מערבת שתי שבתות, כאשר פסח הוא הראשון (ראו. ויקרא כג 4-8; דברים טז 8).

☐ "התלמידים" לוקס כב 8 מזהה את כיפא ויוחנן כאותם התלמידים.

☐ "הפסח" זה נאכל ב-15 לניסן בשעה 6 בערב. היום המדויק של השבוע משתנה משנה לשנה בגלל הלוח שנה הירחי היהודי (ראו. מתי כו 20).

כו 18 "אל פלוני" לוקס כב 10 אומר שהיו אמורים לזהות אותו באמצעות כך שהוא "נושא כד מים", פעילות שמבחינה מסורתית הייתה העבודה של נשים.

NASB, NRSV, NJB	"עתי קרובה"
NKJV	"עתי בהישג יד"
TEV	"שעתי הגיעה"

זה היה משפט סמוי אשר שומש על ידי ישוע עבור הזמן שלו של דחייה, בגידה וצליבה (ראו. יוחנן ב 4; ז 6, 8, 30; ח 20; יב 23; יג 1; יז 1).

☐ "אצלך אעשה את הפסח עם תלמידי" רבים מאמינים שזהו היה ביתו של יוחנן מרקוס אשר היה

1. בן דודו של ברנבא (קולוסים ד 10)
 2. עוזר מסיונרי (מעשי השליחים יב 25; יג 5, 13; טו 37, 39)
 3. הסופר של תולדותיו של כיפא, הבשורה על פי מרקוס (ראשונה לפטרוס ה 13)
- זה גם משוער שזה היה המקום של החדר העליון (ראו. מעשי השליחים א 13; יב 12), במקום בו התלמידים חיכו לרוח הקודש שתגיע (מעשי השליחים א 5, ב 1).

מתי כו 20-25 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁰בְּעֶרְבַּ הַסָּב עִם הַשָּׁנִים-עֶשֶׂר, ²¹וְכֹאֶשֶׁר אָכְלוּ אָמַר: "אֲמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם, אֶחָד מִכֶּם יִסְגִּירֵנִי." ²²הֵם הִתְעַצְבוּ מְאֹד וַחֲלָּו אִישׁ אִישׁ לְשֹׁאֵל אוֹתוֹ: "זֶה אֲנִי, אֲדוֹנִי?" ²³הַשֵּׁיב וְאָמַר: "הַטּוֹבֵל אֶתִּי יְדוּ בְּקַעְרָה הוּא יִסְגִּירֵנִי." ²⁴בֶּן-הָאָדָם אֲמָנָם הוֹלֵךְ כְּכֹתֹב עָלָיו, אֲךָ אוֹי לְאִישׁ אֶשֶׁר יִסְגִּיר אֶת בֶּן-הָאָדָם. הַאִישׁ הַהוּא, מוֹטֵב הִיָּה לוֹ אֱלוֹלָא נוֹלֵד." ²⁵הַגִּיב יְהוּדָה שֶׁהִיָּה עֵתִיד לְהִסְגִּירוֹ -- וְשֹׁאֵל: "זֶה אֲנִי, רַבִּי?" הַשֵּׁיב לוֹ: "אַתָּה אָמַרְתָּ."

כו 20 "הסב עם השנים-עשר" שולחנות וכסאות שומשו רק במצרים בתקופה הזאת. בפלסטין הם נשענו על מרפק שמאל שלהם בשולחן נמוך עם כפות הרגליים שלהם מאחוריהם (ראו. מרקוס יד 18). כך מרים הייתה יכולה בקלות למשוך את כפות רגליו (ראו. יוחנן יב 3).

כו 21 "יסגירני" זה המושג היווני "למסור" (*paradidōmi*). זה תמיד מתורגם "יבגוד" על ידי כתובים באנגלית, אך זוהי לא משמעות מבוססת. היא יכולה להתכוון

1. משמעות חיובית של להפקיד (ראו. מתי יא 27)
 2. לשקם או לפקוד (ראו. מעשי השליחים יד 26; טו 40)
 3. מובן שלילי של למסור מישהו לרשויות
 4. לשים מישהו בידיו של השטן (ראו. ראשונה אל הקורנתים ה 5; ראשונה לטימותאוס א 20)
 5. אלוהים שנטש מישהו לעבודת האלילים של עצמו (ראו. מעשי השליחים ז 42)
- זה ברור שהקשר חייב לקבוע את המשמעות של פועל כללי.

כו 22 "זֶה אֲנִי, אֲדוֹנִי" כל תלמיד שאל את השאלה. המבנה הדקדוקי היווני ציפה לתשובה שלילית. העובדה שהם שאלו את השאלה מראה את הבלבול שלהם.

כו 23 "הטובל אתי ידו בקערה הוא יסגירני" אדם שבגד במארח היה הבושה הגבוהה במזרח (ראו. תהלים מא 9). ליהודה היה את כס הכבוד לשמאלו של ישוע. ישוע עדיין ניסה להגיע ליהודה!

☐ "בקערה" זה היה רוטב מסורתי בפסח של אגוזים, צימוקים, תמרים, תאנים וחומץ.

כּו 24 ישוע ידע מי הוא ומה הוא חייב לעשות (ראו. יוחנן יג 1). ישוע הגיע כדי לגלות לאנשים את אלוהים, לתת לאנשות דוגמא אחרים הם יכולים לעקוב, ולמות עבור החטא שלהם (ראו. מרקוס י 45; מעשי השליחים ב 23-24; שנייה אל הקורנתים ה 21). חייו נחשפו בנבואה של הברית הישנה (ראו. מתי כו 31, 54, 56; יא 10; כא 42).

☐ "אלולא" זהו משפט תנאי מדרגה שנייה. הבגידה של יהודה הייתה מעשה הכרחי אשר נחזה אשר בו הוא יסבול את העונש. זאת היא המסתוריות של בחירה ורצון חופשי!

כּו 25 "זֶה אֲנִי, רַבִּי" שימו לב שיהודה השתמש בתואר "רבי" (מורה שלי) לא "אדוני" כמו שאר התלמידים.

☐ "אתה אִמְרַת" ישוע עדיין ניסה להגיע ליהודה. המשפט הניבי גם שומש במתי כו 64 וכז 11.

מתי כו 26-29 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
כֹּאשֶׁר אָכְלוּ לֶחֶם יִשׁוּעַ לְחֶם, בָּרַךְ וּבָצַע וְנָתַן לְתַלְמִידִים בְּאִמְרוֹ: "קְחוּ וְאָכְלוּ, זֶה גּוֹפִי." 27 לֶקַח אֶת הַכּוֹס, בָּרַךְ וְנָתַן לָהֶם בְּאִמְרוֹ: "שִׁתּוּ מִמֶּנָּה כָּלְכֶם, 28 כִּי זֶה דְּמִי, דַּם הַבְּרִית [הַחֲדָשָׁה] (שְׁמוֹת כַּד' ח'; יִרְמִיָּהוּ לֹא' לֹא') הַנִּשְׁפָּךְ בְּעַד רַבִּים לְסִלִּיחַת חַטָּאִים. 29 וְאֲנִי אוֹמֵר לְכֶם, מַעַתָּה לֹא אֶשְׁתֶּה מִפְּרִי הַגֶּפֶן הַזֶּה עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּהוּ חֲדָשׁ עִמָּכֶם בְּמַלְכוּת אָבִי."

כּו 26 "כֹּאשֶׁר אָכְלוּ" ההתמקדות של סעודת ה *seder*, אשר אליו זה מוזכר, הייתה כוס הברכה השלישית של אחרי הארוחה עצמה. ישוע רצה להזדהות עם הגאולה של יציאת מצרים. הוא היה שה האלוהים, אך הוא בחר בלחם ויין, לא בשה הפסח, כסמל של הברית החדשה.

מתי מתאר את ישוע כמשה השני, נותן התורה החדש. ישוע נותן את יציאת מצרים החדשה מחטא.

☐ "לֶחֶם" זה התייחס לעוגות לחם שטוחות, ללא שמרים אשר שומשו בסעודת הפסח (ראו. שמות יב).

כּו 26-28 "זֶה גּוֹפִי... זֶה דְּמִי" סעודת האדון הראשונה המתועדת היא במקרה של שאול בראשונה אל הקורנתים יא 34-17.

הבשורות הסינופטיות נכתבו לאחר חלק מהמכתבים של הברית החדשה. התאריך המדויק לא בטוח אך הם לא היו כתובים של הקהילה הראשונה (ראו. ספר של William L. Belvin, *Birth of a New Testament*, personal publication, מכללת Carson-Newman).

כּו 28 "זֶה דְּמִי, דַּם הַבְּרִית" זה יכול להיות אזכור עבור שמות כד 8. כתבי יד יווניים עתיקים בכתב גדול מסוימים מוסיפים "חדשה" אחרי הברית: כתבי יד A, C, D ו-W. זה ישקף את ירמיהו לא 31-34. למרות זאת, כתבי יד עתיקים טובים אחרים (כתבי יד P³⁷, א, B ו-L) לא מוסיפים את התוספת הזו. זה אולי הוטמע מלוקס כב 20. זה מושמט במרקוס יד 24. ה-USB⁴ נותן לקטע הקצר יותר ציון של "B" (כמעט בטוח).

☐ "הַנִּשְׁפָּךְ בְּעַד רַבִּים" זה אזכור לישיעיהו נג 11-12. ראו [נושא מיוחד: נשפך](#) במתי כג 35. היה דיון רב על הקשר בין "הרבים" של ישעיהו נג 11, 12 ו-"כולנו" של ישעיהו נג 6. התקבולת של רומים ה 17-19 עלולה לענות על השאלה הזו. "כל האנשים" של מתי ה 18 הוא אותו הדבר כמו "הרבים" של מתי ה 19. ישוע מת עבור על בני האדם (ראו. יוחנן ג 16); כולם פוטנציאלית נושעים בו!

☐ "לְסִלִּיחַת חַטָּאִים" זהו הדחף של הברית החדשה (ראו. ירמיהו לא 31-34) והמשמעות של השם של ישוע ("יהוה מושיע", ראו. מתי א 21).

כּו 29 "לֹא אֶשְׁתֶּה... עַד... בְּמַלְכוּת אָבִי" זאת הייתה התייחסות לסעודת אחרית הימים המשיחית (ראו. מתי ח 11; לוקס יג 30-28; שימו לב למלאכי א 11). זה היה לעיתים מקושר לסעודת החתונה של ישוע והקהילה (ראו. אפסים 29-23; התגלות יט 7). ראו [נושא מיוחד: מלכות האלוהים](#) במתי ד 17.

נושא מיוחד: גישת הכתובים בנושא אלכוהול ושיכרות
SPECIAL TOPIC: BIBLICAL ATTITUDES TOWARD ALCOHOL AND ALCOHOL ABUSE

א. מונחים מקראיים

א. ברית ישנה

1. *Yayin* – מונח כללי (BDB 406, KB 409), המונח מוזכר 141 פעמים. אי אפשר להיות בטוחים לגבי האטימולוגיה מכיוון שהשורש לא מהשפה העברית. המשמעות היא תמיד מיץ פרות תסוס, בדרך כלל ענבים. מספר מקומות מהכתובים בראשית ט 21; שמות כט 40;
2. *Tirosh* – זהו "היין החדש" (BDB 440, KB 1727). בגלל תנאי האקלים במזרח התיכון, התסיסה הייתה יוצאת לאחר שש מהמיץ. מונח זה מתקשר ליין בתהליך תסיסה. ניתן לראות פסוקים הבאים במדבר יב 17; יח 4; ישעיהו סב 8-9; הושע ד 11.
3. *Asis* – זהו מונח שבברור פרושו משקאות אלכוהוליים ("יין מתוק" DB 779, KB 860, למשל יואל א 5; ישעיהו מט 26).
4. *Sekar* – מונח שמתקשר "למשקה חזק" (BDB 1016, KB 1500). בעברית "שיכור". היו מוסיפים מרכיב נוסף על מנת להפוך את המשקה למשכר יותר. מקביל ליין (ראה משלי כ 1; לא 6; ישעיהו כח 7)

ב. ברית החדשה

1. *Oinos* – המונח מקביל ביוונית ליין
2. *Neos oinos* - (יין חדש) – המונח מקביל ביוונית לתירוש (ראה מרקוס ב 22)
3. *Gleuchos vinos* (יין מתוק *Asis*) - יין בשלבים המוקדמים של התסיסה (ראה מעשי שליחים ב 13)

א. שימוש מקראי

א. ברית ישנה

2. היין הוא מתנת אלוהים (ראה בראשית כז 28; תהילים קד 14-15; קהלת ט 7; הושע ב 8-9; יואל ב 19, 24; עמוס ט 13; זכריה י 7)
3. היין היה חלק מהקרבת הקורבן (שמות כט 40; ויקרא כג 13; במדבר טו 7, 10; כח 14; דברים יד 26; שופטים ט 13).
4. יין משמש כתרופה (ב שמואל טז 2; משלי לא 6-7)
5. היין יכול להוות בעיה רצינית (נח – בראשית ט 21; לוט – בראשית יט 33, 35; שמשון – שופטים טז; נבל – א שמואל כה 36; אוריה – ב שמואל יא 13; אמנון – ב שמואל יג 28; אלה – א מלכים טז 9; בן הדד – א מלכים כ 12; השליטים – עמוס ט 6; והנשים – עמוס ד).
6. ביין ניתן להשתמש לרעה (משלי כ 1; כג 29-35; לא 4-5; ישעיהו ה 11, 22; יט 14; כח 7-8; הושע יא 11).
7. יין נאסר על קבוצות מסוימות (הכהנים בתפקיד, ויקרא י 9; יחזקאל מד 21; נזירים, במדבר ו; שליטים, משלי לא 4-5; ישעיהו נו 11-12; הושע ז 5).
8. יין הוא מתקשר לעולם האֶסְכְּטוֹלוֹגִי, ששייך או קשור לאמונה בחיי העולם הבא (עמוס ט 13; יואל ג 18; זכריה ט 17).

ב. תוך מקראי

1. יין בכמות נכונה מועיל מאוד (ספר בן סירא לא 27-33)
2. הרבנים אומרים, "היין הוא הגדול בכל תחום הרפואה, במקום שבו היין חסר, יהיה צורך בסמים." (BB b58).

ג. ברית חדשה

1. ישוע שינה כמות גדולה של מים ליין (יוחנן ב: 1-11).
2. ישוע שתה יין (מתי יא: 18-19; לוקס ז: 33-34; כב: ff17).
3. כיפא הואשם בשכרות של "יין חדש" בזמן חג שבועות (מעשי השליחים ב 13)
4. יין שימש כתרופה (מרקוס טו 23; לוקס י 34; א טימותיאוס ה 23)
5. על המנהיגים לא להגזים עם שתייה. זה לא אומר להימנע לחלוטין (א טימותיאוס ג 3, 8; טיטוס א 7; ב 3; א פטרוס ד 3).
6. יין הוא מתקשר לעולם האֶסְכְּטוֹלוֹגִי (מתי כב ff1; התגלות יט 9)
7. שכרות אסורה (מתי כד 49; לוקס יב 45; כא 34; א קורינתים ה 11-13; ו 10; גלטים ה 21; א פטרוס ד 3; רומים יג 13-14).

III. תובנות תאולוגיות

- א. ישנו מתח דיאלקטי
1. יין הוא מתנה של אלוהים.
 2. שכרות היא בעיה רצינית.
 3. המאמינים בתרבויות מסוימות חייבים להגביל את חופש הבחירה שלהם למען הבשורה (מתי טו 1-2; מרקוס ז 1-23; א קורינתים 10-8; רומים יד)
- ב. הנטייה לעבור את הגבולות
1. אלוהים הוא מקור כל הדברים הטובים.
 - א. אוכל – מרקוס ז 19; לוקס יא 44; א קורינתים י 25-26
 - ב. כל הדברים הנקיים – רומים יד 14, 20; א טימותיאוס ד 4
 - ג. כל הדברים שלפי החוק – א קורינתים ו 12; י 23
 - ד. כל הדברים הטהורים – טיטוס א 15
 2. העולם החוטא ניצל לרעה את כל מתנות אלוהים, הוא עבר את הגבולות שנתנו על ידי אלוהים.
- ג. השימוש לרעה נמצא בתוכנו, לא בתוך הדברים שבהם אנחנו משתמשים. אין שום דבר רע בבריאה הפיזית. (ראה סעיף ב 1 לעיל).

IV. תסיסה ותרבות יהודית במאה הראשונה

- א. תסיסה מתחילה מהר מאוד, כ 6 שעות לאחר כתישת הענבים
- ב. על פי המסורת היהודית כאשר מופיע קצף קל (סימן של תסיסה), המונח מעשר היין (מסכת הברכות א 7). שמו היה "היין החדש" או "היין המתוק."
- ג. התהליך העיקרי של התסיסה מושלם תוך שבוע
- ד. השלב השני של התסיסה נמשך כ 40 יום. בשלב זה היין נחשב כ "יין מיושן" וניתן לשים אותו על המזבח (Edhuyyoth 6:1).
- ה. יין שהיה על השמרים (יין ישן) נחשב טוב, אבל יש צורך בסינון לפני השימוש.
- ו. יין נחשב לאיכותי אם הוא עבר שנה של תסיסה. שלוש שנים היתה התקופה הארוכה ביותר שהיין יכל להיות מאוחסן בצורה בטוחה. הוא היה נקרא "יין ישן" והיה צורך לדלל אותו עם מים.
- ז. רק ב- 100 השנים האחרונות, יש קידום בתחום היין בעזרת סביבה סטרילית ותוספים כימיים, ניתן לעבוד על התסיסה. פעם לא יכלו לעצור את תהליך טבעי של תסיסה.

V. הצהרות מסכמות

- א. ודא הניסיון, התיאולוגיה והפרשנות המקראית שלך לא מפחיתים בערכו את ישוע ואת התרבות היהודית-משיחית במאה הראשונה! יש צורך להימנע מדעתך.
- ב. אני לא מעודד שימוש חברתי באלכוהול. עם זאת, רבים מפריזים את עמדת הכתובים ומתבססים יותר על צדקה על בסיס הטיה תרבותית/דתית.
- ג. עבורי, רומים יד וראשונה לקורינתים ח-י' סיפקו תובנות והנחיות המבוססות על אהבה וכבוד למאמינים אחרים, אנחנו צריכים לבשר את הבשורה ולא דעתו האישית או ביקורות שיפוטיות. אם הכתובים הם המקור היחיד לאמונה ולסגנון חיים, אז אולי עלינו לשקול מחדש את הנושא.
- ד. אם ניקח את התנזרות כרצונו של אלוהים, אז מה זה אומר על ישוע, ועל תרבויות מודרניות שמשמשות בקביעות ביין (למשל, אירופה, ישראל, ארגנטינה).

מתי כו 30 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש) לאחר שִׁשְׂרוּ אֶת הַהֶלֶל יֵצְאוּ אֶל הַר הַזֵּיתִים.³⁰

כו 30 "שִׁשְׂרוּ אֶת הַהֶלֶל" ההלל היה כנראה אחד או יותר משירי ההלל בתהלים קיג – קיח, או קמו – קנ, אשר שומשו מסורתית בסוף הטקס של פסח או שזה אולי היה הלל גדול (ראו. תהלים קלו).

מתי כו 31-35 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³¹ אמר להם ישוע: "אתם כלכם תכשלו בגללי הלילה, שְׁהִי כְּתוּב, 'אֶכֶּה אֶת-הָרַעַה וְתַפּוּצִין הַצֶּאֱן'. (זכריה יג' ז')³² אֲבָל אַחֲרֵי שְׂאִקוּם אַלְךָ לַפְּנִיכֶם לַגְּלִיל." ³³ הָשִׁיב לוֹ כִּיפָּא וְאָמַר: "אִם הִכֵּל יִכְשְׁלוּ בַגְּלִלְךָ, אֲנִי לְעוֹלָם לֹא אִכְשְׁלִי!"³⁴ אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "אֲמֵן אֹמֵר אֲנִי לָךְ כִּי בַלִּילָה הַזֶּה, בְּטֶרֶם יִקְרָא הַתְּרַנְגוּל, שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים תִּתְכַחֵשׁ לִי." ³⁵ אָמַר כִּיפָּא: "גַּם אִם עָלִי לְמוֹת אֶתְךָ לֹא אֶתְכַחֵשׁ לָךְ!". וְכֵן אָמְרוּ כָּל הַתְּלַמִּידִים.

כו 31 "אתם כלכם תקשלו" זה מצהיר בבירור שתלמידיו של ישוע יינטשו אותו בשעה בו הוא יצטרף עזרה (ראו. מתי כו 56). רק יוחנן נשאר אתו וכיפא עקב אחריו מרחוק. האחרים ברחו!

☐ "שְׁהָרִי כְתוּב" זהו ציטוט מזכריה יג 7. זה מעניין ששמונת הפרקים הראשונים של זכריה מצוטטים לעיתים קרובות בספר ההתגלות, בעוד ששת האחרונים לעיתים קרובות ציטטו את הבשורות. זהו יהוה אשר מכה את הרועה (ראו. ישעיהו נג 6, 10; רומים ח 32). זה תמיד היה תכנית הגאולה של אלוהים (ראו. מעשי השליחים ב 23; ג 18; ד 28; יג 29). ראו [נושא מיוחד: תכנית הגאולה הנצחית של יהוה](#) במתי כד 14.

☐ "הצאן" צאן הפך להיות המטאפורה החייתית אשר משתמשים בה עבור העוקבים של ישוע.

1. מתי ז 15 (כבשי שקר)
2. מתי ט 36; כו 3; מרקוס יד 27 (צאן ללא רועה)
3. מתי י 6; טו 24 (הצאן האבוד של ישראל)
4. מתי י 16; לוקס י 3 (כבשים בקרב זאבים)
5. מתי יח 12; לוקס טו 6 (משל)
6. מתי כה 32-33 (דין הכבשים והעזים)
7. מרקוס ו 34 (צאן ללא רועה)
8. יוחנן י 18-1 (ישוע כרועה הטוב)
9. יוחנן כא 16-17 (כיפא, נהג את צאני)
10. ראשונה לפטרוס ב 25 (ישעיהו נג 6, צאן אובדות)

כו 32 "אחרי שאקום" ראו נושא מיוחד במתי כז 63.

☐ "אלף לפניכם לגליל" המפגש של אחרי התחייה הזה מוזכר מספר פעמים (ראו. מתי כו 32; כח 7, 10, 16-20; ראשונה אל הקורינתים טו 6 ויוחנן כא). זה היה אמור להיות עידוד גדול לתלמידים, אך הם ככל הנראה לא הבינו.

כו 33 "אם הכל יקשלו" ההנחה המוקדמת של כיפא נראית בבירור. זה ממש כמו מתי טז 22-23, בו כיפא דחה את החיזוי של האדון.

כו 34 "אמן אומר אני לך" זה פשוטו כמשמעו "אמן" *amen*, אשר במקור התכוון "להיות יציב", אך הפך להתכוון "אני מסכים" או "אני מאשר". ישוע השתמש במושג הזה באופן ייחודי כדי להתחיל הצהרות בעלות משמעות. ראו נושא מיוחד במתי ה 1.

☐ "יקרא התרנגול" זה קרה בין 12 בלילה ל-3 בבוקר. זה בטוח היה תרנגול רומאי מפני שיהודים לא הרשו שהם יהיו בעיר הקודש. הייתה השערה שהיה אות של חוצרה רומאית אשר נקראה "קרקור התרנגול", אשר נשמעה בסוף המשמרת ב-3 בבוקר. למרות זאת, זה עדיין לא בטוח.

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע המנהיג הדתיים רצו להרוג את ישוע?
2. מה עם הבעיות הכרונולוגיות בקרב ארבעת הבשורות? האם כתבי הקודש עם טעות?
3. האם יהודה אחראי על המעשה שלו? מה הוא עשה? מדוע עשה זאת?
4. מהי המשמעות של סעודת האדון?
5. האם יהודה השתתף בסעודת האדון?

לימוד מילים וביטויים עבור כו 36-75

מתי כו 36-38 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
36 אַחֲרֵי כֵן בָּא אֲתֶם יֵשׁוּעַ אֶל מְקוֹם הַנִּקְרָא גַת שְׁמֵנִים וְאָמַר אֶל הַתְּלָמִידִים: "שָׁבוּ לָכֶם פֹּה עַד שְׂאֵלְךָ לְשֵׁם וְאֶתְפַּלֵּל." **37** הוּא לָקַח אֹתוֹ אֶת כִּיפָא וְאֶת שְׁנֵי בָנֵי זְבֵדִי וְהִחֵל מִתְמַלֵּא עֵצָב וּמוֹעֵקָה. **38** אָמַר לָהֶם: "נִפְשֵׁי מְרָה עָלֶי עַד מוֹת, (תְּהִי לִי פַח' ד') הַשְּׂאֵרוֹ פֹּה וְהָיוּ עָרִים אֵתִי."

כו 36 "אחרי כן בא אתם ישוע אל מקום הנקרא גת שמנים" גת שמנים" התכוון "מכבש שמן" בעברית. זה ככל הנראה היה גן פרטי ממש מחוץ לגבולות העיר ירושלים על הר הזיתים. זה היה לא חוקי להחזיק גנים בתוך העיר מפני שהדשן אשר היה נחוץ לצמחים עשה את העיר לטמאה מבחינה טקסית. ככל הנראה ישוע הגיע לגן הזה לעיתים קרובות. זה אפילו אפשרי שבמהלך השבוע הקדוש עצר שם עם התלמידים שלו. יהודה הכיר טוב את המקום.

כו 37 "הוא לקח אתו את כיפא ואת שני בני זבדי" ממרקוס יד 33 ויוחנן ד 21 אנחנו יודעים שהשנים האחרים היו יעקב ויוחנן. זה היה המעגל הפנימי של המנהיגות בקרב התלמידים (ראו. מתי יז 1; מרקוס ה 37). הם היו נוכחים עם ישוע במספר אירועים מיוחדים כאשר שאר התלמידים לא היו. ככל הנראה זה הוביל גם לאימונים מיוחדים וגם לקנאה מצד שאר התלמידים. בדיוק מדוע לישוע היה מעגל פנימי לא בטוח. הרשימה של השנים עשר היא תמיד בארבע קבוצות של שלישיות. הקבוצות אף פעם לא משתנות. זה אפשרי שהקבוצות יצרו לוח זמנים ברוטציה עבור התלמידים כדי שיוכלו ללכת הביתה בצורה תקופתית ולבדוק מה שלום משפחתם.

☐ **"והחל מתמלא עֵצָב וּמוֹעֵקָה"** אלו היו מונחים חזקים ביוונית (ראו. מרקוס יד 33). אנחנו על אדמה מאד קדושה כאן בגן בעוד שאנחנו רואים את בן האלוהים במה שיכול היה להיות הרגע האנושי הכי פגיע שלו. ישוע בטוח קישר את המקרה הזה לתלמידים שלו אחרי התחייה שלו. ככל הנראה זה היה אמור להיות מועיל לאלו אשר מתמודדים עם פיתוי ועבור אלו אשר מחפשים להבין את המועקה והמחיר של ניסיון הגולגולתא.

כו 38 "נפשי מרה עלי עד מות" זה היה ניב של הברית הישנה (ראו. תהלים מב 5; יונה ו 9), אשר הביע את העוצמה הענקית אשר הייתה מעורבת בגאולה של אנושות מלאת חטא. ניתן לראות משהו מהמאבק במקביל של לוקס כב 44-43, אשר מתעד שמלאך הגיע לשרת אותו והוא הזיע טיפות גדולות של דם. הניצחון על הרשע נוצח כאן בגן הזה. הערמוניות של ניסיונו של השטן במתי ד וההערות של כיפא אשר היו לכאורה לעזרה אך מאד הרסניות במתי טז 22 מתגלים במלואם בקטע הזה.

מתי כו 39-41 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
39 אַז הֵלֵךְ מֵעַט הַלְּאָה, נָפַל עַל פְּנֵיו וְהִתְפַּלֵּל בְּאֲמָרוֹ: "אֲבִי, אִם אֶפְשֶׁר הַדָּבָר, הֲעֵבֶר נָא מִמֶּנִּי אֶת הַכּוֹס הַזֶּאת, אֲךָ לֹא כְרָצוֹנִי אֲנִי כִּי אִם כְּרָצוֹןךָ אֲתָה." **40** לְאַחַר מִכֵּן בָּא אֶל הַתְּלָמִידִים וּמְצָאֵם יְשֵׁנִים. אָמַר אֶל כִּיפָא: "וּבְכֵן לֹא יִכְלֹתֶם לְהַשְׂאֵר עָרִים אֵתִי שְׂעָה אַחַת? (תְּהִי לִי סַט' כֹּא)" **41** הָיוּ עָרִים וְהִתְפַּלְלוּ כְּדִי שְׂלֹא תִבּוֹאוּ לִידֵי נִסְיוֹן. אָמְנָם הָרוּחַ חִפְצָה, אָבֵל הַבָּשָׂר חַלְשׁ."

כו 39 "אז הלך מעט הלאה, נפל על פניו והתפלל" התמונות המודרניות היפיות של ישוע כורע ברך בגן שמינים על הסלע נוגעים ללב, אך לא מדויקים. הטקסט היווני גאן מצהיר שהוא לגמרי השתטח ביגון וייסורים, אפילו עד לנקודה של מוות פיזי, בזמן הרגעים הללו. לעיתים קרובות נשאל מה הבהיל את ישוע כל כך. חלק שיערו שזה היה הפחד ממוות פיזי, או הפחד שלו שהתלמידים לא יכלו להוביל את הקהילה. ישוע, אשר ידע אינטימיות עם האב רגע אחר רגע, היה על הקצה של לחוות את ההיבט הגדול האחרון של אובדן אנושי – הפרה של האחוה עם אלוהים. זאת הייתה הפרה הזו של האחוה והצורך לסחוב את העול של החטא של כל בני האדם מכל הזמנים אשר הפחידה את הבן. אפ אנחנו יכולים לראות סוג כזה של מכאוב אינטנסיבי מצדו של ישוע, בן האלוהים הייחודי, כמה אדיר והרסני חייב היה להיות הפרדה מהאחוה עם אלוהים!

☐ **"אבי, אם אפשר הדבר, העבר נא ממני את הכוס הזאת"** ישנם מספר הביטים מאד חשובים במשפט הזה. מהמקביל של מרקוס אנחנו מבינים שהוא השתמש במושג ארמי "אבא" *Abba*, אשר התייחס לקשר אינטימי, משפחתי. זה לעיתים קרובות מתורגם "אבי". בעוד מספר קצר של שעות זה ישתנה ל"אלי, אלי למה עזבתני?" (ראו. מתי כז 46). המשפט הזה "אם אפשר הדבר" (משפט תנאי מדרגה ראשונה) נמצא במקביל של מרקוס (ראו. מרקוס יד

36) במשפט "אתה כל יכול". הווריאציה הקטנה בין מתי כו 35 ו-42 והווריאציה בין הבשורות לא מזעירים את העובדה שממתי כו 44 אנחנו מבינים שישוע התפלל את אותה התפילה שלוש פעמים. הקונספט של "הכוס" בשימוש תנכי השקיפה סמל של הברית הישנה עבור הגורל של אדם, בדרך כלל במובן של דין של אלוהים (ראו. תהלים עה 8; ישעיהו נא 17, 22; ירמיהו כה 15, 16, 27, 28). כוס הדין שאלוהים הכין עבור האנושות המרדנית רוקן במלואו על ידי בן אלוהים תמים (ראו. שנייה אל הקוריתים ה 21; גלטים ג 13).

❏ **"אך לא כרצוני אני כי אם כרצונך אתה"** כינוי הגוף "אני" ו-"אתה" הינם בעמדת הדגשה ביונית. זה, בשילוב עם השימוש של משפטי תנאי מדרגה ראשונה ושלישית במתי כו 42, מראים לנו את הכוונה של הבן בתפילה שלו. אף על פי שהטבע האנושי שלו זועק לגאולה, הלב שלו מרוכז על למלא את רצון האב בכפרה חילופית (ראו. מרקוס י 45).

כו 40 **"בא אל התלמידים ומצאם ישנים"** לפני שאנחנו ממהרים להרשיע את התלמידים, בואו נשים לב לכך שבלוקס כב 45 המשפט "מצא אותם ישנים מיגון", מתאר שהם לא יכלו לשאת את הכאב של הנבואה של ישוע על המוות שלו והפיזור שבא אחרי שלהם. אף על פי שישוע ערג לכך שיהיה לו אחווה אנושית והתערבות בזמן הזה של המשבר האולטימטיבי בחייו, הוא היה חייב להתמודד עם הרגע הזה לבד, והוא התמודד אתו עבור כל המאמינים!

כו 41 **"היו ערים והתפללו כדי שלא תבואו לידי נסיון"** אלה שניהם ציונים בהווה. חייבת להיות ערנות תמידית! ניסיון הוא מציאות מתמשכת (ראו. מתי ד 11; לוקס ד 13; רומים ז).

היו מספר תאוריות לגבי מה "ניסיון" מתייחס בהקשר הזה

1. לתלמידים אשר ישנו במקום להתפלל
2. לנטישה של ישוע על ידי התלמידים במתי כו 56
3. להכחשה של כיפא במתי כו 69-75

4. המשפטים הממשלתיים או הדתיים (ראו. מתי ה 10-12; יוחנן ט 22; טז 2)

למושג "ניסיון" (*peirasmos*) היה את הקונטציה של "לנסות או לפתות במטרה להרוס" (ראו נושא מיוחד במתי ד 1, ראו. מתי ו 13; לוקס יא 4; יעקב א 13). זה לעיתים קרובות מושווה עם מושג יוני אחר עבור ניסיון (*dokimazo*) אשר הייתה לו את הקונטציה של "לנסות או לפתות במטרה לחזק". למרות זאת, הקונטציות הללו לא תמיד מופיעות בכל הקשר. תאולוגית ניתן לומר שאלוהים לא מנסה או מפתה את ילדיו כדי להרוס אותם אלא הוא מספק הזדמנויות עבור גדילה רוחנית דרך ניסיונות (ראו. בראשית כב 1; שמות טז 4; כ 20; דברים ח 2, 16; מתי ד; לוקס ד; עברים ה 8). למרות זאת, הוא תמיד מספק דרך לעבור (ראו. ראשונה אל הקוריתים י 13).

❏ **"הרוח חפצה, אבל הבשר חלש"** זאת הייתה הודאה עצמית של ישוע אשר ידע במלואו את האנושיות שלנו והחולשות שלה (ראו. עברים ד 15). ובידיעה עליו, הוא אהב אותנו ומת למעננו (ראו. רומים ה 8) ועכשיו מתווך עבורנו (ראו. רומים ח 34; עברים ז 25; ט 24; ראשונה ליוחנן ב 1). הללויה!

מתי כו 42-46 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁴²הלך שנית והתפלל באמרו: "אבי, אם אי אפשר שהכוס תעבר מבלי שאשתה אותה, יהי נא כרצונך."
⁴³הוא חזר ושוב מצא אותם ישנים, כי עיניהם היו כבדות.⁴⁴ עוד פעם עזב אותם והלך להתפלל בשלישית באמרו שוב את אותן המלים.⁴⁵ אחרי כן בא אל התלמידים ואמר להם: "עודכם ישנים ונחיים? הנה באה השעה ובן-האדם ימסר לידי אנשים חוטאים.⁴⁶ קומו ונלך. הנה מתקרב המסגיר אותי!" (תהילים קיט' קנ')

כו 42 **"אם אי אפשר שהכוס תעבר מבלי שאשתה אותה"** זהו שילוב של משפט תנאי מדרגה ראשונה ומדרגה שלישית. זה רמז שישוע ידע שזה היה רצונו של אלוהים שהוא ילך לצלב, אך הוא ידע שהוא היה יכול לבטא את הדאגה שלו לאב. זה טוב לדעת שאלוהים לא ידחה אותנו בגלל הפחדים והבלבול שלנו, אלא יעבוד איתנו באהבה ואמונה כפי שעבד עם ישוע. אנחנו לא יכולים אפילו להתפלל בעצמנו מחוץ לרצונו של אלוהים.

כו 44 **"והלך להתפלל בשלישית באמרו שוב את אותן המלים"** ישוע התפלל שלוש פעמים. זה דומה לשלושת התפילות של שאול בנוגע לקוץ בבשר שלו (שנייה אל הקוריתים יב 8). יש משהו בניב העברי של הדגשה בחזרה משולשת (ראו. ישעיהו ו 3; ירמיהו ז 4). אנחנו יכולים להביא לאלוהים את הדאגות שלנו בכל זמן, בכל עת בוא אנחנו מרגישים צורך.

כו 45

NASB, NKJV, TEV
NRSV

"עודכם ישנים ונחיים?"
"עודכם ישנים ולוקחים מנוחה?"

קשה לפרש את הניב היווני הזה. האם זו שאלה? האם זו אירוניה? האם זו הצהרה? האם זוהי פקודה? אף על פי שהמשמעות לא בטוחה, זה ברור שישוע ניצח את הניצחון והוא עכשיו עומד זקוף, מוכן להתמודד עם ניסיונות החושך, הכאות הבוקר והצליבה.

■ **"בָּאָה הַשְּׁעָה"** "שעה" הייתה ניב משמעותי אשר השתמשו בה לאורך כל הבשורות, במיוחד יוחנן (ראו. מתי יב 23; יג 1, 32; יז 1), כדי לתאר את הרגע הזה (ראו. מרקוס יד 35, 41). ראו [נושא מיוחד: השעה](#) במתי כד 36.

■ **"יִמְסַר לְיַדִּי אֲנָשִׁים חוֹטְאִים"** זהו התממשות הנבואה של מתי טז 21.

מתי כו 47-50 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 עֹדְנוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה בָּא יְהוּדָה, אֶחָד מִן הַשְּׂנִיִּים-עֹשֶׂר, וְאֵתוֹ הַמּוֹן רַב, מֵאֵת רְאִשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְזִקְנֵי הָעָם, בְּחֶרְבוֹת וּבְמַקְלוֹת.⁴⁷ הַמְסַגֵּיר אוֹתוֹ הַקְּדִים לַתֵּת סִימֹן בְּאֶמְרוֹ: "מִי שָׁאֵתָן לוֹ נְשִׁיקָה זֶה הוּא; תִּפְסֹו אוֹתוֹ."⁴⁹ מִיִּד נִגְשׂ אֶל יֵשׁוּעַ וְאָמַר: "שְׁלוֹם, רַבִּי", וְנִשֶּׁק אוֹתוֹ. (תהילים נה' כב')⁵⁰ אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "חֵבֵר, לָשֶׁם מָה אַתָּה כָּאֵן?" אַז נִגְשׂוּ אֶל יֵשׁוּעַ, אֶחָזוּ בּוֹ בְּיָדֵיהֶם וְעָצְרוּ אוֹתוֹ.

כו 47 "יהודה, אחד מן השניים-עשר, ואתו המון רב, מאת ראשי הכהנים וזקני העם, בחרבות ובמקלות" רב בנוגע למוטיבציה של יהודה. חייב להיאמר שזה נשאר לא בטוח. הנשיקה שלו לישוע במתי כו 49 היא או (1) סימן לחיילים שזה היה האדם לאסור (ראו. מתי כו 48) או (2) לתת תמיכה לתאוריה המודרנית שהוא ניסה לאלץ את ישוע לפעול, (ראו. מתי כז 4). קטעי בשורות אחרים מצהירים שהוא היה גנב ולא מאמין מההתחלה (ראו. יוחנן יב 6). מלוקס כב 52 אנחנו יודעים את ההרכב של ההמון הזה. היו חיילים רומאים מעורבים מפני שהם היו היחידים אשר מבחינה חוקית יכלו להחזיק חרבות. בנוסף, המשטרה של בית המקדש הייתה מעורבת מפני שהם בדרך כלל סחבו עימם מקלות. נציגים מהסנהדרין גם היו נוכחים במאסר (ראו. מתי כו 47, 51).

כו 48 "נשיקה" זה היה סימן של כבוד וברכת שלום בקרב הרבנים. במתי כו 49 יהודה קורא לישוע "רבי" ("מורה שלי").

<p>50 כו NASB NKJV NRSV TEV NJB</p>	<p>"חבר, עשה מה שבאת לעשות" "חבר, לשם מה באת?" "חבר, עשה מה שאתה כאן לעשות" "תמהר עם זאת, חבר" "חברי, עשה מה שבאת לעשות"</p>
--	--

היה אי הסכמה מסוימת בנוגע למשמעות של הניב היווני הזה. זה היה יכול להיות

1. שאלה (NKJV)

2. תוכחה (TEV)

3. ניב עבור "עשה מה שבאת לעשות" (NASB, NRSV, JB)

הגרסה האמריקאית הסטנדרטית והתרגום של Williams מסכימים שזוהי הצהרה של אירוניה או לשון מעטה מכוונת. למרות זאת, Revised Standard Version ו-King James רואים זאת כשאלה, גם כאירוניה מוסתרת. השימוש במושג "חבר" הייתה יכולה להיות ניסיון להזכיר ליהודה על הדיונים שלהם בחדר העליון (ראו. מתי כו 23) או ניב של סרקזם (ראו. מתי כ 13; כב 12).

מתי כו 51-54 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 אֶחָד מֵהָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ עִם יֵשׁוּעַ שָׁלַח יָדוֹ וְשָׁלַף אֶת חֶרְבוֹ, וּבִהְפוֹתוֹ אֶת עַבְדֵּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל קָצַץ אֶת אֶזְנוֹ.⁵¹ אָמַר אֵלָיו יֵשׁוּעַ: "הֲשֵׁב אֶת חֶרְבְּךָ אֶל מְקוֹמָהּ, כִּי כָל הָאוֹחֲזִים בְּחֶרֶב, בְּחֶרֶב יֵאבְדוּ. (בראשית ט' ו')⁵³ שְׁמָא חוֹשֵׁב אֶתָּה שְׂאִינִי יָכוֹל לִבְקֹשׁ מֵאֲבִי וּמִיָּד יִמְצֵא לִי יוֹתֵר מִשְּׂנִיִּים-עֹשֶׂר לְגִיוֹנוֹת מְלֹאכִים? אֲבָל כִּי־צַד יִתְקַוּוּ-מוֹ דְּבַרֵּי הַפְּתוּבִים שֶׁכָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת?"

כו 51 מהמקביל ביוחנן יח 10 ולוקס כב 50-51, אנחנו יודעים שזה היה כיפא והמשרת היה מלך. התלמידים בעבר הוזהרו מלקנות חרבות (ראו. לוקס כב 36-38), אך כמובן, הם הבינו לא נכון את המשמעות האמיתית של ישוע בנוגע

לבעיה הזו. חייב להיאמר לצידו של כיפא שהוא היה מוכן לגמרי למות עבור האדון שלו בנקודה הזאת. בפני סיכויים גדולים הוא שלף חרב אחת מתוך שתיים. אך שוב, החוסר הולמות והאימפולסיביות של מעשיו אפיינו את האופי שלו.

כו 52 "כל האוֹחֲזִים בְּחַרְבּ, בְּחַרְבּ יֵאָבְדוּ" זה היה משל תרבותי (ראו. התגלות יג 10). זה לא היה אמור להילקח כאמת פשוטה כמשמעה בכל דוגמא אינדיבידואלית, אלא אמת מאפיינית שהיא ברורה בפני עצמה. זה גם כמו הספר המקראי של משלי. זה אולי מתקשר לעובדה שישוע נעצר כפושע פשוט. התלמידים שלו אז גם נראים כמו שודדים וגנבים, אלו אשר מחזיקים על עצמם חרבות! ראו נושא מיוחד: *Appollumi* במתי ב 13.

כו 53 ישוע ידע מי הוא היה (ראו. יוחנן יג 1). הוא ידע את המשאבים של אביו, אך עכשיו הוא היה נחוש בדעתו למות (ראו. יוחנן י 17-18)!

☛ "יותר משנים-עשר לגיונות מלאכים" ללגיון רומאי היה 6,000 אנשים, אך המושג היה גם ניב למספר אלפים.

ראו נושא מיוחד: [המספר שנים עשר](#) במתי יד 20.

כו 54, 56 "כי צד יתקינו דברי הכתובים שכך צריך להיות" אם המשפט הזה במתי כו 54 מתקשר לאותו המשפט של מתי כו 56, אז זוהי הצהרה כללית שהכול קרה בהתאם לתוכנית שמיימית אשר תוכננה מראש (ראו. לוקס כב 22; מעשי השליחים ב 23; ג 18; ד 28). אנחנו יודעים שיוחנן ליווה את ישוע לאורך המשפטים והצליבה ושכיפא עקב במרחק (ראו. מתי כו 58). לכן, זהו התייחסות כללית אשר חוזרת לישיעה נג 6. ישוע ידע שאירועים מתקדמים בדיוק כפי שהם היו אמורים כדי למלא את מטרת האב.

זה אפשרי שההתייחסות הזו לסבל של ישוע ניבאה את התלמידים מספר פעמים (לראשונה במתי טז 21-28), אשר עירבה משיח סובל ודחוי (בראשית ג 15; תהלים כב; ישעיהו נג; זכריה ט; יב).

מתי כו 55-56 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

55 **אוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר יֵשׁוּעַ אֶל הַהֵמוֹן: "כְּמוֹ עַל שׂוֹדֵד יֵצְאֶתֶם בְּחַרְבוֹת וּבְמַקְלוֹת לְתַפֵּס אוֹתִי. הֲרִי יוֹם יוֹם יִשְׁבְּתִי בְּמַקְדָּשׁ וְלִמְדַתִּי וְלֹא שְׁלַחְתֶּם יָד לְתַפֵּס אוֹתִי. 56 אֲךָ כָּל זֶה קָרָה לְמַעַן יִתְקִימוּ כְּתָבֵי הַנְּבִיאִים. "אֲז עֲזְבוּהוּ כָּל תַּלְמִידָיו וּבְרָחוּ. (תהילים לח' יב'; זכריה יג' ז')**

כו 55 ישוע מביא לאור ברור את המזימה של המנהיגים הדתיים (ראו. מתי יב 14; יוחנן יא 53). הם חיפשו הזדמנות לאסור אותו הרחק מההמון של הצליינים והעוקבים (ראו. מתי כו 4; לוקס כב 2).

NASB, NKJV	"שודד"
NJB	"בוזז"

המושג מציין אדם אלים חסר חוקים (ראו. לוקס י 30). זה לאחר מכן שומש ביוסף בן מתתיהו עבור התקוממות, כמו ברנבא (ראו. מתי כז 16-17).

מתי כו 57-58 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

57 **הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עָצְרוּ אֶת יֵשׁוּעַ הוֹלִיכוּהוּ אֶל קֵיפָא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְשָׁם נִקְהְלוּ הַסּוֹפְרִים וְהַזְקֵנִים. 58 כִּיפָא הֵלֵךְ אַחֲרָיו בְּמַרְחָק מֵה וּכְשֶׁהֲגִיעַ לְחֶצֶר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִכְנַס פְּנִימָה וַיֵּשֶׁב עִם הַמְּשָׁרְתִים לְרֹאוֹת מֵה יִהְיֶה הַסּוֹף.**

כו 57 "האנשים אשר עצרו את ישוע הוליכוהו אל קיפא הכהן הגדול" מהמקביל ביוחנן יח 12, אנחנו מבינים שהוא נלקח קודם למגורים של חנן, אשר היה למען האמת הכוח מאחורי המשרד. ככל הנראה חנן וקיפא גרו באותו הבית. חברים נבחרים של הסנהדרין כבר התאספו שם. המשפט, "הסופרים והזקנים", יחד עם כהן גדול, מתארים את הציון המלא של הסנהדרין.

נושא מיוחד: המשפט שעבר ישוע בלילה לפני הסנהדרין (מתי כו 57-68)

SPECIAL TOPIC: The Night Trial of Jesus Before the Sanhedrin (Matt. 26:57-68)

א. אסור היה לקיים משפט ראשי בלילה.

- ב. אסור לבצע משפט ולתת את גזר הדין באותו היום.
 ג. אסור היה לקיים משפט ביום החג או בערב חג.
 ד. הבוקר של אותו היום היה מיועד לאמירת תפילין (ראו דברים ו 8; יא 18).
 ה. הבוקר של אותו היום היה מיועד למנחת מתנות לבית המקדש (ראו שמות כג 15).

מתי כו 59-64 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

⁵⁹ אַז חֲפָשׁוּ רֵאשֵׁי הַכְּהֻנִּים וְכָל הַסִּנְהֶדְרִין עֵדוֹת שֶׁקֶר עַל יֵשׁוּעַ כְּדִי לְהַמִּית אוֹתוֹ, ⁶⁰ אַךְ לֹא מִצְאוּ, אַף שֶׁבְּאוֹ לִשְׁם עֵדֵי שֶׁקֶר רַבִּים. אַחֲרֵי כֵן נִגְשׂוּ שְׁנֵי עֲדֵי שֶׁקֶר וְאָמְרוּ, (תְּהִילִים כז' יב'; דְּבָרִים יט' טו') ⁶¹ "זֶה אָמַר, 'אֲנִי יָכוֹל לְהֵרֵס אֶת הַיֵּכָל הָאֱלֹהִים וּבְשִׁלוּשָׁה יָמִים לְבָנוֹת אוֹתוֹ." ⁶² "קָם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְשָׁאַל אוֹתוֹ: "אֵינְךָ מְשִׁיב דָּבָר עַל מֵה שֶׁאֵלֶּה מְעִידִים נִגְדָּךְ?" (תְּהִילִים לח' יד'-טו'; יִשְׁעִיהוּ נג' ז') ⁶³ אֹלֵם יֵשׁוּעַ שֶׁתֵּק. אָמַר אֵלָיו הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל: "אֲנִי מְשִׁבֵּעַ אוֹתְךָ בְּאֱלֹהִים חַיִּים שֶׁתֹּאמַר לָנוּ אִם אַתָּה הַמְּשִׁיחַ בֶּן-הָאֱלֹהִים?" ⁶⁴ הִשִּׁיב לוֹ יֵשׁוּעַ: "אַתָּה אֹמֵר, אַךְ אֹמֵר אֲנִי לָכֶם, מַעַתָּה תִּרְאוּ אֶת בֶּן-הָאָדָם יוֹשֵׁב לְיְמִין הַגְּבוּרָה וְבָא עִמָּי הַשָּׁמַיִם." (דְּנִיאל ז' יג'-יד')

כו 59 "חֲפָשׁוּ רֵאשֵׁי הַכְּהֻנִּים וְכָל הַסִּנְהֶדְרִין עֵדוֹת שֶׁקֶר עַל יֵשׁוּעַ" נראה כי זה רומז שהם חיפשו שני עדים אשר יכלו להסכים על האשמה מסוימת מפני שתקדים חוקי של הברית הישנה דרש שני עדים כדי להרשיע אדם (ראו. במדבר לה 30; דברים יז 6; יט 15).

הסנהדרין לא היה יכול למצוא שני עדויות עקביות נגד ישוע (מתי כו 60-61). לבסוף הם מצאו שני עדויות דומות (ראו. מרקוס יד 59) הקשורים להצהרתו של ישוע בנוגע להרס בית המקדש (ראו. יוחנן ב 19). היו הרבה אלמנטים לא חוקיים במשפט הלילה הזה (ראו נושא מיוחד במתי כו 57). המנהיגים היהודים הללו היו מצדיקים זאת על ידי הקרבה בלתי חוקית של זה לאדם אחד כדי להציק אומה שלמה מנקמה רומאית.

כו 61 זהו אזכור להצהרתו של ישוע המתועדת ביוחנן ב 19, אם כי הוא אולי אמר את ההצהרה לעתים קרובות. הוא מתייחס להרס הקרב של בית המקדש ב 70 אחרי הספירה על ידי טיטוס והגוף החדש שלו אשר קם לתחייה (ראו. מתי טז 21; יז 23; כ 19), אשר יהיה ההתמקדות החדשה של הלל לאנשי יהוה. המערכת הקורבן מוחלפת בקורבן של פעם אחת ולתמיד של המשיח (ראו. עברים). ההתמקדות המרכזית של קבלה והלל השתנו! ישוע הוא בית המקדש החדש (ראו. יוחנן ב 19-21). כמו גם העוקבים שלו (ראו. ראשונה אל הקוריאנים ג 16-17; שנייה אל הקוריאנים ו 19).

כו 63 "אֹלֵם יֵשׁוּעַ שֶׁתֵּק" זה גם היה נכון בזמן המשפט המאוחר יותר שלו אשר היה מתועד במתי כז 12, 14. זה מימש את הנבואה של ישעיהו נג 7.

☐ "אֲנִי מְשִׁבֵּעַ אוֹתְךָ בְּאֱלֹהִים חַיִּים שֶׁתֹּאמַר לָנוּ אִם אַתָּה הַמְּשִׁיחַ בֶּן-הָאֱלֹהִים" הפללה עצמית על ידי שבועה הייתה לא חוקית אך אפקטיבית, כי ישוע לא היה שקט לפני שבועה בשם יהוה. השם "יהוה", משמות ג 14, הייתה מהפועל העברי "להיות", אשר מתכוון "אלוהים אשר תמיד יחיה והיחיד שחי" (ראו. מתי טז 16). זה היה שם הברית עבור אלוהי ישראל.

המנהיגים הללו זיהו שישוע, לפחות על פי המילים והמעשים שלו, טען להיות המשיח המובטח (שימו לב איך התארים של "משיח" ו-"בן האלוהים" מושווים). הם ראו בו כאחד מהרבה משיחי שקר מפני שהוא לא היה מחויב למסורות שבעל פה ולסמכות שלהם.

כו 64

NASB	"אתה אמרת זאת בעצמך"
NKJV	"זה כמו שאתה אמרת"
NRSV	"אתה אמרת כך"
TEV	"כפי שאתה אומר"
JB	"המילים הם שלך"
NJB	"זה אתה שאומר זאת"

אותו הניב החיוב נמצא במתי כו 25. זה היה במקצת רב משמעי. אפשרי שישוע אמר "כן, אני המשיח, אך לא במובן שאתם חושבים עליו" (ראו. מרקוס יד 62).

☐ "אֹמֵר אֲנִי לָכֶם, מַעַתָּה תִּרְאוּ אֶת בֶּן-הָאָדָם יוֹשֵׁב לְיְמִין הַגְּבוּרָה וְבָא עִמָּי הַשָּׁמַיִם" הניבים העבריים המקראיים הללו מאשרים את ההבנה העצמית שלו. היותו לימין הגבורה (יהוה) הייתה אזכור לתהלים קי 1. לבוא

בענני השמים היה אזכור לדניאל ז 13 (ראו. מרקוס יג 26; מתי כד 30; והתגלות א 7). עם המשפטים מהברית הישנה הללו, ישוע הצהיר באופן לא רב משמעי את המשיחיות המלאה והשמימית שלו. הוא ידע שזה יוביל אותו למוות שלו עבור חילול הקודש (הטענה של להיות שווה ערך לאלוהים).

מתי כו 65-66 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
65 מִיֵּד קָרַע הַכֶּהֵן הַגָּדוֹל אֶת בְּגָדָיו וְאָמַר: "מִגִּדְף הוּא. מַה לָּנוּ עוֹד צָרָךְ בְּעֵדִים? הֲנֵה כַּעַת שְׁמַעְתֶּם אֶת הַגְּדוּף. מַה דַּעְתְּכֶם?" הַשִּׁיבֵנו: "בֶּן-מֹת הוּא."

כו 65 "מִיֵּד קָרַע הַכֶּהֵן הַגָּדוֹל אֶת בְּגָדָיו" זה היה סימן של נשמה מאד מעורערת על ידי חילול הקודש (ראו. מעשי השליחים יד 14). העונש עבור חילול הקודש מויקרא כד 15 היה מוות. לישוע היה מגיע למות על בסיס דברים יג 1-3 ויח 22 אם הוא לא היה המובטח, המשיח, בן האלוהים, מושיע העולם. אין כאן שביל ביניים. או שהוא היה מי שהוא טען או שהוא היה מחלל קודש שהיה מגיע לו מוות (ראו. Josh McDowell, *Evidence That Demands a Verdict*).

מתי כו 67-68 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
67 אִז יִרְקוּ בְּפִנְיָו וְהִכּוּהוּ בְּאֶגְרוֹף; גַּם סָטְרוּ לוֹ (יִשְׁעִיהוּ נ' ו'; נג' ז')⁶⁸ וְאָמְרוּ: "נִבֵּא לָנוּ, הַמְּשִׁיחַ, מִיְהוּ הַמֶּכָּה אוֹתָךְ?"

כו 67-68 זה לא בטוח האם המעשים הללו היו מבוצעים על ידי חברי הסנהדרין עצמם או על ידי הנוכחים. מרקוס יד 65 מצהיר שהם כיסו את עיניו, הכו אותו ודרשו שהוא יאמר להם מי עשה זאת! זאת הייתה יכול להיות התממשות של ישעיהו נג 3.

מתי כו 69-75 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
69 אוֹתָהּ שָׁעָה יֵשֵׁב כִּיפָא מַחוּץ לְבֵית, בְּחֹצֵר. נִגְשָׂה אֵלָיו שְׂפָחָה אַחַת וְאָמְרָה: "גַּם אַתָּה הֵייתָ עִם יֵשׁוּעַ הַגָּלִילִי." אָךְ הוּא הִכְחִישׁ בְּפִנְיָו הַכֹּל בְּאֶמְרוֹ: "אֵינִי יוֹדֵעַ מַה אַתָּה אוֹמֵרֶת." ⁷¹ כְּשִׁינָצָא אֶל מְבוֹא הַחֹצֵר רָאָתָה אוֹתוֹ אַחֲרַת וְאָמְרָה לְנִמְצָאִים שָׁם: "זֶה הִיָּה עִם יֵשׁוּעַ מִנְצֵרֶת." ⁷² שׁוּב הִכְחִישׁ בְּשׁוֹבָעָה וְאָמַר: "אֵינִי מִכִּיר אֶת הָאִישׁ." ⁷³ לְאַחַר שָׁעָה קָלָה נִגְשׂוּ הָעוֹמְדִים שָׁם וְאָמְרוּ אֶל כִּיפָא: "בְּאֵמַת גַּם אַתָּה מֵהֶם, כִּי הַמְּבַטָּא שְׁלָךְ מִגְּלָה אוֹתָךְ." ⁷⁴ אִז הִחַל לְקַלֵּל וּלְהַשְׁבֵּעַ שְׂאִינָנוּ מִכִּיר אֶת הָאִישׁ וּמִיֵּד קָרָא הַתְּרַנְגוּל. ⁷⁵ נִזְכַּר כִּיפָא בְּדַבָּר שֶׁאָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ -- "בְּטָרִם יִקְרָא הַתְּרַנְגוּל, שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים תִּתְכַחַשׁ לִי", יֵצֵא הַחוּצָה וּבִכָּה בְּכִי מַר.

כו 69-73 הסדר המדויק של שלושת האשמות הללו משתנה מבשורה לבשורה. העובדה שכיפא הכחיש את ישוע שלוש פעמים עם הדגשה רציפה הינה כללית עבור כל המקרים. העובדה שהם שונים הינה עדות למקרי עדי ראיה, לא אי דיוקים היסטוריים.

כו 71 "יֵשׁוּעַ מִנְצֵרֶת" ראו נושא מיוחד במתי ב 23.

כו 72 "אֵינִי מִכִּיר אֶת הָאִישׁ" הניב היווני הזה היה הצהרה מוסתרת של זלזול.

כו 73 "כִּי הַמְּבַטָּא שְׁלָךְ מִגְּלָה אוֹתָךְ" אלו אשר חיו בגליל היו יכולים להיות מזוהים על ידי השוני במבטא ובהגייה של הצלילים הגרונניים של השפה הארמית.

כו 74 "אִז הִחַל לְקַלֵּל וּלְהַשְׁבֵּעַ שְׂאִינָנוּ מִכִּיר אֶת הָאִישׁ" זה שוב היה ניב אשר שיקף זלזול והינו טרגי בכך שהשתמש בשמו של אלוהים כדי לאשר את השקר הזה. אם למישהו מגיע להיות מורשע זה כיפא כיוון שלאור אהבה כזאת, סליחה, נבואה וניסים הוא הכחיש שלוש פעמים נמרצות ועם שבועה את האחד שהוא טען שהוא אוהב. אם כיפא יכול להיוושע, כל אחד יכול להיוושע! השוני היחיד בין כיפא ויהודה הוא שיהודה לא חזר לישוע באמונה.

● "וּמִיֵּד קָרָא הַתְּרַנְגוּל" זה חייב היה להיות תרנגול רומאי כיוון שליהודים היה אסור להחזיק תרנגולות בירושלים כיוון שהם עשו את האדמה טמאה (ראו הערה בכו 34).

מלוקס כב 61, אנחנו יודעים שישוע הסתכל על כיפא. זה רמז שחנן וקיפא חיו באותו הבית ושישוע היה יכול או לראות את החצר או שהעבירו אותו בין שני מגורים.

כו 75 "יצא החוצה וּבְכָה בְּכִי מֵר" כיפא מילא את הנבואה בהכחשות שלו ונתן תקווה לכל המאמינים אשר דחו את ישוע עם הלשון שלהם, עם חייהם וסדר העדיפויות שלהם. יש תקווה עבור כל אחד אשר חוזר אליו באמונה (ראו. יוחנן כא).

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע ישוע הלך למקום שיהודה הכיר?
2. מה העיקר כל כך את ישוע בגן שהוא הרגיש כאילו הוא כמעט הולך למות?
3. מה ישוע באמת מבקש מאלוהים לעשות בתפילה המשולשת אשר חזרה על עצמה?
4. מדוע יהודה הביא קהל כה גדול כדי לאסור את ישוע?
5. מדוע ישוע הרשיע את עצמו על ידי ההצהרה הברורה שלו בפסוק 64?
6. מדוע מקרי הבשורה משתנים בסדר ההתכחשויות של כיפא?

מתי כז

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ישוע לפני פילטוס	ישוע הועבר לפילטוס	ישוע לפני פילטוס	ישוע נלקח לפילטוס	ישוע לפני פילטוס
כז 2-1	כז 2-1	כז 2-1	כז 2-1	כז 2-1
המוות של יהודה	יהודה תולה את עצמו		המוות של יהודה	המוות של יהודה
כז 10-3	כז 10-3	כז 10-3	כז 3-א4	כז 10-7
			כז 4ב	
			כז 5	
			כז 6-8	
			כז 9-10	
ישוע נחקר על ידי פילטוס	ישוע נפגש עם פילטוס		ישוע נחקר על ידי פילטוס	ישוע לפני פילטוס
כז 14-11	כז 14-11	כז 14-11	כז 11א	כז 14-11
			כז 11ב-12	
			כז 13	
			כז 14	
ישוע נידון למוות	לוקח את מקומו של בר-אבא		ישוע נידון למוות	
כז 26-15	כז 26-15	כז 23-15	כז 15-18	כז 15-18
			כז 19	כז 19
			כז 20-א21	כז 20-26
			כז 21ב	
			כז 22א	
			כז 22ב	
			כז 23א	
			כז 23ב	
		כז 24-26	כז 24	
			כז 25	
			כז 26	
החייילים לועגים לישוע	החייילים לועגים לישוע	הצליבה	החייילים עושים צחוק מישוע	שמים על ראשו של ישוע עטרת קוצים
כז 31-27	כז 31-27	כז 31-27	כז 31-27	כז 31-27
הצליבה של ישוע	המלך על הצלב		ישוע נצלב	הצליבה

כז 44-32	כז 44-32	כז 37-32	כז 34-32	כז 36-32
			כז 38-35	
				כז 38-37
		כז 44-38		לעג על המשיח הצלב
			כז 40-39	כז 44-39
			כז 43-41	
			כז 44	
מותו של ישוע	ישוע נקבר בקבר יוסף		קבורת ישוע	הקבורה
כז 61-57	כז 61-57	כז 61-57	כז 61-57	כז 61-57
משמר על הקבר	פילטוס מציב משמר		משמר על הקבר	משמר על הקבר
כז 66-62	כז 66-62	כז 66-62	כז 64-62	כז 66-62
			כז 65	
			כז 66	

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק בריצפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

לימוד מילים וביטויים עבור כז 1-56

מתי כז 2-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹ עם בקר נועצו כל ראשי הכהנים וזקני העם על ישוע כדי להמית אותו. ² הם קשרו אותו, הוליכוהו משם ומסרוהו לפילטוס הנציב.

כז 1 "עם בקר" הרומאים קיימו את בית המשפט מוקדם כל יום, כנראה בגלל החום. רוב הצליינים והתושבים של ירושלים לא היו ערים עדיין. זה היה כנראה בסביבות 6 בבוקר.

☛ "כל ראשי הכהנים" הרבים מתייחס למשפחת הכהנים של חנן, אשר קנה את המעמד הזה מהרומאים. הוא יורש על ידי מספר ילדיו וחתנים שלו.

● **"נועצו"** ההצהרות של ישוע במתי כו 64 הרשיעו אותו במחשבותיהם בחילול קודש, אשר העונש שלו היו מוות על ידי אבנים, אך הם רצו שהוא יסבול את קללת הצליבה (ראו. דברים כא 23). לכן, הם היו צריכים לחשוב על אישום שהרומאים יכלו לפעול על פיה. זה היכן שהשתמשו באישום שהוא טען שהוא מלך היהודים כאיום פוליטי נגד הממשל הרומאי.

כז 2 "קשרו אותו" אפשרי שישוע היה קשור לאורך המשפטים הללו מפני ש- (1) הם פחדו ממעשה הקסמים שלו שישחרר אותו; (2) זאת הייתה דרך להשפיל אותו; או (3) זה היה ההליך הרגיל עם פושעים.

● **"פילטוס הנציב"** כנראה זה היה במבצר הרומאי של אנטוניה אשר נבנתה צמוד לבית המקדש, אם כי זה היה יכול להיות בארמון של הורדוס, אשר הפך להיות זמין לפקידים רומאים כאשר הם היו בירושלים. הרומאים הציבו אקסטרה חיילים מקיסריה ליד הים בירושלים בזמן ימי הסעודה היהודיים למקרה שיהיו מהומות (ראו. מתי כז 24). פילטוס היה המושל הממונה מ-26 ועד 36 לספירה. ההיסטוריה מציגה אותו כאדם רשע ואכזר.

שוער כי המנהיגות היהודית הביאה את ישוע לפילטוס כדי

1. למלא את הנבואה של ישוע בכך שימות על ידי גויים

2. לתת לרומאים לצלוב אותו כיוון שביום ההוא לסנהדרין לא היה את הסמכות של עונש מוות

למרות זאת, ישוע הואשם בחילול הקודש ולכן, היה אמור למות על ידי אבנים. היהודים עשו בדיוק את הדבר הזה לסטפנוס במעשי השליחים ז ולא ביקשו רשות מהרומאים. אני חושב שהמנהיגים הדתיים הללו רצו שישוע ייצלב כדי שיקבל את קללת השמימית של דברים כא 23 עליו. הם רצו שהמתחזה המשיחי הזה יקולל על ידי אלוהים! ישוע כן סבל את ה"קללה" (ראו. גלטים ג 13; קולוסים ב 14) עברונו!

ישנה וריאציה בכתב יד רומאי כאן. במספר כתבי יד עתיקים טובים השם הראשון של פילטוס, פונטיוס, היה נוכח (ראו. כתב יד W, C, A, והוולגטה). זה גם מופיע בלוקס ג 1; מעשי השליחים ד 27 וראשונה לטימותאוס ו 13. שני השמות הן הנורמה בספרות הקהילה המוקדמת. למרות זאת, זה מושמט בכתבי היד א, B ו-L, וכן גם במרקוס טו 1 ולוקס כג 1.

נושא מיוחד: פונטיוס פילטוס SPECIAL TOPIC: PONTIUS PILATE

I. האיש

- א. המקום וזמן היוולדו לא ידוע
- ב. ממעמד הפרשים (המעמד הבינוני העליון של החברה הרומית)
- ג. נשוי, אך לא ידוע על ילדים
- ד. לא ידוע על מינויים מנהלתיים קודמים (אשר ודאי היו כמה כאלה)

II. אישיותו

א. שתי השקפות שונות

1. פילון (*Legatio and Gaium*, עמ' 299-305) ויוספוס (*Antiq.* 18.3.1 ו-*Jewish Wars* 2.9.2-4) מציגים אותו כרוחן אכזרי חסר רחמים.
2. הברית החדשה (הבשורות, מעשי השליחים) מציגה נציב רומי חלש שמתמרן בקלות
- ב. Paul Barnett, בספר *Jesus and the Rise of Early Christianity*, עמ' 143-148, נותן הסבר סביר לשתי ההשקפות הללו.
 1. פילטוס לא היה נציב שמונה בשנת 26 לספ' תחת טיבריוס, אשר היה בעד היהודים (השווה לפילון, *Legatio and Gaium*, עמ' 160-161) בעצתו של סיאנוס, היועץ הראשי של טיבריוס, אשר היה נגד היהודים.
 2. טיבריוס איבד מכוחו הפוליטי ללוקיוס איליוס סיאנוס, המושל הפרטוריאני שלו אשר נהיה הכוח האמיתי מאחורי הכס, ואשר שנה יהודים (פילון, *Legatio and Gaium*, עמ' 159-160).
 3. פילטוס היה בן-חסות של סיאנוס וניסה להרשים אותו על-ידי
 - א. הבאת תקנים רומים לירושלים (26 לספ'), משהו שאף ניצב לא עשה. סמלים אלו של אלילים רומים הרתיחו את היהודים (השווה ליוספוס, *Antiq.* 18.3.1; *Jewish Wars* 2.9.2-3).
 - ב. טביעת מטבעות (29-31 לספ') עם צלמים של פולחן רומי חרוטים עליהן. יוספוס אומר שהוא ניסה במכוון לבצע מהפך בחוקים והמנהגים היהודיים (השווה ליוספוס, *Antiq.* 18.4.1-2).

- ג. לקיחת כסף מאוצר המקדש כדי לבנות מוביל מים בירושלים (השווה ליוספוס, *Antiq.* 18.3.2; *Jewish Wars* 2.9.3).
- ד. הריגת מספר אנשים מהגליל בזמן הקרבת קורבן הפסח בירושלים.
- ה. הבאת מגנים רומים לירושלים בשנת 31 לספ'. בנו של הורדוס הגדול ביקש ממנו להסיר אותם, אך הוא סרב, אז הם כתבו לטיבריוס, אשר דרש להחזיר אותם בחזרה לקיסריה דרך הים (השווה לפילון, *Legatio and Gaium*, עמ' 299-305).
- ו. טבח בשומרונים רבים על הר גרזים (36/37 לספ') בזמן שהם חיפשו חפצים קדושים הקשורים לדתם ואבדו. זה גרם לממונה המקומי של פילטוס (ויטליוס, נציב סוריה) להסיר אותו מתפקידו ולשלוח אותו בחזרה לרומא (השווה ליוספוס, *Antiq.* 18.4.1-2).
4. סיאנוס הוצא להורג בשנת 31 לספ' וכוחו הפוליטי של טיבריוס שוקם במלואו; לפיכך, יתכן שסעיפים א, ב, ג ו-ד נעשו על-ידי פילטוס כדי לזכות באמונו של סיאנוס; וסעיפים ה ו-ו נעשו כדי לזכות באמונו של טיבריוס, אך קיבלו תוצאה לא רצויה.
5. זה ברור שעם חזרתו של קיסר התומך ביהודים, ובנוסף שליחת מכתב רשמי מטיבריוס לניצבים להיות אדיבים ליהודים (השווה לפילון, *Legatio and Gaium*, עמ' 160-161), שיהודים ניצלו את הפגיעות הפוליטית עם טיבריוס במטרה להפעיל מניפולציה עליו כדי שיצלב את ישוע. התיאוריה הזאת של Barnett מחברת את שתי ההשקפות על פילטוס בדרך סבירה.
- III. גורלו
- א. הוא נקרא והוחזר לרומא זמן קצר לאחר מותו של טיבריוס (37 לספ').
- ב. הוא לא הוצב מחדש
- ג. לא ידוע על המשך חייו לאחר מכן. ישנן מספר תאוריות מאוחרות, אך לא עובדות וודאיות.

מתי כז 3-10 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³ יהודה שהסגירו, כְּשָׂרָא שֶׁהֲרָשִׁיעוּ אוֹתוֹ, הַתְּחַרַּט וְהַחֲזִיר לְרֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְלְדַקְנִים אֶת שְׁלוֹשִׁים שְׁקָלֵי הַכֶּסֶף בְּאֵמְרוֹ: ⁴ "חֲטֵאתִי, כִּי דָם נָקִי הִסְגַּרְתִּי. " אַךְ הֵם אָמְרוּ: "מָה אַכְפֵּת לָנוּ? זֶה עֲנִינְךָ שְׁלֵךְ!" ⁵ הוּא הִשְׁלִיךְ אֶת הַכֶּסֶף לְתוֹךְ בֵּית אוֹצֵר הַמִּקְדָּשׁ, הֵלֵךְ מִשָּׁם וְתִלָּה אֶת עַצְמוֹ. ⁶ לִקְחוּ רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים אֶת הַכֶּסֶף וְאָמְרוּ: "אִסוּר לְהַכְנִיס אֶת הַכֶּסֶף לְאוֹצֵר הַמִּקְדָּשׁ, כִּי מַחִיר דָּמִים הוּא." ⁷ הֵתִיעֵצוּ וְקִנּוּ בּוֹ אֶת שְׂדֵה הַיּוֹצֵר לְקְבוּרַת הַדְּרִים. ⁸ עַל כֵּן נִקְרָא הַשְּׂדֵה הַהוּא "שְׂדֵה הַדָּם" עַד הַיּוֹם הַזֶּה. ⁹ אֲזַי נִתְקַיְּמוּ מֵה שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִי יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא: "וַיִּקְחוּ שְׁלוֹשִׁים הַכֶּסֶף, אֲדָר הַיֶּקֶר אֲשֶׁר יִקֶּר מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, ¹⁰ וַיִּתְּנוּ אוֹתָם בְּעַד שְׂדֵה הַיּוֹצֵר כְּאֲשֶׁר צִוִּי יְהוָה." (זכריה יא' יג')

כז 3 "יהודה שהסגירו, כְּשָׂרָא שֶׁהֲרָשִׁיעוּ אוֹתוֹ" המשפט הזה מערב קודמן כינוי גוף רב משמעי. התרגומים של Phillips ו-Williams של הברית הישנה מניחים כי זה מתייחס ליהודה, אך כל התרגומים המודרניים האחרים מתייחסים לכינוי הגוף הזה לישוע. שימו לב ראשי "He" ב-NASB, NIV, TEV, JB ו-NRSV אפילו מכניסים את השם "ישוע" לפני כינוי הגוף.

■ "הַתְּחַרַּט" היו שני מילים ביוונית אשר תירגמו "חרטה". האחת שהשתמשו בה כאן לא הייתה המילה הנורמלית אשר שומשה במתי ג 2, אשר התכוונה "שינוי במחשבה ובמעשים". כאן המילה התכוונה "צער אחרי" אך עם רמיזה של לא שינוי אמיתי (ראו. מתי כא 29; שנייה אל הקוריתים ז 8). ההקשר הטוב ביותר בברית החדשה כדי להשוות את הקונוטציות של המושגים הוא שנייה אל הקוריתים ז 9-10. ראו [נושא מיוחד: חזרה בתשובה בברית הישנה](#) במתי ג 2.

■ "שְׁלוֹשִׁים שְׁקָלֵי הַכֶּסֶף" זהו אזכור לזכריה יא 12. זה היה המחיר של עבד ניגח (ראו. מתי כו 15; שמות כא 32).

כז 4 "דָּם נָקִי" ישנה וריאציה בכתב יד יווני כאן. כל התרגומים באנגלית אשר מושווים בפרשנות הזאת יש את "תמים" innocent. למרות זאת, לכתב היד העתיק בכתב גדול B במקור היה את "תמים" אך מאוחר יותר מעתיק הכניס "צדיק" righteous ממתי כג 35. זה הלך אחרי הוולגטה והדיאטרונון. תרגום השבעים משתמש בשתי שמות התואר כדי לתאר את שם העצם "דם"; "תמים" מופיע ארבע פעמים ו-"צדיק" מופיע ארבע פעמים בתרגום השבעים. ה-USB⁴ נותן ל"תמים" ציון של "B" (כמעט בטוח).

כז 5 "לְתוֹךְ בֵּית אוֹצֵר הַמִּקְדָּשׁ" המילה היוונית הזו בדרך כלל התייחסה למקדש המרכזי אשר היה מורכב מהמקום הקדוש וקודש הקודשים כמפורדים מהאזור המלא של בית המקדש (ראו. יוחנן ב 9).

❖ **"תלה את עצמו"** זה לא היה טקסט הגהה תאולוגי בנוגע לכך שהתאבדות מביאה לשליחה לגיהנום. ישנם מספר התאבדויות אשר מוזכרות בברית הישנה: שופטים ט 54; טז 30; א שמואל לא 4, 5; ב שמואל יז 23; א מלאכים טז 18. שום דבר שלילי מעולם לא רשום על המעשים הללו. זה היה החוסר של יהודה לחרטה אמיתית אשר חתמה את האבדון שלו, לא העובדה שלקח את חייו.

המקרה של המוות של יהודה במעשי השליחים א 18 לא נוגד את המקרה של מתי אלא מוסיף לו. ככל הראה יהודה תלה את עצמו מעבר לצוק ולאחר מכן החבל נקרא והגופה שלו נפלה ונפתחה.

נושא מיוחד: איש קריות SPECIAL TOPIC: ISCARIOT

יהודה שמע, התבונן והיה בהתחברות עם האדון ישוע בטווח קרוב למשך מספר שנים, אך נראה שעדיין לא היתה לו מערכת יחסים אישית איתו המבוססת על אמונה (השווה למתי ז 21-23). כיפא עבר את אותה אינטנסיביות של פיתויים כמו שיהודה עבר, אך עם תוצאות שונות בצורה דרסטית. נעשו הרבה דיונים בנוגע למניעים של בגידת יהודה:

1. זה היה בעיקר כספי (השווה ליוח' יב 6)
 2. זה היה בעיקר פוליטי (השווה ל-William Klassen, *Judas Betrayer or Friend of Jesus?*)
 3. זה היה רוחני (השווה ליוח' יג 27)
- על הנושא של השפעה שטנית או אחיזת שד ישנם מספר מקורות טובים (מסודרים בהתאם לאלו שאני בוטח)
1. Merrill F. Unger, *Biblical Demonology, Demons in the World Today*
 2. Clinton E. Arnold, *Three Crucial Questions About Spiritual Warfare*
 3. Kurt Koch, *Christian Counseling and Occultism, Demonology Past and Present*
 4. C. Fred Dickason, *Demon Possession and the Christian*
 5. John P. Newport, *Demons, Demons, Demons*
 6. John Warwick Montgomery, *Principalities and Powers*
- היו זהירים ממיתוסים תרבותיים ואמונות תפלות. השטן השפיע על כיפא במתי טז 23 לנסות את ישוע באותה הדרך - מותו המכפר. השטן עקבי. הוא מנסה כל דרך אפשרית כדי לעצור את מעשה הגאולה של ישוע עברונו.
1. הניסיון של ישוע, לוקס ד
 2. משתמש בכיפא
 3. משתמש ביהודה ובסנהדרין
- ישוע אפילו מתאר את יהודה כשטן ביוחנן ו 70. כתבי הקודש לא דנים בנושא של אחיזת שדים וההשפעה שלהם כשזה נוגע למאמינים. אך בכל אופן, מאמינים מושפעים בוודאות על-ידי בחירות אישיות ורוע אישי! האטימולוגיה של מילה זו מעט מעורפלת, אך ישנן מספר אפשרויות.
1. קריות, עיר ביהודה (השווה ליהושע טו 25)
 2. קרתן, עיר בגליל (השווה ליהושע כא 32)
 3. Karōides, חורשת דקלים בירושלים או בריחו
 4. scortea, סינר או שק עור (השווה ליוח' יג 29)
 5. ascara, חניקה (עברית) ממת' כז 5
 6. חרבו של מתנקש (יוונית), משמע שהוא היה קנאי כמו שמעון (השווה ללוקס ו 15)

כז 6 **"מחיר דמים הוא"** לא היו להם שום ייסורי מצפון על כך שהביאו כסף לבגידה של ישוע, אך הם הרגישו לא בנוח לקבל את הכסף חזרה! איזו אירוניה!

כז 7 **"התיעצו וקנו בו את שדה היוצר"** אפשרי שזאת הייתה מחצבת חימר אשר מיצו אותה ולכן היה לה ערך קטן. זה אולי היה אזכור לירמיהו יח - יט. מזמנו של ג'רום (המאה הרביעית אחרי הספירה) נאמר כי זה היה בגיא בן הנגם בירושלים.

כז 8 **"שדה הדם"** זה מתרגם את המושג הארמי *Hakeldama*, אשר נמצא במעשי השליחים א 19. הוולגטה של ג'רום שמה את המושג הארמי בפסוק הזה.

כז 9 **"מה שנאמר בפי ירמיהו הנביא"** זהו ציטוט ישיר מזכריה יא 12-13. ירמיהו יח 1-9 גם מדבר על יוצר חרש וירמיהו לב 7-9 מזכיר קנייה של שדה. זה גרם לפרשנים בעיות גדולות.

1. Keil, Luther, Beza, Augustine ו- אמרו שמתי ציטט את השם של ירמיהו בטעות
 2. הפשיטתא, תרגום סורי מהמאה החמישית אחרי הספירה והדיאטרון פשוט הורידו את השם של הנביא מהטקסט
 3. Eusebius ו- אמרו שמעתיק גרם לבעיה
 4. Jerome ו- Ewald אמרו שזהו ציטוט מהכתוב השייך לספרים חיצוניים מהתנ"ך אשר שייך לירמיהו
 5. Mede אמר שירמיהו כתב זכריה, פרקים ט – יא
 6. Lightfoot ו- Scofield אמרו שירמיהו היה רשום ראשון בחלוקה העברית של הקנון הידוע כ "נביאים" ולכן, השם שלו עומד עבור החלק הזה של הקנון
 7. Hengstenberg אמר שזכריה ציטט את ירמיהו
 8. Calvin אמר שטעות התגובה לטקסט
 9. F. F. Bruce והערת שוליים של JB אמרו שזה היה ציטוט מורכב מזכריה וירמיהו
- אני חושב שמספר 6 הוא ההסבר הטוב ביותר.

מתי כז 11-14 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹¹ יֵשׁוּעַ עֲמַד לִפְנֵי הַנְּצִיב. שָׁאַל אוֹתוֹ הַנְּצִיב: "אַתָּה מֶלֶךְ הַיְּהוּדִים?" הַשִּׁיב יֵשׁוּעַ: "אַתָּה אוֹמֵר", ¹² וְלֹא עֲנָה דְבַר כְּאֲשֶׁר הָאֲשִׁימוּהוּ רְאִשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַזִּקְנִים. ¹³ אָמַר אֵלָיו פִּילְטוֹס: "אֵינְךָ שׁוֹמֵעַ כְּמָה הֵם מְעִידִים נְגַדְךָ?" ¹⁴ אָרָא הוּא לֹא הַשִּׁיב לוֹ גַּם לֹא עַל טַעֲנָה אַחַת, לְתַמְהוֹנוֹ הַרְבֵּי הַנְּצִיב.

כז 11 "אתה מלך היהודים" זאת הייתה השאלה אשר רמזה על בגידה נגד רומא. זה היה הנושא הפוליטי שהדאיג את פילטוס.

כז 11

NASB, NKJV	"זה כפי שאתה אומר"
NRSV	"אתה אומר כך"
TEV	"כפי שאתה אומר"
NJB	"זה אתה שאומר זאת"

התשובה של ישוע הייתה משפט אניגמטי אשר רמז, "כן!" אך עם הסתייגות (ראו. יוחנן יח 33-37), אשר מראה שהמלכות שלו לא הייתה ארצית.

כז 12 "האשימוהו" ראו לוקס כב 2.

■ "הוא לא השיב" זה מתקשר לנבואה המשיחית של ישעיהו נג 7. הוא ענה לפילטוס בפרטיות, אך לא הפנה להאשמות בנוכחות המנהיגים היהודים או הורדוס.

מתי כז 15-18 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁵ בְּחָג הָיָה הַנְּצִיב נוֹהֵג לְשַׁחֵרֵר לְעַם אֲסִיר אֶחָד עַל-פִּי בְּחִירָתָם. ¹⁶ אוֹתָהּ עַת הָיָה לָהֶם אֲסִיר מִפְּרָסָם, יֵשׁוּעַ בֶּר-אֲבָא שְׁמוֹ. ¹⁷ לָכֵן כְּאֲשֶׁר נִקְהָלוּ שָׁאַל אוֹתָם פִּילְטוֹס: "אֵת מִי אַתֶּם רוֹצִים שְׁאֲשַׁחֵרֵר לָכֶם, אֵת יֵשׁוּעַ בֶּר-אֲבָא אוֹ אֵת יֵשׁוּעַ הַנִּקְרָא מְשִׁיחַ?" ¹⁸ כִּי יָדַע שְׁמִקְנָא מְסָרוֹ אוֹתוֹ.

כז 15 "בְּחָג" זה התייחס לפסח, אחד משלושת החגים השנתיים אשר כל הזכרים היהודים מעל גיל 20 היו חייבים להשתתף בהם (ראו. ויקרא כג).

■ "היה הנציב נוהג" אין שום אימות היסטורי עבור זאת חוץ מ-Josephus, *Antiquities of the Jews* 20.9.3.

כז 16, 17 "בֶּר-אֲבָא" לחלק מהתרגומים המאוחרים יותר יש את "ישוע בר אבא", אך זוהי לא אופציה טקסטואלית כמו שהיא מסורתית. דיון טוב נמצא ב-Bruce Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, עמודים 67-68, מה-United Bible Societies. "בר אבא" התכוון בן של אבא או רבי. הוא באמת היה אשם באישום בגידה אשר בו ישוע הואשם.

כז 18 "כִּי יָדַע שְׁמִקְנָא מְסָרוֹ אוֹתוֹ" פילטוס ניסה מספר דרכים כדי לשחרר את ישוע בגלל הבוז שלו למנהיגים הדתיים והמנהיגים המניפולטיביים שלהם.

מתי כז 19-23 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

¹⁹ כְּאִשֶּׁר יֵשֶׁב עַל כֶּסֶם הַמִּשְׁפָּט שֶׁלְחָה אֵלָיו אֲשֶׁתּוֹ לֵאמֹר: "אֵל יְהוָה לֶךְ דַּבֵּר עִם אוֹתוֹ צְדִיק, כִּי רַבּוֹת סְבִלְתִּי הַיּוֹם בְּחִלּוֹם בְּגִלְלוֹ." ²⁰ וְאוֹלָם רָאִשִׁי הַכְּהֻנִּים וְהַזְּקֵנִים שֶׁכָּנְעוּ אֶת הַמּוֹן הָעַם לְבַקֵּשׁ אֶת בֶּר-אֲבָא וְלִהְיֶה אֶת יֵשׁוּעַ. ²¹ פְּנֵה אֵלֵיהֶם הַנְּצִיב וְשֶׁאֵל: "אֶת מִי מִשְׁנִיָּהֶם תִּרְצוּ שֶׁאֲשַׁחֲרֶר לָכֶם?" אָמְרוּ: "אֶת בֶּר-אֲבָא." ²² שֶׁאֵל אוֹתָם פִּילְטוֹס: "אִם כֵּן, מָה אַעֲשֶׂה לְיֵשׁוּעַ הַנִּקְרָא מְשִׁיחַ?" אָמְרוּ כָּלֶם: "שִׁיֻּצֵּלְבּוּ!" ²³ שֶׁאֵל: "אֲבָל מָה רָעָה עֲשֶׂה?" אֶךְ הֵם צָעְקוּ בִּיתֵר שֶׁאֵת: "שִׁיֻּצֵּלְבּוּ!"

כז 19 "שֶׁלְחָה אֵלָיו אֲשֶׁתּוֹ לֵאמֹר: "אֵל יְהוָה לֶךְ דַּבֵּר עִם אוֹתוֹ צְדִיק, כִּי רַבּוֹת סְבִלְתִּי הַיּוֹם בְּחִלּוֹם בְּגִלְלוֹ" הַמִּידֵעַ הַזֶּה יִיחֹדֵי עֵבֹר מֵתִי. הֵם בִּטּוּחַ דִּיבְרוּ עַל יֵשׁוּעַ. הִיא הִשְׁתַּמְשָׁה בְּתוֹאֵר מְשִׁיחִי לְגִבּוֹ, אֶךְ כִּמָּה הִיא יֹדְעָה לֹא בִּטּוּחַ! הַאִירוֹנִיָּה הִיא שְׂאִישָׁה אֵלִילִית רֹאֲתָה מָה שֶׁהַמְּנַהֲיָגִים הַדְּתִיִּים לֹא רָאוּ (רָאוּ. מֵתִי כז 54; יוֹחֵן א 11).

כז 20 "וְלִהְיֶה אֶת" ראו נושא מיוחד: *Apollumi* במתי ב 13.

כז 23 "אֲבָל מָה רָעָה עֲשֶׂה" פִּילְטוֹס לֹא שׁוֹכְנֵעַ בְּאִשְׁמָה שֶׁל יֵשׁוּעַ. הַטְּקֵסֵט הַזֶּה הִיָּה דֶרֶךְ עֵבֹר הַקְּהִילָה מוֹקְדֵמֵת (גַּם הַמִּשְׁפָּטִים בְּמַעֲשֵׂי הַשְּׁלִיחִים) לְהִרְאוֹת שֶׁהַמְּשִׁיחִיּוֹת לֹא הִיִּתָּה אִיוֹם עֵבֹר שֶׁלְטוֹן רוֹמָאִי.

❶ "הֵם צָעְקוּ בִּיתֵר שֶׁאֵת" מִשְׁפָּט לֹא מוֹשֶׁלֶם, זֶה הִיָּה יָכוֹל לְהַפּוֹךְ ל- "הֵם הַחִלּוּ לְצַעֲוֹק" או "הֵם צָעְקוּ שׁוֹב וְשׁוֹב". הַקְּהֵל הַזֶּה לֹא הִיָּה כְּמוֹ הַצְּלִיִּינִים אֲשֶׁר הִיוּ מְעוֹרְבִים בְּכִנְיֹת הַנִּיֻּצְחוֹן. אֲפִשְׁרִי שֶׁאֵלּוֹ הִיוּ הַחֲבֵרִים שֶׁל בֶּר אֲבָא אֲשֶׁר הַתִּאֲסָפוּ בְּמִטְרָה לְנִסּוֹת לְהַשִּׁיג אֶת הַשְּׁחִרּוֹר שֶׁלּוֹ! חִלֵּק רָאוּ בְּקְהֵל הַזֶּה כְּתַכְנוֹן שֶׁל הַסְּנֵהֲדָרִין.

מתי כז 24-26 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁴ כְּשֶׁרָאָה פִּילְטוֹס כִּי אֵינוֹ מוֹעִיל דַּבֵּר וְמָה גַּם שֶׁמִּתְרַגֵּשׁת מְהוּמָה, לָקַח מִיָּם וְרָחַץ אֶת יָדָיו לְפָנָי הַהֶמוֹן בְּאָמְרוֹ: "נִקֵּי אֲנִי מַדְמוֹ שֶׁל זֶה. זֶהוּ עֲבִינְכֶם!" ²⁵ עָנּוּ וְאָמְרוּ כָּל הָעָם: "דְּמוּ עֲלֵינוּ וְעַל בְּנֵינוּ." (בְּמַדְבֵּר יד' יח') ²⁶ אֶזְ שַׁחֲרַר לָהֶם אֶת בֶּר-אֲבָא, וְאֶת יֵשׁוּעַ הַלֵּקָה וּמָסַר לְצִלְיָבָה. (תְּהִילִים צד' כא')

כז 24 "שֶׁמִּתְרַגֵּשׁת מְהוּמָה" זֹאת תְּמִיד הִיִּתָּה אֲפִשְׁרוֹת בְּמַהֲלֶךְ הַחֲגִים כְּאֲשֶׁר יְרוּשָׁלַיִם הִיִּתָּה עֵמוּסָה בְּצִלְיָיִנִים שׁוֹפְעֵי חַיִּים. רוֹמָא תְּמִיד הַצִּיבָה אֲקִסְטְרָה חַיִּילִים מְקִיסְרִיָּה בְּמַצוֹדֵת אֲנִטוֹנוֹי בְּמַהֲלֶךְ יְמֵי הַחַג.

❶ "רָחַץ אֶת יָדָיו לְפָנָי הַהֶמוֹן" זֶה הִיָּה מְנַהֵג יְהוּדִי, לֹא מְנַהֵג רוֹמָאִי (רָאוּ. דְּבָרִים כא 6-7; תְּהִילִים כו 6; עג 13).

כז 25 "דְּמוּ עֲלֵינוּ וְעַל בְּנֵינוּ" זֹאת הִיִּתָּה שְׁבוּעָה רְצִינִית, בְּמִיּוֹחַד לְאוֹר הַמְּבַט שֶׁל הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה שֶׁל אִשְׁמָה מְשׁוֹתֶפֶת (רָאוּ. שְׁמוֹת כ 5-6; ב שְׁמוּאֵל ג 29). זֹאת הִיִּתָּה קְלָלָה עֲצִמִית! הִיא מוֹמְשָׁה ב-70 אַחֲרֵי הַסְּפִירָה.

כז 26 "הַלֵּקָה" זֶה הִיָּה עוֹנֵשׁ חֲמוֹר! זֶה בְּדֶרֶךְ כָּלֵל קֵטְלָנִי. זֶה תְּמִיד קֵדָם לְצִלְיָבָה, אֶךְ זֶה נִרְאָה תְּחִילִית מִיּוֹחֵן יט 1, 12 שְׁזָה הִיָּה אֲפִשְׁרִי עוֹד נִיִּסוֹן שֶׁל פִּילְטוֹס לְהַשִּׁיג סִימְפָּטִיָּה עֵבֹר יֵשׁוּעַ.

הַבְּשׁוֹרוֹת מִשְׁתַּמְשׁוֹת בְּמִילִים שׁוֹנוֹת כְּדִי לְתַאֵר אֶת הַהֲכָאָה הַבְּרוֹטְלִית הַזֹּאת.

1. *Phragelloō* במתי כז 26; מֶרְקוֹס טו 15, תוֹרְגָם עַל יְדֵי NASB כ- "הוֹלְקָה"

2. *Derō* בְּלוֹקֵס כב 63, תוֹרְגָם עַל יְדֵי NASB כ- "הַכָּאָה"

3. *Mastigoō* בְּיוֹחֵן יט 1, מִתוֹרְגָם עַל יְדֵי NASB כ- "הוֹלְקָה" (רָאוּ. מֵתִי כ 19; מֶרְקוֹס י 34; לוקס יח 33)

הַהֲכָאָה הַנּוֹרָאִית הַזֹּאת תְּמִיד הַקְּדִימָה צִלְיָבָה. זֶה הִיָּה כֶּה חֲמוֹר שְׂרָבִים מֵתוֹ מְנַהֵג. אָדָם הִיָּה לֵלָא בְּגָדִים וְיָדָיו הִיוּ קְשׁוֹרוֹת לִיתֵד בְּאֲדָמָה. אֶז שׁוֹט שֶׁל רְצוּעוֹת עוֹר עִם חֲתִיכוֹת אֲבָן, מִתְּכַת אוֹ עֵצִים אֲשֶׁר הִיוּ קְלוּעִים לְקַצָּה שֶׁל תְּשַׁעֵת הַרְצוּעוֹת הִיוּ מְצִלְפוֹת אֶת הַגֵּב הַחֲשׁוֹף. מִתּוֹעַד שֶׁהַרְצוּעוֹת הַלָּלוֹ

1. עִיוּרוֹ אֶת הַקּוֹרְבָן

2. פִּתְחוּ אֶת הַצְּלֵעוֹת עַד הָעֵצִים

3. שִׁבְרוּ שִׁינָיִם

לֹא הִיָּה גְבוּל לְמַסְפַּר הַהַצְּלָפוֹת אֲשֶׁר נִיתְּנוּ עַל יְדֵי שְׁנֵי הַחַיִּילִים, אֶחָד בְּכָל צֵד.

מתי כז 27-31 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

²⁷ לָקַחוּ חֵילִי הַנְּצִיב אֶת יֵשׁוּעַ לְבֵית הַמִּמְשָׁל וְהַקְּהִילוּ אֵלָיו אֶת כָּל הַגְּדוּד. ²⁸ הַפְּשִׁיטוּהוּ וְהָעִטּוּ עָלָיו מְעִיל שְׂנִי, ²⁹ וְלֵאחֲרַי שֶׁשְׂרָגוּ עֲטָרַת קוֹצִים שְׁמוֹ אוֹתָהּ עַל רָאִשׁוֹ, נָתְנוּ קֶנָה בְּיַד יְמִינוֹ וְכָרְעוּ לְפָנָיו כְּשֶׁהֶם מְתְּלוֹצְצִים בּוֹ

ואומרים: "שלום לך, מלך היהודים!"³⁰ הם ירקו בו, לקחו את הקנה והכוונו על ראשו.³¹ לאחר שהתלוצצו בו הסירו מעליו את המעיל, הלבשוהו את בגדיו והובילוהו להצלב.

NASB, NKJV, NJB
NRSV, TEV

כז 27
"פרטורים"
"בית הממשל"

זה היה ממוקם במצודה של אנטוניו או בארמון של הורדוס אשר הפך למגורים של המושל הרומאי כאשר הוא בירושלים. חלק שיערו שזה היה האתר של הבסיס הצבאי של החיילים.

נושא מיוחד: שומר פראטורי
SPECIAL TOPIC: PRAETORIAN GUARD

במקור המונח פראטורי התייחס לאוהל רומי כללי (praetor), אך לאחר עידן הכיבושים הרומי החלו להשתמש בו במובן מנהלי כדי לציין את המפקדה או המגורים של מנהלה צבאית/פוליטית (השווה למתי כז 27; יוח' יח 28, 33; יט 9; מה"ש כג 35).
אף על פי כן, בעולם הרומי של המאה הראשונה הוא שימש עבור הקצינים אשר בנו את המשמר המלכותי המיוחד. קבוצת חיילים עילית זו יוסדה על-ידי אוגוסטוס אך רוכזה סופית ברומא על-ידי טיבריוס. הם

1. כולם היו באותה דרגה, שרי מאה
2. קיבלו שכר כפול
3. היו בעלי זכויות מיוחדות
4. הפכו להיות בעלי עוצמה כה גדולה שהבחירות שלהם עבור הקיסר תמיד כובדו.

זה היה רק בזמנו של קונסטנטינוס שקבוצה עילית ועוצמתית מבחינה פוליטית זו פורקה באופן סופי.

☛ **"הגדוד"** זה היה בערך 600 איש, אך במציאות, רק חלק מהם היו במשמרת בזמן אחד.

כז 28 "מעיל שני" המילה הזאת מגיעה מחרק אשר השתמשו בו כדי לצבוע בגדים בצבע אדום כהה. למרקוס טו 17 ויוחנן יט 2 יש את "ארגמן". זה כנראה היה גלימה אדומה דהויה של קצין רומאי. ארגמן היה הצבע של מלכות. הקהילה המוקדמת ראתה בזאת כסמליות לעמדת המלך של ישוע (כפי שעשו את כתר הקוצים של סטפנוס). העתיקים לא היו כה דייקנים בלתי שמות לצבעים כמו המודרנים.

כז 29-30 החיילים הוציאו את העוינות שלהם כלפי העם היהודי על ישוע בלעג המלכי עליו. "עטרת הקוצים" עלול לרמוז על (1) לעג לישוע על הטענה שלו למלוכה או (2) הקללה של בראשית ג 18 (ראו. גלטים ג 13). קוצים הם הסמל של דחיית הבשורה (ראו. עברים ו 8).

מתי כז 32 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³²בצאתם מצאו איש מארץ קירניה, שמעון שמו, והכריחו אותו לשאת את צלבו.

כז 32 "איש מארץ קירניה, שמעון שמו" קירניה היא לוב המודרנית, אך השם של האדם הוא יהודי. העובדה שהיה בירושלים בתקופה הזו אומרת שהוא היה יהודי או גר. היה בית כנסת בירושלים עבור יהודים מקירניה (ראו. מעשי השליחים ו 9). הרקע הגזע או האתני שלו לא בטוח, אך הוא כנראה היה יהודי של הדיאספורה.

☛ **"והכריחו אותו"** זוהי מילה פרסית אשר שומשה במתי ה 41. לכוחות צבאיים כובשים היה את הזכות לפקוד על אזרחים מקומיים לבצע מטלות מסוימות.

☛ **"לשאת את צלבו"** האם קורת הצלב או כל הצלב נסחבו לגולגולתא לא בטוח. הצורה של הצלב הייתה יכולה להיות אות גדולה של "T", אות קטנה "t", או מערכת פיגומים אשר החזירה מספר אנשים.

מתי כז 33-34 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)

³³ הם באו אל מקום הנקרא גלגתא, כלומר מקום הגלגלת, ונתנו לו לשמות יין מהול במרורת צמח הראש. הוא טעם, אך לא רצה לשמות.

כז 33 "גלגתא" המילה היוונית הזאת התכוונה "גלגלת". "Calvary" מגיע מלטינית. המושג התייחס לגבעה נמוכה נמוכה, לא לגולגולת מלאה.

כז 34 "נתנו לו לשמות יין מהול במרורת" התלמוד הבבלי אומר שהנשים של ירושלים נתנו את המשקה החזק הזה לאסירים מורשעים כדי להקל על הכאב שלהם (ראו. מרקוס טו 23, היכן ש-"מרורת" מתכוונת "מור"). אפשרי שזה היה התייחסות נבואית לתהלים טו 21.

■ "לא רצה לשמות" אין לזה שום קשר לנושא של זרם דתי של הינזרות טוטאלית (ראו נושא מיוחד במתי כו 29). ישוע כן מסכים מאוחר יותר לקבל יין זול מהחיילים (ראו. מתי כז 48). הוא מסרב לקחת משהו שיעמעם את הכאב או החושים שלו.

מתי כז 35-37 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³⁵ אחרי שצלבו אותו חלקו את בגדיו בהפילים גורל, [למלאת את אשר-נאמר בפי הנביא 'חלקו בגדי להם ועל-לבושי פילו גורל'] (תהילים כב' יט')³⁶ וישבו לשמר עליו שם.³⁷ מעל לראשו שמו את כתב אשמתו: "זה הוא ישוע מלך היהודים".

כז 35 "שצלבו אותו" הבשורות לא מעמיקות על ההיבט הפיזי במותו של ישוע (ראו. תהלים כב 16). צורה כזאת של מוות פותחה במסופוטמיה והיוונים והרומאים השתלטו עליה. זה היה אמור להיות מוות מוארך ומייסר אשר לקח מספר ימים. המטרה שלו הייתה להשפיל ולגרום לפחד כגורם מרתיע למרד נגד רומא. מאמר מעמיק נמצא ב- Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia, כרך 1, עמודים 1042-1040.

■ "חלקו את בגדיו בהפילים גורל" זהו אזכור לתהלים כב 18. אפשרי שישוע היה ערום, או יותר נכון, לבוש רק באזור החלציים שלו.

כתבי היד של Textus Receptus מוסיפים לטקסט מספר משפטים אשר מגיעים מיוחן יט 24, אשר ציטטו את תהלים כב 18; אלו למרות זאת לא מקוריים במתי. התוספות הללו לא נמצאות בכתבי יד יווניות בכתב גדול א, B, D, L או W ולא בתרגומים הלטיניים או הסורים.
"הפילו גורל" משמש בברית החדשה גם כמשחק סיכויים, כמו כאן, וגם כדרך לדעת את רצון אלוהים כמו במעשי השליחים א 26. זה עקב אחר תקדים של הברית החדשה של ה-Urim ו-Thummim. הכוונה המכנית הזאת של לדעת את רצון האלוהים חלפה. זה מראה שכתבי הקודש מתעדים דברים שהם לא בהכרח תומכים בהם. עוד דוגמא טובה של אותו הרעיון תהיה גיזת הצמר של גדעון (ראו. שופטים ו 36-40).

כז 37 "כתב אשמתו" מיוחן יט 20 אנחנו למדים שהאשמה הייתה כתובה בשלוש שפות (ארמית, לטינית ויוונית). פילטוס ביטא זאת בכוונה בצורה כזאת כדי להכעיס את המנהיגים היהודים. האשמה ניתנת בצורה שונה בארבעת הבשורות:

מתי: "זה ישוע מלך היהודים"

מרקוס: "מלך היהודים" (ראו. מרקוס טו 26)

לוקס: "זהו מלך היהודים" (ראו. לוקס כג 38)

יוחן: "ישוע מנצרת, מלך היהודים" (ראו. יוחן יט 19)

מתי כז 38-44 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
³⁸ אותה שעה נצלבו אתו שני שודדים, אחד מימינו ואחד משמאלו. (ישעיהו נג' יב')³⁹ והעוברים שם גדפו אותו, הניעו ראשם (תהילים כב' ח'; קט' כה')⁴⁰ ואמרו: "ההורס את בית המקדש ובונה אותו בשלושה ימים! הושע את עצמך, אם בן-אלהים אתה, ורד מן הצלב!"⁴¹ כך גם התלוצצו ראשי הכהנים עם הסופרים והזקנים באמרים: (תהילים סט' כא')⁴² "אחרים הושיע; את עצמו איננו יכול להושיע! מלך ישראל הוא! שירד עכשו מן הצלב ונאמין בו!"⁴³ בטח באלהים, עתה יפלטוהו אם חפץ בו, כי אמר 'בן אלהים אני'. (תהילים כב' ט')⁴⁴ כך חרפוהו גם השודדים שנצלבו אתו

כז 38 "נצלבו אתו שני שודדים" זהו אזכור לישעיהו נג 12. השימוש של יוסף בן מתתיהו במושג "שודדים" רומז על כך שהם אולי היו "קנאים", כמו בר אבא.

כז 39 "וְהַעֲבִירִים שָׁם גְּדָפוֹ אוֹתוֹ, הַנִּיעוּ רֵאשִׁים" זהו אזכור לתהלים כב 7. גולגולתא הייתה חייבת להיות ליד דרך ראשית לירושלים. המטרה של צליבה הייתה להרתיע פשע ומרד.

כז 40 "אִם בֶּן-הָאֱלֹהִים אַתָּה" זהו משפט תנאי מדרגה ראשונה, אשר הדובר מניח להיות נכון עבור המטרה של להבהיר נקודה (ראו. מתי ד 3). למנהיגים הללו לא היה ספק מי ישוע טען שהוא!

כז 41 "רֵאשִׁי הַכֹּהֲנִים... הַסּוֹפְרִים וְהַזִּקְנִים" זה היה ציון מלא של הסנהדרין.

כז 43 "בָּטַח בְּאֱלֹהִים, עֵתָה יִפְלְטֶהוּ אִם חָפֵץ בּוֹ" זהו ציטוט מתהלים כב 8. המזמור הזה של דויד מתאר את הצליבה של ישוע בפירוט מדהים.

כז 44 מתי מצהיר ששני הקנאים שנצלבו עם ישוע העליבו אותו בהתחלה, אך לוקס כג 39 אומר שרק אחד מהפושעים השליך אלימות מילולית עליו. שוב זאת לא ניגודיות אלא השלמה. שניהם היו כועסים וחצופים בראשונה, אך אחד התרכך וחזר בתשובה.

מתי כז 45-54 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
45 **מִשְׁעָה שְׁתֵּים-עָשָׂרָה בְּצַהְרֵים הַשְּׁתָרֵר חֲשָׁךְ עַל כָּל הָאָרֶץ עַד הַשְּׁעָה שְׁלוֹשׁ, וַיִּבְעֶרְךָ בְּשַׁעַה שְׁלוֹשׁ צַעֲקָה יִשׁוּעַ בְּקוֹל גָּדוֹל: "אֱלִי, אֱלִי, לְמָה שָׁבַקְתָּנִי?" קְלוֹמֵר, "אֱלִי, אֱלִי, לְמָה עֲזַבְתָּנִי?" (תהילים כב' ב') כְּמָה מִן הַעוֹמְדִים שָׁם שָׁמְעוּ זֹאת וְאָמְרוּ: "לֹאֵלֹהִים הוּא קוֹרֵא." 48 מִיֵּד רַץ אֶחָד מֵהֶם, לָקַח סָפוֹג וּמָלֵא אוֹתוֹ חֲמֵץ, הִצְמִיד אוֹתוֹ אֶל קֵנָה וְהִגִּישׁ לוֹ לְשִׁתּוֹת. (תהילים סט' כב') 49 אַךְ יֵתֵר הָאֲנָשִׁים אָמְרוּ: "הֲבֵיאָה נִרְאָה אִם יָבוֹא אֵלֵינוּ לְהַצִּיל אוֹתוֹ." 50 יִשׁוּעַ צַעֲקָה שׁוֹב בְּקוֹל גָּדוֹל וְנָפַח אֶת רוּחוֹ. 51 וְהִנֵּה נִקְרָעָה פְּרֻכַת הַמַּקְדָּשׁ לְשִׁתִּים, מִלְּמַעְלָה עַד לַמַּטָּה; (שמות כו' לא-לג') הָאָרֶץ רָעְדָה, הַסְּלַעִים נִבְקְעוּ, 52 הַקְּבָרִים נִפְתְּחוּ וְגוֹפוֹת רַבּוֹת שֶׁל קְדוֹשִׁים יִשְׁנִי עָפְרוּ נְעוּרוֹ. 53 הֵם יָצְאוּ מִן הַקְּבָרִים אַחֲרֵי שֶׁהוּא קָם, נִכְנְסוּ לְעִיר הַקְּדָשׁ וְנִרְאוּ לְרַבִּים. 54 שֶׁר הַמַּמָּה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֵתוּ, הַשׁוֹמְרִים אֶת יִשׁוּעַ, כִּרְאוֹתֵם אֶת רַעֲדַת הָאֲדָמָה וְאֶת כָּל הַנִּעְשָׂה, נִתְמַלְאוּ פַחַד רַב וְאָמְרוּ: "בְּאֵמַת בֶּן-אֱלֹהִים הִיא זֹה!"**

כז 45 "מִשְׁעָה שְׁתֵּים-עָשָׂרָה בְּצַהְרֵים... עַד הַשְּׁעָה שְׁלוֹשׁ" זה התייחס לזמן רומאי (השעה השישית עד התשיעית). לעיתים קרובות קשה לדעת, במיוחד בבשורה של יוחנן, אם ציון הזמן מתייחס לזמן רומאי, אשר מתחיל בעלות השחר, או זמן יהודי אשר מתחיל בערב. כאן זה ברור.

☐ "חֲשָׁךְ" חושך היה אחד המכות של מצרים אשר הפך לקללת הברית אם לא שמרו על המצוות של אלוהים (ראו. שמות י 21; דברים כח 29; יואל ב 10; ועמוס ח 9). תאולוגית, זה היה סמל של התרחקותו של אלוהים מהבן שלו בעוד שנשא את חטאי העולם. ההפרדה האישית הרוחנית הזו, כמו גם העול של כל החטאים של כל האנושות, היה מה שישוע הכי פחד ממנו.

כז 46 "אֱלִי, אֱלִי, לְמָה שָׁבַקְתָּנִי" ישוע שילב מילים עבריות וארמיות מתהלים כב 1. מתי ומרקוס (מרקוס טו 34) משתמשים במילים קצת שונות. מתי מתרגם אותם עברו הקוראים שלו, אשר דיברו רק ארמית. מתי כז 47 זה ברור שהמילים של ישוע היו מובנות לא נכון על ידי הקהל שנאסף לצפות בצליבה.

☐ "אֱלִי, אֱלִי, לְמָה עֲזַבְתָּנִי" אלה הם המילים הראשונות של תהלים כב 1. על ידי כך שציטט אותם, ישוע רוצה להביא למחשבתם של השומעים לו את המזמור המלא. ישוע חווה היפרדות מאלוהים, הניסיון הגדול האחרון של אנושות מלאת חטא (ראו. גלטים ג 13; שנייה אל הקורинתיים ה 21). למרות זאת, המזמור גם מבטא אמונה באמונת של יהוה!

כז 47 "לֹאֵלֹהִים הוּא קוֹרֵא" אליהו היה אמור להיות הכרוז של המשיח (ראו. מלאכי ד 5). זה אפשרי שהארמית של ישוע "Eloi" (ראו. מרקוס טו 34) או אולי "Eliya" נשמעים כמו השם של הנביא.

כז 48
"יין חמוץ"
"יין זול"
"חמוץ"
NASB, NKJV, NRSV
TEV
NJB

זה היה היין הזול שהחיליים שתו. הצעת היין הזה לא היה מעשה של חמלה מצד החיליים, אלא דרך להאריך את הייסורים של הצליבה. ישוע לקח קצת מפני שהפה שלו היה כה יבש שהוא לא היה יכול לדבר (ראו. תהלים כב 15). זה אולי מילא את תהלים סט 21.

כז 49 בנקודה הזו יש משפט נוסף אחד מיוחן יט 34. זה מושמט בכתבי היד היוונים העתיקים בכתב גדול A, D, K והטקסטים היוונים של Augustine, Jerome, Origen, אך קיים ב-A, B, C, ו-L. קשה להחליט על המקור של הקטע הזה מפני ש- (1) נראה שזאת הטמעה מיוחן; (2) נראה כי זה מחוץ לסדר הכרונולוגי; אך עדיין (3) זה נמצא במספר כתבי יד טובים. האם דקרו את ישוע לפני שהוא מת? ה-USB נותן לטקסט הקצר יותר ציון של "B" (כמעט בטוח). בהקשר של מתי, ישוע עדיין לא מת!

כז 50 "ישוע צעק שוב בקול גדול" תשוו את יוחן יט 30; תהלים כב 15; לוקס כג 46; תהלים לא 5.

כז 51 "נקרעה פרכת המקדש לשתיים, מלמעלה עד למטה" זאת הייתה הפרוכת אשר הפרידה בין המקום הקדוש לקודש הקודשים, אשר נקראה הפרוכת הפנימית (ראו. שמות כו 31-35). המעשה הזה על ידי אלוהים ציינה שהדרך עכשיו נפתחה עבור כולם לבוא לאלוהים! זה נקרע מלמעלה, אשר סימל את המעשה של אלוהים בהסרת המחסומים לנוכחות שלו והפך את עצמו זמין לכל האנשים.

כז 52 "הקברים נפתחו" זה נגרם כתוצאה מרעידת האדמה (ראו. מתי כז 54). בדיוק מתי אנשים החלו לקום לתחייה לא בטוח. נראה כי התחייה הזו מתקשרת לתחייה של ישוע (ראו. מתי כז 53). אך נראה כי הטקסט שם את האירוע במותו של ישוע. יש דו משמעות לגבי מי, מתי, איך ומדוע. המידע הזה ייחודי עבור מתי.

■ "קדושים" ראו נושא מיוחד למטה.

נושא מיוחד: קדושים SPECIAL TOPIC: SAINTS (*hagios*)

מילה יוונית המקבילה למילה קדוש *kadosh* (שם עצם, BDB 871; פועל, BDB 872, KB 1067-1066; ראה נושא מיוחד: קדוש), המשמעות הבסיס היא להפריד מישהו, משהו, או מקום לשימוש בלעדי של יהוה (ראה א"פ ט ב 9; מקור בשמות יט 6). בטבעו (קדוש, ונצחי) באופיו (שלמות מוסרית) אלוהים הוא מופרד מבני האדם. הוא הסטנדרט שעל-פיו כל הדברים נמדדים ונשפטים. הוא טרנסצנדנטלי, וקדוש.

אלוהים ברא את בני האדם בשביל לחיות בהתחברות איתם, אך החטא (בראשית ג) גרם למחצה יחסי ומוסרי בין אלוהים קדוש ועולם חוטא. אלוהים בחר לשקם את היחסים; לכן, הוא קורא לעמו להיות "קדוש" (ראה ויקרא יא 44; יט 2; כ 26,7; כא 8). על ידי מערכת יחסים שמבוססת על אמונה עמו של יהוה הפך לקדוש בגלל עמדת הברית, אך גם יש לו את האחריות לחיות חיים קדושים (ראה נושא מיוחד: התקדשות, ראה מתי ה 48; אפסים ד 17,1; ה 3-5,15; א"פ ט א 15)

חיי הקדושה אפשריים רק כאשר המאמין מקבל סליחת חטאים דרך (1) החיים של ישוע (2) לאחר מכן מקבל את רוח הקודש ונותן לו לפעול בחייו. הנה מה קובע את המצב הפרדוקסלי של המאמינים:
1. להיות קדוש בגלל הצדקה של ישוע (כלומר, רומים ד)
2. קראיה לחיי קדושה בגלל נוכחות רוח הקודש (ראה נושא מיוחד: התקדשות)

המאמינים הם "קדושים" (*hagio*) בגלל

1. רצונו של הקדוש (האב, ראה יוחן ו 40,29; א פטרוס א 15-16)
2. מה שהבן הקדוש עשה (ישוע, ראה ב"ק ה 21; א"פ ט א 18-21)
3. רוח הקודש השוכן בתוכנו (ראה רומים ח 9-11,27)

הברית החדשה מתייחס לקדושים ברבים (למעט פעם אחת בפיליפים ד 21. עם זאת, בהקשר זה גם מדובר בקבוצה). להיושע זה אומר להיות חלק ממשפחה, גוף, ובניין! אמונה מקראית מתחילה מהחלטה אישית, ומתפתחת ליחסים עם כל הגוף. לכל אחד מאתנו יש מתנות (ראה א"ק יב 11) שמסייעות לצמיחה, גדילה, והתפתחות של גוף המשיח – הקהילה (ראה א"ק יב 7). נושענו בשביל לשרת! קדושה היא תכונה משפחתית!

קדושים הפך לתואר של המאמינים (ראה מעשי שליחים ט 13, 32, 41; כו 10; רומים א 7; א"קר 2; ב"קר א 1; אפסים א 1; פיליפים א 1; קולוסים א 2) ודרך שבה שרתו אחרים (ראה רומים יב 13; טז 2; אפסים א 15; קולוסים א 4; א"טמ ה 10; עברים ו 10). שאול אסף כסף מהקהילות הגויים בשביל לתרום לעניי הקדושים בקהילה בירושלים (ראה רומים טו 24-26; א"קר טז 1; ב"קר ח 4; ט 1).

❖ **"ישני עפר"** שינה הינה יופיזם של הברית הישנה עבור מוות (שומש בעיקר עבור ספר מלאכים ודברי הימים). זהו לא טקסט הגהה עבור התאוריה של "שינת הנשמה". חייבים לפרש את הכתובים לאור הכוונה של המילים לשומעים/קוראים הראשונים!

כז 54

NASB, NKJV
NRSV
TEV
NJB

"באמת בן האלוהים היה זה!"
"באמת האדם היה בן האלוהים!"
"הוא באמת היה בן האלוהים!"
"באמת היה זה בן האלוהים!"

אין שום סעיף עם "בן". החייל הזה בטוח התרשם מכל מה שקרה. הוא מצהיר שישוע היה "בן האלוהים". למרות זאת, במקביל בלוקס כג 47 הוא מכריז את ישוע כ-"צדיק" או "תמים". האירוניה היא שהחייל הרומאי הזה ראה מה שהמנהיגים הדתיים לא ראו (ראו. מתי כז 19; יוחנן א 11).

זה פשוטו כמשמעו "האדם הזה היה בן האלוהים". צלם האלוהים באנושות שוחזרה! אחווה אינטימית שוב אפשרית. למרות זאת החוסר בסעיף לא אוטומטית אומר שזה לא נצחי (ראו. מתי ד 3, 6; יד 33; כז 43; לוקס ד 3, 9). זה היה חייל רומאי מוקשה. הוא ראה הרבה אנשים מתים (ראו. מתי כז 54). יכול להיות שזה היה ה"קטע המוקד" של מרקוס כיוון שהבשורה הזו נכתבה ספציפית עבור רומאים. לבשורה של מרקוס יש הרבה מילים לטיניות ומעט מאד ציטוטים מהברית הישנה. גם מנהיגים יהודיים ומשפטים ארמיים מפורשים ומוסברים. הנה שר מאה רומאי מכריז אמונה בהתקוממות יהודית נצלבת!

זה אפשרי בתכלית שעוברי האורח, ראשי הכהנים ואפילו אסירים עמיתים לעגו לישוע, אך שר מאה רומאי מגיב עם בהצהרה וביראת כבוד!

נושא מיוחד: בן האלוהים SPECIAL TOPIC: THE SON OF GOD

אחד התארים הראשיים של ישוע בברית החדשה. בתואר יש קונטציות אלוהיות. ישוע מתואר כ "הבן" או "בני", ואלוהים מתואר כ "אבא" (ראה נושא מיוחד האבהות של אלוהים). המונח מופיע מעל 124 פעמים בברית החדשה. אפילו התואר שישוע נותן לעצמו "בן האדם" בעל משמעות אלוהית מספר דניאל ז 13-14.

בברית הישנה התואר "בן" יכול להתייחס לארבע קבוצות ספציפיות (ראה נושא מיוחד: "בני...").

- א. מלאכים (בדרך כלל בגוף רבים, ראה בראשית ו 2; איוב א 6; ב 1)
- ב. מלך ישראל (ראה ב שמואל ז 14; תהילים ב 7; פט 26-27)
- ג. עם ישראל (שמות ד 22-23; דברים יד 1; הושע יא 1; מלאכי ב 10)
- ד. שופטי ישראל (ראה תהילים פב 6)

השימוש השני מקושר לישוע. התארים "בן דוד" וגם "בן האלוהים" מתייחסים לשמואל ב' פרק ז; תהילים ב; חט. בברית הישנה התואר "בן האלוהים" לא היה קשור ספציפית למשיח, יש הקשר למלך אֶסְקְטוֹלוֹגִי שאחראי על "שירות המשיחה" של עם ישראל. עם זאת, במגילות ים המלח יש הקשרים בין בן האלוהים למשיחיות (ראה התייחסות ספציפית במילון *Dictionary of Jesus and the Gospels*, עמוד 770). כמו כן התואר "בן האלוהים" הוא תואר משיחי בשתי יצירות אפוקליפטיות יהודיות מקראיות (ראה ב עזרא החיצוני ז 28; יג 32, 37, 52; יד 9; א חנוך קה 2).

הרקע של הברית החדשה לתואר בן האלוהים וההתייחסות לישוע מתחלק למספר קטגוריות
1. טרום קיום של ישוע (ראה יוחנן א 15-30; ח 56-59; טז 28; יז 5; ב קורינתים ח 9; פיליפים ב 7-6; קולוסים א 17; עברים א 3; י 5-8)

2. הלידה הייחודית שלו (מבתולה) (ראה ישעיהו ז 14; מתי א 23; לוקס א 31-35)
3. טבילתו (ראה מתי ג 17; מרקוס א 11; לוקס ג 22; קל אלוהים מן השמיים מאחד את המלך בתהילים ב ואת המשרת בישעיהו נג).
4. הפיתוי מהשטן (ראה מתי ד 1-11; מרקוס א 12, 13; לוקס ד 1-13. השטן ניסה לפתות את ישוע להוכיח את מעמדו וגם ניסה לגרום לישוע להשיג את המטרה לשמה הגיע באמצעים שונים מאשר הצלב).
5. מה הצהירו על ישוע
 - א. שדים (ראה מרקוס א 23-25; לוקס ד 31-37, 41; מרקוס ג 11-12; ה 7; ראה נשא מיוחד: השד [רוח טמאה])
 - ב. לא מאמינים (ראה מתי כז 43; מרקוס יד 61; יוחנן יט 7)
6. מה התלמידים הצהירו על ישוע
 - א. מתי יד 33; טז 16
 - ב. יוחנן א 49, 34; ו 69; יא 27
7. מה ישוע הצהיר על עצמו
 - א. מתי יא 25-27
 - ב. יוחנן י 36
8. השימוש שלו במטאפורה המשפחתית של אלוהים כאבא
 - א. השימוש במונח אבא *abba* עבור אלוהים
 1. מרקוס יד 36
 2. רומים ח 15
 3. גלטים ד 6
 - ב. השימוש החוזר במונח אבא (*patēr*) בשביל לתאר את יחסיו עם האלוהות.

לסיכום, התואר "בן האלוהים" היה בעל משמעות תיאולוגית גדולה לאלה שהכירו את הבטחות הברית הנינה, אך סופרי הברית החדשה לא אהבו את השימוש במונח בקרב גויים בגלל הרקע שקשור לעבודת אלילים, האלים היו לוקחים נשים והיו נולדים להם בני אלים "הטיטנים" או "הענקים".

מתי כז 55-56 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
 55 **גַם נְשִׁים רַבּוֹת שֶׁהָלְכוּ אַחֲרַי יֵשׁוּעַ מִן הַגָּלִיל וְשָׂרְתוּ אוֹתוֹ הֵיוּ שֵׁם וְהַתְּבוֹנָנוּ מֵרְחוֹק. (תהילים לח' יב')**
 56 **בִּינְיָהֵן הֵיוּ מְרִים הַמַּגְדָּלִית, מְרִים אִם יַעֲקֹב וְיוֹסֵף, וְאַמֵּם שֶׁל בְּנֵי זַבְדִּי.**

כז 55 "נשים רבות" למרקוס טו 40 יש רשימה מקבילה. הנשים הללו היו בני לוויה מטיילים של ישוע והשנים עשר. הם אולי תמכו בישוע ובתלמידים כלכלית כמו גם בישול עבורם ולענות לצרכים של הנשים האחרות שישוע והשליחים שירתו אותם. ראו נושא מיוחד בהמשך.

נושא מיוחד: הנשים שנדדו עם ישוע ותלמידיו
SPECIAL TOPIC: WOMEN WHO TRAVELED WITH JESUS AND HIS DISCIPLES

<u>מתי כז 55-56</u>	<u>מרקוס טו 40-41</u>	<u>לוקס ח 2-3; כג 49</u>	<u>יוחנן יט 25</u>
<u>מרים המגדלית</u>	<u>מרים המגדלית</u>	<u>מרים המגדלית</u>	<u>מרים אמו של ישוע</u>
<u>מרים אמו של יעקב ויוסף</u>	<u>מרים אמו של יעקב ויוסי</u>	<u>יוחנה, אשת כוזא</u>	<u>אחותה של אימו</u>
<u>אמא של בני זבדי</u>	<u>שלומית</u>	<u>שושנה ואחרות</u>	<u>מרי, אשת קלופה</u>
<u>(יעקב ויוחנן)</u>		<u>(מנהל משק ביתו של הורדוס)</u>	
<u>מרים המגדלית</u>			

להלן הערותי בנושא זה מהפרשנות של מרקוס טו 40-41:

"היו גם מספר נשים שצפו מהצד." הקבוצה של השליחים קיבלו עזרה כלכלית ופיזית ממספר נשים כלומר, בישול, כביסה, וכו', ראו מרקוס טו 41; מתי כז 55; לוקס ח 3).

"מרים המגדלית". מגדלא הייתה עיר קטנה על חופי הכנרת, בערך חמש קילומטר צפונית מטבריה. מרים הלכה אחרי ישוע לאחר שהוא גירש ממנה שדים (ראו לוקס ח 2). נאמר עליה שהיא עסקה בזנות אבל אין שום עדות לכך בברית החדשה.

"מרים, אמו של יעקב הצעיר ויוסי". במתי כז 56 היא מכונה "אימו של יעקב ויוסף" במתי כח 1 היא מכונה "מרים האחרת". השאלה האמתית היא, למי היא הייתה נשואה? לפי הכתוב ביוחנן יט 25 הייתה מרים אשת קלופה, ובכל זאת על בנה יעקב כתוב "בן חלפי" (ראו מתי י 3; מרקוס ג 18; לוקס ו 15).

"שלומית". הייתה אמו של יעקב ויוחנן, שהם היו חלק מהתלמידים הקרובים של ישוע, ואשתו של זבדי (ראו מתי כז 56; מרקוס טו 40; טז 2-1)

להלן הערותי בנושא זה מהפרשנות של יוחנן יט 25:

ליד הצלב עמדו; אמו של ישוע ואחותה של אמו, מרים אשת קלופה, ומרים המגדלית. יש דיונים רבים האם בפסוקים אלו יש שלושה או ארבעה שמות.

סביר להניח שאלו היו ארבע נשים כי לא היו קוראים לשתיה אחיות באותו שם (מרים). אחותה של מרים, שלומית מוזכרת במרקוס טו 40 ובמתי כז 56. אם זה נכון זה אומר שיעקב, ויוחנן היו בני דודים של ישוע. על פי המסורת מהמאה השנייה (הגסיפוס) קלופה היה אחיו של יוסף. וגם לפי מסורת זו ישוע גירש שבעה שדים ממרים המגדלית, ואליה ראשונה נגלה לאחר שקם מן המתים (ראו יוחנן כ 2-1; 11-18; מרקוס טז 1; לוקס כד 10-1).

שאלות לדיון

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדיון אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע הסנהדרין הלכו לפילטוס? מדוע לא להרוג את ישוע על ידי סקילה באבנים?
2. כיצד החרטה של יהודה שונה משל כיפא?
3. מדוע פילטוס מנסה לשחרר את ישוע?
4. מהי המטרה של מציאת רמיזות כה רבות של הברית הישנה למוות של ישוע?
5. מדוע נהיה חשוך כאשר ישוע היה על הצלב? מדוע ישוע הרגיש נטוש?
6. רשמו את הסימנים שהגיעו אחרי מותו של ישוע. מה הייתה המטרה שלהם?

לימוד מילים וביטויים (ההקשר כולל את כז 57 – כח 20)

(המקומות המקבילים לבשורה הזו הם במרקוס טו 42 – טז 8, לוקס כג 50 – כד 12, יוחנן יט 30 – כ 10)

מתי כז 57-61 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁵⁷לעת ערב בא איש עשיר תושב רמתים, יוסף שמו, שגם הוא נעשה לתלמיד של ישוע.⁵⁸ הוא בא אל פילטוס ובקש את גופת ישוע. אז צוה פילטוס למסר אותה.⁵⁹ יוסף לקח את הגופה, עטף אותה בסדין נקי⁶⁰ והניח אותה בקברו החדש שלו אשר חצב בסלע. לאחר שגלל אבן גדולה על פתח הקבר הלך לדרכו. (ישעיהו נג' ט')⁶¹ ומרים המגדלית ומרים האחרת היו שם, יושבות מול הקבר.

כז 57 "לעת ערב" המשפט הזה מתכוון שזה היה קרוב להתחלה של פסח אשר התחילה ב-6 בערב או בדמדומים. היהודים היו שני ערבים. הראשון היה ב-3 אחר הצהריים והשני היה ב-6 בערב, אשר התחיל יום חדש.

■ **"איש עשיר תושב רמתים, יוסף שמו"** מספר קטעים מתארים את האיש הזה.

1. הוא היה עשיר ותלמיד של ישוע (ראו. מתי כז 57)
2. הוא היה חבר נכבד בסנהדרין (ראו. מרקוס טו 43)
3. הוא היה אדם טוב וצדיק (ראו. לוקס כג 50)
4. הוא היה תלמיד סודי של ישוע בגלל חשש מהיהודים (ראו. יוחנן יט 38)

כז 58-57 זה היה מעשה אמיץ מצד יוסף מהסיבות הבאות.

1. הוא הזדהה בפומבי עם אדן אשר הואשם בבגידה
2. הוא היה מוכן להיות טמא מסורתית לפסח
3. זה בטוח היה מנדה אותו מהסנהדרין

כז 59 יוסף מיהר להכין את הגופה של ישוע לפני 6 בערב, אשר התחיל את הפסח. הזמן המדויק מתי האבן זזה למקום לא בטוח. זה היה לפני 6 בערב. למרות הזמן הקצר, זה נחשב כיום אחד בשלושת הימים שבהם ישוע היה בחסד.

כז 60 "בִּקְבְּרוֹ הַחֲדָשׁ שֶׁלוֹ אֲשֶׁר חָצַב בְּסַלְעַ" זוהי התממשות של הנבואה בישיעהו נג 9.

כז 61 "מְרִים הַמַּגְדָּלִית" ראו מתי כז 55-56 עבור רשימת שלושת הנשים.

מתי כז 62-66 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁶²לְמַחְרַת עֶרֶב הַשַּׁבָּת נִקְהְלוּ רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַפְּרוּשִׁים אֶל פִּילְטוֹס. ⁶³אָמְרוּ לוֹ: "אֲדוֹנָנוּ, נִזְכְּרָנוּ כִּי בָעֵת שֶׁיְהִי חַי אָמַר הַמַּתְעָה הַהוּא, 'אַחֲרֵי שְׁלוֹשָׁה יָמִים קוֹם אֶקוּם.' ⁶⁴לִכֵּן צוּה נָא שְׂיִשְׁמַר הַקֶּבֶר עַד הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שְׂמָא יָבוֹאוּ תַלְמִידָיו וַיִּגְבְּבוּ אוֹתוֹ. לְאַחַר מִכֵּן יֵאמְרוּ לָעַם 'הוּא קָם מִן הַמַּתִּים', וְתִהְיֶה הַתְּרַמִּית הָאֲחֵרוֹנָה גְרוּעָה מִן הָרֵאשׁוֹנָה." ⁶⁵אָמַר לָהֶם פִּילְטוֹס: "הֲנֵה לָכֶם מִשְׁמַר, לִכֵּן וְשִׁמְרוּ כִּמוֹ שְׂאֲתֶם יוֹדְעִים." ⁶⁶הֵם הִלְכוּ וְהִבְטִיחוּ אֶת הַקֶּבֶר בְּכָךְ שֶׁשְׁמוֹ חוֹתֶם עַל הָאֲבָן וְהַצִּיבוּ מִשְׁמַר. (דניאל ו' יח')

כז 62-66 המקרה הזה ייחודי עבור מתי (ראו. מתי כח 2-4, 11-15).

כז 62 "לְמַחְרַת עֶרֶב הַשַּׁבָּת" זוהי התייחסות ברורה לשבת. היותם בנוכחות של פילטוס והמשפט היה עושה את המנהיגים היהודים לטמאים מסורתית ובכך לא היה מאפשר להם להשתתף בפסח. המעשה הזה לבדו מראה לנו כמה הם פחדו מישוע ומהכוח והחיזויים שלו.

■ **"נקהלו ראשי הכהנים והפרושים"** זה כל כך אירוני (1) שהם נפגשו בכלל; (2) שזה היה שבת של שבוע הפסח; (3) שהצדוקים אפילו לא האמינו בתחיית המתים; ו- (4) שהם הפכו להיות עדים רבי עוצמה, אם כי ללא רצון, לתחייה!

כז 63 זה אירוני שפילטוס נקרא *Kurie* (מתורגם כ"אדונו") על ידי המנהיגים היהודים וישוע האדון נקרא "המתעה הוא".

NASB, NKJV	"המתעה הוא"
NRSV, NJB	"המתחזה הוא"
TEV	"השקרן הוא"

המילה הזו (*planos*) יכולה הפוך מילולית ל- "נווד" wanderer, אשר מסבירה את הגזירה של המילה האנגלית שלנו "planet" כוכב מאותו המושג עבור אורות שמימיים "נוודים" ("wandering" celestial lights). זה במקור התייחס למסלול הכוכבים אשר לא עקבו אחר הדפוס הסטנדרטי של מערך הכוכבים. למושג היה קונוטציה שלילית ביוונית. זה היה מיושם עבור טעויות או שקרנים.

NASB	"אחרי שלושה ימים אני קום אקום שוב"
NKJV	"אחרי שלושה ימים קום אקום"
NRSV, NJB	"אחרי שלושה ימים אקום שוב"
TEV	"אקום לתחייה שלושה ימים לאחר מכן"

פשוטו כמשמעו, "אחרי שלושה ימים קום אקום". זהו הווה פסיבי. ההקשר רומז שפילטוס הציב חיילים רומאים כדי לשמור על הקבר. המנהיגים היהודים ידעו על החיזויים של ישוע (ראו. מתי יב 40; טז 4) ופחדו מהם. התלמידים הופתעו מהתחייה – איזו אירוניה!

נושא מיוחד: התחייה SPECIAL TOPIC: THE RESURRECTION

במקרא לתחייה מהמתים יש שלושה מובנים

- א. אלו שלא מתו אלא הלכו להיות עם אלוהים (למשל, חנוך, ראו בראשית ה 24; אליהו, ראו ב"מל ב 11), הם מכונים "אלה שהועברו".
- ב. היו אחרים שבאמצעות כוחו של אלוהים שובו מחולי מוות לבריאות פיזית. זה נקרא "התחדשות". הם ימותו בשלב מסוים בעתיד.
- ג. יש רק תחייה אחת (כלומר ישוע). הוא מת אך הוקם מהמתים (מהשאול *hades*) וקיבל גוף חדש שמיועד לחיי נצח עם אלוהים. הוא הבכור בין המתים (ראו א"ק"ר טו 23,20; "הראשון שנולד מהמתים", ראו קולוסים א 15,17). בזכותו המאמינים יקומו לתחייה בביאה השנייה (ראו תהילים מט 15; עג 24; ישעיהו כו 19; דניאל יב 2; מתי כב 31-32; מרקוס יב 26-27; יוחנן ה 25,28-29; ו 39-40,44,54; רומים ח 11; א"ק"ר טו; א"תס ד 13-18; א"יוח ג 2).

הוכחה לתחייה

- א. חמישים יום לאחר התחייה, בחג השבועות, התחייה הפכה לבסיס של דרשתו של כיפא (ראו מעשי שליחים ב). אלפים אשר התגוררו באזור שהתרחש הדבר האמינו לאחר מכן!
- ב. חייהם של התלמידים השתנו באופן קיצוני ממצב של ייאוש (הם לא ציפו לתחייה מהמתים) לעוז ואומץ עד כדי מוות.
- ג. שאלו מציג עדים רבים בא"ק"ר טו 5-8, כולל את עצמו (ראו מעשי שליחים ט).

חשיבות התחייה

- א. היא מוכיחה כי ישוע הוא באמת המשיח (ראו מתי יב 38-40, הניבה את תחייתו מהמתים)
- ב. אלוהים אישר את חייו, הוראתו, מותו ותחייתו של ישוע! (ראו רומים ד 45)
- ג. התחייה זו הבטחה לכל המשיחיים (כלומר, גוף חדש, ראו א"ק"ר טו)

ישוע דיבר על כך שהו יקום לתחייה

- א. מתי יב 40-38; טז 21; יז 23,22,9; כ 18-19; כו 32; כז 63
- ב. מרקוס ח 31; ט 1-10,31; יד 58,28
- ג. לוקס ט 27-22
- ד. יוחנן ב 19-22; יב 34 ופרקים יד-טז

גם כיפא וגם שאלו מכריזים כי תהילים טז מתייחס לישוע המשיח

- א. כיפא במעשי שליחים ב 24-32
- ב. שאלו במעשי שליחים יג 32-37

מחקר נוסף

- א. *Evidence That Demands a Verdict* by Josh McDowell
- ב. *Who Moved the Stone?* by Frank Morrison
- ג. *The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*, "Resurrection," "Resurrection of Jesus Christ"

כז 65 "הנה לכם משמר" זהו ניב (ציווי, לא חייווי) לרשות למשלחת יהודית לקבל חיילים רומאים כדי לשמור על הקבר.

☐ "לְכוּ וְשִׁמְרוּ כְּמוֹ שְׂאֵתֵם יוֹדְעִים" "לכו" הינו ציווי פעיל בהווה אשר אחר מגיע ציווי אאוריסטי אמצעי (עד). יש קצת סרקזם כאן ("כמו שאתם יודעים"). המנהיגים הכוהנים הללו לא היו חברים של פילטוס, אך הם חלקו רצון של תועלתיות פוליטית.

כז 66 "הם הלכו" זה מתייחס לנציגים של המנהיגות היהודית והחיילים הרומאים. המנהיגים הללו רצו לוודא שהקבר היה אטום ועם משמר! הנציגים שלהם אולי אפילו עזרו באטימת הקבר בעצמם!

המשפט "אלוהים חיים" הינו משחק מילים בתואר של יהוה (ראו. שמות ג 14; תהלים מב 2; פד 2; מתי טז 16). אותו משחק המילים נמצא לעתים קרובות בשבועות מקראיות, "חי-הוה".

❶ **"הבטיחו את הקבר"** זה התייחס לאטימה רשמית אשר השתמש בשתי בועות של ווקס אשר מוקמו בהצטלבות של האבן העגולה והקיר של הקבר מודפסים עם חותם רומאי רשמי, עם חוט ביניהם.

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. האם יוסף מרמתיים היה נוכח במשפט הלילה?
2. מדוע פילטוס כה רצה להיפטר מהגופות?
3. רישמו את החיזויים של הנביאים בקטע הזה.
4. איזה תפקיד שיחקו הנשים אשר עקבו אחר הקבוצת השליחים?
5. הסבירו את האירוניה של מתי כז 64 והסרקזם של מתי כז 65.

מתי כח

חלוקה של קטעים לפי תרגומים מודרניים

UBS ⁴	NKJV	NRSV	TEV	NJB
התחייה של ישוע	הוא קם לתחייה	פסח א'	התחייה מהמתים	הקבר הריק; ההודעה של המלאכים
כח 10-1	כח 8-1	כח 10-1	כח 4-1 כח 7-5 כח 8	כח 8-1
	הנשים נותנות שבח לאדון שקם לתחייה			ישוע נגלה לנשים
	כח 10-9		כח 10-9	כח 10-9
הדיווח של השומר	החיילים קיבלו שוחד	שוחד לחיילים	הדיווח של החיילים	המנהיגים נוקטים באמצעי זהירות
כח 15-11	כח 15-11	כח 15-11	כח 14-11 כח 15	כח 15-11
ישוע שולח את התלמידים	השליחות של התלמידים	ישוע שולח את התלמידים	ישוע מתגלה לתלמידיו	ההתגלות בגליל; השליחות לעולם
כח 20-16	כח 20-16	כח 20-16	כח 20-16	כח 20-16

מחזור קריאה שלישי

מעקב אחר כוונתו המקורית של המחבר ברמת הפסקה

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתה אחראי לפרש בעצמך את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתה, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתה לא צריך להשאיר את זה לפרשן.

קרא את הפרק ברציפות. זהה את הנושאים. השווה את חלוקת הנושאים שלך עם חמשת התרגומים המודרניים. אין השראה בחלוקה לפסקאות, אבל זהו המפתח לעקוב אחר כוונתו המקורית של המחבר, שזה הלב של הפרשנות. לכל פסקה של נושא אחד ויחיד.

1. פסקה ראשונה
2. פסקה שנייה
3. פסקה שלישית
4. וכו'.

לימוד מילים וביטויים

מתי כח 7-1 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
¹ אחרי השבת, עם עלות השחר של יום ראשון, באו מרים המגדלית ומרים האחרת לראות את הקבר. ² לפתע הייתה רעידת אדמה חזקה, כי מלאך יהוה ירד מן השמים, נגש וגלגל את האבן מן הפתח וישב עליה. ³ מראהו היה כברק ולבושו לבן כשלג, ⁴ ומפחדו נבהלו השומרים והיו כמתים. ⁵ אמר המלאך אל הנשים: "אל תפחדנה אתן. אני יודע כי את ישוע שנצלב אתן מחפשות. ⁶ הוא איננו כאן, שהרי קם לתחייה כפי שאמר. באנה וראינה

את המקום ששכב בו.⁷ לכן מהר והגדנה לתלמידיו: 'הוא קם מן המתים והנה הוא הולך לפניכם לגליל. שם תראו אותו.' הנה אמרתי לכן."

כח 1 "אחרי השבת" המשפט היווני הזה מתייחס לשקיעה בשבת (ראו. וולגטה "על שבת בערב"). במרקוס המשפט היווני מתייחס לזריחה בראשון. יש בלבול רב בנוגע לכרונולוגיה של השבוע האחרון בחייו של ישוע, במיוחד האירועים אשר סובבים את התחייה שלו. זה ההזכרה של המושג "זריחה" אשר גורם לאדם לחשוב שההתייחסות עלולה להיות זמן רומאי, לא זמן יהודי. יש דוגמאות לשימוש של שניהם בבשורות.

● "מרים המגדלית ומרים האחרת" גם מרקוס טז 1 וגם לוקס כד 10 מזכירים נשים אחרות, בעוד שיוחן כ 1 מזכיר את מרים המגדלית בלבד.

כח 2 "לפתע הייתה רעידת אדמה חזקה, כי מלאך יהוה ירד מן השמים, נגש וגלל את האבן" זה ייחודי עבור מתי. שני הסברים בנוגע לכיצד האבן הוסרה ניתנים אחד לצד השני. היו חייבים להיות שני רעידות אדמה (1) אחד במותו של ישוע במתי כח 54, ו- (2) עוד אחד כדי להזיז את האבן ולאפשר לעוקבים של ישוע להיכנס לקבר הריק. ראו הערה על "מלאך יהוה" במתי א 20.

כח 3 "מראהו היה כברק ולבושו" זה התייחסות למלאך אשר לבש בד פשתן לבד, סמל לטוהר. לוקס כד 4 ויוחן כ 12 מתעדים שני מלאכים. הווריאציה הזו בין אדם אחד או שניים או מלאכים שכיחה בבשורות, אך המספר הפוך, בדרך כלל בבשורה של מתי יש "שניים". דוגמאות אחרות הן: (1) אחוז השדים בגרשיים (מרקוס ה 1; לוקס ח 26) ושני אחוזי השדים (מתי ח 28); ו- (2) האדם העיוור (מרקוס י 46; לוקס יח 35) ושני האנשים העיוורים (מתי כ 30).

כח 5 "אל תפחדנה" זה בדיוק מה שישוע אמר להן בפסוק 10. זאת הייתה הצהרה שכיחה כאשר עולם העל טבעי חדר לטבעי.

1. המילים של ישוע במתי יד 27; יז 7; כח 10; מרקוס ו 50; לוקס ה 10; יב 32; יוחן ו 20; התגלות א 17
2. מלאכים במתי כח 5; לוקס א 13, 30; ב 10

כח 6 "קם לתחייה" בהקשר הזה כאן הקבלה של האב והאישור למילותיו ומעשיו של הבן מבטאים שני אירועים גדולים.

1. התחייה של ישוע מהמתים
 2. העלייה של ישוע לימינו של האב
- ראו [נושא מיוחד: תפארת \(DOXA\)](#) במרקוס י 37

כח 7 "הוא הולך לפניכם לגליל" ישוע אמר להם לפגוש אותו על הר הגליל (ראו. מתי כו 32; כח 7, 10; ראשונה אל הקורינתים טו 6). זאת הייתה דרך להצהיר את התחייה שלו ולתת להם תקווה. היה לו מסר אחרון עבורם (ראו. מתי כח 18-20; לוקס כד 46-47; מעשי השליחים א 8).

מתי כח 8-10 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
⁸ הן עזבו מהר את הקבר ביראה ובשמחה גדולה, ורצו להודיע לתלמידיו.⁹ פתאום פגש אותן ישוע ואמר: "שלום לכן." הן נגשו אליו, אֶחָזוּ בְּרַגְלָיו וְהִשְׁתַּחוּּ לוֹ.¹⁰ אָמַר לָהֶן יֵשׁוּעַ: "אֵל תִּפְחַדְנָה, לִכְנָה וְהַגְדְּנָה לְאֶחָי שְׁיִלְכוּ לְגַלִּיל וְשָׁם יֵרְאוּנִי." (תהילים כב' כג')

כח 8 אימה ושמחה גדולה אפיינה את המפגשים הראשונים אחרי התחייה. פריצת העולם הרוחני למציאות הפיזית גם גרמה לפחד (אשר היה אמור להיפסק, ראו. מתי כח 10, אך השמחה הגדולה תמשיך), אך הפעם זה היה המסר של משיח שקם לתחייה אשר הביאה "אושר גדול" ועדיין עושה כן! הם רצו לדווח זאת. זה אותה הנקודה העיקרית כמו במתי כח 19-20. העוקבים חייבים ללכת ולהודיע!

כח 9
"הקדים להן שלום"
"שימחו"
"ברכות"
"שלום לכן"
NASB
NKJV
NRSV, NJB
TEV

נושא מיוחד: ההתגלויות של ישוע שלאחר התחיה
SPECIAL TOPIC: JESUS' POST RESURRECTION APPEARANCES

ישוע הראה את עצמו למספר אנשים כדי לאשר את תחייתו.

1. הנשים בקבר, מתי כח 9
 2. אחד-עשר התלמידים, מתי כח 16
 3. שמעון, לוקס כד 34
 4. שני גברים, לוקס כד 15
 5. תלמידים, לוקס כד 36
 6. מרים המגדלית, יוח' כ 15
 7. עשרה תלמידים, יוח' כ 20
 8. אחד-עשר תלמידים, יוח' כ 26
 9. שבעה תלמידים, יוח' כא 1
 10. כיפא, קור"א טו 5
 11. שנים-עשר (השליחים), קור"א טו 5
 12. 500 אחים, קור"א טו 6 בשילוב עם מתי כח 16-17
 13. יעקב (משפחתו הארצית), קור"א טו 7
 14. כל השליחים, קור"א טו 7
 15. שאול, קור"א טו 8 (מה"ש ט)
- מובן שחלק מאלו מתייחסים לאותה התגלות. ישוע רצה שהם ידעו בוודאות שהוא בחיים!

☐ "הן" בצורה אופיינית, מרקוס ולוקס מינו אישה אחת, בעוד שמתי מינה שתיים.

☐ **"אֶחָזוּ בְּרַגְלָיו"** יוחנן כ 17 מתעד רק שמרים אחזה ברגליו של ישוע. זאת הייתה דרך אוריינטלית להראות כניעה, כבוד ואפילו הלל.

כח 10 "לְאֵחִי" איזה דרך ציון לתלמידים המפוחדים הללו (ראו. מתי יב 15)!

מתי כח 11-15 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
11 בְּשַׁעַה שֶׁהָלְכוּ בָּאוּ הָעִירָה כְּמָה מִן הַשּׁוֹמְרִים וְהוֹדִיעוּ לְרֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים אֶת כָּל אֲשֶׁר קָרָה. **12** רֵאשֵׁי הַכֹּהֲנִים הִתְכַּסּוּ עִם הַזְּקֵנִים וְלֹא חָר הַתִּיעֲצוֹת נָתְנוּ לְחַיִּלִּים סָכּוּם כֶּסֶף נֶכֶר **13** בְּאִמְרָם: "הַגִּידוּ נָךְ: 'בָּאוּ תְלַמִּידָיו בְּלִילָה וְגִבּוּ אוֹתוֹ כְּאֲשֶׁר יִשְׁנו'." **14** וְאִם זֶה יוֹדֵעַ לְנֹצֵיב, אֲנַחְנוּ נִשְׁכַּנֵּעַ אוֹתוֹ וְנִפְטֹר אֶתְכֶם מִדָּאָגָה. **15** הֵם לָקְחוּ אֶת הַכֶּסֶף וְעָשׂוּ כְּמוֹ שֶׁהָרוּ לָהֶם. וְאִמְנָם שָׁמַע הַדָּבָר הַזֶּה נִפְוֹץ בְּקֶרֶב הָעָם עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

כח 11 זה מפתיע שהשומרים הרומאים דיווחו לראשי הכהנים! חלק מאלו כנראה אמרו למתי!

כח 12 "נָתְנוּ לְחַיִּלִּים סָכּוּם כֶּסֶף" מה שהחילים הללו בטוח חשבו, בידיעה של האמת ועדיין להגיד שקר! המנהיגים היהודים הללו (הסנהדרין) יעשו הכול כדי להשמיד את ישוע. הם

1. השתמשו בבגידה כדי למצוא ולאסור את ישוע
2. קיימו משפט לילי לא חוקי כדי להאשים אותו
3. השתמשו בעדי שקר כדי להאשים אותו
4. השתמשו אז בשוחד כדי להשתיק את העדים

כח 13 "בָּאוּ תְלַמִּידָיו בְּלִילָה וְגִבּוּ אוֹתוֹ כְּאֲשֶׁר יִשְׁנו" אם הם היו ישנים, איך הם ידעו שהתלמידים גבבו אותו? למרות זאת, המקרה הזה כן מדגיש זאת על ידי הדיווח של השומרים הרומאים, הנשים, התלמידים והקבר הריק.

כח 14 "וְנִפְטֹר אֶתְכֶם מִדָּאָגָה" שומרים רומאים שנרדמים בזמן שמירה הייתה עבירה חמורה, לפעמים מוענשת על ידי מוות.

כח 15 "שמע הדבר הזה נפוץ בקרב העם עד היום הזה" זכרו שמתי רשם לקהל יהודי. מקרה דומה ניתן ב- Justin Martyr (114-115 אחרי הספירה) *Dialogue with Trytho* (108). אלו היו הצדוקים והרומאים אשר היו אמורים למנוע גניבה של הגופה של ישוע.

מתי כח 16-20 (טקסט הברית החדשה בתרגום עברי חדש)
16 **בִּינְתִים הִלְכוּ אַחַד-עֶשֶׂר הַתְּלִמִּידִים לְגַלִּיל, אֶל הַהָר אֲשֶׁר אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ. ¹⁷כִּשְׂרָאוֹ אוֹתוֹ הִשְׁתַּחֲוּ לוֹ, אֲבָל הָיוּ כַּמָּה שֶׁהִסְפִּיק קֶנֶן בְּלִבָּם. ¹⁸נִגַּשׁ יֵשׁוּעַ לְדַבֵּר אִתָּם וְאָמַר: "נִתְּנָה לִי כָּל סִמְכוֹת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. (דְּנִיאל ז' יד') ¹⁹עַל כֵּן לָכוּ וְעֲשׂוּ אֵת כָּל הַגּוֹיִים לְתַלְמִידִים, הַטְּבִילוּ אוֹתָם לְשֵׁם הָאֵב וְהַבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ ²⁰וְלַמְדוּ אוֹתָם לְשָׁמֵר אֵת כָּל מֵה שְׁצִוִיתִי אִתְּכֶם. הִנֵּה אֲתֹכֶם אֲנִי כָּל הַיָּמִים עַד קֵץ הָעוֹלָם."**

כח 16 "בִּינְתִים הִלְכוּ אַחַד-עֶשֶׂר הַתְּלִמִּידִים לְגַלִּיל, אֶל הַהָר אֲשֶׁר אָמַר לָהֶם יֵשׁוּעַ" ישוע אמר לתלמידים מוקדם יותר (ראו. מתי כו 32; כז 7, 10) שהוא יפגוש אותם שם. אם הם היו מקשיבים טוב הם היו מצפים לתחייה, אך הם לא. זה לא היה ההר של העלייה לשמים. העלייה של ישוע לשמים הייתה על הר הזיתים ארבעים יום אחרי התחייה (ראו. לוקס כד 50-51; מעשי השליחים א 4-11).

כח 17

NASB	"אך חלק היו מלאי ספק"
NKJV, NRSV	"אך חלק הטילו ספק"
TEV	"חלק מהם הטילו ספק"
NJB	"חלק היסו"

זה לא היה יכול להתייחס ל-120 התלמידים אשר ראו אותו שלוש פעמים בירושלים בחדר העליון. אפשרי שזה התייחס למספר הגדול של עוקבים (מעל 500) ששאלו הזכיר בראשונה אל הקוריקנתים טו 6. ככל הנראה ישוע הופיע מרחוק והתקרב אליהם. היה שינוי פיזי מסוים במראה של ישוע אחרי התחייה (ראו. יוחנן כ 14; כא 4; לוקס כד 13, 31).

המשמעות של זה, זה שיפוי הכוח הגדול לא ניתן לשליחים בלבד, לא אפילו למאה ועשרים תלמידים של החדר העליון, אלא לכל הקהילה. זה לכל המשיחיים, לא רק למנהיגות הקהילתית! זה ניתן לפחות בשלושה מקרים שונים.
1. חדר עליון, ערב התחייה (ראו. לוקס כד 46-47; יוחנן כ 21)
2. על ההר בגליל (ראו. מתי כח)
3. על הר הזיתים ממש לפני העלייה לשמים (ראו. מעשי השליחים א 8)

כח 18 "נִתְּנָה לִי כָּל סִמְכוֹת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ" איזו הצהרה ענקית (ראו. מתי יא 27; לוקס י 22; יוחנן ג 35; יג 3; אפסים א 20-22; קולוסים א 16-19; ב 10; ראשונה לפטרוס ג 22)! ישוע היה חייב להיות או המשיח או שקרן. התחייה שלו מאשרת את הטענות שלו!

כח 19 "לָכוּ" זוהי צורת הבינוני אאוריסטית פסיבית (דיפוננטי) אשר משמשת כציווי. זה לא אמור להיות מפורש כ-"בעוד שאתם הולכים" כי אז זה היה מתרגם ציווי בהווה, לא אאוריסטי. "הולכים" עלולה להיות האופציה הכי מדויקת. כל המשיחיים מצווים להיות עדים של אורח חיים (ראו. ראשונה לפטרוס ג 15 ואפשרי קולוסים ד 2-6). זוהי קדימות. זהו יפוי הכוח הגדול – לא האופציה הגדולה.

☐ "עֲשׂוּ אֵת כָּל הַגּוֹיִים לְתַלְמִידִים" זהו ציווי אאוריסטי פעיל. המושג "תלמידים" התכוון "לומדים". כתבי הקודש לא מדגישים החלטות, אלא אורח חיים של אמונה. המפתח לאונגליזם הוא תלמידות. למרות זאת, תלמידות חייבת להתחיל עם הצהרה מלאת חרטה באמונה והמשך באותה הדרך לציות והתמדה.

☐ "כָּל הַגּוֹיִים" זה בטוח הייתה הצהרה מזעזעת ליהודים, אך זה עקב אחר דניאל ז 14 אשר מדבר על ממלכה אוניברסלית ונצחית (ראו. התגלות ה). זוהי התהפכות של ההוראות הקודמות של ישוע (ראו. מתי י 5-6). שימו לב למספר הפעמים שהמילה הכוללת "כל" מופיעה בפסקה הזאת.

ראו [נושא מיוחד: תכנית הגאולה הנצחית של יהוה](#) במתי כד 14.

❖ "הטבילו" זוהי צורת הבינוני פעילה בהווה אשר משומשת כציווי. זה מאוזן עם "לימדו" (פסוק 20). שתי המטרות של הקהילה הן ביטור ותלמידות. הן שתי צדדים של אותו המטבע. הם לא יכולים ואסור להם להיות מופרדים!

נושא מיוחד: טבילה SPECIAL TOPIC: BAPTISM

I. טבילה ביהדות

- א. זה היה טקס נפוץ בקרב היהודים של המאה הראשונה והשנייה
1. הכנה לפני עבודה במקדש (כלומר, טקס טיהור)
 2. טבילה למי שעבר גיור
- א. ברית מילה, אם מדובר בזכר
- ב. טבילה, בנוכחות שלושה עדים
- ג. הקרבה במקדש
3. מעשה של קידוש (ראו ויקרא טו)
- במספר כתות בארץ כנען, ככול הנראה הטבילה הייתה חוויה נפוצה בקרב העמים. עם זאת, עבור יהודים מזרע אברהם זה היה משפיל לעבור טבילה לחזרה בתשובה על ידי יוחנן המטביל מכיוון שזה היה גם טקס של גויים.
- ב. מספר תקדימי טבילה מהברית החדשה
1. סמל לטיהור רוחני (ראה ישעיהו א 16)
 2. טקס רגיל שמבוצע על ידי כוהנים (ראו שמות יט 10; ויקרא טז)
- חשוב לציין שכל סוגי הטבילות בתרבות היהודית של המאה הראשונה בוצעו על ידי היהודים.

II. טבילה בקהילה

א. מטרות תיאולוגיות

1. סליחת חטא – מעשי שליחים ב 38; כב 16
 2. קבלה של רוח הקודש – מעשי שליחים ב 38 (מעשי שליחים י 44-48)
 3. איחוד עם המשיח – גלטים ג 26-27
 4. להיות חבר בקהילה – א"ק יב 13
 5. סמל לשינוי רוחני – א"פ ט ג 20-21
 6. סמל למוות ותחייה מבחינה רוחנית – רומים ו 1-5
- ב. טבילה הייתה ההזדמנות של הקהילה הקדומה להכריז על האמונה בציבור (או התודות). הטבילה היא לא מפתח לישועה, אלא יותר כמו אירוע שבו אדם מכריז על אמונתו. זכרו כי לקהילה הקדומה לא היו בניינים גדולים והאספות נעשו בבתיים או לעתים קרובות במקומות סודיים בגלל הרדיפות.
- ג. פרשנים רבים טענו כי האיגרת הראשונה לפטרוס היא דרשה בנושא טבילה. למרות שזה אפשרי, זו לא האפשרות היחידה. נכון שכיפא השתמש בטבילה כמעשה מכריע באמונה (ראו מעשי שליחים ב 41, 38; י 47. עם זאת, הטבילה היא לא אירוע סקרמנטלי, אלא אירוע שמצהיר על אמונה ומסמל הזדהות למוות, הקבורה, והתחייה של המשיח (ראו רומים ו 7-9; קולוסים ב 12). המעשה הוא סמלי, לא סקרמנטלי; מעשה של הכרזה, ולא מפתח לישועה.

III. טבילה וחזרה בתשובה ברומים ב 38

בספרו של Curtis Vaughan, יש מחשבה מעניינת בנושא הטבילה בהקשר למעשי שליחים ב 38. "המילה היוונית לטבילה היא ציווי גוף שלישי; המילה "לחזור בתשובה" היא ציווי בגוף שני. הבדל זה מרמז שהמיקוד העיקרי של כיפא הוא חזרה בתשובה"

זה מתקשר להטפה של יוחנן המטביל (ראו מתי ג 2) וישוע (ראו מתי ד 17). זה נראה כי חזרה בתשובה היא מפתח רוחני והטבילה היא ביטוי חיצוני לשינוי רוחני. הברית החדשה לא מפרט כלל על מאמינים שלא עברו טבילה! לקהילה הקדומה הטבילה הייתה הכרזה על אמונה בפני הציבור. זו הזדמנות להכריז על האמונה המשיחית, ולא מפתח לישועה! צריך לזכור כי נושא הטבילה לא עלה באיגרת השנייה של פטרוס, לעומת זאת נושא החזרה בתשובה עלה (ראו מעשי שליחים ג 19; לוקס כד 17). ישוע הווה

דוגמה כאשר עשה את הטבילה (ראו מתי ג 13-18). ישוע ציווה להטביל (ראו מתי כח 19). הברית החדשה לא עונה על השאלה האם הטבילה הכרחית לישועה; יש ציפייה שכל המאמינים יעברו טבילה. עם זאת, יש להיזהר ולא להתמקד בטקסים וסמלים! ישועה באה מאמונה, ולא ממעשה נכון, מקום נכון, טקס מסוים!

❖ **"לְשֵׁם הָאֵב וְהַבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ"** נוסחת שלושת האישייות הזו עלולה לשקף את ישעיהו מב 1. שימו לב "לשם" הינו יחיד. השם של אלוהים הינו משולש (ראו. מתי ג 16-17; יוחנן יד 26; מעשי השליחים ב 32-33, 38-39; רומים א 4-5; ה 1, 5; ח 1-4, 8-10; ראשונה אל הקורинתים יב 4-6; שנייה אל הקורинתים א 21; יג 14; גלטים ד 4-6; אפסים א 14-17, 3; ב 18; ג 14-17; ד 4-6; ראשונה לתסלוניקים א 2-5; שנייה לתסלוניקים ב 13; טיטוס ג 4-6; ראשונה לפטרוס א 2; יהודה א 20-21). ראו נושא מיוחד: השילוש במתי ג 17 והאישייות של הרוח במתי יב 31. נוסחת הטבילה של מעשי השליחים ב 38, "בשמו של ישוע", לא יכולה להיות אקסקלוסיבית עבור הנוסחה הזאת בייפוי הכוח הגדול. ישועה הינה סדרה של מעשים גם התחלתיים וגם המשכיים: חרטה, אמונה, ציות והתמדה. זאת לא נוסחה ליטורגי או תהליך פולחני. זוהי מערכת יחסים אישית, אינטימית, יומיומית עם אלוהים אשר גדלה. זה היה/הינו המטרה של הבריאה.

כח 20 "לְמַדוּ אוֹתָם" זוהי צורת הבינוני פעילה בהווה אשר משומשת כציווי. שימו לב ש- "מה שאנחנו מלמדים" הוא לא פשוט עובדות על ישוע, אלא ציות לכל מה שלימד. בגרות משיחית מערבת

1. הצהרה של חרטה באמונה
2. אורח חיים של הידמות למשיח
3. הבנה דוקטרינרית גדלה

❖ **"הִנֵּה אֲתֶכֶם אֲנִי כָל הַיָּמִים"** זאת הדגשה. הנוכחות האישית של ישוע תמיד עם המאמינים. עמנואל הגיע (ראו. מתי א 23) ונשאר! יש זרימה אמיתית בין השכינה של רוח הקודש והשכינה של הבן (ראו. רומים ח 9-10; שנייה אל הקורинתים ג 17; גלטים ד 6; פיליפים א 19; קולוסים א 27). ביוחנן יד 23 גם האב וגם הבן שוכנים בתוך המאמינים. במציאות כל שלושת האישייות של המהות השמימית משתתפים בכל אירועי הגאולה. האחד שיש לו את "כל הסמכות" והאחד "שתמיד איתנו" מצווה עלינו לבשר ולעשות תלמידים לכל הגויים (שימו לב לארבעת השימושים של "כל" בייפוי הכוח הגדול). עם הנוכחות והכוח שלו אנחנו יכולים לעשות זאת!

❖ **"עַד קֵץ הָעוֹלָם"** זה מתייחס לשני העידנים היהודים והייתה התייחסות לביאה השנייה או מימוש מלכות האלוהים. ראו [נושא מיוחד: העידן הזה והעידן שיבוא](#) במתי יב 31.

שאלות לדין

זהו ספר פרשנות שמטרתו להיות מדריך לימוד, מה שאומר שאתם אחראים לפרש בעצמכם את הכתובים. כל אחד מאתנו חייב ללכת באור שיש לנו. אתם, כתבי הקודש ורוח הקודש בראש סדר העדיפויות בפרשנות. אתם לא צריכים להשאיר את זה לפרשן.

שאלות לדין אלו ניתנו כדי לעזור לכם לחשוב היטב על הנושאים הגדולים בחלק זה של הספר. הן נועדו להיות מעוררות חשיבה ולא סופיות.

1. מדוע התיאורים של אירועי התחייה כה משתנים בין ארבעת השורות?
2. מדוע אלוהים היזז את הסלע כאשר ישוע כבר לא היה שם?
3. מדוע הנשים ביקרו את הקבר? כמה פעמים? כמה נשים?
4. מדוע ישוע נפגש עם התלמידים שלו בגליל?
5. מה היא הרמיזה שיפוי הכוח הגדול ניתן לקהילה כולה, לא רק למנהיגות?

טבלה של תאריכים ושליטים הקשורים לפלסטין במהלך התקופה הבין-מקראית

האימפריה הפרסית

529-538 לפנה"ס	כורש השני
529-522	קמבוג'יה השני
522-486	דריוש הראשון (היסטפוס)
485-465	חשיארש הראשון
464-424	ארתיקששתא הראשון (לונגימנוס)
424-423	חשיארש השני (רק מספר חודשים)
423-404	דריוש השני (נטוס)
404-359	ארתיקששתא השני (מנמון)
359-338	ארתיקששתא השלישי (אוכוס)
338-331	דריוש השלישי (קודומנוס)

האימפריה התלמית (מצרים)

311-283/2	תלמי הראשון (סוטר הראשון)
285-246	תלמי השני (פילדלפוס)
246-221	תלמי השלישי (אאורגטס הראשון)
221-203	תלמי הרביעי (פילופטור)
203-181/0	תלמי החמישי (אפיפנס)
181/0-145	תלמי השישי (פילומטור)
145-116	תלמי השבעי (נאוס פילופטור)
89-88 ו- 116-108/7	תלמי השמיני (אאורגטס השני, פיסקון)
108/7-88	תלמי התשיעי (סוטר השני, לטירוס)
80	תלמי העשירי (אלכסנדר הראשון)
80-51	תלמי האחד עשר (אלכסנדר השני)
51-48	תלמי השנים עשר (אאולטס)
47-44	תלמי השלושה עשר וקלאופטרה השביעית
44-30	תלמי הארבעה עשר וקלאופטרה השביעית

האימפריה הסלאוקית

311-281/0	סלאוקוס הראשון (ניקטור)
280-262/1	אנטיוכוס הראשון (סוטר)
261/0-247/6	אנטיוכוס השני (תאוס)
246/5-226/5	סלאוקוס השני (קליניקוס)
225/4-223	סלאוקוס השלישי (קראנוס)
223-187	אנטיוכוס השלישי (הגדול)
187-175	סלאוקוס הרביעי (פילופטור)
175-163	אנטיוכוס הרביעי (אפיפנס)
163-162	אנטיוכוס החמישי (איופטור)
162-150	דמטריוס הראשון (סוטר)
150-145	אלכסנדר באלאס
145-139/8	דמטריוס השני (ניקטור)
145-142/1	אנטיוכוס השישי (דיוניסוס)

142/1-138	טריפון
139/8-	אנטיכוס השביעי (סידטס)
	129
129-126/5	דמטריוס השני (ניקטור)
125-96	אנטיכוס השמיני (גריפוס)
115-95	אנטיכוס התשיעי (קיזיקנוס)

(בלבול עם טוענים יריבים ל-30 שנה הבאות)

החשמונאים

166/5-160	יהודה המכבי
160/59-142/1	יונתן (כהן גדול)
142/1-165/486	שמעון (כהן גדול)
134/3-104/3	יוחנן הורקנוס (כהן גדול, מלך)
103/2	אריסטובולוס הראשון (כהן גדול, מלך)
102/1-76/5	אלכסנדר ינאי (כהן גדול, מלך)
75/4-67/6	שלומציון אלכסנדרה
63/40 ו- 75/4-66/5	הורקנוס השני (כהן גדול, מלך)
66/5-63	אריסטובולוס השני (כהן גדול, מלך)
40-37	אנטיגונוס (כהן גדול, מלך)
37-4	הורדוס הגדול

שליטים של יהודה מ-4 לפנה"ס עד נפילת ירושלים ב-70 לספירה

ארכלאוס	4 לפנה"ס – 6 לספירה
---------------	---------------------

נציבים רומאים

9-6	קופוניוס
12-ג9	מרקוס אמביבולוס
15-ג12	אניוס רופוס
26-15	ואלריוס גראטוס
36-25	פונטיוס פילאטוס
36	מארקלוס
37	מארולוס
41-?	הרניוס קפיטו
44-41	הורדוס אגריפס הראשון
?-44	קספיוס פאדוס
?	טיבריוס
52-?48	קומאנוס
52-?60	פליקס
62-?60	פורקיוס
64-63	אלבינוס
64-	גסיוס פלורוס

התקופה הבין-מקראית (400-5 לפנה"ס)

א. שלטון פרסי (332-538/539 לפנה"ס)

ב. שלטון יווני (167-322 לפנה"ס)

1. אלכסנדר הגדול (323-332 לפנה"ס) עלה לשלטון אחרי פיליפוס ממוקדון, אביו ב-336 לפנה"ס. לקראת מותו, האימפריה של אלכסנדר חולקה בין הגנרלים שלו – שניים אשר באמת נוגעים לנו: תלמי וסלאוקוס
2. שלטון תלמי (198-232 לפנה"ס). תלמי והשושלת שלו שלטו בפלסטין ממצרים א. תלמי הראשון ("סוטר", 285-325 לפנה"ס) בנה מגדלור על האי פאפוס ב. תלמי השני ("פילדלפוס", 245-285 לפנה"ס) בנה או בנה מחדש ערים רבות בפלסטין כמרכזים לתרבות היוונית: אשדוד, אשקלון, עזה ויפו, גזר, מגדל שרשון, צידון, עכו, שומרון, בית שאן, אשר נקראה אז סקיטופוליס.
3. תלמי החמישי (ילד) איבד את פלסטין לסלאוקוס ב-198 לפנה"ס שלטון סלאוקי (167-198 לפנה"ס) סלאוקוס הראשון (ניקאטור, 281 לפנה"ס) אנטיוכוס הראשון (הבן של סלאוקוס, 261-281 לפנה"ס) אנטיוכוס השני (התחתן עם ברניקי, בתו של תלמי השני, 246-261 לפנה"ס) אנטיוכוס השלישי (אחיו של סלאוקוס השלישי, 187-223 לפנה"ס) סלאוקוס השני (226-246 לפנה"ס) סלאוקוס השלישי (223-226 לפנה"ס) אנטיוכוס השלישי (נקרא "אנטיוכוס הגדול") לקח את פלסטין מהתלמים. הכהן הגדול היהודי ושמעון השני (משפחתו לעתים קרובות נקראים חוניו) היו נגד ההשפעות התייוונות. משפחה יהודית נוספת, טוביה, היו בעד התייוונות. החסידים "האנשים הקנאים" של ירושלים אשר כינו ודחו התייוונות. רומא ניצחה את אנטיוכוס ב-188 לפנה"ס והפילה מחוה כבדה עליו. סלאוקוס הרביעי – 175-187 לפנה"ס אנטיוכוס הרביעי – 163-175 לפנה"ס "אפיפאנס" (אחיו של סלאוקוס הרביעי) אנטיוכוס אפיפאנס הסיר את הכהן הגדול, חוניו השלישי, ומינה את אחיו במקומו – יאסון, יהודי אשר התייוון. החסידים התנגדו לו בחוזקה. הוא לאחר מכן החליף את יאסון עם מנלאוס ככהן הגדול (ועם עזרה מאנטיוכוס גנב לאחר מכן מבית המקדש 1800 ככרות זהב!). אחרי שיצאה שמועה שהוא מת בירושלים אשר גרמה להתקוממות יהודית, אנטיוכוס הפסיק את הטקס של בית המקדש, ציווה שהכתובים שלהם יהרסו ושלא ישמרו על השבת. הוא דרש שישתחוו לזאוס. הוקם פולחן של זאוס בבית המקדש! אסור היה ליהודים לקיים ברית מילה לילדים שלהם והכריחו אותם לאכול חזיר.
- ג. שלטון מכבי או עצמאות יהודית 167-63 לפנה"ס
1. מתתיהו – כהן במודיעין; אב לחמישה בנים – המשפחה שלו נקראים החשמונאים, מחשמונאי אשר היה האב הקדמון של מתתיהו.
2. יהודה – נקרא "המכבי" או "המקבי" השיג חירות דתית עבור היהודים על ידי מלחמת גרילה על הסלאוקים. טיהר את בית המקדש חזר והקדיש אותו, דצמבר 25 – או 165 או 164 לפנה"ס (חנכה או חג האורות); חוניו הרביעי (בניו של הכהן הגדול היהודי הלגיטימי ז"ל) בנה בית מקדש יהודי במצרים בלאונטופוליס והעתיק את הטקס הירושלמי. שושלת הכהנים הזו שרדה 230 שנה.
3. יונתן בא אחרי יהודה – 143-160 לפנה"ס.
4. שמעון השיג כוח בעת מותו של יונתן ואו ב-143 או 142 לפנה"ס השיג הכרה סלאוקינית של עצמאות פוליטית. עשו אותו כהן גדול תורשתי והוא נהרג על ידי חתנו ב-134 או 135 לפנה"ס.
5. יוחנן הורקנוס (בנו של שמעון) בא אחריו – 105-135 לפנה"ס הרס את בית המקדש השומרוני. הצדוקים והפרושים כעת מופיעים בהיסטוריה לפי יוסף בן מתתיהו.
6. אריסטובולוס הראשון – 104-105 לפנה"ס במשך שנה אחת, בנו של יוחנן, קרא לעצמו "מלך". תמכו בו הצדוקים.
7. אלכסנדר ינאי, 103-104 לפנה"ס – 77-78 או 76 לפנה"ס. אח למחצה של אריסטובולוס. הוא הפך למלך והכהן הגדול לאחר שהתחתן עם האלמנה שלומציון אלכסנדרה. קיבל תמיכה מהצדוקים. מינה את אנטיפטרוס כמושל של אדום. זאת הייתה הפסגה של הכוח והגדולה של המלוכה המכבית.
8. שלומציון אלכסנדרה – שלטה תשע שנים כמלכה, הפכה את הבן שלה, הורקנוס השני (אשר היה פרוש), לכהן גדול ואת הבן האחר שלה, אריסטובולוס השני (אשר היה צדוק), מפקד צבאי. זה גרם

למלחמת אזרחים ביניהם. אנטיפטרס האדומי וארטאס, מלך הנבטים בפטרה, עזרו להורקנוס השני. פומפיי, גנרל רומאי, הגיע לדמשק ב- 63 לפנה"ס וגם הורקנוס וגם אריסטובולוס השני ביקשו תמיכה.

ד. שלטון רומאי – 63 לפנה"ס

1. פומפיי – תמך בהורקנוס השני יחד עם אנטיפטרס כיועץ.
2. יוליוס הקיסר – מתן לאנטיפטרס כוח רב כנציב של יהודה ואנטיפטרס עשה את שני בניו, הורדוס ופצאל, כמבצעי הצבא על הגליל ויהודה בהתאמה.
3. מרקוס אנטוניוס מינה את הורדוס ופצאל "טטררכים" ביחד על יהודה ב-41 לפנה"ס.
4. פרתיה כבשה ושלטה ביהודה מ-40 עד 39 לפנה"ס וכהן גדול שלט כמלך. פצאל התאבד אך הורדוס ברח לרומא ועם עזרה מאנטוניוס ואוקטביוס, הסנט הפך אותו למלך של היהודים. זה לקח שתיים או שלוש שנים של מלחמה להשיג שליטה מלאה על פלסטין. כאשר לאוקטביוס ואנטוניוס (וקלאופטרה) היה עימות מכריע ב-31 לפנה"ס באקטיום, אוקטביוס עלה כשליט של העולם הרומאי והורדוס הבטיח את התמיכה שלו.
5. שלטונו של הורדוס – 37-4 לפנה"ס: תאורתית, מלך עצמאי בברית עם רומא.
 - א. אדומי (או מאדום)
 - ב. הפיל שליט חשמונאי – אז הוא התחתן עם נסיכה חשמונאית, מרים. רצח, מזימות וכו הגיעו אחר כך.
 - ג. הרחיב את הטריטוריה שלו באופן משמעותי
 - ד. בונה גדול
 - (1) קיסריה ליד הים
 - (2) בית מקדש שהחל להבנות ב- 20 או 19 לפנה"ס והסתיים ב-64 לספירה.
 - (3) שומרון הפכה לסבסטיה לכבוד אוגוסטוס
 - (4) כך גם, אנטיפטרס צפון-מזרח ליפו
 - (5) כך גם, פצאליס צפונית ליריחו
 - (6) ומבצרים נבנו כמו מכור ומצדה
- ה. משפחתו אשר שלטה:
 - (1) ארכלאוס – 4 לפנה"ס - 6 לספירה. שלט ביהודה, אך הוסר ונציבים הוצבו במקומו (ראו. מתי ב 20-22)
 - (2) הורדוס אנטיפס – שלט בפראה וגליל; הוציא להורג את יוחנן המטביל. בנה את העיר טבריה על ים הגליל ב-22 לספירה. בפך להיות המרכז ללימוד יהודי אחרי שירושלים הושמדה ב-70 לספירה.
 - (3) פיליפוס הטטררך – שלט בצפון-מזרח פלסטין. בנה מחדש את הקפיטול של העיר פניון. (הוא לא בעלה של הרודיה). קרא לאזור קפיטול העיר קיסריה, לכן קיסריה של פילפוס. בנה מחדש את בית צידה וקרא לה בית צידה יוליאס לכבוד יוליה, בתו של הקיסר אוגוסטוס.
 - (4) אנטיוכוס הרביעי – 175-163 לפנה"ס "אפיפאנס" (אחיו של סלאוקוס הרביעי) אנטיוכוס אפיפאנס הסיר את הכהן הגדול, חוניו השלישי, ומינה את אחיו במקומו – יאסון, יהודי אשר התיוון. החסידיים התנגדו לו בחוזקה. הוא לאחר מכן החליף את יאסון עם מנלאוס ככהן הגדול (ועם עזרה מאנטיוכוס גנב לאחר מכן מבית המקדש 1800 ככרות זהב!). אחרי שיצאה שמועה שהוא מת בירושלים אשר גרמה להתקוממות יהודית, אנטיוכוס הפסיק את הטקס של בית המקדש, ציווה שהכתובים שלהם יהרסו ושלא ישמרו על השבת. הוא דרש שישתחוו לזאוס. הוקם פולחן של זאוס בבית המקדש! אסור היה ליהודים לקיים ברית מילה לילדים שלהם והכריחו אותם לאכול חזיר.

תקציר הגדרות של במנה דקדוקי יווני

יוונית קוינה, המכונה לעתים קרובות יוונית הלניסטית, הייתה שפה נפוצה בעולם של הים התיכון מתקופת הכיבוש של אלכסנדר הגדול (323-336 לפנה"ס ..) ועד לשנת 500 לספירה (בערך שמונה מאות שנה, 300 לפנה"ס – 500 לספירה). זו לא הייתה סתם יוונית מפושטת או קלאסית, במובנים רבים במנה חדש יותר של יוונית שהפכה לשפה השנייה של המזרח הקדום והעולם של הים התיכון.

היוונית של הברית החדשה הייתה ייחודית במספר מובנים, בגלל המשתמשים שלה, למעט לוקס והמחבר של אל העברים, כולם כנראה השתמשו בארמית כשפתם העיקרית. לכן, הכתיבה שלהם הושפעה מניבים וצורות מבניות של ארמית. כמו כן, הם קראו וציטטו את תרגום השבעים (תרגום יווני לברית הישנה) אשר נכתב גם ביוונית קוינה. אבל תרגום השבעים נכתב על ידי סופרים יהודים ששפת האם שלהם לא הייתה יוונית.

זוהי תזכורת לכך שאנחנו לא יכולים להכניס את הברית החדשה לתוך מבנה דקדוקי הדוק. לבנה יש הרבה ייחודיות וגם הרבה במשותף עם (1) תרגום השבעים; (2) כתבים יהודיים נוספים כגון אלה של יוסף בן מתתיהו; ו (3) הפפירוס המצוי במצרים. כיצד אנו ניגשים לניתוח דקדוקי של הברית החדשה?

התכונות הדקדוקיות של יוונית קוינה ויוונית בברית החדשה משתלבות ביחד. במובנים רבים זה היה זמן של דקדוק פשוט. ההקשר הוא המדריך העיקרי שלנו. למילים יש רק משמעות בהקשר רחב יותר, ולכן, אנחנו יכולים להבין את הבנה הדקדוקי לאור (1) סגנון של מחבר מסוים; ו (2) הקשר מסוים. אין לנו אפשרות להגדיר הגדרות סופיות של צורות ומבנים ביוונית.

יוונית קוינה היתה בעיקר שפה מילולית. לעתים קרובות המפתח לפרשנות הוא סוג ומבנה הפעלים. ברוב המשפטים הפועל יופיע ראשון, דבר שמעיד על עליונותו. בשביל לנתח פועל ביוונית עלינו לשים לב לשלושה חלקים של מידע: (1) הדגש הבסיסי של הזמן, בטווי, ואופן (מקרי או מורפולוגי); (2) משמעות הבסיסית של פועל מיוחד (לקסיקוגרפיה); ו (3) ההקשר (תחביר)

1. זמן

- א. זמן או היבט כרוך ביחד של הפועל והפעולה שהושלמה או לא הושלמה. זה נקרא לעתים קרובות "מושלם" או "לא מושלם"
1. "זמן מושלם" מתמקד על התרחשות הפעולה. אין מידע נוסף מלבד העובדה שמשהו קרה! אין מידע על ההתחלה, המשכיות, או השיא של פעולה מסוימת.
 2. "זמן לא מושלם" מתמקד על התהליך המתמשך של הפעולה. ניתן לתאר אותו במונחים של פעולה ליניארית, מתקדמת וכו'.

ב. ניתן לסווג את הזמנים בהתאם לאיך שהמחבר רואה התקדמות הפעולה

1. זה התרחש = זמן הטית
 2. זה התרחש ויש לציית לתוצאות = מושלם
 3. התוצאות קשורות למשהו שקרה בעבר, אבל לא תקף להווה = עבר לעבר
 4. זה מתרחש = הווה
 5. זה התרחש = עבר לא מושלם
 6. זה יתרחש = עתיד
- המונח "נושע" הוא דוגמה קונקרטיית לאיך פעלים אלה יכולים לעזור בפרשנות. המונח בשימוש במספר זמנים בשביל להראות את התהליך ואת השיא של הפעולה
1. זמן הטית - "נושע" (ראה רומים ה 24)
 2. מושלם - "נושעתם ויש תהליך של המשכיות" (ראה אפסים ב 8,5)
 3. הווה - "נושעים" (ראה א"ק א 18; טו 2)
 4. עתיד - "תושעו" (ראה רומים ה 10,9; י 9)

- ג. תוך התמקדות זמני הפועל, פרשנים מחפשים את הסיבה שהמחבר המקורי בחר להביע את עצמו בזמן מסוים. הזמן הסטנדרטי היה זמן הטיה. זו הייתה תבנית זמן רגילה "לא מסוימת", "לא מסומנת". יש מגוון של דרכים שאותן ההקשר מציין. המשמעות היא פשוטה, משהו התרחש. היבט של זמן עבר מיועד רק לדרך חיווי. אם יש שימוש בכל זמן אחר, יש דגש על משהו יותר ספציפי. אבל על מה?
1. זמן מושלם. מדבר על פעולה הושלמה עם תוצאות מתמשך. מבחינות מסוימות זה היה שילוב של זמן הטיה וזמן הווה. בדרך כלל המיקוד הוא על התוצאות או על השלמת פעולה (לדוגמה: אפסים ב 5 & 8, "נושעתם ותמשיכו להיות נושעים").
 2. זמן עבר לעבר. כמו זמן מושלם אלא שהתוצאות נפסקו. דוגמה: יוחנן יח 16 "פִּיפָא עָמַד בַּחוּץ עַל-יַד הַשַּׁעַר"
 3. זמן הווה. מדבר על פעולה חלקית או לא מושלמת. ההתמקדות היא בדרך כלל על המשכיות של האירוע. דוגמה: א"יוח ג 6 & 9 "כל העומד בו לא יחטא." "כל הנולד מאלוהים אינו חוטא."
 4. עבר לא מושלם. בזמן הקשר להווה הוא מקביל לקשר שיש בין הזמן המושלם וזמן עבר. עבר לא מושלם מדבר על פעולה שלא הושלמה והופסקה או תחילה של פעולה בעבר. דוגמה: מתי ג 5 "אז יצאו אליו ירושלים וכל יהודה"
 5. זמן עתיד. מדבר על פעולה במסגרת זמן עתיד. המיקוד על פוטנציאל ההתרחשות ולא על ההתרחשות עצמה. לעתים קרובות הוא מדבר על הוודאות של האירוע לדוגמה: מתי ה 4-9, "אשרי...כי הם..."

II. אופן הפועל

- א. אופן הפועל מתאר את הקשר בין הפעולה של הפועל לבין הנושא.
- ב. ביטוי פעיל, טוען שהנושא מבצע את הפעולה של הפועל.
- ג. אופן פועל שלילי פירושו שהנושא קיבל את הפעולה של הפועל שנוצרה על ידי מתוך חיצוני. אותו מתוך חיצוני המייצר את הפעולה צוין בברית החדשה בעזרת מילות יחסות ומקרים הבאים:
 1. מתוך אישי על ידי *hupo* עם יחסת (ראה מתי א 22; מעשי השליחים כב 30).
 2. מתוך ביניים אישי על ידי *dia* עם יחסת (ראה מתי א 22).
 3. מתוך לא אישי על ידי *en* (דקדוק) אופן פועל מסיע.
 4. לפעמים לא מדובר במתווך אישי או לא אישי אלא רק באופן פועל מסיע.
- ד. אופן פועל אמצעי מייצר את הפעולה של הפועל והוא מעורב באופן ישיר בפעולה. לעתים הוא נקרא קולו של אופן הפועל המוגבר. מבנה זה מדגיש את הנושא של המשפט בדרך כלשהי. מבנה זה לא נמצא באנגלית. ביוונית יש מגוון משמעותיות לתרגום. להלן מספר דוגמאות:
 1. רפלקסיבי – פעולה ישירה של הנושא עבור עצמו. דוגמה: מתי כז 5 "תלה את עצמו"
 2. אינטנסיבי – הנושא יוצר את הפעולה עבור עצמו. דוגמה: ב"קר יא 14 "השטן עצמו מתחפש למלאך אור."
 3. הדדי – משחק בין שני נושאים. דוגמה: מתי כו 4 "החליטו."

III. אופן

- א. ישנם ארבעה סוגי אופן ביוונית קוינה. הם מצביעים על היחס של הפועל למציאות, בתוך המחשבה של המחבר. האופנים מתחלקים לשתי קטגוריות: מה שמציין את המציאות (חיווי) ומה שמבצע על פוטנציאל (דֶרֶךְ הָאוּי, ציווי, ובחירה).
- ב. אופן החיווי היה מצב הרוח הרגיל לבטא פעולה שהתרחשה או מתרחשת, בתוך המחשבה של המחבר. זהו האופן היחיד ביוונית אשר הביע זמן מסוים, היבט זה היה משני.
- ג. אופן דרך האווי הביע פעולה עתידית סבירה. משהו שעוד לא קרה, אבל רוב הסיכויים יקרה. לאופן יש הרבה במשותף לחיווי בעתיד. ההבדל שדרך האווי מבטא מידה מסוימת של ספק. באנגלית זה בא לידי ביטוי לעתים קרובות במונחים "יכול", "היה", "עשוי", או "אולי".

ד. אופן הבחירה הביע משאלה שהיתה אפשרית מבחינה תיאורטית. צעד אחד מהמציאות מאשר דרך האווי. אופן הבחירה מבטא אפשרות בתנאים מסוימים. אופן זה הוא נדיר בברית החדשה. שימוש הנפוץ ביותר שלו הוא הביטוי המפורסם של שאול, "חלילה" ("שלא יקרה לעולם"), הביטוי מופיע חמש עשרה פעמים (ראה רומים ג 31,6,4; ו 2, 15; ז 13,7; ט 14; יא 11,1; א"ק"ר ו 15; גלטים ב 17; ג 21; ו 14). יש עוד דוגמאות בלוקס א 38, כ 16, מעשי שליחים ח 20, א"תס ג 11.

ה. אופן ציווי מדגיש פקודה שהיתה אפשרית, אבל הדגש הוא על כוונת הדובר. האופן קובע אפשרות רצונית שמתנת בבחירתו של אחר. היה שימוש באופן זה בתפילות ובבקשות. בברית החדשה פקודות אלו נמצאות רק בזמן הווה ובזמן הטיה.

ו. חלק מהמורים לדקדוק מסווגים את צורת הפועל בִּינוֹנִי כאופן. צורת הפועל בינוני נפוצה מאוד בברית החדשה בשפה היוונית, בדרך כלל מוגדרים כשם תואר פעיל. פועל בינוני מתורגם יחד עם הפועל העיקרי. ישנם הרבה אפשרויות לתרגם פועל בינוני. מומלץ לעיין במספר תרגומים באנגלית. ניתן להיעזר בספרו של *The Bible in Twenty Six Translations published by Baker*.

ז. חיווי זמן הטיה פעיל הוא דרך רגילה לציין התרחשות. כל אופן, זמן, או אופן הפועל היה בעל משמעות ספציפית שאותה המחבר המקורי רצה להעביר.

IV. עזרי לימוד הבאים יעזרו לכל מי שלא מכיר את השפה היוונית:

א. Friberg, Barbara and Timothy. *Analytical Greek New Testament*. Grand Rapids: Baker, 1988.

ב. Marshall, Alfred. *Interlinear Greek-English New Testament*. Grand Rapids: Zondervan, 1976.

ג. Mounce, William D. *The Analytical Lexicon to the Greek New Testament*. Grand Rapids: Zondervan, 1993.

ד. Summers, Ray. *Essentials of New Testament Greek*. Nashville: Broadman, 1950.

ה. ישנם קורסים בנושא יוונית קוינה במכון המקראי Moody Bible Institute in Chicago, IL.

V. שם עצם

א. מבחינה תחבירית, שמות עצם מסווגים על ידי יחס. היחס הוא צורה מנוקדת של שם העצם שמתקשר לפועל ולחלקים אחרים של המשפט. ביוונית קוינה יש הרבה פונקציות של יחס שמסומנות על ידי מילות יחס. היחס מסוגל לזהות מספר הקשרים, מילות היחס נותנות הפרדה ברורה לתפקודים אפשריים.

ב. מילות יחס ביוונית מסודרות לפי שמונה קטגוריות:

1. יחס נומינטיבי משמש עבור מתן שמות והוא בדרך כלל הנושא של המשפט או הסעיף. משמש עבור נושא שם העצם ושם התואר עם קשר לפועל "להיות" או "להיות ל".

2. יחסת הקנין שימש לתיאור ובדרך כלל מוקצה תכונה או איכות למילה שאליה הוא מקושר. הוא ענה על השאלה, "איזה סוג?" באנגלית הוא מתבטא במילת היחס "של".

3. יחסה של שם עצם או תואר המציינת מקור מדובר באותו מבנה כמו יחסת הקנין, אבל יחס זה שימש לתיאור הפרדה. בדרך כלל הפרדה מנוקדה בזמן, מקור, או מוצא. באנגלית הוא מתבטא במילת היחס "מ-".

4. משא עקיף שימש לתיאור עניין אישי. זה יכול להצביע על היבט חיובי או שלילי. באנגלית הוא מתבטא במילת היחס "ל-".

5. יחסת המקום בעל אותו מבנה כמו של משא עקיף, מדובר בתיאור מעמד או מיקום, זמן או גבולות של הגיון. באנגלית הוא מתבטא במילות היחס "ב-, על, אצל, בין, במהלך, על ידי, חוץ מ-".
6. יחס מסיע בעל אותו מבנה כמו של יחסת המקום ומשא עקיף. ביטא אמצעים או שותפות. באנגלית הוא מתבטא במילת היחס "על ידי" או "עם".
7. יחסת המשא הישיר שימש לתיאור המסקנה של פעולה. הוא מבטא הגבלה. השימוש העיקרי היה עם משא ישיר. הוא ענה על השאלה, "כמה רחוק?" או "באיזו מידה?"
8. יחסת הפנייה שימש לפנייה ישירה

VI. מילות אחווי וקשור

א. יוונית היא שפה מדויקת מאוד כי יש לה כל כך הרבה מלת אחווי. מלת אחווי מחברות מחשבות (פסוקית, משפט, ופסקה). מלת האחווה הן כה נפוצות עד כי היעדרן (רטוריקה) היא בעלת משמעות פרשנית. למעשה אותן מלת אחווי וקשור מגלות את קו המחשבה של המחבר. לעתים קרובות הן חיוניות לקביעת כוונת המחבר.

ב. להלן רשימה של מספר מילות אחווי וקשור ומשמעותיהן (מידע זה נלקט מ- H. E. Dana and (Julius K. Mantey's *A Manual Grammar of the Greek New Testament*).

1. מלות קשור של זמן

- א. *epei, epeidē, hopote, hōs, hote, hotan* – "כאשר"
 ב. *heōs* – "בעוד"
 ג. *hotan, epan* – "בכל עת"
 ד. *eōs, achri, mechri* – "עד"
 ה. *priv* (מקור) – "לפני"
 ו. *hōs* – "מאז", "מתי", "כמו"

2. מלות קשור של הגיון

א. מטרה

(1) *hina* (SUBJ.), *hopōs* (SUBJ.), *hōs* – "כדי", "כי"

(2) *hōste* (יחסת המשא הישיר) – "כי"

(3) *pros* (יחסת המשא הישיר) או *eis* (יחסת המשא הישיר) – "כי"

ב. תוצאה (יש קשר הדוק בין צורות דקדוקיות של מטרה ותוצאה)

(1) *hōste* (מקור, הנפוץ ביותר) – "על מנת", "ובכך"

(2) *hiva* (נושא) – "כך"

(3) *ara* – "לכן"

ג. סיבה או נימוק

(1) *gar* (סיבה/נימוק/מסקנה) – "עבור", "בגלל"

(2) *dioti, hotiy* – "בגלל"

(3) *epei, epeidē, hōs* – "מאז"

(4) *dia* (עם יחס הפועל) ו- (מקור) – "בגלל"

ד. מסקנת

(1) *ara, poinun, hōste* – "לכן"

(2) *dio* (מלת אחווי) – "באיזה מקרה", "מדוע", "לכן"

(3) *oun* – "לכן", "אז", "אם כן", "כתוצאה מכך"

(4) *toinoun* – "בהתאם"

ה. מילת ניגוד

(1) *alla* (מלת ניגוד חזקה) – "אבל", "למעט"

(2) *de* – "אבל", "עם זאת", "ובכל זאת", "מצד שני"

(3) *kai* – "אבל"

(4) *mentoi, oun* – "עם זאת"

(5) *plēn* – "אף על פי כן" (בעיקר בלוקס)

(6) *oun* – "עם זאת"

1. השוואה

(1) *hōs, kathōs* (פסוקית השוואה)

(2) *kata* (בצרוף כבול, *kathosper, kathaper, katho*)

(3) *hosos* (באל העברים)

(4) *ē* – "מאשר"

2. המשכי או סדרה

(1) *de* – "ו", "עכשיו"

(2) *kai* – "ו"

(3) *tei* – "ו"

(4) *hina, oun* – "כי"

(5) *oun* – "אז" (ביוחנן)

3. שימוש לדגש

א. *alla* – "ודאות", "כן", "למעשה"

ב. *ara* – "אכן", "בהחלט", "באמת"

ג. *gar* – "אבל באמת", "בהחלט", "אכן"

ד. *de* – "אכן"

ה. *ean* – "אפילו"

ו. *kai* – "אפילו", "אכן", "באמת"

ז. *mentoi* – "אכן"

ח. *oun* – "באמת", "בהחלט"

VII. משפטי תנאי

א. משפט תנאי מכיל סעיף תנאי אחד או יותר. זהו מבנה דקדוקי שעוזר בפרשנות משום שהוא מספק את התנאים, והסיבות מדוע הפעולה של הפועל הראשי מתרחשת או לא מתרחשת. היו ארבעה סוגים של משפטי תנאי. חלקם מתקשרים לנקודת המבט של המחבר וחלקם למטרתו שהייתה בגדר רצון.

ב. משפט תנאי ממעמד ראשון הביע פעולה או משהו שהיה נכון מנקודת מבט המחבר או את מטרתו למרות שהמשפט מבוטא בעזרת מילת החיבור "אם". במספר הקשרים את המשפט ניתן לתרגם "מאז" (ראה מתי ד 3; רומים ח 31). עם זאת, לא כל משפטי התנאי ממעמד ראשון נכונים למציאות. לעתים קרובות הם שימשו כדי להצביע על טיעון או להדגיש את הטעות (ראה מתי יב 27).

ג. משפט תנאי ממעמד שני לעתים קרובות נקרא "בניגוד לעובדה". הוא קובע משהו שלא נכון בשביל להבהיר טיעון מסוים. דוגמאות:

1. "אלו הִיָּה זֶה נְבִיא, הִיָּה יוֹדֵעַ מִי הִיא וּמֵה טִיבָה שֶׁל הָאִשָּׁה הַנּוֹגֵעַת בּוּ -- שֶׁהִיא אִשָּׁה חוֹטָאִת." (לוקס ז 39)

2. "אלו הָאֲמֻנָתָם לְמִשָּׁה, הִיָּתָם מְאֻמִּיִּים לִי" (יוחנן ה 46)

3. "אלו עֲדִין הַשְּׂתַדְלָתִי לְמִצָּא חֵן בְּעֵינֵי בְּנֵי אָדָם, לֹא הִיָּתִי עֲבָד הַמְּשִׁים." (גלטים א 10)

ד. משפט תנאי ממעמד שלישי מדבר על פעולה עתידית אפשרית. לעתים קרובות הוא מדבר על הסיכוי שהפעולה תקרה. בדרך כלל מרמז על אקראיות. הפעולה של הפועל הראשי מותנת בפועלת הפסוקית "אם". דוגמאות מא"יח א 6-10; ב 4,6,9,15,20,21,24,29; ג 21; ד 20; ה 14, 16.

ה. משפט תנאי ממעמד רביעי הוא בעל סיכוי נמוך להתרחש. נדיר בברית החדשה. להגיד את האמת, אין משפט תנאי ממעמד רביעי שלם, שבו שני חלקי התנאי תואמים את ההגדרה. דוגמה למשפט תנאי חלקי ניתן למצוא במשפט הפתיחה של א"פט ג 14. דוגמה נוספת למשפט תנאי חלקי ניתן למצוא בסוף המשפט במעשי השליחים ח 31.

VIII. שלילה

- א. ציווי בזמן הווה עם מילת חיבור לעתים קרובות (אך לא תמיד) הוא בעל דגש על הפסקת פעולה שכבר בתהליך. כמה דוגמאות: "אל תאצרו לכם אוצרות עלי אדמות..." (מתי ו 19), "אל תדאגו לנפשכם..." (מתי ו 25), "אל תמסרו את איבריכם לחטא ככלים של רשע..." (רומים ו 13), "ואל תעציבו את רוח הקדש..." (אפסוס ד 30), "אל תשתכרו מיין..." (אפסוס ה 18).
- ב. התניה אאוריסטית עם מילת חיבור מדגישה "אפילו אל תתחיל את הפעולה". מספר דוגמאות: "אל תחשבו..." (מתי ה 17); "ולכן אל תדאגו..." (מתי ו 31); "לכן אל תבוש..." (ב"ט מ א 8).
- ג. מלת שלילה כפולה עם דרך האווי היא בעלת דגש שלילי. "לעולם, אף פעם" או "בשום מקרה". כמה דוגמאות: "לא יראה מות לעולם" (יוחנן ח 51); "לא אכל בשר לעולם..." (א"ק ר ח 13).

IX. תווית לייחוד שם עצם

- א. ביוונית קוינה תווית ידוע "ה-" בעלת שימוש דומה גם בשפה האנגלית. תפקידה היה "להצביע", ע לדרך למשוך תשומת לב למילה, שם או ביטוי. השימוש משתנה בין מחבר למחבר בברית החדשה. תווית ידוע יכולה לשמש כ:
1. כמילת גוף נוגדת (דקדוק) רומז;
 2. סימן התייחסות לנושא או אדם שהוזכר קודם לכן;
 3. דרך לזהות את הנושא במשפט עם פועל מקשר. דוגמאות: "אלוהים הוא רוח" (יוחנן ד 24); "אלוהים הוא אור" (א"יוח א 5); "אלוהים הוא אהבה" (ד 16,8).
- ב. בשפה יוונית קוינה לא היו (בלשנות) תווית של אי-ידוע, תווית מסמנת (מסמנת שם עצם בלתי מיודע) כמו בשפה האנגלית. משמעות של העדר תווית ידוע יכולה להיות
1. מיקוד במאפיינים או תכונה של משהו
 2. מיקוד בקטגוריה של משהו
- ג. היה שוני בין השימושים השונים של חברי הברית החדשה בתווית לייחוד שם עצם.

X. דרכים להצגת דגשים בברית החדשה בשפה היוונית

- א. טכניקות להצגת הדגש משתנות ממחבר למחבר בברית החדשה. המחברים הכי עקביים ורשמיים היו לוקס והמחבר של אל העברים.
- ב. ציינו כבר שזמן הטית חיווי פעיל היה סטנדרטי להדגשה, אבל לכל זמן, אופן הפועל, או אופן היה משמעות פרשנית. זה לא מרמז על כך שזמן הטית חיווי פעיל לא היה בעל משמעות דקדוקית משמעותית (דוגמה: רומים ו 10 [פעמים]).
- ג. סדר המילים בשפה יוונית קוינה
1. יוונית קוינה היתה שפה מנוקדת שלא הייתה תלויה, כמו אנגלית, בסדר מילים. לכן, המחבר יכל לשנות את הספר הרגיל בשביל להראות
 - א. את הדגש אשר המחבר רצה להראות לקורא
 - ב. להראות את משהו שהמחבר חשב שיפתיע את הקורא
 - ג. להראות את הלב של המחבר
 2. סדר המילים הרגיל ביוונית הוא עדיין נושא לא מיושב. עם זאת, הסדר הרגיל כביכול הוא:
 - א. עבור פועל קישור
 - (1) פועל
 - (2) נושא
 - (3) משלים
 - ב. עבור פועל יוצא
 - (1) פועל
 - (2) נושא

- (3) משא
- (4) משא עקיף
- (5) צירוף יחס
- ג. עבור צרוף שמני
- (1) שם עצם
- (2) מגדיר
- (3) צירוף יחס

3. סדר המילים יכול להיות נקודה חשובה מבחינה פרשנית. דוגמאות
- א. "הם הושיטו לי ולבר-נבא את יד ימיןם לאות שתוף". הביטוי "יד ימיןם לאות שתוף" הוא פיצול שמראה את משמעותו. (גלטים ב 9).
 - ב. "עם המשיח" כך מתחיל הפסוק. מותו של המשיח היה במרכז (גלטים ב 20).
 - ג. "פְּעָמִים רַבּוֹת וּבְדַרְכֵי רַבּוֹת" (עברים א 1). הניקוד על אך אלוהים גילה את עצמו, לא ע העובדה של התגלות.

ד. בדרך כלל היה דגש מסוים

1. מלות גוף אשר הופיעו בתבנית הפועל. דוגמה: "הנה אתכם אני..." (מתי כח 20).
2. היעדר של מלת אחוי, או חיבור אחר בין מילים, ביטויים, או משפטים. זה נקרא (רטוריקה) השמטה של מילות קישור. דוגמאות:
 - א. אשרי, מתי ה 3 (הדגיש את הרשימה)
 - ב. יוחנן יד 1 (נושא חדש)
 - ג. רומים ט 1 (פרק חדש)
 - ד. ב"קר יב 20 (הדגיש את הרשימה)
3. חזרה על מילים או ביטויים הקיימים בהקשר נתון. דוגמאות: "לתהילת כבוד על חסדו" (אפסים א 6, 12 & 14). ביטוי זה שימש להראות את העבודה של כל ישות בשילוש.
4. השימוש בצירוף מילים או ניבים (צליל) בין מונחים
 - א. לשון נקיה, יופמיזם - מילים חלופיות עבור נושאי טאבו, כמו "לישון" במקום מוות (יוחנן יא 11-14) או "רגל" במקום גניטליאה (רות ג 7-8; א"ש כד 3).
 - ב. גנוב דברים [מלים] – מילים חלופיות עבור שם אלוהים, כמו "מלכות אלוהים" (מתי ג 21) או "קול מן השמיים" (מתי ג 17).
 - ג. צורת ביטוי
 - (1) הגזמה (מתי ג 9; ה 29-30; יט 24)
 - (2) הצהרות (מתי ג 5; מעשי שליחים ב 36)
 - (3) פְּרִסוֹנִיפִיקָצְיָה (א"קר טו 55)
 - (4) אירוניה (גלטים ה 12)
 - (5) קטעים פואטיים (פיליפים ב 6-11)
 - (6) צלילים בין מילים
 - (א) "קהילה"
 - (I) "קהילה" (אפסים ג 21)
 - (II) "קריאה" (אפסים ד 1, 4)
 - (III) "נקראתם" (אפסים ד 1, 4)
 - (ב) "חופשי"
 - (I) "אשה חופשית" (גלטים ד 31)
 - (II) "חופש" (גלטים ה 1)
 - (III) "חופשי" (גלטים ה 1)
- ד. שפת אם - שפה שהיא בדרך כלל תרבותית:
 - (1) שימוש פיגורטיבי של "אוכל" (יוחנן ד 31-34)
 - (2) שימוש פיגורטיבי של "בית המקדש" (יוחנן ב 19; מתי כו 61)
 - (3) ניב בעברית של חמלה, "שנאה" (בראשית כט 31; דברים כא 15; לוקס יד 36; יוחנן יב 25; רומים ט 13)
 - (4) "כל" לעומת "רבים". השווה ישעיהו נג 12 & 11 ("רבים"). מילים נרדפות ברומים ה 18 & 19.
5. השימוש בביטוי בלשני במקום במילה אחת. דוגמה: "אדון ישוע המשיח"

6. שימוש מיוחד בשמות עצם

- א. כאשר יש תווית לייחוד שם עצם (אֶטְרִיבוֹטִיבִי) אז התרגום היה "אותו הדבר".
- ב. כאשר אין תווית לייחוד שם עצם (נשוא) אז התרגום היה שם גוף אינטנסיבי – "עצמו", "עצמה", "הוא עצמו".

ה. סטודנט למקרא אשר לא יודע את השפה היוונית יכול לזהות דגש במספר דרכים:

1. שימוש במילון אנליטי ושימוש בהערות מהטקסט מהשפה היוונית/אנגלית.
2. להשוות בין מספר תרגומים באנגלית, במיוחד להשוות בין מספר תיאוריות שונות של תרגומים. לדוגמה: תרגום "מילה במילה" (KJV, NKJV, ASV, NASB, RSV, NRSV) בהשוואה לתרגום דינמי (Williams, NIV, NEB, REB, JB, NJB, TEV). תרגום מומלץ *The Bible in Twenty-Six Translations published by Baker*
3. *The Emphasized Bible* by Joseph Bryant Rotherham (Kregel, 1994)
4. שימוש בתרגום מילולי
א. *The American Standard Version* of 1901
ב. *Young's Literal Translation of the Bible* by Robert Young (Guardian Press, 1976)

לימוד הדקדוק הוא קשה אך הכרחי לפרשנות תקינה. הגדרות, הערות ודוגמאות נועדו לעודד אנשים שאינם קוראים ביוונית להשתמש בהערות דקדוקיות המופיעות בספר זה. הגדרות אלה נכתבו בשפה פשוטה. אין להשתמש בהן בצורה דוגמטית, אלא כאמצעי להבנה של תחביר הברית החדשה. אני מקווה שהגדרות אלו יעזרו לקוראים להבין את הערותיהם של אחרים עזרי לימוד שונים בנושא הברית החדשה. עלינו להיות מסוגלים לאמת את הפרשנות שלנו על סמך המידע שנמצא בכתובים. דקדוק הוא אחד הכילים המועילים בברית החדשה; כמו כן רקע היסטורי, הקשר הספרותי, שימוש במילים מודרניות, ומעברים מקבילים.

ביקורת טקסטואלית

נושא זה יעסוק בהסבר הערות המופיעות בספר פרשנות זה. להלן התקציר של החומר שנעבור עליו

- I. מקורות טקסטואליים של הכתובים באנגלית
 - A. הברית הישנה
 - B. הברית החדשה
- II. הסבר קצר על הבעיות והתיאוריות של "הביקורות התחתונה" נקראת גם "ביקורת טקסטואלית".
- III. מקורות נוספים בנושא

I. מקורות טקסטואליים של הכתובים באנגלית

A. הברית הישנה

1. נוסח המסורה (ובקיצור נה"מ או MT) – הטקסט העברי שערך רבי עקיבא בשנת 100 לספירה. המבטאים, השוליים, נקודות פיסוק ומנגנון החלו להתווסף במאה השישית לספירה והעריכה הסופית היה במאה התשיעית לספירה. העריכה נעשתה על ידי משפח נוסח המסורה. צורת הטקסט זהה לזו שבמשנה, תלמוד, אונקלוס, פשיטתא, וולג'טה.
2. תרגום השבעים (LXX) - מסורת אומרת שתרגום השבעים נכתב על ידי 70 חוקרים יהודים ב-70 יום עבור ספריית אלכסנדריה והתרגום היה באחריות המלך תלמי השני (246-285 לפנה"ס). כנראה שהתרגום הוזמן על ידי מנהיג יהודי שהתגורר באלכסנדריה. מקור מסורת זו הוא מתוך "איגרת אריסטיאס". תרגום השבעים LXX טקסטואלית שונה מהטקסט של רבי עקיבא (MT).
3. מגילות ים המלח (DSS) - מגילות מדבר יהודה נכתבו בתקופה הרומית לפנה"ס (200 לפנה"ס עד 70 לספירה) על ידי כת של בדלנים יהודים בשם "האיסיים". כתבי היד שנמצאו באזור ים המלח מגלים משפחה טקסטואלית עברית שונה במקצת, מתרגום השבעים ותרגום נוסח המסורה.
4. כמה דוגמאות ספציפיות כיצד השוואה של טקסטים אלה סייעו לפרשנים להבין את הברית הישנה

A. תרגום LXX סייע למתרגמים להבין את תרגום MT

- (1) תרגום LXX של ישעיהו נב 14, "רבים יופתעו עליך".
 - (2) תרגום MT של ישעיהו נב 14 "בדיוק כמו רבים נדהמו מעליך"
 - (3) בישעיהו נב 15 יש הבדלה של שם גוף בתרגום LXX
 - (א) LXX, "עמים רבים יתפלאו ממנו"
 - (ב) MT, "אז הוא מפזר עמים רבים"
- B. תרגום DSS סייע למתרגמים וחוקרים להבין את תרגום MT
- (1) תרגום DSS של ישעיהו כא 8, "ואז זעק החוזה, על המגדל שאני עומד..."
 - (2) תרגום MT של ישעיהו כא 8, "ויקרא אריה! אדוני, אני תמיד עומד על המגדל השמירה..."
- ג. שני התרגומים סייעו להבהיר את הכתוב בישעיהו נג 11
- (1) LXX & DSS, לאחר עמל של נפשו הוא יראה אור, הוא יהיה מרוצה"
 - (2) MT, "הוא יראה...בעמל נפשו, הוא יהיה מרוצה"

B. הברית החדשה

1. קיימים מעל 5,300 כתבי יד של הברית החדשה ביוונית, לא כולם מלאים. כ-85 נכתבו על נייר פפירוס ו-268 הם כתבי יד שנכתבו באותיות גדולות. מאוחר יותר, במאה התשיעית לספירה, התפתח הכתב הקטן. יש בערך 2,700 עותקים בפורמט כתב יד יווני. יש לנו גם בערך 2,100 עותקים של רשימות של כתבי הקודש המשמשים להלל.
2. כ-85 כתבי יד יווניים המכילים חלקים מן הברית החדשה שנכתבו על נייר פפירוס שוכנים במוזיאונים. חלקם מתוארכים למאה השנייה לספירה, אך רובם שייכים למאה השלישית והרביעית. שום תרגום של MSS אינו מכיל את כל הברית החדשה. רק בגלל שאלה הם העתיקים הכי עתיקים של הברית החדשה זה לא אומר שיש להם פחות גרסאות. רבים מהם הועתקו מהר לשימוש מקומי. תהליך ההעתק לא נעשה בצורה יסודית. לכן יש גרסאות רבות.

3. קודקס סינאיטיקוס, הידועה באות עברית א (*aleph*) או (01), שנמצא במנזר סנט קטרין בהר סיני מאת טישנדרוף. הוא מתוארך מהמאה הרביעית, ומכיל גם את תרגום LXX של הברית הישנה ותרגום ביוונית של הברית החדשה. כתב יד זה הוא חלק מ "אלכסנדריה טקסט".
4. קודקס אלכסנדרינוס, המכונה "A" או (02), כתב יד יווני מהמאה החמישית שנמצא באלכסנדריה, מצרים.
5. קודקס ותיקנוס, המכונה "B" או (03), נמצא בספריה של הוותיקן ברומא הוא מתוארך מאמצע המאה הרביעית לספירה. מכיל גן את תרגום LXX של הברית הישנה וגם תרגום ביוונית של הברית החדשה. כתב יד זה הוא חלק מ "אלכסנדריה טקסט".
6. קודקס אפראמי, המכונה "C" או (04), כתב יד יווני מהמאה החמישית שהושמד בחלקו.
7. קודקס בזא ארם, המכונה "D" או (05), כתב יד יווני מהמאה החמישית או השישית. כתב יד זה הוא הנציג הראשי של "הטקסט המערבי". הוא מכיל תוספות רבות והיה הכלי היווני העיקרי עבור תרגום המלך ג'יימס KJV.
8. ניתן לקבץ את כתבי היד- MSS NT לשלוש משפחות, אולי ארבע, בעלות מאפיינים מסוימים.

א. טקסט אלכסנדרני ממצרים

- (1) P⁷⁵, P⁶⁶ (בערך בשנת 200 לספירה) אשר תעד את הבשורות
 - (2) P⁴⁶ (בערך בשנת 225 לספירה), אשר תעד את מכתביו של שאול
 - (3) P⁷² (בערך בשנים 225-250 לספירה), אשר תעד את פטרוס ויהודה
 - (4) קודקס B, הנקרא Vaticanus (בערך בשנת 325 לספירה), כלל את הברית הישנה והחדשה
 - (5) ישנם ציטוטים מקוריים מטקסט זה
 - (6) כתבי יד של MSS אשר מציגים סוג טקסט זה הם א, C, L, W, 33
- ב. טקסט מערבי מצפון אפריקה
- (1) ציטוטים מאבות הכנסייה הצפון אפריקנית, טרטוליאן, ספריאן, ותרגום לטיני ישן.
 - (2) ציטוטים מתוך תרגום אירנאוס
 - (3) ציטוטים מתוך תרגום טטיאני ותרגום סורי קדום
 - (4) קודקס "D" Bezae בעל אותו סוג טקסט
- ג. טקסט ביזנטי מזרחי מקונסטנטינופול
- (1) סוג טקסט זה משקף ביותר מ 80% את כתב היד MSS 5,300
 - (2) באנטיוכיה השתמשו בציטוטים אלה אבות הכנסייה הסורית, הקפדואנים, יוחנן כריסוסטומוס וטרודורט
 - (3) קודקס A, מכיל רק את הבשורות
 - (4) קודקס E (המאה השמינית) תרגום מלא של הברית החדשה
- ד. הסוג הרביעי הוא "קיסרי" מארץ ישראל
- (1) ניתן לזהות אותו בעיקר בבשורה של מרקוס
 - (2) יש עוד הוכחות בכתב יד P⁴⁵ ו- W

II. הבעיות והתיאוריות של "הביקורות התחתונה" נקראת גם "ביקורת טקסטואלית".

א. אך נוצרו הגרסאות

1. בטעות או בשוגג (רוב הטעויות הם כתוצאה מ)
 - א. טעות שנוצרה בזמן העתקה ידנית, הדבר נובע מחזרה על סיומת במילה אצל מילה אחרת בסוף המשפט (הומויִטְלִאוֹטוֹן).
 - (1) השמטת מילה כפולה או ביטוי מילה (haplography)
 - (2) חזרה על משפט או שורה של טקסט יווני (דיטוגרפיה)
 - ב. ישנם טעויות איות שנוצרות בזמן העתקה מפה לאוזן (itacism). לעתים שגיאות כתיב נובעות בגלל מילים שצליל שלהם דומה ביוונית.
 - ג. בטקסטים היווניים הראשונים לא היו פרקים, חלוקה של פסוקים או חלוקת מילים. לכן אם האותיות לא ממוקמות נכון נוצרות מילים שונות.
2. נעשו בכונה

- א. נעשו שינויים כדי לשפר את הצורה הדקדוקית של הטקסט שהועתק.
- ב. נעשו שינויים כדי להתאים את הטקסט לטקסטים מקראיים אחרים (הרמוניזציה)
- ג. נעשו שינויים בשביל לאחד שני גרסאות שונות לאחת (אחד)
- ד. נעשו שינויים כדי לתקן בעיה בולטת בטקסט (ראה א"ק יא 27; א"יוח ה 7-8)
- ה. יש שינויים שקשורים לרקע היסטורי, כמו כן היו סופרים שרשמו הערות בשולים וסופרים אחרים שפתחו את השוליים והדבר זה גרם לשגיאות (ראה יוחן ה 4)

ב. העקרונות הבסיסיים של ביקורת טקסטואלית (הנחיות לקריאת טקסט כאשר קיימות מספר גרסאות)

1. הטקסט אשר יוצא דופן דקדוקית הוא כנראה המקור
2. הטקסט הקצר ביותר הוא כנראה המקור
3. לטקסט הישן יותר יש חשובה רבה יותר בגלל שהוא יותר קרוב למקור, שאר הטקסטים בעלי חשיבות שווה.
4. כתבי יד של MSS ממקומות שונים מבחינה גיאוגרפית אך עם אותו המסר הם בדרך כלל מקור
5. מבחינה טקסטית בעלי חשיבות פחותה, במיוחד טקסטים שקשורים לדיונים תיאולוגיים בתקופת כתבי היד, כמו נושא השילוש בא"יוח ה 7-8, הם בעלי עדיפות עליונה.
6. הטקסט שיכול להסביר בצורה הטובה ביותר את המקור של גרסאות אחרות
7. להלן שני ציטוטים שיכולים לסייע ולהביא איזון

א. ספרו של J. Harold Greenlee's, *Introduction to New Testament Textual Criticism*, עמוד 68: "דוקטרינה משיחית לא יכולה להיות מבוססת על טקסט שנוי במחלוקת; ותלמידי הברית החדשה צריכים לשים לב ולא לצפות מהטקסט להיות יותר אורתודוכסי או תואם את הדוקטרינה האישית, הטקסט צריך להיות תואם להשראה של המחבר המקורי."

ב. W. A. Criswell אמר ל-Greg Garrison מארח חדשות *The Birmingham News* שהוא לא מאמין שכל מילה בכתובים היא מלאת השראה, "לא כל מילה שניתנה לציבור המודרני היא בעלת השראה מכיוון שעברו מאות שנים והרבה מתרגמים. קריסוול אמר: "אני מאוד מאמין בביקורת הטקסטואלית. לכן, אני חושב, החצי האחרון של פרק טז בבשורה של מרקוס הוא כפירה: הפסוקים ללא השראה, אלא המצאה/רקח...כאשר אתה משווה בין כתבי היד אתה מגלה שלא היה סוף כזה לבשורה של מרקוס. מישהו הוסיף את הכתוב..."

הפטריארך של SBC inerrantists גם טען ישנם "אינטרפולציה" ביוחן ה, ישוע בברכת בית חסדא. והוא דן בשני התיאורים השונים של התאבדות יהודה (ראה מת כז ומעשי שליחים א): "זוהי רק השקפה אחרת על נושא ההתאבדות", קריסוול אמר. "אם זה נמצא בכתובים, אז יש הסבר לכך. ושני התיאורים של ההתאבדות של יהודה נמצאים בכתובים." קריסוול הוסיף, "ביקורת טקסטואלית היא מדע נפלא. מדע שהוא לא חולף. הוא דינמי ומרכזי..."

.III בעיות בכתב היד (ביקורת טקסטואלית)

א. מקורות נוספים בנושא

1. *Biblical Criticism: Historical, Literary and Textual*, by R.H. Harrison
2. *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption and Restoration* by Bruce M. Metzger
3. *Introduction to New Testament Textual Criticism*, by J. H Greenlee

הצהרה דוקטרינרית

אני לא מייחס כל כך חשיבות להצהרות או עקרי אמונה. אני מעדיף לעמוד על הכתובים. עם זאת, אני מבין הצהרת האמונה תספק לאלה שאינם מכירים אותי דרך להעריך את נקודת המבט המקראית שלי. בימנו ישנם כל כך הרבה שגיאות תיאולוגיות, להלן סיכום קצר של התיאולוגיה שלי.

1. הכתובים, הן הברית הישנה והן החדשה, הם דבר אלוהים הנצחי, מלא בהשראה וסמכות. זוהי ההתגלות של אלוהים שרשמה על ידי בני אדם תחת מנהיגות על טבעית. זהו המקור היחיד של אמת ברורה על אלוהים ועל המטרות שלו. זהו גם המקור היחיד לאמונה פרקטית עבור הקהילה שלו.
2. יש רק אלוהים אחד שהוא נצחי, בורא, וגואל. הוא היוצא של כל הדברים נראים ובלתי נראים. הוא גילה את עצמו כאלוהים אוהב ואכפתי אם כי הוא גם הוגן וצדיק. הוא גילה את עצמו בשלוש ישויות נפרדות: אב, בן ורוח הקודש; נפרדות, עם זאת זהות וכולן אחת.
3. אלוהים הוא בשליטה. יש גם תוכנית נצחית עבור הבריאה שלו וגם תוכנית ממוקדת המאפשרת רצון חופשי. אלוהים יודע הכל ושום דבר לא קורה בלי הרשות שלו, עם זה הוא הוא מאפשר לדברים לקרות הן בין מלאכים והן בין בני אדם. ישוע נבחר על ידי אלוהים וכל המאמין בישוע עומד בו. למרות שאלוהים יודע הכל לבני האדם אין גורל שנקבע מראש. כל אחד אחראי למעשים ומחשבות שלו.
4. בני האדם, אם כי נבראו בצלם אלוהים וללא חטא, בחרו למרוד באלוהים. למרות שהפיתוי הגיע מגורם על טבעי, אדם וחווה היו אחראים לבחירה שלהם. המרד שלהם השפיע על האנושות ועל הבריאה. כולנו זקוקים לחסד ורחמי אלוהים עבור המצב החברה שלנו והמצב הפרט.
5. אלוהים נתן את הדרך לשיקום עבור העולם החוטא. ישוע המשיח, בן האלוהים, הפך לאדם, חיי חיים ללא חטא, ובאמצעות מותו, שילם את המחיר על החטא של בני האדם. הוא הדרך היחידה לשיקום והתחברות עם אלוהים. אין דרך אחרת לקבל ישועה רק דרך אמונה בישוע.
6. כל אחד מאתנו חייב לקבל באופן אישי את ההזמנה של אלוהים, הזמנה לקבל סליחה ושיקום בישוע. עלינו לבחור לבטוח בהבטחותיו של אלוהים דרך ישוע ולעזוב כל חטא ידוע בחיינו.
7. כאשר אנחנו בטוחים במשיח וחוזרים בתשובה אנחנו מקבלים סליחה על הכל. עם זאת, העדות ליחסים החדשים עם המשיח היא שינוי, ואורח חיים שונה. המטרה של אלוהים עבור בני האדם היא לא רק שהם יגיעו לגן עדן יום אחד אלא שהם יחיו בצלם המשיח בהווה. מי שנושע באמת, אם כי חוטא מדי פעם, ימשיך לחיות באמונה וחזרה בתשובה במהלך החיים.
8. לרוח הקודש אפשר גם לקרוא "ישוע נוסף". הוא נוכח בעולם בשביל להוביל את האבודים למשיח ולפתח אורח חיים בצלם המשיח אצל הנושעים. מתנות הרוח ניתנות בישועה. המתנות ניתנות בשביל לתת חיים ושרות לגוף המשיח, הקהילה. המתנות מונעות על ידי פרי הרוח והן ביסודן העמדות והמניעים של ישוע. הרוח פעילה בימינו כפי שהייתה פעילה בתקופת המקרא.
9. האב שם את ישוע המשיח לשופט על כל הדברים. הוא יחזור לכדור הארץ כדי לשפוט את כל בני האדם. כל מי שהאמין בישוע שמם נכתב בספר החיים והם יקבלו גוף החדש בשובו. הם יהיו איתו לנצח. עם זאת, אלה שסירבו להזמנה של אלוהים הם יופרדו לנצח מהתחברות עם אלוהים השילוש. הם יורשעו יחד עם השטן ומלאכיו. תיאולוגיה זו היא שלמה או יסודית אבל היא מטעמי ליבי. אני מתחבר למשפט הבא:

"הדבר הבסיסי-אחדות, הדבר המשני-חופש, והכי חשוב- אהבה."